ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ

ΕΠΙ ΤΟΥ

ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΝΟΜΟΥ

ΚΑΙ ΤΟΥ

ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ,

ΥΠΟ

ΝΕΟΚΛΕΟΥΣ Γ. ΚΑΡΑΤΖΑ

ΔΙΚΗΓΟΡΟΥ ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΕΝ ΠΑΤΡΑΙΣ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΙΣ.

ΕΚΔΟΣΙΣ ΠΡΩΤΗ.

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΔΑΠΑΝΑΙΣ

ΑΓΑΠΗΤΟΥ Σ. ΑΓΑΠΗΤΟΥ.

ΕΝ ΠΑΤΡΑΙΣ,

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Α. Σ. ΑΓΑΠΗΤΟΥ.

(ΟΔΟΣ ΜΑΙΖΩΝΟΣ.)

1872

ΤΩι

ΜΕΓΑΛΕΙΟΤΑΤΩι

ΒΑΣΙΛΕΙ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΓΕΩΡΓΙΩι ΤΩι Α'.

ΦΙΛΩι ΤΩΝ ΝΟΜΩΝ

ΠΡΟΣΤΑΤΗι ΔΕ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΩΝ

ΤΗΝ ΒΙΒΛΟΝ ΤΑΥΤΗΝ

ΑΝΑΤΙΘΗΣΙΝ

Ο ΣΥΓΓΡΑΦΕΥΣ.

Μεγαλειότατε!

Μικροῦ μὲν νῦν κατὰ τὴν ἔκτασιν, μεγάλου δὲ κατὰ τὴν ἱστορίαν καὶ τὸ μέλλον ἄρχεις Βασιλείου.

Ἡ μεγαλοφυΐα τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων καὶ αἱ περὶ τὴν φιλοσοφίαν καὶ τὰς ἐπιστήμας γιγαντιαῖαι πρόοδοι αὐτῶν ἐφώτισαν τοὺς λαοὺς καὶ ὡς δᾷδες φωταγωγοῦσι τὰς νέας Νομοθεσίας καὶ τὸν νέον πολιτισμόν.

Ὑπὸ τὸ Συνταγματικὸν Σκῆπτρον τῆς ΥΜΕΤΕΡΑΣ ΜΕΓΑΛΕΙΟΤΗΤΟΣ, δύναται ἡ Νέα Ἑλλὰς ν' ἀποκτήσῃ τὴν ἀρχαίαν εὔκλειαν καὶ νὰ καταστῇ πρότυπον Βασίλειον ἐν τῇ Ἀνατολῇ, σεβαστὸν ἐν τῇ Δύσει, διότι Βασιλεία ἔχουσα τὴν ἰσχύν της εἰς τὴν ἀγάπην μεγαλοφυοῦς, φιλοπάτριδος καὶ ὑπὸ φιλελευθέρων Νόμων διεπομένου λαοῦ, πολλὰ δύναται νὰ κατορθώσῃ πρὸς εὐημερίαν αὐτοῦ καὶ πρὸς ἀπόλαυσιν τῶν ἀπαραγράπτων δικαιωμάτων του.

Ἡ Βασιλεία Σου ἤρξατο ὑπὸ αἰσίους οἰωνούς, ἐγκαινιασθεῖσα διὰ τῆς εἰς τὴν Ἑλλάδα προσαρτήσεως τῆς ὑπὸ ξένην προστασίαν διατελούσης πρότερον Ἑπτανήσου.

Ὁ Ἑλληνισμὸς προήχθη διὰ τῆς φιλοσοφίας καὶ τοῦ ἐμπορίου·—ἡ ἐκπαίδευσις ἐν Ἑλλάδι προβαίνει κατ' εὐχήν, τὸ δ' ἐμπόριον μεγάλας ἔλαβε διαστάσεις, διότι ἁπανταχοῦ τῆς ὑφηλίου εὑρίσκονται Ἕλληνες ἔμποροι, τιμῶντες τὸ Ἑλληνικὸν ὄνομα καὶ διακρινόμενοι μεταξὺ τῶν ξένων.

Μεταξὺ τῶν ὑπὲρ τῆς φίλης Πατρίδος ἐνδελεχῶν μεριμνῶν Σου, εἶναι βεβαίως καὶ ἡ περὶ τὴν ἀκριβῆ ἀπονομὴν τῆς Δικαιοσύνης, ἡ περὶ τὴν ἀνάπτυξιν καὶ ὑποστήριξιν τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς ναυτιλίας καὶ ἡ περὶ τὴν ἐμπέδωσιν τῆς τε δημοσίας καὶ ἐμπορικῆς πίστεως, δι' ὧν εὐδοκιμοῦσι καὶ προοδεύουσι τὰ ἔθνη ἐσωτερικῶς καὶ ἐξωτερικῶς.

Ἐπὶ τῶν οὐσιωδῶν τούτων ἀντικειμένων περιστρέφεται ἡ ἐπὶ τοῦ Ἐμπορικοῦ Νόμου τῆς Ἑλλάδος Δικαστικὴ Πρακτική μου, ἣν ἀφιερῶ ΤΗ ΥΜΕΤΕΡΑ ΜΕΓΑΛΕΙΟΤΗΤΙ, εἰς ἔνδειξιν ἐθνικῆς εὐγνωμοσύνης.

Ὁ Συγγραφεὺς

ΝΕΟΚΛΗΣ Γ. ΚΑΡΑΤΖΑΣ.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.

Ὁ Ἐμπορικὸς τῆς Γαλλίας Νόμος εἰσαχθεὶς ἐν Ἑλλάδι, ἐφαρμόζεται κατὰ τὰς ἐν αὐτῷ περιεχομένας διατάξεις, ἐξαρτωμένας πολλάκις ἐκ τῶν σχετικῶν διατάξεων τῆς Πολιτικῆς Δικονομίας καὶ τῶν λοιπῶν Νόμων τῆς Ἑλλάδος, ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν ὁποίων ἀποτελεῖται ΤΟ ΕΜΠΟΡΙΚΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΔΙΚΑΙΟΝ ὅπερ ἐν πολλοῖς διαφέρει τοῦ ἐν Γαλλίᾳ, κατὰ τὰ ἐν Ἑλλάδι νόμιμα, κατὰ τὰς γενομένας ἐν Γαλλίᾳ μεταῤῥυθμίσεις τοῦ Ἐμπορικοῦ Νόμου, πρόσθες καὶ κατὰ τὰ ἐπικρατήσαντα ἐν Ἑλλάδι καὶ ἀλλαχοῦ ἐμπορικὰ ἔθιμα μεταξὺ ἐμπόρων, προμηθευτῶν, παραγγελέων, παραγγελιοδόχων, πλοιάρχων, ναυτῶν, φορτωτῶν, παραληπτῶν, ἀσφαλιστῶν, ἀσφαλιζομένων, πρακτόρων, ἀνταποκριτῶν, συναιτέρων, μεσιτῶν κλπ. ἀναλόγως τῆς προόδου τοῦ ἐμπορίου, τῆς ναυτιλίας, τῶν ἐπιχειρήσεων καὶ τῶν συνεταιρισμῶν.

Πρὸ πολλοῦ ἤδη καὶ μάλιστα ἀπὸ τῆς ἀφομοιώσεως τῆς Ἑλληνικῆς Νομοθεσίας ἐν τῇ μετὰ τῆς μητρὸς αὐτῆς Ἑλλάδος ἑνωθείσῃ Ἑπτανήσῳ, παρέστη ἡ ἀνάγκη τῆς ἐκδόσεως Συγγράμματος ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ, περιέχοντος τὴν κατ' ἄρθρον ἐξήγησιν καὶ συναρμολογίαν τῶν διατάξεων τοῦ Ἐμπορικοῦ Νόμου μετὰ τῆς λοιπῆς Νομοθεσίας, τῆς Νομολογίας καὶ τῶν ἐμπορικῶν ἐθίμων. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἐν τῇ κατὰ τὸ 1864 ἐκδοθείσῃ Δικαστικῇ Πρακτικῇ μου ἐπὶ τῆς Πολιτικῆς Δικονομίας προσέθηκα καὶ σύντομον ἐπὶ τοῦ Ἐμπορικοῦ Νόμου Πρακτικὴν, ἥτις χρησιμεύσασα εἰς τὰς πρώτας ἀνάγκας, δὲν ἠδύνατο ν' ἀναπληρώσῃ τὴν ἔλλειψιν τοῦ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ.

Ὅσον ἐπιτήδειος καὶ ἂν ἦναι ὁ ἔμπορος, ὁ ναυτικὸς, ὁ ἀσφαλιστὴς, ὁ ἀσφαλιζόμενος, ὁ μεσίτης, ὁ παραγγελεὺς, ὁ παραγγελιοδόχος καὶ πᾶς ὁ ἐνεργῶν ἐμπορικὰς πράξεις καὶ συναλλαγὰς, εἴτε ἐν ἰδίῳ, εἴτε ἐν ἀλλοτρίῳ ὀνόματι, εἴτε ὑπὸ

εταιρίαν, δὲν δύναται νὰ ἦναι ἀσφαλὴς εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις του καὶ εἰς τὰς κερδοσκοπίας του, ἐὰν δὲν γνωρίζῃ ἀποχρώντως τὰς διατάξεις τοῦ Ἐμπορικοῦ Νόμου, τὴν ἐπ' αὐτοῦ καθιερωθεῖσαν Νομολογίαν τῶν Ἑλληνικῶν Δικαστηρίων, τὰς ἐπὶ τῶν σπουδαίων ζητημάτων κρίσεις τῶν Συγγραφέων καὶ τὰς εἰς τὸ ἐμπόριον εἰσαχθείσας συνηθείας, διότι μ' ὅλην τὴν περὶ τὸ ἐμπόριον δεινότητα καὶ προσοχήν του, δύναται νὰ γίνῃ θῦμα τῆς κακῆς πίστεως τῶν ἄλλων καὶ τῆς παραβάσεως διατυπώσεώς τινος ὑπὸ τοῦ Ἐμπορικοῦ Νόμου ἐπιβαλλομένης· ἕνεκα τούτου πλεῖστοι τῶν εἰς τὸ ἐμπόριον ἐχόντων κλίσιν, μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῶν ἐγκυκλίων μαθημάτων, ἀποφασίζουσι τὴν ἐκμάθησιν τοῦ Ἐμπορικοῦ Δικαίου καὶ μετ' ἀκρόασιν αὐτοῦ ἐπὶ τέσσαρα ἢ πέντε ἔτη ἔν τινι Πανεπιστημίῳ, κατατασσόμενοι εἰς τὸ ἐμπόριον, προβαίνουσιν ἀφόβως εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις των· ἀλλ' ἡ θυσία αὕτη τοῦ χρόνου καὶ τῶν ἀπαιτουμένων δαπανῶν εἶναι μεγάλη, διότι ἐν διαστήματι τοσούτου χρόνου ἠδύνατό τις νὰ κάμῃ θαύματα εἰς τὸ ἐμπόριον, ἐὰν δι' ἄλλου τινος τρόπου, εἴτε πρὸ τῆς εἰς τὸ ἐμπόριον κατατάξεώς του, εἴτε κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν Γυμνασιακῶν μαθημάτων του, εἴτε καὶ μετ' αὐτὴν, ἠδύνατο νὰ μάθῃ τὸ Ἐμπορικὸν Δίκαιον καὶ νὰ ἔχῃ πρόχειρον τὸ περὶ τούτου βιβλίον πρὸς ὁδηγίαν του καὶ πρὸς ἐξήγησιν τῶν ἀμφιβολιῶν του.

Ἐπιθυμῶν νὰ συντελέσω εἰς τὸν μέγαν τοῦτον σκοπὸν καὶ μάλιστα ἀφ' ἧς ἡ Κυβέρνησις ἔλαβε τὸ ἀξιέπαινον μέτρον νὰ καθιδρύσῃ ἕδρας τοῦ Ἐμπορικοῦ Δικαίου ἔν τισι τῶν Γυμνασίων τοῦ Κράτους, (ὅπερ εὐχῆς ἔργον νὰ γενικευθῇ) καὶ θέλων νὰ φανῶ χρήσιμος εἰς τοὺς ἐμπόρους, τοὺς πολίτας, τοὺς ναυτικοὺς, τοὺς φοιτητὰς καὶ ἐν γένει εἰς τοὺς περὶ τὰ Νομικὰ ἀσχολουμένους, συνέγραψα τὴν ἐπὶ τοῦ **ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΝΟΜΟΥ** καὶ τοῦ **ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ Πρακτικήν** μου, ἣν παραδίδω εἰς τὴν δημοσιότητα.

Ὁ Συγγραφεὺς
ΝΕΟΚΛΗΣ Γ. ΚΑΡΑΤΖΑΣ.

ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ

ΕΜΠΟΡΙΚΟΣ ΝΟΜΟΣ

ΠΡΟΤΑΣΣΟΜΕΝ τὸ ἀπὸ 2|14 Μαΐου 1835 περὶ ἁρμοδιότητος τῶν Ἐμποροδικείων Διάταγμα, μετὰ τῶν δεουσῶν ἀναπτύξεων καὶ τῆς ἐπ' αὐτοῦ Νομολογίας, ὡς ἑξῆς:

Ἄρθρ. 1. Τὰ Ἐμποροδικεῖα κρίνουν·

α΄. Πᾶσαν διαφορὰν ἀφορῶσαν τὰς μεταξὺ ἐμπόρων καὶ τραπεζιτῶν ὑποχρεώσεις καὶ συναλλαγάς· (ἐννοεῖται ὅτι αἱ ὑποχρεώσεις καὶ συναλλαγαὶ αὗται πρέπει νὰ περιστρέφωνται μεταξύ των καὶ νὰ ἔχωσιν ἐμπορικὴν καταγωγήν, ἄλλως ὑπάγονται εἰς τὰ πολιτικὰ δικαστήρια· — ὅθεν καὶ ἡ παρ' ἐμπόρου εἰς ἔμπορον γενομένη ἐκχώρησις ἰδιωτικῆς τινος ἀπαιτήσεως δὲν ἀποτελεῖ ἐμπορικὴν πρᾶξιν, διότι δὲν προτίθεται κερδοσκοπίαν, ἑπομένως πᾶσα ἐντεῦθεν προκύπτουσα διαφορὰ μεταξὺ ἐκδοχέως καὶ παραχωρητοῦ, εἴτε ὡς πρὸς τὸ ὑπαρκτὸν τῆς ἀπαιτήσεως εἴτε ὡς πρὸς ἄλλας συνομολογηθείσας κατὰ τὴν ἐκχώρησιν ὑποσχέσεις, δὲν ὑπάγεται εἰς τὸ Ἐμποροδικεῖον).

Πᾶσα ἀγωγὴ προκύπτουσα ἐξ ἐμπορικῶν ἢ τραπεζικῶν ὑποχρεώσεων καὶ συναλλαγῶν, εἴτε ὑπὸ ἐνεργητικήν, εἴτε ὑπὸ παθητικὴν ἔποψιν κινουμένη, ὑπάγεται εἰς τὸ Ἐμποροδικεῖον·—ὅθεν καὶ ἂν ὁ φαινόμενος χρεώστης κινήσῃ ἀγωγὴν περὶ ἀποσβέσεως τοῦ χρέους ἕνεκα ἐξοφλήσεως κλπ. ἡ τοιαύτη ἀγωγὴ ὑπάγεται εἰς τὸ Ἐμποροδικεῖον (ὅρα ἀπόφ. Ἐφετείου Πατρῶν ὑπ' ἀριθ. 289 τοῦ 1863).

β΄. Πᾶσαν μεταξὺ ὁποιωνδήποτε διαφοράν, ἀφορῶσαν πράξεις ἐμπορικάς.

Ἄρθρ. 2. Ὁ Νόμος θεωρεῖ πράξεις ἐμπορικὰς τὰς ἀγορὰς προϊόντων γῆς ἢ τέχνης, τὰς ὁποίας ἤθελε κάμει τις, εἴτε διὰ νὰ μεταπωλήσῃ ταῦτα ἀκατέργαστα, ὡς τὰ ἠγόρασεν, ἢ κατειργασμένα καὶ μεταποιημένα εἰς χειροτεχνήματα, εἴτε ἐπὶ σκοπῷ νὰ μισθώσῃ ἁπλῶς τὴν χρῆσιν αὐτῶν.

Πᾶσαν ἐπιχείρησιν χειροτεχνιῶν, παραγγελίας ἢ μετακομίσεως διὰ γῆς ἢ δι' ὕδατος· (παρατηροῦμεν ἐνταῦθα ὅτι ὁ ἀναδεχόμενος τὴν ἐργολαβίαν οἰκοδομῆς τινος δι' ἰδίων ἐργατῶν καὶ ὑλικῶν, ἐνεργεῖ ἐμπορικὴν πρᾶξιν, διότι κερδοσκοπεῖ ἐπὶ τοῦ ὑλικοῦ καὶ τῶν ἡμερομισθίων·—ὁ δὲ ἀναδεχόμενος τὴν ἐργολαβίαν, ἄνευ ὑλικοῦ, ἀλλ' ἁπλῶς μὲ τὸ ἡμερομίσθιον, δὲν ἐνεργεῖ ἐμπορικὴν πρᾶξιν, ἀλλὰ συνάπτει μίσθωσιν ὑπηρεσίας.

Περὶ προμηθείας καὶ παραγγελιῶν θέλει γίνει λόγος ὑπὸ τ' ἄρθρα 91 καὶ ἐπ. τοῦ 'Εμπ. Νόμου.

Ὡς πρὸς τὴν ἅπαξ γενομένην μετακόμισιν ἀντικειμένου τινὸς διὰ ξηρᾶς, οἱ συγγραφεῖς ἀποφαίνονται ὅτι μία καὶ μόνη τοιαύτη πρᾶξις δὲν ἀποτελεῖ ἐμπορικὸν χαρακτῆρα ἀλλὰ μίσθωσιν ζώου, ἁμάξης κλπ. (Bravard σελ. 914) ἡ γνώμη αὕτη εἶναι ὀρθή, διότι ὁ Νόμος ἀπαιτεῖ ἐπιχείρησιν μετακομίσεως κλπ. ἤτοι συστηματικὴν ἐπιχείρησιν·—ὡς πρὸς δὲ τὴν διὰ θαλάσσης μετακόμισιν δὲν ἐξετάζεται ἡ πληθὺς τῶν πράξεων, διότι πᾶσα ναύλωσις καὶ πᾶσα διὰ θαλάσσης (ἢ ποταμοῦ) ἀποστολή, ἀποτελεῖ πρᾶξιν ἐμπορικὴν (ἄρθρ. 3).

Πᾶσαν ἐπιχείρησιν προμηθείας, πρακτορίας πλειστηριάσεως καὶ δημοσίων θεαμάτων· (πράκτορες λέγονται οἱ ἐπὶ μισθῷ ἢ ποσοστοῖς ἀναδεχόμενοι τὴν διαχείρισιν ἀλλοτρίων συμφερόντων, εἴτε ἐν τῷ αὐτῷ εἴτε ἐν ἄλλῳ τόπῳ·—πλειστηριασταὶ λέγονται οἱ γνωστοὶ ὑπὸ τὸ ὄνομα τελάλιδες οἵτινες δέχονται ἐνδύματα καὶ ἄλλα πράγματα πρὸς πώλησιν, τὰ ἐκθέτουσιν εἰς τὰ δημοπρατήρια καὶ εἰς τὰς ἀγοράς, ἢ τὰ περιφέρουσι πρὸς πώλησιν καθ' ὁδόν).

Ὅλας τὰς κολλυβιστικάς, τραπεζιτικὰς καὶ μεσιτικὰς ἐργασίας· (περὶ κολλυβιστῶν καὶ μεσιτῶν θέλομεν κάμει λόγον ὑπὸ τ' ἄρθρ. 74 τοῦ 'Εμπ. Νόμου) παρατηροῦμεν δ' ἐνταῦθα ὅτι πᾶσα ἐργασία αὐτῶν θεωρεῖται ἐμπορική, πρᾶξις ἀδιαφόρως ἐὰν ἀφορᾷ σύμβασιν φύσεως πολιτικῆς, καὶ ὅτι κολλυβισταὶ λέγονται οἱ κοινῶς σαράφιδες (ἀργυραμειβοὶ) καὶ οἱ τραπεζῖται.

Ὅλας τὰς ἐργασίας τῶν δημοσίων τραπεζῶν.

Ὅλας τὰς μεταξὺ ἐμπόρων καὶ τραπεζιτῶν ὑποχρεώσεις.

Τὰς συναλλαγματικὰς καὶ τὰς ἀπὸ τόπου εἰς τόπον ἀποστολὰς χρημάτων ὁποιοιδήποτε καὶ ἂν ἦναι οἱ συναλλαττόμενοι· (ἀλλὰ κατὰ τὸν νέον περὶ χαρτοσήμου Νόμον συναλλαγματικαὶ καὶ γραμμάτια ἐπὶ ἀσήμου χάρτου, ἀποκλείονται τῆς ἐμπορικῆς ἰδιότητος καὶ ἀποτελοῦσι πολιτικὴν ἐνοχήν, μὴ ἐπάγουσαν τὴν προσωπικὴν κράτησιν τοῦ ὑποχρέου, καίτοι ἐμπόρου κλπ. ἐννοεῖται ὅμως ὅτι αἱ ἐκτὸς τοῦ Κράτους ἐρχόμεναι συναλλαγματικαὶ δὲν ὑπάγονται εἰς τὴν ἀπειλὴν ταύτην τοῦ περὶ χαρτοσήμου Νόμου.

Δημόσια θεάματα εἰσὶ τὰ θέατρα, αἱ μουσικαὶ συμφωνίαι καὶ ἐν γένει ὅσα γίνονται πρὸς τέρψιν καὶ περιέργειαν τοῦ κοινοῦ.

Ἄρθρ. 3. Ὁ Νόμος θεωρεῖ ἐπίσης πράξεις ἐμπορικάς·

Πᾶσαν ἐπιχείρησιν κατασκευῆς καὶ πᾶσαν ἀγοράν, πώλησιν ἢ μεταπώλησιν πλοίων πρὸς τὴν ἐντὸς ἢ ἐκτὸς τοῦ κράτους ναυτιλίαν χρησίμων.

Ὅλας τὰς θαλασσίους ἀποστολάς· πᾶσαν ἀγορὰν ἢ πώλησιν ἀρμένων, ἐξαρτίων καὶ ζωοτροφιῶν.

Πᾶσαν ναύλωσιν.

Πᾶν ναυτικὸν δάνειον, ὅλα τὰ περὶ ἀσφαλειῶν συναλλάγματα καὶ ὅσα ἄλλα ἀφορῶσι τὴν ναυτικὴν ἐμπορίαν.

Ὅλας τὰς περὶ μισθώσεως τοῦ πληρώματος συμφωνίας καὶ συμβάσεις.

Ὅλας τὰς πρὸς ὑπηρεσίαν ἐμπορικῶν πλοίων μισθώσεις ναυτικῶν.

Ἄρθρ. 4. Τὰ Ἐμποροδικεῖα κρίνουν ὡσαύτως, περὶ πάσης ἀγωγῆς γενομένης ἐναντίον ἐμπορικῶν ἐπιστατῶν, ὑπαλλήλων ἢ ὑπηρετῶν, ἕνεκα τῶν συναλλαγῶν τοῦ ἐμπόρου ὑπὸ τὸν ὁποῖον διατελοῦσι.

(ΣΗΜ. Τὸ ἄρθρον τοῦτο ὑπονοεῖ ἰδίως τὰς ἀγωγὰς τρίτων, ὡς παρακατιὼν ἀναπτύσσομεν).

Ἄρθρ. 5. Κρίνουν τελευταῖον.

α΄. Περὶ τῆς παρακαταθήκης τοῦ τε ἰσολογισμοῦ καὶ τῶν βιβλίων τῶν πτωχευσάντων ἐμπόρων καὶ περὶ τῆς ἐξετάσεως καὶ ἐνόρκου βεβαιώσεως τῶν δανείων.

β΄. Περὶ τῶν ἀνακοπῶν τῶν κατὰ τοῦ συμβιβασμοῦ τοῦ γενομένου μεταξὺ τοῦ πτωχεύσαντος καὶ τῶν δανειστῶν, ὅταν τὰ ἐπιχειρήματα τοῦ ἀνακόπτοντος στηρίζωνται εἰς πράξεις ἢ ἐργασίας, αἱ ὁποῖαι κατὰ Νόμον ὑπάγονται εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν Ἐμποροδικείων· εἰς πᾶσαν ἄλλην περίπτωσιν αἱ τοιαῦται ἀνακοπαὶ ὑπάγονται εἰς τὰ πολιτικὰ Δικαστήρια· διὸ καὶ πᾶσα κατὰ τοῦ μετὰ τοῦ πτωχεύσαντος συμβιβασμοῦ ἀνακοπὴ πρέπει νὰ φανερώνῃ τὰ ἐπιχειρήματα τοῦ ἀνακόπτοντος, ἄλλως εἶναι ἄκυρος.

γ΄. Περὶ τῆς Δικαστικῆς ἐπικυρώσεως τῆς μεταξὺ τοῦ πτωχεύσαντος καὶ τῶν δανειστῶν αὐτοῦ γενομένης συνθήκης.

δ΄. Περὶ τῆς παρὰ τοῦ πτωχεύσαντος γενομένης κτηματικῆς παραχωρήσεως ἐφ' ὅσον κατὰ τὰ ἄρθρα 690, 691 τῆς Πολιτικῆς Δικονομίας ἀνάγεται εἰς τὰ Ἐμποροδικεῖα.

6. Ὅταν κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ ἐν ἰσχύϊ Ἐμπ. Νόμου αἱ συναλλαγματικαὶ δὲν λογίζωνται εἰμὴ ἁπλὰ ὑποσχετικά, ἢ ὅταν τὰ εἰς διαταγὴν γραμμάτια δὲν φέρουν οὐδενὸς ἐμπόρου ὑπογραφήν, οὐδ' ἀφορῶσιν ἐργασίας ἐμπορικάς, κολλυβιστικάς, τραπεζιτικὰς ἢ μεσιτικάς, τὸ Ἐμποροδικεῖον χρεωστεῖ νὰ παραπέμψῃ τὴν δίκην εἰς τὸ

πολιτικὸν Δικαστήριον, ἐὰν ὁ ἐναγόμενος τὸ ζητήσῃ. — Ἐκ τοῦ ἄρθρου τούτου ἐξάγεται ὅτι ἡ ἀγωγὴ δὲν ἀποῤῥίπτεται, ἀλλ' ἁπλῶς ἐξήρτηται ἀπὸ τὴν ἐκλογὴν τοῦ ἐναγομένου νὰ δικασθῇ εἰς τὸ πολ. Δικαστήριον ἴδε καὶ σελ. 11 τῆς Δικαστικῆς Πρακτικῆς ἐπὶ τῆς Πολ. Δικονομίας καὶ τὰς ὑπ' ἀριθ. 80 τοῦ 1861 καὶ 74 τοῦ 1866 ἀπόφ. τοῦ Ἀρείου Πάγου).

Ἄρθρ. 7. Ἐὰν αἱ συναλλαγματικαὶ αὗται ἢ τὰ εἰς διαταγὴν γραμμάτια φέρουν ἐνταυτῷ ὑπογραφὰς ἐμπόρων καὶ μὴ ἐμπόρων, τὸ Ἐμποροδικεῖον κρίνει περὶ αὐτῶν· δὲν δύναται ὅμως νὰ διατάξῃ τὴν φυλάκισιν τῶν μὴ ἐμπόρων, εἰμὴ ὁσάκις ἤθελον εἶσθαι μέτοχοι πράξεων ἐμπορικῶν, κολλυβιστικῶν ἢ μεσιτικῶν. (Εἶναι καθ' ἡμᾶς ἀδιάφορον, ἐὰν εἰς τὴν περίστασιν ταύτην ἤθελον ἐναχθῇ ἅπαντες ἢ μόνος ὁ μὴ ἔμπορος, διότι ἡ ἐμπορικὴ δικαιοδοσία κανονίζεται ὡς ἐκ τῆς ἐπὶ τῆς συναλλαγματικῆς ἢ τοῦ γραμματίου ὑπαρχούσης ὑπογραφῆς ἐμπόρου καὶ ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ ἐναχθέντος ἐξασκεῖται ἡ ἐκ τοῦ ὅλου ἐνοχή, ἕνεκα τῆς παθητικῆς ἀλληλεγγύης, ἥτις φυσικῷ τῷ λόγῳ περιλαμβάνει καὶ τὴν ἐνοχὴν τοῦ ὑπογράψαντος ἐμπόρου· τοῦτο καθιερώθη καὶ διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 353 τοῦ 1840 ἀπόφ. τοῦ Ἀρείου Πάγου).

Ἄρθρ. 8. Δὲν ὑπάγονται εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν Ἐμποροδικείων αἱ κατὰ ἰδιοκτημόνων, γεωργῶν, ἀμπελουργῶν ἀγωγαὶ περὶ πωλήσεως τῶν ἀπὸ τῶν κτημάτων αὐτῶν προϊόντων, οὐδὲ αἱ κατ' ἐμπόρων περὶ πληρωμῆς προϊόντων γῆς, ἢ πραγματειῶν ἀγορασμένων πρὸς ἰδίαν αὐτῶν χρῆσιν (ἐννοεῖται δ' ὅτι αἱ ἀγωγαὶ τῶν κτηματιῶν κατὰ τῶν ἀγορασάντων τὰ προϊόντα αὐτῶν πρὸς ἐμπορίαν, ὑπάγονται εἰς τὰ Ἐμποροδικεῖα καὶ ὅτι ὁ πρὸς ἰδίαν αὐτοῦ χρῆσιν ἀγοράσας προϊόντα ἔμπορος, καίτοι μεταπωλήσας ταῦτα, δὲν ὑπάγεται εἰς τὸ Ἐμποροδικεῖον, διότι ἐξ ἀρχῆς δὲν εἶχεν ὑπ' ὄψιν τὴν μεταπώλησιν καὶ κερδοσκοπίαν ἥτις προσδίδει τὸν ἐμπορικὸν χαρακτῆρα τῆς πράξεως.

Τὰ γραμμάτια ὅμως, τὰ παρ' ἐμπόρων ὑπογεγραμμένα, θεωροῦνται ὡς ἕνεκα τοῦ ἐμπορίου αὐτῶν γενόμενα, ἐὰν ἄλλη τις αἰτία δὲν ὑπάρχῃ ῥητῶς ἐκπεφρασμένη εἰς αὐτά.

(ΣΗΜ. Τὰ Δικαστήρια παρεδέχθησαν ὅτι καὶ ἂν δὲν ὑπάρχῃ σημειωμένη ἄλλη τις αἰτία, ἢ ἂν ἡ σημειωθεῖσα ἦναι ψευδής, οὐχ ἧττον προτεινομένης πολιτικῆς ἐνοχῆς, ὡς π. χ. ὅτι προέρχονται ἐξ ἀγορᾶς ἀκινήτου κτήματος, κλπ. ἐπιτρέπεται ἡ περὶ τούτου ἀπόδειξις πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ἁρμοδιότητος ἢ μή, τοῦ Δικαστηρίου· ἀποφ. τοῦ Ἀρείου Πάγου 319 τοῦ 1861 καὶ 69 τοῦ 1864.

Ἄρθρ. 9. Τὰ Ἐμποροδικεῖα κρίνουν ἀνεκκλήτως: α) περὶ ὅλων τῶν αἰτήσεων ὅσαι κατὰ τὸ κεφάλαιον δὲν ὑπερβαίνουν τὸ ποσὸν τῶν 800

δραχμῶν, β') περὶ πάσης ἄλλης αἰτήσεως γενομένης παρὰ τῶν ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τῶν ὑπαγομένων, ὁσάκις οἱ διάδικοι, μεταχειριζόμενοι τὰ ὁποῖα ἔχουσι δικαιώματα, ἤθελον δηλοποιήσει ὅτι ἐπιθυμοῦν νὰ κριθῶσιν ὁριστικῶς καὶ ἀνεκκλήτως.

(ΣΗΜ. Ἐπὶ τῆς πρώτης περιπτώσεως τοῦ προκειμένου ἄρθρου, ὁ Ἄρειος Πάγος μετέβαλε νομολογίαν, διότι κατ' ἀρχὰς παρεδέχθη ὅτι ξηρὸν τὸ κεφάλαιον, ἄνευ τῶν δεδουλευμένων πρὸ τῆς ἀγωγῆς τόκων, λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν εἰς τὸ ἐκκλητὸν ἢ ἀνέκκλητον τῆς ἀποφάσεως, ἀκολούθως ὅμως παρεδέχθη κατ' ἐπανάληψιν, καὶ μετ' αὐτοῦ συνεφώνησαν ἐξ ἀνάγκης τὰ κατώτερα Δικαστήρια, ὅτι οἱ πρὸ τῆς ἀγωγῆς τόκοι θεωροῦνται ὡς κεφάλαιον καὶ ἐπιτρέπεται ἔφεσις, ἐὰν τὸ ζητούμενον διὰ τῆς ἀγωγῆς ποσὸν λόγῳ κεφαλαίου καὶ τόκου δεδουλευμένου, ὑπερβαίνῃ τὰς 800 δραχμάς. (ἴδε ἀποφ. τοῦ Ἀρείου Πάγου 29 τοῦ 1854, 189 τοῦ 1856, 35[illegible] τοῦ 1857 καὶ 207 τοῦ 1859).

Φρονοῦμεν ὅτι ἡ πρώτη νομολογία ἦτο νόμιμος, ἡ δὲ δευτέρα ἐσφαλμένη, διότι τὸ ζήτημα τῶν τόκων δὲν ἔχει καμμίαν ἐπιρροὴν εἰς τὴν δίκην, καθότι ἡ ἀπόφασις τῶν Ἐμποροδικῶν ἀποφαίνεται ἐπὶ τῆς ἐνοχικῆς σχέσεως ἥτις ἀποτελεῖ τὸ δάνειον κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς συστάσεώς του — ἐκ δὲ τῆς ἐπὶ τοῦ κύρους ἢ τῆς ὑπάρξεως ἢ μὴ τοῦ δανείου ἀποφάσεως, ἐξήρτηται ὁ ὑπολογισμὸς τῶν τόκων, κατὰ τὰς ἰδιαιτέρας ἢ παρεπομένας συνθήκας.

Ἐὰν π. χ. ἀκυρωθῇ τὸ δάνειον τῶν 700 δραχμῶν δὲν θέλω λάβει τόκους οὐδὲ πρὸ τῆς ἀγωγῆς, οὐδὲ μετ' αὐτήν· ἐὰν ἐξ ἄλλου ἐπικυρωθῇ, θὰ λάβω τόκους ἀφ' ὅτου δυνάμει τοῦ αὐτοῦ τίτλου ἢ δυνάμει τοῦ Νόμου δικαιοῦμαι, ὥστε τὸ περὶ τόκων ζήτημα δὲν συμβάλλει εἰς τὴν ὀρθότητα ἢ μὴ τῆς ἀποφάσεως ἐπὶ τοῦ κυρίου ζητήματος.

Κατὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν ταύτην νομολογίαν, ἕκαστος ἐνάγων δύναται νὰ ζητῇ τόκους πρὸ τῆς ἀγωγῆς (καὶ ἄνευ συμφωνίας ἢ νομίμου αἰτίας) καὶ τοιουτοτρόπως νὰ χαίρῃ δικαίωμα ἐφέσεως, ἀδιαφόρως τῆς ἀπορρίψεως τῶν τοιούτων τόκων — ἰδοὺ λοιπὸν ὅτι περιπαίζεται ὁ Νόμος.

Ἐκτὸς δὲ τούτου παρατηροῦμεν ὅτι ἡ προσθήκη τῶν πρὸ τῆς ἀγωγῆς τόκων εἰς τὸ κεφάλαιον, δὲν ἀποτελεῖ μίαν ἀγωγήν, ἀλλὰ δύο ἀγωγάς, καθόσον καὶ αὐτὸς ὁ Ἄρειος Πάγος παρεδέχθη ὅτι ἡ διάταξις τοῦ κώδηκος ἡ μὴ ἐπιτρέπουσα ἰδίαν ἀγωγὴν περὶ τόκων, κατηργήθη ὑπὸ τῶν διατάξεων τῆς Πολ. Δικονομίας, ἄρα προκειμένου περὶ δύο ἀγωγῶν, ἡ ἐκδοθεῖσα ἀπόφασις ἀποτελεῖ δύο ἀποφάσεις.

Κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 119 τοῦ 1854 ἀποφ. Αρ. Πάγου, ἡ μίσθωσις ἀκινήτων δὲν ἀποτελεῖ ἐμπορικὴν πρᾶξιν, καὶ ἂν οἱ συνάψαντες τοιαύτην σύμβασιν ἦναι ἔμποροι.

Κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 11 τοῦ 1847 ἀπόφ. 'Αρ. Πάγου ἡ κατὰ τοῦ συνεταίρου ἀγωγὴ ἀπὸ ἐνοικίασιν ἰχθυοτροφείου ὑπάγεται εἰς τὰ 'Εμποροδικεῖα·—τοῦτ' αὐτὸ παρεδέχθη καὶ ἡ ὑπ' ἀριθ. 657 τοῦ 1869 ἀπόφ. τοῦ ἐφετείου Πατρῶν, ἐπὶ λόγῳ ὅτι περικλεισμένων τῶν ἰχθύων ἐντὸς τῶν ἰχθυοτροφείων, παύουσι νὰ ἔχωσιν οὗτοι τὴν φυσικὴν των ἐλευθερίαν καὶ πίπτουσιν εἰς τὴν κατοχὴν καὶ ἰδιοκτησίαν τοῦ μισθωτοῦ τοῦ ἰχθυοτροφείου· προκειμένου ἑπομένως περὶ κινητῶν οὐδεμίαν ἐφαρμογὴν ἔχουσιν αἱ περὶ ἐκμισθώσεως ἀκινήτων ἀρχαί.

Κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 136 τοῦ 1847 ἀπόφ. 'Αρ. Πάγου, ἡ ἀγορὰ καρπῶν ἀσυγκομίστων πρὸς σκοπὸν μεταπωλήσεως, εἶναι πρᾶξις ἐμπορικὴ κατὰ τὸ ἄρθρ. 2 ἁρμοδιότητος.

Κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 137 τοῦ 1864 ἀπόφ. τοῦ 'Αρείου Πάγου, τὰ 'Εμποροδικεῖα ἁρμόδια νὰ δικάζωσιν ἐμπορικὰς διαφορὰς, δὲν δύνανται ν' ἀποφαίνωνται περὶ ἀκυροτήτων ἀναφερομένων εἰς κατασχέσεις.

Κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 272 τοῦ 1864 ἀπόφ. τοῦ 'Αρείου Πάγου, ὁ 'Εμπορ. Νόμος διέλαβε μόνον περὶ τῆς ἀναγκαστικῆς κατασχέσεως τῶν πλοίων, ἄρα ἐπὶ συντηρητικῆς κατασχέσεως αὐτῶν ἐφαρμόζονται αἱ διατάξεις τῶν ἄρθρ. 925, 1042 καὶ 1043 τῆς Πολ. Δικονομίας, καθ' ἃς ἐν τῇ περιπτώσει τοῦ ἄρθρ. 19. § 1 ἐπὶ ἐμπορικῶν ὑποθέσεων, τὸ 'Εμποροδικεῖον ἁρμοδίως ἐπιλαμβανόμενον τῆς κυρίας ὑποθέσεως, δύναται καὶ ὀφείλει ἐν περιπτώσει παραδοχῆς τῆς κυρίας ἀπαιτήσεως, νὰ διατάξῃ τὴν δικαστικὴν ἀπαλλοτρίωσιν τοῦ πρὸς ἐξασφάλισιν αὐτῆς κατασχεθέντος πράγματος, ἐκτὸς τῆς περιπτώσεως, καθ' ἣν ἀνεξαρτήτως τοῦ παραδεκτοῦ καὶ βασίμου τῆς ἀγωγῆς, γεννᾶται διαφορὰ κατὰ τὴν κατάσχεσιν, διαφεύγουσα κατὰ τὸ ἄρθρον 194 τὴν ἐμπορικὴν ἁρμοδιότητα.

Κατὰ τὰς ὑπ' ἀριθ. 387 τοῦ 1862 καὶ 38 τοῦ 1865 ἀποφάσεις τοῦ 'Αρείου Πάγου, ἂν καὶ τὸ ἄρθρ. 1. ἐδ. ά. ἁρμοδιότητος ὑποθέτῃ πρᾶξιν ἐμπορικὴν, πᾶσαν μεταξὺ ἐμπόρων ὑποχρέωσιν καὶ συναλλαγὴν, οὐχ ἧττον ὁ γενικὸς κανὼν οὗτος ὑπόκειται εἰς ἐξαίρεσιν ὅταν ὡς ἐκ τῆς φύσεως αὐτοῦ τοῦ συναλλάγματος, καίτοι γενομένου μεταξὺ ἐμπόρων, ἀποκρούεται πᾶσα ἰδέα ἐμπορίου καὶ ὅταν πρόκηται περὶ ἀγορᾶς ἢ μισθώσεως ἀκινήτων ὁποιανδήποτε χρῆσιν προωρισμένων ἑπομένως καὶ ἐπὶ ἐργοστασίου, ἢ χειροτεχνείου, ἢ τεχνουργείου, ἢ ἐπὶ ἀγορᾶς ἀκινήτου γενομένης πρὸς καθίδρυσιν ἐμπορικῆς ἑταιρίας.

Κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 198 τοῦ 1865 ἀπόφ. τοῦ 'Αρείου Πάγου, τὰ

ἐμπορικὰ δάνεια ὑπάγονται εἰς τὸ Ἐμποροδικεῖον, ἡ δὲ ἐμπορικὴ ἰδιότης τοῦ ὀφειλέτου τεκμαίρεται ὅτι πρὸς ἐμπορίαν ἐδανείσθη.

Κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 14 τοῦ 1866 ἀπόφ. τοῦ Ἀρείου Πάγου, ἡ ἀγορὰ ἵππου καὶ κάρου πρὸς μετακόμισιν ἐμπορευμάτων ἢ πραγμάτων, ἀποτελεῖ ἐμπορικὴν πρᾶξιν, ἄρθρ. 2 ἁρμοδιότητος.

Κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 141 τοῦ 1869 ἀπόφ. τοῦ Ἀρείου Πάγου, ἡ προσομολόγησις χρέους γενομένη δι' ἐπιστολῆς ἐμπόρου πρὸς ἔμπορον, ὅταν δὲν ἦναι κερδοσκοπική, δὲν ὑπάγεται εἰς τὸ Ἐμποροδικεῖον.

Κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 191 τοῦ 1869 ἀπόφ. Ἀρείου Πάγου, ἀγωγὴ συνεταίρου κατὰ συνεταίρου περὶ ἀποζημιώσεως ἕνεκα δόλου, ἀπάτης ἢ ἄλλης ἀθεμίτου πράξεως τοῦ συναιτέρου, ὑπάγεται εἰς τὸ Ἐμποροδικεῖον ἄρθρ. 1. ἐδ. 1 ἁρμοδ.

Κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 276 τοῦ 1869 ἀπόφ. τοῦ Ἀρείου Πάγου, ἀγωγὴ περὶ ἀποζημιώσεως διὰ κατακράτησιν κοινῶν πραγμάτων χρησιμευόντων εἰς ἐμπορικὸν σκοπὸν (οἷον ἐργαλείων, βαρελίων εταιρικῶν μετὰ διάλυσιν ἑταιρίας μεινάντων ἀδιαιρέτων) ὑπάγεται εἰς τὸ Ἐμποροδικεῖον.

Κατὰ τὰς ὑπ' ἀριθ. 16 τοῦ 1847 καὶ 377 τοῦ 1862 ἀποφάσεις τοῦ Ἀρείου Πάγου, ὁ ἐργολαβικῶς ἀναδεχόμενος οἰκοδομὴν οἰκίας κλπ. θεωρεῖται ὡς ἐνεργῶν ἐμπορικὴν πρᾶξιν καὶ ὑπάγεται εἰς τὸ Ἐμποροδικεῖον.

Κατὰ τὰς ὑπ' ἀριθ. 19 τοῦ 1845, 83 τοῦ 1846 καὶ 101 τοῦ 1847 ἀποφάσ. τοῦ Ἀρείου Πάγου, τὸ ἄρθρ. 4 τοῦ περὶ ἁρμοδιότητος Ἐμποροδικείων Νόμου ὑποβάλλει εἰς τὴν ἐμπορικὴν δικαιοδοσίαν τὰς ἐναντίον τῶν ἐμπορικῶν ἐπιστατῶν, ὑπαλλήλων, ἢ ὑπηρετῶν ἀγωγὰς τῶν ὑπαλλήλων καὶ τὰς τῶν ἐπιστατῶν αὐτῶν, κατὰ τοῦ ἐμπόρου ὑπὸ τὸν ὁποῖον διατελοῦσιν, ἄλλως ὁ Νόμος ἤθελεν εἶσθαι ἀσυνεπὴς ἐὰν ἡ ἀμοιβαιότης αὕτη δὲν ὑπῆρχε καὶ μάλιστα ἀντίκειται εἰς τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρ. 1. ἐδ. 2 τοῦ αὐτοῦ Νόμου, κατὰ τὸ ὁποῖον πᾶσα διαφορὰ ἀφορῶσα πρᾶξιν ἐμπορικὴν ὑπάγεται εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τοῦ Ἐμποροδικείου, ἐνῷ ὁ ἔμπορος προσλαμβάνει ἐπιστάτην ἢ ἄλλον ὑπάλληλον χάριν τῆς ἐνεργείας τῶν ἐμπορικῶν του πράξεων.

Αἱ ἀνωτέρω ἀποφάσεις δὲν φαίνονται ἐντελῶς ὀρθαί, διότι τὸ ἄρθρον 4 ἐννοεῖ ἀγωγὰς τρίτων κατὰ τῶν ἐμπορικῶν ἐπιστατῶν, ὑπαλλήλων καὶ ὑπηρετῶν, ἕνεκα τῶν συναλλαγῶν τοῦ ἐμπόρου ὑπὸ τὸν ὁποῖον διατελοῦσιν, ὁσάκις κατὰ τὰς περὶ ἐντολῆς ἀρχὰς δύνανται οἱ τρίτοι νὰ ἐνάξωσιν ἢ τὸν κύριον τῶν ὑποθέσεων, ἢ τὸν πράκτορα αὐτῶν, ἢ νὰ ἐναχθῶσιν ὑπὸ τούτου ἢ ἐκείνου (Ν. 13. § 25. Πανδ. 19, 1. Ν. 31. πρ. Π. 3, 5. Ν, 19. Π. 14, 3. Ν. 10. § 5. Π. 17, 1, διάτ. 5. cod. 4, 25. Ν. 67. Π. 3. 3. Ν, 13 καὶ 19. Π. 46, 8,

κλπ.) ἄρα δὲν ἀφορᾷ τὰς μεταξὺ κυρίων καὶ ὑπαλλήλων, ἐπιστατῶν ἢ ὑπηρετῶν ἀγωγὰς, εἰμὴ ἐφ' ὅσον ἀφορῶσι πράξεις ἐμπορικὰς κατὰ τὰ ἄρθρ. 1, 2, 3 καὶ 6 τοῦ περὶ ἁρμοδιότητος Νόμου καὶ ἄρθρ. 91 καὶ ἑπ. τοῦ Ἐμπ. Νόμου κλπ. ἐφ' ὅσον δὲ πρόκειται περὶ τῶν ὡς ἐκ τῆς ὑπηρεσίας προσωπικῶν σχέσεων, μεταξὺ κυρίων, ὑπαλλήλων καὶ ὑπηρετῶν, αἱ τοιαῦται διαφοραὶ δὲν ἀποτελοῦσιν ἐμπορικὴν πρᾶξιν, ἀλλὰ μίσθωσιν ὑπηρεσιῶν καὶ κατὰ συνέπειαν ἐὰν τὸ μίσθωμα ἦναι συμπεφωνημένον, ὑπάγονται εἰς τὸ Εἰρηνοδικεῖον, ἄνευ διακρίσεως προσώπων καὶ ποσοῦ (ἄρθρ. 490 ἐδ. 4 Πολ. Δικονομίας) ἄλλως ὑπάγονται εἰς τὸ Πρωτοδικεῖον κατὰ τὰς περὶ παροχῆς καὶ ἀντιπαροχῆς ἀρχὰς (Ν. 5. 13, 17. Π. 19, 5. Ν. 7. Π. 2, 14. Διάτ. 1. cod. 5, 14).

Παρατηροῦμεν ἐνταῦθα ὅτι ἐν Πάτραις ὑπάρχει ἐμπορικὴ συνήθεια διὰ δικαστικῶν ἀποφάσεων καθιερωμένη, καθ' ἣν οἱ κατὰ πρῶτον προσλαμβανόμενοι ὡς ὑπηρέται ἢ ὑπάλληλοι εἰς ἐμπορικὰ καταστήματα, δὲν λαμβάνουσι μισθὸν κατὰ τὰ δύο πρῶτα ἔτη τῆς ὑπηρεσίας των, ὡς ἀρχάριοι, ἐκτὸς ἐὰν γίνῃ ἄλλη τις συμφωνία μεταξύ των καὶ ὅτι κατὰ τὸ τρίτον ἔτος καὶ ἐφεξῆς, λαμβάνουσι μισθὸν ἀναλόγως τῆς ἀξίας των καὶ τῆς σπουδαιότητος τοῦ καταστήματος.

Κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 9. τοῦ 1870 ἀπόφασιν τοῦ Ἀρείου Πάγου, ὁ ἐν Ἑλλάδι συμβληθεὶς μετά τινος Πράκτορος καὶ ἀντιπροσώπου ἑταιρίας καθιδρυμένης ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, δύναται νὰ ἐνάξῃ ἐν Ἑλλάδι τὸν Πράκτορα τοῦτον, ὡς ἀντιπρόσωπον τῆς ἑταιρίας, περὶ πάσης ἐκ τῆς συμβάσεως προκυπτούσης ἐνοχῆς.

Κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 13 τοῦ 1844 ἀπόφ. τοῦ Ἀρείου Πάγου, ὁ συνεπείᾳ ἐπιστολῆς τοῦ ἐκδότου συναλλαγματικῆς ἀποδεχόμενος ἢ πληρώνων αὐτὴν, ἄνευ ὑπάρξεως προβλέψεως, ἔχει ἐμπορικὴν ἀγωγὴν κατὰ τοῦ ἐκδότου τῆς συναλλαγματικῆς, διότι ἡ ἐπιστολὴ (lettre d' avis) ἀνάγεται εἰς τὴν συναλλαγματικὴν καὶ ἀφορᾷ τὸν τρόπον τῆς προβλέψεως, ἧς μὴ γενομένης, χωρεῖ ἡ ἀγωγὴ (mandati contraria) ἥτις ἀνήκει εἰς τὸ Ἐμποροδικεῖον.

Κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 242 τοῦ 1861 ἀπόφ. τοῦ Ἀρείου Πάγου, πᾶσα πώλησις πλοίων ἀποτελεῖ πρᾶξιν ἐμπορικὴν, καὶ πᾶσα ἑπομένως ἐξ αὐτῆς ἢ τῶν ἐκ ταύτης μεταξὺ τοῦ πλοιάρχου καὶ τοῦ φορτωτοῦ σχέσεων πηγάζουσα διαφορὰ, ὑπάγεται δυνάμει τοῦ ἄρθρ. 1 τοῦ περὶ ἁρμοδ. Νόμου εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν Ἐμποροδικῶν.

Ἀναφερόμενοι δὲ καὶ εἰς ὅσα ὑπὸ τ' ἄρθρ. 717—735 τῆς Πολ. Δικονομίας ἐξεθέσαμεν περὶ τῆς διαδικασίας τῶν Ἐμποροδικῶν (ὅρα σελ.

222—229 τῆς Δικαστ. Πρακτικῆς ἐπὶ τῆς Πολ. Δικονομίας ἔκδ. Β'.) μεταβαίνομεν εἰς τ' ἄρθρα τοῦ Ἐμπορικοῦ Νόμου.

Ἄρθρον 1.

Ἔμποροι εἶναι ὅσοι μετέρχονται πράξεις ἐμπορικὰς καὶ σύνηθες ἐπάγγελμα ἔχουσι τὴν ἐμπορίαν.

Παρατηρητέον ἐνταῦθα· 1) ὅτι οἱ Ἱεροὶ Κανόνες ϛ'. Ἀποστολικός, Γ'. τῆς τετάρτης Οἰκουμενικῆς Συνόδου (ἴδε σελ. 4, 5. καὶ 105 τοῦ Πηδαλίου καὶ ἄρθρ. 2 τοῦ Συντάγματος) καὶ ἡ Νεαρὰ Ἰουστινιανοῦ 123 κεφ. 6. καὶ 9. ἀπαγορεύουσιν εἰς τοὺς Μοναχοὺς καὶ Κληρικοὺς ἐπὶ πειθαρχικῇ ποινῇ, νὰ ἐμπλέκωνται ἐν γένει εἰς τὰς τοῦ βίου πραγματείας, ἐργολαβοῦντες κοσμικὰ πράγματα καὶ διαχειριζόμενοι ὑποθέσεις ἐπὶ κερδοσκοπίᾳ· 2) ὅτι τ' ἄρθρον 277 τοῦ Δικαστικοῦ Ὀργανισμοῦ δὲν ἐπιτρέπει εἰς τοὺς δικαστικοὺς ὑπαλλήλους καὶ ὑπηρέτας νὰ μετέρχωνται τέχνην τινὰ ἢ ἐμπόριον συγχρόνως μὲ τὴν ὑπηρεσίαν των (ἴδε καὶ σελ. 21 τοῦ Β'. Παραρτήματος τῆς Δικαστικῆς Πρακτικῆς ἐπὶ τῆς Πολ. Δικονομίας. 3) ὅτι τὰ ἄρθρα 464—466 τοῦ Ποιν. Νόμου τιμωροῦσι τοὺς δημοσίους ὑπαλλήλους καὶ ὑπηρέτας ὅσοι λαμβάνουσιν ὄφελος ἢ μετοχὴν εἰς πλειστηριασμούς, μισθώσεις ἢ ἄλλας ἐργολαβίας, ὧν εἶχον τὴν ἐφορείαν, διοίκησιν ἢ διεύθυνσιν, ἢ τὴν ἐπιθεώρησιν ἢ ἐκκαθάρισιν, καὶ πάντα ἀρχηγὸν στρατιωτικόν, Νομάρχην, ἢ Ἔπαρχον ὅστις κατὰ τὸν τόπον ἢ τὴν Ἐπαρχίαν ὅπου ἐκτελεῖ τὰ δημόσια χρέη του, λαμβάνει μετοχὴν εἰς ἐμπόριον σίτου, ἀλεύρου, ὀσπρίων, ὀρύζης, οἴνου ἢ ἄλλων ποτῶν (ἴδε σελ. 471 καὶ 472 τῆς Δικαστικῆς Πρακτικῆς ἐπὶ τοῦ Ποινικοῦ Νόμου)·—οἱ περιορισμοὶ ὅμως οὗτοι δὲν συνεπάγονται τὸ ἄκυρον τῶν τοιούτων συμβάσεων πρὸς βλάβην τῶν τρίτων, διότι οὗτοι δύνανται νὰ ἐναγάγωσιν αὐτοὺς εἰς τὸ Ἐμποροδικεῖον διὰ πᾶσαν ἐμπορικὴν πρᾶξιν ἣν ἐπεχείρησαν καὶ διὰ πᾶσαν συναλλαγματικήν των καὶ νὰ ζητήσωσι τὴν προσωπικήν των κράτησιν (Pardessus ἀρ. 72 καὶ 76 Nouguier Τόμ. 3. Κεφ. ά. § 5).

Ἄρθρον 2.

Ἀνήλικον πρόσωπον ἀρσενικοῦ ἢ θηλυκοῦ γένους ἔχον συμπεπληρωμένον τὸ 18 ἔτος τῆς ἡλικίας του, ἂν θέλῃ ν' ἀπολαύσῃ τὸ δικαίωμα τοῦ ἐμπορεύεσθαι ὀφείλει:

Α'. Νὰ λάβῃ τὴν ἄδειαν παρὰ τοῦ πατρός, ἢ ἐν περιπτώσει θανάτου, νομίμου ἀπαγορεύσεως, ἢ ἀπουσίας τούτου, παρὰ τῆς μητρός, ἢ ἐν ἐλλείψει πατρὸς καὶ μητρός, δυνάμει βουλεύματος συγγενικοῦ συμβουλίου ἐπικυρωμένου ὑπὸ τοῦ πολιτικοῦ Δικαστηρίου.

Β΄. Νὰ ἐνεργήσῃ τὴν καταστίχωσιν τοῦ ἐγγράφου τῆς ἀδείας εἰς τὸ βιβλίον τῶν εἰσερχομένων τοῦ Ἐμποροδικείου τοῦ τόπου τοῦ ἐμπορικοῦ του καταστήματος καὶ τὴν τοιχοκόλλησιν αὐτοῦ εἰς τὸ ἀκροατήριον τοῦ αὐτοῦ ἐμποροδικείου.

ΣΗΜ. Ἡ ἄδεια τοῦ πατρὸς ἢ τῆς μητρὸς δύναται νὰ γίνῃ διὰ συμβολαίου, ἢ καὶ δι' ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου φέροντος βεβαίαν χρονολογίαν (ἴδε ἄρθρ. 413—414 Πολ. Δικονομίας).

Π. χ. Ἐνώπιον ἐμοῦ τοῦ συμβολαιογράφου κλπ. ἐνεφανίσθη ὁ. . . καὶ ἐδήλωσεν ὅτι παρέχει τὴν ἄδειαν εἰς τὸν συμπληρώσαντα τὸ δέκατον ὄγδοον ἔτος τῆς ἡλικίας του υἱόν του . . . . τοῦ νὰ μετέρχηται τὸν ἔμπορον ἐν τῇ πόλει . . . . ἢ νὰ ἐνεργῇ τὰς δεῖνα καὶ δεῖνα ἐμπορικὰς πράξεις.

Πρὸς βεβαίωσιν κλπ.

Ἡ ἐνώπιον τοῦ Ἐμποροδικείου καταστίχωσις δύναται νὰ γίνῃ καταχωρουμένου τοῦ ἐγγράφου τῆς ἀδείας εἰς τὸ βιβλίον τῶν εἰσερχομένων—περὶ δὲ τῆς τοιχοκολλήσεως δύναται νὰ γίνῃ ἀποδεικτικὸν κλητῆρος ὑπογεγραμμένον ὑπὸ τοῦ παρόντος εἰς τὴν τοιχοκόλλησιν γραμματέως.

Ἐὰν ὅμως γίνωσι ταῦτα πάντα δι' ἐκθέσεως τοῦ γραμματέως τῶν Ἐποροδικῶν κατα τὸ ὑπὸ τοῦ Κ. Ῥάλλη σελ. 562 ὑπόδειγμα, δὲν βλάπτει.

Τὸ συγγενικὸν συμβούλιον συγκροτεῖται κατὰ τὰ ἄρθρα 30—33 τοῦ ΧΠΘ΄. Νόμου (ἴδε Σελ. 209 Β΄. ἔκδ. Δικαστικῆς Πρακτικῆς ὑπὸ τ' ἄρθρα 640—694 Πολ. Δικονομίας).

Τὸ αὐτόθι ὑπάρχον ὑπόδειγμα διά τινος τροποποιήσεως ἀρκεῖ εἰς τὴν προκειμένην περίστασιν· Π. χ. ἐν. . . τὴν. . . κλπ. διὰ ν' ἀποφανθῶσι περὶ τοῦ ἑξῆς ἀντικειμένου—ὁ. . . . διὰ τῆς ἀπὸ . . . . ἀναφορᾶς του ἐξέθεσεν ὅτι συμπληρώσας τὸ 18 ἔτος τῆς ἡλικίας του καὶ στερούμενος γονέων, ἐπιθυμεῖ νὰ μετέλθῃ τὸ ἐμπόριον ἢ νὰ ἐνεργῇ τὰς δεῖνα ἐμπορικὰς πράξεις καὶ ἐξαιτεῖται νὰ τῷ χορηγηθῇ ἡ περὶ τούτου ἄδεια ὑπὸ τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου·—ὁ εἰρηνοδίκης παρατηρήσας ὅτι οὐδὲν κώλυμα ὑπάρχει εἰς τὰ ἐμφανισθέντα μέλη, προσεκάλεσε ταῦτα νὰ σκεφθῶσι καὶ ἀποφανθῶσιν ἐλευθέρως ἐπὶ τῆς ἀνωτέρω αἰτήσεως (ἀπόντος τοῦ αἰτοῦντος) τὰ δὲ μέλη ταῦτα γνωρίζοντα ὅτι ὁ ἀναφερόμενος συνεπλήρωσε τὸ 18 ἔτος τῆς ἡλικίας του ἐγνωμοδότησαν παμψηφεὶ (ἢ κατὰ πλειονοψηφίαν σημειουμένων τῶν προσώπων ἑκατέρας γνώμης) ὅτι εἶναι εὔλογον νὰ χορηγηθῇ εἰς τὸν ἀναφερόμενον τὸ δικαίωμα τοῦ ἐμπορεύεσθαι, διότι εἶναι νοήμων, ἐπιχειρηματίας καὶ παρέχει τὰ ἐχέγγυα τῆς καλῆς διεξαγωγῆς τοῦ ἐμ-

πορίου·— οἱ δὲ μειονοψηφοῦντες ἀντέτεινον εἰς τοῦτο, διὰ τοὺς ἑξῆς λόγους (νὰ σημειωθῶσιν οἱ λόγοι αὐτῶν).

Μὲ τὴν δεῖνα γνώμην ἑνοῦται ὁ εἰρηνοδίκης.

Πρὸς βεβαιώσιν κλπ.

Ἄρθρον 3.

Τὰ ἀνωτέρω περὶ ἀδείας κλπ. ἐφαρμόζονται καὶ ὅταν οἱ ἀνήλικοι θελήσωσι νὰ μετέλθωσιν ἐμπορικάς τινας πράξεις, (ὅρα ἐν τούτοις καὶ τ' ἄρθρα 3—8, 98, 106, 109—111 τοῦ ΧΠΘ'. Νόμου).

Ἄρθρον 4—5.

Γυνὴ (δηλ. σύζυγος) δὲν δύναται νὰ ἐμπορεύηται δημοσίως καὶ χωριστὰ τοῦ συζύγου της, ἄνευ τῆς συναινέσεως αὐτοῦ. Ὅταν ὅμως ἡ γυνὴ συμβοηθῇ τὸν ἔμπορον σύζυγόν την εἰς λιανικὰς πωλήσεις, δὲν λογίζεται ἔμπορος.

ΣΗΜ. Ἡ ἀνωτέρω συναίνεσις τοῦ ἀνδρὸς δύναται νὰ ἦναι καὶ ἔγγραφος, δύναται ὅμως νὰ ὑπάρχῃ καὶ σιωπηρὰ κατ' ἀνοχήν, διότι ὁ Νόμος δὲν ἐπιβάλλει διατυπώσεις τινάς.

Ἄρθρον 6.

Οἱ ἀνήλικοι ἔμποροι, οἱ λαβόντες, ὡς εἴρηται, τὴν ἄδειαν τοῦ ἐμπορεύεσθαι, ἔχουσι τὰ αὐτὰ δικαιώματα καὶ τὰς αὐτὰς ὑποχρεώσεις, ἃς ἔχουσι καὶ οἱ ἐνήλικοι ἔμποροι·—μόνον δὲ ὡς πρὸς τὴν ἀκίνητον περιουσίαν των ὑπάγονται εἰς περιορισμούς, μὴ δυνάμενοι νὰ ὑποθηκεύσωσιν οὐδὲ ν' ἀπαλλοτριώσωσιν αὐτὴν ἄνευ τῶν περιπτώσεων τοῦ Πολ. Νόμου.

ΣΗΜ. Ὁ Κ. Ῥάλλης (τόμ. 1. Σελ. 76), ἀκολουθῶν τὴν γνώμην τῶν ἀλλοδαπῶν συγγραφέων, παραδέχεται ὅτι κατὰ τὸ ἀνωτέρω ἄρθρ. 6. οἱ ἀνήλικοι ἔμποροι δύνανται νὰ ὑποθηκεύσωσι τὴν ἀκίνητον περιουσίαν, ἀλλὰ δὲν δύνανται νὰ τὴν ἐκποιῶσιν, εἰμὴ κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ πολιτικοῦ Νόμου, τουτέστι δυνάμει δικαστικῆς ἀποφάσεως (ἄρθρ. 1082—1086 Πολ. Δικονομίας).

Ἡ γνώμη αὕτη δὲν φαίνεται ὀρθή, διότι ἂν καὶ εἰς τὴν ἔκφρασιν τοῦ πρωτοτύπου Γαλλικοῦ ἄρθρ. 6 «hypothequer leurs immeubles» ὑπάρχει τελεία στιγμή, οὐχ ἧττον εἰς τὴν Ἑλληνικὴν μετάφρασιν, ἥτις ἀποτελεῖ τὸν Ἑλληνικὸν ἐμπορικὸν Κώδηκα, ὑπάρχει ἄνω στιγμή, καὶ διὰ τῆς παρακατιῶν ἐκφράσεως «δύνανται δὲ καὶ νὰ τὰ ἀπαλλοτριώνουν φυλάττοντες τὰς διατυπώσεις τοῦ ἄρθρ. 457. καὶ ἐφεξῆς τοῦ πολιτικοῦ (Γαλλικοῦ) Νόμου», δύναται νὰ ἐξαχθῇ ὅτι τὸ «φυλάττοντες τὰς διατυπώσεις» ἀναφέρεται οὐ μόνον εἰς τὴν ἀπαλλοτρίωσιν ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ὑποθήκην.

Τὸ ἄρθρ. 457 τοῦ Γαλ. Κώδηκος εἶναι ἀπαράλλακτον μὲ τὸ ἄρθρ.

66. τοῦ ἡμετέρου ΧΠΘ΄. Νόμου καὶ ἐξαρτᾷ οὐ μόνον τὴν ἐκποίησιν, ἀλλὰ καὶ τὴν ὑποθήκην ἐκ τῆς γνωμοδοτήσεως συγγενικοῦ συμβουλίου καὶ ἐκ τῆς δικαστικῆς ψήφου (ἄρθρ. 458).

Ὁπωςδήποτε ὅμως, παρ' ἡμῖν ὑπάρχει μεταγενέστερος καὶ κατὰ συνέπειαν ἐπικρατέστερος Νόμος, κατὰ τὸν ὁποῖον ὁ μὴ δυνάμενος νὰ ἐκποιήσῃ δὲν δύναται νὰ συνομολογήσῃ ὑποθήκην (ἄρθρ. 2 καὶ 15. τοῦ ἀπὸ 11 Αὐγούστου 1836 Νόμου περὶ ὑποθηκῶν)·— τὸ ἄρθρ. 6. τοῦ Ἐμπ. Νόμου ἀπαγορεύει τὴν ἐκποίησιν καὶ συγχωρεῖ τὴν ὑποθήκην, ὁ νεώτερος Νόμος ὁ ἀπαγορεύων τὴν ὑποθήκην ὅπου ἡ ἐκποίησις εἶναι ἀπηγορευμένη, κατήργησε προφανῶς τὴν ἄδειαν τῆς ὑποθήκης.

Ὅπου ὁ ἐμπορικὸς τῆς Γαλλίας Νόμος παραπέμπει εἰς τὸν πολιτικὸν Γαλλικὸν Κώδηκα, ἡμεῖς κάμνομεν χρῆσιν τοῦ πολιτικοῦ μας Νόμου, κατὰ δὲ τὴν διάταξιν 7 τοῦ Κώδηκος 4, 51 ὑπὸ τὸ ὄνομα τῆς ἀπαλλοτριώσεως συμπεριλαμβάνεται καὶ ἡ ὑποθήκη «non solum dominii alienationem· vel hybothecam, vel pignoris κλπ.—ἤθελε δὲ εἶσθαι μέγιστον ἄτοπον νὰ συγχωρῆται ἡ ὑποθήκη ἐκεῖ ὅπου δὲν ἐπιτρέπεται ἀπαλλοτρίωσις, διότι ἄμεσον ἀποτέλεσμα τῆς ὑποθήκης θέλει εἶσθαι ἡ ἀπαλλοτρίωσις.

Ἡ ἄδεια τοῦ πατρὸς ἢ τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου, οὐδὲν ἄλλο σκοπεῖ ἢ ν' ἀποκλείσῃ τὴν εἰς ἀκέραιον ἀποκατάστασιν, (ἢ τὴν ἀκυρότητα κατὰ τ' ἄρθρ. 4 κλπ. ΧΠΘ΄ Νόμου)· ὅθεν ὁ ἀνήλικος ἔμπορος ἐξομοιοῦται μὲ τὸν λαβόντα Βασιλικὴν συγγνώμην ἡλικίας·— εἰς τὸν τοιοῦτον δὲν ἐπιτρέπεται ἐκποίησις οὐδ' ὑποθήκη ἀκινήτων Νόμ. 3. Βασιλ. 10, 28. «ἐκείνοις οἵτινες συγγνώμην τῆς ἡλικίας ἀπὸ Βασιλικῆς φιλοτιμίας εἰλήφασιν ἢ μετὰ ταῦτα μέλλουσι λαμβάνειν, μὴ μόνον ἐν ταῖς ἐκποιήσεσιν ἀλλὰ γὰρ καὶ ἐν τῇ ὑποθήκῃ τὸ ἔγγραφον ψήφισμα (δηλ. ἡ Δικαστικὴ ἀπόφασις) ἔστω χρειῶδες, ὥσπερ ἐκείνοις οἵτινες οὔπω τῆς συγγνώμης τῆς ἡλικίας ἠξιώθησαν» (ἴδε καὶ ἄρθρ. 109 ΧΠΘ΄. Νόμου ὡς πρὸς τοὺς χειραφέτους).

Ἴσως ἀπαντήσῃ τις εἰς τὰ ἀνωτέρω περὶ ὑποθήκης ῥηθέντα, ὅτι μὴ ἐμποδιζομένου τοῦ λαβόντος τὴν ἄδειαν ἀνηλίκου ἐμπόρου τοῦ νὰ ἐκδίδῃ χρεωστικὰ χάριν τοῦ ἐμπορίου του, δύνανται οἱ δανεισταὶ αὐτοῦ νὰ ἐγγράψωσι προσημείωσιν ἐπὶ τῶν κτημάτων του δυνάμει ἀγωγῆς ἢ ὑποθήκην δυνάμει ἀποφάσεως. Τὸ ἐννοοῦμεν ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην, διότι τὰ τοιαῦτα χάριν τοῦ ἐμπορίου δάνεια εἶναι ἰσχυρά, ἀλλὰ δὲν τὸ παραδεχόμεθα ὑπὸ τὴν ἔποψιν τοῦ νὰ δανεισθῇ ὁ ἀνήλικος δι' ὑποθήκης, διότι τότε τὸ δάνειον δὲν προέρχεται ἐκ τῆς πηγῆς τῶν ἐμπορικῶν ἐνεργειῶν, ἀλλ' ἐκ τῆς πίστεως τῆς κτηματικῆς περιουσίας του·—μὲ ἄλλους λόγους ὁ ἀνήλικος δανειζόμενος ἐπὶ τῆς ἀκινήτου περιουσίας του δὲν ἐνεργεῖ ἐμπορικὴν πρᾶξιν (δι' ἣν ἔλαβε

τὴν ἄδειαν) ἀδιαφόρως ἐὰν τὰ χρήματα ταῦτα δύνανται νὰ χρησιμεύσωσιν εἰς ἐμπορικήν τινα συναλλαγὴν, ὅτε ἡ δι' αὐτῶν ἐνεργουμένη συναλλαγὴ ἀποτελεῖ ἐμπορικὴν πρᾶξιν.

Ἄρθρον 7.

Αἱ δημοσίως ἐμπορευόμεναι γυναῖκες (αἵτινες ἔχουσι τὴν νόμιμον ἡλικίαν) δύνανται νὰ ὑποθηκεύσωσι καὶ ἐκποιήσωσι τὰ ἀκίνητα κτήματά των, οὐχὶ ὅμως καὶ τὰ προικῷα (ἐκτὸς τῶν ἐν τῷ Πολ. Νόμῳ ἐξαιρέσεων).

Κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 30 τοῦ 1847 ἀποφ. τοῦ Ἀρείου Πάγου, κατὰ τὴν Νεαρὰν 61. Ἰουστ. ἧς τὴν περίληψιν περιέχει ὁ Ἁρμ. Δ. Θ. § 19 καὶ τοὺς προγενεστέρους περὶ προικὸς Νόμους τοὺς ὁποίους ἡ ῥηθεῖσα Νεαρὰ ῥητῶς καθιεροῖ (inst 2, 8. N. un cod. 5, 13,) καὶ τὸ ἄρθρ. 7. τοῦ Ἐμπ. Νόμου, ἡ ὑποθήκευσις προικῴου κτήματος ὁπωςδήποτε διαπραχθεῖσα, τουτέστι καὶ ἐν περιπτώσει καθ' ἣν ὅ,τε σύζυγος καὶ ἡ σύζυγος ἀπατήσωσι τὸν ὑπὲρ οὗ ἡ ὑποθήκευσις καὶ παραστήσωσι τὸ κτῆμα ὡς μὴ προικῷον, διὰ τὸν λόγον «αἱ ἀπατώμεναι γυναῖκες οὐ μὴν αἱ ἀπατῶσαι βοηθοῦνται ἐν ἑκάστῃ ἐνοχῇ» καὶ διὰ τὸν λόγον ἕνεκεν τοῦ ὁποίου ὁ Νόμος βοηθεῖ τὰς γυναῖκας διὰ τοῦ Βελλιαννίου Δόγματος, εἶναι ῥιζικῶς ἄκυρος, καὶ ὡς μήποτε γενομένη, καὶ οὐδεμίαν παρέχει ὠφέλειαν εἰς τὸν δανειστήν.

Ἄρθρ. 8—17.

Τ' ἄρθρα ταῦτα πραγματεύονται περὶ τοῦ Βιβλίων τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ ἔχωσιν οἱ ἔμποροι—εἰς τὴν Ἑλλάδα ὅμως ἐπεκράτησε συνήθεια καθ' ἣν (ἐκτὸς σπανίων ἐξαιρέσεων) οἱ μὲν συστηματικοὶ ἔμποροι κρατοῦσι βιβλία κατὰ διπλογραφικὴν μέθοδον ἐπὶ ἁπλοῦ χάρτου, οἱ δὲ μικρέμποροι καὶ παντοπῶλαι κρατοῦσι βιβλία καὶ κατάστιχα ἢ διφθέρας (κοινῶς δεφτέρια) κατὰ τὴν γραμματικὴν αὐτῶν πεῖραν—τὰ τοιαῦτα βιβλία καὶ κατάστιχα, καὶ μάλιστα μὴ συντεταγμένα κατὰ τὸν νέον περὶ χαρτοσήμου Νόμον, δὲν ἔχουσι καμμίαν ἀποδεικτικὴν δύναμιν ὑπὲρ τῶν κατόχων ἐμπόρων, ἀποδεικνύουσι δὲ κατ' αὐτῶν καὶ ὑπὲρ αὐτῶν, ὁσάκις οἱ ἀντίδικοι τὰ ἐπικαλεσθῶσι καὶ διαταχθῇ ἡ προσαγωγὴ αὐτῶν ἐνώπιον Δικαστηρίων (ἴδε καὶ ὅσα ὑπὸ τ' ἄρθρα 392, 408, 415, 418, 420 τῆς Πολιτικῆς Δικονομίας ἐξεθέσαμεν ἐν τῇ Πρακτικῇ Β'. ἐκδόσεως, μολοντοῦτο ἐπὶ ἐμπορικῶν ὑποθέσεων, καθ' ἃς ἡ μαρτυρικὴ ἀπόδειξις δύναται νὰ ἐπιτραπῇ, δύνανται νὰ χρησιμεύσωσι καὶ τὰ βιβλία τοῦ ἐμπόρου ὡς τεκμήρια πρὸς σχηματισμὸν τῆς πεποιθήσεως τοῦ Δικαστηρίου (ἄρθρον 276).

Ἄρθρ. 18—50.

Περὶ Ἑταιριῶν.

Ὁ Ἐμπορικὸς Νόμος προσδιώρισε τὰ εἴδη τῶν διαφόρων ἐμπορικῶν ἑταιριῶν καὶ ἐκανόνισε τὰς ἀπαιτουμένας διατυπώσεις διά τε τὴν σύστασιν καὶ τὴν διάλυσιν αὐτῶν καὶ διὰ τὰς μεταξὺ τῶν συνεταίρων καὶ τῶν τρίτων σχέσεις των, ἀποφαίνεται πρὸς τούτοις ὅτι τὸ ἑταιρικὸν συνάλλαγμα κανονίζεται ἀπὸ τὸ πολιτικὸν Δίκαιον, ἀπὸ τοὺς ἰδιαιτέρους περὶ ἐμπορίας Νόμους καὶ ἀπὸ τὰς συμφωνίας τῶν συναλλαττομένων.

Αἱ ἑταιρίαι αὗται συνίστανται· 1) εἰς ὁμορρύθμους, 2) εἰς ἑτερορρύθμους, 3) εἰς ἀνωνύμους καὶ 4) εἰς μετοχικάς.

Ὡς πρὸς τὴν ὁμόρρυθμον.

Ὁμόρρυθμος λέγεται ἡ συσταινομένη ἑταιρία μεταξὺ δύο ἢ πολλῶν σκοπούντων νὰ συνεμπορεύωνται ὑπὸ ἐπωνυμίαν ἑταιρικήν.

Περὶ τῆς ἑταιρίας ταύτης γίνεται μεταξὺ τῶν συνεταίρων καταστατικὸν ἔγγραφον, εἴτε ἰδιωτικὸν, εἴτε δημόσιον συμβόλαιον, δι' οὗ ἀναφέρεται ἡ συναίνεσίς των πρὸς τὸ συνεμπορεύεσθαι, ἡ ἐποχὴ τῆς ἐνάρξεως καὶ λήξεως τῆς ἑταιρίας, τὰ καταβληθέντα ἢ καταβληθησόμενα παρ' ἑκάστου κεφάλαια, τὸ εἶδος τῶν ἐπιχειρήσεων, τὸ μέρος ὅπερ ἕκαστος τῶν συνεταίρων θὰ λάβῃ εἰς τὴν ἑταιρίαν, ὁ διευθυντὴς καὶ ὁ ταμίας τῆς ἑταιρίας, ὁ τρόπος τῆς διανομῆς τῶν κερδῶν καὶ ζημιῶν, ἡ ἐπωνυμία ὑπὸ τὴν ὁποίαν θὰ ἐμπορεύωνται, καὶ πᾶν ὅ,τι ἄλλο θελήσωσιν οἱ συνεταῖροι νὰ προσδιορίσωσι, ὡς καὶ τὰ ὀνόματα τῶν ἐκκαθαριστῶν ἐν περιπτώσει διαλύσεως τῆς ἑταιρίας των.

Ἡ ἑταιρικὴ ἐπωνυμία δὲν δύναται νὰ ἦναι ξένη πρὸς τὰ ὀνόματα καὶ ἐπώνυμα τῶν συνεταίρων, ἐπομένως πρέπει νὰ περιέχῃ τὰ ὀνόματα καὶ ἐπώνυμα αὐτῶν, εἴτε ὅλων, εἴτε καὶ ἑνὸς τούτων, μὲ τὴν προσθήκην «καὶ συντροφία» Π. χ. Ἰωάννης Γεωργόπουλος καὶ Ἀνδρέας Ἀθανασόπουλος ἢ Ἰωάννης Γεωργόπουλος καὶ Συντροφία—ἢ ἡ «Γεωργόπουλος καὶ Ἀθανασόπουλος» ὅταν δ' οἱ συνεταῖροι ἦναι πατὴρ καὶ τέκνα μεταχειρίζονται συνήθως τὴν ἐπωνυμίαν τοῦ πατρὸς οὕτω «Ἰωάννης Γεωργόπουλος καὶ Υἱοὶ» ὅταν ἦναι ἀδελφοὶ μεταχειρίζονται τὴν ἐπωνυμίαν οὕτω «Ἰωάννης Γεωργόπουλος καὶ ἀδελφοί, ἢ ἀδελφοὶ Γεωργόπουλοι» ὅταν ἦναι θεῖος καὶ ἀνεψιοὶ μεταχειρίζονται τὴν ἑταιρικὴν ἐπωνυμίαν οὕτω «Ἰωάννης Γεωργόπουλος καὶ ἀνεψιοὶ» ἢ μόνον «Γεωργόπουλος καὶ ἀνεψιοί»·—ὑπῆρξαν δὲ καὶ ὑπάρχουσιν ὁμόρρυθμοι ἑταιρίαι ὧν ἡ ἐπωνυμία συνίσταται ἐκ τοῦ κυρίου ὀνόματος καὶ ἐπωνύμου ἑνὸς τῶν συνεταίρων (τοῦ κορυφαίου) ἄνευ ἄλλης προσθήκης·—τοιαύτη ἐπωνυμία δύναται νὰ φέρῃ σύγχι-

σιν εἰς τὰς ἀτομικὰς καὶ εἰς τὰς ἑταιρικὰς πράξεις τοῦ συνεταίρου τούτου, καὶ ἑπομένως φρονήσεως ἔργον εἶναι νὰ προστίθεται ἡ λέξις «καὶ Σα».

Ὡς ἑταιρικὴν ἐπωνυμίαν δὲν δύνανται νὰ μεταχειρισθῶσι ξένον ἢ ἰδανικὸν ὄνομα (ἄρθρ. 531 Ποιν. Νόμου) ἀλλ' ἀπαιτεῖται, ὡς προείπομεν νὰ περιέχεται τοὐλάχιστον τὸ ὄνομα καὶ ἐπώνυμον ἢ μόνον τὸ ἐπώνυμον ἑνὸς τῶν συνεταίρων·—μολοντοῦτο κατ' ἐμπορικὴν συνήθειαν ἐπικρατήσασαν ἕνεκα σεβασμοῦ πρὸς ἀποβιώσαντα πρόσωπα; οἱ μετὰ θάνατον ἑνὸς τῶν συνεταίρων ἐξακολουθοῦντες τὴν ἑταιρίαν των, ἢ ἰδίαν ἑταιρίαν συνάπτοντες ἕτεροι συνεταῖροι, δύνανται νὰ μεταχειρισθῶσιν ὡς ἑταιρικὴν ἐπωνυμίαν τὸ ὄνομα τοῦ ἀποβιώσαντος συνεταίρου των· ὡς ἐπίσης καὶ οἱ κληρονόμοι ἀποβιώσαντος ἐμπόρου, συνάπτοντες ὁμόρρυθμον ἑταιρίαν. μεταχειρίζονται ὡς ἐπωνυμίαν αὐτῆς τὸ ὄνομα τοῦ κληρονομουμένου των.

Τὴν ἑταιρικὴν ἐπωνυμίαν δύναται ἕκαστος τῶν συνεταίρων νὰ μεταχειρισθῇ εἰς τὰς συναλλαγὰς τῆς ἑταιρίας, ἐκτὸς ἐὰν διὰ τοῦ καταστατικοῦ ἐγγράφου συνεφωνήθη ὅτι μόνον ὁ δεῖνα ἢ ὁ δεῖνα ἐκ τῶν συνεταίρων δύναται νὰ κάμῃ συναλλαγὰς καὶ χρῆσιν τῆς ἑταιρικῆς ἐπωνυμίας·—ἡ τοιαύτη συμφωνία ἀποτελεῖ ἐξαίρεσιν προκύπτουσαν ἐκ δυσπιστίας, ἐνῷ μεταξὺ τῶν συνεταίρων πρέπει νὰ ὑπάρχῃ ἡ καλὴ πίστις καὶ ἰσότης δικαιωμάτων καὶ ὑποχρεώσεων, ἄλλως πᾶσα δυσπιστία πρέπει νὰ ἐξετασθῇ πρὸ τῆς ἑταιρίας καὶ ν' ἀποτρέψῃ τὴν ἑταιρικὴν ἕνωσιν.

Οἱ ὁμόρρυθμοι συνεταῖροι, καίτοι ἀνίσους ἔχοντες καταβολὰς καὶ μετοχὰς εἰς κέρδη καὶ ζημίας ὑπόκεινται ἀλληλεγγύως εἰς ὅλας τὰς ὑποχρεώσεις τῆς ἑταιρίας, ἂν καὶ γενομένας παρὰ τοῦ ἑνὸς τῶν συνεταίρων ὑπὸ τὴν ἑταιρικὴν ὅμως ἐπωνυμίαν· ἐννοεῖται ὅμως ὅτι ὁ πληρώσας τὸ ὅλον συνεταῖρος δύναται νὰ ζητήσῃ παρὰ τῶν λοιπῶν συνεταίρων συνεισφορὰν ἀναλόγως τῆς εἰς τὴν ἑταιρίαν μετοχῆς των.

Ὑπόδειγμα καταστατικοῦ ὁμορρύθμου ἑταιρίας.

Ἐνώπιον ἐμοῦ τοῦ συμβολαιογράφου κλπ. ἐνεφανίσθησαν οἱ Κ.Κ. (ὀνόματα, ἐπώνυμα, ἐπαγγέλματα καὶ κατοικίαι) γνωστοί μοι κλπ. καὶ ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν μαρτύρων ..... (ὀνόματα, ἐπώνυμα, ἐπαγγέλματα καὶ κατοικίαι δύο μαρτύρων) ἐζήτησαν τὴν σύνταξιν τοῦ παρόντος καταστατικοῦ δι' οὗ συνομολογοῦσι καὶ ἀποφαίνονται· Α'. ὅτι ἀπὸ σήμερον (ἢ ἀπό...) συνιστῶσιν ἐν τῇ πόλει ταύτῃ (ἢ ἀλλαχοῦ) ὁμόρρυθμον ἐμπορικὴν ἑταιρίαν ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν..... ἀντικείμενον ἔχουσαν τὴν .... ἥτις θέλει διαρκέσει μέχρι τῆς ...;

Β'. ὅτι τὰ κεφάλαια τῆς ἑταιρίας ταύτης προσδιωρίσθησαν εἰς δραχ.... ἐξ ὧν ὁ μὲν.... κατέβαλεν (ἢ ὑπόσχεται νὰ καταβάλῃ μέχρι τῆς....) δραχ.... εἰς μετρητὰ ἢ εἰς πραγματείας κλπ.—ὁ δὲ.... καὶ καθεξῆς·—Γ'. ὅτι διευθυντὴς τῆς ἑταιρίας διωρίσθη ὁ ....ὅστις θέλει κρατεῖ καὶ τὸ ταμεῖον (ἂν θέλωσι διορίζουσιν ἴδιον ταμίαν)·—Δ'. ὅτι οἱ συνεταῖροι ὑπόκεινται ἐξ ἴσου (ἢ ἄλλως πως κατὰ τὴν θέλησίν των) εἰς κέρδη ἢ καὶ εἰς ζημίας (ὃ μοὶ γένοιτο) καὶ πρὸς ἐξεύρεσιν τούτων θέλει γίνεσθαι ἰσοζύγιον κατὰ πᾶσαν τριμηνίαν (ἑξαμηνίαν ἢ ὅπως θέλουσι) (σημ. οὗτοι εἶναι οἱ κυριώτεροι ὅροι, ἀπόκειται δ' εἰς τοὺς συνεταίρους νὰ κανονίσωσι τὰ σχετικὰ καὶ παρεπόμενα ἀντικείμενα. Π. χ. 1) ἂν κατὰ τὸ ἰσοζύγιον θὰ λαμβάνῃ ἕκαστος τὸ κέρδος του ἢ θὰ τὸ ἀφίνῃ εἰς τὴν ἑταιρίαν πρὸς πλείονα καρποφορίαν· 2) ἂν ἐπιτρέπωνται σηκώματα εἰς ἕκαστον συνεταῖρον καὶ πόσα κατὰ μῆνα ἢ κατ' ἔτος· 3) τί θέλει γίνεσθαι ἂν τις τῶν συνεταίρων καθυστερήσῃ τι· 4) ἂν ἀπαγορεύεται εἴς τινας τῶν συνεταίρων ἡ χρῆσις τῆς ἑταιρικῆς ἐπωνυμίας, ἀπολύτως, ἢ μόνον εἰς γραμμάτια καὶ συναλλαγματικάς, ἢ πέραν τίνος ποσοῦ· 5) πόσους ὑπηρέτας ἢ ὑπαλλήλους θὰ ἔχῃ ἡ ἑταιρία καὶ ποῖος θὰ κρατῇ τὰ βιβλία· 6) ἂν ἀπαγορεύεται εἰς τὸν διευθυντὴν ἢ εἰς τοὺς συνεταίρους νὰ ἐγγυῶνται ὑπὸ τὴν ἑταιρικὴν ἐπωνυμίαν εἰς συναλλάγματα τρίτων, καὶ νὰ ἐμπορεύωνται εἴδη τινά. (Π. χ. νὰ μὴ ἀναμιγνύωνται εἰς ἀγορὰς σταφίδων, σύκων, καμβύων κλπ)· 7 ἂν ἐπιτρέπεται εἴς τινα τῶν συνεταίρων ν' ἀπουσιάζῃ ἐκ τῆς ἑταιρίας ἢ νὰ μεταβαίνῃ εἰς Εὐρώπην ἢ ἀλλαχοῦ πρὸς πρόβλεψιν ἐμπορευμάτων κλπ· 8) τί θέλει γίνεσθαι ἐν περιπτώσει ἀσθενείας ἢ ἀποβιώσεως ἑνὸς τῶν συνεταίρων κλπ· 9) πῶς θὰ γίνῃ ἡ διανομὴ τῶν κεφαλαίων καὶ τῶν πιστοχρεώσεων τῆς ἑταιρίας κατὰ τὴν λῆξιν, ἢ κατὰ τὴν πρόωρον διάλυσιν αὐτῆς καὶ ποῖος θὰ ἦναι ἐκκαθαριστὴς κλπ. κλπ.

Τὸ καταστατικὸν τῆς ἑταιρίας δύναται νὰ γίνῃ καὶ δι' ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου περιέχοντος τὰ ὑπὸ τῶν ἄρθρων 409 καὶ 410 τῆς Πολ. Δικονομίας ἀπαιτούμενα, ἤτοι νὰ γίνουν τόσα ἔγγραφα ὅσα οἱ συνεταῖροι, νὰ φέρωσι χρονολογίαν, τόπον ἐκδόσεως καὶ τὰς ὑπογραφὰς πάντων τῶν συνεταίρων εὐαναγνώστους, καὶ νὰ σημειῆται εἰς ἕκαστον ὁ αὔξων ἀριθμὸς Π. χ. 1, 2, 3. καὶ καθεξῆς εἰς τρόπον ὥστε ἕκαστος τῶν συνεταίρων νὰ λάβῃ ἀνὰ ἕν.

Ἀσφαλέστερον ὅμως διὰ τοὺς συνεταίρους εἶναι νὰ γίνῃ ἐπὶ συμβολαιογράφου, διὰ τὸν φόβον τῆς ἀπωλείας, διὰ τὸ βέβαιον τῆς χρονολογίας καὶ πρὸς ἀποφυγὴν ἀκυροτήτων, ἐν περιπτώσει παραλείψεως διατυπώσεώς τινος ἢ ἀγραμματοσύνης τινὸς τῶν συνεταίρων.

Μετὰ τὴν κατάρτισιν τοῦ καταστατικοῦ ἐγγράφου ὀφείλουσιν οἱ

συνεταῖροι ἐντὸς 15 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς χρονολογίας αὐτοῦ, νὰ δώσωσι περίληψιν τούτου εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ Ἐμποροδικείου τοῦ Νομοῦ ἐντὸς τοῦ ὁποίου εὑρίσκεται τὸ κατάστημα τῆς ἑταιρίας διὰ ν' ἀντιγραφῇ εἰς τὸ βιβλίον τῶν εἰσερχομένων καὶ νὰ τοιχοκολληθῇ εἰς τὴν θύραν τοῦ ἀκροατηρίου τοῦ Ἐμποροδικείου, ὅπως μένῃ ἐκτεθειμένον ἐπὶ τρεῖς ὁλοκλήρους μῆνας, ἐὰν δ' ἡ ἑταιρία ἔχῃ ἐμπορικὰ καταστήματα εἰς ἄλλους Νομούς, ἡ ἀνωτέρω ἀντιγραφὴ καὶ θυροκόλλησις πρέπει νὰ γίνῃ εἰς τὸ Ἐμποροδικεῖον ἑκάστου Νομοῦ.

Ἡ περίληψις αὕτη πρέπει νὰ περιέχῃ τὰ οὐσιώδη τοῦ καταστατικοῦ, (ἄρθρ. 43. Ἐμπορικοῦ Νόμου) ὅθεν πρὸς ἀποφυγὴν παραλείψεώς τινος εἶναι προτιμώτερον ν' ἀντιγράφηται καὶ τοιχοκολλᾶται ὁλόκληρον τὸ καταστατικόν.

Ἐν περιπτώσει παραλείψεως τῆς ἀνωτέρω ἐκτεθείσης ἀντιγραφῆς καὶ τοιχοκολλήσεως, ἡ ἑταιρία θεωρεῖται ἄκυρος ὡς πρὸς τοὺς συνεταίρους δηλ. ἐπιτρέπεται εἰς τούτους νὰ προβῶσιν εἰς διάλυσιν καὶ λογοδοσίαν, ὡς καὶ παρακατιὼν ἀναφέρομεν, δὲν ἐπιτρέπεται ὅμως εἰς τοὺς συνεταίρους τούτους νὰ προτείνωσι τὰς παραλείψεις των ταύτας ἐναντίον τῶν τρίτων δηλ. τῶν δανειστῶν, ἢ τῶν ἐχόντων ἀπαιτήσεις κατὰ τῆς ἑταιρίας, διότι οἱ δανεισταὶ οὗτοι δὲν εἶναι ὑπαίτιοι τῶν παραλείψεων καὶ δικαιοῦνται νὰ ἔχωσιν ἀλληλεγγύως ὑποχρέους τοὺς εἰρημένους συνεταίρους, ὄχι μόνον ἐν περιπτώσει παραλείψεως τῆς ἀντιγραφῆς καὶ τοιχοκολλήσεως, ἀλλὰ καὶ ἐν περιπτώσει μὴ συντάξεως καταστατικοῦ, διότι ὁ νόμος ἐπιτρέπει εἰς τοὺς τρίτους ν' ἀποδείξωσι καὶ διὰ μαρτύρων τὴν ὕπαρξιν ὁμορρύθμου ἑταιρίας μεταξὺ τῶν ἐνεχομένων προσώπων, ἅτινα συμφωνήσαντα τοιαύτην ἑταιρίαν προέβησαν εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις των, χωρὶς νὰ συντάξωσι καταστατικὸν καὶ νὰ ἐκτελέσωσι τὰς ἀπαιτουμένας διατυπώσεις (Pardessus 1009).

Ἡ ἀνωτέρω ἀντιγραφὴ καὶ τοιχοκόλλησις ἀπαιτεῖται οὐ μόνον εἰς τὸ καταστατικὸν τῆς ἑταιρίας, ἀλλὰ καὶ εἰς πᾶσαν ἑπομένην συνθήκην. Π. χ. εἰς τὴν μετὰ τὴν προθεσμίαν τῆς ἑταιρίας ἐξακολούθησιν ἢ ἀνανέωσιν αὐτῆς, εἰς πᾶσαν τροποποίησιν τῆς ἑταιρίας ἢ τῆς ἑταιρικῆς ἐπωνυμίας·—εἰς πᾶσαν ἀποχώρησιν ἢ ἀντικατάστασιν συνεταίρου, εἰς πάντα νέον ὅρον, εἰς πᾶσαν συντομίαν τῆς διαρκείας τῆς ἑταιρίας κλπ. ἄλλως οἱ συνεταῖροι ἐξακολουθοῦν νὰ ἦναι ἀλληλεγγύως ὑπόχρεοι ἀπέναντι τῶν τρίτων, διότι μόνη ἡ δι' ἀντιγραφῆς ἢ θυροκολλήσεως δημοσίευσις δύναται ν' ἀπαλλάξῃ τοὺς συνεταίρους ἐκ τῶν μετέπειτα ὑποχρεώσεων (Bedarride τόμ. 2. des societés § 407—413. Pardessus No 1071. ἀποφ. ἀκυρωτικου 5 Ἰουνίου 1831 καὶ

29 Ἰανουαρίου 1888)· διότι ἡ μὴ προσηκόντως διαλυθεῖσα ἢ τροποποιηθεῖσα ἑταιρία δὲν παύει νὰ ὑφίσταται νομίμως (en droit) ἀπέναντι τῶν τρίτων (vis a vis des tiers) καὶ ὅταν μάλιστα νέα ἑταιρία διεδέχθη τὴν πρώτην μὲ νέαν ἑταιρικὴν ἐπωνυμίαν, τὰ δὲ μέλη τῆς πρώτης ἑταιρίας ὅσον καλῆς πίστεως καὶ ἂν ἦναι, διατελοῦσιν ὑπόχρεα εἰς τὰς καταρτισθείσας ὑποχρεώσεις ὑπὸ τὴν νέαν ἑταιρικὴν ἐπωνυμίαν, καθότι καὶ ἐπ' αὐτῶν τῶν νέων συμβάσεων, ὁ συναλλαχθεὶς μετὰ τῆς νέας ἑταιρίας δύναται νὰ ὑποστηρίξῃ ὅτι ἠννόησεν ὅτι συναλλάσεται μετὰ τῆς πρώτης, ἧς ἡ διάλυσις ἢ ἡ τροποποίησις δὲν ἐδημοσιεύθη.

Ἡ εὐθύνη αὕτη ἐπικρατεῖ μέχρι τῆς δημοσιεύσεως, χωρὶς νὰ ματαιώσῃ τὸ πρὸ ταύτης κεκτημένον δικαίωμα τῶν τρίτων.

Παρατηροῦμεν ἐνταῦθα ὅτι ἡ θυροκόλλησις τῶν καταςατικῶν καὶ ἄλλων τροποποιήσεων ἢ διαλύσεων τῶν ἑταιριῶν, πρέπει νὰ μένῃ ἐκτεθειμένη ἐπὶ τρεῖς μῆνας εἰς τὸ ἀκροατήριον τῶν Ἐμποροδικῶν (ἄρθρ. 42 καὶ 46 Ἐμπ. Νόμου) ἀλλὰ τοῦτο ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἐπαγρυπνήσεως τῶν ἐπιτετραμμένων τὴν διαφύλαξιν τῶν ἀκροατηρίων, ἑπομένως ἐὰν τρίτος τις διαῤῥήξῃ καὶ ἐξαφανίσῃ τὰ τοιαῦτα ἔγγραφα, ἅμα τῇ θυροκολλήσει αὐτῶν, ἢ μετά τινας ἡμέρας ἀπ' αὐτῆς, τὸ τοιοῦτον ἀποτελεῖ ἀξιόποινον πρᾶξιν (ἄρθρ. 19 τοῦ περὶ ἐξυβρίσεων καὶ τύπου Νόμου, ἴδε καὶ σελ. 548 τῆς Δικαςικῆς Πρακτικῆς ἐπὶ τοῦ Ποιν. Νόμου) ὀφείλει δ' ὁ γραμματεὺς τοῦ Ἐμποροδικείου νὰ ἐπαναλάβῃ τὴν θυροκόλλησιν ἐπὶ πειθαρχικῇ ποινῇ (ἄρθρ. 282. ὀργανισμοῦ).

Μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ καταστατικοῦ τῆς ἑταιρίας, ἢ τῆς τροποποιήσεως αὐτῆς, γίνεται κατὰ συνήθειαν ἐγκύκλιός τις ἐκ μέρους τῶν συνεταίρων, ἐν εἴδει ἐπιστολῆς, δι' ἧς εἰδοποιοῦνται οἱ ἐν τῳ τόπῳ, οἱ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ οἱ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φίλοι καὶ ἄλλοι διάφοροι περὶ τῆς συστάσεως τῆς ἑταιρίας περὶ τῶν ὀνομάτων τῶν συνεταίρων, περὶ τῆς ἑταιρικῆς ἐπωνυμίας καὶ περὶ τῆς παρ' ἑνὸς ἑκάστου τούτων γραφομένης ὑπογραφῆς τῆς ἑταιρικῆς ἐπωνυμίας κλπ.—ἡ ἐγκύκλιος αὕτη εἶναι εὔλογος, διότι ἐνῷ ἀφ' ἑνὸς καθίστησι γνωστὴν τὴν ἑταιρίαν καὶ συντελεῖ εἰς τὰς ἐμπορικὰς σχέσεις της, ἀφ' ἑτέρου δεικνύει εἰς τοὺς τρίτους τὴν γνησίαν ὑπογραφὴν τῆς ἑταιρικῆς ἐπωνυμίας διὰ χειρὸς ἑκάστου τῶν συνεταίρων καὶ συντελεῖ εἰς τὴν προφύλαξιν τῶν τρίτων ἐκ πλαστῶν ὑπογραφῶν.

Ἡ ἐγκύκλιος γίνεται ὡς ἑξῆς.

Κύριε!

Λαμβάνομεν τὴν τιμὴν νὰ γνωστοποιήσωμεν ὑμῖν ὅτι διὰ τοῦ ἀπὸ . . . ὑπ' ἀριθ. . . . συμβολαίου τοῦ συμβολαιογράφου . . . (ἢ διὰ τοῦ ἀπὸ . . . καταστατικοῦ ἐγγράφου) συνεστήσαμεν ἐν τῇ πόλει ταύτῃ

(ἢ καὶ ἀλλαχοῦ) ὁμόρρυθμον ἐμπορικὴν ἑταιρίαν ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν .... ἀντικείμενον ἔχουσαν ... ἀρχομένην ἀπὸ ... καὶ λήγουσαν ... τῆς ὁποίας τὰ προκαταρκτικὰ κεφάλαια συνίστανται εἰς δραχ.... καὶ ὅτι διευθυντὴς αὐτῆς διωρίσθη ὁ Κ.....

Παρακαλεῖσθε νὰ λάβητε γνῶσιν τῆς κάτωθι ὑπογραφῆς τῆς ἑταιρικῆς ἐπωνυμίας γεγραμμένης ὑφ' ἑνὸς ἑκάστου τῶν συνεταίρων καὶ νὰ μᾶς τιμήσητε διὰ τὰς ἐμπιστοσύνης καὶ συνδρομῆς σας.

Ἐν .... τὴν ....

Ὑπογραφαὶ τῆς ἑταιρικῆς ἐπωνυμίας	Οἱ συνεταῖροι.
Ὑπὸ μὲν τοῦ .... οὕτω	....
Ὑπὸ δὲ τοῦ .... οὕτω	....
Ὑπὸ δὲ τοῦ .... οὕτω	....

ΣΗΜ. Οὕτω πρέπει νὰ γίνωνται αἱ ἐγκύκλιοι, διὰ νὰ γνωρίζωσιν οἱ τρίτοι τὸ εἶδος τοῦ ἐμπορίου, τὴν διάρκειαν αὐτῆς, τὰ κεφάλαια τῆς ἑταιρίας, τὸν Διευθυντὴν αὐτῆς καὶ τὴν ὑπογραφὴν τῆς ἑταιρικῆς ἐπωνυμίας·— ἀπόκειται δ' εἰς τοὺς συνεταίρους νὰ μεταχειρισθῶσι καλλιτέρας ἐκφράσεις, ἐὰν νομίζωσιν ὅτι οἱ χαριεντισμοὶ καὶ αἱ κολακεῖαι δύνανται νὰ προσδώσωσι πλείονα ἐμπιστοσύνην.

Τὸ ἀνωτέρω ὑπόδειγμα ὁδηγεῖ καὶ εἰς πᾶσαν ἐγκύκλιον ἀφορῶσαν τροποποίησιν ἑταιρίας, ἢ τὴν ὑπὸ διάλυσιν ἐξακολούθησιν αὐτῆς μέχρι περαιώσεως τῶν ἐκκρεμῶν ὑποθέσεων καὶ ἐπιχειρήσεών της.

Παρατηρητέον ἐνταῦθα ὅτι ἐπὶ ὁμορρύθμων ἑταιριῶν, ἐφ' ὧν δὲν ἐγένετο οὔτε ἐδημοσιεύθη καταστατικὸν, ἡ διάλυσις δύναται νὰ γίνῃ ἀγράφως, ὅπως καὶ ἡ σύστασις καὶ ὅτι ἑπομένως ἡ παράλειψις τῆς δημοσιεύσεως τῆς διαλύσεως ἢ πάσης τροποποιήσεως, δὲν δύναται νὰ ἐπιβαρύνῃ τοὺς συνεταίρους καὶ νὰ τοὺς κρατῇ ἐπ' ἄπειρον δεσμίους εἰς τὴν ἑταιρίαν, διότι κατὰ τὸ παρ' ἡμῖν ἰσχύον Ῥωμ. Δίκαιον «nihil tam naturale est quam eo genere quidquod dissolvere quo colligatum est, ideo obligatio verbis tollitur nudi consensus obligatio contrario consensu dissolvitur. Ν. 35. Πανδ. 50, 17. εἶναι φυσικὸν νὰ διαλύεταί τι καθ' ὃν τρόπον συνέστη κλπ.» μολοντοῦτο ἂν ἀποδειχθῇ ὅτι ἐνοχική τις σχέσις ἔλαβε χώραν καθ' ἣν ἐποχὴν ἡ ἀγράφως ποιηθεῖσα ἑταιρία δὲν εἶχε διαλυθῆ, τότε τὰ μέλη αὐτῆς εἰσὶν ἀλληλεγγύως ὑπόχρεα ἀπέναντι τῶν τρίτων, διότι τὸ πραγματικὸν γεγονὸς ἀποτελεῖ συνενοχήν.

Ἐπὶ τῶν ἑταιριῶν εἰς ἃς ὑπάρχει διευθυντὴς, ἤτοι διαχειριστὴς, οὗτος ἐνεργεῖ τὸ πᾶν ἐντὸς τῶν ὅρων τῆς ἐξουσίας του καὶ δὲν ἔχει ἀνάγκην νὰ ζητῇ τὴν γνώμην τῶν ἄλλων συνεταίρων, ἀπεναντίας δύναται νὰ ἐνεργῇ καὶ ἐναντίον τῆς θελήσεως αὐτῶν, διότι ἀπέκτησεν ἤδη τὸ δικαίωμα τοῦ Διευθυντοῦ, ὅπερ ἀποτελεῖ ὅρον τῆς ἑταιρίας, ἂν

δὲν δύνανται οἱ ἄλλοι ν' ἀνατρέψωσιν ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως αὐτοῦ·—ἐὰν ὅμως ὁ Διευθυντὴς οὗτος ἐνεργῇ δολίως ἢ καταχρηστικῶς ἢ ἀμελῶς, πρὸς βλάβην τῆς ἑταιρίας, δύναται νὰ ζητηθῇ παρ' οἱουδήποτε ἐκ τῶν συνεταίρων, ἡ ἀποπομπὴ αὐτοῦ, καί τοι ὑποστηριζομένου ὑπὸ τῆς πλειοψηφίας τῶν λοιπῶν συνεταίρων (Troplong N° 676).

Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει δύνανται οἱ συνεταῖροι νὰ προβῶσιν εἰς τὴν διάλυσιν τῆς ἑταιρίας, εἴτε διὰ γενικῆς συμφωνίας, εἴτε καὶ κατ' ἐπίμονον ἀπαίτησιν ἑνὸς ἐξ αὐτῶν, ἄλλως συνέρχονται καὶ διορίζουσι παμψηφεὶ ἢ κατὰ πλειοψηφίαν νέον Διευθυντὴν πρὸς ἐξακολούθησιν τῆς διαχειρίσεως, διότι ἡ μειοψηφία ὡς πρὸς τὸ πρόσωπον τοῦ Διευθυντοῦ δὲν εἶναι λόγος διαλύσεως τῆς ἑταιρίας, ἐνόσῳ δὲν συνοδεύεται μὲ τὴν ἄρνησιν πρὸς ἐξακολούθησιν τῆς ἑταιρίας ὑπὸ ἄλλον Διευθυντήν, ὅτε ἡ διαφωνία αὕτη καὶ ἡ ἀποποίησις ἑνὸς τῶν συνεταίρων ὡς πρὸς τὴν ἐξακολούθησιν τῆς ἑταιρίας, ἐπιφέρει τὴν πρόωρον διάλυσιν αὐτῆς, ὡς παρακατιὼν θέλομεν ἐκθέσει.

Ὁ Διευθυντὴς τῆς ἑταιρίας δύναται νὰ παραιτηθῇ τῆς διαχειρίσεως προσωρινῶς ἢ ὁριστικῶς, ἕνεκα ἀσθενείας ἢ ἄλλων δικαιολογημένων αἰτιῶν, διότι δὲν εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ θυσιάσῃ τὴν ὑγείαν του καὶ ἄλλα πολύτιμα ἀπειλούμενα ἀγαθὰ ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ ταύτῃ·—ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει καὶ ἂν οἱ συνεταῖροι ἀντιτείνωσιν εἰς τὴν παραίτησίν του, δύναται ν' ἀποφασισθῇ αὕτη ὑπὸ τοῦ Δικαστηρίου, διότι ἄλλως ἡ ἀποχώρησις τοῦ Διευθυντοῦ ἢ τινος τῶν συνεταίρων, ἀποτελεῖ λόγον προώρου διαλύσεως τῆς ἑταιρίας καὶ εὐθύνην ἀποζημιώσεως κατὰ τοῦ ὑπαιτίου, ὡς παρακατιὼν γίνεται λόγος καὶ ἑπομένως ὁ ἐξ ἀνάγκης ἀποχωρῶν, ὀφείλει νὰ δικαιολογήσῃ ἑαυτὸν ἵνα μὴ ὑποκύψῃ εἰς ζημίας καὶ εἰς εὐθύνας.

Ὁ Διευθυντὴς τῆς ἑταιρίας δύναται νὰ ἐνεργῇ ἐλευθέρως ὅλας τὰς ὑποθέσεις τῆς ἑταιρίας κατὰ τὴν ἔκτασιν τοῦ καταστατικοῦ αὐτῆς καὶ κατὰ τὸν προορισμὸν αὐτῆς, δὲν δύναται δὲ νὰ κάμνῃ δωρεὰς τῆς ἑταιρικῆς περιουσίας καὶ ἄλλας ἀπηγορευμένας αὐτῷ πράξεις, ἐκτὸς ἐπὶ Δικαστικοῦ συμβιβασμοῦ πτωχεύσαντος ὀφειλέτου, ὅτε πᾶσα ἄφεσις χρέους δύναται νὰ θεωρηθῇ ἀναγκαστικὴ ἢ ἄλλως τε καὶ δικαιολογημένη·—ἀλλὰ καὶ ἐπὶ ἐξωδίκου συμβιβασμοῦ πτωχεύσαντος, ἢ ὑπὸ στάσιν πληρωμῶν διατελοῦντος ὀφειλέτου, πᾶσα συγκατάβασις τοῦ Διευθυντοῦ τῆς ἑταιρίας ὡς πρὸς τὸ χρέος καὶ ὡς πρὸς τὴν προθεσμίαν τῆς πληρωμῆς, δύναται νὰ θεωρηθῇ εὔλογος, ὅταν ἦναι πρόδηλον ὅτι ὁ ὀφειλέτης ὑπέπεσεν εἰς δυστυχήματα καὶ δὲν ἦναι εἰς κατάστασιν νὰ εὐχαριστήσῃ τοὺς δανειστάς του.

Ἐν περιπτώσει καθ' ἣν οἱ συνεταῖροι δὲν διώρισαν Διευθυντὴν καὶ διαχειριστήν, θεωροῦνται ἅπαντες ὡς τοιοῦτοι ὡς πρὸς τὰς ἑταιρικὰς

ὑποθέσεις καὶ ἡ πρᾶξις ἑκάστου ἀντανακλᾷ εἰς ὅλους·—ἐφ' ὅσον ὅμως ὑπάρχει μεταξύ των διαφωνία ὡς πρός τινα ἤ τινας ἑταιρικὰς ἐπιχειρήσεις, ὑπερισχύει ἡ πλειοψηφία, ἐν δὲ ἰσοψηφίᾳ κρείσσων ἡ αἵρεσις τοῦ ἀπαγορεύοντος. Ν. 28. Πανδ. 10. 8. ἐννοεῖται ὅμως ὅτι καὶ εἰς αὐτὴν τὴν περίπτωσιν ἡ ἀπαγόρευσις ἑνὸς συνεταίρου συνοδευμένη μὲ ἀπειλὴν διαῤῥήξεως τῆς ἑταιρίας, δύναται κατὰ θέλησιν αὐτοῦ νὰ ἐπιφέρῃ τὴν πρόωρον διάλυσιν τῆς ἑταιρίας, διότι ἡ ἑταιρία ὡς συναινετικὸν συνάλλαγμα παύει ἅμα παύσῃ ἡ συναίνεσις οἱουδήποτε τῶν μελῶν της, μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι ὁ ἄνευ λόγου προκαλέσας τὴν διάλυσιν ὑπόκειται εἰς τὰς συνεπείας τῆς προώρου διαλύσεως, εἰς τὰς ἐντεῦθεν προκυψάσας ζημίας καὶ εἰς τὰς ἀπωλείας τῶν βεβαίων κερδῶν·—ἐὰν ὅμως οὗτος ἀποδείξῃ ὅτι ἡ ἑταιρικὴ ἐπιχείρησις ἥτις συνεπείᾳ τῆς πλειοψηφίας ἐξετελέσθη, ἡ προέκειτο νὰ ἐκτελεσθῇ, ἦτο ἐπιβλαβὴς εἰς τὴν ἑταιρίαν καὶ ὅτι ἕνεκα τούτου ἐμειοψήφει, συνεπῶς δὲ τὴν διάλυσιν τῆς ἑταιρίας προεκάλεσε, τότε δὲν ὑπόκειται εἰς εὐθύνας λόγῳ τῆς διαλύσεως, διότι ἀλλοίμονον εἰς τὰς ἑταιρίας ἐὰν οἱ πλειότεροι τῶν συνεταίρων δύνανται νὰ διακυβεύσωσι τὰ συμφέροντα τῶν ἄλλων καὶ νὰ παρασύρωσι τούτους εἰς τὸ ῥεῦμα τῆς δολίας προαιρέσεως ἢ τῆς ἀπερισκεψίας των.— Ἕκαστος ἐπὶ τῆς ἰδίας του περιουσίας δύναται νὰ πράττῃ ὅ,τι θέλει, ἀλλ' ὅταν ἔχῃ καὶ σύντροφον δὲν δύναται ἄκοντος τούτου, νὰ ῥιψοκινδυνεύσῃ τὴν θέσιν αὐτοῦ — ὅθεν ἂν καὶ εἰς τὰς ἑταιρίας καὶ ἐν γένει εἰς τὰς κοινοπραξίας ἡ πλειοψηφία ὑπερισχύει, οὐχ ἧττον τὸ δικαίωμα τοῦ μειοψηφοῦντος συνεταίρου τοῦ νὰ διαλύσῃ τὴν ἑταιρίαν καὶ ἀποφύγῃ τὴν ζημίαν, εἶναι ἱερὸν καὶ ἀπαραβίαστον (Ἀρμ. Γ'. Ι'. § 16.).

Οἱ Συγγραφεῖς παρατηροῦν ὅτι κατὰ τὰς ἑταιρικὰς διασκέψεις ἐνδέχεται νὰ παρουσιασθῶσι πλείονες τῶν δύο γνωμῶν Π. Χ. ἐκ τῶν 12 συνεταίρων, οἱ 5 ἐκφράζουσι μίαν γνώμην, οἱ 4 ἄλλην, καὶ οἱ 3 ἑτέραν, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει γνωματεύουσιν ὅτι ἡ πρώτη γνώμη καίπερ ἔχουσα πλείονας ψήφους, δὲν περιέχει ἀπόλυτον πλειοψηφίαν (δηλ. τὸ ἥμισυ πλέον ἑνὸς) καὶ ὡς ἐκ τούτου δὲν πρέπει νὰ γίνῃ τι, ἀλλὰ νὰ μένωσι τὰ πράγματα εἰς τὴν μέχρι τοῦδε κατάστασιν (Ῥάλλη §. 172, καὶ Pardessus ἀριθ. 980) νομίζομεν ὅμως ὅτι οἱ συγγραφεῖς οὗτοι σφάλλουσιν εἰς τοὺς ὑπολογισμούς των, διότι αἱ τρεῖς αὗται γνῶμαι σχετικῶς πρὸς τὴν ἐνεργητέαν πρᾶξιν, εἶναι δύο, ἐξ ὧν ἡ πέντε ψήφους ἔχουσα, εἶναι ἡ μειοψηφοῦσα·—διὰ νὰ ἐννοήσῃ τις ὅτι δύο γνῶμαι συντρέχουσιν, ἂν καὶ παρουσιάζωνται τρεῖς, πρέπει νὰ ἐγκύψῃ εἰς πρακτικόν τι ζήτημα καὶ νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν ἀνάλυσιν αὐτοῦ Π. χ. ἐπικειμένης τῆς εἰσοδείας τοῦ σταφιδοκαρποῦ, γίνεται πρότασις εἰς τὴν ἑταιρίαν εἴτε ἔσωθεν, εἴτε ἔξωθεν, νὰ κάμῃ πρόβλεψιν

τοιαύτην·—τίθεται λοιπὸν ἡ ἐρώτησις, νὰ κάμωμεν σταφιδοκαρπόν; πέντε λέγουν ναί, τέσσαρες ὄχι, καὶ τρεῖς λέγουν νὰ κάμωμεν σῦκα· ἄρα ἑπτὰ ἀποκρούουσι τὴν περὶ σταφιδοκαρποῦ πρότασιν καὶ αὕτη ἔλαβε 5 ψήφους εἰς τὸ ναὶ καὶ 7 εἰς τὸ ὄχι· ἰδοὺ λοιπὸν ὅτι αἱ τρεῖς γνῶμαι εἶναι πράγματι δύο καὶ ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν εἰς τὰς εταιρικὰς ἐπιχειρήσεις νὰ ὑπάρξωσι τρεῖς γνῶμαι, διότι οἱ ἀλλοτρίαν γνώμην ἔχοντες, ψηφίζουσι κατὰ τῆς προτεινομένης γνώμης, ἀδιαφόρως ἐὰν προτάττωσιν ἄλλην πρᾶξιν, διότι καὶ αὕτη ἀντιστρόφως ἐξεταζομένη, ἀποκρούεται ὑπὸ τῶν δύο ἀντιθέτων γνωμῶν·—μόνον εἰς τὰς δικαστικὰς ὑποθέσεις δύνανται νὰ παρουσιασθῶσι πλείονες τῶν δύο γνωμῶν καὶ τοῦτο διότι ὑπάρχουσιν ἐν τῷ Νόμῳ πολλοὶ καὶ διάφοροι λόγοι δι' οὓς δύναται νὰ παραδεχθῇ ἢ ν' ἀποῤῥιφθῇ μία ἀγωγὴ, ἕκαστος δὲ τῶν λόγων ἔχει ἰδιάζουσαν ἐπιῤῥοὴν εἰς τὴν τύχην τῶν διαδίκων, ὑπάρχει δὲ καὶ διάμεσος γνώμη περὶ ἀποδείξεως (ὅρα σελ. 70—72 τῆς Β'. ἐκδόσεως τῆς Δικαστ. Πρακτικῆς ἐπὶ τῆς Πολ. Δικονομίας) ἀλλ' εἰς τὰς ἑταιρίας, οἱ λόγοι τῆς παραδοχῆς ἢ ἀποποιήσεως δὲν ἀποτελοῦν ἰδίαν γνώμην, ἀλλὰ μόνον τὸ ἐξαγόμενον τῆς ἐτυμηγορίας «ναὶ ἢ ὄχι».

Μετὰ τὰ ὡς ἀνωτέρω περὶ ὁμοῤῥύθμων συνεταίρων ἐκτεθέντα, παρατηροῦμεν ἐνταῦθα ὅτι οἱ δανεισταὶ τῆς ὁμοῤῥύθμου ἑταιρίας δύνανται νὰ ἐνάξωσι τὸν διευθυντὴν αὐτῆς περὶ πάσης ἑταιρικῆς ὀφειλῆς καὶ νὰ ἐκτελέσωσι τὴν ἀπόφασιν, εἴτε διὰ κατασχέσεως τῆς ἑταιρικῆς περιουσίας, εἴτε διὰ προσωποκρατήσεως, οἱουδήποτε ἐκ τῶν ὁμοῤῥύθμων συνεταίρων, εἴτε διὰ κατασχέσεως τῆς ἰδιαιτέρας αὐτῶν περιουσίας, διότι ἀφοῦ πάντες εἰσὶν ἀλληλεγγύως ὑπόχρεοι, δύνανται νὰ καταδιωχθῶσι καὶ προσωπικῶς καὶ ἐπὶ τῆς ἰδίας των περιουσίας·—διὰ τὸν αὐτὸν δὲ λόγον δύναται ὁ δανειστὴς τῆς ἑταιρίας νὰ ἐνάξῃ καὶ ἕνα ἐκ τῶν συνεταίρων καὶ νὰ ἐξασκήσῃ κατ' αὐτοῦ τὴν κατὰ τῆς ἑταιρίας ἀπαίτησιν, χωρὶς νὰ ἔχῃ ἀνάγκην νὰ ἐνάξῃ τὴν ἑταιρίαν, ἢ νὰ ἔχῃ ἀπόδειξιν τῆς ἀποποιήσεως αὐτῆς, διότι ὁ ἐμπορικὸς Νόμος κανονίζων τὸ ἀλληλέγγυον τῶν συνεταίρων (ἄρθρ. 22) οὐδεμίαν καινοτομίαν πράττει κατὰ τῶν περὶ ἀλληλεγγύης ἀρχῶν τοῦ παρ' ἡμῖν ἰσχύοντος Ῥωμαϊκοῦ Δικαίου, καθ' ὅπερ ὁ ἔχων ἀλληλεγγύως ὑποχρέους, δύναται καὶ ἕνα τούτων νὰ ἐνάξῃ ἐφ' ὁλοκλήρου καὶ μετ' αὐτὸν ἕτερον, μεχρισοῦ πληρωθῇ ἐντελῶς, ἐκτὸς ἐὰν ὁ δανειστὴς κρίνῃ εὔλογον νὰ ἐπιμερίσῃ τὸ χρέος τῶν ἀλληλεγγύως ὑποχρέων, ὅτι ἀπόλλυσι τὸ δικαίωμα τῆς ἀλληλεγγύης κατὰ τὴν εἰδικὴν διάταξιν τοῦ Νόμου 18. cod. 2, 3. ἑπομένως ἡ ἐν §§ 189—191 τοῦ συγγράμματος Ῥάλλη καθιερωμένη ἀρχὴ περὶ τοῦ ὅτι δὲν ἰσχύουσιν ἐνταῦθα οἱ περὶ ἀλληλεγγύων ὀφειλετῶν ὁρισμοὶ τοῦ Πολιτ.

τικοῦ Δικαίου καὶ ὅτι ὁ δανειστὴς τῆς ἑταιρίας ὀφείλει ν' ἀποταθῇ πρῶτον εἰς τὴν ἑταιρίαν καὶ δὲν δύναται νὰ ἐναγάγῃ τοὺς συνεταίρους εἰμὴ προσάγων τὴν ἀπόδειξιν ὅτι ἡ διεύθυνσις τῆς ἑταιρίας ἀπεποιήθη τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς ἑταιρικῆς ὑποχρεώσεως, εἶναι ἐσφαλμένη, διότι ἀντιβαίνει εἰς τ' ἄρθρ. 18 καὶ 22 τοῦ Ἐμπορικοῦ Νόμου κατὰ τὰ ὁποῖα κανονίζεται ἡ ἀλληλεγγύη τῶν συνεταίρων καὶ διέπεται ὑπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ Πολιτικοῦ Δικαίου·—ὅθεν ἀφοῦ τὸ Πολιτικὸν Δίκαιον ἐπιτρέπει τὴν ἀγωγὴν καθ' οἱουδήποτε τῶν ἀλληλεγγύως ὑποχρέων, ἢ τὴν ἀλληλοδιάδοχον ἀγωγὴν καθ' ἑτέρου ἢ καθ' ὅλων, δὲν βλέπομεν τίνι δικαιώματι θέλομεν θεωρήσει κατηργημένας τὰς διατάξεις τοῦ Πολιτικοῦ Νόμου, ἐνῷ αὐτὸ τοῦτο τὸ περὶ ἑταιριῶν ἄρθρ. 18 τοῦ Ἐμπορ. Νόμου μᾶς παραπέμπει εἰς τὸ Πολιτικὸν Δίκαιον, (Ν. 4. Βασιλ. 26, 3).—ἐκτὸς δὲ τούτου, κατὰ τοὺς Νόμους 9. Πανδ. 12, 1 καὶ 108 Πανδ. 50, 16 καὶ τὸν Ν. 41. § 1. Βασιλ. 45, 1. διὰ νὰ κινηθῇ ἀγωγὴ κατά τινος ἀπαιτεῖται νὰ ἦναι ληξιπρόθεσμον τὸ χρέος, ἢ ἄνευ προθεσμίας πληρωμῆς καὶ δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ προηγηθῇ ζήτησις καὶ ἀποποίησις, διότι αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ἡ λῆξις τῆς διορίας, ἢ ἡ ἀοριστία περὶ τὴν πληρωμὴν, ἀποτελεῖ τὴν ὑπερημερίαν τοῦ ὀφειλέτου καὶ καθίστησι τοῦτον ἐναγώγιμον, ἄρα προκειμένου περὶ ὑποχρεώσεως ἑταιρίας, ὑποτίθεται πάντοτε ὅτι τὸ δικαίωμα τῆς ἀγωγῆς πρέπει νὰ ἦναι κεκτημένον κατ' αὐτῆς καὶ δὲν ἀπαιτεῖται ἀπόδειξις ἀποποιήσεως, διότι αὕτη ἐξυπακούεται αὐτοδικαίως ἐν τῷ γεγονότι τῆς μὴ πληρωμῆς ἢ τῆς μὴ ἐκπληρώσεως ὑποχρεώσεώς τινος·—ἄρα δὲν ὀφείλει ὁ δανειστὴς τῆς ἑταιρίας νὰ νομιμοποιήσῃ τὴν κατὰ τοῦ συνεταίρου ἀγωγὴν διὰ τῆς ἀποδείξεως τῆς ἀρνήσεως τῆς ἑταιρίας.

Ὡς πρὸς τὸ δικαίωμα τῶν συνεταίρων τοῦ νὰ προσβάλωσι τὴν κατὰ τῆς ἑταιρίας ἐκδοθεῖσαν ἀπόφασιν, οἱ συγγραφεῖς ἀποφαίνονται ὅτι δύναται ἕκαστος τῶν συνεταίρων νὰ προσβάλῃ δι' ἀνακοπῆς, ἐφέσεως, ἀναιρέσεως ἢ ἀναψηλαφίσεως, τὴν κατὰ τῆς ἑταιρίας ἐκδοθεῖσαν ἀπόφασιν, ἂν καὶ ἡ πλειοψηφία τῶν συνεταίρων ἀντιτείνῃ, καὶ ὅτι τούτου γενομένου καὶ μεταρρυθμιζομένης τῆς ἀποφάσεως, ὁ ἐπιτυχὼν τὴν μεταρρύθμισιν συνεταῖρος δὲν δύναται νὰ καταδιωχθῇ οὔτε διὰ προσωπικῆς κρατήσεως, οὔτε διὰ κατασχέσεως τῆς περιουσίας του (Ῥάλλη § 192 καὶ Molinier ἀριθ. 358)—ἡ γνώμη αὕτη ἀντιβαίνει ἐν μέρει εἰς τὰς διατάξεις τῆς Πολ. Δικονομίας, διότι κατὰ τὸ ἄρθρ. 782 ἡ μεταρρυθμιστικὴ ἀπόφασις ἔχει ταὐτὰ ἀποτελέσματα καὶ κατὰ τῶν μὴ προσβαλόντων αὐτὴν ἀλληλεγγύως ὑποχρέων, ἐὰν ῥητῶς δὲν τὴν ἀπεδέχθησαν (ἴδε σελ. 252 καὶ 253 τῆς Β'. ἐκδ. τῆς Δικαστικῆς Πρακτικῆς ἐπὶ τῆς Πολ. Δικονομίας) πόσῳ

μᾶλλον ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ὅτε ὁ συνεταῖρος δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς παριστάνων τὴν ἑταιρίαν, ἐν τῷ ἠθικῷ προσώπῳ τῆς ὁποίας περιλαμβάνεται, ὅτε ἡ ἀπαλλαγὴ τούτου θεωρεῖται ὡς ἀπαλλαγὴ τῆς ἑταιρίας, ἐκτὸς ἐὰν ὁ λόγος τῆς ἀπαλλαγῆς ἦναι εἰδικὸς καὶ δὲν ἐκτείνεται εἰς τὴν ὑποχρέωσιν τῆς ἑταιρίας.

Ὡς πρὸς τὸν ὅρκον τῶν συνεταίρων καὶ τῶν ἀλληλεγγύως ὑποχρέων ὅστις ἐπιβάλλεται εἰς τούτους ὑπὸ τῶν δικαστηρίων, ἐν περιπτώσει δικαστικῶν διενέξεων μετὰ τρίτων, ἀναφερόμεθα εἰς ὅσα ἐν σελ. 122—123 τῆς Β΄. ἐκδόσεως τῆς Δικαστικῆς Πρακτικῆς ἐπὶ τῆς Πολ. Δικονομίας ἐκθέτομεν.

Κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 269 τοῦ 1839 ἀπόφ. τοῦ Ἀρείου Πάγου κατὰ τὴν ἔννοιαν τῶν ἄρθρ. 39 καὶ 42 Ἐμπ. Νόμου, ὁσάκις τὸ καταστατικὸν τῆς ἑταιρίας συμβόλαιον δὲν ἤθελε γίνει ἐγγράφως καὶ δὲν ἤθελε δημοσιευθῇ κατὰ τοὺς νομίμους τύπους, δύναται μὲν ἕκαστος τῶν συμβαλλομένων νὰ ζητήσῃ τὴν ἀκύρωσιν αὐτοῦ, ἀλλ' ἡ ἀκύρωσις αὕτη ὡς πρὸς τὰ μέλη τῆς ἑταιρίας δὲν πρέπει νὰ ἔχῃ ἄλλα ἀποτελέσματα, εἰμὴ ὅτι κἀνὲν ἐξ αὐτῶν τῶν μελῶν δὲν ὑποχρεοῦται νὰ ἔμβῃ εἰς τὴν ἑταιρίαν, ἂν αὕτη δὲν ἤρχισεν ἀκόμη, ἢ ἂν ἤδη ἤρχισε, δὲν ἐμποδίζεται ἀπὸ τοῦ ν' ἀποσυρθῇ ἀπ' αὐτὴν ἐν παντὶ καιρῷ· ὁσάκις ὅμως μεταξὺ τῶν μελῶν ἑταιρίας, συντεθειμένης, ὡς εἴρηται, ἄνευ ἐγγράφου δημοσιευομένου κατὰ Νόμον, ἤθελον λάβει χώραν σχέσεις, ἢ κοινωνίαι ἐργασιῶν, ἐξ ὧν ἤθελον προκύψει ἀποτελέσματα, καὶ ἑπομένως ἀγωγαὶ μὴ ἀντιβαίνουσαι εἰς τὸν Νόμον καὶ εἰς τὰ χρηστὰ ἤθη, τὰ δικαστήρια ὀφείλουν νὰ δικάσωσι κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς δικαιοσύνης, ἥτις δὲν συγχωρεῖ νὰ πλουτήσῃ τις μὲ ζημίαν ἄλλου, καὶ ἀπαιτεῖ ὥστε πᾶσα συγκοινωνία συμφερόντων, καὶ τυχαία ἂν ἦναι, γεννῶσα ἀμοιβαίως σχέσεις, νὰ χορηγῇ ἀμοιβαῖα δικαιώματα, εἰς τὸ ν' ἀπαιτήσῃ ἕκαστος τῶν συγκοινωνῶν τὸ ἀνῆκον εἰς αὐτὸν, αἱ δὲ τοιαῦται σχέσεις δύνανται ν' ἀποδειχθῶσι διὰ παντὸς νομίμου μέσου.

Κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 192 τοῦ 1869 ἀπόφ. τοῦ Ἀρείου Πάγου, πᾶς συνεταῖρος δύναται ν' ἀνακόψῃ τὴν κατὰ τῆς ἑταιρίας ἐκδοθεῖσαν ἀπόφασιν, διότι εἶναι ἀλληλεγγύως ὑπόχρεως· ἀπεφασίσθη συγχρόνως ὅτι ἂν καὶ κατὰ τὴν διάλυσιν ὁμορρύθμου ἑταιρίας δὲν διετηρήθησαν αἱ διατυπώσεις τῶν ἄρθρ. 42, 44 καὶ 46 τοῦ Ἐμπ. Νόμου, ὡς μὴ δημοσιευθείσης τῆς διαλύσεως, ἡ παράλειψις αὕτη δὲν ἀποκλείει τὴν ἰδέαν τῆς ἔργῳ γενομένης διαλύσεως, παρέχει δὲ μόνον τὸ δικαίωμα εἰς τοὺς τρίτους νὰ ἐξακολουθήσωσι τὰς μετ' αὐτῆς διενέξεις ἢ δίκας τὰς ἀρξαμένας πρὸ τῆς διαλύσεως, ὡς ἂν αὕτη δὲν ἐγένετο, ἔχοντας ὑπευθύνους τοὺς συνεταίρους, ὅπως καὶ πρότερον.

Κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 265 τοῦ 1868 ἀπόφ. τοῦ 'Αρ. Πάγου, ἐπὶ ὁμορρύθμου ἑταιρίας ἐχούσης πολλὰ εἰς διαφόρους τόπους καταστήματα, ὅταν ὡρισμένον αὐτῆς ὑποκατάστημα ἐνάγῃ τρίτόν τινα, ἕνεκεν ὑποχρεώσεως πηγαζούσης ἐκ τῶν πρὸς αὐτὸ σχέσεων τοῦ ἐναγομένου, ἐὰν οὗτος ἔχῃ κατὰ τῆς κυρίας ἑταιρίας ἀξιώσεις, δύναται δυνάμει τῶν ἄρθρων 564, 633 καὶ 728 τῆς Πολ. Δικονομίας, ν' ἀντιτάξῃ ταύτας κατὰ τοῦ ἐνάγοντος αὐτὸν ὑποκαταστήματος ἀνταγωγικῶς καὶ κατὰ μείζονα λόγον πρὸς συμψηφισμὸν, ἀδιαφόρως ἐὰν αἱ ἀξιώσεις αὗται πηγάζωσιν ἐκ τῶν πρὸς ἕτερον ὑποκατάστημα τῆς κυρίας ἑταιρίας σχέσεών του, διότι κατὰ τὴν διὰ τοῦ ἄρθρ. 22 τοῦ 'Εμπ. Νόμου καθιερωμένην ἀρχὴν ἐπὶ τῆς ὁμορρύθμου ἑταιρίας, πᾶς ὁμόρρυθμος συνεταῖρος καὶ πᾶν ὁμόρρυθμον ὑποκατάστημα, ὅταν συναλλάσσηται ἑπομένως καὶ ὅταν ἐνάγῃ ὑπὸ τὴν ἑταιρικὴν ἐπωνυμίαν, ἐκπροσωπεῖ καὶ ὑποχρεοῖ νομίμως τὴν ἑταιρίαν.

'Ως πρὸς τὴν ἑτερόρρυθμον.

'Ετερόρρυθμος ἑταιρία λέγεται ἡ συσταινομένη μεταξὺ ἑνὸς ἢ πολλῶν συνεταίρων ἀλληλεγγύων καὶ ὑπευθύνων καὶ ἑνὸς ἢ πολλῶν συνεταίρων ἁπλῶν χρηματοδοτῶν, οἵτινες ὀνομάζονται ἑτερόρρυθμοι ἢ καθ' ἑτερορρυθμίαν συνεταῖροι, ἐν ἄλλαις λέξεσιν ἑτερόρρυθμος λέγεται ἡ ὁμόρρυθμος ἑταιρία εἰς τὴν ὁποίαν προσαρτῶνται καὶ ἄλλοι συνεταῖροι ἁπλῶς χρηματοδόται, μὴ ὑποκείμενοι εἰς τὴν ἀλληλέγγυον ὑποχρέωσιν τῶν ὁμορρύθμων.

Π. χ. Δύο ἢ τρεῖς ἀπεφάσισαν νὰ κάμωσιν ὁμόρρυθμον ἑταιρίαν καταθέτοντες ἀνὰ 50 χιλιάδας δραχμὰς ἕκαστος πρὸς ἐμπορίαν καὶ ὑποκείμενοι ἀλληλεγγύως εἰς τὰς πρὸς τρίτους ὑποχρεώσεις των· ἕτεροι δὲ δύο ἢ τρεῖς προσέρχονται εἰς αὐτοὺς καὶ προτείνουσι νὰ καταθέσωσι καὶ οὗτοι εἰς τὴν ἑταιρίαν ἀνὰ δραχ. 50 χιλιάδας (ἢ περισσοτέρας ἢ ὀλιγωτέρας) καὶ εἰ μὲν προκύψῃ κέρδος ἐκ τῶν ἑταιρικῶν ἐπιχειρήσεων, νὰ λαμβάνωσι καὶ οὗτοι μέρισμα ἐκ τῶν κερδῶν εἴτε ἴσον μὲ τὸ τῶν ἄλλων, εἴτε ὀλιγώτερον, εἰ δὲ προκύψῃ ζημία νὰ μὴ ἐνέχωνται πέραν τῶν κεφαλαίων ἅπερ κατέθεσαν·—οἱ τελευταῖοι οὗτοι πρόσθετοι ὑπὸ τοιοῦτον ὅρον συνεταῖροι, λέγονται ἑτερόρρυθμοι, οἵτινες δὲν ἀναμιγνύονται ποσῶς εἰς τὴν ἑταιρίαν ἀλλ' ἐμπιστεύονται τὰ κεφάλαιά των εἰς τὴν διαχείρισιν τῶν ὁμορρύθμων συνεταίρων, μὲ τὴν ἐλπίδα τῆς εἰλικρινοῦς διεξαγωγῆς καὶ τῆς ἐντεῦθεν ὠφελείας, ἢ ὑπὸ τὸν φόβον τῆς ἐνδεχομένης ἀπωλείας μόνων τῶν κατατεθέντων κεφαλαίων των.

'Η ἑταιρία αὕτη διευθύνεται ὑπὸ ἑταιρικὴν ἐπωνυμίαν, εἰς τὴν ὁποίαν μόνον τὰ ὀνόματα ὅλων ἢ ἑνὸς τῶν ὁμορρύθμων συνεταίρων

δύνανται νὰ τεθῶσιν, οὐχὶ δὲ καὶ τὰ ὀνόματα τῶν ἑτερορρύθμων συνεταίρων, τουτέστι τῶν χρηματοδοτῶν, διότι τὸ τοιοῦτον ἀπαγορεύεται ὑπὸ τοῦ Νόμου, καὶ ἡ ἄμεσος συνέπεια τῆς ἀπαγορεύσεως τείνει προδήλως τοῦ νὰ καταστήσῃ ἀλληλεγγύως ὑπόχρεων τὸν ἑτερόρρυθμον συνεταῖρον ἐν γνώσει τοῦ ὁποίου προσετέθη τὸ ὄνομά του εἰς τὴν ἑταιρικὴν ἐπωνυμίαν τῆς ἑτερορρύθμου ἑταιρίας (Pardessus № 1032).

Τὸ καταστατικὸν τῆς ἑταιρίας ταύτης καὶ πᾶσα τροποποίησις ἢ διάλυσις τῆς ἑταιρίας, καταχωρίζεται εἰς τὸ βιβλίον τοῦ Ἐμοροδικείου τοῦ τόπου τοῦ καταστήματος καὶ τοιχοκολλᾶται εἰς τὸ ἀκροατήριον τοῦ Ἐμποροδικείου, ὅπως καὶ ἐπὶ ὁμορρύθμων ἑταιριῶν ἐξεθέσαμεν καὶ ὑπὸ τὰς αὐτὰς συνεπείας ἐν περιπτώσει παραλείψεως· ἡ παράλειψις ὅμως αὕτη δὲν δύναται νὰ μεταβάλῃ τὰς σχέσεις τῶν προσώπων καὶ νὰ ἐξομοιώσῃ τοὺς χρηματοδότας μὲ τοὺς ὁμορρύθμους συνεταίρους.

Τὸ καταστατικὸν δύναται νὰ γίνῃ διὰ συμβολαίου ἢ ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου, κατὰ τὸ ἐπὶ ὁμορρύθμου ἑταιρίας τεθὲν ὑπόδειγμα, μὲ τὴν προσθήκην τῶν ἑτερορρύθμων συνεταίρων, τῆς καταβολῆς αὐτῶν καὶ τῆς ὡς πρὸς τὰ κέρδη καὶ ζημίας μετοχῆς των.

Καὶ ἐπὶ ἑτερορρύθμου ἑταιρίας γίνεται ἐγκύκλιος κατὰ τὸ ἐπὶ ὁμορρύθμου ἑταιρίας ἐκτεθὲν ὑπόδειγμα, μὲ τὴν μνείαν ὅτι ὑπάρχουν καὶ ἑτερόρρυθμοι συνεταῖροι καταθέσαντες τὰ δεῖνα χρηματικὰ ποσά.

Ὡς ἐκ τοῦ εἴδους τῆς ἑτερορρύθμου ἑταιρίας τοῦ νὰ περιέχῃ ὁμόρρυθμα καὶ ἑτερόρρυθμα μέλη, ἕπεται ὅτι ἄν τινες ἀποφασίσωσι διὰ καταθέσεως κεφαλαίων ν' ἀποτελέσωσιν ἁπλῶς ἑτερόρρυθμον ἑταιρίαν συνεπάγουσαν ὑποχρεώσεις μέχρι τῶν κεφαλαίων των, καὶ νὰ διορίσωσι διευθυντὴν ἐπὶ μισθῷ, ἡ τοιαύτη ἑταιρία δὲν ἀπαγορεύεται μὲν ὑπὸ τοῦ Νόμου, (διότι ἕκαστος εἶναι ἐλεύθερος νὰ κανονίσῃ τὴν περιουσίαν του κατὰ τὸ δοκοῦν) δὲν δύναται δὲ ν' ἀπαλλάξῃ τούτους τῆς ἀλληλεγγύης καὶ τῆς ἐφ' ὁλοκλήρου ὑποχρεώσεως πάσης περιουσίας των, διότι ὁ Νόμος ἀπαιτεῖ ὥστε εἰς τὴν ἑτερόρρυθμον ἑταιρίαν νὰ ὑπάρχῃ τοὐλάχιστον καὶ ἓν ὁμόρρυθμον μέλος.

Οἱ ἑτερόρρυθμοι συνεταῖροι δηλ. οἱ χρηματοδόται πρέπει ν' ἀπέχωσι πάσης εἰς τὰς ὑποθέσεις τῆς ἑταιρίας διαχειρίσεως καὶ ἐργασίας, οὐδ' ἐπὶ ἐντολῇ τῶν ὁμορρύθμων συνεταίρων, ἄλλως πᾶσα τοιαύτη ἐπέμβασις καθίστησι τούτους ἀλληλεγγύως εἰς ὁλόκληρον ὑποχρέους (ἄρθρα 27 καὶ 28 τοῦ Ἐμπ. Νόμου). — Εἶναι δὲ περιττὸν νὰ εἴπωμεν ὅτι καὶ μία μόνη πρᾶξις διαχειρίσεως ἀρκεῖ νὰ καταστήσῃ τὸν ἑτερόρρυθμον συνεταῖρον ὡς ὁμόρρυθμον, διότι ὁ Νόμος δὲν ἐπιτρέπει οὐδὲ

μίαν διαχείρισιν ἢ ἐργασίαν· καὶ ὅτι ἐν τῷ Νόμῳ δὲν γίνεται διάκρισις ἂν ἡ μετατροπὴ αὕτη τῆς ἰδιότητος τοῦ συνεταίρου διατυποῦται ἀπέναντι τῶν τρίτων δανειστῶν τῆς ἑταιρίας ἢ καὶ ἀπέναντι τῶν ἄλλων συνεταίρων· ὅθεν καὶ οἱ ὁμόρρυθμοι συνεταῖροι ὡς καὶ οἱ μὴ ἐπεμβάντες ἑτερόρρυθμοι, δικαιοῦνται (καὶ μάλιστα ἐν περιπτώσει ζημίας) νὰ θεωρήσωσιν ὡς ὁμόρρυθμον τὸν ἑτερόρρυθμον συνεταῖρον ὅστις οἴκοθεν ἐπεμβῆκεν εἰς τὰς ὑποθέσεις τῆς ἑταιρίας καὶ ἐνήργησε διαχειρίσεις καὶ ἐργασίας ἀνηκούσας εἰς τοὺς ὁμορρύθμους συνεταίρους·— ἐφ' ὅσον ὅμως διὰ τῆς τοιαύτης ἐπεμβάσεως δύναται νὰ βελτιωθῇ ἡ θέσις τοῦ ἑτερορρύθμου συνεταίρου, μετατρεπομένου εἰς ὁμόρρυθμον, πρὸς λῆψιν πλειόνων κερδῶν κατὰ τὴν ἀναλογοῦσαν τοῖς ὁμορρύθμοις μοῖραν, οἱ ὁμόρρυθμοι συνεταῖροι δύνανται ν' ἀπωθήσωσιν αὐτὸν ἐκ τῆς τοιαύτης πλεονεκτικῆς πράξεως καὶ νὰ δώσωσιν εἰς αὐτὸν τὸ εἰς ἑτερόρρυθμον συνεταῖρον ἀναλογοῦν μέρισμα τῶν κερδῶν, διότι ἡ παρὰ τοῦ Νόμου ἀπειλουμένη μεταβολὴ τῆς ἰδιότητος τοῦ ἑτερορρύθμου συνεταίρου εἰς ὁμόρρυθμον, εἶναι ποινὴ καὶ δύνανται οἱ ὁμόρρυθμοι νὰ μὴ κάμωσι χρῆσιν αὐτῆς, τόσῳ μᾶλλον ὅσον κατὰ νομικὸν ἀξίωμα, οὐδεὶς ἐκ τῶν ἰδίων ἁμαρτημάτων ἢ παραβάσεων δύναται νὰ βελτιώσῃ τὴν θέσιν του, ἐφ' ὅσον ὅμως οἱ ὁμόρρυθμοι συνεταῖροι ἐδέχθησαν τὴν τοιαύτην ἐπέμβασιν, ἢ ἐνετείλαντο αὐτὴν, δὲν δύνανται πλέον νὰ φιλονεικήσωσι τὴν νέαν ἰδιότητα τοῦ τοιούτου συνεταίρου, διότι καὶ οὗτοι συνετέλεσαν εἰς ταύτην καὶ ἀνεγνώρισαν αὐτὸν ὡς ὁμόρρυθμον συνεταῖρον.

Ἡ ἐν § 214 τοῦ συγγράμματος τοῦ Κ. Ῥάλλη γινομένη διάκρισις, ὅτι ἡ ποινὴ αὕτη διετυπώθη ὑπὲρ τῶν συναλλαξαμένων καὶ τῶν λοιπῶν δανειστῶν τῆς ἑταιρίας καὶ οὐχὶ ἀπέναντι τῶν συνεταίρων καὶ ὅτι ὁ ἑτερόρρυθμος συνεταῖρος, ὅστις συνεπείᾳ ἀναμίξεως ὑπεχρεώθη εἰς ὁλόκληρον, δύναται νὰ ζητήσῃ παρὰ τῶν ὑπευθύνων συνεταίρων τὴν ἀπόδοσιν τοῦ περιπλέον πληρωθέντος, εἶναι ἐσφαλμένη, διότι δὲν περιέχεται εἰς τὸ ἄρθρ. 28, καὶ διότι κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ματαιοῦται ὁ σκοπὸς τοῦ Νόμου, καθόσον ὁ ἑτερόρρυθμος συνεταῖρος ἔχων τὸ δικαίωμα νὰ πληρωθῇ ἀλληλεγγύως παρὰ τῶν ὁμορρύθμων συνεταίρων καὶ κατ' ἀναλογίαν παρὰ τῶν ἑτερορρύθμων, οὐδένα τρέχει κίνδυνον, (διότι ἀδύνατον εἶναι νὰ εὑρεθῶσιν ὅλοι ἀφερέγγυοι) καὶ τοιουτοτρόπως ἀναμιγνυόμενος εἰς τὴν ἑταιρίαν καὶ ἐκτελῶν τὰς ὀρέξεις του, δὲν θὰ ὑπόκηται εἰς κάμμίαν ποινὴν, διότι ὅταν τις ὑποχρεοῦται νὰ πληρώσῃ καὶ συνάμα δικαιοῦται νὰ πληρωθῇ, οὐδεμίαν ὑφίσταται ποινήν·—ἐκτὸς δὲ τούτου ἡ ἀπαγόρευσις τῆς ἀναμίξεως διετυπώθη καὶ ὑπὲρ τῶν ὁμορρύθμων συνεταίρων, διότι οὗτοι ὑποκείμενοι εἰς μεγάλας εὐθύνας, δικαιοῦνται νὰ ἦναι οἱ μόνοι διαχειρισταὶ καὶ νὰ μὴ ἀνε-

χθῶσι τὴν ἐπέμβασιν τρίτου, ἐκτὸς ἐὰν ἐνδιαφέρωνται νὰ καταστήσωσι καὶ τοῦτον ἰσοβάθμιον καὶ συνυπόχρεων.

Ὁμιλήσαντες περὶ ἀναμίξεως εἰς τὴν ἑταιρίαν, ἐννοοῦμεν ἀνάμιξιν πραγματικὴν εἰς ἑταιρικὰς ἐπιχειρήσεις καὶ ἐργασίας καὶ οὐχὶ τὴν ἁπλὴν ἐπίσκεψιν, τὰς ἐρωτήσεις, τὴν παρατήρησιν τῶν ἑταιρικῶν βιβλίων καὶ ἰσολογισμῶν, τὴν λῆψιν τῶν μερισμάτων καὶ τὰ τοιαῦτα, διότι οἱ ἑτερόῤῥυθμοι συνεταῖροι ὡς χρηματοδόται ἐνδιαφέρονται νὰ γνωρίζωσι τὰ διαβήματα τῆς ἑταιρίας, νὰ ζητῶσι λογοδοσίαν παρὰ τῶν ὁμοῤῥύθμων συνεταίρων καὶ νὰ λαμβάνωσι τὰ μερίσματα ἐκ τῶν κερδῶν, ἑπομένως ἡ τοιαύτη πρᾶξις των δὲν ἀποτελεῖ ἀνάμιξιν, οὐδ' ἡ ἀναδεχθεῖσα παρ' αὐτῶν ἐντολὴ πρὸς διεξαγωγὴν δίκης τινὸς τῆς ἑταιρίας·—ἐφ' ὅσον ὅμως οἱ ἑτερόῤῥυθμοι συνεταῖροι εἰσήγαγον ἴδιον ὑπάλληλον εἰς τὸ ἐμπορικὸν κατάστημα, ἢ ἀνεμίχθησαν εἰς τὴν ἀλληλογραφίαν καὶ εἰς τὴν καταστίχωσιν, ἢ ἐπεχείρησαν ἐμπορικὰς πράξεις τοῦ καταστήματος, ἢ ἐσύναξαν ὀφειλόμενα, ἢ ἐμπόδισαν τοὺς ὁμοῤῥύθμους συνεταίρους νὰ ἐνεργήσωσιν ἐμπορικήν τινα πρᾶξιν ἢ ἐργασίαν κλπ. κλπ., ἔπραξαν προδήλως ἀνάμιξιν εἰς ἑταιρικὰς διαχειρίσεις καὶ ἐργασίας καὶ κατέστησαν ἀλληλεγγύως συνυπόχρεοι.

Οἱ ἑτερόῤῥυθμοι συνεταῖροι, οἵτινες διετήρησαν τὴν θέσιν των, δὲν ὑπόκεινται εἰς τὰς ὑποχρεώσεις τῆς ἑταιρίας εἰμὴ ἐφ' ὅσον ἀνταποκρίνονται εἰς τὰς μετοχάς των, τὰ δὲ παρ' αὐτῶν ληφθέντα κέρδη κατὰ τὴν δίοδον τῆς ἑταιρίας δὲν ὀφείλουσι νὰ τὰ συνεισφέρωσι, διότι τότε ἤθελον ὑποχρεοῦσθαι πέραν τῆς μετοχῆς των.

Ὡς πρὸς τὴν ἀνώνυμον.

Ἀνώνυμος λέγεται ἡ ἑταιρία ἐκείνη ἥτις ἐπὶ τῇ πρωτοβουλίᾳ ἑνὸς ἢ περισσοτέρων προσώπων, προσελκύει συγκέντρωσιν κεφαλαίων καὶ ἕνωσιν πολλῶν μετόχων πρὸς κερδοσκοπικήν τινα ἐπιχείρησιν, οἷον πρὸς σύστασιν τραπέζης, πρὸς ἐκμετάλλευσιν γαιῶν, πρὸς κατασκευὴν σιδηροδρόμων καὶ διωρύγων, πρὸς ἀποξήρανσιν λιμνῶν, πρὸς σύστασιν διαπορθμεύσεων, πρὸς ἀσφάλειαν κινδύνων πυρός, ὕδατος, ζωῆς κλπ.

Τὰ συμφωνήσαντα πρόσωπα συνέρχονται, προσδιορίζουσι κατὰ πρῶτον τὸ εἶδος τῆς ἐπιχειρήσεως καὶ τὸ δι' αὐτὴν διατιθέμενον χρηματικὸν ποσόν, ὑποδιαιροῦσι τοῦτο εἰς μερίδας ἢ κλάσματα μερίδων, λαμβάνει ἕκαστος τούτων ὅσους ἀριθμοὺς μερίδων προαιρεῖται (ἐὰν δὲν τεθῇ ὅριον ὡς πρὸς τὸν ἐλάχιστον καὶ ἀνώτατον ἀριθμὸν μερίδων) καὶ οὕτω συμπληρουμένων τῶν μερίδων, γίνεται δι' ἐπισήμου συμβολαίου ἡ σύστασις τῆς ἀνωνύμου ἑταιρίας, ἐκτίθεται ὁ σκοπὸς αὐτῆς, ὁρίζονται τὰ κεφάλαια ταύτης, ἡ ὑποδιαίρεσις αὐτῶν εἰς τόσας μερίδας, ὁ ἀριθμὸς τῶν ληφθεισῶν μερίδων παρ' ἑκάστου τῶν μετόχων·—δι-

δεται ἡ ἐπωνυμία τῆς ἑταιρίας ταύτης ὡς ἐκ τοῦ εἴδους τῆς ἐπιχειρήσεως, ἢ δι' ἱστορικοῦ τινος ὀνόματος, ἢ διά τινος ἰδανικοῦ ὀνόματος (οὐδέποτε δ' ἐκ τοῦ ὀνόματος τινὸς τῶν μετόχων)·—προσδιορίζεται ἡ ἔναρξις καὶ ἡ διάρκεια τῆς ἑταιρίας ταύτης·—διορίζεται προσωρινῶς εἷς διευθυντὴς αὐτῆς, εἴτε ἐκ τῶν μετόχων, εἴτε καὶ ἔξωθεν (συνήθως ὅμως διορίζεται ἐκ τῶν μετόχων ἐὰν ἔλαβε τὸν προσδιωρισμένον διὰ τὸν διευθυντὴν ἀριθμὸν μετοχῶν) προσδιορίζεται ἡ πρώτη διάρκεια τῆς διευθύνσεως καὶ ὁ μισθὸς αὐτοῦ· — διορίζεται (οὐχὶ πάντοτε) εἷς ὑποδιευθυντὴς ὅστις ἐκτελεῖ χρέη γραμματέως καὶ ἀναπληροῖ τὸν διευθυντὴν ἐν περιπτώσει κωλύματος· ὁρίζεται ἡ μισθοδοσία καὶ ἡ διάρκεια τῆς ὑπηρεσίας αὐτοῦ· συνιστᾶται συμβούλιον ἀπὸ ἀνάλογον ἀριθμὸν μετόχων (συνήθως 8—12) ἐχόντων ὡρισμένον ἀριθμὸν μετοχῶν· τάσσεται ἐνιαύσιος ἡ ὑπηρεσία αὐτῶν καὶ ὁρίζεται ποῖοι τούτων θὰ ὑπηρετήσωσι κατὰ τὴν πρώτην τριμηνίαν, ποῖοι κατὰ τὴν δευτέραν, καὶ οὕτω καθεξῆς, ἄλλως ἀφίεται ἡ ἐκλογὴ τῶν συμβούλων εἰς τὴν μετὰ τὴν Βασιλικὴν ἔγκρισιν τῆς ἑταιρίας γενησομένην γενικὴν συνέλευσιν τῶν μετόχων·—δίδεται τὸ δικαίωμα εἰς τὸν διευθυντὴν καὶ εἰς τοὺς συγκροτοῦντας τὸ συμβούλιον νὰ ἐνεργῶσι τὰς ἀπαιτουμένας διὰ τὴν ἑταιρίαν πράξεις καὶ τ' ἀσφαλιστικὰ συμβόλαια, καὶ νὰ ὑπογράφωσι ταῦτα καὶ τὰ πρακτικὰ τῆς ἑταιρίας, ἡ ἐκτέλεσις τῶν ὁποίων ὡς καὶ τῆς ἀνταποκρίσεως ἀνατίθεται εἰς τὸν διευθυντήν·—συμφωνοῦσι νὰ ἰσχύῃ ἐπὶ διασκέψεων μεταξὺ διευθυντοῦ καὶ συμβούλων ἡ ψῆφος τῶν πλειόνων, ἐν δὲ ἰσοψηφίᾳ νὰ νικᾷ ἡ γνώμη εἰς ἣν ἀνήκει ἡ ψῆφος τοῦ διευθυντοῦ·—ἀναθέτουσιν εἰς τὸν διευθυντὴν τὴν ἐνοικίασιν καταστήματος, τὴν πρόσληψιν καὶ παῦσιν τῶν ὑπαλλήλων καὶ τὴν μισθοδοσίαν αὐτῶν, ὡς καὶ τὴν δαπάνην τῆς γραφικῆς ὕλης κλπ.—προνοοῦσι περὶ τῆς ἀποβιώσεως, παραιτήσεως ἢ νομικῆς ἀνικανότητος τοῦ διευθυντοῦ, ἤ τινος τῶν συμβούλων, ἢ τῶν μετόχων· — ὁρίζουσι τὰ ποσὰ μέχρι τῶν ὁποίων ὁ διευθυντὴς δύναται νὰ συναλλάσσηται ἢ νὰ δαπανᾷ καθ' ὡρισμένον διάστημα χρόνου, (ὅταν ἰδίως πρόκηται περὶ ἐπιχειρήσεων ἀπαιτουσῶν δαπάνας πρὸς ἀποπεράτωσιν αὐτῶν καὶ πρὸς ἀπόλαυσιν κερδῶν) ἐπὶ δὲ ἀσφαλειῶν προσδιορίζεται ὁ ἀνώτατος ὅρος τοῦ ποσοῦ πάσης ἀσφαλείας καὶ ἐν ὅλῳ μέχρι τίνος ποσοῦ, ἀπέναντι τῶν τῆς ἑταιρίας κεφαλαίων δύνανται νὰ γίνωσιν ἀσφάλειαι (δηλ. τόσον τοῖς 0/0)· κανονίζουσι τ' ἀσφάλιστρα, τὰς ἀμοιβάς, τὰ δικαιώματα τῆς ἐγγραφῆς καὶ τὸν τρόπον τῆς πληρωμῆς ἐν περιπτώσει ναυαγίου, δηλ. πότε θὰ πληρώνεται ἡ ἀσφαλισθεῖσα ποσότης καὶ μὲ τίνα ἐκπεσμὸν (συνήθως μετὰ τρεῖς μῆνας ἀπὸ τῆς ἐγκαταλείψεως καὶ ἐπ' ἐκπτώσει 6 τοῖς 0/0)·—προσδιορίζουσι τὴν ἐποχὴν τῆς γενικῆς συνελεύσεως τῶν μετόχων (συνή-

θως περὶ τὴν λῆξιν ἑκάστου ἔτους) αὐτοπροσώπως ἢ διὰ πληρεξουσίου, ὅπως λάβῃ γνῶσιν τῆς διαχειρίσεως τοῦ διευθυντοῦ καὶ τῶν συμβούλων καὶ προβῇ δι' ἐπιτροπῆς εἰς ἐξέλεγξιν, εἰς νέας ἀρχαιρεσίας δηλ. εἰς τὴν διατήρησιν ἢ ἀλλαγὴν τοῦ διευθυντοῦ καὶ τῶν συμβούλων καὶ εἰς ἀντικείμενα ἐνδιαφέροντα τὴν ἑταιρίαν ἢ εἰς τροποποιήσεις τοῦ καταστατικοῦ κλπ. (ὑπὸ τὴν ἔγκρισιν τῆς κυβερνήσεως)· — πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ὁρίζουσι τὸν ἀριθμὸν τῆς ἀπαρτίας τῶν μετόχων καὶ τὸ δικαίωμα τῆς ψήφου ἑκάστου τῶν μετόχων ἀναλόγως τῶν μετοχῶν του·—προσδιορίζουσι ποῦ πρέπει νὰ μένωσι τὰ χρηματικὰ κεφάλαια εἰς τὰ ὑπέγγυα γραμμάτια τῶν μετόχων, δηλ. εἰς δίκλειθρον κιβώτιον (καλὸν ὅμως εἶναι νὰ δίδωνται τὰ χρήματα εἴς τινα τράπεζαν ἐπὶ τόκῳ πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν μετόχων καὶ τῶν συμβαλλομμένων, ἐκ καταχρήσεων κλπ.). συμφωνοῦσι νὰ δανείζῃ ἡ ἑταιρία ἢ νὰ δίδῃ εἰς προεξόφλησιν ἐπὶ τόκῳ (ὁριζομένου τοῦ ἀνωτάτου ὅρου) τὰ τῶν μετοχῶν χρήματα μέχρις ὡρισμένου ποσοῦ καὶ εἰς ἀξιόχρεα πρόσωπα ὑπ' εὐθύνην τοῦ τε διευθυντοῦ καὶ τῶν συμβούλων·—νὰ δέχεται χρηματικὰς καταθέσεις ἐπὶ μικρῷ τόκῳ·— νὰ γίνεται κατ' ἔτος ἰσολογισμὸς ὑπὸ τοῦ διευθυντοῦ καὶ τοῦ συμβουλίου καὶ μετὰ τὴν ἐξέλεγξιν αὐτοῦ ὑπὸ τῆς συνελεύσεως νὰ γίνεται εἰς τοὺς μετόχους ἡ διανομὴ τῶν καθαρῶν κερδῶν, ἐξ ὧν θέλει κρατεῖσθαι μέρος τι ἐπὶ τοῖς 0/0 ὡς ἀποθεματικὸν κεφάλαιον δι' ἀπροσδοκήτους ἀνάγκας, τὰ δὲ δοθέντα κέρδη, δὲν ὑπόκεινται εἰς ἐπιστροφὴν πρὸς πληρωμὴν ζημιῶν· — δίδεται ἡ ἄδεια εἰς τὴν διοίκησιν τῆς ἑταιρίας νὰ συστήσῃ πρακτορεῖα ὅπου τὸ συμφέρον τῆς ἑταιρίας ἀπαιτεῖ καὶ νὰ διαλύῃ τοιαῦτα·—σημειοῦται ποῖα προσόντα πρέπει νὰ ἔχῃ ὁ πράκτωρ καὶ οἱ παρ' αὐτῷ σύμβουλοι·—συμφωνεῖται τίνι τρόπῳ θὰ γίνωνται αἱ παραδοχαὶ τῶν ἀποζημιώσεων τῶν ἀσφαλιζομένων καὶ πότε δύναται νὰ γίνῃ ἔκτακτος συνέλευσις τῶν μετόχων πρὸς ἐξακολούθησιν ἢ διάλυσιν τῆς ἑταιρίας (ἕνεκα ζημιῶν καὶ πόσων) καὶ τί θὰ γίνῃ ὡς πρὸς τοὺς μὴ συναινοῦντας εἰς τὴν ἐξακολούθησιν μετόχους·—συμφωνοῦσι περὶ γενικῆς συνελεύσεως συγκροτηθησομένης πρό τινων μηνῶν τῆς λήξεως τῆς ἑταιρίας, ὅπως σκεφθῇ καὶ ἀποφανθῇ περὶ τῆς ἀνανεώσεως ἢ περὶ τῆς παύσεως αὐτῆς καὶ περὶ τῶν ἐκκρεμῶν ὑποθέσεων καὶ ἄλλων παρεμπιπτόντων ζητημάτων·—προσδιορίζουσι πόσα χρήματα πρέπει νὰ καταθέσῃ ἕκαστος τῶν μετόχων ἀπέναντι ἑκάστης μετοχῆς τοῖς μετρητοῖς καὶ πόσα δι' ὑπεγγύου γραμματίου ἐκδιδομένου εἰς πρώτην ἀναζήτησιν τῆς διευθύνσεως· καὶ τί θέλει γίνει ὡς πρὸς τοὺς μετόχους οἵτινες δὲν κατέθεσαν τὰ μετρητὰ ἢ τὰ ὑπέγγυα (δημοπρασία μετοχῶν ἢ παῦσις μετόχου)— συμφωνοῦσι περὶ αὐξήσεως κεφαλαίων καὶ ἀριθμοῦ μετόχων καὶ ἐν

γένει προνοοῦσι περὶ παντὸς ἀντικειμένου τὸ ὁποῖον ἔχει ἐπιῤῥοὴν εἰς τὴν πρόοδον τῆς ἑταιρίας, εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν πόρων αὐτῆς, εἰς τὴν ἐξασφάλισιν τῶν μετόχων καὶ τῶν μετὰ τῆς ἑταιρίας συμβαλλομένων καὶ πρὸ πάντων εἰς τὴν ὑπόληψιν τῆς ἑταιρίας ἥτις εἶναι τὸ μεγαλήτερον κεφάλαιον αὐτῆς·—συνομολογεῖται, ὡς ἐκ περισσοῦ, ὅτι οἱ μέτοχοι δὲν ὑπόκεινται εἰς πληρωμὰς πέραν τῶν μετοχῶν των καὶ ὅτι ἐν περιπτώσει ζημίας δὲν εἶναι ἀλληλεγγύως ὑπόχρεοι, ἀλλὰ κατὰ συνεισφορὰν ἀναλόγως τῶν μετοχῶν των καὶ διὰ προηγουμένης ἐκκαθαρίσεως· γίνεται μνεία περὶ τοῦ δικαιώματος τῶν μετόχων τοῦ νὰ πωλῶσιν ἢ ἐκχωρῶσι τὰς μετοχάς των εἰς ἄλλους καὶ περὶ τῆς προτιμήσεως τῆς ἑταιρίας εἰς τὴν ἐκχώρησιν ταύτην·—γίνεται ὡσαύτως μνεία ὅτι ὁ θάνατος, ἡ πτώχευσις ἢ ἡ νομικὴ ἀνικανότης μετόχου τινὸς δὲν δύναται νὰ ἐπιφέρῃ τὴν διάλυσιν τῆς ἑταιρίας καὶ τί πρέπει νὰ πράξωσιν οἱ κληρονόμοι ἢ οἱ δικαιοῦχοι·—καὶ ἐπὶ τέλους προσδιορίζεται εἰς ποίαν περίπτωσιν δύναται νὰ διαλυθῇ προώρως ἡ ἑταιρία ἐπὶ τῇ βάσει ζημιῶν καὶ ὑπὸ τίνος δικαστηρίου (δηλ. ὑπὸ τῆς συνελεύσεως τῶν μετόχων)·—κλπ.

Τοιαῦται ἀνώνυμοι ἑταιρίαι ἐπὶ ἀσφαλειῶν κατὰ θαλασσίων κινδύνων συνεστήθησαν πολλαὶ ἰδίως ἐν τῇ πόλει Πατρῶν, ἀλλ' ὅλαι σχεδὸν ἐναυάγησαν ἕνεκα πολλῶν καταχρήσεων καὶ αἰτιῶν, ἰδίως δὲ διότι τὰ κεφάλαιά των συνίσταντο εἰς χαρτία καὶ διότι ἔδειξαν κακὴν πίστιν εἰς τὰς πληρωμάς των καὶ τὰς πλέον ἀναιδεῖς στρεψοδικίας ἐνώπιον δικαστηρίων· ἐβασάνισαν δὲ πολυειδῶς καὶ πολυτρόπως τοὺς ἀσφαλιζομένους, ὅσοι ἔλαβον τὸ δυστύχημα νὰ ναυαγήσωσιν, ὡς καὶ τοὺς κληρονόμους τῶν καταποντισθέντων.

Συνιστῶμεν εἰς τοὺς διευθυντὰς καὶ τὰ συμβούλια τῶν ἀσφαλιστικῶν ἑταιριῶν νὰ φέρωνται μὲ ἐπιείκειαν καὶ φιλανθρωπίαν ἀπέναντι τῶν δυστυχησάντων καὶ νὰ μὴ ἐξαναγκάζωσι τούτους νὰ τρέχωσιν εἰς τὰ δικαστήρια, διότι ἡ ἐνώπιον δικαστηρίων προσφυγὴ τῶν ἀσφαλιζομένων διατρανοῖ τὴν κακὴν πίστιν τῶν ἀσφαλειῶν καὶ συντελεῖ εἰς τὴν ἀπραξίαν καὶ ἀποσύνθεσιν αὐτῶν.

Πᾶσα ἀνώνυμος ἑταιρία συνισταμένη ὡς εἴρηται διὰ δημοσίου ἐγγράφου, δὲν δύναται ν' ἀρχίσῃ τὰς ἐργασίας της πρὶν ἐγκριθῇ ἡ σύστασις καὶ τὸ καταστατικὸν αὐτῆς διὰ βασιλικοῦ διατάγματος·—τὸ διάταγμα τοῦτο ὁμοῦ μὲ τὸ καταστατικὸν τῆς ἑταιρίας, ἀντιγράφεται εἰς τὸ βιβλίον τοῦ ἐμποροδικείου καὶ κολλᾶται εἰς τὸ ἀκροατήριον αὐτοῦ, ὅπως καὶ τὸ καταστατικὸν τῶν ὁμοῤῥύθμων καὶ ἑτεροῤῥύθμων ἑταιριῶν.

Ἡ βασιλικὴ ἔγκρισις τῆς ἀνωνύμου ἑταιρίας εἶναι ἀπαραίτητον στοιχεῖον, διότι ἄνευ βασιλικοῦ διατάγματος δὲν δύναται νὰ καθι-

δρυθῆ τοιαύτη ἑταιρία, οὐδὲ νὰ τροποποιήσῃ τὸ καταστατικόν της·— ἀπόκειται δὲ εἰς τὴν διοικητικὴν ἀρχὴν νὰ ἐπαγρυπνῇ εἰς τὰ διαβήματα τῆς τοιαύτης ἑταιρίας καὶ εἰς τὴν ἐξέλεγξιν αὐτῆς καὶ νὰ προτείνῃ ἐν ἀνάγκῃ τὴν ἀνάκλησιν τοῦ διατάγματος, συνεπῶς δὲ καὶ τὴν διάλυσιν τῆς ἑταιρίας, διότι αὕτη διατελεῖ ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τῆς Κυβερνήσεως.

Οἱ διοικηταὶ τῆς ἀνωνύμου ἑταιρίας εἶναι ὑπεύθυνοι περὶ τῆς δοθείσης αὐτοῖς ἐντολῆς, δὲν ὑποβάλλονται δὲ ὡς ἐκ τῆς διοικήσεως εἰς καμμίαν προσωπικὴν ἢ ἀλληλέγγυον ἐνοχὴν ὡς πρὸς τὰς ὑποχρεώσεις τῆς ἑταιρίας·—ἐννοεῖται δ' ὅτι ἐὰν φανῶσι δόλιοι ἢ ἀμελεῖς περὶ τὴν ὑπηρεσίαν των καὶ ζημιώσωσι τὴν ἑταιρίαν ἐκ δόλου ἢ ῥᾳθυμίας, ὑπόκεινται εἰς ἀποζημίωσιν κατὰ τὰς περὶ ἐντολῆς ἀρχὰς τοῦ Δικαίου· ἐννοεῖται ὡσαύτως ὅτι ἐὰν τυγχάνωσι μέτοχοι τῆς ἑταιρίας ὑπόκεινται καὶ οὗτοι εἰς πληρωμὰς ἀναλόγως τῆς μετοχῆς των.

Μία τῶν κυριωτέρων ὑποχρεώσεων τῶν διευθυντῶν εἶναι τὸ νὰ πληρώνωσι τὰ ὑπὸ τῆς ἑταιρίας ὀφειλόμενα εἰς τοὺς δανειστὰς αὐτῆς·—ἐὰν οἱ διευθυνταὶ καίτοι ἔχοντες εἰς τὴν διαχείρισίν των χρήματα τῆς ἑταιρίας, ἀρνηθῶσι τὴν πληρωμὴν, ὑπόκεινται βεβαίως εἰς προσωπικὴν κράτησιν δυνάμει τοῦ ἄρθρ. 732 τῆς Πολ. Δικονομίας, διότι ἠδύναντο καὶ ὤφειλον νὰ πληρώσωσιν, ἀλλὰ δὲν ἠθέλησαν.

Ἡ Νομολογία τῶν ἑλληνικῶν δικαστηρίων δὲν ἀπαγγέλει προσωπικὴν κράτησιν κατὰ τῶν διευθυντῶν δυνάμει τοῦ ἄρθρ. 32 τοῦ Ἐμπ. Νόμου, ἀλλὰ τὸ ἄρθρον τοῦτο δὲν ἐννοεῖ ν' ἀπαλλάξῃ τοὺς διευθυντὰς ἐκ τῆς προσωπικῆς κρατήσεως ἐν περιπτώσει ἀρνήσεως τῶν ὑποχρεώσεών των, ἀλλὰ μόνον νὰ τοὺς ἀπαλλάξῃ τῆς πληρωμῆς τῶν χρεῶν τῆς ἑταιρίας ἐκ τῆς ἀτομικῆς περιουσίας των, ἑπομένως ὅταν ἡ ἑταιρία ἔχῃ χρήματα καὶ ὁ διευθυντὴς ἀρνῆται νὰ πληρώσῃ, πρέπει νὰ προσωποκρατηθῇ δυνάμει τοῦ ἄρθρ. 732, ὅπως διὰ τοιούτου ἀναγκαστικοῦ μέτρου ὑποχρεωθῇ νὰ ἐκπληρώσῃ τὸ καθῆκόν του, ἄλλως βλάπτονται καὶ οἱ μέτοχοι τῆς ἑταιρίας ἐκ τῶν τόκων καὶ ἐξόδων καὶ ἐκ τῆς ἐνδεχομένης καταναλώσεως τῶν κεφαλαίων ὑπὸ τῶν διευθυντῶν εἰς ἰδίας των κερδοσκοπίας.

Οἱ μέτοχοι ἐνδιαφέρονται νὰ ἦναι ἡ ἑταιρία των ἐνήμερος εἰς τὰς πληρωμάς της, διὰ νὰ μὴ ἐπιβαρύνηται μὲ τόκους καὶ νὰ μὴ σχολάζωσι πλεονάζοντα χρήματα εἰς χεῖρας τῶν διευθυντῶν, οἵτινες ἀρνούμενοι νὰ πληρώσωσι τοὺς δανειστὰς τῆς ἑταιρίας καὶ μὴ φοβούμενοι προσωπικὴν κράτησιν, λαμβάνουσι πρόνοιαν καὶ τοκίζουσιν αὐτὰ πρὸς ἴδιον ὄφελος·—ἐντεῦθεν πηγάζουσιν αἱ ἀρνήσεις τῶν διευθυντῶν καὶ οἱ μετὰ τῶν ἀσφαλιζομένων δικαστικοὶ ἀγῶνες μέχρι τοῦ Ἀρείου Πάγου.

Ὀφείλουσιν οἱ μέτοχοι τῆς ἑταιρίας, ἅμα μάθωσιν ὅτι ὁ διευθυντὴς δὲν ἔκαμε δικαιολογημένην πληρωμὴν καὶ ὅτι προεκάλεσε δίκην καὶ μετῆλθε ςρεψοδικίας πρὸς ἀναβολὴν πληρωμῆς, ἢ ὅτι μετεχειρίσθη χρήματα τῆς ἑταιρίας εἰς ἰδίας του ἀνάγκας, ἢ εἰς ἰδίας του κερδοσκοπίας νὰ συνέλθωσι καὶ ἀποφασίσωσι τὴν παῦσιν αὐτοῦ, πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν συμφερόντων των καὶ πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ὑπολήψεως τῆς ἑταιρίας.

Οἱ ἀσφαλιζόμενοι βλέποντες καταστατικὸν ἀναφέρον ὅτι τὰ κεφάλαια τῆς ἑταιρίας συνίστανται ἐξ ἑκατομμυρίων δραχμῶν, βλέποντες Βασιλικὴν ἐπικύρωσιν, ἀσφαλίζουσι τὴν περιουσίαν των, πληρώνουσιν ἀσφάλιστρα, ὑποκείμενοι εἰς προσωπικὴν κράτησιν διὰ τὴν πληρωμὴν αὐτῶν, ἄρα δικαιοῦνται νὰ ἔχωσι τὸ δικαίωμα τῆς προσωπικῆς κρατήσεως τῶν διευθυντῶν, ἐν περιπτώσει ἀρνήσεως πληρωμῆς, ἄλλως περιπαίζεται ἡ καλὴ πίστις, δὲν ἐκτελοῦνται αἱ ἀποφάσεις καὶ οἱ δανεισταὶ δὲν εὑρίσκουσι φανερὰν περιουσίαν τῆς ἑταιρίας, διότι τὸ μὲν χρηματικὸν κρύπτεται, τὰ δὲ ὑπέγγυα γραμμάτια δὲν κατάσχονται.

Οἱ Κ.Κ. διευθυνταὶ τῶν ἀσφαλειῶν λαμβάνοντες μεγάλους μισθοὺς (ἐκτὸς τῶν ἄλλων ὠφελειῶν) καὶ ὄντες οἱ μεγαλήτεροι μέτοχοι τῆς ἑταιρίας, πρέπει νὰ προθυμοποιῶνται εἰς τὰς πληρωμὰς διὰ νὰ δίδωσι μεγαλητέραν ὑπόληψιν εἰς τὴν ἑταιρίαν καὶ διὰ ν' ἀποκτῶσι νέους μετόχους καὶ νέους πελάτας· πρέπει δὲ νὰ ἐννοήσωσιν ὅτι δὲν μένουσιν ἀπαραβίαστοι, διότι τὰ ἄρθρ. 32 τοῦ Ἐμπ. Νόμου, 732 καὶ 999. ἐδ. 5 τῆς Πολ. Δικονομίας ἐπιττάτουσι τὴν προσωπικὴν κράτησιν αὐτῶν πρὸς πληρωμὴν χρημάτων τῆς ἑταιρίας, ὧν εἶναι θεματοφύλακες.

Οἱ μετὰ τῆς ἀνωνύμου ἑταιρίας συναλλαττόμενοι τρίτοι, ὑποχρεοῦσι τὴν ἑταιρίαν, οὐχὶ δὲ καὶ τοὺς μετόχους οἵτινες ἀπέναντι τῆς ἑταιρίας ἐνέχονται μέχρι τοῦ ποσοῦ ἧς ἔλαβον μετοχῆς.

Οἱ μέτοχοι ἀνωνύμου ἑταιρίας δὲν δύνανται νὰ ἐναχθῶσι προσωπικῶς παρὰ τῶν δανειστῶν αὐτῆς, οἱ δὲ δανεισταὶ δικαιοῦνται νὰ ἐνάξωσι τοὺς διαχειριστὰς ἢ ἐπιτετραμμένους τῆς ἑταιρίας, εἴτε ὦσι μέτοχοι εἴτε μή, ἐκτὸς ἐὰν οἱ μέτοχοι ἔδωσαν περιωρισμένην ἐντολὴν εἰς τοὺς διαχειριστὰς ἢ ἐπιτετραμμένους των καὶ ἦτο τοῦτο γνωστὸν εἰς τοὺς συναλλαξαμένους (Pardessus Μέρος 2. τίτλ. 2. κεφ. 3. § 1041 καὶ § 560, 561).

Οἱ μέτοχοι τῶν ἀνωνύμων ἑταιριῶν, ἔχουσι τὸ δικαίωμα καὶ πρὸ τῆς συγκαλέσεως συνελεύσεως, νὰ λαμβάνωσι γνῶσιν τῆς διαχειρίσεως τῆς διευθύνσεως καὶ νὰ ἐνεργῶσιν ἐξέλεγξιν αὐτῆς, ὁ δὲ διευθυντὴς ὀφείλει νὰ δέχεται αὐτοὺς καὶ νὰ τοὺς πληροφορῇ ἐπὶ τῶν ἐρωτήσεών των καὶ ἐπὶ τῆς καταστάσεως τῆς ἑταιρίας.

Ὡς ἐκ τῆς παραλυσίας εἰς ἣν εὑρέθησαν πολλαὶ ἀσφαλιστικαὶ ἑταιρίαι ἕνεκα δυστυχημάτων καὶ ἄλλων καταχρήσεων, ἠγέρθησαν σπουδαῖα ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων ζητήματα ἂν οἱ δανεισταὶ τῶν ἑταιριῶν δύνανται νὰ ἐνάξωσι τοὺς μετόχους ἢ ἕνα ἐξ αὐτῶν (κατ' ἐκλογήν των) περὶ τῆς πληρωμῆς τῶν ὀφειλομένων καὶ νὰ κατάσχωσι τὰ ὑπέγγυα γραμμάτια αὐτῶν· — ἐπὶ τοιούτου ζητήματος τὸ ἐφετεῖον Πατρῶν διὰ τῶν ὑπ' ἀριθ. 81 καὶ 632 τοῦ 1866 ἀποφάσεών του παρεδέχθη ὅτι διαρκούσης τῆς ἑταιρίας δύναται ὁ διευθυντὴς νὰ ἐνάξῃ τοὺς μετόχους πρὸς πληρωμὴν τῶν μετοχῶν των καὶ ὅτι διαλυθείσης αὐτῆς, ἕνεκα πτωχεύσεως ἢ ἄλλης αἰτίας, δύνανται οἱ δανεισταὶ νὰ ἐνάξωσι πάντα μέτοχον περὶ πληρωμῆς καὶ διὰ κατασχέσεως τῶν ὑπεγγύων (Bravard τόμ. 1. σελ. 355. Troplong § 451 καὶ 831. καὶ Bedarride 271).

Αἱ ἀποφάσεις αὗται καθιεροῦσαι οὕτως εἰπεῖν ἀλληλέγγυον ἐνοχὴν μεταξὺ τῶν μετόχων, ἀντιβαίνουσιν καὶ εἰς τὸν Νόμον καὶ τὸ καταστατικὸν τῶν ἑταιριῶν, διότι οἱ μέτοχοι συμμέτρως θὰ ὑποκύψωσιν εἰς τὰς ζημίας καὶ οὐχὶ κατ' ἐκλογὴν τῶν δανειστῶν, ἡ δὲ κατάσχεσις τῶν ὑπεγγύων γραμματίων δὲν ἐπιτρέπεται (Boitard ἐπὶ τοῦ ἄρθρ. 591, ἔκδοσις 7 Παρισίων).

Οἱ συγγραφεῖς Pardessus § 1043. Troplong § 457 καὶ 478 καὶ Dallòz sicieté art 1568 καὶ 1569 ἀποφαίνονται ὅτι τότε μόνον ἐνάγονται οἱ μέτοχοι παρὰ τῶν δανειστῶν τῆς ἑταιρίας ὅταν συμβάσης ζημίας δὲν ἐπαρκῇ ἡ ἐνεργητικὴ περιουσία τῆς ἑταιρίας·—ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὴν τὴν περίστασιν κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 754 τοῦ 1866 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ἀθήναις Ἐφετῶν, ἐπικυρωθεῖσαν παρὰ τοῦ Ἀρείου Πάγου, ἀπεφασίσθη ὅτι ἀφοῦ τὸ καταστατικὸν τῆς ἑταιρίας ἔγγραφον ἀναφέρῃ ὅτι οἱ μέτοχοι ὑπόκεινται εἰς συνεισφορὰν ἀναλόγως τῆς ζημίας καὶ τῶν μετοχῶν των, δὲν δύνανται νὰ εναχθῶσιν εἰμὴ πρὸς σύμμετρον πληρωμὴν καὶ οὐχὶ κατ' ἐκλογὴν τῶν δανειστῶν ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ποσοῦ τῶν μετοχῶν, διότι αἱ ζημίαι ἐνδέχεται νὰ μὴ ἐπιῤῥεάζωσιν ὅλον τὸ ποσὸν τῶν μετοχῶν, εἰμὴ μέρος αὐτῶν·—ἡ ἀπόφασις τοῦ Ἀρείου Πάγου ἐδέχθη τὸ ζήτημα ὡς πραγματικὸν, καθὸ ἐξαρτώμενον ἐκ τῆς ἑρμηνείας τοῦ καταστατικοῦ.

Ὡς πρὸς τὴν μετοχικήν.

Μετοχικὴ ἑταιρία λέγεται ἡ συνισωμένη μεταξὺ δύο ἢ περισσοτέρων προσώπων πρὸς ἐπιχείρησιν μιᾶς ἢ περισσοτέρων ἐμπορικῶν πράξεων, ὁριζομένων ἐκ τῶν προτέρων κατὰ τὴν θέλησιν τῶν συμβαλλομένων.

Ἡ ἑταιρία αὕτη διαλύεται αὐτοδικαίως μετὰ τὸ πέρας τῆς συμφωνηθείσης ἐπιχειρήσεως.

Ἡ μετοχικὴ ἑταιρία δὲν ἀποτελεῖ ἠθικὸν πρόσωπον, ἀλλὰ σχέσιν

ἐνοχῆς μεταξὺ τῶν συνεταιρισθέντων πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν μεταξύ των συμφωνηθέντων καὶ τῶν συνεπειῶν αὐτῶν.

Οἱ συνεταῖροι δὲν ἔχουσιν εταιρικὴν ἐπωνυμίαν οὔτε ὑπόκεινται εἰς ἀλληλέγγυον ὑποχρέωσιν, διότι θεωροῦνται ὑπὸ τοῦ Νόμου ὡς ἄγνωστοι εἰς τοὺς τρίτους, οἵτινες καίτοι γινώσκοντες τὰ συνεταιρισθέντα πρόσωπα, δὲν δύνανται νὰ ἐνάξωσι εἰμὴ ἐκεῖνον ἐκ τῶν συνεταίρων μεθ' οὗ συνεβάλοντο, δύνανται δε οἱ τρίτοι νὰ λάβωσιν ἐξασφαλιστικὰ μέτρα ἐπὶ τῶν εἰς χεῖρας τῶν ἄλλων συνεταίρων εὑρισκομένων χρημάτων τοῦ μετ' αὐτῶν συμβληθέντος, κατὰ τὸ ἄρθρ. 1025 τῆς Πολ. Δικονομίας καὶ νὰ ἐξασκήσωσι τὴν ὑπὸ τῶν ἄρθρ. 921—935 τῆς Πολ. Δικονομίας διαγραφομένην διαδικασίαν.—Μολοντοῦτο κατὰ τὸν Παρδέσσιον ἀριθ. 1048. § 9. ἐὰν ἡ μετὰ τρίτων σύμβασις ἑνὸς τῶν συνεταίρων ἀπέβλεπε τὴν εταιρικὴν ἐπιχείρησιν καὶ ἐστράφη εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς εταιρίας, χωρεῖ ἀγωγὴ καθ' ὅλων τῶν συνεταίρων.

Ὡς ἐκ τοῦ εἴδους τῆς μετοχικῆς εταιρίας τοῦ νὰ περιστρέφηται αὕτη εἰς μίαν ἢ περισσοτέρας γνωστὰς καὶ προσυμπεφωνημένας ἐπιχειρήσεις, ἕπεται ὅτι ἂν οἱ συνεταῖροι προβῶσι κατὰ συνέχειαν εἰς ἐπανάληψιν τῶν αὐτῶν πράξεων ἢ καὶ εἰς ἄλλας ἐπιχειρήσεις ἐπενεγκούσας τὴν διάρκειαν τῆς εταιρίας, δύναται κατὰ τὰς περιστάσεις, νὰ θεωρηθῇ ὅτι οἱ συνεταῖροι οὗτοι ὑπερεπήδησαν τὰ ὅρια τῆς μετοχικῆς εταιρίας καὶ συνέστησαν μεταξύ των ὁμόρρυθμον εταιρίαν, ἕνεκα τῆς ὁποίας ὑπόκεινται ἀλληλεγγύως εἰς τοὺς τρίτους, ἀδιαφόρως ἐὰν δὲν ἔκαμον οὔτε ἐδημοσίευσαν καταστατικὸν ὁμορρύθμου εταιρίας, διότι ὡς ἐπὶ ὁμορρύθμων εταιριῶν ἐξεθέσαμεν, οἱ τρίτοι δύνανται καὶ διὰ μαρτύρων ν' ἀποδείξωσι τὴν ὕπαρξιν ὁμορρύθμου εταιρίας, ἤτοι τὴν ἕνωσιν δύο ἢ περισσοτέρων προσώπων πρὸς διαρκῆ ἐπιχείρησιν ἐμπορικῶν πράξεων διὰ κοινὸν λογαριασμὸν κλπ.

Αἱ μετοχικαὶ εταιρίαι δύνανται νὰ συστηθῶσι καὶ ἄνευ καταστατικοῦ, ὅ ἐστι διὰ μόνης τῆς τῶν συνεταίρων προφορικῆς συμφωνίας καὶ συγκαταθέσεως· ἀπόκειται δ' εἰς τὴν κρίσιν τοῦ δικαστηρίου, νὰ ἐπιτρέψῃ, ἢ μή, τὴν μαρτυρικὴν ἀπόδειξιν, εἰς τὸν ἐπικαλούμενον ὕπαρξιν τοιαύτης εταιρίας καὶ ζητοῦντα λογοδοσίαν ἢ ἀναλογίαν κερδῶν ἢ ζημιῶν ἔκ τινος ἐπιχειρήσεως.

Τὸ ἐπισφαλὲς μέσον τῆς μαρτυρικῆς ἀποδείξεως δὲν πρέπει νὰ χορηγῆται εὐκόλως εἰς τὸν ἰσχυριζόμενον ὕπαρξιν μετοχικῆς εταιρίας καὶ μάλιστα ὅταν ζητῇ κέρδη παρὰ τοῦ εναγομένου, ὡς συνεταίρου αὐτοῦ, ἐκτὸς ἐὰν ὑπάρχωσιν ἐπιστολαί, βιβλία, ἢ ἄλλαι ἐνέργειαι πιθανολογοῦσαι τὴν ὕπαρξιν τῆς τοιαύτης εταιρίας.

Τὰ δικαστήρια δύνανται νὰ σκεφθῶσιν ὅτι ὁ σήμερον ἐνάγων παραφυλάξας τὸ πέρας μιᾶς ἐπιχειρήσεως καὶ ἰδὼν κέρδος, ἐξέρχεται μὲ

ἀγωγὴν, ἐνῷ ἂν ἔβλεπε ζημίαν, ἤθελεν ἀρνηθῆ τὴν ἑταιρίαν ἀπέναντι τοῦ εἰς τὴν ἀνάγκην τῆς ἀγωγῆς εὑρισκομένου συνεταίρου του·— τῷόντι ἐπαρουσιάσθησαν πολλαὶ τοιαῦται ὑποθέσεις εἰς τὰ δικαστήρια, ἰδίως ἐπὶ ἐνοικιάσεως προσόδων τοῦ δημοσίου, καθ' ἃς μετὰ τὸ πέρας τῶν ἐνοικιάσεων, ἢ μετὰ παρέλευσιν πολλῶν ἐτῶν ἀπὸ τοῦ πέρατος, οἱ ἐνάγοντες καίτοι μὴ ἀναμιχθέντες εἰς τὴν ἐνοικίασιν καὶ εἰς τὰς πρὸς τὸ δημόσιον γενομένας πληρωμὰς, καί τοι μὴ ὑποστάντες καταδιώξεις ὑπὸ τοῦ δημοσίου, ἰδόντες ὅτι τὸ ἐξαγόμενον τῆς ἐνοικιάσεως εἶναι ἐπικερδὲς, ἐζήτησαν παρὰ τοῦ πρωτοτύπου ἐνοικιαστοῦ λογοδοσίαν καὶ κέρδη καὶ κατώρθωσαν νὰ τὸν ζημιώσωσιν ἐπὶ τῇ βάσει μαρτυρικῶν καταθέσεων περιστρεφομένων εἰς τὸ ὅτι κατὰ τὴν δημοπρασίαν εἶδον τοὺς διαδίκους συνομιλοῦντας καὶ διαπραγματευομένους περὶ συντροφίας κλπ.

Εἶναι παρατηρημένον ὅτι εἰς τὰς ἐνοικιάσεις τῶν προσόδων καὶ εἰς ἄλλας ἐργολαβίας τοῦ δημοσίου ἢ τῶν δήμων, πολλοὶ ἐπιτίθενται κατὰ τῶν πλειοδοτούντων ἢ μειοδοτούντων καὶ διὰ τοῦ φόβου τοῦ συναγωνισμοῦ ἀποσπῶσι πολλάκις τὴν πρὸς συνεταιρισμὸν ἔκφρασιν αὐτῶν, ἀλλ' ἡ τοιαύτη ἔκφρασις δὲν δύναται ν' ἀποτελέσῃ σύστασιν μετοχικῆς ἑταιρίας, διότι γίνεται μᾶλλον πρὸς ὑπεκφυγὴν, ἐκτὸς ἐὰν μετὰ τὴν κατακύρωσιν καὶ τὴν δοθεῖσαν ἔγκρισιν τῆς ἐνοικιάσεως, ἢ ἐργολαβίας, συνέλθωσι τὰ πρόσωπα ταῦτα καὶ ἀποφασίσωσι μετοχικὴν ἑταιρίαν, ὁρίσωσι τὰς βάσεις αὐτῆς, τὸ μέρισμα ἑκάστου, καὶ τὸ ἐνεργητικὸν μέρος ὅπερ θέλει ἀναλάβει ἕκαστος εἰς τὴν προκειμένην ἐνοικίασιν ἢ ἐργολαβίαν καὶ εἰς τὰς πρὸς τὸ δημόσιον ἢ τὸν δῆμον πληρωμὰς κλπ. ἄλλως ἡ κατὰ τὴν δίοδον τῆς δημοπρασίας καὶ ὑπὸ τὴν ἀπειλὴν ζημίας, γενομένη τυχὸν ἔκφρασις «γινόμεθα σύντροφοι» δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἑταιρικὴ συνθήκη, ἀλλ' ὡς μέσον ὑπεκφυγῆς ὡς ὀρθῶς ἀποφαίνεται ὁ Νόμος γ'. τῶν Βασιλ. 52, 1. «δεῖ δὲ καὶ ἐν τῇ ἐνοχῇ τῆς ἐπερωτήσεως συντρέχειν τὴν διάθεσιν τῶν συναλλαττόντων· ἐὰν γὰρ διὰ παίγνιον ἢ διὰ σημασίας τρόπον ἐγὼ εἴπω· ὁμολογεῖς; καὶ σὺ ἀποκριθῇς· ὁμολογῶ· οὐ τίκτεται ἐνοχή· (ἴδε καὶ σελ. 447 καὶ 448 τῆς Δικαστικῆς Πρακτικῆς ἐπὶ τοῦ Ποινικοῦ Νόμου ὡς πρὸς τοὺς παραβιάζοντας τὸ ἄρθρ. 436 αὐτοῦ διὰ παρεμποδίσεως τοῦ συναγωνισμοῦ).

Μετὰ τὰ ὡς ἀνωτέρω ἐκτεθέντα περὶ τοῦ εἴδους καὶ τῆς διακρίσεως τῶν ἑταιριῶν, παρατηροῦμεν τὰ ἑξῆς.

Ὅτι εἰς τὰς ἑταιρίας λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν αἱ συμφωνίαι τῶν μερῶν, αἵτινες ἀποτελοῦν Νόμον μεταξύ των, ἐὰν δὲν ἀντιβαίνωσιν εἰς ἀπαγορευτικὰς διατάξεις τοῦ Νόμου ἢ εἰς τὰ χρηστὰ ἤθη.

Ὅτι ἑταιρία ἀφορῶσα κοινοκτημοσύνην παρόντων καὶ μελλόντων

('Αρμ. Βιβλ. 3. τίτλ. 10 Βασλ. 12, 1. καὶ Πανδ. 17, 3) δὲν θεωρεῖται ἐμπορική, ἐκτὸς ἐὰν περιέχῃ καὶ κλάδον ἐμπορίου, ὡς πρὸς τὸν ὁποῖον θεωρεῖται ἐμπορική.

Ὅτι ἑταιρία ἀφορῶσα ἐπιχείρησιν ἀλλοτρίαν τῆς ἐμπορίας, οἷον ἀποξήρανσιν λιμνῶν, ἑλῶν, καλλιέργειαν γαιῶν, δένδρων κλπ. δὲν θεωρεῖται ἐμπορική· ἀλλ' ἐπειδὴ αἱ τοιαῦται ἐπιχειρήσεις γίνονται πάντοτε πρὸς κερδοσκοπίαν, οἱ συμβαλλόμενοι δύνανται νὰ ἐνάξωσιν ἀλλήλους εἰς τὸ 'Εμποροδικεῖον περὶ πάσης ἐκ τῆς ἑταιρίας των προκυπτούσης ἀπαιτήσεως·—ἐπίσης καὶ οἱ τρίτοι οἱ δανείσαντες τὴν ἑταιρίαν πρὸς ἐξακολούθησιν τῶν ἐργασιῶν της, δύνανται νὰ ἐνάξωσιν αὐτὴν εἰς τὸ 'Εμποροδικεῖον.

'Ιδιαίτεροι ὁρισμοὶ ἀφορῶντες τὴν ἑταιρίαν εἰσὶν οἱ ἑξῆς.

1) ἐπὶ ἐγκληματικῶν ἢ ἀσέμνων πράξεων δὲν δύναται νὰ συστηθῇ ἑταιρία (Ν. 55. Βασιλ. 12, 1.)

Κατὰ τὰ ἐν § 137 τοῦ συγγράμματος τοῦ Κ. Ῥάλλη ἐκτιθέμενα, ἕκαστον μέλος τοιαύτης παρανόμου ἑταιρίας θέλει εἶσθαι ἐλεύθερον ν' ἀναλάβῃ τὴν καταβολήν του, ἣν δύναται νὰ ζητήσῃ καὶ δικαστικῶς παρὰ τῶν κατεχόντων αὐτήν·—ἡ γνώμη αὕτη δὲν φαίνεται ὀρθή, διότι οἱ πρὸς ἐγκληματικὴν ἢ αἰσχρὰν πρᾶξιν συμφωνήσαντες καὶ καταβαλόντες, δὲν ἔχουσι μεταξύ των οὔτε ἀγωγὴν οὔτε ἔνστασιν (Ν. 36. Π. 16, 3. Ν. 3. καὶ 8. Πανδ. 12, 5. κλπ. ἀποφ. τοῦ 'Αρείου Πάγου 135 τοῦ 1849, 19 καὶ 8 τοῦ 1850, 291 τοῦ 1853 καὶ 189 τοῦ 1869).

2) Ὁ δόλος καὶ ἡ ἀπάτη ἀκυροῦν τὴν ἑταιρίαν Ν. 3. Βασιλ· 12, 1.

3) Εἰς τὸ ἐπάπειρον δὲν ὑποχρεοῦταί τις νὰ μένῃ εἰς τὴν ἑταιρίαν (Νόμ. 68. αὐτόθι).

4) Σώζεται ἡ ἑταιρία ἐφ' ὅσον συναινοῦν τὰ μέλη (Ν. 8. αὐτόθι).

5) Δὲν ἀπαιτεῖααι ἴση, ἢ τῶν αὐτῶν πραγμάτων καταβολὴ διότι ὁ μὲν δύναται νὰ καταβάλῃ χρήματα, ὁ δὲ πράγματα, ἕτερος δὲ γνῶσιν (δηλ. τὴν ἱκανότητά του) Ν. 5 καὶ 83 αὐτόθι.

6) Δωρεὰν δὲν δύναταί τις νὰ ὀνομασθῇ συνεταῖρος, οὐχ ἧττον ὅμως ὠφελεῖται ἐκ τοιαύτης γενομένης δωρεᾶς Ν. 9 καὶ 29 αὐτόθι.

7) Ἡ μεταξὺ συνεταίρων συμφωνία καθ' ἣν ὁ μὲν θὰ ἔχῃ τὸ κέρδος ὁ δὲ τὴν ζημίαν, λέγεται Λεόντειος ἑταιρία καὶ δὲν ἰσχύει ὡς ἑταιρία ἀλλ' ὡς δωρεὰ Ν. 29. § 2 καὶ 72 Πανδ. 17, 2 καὶ § τελ. Εἰσηγ. 3, 25. de societate·—ἡ τοιαύτη συμφωνία ἀντιβαίνει μὲν εἰς τὰς περὶ ἑταιριῶν ἀρχὰς καθ' ἃς οἱ συνεταῖροι συμμερίζονται τῶν κερδῶν ἢ ζημιῶν, ἀλλὰ δὲν εἶναι ἀπηγορευμένη, διότι ἡ θέλησις τῶν μερῶν εἶναι ἀνωτέρα τοῦ Νόμου· ἰδίως δὲ εἰς τὸ ἐμπόριον τῶν σταφιδοκαρπῶν συνειθίζεται ἡ τοιαύτη συμφωνία, διότι πολλάκις οἱ κάτοχοι

σταφιδοκάρπων μὴ ἀρεσκόμενοι εἰς τὴν προσφερομένην πρὸς πώλησιν τιμὴν, συμφωνοῦσι μετὰ τῶν ἀγοραστῶν ἐμπόρων νὰ δεχθῶσι μὲν ὡς ὁριστικὴν τὴν προσφερθεῖσαν τιμὴν, νὰ σταλῇ δὲ τὸ πρᾶγμα δι᾽ ἑταιρικὸν λογαριασμὸν εἰς Ἀγγλίαν καὶ ἂν ἐκκαθαρίσῃ περιπλέον τῆς ὡς εἴρηται τιμῆς, νὰ μοιράζωσιν ἐξ ἴσου ἢ ἄλλως πως τὴν ὠφέλειαν, ἂν δὲ παρουσιάσῃ ζημίαν νὰ μὴ ὑπόκειται εἰς ταύτην ὁ πωλητὴς, ἀλλὰ μόνον ὁ σταφιδέμπορος.

Ἡ τοιαύτη συμφωνία εἶναι ὠφέλιμος καὶ εἰς τοὺς κτηματίας καὶ εἰς τοὺς ἐμπόρους, διότι ὑπὸ τὴν ἐλπίδα τῆς ἐνδεχομένης ὠφελείας καὶ οἱ κτηματίαι δίδουσι τὸν καρπόν των εἰς τὴν τρέχουσαν τιμὴν καὶ οἱ ἔμποροι δὲν δυσκολεύονται εἰς τὰς προβλέψεις καὶ εἰς τὰς κερδοσκοπικὰς ἐπιχειρήσεις των.

8) Ἐὰν οἱ συνεταῖροι δὲν συμφωνήσωσιν ἄλλως πως περὶ κέρδους ἢ ζημίας, ἐνέχονται ἐξ ἴσου Ν. 29. Βασ. 12, 1.

9) Ὁ συνεταῖρος ἐνέχεται δι᾽ ὅσα ὑπεσχέθη κατὰ τὴν σύστασιν τῆς ἑταιρίας νὰ ἐκτελέσῃ καὶ δὲν τὰ ἐξετέλεσεν ἐξ ἀμελείας ἢ δόλου Ν. 50. αὐτόθι.

10) Τὰ καταβληθέντα παρὰ τῶν συνεταίρων εἰς τὴν κοινὴν ἑταιρίαν των, γίνονται κοινὰ, ὡς καὶ οἱ καρποὶ αὐτῶν, ἕκαστος δὲ τῶν συνεταίρων ἐγγυᾶται εἰς τὴν ἑταιρίαν περὶ πάσης ἐκνικήσεως καὶ περὶ παντὸς κεκρυμμένου ἐλαττώματος τοῦ παρ᾽ αὐτοῦ εἰς τὴν ἑταιρίαν καταβληθέντος ἀντικειμένου Ν. 1. § 1. Πανδ. 17, 2. Ν. α. Βασιλ. 12, 1. Ν. 38. § 9. Πανδ. 22, 1.

11) Ἡ παρά τινος τῶν συνεταίρων μὴ καταβολὴ τῶν κεφαλαίων ἢ ἐξόδων τῆς ἑταιρίας, δὲν ἀποτελεῖ λόγον διαλύσεως αὐτῆς, ἀλλ᾽ ὑποχρέωσιν πρὸς καταβολὴν καὶ τόκων ὑπερημερίας, ὑπόκειται δὲ καὶ εἰς ἀποζημίωσιν ἐν περιπτώσει καθ᾽ ἣν ὡς ἐκ τῆς ὑπερημερίας του ἐζημιώθη ἡ ἑταιρία Ν. 2. cod. pro socio καὶ ἀπόφ. Ἀρείου Πάγου 194 τοῦ 1838.

12) Ὁ συνεταῖρος ἐνέχεται εἰς τὰ συμβάντα ἐξ ἀμελείας του, καθὼς καὶ διὰ πᾶσαν βλάβην τῆς ἑταιρίας καὶ διὰ πᾶσαν ὑπεξαίρεσιν ἑταιρικῶν πραγμάτων, εἶναι δὲ ἀδιάφορον ἐὰν εἰς πολλὰ ἄλλα ὠφέλησε τὴν ἑταιρίαν Ν. 25, 45, 47. καὶ 49 Βασιλ. 12, 1. καὶ ἄρθρα 372 καὶ 385 Ποιν. Νόμου (ἴδε καὶ σελ. 395. Δικαστικῆς Πρακτικῆς ἐπὶ τοῦ Ποιν. Νόμου).

13) Τὰ ληστευθέντα πράγματα τῆς ἑταιρίας ζημιοῦν ὅλους τοὺς συνεταίρους καὶ οὐχὶ ἁπλῶς τοῦ καταβαλόντα ταῦτα, τὰ δὲ κλαπέντα ζημιοῦσι τὸν ἀμελῶς διαχειριζόμενον Ν. 50. Βασιλ. 12, 1.

14) Ἐὰν ὁ συνεταῖρος χάριν τῆς ἑταιρίας ὁδοιπορῶν περιπέσῃ εἰς λῃστὰς, ἢ θαλασσοπορῶν ναυαγήσῃ, ἢ συλληφθῇ ὑπὸ πειρατῶν καὶ ἀπο-

λέστη ἴδια χρήματα, ἢ ἄλλα πράγματα, τὰ ὁποῖα δεν ἤθελε λάβει μαζύ του ἐὰν δὲν ἐπεχείρει τὸ τοιοῦτον διὰ τὴν εταιρίαν ταξείδιον, ὑποχρεοῦνται οἱ συνεταῖροι αὐτοῦ νὰ τὸν ἀποζημιώσωσι διὰ τὸ μέρος των καὶ τῆς ζημίας καθὼς καὶ τῶν ἰατρικῶν ἅπερ ἐδαπάνησε πρὸς θεραπείαν του Νομ. 50. αὐτόθι.

15) Ὅσα ὁ συνεταῖρος ἀποκτᾷ ἄλλοθεν, δὲν ἀνήκουσιν εἰς τὴν ἑταιρίαν Ν. 50. αὐτόθι.

Κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 51 τοῦ 1848 ἀπόφ. τοῦ Ἀρείου Πάγου, κατὰ τὸν Νόμ. cod. Βιβλ. 3. τίτλ. 38. διάτ. 4. καὶ Βιβλ. 4. τίτλ. 50. διατ. 8. ἐπὶ μὴ καθολικῶν ἑταιριῶν, ὁ δι' ἑταιρικῶν κεφαλαίων ἀγοράζων κτήματα δι' ἴδιόν του λογαριασμὸν συνεταῖρος, δὲν καθίστησιν αὐτὰ κοινὴν κατὰ κυριότητα τῶν συνεταίρων περιουσίαν.

Κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 35 του 1816 ἀπόφ. τοῦ Ἀρείου Πάγου, κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Ἐμπορικοῦ Δικαίου, ὁ ὁμόρρυθμος συνεταῖρος δὲν δύναται δι' ἴδιον λογαριασμόν του νὰ ἐνεργήσῃ ἐμπορικὰς ἐπιχειρήσεις, καὶ ὑπάρχει νομικὴ πρόληψις, μέχρι ἐναντίας ἀποδείξεως, ὅτι πᾶσα ἐμπορικὴ πρᾶξις ἐνεργηθεῖσα παρ' ἑνὸς τῶν συνεταίρων, ἐνεργεῖται διὰ λογαριασμὸν τῆς ἑταιρίας (ἄρθρ. 20 Ἐμπ. Νόμου).

Κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 241 τοῦ 1869 ἀπόφ. τοῦ Ἀρείου Πάγου, ὅταν τὸ δικαστήριον τῆς οὐσίας πεισθῇ ἐκ τῆς ἀλληλογραφίας τοῦ Α. καὶ Β. ὅτι ἐγένετο μεταξύ των συμφωνία περὶ ἀγορᾶς ἀκινήτων κτημάτων, δὲν ἔχει χώραν τὸ ἄρθρ. 42 τοῦ περὶ χαρτοσήμου Νόμου, διότι δὲν πρόκειται περὶ μεταβιβάσεως κυριότητος, ἀλλὰ περὶ ἐκτελέσεως συμφωνίας γενομένης ἑταιρικῶς πρὸς ἀγορὰν ἀκινήτων κτημάτων, ἥτις συνίσταται καὶ διὰ συναινέσεως τῶν μερῶν ῥητῶς ἢ σιωπηρῶς καὶ δι' ἀλληλογραφίας (Νόμ. 4. ἐν ἀρχῇ Πανδ. 17, 2. καὶ Εἰσηγ. 3, 26 ἐν ἀρχῇ) δι' ὃν λόγον δὲν ἦτο ἀνάγκη καὶ νὰ συνταχθῇ ἐπίτηδες διπλοῦν ἔγγραφον, διότι εἰς τὴν ἀλληλογραφίαν περιέχεται τὸ προσὸν τοῦτο· ὅτι ἑπομένως ὀφείλει ὁ ἀγοράσας ν' ἀναγνωρίσῃ τὸν ἕτερον ἐξ ἡμισείας συγκύριον, ὡς μὴ ὑπαρχούσης ἰδιαιτέρας συμφωνίας περὶ τῆς μετοχῆς ἑκατέρου (Ν. 29. Πανδ. 17, 2.) καὶ νὰ παραχωρήσῃ εἰς αὐτὸν τὸ ἥμισυ ἀδιαιρέτως, μετὰ τὴν καταβολὴν ἀναλόγου τιμήματος καὶ τῶν τυχὸν δαπανῶν (Ν. 13. Π. 41, 1 καὶ Ν. 42. Π. 41, 2).

ΣΗΜ. Ἡ ἀπόφασις αὕτη εἶναι ὀρθὴ προκειμένου περὶ τῶν συμφωνησάντων προσώπων, ἀλλ' ὡς πρὸς τρίτους διατελοῦντας ἐν καλῇ πίστει, δὲν ἔχει καμμίαν ἐπιῤῥοὴν ἡ συμφωνία τῶν Α. καὶ Β. διότι αὕτη γεννᾷ προσωπικὴν ἀπαίτησιν μεταξύ των, οἱ δὲ τρίτοι δύνανται ἰσχυρῶς νὰ συναλλαχθῶσι μετὰ τοῦ ἐν ἰδίῳ ὀνόματι ἀποκτήσαντος κτῆμα τι (ἄρθρ. 401. Πολ. Δικον).

16) Ὅσα ὁ συνεταῖρος λάβῃ ἀπὸ κλοπῆς ἢ πλημελήματος δὲν ὑποχρεοῦται νὰ τὰ συνεισφέρῃ εἰς τὴν ἑταιρίαν «αἰσχρὰ γὰρ ἡ τῶν ἁμαρτημάτων κοινωνία», ἐὰν ὅμως τὰ συνεισφέρῃ, γίνονται κοινὰ Ν. 51. Βασιλ 12, 1.

17) Τὰ κατατεθέντα πρὸς ἑταιρίαν χρήματα ὑπό τινος τῶν συνεταίρων, ἐὰν ἀπολεσθῶσιν, εἶναι εἰς βάρος τῆς ἑταιρίας Ν. 56. αὐτόθι.

18) Ἐπὶ κέρδους δὲν δίδει ὁ κατακρατῶν συνεταῖρος τόκους, εἰμὴ ἕνεκα ὑπερθέσεως ἢ χρήσεως Ν. 58. αὐτόθι.

19) Ἂν συνεταῖρός τις θελήσῃ νὰ συλλάβῃ αὐτοκίνητον πρᾶγμα τῆς ἑταιρίας (ἰδίως ἐπὶ ζωεμπορίας) καὶ πληγωθῇ παρὰ τοῦ ζώου, δὲν λαμβάνει ἄλλην ἀποζημίωσιν εἰμὴ διὰ τὰ ἰατρικὰ Ν. 58 αὐτόθι.

20) Ὁ τοκίσας χρήματα τῆς ἑταιρίας ἐν ἰδίῳ του ὀνόματι δὲν ὀφείλει τόκους, διότι διὰ τοιαύτης πράξεως ἀνέλαβεν ὑπ' εὐθύνην του τὸν κίνδυνον τοῦ κεφαλαίου Ν. 65. αὐτόθι.—Ἐννοεῖται ὅμως ὅτι ἡ ἑταιρία δικαιοῦται εἰς ἀποζημίωσιν ἐφ' ὅσον εἶχεν ἀνάγκην τῶν χρημάτων τούτων καὶ ἐστερήθη τῶν ὠφελειῶν αὐτῶν Ν 4. Πανδ. 3, 88·—κατὰ δὲ τὴν ὑπ' ἀριθ. 128 τοῦ 1853 ἀπόφ. τοῦ Ἀρείου Πάγου, κατὰ τὸν § 1. τοῦ βιβλ. 22. τίτλ. 1. καὶ τὸν Νόμ. 60. ἐν ἀρχῇ τοῦ βιβλ. 17. τίτλ. 2 τῶν Πανδ. ὁ συγκοινωνὸς ὀφείλει τόκον τῶν εἰς τοὺς συμγκοινωνούς του ὀφειλομένων, ἀφ' ἧς ἔκαμε χρῆσιν εἰς ἰδίας του ὑποθέσεις, τῶν χρημάτων τῶν συγκοινωνῶν.

21) Ὁ συνεταῖρος δὲν ὀφείλει ἄκραν ἐπιμέλειαν ἀλλὰ σχετικήν, δηλ. ὁποίαν καταβάλλει καὶ διὰ τὰς ἰδίας του ὑποθέσεις Νόμ. 78. Βασιλ. 12, 1.

22) Ὁ δαπανήσας ἐξ ἰδίων του συνεταῖρος, λαμβάνει τόκους Νόμ. 65. αὐτόθι.

23) Συμφωνία μεταβάσεως τῆς ἑταιρίας εἰς κληρονόμους δὲν ἐπιτρέπεται· ἐν τούτοις οἱ κληρονόμοι ὀφείλουν νὰ ἐκπληρώσωσι τὰ παρὰ τοῦ ἀποθανόντος πραχθέντα καὶ ἐνέχονται ἐκ δόλου Ν. 35 καὶ 57. αὐτόθι.—Ἐξαίρεσις ὑπάρχει ἐπὶ ἑταιρίας δημοσίων τελῶν (οἷον τελωνιακῶν δικαιωμάτων, φόρων, διοδίων κλπ.) ὅτε ἐπιτρέπεται ἡ συνομολόγησις μεταξὺ τῶν συνεταίρων τοῦ νὰ ἐξακολουθήσῃ ἡ ἑταιρία μετὰ θάνατον αὐτῶν εἰς τοὺς κληρονόμους των (Ν. 59 καὶ 63. § 8. Πανδ. 17, 2. Ν. 57 καὶ 61. Βασιλ. 12, 1)· ἐν τούτοις τὸ ἐφετεῖον Πατρῶν διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 360 τοῦ 1868 ἀποφάσεώς του, ἐπὶ ἑταιρίας ἰχθυοτροφείου, καθ' ἣν δὲν συνεφωνήθη ἡ ἐν περιπτώσει θανάτου ἐξακολούθησις αὐτῆς παρὰ τῶν κληρονόμων των, παρεδέχθη παραδόξως ὅτι ἡ ἑταιρία αὕτη εἶναι ἑταιρία δημοσίων τελῶν καὶ ὅτι δὲν διαλύεται διὰ τοῦ θανάτου ἑνὸς ἢ πλειόνων τῶν συνεταίρων·—ἡ ἀπόφασις αὕτη εἶναι ἐσφαλμένη, διότι ἡ τοῦ Νόμου φράσις «εἰ μὴ ἐπὶ δημοσίων τε-

λῶν» (ἢ χρεῶν καθ' Ἀρμ. 3, 10. § 4.) ἀναφέρεται προδήλως εἰς τὴν φράσιν «οὐκ ἐρεῖται συμφωνεῖν» ὡς ῥητῶς ἀναφέρουσιν οἱ Νόμοι 63. Πανδ. καὶ 61. Βασιλ. αὐτόθι· — τὴν ἀπόφασιν ταύτην ἀνήρεσεν ὁ Ἄρειος Πάγος διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 232 τοῦ 1870 ἀποφάσεώς του ὡς παραβιάσασαν τοὺς εἰρημένους Νόμους.

24) Αἱ ἑταιρίαι δύνανται νὰ συνίστανται καὶ ὑπὸ ὅρον Ν. 8 καὶ 88 Βασιλ. 12, 1.

25) Οἱ συνεταῖροι ἔχουσι κατ' ἀλλήλων ἀγωγὰς περὶ λογοδοσίας καὶ ἀποδόσεως τοῦ ἐπιβάλλοντος ἑκάστῳ (Ν. 43. Πανδ. 17, 2. καὶ ἄρθρ. 372 Ποιν. Νόμου ἴδε καὶ σελ. 395 τῆς ἐπ' αὐτοῦ Πρακτικῆς).

26) Αἱ ἑταιρίαι ἐνάγονται εἰς τὸ δικαστήριον τοῦ τόπου ἔνθα εἰσὶν ἢ ἦσαν καθιδρυμέναι (ἄρθρ. 17. ἐδάφ. 4. Πολ. Δικονομίας, ἴδε καὶ σελ. 12 τῆς Β'. ἐκδόσεως τῆς ἐπὶ τῆς Πολιτικῆς Δικονομίας Δικαστικῆς Πρακτικῆς καὶ τὴν ὑπ' ἀριθ. 197 τοῦ 1850 ἀπόφ. τοῦ Ἀρείου Πάγου περὶ τοῦ ὅτι καὶ μετὰ τὴν διάλυσιν τῆς ἑταιρίας ἁρμόδια εἰσὶ τὰ δικαστήρια τοῦ τόπου ἔνθα ἦτο καθιδρυμένη).

27) Ἕκαστος συνεταῖρος δύναται νὰ ἔχῃ καὶ ἄλλον συνεταῖρον, ἡ δὲ μεταξύ των ἑταιρικὴ σχέσις δὲν ἐπεκτείνεται ἐπὶ τῶν κυρίως συνεταίρων κατὰ τὸ νομικὸν ἀξίωμα «ὁ κοινωνὸς τοῦ κοινωνοῦ μου, οὐκ ἔστι μοι κοινωνός».

28) Ἐπὶ ἑταιριῶν, ἡ παρ' ἑνὶ τῶν συνεταίρων διακοπὴ τῆς παραγραφῆς ὠφελεῖ καὶ τοὺς λοιποὺς Ν. 7. Βασιλ. 26, 3. καὶ διατ. 5. cod. 8, 39. — κατὰ δὲ τὴν ὑπ' ἀριθ. 253 τοῦ 1869 ἀπόφ. τοῦ Ἀρείου Πάγου ἐπὶ διαλυθείσης ἑταιρίας, ἡ παρά τινος τῶν συνεταίρων γενομένη δι' ἐγγράφου ἢ δι' ἐπιστολῆς ἀναγνώρισις τοῦ χρέους τῆς ἑταιρίας, δὲν ἔχει ἰσχὺν κατὰ τῶν ἄλλων συνεταίρων πρὸς διακοπὴν τῆς παραγραφῆς, ἐνόσῳ δὲν ἀποδειχθῇ ὅτι φέρει βεβαίαν χρονολογίαν πρὸ τῆς διαλύσεως τῆς ἑταιρίας· — ἡ ἀπόφασις αὕτη εἶναι ὀρθοτάτη, διότι μετὰ τὴν διάλυσιν τῆς ἑταιρίας δύναται νὰ προκύψῃ συμπαιγνία μεταξὺ δανειστοῦ καί τινος μέλους ἑταιρίας πρὸς ἀναγνώρισιν παραγεγραμμένου χρέους τῆς ἑταιρίας.

Κατὰ τὰ ἐν § 188 τοῦ συγγράμματος τοῦ Κ. Ῥάλλη ἐκτιθέμενα ὁ συνεταῖρος ὅστις καὶ διὰ τὴν ἑταιρίαν καὶ δι' ἑαυτὸν ἀτομικῶς ἔχει λαμβάνειν παρά τινος χρήματα ληξιπρόθεσμα, ὀφείλει νὰ καταλογίσῃ τὴν παρὰ τοῦ ὀφειλέτου γενομένην πληρωμὴν συμμέτρως ἐπί τε τοῦ ἑταιρικοῦ καὶ ἐπὶ τοῦ ἰδιαιτέρου δανείου, ἂν καὶ διὰ τοῦ πρὸς τὸν ὀφειλέτην δοθέντος ἐξοφλητικοῦ ἐκήρυξεν ὅτι ἐξοφλεῖ τὴν ἰδίαν ἑαυτοῦ προσωπικὴν ἀπαίτησιν· καὶ ὅτι ἡ ἑταιρία δύναται νὰ ὑποχρεώσῃ τὸν συνεταῖρον νὰ δώσῃ καὶ εἰς ταύτην τὸ μέρισμα τῆς πληρωμῆς, ἐκτὸς

ἐὰν πρόκηται περὶ προνομίων κλπ.—ἡ γνώμη αὕτη δὲν εἶναι νόμιμος· 1) διότι ὁ καταλογισμὸς τῆς πληρωμῆς ἐξαρτᾶται κατὰ πρῶτον ἐκ τῆς δηλώσεως τοῦ ὀφειλέτου, ἄλλως ἐκ τῆς δηλώσεως τοῦ δανειστοῦ (Ν. 1, 101. § 1. Πανδ. 46, 3 διατ. 1. cod. 8, 43.) 2) διότι ἐν σιωπῇ τῶν μερῶν, ὁ Νόμος κανονίζει εἰς ποῖον χρέος ὑπολογίζονται αἱ πληρωμαὶ (Ν. 1, 37, 89, 97. Πανδ. 46, 3. κλπ.) 3) διότι ὁ ὀφειλέτης ὅστις ἔδωσε χρήματα εἰς τὸν δανειστήν του, χωρὶς νὰ τῷ δηλώσῃ ὅτι ἡ πληρωμὴ γίνεται διὰ τὰ πρὸς τὴν ἑταιρίαν ὀφειλόμενα, δικαιοῦται νὰ θεωρήσῃ τὴν πληρωμὴν ὡς ἀτομικὴν, διότι ὡς ἄτομον συνεβάλετο καὶ διότι μεταξὺ ἀτόμου καὶ ἠθικοῦ προσώπου ἑταιρίας δὲν ὑπάρχει ταὐτότης ἀλλὰ μεγίστη διαφορὰ, ἄρα δὲν ὀφείλει ὁ δανειστὴς νὰ φέρῃ μαζύ του καὶ τὸ προσωπεῖον τῆς ἑταιρίας εἰμὴ ὅταν θέλῃ, ἢ ὅταν προσκαλῆται ὡς συνεταῖρος.

29) Ὁ συνεταῖρος ὅστις καταδιωχθεὶς ἐπλήρωσεν ἐξ ἰδίων του ἑταιρικὸν χρέος, δύναται νὰ ζητήσῃ νὰ πληρωθῇ τὸ ὅλον ἐντόκως παρὰ τῆς ἑταιρίας, ἢ τὴν ἀναλογίαν παρ' ἑκάστου τῶν συνεταίρων **Molinier** ἀριθ. 349.

30) Αἱ ὁμόρρυθμοι καὶ ἑτερόρρυθμοι ἑταιρίαι καὶ μεταξὺ συνεταίρων δύνανται, ἐν ἐλλείψει καταστατικοῦ κλπ. ν' ἀποδειχθῶσι καὶ δι' ὅρκου (ἀπόφασις Ἀρείου Πάγου 168 τοῦ 1860).

Περὶ διαλύσεως ἑταιριῶν.

Αἱ ἑταιρίαι διαλύονται.

1) Διὰ τῆς παρελεύσεως τῆς προθεσμίας τῆς διαρκείας των, ἢ ἐν πάσῃ ἐποχῇ διὰ τῆς συμφωνίας ἁπάντων τῶν συνεταίρων Ν. 63. Βασιλ. 12, 1.

2) Διὰ τῆς ἀποπερατώσεως τῆς συμφωνηθείσης ἐπιχειρήσεως Ν. 63. αὐτόθι.

3) Διὰ τῆς καταστροφῆς τοῦ ἑταιρικοῦ πράγματος Ἁρμ. 3, 10. § 18. καὶ Βασιλ. 12, 1. Νόμ. 15 καὶ 61.

4) Διὰ τοῦ φυσικοῦ ἢ πολιτικοῦ θανάτου ἢ τῆς πτωχεύσεως ἢ νομικῆς ἀνικανότητος οἱουδήποτε ἐκ τῶν συνεταίρων Ἁρμ. 3, 10. § 8. Βασιλ. 12, 1. Νόμ. 4. 61 καὶ 63. καὶ ἀπόφ. τοῦ Ἀρείου Πάγου 35 τοῦ 1846).

Ἡ περίστασις αὕτη δὲν ἐφαρμόζεται ἐπὶ τῶν ἀνωνύμων ἑταιριῶν, καθ' ἃς οἱ κληρονόμοι τοῦ ἀποβιώσαντος μετόχου ἀναπληροῦσι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ·—ἐπίσης δὲν ἐφαρμόζεται καὶ ἐπὶ τῶν ἑτερορρύθμων ἑταιριῶν ὅταν συμβῇ θάνατος ἢ νομικὴ ἀνικανότης εἴς τινα τῶν μὴ διαχειριστῶν ἑτερορρύθμων συνεταίρων δηλ. τῶν χρηματοδοτῶν, ὧν αἱ μετοχαὶ εἰσὶν ὡρισμέναι καὶ διῃρημέναι, διότι ἡ προσωπικότης

τῶν τοιούτων μετόχων δὲν λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν εἰς τὴν εταιρίαν ἀλλὰ μόνον ἡ καταβολή των ὑπὸ τὴν διαχείρισιν τῶν ὁμορρύθμων μελῶν.

3) Λυομένης τῆς ἑταιρίας διὰ τοῦ θανάτου ἑνὸς τῶν συνεταίρων, οἱ κληρονόμοι αὐτοῦ ἐνάγουσι καὶ ἐνάγονται παρὰ τῶν τρίτων ἢ καὶ τῶν συνεταίρων διὰ τῆς περὶ ἑταιρίας ἀγωγῆς περὶ πάσης ἀπαιτήσεως ἢ ὀφειλῆς τοῦ κληρονομουμένου προκυπτούσης ἐκ τῆς ἑταιρίας ἢ ἐκ δόλου ἢ ῥαθυμίας αὐτοῦ κλπ. Ν. 35, 36, 61. Βασιλ. 12, 1.

Κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 173 τοῦ 1862 ἀπόφ. τοῦ 'Αρείου Πάγου ἡ πτώχευσις ἐπιφέρει μὲν τὴν παῦσιν εἰς τὴν ἑταιρίαν κατὰ τὸν Νόμον 4. § 1. Πανδ. 17, 2. ἀλλ' ἀφοῦ ὁ 'Εμπορ. Νόμος (ἄρθρ. 519. καὶ ἐπ.) ἐπιτρέπει συμβιβασμὸν μετὰ τοῦ πτωχεύσαντος καὶ τῶν δανειστῶν αὐτοῦ, ἕπεται ὅτι μετὰ τὸν συμβιβασμὸν ἀναλαμβάνει ἡ πτωχεύσασα ἑταιρία ὅλα τὰ δικαιώματά της ὅσα εἶχε πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς πτωχεύσεώς της, καὶ δεν ἔχει χρείαν νέας συστάσεως καὶ νὰ διορίσῃ ἐκ νέου τὸν Διευθυντὴν αὐτῆς, ὥστε ἡ ἕνεκα τῆς πτωχεύσεως διάλυσις ἐξήρτηται ἐκ τοῦ ἀναβλητικοῦ ὅρου τοῦ συμβιβασμοῦ.

6) 'Η ἑταιρία διαλύεται διὰ τῆς μακρᾶς ἀσθενείας ἢ ἀπουσίας ἢ ἕνεκα ἰδιαιτέρου ἐμπορίου ἑνὸς τῶν συνεταίρων Ν. 62. Βασιλ. 12, 1. ἢ διὰ τῆς πωλήσεως ἢ δημεύσεως τῶν πραγμάτων ἑνὸς τῶν συνεταίρων Ν. 63. αὐτόθι (ὅρα καὶ ἀπόφ. τοῦ 'Αρείου Πάγου 37 τοῦ 1850).

7) Λύεται ὡσαύτως διὰ ζημίαν, ὕβριν καὶ μὴ ἐκπλήρωσιν ὅρων, ὅτε καὶ ἡ θέλησις ἑνὸς τῶν συνεταίρων δύναται νὰ φέρῃ τὴν πρόωρον διάλυσιν τῆς ἑταιρίας (ἴδε 'Αρμ. Βιβλ. Γ'. τίτλ. 10. § 16 «εἰ καὶ συνεφωνήθη εἴσω δήλου καιροῦ μὴ λυθῆναι τὴν κοινωνίαν, ἐξ εὐλόγου αἰτίας λύεται· τί γὰρ ὅτι ἡ αἵρεσις ἐφ' ᾗ συνέστη οὐκ' ἐγένετο, ἢ ὑβριστὴς καὶ ἐπιζήμιος ἐστὶν ὁ κοινωνὸς οὐκ ἔστι καρπίζεσθαι τὸ πρᾶγμα δι' ὃ συνέστηκεν ἡ κοινωνία ;»

8) Λύεται ἐπίσης διὰ τῆς θελήσεως οἱουδήποτε τῶν συνεταίρων, ἐν περιπτώσει καθ' ἣν δὲν προσδιωρίσθη ῥητὸς χρόνος πρὸς ἐξακολούθησιν τῆς ἑταιρίας, μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι ἡ τοιαύτη θέλησις τοῦ ἑνὸς εἶναι μὲν ἰσχυρά, ἀλλ' ἐὰν ἐκ τῆς διαλύσεως ζημιῶνται οἱ λοιποί, ὡς ὅταν διακόπτωνται σπουδαῖαι κερδοσκοπικαὶ ἐπιχειρήσεις, ἢ ἐργασίαι, ὁ ζητῶν τὴν διάλυσιν ὀφείλει ἀποζημίωσιν καὶ δὲν λαμβάνει κέρδη ἀπὸ τῆς διαλύσεως, διότι δὲν ἐξελέξατο κατάλληλον ἐποχὴν διὰ τὴν διάλυσιν, ἢ διότι θέλει νὰ κερδοσκοπήσῃ ἐκ τῆς διαλύσεως, ἐνῷ οἱ λοιποὶ συνεταῖροι ἀντιτείνουσιν εἰς τὴν διάλυσιν. ('Αρμ. 3, 10. § 18. καὶ Βασιλ. 12, 1. Νόμ. 14 καὶ 63. καὶ Ν. 65, § 5. Πανδ. 17, 2.) ἀλλὰ καὶ ὅταν προσδιωρίσθη χρόνος διαρκείας τῆς ἑταιρίας, δύναταί τις νὰ ζητήσῃ τὴν διάλυσιν τῆς ἑταιρίας ὡς μὴ ἐπιθυμῶν νὰ

διαμένη εἰς αὐτὴν (Νόμ. 65. § 6 καὶ 16. pro socio Ν. 15. § 3, 6. Πανδ. 17. 2) ἀλλ' ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ὁ ἀκαίρως προκαλῶν τὴν λύσιν τῆς ἑταιρίας, στερεῖται τοῦ ἐπιγενομένου κέρδους καὶ ὑπόκειται εἰς τὰς ζημίας (ἀποφ. Ἀρείου Πάγου 37 τοῦ 1850, καὶ 192 τοῦ 1858).

Διαλυομένης ἑταιρίας τινὸς, δύνανται οἱ συνεταῖροι νὰ συμφωνήσωσιν ἑκουσίως ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῆς διαλύσεως δηλ. ὡς πρὸς τὴν διανομὴν τῶν πραγμάτων, τῶν πιστώσεων, καὶ τῶν χρεῶν τῆς ἑταιρίας·—ἡ τοιαύτη διανομὴ δὲν εἶναι ὑποχρεωτικὴ διὰ τοὺς δανειστὰς τῆς ἑταιρίας οἵτινες δύνανται νὰ καταδιώξωσι τὴν ἑταιρικὴν καὶ πᾶσαν ἄλλην περιουσίαν τῶν συνεταίρων καὶ τὰ πρόσωπα τούτων, ὡς ἀλληλεγγύως ὑποχρέων, κατὰ τὰς περὶ ἑταιριῶν ἀρχάς.

Περὶ ἐκκαθαριστῶν.

Ὁσάκις οἱ συνεταῖροι δὲν δύνανται νὰ δώσωσιν ὁριστικὸν πέρας εἰς τὴν διάλυσιν τῆς ἑταιρίας, ἕνεκα ἐκκρεμῶν ἐπιχειρήσεων, ἢ δι' ἄλλους λόγους, τότε διορίζουσιν ἐκ συμφώνου ἐκκαθαριστὰς εἴτε ἐκ τῶν ἰδίων συνεταίρων εἴτε καὶ ἐξ ἄλλων προσώπων·—τοῦτ' αὐτὸ γίνεται καὶ ὅταν ἡ ἑταιρία κηρυχθῇ δικαστικῶς διαλελυμένη ἕνεκα τῆς ἀσυμφωνίας τῶν μερῶν, ἢ ἄλλων λόγων, καὶ πρέπει νὰ γίνῃ ἐκκαθάρισις τῶν ἑταιρικῶν σχέσεων καὶ τῆς καταστάσεως τῆς ἑταιρίας κλπ.

Οἱ ἐκκαθαρισταὶ ἔχουσι καθῆκον νὰ εἰσπράττωσι τὰ ὀφειλόμενα, νὰ ἐκποιῶσι τὰ κινητὰ καὶ νὰ πληρώνωσι τὰ χρέη, δὲν δύνανται δὲ νὰ δανείζωνται εἰς βάρος τῆς ἑταιρίας, οὐδὲ νὰ ἐκποιῶσιν ἢ ὑποθηκεύωσιν ἀκίνητα τῆς ἑταιρίας, διότι τότε δὲν ἤθελεν ὑπάρχει διάλυσις ἀλλ' ἐξακολούθησις τῆς ἑταιρίας (ἴδε Riviere σελ. 107. Bravard τόμ. 1. σελ. 434. καὶ Troplong Νο 1022.) οὔτε δύνανται οἱ ἐκκαθαρισταὶ νὰ διορίζωσι διαιτητὰς πρὸς ἐκδίκασιν τῶν ἀπαιτήσεων καὶ διενέξεων τῆς ἑταιρίας (Dalloz ἀριθ. 273.) ἐκτὸς ἐὰν οἱ ἴδιοι συνεταῖροι ἦναι καὶ ἐκκαθαρισταὶ, διότι πρὸς διαφύλαξιν τῶν δικαιωμάτων αὐτῶν ὑπάρχουσιν οἱ περιορισμοὶ, ἀλλ' ἀφοῦ ἅπαντες οἱ συνεταῖροι ἦναι καὶ ἐκκαθαρισταὶ, δύνανται νὰ πράξωσιν ὅ,τι καὶ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἑταιρίας των ἠδύναντο νὰ πράξωσιν, ἀρκεῖ νὰ εὑρίσκωσι τὴν προθυμίαν καὶ ἐμπιστοσύνην τῶν τρίτων.

Ἐν περιπτώσει καθ' ἣν ἐν τῷ καταστατικῷ τῆς ἑταιρίας δὲν ἐλήφθη πρόνοια περὶ ἐκκαθαριστῶν, κατὰ δὲ τὴν διάλυσιν τῆς ἑταιρίας, οἱ συνεταῖροι διαφωνοῦσιν ὡς πρὸς τὸν διορισμὸν ἢ ὡς πρὸς τὰ πρόσωπα τῶν ἐκκαθαριστῶν, τότε ἡ διαφωνία λύεται ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου, διότι ἡ πλειονοψηφία τῶν συνεταίρων δὲν δύναται νὰ ἐπιβάλῃ εἰς τὴν μειοψηφίαν πρόσωπα μὴ χαίροντα τὴν ἐμπιστοσύνην αὐτῆς.

Οἱ ἐκκαθαρισταὶ ἐνάγουσι τοὺς ὀφειλέτας τῆς ἑταιρίας καὶ ἐνάγονται παρὰ τῶν δανειστῶν αὐτῆς, οἵτινες ὅμως δὲν ἀποκλείονται τοῦ δικαιώματος νὰ ἐνάξωσι τὰ πρόσωπα τῶν συνεταίρων καὶ νὰ καταδιώξωσι ταῦτα καὶ τὴν περιουσίαν αὐτῶν, διότι τὸ στάδιον τῆς ἐκκαθαρίσεως δὲν ἀποτελεῖ νομικὴν ἀνικανότητα, ἢ λόγον ἀπαλλαγῆς τῶν συνεταίρων.

Πρὸς ἰδίαν ἑαυτῶν ἀσφάλειαν καὶ πρὸς ἀποφυγὴν καταχρήσεων, ὀφείλουσιν οἱ ἐκκαθαρισταὶ κατὰ πρῶτον νὰ κάμωσιν ἀπογραφὴν πάσης τῆς ἐνεργητικῆς καὶ παθητικῆς περιουσίας τῆς ἑταιρίας καὶ μετὰ τοῦτο νὰ προβῶσι εἰς ἔργα διαχειρίσεως, δηλ. εἰς τὴν ἐκποίησιν πραγματειῶν, εἰς τὴν εἴσπραξιν τῶν δανείων ἢ ἄλλων ἀπαιτήσεων καὶ εἰς τὴν πληρωμὴν τῶν ὀφειλομένων, προτιμωμένων πάντοτε εἰς τὴν πληρωμὴν τῶν ἐχόντων προνόμιον ἢ ἄλλο δικαίωμα προτιμήσεως δανειστῶν.

Ἐὰν ἐκ τῆς γενομένης ἀπογραφῆς προκύψῃ ὅτι ἡ ἑταιρία εὑρίσκεται εἰς παθητικὴν κατάστασιν, οἱ ἐκκαθαρισταὶ πρέπει ν' ἀπέχωσι πάσης πληρωμῆς, διότι παρουσιάζεται νόμιμος λόγος πτωχεύσεως τῆς ἑταιρίας·—ὅθεν ὀφείλουσι νὰ προκαλέσωσι τὴν πτώχευσίν της, ἢ τοὐλάχιστον νὰ δηλώσωσιν εἰς τὸ Ἐμποροδικεῖον τὴν παθητικὴν κατάστασιν τῆς ἑταιρίας, ὅπως ἀπαγγελθῇ ἡ πτώχευσις αὐτῆς καὶ προβῇ ἡ περὶ ταύτης διαδικασία (ἄρθρ. 437. καὶ ἑπ. Ἐμπ. Νόμου) ἄλλως οἱ ἐκκαθαρισταὶ προβαίνοντες εἰς τὴν διαχείρισιν καὶ πληρώνοντες ἀκέραια τὰ δάνεια τῶν εὐνοουμένων αὐτοῖς προσώπων, ὑπόκεινται εἰς ἀποζημίωσιν πρὸς τοὺς ἀδικηθέντας δανειστὰς, ἀναλόγως τῶν πληρωμῶν αἵτινες ἐγένοντο ἄνευ συμμέτρου ὑπολογισμοῦ ἀπέναντι τῶν ὅλων δανειστῶν καὶ τοῦτο διότι ἐπὶ πτωχεύσεως οὐδ' εἰς αὐτοὺς τοὺς ὀφειλέτας ἐπιτρέπεται νὰ ἱκανοποιήσωσί τινας τῶν δανειστῶν καὶ ν' ἀφίσωσι τοὺς ἄλλους ἀνικανοποιήτους, ἄρα καὶ οἱ ἐκκαθαρισταὶ αὐτῶν ὡς ἐντολοδόχοι δὲν δύνανται νὰ πράξωσιν ὅ,τι εἰς τοὺς ὀφειλέτας εἶναι ἀπηγορευμένον.

Οἱ παρὰ τῶν συνεταίρων διορισθέντες ἐκκαθαρισταὶ δύνανται νὰ παυθῶσι καὶ ἀντικατασταθῶσιν ὑπ' αὐτῶν, ἐκτὸς ἐὰν πρόκηται περὶ συνεταίρου ὅστις ἀποκτήσας τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκκαθαριστοῦ δὲν δύναται ν' ἀποβληθῇ ὑπὸ τῆς πλειοψηφίας τῶν ἄλλων, εἰμὴ ἕνεκα καταχρήσεων ἢ ἄλλων εὐλόγων αἰτιῶν ἀναγνωριζομένων ὑπὸ τοῦ ἁρμοδίου δικαστηρίου·—διὰ τοιούτους δὲ λόγους ἀντικαθίσταται καὶ ὁ ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου διορισθείς.

Ὁ ἐκκαθαριστὴς δὲν δύναται νὰ διορίσῃ ἀναπληρωτήν του, ἀλλ' ἐν κατεπειγούσῃ ἀνάγκῃ δύναται ὑπ' εὐθύνην του νὰ διορίσῃ προσωρινῶς τὸν ἀναπληρωτήν του.

διαμένη εἰς αὐτὴν (Νόμ. 65. § 6 καὶ 16. pro socio N. 15. § 3, 6 Πανδ. 17. 2) ἀλλ' ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ὁ ἀκαίρως προκαλῶν τὴν λύσιν τῆς ἑταιρίας, στερεῖται τοῦ ἐπιγενομένου κέρδους καὶ ὑπόκειται εἰς τὰς ζημίας (ἀποφ. Ἀρείου Πάγου 37 τοῦ 1850, καὶ 192 τοῦ 1858).

Διαλυομένης ἑταιρίας τινός, δύνανται οἱ συνέταῖροι νὰ συμφωνήσωσιν ἑκουσίως ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῆς διαλύσεως δηλ. ὡς πρὸς τὴν διανομὴν τῶν πραγμάτων, τῶν πιστώσεων, καὶ τῶν χρεῶν τῆς ἑταιρίας·—ἡ τοιαύτη. διανομὴ δὲν εἶναι ὑποχρεωτικὴ διὰ τοὺς δανειστὰς τῆς ἑταιρίας οἵτινες δύνανται νὰ καταδιώξωσι τὴν ἑταιρικὴν καὶ πᾶσαν ἄλλην περιουσίαν τῶν συνεταίρων καὶ τὰ πρόσωπα τούτων, ὡς ἀλληλεγγύως ὑποχρέων, κατὰ τὰς περὶ ἑταιριῶν ἀρχάς.

Περὶ ἐκκαθαριστῶν.

Ὁσάκις οἱ συνεταῖροι δὲν δύνανται νὰ δώσωσιν ὁριστικὸν πέρας εἰς τὴν διάλυσιν τῆς ἑταιρίας, ἕνεκα ἐκκρεμῶν ἐπιχειρήσεων, ἢ δι' ἄλλους λόγους, τότε διορίζουσιν ἐκ συμφώνου ἐκκαθαριστὰς εἴτε ἐκ τῶν ἰδίων συνεταίρων εἴτε καὶ ἐξ ἄλλων προσώπων·—τοῦτ' αὐτὸ γίνεται καὶ ὅταν ἡ ἑταιρία κήρυχθῇ δικαστικῶς διαλελυμένη ἕνεκα τῆς ἀσυμφωνίας τῶν μερῶν, ἢ ἄλλων λόγων, καὶ πρέπει νὰ γίνῃ ἐκκαθάρισις τῶν ἑταιρικῶν σχέσεων καὶ τῆς καταστάσεως τῆς ἑταιρίας κλπ.

Οἱ ἐκκαθαρισταὶ ἔχουσι καθῆκον νὰ εἰσπράττωσι τὰ ὀφειλόμενα, νὰ ἐκποιῶσι τὰ κινητὰ καὶ νὰ πληρώνωσι τὰ χρέη, δὲν δύνανται δὲ νὰ δανείζωνται εἰς βάρος τῆς ἑταιρίας, οὐδὲ νὰ ἐκποιῶσιν ἢ ὑποθηκεύωσιν ἀκίνητα τῆς ἑταιρίας, διότι τότε δὲν ἤθελεν ὑπάρχει διάλυσις ἀλλ' ἐξακολούθησις τῆς ἑταιρίας (ἴδε Riviere σελ. 107. Bravard τόμ. 1. σελ. 434. καὶ Troplong No 1022.) οὔτε δύνανται οἱ ἐκκαθαρισταὶ νὰ διορίζωσι διαιτητὰς πρὸς ἐκδίκασιν τῶν ἀπαιτήσεων καὶ διενέξεων τῆς ἑταιρίας (Dalloz ἀριθ. 273.) ἐκτὸς ἐὰν οἱ ἴδιοι συνεταῖροι ἦναι καὶ ἐκκαθαρισταί, διότι πρὸς διαφύλαξιν τῶν δικαιωμάτων αὐτῶν ὑπάρχουσιν οἱ περιορισμοί, ἀλλ' ἀφοῦ ἅπαντες οἱ συνεταῖροι ἦναι καὶ ἐκκαθαρισταί, δύνανται νὰ πράξωσιν ὅ,τι καὶ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἑταιρίας των ἠδύναντο νὰ πράξωσιν, ἀρκεῖ νὰ εὑρίσκωσι τὴν προθυμίαν καὶ ἐμπιστοσύνην τῶν τρίτων.

Ἐν περιπτώσει καθ' ἣν ἐν τῷ καταστατικῷ τῆς ἑταιρίας δὲν ἐλήφθη πρόνοια περὶ ἐκκαθαριστῶν, κατὰ δὲ τὴν διάλυσιν τῆς ἑταιρίας, οἱ συνεταῖροι διαφωνοῦσιν ὡς πρὸς τὸν διορισμὸν ἢ ὡς πρὸς τὰ πρόσωπα τῶν ἐκκαθαριστῶν, τότε ἡ διαφωνία λύεται ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου, διότι ἡ πλειονοψηφία τῶν συνεταίρων δὲν δύναται νὰ ἐπιβάλῃ εἰς τὴν μειοψηφίαν πρόσωπα μὴ χαίροντα τὴν ἐμπιστοσύνην αὐτῆς.

Οἱ ἐκκαθαρισταὶ ἐνάγουσι τοὺς ὀφειλέτας τῆς ἑταιρίας καὶ ἐνάγονται παρὰ τῶν δανειστῶν αὐτῆς, οἵτινες ὅμως δὲν ἀποκλείονται τοῦ δικαιώματος νὰ ἐνάξωσι τὰ πρόσωπα τῶν συνεταίρων καὶ νὰ καταδιώξωσι ταῦτα καὶ τὴν περιουσίαν αὐτῶν, διότι τὸ στάδιον τῆς ἐκκαθαρίσεως δὲν ἀποτελεῖ νομικὴν ἀνικανότητα, ἢ λόγον ἀπαλλαγῆς τῶν συνεταίρων.

Πρὸς ἰδίαν ἑαυτῶν ἀσφάλειαν καὶ πρὸς ἀποφυγὴν καταχρήσεων, ὀφείλουσιν οἱ ἐκκαθαρισταὶ κατὰ πρῶτον νὰ κάμωσιν ἀπογραφὴν πάσης τῆς ἐνεργητικῆς καὶ παθητικῆς περιουσίας τῆς ἑταιρίας καὶ μετὰ τοῦτο νὰ προβῶσι εἰς ἔργα διαχειρίσεως, δηλ. εἰς τὴν ἐκποίησιν πραγματειῶν, εἰς τὴν εἴσπραξιν τῶν δανείων ἢ ἄλλων ἀπαιτήσεων καὶ εἰς τὴν πληρωμὴν τῶν ὀφειλομένων, προτιμωμένων πάντοτε εἰς τὴν πληρωμὴν τῶν ἐχόντων προνόμιον ἢ ἄλλο δικαίωμα προτιμήσεως δανειστῶν.

Ἐὰν ἐκ τῆς γενομένης ἀπογραφῆς προκύψῃ ὅτι ἡ ἑταιρία εὑρίσκεται εἰς παθητικὴν κατάστασιν, οἱ ἐκκαθαρισταὶ πρέπει ν' ἀπέχωσι πάσης πληρωμῆς, διότι παρουσιάζεται νόμιμος λόγος πτωχεύσεως τῆς ἑταιρίας·—ὅθεν ὀφείλουσι νὰ προκαλέσωσι τὴν πτώχευσίν της, ἢ τοὐλάχιστον νὰ δηλώσωσιν εἰς τὸ Ἐμποροδικεῖον τὴν παθητικὴν κατάστασιν τῆς ἑταιρίας, ὅπως ἀπαγγελθῇ ἡ πτώχευσις αὐτῆς καὶ προβῇ ἡ περὶ ταύτης διαδικασία (ἄρθρ. 437. καὶ ἑπ. Ἐμπ. Νόμου) ἄλλως οἱ ἐκκαθαρισταὶ προβαίνοντες εἰς τὴν διαχείρισιν καὶ πληρώνοντες ἀκέραια τὰ δάνεια τῶν εὐνοουμένων αὐτοῖς προσώπων, ὑπόκεινται εἰς ἀποζημίωσιν πρὸς τοὺς ἀδικηθέντας δανειστὰς, ἀναλόγως τῶν πληρωμῶν αἵτινες ἐγένοντο ἄνευ συμμέτρου ὑπολογισμοῦ ἀπέναντι τῶν ὅλων δανειστῶν καὶ τοῦτο διότι ἐπὶ πτωχεύσεως οὐδ' εἰς αὐτοὺς τοὺς ὀφειλέτας ἐπιτρέπεται νὰ ἱκανοποιήσωσί τινας τῶν δανειστῶν καὶ ν' ἀφίσωσι τοὺς ἄλλους ἀνικανοποιήτους, ἄρα καὶ οἱ ἐκκαθαρισταὶ αὐτῶν ὡς ἐντολοδόχοι δὲν δύνανται νὰ πράξωσιν ὅ,τι εἰς τοὺς ὀφειλέτας εἶναι ἀπηγορευμένον.

Οἱ παρὰ τῶν συνεταίρων διορισθέντες ἐκκαθαρισταὶ δύνανται νὰ παυθῶσι καὶ ἀντικατασταθῶσιν ὑπ' αὐτῶν, ἐκτὸς ἐὰν πρόκηται περὶ συνεταίρου ὅστις ἀποκτήσας τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκκαθαριστοῦ δὲν δύναται ν' ἀποβληθῇ ὑπὸ τῆς πλειοψηφίας τῶν ἄλλων, εἰμὴ ἕνεκα καταχρήσεων ἢ ἄλλων εὐλόγων αἰτιῶν ἀναγνωριζομένων ὑπὸ τοῦ ἁρμοδίου δικαστηρίου·—διὰ τοιούτους δὲ λόγους ἀντικαθίσταται καὶ ὁ ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου διορισθείς.

Ὁ ἐκκαθαριστὴς δὲν δύναται νὰ διορίσῃ ἀναπληρωτήν του, ἀλλ' ἐν κατεπειγούσῃ ἀνάγκῃ δύναται ὑπ' εὐθύνην του νὰ διορίσῃ προσωρινῶς τὸν ἀναπληρωτήν του.

Ἐπὶ πολλῶν διαχειριστῶν ἕκαστος περιστρέφεται εἰς τὸ ὁρισθὲν αὐτῷ ἀντικείμενον, ἐπὶ δ' ἀορίστου διαχειρίσεως, πάντες εἰσὶν ἰσοδύναμοι, ἐν δὲ διαφωνίᾳ ἰσχύει ἡ ψῆφος τῶν πλειόνων, διότι ἄλλως θέλει παραλύσει ἡ διαχείρισις καὶ θέλει ἐπέλθει ζημία εἰς τοὺς συνεταίρους ἐὰν οἱ πλείονες τῶν ἐκκαθαριστῶν ἦναι ἀναγκασμένοι ν' ἀπρακτῶσιν ὡς ἐκ τῆς ἀποποιήσεως τοῦ ἑνός·—ἐννοεῖται ὅμως ὅτι ἂν οἱ πλειοψηφοῦντες προέθεντο διὰ τῆς πλειοψηφίας των νὰ ζημιώσωσι τὰ συμφέροντα τῶν συνεταίρων καὶ προῆλθε ζημία ἐκ δόλου ἢ ῥαθυμίας αὐτῶν, ὑπόκεινται εἰς ἀποζημίωσιν, ἧς ἀπαλλάσσεται ὁ μειοψηφίσας.

Οὐδεὶς ὑποχρεοῦται παρὰ τὴν θέλησίν του νὰ διορισθῇ ὑπὸ τῶν συνεταίρων, ἢ ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου, ἐκκαθαριστὴς ξένων ὑποθέσεων καὶ συμφερόντων, εἴτε ἀμισθὶ, εἴτε ἐπὶ μισθῷ, διότι τὸ τοιοῦτον δὲν θεωρεῖται ὡς δημόσιον λειτούργημα, ἑπομένως ἐνόσῳ τις δὲν ἐδέχθη τὸν διορισμόν του, δύναται ν' ἀποποιηθῇ τὸ βάρος τοῦτο, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν παραδοχήν του, δύναται νὰ παραιτηθῇ, διότι δὲν ὀφείλει νὰ δεσμεύσῃ τὰς ἐλευθερίας του, καὶ διότι ὁ ἐκκαθαριστὴς δὲν εἶναι ἄλλο τι ἢ ἐντολοδόχος, κατὰ δὲ τὰς περὶ ἐντολῆς ἀρχὰς, αὕτη παύει διὰ τῆς ἐκ μέρους τοῦ ἐντολέως ἀνακλήσεως, ἢ διὰ τῆς ἐκ μέρους τοῦ ἐντολοδόχου παραιτήσεως, καὶ οὐδεμία ὀφείλεται εὐθύνη, ἐκτὸς ἐὰν ἡ ἀνάκλησις ἢ ἡ παραίτησις γίνεται ἀκαίρως, ἢ ἄνευ δικαιολογημένων αἰτιῶν (Ν. 11. Εἰσηγ. 3, 26. Ν. 22, § 2. Ν. 23, 25. Πανδ. 17, 1. καὶ Ν. 13 καὶ 14. Βασιλ. 76).

Μετὰ τὰ ὡς ἀνωτέρω περὶ ἐκκαθαριστῶν ἐκτεθέντα, παρατηροῦμεν ἐπὶ τέλους ὅτι ἡ σύμβασις τῆς ἑταιρίας εἶναι ὅλως προσωπικὴ, διότι ἕκαστος τῶν συμβαλλομένων λαμβάνει ὑπ' ὄψιν τὰ προσόντα τῆς ἱκανότητος καὶ τιμιότητος τοῦ προσώπου μεθ' οὗ συνεταιρίζεται· ἕνεκα τούτου ὁ Νόμος διατάσσει ὅτι ὁ θάνατος ἑνὸς ἢ πλειόνων τῶν συνεταίρων συνεπάγεται τὴν διάλυσιν τῆς ἑταιρίας καὶ δὲν ἐπιτρέπει τὴν μεταξὺ τῶν συνεταίρων συμφωνίαν περὶ ἐξακολουθήσεως τῆς ἑταιρίας παρὰ τῶν κληρονόμων αὐτῶν, διότι οὗτοι δὲν ἔχουσι ταὐτὰ προσόντα καὶ μάλιστα ὅταν ἦναι θήλεα ἢ ἀνήλικα ἢ ἄλλα τούτοις ὁμοιούμενα πρόσωπα, τόσῳ μᾶλλον ὅσον κατὰ τ' ἄρθρ. 75 καὶ 95 τοῦ ΧΠΘ' Νόμου οἱ ἀνήλικοι κληρονόμοι δὲν ἀντιπροσωπεύουσι τὸν κληρονομούμενον, διότι καὶ ἂν τὸ συγγενικὸν συμβούλιον ἐπιτρέψῃ τὴν ἀποδοχὴν τῆς κληρονομίας, αὕτη γίνεται μὲ τὸ εὐεργέτημα τῆς ἀπογραφῆς·— ἕνεκα τούτου οὐδ' ἡ ἐκχώρησις τοῦ ἑταιρικοῦ δικαιώματος ἐπιτρέπεται, οὔτε ἡ ἀντικατάστασις συνεταίρου (ἐκτὸς ἐπὶ ἑτερορρύθμων καὶ ἀνωνύμων ἑταιριῶν καθ' ἃς ἐπιτρέπεται ἡ μεταβίβασις τῶν μετοχῶν), διότι ὁ Νόμος ἀπαιτεῖ τὴν αὐτοπρόσωπον σύμπραξιν καὶ ἐνέργειαν

τῶν συνεταίρων εἰς τὰ τῆς ἑταιρίας καὶ θεωρεῖ τὴν ἐκ τῆς ἑταιρίας ἀπομάκρυνσιν ἑνὸς ἢ τινων τῶν συνεταίρων ὡς λόγον διαλύσεως τῆς ἑταιρίας (Νόμ. 5. § 1. Ν. 17. Ν. 63. § 10. Ν. 71. Πανδ. 17, 2. Ν. 3. cod. 4, 52. καὶ ἀπόφ. τοῦ Ἀρείου Πάγου 122 τοῦ 1860). μολαταῦτα τὸ Ἐφετεῖον Πατρῶν διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 657 τοῦ 1869 ἀποφάσεώς του ἀπεφάνθη ὅτι ὁσάκις συνεταῖρός τις ἀποσύρεται, ἐπί τινα χρόνον, τῆς ἑταιρίας καὶ προσφέρεται νὰ πέμψῃ ἀναπληρωτὴν, ἡ τοιαύτη περίπτωσις δὲν δίδει χώραν εἰς διάλυσιν τῆς ἑταιρίας·— ἡ ἀπόφασις αὕτη δὲν εἶναι ὀρθὴ, ἰδίως εἰς τὴν ὑπόθεσιν, ἐφ' ἧς ἐξεδόθη, διότι κατὰ τοὺς ἰσχυρισμοὺς τῶν διαδίκων συνεταίρων ἰχθυοτροφείου, προέκυψεν ἔρις καὶ διάστασις μεταξύ των ἕνεκα κομματικῶν λόγων, (διότι δὲν ἦσαν φίλοι πολιτικοὶ καὶ ἀνῆκον εἰς ἀντιπάλους μερίδας) καὶ ἕνεκεν τούτου εἷς τῶν συνεταίρων ἀπεσύρθη, ἐπεδόθη εἰς ἄλλην ἐπιχείρησιν καὶ ἔπεμψεν εἰς τοὺς συνεταίρους του ἀντικαταστάτην, ὃν ἐκεῖνοι δὲν ἐδέχθησαν ἀπαιτοῦντες νὰ ἔλθῃ ὁ συνεταῖρός των· οὕτως ἐχόντων τῶν πραγμάτων, τὸ Ἐφετεῖον ὤφειλε νὰ κηρύξῃ διαλελυμένην τὴν ἑταιρίαν, διότι καὶ αὐτὴ ἡ ἔρις, καὶ αὐτὴ ἡ ἀποχώρησις καὶ αὐτὴ ἡ ἰδιαιτέρα ἐπιχείρησις, ἀποτελεῖ ἴδιον λόγον διαλύσεως τῆς ἑταιρίας·—ἄλλως ἔχει τὸ πρᾶγμα ὅταν τις τῶν συνεταίρων ἀναγκάζεται ἐκ σπουδαίων περιστατικῶν καὶ διὰ νὰ προλάβῃ ἰδιαιτέρους κινδύνους, ν' ἀποχωρήσῃ προσωρινῶς τῆς ἑταιρίας καὶ νὰ ἐπανέλθῃ εἰς αὐτὴν, διότι τότε ἡ τοιαύτη προσωρινὴ ἀπουσία δὲν δύναται νὰ ἐξηγηθῇ ὡς ἀποχώρησις, ἀπόκειται δὲ εἰς τὴν κρίσιν τοῦ δικαστηρίου νὰ ἐκτιμήσῃ τὰ προκαλέσαντα τὴν ἀπουσίαν αἴτια, τὸν χρόνον τῆς ἀπουσίας καὶ τὰ λοιπὰ περιστατικὰ καὶ ἀποφανθῇ ἂν ταῦτα δεικνύωσι πρόθεσιν ἀποχωρήσεως, ἢ ἄλλην δικαιολογημένην προσωρινὴν ἀπομάκρυνσιν, μὴ συνεπαγομένην τὴν διάλυσιν τῆς ἑταιρίας, ἀλλὰ μόνον ὑποχρέωσιν εἰς τὸν ἀπομακρυθέντα τοῦ νὰ ἱκανοποιήσῃ τοὺς συνεταίρους του ἐφ' ὅσον οὗτοι προσωπικῶς ἢ δι' ἀνηπληρωτοῦ ἐξετέλεσαν τὰς εἰς ἐκεῖνον ἐπιβεβλημένας ἐργασίας.

Ἐπὶ δημοσίων τελῶν συγχωρεῖται ἡ συμφωνία τοῦ νὰ ἐξακολουθῇ ἡ ἑταιρία καὶ παρὰ τῶν κληρονόμων τότε μόνον ὅταν οἱ κληρονόμοι ἦναι εἰς θέσιν νὰ ἐκτελέσωσι τὰς ὑποχρεώσεις τοῦ κληρονομηθέντος· τοῦτο προκύπτει ἐκ τοῦ Νόμου 57. Βασιλ. 12, 1. καὶ ἐκ τοῦ σχολίου αὐτοῦ ἔνθα γίνεται λόγος ὅτι οὐδεμία βλάβη προκύπτει ὅταν ὁ κληρονόμος δύναται ν' ἀντιπροσωπεύσῃ τὸν ἀποβιώσαντα·—ἐκ τοῦ σχολίου τούτου δύναταί τις νὰ εἰκάσῃ ὁποῖα ἦσαν παρὰ Ῥωμαίοις τὰ δημόσια τέλη (vectigalia) δηλ. δικαιώματα ἀνήκοντα εἰς τὸ δημόσιον, τὰ ὁποῖα τοῦτο ἐξεχώρει εἰς ἰδιώτας ἀνθ' ὡρισμένου τιμήματος μέχρι τριετίας (ὅρα σχόλ. τοῦ Ν. 72. Βασιλ. 20, 1. καὶ Βιβλ. 4. τίτλ. 61

καὶ 62. Βιβλ. 5. τίτλ. 41. Βιβλ. 10 τίτλ. 57. τοῦ cod. καὶ Βιβλ. 39. τίτλ. 4. Πανδ. de vectigalibus κλπ.) ὡς δημόσια τέλη δύνανται καὶ σήμερον νὰ θεωρηθῶσι τὰ τελωνιακὰ δικαιώματα καὶ τὰ τούτοις ὅμοια οἷον δασμοί, φόροι, ὡρεῖα, πορθμεῖα, διόδια, δικαιώματα φάρου, ἁλικῶν, λιμένων, πυλῶν κλπ. ἐξ ὧν καὶ σήμερον οἱ φόροι καὶ τὰ διόδια ἐνοικιάζονται ὑπὸ τοῦ δημοσίου καὶ τῶν δήμων· εἰς τοιαύτας ἐνοικιάσεις ἐξαρτωμένας μᾶλλον ἐκ τῆς τύχης, ἢ ἐκ τῆς προσωπικῆς ἐνεργείας τῶν συνεταίρων, δὲν ὑπῆρχε λόγος ν' ἀποκλεισθῶσιν οἱ κληρονόμοι τοῦ ἀποβιώσαντος, ὅταν ὑπῆρξε συνθήκη περὶ ἐξακολουθήσεως αὐτῶν, διότι δὲν ἀπαιτεῖται ἄλλο τι εἰμὴ νὰ εἰσπράττωσι τοὺς φόρους, τοὺς δασμοὺς καὶ τὰ διόδια, (ὅσα παρουσιάζονται κατὰ τύχην τῶν συνεταίρων) καὶ νὰ πληρώνωσι πρὸς τοὺς πράκτορας τοῦ δημοσίου (τοὺς ταμίας) τὰς συμφωνηθείσας δόσεις τῆς ἐνοικιάσεως·— τοιαῦται ἑταιρίαι δὲν ἀπαιτοῦσιν ἰδιάζουσαν ἐμπειρίαν καὶ ἱκανότητα ἀλλ' εἴσπραξιν δικαιωμάτων καὶ πληρωμὴν ὑποχρεώσεων, καὶ δὲν πρέπει νὰ διαλύωνται ἐξάπαντος, ἀφοῦ οἱ συνεταῖροι προεῖδον καὶ συνεφώνησαν νὰ ἐκτελῶνται αἱ ὑποχρεώσεις των παρὰ τῶν κληρονόμων αὐτῶν, τόσῳ μᾶλλον ὅσον καὶ τὸ δημόσιον δύναται νὰ ἐπιχειρήσῃ καταδίωξιν, διότι ἡ παρ' αὐτοῦ γενομένη ἐνοικίασις δημοσίων τελῶν δὲν διαλύεται διὰ τοῦ θανάτου τῶν ἐνοικιαστῶν (Ν. 19 καὶ 72. Βασιλ. 20. 1).

Ἄρθρ. 51—63.

Τὸ ἄρθρ. 51 ἀναφέρει ὅτι πᾶσα μεταξὺ συνεταίρων διαφορὰ πηγάζουσα ἐκ τῆς ἑταιρίας κρίνεται ἀπὸ διαιτητάς, τὰ δ' ἑπόμενα ἄρθρα ἀναφέρουσι τίνι τρόπῳ διορίζονται οἱ διαιτηταί, πῶς γίνεται ἡ διαδικασία καὶ ἡ ἀπόφασις καὶ ποῖα ἔνδικα μέσα κατ' αὐτῆς ἐπιτρέπονται.

Ἀλλὰ κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 35. τοῦ 1869, ἀπόφ. τοῦ Ἀρείου Πάγου ὀρθῶς ἀπεφασίσθη ὅτι τὸ ἄρθρον 51. τοῦ Ἐμπ. Νόμου κατηργήθη ὑπὸ τῶν ἄρθρ. 108—110 τῆς Πολ. Δικονομίας, διότι ταῦτα προσδιορίζουσιν ἀλλοίαν διαδικασίαν περὶ τῆς κατ' ἀνάγκην διαιτητίας, εἰς ἣν ὑποβάλλονται ἅπασαι αἱ διαφοραὶ αἱ τὰς συναλλαγματικὰς καὶ τὴν ἑταιρίαν ἀφορῶσαι, ἄνευ ἐξαιρέσεως τῶν ἐξ ἐμπορικῶν ἑταιριῶν προερχομένων, ἐνῷ πρὶν ὑπήγοντο εἰς αὐτὴν μόνον αἱ τελευταῖαι, καὶ διότι τὸ ἄρθρον 51 τοῦ Ἐμπ. Νόμου ὑποχρεοῖ ἀμφοτέρους τοὺς διαδίκους νὰ ὑποβληθῶσιν εἰς διαιτησίαν, ἐνῷ τὸ ἄρθρον 108 τῆς Πολ. Δικονομίας ὑποχρεοῖ μόνον τὸν ἐναγόμενον, ὅταν ὁ ἐνάγων θελήσῃ τὴν σύστασιν διαιτητικοῦ δικαστηρίου· ὅθεν τ' ἄρθρ. 108—110 τῆς Πολ. Δικονομίας ὡς εἰδικὰ καὶ ὡς μεταγένεστερα τοῦ

ἄρθρ. 51 τοῦ Ἐμπ. Νόμου, ὑπεριτχύουσιν αὐτοῦ καὶ, κατ' αὐτὰ, ἐπὶ πάσης ἐμπορικῆς διαφορᾶς περὶ ἧς ἁρμοδίως ἀποφασίζουσι τὰ Ἐμποροδικεῖα δυνάμει τοῦ ἄρθρ. 1 τοῦ περὶ ἁρμοδιότητος τῶν Ἐμποροδικείων Νόμου, πρέπει κατ' ἐξαίρεσιν νὰ συσταίνεται ἡ κατ' ἀνάγκην διαιτητία καὶ νὰ προσδιορίζεται ἡ νόμιμος διαδικασία.

Ἀναφερόμενοι δ' εἰς ὅσα περὶ διαιτητῶν ἐξεθέσαμεν ἐπὶ τῶν ἄρθρων 105—126 της Πολ. Δικονομίας ἐν σελ. 56—61 τῆς Β' ἐκδόσεως τῆς ἐπ' αὐτῆς Πρακτικῆς, ἀναπτύσσομεν ἐνταῦθα ὅτι κατὰ τὸ ἄρθρ. 116 τῆς Πολ. Δικονομίας, ἐὰν οἱ διάδικοι κατὰ τὸ συνυποσχετικὸν (ἢ καὶ διὰ μεταγενεστέρου ἐγγράφου) δὲν συνεφώνησαν ἄλλοτι: (π. χ. ἐὰν δὲν παρῃτήθησαν τοῦ δικαιώματος τῆς ἐφέσεως, ἢ ἐὰν δὲν συνέτεμον τὴν πρὸς ἔφεσιν προθεσμίαν, ἢ ἐὰν δὲν διώρισαν ἄτομόν τι, ἢ ἀρχὴν, πρὸς ἐκδίκασιν τῶν κατὰ τῆς διαιτητικῆς ἀποφάσεως παραπόνων των κλπ.) τότε ἐπιτρέπεται ἔφεσις ἐναντίον τῆς ἀποφάσεως τῶν διαιτητῶν ἐντὸς τριάκοντα ἡμερῶν ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως αὐτῆς —ὡς πρὸς τὴν ἔφεσιν λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν τὸ ὑπὸ διαιτησίαν ἀντικείμενον, καὶ ἐὰν τοῦτο δὲν ὑπερβαίνῃ τὰς τριακοσίας δραχμὰς, ἡ ἔφεσις εἰσάγεται εἰς τὸ Πρωτοδικεῖον τοῦ τόπου ἔνθα οἱ διαιτηταὶ ἀπεφάσισαν, ἀδιαφόρως ἐὰν τὸ ἀντικείμενον τοῦτο δὲν ὑπερβαίνῃ τὰς 40 δραχμάς·—ἐὰν δὲ τὸ ποσὸν τοῦτο ὑπερβαίνῃ τὰς 300 δραχμὰς, ἡ ἔφεσις γίνεται ἐνώπιον τῶν ἐφετῶν, ἀδιαφόρως ἐὰν οἱ πρωτοδίκαι ἢ οἱ ἐμποροδίκαι ἤθελον δικάζει ἀνεκκλήτως τοιαύτην ὑπόθεσιν, διότι τὸ ἐκκλητὸν τῆς διαιτητικῆς ἀποφάσεως ἐξετάζεται ὡς πρὸς τὸ ποσὸν τῆς ἁρμοδιότητος τῶν εἰρημένων δικαστηρίων καὶ οὐχὶ ὡς πρὸς τὴν ἐκκλητὴν ἢ ἀνέκκλητον ἐξουσίαν των.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 117 τῆς Πολιτικῆς Δικονομίας, ἡ ἐπανάληψις τῆς διαδικασίας γίνεται καὶ ἐπὶ διαιτητικῶν ἀποφάσεων κατὰ τὰς περιπτώσεις καὶ προθεσμίας τῶν ἄρθρων 785 καὶ ἑπ. τῆς αὐτῆς Δικονομίας· — τὰ δὲ ἔνδικα μέσα τῆς ἀνακοπῆς καὶ τῆς ἀναιρέσεως εἰσὶν ἀπαράδεκτα.

Ἐπὶ τοῦ τελευταίου μέρους τοῦ ἄρθρ. 117 ὡς πρὸς τὴν ἀπόκλεισιν τῆς ἀνακοπῆς καὶ ἀναιρέσεως, παρατηροῦμεν ὅτι ὁ Νόμος δὲν ἐπιτρέπει τὰ μέσα ταῦτα ου μόνον κατα τῆς διαιτητικῆς ἀποφάσεως ἀλλὰ καὶ κατα τῶν ἐπὶ τῆς ἐφέσεως ἐκδιδομένων δικαστικῶν ἀποφάσεων, ἄλλως ματαία ἤθελεν εἶσθαι ἡ περὶ ἀποκλεισεως αὐτῶν πρόνοια, διότι ἂν ἐπετρέπετο ἀνακοπὴ ἡ ἀναίρεσις ἐναντίον τῶν ἀποφάσεων τῶν πρωτοδικῶν καὶ ἐφετῶν (ὁσάκις μάλιστα ἐπικυρῶσι τὴν τῶν διαιτητῶν ἀπόφασιν) τότε ἤθελεν ἐπιτραπῆ πλαγίως ἀνακοπὴ καὶ ἀναίρεσις

ἐναντίον τῆς διαιτητικῆς ἀποφάσεως· — ὁ Νόμος ἐν τούτοις ἀπέκλεισεν ἀδιακρίτως τὴν ἀνακοπὴν καὶ τὴν ἀναίρεσιν διὰ τῶν λέξεων: «τὰ ἔνδικα μέσα τῆς ἀνακοπῆς καὶ τῆς ἀναιρέσεως εἶναι ἀπαράδεκτα», λέξεις αἵτινες ἐνδεικνύουσιν ὅτι χρῆσις τοιούτων μέσων δὲν δύναται νὰ γίνῃ ποσῶς εἴτε κατὰ τῆς διαιτητικῆς ἀποφάσεως, εἴτε κατὰ τῆς ἐπὶ τῆς κατ' αὐτῆς ἐφέσεως ἐκδοθείσης ἀποφάσεως ὑπὸ τῶν πρωτοδικῶν καὶ ἐφετῶν, διότι οἱ διαιτηταὶ μετὰ τὴν ἀπόφασίν των (εἴτε ἐρήμην εἴτε κατ' ἀντιμωλίαν ἐκδοθεῖσαν) δὲν εἶναι πλέον διαιτηταὶ (ἄρθρον 121. ἐδ. 7), ἄρα δὲν δύνανται νὰ δικάσωσιν ἀνακοπὴν καὶ διὰ τοῦτο ἐπετράπη ἔφεσις ἐναντίον οἱασδήποτε ἀποφάσεώς των·—ὅτι δὲ οἱ διαιτηταὶ δύνανται νὰ προβῶσι καὶ εἰς ἐρημοδικίαν τοῦ μὴ ἐμφανισθέντος διαδίκου κατὰ τὴν ὁρισθεῖσαν ἡμέραν καὶ ὥραν τῆς συζητήσεως, εἶναι ἀνεπίδεκτον ἀμφιβολίας, διότι ἄλλως ἤθελεν ἐξαρτᾶσθαι ἐκ τῆς ἀπουσίας ἑνὸς τῶν διαδίκων ἡ ματαίωσις τῆς διαιτητίας, ἐνῷ κατὰ τὸ ἄρθρ. 121 οὐδ' ὁ θάνατος τῶν διαδίκων παύει τὴν διαιτητίαν, κατὰ δὲ τὸ ἄρθρ. 114 οἱ διαιτηταὶ ἀποφασίζουσι κατὰ τοὺς ὑφεστῶτας πολιτικοὺς Νόμους καὶ κατὰ τοὺς περὶ εἰρηνοδικῶν διαγεγραμμένους τύπους, ἄρα κατὰ τ' ἄρθρα 503, 504, 594 καὶ 595 τῆς Πολ. Δικονομίας δύνανται νὰ δικάσωσιν ἐρήμην τὸν προσηκόντως κληθέντα καὶ μὴ ἐμφανισθέντα διάδικον καὶ ἂν οὗτος ἦναι ὁ αἰτῶν, ν' ἀποῤῥίψωσι πᾶσαν ἀπαίτησιν αὐτοῦ ὡς ἀνυποστήρικτον (ἄρθρ. 591 τῆς Πολ. Δικονομίας)· ἄλλως ἐὰν ἦναι ὁ καθ' οὗ ἡ ἀπαίτησις, νὰ ἐπιδικάσωσι τὰς κατ' αὐτοῦ αἰτήσεις τοῦ αἰτοῦντος, ὅσαι στηρίζονται εἰς τὸν Νόμον καὶ εἰς τὸ δίκαιον.

Ὁ Νόμος διατάττων τὴν παῦσιν τῶν διαιτητῶν μετὰ τὴν ἔκδοσιν τῆς ἀποφάσεώς των καὶ ἐπιτρέψας ἔφεσιν κατ' αὐτῆς, εἶχεν ὑπ' ὄψιν ἔνδικα μέσα ἀνακοπῆς καὶ ἀναιρέσεως ἐναντίον τῶν ἐπὶ τῆς ἐφέσεως ἐκδιδομένων ἐρήμην ἢ κατ' ἀντιμωλίαν ἀποφάσεων τῶν πρωτοδικῶν καὶ ἐφετῶν, καὶ δὲν ἐπέτρεψε ταῦτα, διότι ἡ περὶ διαιτητῶν διαδικασία εἶναι ὅλως ἰδιαιτέρα καὶ ἐξαιρετικὴ καὶ δὲν πρέπει νὰ διαιωνίζεται ἡ τύχη τῶν διαδίκων διὰ τῶν ἐνδίκων καὶ ἐκτάκτων μέσων, καθότι οἱ διάδικοι οὗτοι ὑποβληθέντες ἅπαξ εἰς διαιτητάς, ἠννόησαν ν' ἀποφύγωσι τὴν πολυδάπανον καὶ πολυδαίδαλον διαδικασίαν τῶν δικαστηρίων καὶ ὅμως διὰ τῆς χρήσεως ἀνακοπῆς καὶ ἀναιρέσεως ἤθελον περιπέσει εἰς ταύτην, ἀφοῦ ἤδη ἐξήντλησαν τὴν τῶν διαιτητῶν διαδικασίαν· — ἄλλως τε ὁ Νομοθέτης ἐπιτρέψας τὴν ἔφεσιν καὶ τὴν ἐπανάληψιν τῆς διαδικασίας ἐναντίον τῶν διαιτητικῶν ἀποφάσεων καὶ ἀπαγορεύσας τὴν ἀνακοπὴν καὶ ἀναίρεσιν, ἐπενόησεν ἄλλο στάδιον ἀναιρέσεως, διότι διὰ τῶν ἄρθρ. 118—123 δὲν ἐπιτρέπει τὴν ἐκτέλεσιν τῆς τελεσιδίκου ἀποφάσεως τῶν διαιτητῶν, εἰμὴ ἀφοῦ κηρυχθῇ

ἐκτελεστὴ ὑπὸ τοῦ προέδρου τῶν πρωτοδικῶν, ὅστις δικαιοῦται νὰ μὴ κηρύξῃ ἐκτελεστὴν τὴν τελεσίδικον διαιτητικὴν ἀπόφασιν ὅταν συντρέχωσιν αἱ περιπτώσεις τοῦ ἄρθρ. 122, ἀδιαφόρως ἐὰν ἡ τελεσιδικία τῆς διαιτητικῆς ἀποφάσεως προέκυψεν ἐκ τῆς παρελεύσεως τῆς πρὸς ἔφεσιν προθεσμίας ἢ ἐκ τῆς ἀποῤῥίψεως τῆς ἐφέσεως·—ἐντεῦθεν πρόδηλον ὅτι ὁ πρόεδρος περιεβλήθη μὲ ἐξουσίαν ἀκυρωτικοῦ δικαστηρίου (ἤτοι Ἀρείου Πάγου) καὶ διὰ τοῦτο ἀπεκλείσθη ἡ εἰς τὸν Ἄρειον Πάγον προσφυγὴ τῶν διαδίκων, ἐπενοήθη ἐν τούτοις κατὰ πάσης αὐθαιρεσίας ἢ παραγνωρίσεως τοῦ προέδρου, στάδιον ἀνακοπῆς κατὰ τοῦ ἐντάλματος τῆς ἐκτελέσεως (ἢ καὶ κατὰ τῆς ἀποποιήσεως αὐτοῦ) ἐνώπιον τῶν πρωτοδικῶν καὶ ἐπετράπη ἡ χρῆσις τῶν συνήθων ἐνδίκων μέσων κατὰ τῆς ἀποφάσεως αὐτῶν· συνήθη ἔνδικα μέσα εἰσὶ τὰ τῆς ἀνακοπῆς καὶ ἐφέσεως. οὐχὶ δὲ καὶ τὰ ἔκτακτα τῆς ἀναιρέσεως καὶ τῆς ἐπαναλήψεως τῆς διαδικασίας (ὡς ἐσφαλμένως φρονεῖ ὁ Κ. Οἰκονομίδης), τόσῳ μᾶλλον ὅσον τὸ ἄρθρ. 123 ἐξυπακούεται ἐκ τῶν προηγουμένων, καθ' ἅπερ ἀναίρεσις δὲν ἐπιτρέπεται, ἐπιτραπείσης δὲ τῆς ἐπαναλήψεως τῆς διαδικασίας κατὰ τῆς ἰδίας διαιτητικῆς ἀποφάσεως, δὲν ὑπῆρχε λόγος νὰ ἐπιτραπῇ καὶ ἄλλη ἐπανάληψις διαδικασίας κατὰ τῶν ἐπὶ τῆς ἀνακοπῆς τοῦ ἐντάλματος ἐκδιδομένων ἀποφάσεων τῶν πρωτοδικῶν καὶ ἐφετῶν, διότι τότε ἡ περὶ διαιτητῶν διαδικασία ἤθελε καταντήσει ἀτελεύτητος.

Κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 307 τοῦ 1861 ἀπόφασιν τοῦ Ἀρείου Πάγου, ὅταν μεταξὺ τῶν κυρίως διαιτητῶν προκύψῃ διαφωνία, πρέπει νὰ γίνῃ πρακτικὸν περὶ τούτου, ἢ ἀπόφασις περὶ τῆς διχοψηφίας, ἄλλως δὲν ἰσχύει ἡ ἀπόφασις τοῦ τρίτου ἐπιδιαιτητοῦ ὅστις ἔλαβε μέρος καὶ ἀπεφάσισε, χωρὶς νὰ βεβαιοῦται ἐπισήμως ἡ διαφωνία τῶν δύο διαιτητῶν·—ἡ ἀπόφασις αὕτη εἶναι ὀρθή, ἀλλ' ὡς πρὸς τὴν διαφωνίαν τῶν διαιτητῶν ἀρκεῖ ἡ παρ' ἑκατέρου τούτων ἐκπεφρασμένη ἐν τῇ αὐτῇ ἢ ἐν ἰδιαιτέρᾳ ἀποφάσει διχογνωμία.

Ἄρθρον 64.

Πᾶσα ἀγωγὴ κατὰ συνεταίρων μὴ ἐκκαθαρισθέντων, κατὰ κληρονόμων καὶ ἄλλων διαδόχων αὐτῶν παραγράφεται μετὰ πέντε ἔτη μετὰ τὴν προθεσμίαν ἢ μετὰ τὴν διάλυσιν τῆς ἑταιρίας, ἂν τὸ ἑταιρικὸν ἔγγραφον ἢ τὸ τῆς διαλύσεως ἐτοιχοκολλήθη καὶ κατεχωρήθη (ἄρθρ. 42—46 Ἐμπ. Νόμου) καὶ ἂν δὲν διεκόπη ἡ παραγραφὴ διά τινος Δικαστικῆς καταδιώξεως.

Ἐκ τοῦ γράμματος τοῦ ἄρθρου 64 καὶ ἐκ τῆς θέσεως ἣν κατέχει ἐν τῷ Β. τμήματι τοῦ Ἐμπορικοῦ Νόμου τῷ ἐπιγραφομένῳ «περὶ τῶν

μεταξὺ συνεταίρων διαφορῶν καὶ περὶ τοῦ τρόπου τῆς κρίσεως αὐτῶν· δύναταί τις νὰ παραδεχθῇ ὅτι τὸ ἄρθρον τοῦτο, ὡς ἔχει, ἀφορᾷ τὴν παραγραφὴν τῶν ἀγωγῶν συνεταίρων κατὰ συνεταίρων, τῶν παραγομένων ἐκ τῆς ἑταιρίας, καὶ τοῦτο εἶναι λογικὸν, διότι ὁπωσδήποτε ἡ ἐπὶ πέντε ἔτη σιωπὴ τῶν συνεταίρων μετὰ τὴν διάλυσιν τῆς ἑταιρίας των, δεικνύει ὅτι οἱ συνεταῖροι δὲν δύνανται νὰ ἔχωσι καμμίαν ὡς ἐκ τῆς διαλυθείσης ἑταιρίας των ἀπαίτησιν, διότι ἂν εἶχον τοιαύτην ἔπρεπε νὰ τὴν ἐκδηλώσωσι κατὰ τὴν διάλυσιν ἢ ἐντὸς πέντε ἐτῶν ἀπὸ τῆς διαλύσεως·—τοῦτο δὲ προκύπτει καὶ ἐκ τῶν ἑπομένων ἐκφράσεων τοῦ ἄρθρου 64. «μετὰ τὴν προθεσμίαν ἢ μετὰ τὴν διάλυσιν τῆς ἑταιρίας, ἂν τὸ ἔγγραφον τὸ προσδιορίζον τὴν διάρκειαν αὐτῆς, ἢ τὸ τῆς διαλύσεως, ἐτοιχοκολλήθη καὶ κατεχωρίσθη κατὰ τ' ἄρθρ. **42**, **43**, **44** καὶ **46**.» λέξεις αἵτινες ἀνάγονται προδήλως εἰς τοὺς συνεταίρους καὶ οὐχὶ εἰς τοὺς τρίτους, διότι οἱ τρίτοι ἔχοντες ἀπαιτήσεις ἐναντίον συνεταίρων, δὲν ἐνδιαφέρονται περὶ τῆς διαρκείας ἢ τῆς διαλύσεως τῆς ἑταιρίας καὶ τῶν διατυπώσεων αὐτῆς, καθόσον οἱ συνεταῖροι καὶ μετὰ τὴν διάλυσιν τῆς ἑταιρίας των ὑπόκεινται ἀλληλεγγύως εἰς τὰς πρὸς τρίτους ὑποχρεώσεις τῆς ἑταιρίας των· ἐκτὸς δὲ τούτου ὡς πρὸς τὰς ἀγωγὰς τῶν τρίτων ὑπάρχουσιν ἴδιαι παραγραφαὶ ἔν τε τῷ Ἐμπορικῷ καὶ τῷ Πολιτικῷ Νόμῳ καὶ δὲν δύνανται αὗται νὰ συγχωνευθῶσιν εἰς τὴν πενταετῆ παραγραφὴν τοῦ ἄρθρου **64**. Π. χ. οἱ ἐκ συναλλαγματικῶν ἢ ἐμπορικῶν γραμματίων δανεισταὶ τῶν συνεταίρων ὀφείλουσι νὰ ἐξασκήσωσι τὰς ἀγωγάς των ἐντὸς πενταετίας ἀπὸ τῆς λήξεως τῆς διορίας ἢ ἀπὸ τοῦ διαμαρτυρικοῦ, ἄλλως θεωροῦνται παραγεγραμμέναι, ἐπιτρεπομένου μόνον ὅρκου ἐπακτικοῦ ὡς πρὸς τὴν ὀφειλὴν (ἄρθρ. 189 τοῦ Ἐμπ. Νόμου) ἐνῷ ἂν τὸ ἄρθρ. **64**. θεωρηθῇ ὡς ἀφορῶν τὰς ἀγωγὰς τρίτων κατὰ συνεταίρων, τότε θέλει ἐπέλθει ἀποσβεστικὴ παραγραφὴ οὐ μόνον τῶν ἐκ συναλλαγματικῶν καὶ ἐμπορικῶν γραμματίων, παραγομένων χρεῶν τῶν συνεταίρων, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐκ πολιτικῶν γραμματίων, ἐκ λογαριασμῶν ἢ ἄλλων ἐνοχικῶν σχέσεων, ἡ δὲ τοιαύτη παραγραφὴ ἤθελεν ἀρχίζει ἀπὸ τῆς διαλύσεως τῆς ἑταιρίας (ἥτις ἐνδέχεται νὰ συμβῇ καὶ πρὸ τῆς λήξεως τοῦ χρέους, καὶ πρὸ τῆς συμφωνηθείσης διὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἑταιρίας προθεσμίας, κατὰ τὰ περὶ ἑταιριῶν ἐκτεθέντα) καὶ δὲν ἤθελεν ἐπιτρέπει τὴν ἐπαγωγὴν ὅρκου ὡς πρὸς τὴν ὀφειλήν· ὥστε ἐκ τοῦ γράμματος τοῦ ἄρθρου **64**. προκύπτει ἀριδήλως ὅτι πρόκειται περὶ ἀγωγῶν συνεταίρου κατὰ συνεταίρου, προερχομένων ἐκ τῆς ἑταιρίας, ὅπως παύσῃ πλέον πᾶσα μεταξὺ τῶν συνεταίρων δοσοληψία ἐκ τῆς διαλυθείσης ἑταιρίας των, διότι εἶναι καὶ ἄτοπον μετὰ παρέλευσιν πέντε ἐτῶν ἀπὸ τῆς διαλύσεως τῆς ἑταιρίας νὰ ἐξέρχηταί τις ἐκ τῶν συν-

ταίρων καὶ νὰ ἐκφράζῃ ἀπαιτήσεις ἐκ τῆς ἑταιρίας, τῆς ὁποίας τὰ ἴχνη καὶ τ' ἀποδεικτικὰ ἔγγραφα δὲν σώζονται πλέον·—τοῦτο δὲ προκύπτει προσέτι καὶ ἐκ τῶν λέξεων «μὴ ἐκκαθαριστῶν» ἐξ ὧν συνάγεται ὅτι ὁσάκις ἡ ἑταιρία διάκειται πρὸς διάλυσιν, ὅτε καὶ ἐκκαθαρισταὶ διορίζονται εἴτε ἐκ τῶν συνεταίρων, εἴτε ἐξ ἄλλων κατ' ἐκλογὴν αὐτῶν, ἢ ἐν διαφωνίᾳ κατ' ἐκλογὴν τοῦ δικαστηρίου, τότε δὲν χωρεῖ ἡ πενταετὴς παραγραφή, διότι δὲν ὑπάρχει ὁριστικὴ διάλυσις ἑταιρίας πρὶν τῆς ἐκκαθαρίσεως αὐτῆς καὶ διότι ἐνόσῳ δὲν ἔγεινεν ἡ ἐκκαθάρισις δὲν δύνανται νὰ ἦναι γνωσταὶ καὶ βέβαιοι αἱ μεταξὺ τῶν συνεταίρων δοσοληψίαι, οὔτε εἶναι γνωστὴ ἡ ἄρνησις τοῦ ὑποχρέου ὥστε καὶ τὸ δικαίωμα τῆς ἀγωγῆς δὲν εἶναι γεννημένον, διότι ἡ ἀγωγή, ὑποτίθησι δικαίωμα κεκτημένον καὶ ἄρνησιν ἐκτελέσεως ἐκ μέρους τοῦ ὑποχρέου·—ἄλλως ἐὰν τὸ ἄρθρ. 64 ἐφαρμοσθῇ ἐπὶ τρίτων, τότε καὶ αὐταὶ αἱ συμβάσεις τρίτων μετὰ συνεταίρων καὶ αὗται αἱ ἐξ ἀδικημάτων τῶν συνεταίρων ἀγωγαὶ κατ' αὐτῶν, ἤθελον παραγράφεσθαι διὰ τῆς πενταετίας, διότι τὸ ἄρθρον 64, ἂν ἐκληφθῇ ὡς ἀφορῶν τρίτους, ὁμιλεῖ γενικῶς περὶ πάσης οἱασδήποτε ἀγωγῆς αὐτῶν κατὰ συνεταίρων, ἄρα οἱ συνεταῖροι ἀδικοῦντές τινα, ἤθελον διαλύει τὴν ἑταιρίαν των προώρως (κατὰ συνεννόησιν) ἄνευ ἐκκαθαριστῶν, διὰ νὰ βλάψωσι τοὺς τρίτους ἐκ τῆς πενταετοῦς παραγραφῆς, ἀδιαφόρως ἐὰν τὰ χρέη των δὲν ἦσαν ληξιπρόθεσμα κατὰ τὴν διάλυσιν, καὶ ἤθελον ἀποφεύγει τὸν κατὰ τῆς παραγραφῆς ὅρκον, διότι ἡ τοῦ ἄρθρου 64. παραγραφὴ εἶναι ἀποσβεστικὴ καὶ δὲν ἀποτελεῖ τεκμήριον.

Ἂν καὶ εἰς τὴν Γαλλίαν παραδέχονται τὰ δικαστήρια καὶ οἱ συγγραφεῖς ὅτι τὸ ἄρθρον 64 ἀφορᾷ τὰς ἀγωγὰς τρίτων κατὰ συνεταίρων καὶ τοῦτο ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἐπ' αὐτοῦ συζητήσεων τῶν ῥητόρων, μολοντοῦτο δὲν δύναται ἐν Ἑλλάδι νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ἡ αἰτιολογία ἑνὸς (ξένου μάλιστα) νομοσχεδίου καὶ ἡ ἐπ' αὐτοῦ συζήτησις· 1) διότι κατὰ τὸν παρ' ἡμῖν ἰσχύοντα κανόνα τοῦ Δικαίου «ubi verba sunt clara non debet admiti volunt tis quaestio»)· «ὅπου τὸ γράμμα τοῦ Νόμου εἶναι σαφές, δὲν ἐπιτρέπεται ἀμφιβολία καὶ συζήτησις ἐπὶ τῆς θελήσεως τοῦ νομοθέτου·» 2) διότι καὶ ἂν ἔν τινι νομοσχεδίῳ ἢ αἰτιολογικῇ ἐκθέσει, σημειοῦται ὁ λόγος ἕνεκα τοῦ ὁποίου διετυπώθη Νόμος τις, καὶ ἂν ἐπ' αὐτοῦ τοῦ λόγου περιεστράφη ἡ εἰσήγησις καὶ ἡ ἀγόρευσις, οὐχ ἧττον δὲν δύναταί τις νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι τὸ νομοθετικὸν σῶμα ἐπὶ τοῦ λόγου τούτου ἐβασίσθη, διότι εἶναι παρατηρημένον ὅτι πολλάκις τὰ νομοθετικὰ σώματα ἐδέχθησαν τὸ κείμενον τοῦ προταθέντος Νόμου, ὡς εἶχεν, ἢ μέ τινας προσθαφαιρέσεις, χωρὶς νὰ συμμερισθῶσι καὶ τῶν αἰτιολογιῶν τοῦ νομοσχεδίου καὶ τοῦτο διότι οἱ Νομοθέται διδόντες κῦρος εἰς τὸ περιεχόμενον τοῦ Νόμου, δὲν υἱοθ-

θετοῦσι καὶ τὰς ἐπ' αὐτοῦ αἰτιολογίας καὶ μάλιστα ὅταν αὗται ἀντιβαίνωσιν εἰς τὸ περιεχόμενον τοῦ περὶ οὗ πρόκειται Νόμου, ἢ ἄλλων εἰδικῶν ἢ γενικῶν Νόμων· εἶναι δὲ παρατηρημένον ὅτι πολλάκις τὸ κείμενον ἑνὸς Νόμου ἐχρησίμευσε καὶ εἰς περιπτώσεις αἵτινες δὲν προηννοήθησαν κατὰ τὴν ἐπιψήφισιν αὐτοῦ, ἀλλ' ἀνεφάνησαν κατὰ τὴν ἐφαρμογήν του καὶ ἐξετασθεῖσαι ἀπέναντι τοῦ κειμένου ἐθεωρήθησαν ὡς προβλεπόμεναι ὑπ' αὐτοῦ· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου τὸ γράμμα τοῦ ἄρθρου 64 καὶ τὸ κεφάλαιον, ἐν ᾧ περιελήφθη, κραυγάζει ὅτι ἀφορᾷ ἀγωγὰς συνεταίρων κατὰ συνεταίρων, πᾶσα δ' ἐναντία ἑρμηνεία ἀπειλεῖ τὴν καταστροφὴν ὅλων τῶν περὶ παραγραφῆς ἀρχῶν τοῦ τε Ἐμπορικοῦ καὶ τοῦ Πολιτικοῦ Νόμου, διότι ἡ ἰδιότης τοῦ συνεταίρου ἀπειλεῖ πενταετῆ ἀπὸ τῆς λήξεως τῆς ἑταιρίας ἀποσβεστικὴν παραγραφήν, κατὰ παντὸς συναλλαξαμένου ἢ ἀδικηθέντος ὑπὸ τῆς ἑταιρίας ὥστε καὶ αἱ περὶ ὑπερημερίας καὶ αἱ περὶ δόλου ἀρχαὶ ναυαγοῦσι, διότι ὡς σημεῖον ἐνάρξεως τῆς παραγραφῆς λαμβάνεται ἡ κατὰ τὰς διατυπώσεις διάλυσις τῆς ἑταιρίας, ὅθεν ἐάν τις ἐδάνεισε τὴν ἑταιρίαν δραχμὰς ἑκατὸν χιλιάδας πληρωτέας μετὰ δέκα ἔτη ἀπὸ τοῦ δανείου καὶ ἡ ἑταιρία τῇ ἐπαύριον τοῦ δανείου διελύθη διὰ συμφωνητικοῦ τοιχοκολληθέντος καὶ δημοσιευθέντος, ὁ δανειστὴς θέλει χάσει τὸ δάνειον του ἐντὸς πέντε ἐτῶν ἀπὸ τῆς διαλύσεως τῆς ἑταιρίας, ἐνῷ ὁ δυστυχὴς οὗτος μόνον μετὰ δέκα ἔτη ἠδύνατο νὰ τὸ ἀπαιτήσῃ καὶ μετὰ τὴν δεκαετίαν ἔχαιρε τριάκοντα ἔτη διὰ νὰ ζητήσῃ τὴν πληρωμὴν αὐτοῦ· —ἐκτὸς δὲ τούτου ὅπως καὶ ἂν γίνῃ ἡ δημοσίευσις τῆς διαλύσεως μιᾶς ἑταιρίας, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ λάβωσι γνῶσιν αὐτῆς πάντες οἱ δανεισταὶ τῆς ἑταιρίας καὶ μάλιστα οἱ εἰς ἄλλας πόλεις, ἐπαρχίας ἢ ἐπικρατείας κατοικοῦντες.

Γράφοντες τ' ἀνωτέρω ὅπως συμβιβάσωμεν τὴν ἐν Ἑλλάδι ἐφαρμογὴν ξένων Νόμων, πρὸς τὰς ἐν Ἑλλάδι ἰσχυούσας περὶ τῆς κριτικῆς τῶν Νόμων ἀρχάς, δὲν διστάζομεν εἰς τὴν ὀρθότητα τῶν παρατηρήσεών μας, διότι ἡ υἱοθέτησις ξένων Νόμων ἐξήρτηται ἐκ τῶν γενικῶν ἀρχῶν τῆς ἑλληνικῆς νομοθεσίας καὶ οὐχὶ ἐκ τῶν λόγων οἵτινες συνετέλεσαν εἰς τὴν κατασκευὴν τοῦ ξένου Νόμου·—ἄλλως τε παρατηροῦμεν· 1) ὅτι ὁ Ἐμπορικὸς τῆς Γαλλίας Νόμος εἰσήχθη εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὡς Νόμος ἰσχύων ἄνευ εἰσαγωγῶν καὶ προκαταλήψεων, ἐπομένως τὸ κείμενον αὐτοῦ θὰ χρησιμεύσῃ ἐν Ἑλλάδι καὶ οὐχὶ ἡ δοῦσα ἀφορμὴν εἰς τὴν ἐπιψήφισιν τῶν ἄρθρων αὐτοῦ αἰτία· 2) ὅτι ἐν Ἑλλάδι ὑπάρχει σύστημα παραγραφῶν τοῦ κοινοῦ Δικαίου, τὸ ὁποῖον καταργεῖται προδήλως διὰ τοῦ ἄρθρου 64. τοῦ Ἐμπ. Νόμου, καθόσον τοῦτο ὁμιλεῖ γενικῶς καὶ ἀπολύτως περὶ πάσης ἀγωγῆς ἐναντίον συνεταίρων καὶ καθιεροῖ πενταετῆ παραγραφὴν κατὰ τῶν μὴ ἐκκαθα-

ριστῶν, δὲν ὁρίζει δὲ ποία ἄλλη παραγραφὴ τρέχει κατὰ τῶν μὴ ἐκκαθαριστῶν, ἀπὸ πότε ἄρχεται αὕτη καὶ ὁποία ἡ τύχη τῶν συνεταίρων οἵτινες δὲν ἐγένοντο ἐκκαθαρισταὶ τῆς ὑπὸ διάλυσιν ἑταιρίας των· 3) διότι εἰς ὅλας τὰς διαλυομένας ἑταιρίας πάντοτε θὰ γίνῃ ἐκκαθάρισίς τις, εἴτε συντόμως, εἴτε ἐν διαστήματι χρόνου, (διότι πῶς ἄλλως οἱ συνεταῖροι θὰ διαλύσωσι τὰς ἀμοιβαίας ὑποχρεώσεις των!) ἄρα γενομένης ἐκκαθαρίσεως εἴτε ἐν συντόμῳ εἴτε ἐν μακρῷ χρόνῳ, δεν εἶναι δίκαιον νὰ παραλλάξωσιν αἱ περὶ παραγραφῆς ἀρχαὶ τοῦ Δικαίου, τόσῳ μᾶλλον ὅσον δὲν εἶναι λογικὸν νὰ ὑποθέσῃ τις ὅτι ὑπάρχει διάλυσις ἑταιρίας ἄνευ ἐκκαθαρίσεως· 4) διότι οἱ συνεταῖροι θέλοντες νὰ παραγράψωσι τὰς τῶν τρίτων ἀγωγάς, ἤθελον διαλύει τὴν ἑταιρίαν των ἄνευ ἐκκαθαριστῶν καὶ τοιουτοτρόπως ἤθελον καταδολιευθῇ τὴν ὑπὲρ τῶν δανειστῶν εὐεργετικὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 64· 5) διότι ἐνῷ ἐπὶ διαλύσεως ἑταιρίας καὶ ἐπὶ πάσης ἐν γένει πράξεως, ἡ θέσις τῶν μερῶν δὲν ἀλλοιοῦται, οὐχ ἧττον ἐπὶ διαλύσεως ἑταιρίας θέλει χειροτερεύσει ἡ θέσις τοῦ ἀναλαμβάνοντος ἑκουσίως ἢ ἀκουσίως τὴν ἰδιότητα τοῦ ἐκκαθαριστοῦ καὶ τοιουτοτρόπως θέλει κατασταθῇ βλαβερὸν εἰς αὐτὸν τὸ ὑπούργημα τοῦ ἐκκαθαριστοῦ, ἐναντίον τοῦ κανόνος τοῦ Δικαίου «nemini suum officium debet esse damnosum»· ἐκτὸς δὲ τούτου κατὰ τὰς γνώμας τῶν συγγραφέων, περὶ ὧν κατωτέρω, ἐπιτρέπεται ἀναγωγὴ τοῦ ἐκκαθαριστοῦ κατὰ τῶν μὴ ἐκκαθαριστῶν καὶ οὕτω πως ἅπαντες θὰ ἐνέχωνται ἐπὶ τριακονταετίαν, ἐνῷ τοὐλάχιστον εἰς τὴν Γαλλίαν ὑπάρχουσι καὶ σύντομοι παραγραφαὶ ἐπί τινων ἀπαιτήσεων καὶ ἐνοχικῶν σχέσεων, ὥστε καὶ ἡ θέσις τῶν συνεταίρων χειροτερεύει.

Ἄλλως τε δὲν βλέπομεν καὶ τὸν σπουδαῖον λόγον δι' ὃν ἐν Γαλλίᾳ ἐδόθη τοιαύτη ἔννοια καὶ σημασία εἰς τὸ ἄρθρον 64, διότι κατὰ τὰς γενομένας ἀγορεύσεις καὶ γνώμας ἐπὶ τοῦ ἄρθρου τούτου, σκοπὸς αὐτοῦ ἦτο νὰ ἐξασφαλισθῶσιν οἱ συνεταῖροι κατὰ πάσης ἀγωγῆς κινουμένης κατ' αὐτῶν μετὰ πέντε ἔτη ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς διαλύσεως τῆς ἑταιρίας των, ὅπως ἐπιδοθῶσιν ἀκινδύνως εἰς νέον ἐμπόριον καὶ ἀπολαύωσι πίστεως ἐμπορικῆς, τοιαύτη ὅμως ἀρχὴ προστατεύει τὴν ἀδικίαν καὶ τὴν κακὴν πίστιν, διότι τείνει εἰς βλάβην τῶν δανειστῶν καὶ ἄλλων ἐχόντων ἀξιώσεις κατὰ τῆς ἑταιρίας, τῶν ὁποίων τὰ δικαιώματα δὲν πρέπει νὰ παραγράφωνται ἄλλως πως, εἰμὴ διὰ τῶν εἰς τὴν ἐνοχικὴν σχέσιν, ἐξ ἧς πηγάζουσι τὰ δικαιώματά των, ἀναγομένων παραγραφῶν, καὶ οὐχὶ διὰ παραγραφῆς ἐξαρτωμένης ἐκ τῆς θελήσεως τῶν ὀφειλετῶν καὶ ἐκ τοῦ σημείου ἐνάρξεως ὅπερ οὗτοι ἐκανόνισαν·—ἄλλως τε διατὶ νὰ ἐξασφαλίσωμεν τοὺς συνεταίρους διὰ παραγραφῆς τῶν δικαίων ἀπαιτήσεων τῶν δανειστῶν αὐτῶν, ἐνῷ οἱ συνεταῖροι διαλύσαντες τὴν ἑταιρίαν των ἐγνώριζαν ὅτι ἀφῆκαν ἀνε-

κανοποιήτους δανειστάς, ἢ ἄλλους δικαιούχους, οἵτινες μίαν ἡμέραν θὰ ζητήσωσι τὰ δίκαιά των!

Οἱ τοιοῦτοι δανεισταὶ ἢ ἀπαιτηταί, κινοῦντες τὰς ἀγωγάς των ἐντὸς τοῦ πρὸς παραγραφὴν ὁρισθέντος χρόνου, πράττουσιν ὅ,τι δίκαιον καὶ ὅσιον καὶ δὲν πρέπει διὰ τοῦτο ν' ἀπωθῶνται χάριν ἐκείνων οἵτινες διέλυσαν τὴν ἑταιρίαν των διὰ νὰ καταβροχθίσωσι τὰ ὀφειλόμενα (διὰ πενταετίας) ἀξιοῦντες ὅτι τοῦ λοιποῦ μένουσιν ἄθικτοι πάσης καταδιώξεως, ὅπως δυνηθῶσι νὰ ἐπιδοθῶσιν ἐκ νέου εἰς τὸ ἐμπόριον, γυμνοὶ χρεῶν προτέρων καὶ οὕτω πως νὰ πλουτήσωσι διὰ νέων κερδῶν, χωρὶς νὰ πληρώσωσι τὰ ἐκ τῆς πρώτης ἑταιρίας των ὀφειλόμενα ἅτινα τοῖς ἐχρησίμευσαν ὡς κεφάλαια τῆς νέας ἑταιρίας ἢ τῶν νέων ἐπιχειρήσεών των·—ἂν ὁ Νόμος ἀπένειμέ τινα προνόμια εἰς τὸ ἐμπόριον, ἔπραξε τοῦτο πρὸς ἐνίσχυσιν τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς καλῆς πίστεως καὶ οὐχὶ πρὸς καταδολίευσιν τῶν δανειστῶν, διότι ἐν πάσῃ εὐνομουμένῃ κοινωνίᾳ ἡ ἰσότης τῶν δικαιωμάτων καὶ ὑποχρεώσεων δὲν πρέπει νὰ διαφέρῃ, ἐκτὸς δὲ τούτου ἡ παραγραφὴ τοῦ ἄρθρου 64. ὑπὲρ τῶν συνεταίρων δὲν τείνει εἰς ἐνίσχυσιν τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς καλῆς πίστεως· 1) διότι ὁ τυχὼν παραγραφῆς δὲν εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ ἐπιδοθῇ ἐκ νέου εἰς τὸ ἐμπόριον· οὗτος διὰ παραγραφῆς τῶν χρεῶν του (συνεπείᾳ ἐπινοήσεως διαλύσεως ἑταιρίας) ἐπλούτησε καὶ εὐχαριστεῖται νὰ ἐντρυφᾷ ἐπὶ τῶν ἱδρώτων τῶν ἄλλων δηλ. ἐπὶ τῶν σφετερισθέντων κεφαλαίων ἢ ἄλλων κτημάτων· 2) διότι καὶ ἂν ἐπιδοθῇ εἰς νέον ἐμπόριον, δὲν θὰ χαίρῃ καμμίαν ὑπόληψιν καὶ ἐμπορικὴν πίστιν, καθόσον ἡ προτέρα διαγωγὴ αὐτοῦ ἀφῆκε στίγμα ἀνεξίτηλον ἐπὶ τοῦ μετώπου του· 3) διότι καὶ ἂν δυνηθῇ ν' ἀποκτήσῃ νέαν ὑπόληψιν καὶ νέαν ἐμπορικὴν πίστιν, πάλιν θὰ ἐπινοήσῃ νέαν διάλυσιν ἄνευ ἐκκαθαριστῶν, διὰ νὰ δυνηθῇ νὰ κερδίσῃ καὶ ἄλλα κεφάλαια, καθότι ὁ ἅπαξ ἄδικος γενόμενος καθίσταται ἐργάτης ἀδικίας καὶ πλεονεξίας· —ἕνεκα τούτων καὶ πλείστων ὅσων ἄλλων σκέψεων ἃς ἠδύνατό τις νὰ κάμῃ, φρονοῦμεν ὅτι ἐν Ἑλλάδι πρέπει νὰ ἑρμηνευθῇ τὸ ἄρθρον 64 ὡς ἀφορῶν τὰς ἀγωγὰς συνεταίρων κατὰ συνεταίρων, τὰς ἐκ τῆς ἑταιρίας των ἀποῤῥεούσας καὶ τοῦτο εἶναι δίκαιον καὶ πρέπον, διότι συνεταῖροι οἵτινες προέβησαν εἰς ἑταιρικὰς σχέσεις καὶ διέλυσαν αὐτάς, ὤφειλον κατὰ τὴν διάλυσιν νὰ ἱκανοποιηθῶσι μεταξύ των, ἄλλως ἡ σιωπή τινος πέραν τῶν 5 ἐτῶν ἀπὸ τῆς διαλύσεως, ἢ ἀπὸ τῆς περαιώσεως τῆς ἐκκαθαρίσεως τῶν ἑταιρικῶν σχέσεων καὶ ἡ μετὰ παρέλευσιν αὐτῶν κινουμένη ἀγωγὴ προδίδει δολιότητα, ἀγνωμοσύνην ἢ κακεντρέχειαν, διότι πολλάκις οἱ συνεταῖροι κατὰ τὴν διάλυσιν τῆς ἑταιρίας των λησμονοῦσιν εἰς χεῖρας τῶν συνεταίρων των ὑποσχετικὰ ἢ ἄλλα ἔγγραφα, ἢ ἐμπιστεύονται εἰς τὰς διαβεβαιώσεις αὐτῶν ὅτι

τ' ἀπώλεσαν κλπ. διαῤῥηγνύουσι τὰ ἐξοφλητικά, ἢ δὲν ἐπιμελοῦνται περὶ τὴν προφύλαξιν αὐτῶν καὶ οὕτω πως δύνανται νὰ γίνωσι θῦμα τῆς εὐπιστίας ἢ τῆς λησμοσύνης των, ὡς πολλάκις συνέβη.

Τὰ ἑλληνικὰ δικαστήρια, πλανηθέντα ἐκ τῆς Γαλλικῆς νομολογίας καὶ τῶν Γάλλων συγγραφέων, παρεδέχθησαν ὅτι ἡ ἐν τῷ ἄρθρῳ 64 τοῦ Ἐμπορ. Νόμου ἀναφερομένη 5ετὴς παραγραφὴ δὲν ἀφορᾷ τὰς ἀγωγὰς τῶν συνεταίρων κατ' ἀλλήλων (αἵτινες παραγράφονται διὰ τῆς τριακονταετίας) ἀλλὰ τὰς ἀγωγὰς τῶν τρίτων κατὰ τῶν συνεταίρων (ὅρα ἀποφ. τοῦ Ἀρείου Πάγου 171 τοῦ 1850, 102 τοῦ 1852, καὶ 898 τοῦ 1862)· τὴν Νομολογίαν ταύτην κατακρίνομεν ὡς ἀπονενοημένην καὶ ἄδικον, διότι τὸ ἄρθρον 64. τοῦ Ἐμπορ. Νόμου εἶναι μεταγενέστερον τῶν περὶ παραγραφῆς ἀρχῶν τοῦ Ῥωμ. Δικαίου καὶ δὲν κάμνει καμμίαν διάκρισιν ὡς πρὸς τὰ εἴδη τῶν ἀγωγῶν, ἄρα ἐὰν μία ἑταιρία ἁρπάσῃ ἀκίνητόν τι κτῆμα, θὰ τὸ κυριεύσῃ διὰ πενταετίας ἀπὸ τῆς διαλύσεως!

Δὲν ἀρνούμεθα ὅτι εἰς τὴν Γαλλίαν τοιαύτη ἐπεκράτησε νομολογία ἐπὶ τῇ βάσει τῶν κατὰ τὴν ἐπιψήφισιν τοῦ ἄρθρου 64 ῥηθέντων, ἂν καί τινες τῶν συγγραφέων ἐπικαλούμενοι τὸ γράμμα τοῦ Νόμου, ἰσχυρίσθησαν ὅτι ἀφορᾷ τὰς ἀγωγὰς τῶν συνεταίρων κατ' ἀλλήλων, μολοντοῦτο ἐπειδὴ καὶ ἡ νομολογία τῶν Γαλλικῶν δικαστηρίων ἐγένετο δεκτὴ ἐν Ἑλλάδι, (ἂν καὶ ἀντεκρούσθη ὑπὸ πολλῶν διαδίκων καὶ συνηγόρων ἐπικαλεσθέντων το γράμμα τοῦ Νόμου) μολαταῦτα δὲν δυνάμεθα νὰ παρατρέξωμεν καὶ τὰ κατὰ τὴν Γαλλικὴν Νομοθεσίαν παρουσιαζόμενα ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 64 ζητήματα ὧν δύνανται νὰ κάμωσι χρῆσιν οἱ συμφωνοῦντες πρὸς τὴν ὑπὸ τῆς Γαλλικῆς Νομολογίας δοθεῖσαν ἔννοιαν ἐπὶ τοῦ ἄρθρ. 64.

Κατὰ τὴν Γαλλικὴν Νομολογίαν καὶ τοὺς Γάλλους συγγραφεῖς τὸ ἄρθρ. 64 ὑπέβαλεν εἰς πενταετῆ παραγραφὴν τὰς ἀγωγὰς αἵτινες δύνανται νὰ κινηθῶσιν ὑπὸ τρίτων κατὰ τῶν μελῶν διαλυθείσης ἑταιρίας ὡς πρὸς τὰς ἑταιρικὰς ὑποχρεώσεις, διότι ἂν οἱ πάλαι ποτε ἀποτελοῦντες ἑταιρίαν ἔμενον ἐπὶ 30 ἔτη ἐκτεθειμένοι εἰς καταδιώξεις, ἃς τυχὸν οὐδὲ νὰ προΐδωσιν ἠδύναντο, ἤθελον εὑρεθῇ εἰς μεγίστας δυσχερείας, προκειμένου ν' ἀναλάβωσι νέας ἐργασίας, τῆς πίστεως αὐτῶν ὑπόπτου ἢ προβληματικῆς διατελούσης, καὶ τοιουτοτρόπως ἤθελε στερηθῇ τὸ ἐμπόριον τῆς δεούσης ἀσφαλείας·—ἡ διάρκεια ἑπομένως τῆς παραγραφῆς περιωρίσθη εἰς πέντε ἔτη ἀπὸ τῆς διαλύσεως τῆς ἑταιρίας, ἡ δὲ παραγραφὴ αὕτη διακόπτεται συμφώνως μὲ τὰς περὶ τούτου κοινὰς ἀρχὰς τοῦ Δικαίου· — οἱ λόγοι οἵτινες προεκάλεσαν τὸν περιορισμὸν τῆς διαρκείας τῆς παραγραφῆς δὲν ἐφαρμόζονται ὡς πρὸς

τοὺς ἐκκαθαριστὰς εἰς χεῖρας τῶν ὁποίων τὰ ἑταιρικὰ κεφάλαια εἰσὶ συγκεντρωμένα καὶ δύνανται ν' ἀνταποκριθῶσι πρὸς ἅπαντα τὰ χρέη.

Τί συμβαίνει ὅμως ὅταν οἱ ἐκκαθαρισταὶ εἰσὶν ἐνταυτῷ καὶ συνεταῖροι; ὑπόκεινται οὗτοι εἰς διπλὴν ἀγωγὴν ἐκ μέρους τῶν ἑταιρικῶν δανειστῶν; ὡς συνεταῖροι καταδιώκονται προσωπικῶς ὡς εἰς ὁλόκληρον ὑπόχρεοι διὰ τὰς ἑταιρικὰς ὑποχρεώσεις; δύνανται νὰ καταδιωχθῶσιν ὡς ἐκκαθαρισταὶ ἅ τε κατέχοντες ἑταιρικὰ χρήματα ἢ ἐντεταλμένοι τὴν πληρωμὴν τῶν χρεῶν;

Τὰ ζητήματα ταῦτα ἀμφισβητοῦνται. — οἱ Κ. Κ. Μαλεπέϋρ καὶ Ζουρδαὶν (σελ. 343) κάμνουσι διακρίσεις τινάς·—οὗτοι παρατηροῦσιν ἐν πρώτοις ὅτι ἐν τῇ συζητήσει ἥτις ἠγέρθη ὡς πρὸς τὸ ἀντικείμενον τοῦτο ἐν τῷ Συμβουλίῳ τῆς Ἐπικρατείας, ἡ διάκρισις ἥτις καθιερώθη μεταξὺ τῶν ἐκκαθαριστῶν καὶ τῶν λοιπῶν συνεταίρων στηρίζεται εἰς τὸν λόγον ὅτι εἰς τὰς χεῖρας τοῦ πρώτου εὑρίσκονται ἡνωμένα ἅπαντα τὰ κεφάλαια καθὼς καὶ τ' ἀκίνητα τῆς ἑταιρίας, ἐνῷ οἱ λοιποὶ συνεταῖροι οὐδὲν κατέχουσι καὶ συμπεραίνουσιν, ἀκολουθοῦντες τὸ πνεῦμα τοῦ Νομοθέτου, ὅτι ἡ ἀγωγὴ δὲν διατηρεῖται κατὰ τοῦ ἐκκαθαριστοῦ συνεταίρου, ἢ καθ' ὅσον οὗτος κατέχει τὰ ὑπάρχοντα τῆς ἑταιρίας, προσθέτουσι δ' ὅτι ἡ ἐναντία ἀρχὴ καταστρέφει τὸ ἄρθρ. 64· — ἂς ὑποθέσωμεν, λέγουσιν, ὅτι δανειστής τις ἐμφανίζεται εἰς τὸν ἐκκαθαριστὴν μετὰ παρέλευσιν πέντε ἐτῶν· — ἐὰν παραδεχθῇ τις ὅτι ὁ τελευταῖος οὗτος δὲν ἐνέχεται ἢ ὡς ἐκκαθαριστής, ἰδοὺ τί θέλει συμβῇ· ἢ θὰ ἔχῃ εἰς χεῖράς του ἑταιρικὰ κεφάλαια, καὶ τότε θὰ τὰ μεταχειρισθῇ πρὸς πληρωμήν, ἢ ἀπέδωκε ταῦτα τοῖς συνεταίροις καὶ κατὰ τὴν περίπτωσιν ταύτην θὰ πληρώσῃ μέχρι συμπληρώσεως τῶν τέως διανεμηθεισῶν ποσοτήτων, διότι δὲν ἠδύνατο νὰ ἐπιχειρήσῃ τοιαύτην διανομὴν πρὸς βλάβην τῶν δανειστῶν τῆς ἑταιρίας, ἀλλὰ τότε θὰ ἔχῃ ἀγωγὴν πρὸς ἀνάληψιν τῶν δοθέντων· — τοιαύτη συνέπεια εἶναι ἐπιεικὴς καὶ λογική, οἱ δὲ συνεταῖροι δὲν θὰ ἔχωσι δίκαιον νὰ παραπονῶνται, διότι εἰς τοιαύτην περίπτωσιν δὲν ὑπολείπεται ἄλλο τι ἢ ν' ἀποδώσωσιν ὅ,τι δὲν ἐδικαιοῦντο νὰ λάβωσιν· — ἐὰν ἤδη παραδεχθῇ τις ὅτι ὁ ἐκκαθαριστὴς συνεταῖρος ἐναγόμενος μετὰ 5 ἔτη, διατηρῶν τὴν τοῦ συνεταίρου ἰδιότητα, ἦναι προσωπικῶς ὑπόχρεως πρὸς καταβολὴν τοῦ χρέους του καὶ ὅτι δὲν ἔχει ἀναγωγὴν κατὰ τῶν συνεταίρων του καὶ ὅτι μόνος θ' ἀνεχθῇ τὸ βάρος τῆς ὑποχρεώσεως ταύτης, ἢ θὰ ἔχῃ ἀναγωγὴν κατὰ τῶν συνεταίρων του, καὶ τότε οὗτοι παρὰ τὴν καθιερωθεῖσαν διὰ τοῦ ἄρθρ. 64 παραγραφήν, θὰ ἦναι ὑπόχρεοι πρὸς συνεισφοράν, τότε ἤθελεν εἶσθαι ἀληθὲς ὅτι τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ ἄρθρ. 64 ἤθελεν ἐξουδενισθῇ· ἕνεκα τῶν λόγων τούτων φρονοῦσιν οἱ Κ.Κ. Malepeyre et Jourdain ὅτι μετὰ τὰ πέντε ἔτη, ἡ προσωπικὴ ἀγωγὴ παραγράφεται καὶ ἀποσβέννυται ὡς πρὸς ἅπαντας ἀν-

ξαιρέτως τοὺς συνεταίρους καὶ ὅτι ἡ μόνη ἀγωγὴ ἥτις ὑφίσταται τότε εἶναι ἡ ἀγωγὴ ἡ ἐξασκουμένη κατὰ τοῦ ἐκκαθαριστοῦ ὑπὸ τὴν ἰδιότητά του·—ἡ γνώμη αὕτη ἐγένετο δεκτὴ παρὰ τῶν Bravard σελ. 94 καὶ ἑπ. καὶ Alauret ἀριθ. 290 καὶ ἑπ.

Οἱ Pardessus (N. 1090), Delvincourt (inst. de dr. com. τόμ. 2. N. 67), Vimens (p. 372), Troplong (N. 1051), Bedarride (N° 702 et suiv.) ἐκφράζουσιν ἐναντίαν γνώμην, βασίζονται δὲ ἐπὶ τοῦ κειμένου τοῦ ἄρθρ. 64 ὅπερ καθ' αὐτοὺς δὲν φαίνεται νὰ καθιερῇ τοιαύτην διάκρισιν.

Κατὰ τὸ κοινὸν Δίκαιον, λέγει ὁ Troplong, ἡ παραγραφὴ εἶναι τριακονταετής· — διὰ νὰ περιορίσωμεν αὐτὴν ἀπαιτεῖται εἰδικὴ περὶ τούτου διάταξις, τὸ δὲ ἄρθρ. 64 δὲν περιέχει τοιαύτην ἢ ὡς πρὸς τοὺς μὴ ἐκκαθαριστὰς συνεταίρους·—ὡς πρὸς τὸν ἐκκαθαριστὴν συνεταῖρον δὲν γίνεται κάμμία πρόνοια, ἑπομένως ἡ σιωπὴ τοῦ Νόμου ἀφίνει τοῦτον ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ κοινοῦ Δικαίου· — κατὰ συνέπειαν φρονεῖ ὅτι καὶ μετὰ τὰ 5 ἔτη ὁ ἐκκαθαριστὴς συνεταῖρος δύναται καὶ προσωπικῶς νὰ εναχθῇ κατὰ τὸ ἄρθρ. 64, ὅτι ἔχει δικαίωμα ἀναγωγῆς κατὰ τῶν συνεταίρων του καὶ ὅτι ἐκ τούτων δὲν πρέπει νὰ συμπεράνῃ τις ὅτι τὸ εὐεργέτημα τοῦ ἄρθρ. 64 ἐκμηδενίζεται ὡς πρὸς τοὺς μὴ ἐκκαθαριστὰς συνεταίρους, 1) διότι δὲν θὰ ἐνάγωνται ἀμέσως καὶ διὰ τὸ ὅλον, παρὰ τῶν δανειστῶν τῆς ἑταιρίας, ἀλλ' ἐμμέτως διὰ τῆς ἀναγωγῆς τῶν ἐκκαθαριστῶν συνεταίρων, καὶ διὰ τὸ ἀναλογοῦν μέρος τοῦ χρέους των (διαιρετοῦ καθισταμένου τούτου), ἀφ' ἑτέρου θὰ δύνανται νὰ προτείνωσιν ὅσας ἔχουσι προσωπικὰς ἐνστάσεις κατὰ τῶν ἐκκαθαριστῶν συνεταίρων των· τοιαύτην σχεδὸν γνώμην ἐκφράζει καὶ ὁ Delangle ἀριθ. 752.

Ὑπὸ τὴν ἔποψιν ὅτι τὸ ἄρθρ. 64 ἀφορᾷ τὰς ἀγωγὰς τῶν τρίτων κατὰ τῶν συνεταίρων, τινὲς συγγραφεῖς θεωροῦσιν ὀρθωτέραν τὴν γνώμην τοῦ Troplong καὶ τῶν σὺν αὐτῷ, διότι ἅμα τις ἀναγνώσῃ ἐπισταμένως τὰς γενομένας εἰς τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας συζητήσεις ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 64, δὲν δύναται νὰ πεισθῇ ὅτι ἐπῆλθεν εἰς τὴν διάνοιαν τῶν συντακτῶν τοῦ ἄρθρου τούτου νὰ διαχωρίσωσι τὴν διπλὴν ἰδιότητα ἥτις συνυπάρχει εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ ἐκκαθαριστοῦ συνεταίρου, νὰ τὸν θεωρῇ μὲν ὡς συνεταῖρον μετὰ παρέλευσιν τῶν 5 ἐτῶν καὶ νὰ περιορίσῃ εἰς τὰς ἀξίας ἃς κατέχει ἢ ἠδύνατο νὰ κατέχῃ ὡς ἐκκαθαριστής, τὴν ἀγωγὴν ἥτις μετὰ τὴν προθεσμίαν ταύτην δύναται ἀκόμη νὰ ἐνασκηθῇ κατ' αὐτοῦ·—ἡ καθιερωθεῖσα διάκρισις μεταξὺ τοῦ ἐκκαθαριστοῦ συνεταίρου καὶ τῶν λοιπῶν συνεταίρων στηρίζεται εἰς τὸ ὅτι οὗτοι κατέχουσιν ἅπαντα τὰ κεφάλαια τῆς ἑταιρίας, ἐνῷ οὗτοι οὐδὲν πλέον ἔχουσιν, ἀλλ' οὐδαμῶς ἐῤῥέθη ὅτι ἡ μόνη

ἀγωγὴ ἥτις ὑφίσταται μετὰ 5 ἔτη εἶναι ἡ τῆς λογοδοσίας τῆς ἐκκαθαρίσεως· οὐδόλως ἐλέχθη ὅτι μετὰ παρέλευσιν τῶν 5 ἐτῶν οἱ μὴ ἐκκαθαρισταὶ συνεταῖροι ἤθελον εἶσθαι ἀπηλλαγμένοι πάσης ἀναγωγῆς καὶ δι' αὐτὸ τὸ μέρος των ὡς πρὸς τὰ εταιρικὰ χρέη, τοὐναντίον φαίνεται ἐκ τῶν ῥηθέντων κατὰ τὴν συζήτησιν τοῦ ἄρθρ. 64·—εἶναι βέβαιον, ἐλέγετο τότε, ὅτι ἤθελέ τις φυγαδεύσει τὰς εταιρίας ἐὰν οἱ ἀναμιχθέντες εἰς αὐτὰς δὲν ἠδύναντο νὰ ἴδωσιν ἑαυτοὺς ἀπηλλαγμένους ἢ μετὰ 30 ἔτη καὶ ἐπομένως θὰ εὑρίσκοντο εἰς ἀδυναμίαν νὰ συστήσωσι νέον κατάστημα·—τοιαύτη ἀρχὴ ἤθελεν ἐπιφέρει τὴν παράτασιν τῆς ἀλληλεγγύης, καὶ τὸ ἀμφίβολον τῆς περιουσίας τῶν συνεταίρων καὶ δι' αὐτὰ ἀκόμη τὰ χρέη τῶν συνεταίρων.

Ἡ πενταετὴς παραγραφὴ τοῦ ἄρθρ. 64 ἐφαρμόζεται ὡς πρὸς τὰς ἀγωγὰς τῶν τρίτων ἃς δύνανται νὰ ἐγείρωσι κατὰ τῶν μὴ ἐκκαθαριστῶν συνεταίρων δυνάμει τοῦ ἄρθρ. 22 τοῦ Ἐμπ. Νόμου, ἀλλὰ δὲν ἐφαρμόζεται ὡς πρὸς τὰς ἀγωγὰς ἃς δύνανται οἱ συνεταῖροι νὰ ἐγείρωσι κατ' ἀλλήλων· — ὁ ἐκκαθαριστὴς συνεταῖρος, ὅστις ἐπλήρωσε μετὰ 5 ἔτη εταιρικὸν χρέος, ἔχει ἕνεκα τούτου ἀναγωγὴν καθ' ἑκάστου τῶν λοιπῶν συνεταίρων·—ὡσαύτως ἐὰν εἷς τῶν μὴ ἐκκαθαριστῶν συνεταίρων εναχθεὶς μετὰ πέντε ἔτη, ἐπλήρωσε τὸ χρέος, δύναται νὰ ἐνασκήσῃ τὴν ἀναγωγήν του κατὰ τῶν συνεταίρων του καὶ μετὰ τὰ πέντε ἔτη ἀπὸ τῆς διαλύσεως καὶ μετ' αὐτὰ τὰ πέντε ἀπὸ τῆς πληρωμῆς ἔτη.

Ὁσάκις δὲν ὑπάρχωσιν ειδικοὶ ἐκκαθαρισταί, ἡ δ' ἐκκαθάρισις ἀνετέθη εἰς ὅλους τοὺς συνεταίρους, τότε κατὰ τοὺς Βραδὰρ καὶ Ἀλυζέτ, ἅπαντες οἱ συνεταῖροι ἀπαλλάσσονται μὲν τῆς προσωπικῆς ἀγωγῆς δύνανται δὲ νὰ εναχθῶσιν ὡς ἐκκαθαρισταὶ ἀναλόγως τῶν εταιρικῶν ἀξιῶν ἃς κατέχουσι· — κατὰ δὲ τοὺς Τρολὸν καὶ Βεδχρίδ, ἡ πενταετὴς παραγραφὴ δὲν ἐφαρμόζεται ἐπὶ τοῦ προκειμένου, διότι τὸ ἄρθρον 64. ἀφορᾷ τοὺς μὴ ἐκκαθαριστὰς συνεταίρους, ὅθεν ἁπάντων τῶν συνεταίρων διατελούντων ὡς ἐκκαθαριστῶν, ἐφαρμόζονται αἱ ἀρχαὶ τοῦ κοινοῦ Δικαίου.

Ἐν περιπτώσει καθ' ἣν ὁ ἐκκαθαριστὴς εἶναι τρίτος καὶ ξένος τῇ εταιρίᾳ, ὁ Bedarride (ἀριθ. 692) φρονεῖ ὅτι ἡ πενταετὴς παραγραφὴ δὲν ἐφαρμόζεται, διότι τὸ ἄρθρον 64 ὑποθέτει ἐκκαθαριστὴν συνεταῖρον, κατὰ δὲ τὴν ἐπ' αὐτοῦ συζήτησιν δὲν προέκειτο περὶ ἀλλοτρίου τῇ εταιρίᾳ ἐκκαθαριστοῦ· — κατὰ τὴν συζήτησιν τοῦ ἄρθρου τούτου οἱ ὑπερασπισταὶ αὐτοῦ ἔλεγον ὅτι τοῦτο γίνεται πρὸς τὸ συμφέρον τῶν δανειστῶν οἵτινες καὶ μετὰ τὴν πενταετίαν πρὸς θεραπείαν τῶν δικαίων των ἔχουσι προσωπικὴν ἀγωγὴν κατὰ τῶν ἐκκαθαριστῶν συνεταίρων, ἥτις ἀποτελεῖ συμπληρωτικὴν ἐγγύησιν, ἐνῷ προ-

κειμένου περὶ ξένου ἐκκαθαριστοῦ, οἱ δανεισταὶ ἤθελον στερηθῆ τῆς θεραπείας ταύτης, διότι δὲν θὰ ἠδύναντο ν' ἀπαιτήσωσι κατὰ τοῦ ξένου ἐκκαθαριστοῦ ἢ ὅ,τι οὗτος κατέχει διὰ λογαριασμὸν τῆς ἑταιρίας καὶ τοιουτοτρόπως ἤθελεν ἐξαρτᾶσθαι ἐκ τῆς θελήσεως τῶν συνεταίρων νὰ βελτιώσωσιν ἢ νὰ χειροτερεύσωσι τὴν θέσιν τῶν ἑταιρικῶν δανειστῶν, ἐκλέγοντες ἐκκαθαριστὴν εἴτε ἕνα τῶν συνεταίρων, εἴτε ξένον·—ἄλλως τε ὅταν ὁ ἐκκαθαριστὴς λαμβάνεται ἐκτὸς τῆς ἑταιρίας δὲν εἶναι ἢ ἁπλοῦς ἐντολοδόχος καὶ κατὰ συνέπειαν οἱ διορίσαντες αὐτὸν θεωροῦνται ὡς ἐκκαθαρισταί, διότι δι' αὐτοὺς ἐργάζεται καὶ ἐπ' αὐτῶν ἐφαρμόζεται τὸ ἀξίωμα «qui mandat fecisse videtur» αἱ ἑταιρικαὶ ἑπομένως ἀξίαι κατὰ τὴν περίπτωσιν ταύτην θεωροῦνται ὅτι ὑπάρχουσιν εἰς χεῖρας ἁπάντων τῶν συνεταίρων·—τὴν ἀρχὴν ταύτην καθιέρωσεν ἀπόφασις δικαστικὴ ἥτις ἀπεφάνθη ὅτι ὅταν οἱ ἐκκαθαρισταὶ λαμβάνωνται ἐκτὸς τῶν συνεταίρων, ἐκλεχθέντες παρ' αὐτῶν, οὗτοι δὲν δύνανται νὰ ἐπικαλεσθῶσι τὴν παραγραφὴν τοῦ ἄρθρ. 64 ἥτις δὲν ἐφαρμόζεται ἐπὶ τῆς περιστάσεως ταύτης καὶ ὅτι οὗτοι διαμένουσιν ὡς ἐκκαθαρισταὶ, ὑποκείμενοι εἰς τὴν τριακονταετῆ παραγραφήν.

Ὅταν οἱ συνεταῖροι διαλύοντες τὴν ἑταιρίαν των δὲν διορίσωσιν ἐκκαθαριστάς, ἀλλὰ προβῶσι πάραυτα εἰς τὴν διανομὴν τοῦ ἐνεργητικοῦ καὶ παθητικοῦ, δὲν δύνανται νὰ ἐπικαλεσθῶσι τὴν πενταετῆ παραγραφὴν, ἀλλὰ τὴν τριακονταετῆ, διότι ἡ διανομὴ ἀποτελεῖ ἐκκαθάρισιν· (ἄρα πότε θὰ ἐφαρμοσθῇ ἡ πενταετία ὡς πρὸς τρίτους!)

Ἡ πενταετὴς παραγραφὴ ἀποβαίνει ἀνεφάρμοστος ὅταν ἡ ἑταιρία ὑπέκυψεν εἰς πτώχευσιν, διότι τὸ ἄρθρον 64 ὑποθέτει τὴν περίπτωσιν καθ' ἣν ἡ ἑταιρία οὖσα ἀξιόχρεως, ἑκουσίως ὑπὸ τῶν μελῶν αὐτῆς κηρύττεται εἰς διάλυσιν καὶ ἐκκαθάρισιν, καθ' ἣν δὲ περίπτωσιν λάβῃ χώραν συμβιβασμὸς, μετὰ πτώχευσιν, οὐδεμία ἀγωγὴ δύναται νὰ ἐνασκηθῇ κατὰ τῶν συνεταίρων ὡς πρὸς τὰ παλαιὰ χρέη, διότι ὁ συμβιβασμὸς ἐπιφέρει ἀνανέωσιν, ἡ δὲ καταβολὴ τῶν μερισμάτων δύναται νὰ ἐνασκηθῇ ἐπὶ τριάκοντα ἔτη—καθ' ἣν δὲ περίπτωσιν ἡ πτώχευσις περαιοῦται διὰ τῆς ἑνώσεως τῶν δανειστῶν, οἱ σύνδικοι πραγματοποιοῦσι τὸ ἐνεργητικὸν καὶ τὴν διανομὴν τοῦ μερίσματος μεταξὺ τῶν δανειστῶν, ἡ δὲ κατάστασις τῶν ὀφειλετῶν κανονίζεται ὑπὸ τοῦ Νόμου μετὰ μείζονος ἢ ἐλάσσονος αὐστηρότητος ἐφ' ὅσον κατέστησαν συγγνωστέοι.

Ἡ παραγραφὴ τῶν πέντε ἐτῶν ἡ καθιερωθεῖσα ὑπὲρ τῶν μὴ ἐκκαθαριστῶν συνεταίρων, δύναται νὰ ἐπικαλεσθῇ καὶ παρὰ τοῦ ἐκκαθαριστοῦ συνεταίρου, ὅστις ἔδωσε λόγον, καὶ τοῦ ὁποίου ἡ ἀποχώρησις ἐδημοσιεύθη συμφώνως μὲ τὸ ἄρθρ. 45 τοῦ Ἐμπ. Νόμου.

Ὅταν ἡ πενταετὴς παραγραφὴ ἀπεκτήθη ὑπὲρ τοῦ μὴ ἐκκαθαριστοῦ συνεταίρου, ἡ ἑταιρία δὲν δύναται πλέον νὰ κηρυχθῇ εἰς κατάστασιν πτωχεύσεως, καὶ καθ' ἣν εἰσέτι περίπτωσιν δὲν ἐπληρώθησαν τὰ χρέη παρὰ τῶν ἐκκαθαριστῶν Bedarride Nº 700.

Ἄρθρ. 65—70.

Τ' ἄρθρα ταῦτα ἀποβλέποντα τὸν χωρισμὸν ὑπαρχόντων μεταξὺ ἀνδρογύνου, δὲν ἔχουσι παρ' ἡμῖν ἀξίαν τινὰ, διότι ἀνταποκρίνονται εἰς τὸν Γαλλικὸν πολιτικὸν Κώδηκα κατὰ τὸν ὁποῖον μεταξὺ συζύγων συνερχομένων εἰς γάμον, συνιστᾶται ἑταιρία κοινοκτημοσύνης ἐνῷ παρ' ἡμῖν δὲν συμβαίνει τοιοῦτόν τι, (ἴδε ἄρθρα 676—681 τῆς Πολιτικῆς Δικονομίας).

Ἄρθρ. 71—73.

Αἱ διατάξεις τῶν ἄρθρων τούτων μένουσιν ἐν ἀχρηστίᾳ μὴ ὑπαρχόντων παρ' ἡμῖν χρηματιστηρίων.

Ἄρθρ. 74—90.

Καὶ τ' ἄρθρα ταῦτα μένουσιν ἐν ἀχρηστίᾳ μὴ ὑπάρχοντος παρ' ἡμῖν Νόμου περὶ διορισμοῦ καὶ καθηκόντων κολλυβιστῶν καὶ μεσιτῶν, ἂν καὶ πρὸς τοιοῦτον σκοπὸν περιελήφθη ἐν τῷ Ποινικῷ Νόμῳ ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρ. 231, μένοντος καὶ τούτου ἐν ἀχρηστίᾳ.

Κατὰ συνέπειαν ἕκαστος δύναται νὰ μετέλθῃ ἐλευθέρως τὸ ἰδιωτικὸν τοῦτο ἐπάγγελμα.

Σημειωτέον ἐνταῦθα ὅτι ἐν Γαλλίᾳ, οἱ μεσίται εἶναι ὑπεύθυνοι διὰ τὴν γνησιότητα τῆς τελευταίας ὑπογραφῆς τοῦ γραμματίου ἢ τῆς συναλλαγματικῆς ἣν ἔλαβον καὶ ἔδωσαν εἰς τρίτον πρὸς προεξόφλησιν (escompte)·—τοιοῦτόν τι συνέβη καὶ ἐν Πάτραις, διότι μεσίτης τις φέρων γραμμάτια μὲ πλαστὴν ὀπισθογράφησιν ἐξηπάτησε τρίτους καὶ δοὺς ταῦτα, ἔλαβε τὸ τίμημα τῶν γραμματίων·—τὰ δικαστήρια τῶν Πατρῶν πεισθέντα ἐκ τῶν ἀποδείξεων περὶ τούτου κατεδίκασαν τὸν μεσίτην ν' ἀποζημιώσῃ τὸν λαβόντα τὰ γραμμάτια ἐπὶ πληρωμῇ, ἀλλ' ὁ Ἄρειος Πάγος διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 194 τοῦ 1866, ἀποφάσεώς του ἀπήλλαξε τὸν μεσίτην ἐπὶ λόγῳ ὅτι ἐν Ἑλλάδι δὲν ἐξεδόθησαν κατὰ τὸ ἄρθρον 72 τοῦ Ἐμπορικοῦ Νόμου γενικαὶ ἢ μερικαὶ Ἀστυνομικαὶ διατάξεις κανονίζουσαι τὰ τῶν παρὰ τοῦ αὐτοῦ Ἐμπορικοῦ Νόμου προνοουμένων κολλυβιστῶν καὶ μεσιτῶν καθήκοντα καὶ ὁρίζουσαι τὰ δικαιώματα καὶ τὰς ὑποχρεώσεις αὐτῶν, αἱ δὲ ἀρχαὶ τὰς ὁποίας ἐκθέτουσιν ὡς πρὸς ταῦτα οἱ Γάλλοι Νομοδιδάσκαλοι στηρίζονται εἰς εἰδικὸν ἐν Γαλλίᾳ ἰσχύοντα Ἀστυνομικὸν Κανονισμὸν, ὅστις ῥητῶς θεωρεῖ τοὺς τοιούτους κολλυβιστὰς ὑπευθύνους διὰ τὴν γνησιότητα τῆς τελευταίας ὑπογραφῆς τῶν συναλλαγματικῶν καὶ

γραμματίων εἰς διαταγήν—ἡ ἀπόφασις αὕτη εἶναι ἐν μέρει ὀρθή, ἀλλ' εἰς τὴν ὑπόθεσιν ἐφ' ἧς ἐξεδόθη εἶναι ἐσφαλμένη καὶ ἄδικος, διότι ἀνεξαρτήτως τῆς ἰδιότητος τοῦ μεσίτου, πᾶς ὅστις ἐν γνώσει τῆς πλαστότητος ἑνὸς ἐγγράφου κάμνει χρῆσιν αὐτοῦ καὶ βλάπτει ἄλλον, ἐνεργεῖ ἀξιόποινον πρᾶξιν καὶ εἶναι ὑπόχρεως εἰς ἀποζημίωσιν (ἄρθρον 56. ἐδάφ. 2, 71, 258, 396 καὶ 30 Ποιν. Νόμου), ἐπομένως ἀπέναντι τοιούτων ὁρισμῶν τοῦ Δικαίου, ἦσαν περιττοὶ οἱ περὶ μεσιτῶν καὶ κολλυβιστῶν κανονισμοί—ἄλλως ἔχει τὸ πρᾶγμα ὅταν ὁ μεσίτης ἀγνοῇ τὸ μὴ γνήσιον τῆς ὑπογραφῆς τοῦ τελευταίου ὀπισθογράφου, διότι τότε ἐν ἀγνοίᾳ διεπραγματεύθη τὴν ἐκτόκισιν, ἀλλὰ κατ' ἀρχὴν ὁ μεσίτης λαμβάνων τὸ γραμμάτιον παρὰ τοῦ τελευταίου κομιστοῦ, εἶναι εἰς θέσιν νὰ γνωρίζῃ τὴν γνησιότητα τῆς ὑπογραφῆς αὐτοῦ, διότι ἐνώπιόν του θὰ τεθῇ αὕτη, ἐκτὸς πλέον ἐὰν μεσολαβήσωσιν ἄλλαι περιστάσεις καὶ προσαχθῇ εἰς αὐτὸν παρ' ἄλλου, ὡς δῆθεν ἀπεσταλμένου, τὸ γραμμάτιον μὲ πλαστὴν ὑπογραφήν.

Ὡς πρὸς τὰ δικαιώματα τῶν μεσιτῶν ἡ ἐν Πάτραις ἐπικρατοῦσα συνήθεια εἶναι ὡς ἑξῆς.

1) Εἰς τὰς πωλήσεις τῶν προϊόντων, λαμβάνουσι 50 λεπτὰ ἐπὶ ταῖς ἑκατὸν δραχμαῖς παρὰ τοῦ πωλητοῦ.

2) Εἰς τὰς πωλήσεις ἀκινήτων κτημάτων λαμβάνουσιν ἓν τοῖς ἑκατὸν ἀπό τε τὸν πωλητὴν καὶ ἀπὸ τὸν ἀγοραστήν.

3) Εἰς τὰς ἐνοικιάσεις κτημάτων λαμβάνουσιν ἓν τοῖς 0/0 ἐπὶ τοῦ ὅλου τιμήματος τῆς ἐνοικιάσεως, παρ' ἑκατέρου τῶν συμβαλλομένων.

4) Ἐπὶ τῶν ἐνυποθήκων δανείων λαμβάνουσιν ἓν τοῖς 0/0 παρὰ τοῦ δανειζομένου.

5) Εἰς τὰς προεξοφλήσεις λαμβάνουσι 50 λεπτὰ ἐπὶ ταῖς ἑκατὸν δραχμαῖς ἀπὸ τὸν δανειζόμενον

6) Εἰς τὸ κάμβυον λαμβάνουσιν ἓν τοῖς χιλίοις ἀπὸ τὸν πωλητὴν τοῦ χαρτίνου νομίσματος.

7) Εἰς τὰς ναυλώσεις λαμβάνουσι δύο τοῖς 0/0 ἐπὶ τοῦ ναύλου, παρὰ τοῦ Πλοιάρχου—ἡ τοιαύτη συνήθεια καθιερώθη μετὰ διεξαγωγὴν ἀποδείξεως διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 52 τοῦ 1844, ἀποφάσεως τῶν ἐν Πάτραις Ἐμποροδικῶν.

8) Εἰς τὰ ἐπὶ ἐνεχύρῳ δάνεια λαμβάνουσι δύο τοῖς ἑκατὸν ἀπὸ τὸν δανειζόμενον.

9) Εἰς τὰ συνοικέσια γίνεται προηγουμένως ἐξήγησις περὶ τῶν προξενητικῶν, ἐν δὲ σιωπῇ οἱ μεσίται ἀπαιτοῦν δύο τοῖς ἑκατὸν ἐπὶ τῆς προικὸς παρ' ἑκατέρου τῶν συνελθόντων εἰς γάμον.

Κατὰ δὲ τὸν Ἁρμ. Δ. Γ. § 12, τὴν Διατ. 6. τοῦ cod. 5, 1 καὶ

τὸν Νόμ. 4. τῶν Βασ. 51, 15. ὁ προξενῶν γάμον δὲν εἶναι πρέπον νὰ λαμβάνη τι, οὔτε λαμβάνει ἐν σιωπῇ, ἐὰν ὅμως συνεφώνησε νὰ λάβῃ, προξενητικὰ, δὲν δύναται νὰ λάβῃ πλέον τῆς εἰκοστῆς μοίρας τῆς προικὸς καὶ τῆς προγαμιαίας δωρεᾶς, κλπ. ἄλλως ὀφείλει νὰ ἐπιστρέψῃ τὰ ληφθέντα καὶ ποινήν·—εὐλογωτέρα ἐν τούτοις εἶναι ἡ ἀρχαία συνήθεια τῆς δωρεᾶς βρακοῦποκαμίσου εἰς τὸν προξενητὴν (μεσίτην).

Περὶ παραγγελιοδόχων.

Ἓν τῶν σπουδαιοτέρων μέσων ἀναπτύξεως τοῦ ἐμπορίου καὶ τῶν συναλλαγῶν εἶναι καὶ τὸ περὶ παραγγελιῶν σύστημα, τὸ ὁποῖον δὲν ἀποβλέπει μόνον εἰς τὴν εὕρεσιν καταλλήλου προσώπου πρὸς ἀποστολὴν καὶ ἐκποίησιν πραγματειῶν ἢ ἄλλων προϊόντων ἔν τινι καταναλώσεως ἢ φορτώσεως τόπῳ, ἀλλὰ κυρίως προτίθεται νὰ διευκολύνῃ τὴν ὕπαρξιν τῶν πραγματειῶν ἢ τῶν προϊόντων, συνεπῶς δὲ τὴν ἀποστολὴν καὶ τὴν ἐκποίησιν αὐτῶν, καὶ οὕτω καθεξῆς.

Ἄνθρωποι ἔχοντες ἱκανότητα εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις καὶ δυνάμενοι δι' ἰδίων χρημάτων νὰ προβλέψωσι πραγματείας ἢ προϊόντα, πρὸς κερδοσκοπίαν, δὲν εὑρίσκονται εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ λάβωσι προκαταβολὰς παρ' ἄλλων καὶ ἀναθέσωσιν ἐκείνοις τὴν πώλησιν τῶν πραγματειῶν καὶ προϊόντων αὐτῶν, ἐξαρτώμενοι ἐκ τῆς διαγωγῆς τῶν τρίτων τούτων παραληπτῶν, καὶ πληρώνοντες εἰς τούτους τόκους ἐπὶ προκαταβολῶν, δικαιώματα προμηθείας καὶ λοιπὰ ὑπέρογκα ἔξοδα, ἀλλὰ δύνανται μεταβαίνοντες εἰς τὸν τόπον τῆς καταναλώσεως, ἢ συνιστῶντες αὐτόθι ἴδιον κατάστημα, νὰ πωλῶσιν οἱ ἴδιοι ἢ διὰ τῶν πρακτόρων των τὰς πραγματείας καὶ τὰ προϊόντα των, χωρὶς νὰ ὑπόκηνται εἰς ἄλλας πληρωμὰς καὶ εἰς τὰς δολιότητας ἢ ἀμελείας ξένων προσώπων.

Κατὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν κοινωνιῶν καὶ τοῦ ἐμπορίου, ὅσον ἐπιτήδειος καὶ ἂν ἦναι ὁ κάτοχος τοῦ πρὸς πώλησιν ἐμπορεύματος ἢ προϊόντος, δὲν δύναται νὰ ἑλκύσῃ ἀγοραστὰς καὶ νὰ ἐπιτύχῃ καλὰς τιμὰς, ἐὰν δὲν ἔχῃ τὸ κατάλληλον πρᾶγμα, ὅθεν δύναταί τις ἐπιτυχῶς εἰπεῖν ὅτι εἰς ὅλας σχεδὸν τὰς ἀγοραπωλησίας πωλητὴς εἶναι κυρίως αὐτὸ τὸ πρὸς πώλησιν ἐκτεθειμένον πρᾶγμα, διότι τοῦτο ἔχον τὰς καλὰς ἰδιότητας, προσελκύει ἀγοραστὰς, κατὰ τὸ δὴ λεγόμενον «στὸ καλὸ κρασὶ τρέχουν ὅλοι» καὶ παρέχει κέρδη εἰς τὸν προβλέψαντα τοῦτο πρὸς κερδοσκοπίαν.

Ἐντεῦθεν πρόδηλον ὅτι τὸ σύστημα τῶν παραγγελιῶν δὲν ἐπενοήθη ἁπλῶς διὰ τὴν εὕρεσιν καταλλήλου πρὸς πώλησιν ἀνθρώπου, διότι, ὡς εἴπομεν, πωλητὴς εἶναι τὸ ἐμπόρευμα ἢ τὸ προϊὸν, ἀναλόγως τῆς ποιότητος καὶ τῆς παρουσιαζομένης τύχης ἢ ἀνάγκης πρὸς κατανάλωσιν ἢ μεταπώλησιν αὐτοῦ καὶ διότι εἶναι παρατηρημένον ὅτι

πολλάκις οἱ ἀποστολεῖς τῶν ἐμπορευμάτων καὶ ἄλλων προϊόντων εἶναι ἱκανότεροι ἐκείνων τοὺς ὁποίους ἐπιφορτίζουσι διὰ τὴν πώλησιν αὐτῶν, ὡς γνωρίζοντες τὴν ἀξίαν τοῦ πράγματός των, ὡς ἐνδιαφερόμενοι εἰς τὴν εὕρεσιν ἀγοραστῶν καὶ ὡς δυνάμενοι νὰ τρέξωσιν ὅπου πρέπει, πρὸς ἐπιτυχίαν καλητέρας τιμῆς καὶ πρὸς ἀποφυγὴν ἐνδεχομένης ζημίας, ἐνῷ οἱ παραγγελιοδόχοι ὀλίγον φροντίζουσι περὶ τούτου· 1) διότι ἔχουσιν ἰδιαιτέρας ὑποθέσεις καὶ φροντίδας· 2) διότι ἔχουσιν ἰδίας πραγματείας καὶ ἴδια προϊόντα καὶ κατὰ πρῶτον λόγον ἐνδιαφέρονται διὰ τὸ ἀτομικὸν συμφέρον των· 3) διότι λαμβάνουσι καὶ ἄλλας παρ' ἄλλων παραγγελίας πρὸς ἐκποίησιν ὁμοίων ἐμπορευμάτων ἢ προϊόντων καὶ ὡς ἐκ τούτου δὲν προσηλοῦνται εἰς μίαν ἐκποίησιν, ἀλλ' εἰς πολλάς, εἶναι δὲ πολλάκις ἀναγκασμέναι χάριν τῶν ἰδίων αὐτῶν προϊόντων ἢ τῶν προσφιλεστέρων αὐτοῖς, ν' ἀπωθήσωσι τοὺς παρουσιαζομένους ἀγοραστὰς εἰς ἓν ἐκ τῶν παρὰ διαφόρων παραγγελέων ἀποσταλὲν προϊόν, καὶ οὕτως ἀδικεῖται, χάριν τῶν ἄλλων, ὁ ἀποστολεὺς τοῦ προϊόντος τούτου, ὅστις ἤθελε μείνει εὐχαριστημένος εἰς τὴν προσενεχθεῖσαν τιμήν, καὶ ἤθελε πωλήσει τὸ προϊόν του ἐπικερδῶς, ἐὰν δὲν εὑρίσκετο τοῦτο εἰς χεῖρας τοῦ παραγγελιοδόχου, ὁ ὁποῖος δὲν τὸ ἐπώλησε, διότι ἐζήτει γενικωτέραν πώλησιν, ἢ ἀνωτέραν τιμὴν (ἵνα μὴ ἐκπέσωσιν αἱ τιμαὶ τῶν ἄλλων παρ' αὐτῷ προϊόντων αὐτοῦ ἢ τρίτων προσώπων ἅτινα ἐστίχιζον περισσότερον). Τέλος ὁ παραγγελιοδόχος εὑρίσκεται πολλάκις εἰς χρηματικὰς ἀνάγκας καὶ θυσιάζει τὸ πρᾶγμα τοῦ ἀποστολέως εἰς μικρὰς τιμάς, ἢ κατὰ τὴν πώλησιν αὐτοῦ κερδοσκοπεῖ συμπωλῶν καὶ τὸ ἰδικόν του, ἢ τὸ τῶν ἄλλων, κατώτερον πρᾶγμα, διὰ συγκερασμοῦ τιμῶν καὶ οὕτω πως ἐπωφελεῖται ἐκ τῆς καλῆς ποιότητος τοῦ ἀλλοτρίου πράγματος ἀφαιρῶν μέρος τοῦ τιμήματος αὐτοῦ καὶ προσκολλῶν τοῦτο εἰς τὸ ἰδικόν του ὑποδεέστερον πρᾶγμα.

Ἐκ τούτων καὶ πλείστων ὅσων ἄλλων ἑκάστοτε συμβαινόντων ἀποτελεσμάτων ὡς πρὸς τὴν τύχην τῶν παραγγελέων, δύναταί τις εὐλόγως νὰ πεισθῇ ὅτι κύριος σκοπὸς τοῦ περὶ παραγγελιῶν συστήματος εἶναι ἡ ἀνάπτυξις τοῦ ἐμπορίου καὶ τῶν κερδοσκοπικῶν ἐπιχειρήσεων, ἤτοι ἡ εὕρεσις χρηματικῶν μέσων πρὸς πρόβλεψιν ἐμπορευμάτων καὶ προϊόντων καὶ ἡ ἀσφάλεια τοῦ χορηγοῦντος τὰ μέσα ταῦτα πρὸς λῆψιν τῶν χρημάτων του καὶ τῶν ἐκ τούτων ὠφελειῶν καὶ ἄλλων πλεονεκτημάτων.

Τωόντι εἰς ὅλας τὰς κοινωνίας ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι ἐπιχειρηματίαι οἵτινες δύνανται νὰ ἐπιδοθῶσιν εἰς μεγάλας κερδοσκοπίας καὶ νὰ ὠφεληθῶσιν ἐκ τούτων οὐσιωδῶς, ἀλλὰ δὲν ἔχουσι πρόχειρα τὰ

πρὸς τοῦτο ἀπαιτούμενα μέσα ἤτοι τὰ χρήματα δι' ὧν κατορθοῦνται αἱ ἐπιχειρήσεις· οἱ τοιοῦτοι προβλέποντες ὅτι διὰ τῶν κόπων, διὰ τῶν προσπαθειῶν των καὶ διὰ τῆς ὑπολήψεώς των δύνανται ν' ἀναλάβωσιν ἐπικερδῆ ἐπιχείρησιν (π. χ. τὴν πρόβλεψιν καὶ μεταπώλησιν σταφιδοκαρπῶν) καταφεύγουσιν εἰς τοὺς κεφαλαιούχους, ἐξηγοῦσι πρὸς αὐτοὺς τὸν σκοπόν των, λαμβάνουσι παρ' αὐτῶν χρήματα προκαταβολικῶς, ἐπὶ ὑποσχέσει ἀποστολῆς τοῦ πράγματος, καὶ μεταβαίνοντες εἰς σταφιδούχους τόπους ἀγοράζουσι σταφιδοκαρποὺς ἐν μέρει τοῖς μετρητοῖς, ἐν μέρει δ' ἐπὶ πιστώσει, μέχρισοῦ ἐξαντλήσωσι τὰ λόγῳ προκαταβολῶν ληφθέντα χρήματα, καὶ ἑτοιμάζοντες ποσότητα σταφιδοκαρποῦ προσθέτουσιν εἰς ταύτην καὶ τὸν ἐκ τῶν κτημάτων ἑαυτῶν ἢ τῶν συγγενῶν των (ἂν ἔχωσι) παραχθέντα σταφιδοκαρπόν, ἀποστέλλουσι τοὺς σταφιδοκαρποὺς τούτους εἰς τοὺς προκαταβαλόντας κεφαλαιούχους καὶ ἀναθέτουσιν εἰς τούτους τὴν πώλησιν αὐτῶν, οὐχὶ τόσον διὰ τὴν περὶ τὴν πώλησιν ἐπιτηδειότητά των, ὅσον διότι ἔλαβον παρ' αὐτῶν χρήματα δι' ὧν κατώρθωσαν τὴν πρόβλεψιν τοῦ προϊόντος, καὶ ὑπεσχέθησαν εἰς τούτους τὴν ἀποστολὴν αὐτοῦ, ὑπεγγύου ὄντος διὰ τὰς προκαταβολάς·—ὅθεν ἡ ἀνάγκη τῶν προκαταβολῶν, δι' ὧν γίνονται αἱ προβλέψεις τῶν προϊόντων, ἐπήνεγκε τὴν ἀνάγκην τῆς ἀποστολῆς αὐτῶν εἰς τὸν προκαταβαλόντα, καὶ ὡς ἐκ τούτου οἱ ἀποστολεῖς καίτοι ἱκανότεροι περὶ τὴν πώλησιν καὶ διατίμησιν τοῦ πράγματός των, εἶναι ἀναγκασμένοι νὰ ἐξαρτῶνται ἐκ τῆς θελήσεως καὶ ἐκ τῆς διαγωγῆς τῶν κεφαλαιούχων, συνειδότες ὅτι μ' ὅλην τὴν ἐνδεχομένην ἀβελτηρίαν αὐτῶν, θὰ προκύψωσι κέρδη ἐκ τῶν ὁποίων θὰ ὠφεληθῶσι καὶ οὗτοι διὰ τοὺς κόπους καὶ τὰς προσπαθείας των.

Εἶναι ἀληθὲς ὅτι αἱ τοιαῦται προσδοκίαι ναυαγοῦσιν ἐνίοτε, εἴτε ἐκ τῆς δολιότητος καὶ ἀμελείας τῶν παραγγελιοδόχων, εἴτε ἐκ τῆς αἰφνιδίου πτωχεύσεως αὐτῶν, εἴτε ἐκ τῆς συρροῆς πολλῶν προϊόντων, εἴτε ἐκ πολέμων καὶ ἄλλων ἀκαταστασιῶν, ἀλλὰ τὰ τοιαῦτα ὡς ἀναγόμενα εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν προσώπων, εἰς τὴν τύχην καὶ εἰς τὴν κρίσιν τοῦ ἐμπορίου, θεωροῦνται ὡς ἀπρόοπτα καὶ οἱ δυστυχεῖς προβλεπταὶ γίνονται θῦμα τῶν κερδοσκοπικῶν ἐπιχειρήσεών των.

Προετάξαμεν τ' ἀνωτέρω διὰ νὰ καταδείξωμεν ὅτι ὁ σκοπὸς τοῦ περὶ παραγγελιῶν συστήματος εἶναι εὐρύτατος, διότι προτίθεται: 1) τὴν κυκλοφορίαν τῶν χρημάτων ἐπ' ὠφελείᾳ τόκων, ἐνοικίων κλπ. 2) τὸν μετασχηματισμὸν τούτων εἰς πραγματείας ἢ προϊόντα· 3) τὴν προπαρασκευὴν καὶ ἀποστολὴν τούτων ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, δι' ἧς ὁπωσδήποτε ἐπωφελοῦνται οἱ ἐργάται, οἱ ἀγωγεῖς, οἱ πλοίαρχοι, οἱ λέμβαρχοι, οἱ ἀχθοφόροι, οἱ ζυγισταί, οἱ ἁμαξηλάται, οἱ ἀσφαλισταὶ κλπ. 4) τὴν ἐμπορίαν τουτέστι τὴν πώλησιν τῶν πραγματειῶν καὶ

προϊόντων τούτων, δι' ἧς ὠφελοῦνται οἱ προβλεπταί, οἱ ἀγερασταί, οἱ μεσῖται, οἱ μεταπράται, οἱ ἀποθηκάριοι, οἱ καταναλωταὶ κλπ. 5) τὴν ἐπανάληψιν τῶν αὐτῶν ἐπιχειρήσεων καὶ τὴν ἀναλόγως τῶν κερδῶν ἐπέκτασιν αὐτῶν οὐ μόνον εἰς ταὐτό, ἀλλὰ καὶ εἰς ἄλλα εἴδη (ὡς συμβαίνει συνήθως ἀπὸ τὰ μικρὰ εἰς τὰ μεγάλα) ὥστε ἡ σύμβασις τῆς παραγγελίας ἀνοίγει εὐρύτατον στάδιον ἐμπορίου ἐκ τοῦ ὁποίου καὶ τρίτα πρόσωπα ὠφελοῦνται.

Τοιούτου ὄντος τοῦ προορισμοῦ τῶν παραγγελιῶν, ἕπεται ὅτι ἡ γνώμη τῶν φρονούντων ὅτι τὸ συνάλλαγμα τῆς παραγγελίας ἐξυπακούεται μόνον ὁσάκις μετὰ τὴν παράδοσιν τοῦ πράγματος ἢ τῶν παραστατικῶν αὐτοῦ ἐγγράφων, οἷον φορτωτικῶν ἢ ἀγωγιαστηρίων, γίνωσι προκαταβολαί, εἶναι ἐσφαλμένη, διότι καὶ μὲν καὶ τότε ὑπάρχει σύμβασις παραγγελίας, ἀλλὰ δὲν ἀποκλείεται αὕτη καὶ ἐπὶ προκαταβολῶν διδομένων πρὸς μελλούσας πραγματείας ἢ πρὸς μέλλοντα προϊόντα, διότι ὁ δι' ἰδίων κεφαλαίων προβλέψας ταῦτα, δὲν εὑρίσκεται πάντοτε εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ λάβῃ προκαταβολὰς ἐπὶ τοῦ πράγματος καὶ ν' ἀναθέσῃ τὴν πώλησιν αὐτοῦ εἰς ἄλλον, ἀπεναντίας δύναται αὐτὸς οὗτος ὡς ἔχων ἐλεύθερον πρᾶγμα εἰς τὴν διαχείρησίν του νὰ τὸ μεταφέρῃ καὶ τὸ πωλήσῃ ἐπωφελῶς, χωρὶς νὰ τὸ ἐπιβαρύνῃ μὲ τόκους, μὲ ἐνοίκια, μὲ φύραν, μὲ ζυγιστικά, ἐπιστολαγώγια, μεσιτείαν, προμήθειαν κλπ·—τότε δὲ μόνον θὰ εὑρεθῇ εἰς τὴν ἀνάγκην ταύτην, ὅταν δὲν ἐπιτύχῃ ἀγοραστὴν καὶ βιαζόμενος ἐκ προσεχῶν πληρωμῶν, προνοήσῃ νὰ λάβῃ παρά τινος προσώπου προκαταβολὰς διὰ νὰ προϋπαντήσῃ τὰς πληρωμάς του, ὅτε καὶ παραδίδει εἰς τὸν προκαταβαλόντα τὸ πρᾶγμα διὰ τὴν ἐν δέοντι πώλησιν αὐτοῦ, ἢ διὰ τὴν ἀποστολήν του εἰς ἄλλον καταναλώσεως τόπον.

Οἱ φρονοῦντες ὅτι τὸ συνάλλαγμα τῆς παραγγελίας περιορίζεται ἐπὶ παραδιδομένων ἤδη πρὸς πώλησιν ἐμπορευμάτων, ἢ ἐπὶ τῶν καθ' ὁδὸν (τῇ ἐμφανίσει φορτωτικῶν κλπ.) ἰσχυρίζονται ὅτι αἱ πρὸ τῆς παραδόσεως προκαταβολαὶ ἔχουσαι τὸν χαρακτῆρα τοῦ δανείου, θέλουν μετατρέπεσθαι εἰς προνόμιον ἐπὶ τοῦ πράγματος, πρὸς βλάβην τῶν ἄλλων δανειστῶν τοῦ ἀποστολέως καὶ μάλιστα ἐν περιπτώσει συμπαιγνίας μεταξὺ τούτου καὶ τοῦ προκαταβαλόντος, ἀλλ' ὡς πρὸς τοῦτο ἔχουσιν ἄδικον, 1) διότι ἂν ἀληθῶς ἔλαβε χώραν γυμνὸν δάνειον ἄνευ ὑποσχέσεως ἀποστολῆς ἐμπορευμάτων καὶ ἂν κατὰ συνέντευξιν ὠνομάσθη ἀκολούθως ὡς προκαταβολὴ τοῦ σταλέντος πράγματος, τὸ τοιοῦτον ἀποδειχθησόμενον διασώζει τὰ δικαιώματα τῶν ἄλλων δανειστῶν· 2) διότι ὁ δοὺς προκαταβολὰς ἐπὶ μέλλοντος πράγματος, ἐνῷ ἀφ' ἑνὸς παρέχει εἰς τὸν λαβόντα ὅλα τὰ μέσα καὶ τὰς εὐκολίας πρὸς ἀπόκτησιν καὶ ἀποστολὴν τοῦ πράγματος, ἐπὶ τῇ προ-

σωπικῇ ὑποσχέσει περὶ τῆς ἀποστολῆς αὐτοῦ, δὲν ἔχει ἀφ' ἑτέρου κανὲν προνόμιον ἐπὶ τοῦ πράγματος ἐνόσῳ τοῦτο εὑρίσκεται εἰς χεῖρας τοῦ προβλεπτοῦ, ὥστε οἱ δανεισταὶ τούτου δύνανται νὰ τὸ κατάσχωσιν ὡς ἰδίαν αὐτοῦ περιουσίαν, ὅθεν ἐὰν ἠμέλησαν νὰ πράξωσι τοῦτο μέχρι τῆς ἀποστολῆς του, δὲν δύνανται νὰ παραπονῶνται, (διότι τὰ δίκαια ὑπὲρ τῶν ἐγρηγορούντων) τόσῳ μᾶλλον ὅσον καὶ ὁ κάτοχος αὐτοῦ ἠδύνατο νὰ τὸ πωλήσῃ ἐλευθέρως, ἄρα διότι τὸ ἔστειλεν εἰς ἐκεῖνον παρ' οὗ ἔλαβε τὰς προκαταβολὰς, δι' ὧν τὸ ἀπέκτησε, πρέπει νὰ παραπονῶνται οἱ δανεισταὶ αὐτοῦ ὅτι πρέπει νὰ πληρωθῶσιν ἐκ πράγματος ἀποκτηθέντος διὰ ξένων χρημάτων; ὄχι βεβαίως, διότι ὁ δοὺς τὰς προκαταβολὰς ἔτρεχε τὸν κίνδυνον νὰ ζημιωθῇ, ἐὰν ὁ λαβὼν ταύτας δὲν τῷ ἔστελλε τὸ πρᾶγμα εἴτε ἑκουσίως εἴτε ἀκουσίως, ἄρα εὐτυχήσας νὰ λάβῃ τὸ διὰ τῶν προκαταβολῶν του γενικῶς ἢ μερικῶς προβλεφθὲν πρᾶγμα, δικαιοῦται νὰ πληρωθῇ πρῶτος ἐξ αὐτοῦ, διότι πρῶτος ἔβαλε χεῖρα ἐπὶ τοῦ πράγματος.

Ἄλλως τε οἱ ἀπαιτοῦντες τὴν παράδοσιν τοῦ πράγματος ἢ τῶν φορτωτικῶν, διὰ τὴν δικαιολόγησιν τῶν προκαταβολῶν, δὲν δύνανται νὰ ἦναι πάντοτε ἀσφαλεῖς, διότι ἐνδέχεται νὰ παραδοθῇ πρᾶγμα ὑπεξεραιθὲν ἐκ κατασχέσεως ἢ ἄλλου δικαίου, ἢ νὰ προσαχθῇ πλαστὴ φορτωτικὴ ἢ πλαστὸν ἀγωγιαστήριον, καὶ τότε ἡ θέσις τοῦ παραλήπτου ἢ τοῦ περιμένοντος εἶναι ἀπελπιστική.

Εἰς τὸ ἐμπόριον καθιερώθη ἡ ἀρχὴ τὴν ὁποίαν ἐξεθέσαμεν, διότι αἱ προκαταβολαὶ δίδονται ὡς ἐπιτοπλεῖστον καὶ πρὸ τῆς παραγωγῆς τῶν προϊόντων, ὅπως συνηθῶσιν οἱ λαβόντες τὰς προκαταβολὰς νὰ προστιχίσωσι πρᾶγμα, νὰ τὸ ἔχωσι βέβαιον κατὰ τὴν παραγωγήν του, καὶ οὐχὶ νὰ περιμένωσι τὴν στιγμὴν αὐτῆς, ὅτε γεννᾶται συναγωνισμὸς μεταξὺ πολλῶν παρουσιαζομένων ὡς ἀγοραστῶν ἢ προμηθευτῶν, καὶ ὅτε οἱ παραγωγεῖς ἐνδέχεται νὰ εὑρεθῶσιν ὑποχρεωμένοι δι' ἀλλοτρίων προκαταβολῶν ἢ διὰ κατασχέσεων καὶ νὰ μὴ δυνηθῶσι νὰ δώσωσι πρᾶγμα εἰς τοὺς κατὰ τὴν παραγωγὴν παρουσιαζομένους ἀγοραστάς.

Τὸ συνάλλαγμα τῆς παραγγελίας εἶναι ἐμπορικὸν, ἀδιακρίτως ἂν οἱ συμβαλλόμενοι εἰσὶν ἰδιῶται ἢ ἔμποροι, ἢ διαφέρωσι κατὰ τὴν ἰδιότητα, διότι αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ἡ παραγγελία ἀποτελεῖ ἐμπορικὴν πρᾶξιν (ἄρθρον 2 τοῦ περὶ ἁρμοδ. Ἐμπορικοῦ Νόμου). Ὅθεν ματαία πᾶσα διάκρισις ἥτις γίνεται ἐν § 320 τοῦ ἐπὶ τοῦ Ἐμπορικοῦ Δικαίου συγγράμματος τοῦ Κ. Ῥάλλη.

Τὸ συνάλλαγμα τῆς παραγγελίας εἶναι προαιρετικὸν καὶ οὐχὶ ἀναγκαστικὸν, ἑπομένως οὐδεὶς δύναται παρὰ τὴν θέλησίν του νὰ γίνῃ

παραγγελιοδόχος ἑτέρου, διότι ὁπωσδήποτε ἡ παραγγελία ἀποτελεῖ εἶδος ὑπηρεσίας καὶ γεννᾷ εὐθύνας ἕνεκα ἀμελείας κλπ. ἄρα ἕκαςος εἶναι ἐλεύθερος νὰ μὴ γίνῃ ὑπηρέτης ἄλλου, νὰ μὴ τυρβάζῃ περὶ τ' ἀλλότρια καὶ νὰ μὴ ἀναδέχεται εὐθύνας. Ἐν τούτοις ἐν § 323 τοῦ συγγράμματος τοῦ Κ. Ῥάλλη ἀναφέρεται ὅτι τὸ συμφέρον τῆς ἐμπορίας ὑποχρεοῖ ἐκεῖνον εἰς ὃν στέλλεται παραγγελία, καὶ πρᾶγμα πρὸς πώλησιν, ὑπὸ ὅρους οὓς δὲν δύναται νὰ δεχθῇ, νὰ φροντίσῃ περὶ τῆς συντηρήσεως τοῦ πράγματος, ἢ περὶ τῆς παρακαταθέσεως αὐτοῦ εἰς χεῖρας τρίτου ἢ καὶ περὶ τῆς πωλήσεως αὐτοῦ, καὶ ὅτι ὁσάκις ὑπάρχῃ κίνδυνος ἐκ τῆς ἀναβολῆς, ὀφείλει ὁ ἐπιφορτιζόμενος νὰ ἐκτελέσῃ τὴν παραγγελίαν κλπ.

Ἡ ἰδέα αὕτη εἶναι φιλάνθρωπος, ἀλλ' οὐχὶ καὶ νόμιμος, διότι τότε ἕκαστος ἠδύνατο νὰ μᾶς ἐπιφορτίζῃ μὲ ὀχληρὰς ἢ ἀηδεῖς ὑπηρεσίας καὶ νὰ μᾶς ἐξαναγκάζῃ νὰ τὸν ὑπηρετῶμεν καὶ νὰ ὑποκείμεθα εἰς λογοδοσίαν καὶ εἰς ἄλλας εὐθύνας·—τὸ τοιοῦτον ἀποκρούεται ῥητῶς ἐκ τῶν περὶ ἐντολῆς ἀρχῶν καὶ ἐκ τῶν Νόμων 13. § 1. Πανδ. 42, 1 καὶ Νόμ. 113 § 1. Πανδ. 45, 1. καθ' οὓς (ἐκτὸς εἰδικῶν ἐξαιρέσεων στηριζομένων εἰς λόγους δημοσίου συμφέροντος, οἷον τῆς ἐπιτροπείας, τῆς στρατολογίας κλπ.) οὐδεὶς ὑποχρεοῦται παρὰ τὴν θέλησίν του νὰ πράξῃ τι, οὐδὲ νὰ ὑποδουλώσῃ τὰς ἐλευθερίας του·—τότε δὲ μόνον δύναταί τις νὰ ὑπόκηται εἰς εὐθύνας διὰ τὴν ἄρνησιν ἢ ἀμέλειάν του, ὅταν προσυνεφώνησε καὶ παρεδέχθη νὰ ἐκτελέσῃ μίαν παραγγελίαν καὶ τῷ ἀνετέθη αὕτη ἄνευ παραλλαγῆς, διότι πᾶσα οὐσιώδης παραλλαγὴ ἀποτελεῖ παραγγελίαν ἄγνωστον εἰς τὸν παραγγελλόμενον, ὅστις δὲν ἐξέφρασε τὴν ἀποδοχὴν αὐτῆς καὶ δὲν εἶναι ὑπόχρεως νὰ τὴν ἀναλάβῃ, ὅθεν ὅλη ἡ ἐκ τῆς ἀποποιήσεως προκύπτουσα ζημία βαρύνει τὸν ἀποστολέα, ὅστις χωρὶς νὰ λάβῃ τὴν συγκατάθεσιν τοῦ ἄλλου τὸν ἐπιφορτίζει μὲ παραγγελίαν, ἢ λαβὼν τὴν συγκατάθεσιν αὐτοῦ δι' ὡρισμένον ἐμπόρευμα (οἷον διὰ σταφιδοκαρπὸν) τῷ στέλλει φορτεῖον κύπρου, χελωνῶν, οὐρῶν ἀλωπέκιων, κλπ) ἐννοεῖται δ' ὅτι ὁ παραγγελλόμενος δὲν ὀφείλει νὰ παραδεχθῇ τοιαύτην ἀποστολήν, διότι σὺν τοῖς ἄλλοις προσβάλλεται καὶ εἰς τὴν φιλοτιμίαν του· ὅθεν ὁ ἀποστολεύς, ὀφείλει καὶ δικαίως, νὰ ὑποφέρῃ τὰς συνεπείας τῆς ἀνοησίας του ἢ τῆς ἰδιοτροπίας του, τὸ δὲ ἐμπόριον δὲν πάσχει ἐκ τούτου, διότι ἂν πρόκηται νὰ ὑποστηρίξῃ τοιούτους ἀνοήτους ἢ κακοήθεις ἀποστολεῖς καὶ νὰ τοὺς ἐμψυχώσῃ εἰς ἐπανάληψιν τῶν αὐτῶν θέλει ἀπολέσει τὰ θέλγητρα, τὴν ἀξιοπρέπειαν καὶ τὸν προορισμόν του καὶ θέλει παραλύσει ταχέως.

Μεταβαίνομεν ἤδη εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν σχετικῶν ἄρθρων ἐξ ὧν ἐνισχύονται τ' ἀνωτέρω προλεγόμενα.

Ἄρθρ. 94—108.

Παραγγελιοδόχος εἶναι ὅστις ἐνεργεῖ ὑπὸ τὸ ἰδικόν του ἢ ὑπὸ ἑταιρικὸν ὄνομα, πρὸς λογαριασμὸν ἑνός τινος παραγγελέως· ἄρα ἡ παραγγελία δύναται νὰ δοθῇ καὶ εἰς ἄτομόν τι καὶ εἰς ἠθικὸν πρόσωπον δηλ. εἰς ἑταιρίαν.

Τὰ καθήκοντα καὶ τὰ δικαιώματα τοῦ παραγγελιοδόχου καὶ τοῦ παραγγελέως προσδιορίζονται παρὰ τοῦ Πολιτικοῦ Νόμου.

Τὸ συνάλλαγμα τῆς παραγγελίας δὲν εἶναι ἄλλο τι εἰμὴ συνάλλαγμα ἐντολῆς, μὲ μόνην τὴν διαφορὰν ὅτι διὰ νὰ ἔχῃ ὁ παραγγελιοδόχος προνόμιον ἐπὶ τοῦ ἀντιτίμου τῶν σταλεισῶν αὐτῷ ὑπὸ τοῦ παραγγελέως πρὸς πώλησιν πραγματειῶν, προϊόντων κλπ. δι' ὅσας ἔδωσε πρὸς τὸν παραγγελέα προκαταβολάς, διὰ τοὺς τόκους καὶ ἔξοδα, ἀπαιτεῖται ὥστε ἡ ἀποστολὴ τῶν πραγματειῶν ἢ ἄλλων προϊόντων, νὰ γίνῃ ἀπὸ ἄλλην πόλιν (διάφορον ἐκείνης εἰς ἣν εἶναι κατεστημένος ὁ παραγγελιοδόχος καὶ εἰς ἣν θὰ φθάσωσιν αἱ πραγματεῖαι) καὶ νὰ εὑρίσκωνται αἱ πραγματεῖαι εἰς τὴν διάθεσίν του (κατοχήν του) δηλ. εἰς τὰς ἀποθήκας του ἢ εἰς δημόσιον ἀποδοχεῖον, ἢ ἀν, πρὶν εἰσέτι φθάσωσι, δύναται ν' ἀποδείξῃ διὰ φορτωτικοῦ ἢ δι' ἀγωγιαστηρίου ἐγγράφου ἢ ναυλοσυμφωνητικοῦ, τὴν πρὸς αὐτὸν γενομένην ἀποστολήν, ὅτε ὁ παραγγελιοδόχος λαμβάνων τὸ σταλὲν πρᾶγμα καὶ πωλῶν αὐτό, κρατεῖ ἐκ τοῦ τιμήματος τῆς πωλήσεως τὸ κεφάλαιον τῶν προκαταβολῶν του, τοὺς τόκους αὐτοῦ, τὰ ἔξοδα καὶ τὴν ἐθισμένην ἢ συμπεφωνημένην προμήθειαν, κατὰ προτίμησιν παντὸς ἄλλου δανειστοῦ.

Ἐκ τοῦ ἄρθρου 93 ἐξάγεται ὅτι αἱ προκαταβολαὶ ἐπὶ πράγματος στελλομένου ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν, δύνανται νὰ γίνωσι καὶ πρὸ τῆς ἀποστολῆς καὶ μετ' αὐτήν, διότι αἱ λέξεις ὅστις ἔκαμε προκαταβολὰς περὶ πραγματειῶν αἱ ὁποῖαι εἰς αὐτὸν ἐστάλησαν ἀπὸ ἄλλην πόλιν, δὲν ἀπαιτοῦν νὰ πραγματωθῇ ἡ ἀποστολή, ἀλλὰ νὰ ἐδόθησαν ἀδιακρίτως πρὸ ταύτης ἢ μετ' αὐτήν, προκαταβολαὶ καὶ νὰ ἐστάλη τὸ πρᾶγμα εἰς τὸν προκαταβαλόντα (ἴδε καὶ Troplong Nan. ss. 221 καὶ ἑπ.) δὲν εἶναι δὲ ἀνάγκη νὰ ὑφίσταται τὸ πρᾶγμα κατὰ τὴν συμφωνίαν ἢ τὴν δόσιν τῶν προκαταβολῶν, διότι αὗται δίδονται καὶ διὰ μέλλον πρᾶγμα, ἀρκεῖ νὰ ὁρίζεται ἐκ τῶν προτέρων τὸ εἶδος τοῦ πράγματος καὶ τὸ ὡς ἔγγιστα ποιὸν καὶ ποσὸν αὐτοῦ, διὰ νὰ γνωρίζῃ ὁ παραγγελιοδόχος μέχρι τίνος ποσοῦ δύναται νὰ κάμῃ ἀφόβως προκαταβολάς·—ὡς πρὸς τὸ ποσὸν καὶ ποιὸν τοῦ πράγματος δὲν εἶναι ἀπαραίτητος ὁ ἀκριβὴς προσδιορισμός, 1) διότι ἐπὶ καρπῶν ἰδίως, οἷον σταφίδων, σύκων, οἴνων, τυροῦ, βουτύρου, κλπ. ἄλη-

λον καὶ εἰς τὸν λαμβάνοντα τὰς προκαταβολὰς εἶναι τὸ ποσὸν καὶ ποιὸν, ὡς ἐξαρτώμενον ἐκ τῶν ἀτμοσφαιρικῶν μεταβολῶν καὶ ἄλλων συμπτώσεων καὶ ἐκ τῆς καλῆς ἢ κακῆς συγκομιδῆς ἢ παραγωγῆς, 2) διότι καὶ κατώτερον ἢ ὀλιγώτερον πρᾶγμα ἐὰν στείλῃ ὁ λαβὼν τὰς προκαταβολὰς, δὲν δύναται οὔτε οὗτος, οὔτε οἱ δανεισταὶ αὐτοῦ ν' ἀρνηθῶσι τὸ προνόμιον τοῦ προκαταβαλόντος, διότι τότε ἡ ἀδυναμία ἢ ἡ κακὴ πίστις τοῦ λαβόντος τὰς προκαταβολὰς ἤθελε στραφῇ πρὸς ὄφελος αὐτοῦ καὶ πρὸς βλάβην τοῦ προκαταβαλόντος, καθόσον ὁπωσδήποτε μετὰ τὰς προκαταβολὰς τοιοῦτον πρᾶγμα ἔλαβε καὶ ἐπ' αὐτοῦ θὰ ἐξασφαλισθῇ ὅσον δύναται, κατὰ δὲ τὸν Νόμον εἰς τὸ μεῖζον περιέχεται καὶ τὸ ἔλαττον, 3) διότι καὶ καλήτερον ἢ καὶ περισσότερον πρᾶγμα ἐὰν στείλῃ ὁ λαβὼν τὰς προκαταβολὰς, χωρὶς νὰ ὁρίσῃ ὅτι τὸ περιπλέον μένει ἐλεύθερον προκαταβολῶν, πάλιν δὲν δύναται ν' ἀρνηθῇ τὸ ἐπὶ τοῦ ὅλου προνόμιον τοῦ προκαταβαλόντος καὶ λαβόντος τὸ πρᾶγμα, διότι οὗτος τὸ ἔλαβεν ἀδιακρίτως συνεπείᾳ τῶν προκαταβολῶν του καὶ δικαιοῦται νὰ ἔχῃ μείζονας ἀσφαλείας, ἐξ ὧν βελτιοῦται καὶ ἡ θέσις τοῦ ἀποστολέως, διότι ὁ παραλήπτης δὲν θὰ σπεύσῃ εἰς βεβιασμένην πώλησιν ἀλλὰ θὰ περιμείνῃ καλητέρας τιμὰς καὶ θὰ φανῇ ὠφελιμώτερος εἰς τὸν ἀποστείλαντα, θὰ ἦναι δὲ καὶ εἰς θέσιν νὰ τῷ δώσῃ καὶ ἄλλας προκαταβολὰς μέχρι τῆς παρουσιασθησομένης καλῆς τύχης τοῦ πράγματος.

Ὡς πρὸς τὴν ἀπόστασιν ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν, παρατηροῦμεν ὅτι ἡ διάταξις τοῦ Νόμου εἶναι ἐνδεικτικὴ καὶ ὑπονοεῖ κυρίως μεταφορὰν ἀπὸ τόπου εἰς τόπον εἴτε διὰ πλοίου, εἴτε δι' ἁμάξης, εἴτε διὰ φορτηγῶν ζώων, ἢ ἄλλως πως, ὅθεν καὶ ἡ ἀπὸ χωρίου εἰς χωρίον ἢ πόλιν, ἡ ἀπὸ πόλεως εἰς χωρίον ἢ πόλιν, ἡ ἀπὸ τῆς ἡμεδαπῆς εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν, ἀποστολὴ πραγματειῶν ἢ ἄλλων προϊόντων, εἶναι ἐντὸς τοῦ συναλλάγματος τῆς παραγγελίας, διότι ὁ σκοπὸς τοῦ Νόμου εἶναι νὰ ὑπάρχῃ ὁπωσδήποτε διαφορὰ τόπου καὶ εἶναι ἀδιάφορον ἐὰν ἡ πόλις ἢ τὸ χωρίον κεῖται εἰς τὸν αὐτὸν ἢ ἄλλον δῆμον, ἀρκεῖ νὰ μὴ γίνῃ ἡ ἀποστολὴ ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ τόπου εἰς τὸν αὐτὸν τόπον δηλ. ἀπὸ ἀποθήκης εἰς ἀποθήκην, ἢ ἀπὸ τῆς πεδιάδος τῆς πόλεως εἰς τὴν ἐντὸς αὐτῆς ἀποθήκην, διότι καὶ ἐν αὐτῇ τῇ περιπτώσει ὑπάρχει ὁπωσδήποτε παραγγελία καὶ χορηγεῖ δικαίωμα εἰς τὸν παραγγελιοδόχον νὰ κρατήσῃ τὰς προκαταβολάς του, τοὺς τόκους καὶ τὰ ἔξοδα (κατὰ τὰς περὶ ἐντολῆς ἀρχὰς) ἀλλὰ δὲν τῷ χορηγεῖ προνόμιον κατὰ τῶν ἄλλων δανειστῶν τοῦ παραγγελέως οἵτινες ἤθελον λάβει ἐξασφαλιστικὰ μέτρα ἐπὶ τοῦ πράγματος τοῦ παραδοθέντος εἰς χεῖρας τοῦ παραγγελιοδόχου.

Κατὰ τὸ ἄρθρον 95 κἀνὲν δάνειον, κἀμμία προκαταβολὴ ἢ πληρωμή, γενομένη ἕνεκα πραγματειῶν παρακατατεθειμένων ἢ παραδεδομένων παρ' ἀνθρώπου διαμένοντος εἰς τὸν αὐτὸν ὅπου καὶ ὁ παραγγελιοδόχος τόπον, δὲν παρέχει προνόμιον εἰς τὸν παραγγελιοδόχον ἢ θεματοφύλακα, ἂν οὗτος δὲν συμμορφωθῇ μὲ τὰς περὶ ἐνεχύρων διατάξεις (ἴδε τὸν ἀπὸ 1 Δεκεμβρίου 1836 περὶ ἐνεχύρου Νόμον καὶ τὴν διὰ τοῦ ἄρθρ. 12 αὐτοῦ καθιερωμένην ἐλευθερίαν τῆς ἐνεχυριάσεως ἐπὶ ἐμπορικῶν συναλλαγῶν).

Τὸ ἄρθρον τοῦτο ὁλόκληρον ὑποθέτει τὴν περίπτωσιν ὅτι δὲν ἔγεινεν ἀποστολὴ ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, ἀλλ' ὅτι ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ ἐγένετο ἡ παράδοσις τῶν πραγματειῶν καὶ ἐδόθησαν πρὸ ταύτης δάνεια, ἢ μετ' αὐτὴν προκαταβολαὶ ἐπὶ τοῦ πράγματος· — δὲν περιλαμβάνει δὲ ποσῶς τὴν περίπτωσιν ὅτι ἐστάλησαν πραγματεῖαι ἀπὸ ἄλλον τόπον καὶ ὅτι μετὰ ταῦτα ἐδόθησαν προκαταβολαί, διότι ὡς ἀνωτέρω ἐξεθέσαμεν ἐπὶ ἀποστολῆς πραγματειῶν ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, αἱ προκαταβολαὶ θεωροῦνται προνομιοῦχοι, εἴτε πρὸ τῆς ἀποστολῆς, εἴτε καὶ μετ' αὐτὴν ἐδόθησαν· — ἡ δὲ φράσις τοῦ ἄρθρου 95: «ἢ παραδεδομένων παρ' ἀνθρώπου διαμένοντος εἰς τὸν αὐτὸν ὅπου καὶ ὁ παραγγελιοδόχος τόπον» ἐξυπακούεται καὶ ἐπὶ τῆς προηγουμένης λέξεως «παρακατατεθειμένων» ὃ ἐστὶ τὸ ἄρθρ. 95 προβλέπει παρακατάθεσιν ἢ παράδοσιν εἰς τὸν αὐτὸν τόπον καὶ χρήματα δοθέντα πρὸ ἢ μετ' αὐτήν, διότι ἡ λέξις «δάνειον» σημαίνει προσωπικὴν πίστωσιν καὶ οὐχὶ καταβολὴν χρημάτων ἐπὶ πράγματος· — ὡς πρὸς τὸ συνάλλαγμα τῆς παραγγελίας εἶναι ἀδιάφορον ἐὰν οἱ συναλλαττόμενοι παραγγελεὺς καὶ παραγγελιοδόχος κατοικῶσιν εἰς ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν τόπον, διότι αἱ λέξεις αὗται τοῦ Νόμου δὲν ἀναφέρονται κυρίως εἰς τὴν κατοικίαν αὐτῶν, ἀλλ' εἰς τὴν μεταφορὰν τῶν πραγματειῶν ἀπὸ τόπου εἰς τόπον· — ὅθεν ἐὰν εἷς ἔμπορος Πατρῶν συμφωνήσῃ μετ' ἄλλου ἐμπόρου Πατρῶν καὶ λάβῃ παρ' αὐτοῦ προκαταβολὰς πρὸς τὸν σκοπὸν νὰ μεταβῇ εἰς Τριφυλλίαν διὰ ν' ἀγοράσῃ σταφιδοκαρποὺς δι' ἴδιον λογαριασμὸν (καὶ οὐχὶ διὰ λογαριασμὸν τοῦ προκαταβαλόντος) καὶ ν' ἀποστείλῃ ταύτας εἰς Πάτρας ἢ ὅπου ἀλλαχοῦ συμφωνήσουν, ὅπως πωληθῶσιν ὑπὸ τοῦ παραγγελιοδόχου κλπ. ἡ τοιαύτη περίπτωσις δὲν εἶναι ἀλλοτρία τῆς παραγγελίας, διότι καὶ μὲν οἱ συμβαλλόμενοι κατοικοῦσιν εἰς τὸν αὐτὸν τόπον, ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα προεβλέφθη καὶ ἐστάλη ἀπὸ ἄλλον τόπον, μόνη καὶ κυρία περίπτωσις ἥτις χαρακτηρίζει τὸ συνάλλαγμα τῆς παραγγελίας κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 93 ὅπερ ἀδιαφορεῖ περὶ τῆς κατοικίας τῶν συμβαλλομένων καὶ ἀρκεῖται εἰς τὴν ἀπὸ τόπου εἰς τόπον μεταφορὰν καὶ ἀποστολὴν πραγματειῶν.

Ἂν δὲ εἰς τὸ ἄρθρ. 95 ὁ Νομοθέτης μετεχειρίσθη τὰς λέξεις «διαμένοντος εἰς τὸν αὐτὸν τόπον ἔνθα καὶ ὁ παραγγελιοδόχος» τὰς μετεχειρίσθη ἐνδεικτικῶς ἐπὶ τῇ ἰδέᾳ ὅτι ἄνθρωποι διαμένοντες εἰς τὸν αὐτὸν τόπον, θὰ κάμωσιν ἀποστολὴν ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ, καὶ οὐδόλως ἠννόησε νὰ δεσμεύσῃ τοὺς ἐντοπίους τοῦ νὰ συνάψωσι συνάλλαγμα παραγγελίας διὰ προβλέψεως πραγματειῶν ἢ προϊόντων ἀπὸ τόπου εἰς τόπον· ἴσια ἴσια, ἡ παραγγελία ὡς συνάλλαγμα καλῆς πίστεως καὶ ἐμπιστοσύνης λαμβάνει χώραν μεταξὺ γνωστῶν προσώπων καὶ τοιοῦτοι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἶναι οἱ ἐντόπιοι, οἵτινες γνωρίζουσι καὶ τὴν τιμιότητα, καὶ τὴν ἱκανότητα καὶ τὰ ἐχέγγυα ἀλλήλων· ἄλλως ἐὰν λάβωμεν κατὰ λέξιν τὸ ἄρθρ. 95 τότε οὐδέποτε θὰ ὑπάρχῃ παραγγελία μὲ προνόμιον, διότι ὁπωσδήποτε ὁ λαμβάνων προκαταβολὰς θὰ προσέλθῃ εἰς τὸν τόπον τοῦ παραγγελιοδόχου διὰ νὰ λάβῃ χρήματα, (διότι σπάνιον εἶναι νὰ γίνῃ τοῦτο δι' ἀλληλογραφίας ἢ ἐπιταγῆς) ἄλλως τε κομίζων τὸ πρᾶγμα ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν, θὰ προσέλθῃ εἰς τὸν παραγγελιοδόχον διὰ νὰ κάμῃ τὴν παράδοσιν αὐτοῦ, διὰ νὰ λάβῃ καὶ ἄλλα χρήματα καὶ διὰ νὰ τῷ δώσῃ ὁδηγίας ὡς πρὸς τὴν πώλησιν κλπ. ὥστε κατ' ἀμφοτέρας τὰς περιστάσεις, ἤτοι καὶ ὅταν ἔλαβε τὰ χρήματα καὶ ὅταν παρέδωκε τὰς πραγματείας, διέμενεν ὁ παραγγελεὺς εἰς τὸν αὐτὸν τόπον τοῦ παραγγελιοδόχου, ἀλλ' ὅμως ἐκ τοῦ τυχαίου ἢ ἀναγκαίου τούτου περιστατικοῦ δὲν ἕπεται ὅτι δὲν ὑπάρχει πλήρης σύμβασις παραγγελίας ἕνεκα τῆς ἀπὸ τόπου εἰς τόπον ἀποστολῆς τῶν πραγματειῶν ἢ ἐμπορευμάτων, ὅθεν ἐπαναλαμβάνομεν ὅτι οὐχὶ τὸ διάφορον τῆς κατοικίας ἢ διαμονῆς τῶν συμβαλλομένων, ἀλλ' ἡ ἀπὸ τόπου εἰς τόπον ἀποστολὴ τῶν πραγματειῶν, ἀποτελεῖ τὸ συνάλλαγμα τῆς παραγγελίας καὶ χορηγεῖ προνόμιον διὰ τὰς προκαταβολάς, τόκους, ἔξοδα, προμήθειαν κλπ. καὶ τοιαύτην ἔννοιαν ἔδωσεν εἰς τ' ἄρθρ. 93 καὶ 95 ἡ ἐμπορικὴ συνήθεια, ὥστε καὶ ἂν ὑποτεθῇ ὅτι τ' ἄρθρα ταῦτα ἔχουσι διαφορετικὴν ἔννοιαν καὶ ἐννοοῦσι προκαταβολὰς μόνον τὰς πρὸ τῆς παραδόσεως τοῦ πράγματος γενομένας, καὶ ὅτι πᾶσα διαμονὴ τῶν αὐτῶν προσώπων εἴτε κατὰ τὰς προκαταβολάς, εἴτε κατὰ τὴν παράδοσιν τοῦ πράγματος, εἰς τὸν αὐτὸν τόπον, δὲν ἀποτελεῖ προνομιοῦχον παραγγελίαν καίτοι γενομένης τῆς ἀποστολῆς τοῦ πράγματος ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, πάλιν ἡ καθιερωθεῖσα ἐμπορικὴ συνήθεια εἶναι ἐπικρατεστέρα, διότι κατ' αὐτὴν οἱ παραγγελιοδόχοι κάμνουσι συνήθως προκαταβολὰς ἐπὶ τοῦ πράγματος διὰ νὰ ἦναι ἀσφαλεῖς καὶ δὲν ἐμπιστεύονται εἰς τοὺς λόγους καὶ ὑποσχέσεις τῶν παραγγελέων περὶ μελλούσης ἀποστολῆς, (διότι πολλάκις εὑρέθησαν ἀπατημένοι ἐκ κακούργων παχυλῶν

λόγων καὶ ὑποσχέσεων) εἶναι δὲ καθιερωμένον ἐκ τῆς ἐμπορικῆς συνηθείας ὅτι καὶ διὰ τὰς μετὰ τὴν παράδοσιν τοῦ πράγματος προκαταβολάς, ἔχουσιν οἱ παραγγελιοδόχοι δικαίωμα προτιμήσεως καὶ οὐδεὶς ἐφιλονείκησε τὸ προνόμιόν των τοῦτο, ὥστε ἡ συνήθεια ἀποτελεῖ Νόμον·—ὅθεν ἡ ἐν § 331 τοῦ συγγράμματος τοῦ Κ. Ῥάλλη ἀναφερομένη γνώμη ὅτι ἐπὶ προσώπων κατοικούντων εἰς τὸν αὐτὸν τόπον δὲν δύναται νὰ ὑπάρχῃ προνομιοῦχον συνάλλαγμα παραγγελίας, ἀλλὰ μόνον συνάλλαγμα ἐνεχύρου δύναται νὰ συστηθῇ, εἶναι ἐσφαλμένη, διότι τὸ ἄρθρον 95 ἀφορᾷ περίπτωσιν ὅλως ἀνεξάρτητον τῆς τῶν ἄρθρων 93 καὶ 94.

Κατὰ τὰ ἀνωτέρω ἐκτεθέντα, τὸ διάφορον ἢ μὴ τῆς κατοικίας ἢ διαμονῆς τοῦτε παραγγελέως ἢ τοῦ παραγγελιοδόχου, δὲν ἔχει καμμίαν ἐπιῤῥοήν, ἀρκεῖ νὰ πρόκηται περὶ ἀποστολῆς πραγματειῶν ἢ προϊόντων ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, διότι ἡ μεταφορὰ αὕτη προσδίδει τὴν ἰδιότητα τοῦ προνομιούχου συναλλάγματος τῆς παραγγελίας.

Ἐπίσης ἀδιάφορον εἶναι ἂν ὁ παραγγελεὺς καὶ ὁ παραγγελιοδόχος κατοικῶσιν ἢ διαμένωσιν εἰς τὸν αὐτὸν τόπον, ἔνθα γίνεται ἡ πρόβλεψις καὶ ἡ παράδοσις τῶν πραγματειῶν ἢ προϊόντων, πρὸς μεταφορὰν καὶ ἐκποίησιν αὐτῶν εἰς ἄλλον τόπον, διότι δὲν ἐξετάζεται ὁ τόπος τῆς παραδόσεως, ἀλλ' ὁ τόπος τῆς ἀποστολῆς. Π. χ. κάτοικός τις Πατρῶν εὑρεθεὶς ἢ διαβαίνων εἰς Κόρινθον κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς προβλέψεως σταφιδοκαρπῶν καὶ ζητηθεὶς παρά τινος προσώπου ἵνα δώσῃ προκαταβολὰς πρὸς πρόβλεψιν ἢ συμπλήρωσιν φορτίου σταφιδοκαρποῦ ἐπὶ ὑποσχέσει παραδόσεως τοῦ φορτίου ἐν Κορίνθῳ καὶ μεταφορᾶς τούτου εἰς Πάτρας πρὸς πώλησιν, δύναται νὰ δώσῃ ἀφόβως προκαταβολὰς εἰς τὸν Κορίνθιον, δι' ὧν οὗτος νὰ προβλέψῃ ἢ συμπληρώσῃ τὸ φορτεῖον, καὶ παραλαμβάνων τοῦτο ὁ Πατρεὺς ἐν Κορίνθῳ, νὰ τὸ μεταφέρῃ εἰς Πάτρας πρὸς πώλησιν, διότι καὶ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἡ ἐν Κορίνθῳ παραλαβὴ δὲν ἐγένετο διὰ τὴν ἐν Κορίνθῳ ἐκποίησιν, ἀλλὰ διὰ τὴν εἰς Πάτρας μεταφορὰν καὶ πώλησιν αὐτοῦ, ὅθεν ὑπάρχει διαφορὰ μεταξὺ τόπου προβλέψεως καὶ τόπου πωλήσεως, ἥτις ἀποτελεῖ τὸ συνάλλαγμα τῆς προνομιούχου παραγγελίας·—διὰ τὸν αὐτὸν λόγον καὶ ἐάν τις κάτοικος Πατρῶν ἔχων ποσότητα σταφιδοκαρποῦ ἢ ἄλλου προϊόντος, ἐξαχθέντος ἐκ Πατρῶν ἢ ἐξ ἄλλων μερῶν, παραδώσῃ τοῦτο εἴς τινα ἐν Πάτραις ἔμπορον, ὅπως οὗτος ἀποστείλῃ τὸ εἶδος τοῦτο εἰς ἄλλον τόπον (ἢ εἰς τὸ ἐξωτερικὸν) πρὸς πώλησιν, ὑπάρχει προνομιοῦχος παραγγελία, διότι δὲν ἐξετάζεται ἡ κατοικία ἢ ἡ διαμονὴ τῶν συμβαλλομένων, οὔτε ὁ τόπος τῆς προβλέψεως καὶ παραδόσεως, ἀλλ' ἡ ἀποστολὴ τοῦ πράγματος ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, εἶναι δὲ πολλάκις ἀναγκαῖον καὶ ἀπαραίτητον

πρὸς τὴν ἀσφάλειαν τοῦ προκαταβάλλοντος, νὰ λαμβάνῃ οὗτος τὸ πρᾶγμα ἐπὶ χεῖρας πρὸ τῆς ἀποστολῆς αὐτοῦ εἰς τὸν συμφωνηθέντα ἄλλον τόπον, ὅπως τὸ μεταφέρῃ ἢ τὸ μεταβιβάσῃ ὁ ἴδιος ἀσφαλῶς εἰς τὸν ἄλλον ἐκεῖνον τόπον.

Ἐπὶ τῶν πολυτίμων ἰδίως προϊόντων οἷον μετάξης, τεΐου, σταφίδων κλπ. γίνονται συνήθως αἱ προκαταβολαὶ εἰς τὸν αὐτὸν τύπον τῆς προβλέψεως, ἔνθα καὶ ἡ φόρτωσις γίνεται, καὶ τοῦτο πρὸς ἐνίσχυσιν τοῦ ἐμπορίου τῶν εἰδῶν τούτων, διὰ τὰ ὁποῖα ἀπαιτοῦνται μεγάλα κεφάλαια, ἡ δὲ διαμονὴ τῶν προσώπων ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ δὲν ἔχει καμμίαν ἐπιῤῥοήν. Π. χ. ἔμπορός τις ἐξ Εὐρώπης μεταβαίνει εἰς Καλκοῦταν διὰ νὰ κάμῃ φορτεῖον μετάξης, ἔχει δὲ μεθ' ἑαυτοῦ χρήματα ἑκατὸν χιλιάδων φράγκων—δι' αὐτῶν ἀγοράζει μέταξαν καὶ φορτώνων ταύτην ἐπί τινος ἀτμοπλοίου διὰ Μασσαλίαν, λαμβάνει παρὰ τοῦ πλοιάρχου φορτωτικὴν εἰς τὴν ἰδίαν του διαταγήν—ἔχων ἀνὰ χεῖρας τὴν φορτωτικὴν ταύτην, δύναται δι' αὐτῆς νὰ κάμῃ καὶ ἄλλο φορτεῖον μετάξης εἴτε ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ εἴτε καὶ ἐπὶ ἄλλου ἀτμοκινήτου, διότι προσάγων ταύτην εἴς τινα τῶν ἐν Καλκοῦτα κεφαλαιούχων καὶ ζητῶν προκαταβολὰς παρ' αὐτοῦ, δύναται νὰ ἐκδώσῃ εἰς τὴν διαταγὴν αὐτοῦ συναλλαγματικὴν πληρωτέαν ἐν Εὐρώπῃ εἰς τὸν τόπον τῆς ἀφίξεως τοῦ φορτείου καί, ὀπισθογραφῶν τὴν φορτωτικὴν εἰς διαταγὴν τοῦ κεφαλαιούχου, δύναται νὰ λάβῃ παρ' αὐτοῦ χρήματα λόγῳ προκαταβολῶν ἐπὶ τῆς φορτωθείσης ἤδη μετάξης ἀναλόγως τῆς ἀξίας αὐτῆς, μέ τινα ἔκπτωσιν (sconto) διὰ δὲ τῶν νέων τούτων χρημάτων ἀγοράζει ἄλλην μέταξαν, φορτώνει αὐτήν, λαμβάνει φορτωτικὴν καὶ ὀπισθογραφῶν ταύτην εἰς τὸν ἴδιον ἢ εἰς ἄλλον κεφαλαιοῦχον ἐν Καλκούτᾳ, λαμβάνει καὶ ἄλλα χρήματα δι' ἐκδόσεως καὶ ἄλλων συναλλαγματικῶν εἰς διαταγὴν τοῦ προκαταβάλλοντος καὶ διὰ τοῦ τρόπου τούτου δύναται μὲ μόνον τὸ κεφάλαιον τῶν ἑκατὸν χιλιάδων φράγκων νὰ κάμῃ φορτεῖα μετάξης ἢ ἄλλου προϊόντος, μέχρις ἀξίας ἑκατομμυρίου· δὲν εἶναι δὲ ἀνάγκη νὰ ἦναι γνωστὸς εἰς τοὺς ἐν Καλκούτᾳ κεφαλαιούχους, διότι οὗτοι ἀδιαφοροῦντες περὶ τῆς ἀξιοχρεότητος ἢ μὴ τοῦ φορτωτοῦ τούτου καὶ τοῦ ἐμπορικοῦ οἴκου τῆς Εὐρώπης εἰς ὃν ἀνήκει, προκαταβάλλουσιν ἐπὶ τῶν φορτωθέντων προϊόντων ἐπὶ τῇ βάσει τῶν φορτωτικῶν, ἃς λαμβάνουσι καὶ ἀποστέλλουσι μετὰ τῶν ἐπὶ τῶν προκαταβολῶν αὐτῶν ἐκδοθεισῶν συναλλαγματικῶν εἰς τὸν τόπον τῆς ἀφίξεως τῶν ἀτμοπλοίων, ὀπισθογεγραμμένας εἰς διαταγὴν ἄλλου, καὶ οὕτω πως λαμβάνουσι προνομιακῶς τὰς προκαταβολάς των καὶ λοιπὰς ὠφελείας ἐκ τῶν φορτωθέντων πραγμάτων, ἐν δὲ περιπτώσει ναυαγίου ἢ ἄλλου δυστυχήματος, πληρώνονται ἀπὸ τὴν ἀσφάλειαν, ἥτις πάντοτε γίνεται εἰς τὰ φορτεῖα ταῦτα.

Ἐν τῷ ἀνωτέρω παραδείγματι βλέπει τις ὅτι ἡ πρόβλεψις ἐγένετο ἐν Καλκούτᾳ, ὅτι οἱ συμβαλλόμενοι διέμενον ἐν Καλκούτᾳ, ὅτι αὐτόθι ἐγένοντο αἱ προκαταβολαὶ καὶ ἡ παράδοσις τῶν φορτωτικῶν, ἥτις ἀποτελεῖ οἱονεὶ παράδοσιν τοῦ φορτείου, ἄρα κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Κ. Ῥάλλη καὶ τῶν ἐφ' ὧν στηρίζεται συγγραφέων, δὲν ὑπάρχει ἀληθὴς παραγγελία, οὐδὲ παρέχει προνόμιον ἐπὶ τῶν προκαταβολῶν — ἐν τούτοις ὑπάρχει πληρεστάτη παραγγελία διὰ προκαταβολῶν ἐπὶ ἀσφαλείᾳ ἐνεχύρου (διὰ τῆς ὀπισθογραφήσεως τῶν φορτωτικῶν) ἡ δὲ σύμβασις αὕτη δὲν ἀντιβαίνει εἰς τὸν Νόμον, διότι ὁπωσδήποτε γίνονται προκαταβολαὶ ἐπὶ προϊόντων ἀποσταλησομένων εἰς ἄλλον τόπον καὶ διότι ἡ πρόσθετος σύμβασις τῆς ἐνεχυριάσεως τοῦ φορτείου διὰ τῆς ὀπισθογραφήσεως τῶν φορτωτικῶν ὑποστηρίζεται ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 12 τοῦ περὶ ἐνεχύρου Νόμου, κατὰ τὸ ὁποῖον ἐπὶ ἐμπορικῶν συναλλαγῶν δὲν ἀπαιτοῦνται αἱ περὶ τῶν ἐνεχυριάσεων διατυπώσεις.

Ἐπὶ τοιούτων προβλέψεων, ὁ φορτωτὴς ὅστις ἔλαβε προκαταβολάς, ἐξέδοτο συναλλαγματικὰς καὶ ὠπισθογράφησε τὰς φορτωτικάς, προνοεῖ καὶ ὀφείλει πρὸς τὸ συμφέρον του νὰ προνοήσῃ ὅπως εἰδοποιήσῃ περὶ τούτων τὸν ἐν τῷ τόπῳ τῆς ἀφίξεως παραλήπτην, εἰς βάρος τοῦ ὁποίου ἔσυρε τὰς συναλλαγματικὰς ἵνα φροντίσῃ νὰ μάθῃ τὸν κομιστὴν αὐτῶν καὶ τῶν φορτωτικῶν, ὅπως πληρώσῃ τὰς συναλλαγματικὰς καὶ λάβῃ ταύτας καὶ τὰς φορτωτικάς, συνεπῶς δὲ καὶ τὸ φορτεῖον, ἄλλως ὁ κομιστὴς ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν δέκτην τῶν συναλλαγματικῶν καὶ μὴ πληρονόμενος παρ' αὐτοῦ, δύναται νὰ παραλάβῃ καὶ ἐκποιήσῃ τὸ φορτεῖον πρὸς λῆψιν τῶν προκαταβολῶν του.

Αἱ τοιαῦται ἀντὶ προκαταβολῶν ἐπὶ φορτείου ἐκδιδόμεναι συναλλαγματικαὶ εἶναι ἀδιαχώριστοι ἐκ τῶν ὀπισθογεγραμμένων φορτωτικῶν συνημμένως ὁ κομιστὴς αὐτῶν δύναται συνδεδεμένως νὰ τὰς μεταβιβάσῃ δι' ὀπισθογραφήσεως εἰς τὴν διαταγὴν ἄλλου καὶ οὕτω καθεξῆς, ἐκτὸς ἐὰν ὁ ἐκδότης τῶν συναλλαγματικῶν καὶ ὀπισθογράφος τῶν φορτωτικῶν συνεφώνησε μετὰ τοῦ προκαταβαλόντος (κομιστοῦ) νὰ μὴ μεταβιβάσῃ αὐτὰς εἰς ἄλλον, ἀλλὰ μόνον εἰς ὡρισμένον πρόσωπον ἢ εἰς τὸν ἐν τόπῳ τῆς ἀφίξεως τοῦ φορτείου καὶ τῆς πληρωμῆς τῶν συναλλαγματικῶν οἶκον, ἢ ἀντιπρόσωπόν του — ἡ συμφωνία αὕτη γίνεται εἰς ἐξαιρετικὰς περιστάσεις, ὡς ὅταν ὁ παραλήπτης τοῦ φορτείου ὀφείλῃ ἴδια αὐτοῦ χρέη εἰς ἄλλους καὶ δὲν συμφέρει εἰς τὸν φορτωτὴν νὰ συμπέσῃ ἡ μεταβίβασις τῶν φορτωτικῶν εἰς πρόσωπον ὅπερ ἔχει λαμβάνειν καὶ ἄλλα χρήματα παρὰ τοῦ παραλήπτου καὶ θέλει ἀρνηθῆ εἰς τοῦτον τὴν παράδοσιν τῶν φορτωτικῶν μέχρι τῆς πληρωμῆς καὶ τῶν ἄλλων χρεῶν.

Τοιοῦτόν τι συνέβη κατὰ τὸ 1868 ἐν Πάτραις, διότι σταφιδέμπο-

ρος τις Πατρῶν φορτώσας σταφιδόκαρπον ἐπὶ ἀτμοπλοίου διὰ Λονδῖνον καὶ λαβὼν τὴν φορτωτικὴν ἔλαβε προκαταβολὰς ἐπὶ τοῦ φορτείου παρὰ τοῦ ἐν Πάτραις κλάδου τῆς Ἰονικῆς Τραπέζης, ἐκδοὺς συναλλαγματικὴν εἰς τὴν διαταγὴν αὐτοῦ καὶ θεὶς λευκὴν ὀπισθογράφησιν ἐπὶ τῆς φορτωτικῆς — διὰ τῶν προκαταβολῶν ἔκαμε καὶ ἄλλας φορτώσεις καὶ ἐξέδοτο ἑτέρας συναλλαγματικὰς εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ αὐτοῦ κλάδου, θεὶς ὡσαύτως λευκὴν ὀπισθογράφησιν εἰς τὰς φορτωτικάς — ὁ κλάδος τῆς Ἰονικῆς Τραπέζης διεβίβασε τὰς συναλλαγματικὰς καὶ τὰς φορτωτικὰς εἰς τὴν ἐν Λονδίνῳ Ἰονικὴν Τράπεζαν, ἥτις ἀντὶ νὰ ἀποταθῇ πρὸς τὸν δέκτην τῶν συναλλαγματικῶν καὶ παραλήπτην τοῦ φορτείου, μετεβίβασε τὰς συναλλαγματικὰς καὶ τὰς φορτωτικὰς εἰς τρίτον πρόσωπον, ὅπερ εἶχε λαμβάνειν καὶ ἄλλα χρήματα καὶ ὡς ἐκ τούτου ἠρνήθη νὰ δώσῃ τὰς φορτωτικὰς εἰς τὸν παραλήπτην ἐπὶ τῇ προσφορᾷ τούτου νὰ πληρώσῃ μόνον τὰς συνδεδεμένας συναλλαγματικάς· — ὡς ἐκ τῆς ἀρνήσεως ταύτης ἐπῆλθε ζημία εἰς τὸν ἐν Πάτραις φορτωτὴν σταφιδέμπορον, ὅστις ἰσχυριζόμενος ὅτι συνεφώνησεν ἰδιαιτέρως μετὰ τοῦ κλάδου τῆς Ἰονικῆς Τραπέζης νὰ μὴ μεταβιβάσῃ εἰς ἄλλον τὰς συναλλαγματικὰς καὶ τὰς φορτωτικάς, ἀνήγαγε τὴν Ἰονικὴν Τράπεζαν πρὸς ἀποζημίωσιν, τὸ δὲ Ἐφετεῖον Πατρῶν παρεδέχθη τὴν ἀγωγὴν τοῦ σταφιδεμπόρου — γενομένης ἀναιρέσεως ὑπὸ τῆς Ἰονικῆς Τραπέζης, ὁ Ἄρειος Πάγος διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 9 τοῦ 1870 ἀποφάσεώς του ἀπέρριψε τὴν ἀναίρεσιν, ἐπὶ λόγῳ ὅτι τὴν παραχώρησιν τῆς ἀπαιτήσεως παρακολουθοῦσι καὶ τὰ ἐνέχυρα N. 6, 7. cod. 4, 10. N. 8. cod. 4, 39. ἐὰν δὲν ὑπάρχῃ ἐναντία περὶ τῆς ἐκχωρήσεως αὐτῶν συμφωνία N. 23. Πανδ. 18, 4. πεισθέντος δὲ τοῦ Ἐφετείου ἐκ τῶν προσαχθεισῶν ἀποδείξεων (μαρτύρων καὶ βιβλίων) ὅτι αἱ ἐκδοθεῖσαι συναλλαγματικαὶ εἰς διαταγὴν τοῦ ἐναγομένου πληρωτέαι εἰς Λονδῖνον ὑπὸ τοῦ N. Φ. ἦσαν συνωδευμέναι μὲ ἑπτὰ φορτωτικὰς σταφιδοκάρπου παραδοτέου εἰς Λονδῖνον εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ ἐνάγοντος μὲ λευκὴν ὀπισθογράφησιν εἰς τὸν ἐναγόμενον πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς πληρωμῆς τῶν συναλλαγματικῶν καὶ ὅτι συνεφωνήθη νὰ μὴ θέσῃ ὁ ἐναγόμενος εἰς κυκλοφορίαν τὰς φορτωτικὰς ἐκτὸς ἐὰν ὁ N. Φ. ἤθελεν ἀρνηθῇ τὴν πληρωμὴν τῶν συναλλαγματικῶν, καὶ ὅτι ὡς ἐκ τῆς φύσεως τῆς συναλλαγῆς τεκμαίρεται ὅτι ὁ ἐναγόμενος δὲν ἠδύνατο νὰ μεταβιβάσῃ τὰς φορτωτικὰς πρὸ τῆς λήξεως τῶν συναλλαγματικῶν, ὀρθῶς τὸ Ἐφετεῖον ἐθεώρησε τὸν ἐναγόμενον ὡς ὑπόχρεων πρὸς ἀποζημίωσιν, διότι κατὰ τὴν πεποίθησιν τοῦ Ἐφετείου ἔλαβε τὰς φορτωτικὰς οὐχὶ ὡς κύριος ἀλλὰ πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν εἰς διαταγήν του ἐκδοθεισῶν συναλλαγματικῶν καὶ ὅτι ἦτον ἀπαγορευμένον νὰ διαθέσῃ κατ' ἀρέσκειαν τὰς φορτωτικὰς πρὸ τῆς λήξεως τῶν συναλλαγ-

ματικῶν, μεταβιβάζων τὰς συναλλαγματικὰς εἰς τρίτον καὶ θέτων αὐτὰς εἰς κυκλοφορίαν.

Σχετικῶς πρὸς τὸ προκείμενον ζήτημα ὁ Κ. Καλλιγᾶς ἐν σελ. 338—341 καὶ 351—353. τοῦ Β΄. τόμου τοῦ ἐπὶ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ Δικαίου συστήματός του, πραγματευόμενος περὶ τῶν ἄρθρων 12 τοῦ περὶ ἐνεχύρων Νόμου καὶ τῶν ἄρθρ. 93 καὶ ἐπ. τοῦ Ἐμπ. Νόμου καὶ ὁμιλῶν περὶ ἐνεχυριάσεως ἐμπορευμάτων καὶ ὀπισθογραφήσεως φορτωτικῶν, ἀποφαίνεται συγκεχυμένως καὶ ἀκαταλήπτως, διότι ἐπικαλεῖται περιπτώσεις καὶ ἀρχὰς αἵτινες ἀναλόγως δὲν εὑρίσκουσιν ἐφαρμογήν.

Ἐν πρώτοις δὲν δίδει τὸν ὁρισμὸν ἂν ἡ ἐνεχυρίασις πραγματευῶν ἐπὶ προκαταβολῇ, ἀποτελῇ σύμβασιν παραγγελίας ἢ σύμβασιν ἐνεχύρου καὶ ὑπὸ τίνων ἀρχῶν διέπεται, κάμνει δὲ χρῆσιν τῶν σχετικῶν ἄρθρων τοῦ περὶ ἐνεχύρων Νόμου καὶ τοῦ Ἐμπ. Νόμου χωρὶς νὰ διευκρινίζῃ τὸ εἶδος τῆς συμβάσεως·—παραδέχεται ὅτι ἐπιτρέπεται ἡ ἐνεχυρίασις τῶν ἐμπορευμάτων διὰ τῶν φορτωτικῶν ἐγγράφων, ἐπὶ λόγῳ ὅτι ἤθελεν εἶναι ἐπιζήμιον εἰς τὸ ἐμπόριον ἂν τὰ ἐμπορεύματα, ἐνόσῳ εἶναι καθ᾽ ὁδόν, ἦσαν ἐκτὸς τῆς συναλλαγῆς καὶ ἐπομένως ἄνευ ἀξίας·—ἀλλ᾽ ἡ αἰτιολογία αὕτη δὲν εἶναι ὀρθή, διότι τὰ ἐνεχυριαζόμενα ἐμπορεύματα δὲν πρόκειται νὰ γίνωσι καθ᾽ ὁδὸν ἢ κατὰ τὸν τόπον τῆς ἀφίξεως αὐτῶν, ἀντικείμενον συναλλαγῆς, ἀλλ᾽ ἁπλῶς νὰ ἐξασφαλίσωσι τὸν προκαταβαλόντα χρήματα, κατὰ ἢ μετὰ τὴν πρόβλεψιν αὐτῶν, εἰς τὸν φορτωτήν, ὅστις εἶναι κύριος καὶ κάτοχος τῶν φορτωθέντων ἐμπορευμάτων, καὶ δύναται νὰ διατάξῃ ἐλευθέρως περὶ αὐτῶν ἐὰν διατηρῇ εἰς τὴν διαταγήν του τὰς φορτωτικάς, ἀλλ᾽ ἀφοῦ τὰς ὠπισθογράφησεν εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ προκαταβαλόντος, οὗτος θέλει ζητήσει παρὰ τοῦ παραλήπτου τοῦ φορτίου τὰ προκαταβληθέντα εἰς τὸν φορτωτὴν χρήματα καὶ θέλει ἐξασκήσει κατὰ τοῦ παραλήπτου τὸ ἐκ τῶν προκαταβολῶν προκύπτον προνόμιόν του, καθ᾽ ὅπερ ἐν ἀποποιήσει τοῦ παραλήπτου περὶ τὴν πληρωμὴν τῶν προκαταβολῶν, δύναται ὁ προκαταβαλὼν, καθὸ κομιστὴς τῶν φορτωτικῶν νὰ παραλάβῃ τὸ πρᾶγμα καὶ ἐκποιῶν τοῦτο εἰς τὸν προσδιωρισμένον διὰ τὴν ἄφιξιν αὐτοῦ τόπον, νὰ λάβῃ ἐκ τοῦ τιμήματος τὰς προκαταβολάς του; τὸ δὲ περίσσευμα ν᾽ ἀφίσῃ εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ παραλήπτου, χωρὶς ν᾽ ἀκολουθήσῃ τὰς περὶ ἐνεχύρου ἀρχὰς περὶ δικαστικῆς ἀδείας καὶ πλειστηριασμοῦ.

Ἡ ἑτέρα παρατήρησις τοῦ Κ. Καλλιγᾶ ὅτι τὰ φορτωτικὰ ἔγγραφα ἐκδίδονται συνήθως εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ παραλήπτου, εἶναι ὅλως ἐναντία τοῦ προκειμένου ζητήματος, διότι καὶ μὲν ὁ φορτωτὴς δύναται νὰ ἐκδώσῃ τὰς φορτωτικὰς εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ παραλήπτου διὰ

νὰ διευκολύνη αὐτὸν εἰς τὰς ἀνάγκας του ἐν τῇ ἀφίξει ἢ ἐπὶ τῇ προσδοκίᾳ τῶν ἐμπορευμάτων, ἀλλ' ὁ φορτωτὴς οὗτος ὅστις ἔλαβε φορτωτικὰς εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ παραλήπτου δὲν εἶναι εἰς θέσιν νὰ λάβῃ προκαταβολὰς ἐπὶ τοῦ φορτίου ἐν τῷ τόπῳ τῆς φορτώσεως ἢ ἀλλαχοῦ, διότι δὲν δύναται νὰ διαθέσῃ τὸ φορτεῖον καὶ τὰς φορτωτικὰς, καθότι τὸ δικαίωμα τοῦτο ἔχει μόνος ὁ εἰς ἰδίαν του διαταγὴν λαμβάνων φορτωτικὰς, ὅστις δι' αὐτῶν δύναται νὰ δανεισθῇ ἐπὶ τοῦ φορτείου, νὰ προβλέψῃ καὶ νέον φορτεῖον καὶ καθεξῆς, ὡς ἐν τοῖς εἰρημένοις παραδείγμασιν ἐξεθέσαμεν, ὥστε προκειμένου περὶ προκαταβολῶν, εἶναι ἀπαραίτητον νὰ ἦναι ἐκδεδομένη ἡ φορτωτικὴ εἰς τὴν ἰδίαν τοῦ φορτωτοῦ διαταγὴν, ἄλλως ἐὰν ἐκδοθῇ εἰς τὴν τοῦ παραλήπτου, τότε μόνος οὗτος δύναται νὰ δανεισθῇ ἐπὶ τοῦ ἀφιχθέντος ἢ περιμενομένου φορτείου, ὅτε ἡ εἰς ἄλλον ὀπισθογράφησις τῆς φορτωτικῆς, ἀποτελεῖ πράγματι ἐνεχυρίασιν καὶ οὐχὶ παραγγελίαν.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἐκτεθέντων εἶναι πρόδηλον ὅτι ἀφοῦ ὁ Νόμος διὰ τοῦ περὶ παραγγελιῶν συστήματος ἀπέβλεψε μᾶλλον εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἐμπορίου καὶ εἰς τὴν κυκλοφορίαν τῶν κεφαλαίων διὰ τοῦ μετασχηματισμοῦ αὐτῶν εἰς πραγματείας, ἡ κυριωτέρα περίπτωσις καὶ ἐφαρμογὴ τοῦ τοιούτου σκοποῦ δύναται νὰ παρουσιασθῇ εἰς τὸν φορτωτὴν ὅστις μὴ ἔχων ἀρκοῦντα κεφάλαια διὰ νὰ σχηματίσῃ φορτεῖον, ἢ θέλων νὰ κάμῃ καὶ πρόσθετον φορτεῖον ἐπὶ τοῦ ἤδη τελεσθέντος, λαμβάνει φορτωτικὴν εἰς τὴν ἰδίαν του διαταγὴν, δανείζεται ἐπὶ τοῦ γενομένου φορτείου, ὡς καὶ ἐπὶ τῶν διαδοχικῶν νέων φορτείων, ἐκδίδει συναλλαγματικὰς εἰς τὴν διαταγὴν τῶν δανεισάντων, μεταβιβάζει αὐτοῖς τὰς φορτωτικὰς καὶ οὕτως ἐνῷ ἀφ' ἑνὸς διὰ τῶν ξένων χρημάτων κατώρθωσε νὰ κάμῃ μεγάλα φορτεῖα, ἐξ ὧν μεγάλας περιμένει ὠφελείας, ἀφ' ἑτέρου ἐξασφαλίζει τοὺς προκαταβαλόντας διὰ προνομίου ἐπὶ τῶν φορτείων.

Ὁ φορτωτὴς ὅστις λαμβάνει φορτωτικὴν εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ παραλήπτου, δὲν εὑρίσκεται εἰς τὴν ἀνάγκην προκαταβολῶν, διότι 1) ἢ εἶχε χρήματα ἴδια καὶ προβλέψας ἐμπορεύματα τὰ ἐφόρτωσεν εἰς παραλαβὴν τοῦ ἐν τῷ τόπῳ τῆς ἀφίξεως φίλου του, ὅστις δὲν δικαιοῦται νὰ καταχρασθῇ τῆς ἐμπιστοσύνης αὐτοῦ καὶ νὰ δανεισθῇ ἐπὶ τῆς φορτωτικῆς δι' ὀπισθογραφήσεως αὐτῆς· ἢ 2) λαβὼν τὰ χρήματα διὰ λογαριασμὸν τοῦ δόντος, μετέβη ὡς ἐπίτροπος αὐτοῦ καὶ τῷ προέβλεψε πραγματείας, ὅτε ὁ παραλήπτης δύναται νὰ πράξῃ ὅ,τι θέλει ἐπ' αὐτῶν, ὡς κύριος τούτων, ἢ 3) λαβὼν δάνεια ἤτοι προκαταβολὰς παρά τινος καὶ προβλέψας ἐμπορεύματα, στέλλει ταῦτα πρὸς τὸν προκαταβαλόντα πρὸς πώλησιν, ὅτε ὁ προκαταβαλὼν δὲν δικαιοῦται νὰ ἐνεχυριάσῃ τὰ ἐμπορεύματα καὶ νὰ ὀπισθογραφήσῃ τὴν φορ-

τωτικὴν, διότι κατὰ Νόμον ἕκαστος παραγγελιοδόχος δὲν δύναται νὰ πράξῃ ἄλλο τι ἐπὶ τοῦ ἀποσταλέντος αὐτῷ πράγματος, ἢ ν' ἀκούσῃ τὰς διαταγὰς τοῦ ἀποστείλαντος.

Ἡ ἑτέρα παρατήρησις τοῦ Κ. Καλλιγᾶ ὅτι ὁσάκις ὁ παραγγελιοδόχος μὴ λαβὼν τὴν προφύλαξιν ὥστε τὸ φορτωτικὸν νὰ ἦναι εἰς ἰδίαν του διαταγὴν, ἐξαπέστειλε τὰ ἐμπορεύματα, δὲν ἔχει πλέον κατοχὴν, ὥστε δὲν δύναται νὰ ἔχῃ οὔτε προνόμιον» εἶναι νομικῶς καὶ πρακτικῶς ἀκατάληπτος, διότι ἐπὶ τῶν ὑπὸ τοῦ ἄρθρ. 91 καὶ ἐπ. τοῦ Ἐμπ. Νόμου προβλεπομένων παραγγελιῶν, παραγγελιοδόχος δὲν λέγεται ὁ προβλέπων καὶ ἀποστέλλων τὸ φορτεῖον, ἀλλ' ὁ παραλήπτης αὐτοῦ, ὅστις οὔτε φορτωτικὴν κάμνει, οὔτε ἐμπορεύματα ἀποστέλλει, ἀλλὰ μόνον περιμένει ταῦτα παρὰ τοῦ παραγγελέως, διὰ νὰ πράξῃ ἐπ' αὐτῶν ὅ,τι ὁ παραγγελεὺς διατάξῃ — ἑπομένως καὶ ἂν λάβῃ διαταγὴν παρὰ τοῦ παραγγελέως νὰ πέμψῃ τὰ ἐμπορεύματα εἰς ἄλλον τόπον πρὸς πώλησιν, ὁ παραγγελιοδόχος θέλει πράξει τοῦτο δι' ἐπιτετραμμένου του, ὅστις θέλει ἀναγνωρίζει αὐτὸν, ἄρα δὲν πρόκειται νὰ στερηθῇ προνομίου τινὸς διὰ τῆς μεταφορᾶς τῶν πραγματειῶν ἀπὸ τόπου εἰς τόπον — ἡ δ' ἑτέρα περίπτωσις ἡ παρὰ τοῦ Κ. Καλλιγᾶ ἀναφερομένη περὶ τοῦ λαβόντος ἐντολὴν ν' ἀγοράσῃ καὶ πέμψῃ εἰς ἄλλον ἐμπορεύματα, ἄνευ προπληρωμῆς, εἶναι ἀλλοτρία τῆς προκειμένης παραγγελίας, διότι ἀποτελεῖ ἐντολὴν πρὸς πίστωσιν, δι' ἣν ὁ ἐντολοδόχος ὀφείλει νὰ λάβῃ πᾶσαν πρόνοιαν πρὸς λῆψιν τῶν χρημάτων του, ἤτοι νὰ πέμψῃ τὸ πρᾶγμα εἰς διάμεσον πρόσωπον, ἢ νὰ ἐκδώσῃ, ἢ νὰ ὀπισθογραφήσῃ τὴν φορτωτικὴν εἰς διαταγὴν τρίτου προσώπου ἐντελλομένου τὴν παράδοσιν μετὰ τὴν πληρωμὴν τῆς ἀξίας τοῦ πράγματος καὶ τῶν ἐξόδων καὶ τῆς προμηθείας (διότι κατὰ τὴν ἐμπορικὴν συνήθειαν καὶ ὁ τοιοῦτος ἐντολοδόχος λαμβάνει προμήθειαν).

Ἡ ἄλλη παρατήρησις τοῦ Κ. Καλλιγᾶ, ὅτι κατὰ τὸ ἄρθρ. 95 μεταξὺ προσώπων διαμενόντων εἰς τὸν αὐτὸν τόπον δὲν δύναται νὰ συστηθῇ προνομιοῦχος παραγγελία, εἶναι ἐσφαλμένη, δι' οὓς προεξεθέσαμεν λόγους, διότι τὸ διάφορον τῆς κατοικίας ἢ διαμονῆς τῶν προσώπων δὲν ἀποτελεῖ τὴν παραγγελίαν, ἀλλ' ἡ ἀπὸ τόπου εἰς τόπον ἀποστολὴ πραγματειῶν — τὰ δὲ παραδείγματα ἅπερ ἐπὶ σταφιδοκαρποῦ καὶ μετάξης ὑπεβάλομεν, πείθουσιν ἕκαστον ὅτι αἱ προκαταβολαὶ δύνανται νὰ γίνωσιν εἰς τὸν αὐτὸν τῆς προβλέψεως τόπον καὶ μεταξὺ προσώπων εἰς τὸν αὐτὸν τόπον κατοικούντων ἢ διαμενόντων, ἀρκεῖ νὰ πρόκηται περὶ ἀποστολῆς τοῦ πράγματος εἰς ἄλλον τόπον — ἰσίως ἐν τῷ τόπῳ τῆς προβλέψεως καὶ μεταξὺ προσώπων αὐτόθι διαμενόντων, παρουσιάζεται συνήθως ἡ ἀνάγκη καὶ ἡ εὐκολία τῶν προκαταβολῶν.

Τὸ ἄρθρον 12 τοῦ περὶ ἐνεχύρων Νόμου δὲν φέρει κἀμμίαν ἀλλοίωσιν εἰς τὰς περὶ παραγγελιῶν ἀρχὰς τοῦ Ἐμπορικοῦ Νόμου, ἀλλὰ μόνον πρὸς εὐκολίαν τοῦ ἐμπορίου δὲν ἀπαιτεῖ ἐπὶ ἐμπορικῶν συναλλαγῶν νὰ διατηρηθοῦν οἱ εἰς τὰ προηγούμενα ἄρθρα καθιερούμενοι τύποι καὶ ὁρισμοὶ πρὸς σύστασιν καὶ ἀπαλλοτρίωσιν τῶν ἐνεχύρων·—ὅθεν εἰς ὅσας παραγγελίας δὲν συντρέχει τὸ ἀναγκαίως ἀπαιτούμενον στοιχεῖον «ἡ ἀπὸ τόπου εἰς τόπον ἀποστολὴ» δύναται μεταξὺ ἐμπόρων καὶ δι' ἐμπορικὴν πρᾶξιν νὰ συστηθῇ προνομιοῦχος ἐνεχυρίασις, ἔστω καὶ δι' ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου ἢ καὶ προφορικῶς, καὶ κατὰ τοῦτο ἐγένετο καινοτομία κατὰ τοῦ ἄρθρ. 95 τοῦ Ἐμπ. Νόμου, ὅπερ ἀπαιτεῖ τοὺς τύπους τῶν ἐνεχύρων, ἐνῷ τὸ ἄρθρ. 12 τοῦ περὶ ἐνεχύρων Νόμου, εἰς τὰς ἐμπορικὰς συναλλαγὰς παραδέχεται τὴν ἐνεχυρίασιν κατὰ τὸ δοκοῦν τοῖς συμβαλλομένοις, συνεπῶς δὲ καὶ τὴν συμφωνίαν περὶ ἰδιοποιήσεως τοῦ ἐνεχύρου καὶ περὶ διαθέσεως αὐτοῦ ἄνευ δικαστικῆς ἀποφάσεως.

Μετὰ τὰ ὡς ἀνωτέρω περὶ τῶν συστατικῶν τῆς παραγγελίας ἐκτεθέντα, προβαίνοντες εἰς τὰ παρεπόμενα, παρατηροῦμεν ὅτι ὁ παραγγελιοδόχος δὲν εἶναι κύριος τοῦ πράγματος, διότι τὸ πρᾶγμα θὰ πωληθῇ διὰ λογαριασμὸν τοῦ ἀποστέλλοντος καὶ ἑπομένως ὁ παραγγελιοδόχος ὀφείλει ν' ἀκούῃ τὰς ὁδηγίας καὶ διαταγὰς τοῦ παραγγέλλοντος ὡς πρὸς τὴν ἐποχὴν τῆς πωλήσεως καὶ ὡς πρὸς τὰς τιμάς· ὅθεν ἐὰν ὁ παραγγελεὺς διατάξῃ τὸν παραγγελιοδόχον νὰ πωλήσῃ τὸ πρᾶγμα ἅμα φθάσῃ καὶ εἰς ὁποιανδήποτε εὕρῃ τιμὴν, ἢ εἰς τὰς τρεχούσας τιμὰς, ὀφείλει ὁ παραγγελιοδόχος νὰ πράξῃ κατὰ τὴν θέλησιν τοῦ παραγγελέως καὶ ἂν δὲν πράξῃ οὕτως, ἢ φανῇ ἀμελὴς περὶ τὴν πώλησιν, ἐνέχεται εἰς ἀποζημίωσιν διὰ πᾶσαν εἰς τὸ μέλλον ἔκπτωσιν τιμῆς, καὶ εἰς τοὺς τόκους τοῦ τιμήματος (Ν. 73, 75, 83. Βασιλ. 14, 1), δὲν δύναται δὲ νὰ χρεώσῃ τὸν παραγγελέα μὲ τὰ περαιτέρω ἔξοδα ἀποθηκῶν κλπ., διότι τὸ πρᾶγμα αὐτοῦ ἤθελεν εἶσθαι πωλημένον, ἐὰν ἠκούετο ἡ διαταγή του· ἐπίσης ὅταν ὁ παραγγελεὺς γράφῃ εἰς τὸν παραγγελιοδόχον νὰ μὴ πωλήσῃ ἔλαττον τῆς δεῖνος τιμῆς, ὁ παραγγελιοδόχος ὀφείλει νὰ ὑπακούσῃ εἰς τὴν τοιαύτην διαταγὴν, ἥτις ἀποτελεῖ φραγμὸν (limito) καὶ χρεωστεῖ νὰ περιμείνῃ τὴν ἐμφάνισιν τῆς τιμῆς ταύτης, ἄλλως νὰ εἰδοποιήσῃ τὸν παραγγελέα ὅτι δὲν εἶναι κατορθωτὴ ἡ τιμὴ αὕτη καὶ νὰ συγχωρήσῃ μικροτέραν, ἄλλως νὰ τὸν εἰδοποιήσῃ νὰ διορίσῃ ἕτερον παραγγελιοδόχον, διότι οὗτος δὲν δύναται ν' ἀναδεχθῇ τοιοῦτον ἀκατόρθωτον φραγμόν·—οὕτω πως λύονται αἱ τοιαῦται περιπτώσεις, διότι ὁ παραγγελιοδόχος ὡς ἐν τῷ τόπῳ τῆς καταναλώσεως εὑρισκόμενος, δύναται καὶ ὀφείλει

νὰ διαφωτίσῃ τὸν παραγγελέα περὶ τῶν τρεχουσῶν τιμῶν, περὶ τῆς ἐλπιζομένης ὑψώσεως, ἢ περὶ τῆς ἐνδεχομένης μειώσεως τῶν τιμῶν, περὶ τῆς στάσεως εἰς ἣν εὑρίσκεται τὸ εἶδος τοῦτο ἐν τῇ ἀγορᾷ καὶ τοιουτοτρόπως δύναται νὰ λάβῃ νέας διαταγὰς συμβιβαζομένας μὲ τὰ πράγματα καὶ μὲ τὰς περιστάσεις, ἅμα δ' ὁ παραγγελεὺς κωφεύσῃ εἰς τὰς τοιαύτας εἰδήσεις, ἢ φανῇ ἄκαμπτος εἰς τὰ λίμιτά του, τότε ὁ παραγγελιοδόχος δὲν εἶναι δέσμιος, διότι θὰ γίνῃ καταταγέλαστος εἰς τὴν ἀγοράν, ζητῶν τιμὴν ὑπέρογκον καὶ μὴ συμμορφούμενος μὲ τὰς γενομένας ἐπὶ ὁμοίου πράγματος πωλήσεις, καὶ δύναται νὰ εἰδοποιήσῃ τὸν παραγγελέα νὰ εὕρῃ ἄλλον παραγγελιοδόχον διὰ νὰ παραλάβῃ τὸ πρᾶγμα, ἀφοῦ πληρώσῃ τὰ μέχρι τῆς παραδόσεως ἔξοδα κλπ.

Ἐκθέσαντες ἀνωτέρω ὅτι ὁ παραγγελιοδόχος ὀφείλει νὰ ὑπακούσῃ εἰς τὰς διαταγὰς τοῦ παραγγελέως, ἐννοοῦμεν παραγγελιοδόχον ὅστις δὲν εἶναι ἤδη ἐκτεθειμένος ἀπέναντι τοῦ παραγγελέως μὲ σπουδαίας προκαταβολάς, ἢ καίτοι ὢν ἐκτεθειμένος μὲ προκαταβολὰς τοιαύτας, οὐχ ἧττον παρεδέχθη νὰ ὑπακούσῃ εἰς τὰς διαταγὰς τοῦ παραγγελέως καὶ εἰς τὰ λίμιτα αὐτοῦ (δηλ. εἰς τὰ χαραχθέντα ὑπὸ τούτου ἀπαρέγκλιτα ὅρια τιμῶν), διότι εἰς ἑκατέραν τῶν περιστάσεων δὲν δύναται ἢ νὰ ὑπακούσῃ τὸν παραγγελέα, ἢ νὰ φανῇ συνεπὴς εἰς τὰ παραδεδεγμένα, ὅταν ὅμως ὁ παραγγελιοδόχος ἔκαμε σπουδαίας προκαταβολάς, καὶ δὲν ἐδήλωσεν εἰς τὸν παραγγελέα, μετὰ τὰς προκαταβολὰς ταύτας, ὅτι θέλει ἀκολουθήσει κατὰ γράμμα τὰς διαταγὰς αὐτοῦ, τότε ὁ τοιοῦτος παραγγελιοδόχος μὴ δυνάμενος νὰ ἐπιτύχῃ τὰς ὁρισθείσας τιμάς, καὶ μὴ ὢν ὑπόχρεως νὰ περιμένῃ τοιαύτας εἰς τὸ μέλλον, (διότι τὸ μέλλον εἶναι ἀβέβαιον) δὲν δικαιοῦται μὲν νὰ κάμῃ πώλησιν εἰς ὑποδεεστέρας τιμάς, ἀλλ' ὀφείλει προηγουμένως νὰ εἰδοποιήσῃ τὸν παραγγελέα ὅτι αἱ ὁρισθεῖσαι ὑπ' αὐτοῦ τιμαὶ δὲν παρουσιάζονται οὔτε εἶναι ἐλπὶς νὰ παρουσιασθῶσι συντόμως, ὅτι δὲν δύναται νὰ περιμένῃ εἰς τὸ μέλλον, διότι ἀμφιβάλλει ἂν ἐκ τῆς μετέπειτα πωλήσεως τοῦ πράγματος δυνηθῇ νὰ λάβῃ τὰς προκαταβολάς του, τοὺς τόκους καὶ τὰ ἔξοδα — ὅτι αἱ τρέχουσαι τιμαὶ εἶναι τοιαῦται (νὰ σημειωθῶσι) καὶ ὅτι ἑπομένως ὀφείλει ὁ παραγγελεὺς ν' ἄρῃ τοὺς φραγμούς, νὰ δώσῃ ἐλευθερίαν ἐνεργείας εἰς τὸν παραγγελιοδόχον ἢ νὰ ἐπιτρέψῃ πώλησιν εἰς τὰς τρεχούσας τιμάς, ἄλλως τοὐλάχιστον νὰ τῷ ἐπιστρέψῃ τὰ τραβίγματα ἢ μέρος αὐτῶν (ὅπερ ν' ἀπομακρύνῃ τὸν φόβον τῆς μελλούσης ζημίας τοῦ παραγγελιοδόχου) ἢ ἄλλως νὰ εὕρῃ ἄλλον παραγγελιοδόχον ὅστις νὰ παραλάβῃ τὸ πρᾶγμα, ἀφοῦ πληρώσῃ τὰς προκαταβολάς, τόκους καὶ ἔξοδα συνιστάμενα ἐν συνόλῳ εἰς . . . . (ἀπαιτεῖται βεβαίως νὰ γνωρίζῃ ὁ παραγγελεὺς κατὰ

πόσον εἶναι ἐπιβεβαρυμένον τὸ πρᾶγμά του διὰ νὰ δυνηθῇ νὰ στείλῃ χρήματα ἢ νὰ δώσῃ διαταγὰς εἰς τὸν νέον παραλήπτην) ἂν εἰς ταῦτα κωφεύσῃ ἢ ἀντιτείνῃ ὁ παραγγελεύς, τότε ἡ ἐμπορικὴ συνήθεια καθιέρωσεν ὅτι παρερχομένου τοῦ πρὸς ἀπάντησιν ἀναγκαίου διαστήματος ἐν σιωπῇ, ἢ ἐρχομένης ἀρνητικῆς ἀπαντήσεως, ὁ παραγγελιοδόχος δύναται νὰ καταφρονήσῃ τὰ λίμιτα τοῦ παραγγελέως καὶ νὰ πωλήσῃ ἄνευ δικαστικῆς μεσολαβήσεως, τὸ πρᾶγμα αὐτοῦ εἰς τὰς τρεχούσας τιμάς, ὅπως δυνηθῇ νὰ σκεπάσῃ τὰς προκαταβολάς του κλπ. ἢ μέρος αὐτῶν (ἐὰν ὑπερέβησαν τὴν ἀξίαν τοῦ πράγματος)· ἐννοεῖται ὅμως ὅτι ἐὰν αἱ προκαταβολαὶ τοῦ παραγγελιοδόχου ἦσαν μικραὶ καὶ κατὰ κοινὴν πεῖραν δὲν εἶχε φόβους ζημίας εἰς τὸ μέλλον, πᾶν βῆμα αὐτοῦ ἐξαναγκάζον τὸν παραγγελέα νὰ λύσῃ τὰ ὅρια ἢ νὰ ἐμβάσῃ χρήματα μὴ ληξιπρόθεσμα, (καθότι αἱ προκαταβολαὶ γίνονται διὰ συναλλαγματικῶν εἰς προθεσμίας) εἶναι ἄτοπον καὶ ἀσυγχώρητον καὶ δὲν δικαιολογεῖ τὴν ἐλευθερίαν ἐνεργείας τοῦ παραγγελιοδόχου, διότι ὁ παραγγελεὺς θέλει ἀπαντήσει εἰς αὐτὸν ὡς ἑξῆς: Κύριε, σοὶ ἔστειλον σταφιδοκαρπὸν ἀξίας χιλίων διστήλων μὲ διαταγὴν νὰ μὴ τὸν πωλήσῃς ὀλιγώτερον τῆς δεῖνος τιμῆς· ἀπέναντι αὐτῶν σοὶ ἔσυρον συναλλαγματικὰς χιλίων δραχμῶν, ἃς ἀπεδέχθης, πληρωτέας μετὰ μῆνας τρεῖς· — κανένα φόβον ἐκ τῆς ὑποτιμήσεως τοῦ πράγματός μου δὲν ἔχεις, διότι ὅσον καὶ ἂν ὑποβιβασθῶσιν εἰς τὸ μέλλον αἱ τιμαί, πάντοτε θὰ πωληθῇ πλέον τῶν χιλίων δραχμῶν·— διατί λοιπὸν μὲ βιάζεις νὰ σοὶ δώσω ἄδειαν νὰ πωλήσῃς τὸν καρπόν μου ὀλιγώτερον τῆς τιμῆς ἣν προσδιώρισα καὶ ἣν ἐδέχθης; ἄφες με κύριον τῆς τύχης μου, διότι δὲν τρέχεις κίνδυνον καὶ διότι ἄλλως τε δὲν ἔληξεν ἡ διορία τοῦ τραβήματος. Ἐὰν εἰς ταῦτα παρακούσῃ ὁ παραγγελιοδόχος καὶ κάμῃ αὐθαίρετον πώλησιν, τότε ἡ ἐμπορικὴ συνήθεια καὶ ἡ Δικαιοσύνη, ὑποχρεοῖ τὸν τοιοῦτον παραγγελιοδόχον ν' ἀποζημιώσῃ τὸν παραγγελέα μὲ τὴν μεγαλητέραν τιμὴν ἥτις εἰς τὸ μέλλον ἤθελε παρουσιασθῇ ἐπὶ τοιούτου πράγματος· ἐὰν ὅμως δὲν παρουσιασθῇ ἀνωτέρα τιμή, τότε ἡ αὐθαιρεσία τοῦ παραγγελιοδόχου εἶναι συγκεχωρημένη ἐκ τῶν ὑστέρων.

Τὸ προνόμιον τοῦ παραγγελιοδόχου ἐπὶ τοῦ τιμήματος τοῦ ἀποσταλέντος αὐτῷ πράγματος ἐξυπακούεται ἐνόσῳ κρατεῖ εἰς τὴν ἐξουσίαν του τὸ πρᾶγμα τοῦτο, ἀδιαφόρως ἐὰν διὰ τὴν ταχυτέραν ἢ καλητέραν ἐκποίησιν αὐτοῦ τὸ παρέδωσε δι' ἑαυτὸν εἰς τρίτον πρόσωπον ἢ τὸ ἀπέστειλεν εἰς ἄλλον τόπον, διότι κατ' ἀμφοτέρας τὰς περιστάσεις οἱ τρίτοι κατέχουσι τὸ πρᾶγμα κατ' ἐντολὴν καὶ διὰ λογαριασμὸν αὐτοῦ, ἡ δὲ κατοχὴ δὲν ἀλλοιοῦται διὰ τοῦ διορισμοῦ ἐντολοδόχων·— εἶναι δὲ ἐπιτετραμμένον ὑπὸ τοῦ Νόμου εἰς τὸν παραγ-

γελιοδόχον νὰ διορίσῃ καὶ ὑποκατάστατον ἐντολοδόχον διὰ τὴν πώλησιν τοῦ ἀποσταλέντος πράγματος, ἀδιαφόρως ἐὰν ὁ παραγγελεὺς δὲν τῷ ἔδωσε τοιαύτην ἄδειαν, διότι, ὡς θέλομεν ἐκθέσει παρακατιὼν, ὁ πρῶτος παραγγελιοδόχος εἶναι ὑπόλογος διὰ τὰς πράξεις τοῦ ὑποκατασταθέντος, καθὼς δ' ἔλεγεν ὁ Βερλιὲρ κατὰ τὴν ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 1994 τοῦ Γαλλικοῦ Κώδηκος συζήτησιν, ὁ παραγγελιοδόχος δύναται νὰ διορίσῃ ὑποκατάστατον καὶ ὅταν ἀκόμη τῷ ἀπηγορεύθη αὕτη ὑπὸ τοῦ ἐντολέως, διότι εἶναι ἀδιάφορον εἰς τὸν ἐντολέα ἂν ὁ ὑποκατάστατος ἐνεργῇ κακῶς, καθότι ὁ παραγγελιοδόχος θὰ δώσῃ λόγον, ἂν δ' ἐνεργῇ καλῶς, συμφέρει εἰς τὸν ἐντολέα νὰ ὠφεληθῇ ἐκ τῆς περιστάσεως.

Ὁ παραγγελιοδόχος δὲν δύναται νὰ μεταβάλῃ τὸν ὑπὸ τοῦ παραγγελέως ὁρισθέντα τόπον πωλήσεως, ἂν ὅμως πράξῃ τοῦτο καὶ ἐντεῦθεν ἐπέλθῃ ζημία εἰς τὸν παραγγελέα, δικαιοῦται οὗτος νὰ ζητήσῃ παρὰ τοῦ παραγγελιοδόχου τὴν μετὰ τὴν εἰς ἄλλον τόπον ἀποστολὴν τοῦ πράγματος ἐμφανισθεῖσαν ἐν τῷ ὁρισθέντι διὰ τὴν πώλησιν τόπῳ, ἀνωτέραν τιμὴν ἐπὶ ἰδίου πράγματος, διότι ὑποτίθεται ὅτι διατηρουμένου αὐτόθι τοῦ πράγματος, ἠδύνατο νὰ δοθῇ καὶ εἰς αὐτὸ ἡ τιμὴ αὕτη·—ἂν ὅμως διὰ παραβάσεως τῆς ἐντολῆς καὶ πωλήσεως τοῦ πράγματος εἰς ἄλλον τόπον, προέκυψεν οἱαδήποτε ὠφέλεια, αὕτη ὅσον μεγάλη καὶ ἂν ἦναι, ἀνήκει εἰς τὸν παραγγελέα, τοῦ ὁποίου παρεβιάσθη ἡ ἐντολὴ, διότι ἐδόθη εἰς τὸ πρᾶγμα αὐτοῦ, καὶ διότι ὁ παραγγελιοδόχος ἄλλην ὠφέλειαν δὲν δύναται νὰ ἐλπίσῃ εἰμὴ τὰ κεφάλαια τοὺς τόκους, τὰ ἔξοδα καὶ τὴν προμήθειάν του.

Ἐγείρεται τὸ ζήτημα, ἂν δύναται ὁ ἐπιτετραμμένος τὴν πώλησιν παραγγελιοδόχος, νὰ γίνῃ καὶ ἀγοραστὴς τοῦ πράγματος·—οἱ συγγραφεῖς ἰσχυρίζονται ὅτι τὸ τοιοῦτον εἶναι ἀσυμβίβαστον μὲ τὰ καθήκοντα τοῦ παραγγελιοδόχου καὶ ὅτι ἂν παρουσιασθῇ τοιαύτη ἀνάγκη ὀφείλει οὗτος νὰ εἰδοποιήσῃ περὶ τούτου τὸν παραγγελέα καὶ νὰ λάβῃ τὴν συγκατάθεσίν του, ὅτε καὶ δὲν λαμβάνει δικαίωμα προμηθείας (**Pardessus** ἀρ. **570**)· ἡμεῖς ὅμως φρονοῦμεν ὅτι τὸ τοιοῦτον δὲν εἶναι ἀσυμβίβαστον μὲ τὰ καθήκοντα τοῦ παραγγελιοδόχου, διότι οὗτος ἔλαβεν ἐντολὴν νὰ πωλήσῃ τὸ πρᾶγμα εἴτε εἰς ὡρισμένην, εἴτε εἰς τὴν τρέχουσαν τιμὴν, ἐπομένως ἐὰν προτιμήσῃ νὰ γίνῃ ὁ ἴδιος ἀγοραστὴς τοῦ πράγματος κατὰ τὴν ὁρισθεῖσαν ἢ κατὰ τὴν τρέχουσαν τιμὴν, δὲν βλάπτει ποσῶς τὸν παραγγελέα, ἀπεναντίας τὸν ἀπαλλάσσει τῆς προμηθείας καὶ τῶν τόκων καὶ ἐξόδων μέχρις ἀνευρέσεως ἄλλου ἀγοραστοῦ, ἐὰν ὅμως ἀποδειχθῇ ὅτι εἰς τὸν παραγγελιοδόχον προσηνέχθη παρὰ τρίτων ἀγοραστῶν ἀνωτέρα τιμὴ καὶ αὐτῆς τῆς ὑπὸ τοῦ παραγγελέως ὁρισθείσης, ἢ ὅτι εἰς τὸν τόπον τῆς πωλήσεως ὅμοιον πρᾶγμα ἐπωλεῖτο εἰς ἀνωτέρας τιμὰς, τότε ὁ πα-

ραγγελιοδόχος δὲν δύναται νὰ γίνῃ ἀγοραστὴς εἰς τὴν ὁρισθεῖσαν ὑπὸ τοῦ παραγγελέως τιμὴν, ἢ ἐν ἀοριστίᾳ, εἰς μικροτέραν τῶν ὑπὸ τρίτων προσφερομένων, διότι τὸ πρᾶγμα πωλεῖται διὰ λογαριασμὸν τοῦ παραγγελέως καὶ πᾶσα τιμὴ ἥτις ἤθελε προσφερθῆ περιπλέον τῆς ὑπὸ τούτου ὁρισθείσης ἀνήκει εἰς αὐτὸν, ὑποτιθεμένου πάντοτε ὅτι ἡ ὁρισθεῖσα παρ' αὐτοῦ τιμὴ ὡρίσθη κατ' ἐλάχιστον ὅρον·—ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὁ παραγγελιοδόχος γενόμενος ἀγοραστὴς εἰς τὴν ὁρισθεῖσαν τιμὴν, ἐν γνώσει τῆς ἀνωτέρας προσφορᾶς ἢ τῆς τρεχούσης ἀνωτέρας τιμῆς, θεωρεῖται δόλιος καὶ ὑπόκειται εἰς πληρωμὴν τοῦ διαφέροντος.

Ὁ παραγγελιοδόχος εὐθύνεται διὰ τὸ ἀξιόχρεων τοῦ ἀγοραστοῦ καὶ ὀφείλει νὰ ἐμβάσῃ εἰς τὸν παραγγελέα τὰ ἐκ τῆς πωλήσεως χρήματα ἐντόκως ἀφ' ἧς τὰ ἔλαβεν, ἢ ἀφ' ἧς ἔπρεπε νὰ τὰ λάβῃ, ἀφοῦ προηγουμένως κρατήσῃ τὰς προκαταβολάς του, τοὺς τόκους, τὰ ἔξοδα καὶ τὴν προμήθειάν του·—ἐὰν ὅμως ὁ παραγγελεὺς ἔδωσεν ἐντολὴν εἰς τὸν παραγγελιοδόχον νὰ πωλήσῃ ἐπὶ πιστώσει καὶ ἐπώλησεν εἰς πρόσωπον τοῦ ὁποίου ἡ ἀναξιοχρεότης ἦτο ἄγνωστος, τότε δὲν ὑπόκειται εἰς εὐθύνην ὁ παραγγελιοδόχος, διότι διὰ τῆς ἐπὶ πιστώσει πωλήσεως ἐξετέλεσε τὴν ἐντολὴν τοῦ παραγγελέως καὶ δὲν ἔδειξε δόλον ἢ ῥαθυμίαν περὶ τὸ ἀναξιόχρεων τοῦ ἐπὶ πιστώσει ἀγοραστοῦ.

Ὁ παραγγελιοδόχος δὲν εἶναι κτῆμα τοῦ παραγγελέως, ἑπομένως δὲν δεσμεύεται νὰ δεχθῇ καὶ ἄλλας παραγγελίας, ἔστω καὶ ἀντιθέτους, ὅθεν ἂν συμβῇ νὰ λάβῃ παρά τινος πρᾶγμα πρὸς πώλησιν, παρ' ἑτέρου δ' ἐντολὴν πρὸς ἀγορὰν τοιούτου πράγματος, δύναται νὰ ἑνώσῃ τὰς δύο παραγγελίας καὶ νὰ πωλήσῃ τὸ πρᾶγμα τοῦ ἑνὸς εἰς τὸν ἕτερον, ἀρκεῖ νὰ μὴ χαρισθῇ καὶ νὰ μὴ ζημιώσῃ τὸν ἕνα ὑπὲρ τοῦ ἄλλου· ἐν ἄλλαις λέξεσι πρέπει νὰ φανῇ τίμιος καὶ ἀμερόληπτος εἰς τὴν περίστασιν ταύτην, ὡς καὶ εἰς πᾶσαν ἄλλην.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 91 τοῦ Ἐμπ. Νόμου δὲν εἶναι ἀπαραίτητον στοιχεῖον τῆς παραγγελίας ἡ ἐντολὴ πρὸς πώλησιν τοῦ ἀποστελλομένου πράγματος, διότι καὶ μὲν συνήθως αἱ ἀποστολαὶ πραγματειῶν καὶ ἄλλων προϊόντων εἰς ἄλλον τόπον γίνονται πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς πωλήσεως καὶ ὠφελείας, ἀλλὰ δὲν εἶναι καὶ ἀδύνατον νὰ στείλῃ τις πρᾶγμα εἰς ἄλλον τόπον πρὸς φύλαξιν, ἢ παρακαταθήκην διὰ μέλλοντας σκοπούς, ἑπομένως καὶ ἐὰν ὑπὸ τοιοῦτον ἢ ἄλλον ὅρον σταλῇ πρᾶγμα ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, εἴτε διὰ προκαταβολῶν εἴτε καὶ ἄνευ προκαταβολῶν, πάλιν συνάλλαγμα παραγγελίας ὑπάρχει, διότι τὸ τῶν προκαταβολῶν ζήτημα δὲν εἶναι στοιχεῖον τῆς παραγγελίας, ἀλλὰ τυχαῖον περιστατικὸν ἐξαρτώμενον ἐκ τῆς θέσεως τῶν συμβαλλομένων, ἐπὶ δὲ τῆς παραγγελίας κύριον συστατικὸν εἶναι νὰ σταλῇ πρᾶγμα

ἀπὸ τόπου εἰς τόπον καὶ νὰ ἐνεργῇ ὁ παραγγελιοδόχος διὰ λογαριασμὸν τοῦ παραγγελέως ὅ,τι οὗτος παραγγέλλει· ἄρα δὲν δυνάμεθα νὰ μερικεύσωμεν τὰς διαθέσεις τοῦ παραγγελέως εἰς μόνην τὴν ἰδέαν τῆς πωλήσεως, διότι ἐνδεχόμενον εἶναι ὥστε ὁ παραγγελεὺς νὰ σκοπῇ μετοικεσίαν εἰς ἄλλον τόπον, ἢ νὰ προβλέπῃ ἐπαναστάσεις ἢ λῃστείας, ἢ πλημμύρας κλπ. εἰς τὸν τῆς διαμονῆς του τόπον, ἢ μελλούσας εὐτυχίας εἰς ἄλλον τόπον καὶ νὰ ἐπισωρεύῃ ἐκεῖ πραγματείας ἢ προϊόντα τὰ ὁποῖα νὰ μένωσιν ἀπώλητα εἰς χεῖρας τοῦ παραλήπτου, ἐντελλομένου ἁπλῶς τὴν ἐπιτήρησιν ἢ τὴν καλλιέργειαν αὐτῶν — εἰς τοιαύτην περίπτωσιν ὅ,τι ἐξωδεύσῃ ὁ παραγγελιοδόχος, ἢ ὅ,τι προκαταβάλῃ εἰς τὸν παραγγελέα, θὰ τὸ λάβῃ δι' ἐπισχέσεως τοῦ πράγματος, θὰ λάβῃ δὲ καὶ προμήθειαν (ἀντὶ τῶν φυλακτικῶν) ἐπὶ τῆς τιμῆς τοῦ πράγματος κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς παραδόσεως αὐτοῦ εἰς τὸν ἀποστολέα, (ἂν δὲν ὑπάρξῃ ἄλλη μεταξύ των συμφωνία) διότι τιμὴ πράγματος δὲν λέγεται μόνη ἡ κατὰ τὴν πώλησιν διδομένη, ἀλλ' ἡ ἐνυπάρχουσα εἰς τὸ πρᾶγμα, ἥτις ἠδύνατο νὰ ἐπαληθεύσῃ διὰ πωλήσεως, ἐὰν ἡ πώλησις ἦτο ἐπιτετραμμένη — ἂν δὲ εἰς τ' ἄρθρ. 93 καὶ 94 γίνεται λόγος περὶ τιμῆς πωλήσεως, τοῦτο ἀνάγεται εἰς τὴν εἰδικὴν περίπτωσιν καθ' ἣν ἡ παραγγελία ἀπέβλεπε πώλησιν — ὅθεν δὲν θεωροῦμεν ὀρθὴν τὴν ἐν § 331. στοιχ. Γ. τοῦ συγγράμματος τοῦ Κ. Ῥάλλη γινομένην διάκρισιν ὅτι ἀπαραίτητον στοιχεῖον τῆς παραγγελίας εἶναι ἡ πώλησις καὶ ὅτι ἄλλως ὁ παραλήπτης θεωρεῖται ἐπὶ ἐνεχύρῳ δανειστὴς ὑπαγόμενος εἰς τὰς περὶ ἐνεχύρων ὁρισμούς, διότι τοιαύτη μοναδικὴ διάκρισις δὲν γίνεται εἰς τοὺς περιεκτικοὺς ὁρισμοὺς τοῦ ἄρθρ. 91, καὶ διότι πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ παραδεχθῶμεν ἰδέαν δανείου καὶ ἐνεχύρου, ἐνῷ οἱ συμβαλλόμενοι δὲν συνεφώνησαν οὔτε πως, οὔτε συνῆψαν δάνειον καὶ ἐνεχυρίασιν, ἀλλ' ἁπλῶς σύμβασιν παραγγελίας, διότι ὁ μὲν ἔστειλε πρᾶγμα πρός τινα σκοπὸν, ὁ δὲ λαβὼν τὸ πρᾶγμα ἔκαμε πρὸ, ἢ μετὰ τὴν παραλαβὴν, προκαταβολὰς ἐπὶ πράγματος? — δὲν δυνάμεθα δὲ ποσῶς νὰ παραδεχθῶμεν τὴν πώλησιν ὡς μόνην δικαιολογητικὴν αἰτίαν τῆς παραγγελίας, διότι ὑπάρχουσι καὶ προϊόντα τὰ ὁποῖα χρήζουσιν ἰδιαιτέρας ἐργασίας καὶ προπαρασκευῆς καὶ ἄλλα πωλούμενα μετὰ πολλὰ ἔτη ἀπὸ τῆς παραγωγῆς των (ὡς οἶνοι ἐν φιάλαις κλπ. κλπ.) ὁ δὲ παραγγελεὺς δὲν ἐνδιαφέρεται ἐκ τῆς ἀμέσῃ ἀποστολῇ πωλήσεως, ἀλλ' ἁπλῶς ἐκ τῆς μεταφορᾶς αὐτῶν εἰς τόπον ἀσφαλῆ διὰ τὴν διατήρησιν ἢ διὰ τὴν ἐν δέοντι κατανάλωσιν, ὅτε δύναται καὶ ὁ ἴδιος νὰ μεταβῇ, νὰ πληρώσῃ τὰ ἔξοδα κλπ. καὶ νὰ λάβῃ τὸ πρᾶγμά του διὰ τὴν περαιτέρω διαχείρισιν — ἐκτὸς δὲ τούτου, πολλὰ προϊόντα (οἷον τυροί, οἶνοι κλπ.) χρήζουσιν ἀλλαγῆς κλίματος, διότι βλάπτονται ἐκ τῆς ζέστης, ἐκ τοῦ ψύχους, ἐκ τῆς

ὑγρασίας, ἐκ τῆς ξηρασίας, ἄρα ἡ ἀνάγκη τῆς ἀποστολῆς αὐτῶν εἰς ἄλλον τόπον ὑπάρχει καὶ δὲν βλέπομεν τὸν λόγον διατὶ νὰ ὑποχρεώσωμεν τὸν τοιοῦτον κάτοχον νὰ παρακολουθῇ τὸ πρᾶγμά του ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, καὶ νὰ λαμβάνῃ δάνεια καὶ νὰ δίδῃ ἐνέχυρα χωρὶς νὰ ἔχῃ ἀνάγκην, ἐνῷ ὁπωσδήποτε καὶ αὐτὸς ὡς κερδοσκόπος δύναται νὰ κάμῃ χρῆσιν τῶν περὶ παραγγελίας ἀρχῶν καὶ νὰ ὠφελήσῃ ἑαυτὸν καὶ τρίτον παραγγελιοδόχον, χωρὶς νὰ διακόψῃ τὰς ἄλλας ἐργασίας καὶ ἐπιχειρήσεις του, ἃς μετέρχεται ἐν τῷ τόπῳ του ἢ ἀλλαχοῦ· — διὰ τῆς στενῆς διακρίσεως περὶ πωλήσεως, περιορίζομεν τὸ ἐμπόριον καὶ τὰ ἐλπιζόμενα κέρδη καὶ ἀναγκάζομεν τὸν κάτοχον νὰ παραλείψῃ τὰς ἄλλας ἐπιχειρήσεις του καὶ νὰ τρέχῃ μὲ τοὺς ἀσκοὺς τοῦ τυροῦ εἰς ὀρεινὰ μέρη διὰ νὰ ἐνοικιάσῃ οἰκίαν καὶ νὰ μένῃ ἐν αὐτῇ φρουρῶν τοὺς ἀσκούς του μέχρι τῆς ἐποχῆς τῆς ἀποκαταστάσεως αὐτῶν — τὸ τοιοῦτον δύναται νὰ γίνῃ διὰ παραγγελίας πρὸς ἐντόπιον ὑπὸ τὴν πεποίθησιν τούτου ὅτι θὰ λάβῃ κάποιαν ὠφέλειαν καὶ τὰς δαπάνας του καὶ ὅτι αὗται εἶναι ἐξησφαλισμέναι προνομιακῶς ἐπὶ τοῦ ἰδίου πράγματος· ὅθεν ὑφ᾽ ὅλας τὰς ἐπόψεις ἡ περὶ πωλήσεως διάκρισις εἶναι ἀπαράδεκτος, τόσῳ μᾶλλον ὅσον πολλὰ προϊόντα στέλλονται εἰς τόπον κατάλληλον διὰ τὴν διατήρησιν, ἢ βελτίωσίν των, ἀκατάλληλον ὅμως διὰ πώλησιν, ἑπομένως ἐν τῷ παραδείγματι τοῦ τυροῦ, ὁ κατασκευαστὴς τυρῶν ἔχει μὲν ἀνάγκην νὰ στείλῃ τοὺς πεπληρωμένους ἀσκοὺς εἰς ὀρεινὰ μέρη διὰ νὰ μείνωσι καθ᾽ ὅλον τὸ θέρος καὶ μετὰ τοῦτο νὰ τοὺς μετακομίσῃ εἰς τὰς πόλεις πρὸς πώλησιν, ἄρα δὲν δυνάμεθα νὰ ὑποχρεώσωμεν τὸν τοιοῦτον κατασκευαστὴν νὰ εὕρῃ εἰς τὰ ὄρη παραγγελιοδόχον πρὸς πώλησιν, ἀλλὰ πρὸς διατήρησιν.

Ἡ παραγγελία λύεται ὅπως ἡ ἐντολή, διὰ τοῦ θανάτου, διὰ τῆς πτωχεύσεως, διὰ τῆς ἀνικανότητος κλπ.

Κατ᾽ ἐμπορικὴν συνήθειαν ὁ παραγγελιοδόχος τότε μόνον λαμβάνει προμήθειαν ὅταν ἐκτελέσῃ τὴν ἐντολήν, ἑπομένως παυσάσης τῆς ἐντολῆς πρὸ τῆς ἐκτελέσεως, προμήθεια δὲν δίδεται, ἐκτὸς ἐὰν ἐγένοντο πρὸ τῆς λήψεως τοῦ πράγματος προκαταβολαί, ὡς ἐπίσης καὶ ὅταν ὁ λαβὼν προκαταβολὰς ἐπὶ ὑποσχέσει ἀποστολῆς πράγματος, δὲν ἀπέστειλε τοιοῦτον καὶ ἐματαίωσε τὰς ἐλπίδας τοῦ προκαταβαλόντος — ἐν τοιαύταις περιπτώσεσιν ἡ ἐμπορικὴ συνήθεια ἐθεώρησε τὴν προηγηθεῖσαν δόσιν τῶν προκαταβολῶν ὡς δικαιολογοῦσαν τὴν λῆψιν προμηθείας, διότι ἡ ὑπαιτιότης τοῦ παραγγελέως, ἢ τὸ τυχαῖον περιστατικὸν δὲν δύναται ν᾽ ἀποκλείσῃ τὴν ὠφέλειαν ταύτην τοῦ παραγγελιοδόχου — τὴν συνήθειαν ταύτην θεωροῦμεν καὶ νόμιμον, διότι κατὰ τὸν Νόμ. 161. Πανδ. 50, 17. θεωρεῖται ἐκπληρωμένη ἡ πρᾶξις τὴν ὁποίαν ἐματαίωσεν ὁ ἐκ τῆς ἐκτελέσεως ἐνδιαφερόμενος.

Ὁσάκις ὁ παραγγελιοδόχος ἀποδειχθῇ ὡς ἔνοχος δόλου ἢ ἀπάτης περὶ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἐντολῆς, ὄχι μόνον ὑπόκειται εἰς ἀποζημίωσιν, ἀλλὰ καὶ δὲν δικαιοῦται νὰ λάβῃ καμμίαν προμήθειαν, διότι ὁ δόλος ἀκυροῖ τὴν ἐντολὴν καὶ ἑπομένως μεταξὺ τῶν συμβαλλομένων δὲν ἐξετάζεται ἄλλο τι, εἰμὴ αὐστηρὰ λογοδοσία ἐπὶ τῆς διαχειρίσεως ἀλλοτρίων·—τοιαύτην ἀρχὴν καθιέρωσε τὸ ἀκυρωτικὸν τῆς Γαλλίας διὰ τῆς ἀπὸ 7 Μαΐου 1837 ἀποφάσεώς του μεταξὺ τῶν διαδίκων Τεϊσὲρ καὶ Τοὺλλε.

Ἡ προμήθεια τοῦ παραγγελιοδόχου εἶναι κατὰ γενικὴν συνήθειαν δύο τοῖς ἑκατὸν ἐπὶ τοῦ ἀκαθαρίστου τιμήματος δηλ. ἐπὶ τοῦ ὅλου τιμήματος, ἄνευ τοῦ ἐκπεσμοῦ τῶν ἐξόδων κλπ.—ὁσάκις ὅμως λάβῃ τις δύο ἀλληλοδιαδόχους παραγγελίας παρὰ τοῦ αὐτοῦ προσώπου ἤτοι, 1) ν' ἀγοράσῃ δι' αὐτὸν ἐμπορεύματα καὶ 2) νὰ τὰ μεταπωλήσῃ εἰς ἄλλον, ἡ ἐμπορικὴ συνήθεια καθιέρωσεν ὅτι μίαν μόνην προμήθειαν θὰ λάβῃ, διότι ὁπωσδήποτε ὤφειλε νὰ παραδώσῃ εἰς τὸν παραγγελέα τ' ἀγορασθέντα ἐμπορεύματα, ὥστε ἡ ἐντολὴ τούτου πρὸς μεταπώλησιν αὐτῶν, ἀποτελεῖ τὴν παράδοσιν ἥτις εἴτε οὕτως, εἴτε ἄλλως, ἔπρεπε νὰ γίνῃ ἐπὶ τῇ βάσει τῆς πρώτης ἐντολῆς.

Ὁ παραγγελιοδόχος ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ μεταχειρισθῇ καὶ μεσίτην πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς παραγγελίας καὶ νὰ χρεώσῃ τὸν παραγγελέα μὲ τὰ μεσιτικὰ δικαιώματα, ἐὰν ἐν τῷ τόπῳ τῆς ἐκτελέσεως ὑπάρχῃ συνήθεια νὰ πληρώνωνται μεσιτικὰ παρὰ τοῦ πωλοῦντος κλπ.

Ὁσάκις δίδεται παραγγελία εἴς τινα, ἵνα παραγγείλῃ ἄλλον πρὸς πρόβλεψιν πραγματειῶν, ἢ ἄλλων ἀντικειμένων, τότε ἡ ἐμπορικὴ συνήθεια καθιέρωσεν ὅτι ὁ παραγγελεὺς ὀφείλει προμήθειαν τρία τοῖς ἑκατὸν, ἤτοι ἓν τοῖς ἑκατὸν εἰς τὸν πρῶτον παραγγελιοδόχον ὅστις ἔλαβε τὴν φροντίδα νὰ παραγγείλῃ τὸν ἕτερον, καὶ δύο τοῖς ἑκατὸν διὰ τὸν τελευταῖον παραγγελιοδόχον ὅστις ἐξετέλεσε τὴν ἐντολήν.

Κατὰ τ' ἄρθρα 96—99, 100, 103 καὶ 104 Ἐμπ. Νόμου, ὁ παραγγελιοδόχος ὅστις ἀναδέχεται τὴν διὰ γῆς ἢ ὕδατος μετακόμισιν πραγματειῶν, χρεωστεῖ νὰ καταγράφῃ εἰς τὸ ἡμερολόγιόν του (Βιβλίον) τὴν δήλωσιν τοῦ εἴδους καὶ τῆς ποσότητος τῶν πραγμάτων καὶ τὴν ἀξίαν αὐτῶν, ἐγγυᾶται περὶ τῆς ἐγκαίρου καὶ ἀβλαβοῦς ἀφίξεως αὐτῶν ἐκτὸς ἐὰν συνεφωνήθη νὰ μὴ ὑπόκειται εἰς τοιαύτην εὐθύνην (τοῦτο ἰδίως γίνεται ἐπὶ ῥευστῶν, καὶ ἄλλων ἐκ πηλοῦ, ἀργίλου ἢ ἐξ ὑέλου σκευῶν) ἐκτὸς ἐπίσης ἐὰν ἡ βραδύτης ἢ ἡ βλάβη προῆλθεν ἐξ ἀνωτέρας βίας ἢ ἡ βλάβη προῆλθεν ἐξ ἰδίου ἐλαττώματος τοῦ πράγματος δηλ. ἀπὸ φύσιν ἐκροήν, σῆψιν, ζωΰφια κλπ.— εἶναι δὲ ὑπεύθυνος καὶ περὶ τῶν πράξεων τοῦ μεσολαβήσαντος παραγγελιοδόχου πρὸς τὸν ὁποῖον διευθύνει τὰς πραγματείας, δηλ. περ

τῶν πράξεων τοῦ προσώπου ἐκείνου τὸ ὁποῖον ὁ εἰρημένος μετακομίζων μετεχειρίσθη διὰ τὴν εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον ἀποστολὴν τοῦ πράγματος, ὥστε μεσολαβήτας παραγγελιοδόχος λέγεται ὁ ὑπὸ τοῦ πρώτου ἐπιτετραμμένος τὴν πλήρη ἢ περαιτέρω μετακόμισιν, καὶ οὐχὶ ὁ παραλήπτης, διότι διὰ τὰς πράξεις τοῦ παραλήπτου ἐνέχεται αὐτὸς οὗτος καὶ οὐχὶ ὁ κομίζων ἀγωγιάτης, ἁμαξηλάτης, ἢ πλοίαρχος, ὅστις ἐξετέλεσε τὸ καθ' ἑαυτὸν, εἴτε ὁ ἴδιος εἴτε διὰ τῶν ἀνθρώπων του.

Κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 162 τοῦ 1847 ἀπόφ. τοῦ Ἀρείου Πάγου, ἡ παρ' ἀγωγιάτου μετακόμισις ἐμπορευμάτων εἶναι πρᾶξις ἐμπορικὴ κατὰ τὸ ἄρθρον 2. ἐδ. τοῦ περὶ ἁρμοδ. Νόμου καὶ κατὰ τὸ ἄρθρ. 103 Ἐμπ. Νόμου, ὁ δ' ἀγωγιάτης ὡς ἔμπορος κηρύττεται ὑπεύθυνος διὰ τὴν ἀπώλειαν τῶν μετακομιζομένων, πρὸς ἀποζημίωσιν τῶν ὁποίων ἐνάγεται ἐνώπιον τοῦ ἐμποροδικείου.

Συνεπῶς πρὸς τ' ἀνωτέρω καὶ κατὰ τὰς γενικὰς περὶ ἐντολῆς ἀρχὰς ἕκαστος παραλήπτης (παραγγελιοδόχος) ὀφείλει νὰ καταγράψῃ εἰς τὸ βιβλίον του τὸ εἶδος καὶ τὴν ποσότητα τοῦ ἀποσταλέντος αὐτῷ πράγματος καὶ νὰ εἰδοποιήσῃ τὸν ἀποστείλαντα παραγγελέα ἂν ἔφθασε σῶον, ἀκέραιον καὶ ἀβλαβὲς, ἢ ἂν ὑπέστη ζημίαν ἢ ἐλάττωσιν κατὰ τὴν ποιότητα καὶ ποσότητα, ἄλλως πᾶσα περὶ τὰ τοιαῦτα ἀμέλεια αὐτοῦ, καθίστησι τοῦτον ὑπόλογον εἰς ἀποζημίωσιν θεωρούμενον ὡς παραλήπτην σώου καὶ ἀβλαβοῦς τοῦ πράγματος (ἴδε Bravard σελ. 159.) τὴν ἀρχὴν ταύτην καθιέρωσε καὶ τὸ Ἐφετεῖον Ναυπλίας διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 325 τοῦ 1861 ἀποφάσεώς του ἐπὶ τῆς ἑξῆς ὑποθέσεως: ἔμπορός τις ἐκ Πατρῶν ἔστειλεν εἰς ἐμπορικὸν οἶκον Λονδίνου σταφιδοκαρπὸν πρὸς πώλησιν, φορτωμένον εἰς βαρέλια ἐντὸς ἀτμοπλοίου καὶ δι' ἐπιστολῆς τὸν εἰδοποίησεν ὅτι ὁ περιεχόμενος εἰς τὰ βαρέλια καρπὸς εἶναι λιτρῶν... ὁ ἐν Λονδίνῳ ἔμπορος καίτοι παρὼν εἰς τὴν ἐν τῷ τελωνείῳ Λονδίνου ζύγισιν κατὰ τὴν μεταφορὰν τοῦ καρποῦ εἰς τὰς ἀποθήκας (Dok) δὲν ἐπρόσεξεν εἰς τὴν σπουδαίαν διαφορὰν μεταξὺ ἐπιστολῆς καὶ ζυγίου Λονδίνου καὶ πωλήσας μετὰ καιρὸν τὸν σταφιδοκαρπὸν ἔστειλεν ἐκκαθάρισιν εἰς τὸν ἐν Πάτραις ἔμπορον, ἐν ᾗ οὗτος εἶδεν ὅτι περιείχοντο ὀλιγώτερα καντάρια ἀφ' ὅσα διὰ τῆς ἐπιστολῆς του εἰδοποίησεν αὐτὸν ὅτι τῷ στέλλει — ὁ ἐν Πάτραις ἔμπορος ἐζήτησεν ἀποζημίωσιν διὰ τὰ ἐλλείποντα καντάρια, ἀπὸ τὸν ἐν Λονδίνῳ ἔμπορον, οὗτος ἐπεκαλέσθη ὅτι κατὰ ζύγιον τοῦ Λονδίνου ὅσον πρᾶγμα παρέλαβε τοσοῦτον καὶ ἐπώλησε καὶ ἐσημείωσεν εἰς τὰς ἐκκαθαρίσεις, ἀλλὰ τὸ Ἐφετεῖον σκεπτόμενον ὅτι ὁ ἐν Λονδίνῳ ἔμπορος ὤφειλεν ἀμέσως νὰ εἰδοποιήσῃ

τὸν ἐν Πάτραις, ὅτι ὁ καρπὸς εὑρέθη ὀλιγώτερος, ἐθεώρησε τοῦτον ὑπόχρεων εἰς ἀποζημίωσιν διὰ τὴν φαινομένην ἔλλειψιν, ἂν καὶ ὁ ἐν Λονδίνῳ ἔμπορος δὲν ἔκαμε καμμίαν κατάχρησιν, διότι ὅσον παρέλαβε τόσον ἐπώλησεν.

Ἡ ἀπόφασις αὕτη εἶναι ὀρθωτάτη, διότι πρώτιστον καθῆκον τοῦ παραγγελιοδόχου ἦτο νὰ εἰδοποιήσῃ τὸν παραγγελέα διὰ πᾶσαν βλάβην ἢ ἔλλειψιν τοῦ πράγματος, ὅπως οὗτος λάβῃ πρόνοιαν νὰ ἐρευνήσῃ ἐγκαίρως περὶ πάσης ὑπεξαιρέσεως γενομένης ὑπὸ τοῦ πλοιάρχου ἢ ὑπὸ τῶν ὑπαλλήλων τοῦ τελωνείου καὶ τοῦτο διότι πολλάκις μεταξὺ διασαφίσεως καὶ ζυγίου προκύπτει διαφορὰ (ἰδίως ὅταν ὁ ἀποστολεὺς ἀδικῇ τὸ τελωνεῖον τῆς Ἑλλάδος σημειῶν ὀλιγώτερον ποσὸν διὰ ν' ἀποφύγῃ τὰ τέλη, ὅτε οἱ ἐν Λονδίνῳ παστρικοὶ ὑπάλληλοι εὑρίσκοντες ποσὸν ἀνώτερον τὸ οἰκονομοῦσι κατὰ τὸ ζύγιον καὶ φέρουσιν ἐξίσωσιν).

Τὸ ἀγωγιαστήριον ἔγγραφον πρέπει νὰ περιέχῃ τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρ. 102 τοῦ Ἐμπ. Νόμου ἀπαιτούμενα προσόντα, ἀλλὰ κατὰ συνήθειαν οὔτε ἀγωγιαστήρια γίνονται, οὔτε ναυλοσυμφωνητικὰ ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος καὶ μάλιστα διὰ τὴν ἀκταπλοΐαν, ἀλλ' ἐπιστολαὶ διδόμεναι εἰς τὸν ἀγωγιάτην ἢ εἰς τὸν πλοίαρχον, πρὸς τὸν παραλήπτην.

Κατὰ τὸ ἄρθρον 105 ἡ παραλαβὴ τῶν μετακομισθέντων πραγμάτων καὶ ἡ πληρωμὴ τοῦ ἀγωγίου, σβύνουν πᾶσαν κατὰ τοῦ ἀγωγιάτου ἀγωγήν·—τὸ ἄρθρον τοῦτο ὅπερ διὰ τοῦ ἄρθρου 107 ἐκτείνεται καὶ ἐπὶ λεμβάρχων καὶ ἁμαξηλατῶν, ὑποθέτει ὅτι ἡ παραλαβὴ ἐγένετο ἄνευ ἐπιφυλάξεως καὶ διαμαρτυρήσεως παρὰ τοῦ ἰδιοκτήτου τῶν πραγμάτων ὅστις ἀνέθεσε τὴν μετακόμισιν αὐτῶν εἰς τὸν ἀγωγιάτην, ἢ παρ' ἰδιοκτήτου πρὸς ὃν ἀποστέλλονται παρά τινος ἐπιτετραμμένου του, δι' ἀγωγιάτου ἢ λεμβάρχου ἢ ἁμαξηλάτου, ἵνα παραλάβῃ ταῦτα ὡρισμένως κατὰ γένος, ποσὸν καὶ ποιόν·— ὅταν ὅμως ὁ ἰδιοκτήτης τῶν πραγμάτων δώσῃ ταῦτα εἰς τὸν ἀγωγιάτην διὰ νὰ τὰ μεταφέρῃ εἴς τινα τόπον, εἰς παραλαβὴν τρίτου προσώπου, ἐνεργοῦντος ὡς ἐντολοδόχου, εἴτε γινώσκοντος εἴτε ἀγνοοῦντος τὴν κατάστασιν τῶν πραγμάτων τούτων, τότε ὁ ἰδιοκτήτης δὲν ἀποκλείεται πάσης ἀγωγῆς ἐναντίον τοῦ ἀγωγιάτου κλπ. ἕνεκα βραδύτητος, ἐλλείψεως, ἢ βλάβης, διότι ὁ παραλήπτης δὲν ἐνδιεφέρετο εἰς ταῦτα οὔτε εἶχεν ἴδιον συμφέρον διὰ νὰ κάμῃ ἀγωγὴν (ἄρθρ. 67 Πολ. Δικονομ.) ἄρα λαβὼν τὰ πράγματα καὶ πληρώσας τὸ ἀγώγιον ἢ τὸν ναῦλον, δὲν ἀπώλεσεν ἀγωγήν τινα (διότι δὲν εἶχε κατὰ Νόμον τοιαύτην) κατὰ συνέπειαν ἡ ἀγωγὴ ἀνήκει εἰς τὸν ἰδιοκτήτην δηλ. εἰς τὸν ἀποστολέα τῶν πραγμάτων, ὅστις δὲν ἀποκλείεται ἐκ τῶν ἐν γνώσει ἢ ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ παραλήπτου διαπραχθέντων·—τοῦτο

δ' ἐξάγεται καὶ ἐκ τοῦ ἄρθρου 108 κατὰ τὸ ὁποῖον πᾶσα κατὰ τοῦ παραγγελιοδόχου καὶ τοῦ ἀγωγιάτου ἀγωγὴ περὶ ἀπωλείας ἢ ἀβαρίας πραγματειῶν, παραγράφεται ἐπὶ μὲν τῶν ἐντὸς τοῦ κράτους ἀποστολῶν μετὰ ἓξ μῆνας, ἐπὶ δὲ τῶν ἐκτὸς αὐτοῦ, μετὰ ἓν ἔτος ἀπὸ τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν ἡ μετακομιδὴ τῶν πραγμάτων ἔπρεπε νὰ γενῇ, ἂν πρόκηται περὶ ἀπωλείας, ἢ ἀφ' ἧς ἔγεινεν ἡ παράδοσις αὐτῶν, ἂν πρόκηται περὶ ἀβαρίας, ὥστε ἡ ἀγωγὴ τοῦ ἰδιοκτήτου τῶν πραγμάτων ἅπερ δὲν παρεδόθησαν εἰς τὸν ἐντολοδόχον του σῶα καὶ ἀκέραια, δὲν παραγράφεται ἀπὸ τῆς παραδόσεως καὶ πληρωμῆς τοῦ ἀγωγίου, ἀλλ' ἐντὸς τῶν ἀνωτέρω προσθεσμιῶν, ἄλλως τ' ἄρθρ. 105 καὶ 108 ἤθελον εἶσθαι εἰς ἀντίφασιν, ἐὰν δὲν ἐγένετο ἡ διάκρισις ὡς πρὸς τὴν ἰδιότητα τοῦ παραλήπτου, τόσῳ μᾶλλον ὅσον ὁ ἰδιοκτήτης δεν δύναται νὰ βλαφθῇ ἐκ παραλείψεων τρίτου ὅστις δὲν ἔχει συμφέρον οὔτε καὶ δικαίωμα νὰ κάμῃ ἀγωγήν·—μολαταῦτα καὶ καθ' ἃς περιστάσεις ἡ παραλαβὴ τῶν πραγμάτων, ἡ πληρωμὴ τοῦ ἀγωγίου καὶ ἡ παρέλευσις τῶν ἀνωτέρω προθεσμιῶν, ἀποκλείουσι πᾶσαν ἀγωγήν, ἐὰν ὁ διαφερόμενος ἰσχυρισθῇ καὶ ἀποδείξῃ ὅτι ἡ ἔλλειψις ἢ ἡ βλάβη τοῦ πράγματος προέκυψεν ἐξ ἀπάτης ἢ ἀπιστίας (οἷον κλοπῆς, ὑπεξαιρέσεως, νοθεύσεως ἢ ψευδῶν παραστάσεων) τοῦ ἀγωγιάτου κλπ. τότε τὸ δικαίωμα τῆς ἀγωγῆς διατηρεῖται ἐπὶ τριάκοντα ἔτη κατὰ τὰς γενικὰς ἀρχὰς περὶ παραγραφῆς τῶν ἐξ ἀδικημάτων προερχομένων ἀπαιτήσεων.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 106, ἂν συμβῇ ἀποποίησις ἢ διαφορὰ ὡς πρὸς τὴν παραλαβὴν τῶν μετακομισθέντων πραγμάτων, ἡ κατάστασις αὐτῶν ἐξετάζεται καὶ βεβαιοῦται ὑπὸ δοκιμαστῶν διοριζομένων παρὰ τοῦ προέδρου τῶν Ἐμποροδικῶν, ἢ καὶ ἐν ἐλλείψει τούτου, παρὰ τοῦ εἰρηνοδίκου·—τὰ πράγματα δύνανται νὰ κατατεθῶσιν ἢ νὰ κατασχεθῶσιν εἰς δημοσίαν ἀποθήκην·— δύναται δὲ νὰ πωληθῇ καὶ μέρος αὐτῶν ὑπὲρ τοῦ ἀγωγιάτου διὰ νὰ λάβῃ τὸ ἀγώγιον (ἐὰν ἐκ τῆς δοκιμασίας δὲν φαίνεται καταχραστής.)

Ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἄρθρ. 106 τὸ ἐφετεῖον Πατρῶν διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμὸν 467 τοῦ 1866 ἀποφάσεώς του, κατὰ προφανῆ παραγνώρισιν τοῦ Νόμου καὶ τῶν περιστάσεων ἀπεφάνθη ὅτι κατὰ γενικὸν κανόνα παραδεδεγμένον εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ τὰς διατάξεις τοῦ Ἐμπ. Νόμου τὰς κανονιζούσας τὰς ὑποχρεώσεις ἐντολέως καὶ ἐντολοδόχου, ἰδίως δὲ τὰς ἀφορώσας τὴν πρὸς ἀγορὰν ἐντολὴν καὶ τὰς ἐντεῦθεν μεταξὺ ἀποστολέως καὶ παραλήπτου ὑποχρεώσεις (ἄρθρ. 103, 94 καὶ 435 Εμπ. Νόμου καὶ Pardessus de la commission pour acheter § 572. συνδ. μὲ § 282., ἐδ. 9 τοῦ αὐτοῦ della qualité des moses vendues) ἂν ἐκεῖνος πρὸς ὃν ἀποστέλλονται αἱ διὰ λογαριασμὸν καὶ κατ' ἐν-

τολὴν αὐτοῦ ἀγορασθεῖσαι πραγματεῖαι, κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἀφίξεως καὶ παραλαβῆς αὐτῶν ἐγείρῃ δυσκολίας καὶ ἀντιῤῥήσεις, ὡς πρὸς τὴν ποιότητα αὐτῶν, ἰσχυριζόμενος ὅτι ἡ ποιότης δὲν εἶναι σύμφωνος μὲ τὴν ἐντολήν του καὶ τὴν μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ ἀποστολέως συμφωνίαν, ὀφείλει νὰ προκαλέσῃ τὴν ἀπόδειξιν καὶ βεβαίωσιν τῆς καταστάσεως τῶν ἐμπορευμάτων καὶ τῆς διαφορᾶς ἢ μεταβολῆς τῆς ποιότητος αὐτῶν, κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἀφίξεώς των, ἢ ἐντὸς ὀλίγου ἀπὸ ταύτης χρόνου διὰ μιᾶς δικαστικῆς δοκιμασίας, ἄλλως οὐδεμία ἄλλη ἀπόδειξις ἐπιτρέπεται, διότι ὑποτίθεται ὅτι ἀπεδέχθη τὴν ποιότητα ὡς σύμφωνον μὲ τὴν ἐντολήν του καὶ ἑπομένως ἡ ἀγωγή του εἶναι ἀπαράδεκτος·—ἡ ἀπόφασις αὕτη ἀνῃρέθη διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 301 τοῦ 1867 ἀποφάσεως τοῦ Ἀρείου Πάγου, ἀποφανθέντος ὅτι ἡ ἐκ μέρους τοῦ παραγγελέως παραλαβὴ τῶν ἐμπορευμάτων ἄνευ διαμαρτυρίας καὶ χωρὶς προηγουμένως νὰ βεβαιωθῇ διὰ δοκιμαστῶν ἡ κατάστασις αὐτῶν, ἐν οὐδενὶ τῶν ἄρθρ. 91—95 τοῦ Ἐμπ. Νόμου, ἅτινα κανονίζουσι τὰς μεταξὺ παραγγελιοδόχου καὶ παραγγελέως σχέσεις, χαρακτηρίζεται ὡς νόμιμον τεκμήριον ἀποδοχῆς· καθιστώσης ἀπαράδεκτον πᾶσαν ἀγωγὴν στηριζομένην εἰς τὴν μὴ κατὰ τὰ συμπεφωνημένα ἐκτέλεσιν τῆς παραγγελίας, οὐδὲ δύνανται νὰ ἐφαρμοσθῶσιν ἐξ ἀναλογίας τ' ἄρθρ. 105, 106 καὶ 435 τοῦ Ἐμπ. Νόμου, δι' ὧν καθιεροῦται τὸ τοιοῦτον ἀπαράδεκτον ἀπέναντι τοῦ ἀγωγιάτου, τοῦ πλοιάρχου καὶ τῶν ἀσφαλιστῶν, διότι νόμιμον τεκμήριον ὑπάρχει μόνον ὅπου ὁ Νόμος ῥητῶς τὸ καθιέρωσε·—ταῦτα ἐπανέλαβεν ὁ Ἄρειος Πάγος ἐπὶ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 90 τοῦ 1869 ἀποφάσεώς του.

Κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 92 τοῦ 1860 ἀπόφ. τοῦ Ἀρ, Πάγου, ὅταν ἡ βάσις τῆς ἀγωγῆς δὲν ἦναι ναύλωσις πλοίου, οὔτε ἀσφάλεια πράγματος, οὔτε ἀντικείμενον ἔχον σχέσεις φορτωτοῦ πλοίου, ἢ ἀσφαλίσαντος, ἀλλὰ σύμβασις παραγγελίας πρὸς μεταφορὰν ἢ μετακόμισιν διὰ ξηρᾶς καὶ ὕδατος πραγμάτων, ἡ σχέσις τῶν διαδίκων κανονίζεται ἐκ τῶν ἄρθρ. 96—98 τοῦ Ἐμπ. Νόμου, ὥστε δὲν εἶναι ἀπαράδεκτος ἡ ἀγωγὴ ἂν δὲν ἐκινήθη μετὰ προηγουμένην διαμαρτύρησιν, ὡς ὁρίζουσι τ' ἄρθρα αὐτὰ καὶ ἐντὸς τῶν ἐν αὐτοῖς ὁριζομένων προθεσμιῶν.

Κατὰ τὰς ὑπ' ἀριθ. 90 τοῦ 1846 καὶ 31 τοῦ 1858 ἀποφάσ. τοῦ Ἀρείου Πάγου, κατὰ τὸ ἄρθρ. 91 τοῦ Ἐμπ. Νόμου ὁ παραγγελιοδόχος ἐνεργεῖ ὑπὸ τὸ ἴδιον ἑαυτοῦ ὄνομα καὶ διὰ λογαριασμὸν τοῦ παραγγελέως του, πᾶσαν ὑπόθεσιν περὶ ἧς συνενοήθη μετ' αὐτοῦ· ἡ ἀρχὴ αὕτη ὑπηγορεύθη κατ' ἐξαίρεσιν τοῦ κοινοῦ δικαίου ἀπὸ τὴν ταχύτητα καὶ τὸ ἀπόῤῥητον τῶν ἐμπορικῶν πράξεων, οὐσιωδῶς ἀναγκαῖον εἰς τὴν πρόοδον τοῦ ἐμπορίου, ὥστε οὔτε ὅστις συνηλλάξατο

μετὰ τοῦ παραγγελιοδόχου ἔχει ἀνάγκην νὰ ζητῇ πληροφορίας περὶ τοῦ προσώπου τοῦ παραγγελέως, οὐδ' ὁ παραγγελιοδόχος ὀφείλει νὰ γνωστοποιήσῃ διὰ λογαριασμὸν τίνος συναλλάττεται, ἐκτὸς ὀλίγων τινῶν περιπτώσεων, καθότι αὐτὸς εἶναι ἀπευθείας ὑπόχρεως πρὸς ἐκεῖνον μεθ' οὗ συνηλλάξατο καὶ οὐχὶ ὁ παραγγελεὺς, ἐκτὸς ἀπάτης καὶ τῆς περιπτώσεως ἔτι καθ' ἣν δύναται αὐτὸς νὰ ἐξασκήσῃ τὰ δικαιώματα τοῦ παραγγελιοδόχου κατὰ τοῦ παραγγελέως· ἐκ δὲ τῆς ἀρχῆς ταύτης καὶ ἐκ τοῦ ἄρθρου 332 καθ' ὃ τὸ ἀσφαλιστικὸν συμβόλαιον πρέπει νὰ φανερώνῃ πρὸς τοῖς ἄλλοις τὸ ὄνομα καὶ τὴν κατοικίαν τοῦ ἀσφαλιζομένου καὶ ἂν ἦναι ἰδιοκτήτης ἢ παραγγελιοδόχος, ἕπεται ὅτι ὁ παραγγελιοδόχος ἔχει ἀγωγὴν ἐν ἰδίῳ ὀνόματι κατὰ τῶν μετ' αὐτοῦ συναλλαχθέντων.

Κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 201 τοῦ 1855 ἀπόφ. τοῦ Ἀρείου Πάγου, ὁ δοὺς χρήματα καὶ λαβὼν εἰς τὰς ἀποθήκας του σταφιδοκαρπὸν, ὅπως ἀποστείλῃ αὐτὸν εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν πρὸς πώλησιν, ἐπὶ συμφωνίᾳ ν' ἀφαιρέσῃ ἀπὸ τοῦ ἐκκαθαρισμένου ἀντιτίμου, τὰ προκαταβληθέντα χρήματα καὶ ἔξοδα αὐτοῦ, εἶναι ἁπλοῦς παραγγελιοδόχος·—καθ' ἡμᾶς ὅμως εἶναι προνομιοῦχος παραγγελιοδόχος.

Κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 197 τοῦ 1859 ἀπόφ. τοῦ Ἀρ. Πάγου, κατὰ τὸν Ν. 1. § 11. Πανδ. 16, 3. Ν. 2. Πανδ. 14, 3. Ν. 13. § 25. Πανδ. 19, 1. Ν. 31. Π. 3, 5. Ν. 10. § 5. Π. 17, 1. ὅταν ὁ παραγγελιοδόχος τηρῶν τοὺς τῆς παραγγελίας ὅρους συναλλαχθῇ ἐν ὀνόματι τοῦ παραγγελέως μετὰ τρίτου, οὗτος ἔχει κατὰ τοῦ παραγγελέως ἄμεσον ἀγωγὴν ὡς νὰ συνηλλάχθη ἀπ' εὐθείας μετ' αὐτοῦ, ἂν δ' ὁ παραγγελιοδόχος συναλλαχθῇ ἐν ἰδίῳ ὀνόματι μετὰ τρίτου, οὗτος δὲν ἔχει κατὰ τοῦ παραγγελέως εἰμὴ τὴν ὠφέλιμον ἀγωγὴν (actio utile) δυνάμενος νὰ προτείνῃ κατὰ τοῦ παραγγελέως μόνον ὅσα καὶ ὁ παραγγελιοδόχος ἠδύνατο. ἐκτὸς ἐὰν ἦναι πασίδηλον διὰ τίνα ὁ παραγγελιοδόχος ἐνήργει.

Κατὰ τὰς ὑπ' ἀριθ. 45 τοῦ 1862 καὶ 287 τοῦ 1863 ἀποφ. τοῦ Ἀρείου Πάγου, κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Ἐμπ. Δικαίου καὶ τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρ. 2. § 2. τοῦ περὶ ἁρμοδιότητος ἐμποροδικείων Νόμου καὶ τῶν ἄρθρ. 91 καὶ 92 Ἐμπ. Νόμου, πρᾶξις ἐμπορικὴ θεωρεῖται ἡ ἐκ μέσους τινὸς ἀναδεχθεῖσα παραγγελία πρὸς ἐκτέλεσιν ἐμπορικῆς πράξεως, ἐνεργηθεῖσα παρὰ τοῦ παραγγελιοδόχου διὰ λογαριασμὸν μὲν τοῦ παραγγελέως, ἐν ἰδίῳ ὅμως ὀνόματι· ἂν δὲ ἐνεργηθῇ ἐν ὀνόματι τοῦ παραγγελέως, ἡ πρᾶξις αὕτη μεταξὺ ἐντολέως καὶ ἐντολοδόχου, διέπεται οὐχὶ ὑπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ Ἐμπ. Δικαίου, ἀλλ' ὑπὸ τῶν τοῦ Πολιτικοῦ, καθότι ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ἡ παραγγελία δὲν εἶναι ἢ ἁπλῆ πολιτικὴ ἐντολὴ καὶ πρὸ πάντων ὁσάκις ὁ ἀναδεχθεὶς αὐ-

τὴν δὲν ἦναι ἔμπορος, παραγγελιοδόχος κατ' ἐπάγγελμα, ἐμπορικὸς μεσίτης.

Κατὰ τὰς ὑπ' ἀριθ. 43 τοῦ 1847 καὶ 292 τοῦ 1850 ἀποφ. τοῦ Ἀρείου Πάγου, ὁ ἐντολοδόχος κατὰ τοὺς Νόμους 3, 5, 8. § 10. Πανδ. 17, 1. Ν. 11, 13, 16. cod. 4, 35 Ν. 23. Πανδ. 50, 17. Ν. 73, 75, 78. Βασιλ. 14, 1. Εἰσηγ. 3, 27. εἶναι ὑπόχρεως διὰ πᾶσαν ζημίαν ἥτις ἤθελε προξενηθῆ εἰς τὸν ἐντολέα του ἕνεκα τῆς κακῆς πίστεως, τοῦ δόλου, τῶν ἐλλείψεων καὶ τῶν ὑπερβάσεων εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἐντολῆς, ἤτοι διὰ πᾶσαν ἔστω καὶ ἐλάσσονα ῥαθυμίαν, καὶ μόνον διὰ τὰ τυχηρὰ δὲν ἐνέχεται — αἱ ἀποφάσεις αὗται εἶναι ὀρθώτατοι μὲ τὴν παρατήρησιν ὅτι καὶ ἂν ὁ παραγγελιοδόχος παρεβίασε τὴν ἐντολὴν, π. χ. ἐπώλησεν εἰς ἄλλην ἐποχὴν καὶ εἰς ἄλλον τόπον παρὰ τὸν ὁρισθέντα, διὰ δὲ τῆς πράξεως ταύτης ὠφέλησε τὸν ἐντολέα, ὡς ἐπιτυχὼν καλητέραν τιμὴν, ἢ ἔδειξε ῥαθυμίαν περὶ τὴν πώλησιν καὶ ὡς ἐκ τῆς βραδύτητος προέκυψε καλητέρα τύχη τοῦ πράγματος, ἡ τοιαύτη ὑπέρβασις καὶ ῥαθυμία δὲν δύναται ν' ἀποδοκιμασθῇ ὑπὸ τοῦ ἐντολέως, διότι ἔτεινε πρὸς ὠφέλειαν αὐτοῦ.

Κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 164 τοῦ 1855 ἀπόφ. τοῦ Ἀρ. Πάγου, κατὰ τὸ ἄρθρ. 102 τῆς Πολ. Δικονομίας καὶ τοὺς Νόμους Πανδ. βιβλ. 17. τίτλ. 1. παύει μὲν ἡ ἐντολὴ διὰ τοῦ θανάτου τοῦ ἐντολοδόχου, ἀλλ' οὐχ ἧττον καὶ μετὰ ταῦτα ἂν τρίτοι ἀγνοοῦντες τὴν παῦσιν τῆς ἐντολῆς ἐνήργησαν καλῇ τῇ πίστει κατὰ τοῦ ἐντολοδόχου, αἱ πράξεις αὐτῶν δὲν εἶναι ἄκυροι καὶ οἱ κληρονόμοι τοῦ ἀποθανόντος ἐντολοδόχου πρέπει νὰ τὰς παραδεχθῶσιν.

Κατὰ δὲ τὴν ὑπ' ἀριθ. 1 τοῦ 1856 ἀπόφ. τοῦ Ἀρείου Πάγου ἡ ἐντολὴ παύει μὲν καὶ δι' ἀνακλήσεως, οὐχ ἧττον ὅμως ἐὰν ὁ ἐντολοδόχος ἀγνοῇ τὴν ἀνάκλησιν, ὅ,τι νομίμως ἔπραξεν ἐν τῇ ἀγνοίᾳ ταύτῃ ἔχει κῦρος, καὶ ἐπίσης κῦρος ἔχουσιν αἱ μετὰ τοῦ ἐντολοδόχου πράξεις τοῦ ἐν καλῇ πίστει ἐνεργήσαντος τρίτου Πανδ. 17, 1.

Κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 201 τοῦ 1855, ἀπόφ. τοῦ Ἀρείου Πάγου, ἐὰν εἰς χεῖρας τοῦ παραγγελιοδόχου ἐνεργηθῇ παρά τινος δανειστοῦ τοῦ παραγγελέως κατάσχεσις ἐπὶ τοῦ πρὸς πώλησιν παραδοθέντος πράγματος πρὸ τῆς ἀποστολῆς καὶ πωλήσεως αὐτοῦ εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν, ὁ παραγγελιοδόχος ὀφείλει νὰ φυλάξῃ τὸ πρᾶγμα καὶ οὐχὶ νὰ τὸ πέμψῃ πρὸς πώλησιν εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον, οὔτε νὰ συμψηφίσῃ τὰς προκαταβολάς του· ἡ ἀπόφασις αὕτη εἶναι ἐσφαλμένη, διότι ὁ ἐπὶ προκαταβολῇ παραγγελιοδόχος θεωρεῖται ὡς ἐνεχυριοῦχος καὶ ἔχει δικαιώματα ἐπὶ τοῦ πράγματος καὶ προνόμια ἐπὶ τοῦ τιμήματος αὐτοῦ, ὅθεν δὲν ὑποχρεοῦται νὰ φυλάξῃ τὸ πρᾶγμα διὰ τὸν κατάσχοντα καὶ μάλιστα εἰς τόπον μὴ ὄντα προωρισμένον διὰ κατανά-

λωσιν τοιούτου πράγματος, ἀλλὰ δικαιοῦται νὰ δηλώσῃ ὅτι δὲν ἔχει καρπὸν ἀνήκοντα εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ παραγγελέως (ὀφειλέτου) ἀλλὰ μόνον χρήματα δύνανται νὰ περισσεύσωσιν ἐκ τῆς πωλήσεως αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τούτων δύναται νὰ γίνῃ κατάσχεσις. Τοιαύτη δήλωσις, καὶ ἂν διαφιλονεικηθῇ, θέλει ἐγκριθῇ ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου, διότι ὁ παραγγελιοδόχος δὲν δύναται νὰ στερηθῇ τῶν κεκτημένων δικαιωμάτων καὶ προνομίων του, ἐνόσῳ δὲν λάβῃ τὰς προκαταβολὰς, τοὺς τόκους αὐτῶν καὶ τὰ ἔξοδά του.

Κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 500 τοῦ 1869, ἀπόφασιν τοῦ Ἐφετείου Πατρῶν ὁ παραγγελιοδόχος ὅστις ἔδωσε προκαταβολὰς εἰς τὸν παραγγελέα, διὰ τὴν ἀποστολὴν τοῦ πράγματος καὶ ἔλαβεν αὐτὸ πρὸς πώλησιν, ὀφείλει ν' ἀποδεχθῇ τὴν ἐπὶ τῆς ἀξίας τοῦ ὅλου πράγματος τραβιχθεῖσαν αὐτῷ ὑπὸ τοῦ παραγγελέως συναλλαγματικὴν καὶ νὰ πληρώσῃ τὸ ἀντίτιμον αὐτῆς εἰς τὸν κομιστὴν, χωρὶς νὰ δύναται νὰ κρατήσῃ ἐκ τῆς ἀξίας τοῦ πράγματος τὰς προκαταβολάς του· θὰ ἔχῃ δὲ περὶ αὐτῶν προσωπικὴν ἀπαίτησιν κατὰ τοῦ ἐκδότου· παραπέμπει δὲ καὶ εἰς Pardessus droit com 354·—ἡ ἀπόφασις αὕτη εἶναι ἐσφαλμένη, διότι ἴσῃ ἴσια κατὰ τὸν Pardessus 864 καὶ Delamimare τόμ. 2. 183. ὁ παραγγελεὺς δὲν δύναται νὰ σύρῃ εἰς βάρος τοῦ παραγγελιοδόχου συναλλαγματικὴν πρὸ τῆς ἀποπερατώσεως τῆς παραγγελίας καὶ δύναται ἐλευθέρως νὰ τὴν ἀποποιηθῇ ὁ παραγγελιοδόχος ὅπως μένῃ ἐλεύθερος νὰ ἐκτελέσῃ ἐν δέοντι τὴν παραγγελίαν καὶ καλύψῃ τὰς προκαταβολάς του· μόνον δὲ μετὰ τὴν ἐκκαθάρισιν τοῦ ἀποτελέσματος δύναται ὁ παραγγελεὺς νὰ σύρῃ εἰς βάρος τοῦ παραγγελιοδόχου συναλλαγματικὴν ἐπὶ τοῦ καθαροῦ ὑπολοίπου·—ὥστε ἡ ἀπόφασις τῶν ἐφετῶν ἐξαναγκάζουσα τὸν παραγγελιοδόχον νὰ δεχθῇ τὴν ὑπὸ τοῦ παραγγελέως συρθεῖσαν συναλλαγματικὴν ἐπὶ τοῦ ὅλου τιμήματος τῆς παραγγελίας, παραγνωρίζει καὶ τὸν Νόμον καὶ τοὺς συγγραφεῖς, διότι ὑποχρεοῖ τὸν παραγγελιοδόχον ὅστις ἔκαμε προκαταβολὰς καὶ ἔλαβεν ἐπ' αὐτῶν προϊόντα πρὸς πώλησιν, νὰ πληρώσῃ τὰ χρήματα τῆς πωλήσεως μέχρι κεραίας εἰς πάντα ἐντολοδόχον τοῦ παραγγελέως (οἷος ἐστὶν ὁ κομιστὴς συναλλαγματικῆς αὐτοῦ) καὶ νὰ ἔχῃ προσωπικὴν ἀγωγὴν κατὰ τοῦ παραγγελέως περὶ τῶν προκαταβολῶν κλπ. ἀλλὰ τότε περιπαίζεζεται ἡ καλὴ πίστις, καταργοῦνται τὰ κεκτημένα δικαιώματα τῶν παραγγελιοδόχων καὶ διαγράφεται τὸ ἄρθρ. 95 τοῦ Ἐμπ. Νόμου·—εἰς τὴν ἀπόφασιν ταύτην μετὰ πολλὰς περὶ ἀναιρέσεως συζητήσεις ἐνέμεινε τὸ Ἐφετεῖον, ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἀνεκάλεσεν αὐτὴν κατὰ πλειονοψηφίαν διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 489 τοῦ 1870, ἀποφάσεώς του καὶ παραδέχθη τὸ δικαίωμα τῶν προκαταβολῶν.

Οἱ ἐν ἐπαρχίαις καὶ ἰδίως κατὰ τὸν Κορινθιακὸν Κόλπον μεγαλοκτηματίαι καὶ ἄλλοι διὰ δανείων προστυχίζοντες καρποὺς ἢ δυνάμενοι ν' ἀγοράσωσι τοιούτους ἐν τῷ τόπῳ των ἢ ἀλλαχοῦ, δι' ἰδίων χρημάτων ἢ ἐπὶ πιστώσει, συνάπτουσι συνήθως συνάλλαγμα παραγγελίας μετὰ τῶν σταφιδεμπόρων τοῦ τόπου τῆς συγκεντρώσεως καὶ φορτώσεως τῶν σταφιδοκαρπῶν (οἷον τῶν Πατρῶν) καὶ ὑποσχόμενοι εἰς τούτους ὅτι θὰ πέμψωσι τοιοῦτον καὶ τοσοῦτον καρπόν, λαμβάνουσι παρὰ τούτων προκαταβολὰς καὶ στέλλοντες τὸ πρᾶγμα πρὸς αὐτούς, συμφωνοῦσι μετὰ τούτων καὶ τρέπουσι τὴν παραγγελίαν εἰς ἀγοραπωλησίαν, ὅ ἐστι συμφωνοῦσι τίμημα ἐπὶ τοῦ ἀποσταλέντος καρποῦ, τὸ ὁποῖον πληρώνει ὁ παραλήπτης πρὸς τὸν ἀποστολέα, τῇ ἐκπτώσει τῶν προκαταβολῶν καὶ τόκων αὐτῶν·—ἄλλως τὸ πωλοῦσιν ἐκ συμφώνου εἰς τὴν ἰδίαν ἀγορὰν (ὅταν εὕρωσι καλὰς τιμὰς) καὶ τότε ὁ προκαταβαλὼν κρατεῖ τὰς προκαταβολάς του κλπ. καὶ δίδει τὰ ὑπόλοιπα εἰς τὸν ἀποστείλαντα·—ἢ συμφωνοῦσιν ὅ,τε παραγγελεὺς καὶ ὁ παραγγελιοδόχος καὶ προσδιορίζοντες ἓν τίμημα τοῦ πράγματος, ἀποφασίζουσι νὰ σταλῇ τὸ πρᾶγμα εἰς Ἀγγλίαν πρὸς πώλησιν καὶ ἂν ἐκκαθαρίσῃ περισσότερον νὰ μοιράζωσιν ἐξ ἴσου ἢ ἄλλως πως τὴν ὠφέλειαν, ἢ τὴν ζημίαν, ἢ νὰ ὑφίσταται ὅλην τὴν ζημίαν ὁ πρώην παραγγελιοδόχος ἤδη δὲ ἀγοραστὴς γενόμενος ἔμπορος·—τοιοῦτοι ἑταιρισμοὶ ἐπὶ τοῦ κέρδους τῆς μεταπωλήσεως γίνονται συνήθως ἐν Πάτραις, οὐ μόνον μεταξὺ πωλητοῦ καὶ ἀγοραστοῦ, ἀλλὰ καὶ μεταξὺ κυρίου καὶ ἀπεσταλμένου, ἀλλὰ σπάνιον εἶναι νὰ ἔλθῃ ἐκκαθάρισις μὲ ἀνωτέραν τιμὴν ἀπο τὴν ἐν Πάτραις ὁρισθεῖσαν διότι πολλὰ μεσολαβοῦσιν αἴτια ὅπως ἀποσταλῇ ἐκκαθάρισις ἐπιζημία. ἵνα μὴ ὠφεληθῇ ὁ δυστυχὴς κτηματίας ἐκ τῆς μεγαλητέρας ἐν Ἀγγλίᾳ πωλήσεως.

Ὁσάκις οἱ σταφιδέμποροι τῶν Πατρῶν ἢ ἄλλων μερῶν ἐξαποστέλλουσιν εἰς τοὺς σταφιδούχους τόπους, τρίτα πρόσωπα ἵνα προμηθεύσωσι δι' αὐτοὺς σταφιδοκαρπόν, δίδουσι πρὸς αὐτοὺς προκαταβολὰς καὶ ὁδηγίας ὡς πρὸς τὸ εἶδος, τὸ ποσὸν καὶ τὴν τιμὴν τοῦ πράγματος, οὗτοι δὲ μεταβαίνοντες εἰς τὰ ὡρισμένα μέρη κάμνουσι προβλέψεις καὶ ἀποστέλλουσι τὸ πρᾶγμα εἰς τοὺς ἐξαποστείλαντας αὐτούς·—ἡ τοιαύτη σύμβασις δὲν εἶναι κυρίως παραγγελία ἀλλ' ἐντολή, ἐν τούτοις τρέπεται πολλάκις εἰς παραγγελίαν, διότι οἱ προκαταβαλόντες ἰσχυρίζονται ὅτι τὸ πρᾶγμα δὲν εἶναι σύμφωνον μὲ τὰς ὁδηγίας των κλπ. κλπ. καὶ οὕτως ἀναγκάζουσι τοὺς ἀπεσταλμένους των νὰ τὸ παραδεχθῶσιν ὡς ἰδικόν των, νὰ τὸ ἀφίσωσιν εἰς τοὺς παραλήπτας ὡς ὑπέγγυον λόγῳ προκαταβολῶν, ἄλλως νὰ τὸ πωλήσωσιν εἰς μικροτέραν τιμὴν ἐκείνης εἰς ἣν τὸ ἠγόρασαν, ἢ νὰ τὸ στείλωσιν εἰς

Ἀγγλίαν πρὸς πώλησιν διὰ κοινὸν λογαριασμόν· ἐκ τοιούτων περιστάσεων πολλοὶ τῶν ἀπεσταλμένων κατεστράφησαν, διότι ἐνῷ ἠγόρασαν τὸ πρᾶγμα διὰ τοὺς ἀποστολεῖς καὶ δὲν εἶχον ἄλλην ὑποχρέωσιν ἢ νὰ τὸ παραδώσωσι καὶ λάβωσι τὴν συμφωνηθεῖσαν, ἢ τὴν εἰθισμένην προμήθειαν, οὐχ ἧττον ἕνεκα τῆς κακῆς πίστεως τῶν ἐμπόρων (προερχομένης συνήθως ἐκ τῆς ἐκπτώσεως τιμῶν) ἀναγκάζονται νὰ γίνωσι κύριοι τοῦ πράγματος, νὰ χρεωθῶσι μὲ τὸ τίμημα αὐτοῦ καὶ νὰ περιμένωσι τὴν τύχην τῆς ἐν Ἀγγλίᾳ πωλήσεώς του.

Ἐπὶ παραγγελιῶν ὀφείλει, ὡς εἴπομεν, ἕκαστος παραγγελιοδόχος νὰ δείξῃ ἐπιμέλειαν καὶ καλὴν πίστιν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς παραγγελίας, ἄλλως ἐνέχεται ἐκ δόλου ἢ ἐκ ῥαθυμίας·—κατὰ συνέπειαν ὑποχρεοῦται μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς ἐντολῆς νὰ στείλῃ τὸ ἀποτέλεσμα μετὰ τῶν δικαιολογητικῶν ἐγγράφων εἰς τὸν παραγγελέα καὶ νὰ τῷ ἐμβάσῃ τὰ τυχὸν πλεονάζοντα χρήματα·—δὲν δύναται δὲ ν' ἀποφύγῃ τὴν λογοδοσίαν οὐδ' ἐὰν συνεφώνησεν ἐκ τῶν προτέρων μετὰ τοῦ παραγγελέως νὰ μὴ ὑπόκηται εἰς λογοδοσίαν Ν. 119. Βιβλ. 30. τίτλ. 1. καὶ Ν. 23. Βιβλ. 3. τίτλ. 5. Πανδ. καὶ Ν. 46. § 4. Πανδ. 33. καὶ Ν. 20 Πανδ. 17, 1, Ν. 1. § 7. Πανδ. 16, 3.

Ὁ παραγγελεὺς λαμβάνων παρὰ τοῦ παραγγελιοδόχου τὴν ἐκκαθάρισιν τοῦ πωληθέντος πράγματος, ἔχει τὸ δικαίωμα καὶ τὸ καθῆκον πρὶν δώσῃ πίστιν εἰς τὴν ἐκκαθάρισιν ἢ καὶ εἰς πᾶσαν περὶ πωλήσεως ἀγγελίαν, καθὼς καὶ εἰς τὰ ἐν τῇ ἐκκαθαρίσει σημειούμενα ἔξοδα, νὰ ζητήσῃ παρὰ τοῦ παραγγελιοδόχου τακτικὴν λογοδοσίαν ἤτοι τὰ δικαιολογητικὰ τῆς πωλήσεως καὶ τῶν ἐξόδων ἔγγραφα, ἐξ ὧν δύναται νὰ πεισθῇ περὶ τῆς τιμιότητος, εἰλικρινείας ἢ μή, τοῦ παραγγελιοδόχου, ἄλλως νὰ τὸν ἐξαναγκάσῃ δικαστικῶς εἰς λογοδοσίαν (ἄρθρ. 695—715 Πολιτ. Δικονομίας)· ἄλλως ἀρκούμενος εἰς μόνην τὴν ἐκκαθάρισιν καὶ εἰς τὰς πληροφορίας τοῦ παραγγελιοδόχου καὶ ἀποδεχόμενος τὴν ἐκκαθάρισιν, ἢ ἐκφράζων κατ' ἄλλον τρόπον τὸ «καλῶς ἔχειν» δὲν δύναται ὕστερος νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι ὁ παραγγελιοδόχος ἔπραξε δόλον, 1) διότι ὁ δόλος προϋποτίθησι πανουργίαν καὶ ἀπάτην ἥτις δύναται νὰ παρασύρῃ ἕκαστον, ἐνῷ ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὁ παραγγελιοδόχος δὲν πράττει ἄλλο τι εἰμὴ στέλλει εἰς τὸν παραγγελέα τὸ ἐξαγόμενον τῆς διαχειρίσεως καὶ περιμένει τὴν ἔκφρασιν αὐτοῦ, ὥστε ὁ παραγγελεὺς δὲν δύναται ν' ἀπατηθῇ εἰμὴ ἐκ τῆς ἐμπιστοσύνης ἣν δύναται νὰ ἔχῃ εἰς τὸν παραγγελιοδόχον· 2) διότι ἡ ἀποδοχὴ καλύπτει πᾶσαν αναθεώρησιν καὶ

τῶν ἐν δόλῳ πεπραγμένων, δὲν δύναται δ' ὁ παραγγελεὺς νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι καθ' ἣν ἐποχὴν ἔλαβε καὶ ἀπεδέχθη τὴν ἐκκαθάρισιν ἠγνόει τὸν δόλον τοῦ παραγγελιοδόχου, διότι ὡς προείπομεν ἠδύνατο καὶ ὤφειλε πρὶν ἐκφράσῃ τὸ καλῶς ἔχειν, νὰ ζητήσῃ ὅλα τὰ δικαιολογητικὰ ἔγγραφα τῆς πωλήσεως καὶ τῆς ἐν γένει διαχειρίσεως τοῦ παραγγελιοδόχου καὶ δι' αὐτῶν, ἢ διὰ τῆς περὶ λογοδοσίας δίκης ν' ἀποφύγῃ τὸν δόλον τοῦ παραγγελιοδόχου· ἄρα παραδεχθεὶς τὴν ἐκκαθάρισιν χωρὶς νὰ κάμῃ χρῆσιν τῶν νομίμων δικαιωμάτων του καὶ τῆς μόνης ἁρμοδίας περὶ λογοδοσίας ἀγωγῆς, ἀποκλείεται νομίμως τῆς περὶ δόλου ἀγωγῆς, διότι αὕτη χορηγεῖται εἰς ἐκεῖνον ὅστις δι' ἄλλης ὁδοῦ δὲν ἠδύνατο ν' ἀποφύγῃ τὸν δόλον καὶ ὅστις δὲν ἠμέλησε νὰ κάμῃ χρῆσιν τῆς προσφόρου ἀγωγῆς. (N. 1. § 1 καὶ 6. N. 4. N. 9. πρ. Νόμ. 18. § 3. Πανδ. 4, 3. ἴδε καὶ N. ζ' Βασιλ. 10, 3. «εἰ καὶ ἑτέρῳ τρόπῳ δύναται φυλαχθῆναι τὸ πρᾶγμα, ἀργεῖ ἡ περὶ δόλου ἀγωγή»—ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τοῦτο δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἡ ἐλαχίστη ἀμφιβολία, διότι ἂν ἐπιτρέψωμεν εἰς τὸν προτείνοντα δόλον νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὰ πρὸ τῆς ἀποδοχῆς καὶ νὰ ἐξελέγξῃ τὴν διαχείρισιν τοῦ παραγγελιοδόχου, δὲν θὰ τὸν ἐφοδιάσωμεν μὲ ἄλλο τι ὅπλον εἰμὴ μὲ τὴν περὶ λογοδοσίας ἀγωγὴν ἥτις φέρει εἰς τὸ συμπέρασμα ἂν ἔλαβε χώραν δόλος ἢ ὄχι, ἀλλ' ἀφοῦ ὁ παραγγελιοδόχος ἐξέφρασε τὴν ἀποδοχὴν καὶ παρῃτήθη οὕτω τῆς μόνης ἀναγκαίας περὶ λογοδοσίας ἀγωγῆς, πῶς δυνάμεθα ἐπὶ τῇ προτάσει δόλου ν' ἀνοίξωμεν τὸ στάδιον τῆς παραιτηθείσης ἤδη περὶ δόλου ἀγωγῆς!—αἱ λέξεις δὲν μεταβάλλουσι τὸ πρᾶγμα, διότι καὶ διὰ τῆς προτάσεως τοῦ δόλου δὲν ζητεῖ ἄλλο τι ὁ παραγγελεὺς εἰμὴ νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν περὶ λογοδοσίας ἀγωγήν, τῆς ὁποίας τὸ στάδιον ἦτο εἰς τὴν ἐξουσίαν του πρὶν τῆς ἀποδοχῆς—ἐὰν ὑπῆρξε δόλος, ἔλαβε χώραν πρὸ τῆς ἀποδοχῆς, ἄρα πρὸ ταύτης ὤφειλεν ὁ παραγγελεὺς νὰ ἐξελέγξῃ τὴν διαχείρισιν τοῦ παραγγελιοδόχου καὶ νὰ μὴ ἐκφράσῃ τὸ καλῶς ἔχειν, ἄλλως θεωρεῖται ὡς ἐν γνώσει τοῦ πραχθέντος δόλου παραιτούμενος πάσης προτάσεως αὐτοῦ, ὅπερ ὁ Νόμος συγχωρεῖ, διότι τὴν ἐκ προοιμίων παραίτησιν μέλλοντος δόλου ἀπαγορεύει (N. 1. § 7. Πανδ. 16, 3).

Οὕτω πως πρέπει νὰ λύωνται αἱ τοιαῦται διαφοραί, διότι εἶναι παρατηρημένον ὅτι οἱ παραγγελεῖς ἐνῷ ἀπεδέχθησαν τὰς ἐκκαθαρίσεις καὶ ἔλαβον τὸ ἐκκαθαρισθὲν ποσόν, καὶ ἔπραξαν νέας ἀποστολάς, καὶ ἀποδοχάς, ἐξέρχονται μετά τινα ἔτη καὶ διὰ τῆς προφάσεως τοῦ δόλου ζητοῦσι τὴν ἀναθεώρησιν τῶν πεπραγμένων καὶ ἀποδεδεγμένων, τὰ δὲ δικαστήρια παραγνωρίζοντα τὴν θέσιν τοῦ ζητήματος ἀνοίγουσι τὸ στάδιον τῆς λογοδοσίας καὶ δίκας πολυδαπάνους καὶ

διεξόδους ἐπὶ τοιούτων διαχειρίσεων, ἐνῷ ὤφειλον νὰ παραδεχθῶσιν ὅτι ἡ περὶ δόλου ἀγωγὴ τότε μόνον χωρεῖ ὅταν δι' ἄλλης ὁδοῦ δὲν ἠδύνατό τις ν' ἀπατηθῇ, ἀλλ' ἀφοῦ ὁ παραγγελεὺς δὲν ἔκαμε χρῆσιν τῆς ὁδοῦ ἐκείνης καὶ ἐνεπιστεύθη εἰς τὴν τιμιότητα τοῦ παραγγελιοδόχου, δὲν δύναται πλέον νὰ ἐπικαλῆται δόλον, διότι καὶ ἰδέα δόλου δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ λόγῳ ἐμπιστοσύνης·—ὁ δόλος ἀπαιτεῖ μηχανοῤῥαφίας καὶ ἄλλας παραστάσεις αἵτινες δύνανται νὰ ἐξαπατήσωσι συνετὸν ἄνθρωπον νὰ πιστεύσῃ ἄλλ' ἀντ' ἄλλων, οὐχὶ δέ ποτε τὴν ἐμπιστοσύνην τοῦ ἑνὸς τῶν μερῶν πρὸς τὸ ἕτερον, διότι ἡ ἐμπιστοσύνη εἶναι μία ἀγαθὴ πεποίθησις καὶ οὐχὶ ἀλλοτρία ἐνέργεια καὶ ἐπιῤῥοή, ἑπομένως ὅταν παραγγελιοδόχος τις στέλλων πρὸς τὸν παραγγελέα του τὸ ἐξαγόμενον τῷ γράφει «ἰδοὺ ἡ ἐκκαθάρισις τοῦ πράγματός σας....» δὲν δύναται ὁ λαβὼν καὶ ἀποδεχθεὶς ταύτην νὰ εἴπῃ ὅτι ἔγεινε θῦμα ἐμπιστοσύνης, διότι ἡ ἐμπιστοσύνη δὲν απαγορεύεται, ἀλλὰ μόνον ὁ δόλος· ὁ δόλος ὅμως δὲν εἶναι λέξις κενὴ ἀλλ' ἀπαιτεῖ σκευωρίαν καὶ ἄλλας μηχανοῤῥαφίας καὶ παραστάσεις πρὸς βλάβην ἄλλου.

Ὁ λαβὼν τὴν ἐκκαθάρισιν ὀφείλει νὰ ἐξετάσῃ ἂν αὕτη εἶναι ἀληθὴς καὶ ἐν δισταγμῷ νὰ ζητήσῃ τὰ μέσα ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα δύνανται νὰ παγιώσωσι τὴν πεποίθησίν του, ἄλλως ἀφιέμενος εἰς τὴν ἐμπιστοσύνην τοῦ παραγγελιοδόχου, γίνεται θῦμα αὐτῆς καὶ οὐχὶ τῆς ἀπάτης καὶ δεικνύει παραίτησιν πάσης περὶ δόλου ἀγωγῆς.

Τὰ δικαστήρια δεχόμενα κατὰ τύπους τὰς τοιαύτας περὶ δόλου ἀγωγάς, θεωροῦσι βεβαίως τὴν ἀποδοχὴν ὡς κωλύουσαν τὴν πρότασιν τοῦ δόλου, ἀλλ' ἐπὶ τῇ προτάσει τοῦ ἐνάγοντος ὅτι τὴν ἀποδοχὴν ἐνήργησεν ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ δόλου, εὑρίσκονται εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ διατάξωσιν ἀπόδειξιν·—ἐδῶ παρουσιάζεται τὸ ζήτημα, εἰς ποῖον ἐπιβάλλεται ἡ τοιαύτη ἀπόδειξις; τὸ ἐφετεῖον Πατρῶν διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 741 τοῦ 1869 ἀποφάσεώς του παρεδέχθη κατὰ πλειονοψηφίαν ὅτι ὁ ἐναγόμενος ὅστις ἐπικαλεῖται τὴν ἀποδοχήν, ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ ὅτι ὁ ἐνάγων ἦτο ἐν γνώσει τοῦ δόλου κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἀποδοχῆς! ἡ ἀπόφασις αὕτη εἶναι ἐσφαλμένη, διότι ὁ ἐναγόμενος ἐπικαλεῖται ἁπλῶς τὴν ἀποδοχὴν ὡς μὴ ἐπιτρέπουσαν ἀναθεώρησιν τῶν πεπραγμένων, ὁ δὲ ἐνάγων προτείνει ὕπαρξιν δόλου καὶ κολάζει τὴν ἀποδοχὴν διὰ τῆς ἀγνοίας τοῦ δόλου, ἑπομένως οὗτος ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ καὶ τὸν δόλον καὶ τὴν ἄγνοιαν αὐτοῦ, διότι τοῦτο ἴσια ἴσια ἀποτελεῖ τὴν βάσιν τῆς ἀγωγῆς του·—ἄλλως ὑποχρεούμενος ὁ ἐναγόμενος ν' ἀποδείξῃ ὅτι ὁ ἐνάγων ἐν γνώσει τοῦ δόλου ἀπεδέχθη τὴν ἐκκαθάρισιν, ὑποχρεοῦται προδήλως ν' ἀποδείξῃ τὸν δόλον του, διότι πῶς

ἄλλως θ' ἀποδειχθῇ γνῶσις δόλου, ἐὰν προηγουμένως δὲν ἀποδειχθῇ ὕπαρξις δόλου!

Ἐν γένει εἰς τὰς παραγγελίας καὶ ἐπὶ ἐντολῆς, ὁ ἐντολοδόχος ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ ὅσα κονδύλια γράφει εἰς πίστωσίν του (ἴδε σελ. 220 καὶ 221, τῆς Β'. ἐκδόσεως τῆς Δικαστικῆς Πρακτικῆς ἐπὶ τῆς Πολ. Δικονομίας)· ὅθεν καὶ ἄν τις παρηγγέλθη παρ' ἄλλου νὰ τῷ προβλέψῃ παρὰ τρίτων ἀντικείμενόν τι ἐντὸς ὡρισμένων τιμῶν καὶ ἐξετέλεσε τὴν ἐντολὴν ταύτην ἐντὸς ἢ καὶ μεῖον τῶν ὁρισθεισῶν τιμῶν, ὀφείλει οὐδὲν ἧττον, ἐν περιπτώσει ἀρνήσεως, ν' ἀποδείξῃ ὅτι ἀληθῶς ἠγόρασεν εἰς τὰς σημειουμένας τιμὰς καὶ δὲν εἶναι ἀπηλλαγμένος τῆς τοιαύτης ἀποδείξεως προτείνων ὅτι δὲν ὑπερέβη τὰ ὅρια τῆς ἐντολῆς (ἴδε περὶ τούτου καὶ ἀπόφ. ἐφετείου Πατρῶν ἀριθ. 156 τοῦ 1869)· ἐκτὸς ἐὰν ἡ ἐντολὴ ἐδόθη εἰς πρόσωπον τὸ ὁποῖον πωλεῖ τὸ ζητούμενον εἶδος, διότι τότε ἡ πρὸς αὐτὸ παραγγελία πρὸς ἀποστολὴν πράγματος ἐντὸς ὁρίων τιμῶν καὶ ἡ παρὰ τούτου γενομένη ἀποστολὴ καὶ ὁ προσδιορισμὸς τῆς τιμῆς, ἀποτελεῖ ἀγοροπωλησίαν δι' ἀλληλογραφίας ἐκτελεσθεῖσαν.

Σημειωτέον ἐνταῦθα ὅτι ὁ ἐμπορικὸς Νόμος δὲν προεῖδεν ἐξαιρετικόν τι προνόμιον καθιερωθὲν ἐξ ἐμπορικῆς συνηθείας, κατὰ τὸ ὁποῖον πλοίαρχοι ἔχοντες εἰς τὰ πλοῖα των χρηματικὰ κεφάλαια, εἴτε ἴδια αὐτῶν, εἴτε καὶ τῶν πληρωμάτων (συρμαγιὰ) καὶ μεταβαίνοντες εἰς λιμένας πρὸς ναύλωσιν, εἴτε προσκαλούμενοι, εἴτε διώκοντες τύχην, προσφέρουσιν εἰς τοὺς παρουσιαζομένους φορτωτὰς χρήματα διὰ νὰ προετοιμάσωσιν ἢ συμπληρώσωσι φορτεῖον, συμφωνοῦσι ναῦλον ἀνώτερον τοῦ συνήθους (κατὰ 10 τοῖς 0/0) ἀντὶ τῶν τόκων τῶν χρημάτων των καὶ παραλαμβάνοντες τὸ φορτεῖον ἵνα τὸ μεταφέρωσιν εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον, ἔχουσι προνόμιον ἐπ' αὐτοῦ διὰ τὰς προκαταβολάς των (γνωστὰς ὑπὸ τὸ ὄνομα «φόντα»). τὸ δὲ προνόμιον τοῦτο προηγεῖται παντὸς ἄλλου προνομίου προκαταβολῶν·—ὅθεν ὁ δοὺς φόντα πλοίαρχος συμφωνεῖ ἐντὸς τοῦ ναυλοσυμφωνητικοῦ ἢ τῆς φορτωτικῆς μετὰ τοῦ φορτωτοῦ, νὰ λάβῃ τὰ φόντα παρὰ τοῦ παραλήπτου τοῦ φορτείου, εἴτε πρὸ τῆς ἐνάρξεως ἐκφορτώσεως, εἴτε μετὰ τὴν ἐκφόρτωσιν τοῦ ἡμίσεως ἢ τῶν δύο τρίτων (ἀναλόγως τῆς ποσότητος τῶν φόντων καὶ τῆς ἀξίας τοῦ φορτίου) καὶ κομίζων τὸν καρπὸν εἰς τὸν τόπον τῆς ἐκφορτώσεως, ζητεῖ τὰ φόντα καὶ τὸν ναῦλον παρὰ τοῦ παραλήπτου, κατὰ τὴν μετὰ τοῦ φορτωτοῦ συμφωνίαν, καὶ ἐν περιπτώσει ἀρνήσεως τοῦ παραλήπτου, ἀποποιεῖται ὁ πλοίαρχος τὴν ὁλικὴν ἢ μερικὴν ἐκφόρτωσιν (κατὰ τὴν συμφωνίαν) καὶ δύναται μετὰ προηγουμένην κατὰ τοῦ παραλήπτου διαμαρτύρησιν νὰ προβῇ εἰς τὴν ἐκφόρτωσιν καὶ πώλησιν τοσούτου καρποῦ ὅστις

θέλει ἐξαρκέσει πρὸς πληρωμὴν τῶν φόντων καὶ τοῦ ναύλου, τὸ δὲ τυχὸν περίσσευμα τοῦ καρποῦ παραδίδει εἰς τὸν παραλήπτην, καὶ ἐν ἀρνήσει τούτου τὸ θέτει εἰς ἀποθήκην εἰς βάρος οὗτινος ἀνήκει·—ἡ συνήθεια αὕτη ἔδωσε καὶ διὰ τὰ φόντα ὅσα δικαιώματα ἐχορήγησεν ὁ Νόμος εἰς τὸν πλοίαρχον διὰ τὴν πληρωμὴν τοῦ ναύλου (ἄρθρ. 305—308 Ἐμπ. Νόμου) καὶ ἕνεκα τῆς ἐξομοιώσεως ταύτης, πᾶσα ἀπώλεια τοῦ φορτείου ἕνεκα ναυαγίου κλπ. συνεπιφέρει καὶ τὴν κατάργησιν πάσης προσωπικῆς περὶ φόντων ἀπαιτήσεως (ἄρθρ. 302 Ἐμπ. Νόμου) τόσῳ μᾶλλον ὅσον τὰ φόντα δύνανται νὰ θεωρηθῶσι καὶ ὡς ναυτοδάνειον, ὅπερ ἀπόλλυται διὰ τῆς ἀπωλείας τοῦ ἐφ' οὗ ἐγένετο ἀντικειμένου (ἄρθρ. 315, 325 καὶ 327 Ἐμπ. Νόμου) τὰ φόντα δὲ ταῦτα δὲν δύνανται νὰ ὑπαχθῶσιν εἰς τὴν περὶ ἐνεχύρων κατηγορίαν, 1) διότι ὁ πλοίαρχος δὲν λαμβάνει τὸν καρπὸν πρὸς φύλαξιν ἀλλὰ πρὸς παράδοσιν, 2) διότι τὰ ἐνέχυρα ἐκποιοῦνται διὰ δικαστικῆς ἀποφάσεως καὶ πλειστηριασμοῦ, ἐνῷ τὸ προνόμιον τῶν φόντων δὲν ἐξαρτᾶται ἐκ τῶν διατυπώσεων τούτων καὶ μάλιστα ὅταν ἡ ἐκφόρτωσις πρόκειται νὰ γίνῃ εἰς τόπον ἔνθα δὲν ὑπάρχει δικαστήριον, 3) διότι τὸ ἐπὶ ἐνεχύρῳ δάνειον δὲν ἀπόλλυται διὰ τῆς ἐξ ἀνωτέρας βίας ἀπωλείας τοῦ ἐνεχύρου, ἐνῷ τὰ φόντα ἀπόλλυνται διὰ τῆς ἀπωλείας τοῦ φορτείου.

Τὸ προνόμιον τῶν φόντων ἐξυπακούεται ἐνόσῳ ὁ πλοίαρχος δὲν παρέδωσε τὸ φορτεῖον εἰς τὸν παραλήπτην, ἐκτὸς ἐὰν συνεφώνησε μετ' αὐτοῦ νὰ λάβῃ παρὰ τούτου τὰ φόντα μετὰ τὴν παράδοσιν, ὅτε ἔχει προσωπικὴν κατ' αὐτοῦ ἀγωγὴν, δυνάμενος πρὸς τούτοις νὰ λάβῃ καὶ συντηρητικὰ ἐπὶ τοῦ φορτείου μέτρα, ἄλλως ἐὰν παρέδωσε το φορτεῖον εἰς τὸν παραλήπτην ἄνευ εἰδοποιήσεως περὶ τῶν φόντων καὶ ἄνευ τινος ὑποσχέσεως τοῦ παραλήπτου, δὲν δικαιοῦται ὁ πλοίαρχος νὰ ἐξασκήσῃ προνόμιον φόντων ἐπὶ τοῦ παραδοθέντος φορτείου, διότι ὁ παραλήπτης δικαιοῦται νὰ πωλήσῃ τὸ πρᾶγμα καὶ ἐκ τοῦ τιμήματος νὰ κρατήσῃ τὰς προκαταβολὰς ἃς ἔκαμε πρὸς τὸν φορτωτὴν, ἐπὶ δὲ τοῦ τυχὸν πλεονάζοντος δύναται ὁ πλοίαρχος νὰ λάβῃ συντηρητικὰ μέτρα (ἄρθρ. 1025 Πολ. Δικονομίας).

Ὑποκειμένων ὡς εἴρηται τῶν φόντων εἰς τὸν κίνδυνον τῆς ἀπωλείας τοῦ φορτείου, πολλάκις οἱ πλοίαρχοι λαμβάνουσι τὴν πρόνοιαν νὰ συμφωνήσωσι μετὰ τοῦ φορτωτοῦ ὅτι οὗτος ὀφείλει νὰ κάμῃ ἀσφάλειαν ἐπὶ τοῦ φορτείου, καὶ οὕτω πως ἐν περιπτώσει ναυαγίου, ἐξυπακούεται τὸ προνόμιον τῶν φόντων ἐπὶ τοῦ ὑπὸ τῆς ἀσφαλείας πληρωτέου ποσοῦ πρὸς ἀποζημίωσιν τοῦ φορτίου, ἐφ' οὗ ὑπῆρχον τὰ φόντα, καθόσον τὸ πληρωτέον ποσὸν ἀντιπροσωπεύει τὸ φορτεῖον, ἀλλὰ καὶ ἂν δὲν προκύψῃ τοιαύτη περὶ ἀσφαλείας συμφωνία μεταξὺ πλοιάρ-

χου καὶ φορτωτοῦ, πάλιν ὁ πλοίαρχος ἔχων τὸν φόβον τῆς ἀπωλείας τῶν φόντων ἐν περιπτώσει ναυαγίου κλπ. δύναται νὰ ἐνεργήσῃ οὗτος ἀσφάλειαν ἐπὶ τῶν φόντων αὐτοῦ, ἡ δὲ ἀσφάλεια αὕτη εἶναι ἐπιτετραμμένη, διότι, ὡς εἴπομεν, τὰ φόντα θεωροῦνται καὶ ὡς ναυτοδάνειον ἐπὶ τοῦ φορτείου.

Μετὰ τὰ ὡς ἀνωτέρω περὶ παραγγελίας καὶ παραγγελιοδόχου ἐκτεθέντα καὶ νομολογηθέντα, μεταβαίνομεν εἰς ἕτερον ζήτημα, ὅπερ συνήθως ἀναφαίνεται ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων περὶ τῆς εὐθύνης ἢ μὴ τοῦ πρώτου παραγγελιοδόχου τοῦ ὑποκαταστήσαντος δεύτερον πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ἐντολῆς.

Ἅπαντα τὰ ἐφετεῖα καὶ ὁ Ἄρειος Πάγος παρεδέχθησαν ὅτι ὁ πρῶτος παραγγελιοδόχος, ὅστις ἔλαβεν ὑπὸ τοῦ ἐντολέως τὸ δικαίωμα νὰ διορίσῃ ἕτερον παραγγελιοδόχον, χωρὶς νὰ τῷ ὑποδειχθῇ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, δὲν εὐθύνεται διὰ τὰς πράξεις καθὼς καὶ διὰ τὴν ἀμέλειαν καὶ δόλον τοῦ παρ' αὐτοῦ ὑποκατασταθέντος.

Τὸ ζήτημα τοῦτο εἶναι λίαν σπουδαῖον, διότι ἕνεκα τῆς τοιαύτης Νομολογίας διάφοροι πολῖται ἠδικήθησαν καὶ ἀπώλεσαν τὰ προϊόντα αὐτῶν.

Ἐν πρώταις παρατηροῦμεν ὅτι τὰ Δικαστήρια δὲν ἔδωκαν τὸν ἀνήκοντα χαρακτηρισμὸν εἰς τὴν περίστασιν ταύτην, καθ' ἣν ἕκαστος παραγγελιοδόχος, εἴτε ὁ ἴδιος, εἴτε δι' ἄλλων ἐνεργῶν, λαμβάνει εἴτε κατὰ συμφωνίαν, εἴτε ἐν ἐλλείψει συμφωνίας, κατὰ καθιερωμένην συνήθειαν, χρηματικόν τι ποσὸν λόγῳ προμηθείας, μ' ἄλλους λόγους ἀναδέχεται τὴν ἐκτέλεσιν ἐντολῆς οὐχὶ δωρεὰν ἀλλ' ἐπὶ μισθῷ.

Ἡ τοιαύτη περίστασις ἀποτελεῖ κατὰ τὸ ἐν ἰσχύϊ Ῥωμαϊκὸν Δίκαιον σύμβασιν μισθώσεως (Ν. § 13. εἰσηγ. 3, 27. Νόμ. 22. § 1. Πανδ. 19, 2. Νόμ. 5. Βασιλ. 18, 1. Νόμ. 25. Βασιλ. 20, 1. Merlin ἀριθ, 6 λέξ. Mandat) κατὰ δὲ τὰς περὶ μισθώσεως ἀρχὰς αἵτινες ἐξ ἀναλογίας πρέπει νὰ ἐφαρμοσθῶσιν εἰς τὴν προκειμένην ἐξομοίωσιν τοῦ Νόμου, ὁ ἀναδεχθεὶς τὴν ἐκτέλεσιν πράξεώς τινος εἴτε ὁ ἴδιος εἴτε δι' ἄλλων, εἶναι ἀνεξαιρέτως ὑπόλογος καὶ διὰ τὰς πράξεις αὐτῶν, ἀδιαφόρως ἐὰν ἔλαβεν ἢ δὲν ἔλαβεν ἐντολὴν ὑπὸ τοῦ παραγγελέως τοῦ νὰ διορίσῃ καὶ ἄλλους (Νόμ. 11. πρ. Πανδ. 19, 2. καθ' ὃν ὁ μισθωτὴς εὐθύνεται καὶ διὰ τοὺς ἀνθρώπους του) Νόμ. 11. § 2. αὐτόθι, καθ' ὃν ὁ μισθωτὴς ὀφείλει νὰ προσέχῃ ἵνα μὴ τὸ δικαίωμα τοῦ πράγματος ἢ αὐτὸ τοῦτο τὸ πρᾶγμα χειροτερεύσῃ, καθὼς ἐπίσης ὀφείλει νὰ μὴ ἐπιτρέψῃ τὴν χειροτέρευσιν αὐτοῦ (Νόμ. 13. § 9. καθ' ὃν ἐνέχεται καὶ διὰ τὴν ἀμέλειαν τῶν παρ' αὐτῶν ἐπιτετραμμένων, ἀπέναντι τοῦ ἐντολέως) ἴδε καὶ Νόμ. 25. Βασιλ. 20, 1. ζημία ἀπὸ ἀμελείας οἰκείας καὶ τῶν ὑπουργούντων αὐτῷ). Νόμ. 25.

§ 7. καθ' ὃν ἡ αὐτὴ εὐθύνη ἀπαγγέλεται διὰ τὴν βλάβην ἐπὶ μεταφορᾶς στήλης) (καὶ Νόμ. 60. §. 7. αὐτόθι, καθ' ὃν ἐνέχεται καὶ διὰ τὴν ζημίαν τοῦ δούλου·—ἐν τέλει δὲ τοῦ Νόμου τούτου τὸ παράδειγμα τοῦ ἡμιονηλάτου (μουλῶνος) δὲν ἀφίνει τὴν παραμικρὰν ἀμφιβολίαν, διότι ὁ Νόμος περιέχει τὰ ἑξῆς «ἐὰν ἐνοικίασες ἀπὸ ἐμὲ ἡμιονειλάτην χωρὶς νὰ προσδιορίσῃς ὡρισμένον τι πρόσωπον, ἐγὼ δὲ σοὶ ἔδωσα ἐκεῖνον ὅστις διὰ τῆς ἀμελείας του ἐπήνεγκε τὴν καταστροφὴν τοῦ κτήνους σου, ὑποχρεοῦμαι ἀπέναντί σου διὰ τὸ ἐπισυμβὰν ὅτι δηλ. ἐγὼ ἀκριβῶς αὐτὸν ἐξελεξάμην, ὅστις σὲ ἔφερεν εἰς αὐτὴν τὴν ζημίαν».

Ὥστε ἐπὶ τῇ βάσει ταύτῃ ἡ ἐνοχὴ τοῦ πρώτου παραγγελιοδόχου εἶναι ἀναντίῤῥητος, ἀρκεῖ μόνον νὰ μὴ προσδιωρίσθη ὑπὸ τοῦ ἐντολέως ῥητὸν πρόσωπον πρὸς ὑποκατάστασιν.

Ἀλλὰ καὶ κατὰ τὰς γενικὰς περὶ ἐντολῆς ἀρχὰς τοῦ Ῥωμ. Δικαίου, δὲν δυνάμεθα νὰ πεισθῶμεν εἰς τὴν ἀκρίβειαν τῆς τοιαύτης Νομολογίας, 1) διότι ὁ πρῶτος ἐντολοδόχος, ὅταν ῥητῶς δὲν τῷ ἀπηγορεύθη, δύναται ἐλευθέρως νὰ διορίσῃ δεύτερον ἐντολοδόχον (Νόμ. 8. § 3 Πανδ. 17, 1. καὶ Βασιλ. 8. τοῦ 14, 1.) ἀλλὰ πάντοτε ὑπ' εὐθύνην του περὶ τῶν πράξεων τοῦ ὑποκαταστάτου τούτου, ὥστε οὐδεμίαν ἐπιῤῥοὴν ἔχει παρ' ἡμῖν τὸ ζήτημα, ἐὰν ἐδόθη εἰς τὸν πρῶτον ἐντολοδόχον δικαίωμα νὰ διορίσῃ ἕτερον, διότι τοῦτο ἐν σιωπῇ ἐπιτρέπεται αὐτοδικαίως καὶ ἀποτελεῖ ἓν βῆμα πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ἐντολῆς·—ἐν τούτοις ὁ πρῶτος ἐντολοδόχος ἔχει ἀγωγὴν κατὰ τοῦ δευτέρου ἐκ μόνου τοῦ λογου ὅτι εἶναι ἀπέναντι τοῦ ἐντολέως ὑπόλογος δι' αὐτὸν «ἐνέχομαι γὰρ διὰ τὸ ἔχειν σε ἔνοχον» σχόλ. «ἐπεὶ δὴ σε ἔνοχον ἐκτησάμην ὑπόκειμαι» τοῦτο ῥητῶς διατυποῦται καὶ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 99 τοῦ Ἐμπ. Νόμου, καθ' ὃ ὁ πρῶτος ἐντολοδόχος εἶναι ὑπεύθυνος περὶ τῶν πράξεων τοῦ μεσολαβήσαντος δηλ: τοῦ παρ' αὐτοῦ ἐκλεχθέντος δευτέρου.

Ὀρθῶς δὲ ὁ Molitor § 704. ἐδ. 2. δὲν ἐξαιρεῖ τῆς ἐνοχῆς τὸν πρῶτον ἐντολοδόχον le mandataire peut faire executér le mandat par un tiers—toutefois lui seul demeure persoriellement responsable envers le mandant de tous les actes et de tous les faits de ce tiers· παραπέμπει δὲ εἰς Νόμ. 8. § 3. Πανδ. (17, 1.) εἰς Νόμ. 2. ἐν τέλει (11, 6.) 28 (3, 5.) ὅπου ῥητῶς ἀναφέρεται καὶ ὁ δόλος τοῦ ὑποκαταστάτου.

Ὁ Κ. Καλλιγᾶς εἰς τόμ. 3. σελ. 193 ἀναφέρει τὰ ἑξῆς· «ὁ ἀρχικὸς ἐντολεὺς δὲν ἔχει ὅμως ἀγωγὴν κατὰ τοῦ ἀντικατασταθέντος ἐντολοδοχου» παραπέμπει δὲ εἰς τοὺς Νόμ. 28. neg gest καὶ 28 Βασ. 14, 1. ἐκ τῶν Νόμων τούτων ἐξάγεται ἀληθῶς ὅτι ὁ πρῶτος ἐντολοδόχος ἔχων ἀπέναντι τοῦ ἐντολέως εὐθύνην διὰ τὰς πράξεις

τοῦ δευτέρου ἐντολοδόχου, ἐνάγει τοῦτον καὶ πρὶν εἰσέτι ἐναχθῇ ὑπὸ τοῦ ἐντολέως·—ὁ αὐτὸς Κ. Καλληγᾶς εἰς σελ. 196 ἀναφέρει τὰ ἑξῆς· «ἐὰν ὁ Α. ἐπέτρεψε μὲν εἰς τὸν Β. νὰ ἐκλέξῃ ἐντολοδόχον, χωρὶς ὅμως νὰ ὁρίσῃ τὸ πρόσωπον, εἶναι φανερὸν ὅτι ὁ ἀντικατασταθεὶς οὗτος Γ. οὐδένα ἔχει δεσμὸν συναλλάγματος μετὰ τοῦ ἀρχικοῦ ἐντολέως Α. ἀλλὰ μόνον μετὰ τοῦ Β. ὅστις τὸν γνωρίζει, τὸν ἐπιτηρεῖ καὶ εἶναι δι αὐτὸν ὑπόλογος·—παραπέμπει δὲ εἰς Troplong mandat § 758. καὶ ἀπόφ. Ἀρείου Πάγου 39. τοῦ 1849.

Ἡ γνώμη αὕτη τοῦ Κ. Καλληγᾶ συμφωνεῖ μὲ τὴν ἀνωτέρω γνώμην τοῦ Molitor καὶ μὲ τὸν Ῥωμ. Νόμον, μὲ μόνην τὴν διαφορὰν ὅτι παρέλειψε νὰ προσθέσῃ τὰ ἑξῆς «ὅτι ὁ ἐντολεὺς ὅστις δὲν προσδιώρισε ῥητὸν πρόσωπον πρὸς ὑποκατάστασιν τῆς ἐντολῆς ἔχει μὲν πάντοτε ὑπόλογον τὸν πρῶτον ἐντολοδόχον, δύναται ὅμως νὰ ἔχῃ συνυπόλογον καὶ τὸν ἀντικατασταθέντα, ἐξ οἱονεὶ συμβάσεως ὑπὲρ τοῦ ἐντολέως ἐρευρεθείσης § 1. εἰσηγ. 3, 27.» ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὁ πρῶτος ἐντολοδόχος χάριν τῆς ὑπὲρ τοῦ ἐντολέως Νομοθετικῆς ταύτης προνοίας, ὀφείλει νὰ μεταβιβάσῃ εἰς τοῦτον τὰς ἐναντίον τοῦ δευτέρου ἀγωγάς, χωρὶς ἐντεῦθεν ν' ἀπαλλάσσηται τῆς ἰδίας ἐνοχῆς Νόμ. 21. § 3. Πανδ. 3, 5. καὶ Βασιλ. Νόμ. 21 τοῦ 17, 1.

Ἐντεῦθεν παράγεται μεταξὺ ἐντολέως καὶ ἐντολοδόχων σχέσις καθ' ἣν ὁ μὲν ἐντολεὺς ἐξασκεῖ κατὰ τοῦ δευτέρου τὰς ἀγωγὰς τοῦ πρώτου, οἱ δὲ ἐντολοδόχοι τὴν ὠφέλιμον ἀγωγὴν κατὰ μίμησιν τῆς τοῦ προστησαμένου, ἐκτανθεῖσαν ἐν γένει ἐπὶ τῆς ἐντολῆς Νόμ. 13. § 25. Πανδ. 19, 1. καὶ Νόμ. 13. Πανδ. 3, 5. καὶ τοιουτοτρόπως φθάνομεν εἰς τὸν κανόνα τῆς ἀλληλεγγύης τοῦ Νόμου 60. § 2. Πανδ. 17, 1. διότι εὑρίσκομεν δύο ἐντολοδόχους ἐξ ὧν τὸν μὲν διώρισεν ὁ ἐντολεὺς, τὸν δὲ ὁ ἐντολοδόχος ὑπὸ τὸ κράτος τῆς ἐντολῆς.

Ἡ σύμβασις τῆς ἐντολῆς λαμβάνει βεβαίως χώραν μεταξὺ ἐντολέως καὶ ἐντολοδόχου, εἶναι δὲ ἀδιάφορον ἐὰν διακλαδωθῇ δι' ὑποκαταστάσεως ἄλλων ἐντολοδόχων, καθόσον ὁ ἐντολοδόχος ὅστις διώρισεν αὐτοὺς ὀφείλει λόγον καὶ δὲν ἀπαλλάττεται τῆς λογοδοσίας οὐδ' ἐὰν συνεφώνησε μετὰ τοῦ ἐντολέως νὰ μὴ δίδῃ λόγον πρὸς αὐτὸν (ἴδε ἐξ ἀναλογίας Νόμ. 119. Πανδ. de legatis et fideicom' Νόμ. 1. § 7. Πανδ. 16, 3). Ὅθεν ἡ ἐπικρατοῦσα Νομολογία εἶναι προφανῶς ἐσφαλμένη, διότι πρὸς τί νὰ ἔχῃ δικαίωμα ἀγωγῆς ἐναντίον τοῦ ὑποκατασταθέντος ὁ πρῶτος ἐντολοδόχος, ἐὰν δὲν ἦτο ὑπεύθυνος δι' αὐτὸν ἀπέναντι τοῦ ἐντολέως.

Ἐπὶ τοῦ σπουδαίου τούτου ζητήματος δὲν πρέπει ἀνεξετάστως νὰ παραδεχώμεθα τὰς γνώμας τῶν Γάλλων συγγραφέων, διότι εἰς τὴν Γαλλίαν ἐτροποποιήθη τὸ περὶ ἐντολῆς σύστημα τοῦ Ῥωμ. Δικαίου

ὡς προκύπτει ἐκ τῶν ἄρθρ. 1994 καὶ 1995 τοῦ Γαλ. Κώδηκος, κατὰ τὰ ὁποῖα ὁ ἐντολοδόχος εἶναι ὑπεύθυνος περὶ τοῦ ὑποκατασταθέντος· 1) ὅταν δὲν ἔλαβε τὴν ἐξουσίαν νὰ ὑποκαταστήσῃ τινά· 2) ὅταν ἔλαβεν ἐξουσίαν ἄνευ προσδιορισμοῦ προσώπου καὶ ἐξελέξατο πρόσωπον ἀνίκανον ἢ ἀφερέγγυον· ἐπετράπη δ' εἰς τὸν ἐντολέα ἡ ἀπ' εὐθείας ἀγωγὴ κατὰ τοῦ ὑποκατασταθέντος κλπ.

Καὶ μολοντοῦτο καὶ αὐτοὶ οἱ Γάλλοι συγγραφεῖς δὲν παραδέχονται ἀπολύτως τὸ ἀνεύθυνον τοῦ πρώτου ἐντολοδόχου, εἰμὴ ὅταν ὁ ἐντολοδόχος ἀφ' ἑνὸς μὲν ἔκαμε τὴν ὑποκατάστασιν ἐν ὀνόματι τοῦ ἐντολέως του καὶ οὐχὶ ἐν ἰδίῳ ὀνόματι, ἀφ' ἑτέρου δ' ἐγνωστοποίησεν εἰς τὸν ἐντολέα του τὸ ὄνομα τοῦ ὑποκαταστάτου καὶ τοὺς ἔφερεν οὕτω πως εἰς σχέσιν ἀναγνωρίσεως, ὥστε ἐὰν ὁ ἐντολοδόχος ὑπεκατέστησεν ἕτερον ἐν ἰδίῳ του ὀνόματι, ἢ ὑποκαταστήσας ἐν ὀνόματι τοῦ ἐντολέως του δὲν ἐγνωστοποίησε τὸν ὑποκατασταθέντα εἰς τὸν ἐντολέα του, εἶναι πρὸς αὐτὸν ὑπεύθυνος ἐν γένει διὰ τὴν διαχείρισιν τῆς ἐντολῆς·— ὡς πρὸς δὲ τὰς σχέσεις τοῦ ὑποκατασταθέντος πρὸς τὸν ἐντολέα καὶ ὡς πρὸς τὰ δικαιώματα τούτου καὶ ἐκείνου, οὐδεμίαν ἐπιρροὴν ἔχει ἡ περίστασις ὅτι ὁ ἐντολεὺς εἶχε δώσει τὸ δικαίωμα εἰς τὸν ἐντολοδόχον νὰ ὑποκαταστήσῃ ἄλλον διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἐντολῆς (Νόμ. 8. § 3. Πανδ. 17, 1. Troplong mandat § 483 καὶ 485. Delamarre traitè de commission τόμ. 2. Nº 66, 67 καὶ 98·—Εὐρ. Ἰωαννίδου τόμ. 11. § 327.

Συνεπείᾳ τῶν προεκτεθέντων παρατηροῦμεν ὅτι ἡ Νομολογία τῶν ἀνωτέρων Δικαστηρίων εἶναι ἀδικωτάτη, διότι ὁ κτηματίας δίδει τὸν καρπόν του εἰς τὸν ἐν Ἑλλάδι ἔμπορον, διὰ νὰ τὸν πωλήσῃ εἰς Λονδῖνον, οὗτος διορίζει ἐκεῖσε φίλον του πρὸς ὃν στέλλει τὸ πρᾶγμα ὡς ἴδιον καὶ οὐδόλως εἰδοποιεῖ οὔτε ἐκεῖνον οὔτε τὸν ἐντολέα περὶ τούτου·—ὅταν δὲ ὁ ἐντολεὺς ἀποκάμῃ ζητῶν πληροφορίας περὶ τοῦ πράγματός του, τότε ὁ ἐν Ἑλλάδι ἔμπορος τὸν παραπέμπει εἰς τὸν ἐν Λονδίνῳ καὶ ἐπὶ τέλους τὸν λέγει «πλήρωσον καὶ ζημίαν διότι τὸ πρᾶγμά σου ἐπωλήθη εἰς Ὀλλάνδαν ἢ εἰς Γερμανίαν καὶ δὲν ἔπιασε τὰ ἔξοδα»·—ὁ δυστυχὴς κτηματίας βλέπει ὅτι χάνεται τὸ πρᾶγμά του, ὅτι ἡ ἐντολὴ παρεβιάσθη, ἀλλὰ δὲν εὑρίσκει δίκαιον, διότι τὰ Δικαστήρια τὸν συμβουλεύουν νὰ ζητήσῃ λόγον ἀπὸ τὸν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ὑποκατάστατον, καὶ δὲν σκέπτονται ποσῶς ὅτι ἂν εναχθῇ ὁ ἐν ἀλλοδαπῇ ὑποκατάστατος θέλει εἴπει εἰς τὸν κτηματίαν, «πήγαινε εἰς τὸ καλὸν, διότι ἐγὼ οὔτε σὲ ἐγνώριζον, οὔτε καταδεχόμην νὰ σὲ γνωρίσω ὡς ἐντολέα μου, μετ' ἐκείνου δὲ ὅστις μοὶ ἔστειλε τὸ πρᾶγμα ἐξώφλησα ἐντελῶς καὶ ἀνεγνώρισε τὸ καλῶς ἔχειν»· εἰς ταῦτα τί ἔχει

ν' ἀντιτάξῃ ὁ κτηματίας! τὴν παραχώρησιν τῶν ἀγωγῶν; ἀλλὰ ποῦ ἀγωγὴ μετ' ἀναγνώρισιν!

ΣΗΜ. Εἷς Ἕλλην κτηματίας ὅστις ἔδωσε τὸν προϊόν του εἰς τὸν ἐν Ἑλλάδι ἔμπορον διὰ νὰ φροντίσῃ περὶ τῆς ἐν Ἀγγλίᾳ πωλήσεως, μετὰ παρέλευσιν καιροῦ ἐκίνησεν ἀγωγὴν κατ' αὐτοῦ, ἀλλὰ τὰ Ἑλληνικὰ Δικαστήρια ἀπέῤῥιψαν τὴν ἀγωγήν του καὶ τὸν συνεβούλευσαν νὰ ἐνάξῃ τὸν ἐν Λονδίνῳ ὑποκατάστατον—μετέβη ὁ δυστυχὴς ἐν Λονδίνῳ εἰς δικηγόρον εἰς τὸν ὁποῖον διηγήθη τὴν ὑπόθεσίν του περὶ ἧς ἐκράτησε σημειώσεις ὁ δικηγόρος—μόλις ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ γραφείου τοῦ δικηγόρου, συνελήφθη καὶ ἐφυλακίσθη ὑπὸ τῆς ἀστυνομίας, κατὰ τὰ ἐκεῖ εἰθισμένα, διὰ τὸν λόγον ὅτι ἠθέλησε νὰ ἐξηγηθῇ εἰς δικηγόρον δίκην ἀνεπίδεκτον ὑπερασπίσεως.—Ἰδοὺ τὰ καλὰ τῆς Ἑλληνικῆς Νομολογίας.

Περὶ ἀγορᾶς καὶ πωλήσεως.

Ἄρθρον 109.

Τὸ συνάλλαγμα τῆς ἀγοραπωλησίας κανονίζεται ὑπὸ τοῦ Πολιτικοῦ Νόμου, λαμβανομένων ὑπ' ὄψιν καὶ τῶν εἰς τὸ ἐμπόριον καθιερωθεισῶν συνηθειῶν.

Ἐν συντόμῳ θέλομεν ἐκθέσει τὸν ὁρισμὸν καὶ τὰ οὐσιωδέστερα τῆς ἀγοραπωλησίας, πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ περὶ τούτου κεφαλαίου τοῦ Ἐμπορικοῦ Νόμου.

Κατὰ τὸν Πολιτικὸν Νόμον, ἀγοραπωλησία λέγεται ἡ ἀμφιμερὴς συμφωνία δι' ἧς τὸ ἓν τῶν μερῶν μεταβιβάζει, ἢ ὑποχρεοῦται νὰ μεταβιβάσῃ εἰς τὴν κατοχὴν καὶ χρῆσιν τοῦ ἑτέρου, ὡρισμένον τι πρᾶγμα, ἀνθ' ὡρισμένου χρηματικοῦ τιμήματος.

Πᾶσα ἀπαίτησις τῶν συγγραφέων περὶ τοῦ ὅτι ἐπὶ ἀγοραπωλησίας ἀπαιτεῖται νὰ μεταβιβάζηται πρὸ πάντων ἡ κυριότης τοῦ πωλουμένου πράγματος ἀπὸ τοῦ πωλητοῦ εἰς τὸν ἀγοραστὴν, εἶναι ὑπερβολικὴ καὶ δὲν ἐξάγεται ἐκ τῶν περὶ ἀγοραπωλησίας ἀρχῶν: 1) διότι κατὰ Νόμον βάσις τῆς ἀγοραπωλησίας δὲν εἶναι ἡ κυριότης, ἀλλ' ἡ παρὰ τοῦ πωλητοῦ παράδοσις τοῦ πράγματος εἰς τὸν ἀγοραστὴν, ὅπως δύναται οὗτος νὰ μεταχειρίζηται τοῦτο ἐλευθέρως κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτῷ, ἤτοι rem praestare, rem tradere κατ' Οὐλπιανὸν (ἴδε καὶ Νόμ. 11. § 2. Πανδ. 19, 1. καὶ Ν. 23. Βασιλ. 19, 1. Ν. 3. cod. 8, 45), ἄλλως ἐὰν ἡ μεταβίβασις τῆς κυριότητος ἦτο βάσις καὶ ἀναγκαία προϋπόθεσις τῆς ἀγοραπωλησίας, τότε δὲν ἤθελεν ἐπιτρέπεσθαι ἡ πώλησις μέλλοντος ἢ ἀλλοτρίου πράγματος, διότι ἐλλείπει τὸ συστατικὸν τῆς κυριότητος, συνεπῶς δὲ καὶ τὸ τῆς μεταβιβάσεως αὐτῆς, ἐνῷ ὁ Νόμος ἐπιτρέπει τὴν ἐκποίησιν οὐ μόνον τῶν προσκαίρων δικαιωμάτων τῆς ἄνευ διανοίας κυρίου κατοχῆς, ἐπικαρπίας κλπ. ἀλλὰ καὶ

τοῦ ἀλλοτρίου πράγματος, ὡς καὶ τοῦ ἐλπιζομένου (Ν. 26. Βασιλ. 19, 1. Ν. 8, 39 καὶ 78. Πανδ. 18, 1. κλπ.) καὶ χορηγεῖ ἀγωγὰς μεταξὺ τῶν συμβαλλομένων καὶ τρίτων παραγομένας ἐκ τοῦ συναλλάγματος τῆς ἀγοραπωλησίας· 2) διότι ὁ Νόμος ἀπαιτεῖ τὴν παράδοσιν τοῦ πωληθέντος πρὸς τὸν ἀγοραστὴν καί, μεταξὺ πολλῶν ἀγοραστῶν παραδέχεται ἐκεῖνον ὅστις ἔλαβε τὴν κατοχὴν τοῦ πράγματος, ἀδιαφορεῖ δὲ περὶ τῆς προτεραιότητος τῆς πωλήσεως, τοῦθ' ὅπερ δεικνύει ὅτι ἐπὶ πωλήσεως δὲν ἐξετάζεται ἡ κυριότης, ἄλλως ὁ πρῶτος ἀγοραστής, καίτοι μὴ λαβὼν κατοχήν, ἤθελε προτιμᾶσθαι τῶν δευτέρων, διότι μετὰ τὴν πρὸς αὐτὸν πώλησιν, δὲν ἦτο πλέον κύριος ὁ πωλητὴς καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ πωλῇ εἰς ἄλλους τὸ αὐτὸ πρᾶγμα· 3) διότι ἡ κυριότης δὲν εἶναι ὑλική τις πρᾶξις, ἀλλὰ μία ἐνδόμυχος πεποίθησις τοῦ κατόχου ὡς πρὸς τὴν ἐλευθέραν χρῆσιν τοῦ παρ' αὐτοῦ κατεχομένου πράγματος, τεκμαίρεται δ' ἐκ τοῦ γεγονότος τῆς κατοχῆς (Νόμ. μον. cod. 7, 31. Ν. 2. cod. 4, 19)· ἄρα δὲν ἐξήρτηται ἀπὸ τὸν κάτοχον νὰ μεταβιβάσῃ τὴν πεποίθησίν του εἰς τὴν διάνοιαν τοῦ ἄλλου, διότι ἀπαιτεῖται ὥστε ὁ ἄλλος νὰ σχηματίσῃ ἐν ἑαυτῷ ἰδίαν περὶ τούτου πεποίθησιν, ἥτις δὲν δύναται νὰ τῷ ἐπιβληθῇ ἔξωθεν· 4) διότι ἡ σχέσις τῶν ἀνθρώπων πρὸς τὰ πράγματα δὲν εἶναι διηνεκὴς κατάκτησις, ἀλλὰ πρόσκαιρος ἐξουσία καὶ χρῆσις, ἥτις διαρκεῖ τὸ πολὺ μέχρι τῆς τελευτῆς τοῦ ἀνθρώπου, τὰ δὲ μετὰ ταῦτα κανονίζει ὁ Νόμος διὰ τῆς ἐκ διαθήκης ἢ ἐξ ἀδιαθέτου διαδοχῆς, ἥτις ἀποτελεῖ πρόνοιαν τῆς Πολιτείας, διότι αὕτη ἐπιτρέψασα τὸ δικαίωμα τῆς διαθήκης, ἐπέβαλεν ὅρια καὶ φραγμοὺς ὡς πρὸς τὴν ἐλευθεριότητα τοῦ διαθέτου, εἴς τινας δὲ περιστάσεις ἀπέκλεισε καὶ τὸ δικαίωμα τοῦ διατίθεσθαι καὶ τὸ τοῦ κληρονομεῖν·—ἄρα ἀφοῦ ἡ Πολιτεία κανονίζει τὰ μετὰ τὸν θάνατον καὶ δὲν ὀφείλει νὰ σεβασθῇ τὴν πέραν τῶν συγκεχωρημένων ὁρίων γενομένην διαθήκην, εἶναι πρόδηλον ὅτι ἡ Πολιτεία διατίθησι τὴν περιουσίαν τοῦ ἀποβιώσαντος κατὰ τοὺς ὑπ' αὐτῆς τεθέντας ὁρισμούς, σέβεται δὲ καὶ τὴν ἐντὸς τῶν νομίμων ὁρίων ἐκφρασθεῖσαν τελευταίαν βούλησιν τοῦ διαθέτου καὶ τὰ δικαιώματα τῶν δανειστῶν αὐτοῦ, ὅθεν κατὰ λογικὴν ἀρχὴν στηριζομένην εἰς τοὺς κανόνας τῆς φύσεως, οὐδεὶς δύναται νὰ ἰσχυρισθῇ βασίμως ὅτι εἶναι ἐσαεὶ κύριος ἑνὸς πράγματος, διότι τὸ πρᾶγμα τοῦτο (ἐκτὸς τῶν καταναλισκομένων) ἀνήκει εἰς τὴν φύσιν καὶ ἔχει προορισμὸν (ἀναλόγως τῶν συστατικῶν του) νὰ χρησιμεύσῃ εἰς ἕνα ἄνθρωπον, εἰς μίαν γενεὰν ἢ εἰς ὅλας τὰς ἐπερχομένας γενεάς·—οἱ ἄνθρωποι λοιπὸν δὲν εἶναι κύριοι τῶν πραγμάτων, ἀλλ' ἔχουσι τὴν ἐφ' ὅρου ζωῆς χρῆσιν αὐτῶν, ἥτις μετὰ θάνατον μεταβαίνει, κατ' ἄδειαν τῆς Πολιτείας, εἰς ἄλλους, καὶ οὕτω καθεξῆς·—ἡ χρῆσις δ' αὕ-

τη εἶναι ἡ ἐν ταῖς πηγαῖς τοῦ Δικαίου ἀναφερομένη δεσποτεία (dominium) ἥτις ἐπὶ πωλήσεως μεταβαίνει ἀπὸ τοῦ πωλητοῦ εἰς τὸν ἀγοραστήν.

Τοιαύτης οὔσης τῆς ἐπὶ τῶν πραγμάτων ἐξουσίας τοῦ ἀνθρώπου, ἕπεται ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἀποκτήσας διά τινος τῶν ὑπὸ τῆς Πολιτείας καθιερωθέντων τρόπων, τὴν χρῆσιν πράγματός τινος, δύναται νὰ μεταδιβάσῃ ταύτην εἰς ἄλλον καὶ οὕτω καθεξῆς, ἀλλὰ πάντοτε ἀντικείμενον συμβάσεως θὰ ἦναι αὐτὴ ἡ χρῆσις τοῦ πράγματος, ἐλευθέρα ἢ περιωρισμένη, κατὰ τὰς συντρεχούσας περιστάσεις, ἀπόκειται δ' εἰς ἕκαστον ἀποκτῶντα τὸ πρᾶγμα νὰ συλλάβῃ ἐν ἑαυτῷ τὴν πεποίθησιν ὅτι δικαίως ἀπολαύει τῆς χρήσεως ταύτης καὶ ὅτι δύναται νὰ διαθέσῃ τὸ πρᾶγμα ἐλευθέρως, ἀδιαφόρως ἐὰν εἰς τὸν προκάτοχον τοῦ πράγματος δὲν ἐνυπῆρχε τοιαύτη διάνοια· ἡ πεποίθησις αὕτη εἶναι ἡ λεγομένη κυριότης.

Ἐκ τῆς Νομικῆς ἀρχῆς ὅτι ἡ καλὴ πίστις τοῦ προκατόχου μεταβαίνει εἰς τὴν τοῦ διαδόχου, καὶ ὅτι ἡ κακὴ πίστις τοῦ προκατόχου δὲν μεταβαίνει εἰς τὸν ἐν ἀγνοίᾳ ταύτης διατελοῦντα εἰδικὸν διάδοχον (οἷος ὁ ἀγοραστής, ἴδε καὶ ἀπόφ. τοῦ Ἀρ. Πάγου 538 τοῦ 1852), ὑποστηρίζεται ἡ προεκτεθεῖσα ἀρχὴ ὅτι ἐπὶ πωλήσεως δὲν εἶναι ἀναγκαῖον συστατικὸν νὰ μεταβιβάζηται ἡ κυριότης, διότι μὴ ὄντος κυρίου τοῦ πωλητοῦ, δὲν ἤθελε γίνεσθαί ποτε κύριος ὁ ἀγοραστής, ἐνῷ κατὰ Νόμον ὁ ἐν καλῇ πίστει ἀποκτῶν πρᾶγμά τι παρὰ τοῦ κακῆς πίστεως κατόχου, τὸ κυριεύει διὰ τῆς χρησικτησίας (§ 46. Ἁρμ. Β. Α. Ν. 83. Βασιλ. 15, 1.) δύναται δ' ἐπὶ πωλήσεως νὰ συμβῇ καὶ τὸ ἀντίστροφον, ἤτοι ὁ μὲν πωλητὴς νὰ διατελῇ ἐν καλῇ πίστει, ὡς ἀποκτήσας τὸ πρᾶγμα παρ' ἄλλου, ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ ὅτι ἀνῆκεν εἰς ἕτερον (Ν. 17. Πανδ. 41, 3.), ὁ δὲ ἀγοραστὴς νὰ διατελῇ ἐν κακῇ πίστει, ὡς γνωρίζων ὅτι τὸ πωλούμενον ἀνήκει εἰς ἄλλον καὶ οὐχὶ εἰς τὸν πωλητήν—ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὁ ἀγοραστὴς δὲν κυριεύει τὸ κτῆμα διὰ τῆς χρησικτησίας, διότι ἐλλείπει ἡ καλὴ πίστις αὐτοῦ, ἡ δὲ τοῦ προκατόχου του δὲν μεταβαίνει εἰς αὐτὸν (Ν. 7. Βασιλ. 15, 2. κλπ.) τοῦθ' ὅπερ ἐνισχύει τὴν προεκτεθεῖσαν ἀρχὴν ὅτι ἐπὶ ἀγοραπωλησίας δὲν ἀπαιτεῖται ἡ μεταβίβασις τῆς κυριότητος, διότι τότε δὲν ἤθελεν ἐξετάζεσθαι ἡ κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς πωλήσεως κακὴ πίστις τοῦ ἀγοραστοῦ, ἀλλὰ μόνον ἡ καλὴ πίστις τοῦ πωλητοῦ.

Πρὸς σύστασιν τῆς ἀγοραπωλησίας ἀπαιτεῖται ἡ συναίνεσις τῶν μερῶν ὡς πρὸς τὸ πρᾶγμα καὶ ὡς πρὸς τὸ τίμημα αὐτοῦ, ὅθεν ἐν ὅσῳ τὰ μέρη εὑρίσκονται εἰς διαπραγματεύσεις καὶ δὲν ἀπεφάσισαν ὁριστικῶς, δὲν ὑπάρχει ἀγοραπωλησία, ἀδιαφόρως ἐὰν προέβησαν καὶ μέχρι τῆς συντάξεως τοῦ σχεδίου τῆς πωλήσεως (διάτ. 17. cod 4.

21). ἀλλὰ καὶ ὅταν συνεφώνησαν μὲν περὶ τοῦ πράγματος καὶ τοῦ τιμήματος, ἀπῃτεῖτο δ' ἐκ τοῦ Νόμου, ἢ ἐκ τῆς συμφωνίας τῶν μερῶν νὰ γίνῃ ἔγγραφον περὶ τῆς ἀγοραπωλησίας, εἴτε ἐπίσημον, εἴτε ἰδιωτικὸν, ἡ ἀγοραπωλησία δὲν θεωρεῖται τετελεσμένη καὶ δύναται ἑκάτερον τῶν μερῶν ν' ἀπομακρυνθῇ ἀζημίως ἐξ αὐτῆς, ἐνόσῳ δὲν συνετάχθη τὸ πωλητήριον ἔγγραφον (Ν. 76. Βασ. 21, 1. διατ. 17. cod. 4, 21. Ἀρμ. Γ. Γ. §. 2 καὶ 3. καὶ Θεοφ. Ἰνστιτ. Βιβλ. Γ. τίτλ. ΚΓ. πρ). ἐπὶ δὲ τῆς πωλήσεως ἀκινήτων κτημάτων ἀπαιτεῖται κατὰ τὸ ἄρθρ. 42 τοῦ περὶ χαρτοσήμου Νόμου νὰ συνταχθῇ πωλητήριον συμβόλαιον ἐνώπιον Συμβολαιογράφου, ἄλλως οὐδεμία ἄλλη περὶ πωλήσεως ἀπόδειξις ἐπιτρέπεται·—ἐννοεῖται ὅμως ὅτι ὁσάκις τὰ μέρη συνεφώνησαν περὶ τῆς πωλήσεως κινητῶν ἢ ἀκινήτων καὶ προέβησαν εἰς ἀρραβῶνα, ὁ μεταμεληθεὶς, ἢ τὴν σύνταξιν τοῦ πωλητηρίου ἐγγράφου ἀρνηθεὶς, ὑπόκειται εἰς τὰς συνεπείας τοῦ ἀρραβῶνος, ἤτοι ὁ μὲν δοὺς ἀπόλλυσιν, ὁ δὲ λαβὼν ἐπιστρέφει διπλάσιον τὸν ἀρραβῶνα·—ἀλλὰ καὶ ἂν δὲν ἐδόθη ἀρραβὼν, ἐδόθη ὅμως τὸ τίμημα ἢ μέρος αὐτοῦ, ἢ καὶ τὸ πρᾶγμα, δὲν ἕπεται ὅτι ὁ λαβὼν θὰ κερδοσκοπήσῃ ἐκ τῆς περιστάσεως, διότι ἐνόσῳ δὲν συνετάχθη τὸ ὑπὸ τοῦ Νόμου ἢ ὑπὸ τῆς συμφωνίας τῶν μερῶν ἀπαιτούμενον περὶ τῆς πωλήσεως ἔγγραφον, ἢ ἐνόσῳ ἡ σύμβασις δὲν ἐπραγματοποιήθη ἢ δὲν ἔσχεν ἀποτέλεσμα, ἕνεκα δοθείσης ἀλλὰ μὴ παρακολουθησάσης αἰτίας, ἐπιτρέπεται ἡ ἀνάληψις τοῦ δοθέντος καὶ τῶν ὠφελειῶν αὐτοῦ, διὰ τῆς περὶ ἀχρειωστήτου ἢ διὰ τῆς τῶν προγεγραμμένων ῥημάτων ἀγωγῆς κλπ (Ν. 18, 54 καὶ 56. Πανδ. 12, 6. Ν. 1 καὶ 7. Πανδ. 18, 4. Ν. 48, 52, 54, 61. Βασιλ. 26, 4. Ν. 7. Βασιλ. 20, 3. Ν. 5. Πανδ. 19, 5. Ν. 5. Βασιλ. 20, 4. διατ. 5. cod. 4, 64. κλπ). ἐννοεῖται δ' ὡσαύτως ὅτι ἐπὶ προπωλήσεως ἀκινήτου ἢ κινητοῦ πράγματος, τελεσθείσης διὰ τῆς συναινέσεως τῶν μερῶν, ἡ μεταξὺ τούτων συμφωνία περὶ τοῦ ὅτι ὑποχρεοῦνται ἀμοιβαίως νὰ προσέλθωσιν ἐνώπιον Συμβολαιογράφου ἐντὸς ῥητῆς προθεσμίας, πρὸς σύνταξιν τοῦ πωλητηρίου συμβολαίου, εἰ μὲν συνοδεύηται μὲ ποινικὴν ῥήτραν, παρέχει ἐκλεκτικὸν δικαίωμα εἰς τὸν προθυμοποιηθέντα νὰ ζητήσῃ παρὰ τοῦ ἀποποιηθέντος, ἢ τὴν πληρωμὴν τῆς ποινικῆς ῥήτρας, ἢ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς συμφωνίας· οὐχὶ δὲ καὶ τὰ δύο, ἐκτὸς ἐὰν συμφωνηθῇ τὸ τοιοῦτον (§ 7. Εἰσηγ. 3, 15. § 9. Εἰσηγ. 3, 19. Ν. 41 καὶ 42. Πανδ. 17, 2. Ν. 28. Πανδ. 19, 1. Ν. 10. Πανδ. 2, 14. Ν. 16. Πανδ. 2, 15. διατ. 14. cod. 2, 3. διατ. 17 καὶ 18. cod. 2, 4. διατ. 12. cod. 8, 38. Ν. 115. § 2. Πανδ. 45, 1). εἰ δὲ δὲν συνεφωνήθη ποινικὴ ῥήτρα, ὑποχρεοῦται ὁ ὑπαίτιος πρὸς ἐκπλήρωσιν τῆς ὑποσχέσεως, ἄλλως εἰς ἀπο-

ζημίωσιν πάσης ἐντεῦθεν προκυπτούσης ζημίας εἰς τὸν ἀναίτιον·— ἐν γένει δ' ἐπὶ πάσης ὑποσχέσεως πωλητοῦ πρὸς τὸν ἀγοραστὴν περὶ μελλούσης πωλήσεως, δικαιοῦται ἕκαστον μέρος νὰ ζητήσῃ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς συμβάσεως καὶ ἐν ἀποποιήσει τὴν δέουσαν ἀποζημίωσιν, διότι κατὰ τὸν Νόμον ἡ συμφωνία περὶ τῆς συντάξεως ἐγγράφου ἐπὶ τῆς ὑπὸ τοιοῦτον ὅρον συνομολογηθείσης πωλήσεως, ὑπόκειται εἰς τὴν διάκρισιν τῶν συμβαλλομένων (ἐκτὸς ἐπὶ ἀρραβῶνος καὶ ποινικῆς ῥήτρας ὅτε ὁ παραβάτης ὑπόκειται εἰς τὰς ὡς εἴρηται συνεπείας) ἀλλ' ἡ ὑπόσχεσις περὶ μελλούσης πωλήσεως ἀποτελεῖ συμφωνίαν μὴ ἐπιδεκτικὴν μὲν ἐκβιάσεως, συνεπάγουσαν ὅμως προσωπικὴν πρὸς ἀποζημίωσιν ὑποχρέωσιν·—ἰδίως δὲ εἰς τὸ ἐμπόριον πᾶσα ὑπόσχεσις μελλούσης πωλήσεως ἀποτελεῖ ὑποχρέωσιν πρὸς πραγματοποίησιν αὐτῆς, ἄλλως πρὸς ἀποζημίωσιν, συμφώνως καὶ μὲ τὴν καθιερωθεῖσαν ἐμπορικὴν συνήθειαν στηριζομένην εἰς τὴν καλὴν πίστιν, ἥτις εἶναι ἡ ψυχὴ τοῦ ἐμπορίου, ὡς καὶ παρακατιὼν ῥηθήσεται.

Ἀντικείμενα τῆς ἀγοραπωλησίας εἶναι τὸ πωλούμενον πρᾶγμα καὶ τὸ ἀντ' αὐτοῦ διδόμενον τίμημα, ὅθεν κατὰ κανόνα ἀπαιτεῖται· 1) νὰ ὑφίσταται τὸ πρᾶγμα καὶ νὰ ἦναι ἐμπορεύσιμον, ἤτοι ἐπιδεκτικὸν ἰδιωτικῆς κτήσεως, καὶ νὰ εὑρίσκεται εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ πωλητοῦ· 2) νὰ ἦναι ὡρισμένον τὸ τίμημα, εἴτε ἐν ὅλῳ εἴτε καθ' ἕκαστον μέτρον παραδοτέας ποσότητος, καὶ ὁπωσοῦν ἀνάλογον μὲ τὴν ἀληθῆ ἀξίαν τοῦ πράγματος, ἄλλως πᾶσα τῶν μερῶν πλάνη ἢ ἄγνοια περὶ τὸ πρᾶγμα, ἢ τὴν ὕλην αὐτοῦ ἢ περὶ τὸ τίμημα, συνεπάγεται τὸ ἄκυρον τῆς πωλήσεως, διότι ὁ Νόμος ἀπαιτεῖ πλήρη συναίνεσιν καὶ γνῶσιν τῶν μερῶν καὶ θεωρεῖ ἄκυρον τὴν πώλησιν ὅταν τὸ πρᾶγμα ἢ τὸ τίμημα ἀμφιβάλληται ἢ διχονοῆται (Ν. 6. § 1 καὶ 2. Βασιλ. 19, 1. διατ. 5. cod. 1, 14. Ν. 6. § 1. Πανδ. 19, 1. Ν. 2. Πανδ. 18, 1. § 1. Εἰσηγ. 3, 23, κλπ·—ὡς ἐπίσης καὶ ὅταν τὸ πωλούμενον πρᾶγμα δὲν ἔχῃ τὰς συνομολογηθείσας ἰδιότητας (Ν. 6, 13. Πανδ. 19, 1. Ν. 8. Βασιλ. 19, 1. Ν 15 καὶ 45. Πανδ. 18. 1. Ν. 38. Πανδ. 2, 4). πᾶσα δ' ἀποσιώπησις τῶν ἐλαττωμάτων τοῦ πράγματος, ἐκ μέρους τοῦ ἐν ἀγνοίᾳ, ἢ ἐν γνώσει διατελοῦντος πωλητοῦ, ἐπιφέρει τὴν ἀκύρωσιν τῆς πωλήσεως. Ν. 1. § 2. Πανδ. 21, 1. Ν. 1. Βασιλ. 19, 10. Ν. 39. Βασιλ. 19, 8. Ν. 69. § 5. Πανδ. 21, 2. ἴδε καὶ ἀπόφ. ἐφετείου Ναυπλίας 507 τοῦ 1861, ἐφετείου Πατρῶν 283 τοῦ 1862, καὶ Ἀρείου Πάγου 31 τοῦ 1863).

Κατὰ τοὺς Νόμους 1 καὶ 7. Πανδ. 18, 4. ἀγοραπωλησία δὲν ὑφίσταται μὴ ὑπάρχοντος ὁλοσχερῶς τοῦ πράγματος, πρὸ ἢ κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς τελέσεως τῆς πωλήσεως, εἴτε μόνος ὁ εἷς τῶν συμ-

βαλλομένων, εἴτε ἀμφότεροι ἠγνόουν τὴν ἀνυπαρξίαν αὐτοῦ, ὅταν δὲ μέρος τοῦ πωληθέντος πράγματος σώζεται (Π. χ. ὅταν καῇ μέρος τῆς οἰκίας, τοῦ δάσους, τοῦ περιβολίου ἢ θλασθῇ σκεῦός τι ἢ ἀγγεῖον κλπ). θεωρεῖται ὅτι τὸ ὅλον τοῦ πράγματος κατεστράφη Ν. 58. Πανδ. 18, 1. Ν. 1. § 9. Π. 44, 7.

Κατὰ δὲ τὴν ὑπ' ἀριθ. 249 τοῦ 1864, ἀπόφ. τοῦ Ἀρ. Πάγου, κατὰ τὸ τεμ. 57. πρ. Πανδ. 18. 1. ὅταν κατὰ τὸν χρόνον τῆς πωλήσεως δὲν ὑπάρχῃ τὸ πωλούμενον πρᾶγμα κατὰ τὸ ἥμισυ ἢ ὀλιγώτερον μέρος, ἰσχύει μὲν ἡ πώλησις γίνεται ὅμως ἀνάλογος ἐλάττωσις τιμήματος.

Τοιαῦται πωλήσεις δύνανται νὰ συμβῶσι καὶ ἐν ἀθωότητι τῶν συμβαλλομένων, ὡς ὅταν γίνεται ἀγοραπωλησία κτημάτων ἢ ἄλλων πραγμάτων, μακρὰν κειμένων καὶ ἀγνοῆται ὅτι πρὸ ὀλίγου ἢ καὶ κατ' αὐτὴν τὴν στιγμὴν τῆς πωλήσεως ἀπετεφρώθη τὸ πωλούμενον ἐν γένει ἢ ἐν μέρει ἐκ πυρὸς, παρεσύρθη ὑπὸ πλημμύρας, κατέπεσεν ἐν μέρει ἢ ἐν γένει ὑπὸ σεισμοῦ ἢ ἄλλης αἰτίας, ἢ διηρπάγη ὑπὸ λῃστῶν, ἢ ἐκλάπη παρ' ἄλλων κλπ. κλπ.—μολαταῦτα καὶ καθ' ἃς περιστάσεις μέρος μόνον τοῦ πράγματος δὲν ὑφίστατο κατὰ τὴν πώλησιν, τὸ μέρος δὲ τοῦτο ἔχει τοσαύτην πρὸς τὸ ὅλον ἐπιρῤῥοὴν, ὥστε ἄνευ τούτου δὲν δύναται νὰ γίνῃ ἡ δέουσα χρῆσις τοῦ λοιποῦ, ἢ ἄνευ τοῦ ὁποίου δὲν ἤθελε συναινέσει εἰς τὴν πώλησιν ὁ ἀγοραστὴς, ἡ πώλησις εἶναι ἄκυρος, διότι ὁ ἀγοραστὴς εἶχεν ὑπ' ὄψιν ν' ἀποκτήσῃ τὸ ὅλον καὶ οὐχὶ μέρος αὐτοῦ, ὅπερ δὲν χρησιμεύει εἰς τὸν σκοπόν του (Νόμ. 46. Πανδ. 46, 3. Ν. α. 1 καὶ 2. Βασιλ. 19, 11, Ν. 1. § 1. Πανδ. 13, 7).

Ὡς πρὸς τὸν δόλον ἀναφερόμεθα εἰς ὅσα περὶ δόλου ἐξεθέσαμεν εἰς τὰς σελ. 35—42 τοῦ Α. Παραρτήματος τῆς Δικαστικῆς Πρακτικῆς ἐπὶ τῆς Πολ. Δικονομίας, παρατηροῦμεν δ' ἐνταῦθα ἐν συντόμῳ ὅτι ὁ οὐσιώδης δόλος ἐπιφέρει τὴν ἀκύρωσιν τῆς ἀγοραπωλησίας καὶ ὅτι οὐσιώδης δόλος θεωρεῖται ἐκεῖνος ὅστις ἂν ἦτο γνωστὸς εἰς τὸν ἀπατηθέντα, ἤθελεν ἀποτρέψει αὐτὸν νὰ προβῇ εἰς τοιαύτην ἀγοραπωλησίαν—ὁ δὲ μερικὸς δόλος δὲν ἐπιφέρει μὲν τὴν ἀκύρωσιν τῆς ἀγοραπωλησίας, δικαιολογεῖ ὅμως τὴν ἀποζημίωσιν τοῦ ἀπατηθέντος—μερικὸς δὲ δόλος λέγεται ἐκεῖνος ὅστις ἀνακαλυπτόμενος δὲν ἤθελεν ἀποτρέψει τὸν ἀπατηθέντα ἐκ τοιαύτης συμβάσεως, ἤθελεν ὅμως τὸν ἀπαλλάξει ἔκ τινος ζημίας εἰς τὴν ὁποίαν ὑπέπεσεν ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ τοιούτου δόλου· ὁ μερικὸς οὗτος δόλος ὡς μὴ ἀναγόμενος εἰς τὰ πρὸς σύναψιν τῆς συμβάσεως ἀπαιτούμενα στοιχεῖα, οὐδ' ἀλλοιῶν τὴν καθαυτὸ σύμβασιν, δὲν ἐπιφέρει τὴν διάῤῥηξιν αὐτῆς, ἀλλὰ χορηγεῖ εἰς τὸν ἀπατηθέντα δικαίωμα ἀποζημιώσεως, διότι

ἕνεκα δόλου ἠπατήθη ὡς πρὸς τὴν ποιότητα τοῦ πράγματος ὅπερ ἐπεθύμει ν' ἀγοράσῃ καὶ τὸ ἐπλήρωσεν ἀκριβὰ (Ν. 71, 72. Βασ. 19, 10).

Ὅταν τὸ πωληθὲν δὲν ἔχῃ τὰς συνομολογηθείσας ἰδιότητας, ἐξεταστέον ἂν τὸ ἐλάττωμα ἦναι οὐσιῶδες ἢ μὴ καὶ κατὰ τὴν πρώτην περίστασιν ἡ πώλησις εἶναι ἄκυρος, κατὰ δὲ τὴν δευτέραν περίπτωσιν χορηγεῖ δικαίωμα ἀποζημιώσεως εἰς τὸν ἀγοραστὴν (Ν. 1. § 8. Πανδ. 21, 1). εἰς ὅλας ταύτας τὰς περιστάσεις καὶ ἄλλας παρομοίας, πρέπει ν' ἀποδειχθῇ ὅτι ὁ ἀπατηθεὶς δὲν ἠννόησε τὸν δόλον τοῦ ἀπατῶντος, ἄλλως δὲν ἔχει κανὲν δικαίωμα διαλύσεως ἢ ἀποζημιώσεως (Ν. 73. Πανδ. 21, 1. καὶ Ν. 145. Π. 50, 17).

Δόλος δὲν λέγεται ὁ ἔπαινος τὸν ὁποῖον κάμνει τις ἐπὶ τοῦ πράγματός του, ἀρκεῖ νὰ μὴ παρασιωπᾷ κεκρυμμένα ἐλαττώματα καὶ νὰ μὴ παραμορφώνῃ δολίως τὴν φύσιν τοῦ πράγματος, ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὴν τὴν περίστασιν ὅταν ἐπί τινος ἀγοραπωλησίας ἐβλάφθη τις κατὰ τὸ ἥμισυ, ἢ πλέον τούτου, καὶ δὲν παρῃτήθη τῆς περὶ ὑπερόγκου βλάβης ἀπαιτήσεως, δικαιοῦται ἐντὸς τετραετίας νὰ ζητήσῃ τὴν διάλυσιν τῆς πωλήσεως καὶ ἀπόκειται εἰς τὸν ἐναγόμενον νὰ ἐκλέξῃ ἢ τὴν διάλυσιν τῆς πωλήσεως, ἢ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ ἀνταξίου ποσοῦ, διότι καὶ μὲν ὁ Νόμος δὲν ἀπαγορεύει τὴν τοιαύτην προσπάθειαν τῶν μερῶν τοῦ νὰ δυνηθῇ τὸ μὲν ν' αὐξήσῃ τὴν ἀξίαν τοῦ πωλουμένου, τὸ δὲ νὰ μειώσῃ αὐτήν, διότι ἡ ἀπάτη περὶ τὸ τίμημα δὲν ἀποτελεῖ δόλον, ἀλλ' ὁπωσδήποτε εἶναι μία ἀπάτη καὶ ἔπρεπε νὰ περισταλῇ ἐντὸς ὁρίων (Ἁρμ. Γ. Γ. § 76, 77 καὶ 79 διατ. 2. cod. 4, 44 καὶ Ν. 20 καὶ 22. Βασιλ. 19, 10. καὶ ἀποφ. τοῦ Ἀρ. Πάγου 7 τοῦ 1842, καὶ 121 τοῦ 1847).

Ἡ τοιαύτη ὑπέρογκος βλάβη δὲν λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν· 1) ὅταν ὁ βλαπτόμενος παραιτηθῇ τοῦ δικαιώματος νὰ ἐπικαλεσθῇ αὐτήν· 2) ὅταν πωλῆται πρᾶγμα κατὰ διάταξιν τοῦ διαθέτου ὁρίσαντος τὴν τιμὴν αὐτοῦ· 3) ἐπὶ ἀγορᾶς ἐλπίδος καὶ 4) ἐπὶ δημοπρασιῶν.

Ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς μεταξὺ ἐμπόρων ἀγοραπωλησίας, ἡ ἐμπορικὴ συνήθεια καθιέρωσεν ὅτι δὲν χωροῦσιν αἱ περὶ ὑπερόγκου βλάβης ἀρχαὶ τοῦ Ῥωμ. Δικαίου, διότι ἐκτὸς τοῦ ὅτι αὗται κατὰ τοὺς Νόμους 2 καὶ 8 cod. 4, 44. ἀνάγονται μόνον εἰς ἀκίνητα κτήματα, ὡς ἡ λέξις «fundum» δεικνύει, εἰς τὸ ἐμπόριον δὲν δύνανται νὰ ἐπεκταθῶσι, διότι αἱ τιμαὶ τῶν πραγματειῶν δὲν εἶναι σταθεραὶ καὶ ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν ὑπόκεινται εἰς αὐξομείωσιν, πολλοὶ δὲ ἀγορασταὶ ἀγοράζουσι πραγματείας διὰ μέλλουσαν ὑπερτίμησιν καὶ κερδοσκοπίαν, ἄλλοι δ' ἐκποιοῦσιν αὐτὰς διὰ φόβον ὑποτιμήσεως ἢ ἀζητησίας, ὥστε τὰς μεταξὺ ἐμπόρων ἀγοραπωλησίας πραγματειῶν ἢ ἄλλων προϊόντων διέπει πάντοτε ἡ ἐλπὶς ἢ ἡ τύχη, οὐδέποτε δὲ

ἢ κατ' ἀξίαν ἀπόκτησις ἢ ἐκποίησις αὐτῶν, ἑπομένως αἱ περὶ ὑπερόγκου βλάβης ἀρχαὶ δὲν ἐφαρμόζονται εἰς τὸ ἐμπόριον, ἔνθα οἱ συμβαλλόμενοι ἀποβλέπουσι μᾶλλον εἰς τὴν τύχην παρ' εἰς τὴν ἀξίαν τοῦ πράγματος.

Ἐκτὸς δὲ τούτου οἱ ἔμποροι εὑρίσκονται πολλάκις εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ἐκποιήσωσι μὲ ζημίαν πραγματείας παλαιοῦ συρμοῦ, ἢ νὰ ξεκάμωσιν ἓν εἶδος πραγματειῶν διὰ νὰ ἐπιδοθῶσιν εἰς ἄλλο ἐπικερδέστερον εἶδος, ἢ νὰ προϋπαντήσωσι κατεπειγούσας πληρωμὰς καὶ νὰ διασώσωσι τὴν ἐμπορικήν των ὑπόληψιν, ἥτις εἶναι ἀνωτέρα τῆς ἐπιζημίου πωλήσεως·—δι' ὅλους αὐτοὺς τοὺς λόγους καὶ πλείστους ἄλλους, ἀπεσκορακίσθησαν ἐκ τοῦ ἐμπορίου αἱ περὶ ὑπερόγκου βλάβης ἀρχαὶ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ Δικαίου καὶ τοῦτο εἶναι ἀναντίῤῥητον, διότι ἐνῷ πλεῖστοι ἔμποροι ὠφελήθησαν διπλάσια καὶ τριπλάσια ἐκ τῆς παρ' ἄλλων ἐμπόρων γενομένης πρὸς αὐτοὺς πωλήσεως πραγματειῶν, οὐδέποτε ἐξῆλθον οἱ πωληταὶ νὰ ζητήσωσι τὴν διάῤῥηξιν τῆς πωλήσεως ἕνεκα ὑπερόγκου βλάβης·—(ἴδε καὶ § 439 τοῦ συγγράμματος Ῥάλλη, ἔνθα ὀρθῶς γίνεται λόγος ὅτι ἐπὶ τῶν μεταξὺ ἐμπόρων πωλήσεων δὲν ἰσχύουσιν αἱ περὶ ὑπερόγκου βλάβης ἀρχαὶ τοῦ Δικαίου).

Τὰ μὴ ἐμπορεύσιμα (extra commercium) δὲν δύνανται νὰ γίνωσιν ἀντικείμενον ἀγοραπωλησίας ἢ ἄλλης συναλλαγῆς· τοιαῦτα εἰσί, 1) τὰ τοῦ θείου Δικαίου, τὰ εἰς ὅλους κοινά, τὰ δημόσια πράγματα, καὶ τὰ ἱερὰ (ἴδε Μακελδέϋ § 146, 156, 157. Ν. 22 καὶ 34. Βασιλ. 19, 1. ἄρθρ. 14, 15, 17 καὶ 21 τοῦ περὶ διακρίσεως κτημάτων Νόμου—ἄρθρ. 18 τοῦ ἀπὸ 9 Ἰουλίου 1852 καταστατικοῦ τῆς ἐκκλησίας Νόμου·—Διάταγμα 20 Μαΐου 1836 περὶ ἐκκλησιαστικῶν κτημάτων·—Σελ. 396, 246 καὶ 247 τῆς Δικαστικῆς Πρακτικῆς ἐπὶ τοῦ Ποιν. Νόμου)· 2) οἱ ἄνθρωποι ἐν γένει (ἴδε τὸν ἀπὸ 1 Μαρτίου 1841 περὶ σωματεμπορίας Νόμον καὶ σελ. 351—353 τῆς Δικαστικῆς Πρακτικῆς ἐπὶ τοῦ Ποιν. Νόμου)· 3) ἡ κληρονομία ζῶντος προσώπου (Ν. 1. Πανδ. 18, 4)· 4) τὰ κλοπιμαῖα πράγματα (Ν. 34. Πανδ. 18, 1)· 5) πράγματα κατασχεμένα καὶ ἄλλα ὧν ἡ πώλησις ἀπηγορεύθη διὰ Νόμου, προσωρινῶς ἢ διὰ παντὸς (ἴδε καὶ ἄρθρ. 701 τοῦ Ποιν. Νόμου καὶ τὸ ἀπὸ 10 Μαΐου 1834 Διάταγμα περὶ ἀνακαλύψεως καὶ διατηρήσεως ἀρχαιοτήτων, καὶ τοὺς περὶ κιβδήλων νομισμάτων καὶ δηλητηρίων ὁρισμοὺς τοῦ Ποιν. Νόμου κλπ.)

Τῶν τοιούτων πραγμάτων ἡ πώλησις εἶναι ἄκυρος καὶ δὲν παράγει συνεπείας, ἐκτὸς ὑπὲρ τοῦ καλῆς πίστεως ἀγοραστοῦ.

Ἂν καὶ κατὰ κανόνα, ἐπὶ τῆς πωλήσεως πρέπει νὰ ἦναι τὰ μέρη ἐν γνώσει ὡς πρὸς τὸ πρᾶγμα καὶ ὡς πρὸς τὸ τίμημα αὐτοῦ, ἄρα πρέπει νὰ ὑφίσταται τὸ πρᾶγμα κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς πωλήσεως, καὶ

νὰ παραδίδηται σῶον καὶ ἀκέραιον εἰς τὸν ἀγοραστὴν, μολοντοῦτο ἐπιτρέπεται ὑπὸ τοῦ Νόμου ἡ ἐκποίησις μελλόντων πραγμάτων ἐξαρτωμένων ἐκ τυχαίων περιστατικῶν, ὡς ἐπὶ τοῦ βόλου τῶν ἰχθύων, ἢ μελλόντων καρπῶν, ἢ ἐπὶ ἀριθμῶν λαχείου, ἢ ἐπὶ μετοχῶν ἀνωνύμου ἑταιρίας κλπ. καὶ ἐὰν μὲν τὰ μέρη προσδιώρισαν τίμημα ἀναλόγως τοῦ σκοπουμένου κέρδους (δηλ. τοῦ συλληφθησομένου ἢ παραχθησομένου ποσοῦ) ὑπάρχει ἀγορὰ ἐλπιζομένου πράγματος καὶ πληρώνεται τὸ τίμημα ἀναλόγως τοῦ παραδοθέντος πράγματος· ἂν δὲ προσδιώρισαν τίμημα ἀνεξαρτήτως τοῦ ποσοῦ (δηλ. ὅ,τι πιάσῃ τὸ δίκτυον, ἢ ὅ,τι παραγάγῃ τὸ κτῆμα, ἢ ἂν ἐπιτύχῃ ὁ ἀριθμὸς τοῦ λαχείου), τότε ὑπάρχει ἀγορὰ ἐλπίδος, ὅτε τὸ τίμημα εἶναι πληρωτέον, ἀδιαφόρως ἐὰν δὲν παρήχθη τι Ν. 39. Βασιλ. 19, 1. καὶ Ν. 78. Πανδ. 15, 1. ἐκτὸς ἐὰν ὁ πωλητὴς ἐγένετο παραίτιος τῆς ἀποτυχίας ἢ γνωρίζων ἐκ τῶν προτέρων τὴν ἀποτυχίαν, ἀπέκρυψεν αὐτὴν πρὸς καταδολίευσιν τοῦ ἀγοραστοῦ, ὅτε ὑπόκειται καὶ εἰς ἀποζημίωσιν Ν. 12. Πανδ. 19, 1.

Κατὰ τὰς ὑπ' ἀριθ. 45 καὶ 200 τοῦ 1870 ἀποφ. Ἀρ. Πάγου, ἡ πώλησις τῶν δημοσίων προσόδων εἶναι συνάλλαγμα τυχηρὸν τόσον ὡς πρὸς τὸ ποσὸν καὶ ποιὸν, ὅσον καὶ εἰς τὴν παραγωγὴν τῶν φορολογουμένων προϊόντων, ὅπως καὶ ἡ πρᾶσις ἄγρας ἰχθύων· ἀλλ' ὥσπερ τὸν ἁλιέα ὁ κίνδυνος τῶν δικτύων ὁρᾷ, ἐὰν πρὸ τῆς ἁλιεύσεως ἕτερος ἁρπάσῃ τὰ δίκτυα καὶ ἐμποδίσῃ τὴν ἁλίευσιν, καὶ ὁ ἀγοραστὴς τῆς ἐλπίδος τῆς ἄγρας δὲν ὀφείλει τὸ τίμημα, διότι ὁ ἁλιεὺς δὲν ἔχει κατὰ Νόμον ἀπαίτησιν ἐὰν συμφωνήσας νὰ ῥίψῃ αὐτὸς τὸ δίκτυον ἢ νὰ παράσχῃ αὐτὸ τῷ ἀγοραστῇ τοῦ βόλου εἰς χρῆσιν, οὐδέτερον πράξῃ (Ν. 8. πρ. Π. (18, 1.) Βασιλ. (19. 1.) Ν. 12. Π. (19, 1.) Βασιλ. (19. 8.) οὕτω καὶ ὁ ἀγοραστὴς δημοσίων προσόδων ἀπαλλάττεται τῆς καταβολῆς τοῦ τιμήματος, ἐὰν τὸ δημόσιον ἐν καιρῷ ἐπαναστατικῆς καταστάσεως ἢ συνεπείᾳ βιαίας ἀντιστάσεως τῶν φορολογουμένων ἀποβαλὸν πράγματι τὴν χρῆσιν τοῦ τῆς φορολογίας δικαίου, δὲν δύναται κατὰ τὰ συμπεφωνημένα νὰ παράσχῃ αὐτὴν τῷ ἀγοραστῇ τῶν δημοσίων προσόδων, διότι ὁ τοῦ φορολογικοῦ δικαίου κίνδυνος τουτέστι ἡ πραγματικὴ ἀποβολὴ αὐτοῦ, αὐτὸ τὸ δημόσιον ἀφορᾷ καὶ οὐχὶ τὸν ἀγοραστὴν—ὅτι ἐκ τοῦ συνόλου τῶν εἰρημένων διατάξεων ἐξάγεται ὅτι ἡ ἐνοικίασις προσόδων περιέχει δύο ἀλληλένδετα συναλλάγματα, τὸ περὶ ἀγοραπωλησίας τῶν φόρων καὶ τὸ περὶ ὀφειλομένης παρὰ τοῦ δημοσίου προστασίας καὶ συνδρομῆς τοῦ ἐνοικιαστοῦ, καὶ διὰ τοῦτο μόνον τῆς ἀγοραπωλησίας συναλλάγματος οἱ κίνδυνοι ὁρῶσι τὸν ἀγοραστὴν, ἑπομένως ἡ ἐξ ἀνωτέρας βίας ἀδυναμία τοῦ παρασχεῖν τὴν εἰρημένην προστασίαν καὶ συνδρομὴν, ὁρᾷ κατὰ

Νόμον τὸ ὀφεῖλον ταύτην δημόσιον καὶ διὰ τοῦτο ἂν ἡ ἀδυναμία αὕτη ὑπῆρξεν ἡ αἰτία τοῦ νὰ μὴ ληφθῶσιν οἱ φόροι, ἢ μέρος αὐτῶν, τὸ δημόσιον δὲν ὀφείλει μὲν πλήρη ἀποζημίωσιν, ὡς ἤθελεν ὀφείλει ἐὰν ἐξ ἀμελείας αὐτοῦ δὲν παρείχετο ἡ προστασία ἐκείνη καὶ συνδρομὴ παρὰ τῶν δημοτικῶν καὶ δημοσίων ἀρχῶν, δὲν δύναται ὅμως νὰ ζητῇ καὶ τὸ ἀντάξιον, ἤτοι τὸ τίμημα, διότι ἀγορὰν φόρων προστατευομένην ὑπὸ τῶν δημοτικῶν καὶ δημοσίων ἀρχῶν ὡμολόγησε τὸ δημόσιον καὶ τὴν πραγματοποίησιν τῆς προστασίας δὲν ἐμπόδισεν ὁ ἀγοραστής, ἀλλὰ τυχαῖα περιστατικὰ ὧν ὁ κίνδυνος τὸ πωλῆσαν δημόσιον ὁρᾷ (Ν. 15. § 2 καὶ 6. Ν. 33 Πανδ. [19, 2.] Βασιλ. [20, 1.]),

Κατεχωρίσαμεν τὴν ἀνωτέρω ἀπόφασιν διὰ νὰ μάθωσιν οἱ δυστυχεῖς ἐνοικιασταὶ τῶν προσόδων ὅτι ὁ Νόμος τοὺς προστατεύει κατὰ τῆς ἀβελτηρίας ἢ ἀδυναμίας τῶν δημοσίων καὶ δημοτικῶν ἀρχῶν καὶ κατὰ τὰς αὐθερεσίας τῶν φορολογουμένων καὶ ὅτι οἱ ταμίαι κακῶς τοὺς καταδιώκουσι πρὸς πληρωμὴν τοῦ ἐνοικίου, καὶ ὅτι κακῶς τινὰ δικαστήρια δὲν παραδέχονται τὰ τοιαῦτα παράπονα τῶν ἐνοικιαστῶν, οἵτινες χάριν τῆς ἐνοικιάσεως γίνονται σκλάβοι τοῦ δημοσίου, διότι καὶ τὰ κτήματά των προσφέρουσιν εἰς ὑποθήκην, καὶ ἐγγυητὴν δίδουσι καὶ εἰς προσωπικὴν κράτησιν ὑποβάλλονται καὶ φόρους δὲν λαμβάνουσι πρὶν πληρωθῇ τὸ δημόσιον κλπ. κλπ.

Ἐπιτρεπομένης, ὡς εἴρηται καὶ τῆς πωλήσεως μὴ ὑφεστώτων ἀλλὰ μελλόντων πραγμάτων, ἡ τοιαύτη προπώλησις εἶναι ὑποχρεωτικὴ διὰ τοὺς συμβαλλομένους οἵτινες ὀφείλουσιν ἐντὸς τῆς ταχθείσης προθεσμίας νὰ ἐκπληρώσωσι τὰς ὑποχρεώσεις των, ἤτοι ὁ μὲν νὰ παραδώσῃ τὸ πρᾶγμα, ἄλλως ὑπόκειται εἰς ἀποζημίωσιν τοῦ διαφέροντος, ὁ δὲ νὰ πληρώσῃ τὸ τίμημα, ἄλλως ὑπόκειται καὶ εἰς πληρωμὴν τόκων ὑπερημερίας, εἶναι δ' ἀδιάφορον ἐὰν ὁ πωλητὴς ἰσχυρισθῇ ὅτι δὲν ἠδυνήθη ν' ἀποκτήσῃ τὸ ὁποῖον προεπώλησε πρᾶγμα, ἐκ τύχης ἢ ἐκ περιστατικῶν ἀνεξαρτήτων τῆς θελήσεώς του, διότι ὅλα τὰ ἐνδεχόμενα ἔπρεπε νὰ τὰ προΐδῃ πρὶν κάμῃ τὴν προπώλησιν ἥτις ἰδία ἰδίᾳ δεικνύει ὅτι δὲν εἶχε τὰ τοιαῦτα πράγματα ἀλλ' ὅτι ἀναδέχεται τὴν ὑποχρέωσιν τῆς ἀποκτήσεως καὶ παραδόσεως αὐτῶν· —ἐὰν ὅμως ἀποδειχθῇ ὅτι προεπώλησεν εἶδός τι, τὸ ὁποῖον περιμένει ἐκ ῥητοῦ τόπου, ἢ προϊὸν ῥητοῦ κτήματος, πρὶν δὲ τῆς πρὸς παράδοσιν προθεσμίας συμβῇ ἐν τῷ τόπῳ ἐκείνῳ περίστασίς τις (οἷον ἐπανάστασις, ἀποκλεισμὸς κλπ.) παρεμποδίζουσα τὴν ἀποστολὴν, ἢ καταστραφῇ τὸ κτῆμα, ἢ δὲν παραγάγῃ τοσοῦτον προϊὸν ἕνεκα χειμῶνος ἢ ἄλλης αἰτίας μὴ καταλογιστέας εἰς τὸν πωλητὴν, τότε ὁ πωλητὴς δὲν ὑπόκειται εἰς ἀποζημίωσιν, διότι ἦτο γνωστὸν καὶ εἰς τὸν ἀγοραστὴν ὅτι ἐκ τοῦ τόπου ἢ ἐκ τοῦ κτήματος ἐκείνου περιε-

μένετο τὸ πωληθὲν καὶ ἑπομένως δὲν πρέπει νὰ ζητῇ συνεπείας ἐπὶ ἀδυνάτων πραγμάτων, (ἴδε καὶ Νόμ. 36. Βασιλ. 19, 1. καὶ Ν. 185. Βασιλ. 2, 3).

Εἰς τὰς ἐν προσδοκίᾳ (in aspettativa) πωλήσεις ὁ πωλητὴς δύναται νὰ κάμῃ χρῆσιν τιμολογίου (fattura) ἢ καὶ ἄνευ τούτου δι' ἁπλῆς παραστάσεως ὅτι περιμένει διὰ ξηρᾶς ἢ διὰ θαλάσσης τὸ δεῖνα εἶδος ἐμπορεύματος, νὰ προπωλήσῃ τοῦτο εἰς τὸν ἀγοραστήν.

Αἱ μεταξὺ ἐμπόρων προπωλήσεις εἰσὶ δύο εἰδῶν ἤτοι, 1) ἐὰν ὁ προπωλῶν παριστᾷ ὅτι περιμένει ἀφεύκτως ὡρισμένον τι εἶδος ἐμπορεύματος καὶ ὡς τοιοῦτον τὸ πωλεῖ καὶ ὑπόσχεται νὰ τὰ παραδώσῃ ἐντὸς τῆς ταχθείσης προθεσμίας, τότε ὑπάρχει πώλησις στερεὰ (marchée ferme), ἥτις ὑποχρεοῖ τὸν πωλητὴν πρὸς παράδοσιν, ἄλλως πρὸς ἀποζημίωσιν, 2) ἐὰν δ' ὁ προπωλῶν συμφωνήσῃ μετὰ τοῦ ἀγοραστοῦ ὅτι ἂν μέχρι τῆς δεῖνος ἐποχῆς ἔλθῃ τὸ δεῖνα πλοῖον μὲ φορτεῖον δεῖνα, ὑπόσχεται νὰ παραδώσῃ εἰς αὐτὸν λόγῳ προπωλήσεως, ὅλον ἢ μέρος τοῦ φορτίου, ἡ τοιαύτη ἀόριστος, ἢ μᾶλλον ὑπὸ ὅρον προπώλησις λέγεται ἐπὶ παραδόσει (à livrer) καὶ εἶναι ὑποχρεωτικὴ ἂν ἐμπροθέσμως ἔλθῃ τὸ πλοῖον μὲ τὸ σημειούμενον φορτίον, ἂν ὅμως δὲν ἔλθῃ ἐμπροθέσμως ἢ δὲν ἔλθῃ ποσῶς, ἕνεκα τυχαίων περιστατικῶν, τότε ὁ πωλητὴς δὲν εἶναι ὑπόχρεως οὔτε εἰς παράδοσιν οὔτε εἰς ἀποζημίωσιν· — ταῦτα καθιέρωσεν ἡ ἐμπορικὴ συνήθεια, ἥτις ἄλλως τε δὲν ἀντιβαίνει καὶ εἰς τὸν Νόμον.

Εἰς τὰς στερεὰς λεγομένας προπωλήσεις τίθεται ὡς εἴρηται προθεσμία ἐντὸς τῆς ὁποίας πρέπει νὰ φθάσῃ καὶ νὰ παραδοθῇ τὸ πρᾶγμα, οἷον παρίσταται ἐν τῇ φατούρᾳ, ἢ ἐν τῇ προφορικῇ συμφωνίᾳ, ἄλλως διαλύεται ἡ πώλησις καὶ δίδεται ἀποζημίωσις κατὰ τὴν συμφωνίαν τῶν μερῶν, ἢ ἐν σιωπῇ τούτων, κατὰ τὰς περὶ ἀγοραπωλησίας ἀρχάς, ἤτοι πληρώνεται τὸ διαφέρον δηλ. τὸ θετικὸν κέρδος ὅπερ ἠδύνατο ν' ἀπολαύσῃ ὁ ἀγοραστὴς ἐὰν τὸ πρᾶγμα τῷ παρεδίδετο κατὰ τὴν ταχθεῖσαν προθεσμίαν.

Ἀλλ' ἐὰν τὸ πρᾶγμα ἐναυάγησε καθ' ὁδόν, τότε ἡ ἐμπορικὴ συνήθεια καθιέρωσεν ὅτι οὐδεμία ἀποζημίωσις ἐκ μέρους τοῦ πωλητοῦ πρὸς τὸν ἀγοραστὴν δίδεται, ἐκτὸς ἐὰν τὸ πρᾶγμα ἦτο ἠσφαλισμένον καὶ τὸ ποσὸν τῆς ἀσφαλείας εἶναι ἀνώτερον τοῦ κόστους, ὅτε τὴν διαφορὰν λαμβάνει ὁ ἀγοραστὴς ὡς μερικὸν κέρδος, διότι ἐπιτρέπεται ἡ ἀσφάλεια πραγματειῶν καὶ πέραν τοῦ τιμήματος αὐτῶν, ἀναλόγως τῶν περιμενομένων κατὰ τὴν ἄφιξιν αὐτῶν ἐν τῷ τόπῳ τῆς ἐμπορεύσεως κερδῶν.

Εἰς τὰς ἐπὶ τῇ βάσει τιμολογίου προπωλήσεις, συμφωνοῦσι τὰ μέρη τιμὴν τόσον τοῖς 0/0 ἄνω ἢ κάτω τῆς ἐν τῷ τιμολογίῳ (fat-

ture) ἀξίας καὶ πρὸς τόσον τὸ νόμισμα, ὅτε ὁ ἀγοραστὴς παραλαμβάνων τὸ πρᾶγμα δίδει τὴν ὁρισθεῖσαν ποσότητα καὶ τιμὴν τοῦ νομίσματος, ἀδιαφόρως ἐὰν τὸ κάμβιον τῆς ἡμέρας ἦναι διαφορετικόν· ἐὰν ὅμως δὲν προσδιωρίσθη ἡ τιμὴ τοῦ νομίσματος, τότε λογίζεται κατὰ τὸ κάμβιον τῆς ἡμέρας τῆς πληρωμῆς.

Ὅταν συμφωνῆται τιμὴ τοῦ νομίσματος, τὰ ἔξοδα οἷον τελωνείου, λιμένος, ἐκφορτώσεως, δημοτικὰ κλπ. εἶναι εἰς βάρος τοῦ πωλητοῦ, ἐκτὸς ἐὰν συμφωνηθῇ νὰ ἦναι εἰς βάρος τοῦ ἀγοραστοῦ, ἢ νὰ παραλάβῃ τὸ πρᾶγμα εἰς διαμετακόμισιν.

Ὅταν συμφωνῆται τίμημα πρὸς τόσον τὴν ὀκᾶν, ἢ τὸ καντάριον κλπ. εἰς διαμετακόμισιν, τὰ ἔξοδα εἶναι εἰς βάρος τοῦ ἀγοραστοῦ — ἂν ὅμως συμφωνῆται εἰς ἀνάλωσιν, τὰ ἔξοδα εἶναι εἰς βάρος τοῦ πωλητοῦ.

Ὅταν δὲν συμφωνῆται ἐκ τῶν προτέρων ἡ τιμὴ τοῦ νομίσματος τῆς πωλήσεως, ἀλλὰ μέλλει νὰ κανονισθῇ κατὰ τὸ κάμβιον τῆς ἡμέρας, ἐπὶ τοῦ τιμήματος τῆς προπωλήσεως πρὸς τόσον τοῖς ἑκατὸν ἄνω ἢ κάτω τῆς φατοῦρας, τότε τὰ ἔξοδα εἶναι εἰς βάρος τοῦ ἀγοραστοῦ.

Εἰς τὴν Εὐρώπην συνειθίζεται καὶ τὸ λεγόμενον ἀμοιβαῖον (reciproco), ἤτοι προπώλησις ἰδανικῶν νομισμάτων ἢ πραγμάτων, τῆς ὁποίας τὸ κέρδος ἢ ἡ ζημία τῶν μερῶν ἐξήρτηται ἐκ τῆς τύχης. Π. χ. πωλεῖ τις πρὸς ἄλλον κατὰ τὸν Ἰανουάριον ἢ ἄλλον μῆνα, χιλίας λίρας στερλίνας (ἢ ἄλλο νόμισμα) πρὸς τόσον ἑκάστην λίραν (σημειοῦσι μίαν τιμὴν κατὰ τὴν ἰδέαν των) παραδοτέας κατὰ τὸν Μάϊον ἢ ἄλλον μῆνα — ἐρχομένης τῆς ἑορτῆς, τὸ κάμβιον (agio) τῆς ἡμέρας ἐκείνης δεικνύει ποῖος ἐκ τῶν δύο ἐκέρδισεν ἐκ τῆς πωλήσεως καὶ λαμβάνει τὴν διαφοράν — ἡ τοιαύτη προπώλησις ἐξαρτωμένη ἐκ τῆς τύχης ἀποτελεῖ ἓν τυχηρὸν παιγνίδιον, τὸ ὁποῖον ὑπάγεται εἰς τὴν κατηγορίαν τῆς ἀγορᾶς ἐλπίδος.

Τοιοῦτον reciproco, συνειθίζεται καὶ ἐν Ἑπτανήσῳ εἰς τὴν πώλησιν ἐλαίου χωρὶς νὰ ἔχῃ οὐδὲ σταγόνα ἐλαίου ὁ πωλητής — συμφωνεῖ δὲ μὲ τὸν ἀγοραστὴν οὕτω πως (Π. χ.) σοὶ πωλῶ χιλίας βαρέλας ἐλαίου παραδοτέας τὸν Μάϊον, πρὸς τόσον τὴν βαρέλαν (τιμὴν κατὰ τὴν ἰδέαν των) ἐρχομένου τοῦ Μαΐου, λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ἡ κατὰ τὴν παράδοσιν ἀγοραία τιμὴ τοῦ ἐλαίου· καὶ ὀφείλει ὁ πωλητὴς νὰ εὕρῃ καὶ παραδώσῃ τοῦτο εἰς τὴν ὁρισθεῖσαν κατὰ τὴν προπώλησιν τιμήν, ἄλλως νὰ πληρώσῃ τὴν ὑπὲρ τοῦ ἀγοραστοῦ προκύπτουσαν διαφοράν — ἐπίσης καὶ ὁ ἀγοραστὴς ὀφείλει νὰ πληρώσῃ τὴν ὑπὲρ τοῦ πωλητοῦ παρουσιαζομένην διαφορὰν μεταξὺ τῆς τιμῆς προπωλήσεως καὶ τῆς τιμῆς παραδόσεως.

Ἐπὶ ἀγοραπωλησίας ἀπαιτεῖται, ὡς προεξεθέσαμεν νὰ ἦναι ὡρισμέ-

νον τὸ τίμημα ὑπὸ τῶν μερῶν καὶ νὰ μὴ διχονοῆται, ἀλλὰ συμβαίνουσι καὶ περιστάσεις καθ' ἃς τὰ μέρη καίτοι σύμφωνα εἰς τὴν ἀγοραπωλησίαν, δὲν δύνανται ἀφ' ἑαυτῶν νὰ ὁρίσωσι τὸ τίμημα, εἴτε διότι διαφωνοῦσιν, εἴτε διότι δὲν ἔχουσιν θετικὰς περὶ τοῦ κόστους πληροφορίας κλπ.—ὅθεν ὁ Νόμος ἐπέτρεψεν εἰς τὰ μέρη ν' ἀναθέτωσι τὸν προσδιορισμὸν τοῦ τιμήματος εἰς τὴν κρίσιν τρίτου προσώπου, ἢ νὰ τὴν ἐξαρτήσωσιν ἔκ τινος ἄλλης περιστάσεως Π. χ. ἐκ τῆς εὑρέσεως τῆς φατούρας, ἢ ἐκ τῆς περιμενομένης ἐπιστολῆς ἢ πληροφορίας τοῦ δεῖνος·—κατ' ἀμφοτέρας τὰς περιστάσεις ὁρίζεται ὑπὸ τῶν μερῶν προθεσμία ἐντὸς τῆς ὁποίας ἡ πώλησις θεωρεῖται ἐκκρεμής, μετὰ δὲ παρέλευσιν αὐτῆς ἡ πώλησις ματαιοῦται, διότι δὲν δύναται νὰ προσδιορισθῇ τὸ τίμημα εἰμὴ καθ' ὃν τρόπον συνεφώνησαν τὰ μέρη·—ὅθεν καὶ ἂν ὁ τρίτος ἀρνηθῇ ἢ δὲν δυνηθῇ (ἕνεκα ἀπουσίας, θανάτου κλπ.) νὰ προσδιορίσῃ τὸ τίμημα; ἡ πώλησις οὐδὲν ἧττον ματαιοῦται·—Ἀλλὰ καὶ ἂν ὁ τρίτος χαριζόμενος εἴς τι τῶν μερῶν, προσδιορίσῃ ἐπιβλαβὲς τίμημα; κατὰ μὲν τὸν Ῥωμ. Νόμον (Ν. 77. Βασιλ. 12, 1.) ὑπάρχει προσφυγὴ εἰς τὸ δικαστήριον κατὰ τῆς ὑπερόγκου ἢ εὐτελοῦς διατιμήσεως τοῦ τρίτου, κατὰ δὲ τὴν ἐμπορικὴν συνήθειαν, ἡ τοῦ τρίτου ἀπόφασις εἶναι ὑποχρεωτικὴ διὰ τὰ μέρη, διότι θεωρεῖται τρόπον τινά, ὡς διαιτητὴς αὐτῶν, ἑπομένως ἄλλο δικαίωμα δὲν μένει εἰς τὸν ἀδικηθέντα εἰμὴ νὰ ζητήσῃ ἀποζημίωσιν παρὰ τοῦ δολίως ἀδικήσαντος αὐτὸν τρίτου.

Εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ ἰδίως ἐπὶ τῶν προϊόντων ὧν σπεύδεται ἡ παράδοσις καὶ φόρτωσις κατὰ τὴν παραγωγὴν (οἷον ἐπὶ σταφίδων) γίνεται πολλάκις πώλησις ἄνευ ὡρισμένου τιμήματος, ἀλλ' ἁπλῶς ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἐκκοπτομένης γενικῆς ἐπὶ τοιούτου εἴδους τιμῆς, ἢ τῆς δοθησομένης παρὰ τοῦ δεῖνος ἐμπόρου ἢ τοῦ δεῖνος ἀποθηκαρίου κλπ. (ἴδε καὶ ἀπόφ. Ἀρ. Πάγου 69 τοῦ 1869.)—γίνεται δὲ πολλάκις καὶ συμφωνία καθ' ἣν προσδιορίζεται προσωρινῶς ἓν τίμημα τοῦ πωλουμένου προϊόντος καὶ συμφωνεῖται ὑπὸ τῶν μερῶν ὅτι ἂν μέχρι τοῦ δεῖνος διαστήματος, παρουσιασθῇ ἐν τῷ τόπῳ τῆς πωλήσεως (ἢ καὶ ἀλλαχοῦ) ἀνωτέρα τις τιμὴ ἐπὶ τοιούτου πράγματος, εἴτε γενική, εἴτε μερική, ἡ ἀνωτέρα αὕτη τιμὴ νὰ ἦναι πληρωτέα εἰς τὸν πωλητήν, ἢ καὶ περισσοτέρα ταύτης κατὰ τόσα τάλληρα·—ὅλαι αἱ συμφωνίαι αὗται καθιερώθησαν ὑπὸ τῆς ἐμπορικῆς συνηθείας καὶ εἶναι ἰσχυραί, διότι εἶναι παρατηρημένον ἰδίως ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῶν σταφίδων ὅτι ἔρχονται ἀτμόπλοια καὶ ἱστιοφόρα πλοῖα εἰς τοὺς λιμένας τῆς φορτώσεως, εἴτε πρὸς τύχην ναύλου, εἴτε ναυλωμένα ἐπὶ σταλείαις·—ὅτι οἱ ἔμποροι εἶναι ἀναγκασμένοι νὰ προβλέψωσι καὶ φορτώσωσι σταφιδοκαρπούς, ὅτι οἱ κτηματίαι εἶναι ἐπίσης ἀναγκασμέ-

νοι νὰ παραδώσωσι τὸν καρπόν των εἰς τοὺς σταφιδεμπόρους, διότι δὲν ἔχουσιν ἰδίας ἀποθήκας καὶ φύλακας καὶ δὲν συμφέρει νὰ τοὺς μεταφέρωσιν ἀπὸ τῶν ἁλωνίων εἰς τὰς οἰκίας καὶ ἀπὸ τούτων εἰς τὰς ἀποθήκας τῶν ἐμπόρων (διότι διπλασιάζονται τὰ τῆς μεταφορᾶς ἔξοδα, βλάπτεται δὲ καὶ ἡ ποιότης τοῦ πράγματος) ὅτι οἱ κτηματίαι εὑρίσκονται μετὰ τῶν ἐμπόρων εἰς διαφωνίαν ὡς πρὸς τὰς τιμὰς τῶν σταφίδων καὶ δὲν δύνανται νὰ κόψωσι ταύτας πρὶν παραδοθῇ ἱκανὸν πρᾶγμα διὰ νὰ γνωρισθῇ τὸ ποσὸν τῆς ἐν γένει παραγωγῆς, ἢ πρὶν σηκωθῇ καὶ τὸ λοιπὸν πρᾶγμα ἐκ τῶν ἁλωνίων, διὰ νὰ γνωσθῇ ἂν θὰ σηκωθῇ ὅλον ἄβροχον ἢ βρεγμένον·—τέλος οἱ ἔμποροι καὶ οἱ κτηματίαι περιμένουσι πολλάκις πληροφορίας καὶ ἀπὸ ἄλλα σταφιδοῦχα μέρη περὶ τοῦ ποσοῦ τῆς παραγωγῆς, περὶ τῶν ἀτμοσφαιρικῶν περιστάσεων, ὡς ἐπίσης καὶ ἀπὸ τὸν τόπον τῆς καταναλώσεως ἂν ὑπάρχῃ περισυνὸν πρᾶγμα εἰς ἀποθήκας (deposito) καὶ πόσον·—περιμένουσι δὲ καὶ εἰδήσεις ὡς πρὸς τὴν ὑποδοχὴν τοῦ πρώτου ἐκπλεύσαντος μὲ τὸ νέον πρᾶγμα φορτίου (πριμαρολίου), ἢ περὶ ἄλλου σχετικοῦ εἴδους προϊόντος οἷον σύκων, σταφίδων Ἱσπανίας κλπ. ὅπως σκεφθῶσι κατὰ πόσον συμφέρει εἰς μὲν τοὺς ἀγοραστὰς νὰ προσφέρωσιν, εἰς δὲ τοὺς πωλητὰς νὰ δεχθῶσι τιμὰς ἐπὶ τῶν σταφιδοκαρπῶν·—ἕνεκα τῶν τοιούτων περιπτώσεων καὶ πλείστων ἄλλων λόγων, δὲν εἶναι εἰς ὅλας τὰς περιστάσεις δυνατὸν, οὔτε συμφέρον νὰ ὁρισθῇ κατὰ τὴν πώλησιν ἡ τιμὴ καὶ διὰ τοῦτο τὰ μέρη συμφωνοῦσι μὲν περὶ τῆς πωλήσεως καὶ κηρύττουσι ταύτην ὁριστικὴν καὶ ἀμετάκλητον, ἀφίνουσι δὲ τὸν προσδιορισμὸν τοῦ τιμήματος εἰς τὰς περιστάσεις καὶ εἰς τὸ μέλλον·—οὕτω πως, ἐνῷ ἀφ' ἑνὸς οἱ ἔμποροι προβαίνουσιν εἰς τὰς προβλέψεις των, καὶ διὰ φορτώσεως ἀποφεύγουσι τὰς σταλείας (δηλαδὴ τόσας λίρας στερλίνας καθ' ἑκάστην ἡμέραν μὴ φορτώσεως ἀρχομένην ἀπὸ τῆς προσορμίσεως ἢ ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως φορτώσεως οἱουδήποτε ἄλλου ἐν τῷ λιμένι ἀτμοπλοίου) ὡς καὶ τὰς λεγομένας κοντρασταλείας, ἀφ' ἑτέρου καὶ οἱ κτηματίαι παραδίδουσι τὰ προϊόντα των εἰς τοὺς ἐμπόρους διὰ μεταφορᾶς ἀπὸ τῶν ἁλωνίων, λαμβάνουσιν ἀπέναντι αὐτῶν προκαταβολὰς πρὸς ἐξοικονόμησιν τῶν ἀναγκῶν των, καὶ περιμένουσι τὴν ἀποκοπὴν τῆς τιμῆς διὰ νὰ ζητήσωσι καὶ τὰ ὑπόλοιπα χρήματα πρὸς συμπλήρωσιν τῆς τιμῆς ταύτης.—τοιουτοτρόπως τὸ ἐμπόριον καὶ ἡ ναυτιλία δὲν σταματᾷ, αἱ ἐπιχειρήσεις προβαίνουσι καὶ ὁ καιρὸς προσδιορίζει τὸ ἤδη ἀόριστον καὶ ἀβέβαιον τίμημα.

Εἰς τὰς πωλήσεις καθ' ἃς ὁ χρόνος θὰ προσδιορίσῃ τὸ τίμημα ἢ προσθήκην τινα ἐπὶ τοῦ ἤδη ὡρισμένου τιμήματος, δὲν χωροῦσιν αἱ περὶ ὑπερθεματισμοῦ ἀρχαὶ τοῦ Ῥωμ. Νόμου, διότι ὡς εἴπομεν ἡ

πώλησις θεωρεῖται τελεία καὶ ἀμετάκλητος, τὸ δὲ τίμημα ἐξήρτα-ται ἐκ τῶν συμφωνηθέντων ὅρων, καὶ δὲν πρόκειται περὶ νέας προσφορᾶς τιμήματος ἐπὶ τοῦ ἤδη πωληθέντος. ἀλλ' ἐπὶ ἀλλοτρίου πράγματος (δηλ. ὅσον κοπῇ ἡ τιμὴ ὁμοίων προϊόντων, ἢ μὲ τὴν μεγαλητέραν τιμὴν ὁποῦ ἤθελε δοθῇ μέχρι τῆς δεῖνος ἐποχῆς εἰς ὅμοιον πρᾶγμα) ἐνῷ αἱ περὶ ὑπερθεματισμοῦ ἀρχαὶ τοῦ 'Ρωμ. Νόμου ὑποθέτουσι πώλησιν ὑπὸ αἵρεσιν, ἤτοι σοὶ πωλῶ σήμερον τὸ δεῖνα πρᾶγμα εἰς τὴν δεῖνα τιμὴν, καὶ τὸ φυλάττω ὥστε ἂν μέχρι τῆς δεῖνος ἡμέρας μοὶ προσενεχθῇ ἀνωτέρα τιμὴ, νὰ προτιμῶ ἐκείνην (N. 1, 2. Πανδ. 18, 2.)· ἐννοεῖται δ' ὅτι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἐὰν ὁ πωλητὴς εὕρῃ ἀνωτέραν τιμὴν, διαλύει τὴν πρώτην πώλησιν, ἄλλως ὅταν δὲν εὕρῃ ἢ δὲν θελήσῃ νὰ δεχθῇ τοιαύτην, δύναται νὰ ὑποχρεώσῃ τὸν ἀγοραστὴν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς πωλήσεως, διότι ἡ ἀναβλητικὴ αἵρεσις ὑπὲρ τοῦ πωλητοῦ ἐλεσπίσθη, ἐκτὸς ἐὰν συνεφωνήθη τὸ ἐναντίον (N. 9. Πανδ· 18, 2).

Μετὰ τὴν συγκρότησιν τοῦ συναλλάγματος τῆς ἀγοραπωλησίας, οἱ καρποὶ καὶ τὰ προσαυξήματα τοῦ πωληθέντος πράγματος ἀνήκουσιν εἰς τὸν ἀγοραστὴν καὶ πρὸ τῆς πρὸς αὐτὸν παραδόσεως, διότι ἀπὸ τῆς στιγμῆς τῆς πωλήσεως ἀνήκει τὸ πρᾶγμα εἰς αὐτόν·—διὰ τὸν αὐτὸν δὲ λόγον καὶ οἱ κίνδυνοι τοῦ πράγματος εἶναι εἰς βάρος τοῦ ἀγοραστοῦ καὶ πρὸ τῆς παραδόσεως, ὥστε ἂν τὸ πρᾶγμα βλαφθῇ ἢ καταστραφῇ αὐτομμάτως, ἢ ἐκ τυχαίων περιστατικῶν, ἄνευ ὑπαιτιότητος τοῦ πωλητοῦ, οὗτος εἰς οὐδεμίαν ὑπόκειται ἀποζημίωσιν, διότι πρὸ τῆς παραδόσεως ἄλλο καθῆκον δὲν ἔχει εἰμὴ νὰ φυλάττῃ τὸ πρᾶγμα ὅπως καὶ τὰ ἴδια αὐτοῦ πράγματα (N. 1 καὶ 2. Πανδ. 18, 6.) ἐὰν ὅμως κατασταθῇ ὑπερήμερος περὶ τὴν παράδοσιν τοῦ πράγματος, ὑπόκειται εἰς ἀποζημίωσιν διὰ πᾶσαν μετὰ τὴν ὑπερημερίαν αὐτοῦ προκύψασαν βλάβην καὶ καταστροφὴν (§ 3. Εἰσηγ. 3, 23. N. 34 καὶ 62. Π. 18, 1. N. 5. Πανδ. 18, 5. N. 8. Πανδ. 18, 6. διατ. 1, 4, 5, 6. cod. 4, 48. 'Αρμ. Γ. Γ. § 9, 10, 12. N. 2 καὶ 14. Βασιλ. 19. 6. N. 11. Βασιλ. 53, 7. § 3. Εἰσηγ. Θεοφ. 3, 23).

'Επὶ τῶν ὑπὸ αἵρεσιν πωλήσεων ἐξετάζεται τὸ ἀποτέλεσμα τῆς αἱρέσεως καὶ εἰ μὲν αὕτη ἀπέβη ὑπὲρ τῆς πραγματοποιήσεως τῆς πωλήσεως, ἡ βλάβη ἀφορᾷ τὸν ἀγοραστὴν, εἰδ' ἐματαίωσε τὴν πώλησιν, ἀφορᾷ τὸν πωλητὴν, διότι διέλυσε τὸν δεσμὸν τοῦ συναλλάγματος καὶ ἀφῆκε τὰ μέρη εἰς τὴν πρὸ τῆς πωλήσεως θέσιν των·—διὰ τὸν αὐτὸν δὲ λόγον καὶ ἡ κατὰ τὴν ἐκκρεμότητα τῆς αἱρέσεως καταστροφὴ τοῦ πράγματος, εἶναι εἰς βάρος τοῦ πωλητοῦ, διότι πρὶν ἐπέλ-

θη τὸ γεγονὸς ὅπερ ἤθελε δώσει κῦρος εἰς τὴν πώλησιν, αὕτη ἐματαιώθη διὰ τῆς καταστροφῆς τοῦ πράγματος· ἐὰν ὅμως διαρκούσης τῆς αἱρέσεως συμβῇ χειροτέρευσις τοῦ πράγματος καὶ ἐκπληρωθείσης τῆς αἱρέσεως κυρωθῇ ἡ πώλησις, τότε, ὡς εἴπομεν, ἡ ζημία ἀφορᾷ τὸν ἀγοραστὴν (Ν. 8. Πανδ. 18, 6. καὶ Ν. 2 Βασιλ. 19, 6.) ταῦτα ἐφαρμόζονται καὶ ὅταν συνεφωνήθη νὰ ὁρισθῇ τὸ τίμημα ὑπὸ τρίτου, διότι καὶ τοῦτο αἵρεσιν πωλήσεως ἀποτελεῖ § 1. Εἰσηγ. 3, 23. διατ. 15. cod. 4. 38).

Ἐπὶ πωλήσεως πραγμάτων τὰ ὁποῖα θὰ παραδοθῶσι διὰ μετρήσεως, ἢ σταθμίσεως Π. χ. ἐπὶ σίτου εὑρισκομένου ἐν ἀποθήκῃ πρὸς τόσον τὴν ὀκᾶν, τὸ κοιλὸν κλπ. ἢ ἐπὶ τόσων ὀκάδων ἐκ τοῦ δεῖνος σωροῦ, πρὸς τόσον τὴν ὀκᾶν, οἱ κίνδυνοι πρὸ τῆς μετρήσεως ἢ σταθμίσεως ἀφορῶσι τὸν πωλητὴν, ἐκτὸς ἐὰν ἐπωλήθη ὅλον τὸ πρᾶγμα κατ' ἀποκοπὴν (per aversionem) ἤτοι ὅσον εὑρεθῇ ὑπὸ μίαν ὁλικὴν τιμὴν, τότε οἱ κίνδυνοι εἶναι εἰς βάρος τοῦ ἀγοραστοῦ (Ν. 35. Πανδ. 18, 1. Ν. 4. Π. 18, 6. διατ. 2. cod. 4, 48). ἀλλ' ὅταν ἡ πώλησις γίνεται ἐπὶ μιᾷ τιμῇ ἐπὶ μέρους πράγματος ἀποχωριστέου ἐκ τοῦ ὅλου καὶ παραδοτέου διὰ σταθμίσεως· Π. χ. θὰ σοὶ πληρώσω ἑκατὸν δραχμὰς διὰ δέκα κοιλὰ σίτου παραδοτέα ἐκ τοῦ ἐνυπάρχοντος ἐν τῇ ἀποθήκῃ σου σωροῦ, ὁ κίνδυνος πρὸ τῆς ἀποχωρίσεως καὶ μετρήσεως ἀφορᾷ τὸν πωλητὴν, διότι ὁπωσδήποτε ἡ ἐπὶ τῶν δέκα κοιλῶν τιμὴ θεωρεῖται διαιρετέα εἰς ἑκάστην μονάδα κοιλῶν (Ν. 5 καὶ 35. Πανδ. 18, 1). εἰς ὅλας τὰς ἀνωτέρω περιστάσεις δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐπακολουθήσῃ μετὰ τὴν μέτρησιν καὶ στάθμισιν, παράδοσις, διότι ἡ μέτρησις καὶ ἡ στάθμισις μεταφέρουσι τὸν κίνδυνον εἰς βάρος τοῦ ἀγοραστοῦ, ἐκτὸς ἐὰν ἡ περαιτέρω παράδοσις ἐμποδίσθη ἀδίκως ὑπὸ τοῦ πωλητοῦ (Ν. 5. Πανδ. 18, 6. καὶ διατ. 2. cod. 4. 48). ἀλλὰ καὶ ἂν τὸ πρᾶγμα παρεδόθη εἰς τὸν ἀγοραστὴν πρὸ τῆς συμφωνηθείσης μετρήσεως ἢ σταθμίσεως, οἱ κίνδυνοι αὐτοῦ οἵτινες προέκυψαν ἄνευ ὑπαιτιότητος τοῦ ἀγοραστοῦ, Π. χ. ἡ βιαία ἁρπαγὴ, ἀφορῶσι τὸν πωλητήν· (Ν. 35. § 5 καὶ 6. Πανδ. 18, 1. Ν. 8. πρ. Πανδ. 18, 6. καὶ ἀπόφ. τοῦ Ἀρ. Πάγου 212 τοῦ 1869).

Κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 109 τοῦ 1856 καὶ 1859, ἀπόφασιν τοῦ Ἀρείου Πάγου οὐδεὶς Νόμος περιορίζει τὰ συμβαλλόμενα μέρη νὰ συμφωνήσωσι περὶ τυχηρῶν καὶ κινδύνων τοῦ ἀγοραζομένου πράγματος, ἄλλως πως παρ' ὅπως ὁ Νόμος κανονίζει·—κατὰ δὲ τὴν ὑπ' ἀριθ. 143 τοῦ 1864 ἀπόφασιν τοῦ Ἀρείου Πάγου, ἐπὶ πωλήσεως πραγμάτων, μέρος κατ' ἀριθμὸν συνόλου τινὸς ἀποτελούντων, ἡ πώλησις δὲν θεωρεῖται τελεία μέχρι τῆς ἐκ τοῦ συνόλου ἀποχωρίσεως τοῦ

πωληθέντος μέρους, οὐχ ἧττον δὲν ἀποκλείεται καὶ ἡ ἐναντία συμφωνία τῶν μερῶν περὶ μεταβιβάσεως τῆς κυριότητος καὶ πρὸ τῆς ἀποχωρίσεως, καθόσον ἡ τοιαύτη συμφωνία καθιστῶσα τὸν ἀγοραστὴν μέχρι τῆς ἀποχωρίσεως συγκύριον μετὰ τοῦ πωλητοῦ ἐπὶ τοῦ ὅλου πράγματος, ἀναλόγως τοῦ πωληθέντος ὡρισμένου κατ' ἀριθμὸν μέρους, δὲν ἔχει τι τὸ ἀθέμιτον (Dellamarre droit com τόμ. 4. § 37. καὶ ἑπόμενα).

Αἱ ἀνωτέρω ἀποφάσεις εἰσὶν ἐν μέρει ἐσφαλμέναι, διότι ναὶ μὲν ὁ ἀγοραστὴς καὶ πᾶς τρίτος εἶναι ἐλεύθερος ν' ἀναδέχηται τοὺς κινδύνους τοῦ πωληθέντος ἢ καὶ ἀλλοτρίου πράγματος, ἀλλ' ἐκ τούτου δὲν ἕπεται ὅτι διὰ τῆς τοιαύτης ἀναδοχῆς ἀπέκτησε καὶ τὴν κυριότητα τοῦ πωληθέντος, 1) διότι τὸ ζήτημα τῶν κινδύνων δὲν κανονίζει τὸ ζήτημα τῆς κυριότητος, καθότι ἀπὸ τῆς στιγμῆς τῆς ἄνευ ὅρου πωλήσεως, τὸ συνάλλαγμα θεωρεῖται τέλειον καὶ δὲν δύναται ὁ πωλητὴς ν' ἀποφύγῃ ἐκ τῶν συνεπειῶν προτείνων ὅτι δὲν ἐγένετο ἡ παράδοσις ἢ ὅτι δὲν ἐτελέσθη ἡ ἀρίθμησις καὶ στάθμισις καὶ ὅτι δὲν ἤρξαντο οἱ κίνδυνοι κατὰ τοῦ ἀγοραστοῦ, καθότι ὁ ἀγοραστὴς εἴτε διατρέχων εἴτε μή, τοὺς κινδύνους τοῦ πωληθέντος, δύναται νὰ ἐκβιάσῃ τὸν ἀγοραστὴν πρὸς παράδοσιν, ἄλλως πρὸς ἀποζημίωσιν·— ἄρα μεταξὺ πωλητοῦ καὶ ἀγοραστοῦ δὲν ἐξετάζεται ἡ κυριότης, διότι χορηγεῖται ἡ ἐκ τοῦ συναλλάγματος ἀγωγὴ καθ' ἣν ὁ πωλητὴς ὑποχρεοῦται νὰ παραδώσῃ τὸ πρᾶγμα εἰς τὸν ἀγοραστὴν κλπ. 2) διότι ἀπὸ τῆς πωλήσεως ὁ ἀγοραστὴς ὑποκαθιστάμενος εἰς ὅλα τὰ δικαιώματα τοῦ πωλητοῦ, καὶ πλείω τούτων, (διότι δὲν διαδέχεται καὶ τὴν κακὴν τούτου πίστιν, ἣν ἠγνόει) δὲν ἔχει ἀνάγκην νὰ ἦναι κύριος τοῦ πωληθέντος, ἀπέναντι τοῦ πωλητοῦ, διότι ὡς εἴπομεν, ὁ πωλητὴς εἶναι πάντοτε ὑπόχρεως πρὸς παράδοσιν τοῦ πωληθέντος, ἄλλως πρὸς ἀποζημίωσιν, διὰ τοῦτο καὶ ἐπ' αὐτῶν τῶν ὑπὸ μέτρησιν καὶ στάθμισιν πωλήσεων, ἂν καὶ πρὸ τῆς μετρήσεως καὶ σταθμίσεως οἱ κίνδυνοι δὲν εἶναι εἰς βάρος τοῦ ἀγοραστοῦ, εἴτε παραλαβόντος εἴτε μὴ τὸ πωληθέν, οὐχ ἧττον δὲν δύναται ὁ πωλητὴς ν' ἀποσυρθῇ ἐκ τοῦ συναλλάγματος πρὸ τῆς σταθμίσεως καὶ παραδόσεως ἀλλ' ὀφείλει νὰ ἐκτελέσῃ αὐτὸ (ὡς ὀρθῶς παρεδέχθη ἡ ὑπ' ἀριθ. 190 τοῦ 1865, ἀπόφασις τοῦ 'Αρείου Πάγου ἀναιρέσασα τὴν ὑπ' ἀριθ. 840 τοῦ 1862 ἀπόφασιν τοῦ 'Εφετείου Πατρῶν), 3) διότι τὸ ζήτημα τῆς κυριότητος ἔχει ἐπιῤῥοὴν ὡς πρὸς τοὺς τρίτους οἵτινες ἠγόρασαν ἢ κατέσχον τὰ πωληθέντα διαρκούντων τῶν κινδύνων, ἢ καὶ πρὸ τῆς παραδόσεως αὐτῶν εἰς τὸν πρῶτον ἀγοραστὴν καίτοι ἀναδεξάμενον τοὺς πρὸ τῆς παραδόσεως κινδύνους, ἑπομένως ἀσχέτου ὄντος τοῦ ζητήματος τῶν κινδύνων πρὸς τὸ ζήτημα τῆς κυ-

ριότητος, ἔπεται ὅτι δὲν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν θέλησιν τοῦ πωλητοῦ καὶ τοῦ ἀγοραστοῦ νὰ γίνῃ κύριος ὁ ἀγοραστὴς καὶ νὰ ἔχῃ ἀγωγὰς κατὰ τρίτων, διότι ὁ Νόμος διατάσσει ὅτι οὐκ ἀπὸ τοῦ συμφώνου ἀλλ' ἀπὸ τῆς παραδόσεως καὶ πληρωμῆς τοῦ τιμήματος καθίσταται κύριος τοῦ πωληθέντος ὁ ἀγοραστὴς, ἐπὶ δὲ τῶν ἐπὶ πιστώσει πωλήσεων γίνεται ὡσαύτως κύριος ἀπὸ τῆς παραδόσεως καὶ πρὸ τῆς καταβολῆς τοῦ τιμήματος [§ 41. εἰσηγ. 2, 1. Ν. 11. § 2. Πανδ. 19, 1. Ν. 19 καὶ 53. Πανδ. 18, 1. Ν. 9. Βασιλ. 19, 1. Ν. 5. § 18. Πανδ. 14, 4. Ν. 5. Βασιλ. 18. 2]. 4) διότι ἀπέναντι τοιούτων ὁρισμῶν τοῦ Δικαίου, δὲν δύνανται νὰ παραβλαφθῶσι τὰ δικαιώματα τῶν τρίτων ἐκ τῆς περὶ κινδύνων συμφωνίας μεταξὺ πωλητοῦ καὶ ἀγοραστοῦ, διότι κατὰ τὸν Νόμον ἐνόσῳ ὁ πωλητὴς δὲν παρέδωσε, κατὰ τὰ συμπεφωνημένα, τὸ πωληθὲν εἰς τὸν ἀγοραστὴν, δύναται νὰ τὸ πωλήσῃ καὶ εἰς δεύτερον καὶ τρίτον ἀγοραστὴν καὶ καθεξῆς, τοιαύτη δὲ πώλησις εἶναι ἰσχυρὰ καὶ δὲν δύναται νὰ προσβληθῇ ὑπὸ τοῦ πρώτου ἀγοραστοῦ, εἴτε διατρέχοντος εἴτε μὴ, τοὺς πρὸ τῆς παραδόσεως κινδύνους (Ν. 1. Πανδ. 19. 1. § 3. εἰσηγ. 3. 13 καὶ διατ. 6. cod. 4. 39)·—διὰ τὸν αὐτὸν δὲ λόγον καὶ οἱ δανεισταὶ τοῦ πωλητοῦ κατάσχοντες τὸ πωληθὲν εἰς χεῖρας αὐτοῦ πρὸ τῆς παραδόσεως, δὲν δύνανται ν' ἀποκρουσθῶσιν ὑπὸ τοῦ ἀγοραστοῦ, ὅστις μόνον προσωπικὴν ἀγωγὴν θὰ ἔχῃ κατὰ τοῦ πωλητοῦ, ἄλλως παραλύουσιν αἱ περὶ ἀγοραπωλησίας ἀρχαὶ τοῦ Δικαίου, διότι κατὰ τοὺς Νόμους 1. Πανδ. 18, 1. Ν. α. § 1. Βασιλ. 19. 1. Ἀρμ. Γ. Γ. §. 4. ἡ ἀγορασία τοῦ ἐθνικοῦ Δικαίου ἐστὶν, κατὰ δὲ τὸν Νόμον Ἀρμ. Α. Θ. § 10, 11 καὶ 12, «παρὰ τὰ κοινὰ νόμιμα συμφωνεῖν οὐκ ἐξέστιν» δι' ἰδιωτικοῦ συμφώνου τὸ κοινὸν νόμιμον οὐκ ἐναλλάσσεται· «— ὅσα σύμφωνα γένηται, ὑπεναντία Νόμων, μηδεμίαν ἔχειν ἰσχύν»·— ἄρα καὶ ἂν συμφωνήσῃ ὁ ἀγοραστὴς νὰ διατρέχῃ τοὺς κινδύνους δὲν ἀποκτᾷ ὅμως τὴν κυριότητα τοῦ πωληθέντος, διότι ὡς πρὸς τὴν κυριότητα ἔλαβεν ὑπ' ὄψιν ὁ Νόμος τὴν παρέμβασιν καὶ τὰ δικαιώματα τῶν τρίτων, ἄλλως καὶ ἐπὶ ἠρτημένων καρπῶν ἀναδεχόμενος ὁ ἀγοραστὴς τοὺς πρὸ τῆς ἐκκοπῆς κινδύνους ἤθελε γίνεσθαι κύριος αὐτῶν πρὸ τῆς ἐκκοπῆς, τοῦθ' ὅπερ ἀπαγορεύεται, διότι κατὰ τοὺς Νόμους 43 καὶ 49. Βασιλ. 15, 1 καὶ τὸ ἄρθρ. 7 τοῦ περὶ διακρίσεως κτημάτων Νόμου, οἱ ἠρτημένοι καρποὶ εἰσὶ μέρος τοῦ ἀγροῦ καὶ κατὰ συνέπειαν ἀνήκουσιν εἰς τὸν κύριον τοῦ κτήματος μέχρι τῆς ἀποχωρίσεως·—ὅθεν οἱ τρίτοι δύνανται ἰσχυρῶς καὶ νομίμως νὰ τοὺς κατάσχωσι κατὰ τοῦ κυρίου τοῦ κτήματος, χωρὶς νὰ ὀφείλωσι λόγον εἰς τὸν ἀγοραστὴν αὐτῶν, ὅστις ἀγοράσας ἠρτημένους καρποὺς ὤφειλε νὰ γνωρίζῃ ὅτι δὲν δύναται νὰ γίνῃ κύριος αὐτῶν πρὸ τῆς ἐκκοπῆς

νὰ παραδίδηται σῶον καὶ ἀκέραιον εἰς τὸν ἀγοραστὴν, μολοντοῦτο ἐπιτρέπεται ὑπὸ τοῦ Νόμου ἡ ἐκποίησις μελλόντων πραγμάτων ἐξαρτωμένων ἐκ τυχαίων περιστατικῶν, ὡς ἐπὶ τοῦ βόλου τῶν ἰχθύων, ἢ μελλόντων καρπῶν, ἢ ἐπὶ ἀριθμῶν λαχείου, ἢ ἐπὶ μετοχῶν ἀνωνύμου ἑταιρίας κλπ. καὶ ἐὰν μὲν τὰ μέρη προσδιώρισαν τίμημα ἀναλόγως τοῦ σκοπουμένου κέρδους (δηλ. τοῦ συλληφθησομένου ἢ παραχθησομένου ποσοῦ) ὑπάρχει ἀγορὰ ἐλπιζομένου πράγματος καὶ πληρώνεται τὸ τίμημα ἀναλόγως τοῦ παραδοθέντος πράγματος· ἂν δὲ προσδιώρισαν τίμημα ἀνεξαρτήτως τοῦ ποσοῦ (δηλ. ὅ,τι πιάσῃ τὸ δίκτυον, ἢ ὅ,τι παραγάγῃ τὸ κτῆμα, ἢ ἂν ἐπιτύχῃ ὁ ἀριθμὸς τοῦ λαχείου), τότε ὑπάρχει ἀγορὰ ἐλπίδος, ὅτε τὸ τίμημα εἶναι πληρωτέον, ἀδιαφόρως ἐὰν δὲν παρήχθη τι Ν. 39. Βασιλ. 19, 1. καὶ Ν. 78. Πανδ. 15, 1. ἐκτὸς ἐὰν ὁ πωλητὴς ἐγένετο παραίτιος τῆς ἀποτυχίας ἢ γνωρίζων ἐκ τῶν προτέρων τὴν ἀποτυχίαν, ἀπέκρυψεν αὐτὴν πρὸς καταδολίευσιν τοῦ ἀγοραστοῦ, ὅτε ὑπόκειται καὶ εἰς ἀποζημίωσιν Ν. 12. Πανδ. 19, 1.

Κατὰ τὰς ὑπ' ἀριθ. 45 καὶ 200 τοῦ 1870 ἀποφ. Ἀρ. Πάγου, ἡ πώλησις τῶν δημοσίων προσόδων εἶναι συνάλλαγμα τυχηρὸν τόσον ὡς πρὸς τὸ ποσὸν καὶ ποιὸν, ὅσον καὶ εἰς τὴν παραγωγὴν τῶν φορολογουμένων προϊόντων, ὅπως καὶ ἡ πρᾶσις ἄγρας ἰχθύων· ἀλλ' ὥσπερ τὸν ἁλιέα ὁ κίνδυνος τῶν δικτύων ὁρᾷ, ἐὰν πρὸ τῆς ἁλιεύσεως ἕτερος ἁρπάσῃ τὰ δίκτυα καὶ ἐμποδίσῃ τὴν ἁλίευσιν, καὶ ὁ ἀγοραστὴς τῆς ἐλπίδος τῆς ἄγρας δὲν ὀφείλει τὸ τίμημα, διότι ὁ ἁλιεὺς δὲν ἔχει κατὰ Νόμον ἀπαίτησιν ἐὰν συμφωνήσας νὰ ῥίψῃ αὐτὸς τὸ δίκτυον ἢ νὰ παράσχῃ αὐτὸ τῷ ἀγοραστῇ τοῦ βόλου εἰς χρῆσιν, οὐδέτερον πράξῃ (Ν. 8. πρ. Π. (18, 1.) Βασιλ. (19. 1.) Ν. 12. Π. (19, 1.) Βασιλ. (19. 8.) οὕτω καὶ ὁ ἀγοραστὴς δημοσίων προσόδων ἀπαλλάττεται τῆς καταβολῆς τοῦ τιμήματος, ἐὰν τὸ δημόσιον ἐν καιρῷ ἐπαναστατικῆς καταστάσεως ἢ συνεπείᾳ βιαίας ἀντιστάσεως τῶν φορολογουμένων ἀποβαλὸν πράγματι τὴν χρῆσιν τοῦ τῆς φορολογίας δικαίου, δὲν δύναται κατὰ τὰ συμπεφωνημένα νὰ παράσχῃ αὐτὴν τῷ ἀγοραστῇ τῶν δημοσίων προσόδων, διότι ὁ τοῦ φορολογικοῦ δικαίου κίνδυνος τουτέστι ἡ πραγματικὴ ἀποβολὴ αὐτοῦ, αὐτὸ τὸ δημόσιον ἀφορᾷ καὶ οὐχὶ τὸν ἀγοραστήν—ὅτι ἐκ τοῦ συνόλου τῶν εἰρημένων διατάξεων ἐξάγεται ὅτι ἡ ἐνοικίασις προσόδων περιέχει δύο ἀλληλένδετα συναλλάγματα, τὸ περὶ ἀγοραπωλησίας τῶν φόρων καὶ τὸ περὶ ὀφειλομένης παρὰ τοῦ δημοσίου προστασίας καὶ συνδρομῆς τοῦ ἐνοικιαστοῦ, καὶ διὰ τοῦτο μόνον τῆς ἀγοραπωλησίας συναλλάγματος οἱ κίνδυνοι ὁρῶσι τὸν ἀγοραστὴν, ἑπομένως ἡ ἐξ ἀνωτέρας βίας ἀδυναμία τοῦ παρασχεῖν τὴν εἰρημένην προστασίαν καὶ συνδρομὴν, ὁρᾷ κατὰ

Νόμον τὸ ὀφεῖλον ταύτην δημόσιον καὶ διὰ τοῦτο ἂν ἡ ἀδυναμία αὕτη ὑπῆρξεν ἡ αἰτία τοῦ νὰ μὴ ληφθῶσιν οἱ φόροι, ἢ μέρος αὐτῶν, τὸ δημόσιον δὲν ὀφείλει μὲν πλήρη ἀποζημίωσιν, ὡς ἤθελεν ὀφείλει ἐὰν ἐξ ἀμελείας αὐτοῦ δὲν παρείχετο ἡ προστασία ἐκείνη καὶ συνδρομὴ παρὰ τῶν δημοτικῶν καὶ δημοσίων ἀρχῶν, δὲν δύναται ὅμως νὰ ζητῇ καὶ τὸ ἀντάξιον, ἤτοι τὸ τίμημα, διότι ἀγορὰν φόρων προστατευομένην ὑπὸ τῶν δημοτικῶν καὶ δημοσίων ἀρχῶν ὡμολόγησε τὸ δημόσιον καὶ τὴν πραγματοποίησιν τῆς προστασίας δὲν ἐμπόδισεν ὁ ἀγοραστής, ἀλλὰ τυχαῖα περιστατικὰ ὧν ὁ κίνδυνος τὸ πωλῆσαν δημόσιον ὁρᾷ (Ν. 15. § 2 καὶ 6. Ν. 33 Πανδ. [19, 2.] Βασιλ. [20, 1.]),

Κατεχωρίσαμεν τὴν ἀνωτέρω ἀπόφασιν διὰ νὰ μάθωσιν οἱ δυστυχεῖς ἐνοικιασταὶ τῶν προσόδων ὅτι ὁ Νόμος τοὺς προστατεύει κατὰ τῆς ἀβελτηρίας ἢ ἀδυναμίας τῶν δημοσίων καὶ δημοτικῶν ἀρχῶν καὶ κατὰ τὰς αὐθαιρεσίας τῶν φορολογουμένων καὶ ὅτι οἱ ταμίαι κακῶς τοὺς καταδιώκουσι πρὸς πληρωμὴν τοῦ ἐνοικίου, καὶ ὅτι κακῶς τινὰ δικαστήρια δὲν παραδέχονται τὰ τοιαῦτα παράπονα τῶν ἐνοικιαστῶν, οἵτινες χάριν τῆς ἐνοικιάσεως γίνονται σκλάβοι τοῦ δημοσίου, διότι καὶ τὰ κτήματά των προσφέρουσιν εἰς ὑποθήκην, καὶ ἐγγυητὴν δίδουσι καὶ εἰς προσωπικὴν κράτησιν ὑποβάλλονται καὶ φόρους δὲν λαμβάνουσι πρὶν πληρωθῇ τὸ δημόσιον κλπ. κλπ.

Ἐπιτρεπομένης, ὡς εἴρηται καὶ τῆς πωλήσεως μὴ ὑφεστώτων ἀλλὰ μελλόντων πραγμάτων, ἡ τοιαύτη προπώλησις εἶναι ὑποχρεωτικὴ διὰ τοὺς συμβαλλομένους οἵτινες ὀφείλουσιν ἐντὸς τῆς ταχθείσης προθεσμίας νὰ ἐκτελέσωσι τὰς ὑποχρεώσεις των, ἤτοι ὁ μὲν νὰ παραδώσῃ τὸ πρᾶγμα, ἄλλως ὑπόκειται εἰς ἀποζημίωσιν τοῦ διαφέροντος, ὁ δὲ νὰ πληρώσῃ τὸ τίμημα, ἄλλως ὑπόκειται καὶ εἰς πληρωμὴν τόκων ὑπερημερίας, εἶναι δ' ἀδιάφορον ἐὰν ὁ πωλητὴς ἰσχυρισθῇ ὅτι δὲν ἠδυνήθη ν' ἀποκτήσῃ τὸ ὁποῖον προεπώλησε πρᾶγμα, ἐκ τύχης ἢ ἐκ περιστατικῶν ἀνεξαρτήτων τῆς θελήσεώς του, διότι ὅλα τὰ ἐνδεχόμενα ἔπρεπε νὰ τὰ προΐδῃ πρὶν κάμῃ τὴν προπώλησιν ἥτις ἐσῶ ἰδία δεικνύει ὅτι δὲν εἶχε τὰ τοιαῦτα πράγματα ἀλλ' ὅτι ἀναδέχεται τὴν ὑποχρέωσιν τῆς ἀποκτήσεως καὶ παραδόσεως αὐτῶν· —ἐὰν ὅμως ἀποδειχθῇ ὅτι προεπώλησεν εἶδός τι, τὸ ὁποῖον περιμένει ἐκ ῥητοῦ τόπου, ἢ προϊὸν ῥητοῦ κτήματος, πρὶν δὲ τῆς πρὸς παράδοσιν προθεσμίας συμβῇ ἐν τῷ τόπῳ ἐκείνῳ περίστασίς τις (οἷον ἐπανάστασις, ἀποκλεισμὸς κλπ.) παρεμποδίζουσα τὴν ἀποστολὴν, ἢ καταστραφῇ τὸ κτῆμα, ἢ δὲν παραγάγῃ τοσοῦτον προϊὸν ἕνεκα χειμῶνος ἢ ἄλλης αἰτίας μὴ καταλογιστέας εἰς τὸν πωλητὴν, τότε ὁ πωλητὴς δὲν ὑπόκειται εἰς ἀποζημίωσιν, διότι ἦτο γνωστὸν καὶ εἰς τὸν ἀγοραστὴν ὅτι ἐκ τοῦ τόπου ἢ ἐκ τοῦ κτήματος ἐκείνου περιε-

μένετο τὸ πωληθὲν καὶ ἑπομένως δὲν πρέπει νὰ ζητῇ συνεπείας ἐπὶ ἀδυνάτων πραγμάτων, (ἴδε καὶ Νόμ. 36. Βασιλ. 19, 1. καὶ Ν. 185. Βασιλ. 2, 3.).

Εἰς τὰς ἐν προσδοκίᾳ (in aspettativa) πωλήσεις ὁ πωλητὴς δύναται νὰ κάμῃ χρῆσιν τιμολογίου (fattura) ἢ καὶ ἄνευ τούτου δι' ἁπλῆς παραστάσεως ὅτι περιμένει διὰ ξηρᾶς ἢ διὰ θαλάσσης τὸ δεῖνα εἶδος ἐμπορεύματος, νὰ προπωλήσῃ τοῦτο εἰς τὸν ἀγοραστήν.

Αἱ μεταξὺ ἐμπόρων προπωλήσεις εἰσὶ δύο εἰδῶν ἤτοι, 1) ἐὰν ὁ προπωλῶν παριστᾷ ὅτι περιμένει ἀφεύκτως ὡρισμένον τι εἶδος ἐμπορεύματος καὶ ὡς τοιοῦτον τὸ πωλεῖ καὶ ὑπόσχεται νὰ τὰ παραδώσῃ ἐντὸς τῆς ταχθείσης προθεσμίας, τότε ὑπάρχει πώλησις στερεὰ (marchée ferme) ἥτις ὑποχρεοῖ τὸν πωλητὴν πρὸς παράδοσιν, ἄλλως πρὸς ἀποζημίωσιν, 2) ἐὰν δ' ὁ προπωλῶν συμφωνήσῃ μετὰ τοῦ ἀγοραστοῦ ὅτι ἂν μέχρι τῆς δεῖνος ἐποχῆς ἔλθῃ τὸ δεῖνα πλοῖον μὲ φορτεῖον δεῖνα, ὑπόσχεται νὰ παραδώσῃ εἰς αὐτὸν λόγῳ προπωλήσεως, ὅλον ἢ μέρος τοῦ φορτίου, ἡ τοιαύτη ἀόριστος, ἢ μᾶλλον ὑπὸ ὅρον προπώλησις λέγεται ἐπὶ παραδόσει (à livrer) καὶ εἶναι ὑποχρεωτικὴ ἂν ἐμπροθέσμως ἔλθῃ τὸ πλοῖον μὲ τὸ σημειούμενον φορτίον, ἂν ὅμως δὲν ἔλθῃ ἐμπροθέσμως, ἢ δὲν ἔλθῃ ποσῶς, ἕνεκα τυχαίων περιστατικῶν, τότε ὁ πωλητὴς δὲν εἶναι ὑπόχρεως οὔτε εἰς παράδοσιν οὔτε εἰς ἀποζημίωσιν, — ταῦτα καθιέρωσεν ἡ ἐμπορικὴ συνήθεια, ἥτις ἄλλως τε δὲν ἀντιβαίνει καὶ εἰς τὸν Νόμον.

Εἰς τὰς στερεὰς λεγομένας προπωλήσεις τίθεται ὡς εἴρηται προθεσμία ἐντὸς τῆς ὁποίας πρέπει νὰ φθάσῃ καὶ νὰ παραδοθῇ τὸ πρᾶγμα, οἷον παρίσταται ἐν τῇ φατούρᾳ, ἢ ἐν τῇ προφορικῇ συμφωνίᾳ, ἄλλως διαλύεται ἡ πώλησις καὶ δίδεται ἀποζημίωσις κατὰ τὴν συμφωνίαν τῶν μερῶν, ἢ ἐν σιωπῇ τούτων, κατὰ τὰς περὶ ἀγοραπωλησίας ἀρχάς, ἤτοι πληρώνεται τὸ διαφέρον δηλ. τὸ θετικὸν κέρδος ὅπερ ἠδύνατο ν' ἀπολαύσῃ ὁ ἀγοραστὴς ἐὰν τὸ πρᾶγμα τῷ παρεδίδετο κατὰ τὴν ταχθεῖσαν προθεσμίαν.

Ἀλλ' ἐὰν τὸ πρᾶγμα ἐναυάγησε καθ' ὁδόν, τότε ἡ ἐμπορικὴ συνήθεια καθιέρωσεν ὅτι οὐδεμία ἀποζημίωσις ἐκ μέρους τοῦ πωλητοῦ πρὸς τὸν ἀγοραστὴν δίδεται, ἐκτὸς ἐὰν τὸ πρᾶγμα ἦτο ἠσφαλισμένον καὶ τὸ ποσὸν τῆς ἀσφαλείας εἶναι ἀνώτερον τοῦ κόστους, ὅτε τὴν διαφορὰν λαμβάνει ὁ ἀγοραστὴς ὡς μερικὸν κέρδος, διότι ἐπιτρέπεται ἡ ἀσφάλεια πραγματειῶν καὶ πέραν τοῦ τιμήματος αὐτῶν, ἀναλόγως τῶν περιμενομένων κατὰ τὴν ἄφιξιν αὐτῶν ἐν τῷ τόπῳ τῆς ἐκποιήσεως κερδῶν.

Εἰς τὰς ἐπὶ τῇ βάσει τιμολογίου προπωλήσεις, συμφωνοῦσι τὰ μέρη τιμὴν τόσον τοῖς 0/0 ἄνω ἢ κάτω τῆς ἐν τῷ τιμολογίῳ (fat-

tura) ἀξίας καὶ πρὸς τόσον τὸ νόμισμα, ὅτε ὁ ἀγοραστὴς παραλαμβάνων τὸ πρᾶγμα δίδει τὴν ὁρισθεῖσαν ποσότητα καὶ τιμὴν τοῦ νομίσματος, ἀδιαφόρως ἐὰν τὸ κάμβιον τῆς ἡμέρας ἦναι διαφορετικόν· ἐὰν ὅμως δὲν προσδιωρίσθη ἡ τιμὴ τοῦ νομίσματος, τότε λογίζεται κατὰ τὸ κάμβιον τῆς ἡμέρας τῆς πληρωμῆς.

Ὅταν συμφωνῆται τιμὴ τοῦ νομίσματος, τὰ ἔξοδα οἷον τελωνείου, λιμένος, ἐκφορτώσεως, δημοτικὰ κλπ. εἶναι εἰς βάρος τοῦ πωλητοῦ, ἐκτὸς ἐὰν συμφωνηθῇ νὰ ἦναι εἰς βάρος τοῦ ἀγοραστοῦ, ἢ νὰ παραλάβῃ τὸ πρᾶγμα εἰς διαμετακόμισιν.

Ὅταν συμφωνῆται τίμημα πρὸς τόσον τὴν ὀκᾶν, ἢ τὸ καντάριον κλπ. εἰς διαμετακόμισιν, τὰ ἔξοδα εἶναι εἰς βάρος τοῦ ἀγοραστοῦ — ἂν ὅμως συμφωνῆται εἰς ἀνάλωσιν, τὰ ἔξοδα εἶναι εἰς βάρος τοῦ πωλητοῦ.

Ὅταν δὲν συμφωνῆται ἐκ τῶν προτέρων ἡ τιμὴ τοῦ νομίσματος τῆς πωλήσεως, ἀλλὰ μέλλει νὰ κανονισθῇ κατὰ τὸ κάμβιον τῆς ἡμέρας, ἐπὶ τοῦ τιμήματος τῆς προπωλήσεως πρὸς τόσον τοῖς ἑκατὸν ἄνω ἢ κάτω τῆς φατούρας, τότε τὰ ἔξοδα εἶναι εἰς βάρος τοῦ ἀγοραστοῦ.

Εἰς τὴν Εὐρώπην συνεθίζεται καὶ τὸ λεγόμενον ἀμοιβαῖον (reciproco), ἤτοι προπώλησις ἰδανικῶν νομισμάτων ἢ πραγμάτων, τῆς ὁποίας τὸ κέρδος ἢ ἡ ζημία τῶν μερῶν ἐξήρτηται ἐκ τῆς τύχης. Π. χ. πωλεῖ τις πρὸς ἄλλον κατὰ τὸν Ἰανουάριον ἢ ἄλλον μῆνα, χιλίας λίρας στερλίνας (ἢ ἄλλο νόμισμα) πρὸς τόσον ἑκάστην λίραν (σημειοῦσι μίαν τιμὴν κατὰ τὴν ἰδέαν των)· παραδοτέας κατὰ τὸν Μάϊον ἢ ἄλλον μῆνα — ἐρχομένης τῆς διορίας, τὸ κάμβιον (agio) τῆς ἡμέρας φαίνεται δεικνύει ποῖος ἐκ τῶν δύο ἐκέρδισεν ἐκ τῆς πωλήσεως καὶ λαμβάνει τὴν διαφοράν — ἡ τοιαύτη προπώλησις ἐξαρτωμένη ἐκ τῆς τύχης ἀποτελεῖ ἓν τυχηρὸν παιγνίδιον, τὸ ὁποῖον ὑπάγεται εἰς τὴν κατηγορίαν τῆς ἀγορᾶς ἐλπίδος.

Τοιοῦτον reciproco, συνεθίζεται καὶ ἐν Ἑπτανήσῳ εἰς τὴν πώλησιν ἐλαίου χωρὶς νὰ ἔχῃ οὐδὲ σταγόνα ἐλαίου ὁ πωλητής — συμφωνεῖ δὲ μὲ τὸν ἀγοραστὴν οὕτω πως· (Π. χ.) σοὶ πωλῶ χιλίας βαρέλας ἐλαίου παραδοτέας τὸν Μάϊον, πρὸς τόσον τὴν βαρέλαν (τιμὴν κατὰ τὴν ἰδέαν των)· ἐρχομένου τοῦ Μαΐου, λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ἡ κατὰ τὴν παράδοσιν ἀγοραία τιμὴ τοῦ ἐλαίου καὶ ὀφείλει ὁ πωλητὴς νὰ εὕρῃ καὶ παραδώσῃ τοῦτο εἰς τὴν ὁρισθεῖσαν κατὰ τὴν προπώλησιν τιμήν, ἄλλως νὰ πληρώσῃ τὴν ὑπὲρ τοῦ ἀγοραστοῦ προκύπτουσαν διαφοράν — ἐπίσης καὶ ὁ ἀγοραστὴς ὀφείλει νὰ πληρώσῃ τὴν ὑπὲρ τοῦ πωλητοῦ παρουσιαζομένην διαφορὰν μεταξὺ τῆς τιμῆς προπωλήσεως καὶ τῆς τιμῆς παραδόσεως.

Ἐπὶ ἀγοραπωλησίας ἀπαιτεῖται, ὡς προεξεθέσαμεν νὰ ἦναι ὡρισμένη

νον τὸ τίμημα ὑπὸ τῶν μερῶν καὶ νὰ μὴ διχονοῆται, ἀλλὰ συμβαίνουσι καὶ περιστάσεις καθ' ἃς τὰ μέρη καίτοι σύμφωνα εἰς τὴν ἀγοραπωλησίαν, δὲν δύνανται ἀφ' ἑαυτῶν νὰ ὁρίσωσι τὸ τίμημα, εἴτε διότι διαφωνοῦσιν, εἴτε διότι δὲν ἔχουσιν θετικὰς περὶ τοῦ κόστους πληροφορίας κλπ.—ὅθεν ὁ Νόμος ἐπέτρεψεν εἰς τὰ μέρη ν' ἀναθέτωσι τὸν προσδιορισμὸν τοῦ τιμήματος εἰς τὴν κρίσιν τρίτου προσώπου, ἢ νὰ τὴν ἐξαρτήσωσιν ἔκ τινος ἄλλης περιστάσεως Π. χ. ἐκ τῆς εὑρέσεως τῆς φατούρας, ἢ ἐκ τῆς περιμενομένης ἐπιστολῆς ἢ πληροφορίας τοῦ δεῖνος·—κατ' ἀμφοτέρας τὰς περιστάσεις ὁρίζεται ὑπὸ τῶν μερῶν προθεσμία ἐντὸς τῆς ὁποίας ἡ πώλησις θεωρεῖται ἐκπεφρασμένη, μετὰ δὲ παρέλευσιν αὐτῆς ἡ πώλησις ματαιοῦται, διότι δὲν δύναται νὰ προσδιορισθῇ τὸ τίμημα εἰμὴ καθ' ὃν τρόπον συνεφώνησαν τὰ μέρη·—ὅθεν καὶ ἂν ὁ τρίτος ἀρνηθῇ ἢ δὲν δυνηθῇ (ἕνεκα ἀπουσίας, θανάτου κλπ.) νὰ προσδιορίσῃ τὸ τίμημα, ἡ πώλησις οὐδὲν ἧττον ματαιοῦται·—Ἀλλὰ καὶ ἂν ὁ τρίτος χαριζόμενος εἴς τι τῶν μερῶν, προσδιορίσῃ ἐπιβλαβὲς τίμημα, κατὰ μὲν τὸν Ῥωμ. Νόμον (Ν. 77. Βασιλ. 12, 1.) ὑπάρχει προσφυγὴ εἰς τὸ δικαστήριον κατὰ τῆς ὑπερόγκου ἢ εὐτελοῦς διατιμήσεως τοῦ τρίτου, κατὰ δὲ τὴν ἐμπορικὴν συνήθειαν, ἡ τοῦ τρίτου ἀπόφασις εἶναι ὑποχρεωτικὴ διὰ τὰ μέρη, διότι θεωρεῖται τρόπον τινά, ὡς διαιτητὴς αὐτῶν, ἐπομένως ἄλλο δικαίωμα δὲν μένει εἰς τὸν ἀδικηθέντα εἰμὴ νὰ ζητήσῃ ἀποζημίωσιν παρὰ τοῦ δολίως ἀδικήσαντος αὐτὸν τρίτου.

Εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ ἰδίως ἐπὶ τῶν προϊόντων ὧν σπεύδεται ἡ παράδοσις καὶ φόρτωσις κατὰ τὴν συγκομιδὴν (οἷον ἐπὶ σταφίδων) γίνεται πολλάκις πώλησις ἄνευ ὡρισμένου τιμήματος, ἀλλ' ἁπλῶς ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἐκκοπησομένης γενικῆς ἐπὶ τοιούτου εἴδους τιμῆς, ἢ τῆς δοθησομένης παρὰ τοῦ δεῖνος ἐμπόρου ἢ τοῦ δεῖνος ἀποθηκαρίου κλπ. (ἴδε καὶ ἀπόφ. Ἀρ. Πάγου 69 τοῦ 1869)·—γίνεται δὲ πολλάκις καὶ συμφωνία καθ' ἣν προσδιορίζεται προσωρινῶς ἓν τίμημα τοῦ πωλουμένου προϊόντος καὶ συμφωνεῖται ὑπὸ τῶν μερῶν ὅτι ἂν μέχρι τοῦ δεῖνος διαστήματος, παρουσιασθῇ ἐν τῷ τόπῳ τῆς πωλήσεως (ἢ καὶ ἀλλαχοῦ) ἀνωτέρα τις τιμὴ ἐπὶ τοιούτου πράγματος, εἴτε γενική, εἴτε μερική, ἡ ἀνωτέρα αὕτη τιμὴ νὰ ἦναι πληρωτέα εἰς τὸν πωλητήν, ἢ καὶ περισσοτέρα ταύτης κατὰ τόσα τάλληρα·—ὅλαι αἱ συμφωνίαι αὗται καθιερώθησαν ὑπὸ τῆς ἐμπορικῆς συνηθείας καὶ εἶναι ἰσχυραί, διότι εἶναι παρατηρημένον ἰδίως ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῶν σταφίδων ὅτι ἔρχονται ἀτμόπλοια καὶ ἱστιοφόρα πλοῖα εἰς τοὺς λιμένας τῆς φορτώσεως, εἴτε πρὸς τύχην ναύλου, εἴτε ναυλωμένα ἐπὶ σταλείαις·—ὅτι οἱ ἔμποροι εἶναι ἀναγκασμένοι νὰ προβλέψωσι καὶ φορτώσωσι σταφιδοκαρπούς, ὅτι οἱ κτηματίαι εἶναι ἐπίσης ἀναγκασμέ-

νοι νὰ παραδώσωσι τὸν καρπὸν των εἰς τοὺς σταφιδεμπόρους, διότι δὲν ἔχουσιν ἰδίας ἀποθήκας καὶ φύλακας καὶ δὲν συμφέρει νὰ τοὺς μεταφέρωσιν ἀπὸ τῶν ἀλωνίων εἰς τὰς οἰκίας καὶ ἀπὸ τούτων εἰς τὰς ἀποθήκας τῶν ἐμπόρων (διότι διπλασιάζονται τὰ τῆς μεταφορᾶς ἔξοδα, βλάπτεται δὲ καὶ ἡ ποιότης τοῦ πράγματος) ὅτι οἱ κτηματίαι εὑρίσκονται μετὰ τῶν ἐμπόρων εἰς διαφωνίαν ὡς πρὸς τὰς τιμὰς τῶν σταφίδων καὶ δὲν δύνανται νὰ κόψωσι ταύτας πρὶν παραδοθῇ ἱκανὸν πρᾶγμα διὰ νὰ γνωρισθῇ τὸ ποσὸν τῆς ἐν γένει παραγωγῆς, ἢ πρὶν συκωθῇ καὶ τὸ λοιπὸν πρᾶγμα ἐκ τῶν ἀλωνίων, διὰ νὰ γνωσθῇ ἂν θὰ συκωθῇ ὅλον ἄβροχον ἢ βρεγμένον·—τέλος οἱ ἔμποροι καὶ οἱ κτηματίαι περιμένουσι πολλάκις πληροφορίας καὶ ἀπὸ ἄλλα σταφιδοῦχα μέρη περὶ τοῦ ποσοῦ τῆς παραγωγῆς, περὶ τῶν ἀτμοσφαιρικῶν περιστάσεων, ὡς ἐπίσης καὶ ἀπὸ τὸν τόπον τῆς καταναλώσεως ἂν ὑπάρχῃ περισυνὸν πρᾶγμα εἰς ἀποθήκας (deposito) καὶ πόσον·—περιμένουσι δὲ καὶ εἰδήσεις ὡς πρὸς τὴν ὑποδοχὴν τοῦ πρώτου ἐκπλεύσαντος μὲ τὸ νέον πρᾶγμα φορτίου (πριμαρολίου), ἢ περὶ ἄλλου σχετικοῦ εἴδους προϊόντος οἷον σύκων, σταφίδων Ἱσπανίας κλπ. ὅπως σκεφθῶσι κατὰ πόσον συμφέρει εἰς μὲν τοὺς ἀγοραστὰς νὰ προσφέρωσιν, εἰς δὲ τοὺς πωλητὰς νὰ δεχθῶσι τιμὰς ἐπὶ τῶν σταφιδοκαρπῶν·—ἕνεκα τῶν τοιούτων περιπτώσεων καὶ πλείστων ἄλλων λόγων, δὲν εἶναι εἰς ὅλας τὰς περιστάσεις δυνατὸν, οὔτε συμφέρον νὰ ὁρισθῇ κατὰ τὴν πώλησιν ἡ τιμὴ καὶ διὰ τοῦτο τὰ μέρη συμφωνοῦσι μὲν περὶ τῆς πωλήσεως καὶ κηρύττουσι ταύτην ὁριστικὴν καὶ ἀμετάκλητον, ἀφίνουσι δὲ τὸν προσδιορισμὸν τοῦ τιμήματος εἰς τὰς περιστάσεις καὶ εἰς τὸ μέλλον·—οὕτω πως, ἐνῷ ἀφ' ἑνὸς οἱ ἔμποροι προβαίνουσιν εἰς τὰς προβλέψεις των, καὶ διὰ φορτώσεως ἀποφεύγουσι τὰς σταλείας (δηλαδὴ τόσας λίρας στερλίνας καθ' ἑκάστην ἡμέραν μὴ φορτώσεως ἀρχομένην ἀπὸ τῆς προσορμίσεως ἢ ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως φορτώσεως οἱουδήποτε ἄλλου ἐν τῷ λιμένι ἀτμοπλοίου) ὡς καὶ τὰς λεγομένας κοντρασταλείας, ἀφ' ἑτέρου καὶ οἱ κτηματίαι παραδίδουσι τὰ προϊόντα των εἰς τοὺς ἐμπόρους διὰ μεταφορᾶς ἀπὸ τῶν ἀλωνίων, λαμβάνουσιν ἀπέναντι αὐτῶν προκαταβολὰς πρὸς ἐξοικονόμησιν τῶν ἀναγκῶν των, καὶ περιμένουσι τὴν ἀποκοπὴν τῆς τιμῆς διὰ νὰ ζητήσωσι καὶ τὰ ὑπόλοιπα χρήματα πρὸς συμπλήρωσιν τῆς τιμῆς ταύτης. — τοιουτοτρόπως τὸ ἐμπόριον καὶ ἡ ναυτιλία δὲν σταματᾷ, αἱ ἐπιχειρήσεις προβαίνουσι καὶ ὁ καιρὸς προσδιορίζει τὸ ἤδη ἀόριστον καὶ ἀβέβαιον τίμημα.

Εἰς τὰς πωλήσεις καθ' ἃς ὁ χρόνος θὰ προσδιορίσῃ τὸ τίμημα ἢ προσθήκην τινα ἐπὶ τοῦ ἤδη ὡρισμένου τιμήματος, δὲν χωροῦσιν αἱ περὶ ὑπερθεματισμοῦ ἀρχαὶ τοῦ Ῥωμ. Νόμου, διότι ὡς εἴπομεν ἡ

πώλησις θεωρεῖται τελεία καὶ ἀμετάκλητος, τὸ δὲ τίμημα ἐξήρτα-ται ἐκ τῶν συμφωνηθέντων ὅρων, καὶ δὲν πράκειται περὶ νέας προ-σφορᾶς τιμήματος ἐπὶ τοῦ ἤδη πωληθέντος ἀλλ' ἐπὶ ἀλλοτρίου πράγ-ματος (δηλ. ὅσον κοπῇ ἡ τιμὴ ὁμοίων προϊόντων, ἢ μὲ τὴν μεγαλη-τέραν τιμὴν ὁποῦ ἤθελε δοθῇ μέχρι τῆς δεῖνος ἐποχῆς εἰς ὅμοιον πρᾶγμα) ἐνῷ αἱ περὶ ὑπερθεματισμοῦ ἀρχαὶ τοῦ 'Ρωμ. Νόμου ὑποθέ-τουσι πώλησιν ὑπὸ αἵρεσιν, ἤτοι σοὶ πωλῶ σήμερον τὸ δεῖνα πρᾶγμα εἰς τὴν δεῖνα τιμὴν, καὶ τὸ φυλάττω ὥστε ἂν μέχρι τῆς δεῖνος ἡμέ-ρας μοὶ προσενεχθῇ ἀνωτέρα τιμὴ, νὰ προτιμῶ ἐκείνην (Ν. 1, 2. Πανδ. 18, 2.)· ἐννοεῖται δ' ὅτι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἐὰν ὁ πωλητὴς εὕρῃ ἀνωτέραν τιμὴν, διαλύει τὴν πρώτην πώλησιν, ἄλλως ὅταν δὲν εὕρῃ ἢ δὲν θελήσῃ νὰ δεχθῇ τοιαύτην, δύναται νὰ ὑποχρεώσῃ τὸν ἀγο-ραστὴν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς πωλήσεως, διότι ἡ ἀναβλητικὴ αἵρεσις ὑπὲρ τοῦ πωλητοῦ ἐλεσπίσθη, ἐκτὸς ἐὰν συνεφωνήθη τὸ ἐναντίον (Ν. 9. Πανδ· 18, 2).

Μετὰ τὴν συγκρότησιν τοῦ συναλλάγματος τῆς ἀγοραπωλησίας, οἱ καρποὶ καὶ τὰ προσαυξήματα τοῦ πωληθέντος πράγματος ἀνήκου-σιν εἰς τὸν ἀγοραστὴν καὶ πρὸ τῆς πρὸς αὐτὸν παραδόσεως, διότι ἀπὸ τῆς στιγμῆς τῆς πωλήσεως ἀνήκει τὸ πρᾶγμα εἰς αὐτόν·—διὰ τὸν αὐτὸν δὲ λόγον καὶ οἱ κίνδυνοι τοῦ πράγματος εἶναι εἰς βά-ρος τοῦ ἀγοραστοῦ καὶ πρὸ τῆς παραδόσεως, ὥστε ἂν τὸ πρᾶγμα βλαφθῇ ἢ καταστραφῇ αὐτομμάτως, ἢ ἐκ τυχαίων περιστατικῶν, ἄνευ ὑπαιτιότητος τοῦ πωλητοῦ, οὗτος εἰς οὐδεμίαν ὑπόκειται ἀπο-ζημίωσιν, διότι πρὸ τῆς παραδόσεως ἄλλο καθῆκον δὲν ἔχει εἰμὴ νὰ φυλάττῃ τὸ πρᾶγμα ὅπως καὶ τὰ ἴδια αὐτοῦ πράγματα (Ν. 1 καὶ 2. Πανδ. 18, 6.) ἐὰν ὅμως κατασταθῇ ὑπερήμερος περὶ τὴν πα-ράδοσιν τοῦ πράγματος, ὑπόκειται εἰς ἀποζημιώσιν διὰ πᾶσαν μετὰ τὴν ὑπερημερίαν αὐτοῦ προκύψασαν βλάβην καὶ καταστροφὴν (§ 3. Εἰσηγ. 3, 23. Ν. 34 καὶ 62. Π. 18, 1. Ν. 5. Πανδ. 18, 5. Ν. 8. Πανδ. 18, 6. διατ. 1, 4, 5, 6. cod. 4, 48. 'Αρμ. Γ. Γ. § 9, 10, 12. Ν. 2 καὶ 14. Βασιλ. 19. 6. Ν. 11. Βασιλ. 53, 7. § 3. Εἰσηγ. Θεοφ. 3, 23).

'Επὶ τῶν ὑπὸ αἵρεσιν πωλήσεων ἐξετάζεται τὸ ἀποτέλεσμα τῆς αἱρέσεως καὶ εἰ μὲν αὕτη ἀπέβη ὑπὲρ τῆς πραγματοποιήσεως τῆς πω-λήσεως, ἡ βλάβη ἀφορᾷ τὸν ἀγοραστὴν, εἰδ' ἐματαίωσε τὴν πώλησιν, ἀφορᾷ τὸν πωλητὴν, διότι διέλυσε τὸν δεσμὸν τοῦ συναλλάγματος καὶ ἀφῆκε τὰ μέρη εἰς τὴν πρὸ τῆς πωλήσεως θέσιν των·—διὰ τὸν αὐτὸν δὲ λόγον καὶ ἡ κατὰ τὴν ἐκκρεμότητα τῆς αἱρέσεως κατα-στροφὴ τοῦ πράγματος, εἶναι εἰς βάρος τοῦ πωλητοῦ, διότι πρὶν ἐπέλ-

θῆ τὸ γεγονὸς ὅπερ ἤθελε δώσει κῦρος εἰς τὴν πώλησιν, αὕτη ἐματαιώθη διὰ τῆς καταστροφῆς τοῦ πράγματος· ἐὰν ὅμως διαρκούσης τῆς αἱρέσεως συμβῇ χειροτέρευσις τοῦ πράγματος καὶ ἐκπληρωθείσης τῆς αἱρέσεως κυρωθῇ ἡ πώλησις, τότε, ὡς εἴπομεν, ἡ ζημία ἀφορᾷ τὸν ἀγοραστὴν (Ν. 8. Πανδ. 18, 6. καὶ Ν. 2 Βασιλ. 19, 6.) ταῦτα ἐφαρμόζονται καὶ ὅταν συνεφωνήθη νὰ ὁρισθῇ τὸ τίμημα ὑπὸ τρίτου, διότι καὶ τοῦτο αἵρεσιν πωλήσεως ἀποτελεῖ § 1. Εἰσηγ. 3, 23. διατ. 15. cod. 4. 38).

Ἐπὶ πωλήσεως πραγμάτων τὰ ὁποῖα θὰ παραδοθῶσι διὰ μετρήσεως, ἢ σταθμίσεως Π. χ. ἐπὶ σίτου εὑρισκομένου ἐν ἀποθήκῃ πρὸς τόσον τὴν ὀκᾶν, τὸ κοιλὸν κλπ. ἢ ἐπὶ τόσων ὀκάδων ἐκ τοῦ δεῖνος σωροῦ, πρὸς τόσον τὴν ὀκᾶν, οἱ κίνδυνοι πρὸ τῆς μετρήσεως ἢ σταθμίσεως ἀφορῶσι τὸν πωλητὴν, ἐκτὸς ἐὰν ἐπωλήθη ὅλον τὸ πρᾶγμα κατ' ἀποκοπὴν (per aversionem) ἤτοι ὅσον εὑρεθῇ ὑπὸ μίαν ὁλικὴν τιμὴν, τότε οἱ κίνδυνοι εἶναι εἰς βάρος τοῦ ἀγοραστοῦ (Ν. 35. Πανδ. 18, 1. Ν. 4. Π. 18, 6. διατ. 2. cod. 4, 48). ἀλλ' ὅταν ἡ πώλησις γίνεται ἐπὶ μιᾷ τιμῇ ἐπὶ μέρους πράγματος ἀποχωριστέου ἐκ τοῦ ὅλου καὶ παραδοτέου διὰ σταθμίσεως· Π. χ. θὰ σοὶ πληρώσω ἑκατὸν δραχμὰς διὰ δέκα κοιλὰ σίτου παραδοτέα ἐκ τοῦ ἐνυπάρχοντος ἐν τῇ ἀποθήκῃ σου σωροῦ, ὁ κίνδυνος πρὸ τῆς ἀποχωρίσεως καὶ μετρήσεως ἀφορᾷ τὸν πωλητὴν, διότι ὁπωσδήποτε ἡ ἐπὶ τῶν δέκα κοιλῶν τιμὴ θεωρεῖται διαιρετέα εἰς ἑκάστην μονάδα κοιλῶν (Ν. 5 καὶ 35. Πανδ. 18, 1). εἰς ὅλας τὰς ἀνωτέρω περιστάσεις δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐπακολουθήσῃ μετὰ τὴν μέτρησιν καὶ στάθμισιν, παράδοσις, διότι ἡ μέτρησις καὶ ἡ στάθμισις μεταφέρουσι τὸν κίνδυνον εἰς βάρος τοῦ ἀγοραστοῦ, ἐκτὸς ἐὰν ἡ περαιτέρω παράδοσις ἐμποδίσθη ἀδίκως ὑπὸ τοῦ πωλητοῦ (Ν. 5. Πανδ. 18, 6. καὶ διατ. 2. cod. 4. 48). ἀλλὰ καὶ ἂν τὸ πρᾶγμα παρεδόθη εἰς τὸν ἀγοραστὴν πρὸ τῆς συμφωνηθείσης μετρήσεως ἢ σταθμίσεως, οἱ κίνδυνοι αὐτοῦ οἵτινες προέκυψαν ἄνευ ὑπαιτιότητος τοῦ ἀγοραστοῦ, Π. χ. ἡ βιαία ἁρπαγὴ, ἀφορῶσι τὸν πωλητὴν· (Ν. 35. § 5 καὶ 6. Πανδ. 18, 1. Ν. 8. πρ. Πανδ. 18, 6. καὶ ἀπόφ. τοῦ Ἀρ. Πάγου 212 τοῦ 1869).

Κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 109 τοῦ 1856 καὶ 1859, ἀπόφασιν τοῦ Ἀρείου Πάγου οὐδεὶς Νόμος περιορίζει τὰ συμβαλλόμενα μέρη νὰ συμφωνήσωσι περὶ τυχηρῶν καὶ κινδύνων τοῦ ἀγοραζομένου πράγματος, ἄλλως πως παρ' ὅπως ὁ Νόμος κανονίζει·—κατὰ δὲ τὴν ὑπ' ἀριθ. 143 τοῦ 1864 ἀπόφασιν τοῦ Ἀρείου Πάγου, ἐπὶ πωλήσεως πραγμάτων, μέρος κατ' ἀριθμὸν συνόλου τινὸς ἀποτελούντων, ἡ πώλησις δὲν θεωρεῖται τελεία μέχρι τῆς ἐκ τοῦ συνόλου ἀποχωρίσεως τοῦ

πωληθέντος μέρους, οὐχ ἧττον δὲν ἀποκλείεται καὶ ἡ ἐναντία συμφωνία τῶν μερῶν περὶ μεταβιβάσεως τῆς κυριότητος καὶ πρὸ τῆς ἀποχωρίσεως, καθόσον ἡ τοιαύτη συμφωνία καθιστῶσα τὸν ἀγοραστὴν μέχρι τῆς ἀποχωρίσεως συγκύριον μετὰ τοῦ πωλητοῦ ἐπὶ τοῦ ὅλου πράγματος, ἀναλόγως τοῦ πωληθέντος ὡρισμένου κατ' ἀριθμὸν μέρους, δὲν ἔχει τι τὸ ἀθέμιτον (Dellainarre droit com τόμ. 4. § 37. καὶ ἑπόμενα).

Αἱ ἀνωτέρω ἀποφάσεις εἰσὶν ἐν μέρει ἐσφαλμέναι, διότι ναὶ μὲν ὁ ἀγοραστὴς καὶ πᾶς τρίτος εἶναι ἐλεύθερος ν' ἀναδέχηται τοὺς κινδύνους τοῦ πωληθέντος ἢ καὶ ἀλλοτρίου πράγματος, ἀλλ' ἐκ τούτου δὲν ἕπεται ὅτι διὰ τῆς τοιαύτης ἀναδοχῆς ἀπέκτησε καὶ τὴν κυριότητα τοῦ πωληθέντος, 1) διότι τὸ ζήτημα τῶν κινδύνων δὲν κανονίζει τὸ ζήτημα τῆς κυριότητος, καθότι ἀπὸ τῆς στιγμῆς τῆς ἄνευ ὅρου πωλήσεως, τὸ συνάλλαγμα θεωρεῖται τέλειον καὶ δὲν δύναται ὁ πωλητὴς ν' ἀποφύγῃ ἐκ τῶν συνεπειῶν προτείνων ὅτι δὲν ἐγένετο ἡ παράδοσις ἢ ὅτι δὲν ἐτελέσθη ἡ ἀρίθμησις καὶ στάθμισις καὶ ὅτι δὲν ἤρξαντο οἱ κίνδυνοι κατὰ τοῦ ἀγοραστοῦ, καθότι ὁ ἀγοραστὴς εἴτε διατρέχων εἴτε μὴ, τοὺς κινδύνους τοῦ πωληθέντος, δύναται νὰ ἐκβιάσῃ τὸν ἀγοραστὴν πρὸς παράδοσιν, ἄλλως πρὸς ἀποζημίωσιν·— ἄρα μεταξὺ πωλητοῦ καὶ ἀγοραστοῦ δὲν ἐξετάζεται ἡ κυριότης, διότι χορηγεῖται ἡ ἐκ τοῦ συναλλάγματος ἀγωγὴ καθ' ἣν ὁ πωλητὴς ὑποχρεοῦται νὰ παραδώσῃ τὸ πρᾶγμα εἰς τὸν ἀγοραστὴν κλπ. 2) διότι ἀπὸ τῆς πωλήσεως ὁ ἀγοραστὴς ὑποκαθιστάμενος εἰς ὅλα τὰ δικαιώματα τοῦ πωλητοῦ, καὶ πλείω τούτων, (διότι δὲν διαδέχεται καὶ τὴν κακὴν τούτου πίστιν, ἣν ἠγνόει) δὲν ἔχει ἀνάγκην νὰ ἦναι κύριος τοῦ πωληθέντος, ἀπέναντι τοῦ πωλητοῦ, διότι ὡς εἴπομεν, ὁ πωλητὴς εἶναι πάντοτε ὑπόχρεως πρὸς παράδοσιν τοῦ πωληθέντος, ἄλλως πρὸς ἀποζημίωσιν, διὰ τοῦτο καὶ ἐπ' αὐτῶν τῶν ὑπὸ μέτρησιν καὶ στάθμισιν πωλήσεων, ἂν καὶ πρὸ τῆς μετρήσεως καὶ σταθμίσεως οἱ κίνδυνοι δὲν εἶναι εἰς βάρος τοῦ ἀγοραστοῦ, εἴτε παραλαβόντος εἴτε μὴ τὸ πωληθὲν, οὐχ ἧττον δὲν δύναται ὁ πωλητὴς ν' ἀποσυρθῇ ἐκ τοῦ συναλλάγματος πρὸ τῆς σταθμίσεως καὶ παραδόσεως ἀλλ' ὀφείλει νὰ ἐκτελέσῃ αὐτὸ (ὡς ὀρθῶς παρεδέχθη ἡ ὑπ' ἀριθ. 190 τοῦ 1865, ἀπόφασις τοῦ 'Αρείου Πάγου ἀναιρέσασα τὴν ὑπ' ἀριθ. 840 τοῦ 1862 ἀπόφασιν τοῦ 'Εφετείου Πατρῶν), 3) διότι τὸ ζήτημα τῆς κυριότητος ἔχει ἐπιῤῥοὴν ὡς πρὸς τοὺς τρίτους οἵτινες ἠγόρασαν ἢ κατέσχον τὰ πωληθέντα διαρκούντων τῶν κινδύνων, ἢ καὶ πρὸ τῆς παραδόσεως αὐτῶν εἰς τὸν πρῶτον ἀγοραστὴν καίτοι ἀναδεξάμενον τοὺς πρὸ τῆς παραδόσεως κινδύνους, ἑπομένως ἀσχέτου ὄντος τοῦ ζητήματος τῶν κινδύνων πρὸς τὸ ζήτημα τῆς κυ-

ριότητος, ἕπεται ὅτι δὲν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν θέλησιν τοῦ πωλητοῦ καὶ τοῦ ἀγοραστοῦ νὰ γίνῃ κύριος ὁ ἀγοραστὴς καὶ νὰ ἔχῃ ἀγωγὰς κατὰ τρίτων, διότι ὁ Νόμος διατάσσει ὅτι οὐκ ἀπὸ τοῦ συμφώνου ἀλλ' ἀπὸ τῆς παραδόσεως καὶ πληρωμῆς τοῦ τιμήματος καθίσταται κύριος τοῦ πωληθέντος ὁ ἀγοραστὴς, ἐπὶ δὲ τῶν ἐπὶ πιστώσει πωλήσεων γίνεται ὡσαύτως κύριος ἀπὸ τῆς παραδόσεως καὶ πρὸ τῆς καταβολῆς τοῦ τιμήματος [§ 41. εἰσηγ. 2, 1. Ν. 11. § 2. Πανδ. 19, 1. Ν. 19 καὶ 53. Πανδ. 18, 1. Ν. 9. Βασιλ. 19, 1. Ν. 5. § 18. Πανδ. 14, 4. Ν. 5. Βασιλ. 18. 2]. 4) διότι ἀπέναντι τοιούτων ὁρισμῶν τοῦ Δικαίου, δὲν δύνανται νὰ παραβλαφθῶσι τὰ δικαιώματα τῶν τρίτων ἐκ τῆς περὶ κινδύνων συμφωνίας μεταξὺ πωλητοῦ καὶ ἀγοραστοῦ, διότι κατὰ τὸν Νόμον ἐνόσῳ ὁ πωλητὴς δὲν παρέδωσε, κατὰ τὰ συμπεφωνημένα, τὸ πωληθὲν εἰς τὸν ἀγοραστὴν, δύναται νὰ τὸ πωλήσῃ καὶ εἰς δεύτερον καὶ τρίτον ἀγοραστὴν καὶ καθεξῆς, τοιαύτη δὲ πώλησις εἶναι ἰσχυρὰ καὶ δὲν δύναται νὰ προσβληθῇ ὑπὸ τοῦ πρώτου ἀγοραστοῦ, εἴτε διατρέχοντος εἴτε μὴ, τοὺς πρὸ τῆς παραδόσεως κινδύνους (Ν. 1. Πανδ. 19. 1. § 3. εἰσηγ. 3. 13 καὶ διατ. 6. cod. 4. 39)·—διὰ τὸν αὐτὸν δὲ λόγον καὶ οἱ δανεισταὶ τοῦ πωλητοῦ κατάσχοντες τὸ πωληθὲν εἰς χεῖρας αὐτοῦ πρὸ τῆς παραδόσεως, δὲν δύνανται ν' ἀποκρουσθῶσιν ὑπὸ τοῦ ἀγοραστοῦ, ὅστις μόνον προσωπικὴν ἀγωγὴν θὰ ἔχῃ κατὰ τοῦ πωλητοῦ, ἄλλως παραλύουσιν αἱ περὶ ἀγοραπωλησίας ἀρχαὶ τοῦ Δικαίου, διότι κατὰ τοὺς Νόμους 1. Πανδ. 18, 1. Ν. α. § 1. Βασιλ. 19. 1. Ἁρμ. Γ. Γ. §. 4. ἡ ἀγορασία τοῦ ἐθνικοῦ Δικαίου ἐστὶν, κατὰ δὲ τὸν Νόμον Ἁρμ. Α. Θ. § 10, 11 καὶ 12, «παρὰ τὰ κοινὰ νόμιμα συμφωνεῖν οὐκ ἔξεστιν» δι' ἰδιωτικοῦ συμφώνου τὸ κοινὸν νόμιμον οὐκ ἐναλλάσσεται·«—ὅσα σύμφωνα γένηται, ὑπεναντία Νόμων, μηδεμίαν ἔχειν ἰσχύν»·—ἄρα καὶ ἂν συμφωνήσῃ ὁ ἀγοραστὴς νὰ διατρέχῃ τοὺς κινδύνους δὲν ἀποκτᾷ ὅμως τὴν κυριότητα τοῦ πωληθέντος, διότι ὡς πρὸς τὴν κυριότητα ἔλαβεν ὑπ' ὄψιν ὁ Νόμος τὴν παρέμβασιν καὶ τὰ δικαιώματα τῶν τρίτων, ἄλλως καὶ ἐπὶ ἠρτημένων καρπῶν ἀναδεχόμενος ὁ ἀγοραστὴς τοὺς πρὸ τῆς ἐκκοπῆς κινδύνους ἤθελε γίνεσθαι κύριος αὐτῶν πρὸ τῆς ἐκκοπῆς, τοῦθ' ὅπερ ἀπαγορεύεται, διότι κατὰ τοὺς Νόμους 43 καὶ 49. Βασιλ. 15, 1 καὶ τὸ ἄρθρ. 7 τοῦ περὶ διακρίσεως κτημάτων Νόμου, οἱ ἠρτημένοι καρποὶ εἰσὶ μέρος τοῦ ἀγροῦ καὶ κατὰ συνέπειαν ἀνήκουσιν εἰς τὸν κύριον τοῦ κτήματος μέχρι τῆς ἀποχωρίσεως·—ὅθεν οἱ τρίτοι δύνανται ἰσχυρῶς καὶ νομίμως νὰ τοὺς κατάσχωσι κατὰ τοῦ κυρίου τοῦ κτήματος, χωρὶς νὰ ὀφείλωσι λόγον εἰς τὸν ἀγοραστὴν αὐτῶν, ὅστις ἀγοράσας ἠρτημένους καρποὺς ὤφειλε νὰ γνωρίζῃ ὅτι δὲν δύναται νὰ γίνῃ κύριος αὐτῶν πρὸ τῆς ἐκκοπῆς

καὶ παραδόσεως·—3) διότι τὸ ζήτημα τῶν κινδύνων εἶναι ὅλως προσωπικὸν μεταξὺ πωλητοῦ καὶ ἀγοραστοῦ καὶ δὲν δύναται νὰ ἐπιδράσῃ εἰς τὸ περὶ κυριότητος ζήτημα, τὸ ὁποῖον εἶναι ὅλως ἰδιαίτερον καὶ κανονίζεται ὑπὸ τοῦ Νόμου.

Κατὰ τὴν ὑπ᾽ ἀριθ. 190 τοῦ 1865 ἀπόφ. τοῦ Ἀρείου Πάγου, καὶ τοὺς Νόμ. 35. § 5—7. 62. § 2. Πανδ. 18, 5. Ν. 1. § 1, 5. Πανδ. 18, 6. καὶ διατ. 2. cod. 4, 48. ἐὰν ἡ πώλησις ἀπαιτῇ μέτρησιν καὶ ἀρίθμησιν, διὰ νὰ προσδιορισθῇ ἀκριβῶς τὸ ποσὸν τοῦ πωληθέντος πράγματος ἢ τοῦ τιμήματος, ὁ δὲ ἀγοραστὴς κατέστη ὑπερήμερος εἰς τὴν μέτρησιν ἢ ἀρίθμησιν, ὁ πρότερον παρὰ τῷ πωλητῇ ὑπάρχων κίνδυνος, μεταβαίνει εἰς τὸν ἀγοραστήν· — κατὰ δὲ τὸν Νόμον 1. § 3. Πανδ. 18, 6. Ν. γ′. Βασιλ. 53, 7. ἐπὶ πωλήσεως οἴνων παραδοτέων ἐκ δοχείων κατὰ μέτρησιν ἢ στάθμισιν, ἐὰν ὁ ἀγοραστὴς δὲν προσέλθῃ ἐντὸς τῆς προθεσμίας πρὸς μέτρησιν καὶ παράδοσιν, δύναται ὁ πωλητής, μετὰ προηγουμένην διαμαρτύρησιν κατὰ τοῦ ἀγοραστοῦ, νὰ χύσῃ τὸν οἶνον, διὰ νὰ ἐλευθερώσῃ τὰ δοχεῖα του·—καλὸν ὅμως εἶναι, λέγει ὁ Νόμος, νὰ μὴ πράξῃ τοῦτο ἀλλὰ νὰ ζητήσῃ τὸ ἐνοίκιον τῶν δοχείων του, ἢ πᾶσαν ἄλλην ἀποζημίωσιν, ἢ τοὐλάχιστον νὰ πωλήσῃ τὸν οἶνον εἰς ἄλλον διὰ λογαριασμὸν τοῦ ὑπερημέρου ἀγοραστοῦ εἰς οἵαν ἐπιτύχῃ τιμήν·—κατὰ δὲ τὸν Νόμ. Ε′. Βασιλ. 53, 7. ἐὰν δὲν προσδιωρίσθη προθεσμία ὑπὸ τῶν μερῶν διὰ τὴν ἐκκένωσιν τῶν δοχείων, αὕτη γίνεται πρὸ τοῦ περιμενομένου τρυγητοῦ, ἐκτὸς ἐὰν πρόκηται περὶ οἰνεμπόρου ὅστις ἔχει ἀνάγκην τῶν δοχείων πρὸ τοῦ τρυγητοῦ.

Αἱ ἀνωτέρω ἀρχαὶ ἐξυπακούονται καὶ ἐπὶ παρομοίων πωλήσεων, ἀλλ᾽ ἡ ἐμπορικὴ συνήθεια καθιέρωσεν ὅτι ὁ πωλητὴς δὲν πρέπει νὰ χύνῃ τὰ ῥευστὰ εἰς τοὺς δρόμους, ἕνεκα τῆς βραδύτητος ἢ ἀποποιήσεως τοῦ ἀγοραστοῦ περὶ τὴν παραλαβὴν αὐτῶν, ἀλλ᾽ ὀφείλει ὡς διαχειριστὴς ἀλλοτρίων νὰ τὰ πωλήσῃ εἰς οἵαν δυνηθῇ νὰ ἐπιτύχῃ τιμήν, διὰ νὰ μὴ ζημιώσῃ πολὺ τὸν ἀγοραστήν·—ἡ συνήθεια αὕτη δικαιολογεῖται ἐκ τῆς ἀναπτύξεως τῶν ἐπιχειρήσεων καὶ βιομηχανιῶν, διότι καὶ αὐτὰ τὰ περιττώματα κατέστησαν ἀντικείμενον ἐμπορίου καὶ κερδοσκοπίας, ἄρα οἱουδήποτε εἴδους καὶ ἂν ἦναι τὸ ῥευστόν, οἷον οἶνος, ὄξος, ἔλαιον, πετρέλαιον, σοῦμα, ῥακίον, ῥούμιον, κλπ. εὑρίσκει παραχρῆμα ἀγοραστήν, ἀρκεῖ νὰ γίνῃ συγκατάβασίς τις εἰς τὴν τιμήν.

Ἐπὶ τῶν ὑπὸ ὅρον ἀρεσκείας τελουμένων πωλήσεων, καίτοι ταχθείσης προθεσμίας πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ πράγματος ἐκ μέρους τοῦ ἀγοραστοῦ, πᾶς κίνδυνος πρὸ τῆς ἐπισκέψεως ταύτης εἶναι εἰς βάρος τοῦ πωλητοῦ, καθὼς ἐπίσης καὶ πᾶσα ὑπέρθεσις τοῦ ἀγοραστοῦ περὶ τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ πράγματος δὲν καταλογίζεται εἰς τὸν ἀγοραστήν, διότι

οὗτος δὲν ἔδωσε τὴν συναίνεσίν του εἰς τὴν ἀγοραπωλησίαν εἰμὴ ἀφοῦ ἴδῃ τὸ πρᾶγμα καὶ εὐχαριστηθῇ ἐξ αὐτοῦ, ἑπομένως ἔχει τὸ δικαίωμα εἰς πᾶσαν ἐποχὴν νὰ μὴ παραδεχθῇ τὴν πώλησιν·—ἄλλως ἔχει τὸ πρᾶγμα ὅταν ἡ πώλησις ἐγένετο ἐπὶ δείγματι, διότι ἡ τοιαύτη ἐπὶ δείγματος ἀγοραπωλησία εἶναι πλήρης καὶ δὲν ἀπολείπεται ἢ νὰ παρατηρηθῇ τὸ πρᾶγμα καὶ ἂν εὑρεθῇ σύμφωνον ἢ καλήτερον μὲ τὸ τοῦ δείγματος, ἡ πώλησις ἔρρωται·—πᾶσα δ' ἀποποίησις τοῦ ἀγοραστοῦ περὶ τὴν δοκιμασίαν ἢ περὶ τὴν παραδοχὴν εἶναι εἰς βάρος του, ἡ δὲ δοκιμασία γίνεται διὰ πραγματογνωμόνων·—ἡ ἐπὶ δείγματι ἢ ἄλλῃ ἰσοδυνάμῳ παραστάσει πώλησις, εἶναι ὑποχρεωτικὴ καὶ διὰ τὸν πωλητὴν ὅστις παραστήσας ὅτι ἔχει πρὸς πώλησιν ὡρισμένόν τι πρᾶγμα, ὀφείλει νὰ τὸ εὕρῃ καὶ τὸ παραδώσῃ ὅπως τὸ παρέστησεν, εἴτε διὰ λόγων, εἴτε διὰ δείγματος (Ν. 4, 26, 27, 54. Βασιλ. 19, 8).

Ἐπὶ πωλήσεως πολλῶν πραγμάτων ἐξαρτωμένης ἐκ τῆς ἐκλογῆς τοῦ ἀγοραστοῦ, οἱ κίνδυνοι αὐτῶν ἀποβλέπουσι μέχρι τῆς ἐκλογῆς τὸν πωλητήν, ἂν ὅμως ὅλα τὰ πράγματα ἀπολεσθῶσι τυχαίως πρὸ τῆς ἐκλογῆς, ἡ τυχαία ἀπώλεια εἶναι εἰς βάρος τοῦ ἀγοραστοῦ (Ν. 95. πρ. Πανδ. 46, 3. Ν. 95. Βασιλ. 26, 5. κλπ.).

Ὁ πωλητὴς δὲν ὑποχρεοῦται νὰ παραδώσῃ τὸ πωληθὲν πρᾶγμα εἰς τὸν ἀγοραστήν, πρὶν λάβῃ παρ' αὐτοῦ τὸ τίμημα, ἐκτὸς ἐὰν ἐγένετο ἐναντία συμφωνία, ἢ ἐὰν ἡ πώλησις ἐγένετο ἐπὶ πιστώσει Ν. 13· § 8. καὶ Ν. 50. Πανδ. 19, 8 —πᾶσα ὑπερημερία τοῦ ἀγοραστοῦ περὶ τὴν καταβολὴν τοῦ τιμήματος τῆς ἀγοραπωλησίας συνεπάγεται τὴν ὑποχρέωσιν αὐτοῦ εἰς τὴν πληρωμὴν τόκων Ν. 5. cod. 4, 49. Ν. 60. Βασιλ. 19, 8. Ν. 2. cod. 4, 32. Ν. 51. Βασιλ. 23, 3. Ἀρμ. Γ. Γ. § 56. ἐκτὸς ἐὰν ἀποποιουμένου τοῦ πωλητοῦ νὰ λάβῃ τὰ χρήματα, παρακατατεθῶσι ταῦτα εἰς τὴν ἁρμοδίαν ἀρχὴν Ν. 24. Πανδ. 24, 1. Ν. 24. Βασιλ. 23, 3. καὶ ἀπόφ. Ἀρείου Πάγου 234 τοῦ 1870·—παρατηρητέον ἐνταῦθα ὅτι ἂν ἀντὶ τοῦ τιμήματος τῆς ἀγοραπωλησίας, κατὰ συναίνεσιν τῶν μερῶν, ἐδόθη ὑπὸ τοῦ ἀγοραστοῦ εἰς τὸν πωλητήν, γραμμάτιον εἰς διαταγὴν πληρωτέον ὑπὸ προθεσμίαν ἄνευ μνείας τόκου, εἰς τοιαύτην περίστασιν δὲν ὀφείλεται τόκος ἐπὶ τοῦ γραμματίου, ἢ ἀπὸ τῆς λήξεως αὐτοῦ, καίτοι ἀφορῶντος τίμημα ἀγοραπωλησίας, εἰμὴ ἀπὸ τοῦ διαμαρτυρικοῦ ἢ ἀπὸ τῆς ἀγωγῆς, διότι εἰς τὰ γραμμάτια ἐφαρμόζονται αἱ περὶ τόκων διατάξεις τοῦ Ἐμπορικοῦ Νόμου καὶ τῆς Πολιτικῆς Δικονομίας (ἴδε ἀποφ. Ἀρείου Πάγου 185 καὶ 270 τοῦ 1869).

Ἐν περιπτώσει ὑπερημερίας τοῦ πωλητοῦ περὶ τὴν παράδοσιν τοῦ πωληθέντος, ὑπόκειται οὗτος εἰς τὴν ἀπόδοσιν τῶν καρπῶν καὶ εἰς πᾶσαν ζημίαν τοῦ ἀγοραστοῦ ἐκ τῆς ἐξαχρειώσεως ἢ ὑποτιμήσεως

τοῦ πράγματος καὶ εἰς τὸ διαφέρον, ἀδιαφόρως ἐὰν τοῦτο ὑπερβαίνῃ τὸ τίμημα Ν. 1. πρ. Ν. 3. § 3. Πανδ. 19, 1. Ν. 1. Βασιλ. 19, 8. διατ. 10 καὶ 12. cod. 4, 49· ἐκτὸς ἐὰν ὁ ὑπερήμερος πωλητὴς ἀποδείξῃ ὅτι καὶ ἂν παρέδιδε τὸ πρᾶγμα εἰς τὸν ἀγοραστὴν ἐγκαίρως, οὐχ ἧττον ἤθελε συμβῆ καὶ παρ' αὐτῷ ἡ χειροτέρευσις πρὸ πάσης μεταπωλήσεως ἢ καταναλώσεως, ὅτε οὐδεμία ἀποζημίωσις ὀφείλεται, διότι τὸ κακὸν ἤθελε συμβῆ καὶ εἰς χεῖρας τοῦ ἀγοραστοῦ.

Μεταξὺ πωλητοῦ καὶ ἀγοραστοῦ δύναται νὰ συμφωνηθῇ ὅτι ὁ ἐπὶ πιστώσει ἀγοραστὴς δὲν γίνεται κύριος τοῦ πράγματος πρὶν πληρώσῃ ἐμπροθέσμως τὸ τίμημα (Ν. 2, 4. πρ. Ν. 5. Ν.6 καὶ 8. Πανδ. 18, 3.) ἀλλ' ἡ τοιαύτη ὑπὸ τοιοῦτον ὅρον πώλησις δὲν δύναται νὰ ἦναι ὑποχρεωτικὴ διὰ τοὺς τρίτους εἰμὴ ἐπὶ πωλήσεως ἀκινήτων κτημάτων ὅταν εἰς τὸ πωλητήριον συμβόλαιον γίνεται τοιαύτη μνεία, ἥτις συνεπῶς ἐγγράφεται καὶ εἰς τὸ βιβλίον τῆς μεταγραφῆς, ἀλλ' ἐπὶ κινητῶν πραγμάτων, ὧν ἡ κυριότης συνίσταται εἰς τὴν κατοχὴν, δὲν εἶναι ἰσχυρὰ ἡ τοιαύτη μεταξὺ πωλητοῦ καὶ ἀγοραστοῦ συμφωνία, ὡς πρὸς τὸν ἐν ἀγνοίᾳ ταύτης γενόμενον δεύτερον ἀγοραστὴν τῶν κινητῶν.

Ἐπιτρέπεται ὑπὸ τοῦ Νόμου καὶ συμφωνία ἐξωνήσεως μεταξὺ πωλητοῦ καὶ ἀγοραστοῦ, δηλ. τάσσεται προθεσμία ἐντὸς τῆς ὁποίας δύναται ὁ πωλητὴς νὰ ἐπιστρέψῃ τὰ χρήματα ἐντόκως (ἢ ἀτόκως) καὶ νὰ λάβῃ τὸ πωληθὲν πρᾶγμά του· παρελθούσης τῆς προθεσμίας ἡ πώλησις καθίσταται ἀμετάκλητος.

Ἐπίσης ἐπιτρέπεται ὑπὸ τοῦ Νόμου ὑπὲρ τοῦ ἀγοραστοῦ τὸ λεγόμενον σύμφωνον ἀπαρεσκείας (pactum displicentiae) δι' οὗ χορηγεῖται δικαίωμα εἰς τὸν ἀγοραστὴν νὰ ἐπιστρέψῃ ἐντὸς ὡρισμένου χρόνου τὰ πράγματα καὶ ἀναλάβῃ τὰ χρήματά του (Ν. 3. Βασιλ. 19, 1. Ν. 1. § 6. Βασιλ. 50, 4. Ν. 27 καὶ 63. Βασιλ, 19, 10.

Ὡς πρὸς τὴν παράδοσιν τῶν πωληθέντων καὶ τὴν περὶ αὐτῆς προθεσμίαν, λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ἡ συμφωνία τῶν μερῶν, ἐν δὲ περιπτώσει σιωπῆς τούτων, εἰ μὲν πρόκειται περὶ πωλήσεως ὑφεστώτων πραγμάτων ἐν ὡρισμένῳ τόπῳ, ἡ παράδοσις θὰ γίνῃ ἐν ᾧ τόπῳ κεῖνται ταῦτα, μὴ ὀφείλοντος τοῦ πωλητοῦ νὰ τὰ μεταφέρῃ εἰς τὸν τόπον τῆς ἐκλογῆς τοῦ ἀγοραστοῦ·—εἰ δὲ ἐπωλήθησαν ἄνευ προσδιορισμοῦ τόπου, ἢ ἐν προσδοκίᾳ, τότε ἡ παράδοσις θὰ γίνῃ εἰς τὸν τόπον τῆς πωλήσεως ἔνθα τὸ συνάλλαγμα κατηρτίσθη, Ν. 3. § 4. Πανδ. 19, 1. ὡς πρὸς δὲ τὴν προθεσμίαν, λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ἡ τοπικὴ συνήθεια, ἄλλως τε καὶ ἡ ἐποχὴ τῆς χρήσεως ἢ τῆς καταναλώσεως τοῦ πράγματος.

Κατὰ τὸν Νόμον, ναὶ μὲν ἡ πώλησις θεωρεῖται τετελεσμένη διὰ τῆς συναινέσεως τῶν μερῶν περί τε τοῦ πράγματος καὶ τοῦ τιμήματ-

τος, ἀλλ' ἐπὶ πωλήσεων γενομένων ἐπὶ πράγματος παρόντος ἢ μέλλοντος, ἀπαιτεῖται καὶ ἡ παράδοσις αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ πωλητοῦ εἰς τὸν ἀγοραστήν·—ἡ τοιαύτη παράδοσις ἐπὶ μὲν ἀκινήτων κτημάτων γίνεται νομίμως διὰ τῆς μεταγραφῆς, δι' ἧς ὁ ἀγοραστὴς ἀποκτᾷ καὶ τὴν νομὴν τοῦ πρὸς αὐτὸν πωληθέντος, ἂν ὅμως δὲν ἔλαβε καὶ τὴν πραγματικὴν κατοχὴν τοῦ πράγματος, δύναται νὰ τὴν λάβῃ δικαστικῶς παρὰ τοῦ πωλητοῦ, ἐπὶ δὲ κινητῶν ἀπαιτεῖται πραγματικὴ παράδοσις πρὸ τῆς ὁποίας δὲν ἀποκτᾷ τὴν κυριότητα ὁ ἀγοραστής· —ὅθεν ἂν ἐπὶ πωλήσεως ἀκινήτων δὲν γίνῃ μεταγραφή, ἐπὶ δὲ πωλήσεως κινητῶν δὲν γίνῃ παράδοσις καί, ὁ πωλητὴς πωλήσῃ καὶ παραδώσῃ εἰς ἄλλον τὰ πωληθέντα, ὁ πρῶτος ἀγοραστὴς δὲν ἔχει κανὲν δικαίωμα ἀγωγῆς κατὰ τοῦ δευτέρου, διότι οὐδεὶς νομικὸς δεσμὸς συνδέει αὐτούς, δικαιοῦται ὅμως νὰ ἐνάξῃ τὸν πωλητὴν προσωπικῶς περὶ παραδόσεως τοῦ πράγματος καὶ τοῦ διαφέροντος (Ν. 1. Πανδ. 19, 1. § 3. Εἰσηγ. 3, 13. διατ. 6. cod. 4, 39. καὶ ἀπόφ. τοῦ Ἀρείου Πάγου 42 τοῦ 1853.

Κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 278 τοῦ 1868, ἀπόφ. Ἀρ. Πάγου, ἐπὶ πωλήσεως ἀκινήτου, ὁ ἀγοραστὴς ἀποκτᾷ τὴν κυριότητα καὶ νομὴν αὐτοῦ διὰ τῆς μεταγραφῆς καὶ δύναται νὰ ἐνάξῃ περὶ διεκδικήσεως πάντα τρίτον κατέχοντα τὸ πωληθὲν πρὸ τῆς πωλήσεως ἐν ἰδίῳ ὀνόματι·—ἡ ἀπόφασις αὕτη δὲν φαίνεται ὀρθή, διότι ἡ συμβολικὴ παράδοσις διὰ μεταγραφῆς ἐπενοήθη νομοθετικῶς πρὸς ἀντικατάστασιν τῆς ὑπὸ τοῦ Ῥωμ. Νόμου ἀπαιτουμένης πραγματικῆς παραδόσεως τοῦ πωληθέντος, ἀλλ' ἀφοῦ ὁ πωλητὴς δὲν εἶχε τὴν σχολαίαν νομὴν καὶ δὲν ἠδύνατο φυσικῷ τῷ λόγῳ νὰ κάμνῃ τὴν παράδοσιν, ἕπεται ὅτι καὶ ἡ μεταγραφὴ δὲν δύναται νὰ ἔχῃ συνεπείας παραδόσεως καὶ κατὰ συνέπειαν ὁ ἀγοραστὴς δὲν δύναται νὰ κινήσῃ ἀγωγὴν κατὰ τοῦ τρίτου, ἐκτὸς ἐὰν διὰ τῆς πωλήσεως τῷ μετεβιβάσθη καὶ ἡ περὶ τούτου ἀγωγή, (ἴδε καὶ Ν. 11. § 13. Πανδ. 19, 1. καὶ ἀπόφ. τοῦ Ἀρείου Πάγου 159 τοῦ 1860 καὶ 22 τοῦ 1859).

Ἐπὶ τῶν ἐκ μέρους τοῦ δημοσίου γινομένων πωλήσεων κατὰ τὸ ἀπὸ 30 Ἀπριλίου 1855 περὶ δημοπρασιῶν διάταγμα, ἂν καὶ ἐγένετο ἡ κατακύρωσις εἰς ποσόν τι, οὐχ ἧττον ἐπιτρέπεται εἰς τὸ δημόσιον νὰ μὴ ἐγκρίνῃ τὴν πώλησιν, νὰ δεχθῇ νέαν προσφορὰν καὶ νὰ προβῇ εἰς νέαν δημοπρασίαν· ἐκτὸς ἐὰν διακηρύξῃ ὅτι ἡ προκειμένη δημοπρασία εἶναι τελευταία (δηλ. ὁριστικὴ καὶ τελειωτική) ὅτε δὲν δύναται ἐπ' οὐδεμιᾷ περιπτώσει νὰ ἐπιχειρήσῃ ἑτέραν καὶ ὀφείλει ἐπὶ ποινῇ ἀποζημιώσεως νὰ δώσῃ τὴν ἔγκρισιν εἰς τὸν ὑπερθεματιστήν·—πᾶσα δὲ πρόφασις τοῦ δημοσίου ὅτι ἡ γενομένη τελευταία δημοπρασία ἦτο παράτυπος καὶ διὰ τοῦτο προβαίνει εἰς νέαν, τότε μό-

νον δύναται νὰ ἦναι εὔλογος, ὅταν ἡ παρατυπία ἦναι ἀληθὴς καὶ σπουδαία καὶ προῆλθεν ἐκ μέρους τοῦ ὑπερθεματιστοῦ καὶ οὐχὶ ἐκ μέρους τοῦ δημοσίου, διότι ἄλλως οἱ ὑπάλληλοι τοῦ δημοσίου ἤθελον κάμνει παρατυπίας διὰ νὰ κερδοσκοπήσῃ τὸ δημόσιον ἐκ νέας προσφορᾶς, ὅπερ ἀντιβαίνει εἰς τὸν Νόμον καὶ εἰς τὴν καλὴν πίστιν·—ἀλλὰ καὶ ἂν παραδεχθῇ τις ὅτι ὁ Νόμος δὲν κάμνει διάκρισιν ὡς πρὸς τὸν αἴτιον τῆς παρατυπίας, οὐχ ἧττον ὁσάκις αὕτη προέρχεται ἐκ τῶν ὑπαλλήλων τοῦ δημοσίου, οὗτοι εἰσὶν ὑπόχρεοι ν' ἀποζημιώσωσι τὸν ὑπερθεματιστὴν δια τὴν ἐκ τῆς παρατυπίας προκύψασαν αὐτῷ ζημίαν.

Ὁ τελευταῖος πλειοδότης ἐγκύρου δημοπρασίας δικαιοῦται νὰ λάβῃ τὴν ἔγκρισιν καὶ τὰς ἐλπιζομένας ὠφελείας ἐκ τῆς δημοπρασίας ταύτης καί, ἐν ἀρνήσει τοῦ δημοσίου, ὑπόκειται τοῦτο εἰς ἀποζημίωσιν, διότι ἡ πώλησις εἶναι τετελεσμένη καὶ ὑποχρεωτικὴ διὰ τὸ δημόσιον· τὸ δὲ ἄρθρ. 12 τοῦ ἀπὸ 30 Ἀπριλίου 1855 περὶ δημοπρασιῶν διατάγματος διετυπώθη μόνον ὑπὲρ τοῦ τελευταίου πλειοδότου τοῦ νὰ δύναται νὰ παραιτηθῇ ἐὰν δὲν λάβῃ τὴν ἔγκρισιν ἐντὸς πέντε ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ἀφίξεως τῶν πρακτικῶν τῆς δημοπρασίας εἰς τὸ ἁρμόδιον ὑπουργεῖον·—ἀλλὰ καὶ ὡς πρὸς τὴν ἄφιξιν τῶν πρακτικῶν ὁ Νόμος δὲν ἀφῆκε τὸ δημόσιον εἰς τὴν διάκρισίν του, διότι ἀπαιτεῖ ν' ἀποστελῶσι τάχιον τὰ πρακτικὰ καὶ μόνον ἐξαιρεῖ τὰς ἀποστάσεις τῶν ταχυδρομείων ὡς πρὸς τὴν ἀποστολὴν τῶν πρακτικῶν εἰς τὸ ὑπουργεῖον καὶ ὡς πρὸς τὴν ἄφιξιν τῆς ἐγκρίσεως εἰς τὸν τόπον τοῦ τελευταίου πλειοδότου·—ἐν ἄλλαις λέξεσιν ἡ ἔγκρισις πρέπει νὰ γίνῃ καὶ δοθῇ εἰς τὸν τελευταῖον πλειοδότην ἐντὸς πέντε ἡμερῶν ἀπὸ τῆς κατακυρώσεως, προστιθεμένων καὶ τῶν ἀπαιτουμένων ταχυδρομικῶν ἡμερῶν διὰ τὴν ἀποστολὴν τῶν πρακτικῶν καὶ τὴν ἄφιξιν τῆς ἐγκρίσεως, ἄλλως παρελθουσῶν τῶν προθεσμιῶν τούτων, ὁ τελευταῖος πλειοδότης ἔχει δικαίωμα νὰ παραιτηθῇ, ἂν ὅμως δὲν κάμῃ χρῆσιν τοῦ δικαιώματος τούτου, τότε ὀφείλει τὸ δημόσιον νὰ τὸν ἐφοδιάσῃ μὲ τὴν ἔγκρισιν, κατὰ πᾶσαν δὲ περίστασιν νὰ τὸν ἀποζημιώσῃ διὰ τὴν μήπω γενομένην ἢ βραδέως ἐλθοῦσαν ἔγκρισιν, εἰς πᾶν ὅ,τι ἐζημιώθη ἢ δὲν ἠδυνήθη νὰ κερδίσῃ

Τ' ἀνωτέρω ἐπὶ δημοπρασιῶν τοῦ δημοσίου ἐφαρμόζονται καὶ ἐπὶ δημοπρασιῶν τῶν δήμων κατὰ τὸ ἄρθρ. 14 τοῦ περὶ δημοτικῶν φόρων Νόμου τῆς 22 Δεκεμβρίου 1847—τοιαύτη εἶναι καὶ ἡ Νομολογία τοῦ Ἀρείου Πάγου.

Ἐκτὸς τῶν δημοπρασιῶν τὸ δημόσιον κάμνει καὶ ἄλλας τυχηρὰς ἀγοραπωλησίας, ἤτοι ἐκποίησιν ὁμολογιῶν εἰς βάρος τοῦ δημοσίου ταμείου·—τοιαῦται ἐκποιήσεις γίνονται καὶ ἐν Εὐρώπῃ ὑπὸ τῶν Κυβερνήσεων πρὸς ἐξοικονόμησιν ἀναγκῶν καὶ δι' ἔκτακτα ἔξοδα.

Αἱ Κυβερνήσεις ἔχουσαι ἀνάγκην δανείων, προσδιορίζουσιν ὁλικόν τι χρηματικὸν ποσὸν, τὸ διαιροῦσιν εἰς μετοχὰς πρὸς τόσον ἑκάστην καὶ πωλοῦσι τὰς μετοχὰς ὀλιγώτερον βεβαίως τῆς ὀνομαστικῆς ἀξίας των, ἤτοι πρὸς τόσον τοῖς ἑκατὸν, ὅσον ἐπιτύχωσιν, ὁρίζουσι τόκον τόσα τοῖς 0/0 ἐφ' ἑκάστης μετοχῆς καὶ προθεσμίαν πολλῶν ἐτῶν ἐντὸς τῶν ὁποίων θὰ πληρωθῶσιν αἱ μετοχαὶ, προσδιορίζουσιν ἐποχὴν κληρώσεων καθ' ἃς οἱ λαχόντες ὠφελοῦνται σημαντικὰ, οἱ δὲ τελευταῖοι θὰ λάβωσι κατὰ τὴν λῆξιν τῆς προθεσμίας ἀκέραιον τὸ ποσὸν τῶν μετοχῶν καὶ τοὺς συμφωνηθέντας τόκους κατὰ τὰς διαφόρους προθεσμίας.

Π. χ. Τὰ Ἰταλικὰ δάνεια διαφόρων ἐκδόσεων, ἐνῷ εἶναι ὡρισμένα πρὸς 100 φράγκα δι' ἑκάστην μετοχὴν πωλοῦνται ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως πρὸς 50, 55 ἢ 65. τοῖς 0/0 οἱ δὲ ἀγορασταὶ τῶν ὁμολογιῶν διαπραγματεύονται ταύτας μὲ κερδοσκοπίαν διὰ μεταπωλήσεως, ἤτοι διὰ παραδόσεως εἰς ἄλλον, διότι συνήθως γίνονται εἰς διαταγὴν παντὸς κομιστοῦ καὶ δὲν ἀπαιτεῖται ὀπισθογράφησις ἢ ἄλλη πρᾶξις ἐκχωρήσεως·—οἱ κάτοχοι τῶν ὁμολογιῶν θὰ λάβωσι σῶον τὸ ποσὸν καὶ τόκους καθ' ἑξαμηνίαν (ἢ ὅπως ἄλλως διετυπώθη) ἐὰν δ' ἐπιτύχωσι νὰ κληρωθῶσιν οἱ ἀριθμοί των κατὰ τὰς πρώτας ἢ τὰς ἑπομένας κληρώσεις, κερδίζουσι τὴν διαφορὰν μεταξὺ ὀνοματικῆς ἀξίας καὶ ἐκείνης εἰς ἣν ἀγόρασαν τὰς ὁμολογίας, διότι ἡ Κυβέρνησις θέλει ἐξαργυρώσει τὰς ὁμολογίας ἐπ' ἀκέραιον.

Π. χ. Τὸ ὑπὸ διαπραγμάτευσιν ἑλληνικὸν δάνειον τῶν 28 ἑκατομμυρίων πληρωτέον ἐντὸς 28 ἐτῶν, διηρέθη εἰς μετοχὰς πρὸς 225 φράγκα ἑκάστη, αἱ μετοχαὶ πωλοῦνται πρὸς 200 φράγκα ἐπάνω κάτω·—ἐκ τοῦ ποσοῦ τῶν ὁμολογιῶν πληρώνεται τόκος πρὸ 8. καὶ ἐν μέρει πρὸς 9 τοῖς 0/0 ὑπὸ τοῦ δημοσίου·—ὡρίσθησαν ἐποχαὶ κληρώσεως·—οἱ λαχόντες λαμβάνουσι τὸ ὁριζόμενον δι' ἑκάστην κλήρωσιν ποσόν·—διὰ τῆς βαθμιαίας κληρώσεως, καὶ ἐξαργυρώσεως, ἐλαττοῦνται αἱ μετοχαὶ, καὶ φθάνουσιν εἰς τὴν ἀξίαν των, ἔσθ' ὅτε καὶ ὑπερτιμῶνται·—γίνονται δὲ κατὰ πᾶσαν ἐποχὴν ἀντικείμενον διαπραγματεύσεως καὶ κερδοσκοπίας καὶ τοιουτοτρόπως ἐνῷ τὸ δημόσιον διὰ τῆς πωλήσεως τῶν ὁμολογιῶν ἐξοικονομεῖ χρήματα καὶ λαμβάνει μεγάλας προθεσμίας ἐπὶ μικρῷ τόκῳ, ἀφ' ἑτέρου παρουσιάζεται μεταξὺ τῶν ἐμπόρων καὶ αὐτῶν τῶν ἰδιωτῶν ἀντικείμενον τύχης καὶ κερδοσκοπίας καὶ μεγάλη κυκλοφορία συναλλαγῶν.

Ἐπίσης καὶ αἱ μετοχαὶ τῶν τραπεζῶν καὶ ἄλλων ἀνωνύμων ἑταιριῶν, γίνονται ἀντικείμενον ἀγοραπωλησίας καὶ κερδοσκοπίας, ὑπερ-

τιμῶνται δὲ πολλάκις ἕνεκα τῶν μεγάλων κερδῶν ἅτινα διανέμουσιν αἱ ἑταιρίαι αὗται εἰς τοὺς μετόχους κλπ.

Εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ ἰδίως εἰς τὰς μεγάλας ἐμπορικὰς ἀγορὰς καὶ εἰς τὰ χρηματιστήρια, μεγάλην ἐκδούλευσιν καὶ μεγίστας ὠφελείας ἀποτελεῖ τὸ κάμβυον, ἤτοι ἡ πώλησις νομισμάτων ἐν χάρτῃ — ἄνθρωπος ὀξυδερκὴς καὶ ἐπιχειρηματίας, χαίρων ὑπόληψιν ἔν τινι τόπῳ ἔχων δὲ ὁμοίους ἀνταποκριτὰς εἰς ἄλλας ἀγοράς, δύναται ἄνευ χρηματικῶν κεφαλαίων νὰ κάμῃ μέγιστον κύκλον χρηματικῶν συναλλαγῶν καὶ νὰ ὠφελήσῃ ἑαυτὸν καὶ τοὺς ἀνταποκριτάς του, χωρὶς νὰ λάβῃ τὸν κόπον νὰ μετρήσῃ χρήματα· — ὁ τοιοῦτος μανθάνων ὅτι ἔμπορός τις ἔχει ἀνάγκην νὰ ἐμβάσῃ χρήματα εἴς τινα τόπον, ζητεῖ ταῦτα παρ' αὐτοῦ καὶ δίδει πρὸς αὐτὸν συναλλαγματικὴν πληρωτέαν εἰς τὸν εἰρημένον τόπον, παρὰ τοῦ ἐκεῖσε ἀνταποκριτοῦ του· — διὰ τοῦ μέσου τούτου ἀπέκτησεν ἤδη χρήματα μετρητά, ἐξ ὧν δύναται νὰ ὠφεληθῇ, γράφει δὲ εἰς τὸν ἀνταποκριτήν του, εἰς βάρος τοῦ ὁποίου ἔσυρε τὴν συναλλαγματικήν, νὰ δεχθῇ καὶ πληρώσῃ τὴν συναλλαγματικὴν οὐχὶ διὰ χρημάτων, ἀλλὰ δι' ἐκδόσεως ἄλλης συναλλαγματικῆς εἰς διαταγὴν τοῦ τῆς πρώτης συναλλαγματικῆς κομιστοῦ, καὶ εἰς βάρος αὐτοῦ τούτου τοῦ γράφοντος (ἢ ἄλλού τινος) καὶ οὕτω πως ὁ κομιστὴς λαμβάνων τὴν συναλλαγματικὴν τὴν ἐξαργυρώνει διὰ μεταβιβάσεως εἰς τὴν διαταγὴν ἄλλου· — ὅταν δ' οὗτος τὴν ἐξαποστείλῃ εἰς τὸν δέκτην, αὐτὸς ἐπινοεῖ δι' ἄλλης συναλλαγματικῆς τὴν ἐξαργύρωσιν ἐκείνης καὶ οὕτω καθεξῆς· τοιουτοτρόπως διὰ συναλλαγματικῶν ἐπὶ συναλλαγματικῶν καὶ δι' ἀλλεπαλλήλων πωλήσεων νομισμάτων ἐν χάρτῃ, εἰς βάρος τῶν κατὰ διαφόρους τόπους ἀνταποκριτῶν του καὶ διὰ τῆς ἐκ μέρους τούτων ἐκδόσεως ἄλλων συναλλαγματικῶν εἰς βάρος τούτου, ἢ ἄλλων προσώπων μεθ' ὧν ὑπάρχει συνεννόησις, δύναται νὰ ἐπισωρευθῇ εἰς τὸ πρώην κενὸν ταμεῖον τοῦ εὐϋπολήπτου ἐμπόρου, ἄφθονον μεταλλικὸν ἐκ τοῦ ὁποίου καὶ τόκους νὰ ἐπιδιώκῃ καὶ προβλέψεις πραγματειῶν ἐπὶ χρήμασι νὰ κάμῃ καὶ ἀποστολὰς χρημάτων καὶ πραγματειῶν εἰς διάφορα τῆς ὑφηλίου μέρη νὰ κατορθώσῃ, χωρὶς νὰ ἔχῃ ἐξ ἀρχῆς οὐδὲ λεπτόν· — ἡ μόνη δὲ προσοχὴ αὐτοῦ συνίσταται εἰς τὴν πρόνοιαν καὶ φροντίδα τοῦ, νὰ γίνωνται δεκταὶ αἱ τραβικτικαί του, εἰς τὸ νὰ ὑποδέχηται ἀμέσως τὰς εἰς βάρος του τραβικτικὰς τῶν ἀνταποκριτῶν του, καὶ εἰς τὸ νὰ προϋπαντᾷ τὰς πληρωμάς, εἴτε διὰ νέων τραβικτικῶν, εἴτε καὶ διὰ μετρητῶν ἐν ἀνάγκῃ· — ὅταν δὲ διὰ τοῦ τοιούτου μέσου ἀποκτήσῃ σπουδαίαν περιουσίαν, δὲν ἔχει ἀνάγκην τῆς συνεννοήσεως τῶν ἄλλων, διότι πωλῶν χρήματα ἐν χάρτῃ, ἀδιαφορεῖ ἐὰν ὁ δέκτης πληρώσῃ ταῦτα τοῖς μετρητοῖς ἢ διὰ χάρτου.

ΕΠΙ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΝΟΜΟΥ

Μετὰ τὰ ὡς ἀνωτέρω περὶ ἀγοραπωλησίας ἐκτεθέντα μεταβαίνομεν εἰς τὸ ἄρθρ. 109 τοῦ Ἐμπορ. Νόμου κατὰ τὸ ὁποῖον ἡ ἀγορὰ καὶ πώλησις ἀποδεικνύεται δι' οἱουδήποτε τῶν ἑξῆς μέσων· 1) διὰ δημοσίων ἐγγράφων, 2) δι' ἰδιογράφων, ἤτοι δι' ἰδιωτικῶν ἐγγράφων γεγραμμένων ὑπό τινος τῶν συναλλαττομένων καὶ φερόντων τὰς ὑπογραφὰς αὐτῶν· ταῦτα λέγονται ἰδιόγραφα, καὶ ταῦτα ζητεῖ ὁ Νόμος, οὐχὶ δὲ τὰ παρ' ἄλλων γεγραμμένα τὰ ὁποῖα εἶναι ὕποπτα καὶ ὡς πρὸς τὸ περιεχόμενον καὶ ὡς πρὸς τὴν γνησιότητα τῶν ὑπογραφῶν, τοῦτο δὲ προκύπτει καὶ ἐκ τῶν παρακατιῶν· 3) διὰ σημειώσεως ἢ λογαριασμοῦ κολλυβιστοῦ τινος ἢ μεσίτου, ὑπογεγραμμένου ἐν τάξει παρὰ τῶν συμβαλλομένων, ὁ ἐστὶν ἐμπιστεύεται ὁ Νόμος εἰς τὸν κολλυβιστὴν καὶ τὸν μεσίτην νὰ κάμῃ τὸ ἔγγραφον ἢ τὸν λογαριασμὸν, διότι εἶναι πρόσωπον κατάλληλον ὡς ἐκ τῆς θέσεώς του·— ἀλλ' ἐπειδὴ κατὰ τ' ἄρθρ. 409 437 καὶ 438 τῆς Πολ. Δικονομίας ἡ ὑπογραφὴ δίδει κῦρος εἰς τὸ περιεχόμενον τοῦ ἐγγράφου, δὲν ἀπαιτεῖται νὰ ἦναι τοῦτο ἰδιόγραφον, ἢ παρὰ κολλυβιστοῦ ἢ μεσίτου γεγραμμένον, τόσῳ μᾶλλον ὅσον εἰς τὴν Ἑλλάδα δὲν ὑπάρχουσιν ἀναγνωρισμένοι κολλυβισταὶ καὶ μεσῖται, εὐχῆς ὅμως ἔργον εἶναι νὰ ληφθῇ νομοθετικὴ πρόνοια περὶ αὐτῶν, διὰ νὰ ὑπάρχῃ κάποια ἐγγύησις καὶ προσέτι νὰ διαταχθῇ διὰ Νόμου ὅτι διὰ πᾶσαν συμφωνίαν ἀξίας ἄνω τῶν 50 δραχμῶν ἀπαιτεῖται δημόσιον ἔγγραφον, ἢ τοὐλάχιστον ἰδιόγραφον ἰδιωτικὸν καὶ ὅτι πᾶσα ὑπογραφὴ ἐπὶ ἐγγράφου παρ' ἄλλου συντεταγμένου θεωρεῖται μὴ γνησία, καὶ μόνον ὅρκος ὡς πρὸς τὴν γνησιότητα αὐτῆς δύναται νὰ ἐπαχθῇ εἰς τὸν ἀρνούμενον·— διὰ τοιούτου Νόμου θὰ ἐξασφαλισθῇ τὸ ἐμπόριον καὶ ἡ κοινωνία ἐκ τῶν πλαστογραφιῶν καὶ ἐκ τῶν ἀναιδῶν ἀρνήσεων τῶν ὑπογραφῶν (ἴδε περὶ τούτου καὶ σελ. 93—95 τοῦ Α'. Παραρτήματος τῆς Δικαστικῆς Πρακτικῆς ἐπὶ τῆς Πολ. Δικονομίας)· 4) διὰ τιμολογίου ἀποδεδεγμένου· 5) διὰ τῆς ἀλληλογραφίας· 6) διὰ τῶν βιβλίων τῶν συναλλαττομένων (ὅρα ὡς πρὸς τὰ βιβλία τὰς σελ. 131 καὶ 132 τῆς Β'. ἐκδόσεως τῆς Δικαστικῆς Πρακτικῆς ἐπὶ τῆς Πολ. Δικονομίας καὶ ὅσα ἐξεθέσαμεν ἐπὶ τῶν ἄρθρ. 8—17 τοῦ Ἐμπορ. Νόμου)· 7) διὰ μαρτύρων, ὅταν τὸ δικαστήριον ἤθελε κρίνει δεκτὴν τὴν διὰ μαρτύρων ἀπόδειξιν (ἴδε σελ. 112 καὶ 113 τῆς Β'. ἐκδόσεως τῆς Δικαστικῆς Πρακτικῆς ἐπὶ τῆς Πολ. Δικονομίας καὶ σελ. 16—19 τοῦ Α'. Παραρτήματος αὐτῆς περὶ τοῦ ὅτι οὐχὶ εἰς ὅλας τὰς ἐμπορικὰς ὑποθέσεις ἐπιτρέπεται ἡ μαρτυρικὴ ἀπόδειξις κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ δικαστηρίου, ἀλλὰ μόνον ἐκεῖ ὅπου ὁ Ἐμπορικὸς Νόμος ἐπαφῆκεν αὐτὴν εἰς τὴν κρίσιν τοῦ δικαστηρίου καὶ τοῦτο συμφώνως μὲ τὸ ἄρθρον 304 τῆς Πολ. Δικονομίας.

Ὡς πρὸς τὴν δι' ἀλληλογραφίας τελουμένην ἀγοραπωλησίαν, ἀπαιτεῖται βεβαίως ἡ συνάντησις τῶν δύο θελήσεων, ἄνευ τῶν ὁποίων δὲν συνιστᾶται ἀγοραπωλησία· ὅθεν ἄν τις θέλων νὰ πωλήσῃ ἢ ν' ἀγοράσῃ τι παρ' ἄλλου, γράψῃ πρὸς αὐτὸν ἐπιστολὴν δι' ἧς τῷ κάμῃ γνωστὴν τὴν πρόθεσίν του καὶ τῷ προσδιορίσῃ τίμημα διὰ τὴν πώλησιν ἢ διὰ τὴν ἀγοράν, ὑπάρχει μία μόνον θέλησις ἐκπεφρασμένη·—ἅμα δ' ὁ λαβὼν τὴν ἐπιστολὴν συναινέσῃ εἰς τοῦτο καὶ γράψῃ καταφατικὴν ἀπάντησιν, ἥτις περιέλθῃ εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον, ἡ ἀγοραπωλησία θεωρεῖται τετελεσμένη, διότι συνηντήθησαν αἱ δύο θελήσεις (Troplong de la vente § 21, 24 καὶ 29)· εἶναι δὲ ἀδιάφορον ἐὰν οἱ Νόμοι 60. Βασιλ. 50, 2 καὶ 14. Βασιλ. 60, 2. ἀναφέρουσιν ὅτι ἅμα γραφῇ ἡ ἐπιστολὴ καὶ δοθῇ εἰς τὸν γραμματοκομιστὴν γίνεται ἰδιοκτησία ἐκείνου εἰς ὃν στέλλεται καὶ πρὶν εἰσέτι λάβῃ αὐτήν, διότι τὸ τοιοῦτον εἶναι ὅλως ἰδιαίτερον ἀντικείμενον ἀφορῶν τὴν κυριότητα τῆς ἐπιστολῆς καὶ τῶν ἐν αὐτῇ περιεχομένων τυχὸν πραγμάτων ἢ χρημάτων, ὧν ὁ κίνδυνος ὁρᾷ ἐκεῖνον εἰς ὃν ἀνήκει ἡ ἐπιστολή· — προκειμένου ὅμως περὶ ἀγοραπωλησίας, πρέπει νὰ φθάσῃ ἡ ἐπιστολὴ εἰς χεῖρας τοῦ περιμένοντος ταύτην διὰ νὰ βεβαιωθῇ οὕτος περὶ τῆς συναινέσεως τοῦ ἄλλου καὶ οὕτω πως νὰ ὑφίσταται καὶ τὸν κίνδυνον τοῦ πωληθέντος πράγματος, ὅστις ἄρχεται κατὰ Νόμον καὶ πρὸ τῆς παραδόσεως τοῦ πράγματος·—ἐπειδὴ ὅμως οἱ ἀνωτέρω Νόμοι παραδέχονται ὅτι μετὰ τὴν παράδοσιν τῆς ἐπιστολῆς εἰς τὸν γραμματοκομιστὴν αὕτη θεωρεῖται ἰδιοκτησία τοῦ πρὸς ὃν στέλλεται καὶ πρὶν λάβῃ αὐτήν, ἕπεται ὅτι ὁ γράψας δὲν δύναται νὰ τὴν ἀνακαλέσῃ διά τινος μεταγενεστέρας ἐπιστολῆς, διότι ἡ πρώτη εἴτε φθάσασα εἴτε περιμενομένη, ἀνήκει πλέον εἰς τὸν ἐπιγραφόμενον καὶ δὲν κεῖται εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ γράψαντος νὰ τὴν ἀναλάβῃ ἢ νὰ τὴν ἀνακαλέσῃ, ὅθεν ὡς πρὸς τοῦτο τὸ ζήτημα ἔχει ἐπιῤῥοὴν ἡ ὑπὸ τοῦ Νόμου καθιερωθεῖσα ἀρχὴ ὅτι ἐπιστολὴ δοθεῖσα εἰς τὴν πρὸς ὃν ὅρον, ἀνήκει εἰς τὸν περιμένοντα αὐτήν·—συνεπείᾳ τῆς ἀρχῆς ταύτης ἕπεται ὅτι καὶ ἂν τρίτος τις ἐμπόδισε παρανόμως τὴν ἄφιξιν τῆς ἐπιστολῆς εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον καὶ ὡς ἐκ τούτου ἐματαιώθη ἡ ἀγοραπωλησία, ἢ ἐτελέσθη βραδέως διὰ νέας ἀπαντήσεως, ὁ τρίτος ἐκεῖνος εἶναι ὑπόχρεως εἰς ἀποζημίωσιν τοῦ ζημιωθέντος, διότι ἂν δὲν ἐμποδίζετο ἡ ἐπιστολή, ἤθελεν εἶσθαι τετελεσμένη ἡ πώλησις, ἤθελον ἀρχίσει δικαιώματα καὶ ὑποχρεώσεις μεταξὺ τῶν ἀλληλογραψάντων, ὡς πρὸς τοὺς κινδύνους καὶ ὡς πρὸς τὰς ὠφελείας τοῦ πράγματος καὶ ὡς πρὸς τὸ τίμημα αὐτοῦ, τὰ δικαιώματα δὲ ταῦτα καὶ τὰς ὑποχρεώσεις δὲν εἶχε δικαίωμα νὰ παρακωλύσῃ ὁ τρίτος διὰ τῆς παρανόμου ἁρπαγῆς, διαῤῥήξεως, ἢ κατακρατήσεως τῆς ἐπιστολῆς, τόσῳ μᾶλλον ὅσον κατὰ τὴν ἔννοιαν τῶν

ἀνωτέρω Νόμων ἡ ἀγοραπωλησία θεωρεῖται τετελεσμένη ἅμα ὁ λαβὼν τὴν ἐπιστολὴν συνήνεσεν εἰς τὰ γραφόμενα, (διότι παρουσιάζεται συῤῥοὴ δύο θελήσεων) ἀλλ' ἐπειδὴ ἐπὶ ἀγοραπωλησίας ἀπαιτεῖται καὶ ἡ γνῶσις τῆς παραδοχῆς, ἕνεκα τούτου τὸ συνάλλαγμα δὲν εἶναι τέλειον πρὶν φθάσῃ ἡ ἐπιστολή.

Ὡς πρὸς τοὺς τύπους τῆς ἀγοραπωλησίας ἐφαρμόζονται οἱ Νόμοι τοῦ τόπου τῆς πωλήσεως (ἴδε ἀπόφ. τοῦ Ἀρείου Πάγου ἀριθ. 38 τοῦ 1841, καὶ Καλλιγᾶ τόμ. 2. § 440), ἀλλὰ κατὰ τὸ ἄρθρον 5 τοῦ ἀπὸ 29 Ὀκτωβρίου 1856, Ἀστυκοῦ Νόμου ἡ νομή, ἡ κυριότης καὶ τὰ ἐπ' αὐτῆς ἀποσπώμενα ἀπόλυτα δικαιώματα ἐπὶ τῶν ἐν Ἑλλάδι κειμένων κινητῶν ἢ ἀκινήτων, ῥυθμίζονται ὑπὸ τῶν ἑλληνικῶν Νόμων—ὅθεν ἀπαιτοῦντος τοῦ ἄρθρ. 42 τοῦ περὶ χαρτοσήμου Νόμου ἐπίσημον συμβόλαιον πρὸς ἀπόδειξιν τῆς πωλήσεως ἀκινήτου κτήματος, πρέπει νὰ γίνῃ τοιοῦτον καὶ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, εἴτε ἐνώπιον τοῦ ἐκεῖσε Ἑλλ. Προξένου, περιβεβλημένου καὶ μὲ συμβολαιογραφικὰ καθήκοντα, εἴτε ἐν ἐλλείψει τοιούτου, ἐνώπιον τῆς ἁρμοδίας ἐπιτοπίου ἀρχῆς καὶ κατὰ τοὺς ἐν τῷ τόπῳ ἐκείνῳ ἰσχύοντας τύπους·— τοιοῦτον δὲ πωλητήριον ἔχει ἰσχὺν ἐν Ἑλλάδι ἅμα κηρυχθῇ ἐκτελεστὸν (ἄρθρ. 386 καὶ 858 Πολ. Δικονομίας ἴδε καὶ σελ. 293—302 τῆς Β'. ἐκδόσεως τῆς Δικαστικῆς Πρακτικῆς ἐπὶ τῆς Πολιτικῆς Δικονομίας).

Περὶ συναλλαγματικῶν καὶ γραμματίων εἰς διαταγήν.

Ἄρθρ. 110—114.

Αἱ συναλλαγματικαὶ καὶ τὰ εἰς διαταγὴν γραμμάτια ἐξομοιοῦνται τοῖς μετρητοῖς καὶ κυκλοφοροῦσιν ὡς νομίσματα.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 110 ἡ συναλλαγματικὴ πρέπει νὰ ἐκδίδεται εἰς ἕνα τόπον διὰ νὰ σταλῇ εἰς ἄλλον, πρέπει νὰ ἦναι χρονολογημένη καὶ νὰ φανερώνῃ τὴν πληρωτέαν ποσότητα, τὸ ὄνομα τοῦ μέλλοντος νὰ πληρώσῃ, τὸν χρόνον καὶ τόπον τῆς πληρωμῆς, τὸ εἰς χρήματα, εἰς πραγματείας, διὰ λογαριασμὸν, ἢ καθ' ὁποιονδήποτε ἄλλον τρόπον δοθὲν ἀντίτιμον αὐτῆς, γίνεται δὲ εἰς διαταγὴν τρίτου τινὸς ἢ τοῦ ἐκδότου αὐτοῦ—πρέπει προσέτι νὰ διαλαμβάνῃ ἂν ἦναι πρώτη, δευτέρα, τρίτη κλπ. καθόσον ὁ Νόμος ἐπιτρέπει τὴν ἔκδοσιν πολλῶν ἀντιτύπων τῆς συναλλαγματικῆς πρὸς ἀσφάλειαν τοῦ κομιστοῦ ἐν περιπτώσει ἀπωλείας τοῦ πρωτοτύπου·—ἰδίως δὲ ἐπὶ τῶν συναλλαγματικῶν τῶν ὁποίων ἡ πρὸς πληρωμὴν προθεσμία ἄρχεται ἀπὸ τῆς εἰς τὸν δέκτην ἐμφανίσεως, τὸ συμφέρον τοῦ κομιστοῦ εἶναι νὰ πέμψῃ τάχιον τὴν πρώτην συναλλαγματικὴν εἴς τινα ἐν τῷ τόπῳ τοῦ δέκτου διαμένοντα φίλον, ἵνα οὗτος προσαγάγῃ αὐτὴν πρὸς ἀπο-

δοχὴν, ὅπως ἀρχίσῃ ἡ πρὸς πληρωμὴν προθεσμία καὶ φυλάττῃ αὐτὴν μέχρι τῆς πληρωμῆς·—μετὰ τοιαύτην τοῦ πρωτοτύπου ἀποστολὴν, δύναται ὁ κομιστὴς νὰ διαπραγματευθῇ τὰ λοιπὰ ἀντίτυπα τῆς συναλλαγματικῆς, διαβιβάζων ταῦτα δι' ὀπισθογραφήσεως εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ πρόσωπον καὶ ὑπὸ τὴν σημείωσιν ὅτι ἡ πρώτη συναλλαγματικὴ ἐστάλη πρὸς ἀποδοχὴν καὶ εὑρίσκεται παρὰ τῷ . . . . ἐν . . . . εἰς ἕκαστον δ' ἐκ τῶν λοιπῶν ἀντιτύπων τῆς συναλλαγματικῆς πρέπει νὰ σημειοῦται ὅτι ἡ πληρωμὴ τῆς προτέρας ἀκυροῖ τὰς λοιπὰς, ἄλλως ὁ πληρωτὴς πρέπει νὰ προσέξῃ νὰ πληρώσῃ τὴν πρώτην καθόσον πληρώνων δευτέραν ἢ τρίτην μὴ ἔχουσαν τὸν ὅρον τῆς ἀκυρώσεως τῶν λοιπῶν, δὲν δύναται νὰ ἐπικαλεσθῇ ἰσχυρὰν πληρωμὴν ἀπέναντι τοῦ ἐν καλῇ πίστει κομιστοῦ τῆς προτέρας ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν συναλλαγματικῆς·—ἀλλὰ καὶ ἂν ἐπλήρωσε δευτέραν ἢ τρίτην συναλλαγματικὴν περιέχουσαν τὸν ὅρον τῆς ἀκυρώσεως τῶν λοιπῶν, δὲν ἐφρόντισε δὲ νὰ ἀναλάβῃ παρὰ τοῦ πληρωθέντος κομιστοῦ ἐκείνην ἐπὶ τῆς ὁποίας ὑπάρχει ἡ ἀποδοχή του, διατρέχει τὸν κίνδυνον νὰ πληρώσῃ καὶ ταύτην πρὸς πάντα παρουσιασθησόμενον τρίτον κομιστὴν αὐτῆς, (ἄρθρ. **147** καὶ **148**. Ἐμπ. Νόμου).

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 111 ἡ συναλλαγματικὴ δύναται νὰ ἐκδοθῇ πρὸς ἕνα τινὰ καὶ νὰ πληρωθῇ εἰς τὴν κατοικίαν ἄλλου, δύναται προσέτι νὰ ἐκδοθῇ κατὰ διαταγὴν καὶ εἰς λογαριασμὸν τρίτου τινὸς (δυνάμει ἐντολῆς).

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἄρθρων ἐξάγεται ὅτι ἡ συναλλαγματικὴ εἶναι κυρίως μία ἐπιστολὴ δι' ἧς ὁ γράφων παραγγέλλει τρίτον τινα εἰς ἄλλον τόπον διαμένοντα ἢ κατοικοῦντα, νὰ πληρώσῃ ὡρισμένην ποσότητα χρημάτων, καθ' ὡρισμένον χρόνον καὶ τόπον εἰς διαταγὴν τρίτου, ἢ τοῦ ἐκδότου αὐτοῦ.

Εἶναι ἀδιάφορον ἐὰν ἐκεῖνος εἰς βάρος τοῦ ὁποίου ἐκδίδεται ἡ συναλλαγματικὴ, ἦναι ὀφειλέτης τοῦ ἐκδίδοντος καὶ πρόκειται νὰ πληρώσῃ ἐκ τῶν ὀφειλομένων, ἢ δὲν ἦναι ὀφειλέτης καὶ πρόκειται νὰ πιστώσῃ ἁπλῶς τὸν ἐκδίδοντα, ἕνεκα γνωριμίας ἢ ἄλλων σχέσεων, ἢ ἕνεκα τῆς ἀξιοχρεώτητος αὐτοῦ, διότι τοῦτο ἔχει ἐπιῤῥοὴν μόνον μεταξὺ ἐκδότου καὶ ἀποδέκτου κατὰ τὰς ἐφεξῆς περὶ προβλέψεως ἐκτεθησομένας ἀρχάς·—ἐννοεῖται δ' ὅτι συνήθως αἱ συναλλαγματικαὶ ἐκδίδονται εἰς βάρος τρίτου ἔχοντος χρήματα ἢ ἄλλας ὑποχρεώσεις πρὸς τὸν ἐκδότην καὶ ὅτι καίτοι μὴ συντρεχουσῶν τοιούτων περιστάσεων, δύναταί τις δι' ἐκδόσεως συναλλαγματικῆς νὰ διατάξῃ φίλον του ἀλλαχοῦ εὑρισκόμενον νὰ κάμῃ κατεπείγουσάν τινα πληρωμὴν εἰς ἐκεῖνον τὸν τόπον καὶ ἀκολούθως τῷ ἐμβάζει τὰ χρήματα.

Εἶναι ἐπίσης ἀδιάφορον ἐὰν ὁ ἐκδότης, ὁ κομιστὴς καὶ ὁ ἀποδέ-

κτης κατοικῶσιν εἰς τὸν αὐτὸν ἢ διάφορον τόπον, ἀρκεῖ ἡ συναλλαγματικὴ νὰ ἐκδοθῇ εἰς ἕνα τόπον καὶ νὰ σταλῇ εἰς ἄλλον πρὸς ὑποδοχήν, ὅ ἐστι πρέπει νὰ ὑπάρχῃ διαφορὰ τόπου ἐκδόσεως καὶ τόπου ὑποδοχῆς. Δὲν ἐξετάζεται δ' ἐὰν ὁ εἷς τόπος ἀπέχῃ τοῦ ἄλλου κατὰ πολὺ ἢ ὀλίγον· ἀρκεῖ νὰ μὴ ἦναι ὁ αὐτὸς τόπος. Π. χ. ἀπὸ Ἀθηνῶν μέχρι Πειραιῶς ὑπάρχουσι δύο διάφοροι τόποι· ἐννοεῖται δ' ὅτι ὁ Νόμος ὁμιλῶν περὶ διαφορᾶς τόπου, ἐννοεῖ τόπον κατοικίας, ἑπομένως ἡ ἔκδοσις συναλλαγματικῆς ἀπό τινος πόλεως εἰς τὸν ἐν τῇ περιφερείᾳ ἢ ἐξοχῇ τῆς αὐτῆς πόλεως εὑρισκόμενον τρίτον, ἢ ἀπὸ τὸν ἀγρὸν εἰς τὴν ἄμπελον, ἢ ἀπό τινα ἔπαυλιν εἰς ἄλλην ἔπαυλιν τῆς αὐτῆς πόλεως, δὲν θεωρεῖται ὡς μεταφορὰ χρημάτων ἀπὸ τόπου εἰς τόπον καὶ δὲν ἔχει τὰ προσόντα τῆς συναλλαγματικῆς, ἀλλὰ μόνον τοῦ εἰς διαταγὴν γραμματίου.

Ὁ τύπος τῆς συναλλαγματικῆς δύναται νὰ γίνῃ κατὰ τὴν διάθεσιν τοῦ ἐκδίδοντος· ἀρκεῖ νὰ περιέχῃ τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 110 ἀπαιτούμενα.

Παραθέτομεν ἐνταῦθα γενικὸν ὑπόδειγμα συναλλαγματικῆς ἐπὶ πάσης περιπτώσεως, πρὸς ὁδηγίαν τῶν ἐμπόρων καὶ ἄλλων προσώπων, ἵνα κάμνωσι χρῆσιν κατὰ τὰς παρουσιαζομένας περιπτώσεις.

Συναλλαγματικὴ διὰ δραχ. ..... (ἢ .....)

Ἐν .... τὴν .... μηνὸς .... ἔτους ....

Ἅμα τῇ ἐμφανίσει τῆς παρούσης (ἢ κατὰ τὴν .... τοῦ μηνὸς ..... ἔτους ..... ἢ μετὰ ...... ἡμέρας ἢ ...... μῆνας ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως τῆς παρούσης μιᾶς καὶ μόνης συναλλαγματικῆς, ἢ μετὰ ..... ἡμέρας ἢ μῆνας ἀπὸ σήμερον) πληρώσατε αὐτόθι (ἢ εἰς ..... δεῖνα τόπον) εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ Κυρίου .... (ἢ εἰς τὴν ἰδίαν ἐμοῦ διαταγὴν) τὴν ἀνωτέρω ποσότητα τῶν δραχ. ...... (ὁλόγραφον τὸ ποσὸν διὰ γραμμάτων καὶ οὐχὶ ἀριθμῶν) ἀξίαν ληφθεῖσαν εἰς μετρητὰ (εἰς πραγματείας, εἰς λογαριασμὸν ἢ ἄλλως πως) κατὰ τὴν εἰδοποιητικήν μου (ἢ ἄνευ ἄλλης μου εἰδοποιήσεως).

Ὑπογραφὴ
....

Πρὸς τὸν Κύριον ....

Εἰς ....

ΣΗΜ. Ὅταν ἡ συναλλαγματικὴ ἐκδίδεται εἰς πολλὰ ἀντίτυπα, εἰς μὲν τὴν μίαν θέλει σημειωθῆ «ἅμα τῇ ἐμφανίσει ἢ ..... τῆς παρούσης πρώτης συναλλαγματικῆς» εἰς δὲ τὸ ἕτερον «τῆς παρούσης δευτέρας συναλλαγματικῆς ἐν ἐλλείψει τῆς πρώτης ἀκύρου καθισταμένης διὰ τῆς ἀποδοχῆς τῆς παρούσης», εἰς δὲ τὸ ἕτερον «τῆς παρούσης τρίτης συναλλαγματικῆς ἐν ἐλλείψει πρώτης καὶ δευτέρας

ἀκύρων καθισταμένων διὰ τῆς ὑποδοχῆς τῆς παρούσης» καὶ καθεξῆς.

Ἂν καὶ ὁ Νόμος δὲν ἀπαιτῇ νὰ ὁρίζεται ἐν τῇ συναλλαγματικῇ ἡ αἰτία τῆς ἐκδόσεως αὐτῆς εἰς βάρος τοῦ δέκτου, διότι ὑποτίθεται ὅτι ὁ ἐκδότης εἰδοποίησε προηγουμένως ἢ συγχρόνως τὸν δέκτην τίνι λόγῳ τῷ σύρει τὴν συναλλαγματικήν, δηλ. ἀπέναντι προβλέψεως ἢ εἰς τὰ ἀνοικτά, μολοντοῦτο συνειθίζεται εἰς τὸ ἐμπόριον νὰ γίνεται μνεία τῆς αἰτίας τῆς ἐκδόσεως, ἥτις πολλάκις ἔχει ἐπιῤῥοὴν εἰς τὰς μεταξὺ ἐκδότου καὶ ἀποδέκτου σχέσεις καὶ ἀπαλλάσσει τούτους ἐκ τῆς περὶ προβλέψεως ἀμφισβητήσεως καὶ διαδικασίας· — ἡ τοιαύτη μνεία εἶναι ἀναγκαία, διότι ἐνδέχεται ν' ἀπολεσθῇ ἢ ν' ἀποκρυβῇ ἡ εἰδοποιητικὴ ἐπιστολὴ καὶ οὕτω πως νὰ ἐγερθῇ διένεξις μεταξὺ ἀποδέκτου καὶ ἐκδότου, περὶ ἀνυπαρξίας προβλέψεως κλπ.

Ὁσάκις ὁ ἐκδότης σημειῇ εἰς τὸ τέλος τῆς συναλλαγματικῆς «καὶ ἀπεράσετε εἰς λογαριασμόν μου» σημαίνει ὅτι δὲν ἔχει πρόβλεψιν· —ὅταν σημειῇ «καὶ ἀπεράσετε εἰς λογαριασμόν σας» σημαίνει ὅτι ἔχει πρόβλεψιν ἢ ὅτι ἐξέδωκε τὴν συναλλαγματικὴν κατὰ παραγγελίαν καὶ διὰ λογαριασμὸν τοῦ δέκτου· ὅταν δὲ σημειῇ «καὶ ἀπεράσατε εἰς λογαριασμὸν τοῦ.....» (δηλ. τρίτου προσώπου) σημαίνει ὅτι ὁ ἐκδότης ἔσυρε τὴν συναλλαγματικὴν διὰ λογαριασμὸν τρίτου, ὅστις εἰδοποίησε περὶ τούτου τὸν δέκτην, κατὰ συνέπειαν ὁ ἐκδότης εἶναι ἀνεύθυνος, διότι ἡ πιςοχρέωσις θὰ γίνῃ μεταξὺ ἀποδέκτου καὶ τοῦ τρίτου.

Περὶ τούτων θέλομεν ἐκθέσει τὰ δέοντα ὑπὸ τὰ περὶ προβλέψεως ἄρθρ. 115—117 τοῦ Ἐμπ. Νόμου.

Ὅταν ἡ συναλλαγματικὴ ἐκδίδεται εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ ἰδίου ἐκδότου, δὲν παρίσταται ἀνάγκη νὰ σημειώσῃ ὅτι ἔλαβεν ἀντίτιμον, διότι οὐδεὶς ἐν ἑαυτῷ συμβάλλεται, μολοντοῦτο ἂν σημειώσῃ «ἀξία ἐν ἐμοὶ» (valeur en moi-meme) δὲν βλάπτει, διότι καὶ διὰ τῆς περιττῆς ταύτης ἐκφράσεως ἀνταποκρίνεται ὁπωςδήποτε εἰς τὴν θέλησιν τοῦ Νόμου, ὅστις ζητεῖ μνείαν τοῦ ἀντιτίμου.

Ἐκδιδομένης συναλλαγματικῆς εἰς τὴν διαταγὴν τρίτου, δύναται οὗτος ὡς κομιστὴς αὐτῆς νὰ τὴν παρουσιάσῃ εἰς τὸν ἀποδέκτην πρὸς ἀποδοχὴν καὶ συνάμα πρὸς πληρωμὴν (ἂν ἐξεδόθη πληρωτέα ἐν ὄψει) δύναται προσέτι νὰ τὴν διαβιβάσῃ δι' ὀπισθογραφήσεως καὶ πρὸ τῆς ἐμφανίσεως εἰς τὴν διαταγὴν τρίτου τινὸς καὶ καθεξῆς, ὅτε ὁ τελευταῖος κομιστὴς τὴν ἐμφανίζει εἰς τὸν ἀποδέκτην—ὅταν ὅμως ἡ συναλλαγματικὴ ἐξεδόθη εἰς τὴν διαταγὴν αὐτοῦ τοῦ ἐκδότου δὲν δύναται νὰ προσαχθῇ ὑπ' αὐτοῦ τούτου εἰς τὸν ἀποδέκτην πρὸς ἀποδοχήν, διότι τότε ἡ ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ διαμονὴ ἀμφοτέρων σημαίνει ὅτι ἡ συναλλαγματικὴ ἐξεδόθη καὶ ἀπεδέχθη εἰς τὸν αὐτὸν τόπον, καὶ πᾶσα ἐπ' αὐτῆς σημείωσις διαφόρων τόπων εἶναι ὑποβολιμαία,

(ἄρθρ. 112) καθότι ἀφοῦ ὁ ἐκδότης προσῆλθεν εἰς τὸν τύπον τοῦ ἀποδέκτου μὲ συναλλαγματικὴν κατασκευασθεῖσαν ἀλλαχοῦ, εἶναι πρόδηλον ὅτι δὲν δίδει σημασίαν εἰς τὸν τόπον τῆς ἐκδόσεως καὶ ὅτι προσκομίσας ταύτην εἰς τὸν τόπον τῆς ἀποδοχῆς, δὲν ἐνήργησεν αὐτὸς ἐν ἑαυτῷ μεταφορὰν χρημάτων, ἀλλὰ μεταφορὰν χάρτου, διότι ὁπωσδήποτε συναλλαγματικὴ ἀναπόδεκτος μὴ περιελθοῦσα εἰς χεῖρας τρίτου κομιστοῦ δὲν θεωρεῖται νόμισμα, διότι δὲν περιέχει χρεώστην, ἐφ' ὅσον αὐτὸς οὗτος ὁ εἰς τὴν ἰδίαν του διαταγὴν ἐκδοὺς ταύτην, δὲν θεωρεῖται ὀφειλέτης πρὸς ἑαυτὸν (φυσικῶς καὶ νομικῶς ἀδυνάτου οὔσης τῆς συναλλαγῆς καὶ τῆς συῤῥοῆς δικαιώματος καὶ ὑποχρεώσεως ἐν ἑνὶ καὶ τῷ αὐτῷ προσώπῳ) ἄρα ἀπαιτεῖται ἐξ ἀνάγκης νὰ διαβιβασθῇ ὑπὸ τοῦ ἐκδότου εἰς τὴν διαταγὴν τρίτου προσώπου, ὅπως ἀρχίσῃ ἡ μεταφορὰ χρημάτων ἀπὸ τοῦ τόπου τῆς ἐκδόσεως (ὡς ἀναλαμβάνοντος τοῦ εἰς ἰδίαν του διαταγὴν ἐκδόντος καὶ εἰς ἀλλοτρίαν διαταγὴν ὀπισθογραφήσαντος τὴν συναλλαγματικὴν, ἀτομικὴν ὑποχρέωσιν πρὸς τὸν τρίτον κομιστὴν, διὰ τῆς συνδρομῆς τοῦ ὁποίου ἡ συναλλαγματικὴ ἀποτέλεσε συναλλαγὴν, ἤτοι δικαίωμα καὶ ὑποχρέωσιν μεταξὺ δύο ἰδιαιτέρων πρὸς ἄλληλα προσώπων)· διὰ τοιαύτης δ' ὀπισθογραφήσεως δίδεται νόμιμος ὕπαρξις εἰς τὴν συναλλαγματικὴν καὶ παρίσταται μεταφορὰ χρημάτων ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, διότι ὁ κομιστὴς θεωρεῖται ὡς ἀγοραστὴς τῆς συναλλαγματικῆς, ὁ δ' ἐκδότης καὶ συνάμα ὀπισθογράφος θεωρεῖται ἀπέναντι τοῦ κομιστοῦ ὡς ἐγγυητὴς περὶ τῆς ἀποδοχῆς καὶ τῆς πληρωμῆς παρὰ τοῦ δέκτου, ἄλλως ὑπόχρεως εἰς πληρωμὴν τῶν χρημάτων δηλ. τοῦ τιμήματος τῆς συναλλαγματικῆς (ἄρθρ. 112 καὶ 128 Ἐμπ. Νόμου) ὥστε ὑπάρχει πραγματικῶς συναλλαγματικὴ λαβοῦσα χρηματικὴν μορφὴν καὶ συρομένη ἀπὸ τόπου εἰς τόπον·—τὴν ἀρχὴν ταύτην καθιέρωσε καὶ ὁ Ἄρειος Πάγος διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 184 τοῦ 1860 ἀποφάσεως.

Ἐν τούτοις μεταξὺ τῶν ἐμπόρων καὶ τῶν πολιτῶν εἰσέτι, ἐπενοήθη ἄλλος τρόπος, διότι οὗτοι ταχυδρομικῶς ἢ δι' ἀπεσταλμένου πέμπουσι τὴν παρ' αὐτῶν καὶ εἰς τὴν ἰδίαν των διαταγὴν ἐκδοθεῖσαν συναλλαγματικὴν, εἰς τὸν ἐν ἄλλῳ τόπῳ εὑρισκόμενον ἀποδέκτην (ἄνευ ὀπισθογραφήσεως) ὁ δ' ἀποδέκτης δεχόμενος καὶ ὑπογράφων ταύτην, τὴν ἐπιστρέφει εἰς τὸν ἐκδότην—τοιαύτη συναλλαγματικὴ περιέχουσα ὑπογραφὴν ἐκδότου καὶ ἀποδέκτου, δὲν δύναται, καθ' ἡμᾶς, νὰ θεωρηθῇ πράγματι συναλλαγματικὴ καὶ ὡς ἀποτελοῦσα ἐμπορικὴν πρᾶξιν μεταξὺ τῶν ὑπογεγραμμένων (ἀνεξαρτήτως τῆς ἰδιότητος αὐτῶν), διότι δὲν ἀποτελεῖ μεταφορὰν χρημάτων ἀλλὰ μεταφορὰν χάρτου καὶ ὑπογραφῶν; καθότι ὅτε ἐξεκίνησεν ἡ συναλλαγμα-

τικὴ μὲ μόνην τὴν ὑπογραφὴν τοῦ ἐκδότου, δὲν ἀποτελεῖ αὕτη συναλλαγήν, ἄρα οὔτε καὶ μεταφορὰν χρημάτων ἀπὸ τόπου εἰς τόπον·— εἶναι δὲ ἀδιάφορον ἐὰν ὁ Νόμος παραδέχεται ὅτι δύναταί τις νὰ γίνῃ ἐκδότης εἰς τὴν ἰδίαν του διαταγήν, διότι οὐδεὶς ἀρνεῖται τὸ δικαίωμα τοῦτο τοῦ ἐκδότου, ἀλλ' ἐντεῦθεν δὲν ἕπεται ὅτι ἡ διφυὴς αὕτη ἰδιότης τοῦ ἐκδότου καὶ ὡς κομιστοῦ, ἀποτελεῖ πλήρη συναλλαγματικήν, ἐνόσῳ δὲν λάβῃ τὸν τύπον τῆς μεταφορᾶς χρημάτων ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, τοιαύτη δὲ μεταφορὰ δὲν δύναται νὰ γίνῃ πραγματικῶς εἰμὴ δι' ὀπισθογραφήσεως εἰς διαταγὴν ἄλλου προσώπου.

Τινὰ δικαστήρια (καὶ ἰδίως τὸ ἐμποροδικεῖον καὶ ἐφετεῖον Ἀθηνῶν) καθιέρωσαν ὅτι ὁσάκις ἡ ὀπισθογράφησις γίνῃ εἰς τὴν κατοικίαν τοῦ ἀποδέκτου, ἡ συναλλαγματικὴ ἀπόλλυσι τὴν ἰδιότητά της καὶ τρέπεται εἰς διαταγῆς γραμμάτιον (ἴδε καὶ Ῥάλλη τόμ. Α. σελ. 434 σημ. 1)·—πᾶσαι αἱ τοιαῦται ἀποφάσεις εἰσὶν ὀρθαὶ τότε μόνον, ὅταν ἡ ὀπισθογράφησις γίνεται παρὰ τοῦ εἰς ἰδίαν του διαταγὴν ἐκδότου, εἰς πάσας δὲ τὰς ἄλλας περιστάσεις εἰσὶν ἐσφαλμέναι, διότι ὁ τρίτος κομιστὴς συναλλαγματικῆς, εἴτε ἀποδεδεγμένης εἴτε μή, ἔχει ἀνὰ χεῖρας χάρτην ἔχοντα χρηματικὴν ἀξίαν, ὅθεν δύναται νὰ ἐμπορευθῇ τὸν χάρτην τοῦτον εἰς οἷον τόπον εὕρῃ ἀγοραστήν, διότι ἡ συναλλαγματικὴ εἶναι, οὕτως εἰπεῖν, ἐμπόρευμα ζητοῦν ἀγοραστήν, ἄρα δὲν ἐμποδίζεται ὁ κομιστὴς νὰ πωλήσῃ αὐτὴν καὶ εἰς τὸν ἴδιον τόπον τῆς κατοικίας τοῦ ἀποδέκτου, τόσῳ μᾶλλον ὅσον αὐτόθι δίδεται πέρας εἰς τὴν συναλλαγματικήν, αὐτόθι εἶναι γνωστὸς ὁ ἀποδέκτης καὶ τὸ ἀξιόχρεον αὐτοῦ καὶ αὐτόθι δύναται προσφορώτερον νὰ εὑρεθῇ ἀγοραστὴς ὅστις νὰ ζητήσῃ τὴν ἀποδοχὴν καὶ τὴν πληρωμήν·—πᾶσα δὲ Νομολογία ἐπιβάλλουσαν φραγμὸν εἰς τὸν κομιστήν, ὡς πρὸς τὴν ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ τῆς ἀποδοχῆς κυκλοφορίαν τῆς συναλλαγματικῆς, ἀντιβαίνει εἰς τὸν Νόμον καὶ εἰς αὐτὸ τὸ συμφέρον τοῦ ἐμπορίου, οὔτε εἶναι νομίμως δυνατὸν νὰ μετατραπῇ εἰς γραμμάτιον ἡ καλῶς καὶ νομίμως ἐκδοθεῖσα συναλλαγματική, ἥτις λαβοῦσα ἅπαξ τὰ προσόντα τῆς συναλλαγματικῆς, ἐξακολουθεῖ νὰ ἦναι τοιαύτη μέχρι τῆς ἐξοφλήσεως αὐτῆς.

Ἐκ τοῦ προορισμοῦ τῆς συναλλαγματικῆς τοῦ ν' ἀποτελῇ μεταφορὰν χρημάτων, συνεπῶς δὲ καὶ ἐμπορικὴν πρᾶξιν μεταξὺ οἱωνδήποτε συμβαλλομένων, ἕπεται ὅτι πρέπει νὰ δίδηται ὑπὸ τοῦ κομιστοῦ εἰς τὸν ἐκδότην τὸ ἀντίτιμον τῆς συναλλαγματικῆς εἴτε διὰ μετρητῶν, εἴτε διὰ συμψηφισμοῦ, εἴτε διὰ πραγματειῶν, εἴτε διὰ λογαριασμοῦ καὶ πιστοχρεώσεως κλπ. καὶ ὅτι ἡ λόγῳ καθαρᾶς δωρεᾶς ἔκδοσις συναλλαγματικῆς εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ κομιστοῦ, δὲν περιέχει τὰ προσόντα τῆς συναλλαγματικῆς ἀλλὰ θεωρεῖται ὡς τίτλος ἀπαιτή-

σεως κατὰ τοῦ δέκτου, ἐὰν οὗτος δεχθῇ τὴν συναλλαγματικὴν, ἢ ἐὰν διὰ τῆς νομίμου ὁδοῦ ζητηθῇ ἡ ὑποχρέωσις αὐτοῦ ἐπὶ τῇ βάσει προβλέψεως· — ὁ τοιοῦτος λόγῳ δωρεᾶς κομιστὴς συναλλαγματικῆς δὲν ἔχει ἀγωγὴν κατὰ τοῦ ἐκδότου εἰμὴ ἐν περιπτώσει δόλου Ν. 18. § 3. Πανδ. 39, 5.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 112 λογίζεται ἁπλῆ ὑπόσχεσις πᾶσα συναλλαγματικὴ περιέχουσα ὑποβολὴν ὀνόματος, ἰδιότητος, κατοικίας ἢ τοῦ τόπου ὅθεν ἐξεδόθη ἢ ἔνθα πρέπει νὰ πληρωθῇ (ὅρα περὶ τούτου τὰ ὑπὸ τὸ ἄρθρ. 729 τῆς Πολ. Δικονομίας ἐκτεθέντα ἐν σελ. 224—227 τῆς Β' ἐκδόσεως τῆς Δικαστικῆς Πρακτικῆς.)

Κατὰ τ' ἄρθρα 113 καὶ 114 αἱ συναλλαγματικαὶ ἐκδοθεῖσαι παρὰ γυναικῶν μὴ ἐμπορευομένων δημοσίως, ἀποτελοῦσιν ἁπλῆν ὑπόσχεσιν ἤτοι πολιτικὴν ἐνοχὴν, αἱ δὲ παρ' ἀνηλίκων ὑπογεγραμμέναι συναλλαγματικαὶ εἰσὶν ἄκυροι ὡς πρὸς αὐτοὺς, φυλασσομένων τῶν δικαιωμάτων τῶν συναλλαττομένων κατὰ τὸ ἄρθρ. 1312 τοῦ Γαλ. Κώδηκος, ἤτοι ἐνέχονται οἱ ἀνήλικες πολιτικῶς ἐφ' ὅσον ὠφελήθησαν (ἴδε καὶ ἄρθρ. 3, 4, 5, 6, 8, 98, 99, 106, 109, 110, 111 τοῦ ἀπὸ 17 Αὐγούστου 1861 ΧΠΘ' Νόμου καὶ τὰς δι' αὐτῶν ἐπελθούσας καινοτομίας καὶ διακρίσεις ὡς πρὸς τὰς πράξεις τῶν ἀνηλίκων καὶ χειραφέτων).

Περὶ προβλέψεως.

Ἄρθρ. 115—117.

Κατὰ τ' ἀνωτέρω ἐκτεθέντα ὁ ἐκδίδων συναλλαγματικὴν εἰς βάρος ἄλλου, πράττει τοῦτο συνήθως ὅταν ἔχῃ λαμβάνειν παρ' αὐτοῦ χρήματα, τόσα ἢ καὶ πλειότερα, ἢ ἄλλα πράγματα ἔχοντα χρηματικὴν ἀξίαν καὶ τοῦτο ἀποτελεῖ τὴν λεγομένην πρόβλεψιν, ὅταν ὅμως ὁ ἐκδίδων τὴν συναλλαγματικὴν εἰς βάρος τρίτου, δὲν ἔχῃ λαμβάνειν τι παρ' αὐτοῦ, ἀλλ' ἁπλῶς ζητεῖ τὴν χρηματικὴν τούτου συνδρομὴν, τότε δὲν ὑπάρχει πρόβλεψις καὶ ἡ συναλλαγματικὴ σύρεται εἰς τ' ἀνοικτὰ κατὰ τὴν ἔκφρασιν τῶν ἐμπόρων.

Κατ' ἀμφοτέρας τὰς περιστάσεις δηλ. εἴτε ὑπῆρχεν εἴτε μὴ, πρόβλεψις, ἅμα ὁ τρίτος δεχθῇ τὴν συναλλαγματικὴν, ὑπάρχει νόμιμος ὑπὲρ τῶν ὀπισθογράφων ἀπόδειξις ὅτι ὑπῆρχε πρόβλεψις, ἄρα ὁ κομιστὴς ὡς πράττων τὰ δικαιώματά του ἐκ τῶν ὀπισθογράφων (ὑπὲρ ὧν ὁ Νόμος πλάττει ἀπόδειξιν προβλέψεως) δύναται νὰ καταδιώξῃ τὸν ἀποδέκτην πρὸς πληρωμὴν, δύνανται δὲ καὶ οἱ ὀπισθογράφοι, ἐφ' ὅσον ἐπλήρωσαν ἢ ζητοῦνται νὰ πληρώσωσι τὸν κομιστὴν, νὰ καταδιώξωσι τὸν ἀποδέκτην, ὅστις δὲν δύναται νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι δὲν ὑπάρχει εἰς χεῖράς του πρόβλεψις, διότι τοῦτο ἔπρεπε νὰ τὸ σκεφθῇ πρὶν κάμῃ τὴν ἀποδοχὴν, ἥτις δὲν ἀνακαλεῖται ποτὲ (ἄρθρ. 121).

Τὸ ἄρθρον 117 παραδέχεται ὅτι ἡ ἀποδοχὴ ἀποτελεῖ τεκμήριον προβλέψεως ὑπὲρ τοῦ ἐκδότου, καὶ ἀπόδειξιν προβλέψεως ὑπὲρ τῶν ὀπισθογράφων, μολαταῦτα διατάσσει ὅτι εἴτε γίνῃ δεκτὴ ἡ συναλλαγματικὴ, εἴτε μὴ, μόνος ὁ ἐκδότης χρεωστεῖ, γινομένης ἀρνήσεως ν' ἀποδείξῃ ὅτι ἐκεῖνος πρὸς τὸν ὁποῖον ἐτραβίχθη ἡ συναλλαγματικὴ εἶχε πρόβλεψιν εἰς τὴν προθεσμίαν αὐτῆς, ἄλλως ὀφείλει ν' ἀσφαλίσῃ τὴν πληρωμὴν, ἂν καὶ τὸ διαμαρτυρικὸν ἤθελε γίνει ἐκπροθέσμως.

Ἡ ἐπιβαλλομένη εἰς τὸν ἐκδότην ὑποχρέωσις πρὸς ἀπόδειξιν τῆς προβλέψεως, ἀναφέρεται προδήλως εἰς τὴν περίπτωσιν καθ' ἣν δὲν ἐγένετο ἀποδεκτὴ ἡ συναλλαγματικὴ, ἢ δεκτὴ γενομένη δὲν ἀναφέρει ἐν ἑαυτῇ ὕπαρξιν προβλέψεως κατὰ τὴν ἔκδοσιν αὐτῆς, ὡς προεξεθέσαμεν, ἄλλως ἐὰν ἀπεδέχθη συναλλαγματικὴ περιέχουσα «καὶ ἀπεράσατε εἰς λογαριασμόν σας ἢ «πληρώσατε τὴν ποσότητα... δι' ἄλλα τόσα ἐλάβετε παρ' ἐμοῦ,» ἢ μοὶ ὀφείλετε» τότε ὑπάρχει πλήρης ἀπόδειξις ὅτι εἰς χεῖρας τοῦ ἀποδέκτου ὑπῆρχε πρόβλεψις, διότι διὰ τῆς ἀποδοχῆς του ἐπεσφράγισε τὸ περιεχόμενον τῆς συναλλαγματικῆς·— τοῦτο καθιερώθη ὀρθῶς καὶ νομίμως διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 327 τοῦ 1867, ἀποφάσεως τοῦ Ἀρείου Πάγου ἀποφανθέντος ὅτι αἱ διατάξεις τῶν ἄρθρ. 117καὶ 170 τοῦ Ἐμπ. Νόμου περὶ τοῦ ὅτι ἡ ἀποδοχὴ τῆς συναλλαγματικῆς δὲν ἀποδεικνύει τὴν πρόβλεψιν ὑπὲρ τοῦ ἐκδότου, ὑποθέτουσι συναλλαγματικὴν ἐν ᾗ κατὰ τὸν ὑπὸ τοῦ ἄρθρ. 110 διαγεγραμμένον τύπον τῶν συναλλαγματικῶν, οὐδὲν περὶ ὀφειλῆς τοῦ ἀποδέκτου πρὸς τὸν ἐκδότην ἀναφέρεται, ἀποδοχὴν δηλαδὴ, ἥτις καίτοι συνδυαζομένη μὲ τὸ περιεχόμενον τῆς ἀποδεχθείσης συναλλαγματικῆς, δὲν ἐμφαίνει ὡς πρὸς τὰς μεταξὺ τοῦ ἐκδότου καὶ τοῦ ἀποδέκτου σχέσεις, ἢ ὅτι οὗτος ἀπεδέχθη τὴν περὶ πληρωμῆς ἐντολὴν, ὅπερ οὐδὲν τεκμήριον περὶ τῆς λήψεως τοῦ πρὸς ἐκπλήρωσιν τῆς ἐντολῆς ἀπαιτουμένου χρηματικοῦ ποσοῦ περιέχει ὑπὲρ τοῦ ἐκδότου.

Ὅθεν ὅταν ἐκ τῆς ἰδίας συναλλαγματικῆς προκύπτῃ ὅτι ἐξεδόθη συνεπείᾳ αἰτίας ἀποτελούσης πρόβλεψιν, οὐδεμία ἀμφισβήτησις περὶ προβλέψεως δύναται νὰ γίνῃ, διότι ἡ ὑπὸ τοιαύτην συναλλαγματικὴν ἀποδοχὴ καὶ ὑπογραφὴ τοῦ δέκτου δεικνύει τοῦτον χρεώστην καὶ ἔχοντα πρόβλεψιν (ἄρθρ. 438 Πολ. Δικον). ἐκτὸς ἐὰν ὁ δέκτης ἀποδείξῃ ὅτι ἐξηπατήθη εἰς τοῦτο, ἢ ὅτι εἰκονικῶς ἐβεβαίωσε διὰ τῆς ἀποδοχῆς του τὴν ὕπαρξιν προβλέψεως· — ἐπειδὴ δὲ τὸ ἄρθρ. 117 δὲν ἀπαιτεῖ νὰ ὑπάρχῃ ἐκ τῶν προτέρων πρόβλεψις, ἀλλ' ἀρκεῖται νὰ ὑπάρχῃ τοιαύτη κατὰ τὴν προθεσμίαν τῆς πληρωμῆς, ἥτις ὁρίζεται πολλάκις νὰ γίνῃ μετὰ πολλὰς ἡμέρας ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως ἢ ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως, ἕνεκα τούτου ἡ ἀποδοχὴ τοῦ ἀποδέκτου γενομένη ἐν τῇ προσδοκίᾳ ἀφίξεως προβλέψεως, δὲν δύναται καὶ κατὰ

τὴν λῆξιν τῆς προθεσμίας τῆς συναλλαγματικῆς ν' ἀποτελῇ κατ' αὐτοῦ καὶ ὑπὲρ τοῦ ἐκδότου τεκμήριον προβλέψεως, διότι ὁ ἀποδέκτης ἔδωκε πίστιν εἰς τὰς παραστάσεις τοῦ ἐκδότου περὶ προσεγῶν ἐμβασμάτων καὶ ἐδέχθη τὴν συναλλαγματικὴν—μὴ ἐλθόντων ὅμως τῶν ἐμβασμάτων ἠρνήθη καὶ δικαίως, τὴν πληρωμὴν καὶ διὰ τῆς ἀρνήσεως ταύτης ἤρθη τὸ περὶ προβλέψεως τεκμήριον, ὅθεν ὁ ἐκδότης ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ τὴν πρόβλεψιν.

Ἡ ἐν § 537. τοῦ συγγράμματος τοῦ Κ. Ῥάλλη ἀναφερομένη ἀρχὴ «ὅτι τὸ ἄρθρ. 117 § 1. τοῦ Ἐμπ. Νόμου ὁρίζει ὅτι ἡ ἀποδοχὴ ὑποθέτει τὴν πρόβλεψιν· ὅτι τοῦτο ἐννοεῖται κατὰ τοῦ πληρωτοῦ πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ κομιστοῦ ὡς καὶ κατὰ τοῦ κομιστοῦ πρὸς τὸ συμφέρον τῶν ὀπισθογράφων—ἀλλὰ τὸ τεκμήριον τοῦτο παύει κατὰ τὴν λῆξιν τῆς συναλλαγματικῆς ὡς πρὸς τὸν ἐκδότην—καὶ ὅτι ἡ ἀποδοχὴ τῆς συναλλαγματικῆς δὲν ἀπαλάττει τὸν ἐκδότην τῆς ἀποδείξεως ὅτι ὑπῆρχε πρόβλεψις κατὰ τὴν λῆξιν, ὀφείλει δὲ αὐτὴν τὴν ἀπόδειξιν καίτοι μὴ συνταχθέντος διαμαρτυρικοῦ» δὲν εἶναι ἀπολύτως ὀρθὴ, διότι ὡς προεξεθέσαμεν, ἡ ἀποδοχὴ συναλλαγματικῆς περιεχούσης ἐν ἑαυτῇ τὴν σημείωσιν ὑπάρξεως προβλέψεως, ἀποτελεῖ σύμβασιν μεταξὺ ἐκδότου καὶ ἀποδέκτου καὶ ἀναγνώρισιν χρέους, ἐκ δὲ τῆς τοιαύτης συμβάσεως τελεσθείσης διὰ τῆς ὑπογραφῆς τῶν μερῶν, παράγεται πλήρης περὶ προβλέψεως ἀπόδειξις—ἀλλὰ καὶ ὡς τεκμήριον προβλέψεως ἂν θεωρηθῇ, δὲν αἴρεται διὰ τῆς ἀποποιήσεως τῆς πληρωμῆς καὶ διὰ τῆς λήξεως τῆς προθεσμίας αὐτῆς 1) διότι τὸ ἅπαξ ἀποκτηθὲν τεκμήριον ἰσχύει μέχρι ἐναντίας ἀποδείξεως καὶ δὲν παύει διὰ τῆς παρελεύσεως χρονικοῦ τινος διαστήματος καὶ μάλιστα ἐξ ὑπαιτιότητος ἐκείνου καθ' οὗ συνεστήθη τὸ τεκμήριον τοῦτο—τῷόντι ὁ δέκτης διὰ τῆς ἀποδοχῆς του ὑπὸ τοιοῦτον περιεχόμενον συναλλαγματικῆς, ἐξεδήλωσεν ὅτι ἔχει πρόβλεψιν, ὁ δὲ Νόμος ἐσχημάτισε κατὰ τοῦ δέκτου καὶ ὑπὲρ τοῦ ἐκδότου τεκμήριον προβλέψεως, ἄρα πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ καταργηθῇ τὸ τεκμήριον τοῦτο μόνον καὶ μόνον διότι ὁ δέκτης ἠρνήθη τὴν πληρωμήν! ἡ ἄρνησις τῆς πληρωμῆς οὐδόλως ἀποτελεῖ ἀπόδειξιν κατὰ τεκμηρίου, ἀλλὰ παράβασιν ὑποχρεώσεως καὶ ἀθέτησιν ὑπογραφῆς· 2) διότι ἐπὶ τεκμηρίων ὑπερισχύουσιν αἱ διατάξεις τῆς Πολ. Δικονομίας, ὡς μεταγενεστέρας τοῦ Ἐμπ. Νόμου, κατὰ δὲ τὸ ἄρθρ. 248 τῆς Πολ. Δικονομίας ὁ ἔχων ὑπὲρ ἑαυτοῦ νόμιμον τεκμήριον δὲν ὑπόκειται εἰς ἀπόδειξιν, ἀλλ' ὁ προτείνων τὸ ἐναντίον παρ' ὅ,τι ὁ Νόμος τεκμαίρεται ὀφείλει νὰ φέρῃ τὴν περὶ τούτου ἀπόδειξιν, εἶναι δ' ἀδιάφορον ἐὰν ἡ τοιαύτη ἀπόδειξις ὡς ἀρνητικὴ καθίσταται δύσκολος, διότι ἡ δυσχέρεια προέρχεται ἐξ αἰτίας τοῦ ἀποδέκτου ὅστις διὰ τῆς ἀποδοχῆς του ἐξε-

δήλωσεν εἰς τον ἐξωτερικὸν κόσμον ὅτι ἔχει χρήματα τοῦ ἐκδότου εἰς χεῖράς του καὶ ὅμως ἤδη ἀρνεῖται τοῦτο, ἄρα πρέπει ν' ἀποδείξῃ ὅτι δὲν εἶχε πρόβλεψιν, ἡ δὲ ἀπόδειξις αὕτη δὲν εἶναι ἀδύνατος, διότι ὅταν τῷ ἐσύρθη ἡ συναλλαγματική, ἢ καὶ πρότερον, θὰ ἔλαβεν ἐπιστολὴν παρὰ τοῦ ἐκδότου ὅστις δι' αὐτῆς τὸν παρεκάλει νὰ δεχθῇ τὴν συναλλαγματικὴν καὶ τῷ ὑπέσχετο ὅτι ἀκολούθως θέλει τῷ πέμψει χρήματα ἢ πραγματείας πρὸς ἱκανοποίησιν, ἄλλως πῶς ἤθελε δεχθῇ ἄνευ προβλέψεως ἢ ἄνευ ὑποσχέσεως ἱκανοποιήσεως!

Παρατηρητέον ἐνταῦθα ὅτι ἐν Εὐρώπῃ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Ἑλλάδι αἱ συναλλαγματικαὶ ἐκδίδονται κατὰ τρόπον ἀόριστον ὡς πρὸς τὸ ἀντίτιμον διὰ τῶν λέξεων «ἀξία ληφθεῖσα» ἢ ἀξία εἰς λογαριασμὸν, ἢ ἀξία εἰς πραγματείας» (σπάνιον τὸ τελευταῖον) καὶ ὅτι αἱ λέξεις αὗται εἴτε ἑλληνιστὶ, εἴτε εἰς ἄλλην γλῶσσαν γεγραμμέναι Π. χ. ἰταλιστὶ valuta avuta-valuta in conto-valuta iu merci, ἢ Γαλλιστὶ valeur reçue-valeur en compte-valeur en marchandises, ὡς ὀνομαστικαὶ ἀπόλυτοι, δὲν δηλοῦσιν ὡρισμένως παρὰ τίνος ἐδόθη ἡ ἀξία αἱ πραγματεῖαι, ἢ μετὰ τίνος ὁ λογαριασμὸς, ἰδίως δὲ ἂν ἡ ἀξία συνίστατο ἐκ μετρητῶν (ὅπερ ῥητῶς ἀπαιτεῖ τὸ ἄρθρ. 110) μολοντοῦτο κατ' ἐμπορικὴν συνήθειαν ἐπινοηθεῖσαν διὰ τὸ σύντομον τῶν ἐκφράσεων, αἱ λέξεις αὗται ἰσοδυναμοῦσι μ' ὅσα τὸ ἄρθρον 110 τοῦ Ἐμπ. Νόμου ἀπαιτεῖ, ἤτοι τὸ «ἀξία ληφθεῖσα» σημαίνει «παρ' οὗ ἔλαβον τὸ ἰσότιμον εἰς μετρητὰ» τὸ «ἀξία εἰς πραγματείας» σημαίνει, παρ' οὗ ἔλαβον τὸ ἰσότιμον εἰς πραγματείας, τὸ δὲ «ἀξία εἰς λογαριασμὸν» δὲν χρήζει σχολίων.

Ἐντοσούτοις ὁ Ἄρειος Πάγος διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 120 τοῦ 1870, ἀποφάσεώς του ἀπεφήνατο ὅτι τὸ ἐφετεῖον οὐδεμίαν διάταξιν τοῦ Νόμου παρεβίασε μὴ ἐπιτρέψαν τὴν ἀπόδειξιν ἐθίμου καθ' ὃ κατὰ τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦ ἀναιρεσείοντος ἐν Ἑλλάδι, ἡ ἐν ταῖς Ἰταλιστὶ ἐκδιδομέναις συναλλαγματικαῖς χρῆσις τοῦ ὅρου valuta avuta (ἀντίτιμον ληφθὲν) λογίζεται ἐκφράζουσα τὴν καταβολὴν τοῦ ἀντιτίμου ἀποχρώντως, ἀπεναντίας τῆς ἐν τῷ ἄρθρῳ 110 περιεχομένης ἐπιτακτικῆς διατάξεως ἥτις ἀπαιτεῖ διὰ τὸν νόμιμον τύπον τῆς συναλλαγματικῆς νὰ περιέχεται ὡρισμένως ὁ τρόπος τοῦ δοθέντος ἀντιτίμου αὐτῆς —δὲν παρεβίασε δὲ τὸ ἐφετεῖον τὸν Νόμον (ἀκυρῶσαν διὰ τὴν ἔλλειψιν ταύτην τὴν συναλλαγματικὴν), διότι δὲν ὑπάρχει παρ' ἡμῖν Νόμος καθιερῶν τὴν ἀρχὴν ὅτι καὶ τοῦ ἐμπορικοῦ Νόμου ὑπερισχύουν τὰ ἔθιμα, κατὰ συνέπειαν οὔτε ἀπόδειξιν τοῦ προταθέντος ἐθίμου ὤφειλε νὰ διατάξῃ.

Ἡ ἀνωτέρω ἀπόφασις τοῦ Ἀρείου Πάγου εἶναι λίαν ἐσφαλμένη 1) διότι δὲν πρόκειται κυρίως περὶ ἐθίμου ἐναντίον τῶν διατά-

ξεων τοῦ ἐμπορικοῦ Νόμου, ἀλλὰ περὶ σημασίας λέξεων καὶ ἑπομένως ἀφοῦ ὁ διάδικος προέτεινε καὶ ἐζήτησε ν' ἀποδείξῃ ὅτι αἱ λέξεις «valuta avuta» σημαίνουσιν ἀντίτιμον ληφθὲν εἰς μετρητά, ὤφειλε τὸ ἐφετεῖον νὰ διατάξῃ ἀπόδειξιν τῆς κοινῶς εἰς τὸ ἐμπόριον παραδεδεγμένης ἐννοίας τῶν λέξεων τούτων, διότι ἐν τῇ ἀποδείξῃ ταύτῃ ἔγκειται ἡ ἀνεύρεσις τῆς ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 110 ἀπαιτουμένης διατυπώσεως «δι' ἀξίαν ληφθεῖσαν τοῖς μετρητοῖς». εἶναι δὲ περιττὸν νὰ εἴπωμεν ὅτι ὁ Νόμος δὲν ἐμποδίζει τὰς λακωνικὰς ἐκφράσεις καὶ τὰς μεταῤῥυθμίσεις τοῦ λεξικοῦ, διότι ταῦτα πάντα ἐξήρτηνται ἐκ τῆς θελήσεως τῶν ἀτόμων καὶ ἐκ τῆς δικαίας ἀποστροφῆς ἐναντίον τῆς πολυγραφίας· 2) διότι καὶ περὶ ἐθίμου ἂν προέκειτο, πάλιν ἥμαρτεν ὁ Ἄρειος Πάγος ἀποφανθεὶς ὅτι δὲν ἐπιτρέπονται ἔθιμα κατὰ τῶν διατάξεων τοῦ Ἐμπορ. Νόμου, ἐνῷ τὸ ἐμπόριον διέπεται καὶ ἀνεπτύχθη δι' ἐθίμων, ἄνευ τῶν ὁποίων ἤθελε ναυαγήσει περιοριζόμενον εἰς τὰς ἀπηρχαιωμένας καὶ παρακμασάσας διατάξεις τοῦ Ἐμπ. Νόμου.—ἄλλως τε τὸ ἄρθρ. 135 τοῦ Ἐμπορικοῦ Νόμου δεικνύει ὅτι κατὰ κανένα ἐπιτρέπονται ἔθιμα κατὰ τῶν διατάξεων αὐτοῦ, διότι ἐξαιρεῖ πᾶσαν πρὸς χάριν, ἐξ εὐνοίας, κατ' ἔθος ἢ κατὰ τοπικὴν συνήθειαν ἀναβολὴν τῆς πληρωμῆς τῶν συναλλαγματικῶν (ἄρα συγχωρεῖ τὰ λοιπὰ ἔθιμα) καὶ μολονοῦτο καὶ αὐτὴν τὴν ἐξαίρεσιν δὲν ἐσεβάσθη τὸ ἐμπόριον, διότι εἰς πολλὰ μέρη ἐπικρατεῖ ἡ συνήθεια τῆς ἀναβολῆς τῆς πληρωμῆς ἐπί τινας ἡμέρας, λεγομένας πρὸς χάριν (di grazia).

Πολλάκις οἱ δικασταὶ καὶ οἱ Νομοδιδάσκαλοι δὲν βλέπουσι πέραν τῆς ῥινός των, διότι περιορίζονται εἰς τὰς λέξεις τοῦ Νόμου καὶ δὲν ἐννοοῦσιν ὅτι αἱ διάλεκτοι ὑφίστανται νεωτερισμοὺς ἀναλόγως τῆς ἀναπτύξεως τῶν κοινωνιῶν καὶ τῆς εἰδικῆς χρήσεως λέξεών τινων.

Π. χ. αἱ λέξεις «ἐργολάβος—ἐργολαβία» ἔχουσι σήμερον καὶ ἄλλην ἔννοιαν διαφορετικὴν τῆς ἐν τοῖς λεξικοῖς, συνεπάγουσαν τὴν ποιν. καταδίωξιν τοῦ ἀποτείναντος αὐτὰς πρὸς ἄλλον (ἄρθρ. 29 Νόμου ἐξυβρίσεως) ἄρα κατὰ τὸν Ἄρειον Πάγον μὴ ἐπιτρεπομένης τῆς ἀποδείξεως ἄλλης ἐννοίας, δὲν ὑπάρχει ἀξιόποινον, ἐνῷ καὶ πλεῖσται ἄλλαι λέξεις καὶ ἐκφράσεις (ἃς παρασιωπῶμεν διὰ τὸ εὔσχημον, εὑρίσκονται δ' εἰς τὰς ἀποφάσεις τῶν Πταισματοδικείων καὶ Πλημμελειοδικείων) ἔχουσαι ἀρχῆθεν καλὴν σημασίαν, ἔλαβον σήμερον κακὴν ἔννοιαν καὶ σημασίαν.

Π. χ. ἐπὶ τῆς Νεαρᾶς 99. Ἰουστινιανοῦ κεφ. ά. ἐχούσης οὕτω: «Εἰ γάρ τις ἀλληλεγγύως ὑπευθύνους λάβοι τινάς, εἰ μὲν μὴ προσθείη τὸ δεῖν καὶ ἕνα ἕκαστον τούτων εἰς ὁλόκληρον ἐνέχεσθαι, πάντας ἐξ ἴσου τὴν ἀγωγὴν ὑφίστασθαι»· οἱ παρ' ἡμῖν δικασταὶ καὶ καθηγηταὶ ἀπο-

φαίνονται ὅτι διά νὰ ἔχῃ τις πολλοὺς ἀλληλεγγύως ὑποχρέους, δὲν ἀρκεῖ μόνον νὰ παραδεχθῶσιν ἐκεῖνοι ὅτι ὑποχρεοῦνται ἀλληλεγγύως διὰ τὴν πληρωμὴν, ἀλλὰ πρέπει νὰ προστεθῇ καὶ ὅτι εἷς ἕκαστος τούτων ἐνέχεται εἰς ὁλόκληρον· — τοιαύτη ἀπαίτησις τῶν δικαστηρίων καὶ τῶν νομοδιδασκάλων εἶναι γελοία: 1) διότι ἡ Νεαρὰ 99 πραγματεύεται ἰδίως περὶ μανδατώρων, ἐγγυητῶν καὶ ἀντιφωνητῶν καὶ οὐχὶ περὶ ἀλληλεγγύως δανειζομένων· 2) διότι κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἐκδόσεως τῆς Νεαρᾶς ἡ λέξις «ἀλληλεγγύως» δὲν εἶχε τὴν κοινῶς σήμερον παραδεδεγμένην ἔννοιαν τῆς ἐφ' ὁλοκλήρου ἐνοχῆς ἑκάστου, ἀλλ' εἶχε τὴν ἔννοιαν τοῦ ὅτι ὁ εἷς ἐγγυᾶται ὑπὲρ τοῦ ἄλλου «qui mutua fidejussione se obligent», ἕνεκα δὲ τῆς πτωχείας τῆς λέξεως ταύτης ἀπῃτεῖτο τότε πρὸς συμπλήρωσιν νὰ προστίθηται «τὸ δεῖν καὶ ἕνα ἕκαστον τούτων εἰς ὁλόκληρον ἐνέχεσθαι», ἀλλ' ἀφοῦ σήμερον καὶ πρὸ αἰῶνος ἡ λέξις ἀλληλεγγύως ἔλαβε τὴν περιεκτικὴν σημασίαν τοῦ «δεῖν καὶ ἕνα τούτων εἰς ὁλόκληρον ἐνέχεσθαι», ἀφοῦ ὅλοι οἱ ἄνθρωποι καὶ αὐτοὶ οἱ ἀγράμματοι ὑπὸ τοιαύτην ἔννοιαν λαμβάνουσι τὴν λέξιν ἀλληγγύως, (κοινῶς «ἀλληλέντε» Τουρκιστὶ «μαλινὰ κεφίλης»), καὶ ἀφοῦ οἱ μεταγενέστεροι Νόμοι (ἴδε ἄρθρ. 30 τοῦ Ποιν. Νόμου, ἄρθρ. 22, 23, 118, 140 Ἐμπ. Νόμου, ἄρθρ. 212 καὶ 369 Πολ. Δικονομίας, Διάταγμα περὶ καταδιώξεως τῶν ἐγγυητῶν καὶ πληρωτῶν πρὸς τὸ δημόσιον κλπ. κλπ.) κάμνουσι χρῆσιν ξηρᾶς τῆς λέξεως «ἀλληλεγγύως» ὑπὸ τὴν κοινῶς παραδεδεγμένην σημασίαν τῆς ἐφ' ἀκεραίου ἐνοχῆς, εἶναι λίαν περίεργον νὰ γίνηται ὑπὸ τῶν καθηγητῶν καὶ δικαστηρίων τόσος πάταγος καὶ τόση μελέτη τῶν πηγῶν περὶ τῆς ἐννοίας τῆς Νεαρᾶς 99 καὶ νὰ ζητῆται ἡ προσθήκη τοῦ «δεῖν καὶ ἕνα ἕκαστον εἰς ὁλόκληρον ἐνέχεσθαι», ἐνῷ εἰς τὴν λέξιν «ἀλληλεγγύως» ἐνέχονται ὅλοι οἱ τοιοῦτοι προσδιορισμοί.

Ἀποροῦμεν τῇ ἀληθείᾳ πῶς τὸ Ἐφετεῖον καὶ ὁ Ἄρειος Πάγος παρεγνώρισαν τὴν πασίδηλον ἔννοιαν τῶν λέξων valuta avuta καὶ πῶς τοὐλάχιστον δὲν ἐπέτρεψαν τὴν διὰ μαρτύρων ἀπόδειξιν αὐτῆς, ἐνῷ ἄλλοτε ὁ Ἄρειος Πάγος διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 11 τοῦ 1862 ἀποφάσεώς του, ὀρθῶς καὶ νομίμως διέταξεν ἀπόδειξιν περὶ τῆς ἐννοίας συνθηματικῶν λέξεων καὶ ὀνομάτων.

Κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 314 τοῦ 1839, ἀπόφ. τοῦ Ἀρ. Πάγου, ἐκεῖνος πρὸς τὸν ὁποῖον ἐξεδόθη ἡ συναλλαγματικὴ δὲν ὑποχρεοῦται νὰ τὴν δεχθῇ ἐὰν δὲν ὑπάρχῃ πρόβλεψις ἐκ μέρους τοῦ ἐκδότου τῆς συναλλαγματικῆς κατὰ τὴν προθεσμίαν αὐτῆς.

Ἡ ἀπόφασις αὕτη εἶναι ὀρθὴ, ἀλλ' ἐὰν ὁ δέκτης συνήνεσεν ἐκ τῶν προτέρων νὰ τῷ συρθῇ ἡ συναλλαγματικὴ εἰς τ' ἀνοικτὰ (δηλ. ἄνευ

προβλέψεως) ὀφείλει νὰ τὴν δεχθῇ, ἄλλως ὑπόκειται εἰς ἀποζημίωσιν πρὸς τὸν ἐκδότην διὰ πᾶσαν ἐκ τῆς ἀποποιήσεως προκύψασαν αὐτῷ ζημίαν.

Κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 167 τοῦ 1860 ἀπόφ. τοῦ 'Αρ. Πάγου, κατὰ τ' ἄρθρ. 115 καὶ 116 τοῦ 'Εμπ. Νόμου ἡ πρόβλεψις πρέπει νὰ γίνηται παρὰ τοῦ ἐκδότου, ὑπάρχει δὲ πρόβλεψις ἐὰν κατὰ τὴν προθεσμίαν τῆς συναλλαγματικῆς ἐκεῖνος πρὸς τὸν ὁποῖον αὕτη ἐξεδόθη χρεωστῇ πρὸς τὸν ἐκδότην ποσότητα, τοὐλάχιστον ἴσην μὲ τὴν ἀξίαν τῆς συναλλαγματικῆς, ἄλλως ὁ ἐκδότης ὀφείλει νὰ πληρώσῃ τὴν συναλλαγματικήν, διότι ὑποχρεοῦται διὰ τῆς ἐν αὐτῇ ὑπογραφῆς του (ἄρθρ. 140).

Περὶ ἀποδοχῆς.

Ἄρθρ. 118—125.

Ὁ ἐκδίδων συναλλαγματικὴν εἰς βάρος ἄλλου, εἴτε σπουδαίως εἴτε καὶ ἀπατηλῶς, δὲν δύναται νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι ἔπραξε τοῦτο χάριν παιδιᾶς, διότι κατὰ τὸν Νόμον ἐγγυᾶται εἰς τὸν κομιστὴν ὅτι θέλει δεχθῇ ἡ συναλλαγματικὴ καὶ θέλει πληρωθῇ κατὰ τὴν προθεσμίαν αὐτῆς·—τὴν αὐτὴν ἐγγύησιν παραδέχεται ὁ Νόμος καὶ ἀπὸ ὀπισθογράφου εἰς ὀπισθογράφον μέχρι τοῦ τελευταίου κομιστοῦ, ὑπὲρ οὗ ὅλοι ἀθρόως θεωροῦνται ἐγγυηταὶ καὶ ἀλληλεγγύως ὑπόχρεοι.

Ὁ τελευταῖος κομιστὴς ἔχει συμφέρον καὶ συνάμα ὑποχρέωσιν νὰ προσαγάγῃ τὴν συναλλαγματικὴν εἰς τὸν ἐν αὐτῇ ἀναφερόμενον ἀποδέκτην, ὅστις ἂν τὴν δεχθῇ, γράφει παρὰ πόδας αὐτῆς τὰς λέξεις «δεκτή» ἢ ἄλλας ταὐτοσήμους, οἷον «παραδέχομαι» «πληρωτέα» «μάλιστα» καὶ τίθησι τὴν ὑπογραφήν του· ἂν δ' ἡ συναλλαγματικὴ ἦναι πληρωτέα εἰς προθεσμίαν ἀρχομένην ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως, τότε ὁ ἀποδέκτης ἔχει συμφέρον νὰ θέσῃ καὶ χρονολογίαν διὰ νὰ ἦναι γνωστὴ ἡ ἡμέρα τῆς πληρωμῆς·—ἀλλ' ἐὰν δὲν θέσῃ χρονολογίαν, τότε ἡ ἀχρονολόγητος ἀποδοχὴ καθίστησι τὴν συναλλαγματικὴν πληρωτέαν εἰς τὴν ἐν αὐτῇ προθεσμίαν λογιζομένην ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως αὐτῆς, ἀδιαφόρως ἐὰν ἡ συναλλαγματικὴ ἀναφέρει ὅτι ἡ προθεσμία τῆς πληρωμῆς ἄρχεται ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως.

Ἡ ἀποδοχὴ τῆς συναλλαγματικῆς δύναται νὰ γίνῃ καὶ ἐν ἰδιαιτέρῳ χάρτῃ, ἢ ἐν ἐπιστολῇ ἐκ μέρους τοῦ δέκτου πρὸς τὸν κομιστὴν (Pardessus ἀρ. 367) ἀρκεῖ ν' ἀνταποκρίνηται εἰς τὴν χρονολογίαν καὶ εἰς τὸ περιεχόμενον τῆς συναλλαγματικῆς πρὸς ἀπόδειξιν ὅτι ἀνήκει εἰς ταύτην·—ἡ τοιαύτη ἰδιαιτέρα ἀποδοχὴ θεωρεῖται παράρτημα τῆς συναλλαγματικῆς καὶ δίδεται ἐν περιπτώσει ὀπισθογραφήσεως αὐτῆς ὑπὸ τοῦ ὀπισθογράφου εἰς τὸν κομιστήν.

Κατ' ἐμπορικὴν συνήθειαν, ἐπὶ βραχυπροθέσμων ἢ μικρᾶς ἀξίας συναλλαγματικῶν, ἐπιτρέπεται εἰς τὸν ἐκδότην νὰ σημειώσῃ ἐντὸς τῆς συναλλαγματικῆς ὅτι δὲν θέλει ζητηθῆ ἡ ἀποδοχὴ αὐτῆς· Π. χ. τὴν.... τοῦ μηνὸς.... ἔτους.... πληρώσατε διὰ τῆς παρούσης μου συναλλαγματικῆς, ἄνευ ἀποδοχῆς, εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ ..... τὴν ποσότητα.... κλπ'—ἡ τοιαύτη συναλλαγματικὴ μὴ ἐξαναγκάζουσα τὸν δέκτην νὰ ἐκφρασθῇ πρὸ τῆς ἡμέρας τῆς πληρωμῆς, εἶναι προβληματικὴ ὡς πρὸς τὸν δέκτην, ὑποχρεωτικὴ ὅμως διὰ τὸν ἐκδότην ἐν περιπτώσει μὴ πληρωμῆς ἐκ μέρους τοῦ δέκτου, ὀφείλοντος τοῦ κομιστοῦ νὰ συντάξῃ διαμαρτυρικὸν ἐπὶ μὴ πληρωμῇ.

Δεκτῆς γενομένης τῆς συναλλαγματικῆς, ὁ κομιστὴς ταύτης ἢ πᾶς ἕτερος ἀποκτήσας αὐτὴν δι' ὀπισθογραφήσεως παρὰ τοῦ κατὰ τὴν ἀποδοχὴν κομιστοῦ, ὀφείλει νὰ παρουσιάσῃ ταύτην εἰς τὸν ἀποδέκτην κατὰ τὴν λῆξιν τῆς διορίας πρὸς πληρωμὴν, ὅτε ἐξοφλουμένης παρὰ τούτου τῆς συναλλαγματικῆς, λύεται πᾶς ἐξ αὐτῆς παραγόμενος δεσμὸς ἀλληλεγγύου ὑποχρεώσεως ἐκδότου, ἐγγυητῶν καὶ ὀπισθογράφων·—μένει δὲ ἡ φροντὶς μεταξὺ ἀποδέκτου καὶ ἐκδότου νὰ κανονίσωσι τὰς μεταξύ των σχέσεις, ἤτοι ἂν ὁ ἀποδέκτης ἐδέχθη τὴν συναλλαγματικὴν συνεπείᾳ προβλέψεως, θέλει συμψηφίσει τὸ τίμημα αὐτῆς ἀπέναντι τῶν ὀφειλομένων, ἂν δ' ἐδέχθη αὐτὴν ἄνευ προβλέψεως, θέλει χρεώσει τὸν ἐκδότην μὲ τὸ ἀντίτιμον αὐτῆς, δυνάμενος ἐν περιπτώσει ἀρνήσεως πληρωμῆς, νὰ ἐναγάγῃ αὐτὸν πρὸς πληρωμὴν ὅσων ἐπὶ τῇ βάσει τῆς συναλλαγματικῆς ἐπλήρωσε, χρώμενος αὐτῆς ταύτης τῆς συναλλαγματικῆς καὶ τῶν ἐκ ταύτης ἀποῤῥεόντων δικαίων τῆς προσωπικῆς κρατήσεως καὶ τοῦ ἀπαραδέκτου τῶν ἀνεκκαθαρίστων ἐνστάσεων (ἄρθρ. 2 ἁρμοδ. καὶ 729—733 Πολ. Δικον.) διότι ἡ συναλλαγματικὴ, καίπερ πληρωθεῖσα εἰς τὸν κομιστὴν, δὲν ἔχασε τὸν προορισμόν της ἐφ' ὅσον ἀπολείπεται εἰσέτι ἡ ἐκ ταύτης παραγομένη ἔννομος ἐνοχικὴ σχέσις μεταξὺ ἐκδότου καὶ ἀποδέκτου, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν περὶ προβλέψεως ἢ μὴ, ἀρχῶν τοῦ Ἐμπ. Νόμου.

Ἂν ὁ σημειούμενος ἐν τῇ συναλλαγματικῇ ὡς ἀποδέκτης δὲν δεχθῇ τὴν συναλλαγματικὴν, τότε πρέπει νὰ γίνῃ διαμαρτυρικὸν ἐπὶ μὴ ἀποδοχῇ, τὸ ὁποῖον γνωστοποιεῖται εἰς τοὺς ὀπισθογράφους καὶ τὸν ἐκδότην διὰ νὰ μάθωσι τὴν ἀποποίησιν καὶ νὰ σπεύσωσιν ἀμοιβαίως ν' ἀσφαλίσωσι τὸν κομιστὴν δι' ἐγγυήσεως ὡς πρὸς τὴν ἔγκαιρον πληρωμὴν τῆς συναλλαγματικῆς·—ἄλλως οὗτοι μὴ παρέχοντες τὴν ζη-

τουμένην ἀσφαλῆ ἐγγύησιν, ὀφείλουν νὰ ἐξοφλήσωσι προώρως τὴν συναλλαγματικὴν καὶ τὰ ἔξοδα.

Διὰ τὴν δόσιν τῆς ἐγγυήσεως ταύτης δὲν ὁρίζει ὁ Νόμος ἰδίαν προθεσμίαν, ἀλλ' ἐκ τῆς ἐννοίας τοῦ ἄρθρ. 120 ἐξάγεται ὅτι ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως τοῦ διαμαρτυρικοῦ καθίστανται ὑπόχρεοι εἰς ἐγγυοδοσίαν, ὥστε μὴ παρουσιαζομένης ἀποστάσεως μεταξὺ τούτων, ὀφείλουσιν ἅπαντες ἢ καὶ εἷς ἐξ αὐτῶν νὰ χορηγήσωσι τὴν ἐγγύησιν πρὸς τὸν κομιστὴν ἐντὸς 24 ὡρῶν, ἄλλως παρερχομένων τούτων, δύναται ὁ κομιστὴς νὰ ἐνάξῃ ἅπαντας (ὡς καὶ τοὺς ἐγγυητὰς) περὶ ἀλληλεγγύου πληρωμῆς τοῦ ποσοῦ τῆς συναλλαγματικῆς καὶ τῶν ἐξόδων·—δὲν ὀφείλει δὲ νὰ ἐνάξῃ αὐτοὺς περὶ ἐγγυήσεως καὶ ἐπιβοηθητικῶς περὶ πληρωμῆς, διότι τὴν ἐγγύησιν ὤφειλον οὗτοι νὰ δώσωσιν ἅμα τῇ κοινοποιήσει τοῦ διαμαρτυρικοῦ, ἢ ἐντὸς τῶν 24 ὡρῶν καὶ δὲν πρέπει νὰ λάβωσιν ἄλλην προθεσμίαν μέχρι τῆς ἐκδόσεως ἀποφάσεως διατατούσης ἐγγύησιν, διότι οὕτω πως παρέρχεται πολὺς χρόνος, ἐναντίον τοῦ σκοποῦ τοῦ Νόμου καὶ τῆς ταχύτητος τοῦ ἐμπορίου καὶ μάλιστα ἐὰν μετὰ τὴν ἀπόφασιν ἐγερθῇ ἔρις περὶ τοῦ ἀξιοχρέου ἢ μὴ τῆς ἐγγυήσεως, τότε ἡ περὶ ταύτης διαδικασία θέλει ὑπερβῆ καὶ τὸν διὰ τὴν προθεσμίαν τῆς πληρωμῆς ὁρισθέντα ἐν τῇ συναλλαγματικῇ χρόνον·—ὅθεν ἡ περὶ πληρωμῆς ἀγωγὴ εἶναι κατάλληλος καὶ δύναται τὸ δικαστήριον νὰ διατάξῃ αὐτὴν ἀμέσως, ἐκτὸς ἐὰν οἱ εναχθέντες προσφερθῶσι νὰ δώσωσιν ἀξιόχρεων ἐγγύησιν πρὸ τῆς λήξεως τῆς συναλλαγματικῆς, ὅτε τὸ δικαστήριον δύναται, ἐπὶ τῇ αἰτήσει αὐτῶν, νὰ διατάξῃ ὅτι ἡ ἐκτέλεσις τῆς ἀποφάσεως θέλει σταματήσει, ἂν πρὸ αὐτῆς δοθῇ ἀξιόχρεως ἐγγύησις (ἴδε ἀναλόγως καὶ τὴν ὑπ' ἀριθ. 42 τοῦ 1868, ἀποφ. τοῦ Ἀρείου Πάγου).

Ὡς πρὸς τὸ εἶδος τῆς ἐγγυήσεως δὲν ἀναφέρει τι ὁ ἐμπορικὸς Νόμος, ἑπομένως εἶναι πρόδηλον ὅτι ἡ προσωπικὴ ἐγγύησις ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἐγκρίσεως τοῦ κομιστοῦ, τούτου δὲ μὴ δεχομένου τὰ προτεινόμενα πρόσωπα (διότι καὶ ὁ σήμερον πλούσιος δύναται αὔριον νὰ πτωχεύσῃ) ὀφείλουσιν οἱ ὑπόχρεοι νὰ δώσωσιν ἐγγύησιν κατὰ τὸ ἄρθρ. 840 τῆς Πολ. Δικον.

Ἡ πρὸς ἐγγύησιν ὑποχρέωσις ἐτάχθη ἀμοιβαίως, ἄρα ἐὰν ὁ τελευταῖος ὀπισθογράφος μετὰ τὴν μὴ ἀποδοχὴν, προσφέρῃ ἐγγύησιν εἰς τὸν κομιστὴν, ἔχει δικαίωμα νὰ ζητήσῃ καὶ οὗτος ἐγγύησιν ἄλλως πληρωμὴν παρὰ τῶν πρὸ αὐτοῦ ὀπισθογράφων καὶ τοῦ ἐκδότου καὶ ἐγγυητοῦ καὶ οὕτω καθεξῆς, μὲ τὴν παρατήρησιν ὅτι διδομένης ἐγγυήσεως παρὰ τοῦ ἐκδότου, δὲν ζητοῦνται πλέον οἱ ὀπισθογράφοι, (διότι ὅλη ἡ ἐνοχὴ κατασταλάζει εἰς τὸν ἐκδότην) διδομένης δ' ἐγ-

γυήσεως παρά τινος τῶν ὀπισθογράφων, οὗτος δὲν ἔχει κάμμίαν περὶ ἐγγυήσεώς ἢ πληρωμῆς ἀπαίτησιν κατὰ τῶν μετέπειτα ὀπισθογράφων, διότι κατὰ τὸ ἄρθρ. 118 οἱ τελευταῖοι ὀπισθογράφοι ἔχουσιν ἐγγυητὰς τοὺς πρὸ αὐτῶν διὰ τὴν ἀποδοχὴν κλπ. ἄρα δὲν δύναται νὰ γίνῃ τὸ ἀντίστροφον.

Εἴπομεν ἀνωτέρω ὅτι ὁ κομιστὴς, ἐν περιπτώσει ἀρνήσεως ἀποδοχῆς, ὀφείλει νὰ κάμῃ διαμαρτυρικὸν ἐπὶ μὴ ἀποδοχῇ καὶ μετὰ τοῦτο νὰ ζητήσῃ ἐγγύησιν κλπ. (ἄρθρ. 119—120), ἀλλὰ τὸ ἐφετεῖον Πατρῶν διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 528 τοῦ 1865 ἀποφάσεώς του, ἐπικυρωθείσης ὑπὸ τοῦ Ἀρείου Πάγου, ἀπεφάνθη ὅτι ἡ ἀποδοχὴ τῆς συναλλαγματικῆς εἶναι δικαίωμα πρὸς ἐξασφάλισιν τοῦ κομιστοῦ αὐτῆς καθιερωθὲν, τοῦ ὁποίου οὗτος δύναται νὰ κάμῃ ἢ μὴ χρῆσιν, οὐδεμία δὲ τοῦ Νόμου διάταξις ὑποχρεοῖ αὐτὸν νὰ προκαλέσῃ τὴν ἀποδοχὴν, ἐὰν δὲν ὑπῆρξε ῥητὴ περὶ τούτου συνομολογία· ὅτι δὲ πρὸς ἀποδοχὴν δὲν εἶναι ὑπόχρεως ὁ κομιστὴς καὶ δὲν ἀπόλλυσιν οὗτος τὰ ἐκ τῆς συναλλαγματικῆς δικαιώματά του, συμφωνοῦσι πάντες οἱ ὑπομνηματισταὶ τοῦ Ἐμπορ. Κώδηκος καὶ ἡ Γαλλικὴ Νομολογία.

Ἡ ἀπόφασις αὕτη καίτοι ὑποστηριζομένη ὑπὸ συγγραφέων, δὲν φαίνεται ὀρθὴ, διότι ἡ συναλλαγματικὴ ἔχει προορισμὸν νὰ παρουσιασθῇ εἰς τὸν δέκτην πρὸς ἀποδοχὴν καὶ εἶτα πρὸς πληρωμὴν, ἐν δὲ περιπτώσει ἀρνήσεως ἀποδοχῆς γίνεται ἀφεύκτως διαμαρτυρικὸν, ἐπὶ μὴ ἀποδοχῇ ἄρθρ. 119 καὶ 120·—τοῦτο δὲ προκύπτει καὶ ἐκ τῶν ἄρθρων 160, 163, 168, 173, 174 καὶ 175 τοῦ Ἐμπορικοῦ Νόμου κατὰ τὰ ὁποῖα ὁ κομιστὴς συναλλαγματικῆς πληρωτέας ἐν ὄψει ἢ μετά τινα προθεσμίαν ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως, ὀφείλει ἐντὸς τῶν ἀναφερομένων προθεσμιῶν ἐπὶ ποινῇ ἀποκλείσεως τῶν δικαιωμάτων του νὰ ζητήσῃ τὴν πληρωμὴν (ὅταν ἦναι πληρωτέα ἐν ὄψει) ἢ τὴν ἀποδοχὴν (ὅταν ἦναι πληρωτέα εἰς προθεσμίαν ἀρχομένην ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως) καὶ ἐν ἀρνήσει νὰ κάμῃ διαμαρτυρικὸν ἐπὶ μὴ ἀποδοχῇ εἰς τὸ ὁποῖον νὰ σημειωθῶσι καὶ οἱ λόγοι τῆς μὴ ἀποδοχῆς·—προκειμένου δὲ περὶ συναλλαγματικῆς πληρωτέας ἐντὸς προθεσμίας ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως, δὲν δύναται πάντοτε νὰ εὕρῃ ἐφαρμογὴν τὸ ἄρθρ. 160 διότι ἐνδέχεται ὥστε ἡ προθεσμία τῆς συναλλαγματικῆς νὰ ἦναι μικροτέρα τῆς ἐν τῷ Νόμῳ διὰ τὴν προσαγωγὴν αὐτῆς τασσομένης, καὶ τότε κατὰ τὰ ἄρθρα 160—163, 168 καὶ 170 τοῦ Ἐμπ. Νόμου ὁ κομιστὴς ὅστις δὲν τὴν προσήγαγεν εἰς τὴν λῆξιν καὶ δὲν ἔκαμε διαμαρτυρικὸν, ἀπόλλυσι δικαιώματα·—ὥστε νόμιμον καὶ εὔλογον εἶναι νὰ προσάγηται ὑπὸ τοῦ κομιστοῦ εἰς τὸν ἀποδέκτην, τὴν ταχίστην, ἡ συναλλαγματικὴ, διότι κατὰ τὸ ἄρθρ. 118 καὶ ἑπ. ὁ ἐκδότης καὶ οἱ ὀπισθογράφοι ἐγγυῶν-

ται σὺν τοῖς ἄλλοις εἰς τὸν κομιστὴν, καὶ ὅτι ὁ δέκτης θέλει δεχθῇ καὶ πληρώσει τὴν συναλλαγματικήν· καὶ διὰ τοῦτο ὑποχρεοῦνται ἀλληλεγγύως ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει·— ἐκτὸς δὲ τούτου ἡ ἀποδοχὴ ὡς πρὸς μὲν τὸν ἐκδότην ἀποτελεῖ τεκμήριον, ὡς πρὸς δὲ τοὺς ὀπισθογράφους ἀπόδειξιν περὶ προβλέψεως καὶ ἑπομένως δὲν ἐξήρτηται ἀπὸ τὴν διάθεσιν τοῦ κομιστοῦ νὰ μὴ ζητήσῃ τὴν ἀποδοχὴν καὶ νὰ στερήσῃ τὸν μὲν ἐκδότην τοῦ τεκμηρίου, τοὺς δὲ ὀπισθογράφους τῆς ἀποδείξεως τῆς προβλέψεως·— παρεκτὸς τούτου δύναται νὰ συμβῇ καὶ τὰ ἑξῆς: ὁ δέκτης ἔχει ὑπόληψιν εἰς τὸν ἐκδότην, ἢ χρήματα, ἢ πραγματείας αὐτοῦ, ἢ ἐκκρεμεῖς ἐπιχειρήσεις, αἵτινες κατὰ τὴν πεποίθησίν του θὰ δώσωσι κέρδος·— ἐὰν λάβῃ συναλλαγματικὴν εἰς βάρος αὐτοῦ τραβηχθεῖσαν καὶ μετά τινα καιρὸν πληρωτέαν, δὲν ἔχει καμμίαν δυσκολίαν νὰ τὴν δεχθῇ καὶ τὴν ἀποδέχεται·— τοιουτοτρόπως ἐξασφαλίζονται τοὐλάχιστον οἱ ὀπισθογράφοι·— ἂν ὅμως δὲν τῷ παρουσιασθῇ ἡ συναλλαγματικὴ πρὸς ἀποδοχὴν καὶ μέχρι τῆς προθεσμίας τῆς πληρωμῆς ἐπέλθῃ πτώχευσις εἰς τὸν ἐκδότην, ἢ ἀπολεσθῶσιν καὶ πραγματεῖαί του, ἢ ἀποβῶσι πρὸς ζημίαν του αἱ ἐκκρεμεῖς ἐπιχειρήσεις, ὁ ἐν ἀγνοίᾳ τῆς συναλλαγματικῆς εὑρισκόμενος ἐξαποστείλῃ εἰς τὸν ἐκδότην τὰ χρήματα, ἢ τὰς πραγματείας, ἢ τὰ κέρδη τῶν ἐπιχειρήσεων, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὁ δέκτης θέλει ἀρνηθῇ, καὶ δικαίως, τὴν ἀποδοχήν· καὶ ἰδοὺ ὅτι ἐκ τῆς ἀμελείας τοῦ κομιστοῦ χάνει καὶ αὐτὸς τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ ἔχῃ ὑπόχρεων τὸν δέκτην (ὅστις δὲν ἠδύνατο κατ' οὐδένα λόγον ν' ἀπαρνηθῇ τὴν ἀποδοχήν του ἄρθρου 121) καὶ ζητῶν νὰ πληρωθῇ παρὰ τοῦ ἐκδότου καὶ τῶν ὀπισθογράφων, στερεῖ τούτους τῆς ἀποδείξεως τῆς προβλέψεως, καὶ δὲν εἶναι εἰς θέσιν νὰ τοῖς μεταβιβάσῃ τὰ κατὰ τοῦ δέκτου δικαιώματα, τὰ ὁποῖα ἔπρεπε νὰ χαίρωσι καὶ οὗτοι, ἐφαρμοζομένων ἐνταῦθα τῶν περὶ ἐγγυήσεως ἀρχῶν τοῦ Ῥωμ. Νόμου·— δύναται προσέτι νὰ συμβῇ καὶ τὸ ἑξῆς· Π. χ. ἐγὼ ἔχω λαμβάνειν σήμερον παρὰ τοῦ ἐν Λονδίνῳ Α. 1000 λίρας καὶ τραβῶ διὰ 800 συναλλαγματικὴν πληρωτέαν μετὰ τρεῖς μῆνας, ἡ δὲ συναλλαγματικὴ αὕτη δι' ὀπισθογραφήσεων φθάνει εἰς χεῖρας τοῦ Β. ὅστις δὲν ζητεῖ ἀποδοχὴν ἀλλὰ περιμένει τὴν λῆξιν διὰ νὰ ζητήσῃ τὴν πληρωμήν·— ἐν τούτοις λαμβάνω ἀκολούθως ἀνάγκην νὰ σύρω ἑτέραν συναλλαγματικὴν ἐκ λιρῶν 1000 εἰς βάρος τοῦ αὐτοῦ Α. καὶ ἡ μεταγενεστέρα αὕτη συναλλαγματικὴ δι' ἄλλων ὀπισθογραφήσεων φθάνει εἰς χεῖρας τοῦ Γ. ὅστις τὴν παρουσιάζει ἀμέσως εἰς τὸν Α. καὶ ἐκεῖνος τὴν δέχεται, διότι ἔχει τῷόντι χιλίας λίρας ἰδικάς μου εἰς χεῖράς του, ἀκολούθως ἐπέρχεται ἡ λῆξις τῆς πρώτης συναλλαγματικῆς, ἣν κατέχει ὁ Β. καὶ ζητεῖται παρ' αὐτοῦ ὁ.

Α. νὰ πληρώσῃ αὐτήν·—οὗτος βεβαίως θέλει ἀντιτάξει ὅτι ἀρχὰ τῷ προσάγεται ἡ προγενεστέρα αὕτη συναλλαγματική, διότι πρὸ ὀλίγου ἐδέχθη ἄλλην καὶ ἕνεκα τῆς ἀποδοχῆς του, τὴν ὁποίαν δὲν δύναται ν' ἀνακαλέσῃ, δὲν εἰμπορεῖ φυσικῷ τῷ λόγῳ νὰ δεχθῇ καὶ τὴν προκειμένην, διότι διὰ τῆς ἀποδοχῆς του ἐξηντλήθη ἡ ἀνὰ χεῖράς του πρόβλεψις·—τοιουτοτρόπως ἀδικοῦνται οἱ ἐπὶ τῆς πρώτης συναλλαγματικῆς ὀπισθογράφοι, διότι ἂν ἐπαρουσιάζετο αὕτη ἐγκαίρως ἤθελε δεχθῇ παρὰ τοῦ Α. ὅστις δεχόμενος ταύτην, δὲν ἤθελε δεχθῇ τὴν μεταγενεστέρως ἐκδοθεῖσαν, ἀλλὰ προγενεστέρως εἰς αὐτὸν παρουσιασθεῖσαν συναλλαγματικήν·—ὥστε ὁ κομιστὴς ὅστις ἠμέλησε νὰ ζητήσῃ ἀποδοχὴν καὶ διαμαρτυρίαν ἐπὶ μὴ ἀποδοχῇ, δὲν πρέπει νὰ χαίρῃ τὰ δικαιώματα ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ἤθελε χαίρει ἐὰν συνεμορφοῦτο μὲ τὸν Νόμον·—δύνανται προσέτι νὰ συμβῶσι καὶ ἄλλα αἴτια ἕνεκα τῆς βραδύτητος τῆς ἐμφανίσεως, ἤγουν ν' ἀποσύρῃ τὴν ἐμπιστοσύνην του ὁ δέκτης, ν' ἀνακαλέσῃ τὴν πίστωσίν του πρὸς τὸν ἐκδότην, νὰ ὑποπέσῃ εἰς πτώχευσιν κλπ. καὶ ἐντεῦθεν ἀδικοῦνται προδήλως οἱ ὀπισθογράφοι, ἐμποδίζεται δὲ καὶ ἡ καλητέρα κυκλοφορία τῆς συναλλαγματικῆς, διότι αὕτη φέρουσα τὴν ἀποδοχὴν τοῦ Α. δύναται καὶ μετὰ ταῦτα νὰ κυκλοφορῇ ἄνευ φόβων.

Ἐξαίρεσις δικαιολογεῖται ἐπὶ μικρᾶς προθεσμίας, ὅτε δηλαδὴ ἡ ἀποδοχὴ συμπίπτει μὲ τὴν λῆξιν, ὡς καὶ ἐπὶ τῶν ἐν ὄψει πληρωτέων συναλλαγματικῶν, ὅτε δύναται διὰ μιᾶς νὰ γίνῃ διαμαρτυρικὸν ἐπὶ μὴ ἀποδοχῇ καὶ ἐπὶ μὴ πληρωμῇ.

Δὲν πρέπει νὰ παραδεχώμεθα τὰς συνηθείας τῆς Εὐρώπης, διότι αὕτη ἐξέφυγεν ἀπὸ τὰς ἀρχὰς τοῦ Ἐμπ. Νόμου, καθόσον συνειθίζει λευκὰς ὀπισθογραφήσεις, κυκλοφορεῖ ἓν ἐκ τῶν πολλῶν ἀντιτύπων συναλλαγματικῆς, ἢ καὶ ὅλα, πολλάκις δὲ τίθησιν εἰς κυκλοφορίαν καὶ ἀντίγραφα τῶν συναλλαγματικῶν (copia) καὶ ὡς ἐκ τούτου σχηματίζεται μία σχοινοτενὴς ἅλυσσος εἰς τὴν ὁποίαν δύνανται νὰ περιπλεχθῶσιν ἐπικινδύνως πολλὰ πρόσωπα, αὐξάνουσι δὲ καὶ τὰ ἔξοδα ἐπιστροφῆς λογαριασμοῦ·—εἰς πολλὰ δὲ μέρη τοῦ ἐμπορικοῦ κόσμου κατηργήθησαν καὶ οἱ τύποι τῶν συναλλαγματικῶν, διότι εἰσήχθησαν τὰ λεγόμενα au porteur καὶ τὰ λεγόμενα bona, κατὰ τὰ ὁποῖα σημειοῦται χρηματικὴ ποσότης διά τινος γνωστῆς ὑπογραφῆς καὶ κυκλοφοροῦν ἀπὸ χειρὸς εἰς χεῖρα ὡς συναλλαγματικαί·—πολλοὶ δὲ κίνδυνοι προκύπτουσιν ἐν περιπτώσει πλαστογραφίας, ἀπωλείας ἢ ὑπεξαιρέσεως αὐτῶν ἐκ τῶν κατόχων, ἢ τῶν ταχυδρομείων κλπ.

Ἐμμένομεν λοιπὸν εἰς τὴν ἰδέαν ὅτι πρέπει νὰ ζητῆται πρὸ τῆς λήξεως ἡ ἀποδοχὴ ὅσον ἔνεστι τάχιον καὶ ὅτι ἐν ἀποποιήσει αὐτῆς πρέπει νὰ γίνῃ τὸ ἐπὶ μὴ ἀποδοχῇ διαμαρτυρικόν, ἐπὶ τῇ ποινῇ τῶν

ἄρθρ. 168 καὶ ἑπ. διότι τὰ εἰρημένα ἄρθρα ἀναφέρονται καὶ εἰς τὸ ἄρθρον 160 περὶ δικαιωμάτων καὶ καθηκόντων τοῦ κομιστοῦ, ἔνθα γίνεται λόγος καὶ περὶ τοῦ ἐπὶ μὴ ἀποδοχῇ διαμαρτυρικοῦ·—ἂν δ' ὑποτεθῇ ὅτι ὁ 'Εμπ. Νόμος δὲν προβλέπει τι περὶ τῆς ἀμελείας τοῦ κομιστοῦ περὶ τὴν ἀποδοχὴν ἢ περὶ τὴν σύνταξιν τοῦ σχετικοῦ διαμαρτυρικοῦ, καὶ ἂν ὡς ἐκ τούτου ἐν Γαλλίᾳ δὲν ἐξετάζεται ἡ ἀμέλεια τούτου, οὐχ ἧττον παρ' ἡμῖν εἶναι ἐξεταστέα, διότι κατὰ τὸ 'Ρωμ. Δίκαιον ὅπερ ἰσχύει εἰς ὅλας τὰς περιστώσεις καθ' ἃς νεώτεροι Νόμοι σιωποῦν ἢ δὲν διαγράφουσι τοὐναντίον, ὁ δανειστὴς ὅστις ἐκ τῆς ἀμελείας του δὲν ἱκανοποιήθη ὑπὸ τοῦ ὀφειλέτου, δὲν δύναται νὰ ζητήσῃ τοὺς ἐγγυητὰς Ν. 41. πρ. Πανδ. 46, 1. Ν. 41. Βασιλ. 26, 1. Ν. 95. § 11. Πανδ. 46. 3. Ν. 95. Βασιλ. 26, 5·—τοῦτο δ' εἶναι ἀνεπίδεκτον ἀντιῤῥήσεως, διότι κατὰ τὸν 'Εμπ. Νόμον ὁ ἐκδότης καὶ οἱ ὀπισθογράφοι δὲν εἶναι ἄλλο τι εἰμὴ ἐγγυηταὶ περὶ τοῦ ὅτι ὁ σημειούμενος ὀφειλέτης (δηλ. ὁ δέκτης) θέλει δεχθῇ καὶ πληρώσῃ τὴν συναλλαγματικὴν, καὶ παραπέμπουσι τὸν κομιστὴν νὰ πορευθῇ πρὸς τὸν δέκτην ὡς τὸν κύριον χρεώστην, μὴ ἐπιτρεπομένου εἰς τὸν κομιστὴν νὰ στραφῇ κατὰ τοῦ ἐκδότου καὶ τῶν ὀπισθογράφων πρὶν ἐξαντλήσῃ τὰς περὶ ἀποδοχῆς καὶ πληρωμῆς καὶ διαμαρτυρικῶν ἐπιβαλλομένας αὐτῷ ὑποχρεώσεις·— ἄρα ἐὰν ἀποδειχθῇ ὅτι ὁ δέκτης ἦτο πρόθυμος νὰ δεχθῇ καὶ πληρώσῃ τὴν συναλλαγματικὴν καὶ ὅτι ὁ κομιστὴς καίτοι παρὼν εἰς τὸν αὐτὸν τόπον, ἠμέλησε νὰ προσάξῃ αὐτὴν, μεχρισοῦ μεταγενέστερα γεγονότα κατέστησαν ἀδύνατον τὴν ἀποδοχὴν καὶ τὴν πληρωμὴν, ὁ κομιστὴς ἔδειξεν ἀσύγγνωστον ἀμέλειαν, ἥτις ἀπαλλάσσει τοὺς ἐγγυητὰς, διότι οὗτοι ἐκ τῆς ἀμελείας του ἠδικήθησαν.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 123 ὅταν ἡ συναλλαγματικὴ ἀναφέρῃ τόπον πληρωμῆς, διάφορον τῆς κατοικίας τοῦ ἀποδέκτου, ὀφείλει ὁ ἀποδέκτης νὰ παραδεχθῇ τὴν ἐκεῖσε πληρωμὴν, ἄλλως θεωρεῖται ἀρνούμενος περὶ τὴν ἀποδοχὴν καὶ ἐνεργοῦνται τὰ παρεπόμενα.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 124 ἡ ἀποδοχὴ δὲν δύναται νὰ γίνῃ ὑπὸ συνθήκας, διότι πᾶς ὅρος ἀντιβαίνων εἰς τὴν συναλλαγματικὴν, ἀποτελεῖ ἄρνησιν ἀποδοχῆς· δύναται δ' ὁ ἀποδέκτης νὰ κάμῃ μερικὴν ἀποδοχὴν δηλ. νὰ δεχθῇ πληρωμὴν μικροτέρου ποσοῦ, ὅτε ὁ κομιστὴς ὀφείλει νὰ διαμαρτυρηθῇ περὶ τοῦ ὑπολοίπου.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 125 ἡ ἀποδοχὴ πρέπει νὰ γίνῃ ἅμα ἐμφανισθῇ ἡ συναλλαγματικὴ ἢ τὸ πολὺ ἐντὸς 24 ὡρῶν, ἂν δ' ὁ ἀποδέκτης, πρὸς ὃν ἀφέθη διὰ τὴν ἀποδοχὴν, δὲν τὴν ἐπιστρέψῃ ἐντὸς τῶν 24 ὡρῶν ἀποδεδεγμένην, ἢ ἀναπόδεκτον, ὀφείλει νὰ πληρώσῃ τὴν ἀξίαν αὐτῆς εἰς τὸν κομιστὴν, διότι ἡ τοιαύτη κατακράτησις εἶναι ἀδικαιολόγη-

τος·—πρέπει ὅμως ν' ἀποδειχθῇ ὅτι τῷ ἐνεφανίσθη ἡ συναλλαγματικὴ πρὸς σκοπὸν ἀποδοχῆς, ὅτι παρέλαβεν αὐτὴν εἰπὼν ὅτι θὰ σκεφθῇ περὶ τούτου καὶ ὅτι μετὰ τὰς 24 ὥρας ἐζητήθη νὰ τὴν ἐπιστρέψῃ ἀποδεδεγμένην ἢ ἀναπόδεικτον καὶ ἠρνήθη.

Περὶ τῆς κατὰ παρέμβασιν ἀποδοχῆς.

Ἄρθρ. 126—128.

Ὁσάκις ὁ ἐκδότης ἢ τις τῶν ὀπισθογράφων ἀμφιβάλλῃ περὶ τῆς ἀποδοχῆς, καὶ δὲν θέλει νὰ προσβληθῇ ἐκ διαμαρτυρήσεως κλπ. δύναται νὰ σημειώσῃ ἐν τῇ αὐτῇ συναλλαγματικῇ πρόσωπόν τι ἀξιόχρεων, διαμένον εἰς τὸν τόπον τοῦ ἀποδέκτου, ὅπερ μετὰ τὴν ἀποποίησιν αὐτοῦ, θέλει εἰδοποιηθῇ παρὰ τοῦ κομιστοῦ ἢ παρὰ τοῦ καλουμένου συμβολαιογράφου πρὸς σύνταξιν τοῦ ἐπὶ μὴ ἀποδοχῇ διαμαρτυρικοῦ, διὰ νὰ παρέμβῃ καὶ ἀποδεχθῇ τὴν συναλλαγματικὴν, ὅτε τὸ τοιοῦτον πρόσωπον παρεμβαῖνον πρὸς τιμὴν τῆς ὑπογραφῆς τοῦ ἐκδότου, ἢ τινος τῶν ὀπισθογράφων, δύναται, ἂν θέλῃ, νὰ κάμῃ τὴν ἀποδοχὴν καὶ νὰ δηλώσῃ ἐντὸς τοῦ διαμαρτυρικοῦ ὑπὲρ τίνος προσώπου πράττει τοῦτο·—ἡ τοιαύτη σημείωσις γίνεται οὕτω πως· «Ἐν ἀποποιήσει ἢ ἐν ἀνάγκῃ νὰ ζητηθῇ ὁ . . . . . .» ὑπὸ τὰς λέξεις δὲ ταύτας τίθεται ἡ ὑπογραφή.

Ἡ παρέμβασις ἐπιτρέπεται καὶ εἰς πάντα τρίτον, εἴτε σημειούμενον, εἴτε μὴ, εἰς τὴν συναλλαγματικὴν, ὅστις μανθάνων ὅτι πρόκειται νὰ διαμαρτυρηθῇ συναλλαγματικὴ φέρουσα τὴν ὑπογραφὴν τοῦ . . . . ὡς ἐκδότου ἢ ὀπισθογράφου, δύναται πρὸς τιμὴν τῆς ὑπογραφῆς ἐκείνου νὰ παρέμβῃ καὶ ἀποδεχθῇ αὐτὴν, δηλῶν ὑπὲρ τίνος παρεμβαίνει καὶ εἰδοποιῶν τοῦτον περὶ τῆς παρεμβάσεώς του.

Ὁ κομιστὴς τῆς συναλλαγματικῆς δὲν δύναται ν' ἀποκρούσῃ τὸν παρεμβάντα, εἴτε ἀξιόχρεων εἴτε μὴ, διότι ἐκ τῆς τοιαύτης ἀντικαταστάσεως ἄλλου ἀποδέκτου δὲν βλάπτεται, ἀπεναντίας χαίρει ὅλα τὰ δικαιώματα ὅσα ἕνεκα τῆς ἀποποιήσεως τοῦ δέκτου τῷ συγχωρεῖ ὁ Νόμος (ἄρθρ. 120), διότι ὁπωσδήποτε ὑπάρχει ἄρνησις ἀποδοχῆς ἐκ μέρους τοῦ καθαυτὸ ἀποδέκτου καὶ αὕτη δὲν ἀναιρεῖται ἐκ τῆς παρεμβάσεως.

Μεταξὺ πολλῶν παρεμβάντων εἴτε ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἐν τῇ συναλλαγματικῇ σημειώσεων, εἴτε καὶ αὐτοκλήτως, ὁ κομιστὴς δὲν δύναται νὰ φέρῃ ἀντίρρησιν, (διότι ἔχει μείζονας ἀσφαλείας ἐκ τῶν πολλῶν), ἑπομένως πρέπει νὰ γίνῃ ἡ δήλωσις ἂν ὅλοι ὑπὲρ ἑνὸς καὶ ποίου παρεμβαίνουσιν, ἢ ἄλλος ὑπὲρ τοῦ ἐκδότου . . . . . ἄλλος ὑπὲρ τοῦ δεῖνος ὀπισθογράφου καὶ καθεξῆς.

Ἡ ἐν § 555 τοῦ συγγράμματος τοῦ Κ. Ῥάλλη ἀναφερομένη ἀρχὴ

ὅτι μεταξὺ πολλῶν παρεμβαινόντων πρὸς ἀποδοχὴν, προτιμᾶται ὁ ὑπὲρ τοῦ ἐκδότου παρεμβαίνων καὶ ἀπωθοῦνται οἱ λοιποί, δὲν εἶναι ὀρθή, διότι οὐ μόνον δικαίωμα ἀλλὰ καὶ καθῆκον τοῦ κομιστοῦ εἶναι νὰ δεχθῇ ὅλους τοὺς παρεμβάντας καὶ μάλιστα ὅταν βλέπῃ ὅτι ὁ ὑπὲρ τοῦ ἐκδότου παρεμβαίνων δὲν εἶναι τόσον ἀξιόχρεως, ὅσον ὁ ὑπέρ τινος τῶν ὀπισθογράφων παρεμβαίνων, ταῦτα δὲ διότι ἡ ἀποδοχὴ προηγεῖται τῆς πληρωμῆς καὶ δὲν εἶναι γνωστὸν ἐκ τῶν προτέρων ἂν ὁ ὑπὲρ τοῦ ἐκδότου παρεμβὰς θέλει πληρώσει κατὰ τὴν προθεσμίαν, ἄρα ἐπὶ τῷ ἀδήλῳ δὲν δυνάμεθα ν' ἀποκλείσωμεν τὸν κομιστὴν τοῦ νὰ παραδεχθῇ καὶ ἄλλους παρεμβάντας; μείζονα ἐχέγγυα παρέχοντας, διότι καὶ ἐν αὐτῇ τῇ συῤῥοῇ τῶν παρεμβάσεων ἔγκειται ἡ μείζων ἀσφάλεια, ἄλλως ἐὰν ὁ κομιστὴς δεχθῇ τὸν ὑπὲρ τοῦ ἐκδότου παρεμβάντα καὶ ἀπωθήσῃ τὸν ὑπὲρ τοῦ πρώτου ἢ τοῦ δευτέρου ὀπισθογράφου θελήσαντα νὰ παρεμβῇ, τότε ἐν περιπτώσει μὴ πληρωμῆς ἐκ μέρους τοῦ παρεμβάντος, ἀδικοῦνται οἱ μετέπειτα ὀπισθογράφοι, οἵτινες ἤθελον ἀπαλλαχθῆ διὰ τῆς παραδοχῆς τοῦ ὑπὲρ τῶν προηγουμένων ὀπισθογράφων παρεμβαίνοντος, προθύμου ἢ ἀξιοχρέου ὄντος περὶ τὴν πληρωμήν, καὶ οὕτω πως ὁ κομιστὴς ἀναδέχεται εὐθύνας διὰ τὴν ὀλιγωρίαν του· ἄλλως ἔχει τὸ πρᾶγμα ἐπὶ τῆς κατὰ παρέμβασιν πληρωμῆς, περὶ ἧς προβλέπει τὸ ἄρθρ. 159 Ἐμπ. Νόμου, διότι ἐκεῖ πρόκειται περὶ τῶν μετρητῶν καὶ κατὰ συνέπειαν δὲν ὑπάρχει ἀνάγκη ἄλλης ἀσφαλείας, ἀλλὰ μόνον πρόνοια περὶ ἀπαλλαγῆς πλειόνων προσώπων, ὅθεν εἰς τὴν περίστασιν ἐκείνην ὁ ὑπὲρ τοῦ ἐκδότου πληρώνων, ἀποκρούει τοὺς ὑπὲρ τοῦ ὀπισθογράφου παρεμβάντας, διότι ἡ πληρωμὴ αὐτοῦ ἐξαλείφει τὴν ἐνοχὴν ἐκείνων·—ἐντεῦθεν ἕπεται ὅτι καὶ ὅταν περὶ τὴν ἀποδοχὴν παρενέβησαν πολλοί, οὗτοι δὲν δύνανται νὰ γίνωσι δεκτοὶ καὶ περὶ τὴν πληρωμήν, εἰμὴ ὑπὸ τὰς διακρίσεις τοῦ ἄρθρου 159.

Ἡ κατὰ παρέμβασιν ἀποδοχὴ ἢ καὶ πληρωμὴ τρίτου τινὸς πρὸς τιμὴν τῆς ὑπογραφῆς οἱουδήποτε τῶν ἐκ τῆς συναλλαγματικῆς ἐνεχομένων, σημειοῦται κατὰ τὸ ἄρθρ. 126 τοῦ Ἐμπ. Νόμου εἰς τὸ διαμαρτυρικόν, εἰς τὸ ὁποῖον ὑπογράφεται καὶ ὁ παρεμβαίνων—ἡ διάταξις αὕτη σκοπεῖ νὰ βεβαιώσῃ ἐπισήμως ὑπὲρ τίνος παρενέβη ὁ τρίτος καὶ κατὰ συνέπειαν νὰ κανονισθοῦν ἐντεῦθεν αἱ σχέσεις αὐτοῦ καὶ τῶν λοιπῶν ἐνεχομένων, ἄρα πρέπει ἀπαραιτήτως νὰ γίνεται εἰς τὸ διαμαρτυρικὸν (Dalloz eff. ts de commerce τόμ. 8. § 38. σελ. 342. Bravard σελ. 193). διότι ἡ ἐπὶ τῆς ἰδίας συναλλαγματικῆς σημείωσις δὲν φέρει βεβαίαν χρονολογίαν καὶ δύναται ν' ἀλλαχθῇ καὶ τοιουτοτρόπως

ἐνῷ ὁ τρίτος παρενέβη ὑπὲρ τοῦ ἐκδότου καὶ ἀπήλλαξε τὸν ἐγγυητὴν καὶ τοὺς ὀπισθογράφους ἐκ πάσης ὑποχρεώσεως, ὑστέρως δύναται νὰ μεταβάλῃ σκοπὸν καὶ νὰ σημειώσῃ εἰς τὴν συναλλαγματικὴν ὅτι παρενέβη ὑπὲρ τοῦ τελευταίου ὀπισθογράφου, διὰ νὰ ἔχῃ αὐτόν τε καὶ ὅλους τοὺς πρὸ αὐτοῦ ὀπισθογράφους, ἐκδότην καὶ ἐγγυητὴν, ὡς ἀλληλεγγύως ὑποχρέους (ὅρα καὶ ἄρθρ. 149 ὡς πρὸς τὴν κατὰ παρέμβασιν πληρωμὴν ὅτι καὶ αὕτη πρέπει νὰ σημειῆται ἐντὸς τοῦ διαμαρτυρικοῦ ἢ ὑπ' αὐτό).

Ἐὰν μετὰ τὸ διαμαρτυρικὸν γίνῃ παρά τινος τρίτου πληρωμὴ, φρονοῦμεν ὅτι ἡ τοιαύτη πληρωμὴ δὲν θεωρεῖται πληρωμὴ κατὰ παρέμβασιν, ἀλλὰ διέπεται ἐκ τῶν περὶ ἐκχωρήσεως ἀρχῶν τοῦ Πολ. Δικαίου καὶ ἐκτείνεται ἐπ' ἐκείνων κατὰ τῶν ὁποίων ὁ κομιστὴς, πρὸ τῆς πληρωμῆς, μετεβίβασε τὰ δικαιώματά του μετὰ τῶν σχετικῶν ἀγωγῶν πρὸς τὸν τρίτον πληρώσαντα·—τῳόντι κατὰ τὸν Νόμον 125. Βασιλ. 26, 5 ὁ χρέος ἄλλου πληρώνων ἔχει προσωπικὴν ἀγωγὴν περὶ διοικήσεως ἀλλοτρίων, κατὰ δὲ τὸν Νόμον 23 cod. 2, 19 ἡ τοιαύτη ἀγωγὴ εἶναι προσωπικὴ καὶ κινεῖται κατ' ἐκείνου ὑπὲρ οὗ ἐπλήρωσεν (ὅρα καὶ Νόμ. 36. Πανδ. 50, 17). διὰ τῆς πληρωμῆς καταστρέφεται ἡ ἐνοχὴ οὐ μόνον ὡς πρὸς τὸν πρωτότυπον ὀφειλέτην, ἀλλὰ καὶ ὡς πρὸς τοὺς συνοφειλέτας καὶ ἐγγυητὰς (εἰσηγ. Θεοφ. 3, 29. πρ). ὥστε ἡ πληρωμὴ γίνεται διὰ τὸν ὀφειλέτην ὅστις μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ τρίτου γεγονυῖαν πληρωμὴν δύναται ν' ἀναλάβῃ παρὰ τοῦ δανειστοῦ τὸ ἐνέχυρον (Ν. 40. Βασιλ. 26, 5.)—κατὰ τὸν Νόμον 113. Βασιλ. 26, 5. ὁ καταβαλὼν τρίτος δὲν δύναται νὰ ἐξαναγκάσῃ τὸν δανειστὴν εἰς ἐκχώρησιν τῶν δικαιωμάτων του, εἰμὴ ἐὰν κατέβαλε ῥητῶς διὰ νὰ γίνῃ ἀγοραστὴς τῆς ἀπαιτήσεως·—ὥστε μὴ προηγηθείσης τοιαύτης δηλώσεως καὶ συμφωνίας μεταξὺ δανειστοῦ καὶ τρίτου, ὁ δανειστὴς δὲν δύναται μετὰ τὴν ὑπὸ τρίτου γενομένην καταβολὴν νὰ ἐκχωρήσῃ εἰς τοῦτον τὴν ἀπαίτησίν του, διότι αὕτη ἀπεσβέσθη διὰ τῆς πληρωμῆς (Ν. 76. Πανδ. 46, 3. καὶ Ν. 76. Βασιλ. 26. 5). ἐπομένως ὁ τρίτος πληρώσας χρέος ξένον, δὲν ἔχει ἄλλον ὑπόλογον εἰμὴ μόνον τὸν καθαυτὸ χρεώστην καὶ οὐχὶ τοὺς ἐγγυητὰς καὶ ὀπισθογράφους οἵτινες ἦσαν ἐπιβοηθητικῶς ὑπόχρεοι καὶ ἀπηλλάγησαν διὰ τῆς γενομένης ὑπὸ τρίτου πληρωμῆς ἀντανακλώσης εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ κυρίως χρεώστου, καθ' οὗ καὶ μόνου ἔχει ὁ τρίτος τὴν περὶ διαχειρίσεως ἀλλοτρίων ἀγωγὴν (Ν. 16. Βασιλ. 17, 2). τοῦτο ἐπικυρεῖ καὶ ὁ Νόμος 43, Βασιλ. 17, 1. προσθέτων τὸν περιορισμὸν «εἰ μὴ συνέφερε τῷ ὀφειλέτῃ ἡ πληρωμή».

Τὸ Ἐμποροδικεῖον Πατρῶν διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 355 τοῦ 1864, ἀποφάσεώς του παρεδέχθη ὅτι ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρ. 126 εἶναι ἐν-

δεικτική καὶ ὅτι ἡ κατὰ παρέμβασιν πληρωμὴ δύναται νὰ προκύψῃ καὶ ἄνευ διαμαρτυρικοῦ δηλ. δι' ἄλλων ἀποδείξεων (Pardessus τόμ. 1. σελ. 493. Bedarride lettre de change τόμ. 2. σελ. 98)· ἐὰν δὲ κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς πληρωμῆς δὲν ἐδήλωσεν ὑπὲρ τίνος πληρώνει, ἡ μεταγενεστέρα δήλωσις δὲν ὑποκαθίστησιν αὐτὸν εἰς τὰ δικαιώματα τοῦ κομιστοῦ, ἀλλὰ χορηγεῖ εἰς αὐτὸν ἀγωγὴν κατὰ τοῦ δέκτου ἐκ τῆς διαχειρίσεως ἀλλοτρίων, κατὰ δὲ τοῦ ἐκδότου καὶ λοιπῶν, ὅταν τῷ ἐκχωρηθῶσιν αἱ ἀγωγαὶ (Pardessus σελ. 501 καὶ 262). ἀλλὰ νομίζομεν ὅτι ἡ ἀρχὴ αὕτη εἶναι ἐσφαλμένη, διότι ἡ τοῦ τρίτου παρέμβασις δὲν γίνεται ὑπὲρ τοῦ ἀρνηθέντος τὴν ἀποδοχὴν καὶ πληρωμὴν δέκτου (ὅστις ἐνδέχεται νὰ μὴ ἔχῃ καὶ πρόβλεψιν) ἀλλὰ πρὸς τιμὴν τῶν ὑπογράφων τῶν ἐν τῇ συναλλαγματικῇ ὑπογεγραμμένων προσώπων, ἅτινα προσβάλλονται καὶ ζημιοῦνται ἐκ τῆς διαμαρτυρήσεως, ὅθεν ὁ τρίτος παρεμβαίνει δι' αὐτοὺς καὶ ὀφείλει νὰ δηλώσῃ διὰ τίνα τούτων παρεμβαίνει, ἄλλως ὑποτίθεται ὅτι παρεμβαίνει διὰ τὸν καθαυτὸ χρεώστην δηλ: τὸν ἐκδότην καὶ κατ' αὐτοῦ ἔχει τὴν ἐκ τῆς διαχειρίσεως ἀγωγήν, ἀπαλλασσομένων ὅλων τῶν ἐπιβοηθητικῶς ἐνεχομένων, κατὰ δὲ τοῦ δέκτου δὲν δύναται νὰ ἔχῃ καμμίαν ἀπ' εὐθείας ἀγωγήν, διότι ἐνόσῳ οὗτος δὲν ἀπεδέχθη τὴν συναλλαγματικήν, δὲν ἀνέλαβεν ὑποχρέωσιν ἐκ συναλλαγματικῆς, ἑπομένως ἀπέναντι τοῦ ἐκδότου διατελεῖ εἰς οἵαν σχέσιν διετέλει πρὸ τῆς ἐκδόσεως τῆς συναλλαγματικῆς, ἤτοι ἂν ὁ δέκτης ὤφειλε χρήματα εἰς τὸν ἐκδότην, δύναται ἐκεῖνος νὰ τὰ ζητήσῃ, ἂν δὲ δὲν ὤφειλε τίποτε, οὐδεὶς δύναται νὰ τὸν ἐνοχλήσῃ καὶ διὰ τοῦτο φρονίμως ποιῶν δὲν ἐδέχθη τὴν συναλλαγματικήν.—

Κατὰ τοῦ μὴ ἀποδεχθέντος συναλλαγματικήν τινα δὲν ἐπιτρέπεται ἀγωγὴ ἐκ συναλλαγματικῆς, ἀδιαφόρως ἐὰν ἀποδειχθῇ ὅτι εἶχε πρόβλεψιν, καθόσον ὁ ὀφειλέτης τινὸς δὲν εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ δεχθῇ συναλλαγματικὴν αὐτοῦ καὶ νὰ κατασταθῇ χρεώστης ἐκ συναλλαγματικῆς ὑποκείμενος εἰς προσωπικὴν κράτησιν· τοῦτο ἐξάγεται ἐκ τῶν ἄρθρων 164, 165 καὶ ἐπ. τοῦ 'Εμπ. Νόμου καὶ 1025 τῆς Πολ. Δικονομίας, τὸ δὲ ἄρθρ. 170 'Εμπ. Νόμου δὲν ἐνδεικνύει ὅτι ἐνάγεται ὁ μὴ ἀποδεχθείς, ἀλλ' ὅτι ὁ κομιστὴς μὴ ἀποδεχθείσης συναλλαγματικῆς ὀφείλει νὰ ἐνεργήσῃ τὰ ἐν τοῖς προηγουμένοις ἄρθροις ἀπαιτούμενα δηλ: διαμαρτυρικὸν καὶ ἀγωγὴν κατὰ τοῦ ἐκδότου καὶ τῶν ὀπισθογράφων, ἐπὶ ποινῇ ἀπωλείας παντὸς δικαιώματος ἀγωγῆς, ἐὰν ἀποδειχθῇ ὅτι ὑπῆρχε πρόβλεψις·—(ἴδε καὶ Devillon § 171. lettre de change) ἂν δ' ἄλλοι συγγραφεῖς παραδέχονται ὅτι ὁ κομιστὴς δύναται νὰ ἐνάξῃ τὸν ἀποποιηθέντα δέκτην πρὸς πληρωμὴν τῆς συναλλαγματικῆς, ἐὰν ἀποδειχθῇ πρόβλεψις, τὸ

τοιοῦτον δὲν εἶναι ἐπιτετραμμένον ἐν Ἑλλάδι, διότι αἱ πλαγιαστικαὶ ἀγωγαὶ δὲν ἐξασκοῦνται ἀπ' εὐθείας, ἀλλὰ διὰ τῆς παρὰ τρίτῳ κατασχέσεως καὶ ἀγωγῆς (ἄρθρ. 1025, 919, 921. Πολ. Δικονομίας), διότι ὁ κομιστὴς τῆς συναλλαγματικῆς δὲν ἦλθεν εἰς σχέσιν ἐνοχῆς μετὰ τοῦ ἀποποιηθέντος δέκτου καὶ δὲν δύναται νὰ ἐνάξῃ αὐτὸν ἀπ' εὐθείας (ἄρθρ. 1 καὶ 67 Πολ. Δικον).

Τὸ ἐφετεῖον Πατρῶν διὰ τῶν ὑπ' ἀριθ. 579 τοῦ 1866, 282 τοῦ 1867, 14 τοῦ 1868, καὶ 500 τοῦ 1869, ἀποφάσεών του ἐκδοθεισῶν ἐπὶ μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως, παρεδέχθη 1) ὅτι ὁ κομιστὴς συναλλαγματικῆς μὴ ἀποδεχθείσης, δικαιοῦται νὰ ἐνάξῃ τὸν δέκτην περὶ πληρωμῆς αὐτῆς, ἐὰν ἰσχυρισθῇ ὅτι ὑπῆρχε πρόβλεψις παρὰ τῷ δέκτῃ (τοῦτο ὑποφέρεται), 2) ὅτι εἰς τοιαύτην περίστασιν ὀφείλει ὁ μὴ ἀποδεχθεὶς τὴν συναλλαγματικὴν δέκτης ν' ἀποδείξῃ ὅτι δὲν εἶχε πρόβλεψιν εἰς χεῖράς του (τοῦτο ἀντιβαίνει καὶ εἰς τὸν Ἐμπ. Νόμον καὶ εἰς τὴν Πολ. Δικονομίαν), 3) ὅτι ὁ ἰσχυρισμὸς τοῦ μὴ ἀποδεχθέντος τὴν συναλλαγματικὴν δέκτου περὶ τοῦ ὅτι δὲν ἔχει πρόβλεψιν ἐκ μέρους τοῦ ἐκδότου, δὲν ἔχει ἐπιῤῥοήν, διότι ἔπρεπε νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι δὲν ἔχει πρόβλεψιν ἐκ μέρους τοῦ ὀπισθογράφου (τοῦτο δὲν στέκει, διότι ἕως τώρα γνωρίζομεν ὅτι ὁ ἐκδότης κάμνει τὴν πρόβλεψιν καὶ οὐχὶ ὁ ὀπισθογράφος ἢ ὁ κομιστής, διότι τότε οὗτος θέλει πληρώσει δὶς διὰ νὰ λάβῃ ἅπαξ τὰ χρήματα τῆς συναλλαγματικῆς), 4) ὅτι ὁσάκις ὁ ἐκδότης πληρώσῃ τὸν κομιστὴν τῆς συναλλαγματικῆς, ὁ κομιστὴς δύναται νὰ πληρωθῇ καὶ αὖθις παρὰ τοῦ ἀποποιηθέντος δέκτου, μὴ ἐπιτετραμένου εἰς τοῦτον νὰ προτείνῃ τὴν ἐκ μέρους τοῦ ἐκδότου γενομένην πληρωμὴν ὡς ἐκ δικαιώματος τρίτου (τοῦτο ἀντιβαίνει εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ Δικαίου), 5) ὅτι ὁ δέκτης ὅστις ἔκαμε προκαταβολὰς ἐπὶ προϊόντων σταλλέντων αὐτῷ πρὸς πώλησιν ὑπὸ τοῦ ἐκδότου, καὶ ἕνεκα τούτων ἐδέχθη ἐν μέρει τὴν συναλλαγματικήν, δὲν δικαιοῦται νὰ κρατήσῃ τὰς προκαταβολάς του, ἀλλ' ὀφείλει ν' ἀποδεχθῇ καὶ πληρώσῃ ἀκέραιον τὸ τίμημα τῆς ἐκδοθείσης ὑπὸ τοῦ παραγγελέως ἐπὶ τοῦ τιμήματος συναλλαγματικῆς (τοῦτο δὲν εἶναι ὀρθὸν δι' οὓς λόγους ἐξεθέσαμεν ἐν σελ. 95).

Περὶ τῆς προθεσμίας.

Ἄρθρ. 129—135.

Εἰς τὴν θέλησιν τοῦ ἐκδότου κεῖται ὁ προσδιορισμὸς τῆς προθεσμίας τῆς πληρωμῆς τῆς συναλλαγματικῆς, ἀναλόγως τῆς ἀνάγκης ἥτις τὸν παρακινεῖ πρὸς ἔκδοσιν αὐτῆς·—ὅθεν δύναται νὰ ἐκδώσῃ συναλλαγματικὴν πληρωτέαν ἐν ὄψει· 2) μετὰ .... ἡμέρας ἢ ....

μῆνας ἢ.... συνηθείας, ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως· 3) μετὰ ἡμέρας.... μῆνας.... ἢ συνηθείας.... ἀπὸ τῆς χρονολογίας τῆς ἐκδόσεως· 4) εἰς ῥητὴν ἡμέραν ἢ εἰς πανήγυριν.

Ἡ ἐν ὄψει συναλλαγματικὴ πληρώνεται ἅμα τῇ ἐμφανίσει·—ἡ μετὰ προθεσμίαν ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως, προσδιορίζεται ἀπὸ τῆς χρονολογίας τῆς ἀποδοχῆς ἢ τοῦ ἐπὶ μὴ ἀποδοχῇ διαμαρτυρικοῦ (ἴδε ὅμως καὶ ἄρθρ. 122 ὡς πρὸς τὴν ἀχρονολόγητον ἀποδοχήν)·—ἡ συνήθεια εἶναι τριακονθήμερος προθεσμία ἀρχομένη ἀπὸ τὴν ἐπαύριον τῆς χρονολογίας τῆς συναλλαγματικῆς·—οἱ μῆνες λογίζονται κατὰ τὸ μηνολόγιον (καλενδάριον) δηλ: λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν οἱ τρέχοντες κατὰ τὴν διαρίαν τῆς συναλλαγματικῆς, ὅσων ἡμερῶν καὶ ἂν ἦναι.

Αἱ εἰς πανηγύρεις πληρωτέαι συναλλαγματικαὶ εἶναι ἐμπρόθεσμοι κατὰ τὴν παραμονὴν τῆς παύσεως τῆς πανηγύρεως, ἢ κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν τῆς πανηγύρεως, ἂν ἡ πανήγυρις διαρκῇ μίαν μόνην ἡμέραν.

Ὅταν ἡ προθεσμία τῆς συναλλαγματικῆς συμπίπτῃ εἰς ἡμέραν Κυριακὴν ἢ ἄλλην κατὰ Νόμον ἑορτάσιμον, ἡ πληρωμὴ γίνεται τὴν παραμονήν.

Τὸ ἄρθρ. 135 διατάσσει ὅτι πᾶσα πρὸς χάριν, ἐξ εὐνοίας, κατ' ἔθος ἢ κατὰ τοπικὴν συνήθειαν ἀναβολὴ τῆς πληρωμῆς τῶν συναλλαγματικῶν καταργεῖται· ἡ διάταξις αὕτη δὲν ἐμποδίζει τὸν κομιστὴν ν' ἀναβάλῃ τὴν πληρωμὴν ὅσον θέλει (διότι εἰς χεῖρας τοῦ κομιστοῦ κεῖται νὰ μὴ ζητήσῃ ποτὲ τὰ χρήματα ἢ νὰ τὰ δωρήσῃ εἰς ὅντινα θέλει) ἀλλ' ἐπιβάλλει εἰς αὐτὸν τὴν ὑποχρέωσιν ταύτην ὁσάκις θέλει νὰ διαφυλάξῃ δικαιώματα κατὰ τῶν ὀπισθογράφων καὶ τοῦ ἐκδότου, ὅτε δὲν δύναται νὰ παρατείνῃ τὴν ὡρισμένην ἐν τῇ συναλλαγματικῇ πληρωμήν, συνεπῶς δὲ καὶ τὴν διαμαρτύρησιν, διότι αἱ ἐκ τῆς συναλλαγματικῆς ἐνεχόμεναι καὶ δι' ἔλλειψιν διαμαρτυρικοῦ ἀπαλλασσόμεναι, δὲν ὀφείλουν νὰ παραδεχθοῦν διαμαρτυρικὸν ἐκπροθέσμως ὡς πρὸς αὐτοὺς γενόμενον.

Κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 527 τοῦ 1865, ἀπόφ. τῶν ἐν Πάτραις Ἐφετῶν, ὑπάρχει ἔθιμον ἐν Λονδίνῳ, καθ' ὃ τὸ ἐπὶ μὴ πληρωμῇ διαδιαμαρτυρικὸν γίνεται ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν ἀπὸ τῆς λήξεως καὶ οὐχὶ τὴν ἐπιοῦσαν αὐτῆς, τὸ δὲ ἔθιμον τοῦτο δὲν ἀποκρούεται ἐκ τοῦ ἄρθρ. 135 τοῦ Ἐμπ. Νόμου, διότι ὁ τόπος τῆς πληρωμῆς καὶ οἱ ἐν αὐτῷ ἰσχύοντες τύποι κανονίζουσι τὰ περὶ τοῦ διαμαρτυρικοῦ.

Περὶ ὀπισθογραφήσεως.

Ἄρθρ. 136—139.

Ἡ κυριότης τῆς συναλλαγματικῆς μεταβαίνει ἀπὸ ἕνα εἰς ἄλλον

δι' ὀπισθογραφήσεως·—τὴν πρώτην ὀπισθογράφησιν δύναται νὰ κάμῃ ἐκεῖνος εἰς διαταγὴν τοῦ ὁποίου ἐξεδόθη ἡ συναλλαγματική, εἴτε παρ' αὐτοῦ τούτου, εἴτε παρ' ἄλλου ἐκδότου, ἕκαστος δὲ οὕτω γενόμενος κομιστής, δύναται νὰ κάμῃ ὀπισθογράφησιν εἰς διαταγὴν ἄλλου καὶ οὕτω καθεξῆς·—ἡ ὀπισθογράφησις, πρέπει νὰ ἦναι χρονολογημένη καὶ ὑπογεγραμμένη, νὰ ἐκφράζῃ τὴν δοθεῖσαν ἀξίαν τῆς συναλλαγματικῆς (δηλαδὴ εἰς χρήματα, πραγματείας, εἰς λογαριασμὸν κλπ. ἄρθρ. 110), νὰ φανερώνῃ τὸ ὄνομα ἐκείνου εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ ὁποίου μεταβιβάζεται, ἄλλως πᾶσα ὀπισθογράφησις, μὴ περιέχουσα τ' ἀνωτέρω, δὲν μεταβιβάζει τὴν κυριότητα τῆς συναλλαγματικῆς, ἀλλ' ἔχει ἰσχὺν ἐπιτροπικοῦ δηλ. καθίστησι τὸν κομιστὴν ἐντολοδόχον τοῦ ὀπισθογράφου, δυνάμενον νὰ εἰσπράττῃ τὰ χρήματα, νὰ ἐνεργῇ διαμαρτυρήσεις καὶ ἀγωγὰς ἐν ἰδίῳ ὀνόματι καὶ ὑποκείμενον εἰς τὰς ἐναντίον τοῦ ὀπισθογράφου ἐνστάσεις (ἀποφ. Ἀρείου Πάγου 69 τοῦ 1859 καὶ 336 τοῦ 1861)· ἐννοεῖται δ' ὅτι ὁσάκις ἡ ὀπισθογράφησις δὲν φέρῃ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ ὀπισθογράφου, τότε δὲν ὑπάρχει ὀπισθογράφησις, διότι ἂν καὶ ὁ Ἐμπ. Νόμος δὲν ἀναφέρῃ τι περὶ ὑπογραφῆς, οὐχ ἧττον ὑπονοεῖ ταύτην ἐν τῇ χρονολογίᾳ, ἄλλως τε τ' ἄρθρα 385 καὶ 409 τῆς Πολ. Δικονομίας ἔρχονται πρὸς συμπλήρωσιν τῆς φαινομένης ἐλλείψεως τοῦ Ἐμπ. Νόμου.

Κακή τις συνήθεια εἰσήχθη εἰς τὴν Ἑλλάδα, κατὰ μίμησιν τῶν ἄλλων ἐθνῶν, καθ' ἣν αἱ ὀπισθογραφήσεις γίνονται συνήθως λευκαί, ἤτοι διὰ μόνης τῆς ὑπογραφῆς ἐπὶ κενοῦ τόπου· αἱ τοιαῦται ὀπισθογραφήσεις δὲν προβλέπονται ὑπὸ τοῦ Νόμου, μολοντοῦτο κατὰ τὴν καθιερωθεῖσαν Νομολογίαν δύναται ὁ κενὴν ἔχων ὀπισθογράφησιν νὰ συμπληρώσῃ αὐτὴν καὶ νὰ γίνῃ κύριος τῆς συναλλαγματικῆς ἢ τοῦ γραμματίου.

Ἐὰν ὅμως πρὶν πράξῃ τοῦτο, συμβῇ πτώχευσις τοῦ μόνου ὀπισθογράφου, τότε δὲν δύναται νὰ συμπληρώσῃ τὴν κενὴν ὀπισθογράφησιν, διότι τῆς πρὸς τοῦτο ληφθείσης ὑπ' αὐτοῦ ἐντολῆς δὲν ἔκαμε χρῆσιν ἐνόσῳ ὑφίστατο ἡ ἐντολή, καὶ κατὰ συνέπειαν ὀφείλει νὰ ἐπιστρέψῃ τὴν συναλλαγματικὴν ἢ τὸ γραμμάτιον εἰς τοὺς ἀντιπροσώπους τῆς πτωχεύσεως (ἀδιαφόρως ἂν εἶχε καταβάλει τὸ τίμημα τῆς ὀπισθογραφήσεως, διότι ἔπρεπε νὰ βεβαιοῦται τοῦτο εἰς τὴν ὀπισθογράφησιν ἥτις ὡς κενὴ οὐδὲν βεβαιοῖ) δύναται δὲ νὰ ἐξασκήσῃ ἰδιαιτέρως κατ' αὐτῶν πᾶν δικαίωμα τὸ ὁποῖον ἀπέκτησε κατὰ τὴν λῆψιν τῆς συναλλαγματικῆς μετὰ κενῆς ὀπισθογραφήσεως, ἤτοι νὰ γίνῃ δανειστὴς τῆς πτωχεύσεως διὰ τὸ καταβληθὲν ἀντίτιμον.

Ἐὰν δὲ πολλαὶ εἰσὶν αἱ λευκαὶ ὀπισθογραφήσεις, τότε ἀλληλοδιαδόχως ἐπιτρόπων ὄντων ὅλων τῶν ὀπισθογράφων καὶ τοῦ κομιστοῦ,

ἀπέναντι τοῦ τὴν πρώτην λευκὴν ὀπισθογράφησιν θέντος, δύναται μὲν ὁ τελευταῖος κομιστὴς νὰ συμπληρώσῃ ὅλας τὰς ὀπισθογραφήσεις, ἀλλ' ἐν περιπτώσει πτωχεύσεως οἱουδήποτε τῶν ὀπισθογράφων, δὲν δύναται νὰ συμπληρώσῃ καμμίαν τῶν ὀπισθογραφήσεων, διότι ἡ συναλλαγματικὴ ἀνήκει εἰς τοὺς ἀντιπροσώπους τῆς πτωχεύσεως οἵτινες δύνανται νὰ συμπληρώσωσι τὰς προγενεστέρας ὀπισθογραφήσεις καὶ καταστήσωσι τὸν πτωχεύσαντα κύριον τῆς συναλλαγματικῆς (ἐὰν λόγῳ κυριότητος ἔλαβεν αὐτὴν) ἡ δὲ τῶν μετέπειτα ὀπισθογράφων ἀπέναντι τοῦ πτωχεύσαντος ἰδιαιτέρα σχέσις, θέλει κριθῆ ὡς ἐκ τῶν πραγματικῶν γεγονότων τὰ ὁποῖα συνέτρεξαν κατὰ τὴν πρὸς αὐτοὺς ἐγχείρισιν τῆς συναλλαγματικῆς.

Τοιαύτη θέλει εἶσθαι ἡ τύχη τῶν τοιούτων λευκῶν ὀπισθογραφήσεων, καὶ προτρέπομεν τοὺς συναλλαττομένους νὰ μὴ βαρύνωνται ζητοῦντες τὴν συμπλήρωσιν τῆς ὀπισθογραφήσεως, ὅταν δίδωσι τὰ χρήματά των.

Ἐκτὸς δὲ τούτου δύναται νὰ συμβῇ καὶ κατάχρησις εἴτε κατὰ τὴν ὑπὸ τοῦ μεσίτου διαπραγμάτευσιν τῆς συναλλαγματικῆς (ὡς πολλάκις συνέβη καὶ ἐσφετερίσθησαν τὰ χρήματα οἱ μεσῖται, ἀθωωθέντες τῆς κατ' αὐτῶν ἐπὶ ἀπάτῃ ἢ ὑπεξαιρέσει κατηγορίας, διότι ἡ τοιαύτη διαγωγή των δὲν ἐθεωρήθη ὑπὸ τῶν ἐνόρκων ὡς ἀξιόποινος), εἴτε κατὰ τὴν μετὰ τὴν λῆξιν πληρωμὴν αὐτῆς ἐκ μέρους τοῦ λαμβάνοντος ταύτην, καθόσον οὗτος λαμβάνων τὴν συναλλαγματικήν, ὡς ἔχει, καὶ θέτων χρονολογίαν ὀπισθογραφήσεώς τινος μετὰ τὴν λῆξιν τῆς πληρωμῆς, δύναται κακῇ τῇ πίστει φερόμενος νὰ ζητήσῃ τὴν πληρωμὴν κατὰ τῶν ὀπισθογράφων, οἵτινες δὲν δύνανται ν' ἀντιτάξωσι τὴν ἔλλειψιν διαμαρτυρικοῦ, καθόσον θέλει ἀπαντήσει εἰς τούτους ὁ τελευταῖος κομιστὴς ὅτι δὲν εὑρίσκετο εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ κάμῃ διαμαρτυρικόν, διότι ἡ προθεσμία τοῦ διαμαρτυρικοῦ εἶχε παρέλθει κατὰ τὴν πρὸς αὐτὸν γενομένην ὀπισθογράφησιν.

Τέλος ὑπάρχει κίνδυνος ἐν περιπτώσει ἀπωλείας τῆς συναλλαγματικῆς, ἢ τοῦ γραμματίου, καθόσον ὁ εὑρέτης δύναται νὰ ζητήσῃ τὴν πληρωμήν, ἢ μᾶλλον κακῇ τῇ πίστει φερόμενος, δύναται νὰ ἐξαπατήσῃ τρίτον τινα καὶ νὰ μεταβιβάσῃ ταύτην πρὸς αὐτόν, ὁ δὲ τρίτος ἐν καλῇ πίστει διατελῶν, δικαιοῦται νὰ πληρωθῇ καὶ δὲν ἐπιτρέπεται κατ' αὐτοῦ καμμία ἔνστασις περὶ ἀπωλείας ἢ κακῆς πίστεως τοῦ πρὸς αὐτὸν μεταβιβάσαντος (ἄρθρ. 148 Ἐμπ. Νόμου).

Οἱ ἐν Ἑλλάδι ἔμποροι, κατὰ μίμησιν τῶν ἐν Εὐρώπῃ, εἰς τὰς συναλλαγματικὰς καὶ ὀπισθογραφήσεις δὲν γράφουσιν ἀκεραίους τοὺς ὅρους τοῦ Νόμου, ἀλλὰ μόνον τὰς λέξεις «ἀξίαν ληφθεῖσαν» «ἰσότιμον ἔλαβον» «δι' ἄλλα τόσα ἐπληρώθην» «ἀξίαν εἰς λογαριασμόν»

κτλ. αἱ τοιαῦται λέξεις δὲν εἶναι ἀρκοῦσαι, ἐκτὸς ἐὰν ἀποδειχθῇ ὅτι ἔχουσι περιεκτικωτέραν ἔννοιαν (ὡς ἐξεθέσαμεν ἐν σελ. 142—144) ὅθεν προτρέπομεν τοὺς ἐν Ἑλλάδι συναλαττομένους ἐπὶ συναλλαγματικῶν ἢ γραμματίων νὰ γράφωσιν ὅσα ὁ Νόμος ἀπαιτεῖ οὕτω «καὶ δι' ἐμὲ (ἢ ἀντ' ἐμοῦ) πληρώσατε εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ Κ.... τὰς ὄπισθεν δραχμάς, δι' ἄλλας τόσας παρ' αὐτοῦ ἔλαβον εἰς μετρητάς» (ἢ εἰς πραγματείας ἢ εἰς λογαριασμὸν,) χρονολογία καὶ ὑπογραφή....

Ἂν εἰς τὴν Εὐρώπην γράφωσι «valuta avuta» valuta in conto «valeur reçue, valeur en compte» δὲν φοβοῦνται ἐνστάσεις, εἰς τὴν Ἑλλάδα ὅμως ὑπάρχει καὶ φόβος ἐνστάσεων καὶ ὑποψία ἀλλαγῆς Νομολογίας, πολλάκις δὲ τὰ ἑλληνικὰ δικαστήρια ἀπεφάσισαν διαφοροτρόπως· Π. χ. τὸ ἐφετεῖον Πατρῶν διὰ μὲν τῆς ὑπ' ἀριθ. 528 τοῦ 1855, ἀποφάσεώς του παρεδέχθη ὅτι αἱ λέξεις «ἀξία εἰς λ/σμὸν» ἀποτελοῦν μεταφορὰν κυριότητος, διὰ δὲ τῶν ὑπ' ἀριθ. 155—158 τοῦ 1870, ἀποφάσεών του παρεδέχθη ὅτι αἱ λέξεις «δι' ἄλλας τόσας ἐπληρώθην» δὲν ἀποτελοῦν μεταφορὰν κυριότητος·— φρονοῦμεν ὅμως ὅτι ἂν ὁ διάδικος ἰσχυρισθῇ ὅτι αἱ λέξεις αὗται κατὰ συνήθειαν ἐμπορικὴν, ἢ κατὰ παραδεδεγμένην ἔννοιαν εἶναι ἰσοδύναμοι τῶν λέξεων «δι' ἄλλας τόσας ἔλαβον εἰς μετρητὰς ἢ εἰς λογαριασμὸν» τὰ δικαστήρια ὀφείλουσι νὰ διατάττωσιν ἀποδείξεις ὡς πρὸς τὴν συνήθειαν ἢ ὡς πρὸς τὴν καθιερωθεῖσαν ἔννοιαν τῶν λέξεων καὶ οὕτω πως οἱ ἐκ τῶν ἀτελῶν ὀπισθογραφήσεων κομισταὶ νὰ μὴ ἀδικηθῶσιν, ὁσάκις προτείνωνται κατ' αὐτῶν ἐνστάσεις αἵτινες δύνανται ν' ἀντιταχθῶσι κατὰ τῶν διὰ τακτικῆς ὀπισθογραφήσεως κομιστῶν.

Ὡς πρὸς τὸν χρόνον τῆς ὀπισθογραφήσεως ἀκολουθοῦμεν τὴν ὑπὸ τῆς Νομολογίας καθιερωθεῖσαν ἀρχὴν, καθ' ἣν καὶ πρὸ τῆς λήξεως καὶ μετ' αὐτὴν δύναται νὰ γίνῃ ἡ ὀπισθογράφησις, μὴ ἐπιτρεπομένου εἰς ἑκατέραν τῶν περιστάσεων εἰς τὸν ἐναγόμενον νὰ προτείνῃ κατὰ τοῦ ἐν καλῇ πίστει κομιστοῦ ὅσας ἐνστάσεις ἠδύνατο νὰ ἔχῃ κατὰ τοῦ ὀπισθογράφου (ἀποφ. Ἀρ. Πάγου 47 τοῦ 1851, 11 τοῦ 1853, 80 τοῦ 1854, 60 τοῦ 1859 καὶ 163 τοῦ 1861)·— ἐν τούτοις οἱ Pardessus N° 351 καὶ Nouguier N. 155 de lettre de chan. τόμ. 2. quest. 87—89 καίτοι παραδεχόμενοι ὅτι ἡ ὀπισθογράφησις δύναται νὰ γίνῃ καὶ μετὰ τὴν λῆξιν καὶ μετὰ τὴν διαμαρτύρησιν τῆς συναλλαγματικῆς ἢ τοῦ εἰς διαταγὴν γραμματίου, οὐχ ἧττον πρεσβεύουσιν ὅτι οἱ κομισταὶ ὑπόκεινται εἰς τὰς ἐναντίον τῶν ὀπισθογράφων ἐνστάσεις.

Τὸ Ἐφετεῖον Πατρῶν συμφωνοῦν πρὸς τὴν Νομολογίαν τοῦ Ἀρείου

Πάγου, διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 502, τοῦ 1862 ἀποφάσεώς του ἀπεφήνατο ὅτι ἂν καὶ ὁ κομιστὴς τοῦ γραμματίου ἔκαμεν ἀγωγὴν κατὰ τοῦ ἐκδότου καὶ ἐξεδόθη ἀπόφασις ἥτις καὶ ἐξωφλήθη μεταξὺ τούτων, οὐχ ἧττον, ἐὰν μετὰ τοιαύτην δίκην, ἀπόφασιν καὶ ἐξόφλησιν, μεταβιβάσῃ τὸ γραμμάτιον εἰς τρίτον, ἀγνοοῦντα τὰ διατρέξαντα, ὁ τρίτος ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ πληρωθῇ καὶ αὖθις παρὰ τοῦ ἐκδότου, μὴ ἐπιτρεπομένου εἰς αὐτὸν ν' ἀντιτάξῃ κατὰ τοῦ τελευταίου ἐν καλῇ πίστει κομιστοῦ, τὴν γενομένην δίκην καὶ ἐξόφλησιν, διότι οὗτος ὤφειλε νὰ ζητήσῃ καὶ λάβῃ τὸ γραμμάτιόν του ἐξωφλημένον· ἡ ἀπόφασις αὕτη εἶναι ὀρθωτάτη, διότι ὁ τρίτος βλέπων γραμμάτιον εἰς διαταγὴν, ἄνευ τινος σημειώσεως ἐπ' αὐτοῦ, ἰσχυρῶς καὶ καλῇ πίστει τὸ ἀγοράζει καὶ δικαιοῦται νὰ πληρωθῇ παρὰ τοῦ ἐκδότου ὅστις δὲν ἐφρόντισε νὰ τὸ ἀναλάβῃ (ἄρθρ. 148 καὶ 187 τοῦ Ἐμπ. Νόμου).

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 139, ὅστις προχρονολογήσῃ τὰς ὀπισθογραφήσεις καταδιώκεται ὡς πλαστογράφος·—ἡ διάταξις αὕτη ὡς ποινικὴ θὰ ἐξετασθῇ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν περὶ πλαστογραφίας διατάξεων τοῦ Ποινικοῦ Νόμου (ὅρα σελ. 270—276 τῆς Δικαστικῆς Πρακτικῆς ἐπὶ τοῦ Ποινικοῦ Νόμου).

Ἐπὶ ὀπισθογραφήσεων δὲ χωρεῖ ἡ πρότασις τοῦ Ἀναστασιανοῦ Νόμου (ἀποφ. Ἀρ. Πάγου 246 τοῦ 1860 καὶ 118 τοῦ 1866), ἐπὶ δὲ μεταβιβάσεων γενομένων δι' ἐκχωρήσεως ἐπιτρέπεται ἡ πρότασις τοῦ Ἀναστ. Νόμου καὶ πάσης ἄλλης ἐνστάσεως (ἀπόφ. Ἀρ. Πάγου 245 τοῦ 1860).

Κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 124 τοῦ 1849 ἀπόφ. Ἀρείου Πάγου, ἡ ἄτακτος ὀπισθογράφησις ἰσχύει ὡς ἐντολὴ ἐν γένει κατὰ τῶν διὰ τῆς συναλλαγματικῆς ἢ τοῦ γραμματίου ὑποχρεωθέντων πρὸς πληρωμὴν, ἀπόκειται ὅμως εἰς τὸν δικαστὴν νὰ ὁρίσῃ ἐκ τῶν εἰς τὴν ἐκτίμησιν αὐτοῦ ὑποβαλλομένων γεγονότων, ἀκριβέστερον τὸν σκοπὸν αὐτῆς ὡς πρὸς τὴν μεταξὺ τοῦ ἐντολέως καὶ τοῦ ἐντολοδόχου σχέσιν, καὶ ἰδίως ἐὰν ἡ ἐντολὴ τείνῃ εἰς τὸ νὰ συνάξῃ ὁ ἐντολοδόχος πρὸς ἴδιον ἢ πρὸς ὄφελος τοῦ ἐντολέως του, τὸ ποσὸν τῆς συναλλαγματικῆς ἢ τοῦ γραμματίου.

Ἡ ἀπόφασις αὕτη εἶναι ὀρθὴ, διότι ἡ ἄτακτος ὀπισθογράφησις ἐπιτρέπει εἰς τὸν κομιστὴν νὰ εἰσπράξῃ τὸ ποσὸν παρὰ τῶν ὑποχρέων καὶ ἐν ἀρνήσει ἐναγάγῃ τούτους περὶ τῆς πληρωμῆς, ὅτε ἐπιτρέπεται εἰς τοὺς ἐναγομένους ν' ἀντιτάξωσι κατὰ τοῦ τοιούτου κομιστοῦ ὅσας ἐνστάσεις ἔχουσι κατὰ τοῦ ὀπισθογράφου·—μεταξὺ ὅμως ὀπισθογράφου καὶ κομιστοῦ δύναται νὰ ἐξετασθῇ ἡ ἀλήθεια τῶν διατρεξάντων, καὶ ἂν ἡ ἄτακτος ὀπισθογράφησις ἐγένετο ἀντὶ καταβολῆς, ἢ ἄλλης

ἰσοδυνάμου αἰτίας, θεωρεῖται πλήρης, ἀλλὰ καὶ ὅταν ἡ ὀπισθογράφησις ἐγένετο τακτικῶς, πάλιν δὲν ἀποκλείεται εἰς τὸν ὀπισθογράφον τὸ δικαίωμα ν' ἀποδείξῃ τὸ ἐναντίον ἤτοι ὅτι ἐγένετο διὰ λογαριασμόν του, ἢ ὅτι ἀτελὴς οὖσα συνεπληρώθη καταχρηστικῶς ὑπὸ τοῦ κομιστοῦ, ἢ ὅτι ἀφηρπάγη διὰ δόλου, ἀπάτης ἢ βίας (Ῥάλλη § 528 καὶ 532).

Ἐὰν ὁ κομιστὴς συναλλαγματικῆς ἢ γραμματίου κάμῃ ὀπισθογράφησίν τινα καὶ δὲν πραγματοποιηθῇ αὕτη, δύναται ἐλευθέρως νὰ τὴν διαγράψῃ καὶ νὰ βεβαιώσῃ διὰ τῆς ὑπογραφῆς του τὴν διαγραφὴν ταύτην πρὸ πάσης ἄλλης ὀπισθογραφήσεως, ὅπως προκύπτῃ ἡ νομιμοποίησις τῆς νέας ὀπισθογραφήσεως.

Ἐγείρεται τὸ ζήτημα ἂν μετὰ τὴν πρώτην ἄτακτον ὀπισθογράφησιν, γίνῃ παρὰ τοῦ κομιστοῦ ἑτέρα τακτικὴ ὀπισθογράφησις εἰς ἄλλον καὶ καθεξῆς, δύναται ὁ ἐναγόμενος ν' ἀντιτάξῃ κατὰ τοῦ τελευταίου κομιστοῦ ὅσας ἐνστάσεις ἠδύνατο νὰ ἔχῃ κατὰ τοῦ πρώτου ὀπισθογράφου; νομίζομεν ὅτι δὲν δύναται ν' ἀντιτάξῃ τὰς τοιαύτας ἐνστάσεις, διότι ὁπωσδήποτε ὁ διὰ τῆς πρώτης ἀτάκτου ὀπισθογραφήσεως κομιστὴς ἠδύνατο νὰ εἰσπράξῃ τὰ χρήματα εἴτε παρὰ τοῦ χρεώστου, εἴτε διὰ τακτικῆς μεταβιβάσεως εἰς τρίτον (ἴδε καὶ ἀπόφ. Ἀρείου Πάγου 336 τοῦ 1861)· ἄρα ἡ τοιαύτη μεταβίβασις γενομένη παρ' ἐπιτρόπου, θεωρεῖται ὡσανεὶ ἐγένετο παρ' αὐτοῦ τούτου τοῦ πρώτου ὀπισθογράφου, ὅστις ἕνεκα τούτου θεωρεῖται ἀλληλεγγύως ὑπόχρεως, πρὸς τὸν τελευταῖον κομιστὴν, διότι ἔλαβε τὸ ἀντίτιμον τῆς ὀπισθογραφήσεως διὰ τοῦ ἐπιτρόπου του ὃν ὑπεκατέστησε διὰ τῆς πρώτης ἀτάκτου ὀπισθογραφήσεως, ἥτις δὲν ἐξετάζεται πλέον ὡς ὀπισθογράφησις ἀλλ' ὡς ἐντολή.

Ἐὰν μετὰ τὴν πρώτην ἢ δευτέραν τακτικὴν ὀπισθογράφησιν, ἐπακολουθήσωσιν ἄτακτοι ὀπισθογραφήσεις, ὁ ἐναγόμενος δύναται βεβαίως ν' ἀντιτάξῃ κατὰ τοῦ τελευταίου ἀτάκτου κομιστοῦ ὅσας ἠδύνατο νὰ ἔχῃ ἐνστάσεις κατὰ τῶν συνταξάντων τὰς ἀτάκτους ὀπισθογραφήσεις, διότι οὗτοι δὲν ἀπεξεδύθησαν τῆς κυριότητος διὰ τῆς ἀτάκτου ὀπισθογραφήσεως.

Κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 228 τοῦ 1859 ἀπόφ. τοῦ Ἀρείου Πάγου, ἡ λευκὴ ὀπισθογράφησις ὡς μὴ φέρουσα τὰ κατὰ τὸ ἄρθρ. 137 ἀπαιτούμενα προσόντα θεωρεῖται ὡς ἄτακτος, μὴ δυναμένη νὰ μεταβιβάσῃ τὴν κυριότητα, ἀλλ' ἁπλῶς ἰσχὺν ἐπιτροπικοῦ ἔχει.

Κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 163 τοῦ 1861 ἀπόφ. τοῦ Ἀρ. Πάγου, κατὰ τ' ἄρθρ. 136 καὶ 187 τοῦ Ἐμπ. Νόμου, ἡ κυριότης τῶν συναλλαγματικῶν καὶ τῶν εἰς διαταγὴν γραμματίων μεταβιβάζεται δι' ὀπισθογραφήσεως, ταύτης δὲ γενομένης συμφώνως μὲ τὸ ἄρθρ. 137 δὲν συγχωροῦνται κατὰ τοῦ κομιστοῦ ἐνστάσεις τὰς ὁποίας ὁ ὀφειλέτης

δύναται ν' ἀντιτάξῃ κατὰ τοῦ πρώην κατόχου τῆς συναλλαγματικῆς ἢ τοῦ εἰς διαταγὴν γραμματίου, ἐν περιπτώσει καθ' ἣν, ὡς διαλαμβάνει τὸ ἄρθρον 138, ἡ ὀπισθογράφησις καθὸ ἀτελὴς ἰσχύει ἀντὶ ἐπιτροπικοῦ.

Κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 47 τοῦ 1851 ἀπόφ. τοῦ 'Αρ. Πάγου, ὁ διὰ τακτικῆς ὀπισθογραφήσεως κομιστὴς συναλλαγματικῆς ἢ γραμματίου εἰς διαταγὴν, εἶναι ἀπ' εὐθείας δανειστὴς τοῦ ὑπογράψαντος αὐτὰ καὶ δὲν ὑπόκειται εἰμὴ μόνον εἰς ὅσας ἐνστάσεις ἀφορῶσι τὸ πρόσωπόν του·—ἡ δὲ ἀρχὴ αὕτη ἰσχύει καὶ ὑπὲρ ἐκείνου τοῦ κομιστοῦ εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ ὁποίου ἐγένετο ἡ ὀπισθογράφησις μετὰ τὴν λῆξιν τῆς προθεσμίας ἢ τοῦ γραμματίου, καθότι δὲν ὑπάρχει Νόμος διατάττων ἐξαίρεσιν τοιαύτην, τὸ δὲ περιοδικὸν τῆς λήξεως τῆς προθεσμίας δὲν ἀποδεικνύει τὴν πληρωμὴν ὅταν μάλιστα ἡ συναλλαγματικὴ ἢ τὸ εἰς διαταγὴν γραμμάτιον ὑπάρχῃ εἰς χεῖρας ἐκείνου, ὑπὲρ τοῦ ὁποίου ἐγένετο ἡ ὀπισθογράφησις καὶ ὅταν ὁ ὑπογράψας αὐτὰ καὶ ἀποδέκτης ἰσχυριζόμενος ἐξόφλησιν, δὲν ἐφρόντισε νὰ λάβῃ κατὰ το ἄρθρ. 148 τὴν συναλλαγματικὴν ἢ τὸ εἰς διαταγὴν γραμμάτιον ἐφ' οὗ ὑπάρχει ἡ ἀποδοχή του.

Κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 139 τοῦ 1854 ἀπόφ. τοῦ 'Αρ. Πάγου, αἱ ἐξαιρετικαὶ διατάξεις τοῦ ἄρθρ. 729 τῆς Πολ. Δικονομίας περὶ τοῦ ἀπαραδέκτου τῶν ἀνεκκαθαρίστων ἐνστάσεων ἐπὶ συναλλαγματικῶν δὲν ἐφαρμόζεται ἐπὶ τῶν εἰς διαταγὴν γραμματίων.

Αἱ ὀπισθογραφήσεις γίνονται ὄπισθεν τῆς συναλλαγματικῆς ἢ τοῦ εἰς διαταγὴν γραμματίου, ὅταν δ' ἐπισωρευθῶσι πολλαὶ καὶ δὲν ἐπαρκῇ ὁ χάρτης, τότε κατὰ τὴν ἐμπορικὴν συνήθειαν προσκολλᾶται ἄλλο τεμάχιον χάρτου ἐφ' οὗ γράφονται αἱ περαιτέρω ὀπισθογραφήσεις, γίνεται δ' ἡ ἀπαιτουμένη προφύλαξις ὥστε τὸ παράρτημα τοῦτο νὰ μὴ δύναται ν' ἀποσπασθῇ ἢ μεταβληθῇ καὶ κατὰ τοῦτο ἄλλοι μὲν θέτουσι τὴν σφραγίδα των ἐπὶ τῶν προσκεκολλημένων μερῶν, ἄλλοι ἀρχίζουσι τὴν ὀπισθογράφησιν ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ ὄπισθεν τῆς συναλλαγματικῆς καὶ τὴν ἐξακολουθοῦσιν ἐπὶ τοῦ προσθέτου χάρτου.

Τὰ γραμμάτια τῆς 'Εθνικῆς Τραπέζης τῆς 'Ελλάδος καὶ τῶν ἄλλων ἐθνῶν ὡς καὶ τὰ τῆς 'Ιονικῆς Τραπέζης, δὲν ὀπισθογραφοῦνται ἀλλ' εἶναι πληρωτέα ἐπὶ τῇ ἐμφανίσει εἰς πάντα κομιστήν·—κατὰ δὲ τὰς ὑπ' ἀριθ. 1 τοῦ 1857 καὶ 175 τοῦ 1866 ἀποφάσεις τοῦ 'Αρείου Πάγου κατὰ τὸ ϛ'. ἐδ. τοῦ 1 ἄρθρ. τοῦ ἀπὸ 7 'Ιουλίου 1843 Νόμου, ἡ 'Εθνικὴ τράπεζα ὑπόχρεως οὖσα νὰ πληρώνῃ τὰ γραμμάτια αὐτῆς εἰς τὴν ἐμφάνισίν των, δὲν ὑποχρεοῦται νὰ πληρώνῃ καὶ τὰ ἥμισυ τούτων ὡς ἀκέραια, ὅταν τὰ λοιπὰ ἡμίση ἀπώλεσεν ὁ κύριος καὶ κάτοχος αὐτῶν, καθότι ἄλλως ἤθελεν ὑποχρεοῦσθαι πάλιν νὰ

πληρώση αὐτὰ ὡς ἀκέραια καθ' οἱονδήποτε χρόνον καὶ παρ' οἱονδήποτε τῇ ἐμφανισθῶσι, ὥστε πρόδηλον εἶναι ὅτι ἡ Τράπεζα ὑποχρεοῦται νὰ πληρώσῃ τὰ γραμμάτιά της ὅταν ἦναι ἀκέραια ἢ ὅταν ἀποδεδειγμένως ἐξηφανίσθησαν, διότι καὶ εἰς τὴν περίστασιν ταύτην ἡ Τράπεζα ἀπαλλάττεται πάσης ἄλλης ἀπαιτήσεως ἐξαλειφθέντος τοῦ τίτλου ἐξ οὗ πηγάζει ἡ ἐνοχή της·—ἂν δὲ ἡ Τράπεζα χάριν εὐκολίας τῶν πολιτῶν πληρώσῃ ἤδη κατὰ τὸ ἥμισυ τὰ ἐμφανιζόμενα ἡμίση γραμμάτιά της, ἐκ τούτου οὔτε δικαίωμα, οὔτε ὑποχρέωσις πηγάζει νὰ πληρωθῶσι παρ' αὐτῆς καὶ τὰ λοιπὰ παραπεσόντα ἡμίση, διότι κατὰ τὸ σύστημα τοῦτο πάλιν ἤθελεν ἐγκρίνει αὐτὰ εἰς τὸν ἐμφανίσαντα, μὴ οὖσα κατὰ τὸ καταστατικὸν αὐτῆς καὶ τὸν ἐπικυροῦντα αὐτὸ Νόμον ὑπόχρεως νὰ ἐρευνᾷ καὶ προκαλῇ δίκας διὰ νὰ πληροφορῆται ἂν ἄλλος ἦναι κύριος τῶν ἐμφανιζομένων γραμματίων της, οὖσα μόνον ὑπόχρεως νὰ πληρώσῃ τὰ εἰς αὐτὴν ἐμφανιζόμενα· αἱ δὲ διατάξεις τοῦ Ἐμπ. Νόμου περὶ ἀπωλείας συναλλαγματικῶν καὶ εἰς διαταγὴν γραμματίων, οὐδεμίαν ἔχουσιν ἐφαρμογὴν ἐπὶ τῶν ἀνωνύμων γραμματίων τῆς Τραπέζης, καθότι αἱ ἐκ τούτων πηγάζουσαι διὰ τὴν Τράπεζαν ὑποχρεώσεις κανονίζονται ὑπὸ τοῦ διὰ τοῦ Νόμου ἐπικυρωθέντος Καταστατικοῦ αὐτῆς.

Ἄρθρον 140.

Ὅλοι οἱ ὑπογράψαντες (εἴτε ὡς ἐκδόται εἴτε ὡς ἐγγυηταὶ) παραδεχθέντες ἢ ὀπισθογραφήσαντες συναλλαγματικήν τινα, εἶναι ἀλληλεγγύως ὑπόχρεοι πρὸς τὸν κομιστὴν (ἐφ' ὅσον οὗτος συνεμορφώθη μὲ τὰς εἰς αὐτὸν ἐπιβαλλομένας ὑποχρεώσεις, ὡς παρακατιὼν ἐκτεθήσονται).

Αἱ αὐταὶ ἀρχαὶ ἐφαρμόζονται καὶ ἐπὶ γραμματίων εἰς διαταγὴν εἴτε ἐμπορικῶν, εἴτε πολιτικῶν (ἀπόφ. τοῦ Ἀρείου Πάγου 377 τοῦ 1864,) οἱ δὲ ἐγγυηταὶ δὲν δύνανται κατ' οὐδεμίαν περίστασιν νὰ προτείνωσι τὴν ἔνστασιν τῆς διζήσεως, διότι ἅμα ὑπέγραψαν ὡς τοιοῦτοι εἰς συναλλαγματικὴν ἢ εἰς γραμμάτιον εἰς διαταγὴν ἐμπορικὸν ἢ πολιτικὸν, εἰσὶν ἀλληλεγγύως ὑπόχρεοι, ἐκτὸς ἐὰν ἐγγυήθησαν ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς καταδιώξεως τοῦ ὀφειλέτου (Pardessus τόμος 1. σελ. 567).

Περὶ Τριτεγγυήσεως.

Ἄρθρ. 141—142.

Ἐκτὸς τῆς ἀποδοχῆς καὶ τῆς ὀπισθογραφήσεως ὑπάρχει καὶ ἡ τριτεγγύησις ἀσφαλίζουσα τὴν πληρωμὴν τῆς συναλλαγματικῆς·—ἡ ἐγγύησις αὕτη γίνεται παρὰ τρίτου ἢ ἐπὶ τῆς συναλλαγματικῆς διὰ τῶν λέξεων «ἐγγυῶμαι» ἢ διὰ τῆς λέξεως «ὁ ἐγγυητής» ἢ διὰ

τῶν λέξεων «ἐγγυητὴς καὶ πληρωτὴς» τιθεμένης χρονολογίας καὶ ὑπογραφῆς (ἄλλως ἐν ἐλλείψει χρονολογίας σημαίνει ὅτι ἡ ἐγγύησις εἶναι σύγχρονος μὲ τὴν ἔκδοσιν) δύναται δὲ νὰ γίνῃ ἡ τριτεγγύησις καὶ δι' ἰδιαιτέρου ἐγγράφου ἤτοι δι' ἐπιστολῆς ὡς ἑξῆς: Κύριε.... (κομιστὰ) διὰ τὴν ἀνὰ χεῖράς σας ὑπὸ χρονολογίαν.... ἐκ δραχ..... συναλλαγματικήν, ἐκδοθεῖσαν ὑπό..... ἐγγυῶμαι προσωπικῶς ὅτι ἂν δὲν πληρωθῆτε κατὰ τὴν λῆξιν παρὰ τοῦ...(ἐκδότου ἢ ἀποδέκτου ἢ ὀπισθογράφου) θέλω πληρώσει ἐγὼ πρὸς ὑμᾶς τὸ ἀντίτιμον αὐτῆς.... ἐν.... τὴν.... ὑπογραφή.....

Ὅταν ἡ τριτεγγύησις ἐγράφη ὑπὸ τὴν συναλλαγματικὴν παρακολουθεῖ αὐτὴν εἰς οἱουδήποτε χεῖρας καὶ ἂν μεταβιβασθῇ ἡ συναλλαγματική—ὅταν ὅμως ἐγένετο ἰδιαιτέρως, καὶ δὲν ἦναι ἀποκλειστικὴ εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ ἀρχικοῦ δικαιούχου, δύναται οὗτος νὰ τὴν ἐγχειρίσῃ εἰς πάντα ὑποκαθιστάμενον εἰς τὰ δικαιώματά του·— ἄλλως ἐὰν ὁ τρίτος κομιστὴς ἔλαβε τὴν συναλλαγματικὴν ἐν ἀγνοίᾳ καὶ ἄνευ μνείας τριτεγγυήσεως, δὲν δύναται νὰ ἔχῃ κατὰ τοῦ τριτεγγυητοῦ καμμίαν ἀπαίτησιν, διότι κατὰ τὴν διαπραγμάτευσιν τῆς συναλλαγματικῆς δὲν εἶχεν ὑπ' ὄψιν ὅτι ὑπάρχει καὶ τριτεγγύησις καὶ δὲν ἐξεφράσθη ὡς πρὸς τοῦτο συναίνεσις· ἄλλως τε ἡ ἐγγύησις ὡς ἀμφιμερὲς συνάλλαγμα ἀπαιτεῖ γνῶσιν καὶ ἀποδοχὴν ἐκ μέρους τοῦ δικαιούχου **Ν. 2** καὶ **7.** Πανδ. **2, 8. Ν. 12.** Πανδ. **45, 1. Ν. 6.** cod. **4, 56. Ν. 38. § 7. Ν. 45.** Πανδ. **45, 1.** καὶ **§ 19.** εἰσηγ. **3, 23.** ἐννοεῖται ὅμως ὅτι ἡ τοιαύτη διάκρισις δὲν ἔχει σπουδαίαν ἐπιῤῥοήν, διότι ἂν δὲν πληρώσῃ ὁ χρεώστης καὶ ἀναγκασθῇ νὰ ἐξοφλήσῃ τὸν κομιστὴν ὁ πρῶτος ὀπισθογράφος, ὑπὲρ οὗ ἐδόθη ἡ ἰδιαιτέρα τριτεγγύησις, οὗτος δύναται νὰ πληρωθῇ παρὰ τοῦ ἐγγυητοῦ ὡς ἀλληλεγγύως ὑποχρέου.

Ὁ τριτεγγυητὴς ὀφείλει νὰ δηλώσῃ διὰ ποῖον ἐκ τῶν ἀλληλεγγύως ὀφειλετῶν ἐγγυᾶται, διότι τοῦτο ἔχει ἐπιῤῥοὴν εἰς τὰ δικαιώματα αὐτοῦ κατὰ τῶν ὑποχρέων καὶ ὡς πρὸς τὴν τύχην τῶν ἄλλων συνυποχρέων, διότι ἂν ἐγγυηθῇ καὶ πληρώσῃ διὰ τὸν δέκτην, μόνον αὐτὸν θὰ ἔχῃ ὑπόλογον, ἂν ἐγγυηθῇ καὶ πληρώσῃ διὰ τὸν ἐκδότην θὰ ἔχῃ ὑπόλογον τοῦτον καὶ τὸν δέκτην·— ἂν ἐγγυηθῇ καὶ πληρώσῃ διά τινα τῶν ὀπισθογράφων, θὰ ἔχῃ τοῦτον ὑπόλογον ὡς καὶ τοὺς πρὸς αὐτὸν ὑπολόγους, διότι ὁ ἐγγυητὴς ὑποκαθίσταται εἰς τὰ δικαιώματα τοῦ δανειστοῦ σχετικῶς πρὸς τὸ πρόσωπον ὑπὲρ οὗ ἐγγυᾶται καὶ πληρώνει· δύναται δὲ ὁ ἐγγυητὴς νὰ δώσῃ ἐγγύησιν ὑπὸ τὸν ὅρον διζήσεως, ἤτοι νὰ καταδιωχθῇ ὁ χρεώστης καὶ ἂν δὲν πληρώσῃ, τότε νὰ ζητηθῇ ὁ ἐγγυητὴς κλπ.

Κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. **141** τοῦ **1869**, ἀπόφ. τοῦ Ἀρείου Πάγου ἡ

προσομολόγησις χρέους ἡ γενομένη δι' ἐπιστολῆς ἐμπόρου πρὸς ἔμπορον ὅταν δὲν ἦναι κερδοσκοπική, δὲν ὑπάγεται εἰς τὸ ἐμποροδικεῖον·—ἡ ἀπόφασις αὕτη εἶναι ὀρθή, διότι κατὰ τὸν Νόμον καὶ αὐτὴ ἡ ἐγγύησις μεταξὺ ἐμπόρων δὲν ἀποτελεῖ ἐμπορικὴν πρᾶξιν Carré comp. τόμ. 7. σελ. 260. 263. ἐννοεῖται ὅμως ὅτι ἡ ἐγγύησις, ὡς παρακολούθημα δύναται νὰ φέρῃ τὸν ἐγγυητὴν εἰς τὸ ἐμποροδικεῖον, ὅταν εἰς τοῦτο ὑπάγωνται οἱ χρεῶσται (ἄρθρ. 228 Πολ. Δικονομ. ἄρθρ. 6 καὶ 7. Νόμου ἁρμοδ).

Παρατηροῦμεν ἐνταῦθα ὅτι ἂν καὶ ὁ 'Εμπ. Νόμος ἀπαιτεῖ νὰ γράφεται ἡ τριτεγγύησις εἴτε ἐπὶ τῆς συναλλαγματικῆς, εἴτε εἰς ἰδιαίτερον χάρτην, οὐχ ἧττον δὲν ἀποκλείεται καὶ ἡ κατ' ἄλλον τρόπον ἀπόδειξις τῆς τριτεγγυήσεως, κατὰ τὰς περὶ ἀποδείξεων ἀρχὰς τῆς Πολ. Δικονομίας (ἄρθρον 300—304) ὅρα καὶ ἀπόφασιν 148 τοῦ 1861, ἐφετείου Ναυπλίας δι' ἧς παρεδέχθη ὕπαρξιν τριτεγγυήσεως συνεπείᾳ καταθέσεων μαρτύρων.

Κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 181 τοῦ 1855, ἀπόφ. τοῦ 'Αρείου Πάγου, ἐπὶ ἐμπορικῶν χρεῶν ὁ τριτεγγυητὴς πληρώσας πρὸς τὸν κομιστὴν τοῦ συναλλάγματος τὸ τοῦ πρωτοφειλέτου χρέος, ἀποκτᾷ αὐτοδικαίως καὶ ἄνευ παραχωρήσεως ὅλας τὰς ἀγωγὰς καὶ τὰ δικαιώματα, ὅσα εἶχεν ὁ κομιστὴς καθ' ὅλων τῶν συνυποχρέων προσώπων.

Περὶ τῆς πληρωμῆς.

Ἄρθρ. 144—157.

'Εκάστη συναλλαγματικὴ πρέπει νὰ πληρώνεται εἰς τὴν διορίαν της καὶ διὰ νομισμάτων ὁποῖα τὰ ἐν αὐτῇ διαλαμβανόμενα· ἐννοεῖται δ' ὅτι, ἐν ἐλλείψει τοιούτων νομισμάτων, δύναται ὁ χρεώστης νὰ πληρώσῃ καὶ δι' ἄλλων νομισμάτων κυκλοφορούντων εἰς τὸν τόπον τῆς πληρωμῆς, διότι τὰ κυκλοφοροῦντα νομίσματα ἀντιπροσωπεύονται ἐναλλάξ, ἀλλ' ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει πρέπει νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ἡ κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς πληρωμῆς τρέχουσα ἀξία καὶ σύγκρισις τῶν νομισμάτων ἵνα, μὴ ἀδικηθῇ ὁ παραλήπτης ἐκ τῆς διαφορᾶς αὐτῶν, διότι οὗτος ἔχει δικαίωμα ν' ἀπαιτήσῃ αὐτὰ ταῦτα τὰ ἐν τῇ συναλλαγματικῇ ἀναφερόμενα χρήματα, οἷον λίρας, φράγκα κλπ.) ἄλλως τὴν ἀνάλογον ἀντικατάστασιν αὐτῶν δι' ἄλλων νομισμάτων ὑπολογιζομένων πρὸς τὴν τρέχουσαν ἀξίαν τῶν ἐν τῇ συναλλαγματικῇ, καὶ τοῦτο, διότι ἡ περὶ νομισμάτων διατίμησις δὲν εἶναι ὑποχρεωτικὴ διὰ τοὺς ἰδιώτας ἀλλὰ μόνον διὰ τὰ ταμεῖα, ἐκτὸς δὲ τούτου τὰ ἐν συναλλαγματικαῖς ἀναφερόμενα νομίσματα εἶναι συνήθως χάρτινα καὶ ὑπόκεινται εἰς τὴν αὐξομείωσιν τοῦ καμβίου· ἰδίως δ' ἐπὶ συναλλαγματικῶν ἢ φορτωτικῶν περιεχουσῶν νομίσματα πραγ-

ματικὰ (effetiva—effectifs) ἡ πληρωμὴ πρέπει νὰ γίνῃ εἰς αὐτὰ ταῦτα τὰ νομίσματα καὶ ὀφείλει ὁ πληρωτὴς νὰ τὰ εὕρῃ εἰς τὴν ἀγορὰν εἴτε εἰς ἑνικὰ νομίσματα· (Π. χ. φράγκα) εἴτε καὶ εἰς περιεκτικὰ νομίσματα (οἷον δίφραγκα πεντόφραγκα, εἰκοσάφραγκα τεσσαρακοντάφραγκα)·—ἄλλως θὰ πληρώσῃ δι' ἄλλων νομισμάτων τὴν τρέχουσαν ἀξίαν ἐκείνων, ὡς ἐπίσης καὶ ὅταν πρόκηται περὶ χρημάτων πληρωτέων ὅπως πολιτεύωνται εἰς τὴν ἀγορὰν courrants a place·—ἐπὶ λιρῶν σημειοῦται πολλάκις εἰς τὰς συναλλαγὰς ἢ συνθήκη διὰ τῆς λέξεως «ἀλπάρι» ἥτις σημαίνει πρὸς 52 πένας τὸ τάλληρον ἤτοι πρὸς δραχ. 27 καὶ 69 0/0 καὶ 23 0/0 ἑκάστην λίραν, ἑπομένως τὸ ποσὸν τοῦτο λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν καὶ οὐχὶ τὸ ἐπὶ λιρῶν κόλλυβον agio τῆς ἡμέρας τῆς πληρωμῆς.

Ὁ κατὰ τὸ 1870 ἐκδοθεὶς περὶ νομισμάτων Νόμος σκοπεῖ κυρίως τὴν παῦσιν τῆς ὑπερτιμήσεως τῶν νομισμάτων, ἀλλ' εἰσέτι δὲν ἐπραγματοποιήθη, οὔτε θὰ πραγματοποιηθῇ, διότι τὰ νομίσματα κατέστησαν ἀντικείμενον ἐμπορίου καὶ κερδοσκοπίας καὶ ἐξ ἄλλου τὸ κάμβιον ἐπενεργεῖ εἰς τὴν αὐξομείωσιν τοῦ μετάλλου.

Ὁ πρὸς πληρωμὴν τῆς συναλλαγματικῆς ὑπόχρεως πρέπει νὰ περιμείνῃ τὴν προθεσμίαν τῆς πληρωμῆς καὶ πληρώνων ὀφείλει νὰ λάβῃ ἐξωφλημένην τὴν συναλλαγματικὴν καὶ ἰδίως ἐκείνην εἰς τὴν ὁποίαν ὑπάρχει ἡ ἀποδοχή, ἄλλως διατρέχει τὸν κίνδυνον νὰ πληρώσῃ καὶ ἐκ δευτέρου εἰς ἄλλον κομιστὴν (ὡς ὑπὸ τ' ἄρθρα 136—139 ἐξεθέσαμεν)· ἐκτὸς δὲ τούτου, κατὰ τὸ ἄρθρον 144 ὁ προώρως πληρώσας συναλλαγματικὴν εἶναι ὑπεύθυνος περὶ τοῦ κύρους τῆς πληρωμῆς, ἤτοι ἐὰν κατὰ τὴν προθεσμίαν συμβῇ πτώχευσις τοῦ κομιστοῦ, τὰ πρὸς τοῦτον δοθέντα προώρως χρήματα εἶναι κακῶς πληρωμένα καὶ ὀφείλει νὰ πληρώσῃ ἐκ νέου εἰς τὴν ὁμάδα τῶν δανειστῶν· τοιαύτην βεβαίως ἔννοιαν ἔχει τὸ ἄρθρ. 144, διότι ἂν ἡ πρόωρος πληρωμὴ ἦτο ἐπιτετραμμένη, τότε δὲν εἶχεν ἀνάγκην ἄλλου κύρους εἰς τὸ μέλλον·—ἕνεκα τούτου καὶ τὰ ἄρθρα 146 καὶ 161 ἀπαιτοῦν νὰ ζητηθῇ ἡ πληρωμὴ κατὰ τὴν λῆξιν αὐτῆς καὶ δὲν ἐπιτρέπουσιν εἰς τὸν χρεώστην νὰ ἐκβιάσῃ τὸν κομιστὴν ἵνα λάβῃ τὰ χρήματα πρὸ τῆς λήξεως τῆς προθεσμίας.

Ὁσάκις ἐκδίδῃ τις πολλὰ ἀντίτυπα συναλλαγματικῆς (πρὸς εὐκολίαν ἢ διὰ τὸ φόβον ἀπωλείας ἑνὸς) ὀφείλει ὡς προεξεθέσαμεν, νὰ σημειῇ εἰς τὸ ἓν «Πρώτη», εἰς τὸ ἄλλο «Δευτέρα», εἰς τὸ ἄλλο «Τρίτη» καὶ καθεξῆς, ὥστε νὰ προκύπτῃ ὅτι δὲν εἶναι ἴδιαι συναλλαγματικαί, ἀλλὰ μία καὶ ἡ αὐτή, καὶ ἑπομένως μία καὶ μόνη πληρωμὴ θέλει γίνει, πρέπει δὲ νὰ σημειῇ ὅτι ἡ πληρωμὴ οἱασδήποτε ἐξ αὐτῶν ἀκυροῖ τὰς λοιπάς·—ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἐκεῖνος πρὸς τὸν

ὁποῖον σύρονται αἱ πολλαὶ αὗται συναλλαγματικαί, δύναται νὰ δεχθῇ τὴν πρώτην πρὸς αὐτὸν παρουσιασθησομένην, κατὰ δὲ τὴν πληρωμὴν ὀφείλει νὰ ζητήσῃ ἐκείνην ἐπὶ τῆς ὁποίας ἔγραψε τὴν ἀποδοχήν του, ἄλλως θέλει πληρώσει ἐκ δευτέρου πάντα τρίτον κομιστὴν αὐτῆς.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 149 δὲν ἐπιτρέπεται ἀντίστασις εἰς τὴν πληρωμὴν συναλλαγματικῆς, εἰμὴ μόνον ὅταν αὕτη ἀπολεσθῇ, ἢ ὅταν ὁ κομιστὴς πτωχεύσῃ·—ἕνεκα τούτου καὶ τὸ ἄρθρον 920 τῆς Πολ. Δικονομίας ἐπιτρέπει εἰς τοιαύτας περιστάσεις καὶ τὴν κατάσχεσιν χρεῶν ἐκ συναλλαγματικῆς, διότι εἰς μὲν τὴν πρώτην περίστασιν ἄγνωστος ἐστὶν ὁ κάτοχος τῆς συναλλαγματικῆς, εἰς δὲ τὴν δευτέραν, ἡ κυριότης τῆς ἀπαιτήσεως ἀνήκει οὐχὶ εἰς τὸν πτωχεύσαντα ἀλλ' εἰς τὴν ὁμάδα τῶν δανειστῶν αὐτοῦ (ἴδε καὶ σελ. 355 τῆς Β'. ἐκδόσεως τῆς Δικας. Πρακτικῆς ἐπὶ τῆς Πολ. Δικονομίας).

Αἱ ἀνωτέρω διατάξεις τῶν ἄρθρων 149 Ἐμπ. Νόμου καὶ 920 τῆς Πολ. Δικονομίας ὡς ἐξαιρετικαὶ δὲν ἐφαρμόζονται ἐπὶ τῶν εἰς διαταγὴν γραμματίων (ἴδε καὶ ἀπόφασιν Αρείου Πάγου 221 τοῦ 1866), ἡ δὲ ὑπ' ἀριθ. 214 τοῦ 1860, ἀπόφ. Ἀρείου Πάγου ἐπεκτείνασα τὰς διατάξεις ταύτας καὶ ἐπὶ τῶν εἰς διαταγὴν γραμματίων δὲν εἶναι ὀρθή.

Προσθέτομεν ἐνταῦθα ὅτι τινὰ δικαστήρια καὶ ἰδίως τὸ ἐφετεῖον Ἀθηνῶν παρεδέχθησαν ὅτι ἂν ἐπὶ τῆς συναλλαγματικῆς ἐξεδόθη ἀπόφασις ἐπιδικάσασα τὸ ποσὸν αὐτῆς, ἐπιτρέπεται ἡ κατάσχεσις αὐτοῦ, διότι δὲν εἶναι πλέον χρέος ἐκ συναλλαγματικῆς ἀλλ' ἐξ ἀποφάσεως·—ἡ τοιαύτη Νομολογία εἶναι ἐσφαλμένη, διότι τὸ χρέος προέρχεται ἐκ συναλλαγματικῆς, ἡ δ' ἀπόφασις ἐπεδίκασεν αὐτὸ δυνάμει τῆς συναλλαγματικῆς, ὥστε ἡ καταγωγή του εἶναι πάντοτε ἡ αὐτή·—ἄλλως ματαιοῦνται αἱ ἀνωτέρω διατάξεις τοῦ Νόμου, διότι ὁ κομιστὴς συναλλαγματικῆς δὲν δύναται νὰ φυλάττῃ ταύτην ἐπ' ἄπειρον, ὡς ἔχων ἀνάγκην νὰ πληρωθῇ καὶ ὡς διατρέχων τὸν φόβον τῆς παραγραφῆς, ἑπομένως εἶναι ἠναγκασμένος νὰ προκαλέσῃ ἀπόφασιν διὰ νὰ καταδιώξῃ τὸν ὀφειλέτην·—ἄρα ἐὰν ἐπιτραπῇ εἰς τοῦτον νὰ κατάσχῃ εἰς χεῖράς του τὸ ποσὸν τῆς ἀποφάσεως καὶ νὰ ἐμποδίσῃ οὕτω τὴν πληρωμὴν καὶ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἀποφάσεως, ματαιοῦται προδήλως ἡ ἐξαιρετικὴ διάταξις τοῦ Νόμου καὶ καθίσταται ἄσκοπος, διότι τί ὠφελεῖ νὰ μὴ κατάσχεται τὸ χρέος ἐνόσῳ στηρίζεται εἰς συναλλαγματικήν, ἀνεπίδεκτον ἐκτελέσεως, καὶ νὰ ἐπιτρέπεται ἡ κατάσχεσις μετὰ τὴν ἔκδοσιν ἀποφάσεως ἐκβιαζούσης τὴν πληρωμὴν τῆς συναλλαγματικῆς!

Ἐὰν ἀπολεσθῇ ἡ ἀποδεχθεῖσα συναλλαγματική, ὁ δέκτης δὲν ὀφεί-

λει νὰ πληρώσῃ δευτέραν, τρίτην κλπ. (δηλ. ἄλλο ἀντίτυπον) εἰμὴ διὰ δικαστικῆς ἀποφάσεως καὶ ἐπὶ προηγουμένῃ ἐγγυοδοσίᾳ ἐκ μέρους τοῦ κομιστοῦ—ἂν δὲ ὁ κομιστὴς δὲν εἶχεν ἄλλο ἀντίτυπον, εἰμὴ μόνον τὸ ἀπολεσθὲν, δύναται νὰ ζητήσῃ τὴν πληρωμὴν παρὰ τοῦ δέκτου (ὅταν οὗτος δὲν εἶχε δυσκολίαν νὰ δεχθῇ καὶ πληρώσῃ ἐὰν τῷ ἐπεδεικνύετο ἡ συναλλαγματική) δύναται δὲ νὰ ζητήσῃ, καὶ λάβῃ τὴν πληρωμὴν τῆς ἀπολεσθείσης συναλλαγματικῆς διὰ δικαστικῆς ἀποφάσεως καὶ ἐπὶ ἐγγυοδοσίᾳ, ἀφοῦ προηγουμένως ἀποδείξῃ διὰ τῶν βιβλίων του (ἢ δι' ἐπιστολῶν καὶ ἄλλων ἀποδείξεων) τὴν ἐπὶ ταύτης κυριότητά του—εἰς ἀμφοτέρας τὰς περιστάσεις ἡ ἐγγύησις εἶναι ἀναγκαία, διότι ἐνδέχεται νὰ προτείνηται κατὰ προσποίησιν ἡ ἀπώλεια τῆς συναλλαγματικῆς, ἢ νὰ διεβιβάσθη εἰς ἄλλον, ἢ ν' ἀπωλέσθη μὲ κενὸν γῦρον, ὅτε ὁ ὑπόχρεως δύναται νὰ ὑποχρεωθῇ εἰς δευτέραν πληρωμήν—ὅθεν ἡ ἐγγύησις εἶναι ἀπαραίτητος καὶ πρέπει νὰ ἦναι ἴση μὲ τὸ ποσὸν τῆς συναλλαγματικῆς καὶ μὲ τοὺς τόκους μέχρι τριετίας, διότι κατὰ τὸ ἄρθρον 155 ἡ ἐγγύησις αὕτη ἰσχύει διὰ τρία ἔτη, τοῦθ' ὅπερ δηλοῖ ὅτι ἂν μετὰ τὰ τρία ἔτη παρουσιασθῇ τοιαύτη συναλλαγματική, δὲν ὀφείλει ὁ ὑπόχρεως νὰ πληρώσῃ αὐτήν, διότι ἐπλήρωσεν ἤδη ἐπὶ ἐγγυήσει τὸν φαινόμενον ἀρχικὸν κομιστὴν καὶ ἡ ἐγγύησις ἤρθη.

Κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 18 τοῦ 1844 ἀπόφ. τοῦ Ἀρείου Πάγου, τὸ ἄρθρ. 155 ἐπιτρέπον τὴν διὰ τῶν βιβλίων ἀπόδειξιν τῆς ὑπάρξεως τῆς ἀπολεσθείσης συναλλαγματικῆς, δὲν ἀποκλείει καὶ πᾶν ἄλλο μέσον ἀποδείξεως συγχωρούμενον ἀπὸ τὸ ἄρθρ. 390 τῆς Πολιτικῆς Δικονομίας.

Κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 232 τοῦ 1858 ἀπόφ. τοῦ Ἀρ. Πάγου, κατὰ τ' ἄρθρα 150—154 τοῦ Ἐμπ. Νόμου ὁ ἰδιοκτήτης ἀπωλέσας καθ' οἱονδήποτε τρόπον τὴν συναλλαγματικὴν, ἔχει τὸ δικαίωμα ν' ἀπαιτήσῃ δικαστικῶς παρὰ τοῦ ἀποδέκτου πρὸ τῆς ἐξοφλήσεως αὐτῆς τὴν πληρωμὴν, καὶ ἂν ἐντεῦθεν προέλθῃ ζημία εἰς ἄλλο τῆς συναλλαγματικῆς μετέχον πρόσωπον καὶ ἀποκτῆσαν ἢ κατέχον αὐτὴν καλῇ τῇ πίστει, ἀρκεῖ ν' ἀποδειχθῇ διὰ τῶν νομίμων μέσων ὅτι ὁ διεκδικῶν εἶναι κύριος τῆς συναλλαγματικῆς καὶ ὅτι δὲν ἐξωφλήθη εἰσέτι παρὰ τοῦ ἀποδέκτου.

Ἐὰν ὁ ἀπολέσας τὴν συναλλαγματικὴν δὲν δυνηθῇ νὰ πληρωθῇ ταύτην εἴτε ἐξωδίκως, εἴτε δικαστικῶς ἐπὶ ἐγγυήσει, ὀφείλει νὰ κάμῃ διαμαρτυρικὸν κατὰ τὴν ἐπιοῦσαν τῆς λήξεως τῆς προθεσμίας τῆς ἀπολεσθείσης συναλλαγματικῆς καὶ νὰ κοινοποιήσῃ αὐτὸ εἰς τὸν ἐκδότην καὶ τοὺς ὀπισθογράφους ἐντὸς τῶν ὑπὸ τῶν ἄρθρων 162,

165 καὶ 173 προθεσμιῶν καὶ ὑπὸ τὰς ποινὰς τῶν ἄρθρων τούτων.

Ὁ κομιστὴς τῆς παραπεσούσης συναλλαγματικῆς, θέλων νὰ λάβῃ δευτέραν, ἀποτείνεται εἰς τὸν τελευταῖον ὀπισθογράφον, οὗτος εἰς τὸν πρὸ αὐτοῦ καὶ οὕτω καθεξῆς μέχρι τοῦ ἐκδότου καὶ διὰ τῆς ἀλύσεως ταύτης δύναται νὰ λάβῃ νέαν συναλλαγματικὴν, ὡς ἦτο ἡ ἀπολεσθεῖσα, τὰ ἔξοδα ὅμως εἶναι εἰς βάρος του· πρὸς ἀποφυγὴν δὲ τοῦ ἀγῶνος τούτου καὶ μάλιστα τῶν ἐμποδίων ἅτινα παρίστανται ἕνεκα τῆς ἀποβιώσεως ἢ ἀπουσίας ἢ ἀποποιήσεως τῶν προϋπογεγραμμένων, καὶ πρὸς οἰκονομίαν χρόνου, ἡ ἐμπορικὴ συνήθεια καθιέρωσεν ὅτι ὁ κομιστὴς μιᾶς καὶ μόνης συναλλαγματικῆς, ἢ καὶ περισσοτέρων ἀντιτύπων, διὰ τὸν φόβον τῆς ἀπωλείας τοῦ πρωτοτύπου, δύναται νὰ φυλάξῃ αὐτὸ ἢ νὰ τὸ στείλῃ εἰς τὸν τόπον τῆς πληρωμῆς καὶ νὰ θέσῃ εἰς κυκλοφορίαν ἀντίγραφον αὐτῆς (copia) δηλ: ἀντιγράφει εἰς ἰδιαίτερον χάρτην τὴν συναλλαγματικὴν καὶ τὰς ὀπισθογραφήσεις συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς ἰδικῆς του·—μετὰ τοῦτο σημειοῖ ὅτι εἶναι ἀκριβὲς ἀντίγραφον οὗτινος τὸ πρωτότυπον εὑρίσκεται παρὰ τῷ.... ἐν.... καὶ τὸ δίδει εἰς ἐκεῖνον εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ ὁποίου ἔκαμε τὴν ὀπισθογράφησιν, ὅστις δύναται νὰ τὸ μεταβιβάσῃ εἰς ἄλλον καὶ οὕτω καθεξῆς, ὁ δὲ τελευταῖος κομιστὴς τὸ παρουσιάζει εἰς τὸν πληρωτὴν, ὅστις ζητῶν τὸ πρωτότυπον πληρώνει τὸ ποσὸν καὶ λαμβάνει ἐξωφλημένον τό τε πρωτότυπον καὶ ἀντίγραφον·—ἐν ἐλλείψει ἢ ἀπωλείᾳ τοῦ πρωτοτύπου, φέροντος τυχὸν τὴν ἀποδοχὴν, ζητεῖται ἐγγύησις κλπ.

Ἡ ἀνωτέρω συνήθεια εἶναι καλὴ μεταξὺ τῶν καλῆς πίστεως προσώπων, δύναται δὲ νὰ δώσῃ χώραν εἰς καταχρήσεις, εἴτε δι᾽ ἐξαφανίσεως τῆς τελευταίας ὀπισθογραφίσεως ἐπὶ τοῦ πρωτοτύπου, εἴτε διὰ πλαστῆς ὑπογραφῆς τοῦ τελευταίου κομιστοῦ καὶ οὕτω πως νὰ τεθῇ εἰς κυκλοφορίαν καὶ διὰ συντομωτέρας ὁδοῦ νὰ φθάσῃ εἰς τὸν πληρωτὴν, καὶ νὰ δεχθῇ καὶ πληρωθῇ ὑπὸ τούτου, πρὶν φθάσῃ τὸ ἐπίσης κυκλοφοροῦν ἀντίτυπον·—εἰς τοιαύτην περίστασιν ἀδικεῖται ὁ τελευταῖος κομιστὴς τοῦ ἀντιγράφου, ὡς καὶ οἱ τοῦ ἀντιγράφου ὀπισθογράφοι καὶ δύνανται ν᾽ ἀποζημιωθῶσι παρὰ τοῦ καταχραστοῦ, ἀλλ᾽ ἀφοῦ οὗτος ἀπεφάσισε νὰ κυκλοφορήσῃ καὶ τὸ πρωτότυπον, σημαίνει ὅτι δὲν εἶναι ἀξιόχρεως ἢ ὅτι σκοπεύει νὰ φύγῃ μακρὰν τῆς χώρας ἐκείνης πρὸ τῆς λύσεως τοῦ δράματος.

Πᾶσα μερικὴ πληρωμὴ ἐκ μέρους τοῦ δέκτου, ἐλαφρύνει τοὺς ἐκδότας καὶ ὀπισθογράφους, ὁ δὲ κομιστὴς πρέπει νὰ διαμαρτυρηθῇ περὶ τοῦ ὑπολοίπου.

Τὸ δικαστήριον δὲν δύναται νὰ παρατείνῃ τὴν ἀναβολὴν τῆς πληρωμῆς συναλλαγματικῆς (ἐκτὸς ἐὰν διὰ Νόμου διετάχθη τοῦτο ἕνεκα

εκτάκτων περιστάσεων· π. χ. ὡς ἐπὶ μεταπολιτεύσεως καὶ ψηφοφορίας ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐπὶ Γαλλοπρωσσικοῦ πολέμου ἐν Γαλλίᾳ).

Περὶ τῆς κατὰ παρέμβασιν πληρωμῆς.

Ἄρθρ. 158—159.

Περὶ τῶν ἄρθρων τούτων ὡμιλήσαμεν ὑπὸ τ' ἄρθρα 126—128, προσθέτομεν δ' ἐνταῦθα ὅτι ὁ κατὰ παρέμβασιν πληρώνων αορίστως, ὑποκαθίσταται αὐτοδικαίως εἰς ὅλα τὰ δικαιώματα τοῦ κομιστοῦ καὶ ὀφείλει νὰ ἐνεργήσῃ τὰς εἰς τὸν κομιστὴν ἐπιβαλλομένας ὑποχρεώσεις, (ἄρθρ. 164 καὶ ἐπόμενα) ἂν ὅμως ὁ παρεμβαίνων ὁρίσῃ ὅτι παρενέβη ὑπὲρ τοῦ ἐκδότου, ἀπαλλάσσονται ὅλοι οἱ ὀπισθογράφοι· ἂν παρενέβη ὑπέρ τινος τῶν ὀπισθογράφων, ἀπαλλάσσονται οἱ ἑπόμενοι.

Μεταξὺ δὲ πολλῶν παρεμβάντων προτιμᾶται ἐκεῖνος διὰ τῆς παρεμβάσεως τοῦ ὁποίου ἀπαλλάσσονται περισσότεροι (ἤτοι ὁ διὰ τὸν ἐκδότην ἢ τὸν πρῶτον ὀπισθογράφον παρεμβὰς κλπ.) ἐὰν ἐν τούτοις ὁ ἀποποιηθεὶς δέκτης θελήσῃ νὰ πληρώσῃ τὴν συναλλαγματικήν, τότε προτιμᾶται οὗτος καὶ ἀπωθοῦνται οἱ παρεμβαίνοντες.

Περὶ δικαιωμάτων καὶ καθηκόντων τοῦ κομιστοῦ.

Ἄρθρ. 160—172.

Συνεπῶς πρὸς ὅσα ὑπὸ τὸ ἄρθρ. 118 καὶ ἑπ. ἐξεθέσαμεν, παρατηροῦμεν ἐνταῦθα ὅτι κατὰ τὸ ἄρθρ. 160 ὁ κομιστὴς συναλλαγματικῆς πληρωτέας ἐν ὄψει ἢ εἰς προθεσμίαν ἀπὸ τῆς ὄψεως, δὲν δικαιοῦται νὰ φυλάττῃ ἐπ' ἄπειρον τὴν συναλλαγματικὴν νεκράν, ἀλλ' ὀφείλει νὰ ζητήσῃ τὴν ἀποδοχὴν καὶ τὴν πληρωμὴν αὐτῆς ἐντὸς προθεσμίας· ἡ προθεσμία αὕτη ἐπὶ συναλλαγματικῶν ἐκδεδομένων εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ τὰς νήσους αὐτῆς καὶ πληρωτέων εἰς τὰς ἐν τῇ Εὐρώπῃ ἐπαρχίας τῆς Γαλλίας εἴτε ἐν ὄψει, εἴτε μετὰ προθεσμίαν ἀπὸ τῆς ὄψεως, εἶναι ἓξ μηνῶν ἀπὸ τῆς χρονολογίας τῆς συναλλαγματικῆς, ἐντὸς δὲ τῆς προθεσμίας ταύτης ὀφείλει ὁ κομιστὴς νὰ ζητήσῃ τὴν ἀποδοχὴν ἢ τὴν πληρωμήν, ἄλλως χάνει τὸ δικαίωμα τῆς ἀναγωγῆς κατὰ τῶν ὀπισθογράφων, καὶ κατὰ τοῦ ἐκδότου αὐτοῦ, ἂν οὗτος εἶχε κάμει πρόβλεψιν·—ἡ προθεσμία εἶναι ὀκτάμηνος ὡς πρὸς τὰς συναλλαγματικὰς τὰς διευθυνομένας ἀπὸ τοὺς λιμένας τῆς Ἀνατολῆς καὶ ἀπὸ τὰ βόρεια παράλια τῆς Ἀφρικῆς εἰς τὰς ἐν τῇ Εὐρώπῃ ἐπαρχίας τῆς Γαλλίας καὶ ἀντιστρόφως ἀπὸ τὴν ἤπειρον καὶ τὰς νήσους τῆς Εὐρώπης εἰς τὰ Γαλλικὰ καταστήματα τὰ εἰς τοὺς λιμένας τῆς Ἀνατολῆς καὶ εἰς τὰ βόρεια παράλια τῆς Ἀφρικῆς ὑπάρχοντα·—ἡ προθεσμία εἶναι ἐνιαύσιος ὡς πρὸς τὰς συναλλαγματικὰς τὰς προερχομένας ἀπὸ τὰ δυτικὰ παράλια τῆς Ἀφρικῆς μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Καλῆς Ἐλπί-

δος συμπεριλαμβανομένου καὶ αὐτοῦ·—εἶναι ὡσαύτως ἐνιαύσιος καὶ πρὸς τὰς συναλλαγματικὰς τὰς στελλομένας ἀπὸ τὴν ἤπειρον καὶ τὰς νήσους τῶν δυτικῶν Ἰνδιῶν εἰς τὰς ἐν Εὐρώπῃ ἐπαρχίας τῆς Γαλλίας καὶ ἀντιστρόφως ἀπὸ τὴν ἤπειρον καὶ τὰς νήσους τῆς Εὐρώπης εἰς τὰς ἐπαρχίας ἢ τὰ καταστήματα τῆς Γαλλίας, τὰ εἰς τὰ δυτικὰ παράλια τῆς Ἀφρικῆς καὶ εἰς τὴν ἤπειρον καὶ τὰς νήσους τῶν δυτικῶν Ἰνδιῶν·—ἡ προθεσμία εἶναι διετὴς διὰ τὰς συναλλαγματικὰς τὰς στελλομένας ἀπὸ τὴν ἤπειρον καὶ τὰς νήσους τῶν ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν εἰς τὰς ἐν Εὐρώπῃ Γαλλικὰς ἐπαρχίας καὶ ἀντιστρόφως ἀπὸ τὴν ἤπειρον καὶ τὰς νήσους τῆς Εὐρώπης εἰς τὰς ἐπαρχίας ἢ καταστήματα τῆς Γαλλίας, τὰ εἰς τὴν ἤπειρον καὶ τὰς νήσους τῶν ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν·—ἐκπίπτουν ὡσαύτως τοῦ δικαιώματος τῆς πληρωμῆς οἱ φέροντες συναλλαγματικὴν ἐν ὄψει, ἢ μετὰ μίαν ἢ πλείονας ἡμέρας, μῆνας, ἢ συνηθείας ἀπὸ τῆς ὄψεως, ἐκδεδομένην εἰς τὴν Γαλλίαν, εἰς ἐπαρχίας ἢ καταστήματα τῆς Γαλλίας καὶ πληρωτέαν εἰς ξένους τόπους, ἂν δὲ ζητήσουν τὴν πληρωμὴν ἢ τὴν ἀποδοχὴν αὐτῆς ἐντὸς τῶν προθεσμιῶν αἱ ὁποῖαι ἀνωτέρω ὡρίσθησαν δι' ἑκάστην ἀπόστασιν·—αἱ ἀνωτέρω ὀκταμηνιαῖαι, ἐνιαύσιοι καὶ διετεῖς προθεσμίαι διπλασιάζονται ἐν καιρῷ θαλασσίου πολέμου·—αἱ ἀνωτέρω διατάξεις δὲν βλάπτουσι τὰς ἐναντίας συνομολογίας, αἱ ὁποῖαι ἤθελον γενῆ μεταξὺ τοῦ λήπτου, τοῦ ἐκδότου καὶ αὐτῶν ἀκόμη τῶν ὀπισθογράφων (δηλαδὴ ἀπαιτεῖται ἡ συναίνεσις ὅλων).

Ὅσα τὸ ἄρθρον 160 καὶ ἐπ. ἀναφέρει περὶ Γαλλίας, Γαλλικῶν καταστημάτων καὶ Γαλλικῶν ἐπαρχιῶν, ἐφαρμόζονται παρ' ἡμῖν ἐπὶ Ἑλλάδος καὶ ἑλληνικῶν καταστημάτων καὶ ἐπαρχιῶν, ἂν δ' ἡ Ἑλλὰς δὲν ηὐτύχησε νὰ ἔχῃ ἑλληνικὰς ἐπαρχίας εἰς τὰς Ἰνδίας καὶ εἰς ἄλλα μέρη τοῦ κόσμου, ἔχει ὅμως πολίτας ἕλληνας ἀποκατεστημένους καὶ ἐμπορευομένους εἰς ὅλα τὰ μέρη τῆς ὑφηλίου, οἵτινες τιμῶσι τὸ ὄνομα τῆς Πατρίδος των καὶ κινοῦσι τὸν θαυμασμὸν τῶν ξένων.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 161 καὶ 162 ὁ κομιστὴς τῆς συναλλαγματικῆς ὀφείλει νὰ ζητήσῃ τὴν πληρωμὴν κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς προθεσμίας, καὶ ἐν ἀρνήσει νὰ κάμῃ τὴν ἐπαύριον διαμαρτυρικὸν ἐπὶ μὴ πληρωμῇ·—ἂν δ' ἡ ἡμέρα αὕτη ἦναι Κυριακὴ ἢ ἄλλη κατὰ Νόμον ἑορτάσιμος ἡμέρα, τὸ διαμαρτυρικὸν γίνεται τὴν ἐπιοῦσαν· ἡ διάταξις αὕτη ὑποθέτει συναλλαγματικὴν περιέχουσαν ῥητὴν ἡμέραν πληρωμῆς, ἢ προθεσμίαν ἀρξαμένην ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως, ὅτε ὁ κομιστὴς δὲν πρέπει νὰ περιμένῃ τὰς ἀνωτέρω προθεσμίας τῶν ἐν ὄψει συναλλαγματικῶν, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν συναλλαγματικῶν ὧν ἡ πρὸς πληρωμὴν προθεσμία ἄρχεται ἀπὸ τῆς ὄψεως, ἐὰν ἐγένετο ἡ ἐμφάνισις καὶ δι' αὐ-

τῆς ἐκανονίσθη ἡ προθεσμία τῆς πληρωμῆς, πρέπει νὰ γίνῃ τὸ διαμαρτυρικὸν κατὰ τὴν συμπίπτουσαν προθεσμίαν τῆς πληρωμῆς.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 163 οὔτε τὸ ἐπὶ μὴ ἀποδοχῇ διαμαρτυρικὸν οὔτε ὁ θάνατος, οὔτε ἡ πτώχευσις ἐκείνου, πρὸς τὸν ὁποῖον ἡ συναλλαγματικὴ εἶναι ἐκδεδομένη, δύνανται νὰ ἐλευθερώσωσι τὸν κομιστὴν ἀπὸ τὴν ὑποχρέωσιν τοῦ νὰ κάμῃ τὸ ἐπὶ μὴ πληρωμῇ διαμαρτυρικόν·— ἐπὶ δὲ πτωχεύσεως τοῦ πληρωτοῦ δύναται ὁ κομιστὴς νὰ κάμῃ τὸ ἐπὶ μὴ πληρωμῇ διαμαρτυρικὸν καὶ πρὸ τῆς λήξεως τῆς προθεσμίας, διότι κατὰ τὸ ἄρθρ. 448 τοῦ Ἐμπορικοῦ Νόμου, διὰ τῆς πτωχεύσεως καθίστανται ληξιπρόθεσμα ὅλα τὰ χρέη τοῦ πτωχεύσαντος· —τὸ τοιοῦτον δικαίωμα τοῦ κομιστοῦ διετυπώθη ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ δὲν δύναται νὰ τραπῇ εἰς ὑποχρέωσιν, ὅθεν εἰς χεῖρας τοῦ κομιστοῦ κεῖται νὰ κάμῃ τὸ διαμαρτυρικὸν καὶ πρὸ τῆς λήξεως τῆς προθεσμίας τῆς συναλλαγματικῆς εἰς οἱανδήποτε ἡμέραν ἀρχομένην ἀπὸ τῆς κηρύξεως τῆς πτωχεύσεως μέχρι τῆς ἐπιούσης τῆς λήξεως τῆς πρὸς πληρωμὴν προθεσμίας, διότι ὅλον αὐτὸ τὸ διάστημα θεωρεῖται ὡς ὑπερημερία περὶ τὴν πληρωμήν· δὲν ὀφείλει δ' ὁ κομιστὴς νὰ παρευρίσκεται εἰς τὰς συνεδριάσεις τοῦ ἐμποροδικείου διὰ νὰ μάθῃ τὴν ἡμέραν τῆς κηρύξεως τῆς πτωχεύσεως, καὶ νὰ κάμῃ τῇ ἐπαύριον τὸ διαμαρτυρικόν, ἀλλὰ μανθάνων τὴν πτώχευσιν δύναται εἰς οἱανδήποτε ἀπὸ τῆς κηρύξεως αὐτῆς ἡμέραν νὰ κάμῃ τὸ διαμαρτυρικόν, χωρὶς ὅμως καὶ νὰ ὑπερβῇ τὴν ἐπαύριον τῆς καθαυτὸ λήξεως τῆς πληρωμῆς.

Ἐξαίρεσις τῆς πρὸς σύνταξιν τοῦ διαμαρτυρικοῦ ὑποχρεώσεως καθιερώθη κατ' ἐμπορικὴν συνήθειαν ἐπὶ τῶν συναλλαγματικῶν ὅσαι ἐκδίδονται ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς ἀνεξόδου ἐπιστροφῆς· ἤτοι ὁσάκις ὁ ἐκδότης ἀμφιβάλλων περὶ τῆς πληρωμῆς ἢ ὑποπτεύων ἐνδεχομένην πτώχευσιν ἢ ἀπουσίαν τοῦ δέκτου, θέσῃ τοιοῦτον ὅρον παρὰ πόδας ἢ εἰς τὸ περιθώριον τῆς συναλλαγματικῆς διὰ τῶν λέξεων «ἀνέξοδος ἐπιστροφή» ἢ δι' ἄλλων συνωνύμων, καὶ διὰ τῆς ὑπογραφῆς ἢ μονογραφῆς αὐτοῦ —εἰς τοιαύτην περίστασιν ὁ κομιστὴς ὅστις ἤθελεν ἀπαντήσει πρόσκομμα περὶ τὴν πληρωμήν, δὲν εἶναι ὑπόχρεως νὰ κάμῃ διαμαρτυρικὸν οὐδ' ἂν κάμῃ δικαιοῦται εἰς ἔξοδα, ἀλλὰ διατηρεῖ ἀνέπαφα τὰ δικαιώματά του κατὰ τοῦ ἐκδότου καὶ τῶν ὀπισθογράφων, καθόσον οὗτοι ἐγίνωσκον τὸν ὅρον τῆς ἀνεξόδου ἐπιστροφῆς καὶ ὑπὸ τοιοῦτον ὅρον διεπραγματεύθησαν τὴν συναλλαγματικήν —ἡ συνήθεια αὐτὴ δὲν ἀντιβαίνει εἰς τὸν Νόμον, διότι ὅταν ἐκεῖνοι ὑπὲρ ὧν διετάχθη διατύπωσίς τις, παρῃτήθησαν αὐτῆς ἐκ τῶν προτέρων, δὲν δύνανται νὰ ἔχωσι καμίαν παράστασιν ἐκ τῆς

ἐκπληρώσεως τῆς θελήσεώς των, (ἴδε καὶ ἀπόφ. τοῦ Ἀρείου Πάγου 252 τοῦ 1866).

Ἐπὶ συναλλαγματικῶν ἢ γραμματίων εἰς διαταγὴν τῶν ὁποίων ἡ πρὸς πληρωμὴν προθεσμία ἄρχεται ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως, ἐξεταστέον ἂν μετρᾶται εἰς τὴν προθεσμίαν καὶ ἡ ἡμέρα τῆς ἐκδόσεως·—τὸ ζήτημα τοῦτο ἔχει σπουδαίαν ἐπιῤῥοὴν, διότι ἐξ αὐτοῦ κανονίζεται ἡ ἡμέρα τοῦ διαμαρτυρικοῦ καὶ ἑπομένως μιᾶς ἡμέρας παρέλευσις δύναται νὰ βλάψῃ τὰ δικαιώματα τοῦ κομιστοῦ·—ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου τὸ Ἐμποροδικεῖον Πατρῶν ἐξέδοτο πολλὰς ἀντιφατικὰς ἀποφάσεις, κατὰ τὴν διάφορον συγκρότησιν αὐτοῦ, διότι ἄλλοτε μὲν παρεδέχετο ὅτι μετρᾶται καὶ ἡ ἡμέρα τῆς ἐκδόσεως, ἄλλοτε ὄχι καὶ τοιουτοτρόπως πολλοὶ διάδικοι ἠδικήθησαν.—Τὸ ἐφετεῖον Πατρῶν παρεδέχθη ὅτι κατὰ κανόνα τοῦ Δικαίου ἡ ἡμέρα τοῦ ἐγγράφου δὲν λογίζεται εἰς τὴν προθεσμίαν καὶ ὅτι ἑπομένως ἡ προθεσμία μετρᾶται ἀπὸ τῆς ἐπιούσης·—ἐν τῇ διαφωνίᾳ ταύτῃ τῶν δικαστηρίων, ἄλλοι διάδικοι ἐπεκαλέσθησαν ἐμπορικὴν συνήθειαν, ἀποδειχθεῖσαν διὰ μαρτύρων, καθ' ἣν δὲν λογίζεται ἡ ἡμέρα τῆς ἐκδόσεως καὶ οὕτω πως καθιερώθη ὅτι ἡ ἡμέρα τῆς ἐκδόσεως δὲν λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν·—ἡ Νομολογία τοῦ ἐφετείου φαίνεται ὀρθοτέρα, διότι στηρίζεται εἰς κανόνα τοῦ Δικαίου ὅστις ἐνισχύεται καὶ ἐκ τοῦ ἄρθρου 193 τῆς Πολ. Δικονομίας, ἄλλως τε καὶ ἡ ἀποδειχθεῖσα ἐμπορικὴ συνήθεια συμφωνεῖ μὲ τὴν Νομολογίαν τοῦ ἐφετείου.

Ἠγέρθη τὸ ζήτημα ἂν ἐπὶ συναλλαγματικῶν ἐκδιδομένων ἐν Ἑλλάδι διὰ τὴν ἀλλοδαπὴν, τὸ διαμαρτυρικὸν θέλει γίνει ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἄνευ ὑπολογισμοῦ τῆς διαφορᾶς τοῦ Γρηγοριανοῦ Καλενδαρίου πρὸς τὸ ἑλληνικὸν ἡμερολόγιον· τὸ δ' ἐφετεῖον Πατρῶν διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 527 τοῦ 1865, ἀποφάσεώς του ἐπικυρωθείσης ὑπὸ τοῦ Ἀρείου Πάγου, ἀπεφάνθη ὅτι ὁ ἐκδότης θέτων εἰς κυκλοφορίαν συναλλαγματικὴν προωρισμένην νὰ πληρωθῇ εἰς τόπον ὅπου ἰσχύει τὸ Γρηγοριανὸν Καλενδάριον ἦτο ὑπόχρεως νὰ σημειώσῃ ἀκριβῶς τὴν χρονολογίαν κατὰ τὸ παλαιὸν καὶ κατὰ τὸ νέον ἔτος, διὰ νὰ μὴ συμβῇ λάθος, ἑπομένως πᾶν ὡς ἐκ τῆς τοιαύτης παραλείψεως συμβὰν λάθος δὲν εἶναι εἰς βάρος τοῦ κομιστοῦ·—ἡ Νομολογία αὕτη δὲν εἶναι ὀρθὴ, διότι καὶ οἱ εὐρωπαῖοι ἐκδίδοντες συναλαγματικὰς διὰ τὴν Ἑλλάδα, δὲν κάμνουσι χρῆσιν δύο χρονολογιῶν ἀλλὰ μεταχειρίζονται τὴν παρ' αὐτοῖς χρονολογίαν τοῦ νέου ἔτους, οἱ δ' ἐν Ἑλλάδι ὑποχρεοῦνται νὰ λαμβάνωσιν ὑπ' ὄψιν τὴν διαφορὰν τῆς χρονολογίας, ἄρα κατὰ λόγον ἀμοιβαιότητος ὀφείλουσι καὶ οἱ εὐρωπαῖοι νὰ σέβωνται τὴν ἑλληνικὴν χρονολογίαν καὶ, ἐν ἐλλείψει δύο χρονολογιῶν, νὰ τὴν ἐκλαμβάνωσι κατὰ τὸ παλαιὸν ἡμερολόγιον τὸ ἰσχύον

ἐν Ἑλλάδι, τόσῳ μᾶλλον ὅσον καὶ ἐπὶ τῶν ἐν Ῥωσσίᾳ ἐκδιδομένων συναλλαγματικῶν διὰ τὰ λοιπὰ μέρη τῆς εὐρώπης, οἱ Ῥῶσσοι δὲν μεταχειρίζονται δύο χρονολογίας, οἱ δὲ εὐρωπαῖοι λαμβάνουσι τὴν χρονολογίαν κατὰ τὸ παλαιὸν ἡμερολόγιον, ἄρα διατὶ νὰ γίνεται τοιαύτη ἐξαίρεσις ὡς πρὸς τὴν Ἑλλάδα!

Τὰ ἑλληνικὰ δικαστήρια φέρονται πάντοτε εὐνοϊκῶς πρὸς τοὺς εὐρωπαίους, ἐνῷ τὰ ἐν Εὐρώπῃ φέρονται δυσμενῶς κατὰ τῶν Ἑλλήνων, διότι σπάνιον εἶναι νὰ εὕρῃ δίκαιον ἐν εὐρώπῃ ὁ μετ' εὐρωπαίου δικαζόμενος Ἕλλην· ἡ τοιαύτη κατάστασις πραγμάτων εἶναι ἀνυπόφορος, διότι οἱ εὐρωπαῖοι καίτοι εὑρίσκοντες δίκαιον ἐν Ἑλλάδι, δὲν παύουσι κατηγοροῦντες τοὺς Ἕλληνας καὶ τὰ ἑλληνικὰ δικαστήρια καὶ ἁρπάζοντες τοὺς θησαυροὺς τῆς Ἑλλάδος· ὅθεν καὶ τὰ ἑλληνικὰ δικαστήρια πρέπει νὰ φαίνωνται αὐστηρὰ κατὰ τῶν εὐρωπαίων καὶ μάλιστα ὅταν προσβάλλεται ἡ ἐθνικὴ φιλοτιμία καὶ ὁ δημόσιος πλοῦτος·—ἐνόσῳ ἡ Ἑλλὰς δὲν ἀντιτάξῃ στῆθος κατὰ τῶν εὐρωπαίων, οὗτοι θὰ προπηλακίζωσι καὶ θὰ συκοφαντῶσι τὴν Ἑλλάδα καὶ θὰ καταπιέζωσιν αὐτήν, ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτῆς, ἐνῷ ἅμα αὕτη ἀντιτάξῃ τὰ δέοντα θὰ τύχῃ τῶν συμπαθειῶν τῶν ἄλλων λαῶν καὶ θὰ εὕρῃ ὑποστηρικτὰς καὶ συμμάχους.

Κατὰ τὸ ἄρθρον 164 ὁ κομιστὴς συναλλαγματικῆς κατὰ τῆς ὁποίας ἐγένετο διαμαρτυρικὸν ἐπὶ μὴ πληρωμῇ, δύναται νὰ κινήσῃ ἀγωγὴν περὶ ἐξασφαλίσεως ἢ ἰδιαιτέρως κατὰ τοῦ ἐκδότου καὶ ἑκάστου τῶν ὀπισθογράφων, ἢ συνάμα καθ' ὅλων·—τὸ αὐτὸ δικαίωμα ἔχει καὶ ἕκαστος τῶν ὀπισθογράφων κατὰ τῶν πρὸ αὐτοῦ ὀπισθογράφων καὶ κατὰ τοῦ ἐκδότου.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 165 ἐὰν ὁ κομιστὴς κάμῃ τὰς ἀπαιτήσεις του κατὰ μόνου τοῦ παραχωρητοῦ αὐτοῦ, χρεωστεῖ νὰ κοινοποιήσῃ πρὸς αὐτὸν τὸ διαμαρτυρικόν, καὶ μὴ πληρωθεὶς νὰ τὸν καλέσῃ εἰς τὸ δικαστήριον ἐντὸς 15 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς χρονολογίας τοῦ διαμαρτυρικοῦ, ἂν ὁ τόπος τῆς διατριβῆς του δὲν ἀπέχῃ πλέον τῶν 5 μυριομέτρων·—ἄλλως διὰ κάθε ἀπόστασιν 2 1]2 μυριομέτρων ἀπὸ τῆς κατοικίας τοῦ παραχωρητοῦ μέχρι τοῦ τόπου τῆς πληρωμῆς, προστίθεται εἰς τὴν ἄνω προθεσμίαν, μία ἡμέρα.

Κατὰ τὸ ἄρθρον 166 ἐὰν κατὰ συναλλαγματικῶν αἱ ὁποῖαι ἐκδίδονται εἰς τὴν Γαλλίαν (Ἑλλάδα) διὰ νὰ πληρωθοῦν εἰς τὴν ἐκτὸς τῆς Γαλλικῆς (Ἑλληνικῆς) ἠπείρου εὐρώπην, γενῇ διαμαρτυρικόν, οἱ ἐκδόται καὶ οἱ ὀπισθογράφοι, οἱ κατοικοῦντες εἰς τὴν Γαλλίαν (Ἑλλάδα) καταδιώκονται ἐντὸς τῶν ἑξῆς προθεσμιῶν—ἐντὸς δύο μηνῶν ὡς πρὸς τὰς πληρωτέας εἰς τὴν Κόρσικαν, τὴν Ἔλβαν, τὴν Καπραίαν, τὴν Ἀγγλίαν καὶ τοὺς ὁμόρους μὲ τὴν Γαλλίαν (Ἑλλάδα)

ἐπικρατείας·—ἐντὸς τεσσάρων μηνῶν ὡς πρὸς τὰς εἰς τὰ λοιπὰ μέρη τῆς εὐρώπης πληρωτέας·— ἐντὸς ἓξ μηνῶν ὡς πρὸς τὰς πληρωτέας εἰς τοὺς λιμένας τῆς Ἀνατολῆς καὶ εἰς τὰ βόρεια παράλια τῆς Ἀφρικῆς μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Καλῆς Ἐλπίδος, συμπεριλαμβανομένου καὶ αὐτοῦ, καὶ εἰς τὰς δυτικὰς Ἰνδίας·—ἐντὸς δύο ἐτῶν ὡς πρὸς τὰς πληρωτέας εἰς τὰς ἀνατολικὰς Ἰνδίας·—αἱ προθεσμίαι αὗται θέλουν φυλάττεσθαι κατὰ τὴν αὐτὴν ἀναλογίαν ὡς πρὸς τὰς ἐνδεχομένας ἀγωγὰς κατὰ τῶν ἐκδοτῶν καὶ ὀπισθογράφων τῶν κατοικούντων εἰς τὰς ἐκτὸς τῆς εὐρώπης κειμένας Γαλλικὰς ἐπαρχίας· αἱ ἀνωτέρω ἑξαμηνιαῖαι, ἐνιαύσιαι καὶ διετεῖς προθεσμίαι διπλασιάζονται ἐν καιρῷ θαλασσίου πολέμου.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 167 ἐὰν ὁ κομιστὴς ἐνάγῃ συνάμα τούς τε ὀπισθογράφους καὶ τὸν ἐκδότην, ἔχει ὡς πρὸς ἕνα ἕκαστον αὐτῶν τὰς εἰς τὰ ἀνωτέρω ἄρθρα διαληφθείσας προθεσμίας·—ἕκαστος τῶν ὀπισθογράφων ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ κινήσῃ τὴν αὐτὴν ἀγωγὴν κατὰ μέρος ἢ συνάμα ἐντὸς τῶν ἀνωτέρω προθεσμιῶν·—ἡ προθεσμία ὡς πρὸς τούτους ἄρχεται τὴν ἐπιοῦσαν τῆς χρονολογίας τὴν ὁποίαν φέρει ἡ πρὸς αὐτοὺς κλῆσις τοῦ δικαστηρίου.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 168 ἀφοῦ παρέλθωσιν αἱ ἀνωτέρω ὁρισθεῖσαι προθεσμίαι πρὸς ἐμφάνισιν τῆς ἐν ὄψει, ἢ τῆς εἰς μίαν ἢ πλείονας ἡμέρας, ἢ μῆνας, ἢ συνηθείας ἀπὸ τῆς ὄψεως, πρὸς σύνταξιν τοῦ ἐπὶ μὴ πληρωμῇ διαμαρτυρικοῦ, πρὸς εἰσαγωγὴν τῆς περὶ ἐγγυήσεως ἀγωγῆς, ὁ κομιστὴς τῆς συναλλαγματικῆς χάνει πᾶν δικαίωμα κατὰ τῶν ὀπισθογράφων.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 169 οἱ ὀπισθογράφοι δὲν δύνανται ὡσαύτως νὰ κινήσουν καμμίαν περὶ ἐγγυήσεως ἀγωγὴν κατὰ τῶν παραχωρητῶν αὐτῶν, μετὰ τὴν παρέλευσιν τῶν ἀνωτέρω προθεσμιῶν, καθ᾽ ὅσον εἰς ἕκαστον ἀνήκει.

Κατὰ τὸ ἄρθρον 170 χάνουν ὡσαύτως ὅ,τε ὁ κομιστὴς καὶ οἱ ὀπισθογράφοι πᾶν δικαίωμα κατὰ τοῦ ἐκδότου, ἂν οὗτος ἀποδείξῃ ὅτι ὑπῆρχε πρόβλεψις κατὰ τὴν προθεσμίαν τῆς συναλλαγματικῆς· εἰς ταύτην τὴν περίπτωσιν ὁ κομιστὴς δὲν δύναται νὰ ἐνάξῃ εἰμὴ ἐκεῖνον πρὸς τὸν ὁποῖον ἡ συναλλαγματικὴ εἶχεν ἐκδοθῆ.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 171 αἱ κατὰ τοῦ κομιστοῦ συνέπειαι τῆς εἰς τὰ προηγούμενα τρία ἄρθρα ὁριζομένης ἐκπτώσεως παύουν, ἂν ὁ ἐκδότης ἤ τις τῶν ὀπισθογράφων, μετὰ τὴν παρέλευσιν τῶν περὶ τοῦ διαμαρτυρικοῦ, τῆς γνωστοποιήσεως τοῦ διαμαρτυρικοῦ, ἢ τῆς εἰς τὸ δικαστήριον κλήσεως, ὡρισμένων προθεσμιῶν, ἔλαβε διὰ λογαριασμοῦ, συμψηφισμοῦ ἢ ὁπωσδήποτε ἄλλως, τὰ πρὸς πληρωμὴν τῆς συναλ-

λαγματικῆς προσδιωρισμένα χρήματα, ὁ δὲ κομιστὴς ἀναλαμβάνει τὰ κατὰ τῶν εἰρημένων δικαιώματά του.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 172 ἐκτὸς τῶν ὁρισθεισῶν διατυπώσεων περὶ τῆς πρὸς ἐγγύησιν ἀγωγῆς, ὁ κομιστὴς συναλλαγματικῆς τινος κατὰ τῆς ὁποίας ἔγινε διαμαρτυρικὸν ἐπὶ μὴ πληρωμῇ δύναται δι' ἀδείας τοῦ δικαστοῦ νὰ κατεγγυάσῃ λόγῳ ἐξασφαλίσεως τὰ κινητὰ πράγματα τοῦ ἐκδότου, τῶν ἀποδεκτῶν καὶ τῶν ὀπισθογράφων. (ἴδε ἄρθρ. 723, 1025—1034, 919—935 καὶ 1042 τῆς Πολιτ. Δικονομίας).

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἄρθρων ἐξάγεται ὅτι ὁ συμμορφωθεὶς μὲ τὸν Νόμον κομιστὴς ἔχει ἀλληλεγγύως ὑποχρέους ὅλους τοὺς ὀπισθογράφους καὶ τὸν ἐκδότην καὶ τοὺς ἐγγυητὰς καὶ δύναται νὰ ἐνάξῃ εἴτε ὅλους, εἴτε ἑκάστους ἐξ αὐτῶν θελήσῃ, εἴτε καὶ ἕνα μόνον περὶ τῆς ἀλληλεγγύου πληρωμῆς, διότι πάντες αὐτοὶ εἰσὶν ἐγγυηταὶ περὶ τῆς πληρωμῆς· ἐὰν ὅμως παραλείψῃ τὰς ἐπιβαλλομένας εἰς αὐτὸν ὑποχρεώσεις, ἢ δὲν τὰς ἐκτελέσῃ ἐμπροθέσμως, τότε μόνον κατὰ τοῦ ἐκδότου (καὶ τῶν ἐγγυητῶν αὐτοῦ) δύναται νὰ στραφῇ, διότι ὁ ἐκδότης εἶναι ὁ κυρίως χρεώστης, ἐκτὸς ἐὰν οὗτος ἀποδείξῃ ὅτι εἶχε πρόβλεψιν εἰς χεῖρας τοῦ δέκτου, ὅτε καὶ ὁ ἐκδότης ἀπαλλάσσεται πάσης ὑποχρεώσεως, διότι μετὰ πρόβλεψιν δὲν θεωρεῖται πλέον χρεώστης, καὶ ὤφειλεν ὁ κομιστὴς νὰ ἐκτελέσῃ τὰς ὑποχρεώσεις του (Pardessus 435). — Ὁ ὑπὸ τοῦ κομιστοῦ ἐναχθεὶς ὀπισθογράφος ἔχει τὸ δικαίωμα τῆς ἀναγωγῆς κατὰ τῶν πρὸ αὐτοῦ ὀπισθογράφων, ἐκδότου καὶ ἐγγυητῶν, εἴτε καθ' ὅλων ἀλληλεγγύως, εἴτε καὶ κατά τινας ἐξ αὐτῶν.

Ὁ Εμπ. Νόμος ὁρίζει τὰς προθεσμίας τῆς ἀγωγῆς καὶ τῆς κοινοποιήσεως τοῦ διαμαρτυρικοῦ ἀναλόγως τῶν ἀποστάσεων, ἀλλ' ἐπειδὴ αὗται ἀναφέρονται ὡς πρὸς τὴν Γαλλίαν σχετικῶς πρὸς ἄλλα μέρη, ἔπρεπε νὰ γίνῃ ἐν Ἑλλάδι καινοτομία τις ὡς πρὸς τὰς ἀποστάσεις ταύτας σχετικῶς ὡς πρὸς τὴν Ἑλλάδα μὲ τὰ λοιπὰ μέρη τῆς Εὐρώπης καὶ τὰ ἄλλα μέρη τοῦ κόσμου, διὰ νὰ μὴ ὑπάρχῃ δυσαναλογία.

Ὅταν ὁ κομιστὴς ἐνάγῃ τοὺς ὀπισθογράφους, οὗτοι δύνανται ἐν τῇ αὐτῇ δίκῃ νὰ κάμωσιν ἀναγωγὴν κατὰ τῶν προηγουμένων ὀπισθογράφων καὶ τοῦ ἐκδότου, ἢ κατά τινων ἐξ αὐτῶν καὶ ζητήσωσι τὴν ἀλληλέγγυον ὑποχρέωσιν τούτων εἰς τὴν πρὸς αὐτοὺς πληρωμὴν τῶν ὑπὸ τοῦ ἐνάγοντος ζητουμένων καὶ τῶν ἐξόδων ἐν γένει· ἡ τοιαύτη ἀναγωγή, ὡς προβλεπομένη ἐκ τῶν εἰδικῶν διατάξεων τοῦ Ἐμπ. Νόμου δὲν ὑπάγεται εἰς τὰς γενικὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρ. 604 τῆς Πολ. Δικονομίας, καὶ κατὰ συνέπειαν ἐν περιπτώσει ἐρημοδικίας τῶν καθ' ὧν αὕτη, δὲν παραπέμπεται εἰς ἰδιαιτέραν συζήτησιν, ἀλλ' ἐπιδικάζεται ἀμέσως.

Ἀλλὰ καὶ ἂν ὁ ἐναχθεὶς ὀπισθογράφος δὲν ἔκαμεν ἀναγωγὴν κατὰ

τῶν λοιπῶν ὀπισθογράφων καὶ τοῦ ἐκδότου ἐντὸς τῆς ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 167 τοῦ Ἐμπ. Νόμου τασσομένης προθεσμίας, δὲν ἕπεται ἐκ τούτου ὅτι ἔχασε πᾶν δικαίωμα ἀποζημιώσεως, διότι διὰ τῆς διατηρήσεως τῶν προθεσμιῶν ἐκ μέρους τοῦ ἐνάγοντος κομιστοῦ, διατηρεῖται ἡ ἀλληλέγγυος ἐνοχὴ ὅλων τῶν ἐναγομένων καὶ ἑπομένως ὁ ἐνάγων πληρονόμενος παρά τινος τῶν ὀπισθογράφων ὑποκαθίστησιν αὐτὸν εἰς τὰ κατὰ τοῦ ἐκδότου δικαιώματά του, δὲν δύναται δὲ νὰ τὸν ὑποκαταστήσῃ καὶ εἰς τὰ κατὰ τῶν προηγουμένων ὀπισθογράφων δικαιώματά του, διότι οἱ ὀπισθογράφοι οὗτοι δὲν εἶναι οἱ κυρίως χρεῶσται, καὶ διότι κατὰ τὸ ἄρθρ. 167 ὤφειλεν ὁ ἐναγόμενος ὀπισθογράφος νὰ κοινοποιήσῃ τὴν ἀναγωγήν του ἐμπροθέσμως, διὰ νὰ ἔχῃ καὶ τούτους ἀλληλεγγύως ὑποχρέους· ἐκτὸς δὲ τούτου ὁ ἐνάγων κομιστὴς δικαιωθεὶς νὰ πληρωθῇ παρὰ πολλῶν ἀλληλεγγύως ὑποχρέων καὶ λαμβάνων τὰ χρήματα παρά τινος ἐξ αὐτῶν, ἀπόλλυσι πᾶν δικαίωμα ἀπαιτήσεως καθ' ὅλων τῶν ἄλλων ἀλληλεγγύως ὑποχρέων καὶ κατὰ συνέπειαν δὲν δύναται νὰ μεταβιβάσῃ εἴς τινα ἐξ αὐτῶν τὴν διὰ τῆς πληρωμῆς ἀποσβεσθεῖσαν ἀπαίτησίν του—ἂν δ' ὡς πρὸς τὸν πληρώσαντα ὀπισθογράφον ἐνέχεται ὁ ἐκδότης, τοῦτο δὲν εἶναι ἀπόρροια ἐκχωρήσεως, ἀλλὰ δικαίωμα ὑφιστάμενον ὑπὲρ παντὸς ὀπισθογράφου ἐναντίον τοῦ ἐκδότου ὡς πρὸς τὸν ὁποῖον διετηρήθησαν ὑπὸ τοῦ κομιστοῦ αἱ ἀπαιτούμεναι προθεσμίαι καὶ διατυπώσεις, ἢ καίτοι μὴ διατηρηθεισῶν τούτων, δὲν προετάθη οὐδ' ἀπεδείχθη πρόβλεψις.

Παρατηροῦμεν ἐνταῦθα ὅτι ἡ ὑποχρέωσις τοῦ κομιστοῦ τοῦ νὰ κάμῃ διαμαρτυρικὸν καὶ ἀγωγὴν ἐντὸς τῶν ταχθεισῶν ὑπὸ τοῦ Νόμου προθεσμιῶν, λαμβάνει χώραν ὅταν ἡ πρὸς αὐτὸν μεταβίβασις ἐγένετο πρὸ τῆς λήξεως τῆς προθεσμίας, ἄλλως ἐὰν ἡ συναλλαγματικὴ τῷ μετεβιβάσθη μετὰ τὴν λῆξιν τῆς προθεσμίας, τότε τὸ πρᾶγμα διαφέρει, διότι οὐδεὶς ὑποχρεοῦται εἰς τὰ ἀδύνατα—ὅθεν ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἐξεταστέον· 1) ἐὰν ὁ εἰς τὴν ἰδίαν του διαταγὴν ἐκδότης ἔκαμε τὴν πρώτην ὀπισθογράφησιν μετὰ τὴν λῆξιν τῆς προθεσμίας, τότε ὅλαι αἱ ὀπισθογραφήσεις εἶναι ἐκπρόθεσμοι καὶ κατὰ συνέπειαν ὁ τελευταῖος κομιστὴς ἔχει τὸν ἐκδότην καὶ τοὺς ὀπισθογράφους ἀλληλεγγύως ὑποχρέους· 2) ἐάν τινες τῶν ὀπισθογραφήσεων ἐγένοντο πρὸ τῆς λήξεως, ὁ δὲ κατ' αὐτὴν κομιστὴς παρέλειψε νὰ κάμῃ διαμαρτυρικὸν καὶ ἀγωγήν, τότε ἀπώλεσε πᾶν δικαίωμα κατὰ τῶν ὀπισθογράφων, ὡς καὶ κατὰ τοῦ ἔχοντος πρόβλεψιν ἐκδότου καὶ κατὰ συνέπειαν ὀπισθογραφῶν τὴν συναλλαγματικὴν εἰς ἄλλον δὲν ἀναγεννᾷ δικαιώματα ἀπεσβεσμένα, ἀλλὰ καθίστησιν ἑαυτὸν ὑπόχρεων ἀπέναντι τοῦ κομιστοῦ· 3) ἐπὶ τῶν εἰς διαταγὴν γραμματίων, ἔνθα δὲν πρόκειται περὶ τρίτου πληρωτοῦ (δέκτου) οὐδὲ περὶ

προβλέψεως, ἡ ἔλλειψις διαμαρτυρικοῦ δὲν ἔχει καμμίαν ἐπιῤῥοὴν ὡς πρὸς τὴν ὑποχρέωσιν τοῦ ἐκδότου, διότι οὗτος εἶναι πάντοτε ὑπόχρεως, ἔχει ὅμως ἐπιῤῥοὴν ὡς πρὸς τὴν ἔναρξιν τόκων (ἂν δὲν ἦναι συμπεφωνημένοι ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως ἢ ἀπὸ τῆς λήξεως) καὶ ὡς πρὸς τὴν ἐνοχὴν τῶν πρὸ τῆς λήξεως ὀπισθογράφων, ὅθεν οἱ πρὸ τῆς λήξεως ὀπισθογράφοι ἀπαλλάσσονται ἐκ τῆς ἐλλείψεως διαμαρτυρικοῦ καὶ ἀγωγῆς, οἱ δὲ μετὰ τὴν λῆξιν μένουσι συνυπόχρεοι μετὰ τοῦ ἐκδότου πρὸς τὸν κομιστὴν καὶ κατ' ἀναγωγὴν ἐναλλὰξ μέχρι τοῦ ἐκδότου, διότι ἀφοῦ τὸ δικαίωμα τῆς ἀγωγῆς εἶναι ἐπιτετραμμένον, ἐπιτρέπεται καὶ τὸ σχετικὸν δικαίωμα τῆς ἀναγωγῆς· 4) ἐπὶ συναλλαγματικῶν καὶ γραμματίων εἰς διαταγὴν, πᾶσα ἐν ταῖς ὀπισθογραφήσεσι σημείωσις «ἐλεύθερος διαμαρτυρικοῦ» ἀποτελεῖ παραίτησιν τῶν ἐνδεχομένων ἐκ τῆς ἐλλείψεως τοῦ διαμαρτυρικοῦ ἐνστάσεων, καὶ συνεπάγεται τὴν ἀλληλέγγυον ὑποχρέωσιν τῶν παραιτηθέντων ἀπέναντι τοῦ κομιστοῦ—αἱ τοιαῦται ὀπισθογραφήσεις γίνονται οὕτω πως «καὶ ἀντ' ἐμοῦ πληρώσατε εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ..... τὴν ὄπισθεν ποσότητα τῶν δραχ..... δι' ἄλλας τόσας ἔλαβον παρ' αὐτοῦ εἰς ..... συνυποχρεωμένου καὶ ἐμοῦ εἰς τὴν πληρωμὴν ἄνευ διαμαρτυρικοῦ—ἐν..... τὴν.....κλπ.» ἐννοεῖται δ' ὅτι καὶ δι' ἄλλων λέξεων δύναταί τις νὰ ἐξηγήσῃ ὅτι δὲν ἀπαιτεῖ διαμαρτυρικόν. Π. χ. διὰ τῶν λέξεων «ἐλεύθερος διαμαρτυρικοῦ» παραιτοῦμαι πάσης διαμαρτυρήσεως κλπ·—πᾶσα τοιαύτη ἐν ταῖς ὀπισθογραφήσεσι συνθήκη εἶναι καλὴ καὶ σωτηριώδης, διότι ἀπαλλάσσει τὸν κομιστὴν ἐκ τῆς φροντίδος τοῦ νὰ ἔχῃ τὸν νοῦν του προσηλωμένον εἰς τὴν λῆξιν καὶ εἰς τὴν διαμαρτύρησιν, καὶ δὲν τὸν ὑποχρεοῖ νὰ παραιτήσῃ τὰς ἄλλας κατεπειγούσας ὑποθέσεις του, ἢ τὴν κλίνην (ἐὰν ἀσθενῇ) ἢ τὰ ταξείδιά του, πρὸς σύνταξιν διαμαρτυρικοῦ.

Κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 34 τοῦ 1842, ἀπόφ. τοῦ 'Αρείου Πάγου, τὸ ἄρθρ. 165 τοῦ 'Εμπ. Νόμου προσδιορίζει ῥητῶς τὴν προθεσμίαν ἐντὸς τῆς ὁποίας ὁ ὀπισθογράφος δύναται νὰ κινήσῃ τὴν ἀγωγήν του κατὰ τοῦ παραχωρητοῦ τῆς συναλλαγματικῆς, ἡ δὲ διάταξις αὕτη οὖσα εἰδικὴ διὰ τὰς συναλλαγματικὰς πρέπει εἰς τὰς περιπτώσεις ταύτας νὰ προτιμηθῇ τῶν γενικῶν περὶ προθεσμιῶν διατάξεων τῆς Πολ. Δικονομίας, καί τοι μεταγενεστέρων.

Κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 42 τοῦ 1863, ἀπόφ. τοῦ 'Αρείου Πάγου, μετὰ τὴν κήρυξιν τῆς πτωχεύσεώς του, ὁ ἔμπορος στερεῖται τῆς ἱκανότητος τοῦ διαθέτειν τὴν περιουσίαν αὐτοῦ μεταβαίνουσαν ἔκτοτε εἰς τὴν ὁμάδα τῶν δανειστῶν (442—447 τοῦ 'Εμπ. Νόμου) ὅθεν τὸ ἄρθρ. 163 τοῦ 'Εμπ. Νόμου, καθ' ὃ, ἂν ὁ ἀποδέκτης τῆς συναλλαγματικῆς πτωχεύσῃ πρὸ τῆς προθεσμίας, ὁ κομιστὴς δύναται νὰ

διαμαρτυρηθῇ καὶ νὰ κάμῃ τὰς ἀπαιτήσεις του, περιέχει ὡς πρὸς τὴν διαμαρτύρησιν διάταξιν, ἥτις συνήθως μὲν πρέπει νὰ ἐνεργῆται, ἀλλ' ὄχι ἀναποφεύκτως ἀναγκαίαν, ἄνευ τῆς ὁποίας ἡ ἀγωγή, ἡ κατὰ τῶν ὀπισθογράφων ἢ ἄλλων συνυποχρέων πρὸ τῆς λήξεως τῆς προθεσμίας κινουμένη, νὰ ἦναι ἀπαράδεκτος, διότι ἡ διαμαρτύρησις εἰς τοιαύτην περίπτωσιν κατὰ τοῦ πτωχεύσαντος ἀποδέκτου γενομένη, ἤθελε καταντᾷ διατύπωσις ὅλως ἄσκοπος καὶ ματαία.

Κατὰ τὰς ὑπ' ἀριθ. 32 καὶ 199 τοῦ 1847, ἀπόφ. τοῦ Ἀρείου Πάγου, ἐκ τῶν ἄρθρ. 160, 168 καὶ 170 τοῦ Ἐμπ. Νόμου ἀποδεικνύεται ὅτι ἡ ἔλλειψις τοῦ διαμαρτυρικοῦ κλπ. ἔχει τὸ μόνον ἀποτέλεσμα τοῦ νὰ χάνῃ ὁ κομιστὴς τῆς συναλλαγματικῆς πᾶν δικαίωμα κατὰ τῶν ὀπισθογράφων, οὐχὶ δὲ καὶ κατὰ τοῦ ἐκδότου, καὶ ὅτι τὸ κατὰ τοῦ ἐκδότου δικαίωμα τὸ χάνει μόνον ὅταν ἀποδείξῃ οὗτος ὅτι ὑπῆρχε πρόβλεψις κατὰ τὴν προθεσμίαν τῆς συναλλαγματικῆς, ἐπιβαρύνεται δ' ὁ ἐκδότης μὲ τοιαύτην ἀπόδειξιν διὰ ν' ἀποκρούσῃ κατ' οὐσίαν τὴν ἀγωγήν.

Κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 68 τοῦ 1868, ἀπόφασιν τοῦ Ἀρείου Πάγου τὸ δικαστήριον τῶν ἐφετῶν ἀποφηνάμενον ὅτι ἡ συναλλαγματικὴ τῆς ὁποίας ἡ πληρωμὴ ἐπιδιώκεται, ἐκδοθεῖσα εἰς Πάτρας διὰ νὰ πληρωθῇ εἰς Λονδῖνον, ὅπου εἶναι μέρος τῆς Εὐρώπης καὶ ὅπου ἐγένετο τὸ διαμαρτυρικὸν, ὑπάγεται εἰς τὴν τετράμηνον προθεσμίαν ἥτις ὁρίζεται ἀπὸ τὸ 2. ἐδ. τοῦ ἄρθρ. 166 τοῦ Ἐμπ. Νόμου τοῦ ἀφορῶντος τὰς εἰς ὅλα τὰ μέρη τῆς Εὐρώπης πληρωτέας συναλλαγματικάς, ἐφήρμωσεν ὀρθῶς τὸ ἄρθρ. 166, ὁ δὲ ἰσχυρισμὸς τοῦ ἀναιρεσείοντος ὅτι εἶχε δικαίωμα νὰ ἐγείρῃ τὴν ἀγωγήν του ἐντὸς 8 μηνῶν, ὡς ἔχων προθεσμίαν ἑξάμηνον δυνάμει τοῦ ἐδ. 3 ὅπερ ἀφορᾷ τὰς συναλλαγματικὰς τὰς πληρωτέας εἰς τοὺς λιμένας τῆς Ἀνατολῆς (καὶ Ἀνατολὴ εἶναι καὶ ἡ Ἑλλὰς σχετικῶς πρὸς τὴν Γαλλίαν) καὶ ἑτέρων 2 μηνῶν δυνάμει τοῦ ἐδ. 1 τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου ἕνεκα τῆς ἀπὸ Γαλλίας εἰς Ἀγγλίαν ἀποστάσεως, δὲν εἶναι ὀρθὰς, καθότι τὸ ἄρθρ. 166 ἰσχῦον ὡς Νόμος τῆς Ἑλλάδος πρέπει νὰ ἐφαρμόζεται ὡς ἂν τὸ κείμενον αὐτοῦ εἶχεν οὕτω: «ἐὰν κατὰ συναλλαγματικῶν αἱ ὁποῖαι ἐκδίδονται εἰς τὴν Ἑλλάδα διὰ νὰ πληρωθῶσιν εἰς τὴν ἐκτὸς αὐτῆς Εὐρώπην γενῇ διαμαρτυρικὸν, οἱ ἐκδόται καὶ ὀπισθογράφοι οἱ κατοικοῦντες εἰς τὴν Ἑλλάδα καταδιώκονται ἐντὸς τῶν ἑξῆς προθεσμιῶν — ἐντὸς 2 μηνῶν ὡς πρὸς τὰς πληρωτέας εἰς τὰς ὁμόρους μὲ τὴν Ἑλλάδα ἐπικρατείας, ἤτοι εἰς τὴν Τουρκίαν ὡς ὅμορον ἐπικράτειαν τῆς Ἑλλάδος — ἐντὸς τεσσάρων μηνῶν ὡς πρὸς τὰς εἰς τὰ λοιπὰ μέρη τῆς Εὐρώπης πληρωτέας,» καὶ ὡς ἂν μὴ ὑπῆρχεν ἐντελῶς τὸ περὶ τῶν λιμένων τῆς Ἀνατολῆς ἐδάφιον, ὅπερ εἶναι ἀνεφάρμοστον.

Περὶ διαμαρτυρικοῦ.

ἄρθρ. 173—176.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 173 τὸ ἐπὶ μὴ ἀποδοχῇ ἢ ἐπὶ μὴ πληρωμῇ διαμαρτυρικὸν γίνεται παρὰ δύο συμβολαιογράφων ἢ παρ' ἑνὸς συμβολαιογράφου καὶ δύο μαρτύρων, ἢ παρ' ἑνὸς κλητῆρος καὶ δύο μαρτύρων· πρέπει δὲ νὰ γίνῃ εἰς τὸν τόπον τῆς κατοικίας ἐκείνου ὅστις ὤφειλε νὰ πληρώσῃ τὴν συναλλαγματικὴν, δηλ. τοῦ ἀποδέκτου, ἢ εἰς τὸν τόπον τῆς τελευταίας γνωστῆς κατοικίας του (ἂν ἔφυγεν ἢ ἀπουσιάζῃ), ἢ εἰς τὸν τόπον τῆς κατοικίας ἐκείνων οἵτινες σημειοῦνται εἰς τὴν συναλλαγματικὴν διὰ νὰ πληρώσουν χρείας καλούσης (δηλ. τῶν πρὸς παρέμβασιν σημειουμένων), ἢ εἰς τὸν τόπον τῆς κατοικίας ἐκείνου ὅστις ἀνεδέχθη τὴν πληρωμὴν διὰ παρεμβάσεως — ὅλα δὲ ταῦτα δι' ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ ἐγγράφου· ὅταν ἡ δήλωσις τῆς κατοικίας ἦναι πλαστὴ, γίνεται πρὸ τοῦ διαμαρτυρικοῦ ἐρευνητικὸν ἔγγραφον δηλαδὴ βεβαίωσις τοῦ συμβολαιογράφου, ἢ τοῦ κλητῆρος, ἢ καὶ τοῦ Ἀστυνόμου περὶ τοῦ ὅτι τὸ τοιοῦτον πρόσωπον δὲν κατοικεῖ εἰς αὐτὸν τὸν τόπον.

Ἐπὶ τῶν εἰς διαταγὴν γραμματίων, ἡ διαμαρτύρησις πρέπει νὰ γίνῃ εἰς τὸν τόπον τοῦ ἐκδότου, διότι αὐτὸς ὀφείλει τὴν πληρωμήν· ἄλλως ἐὰν τὸ διαμαρτυρικὸν γίνῃ ἀλλαχοῦ, εἶναι ἄκυρον.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 174 τὸ διαμαρτυρικὸν πρέπει νὰ περιέχῃ κατὰ λέξιν ἀντιγεγραμμένην τὴν συναλλαγματικὴν, τὴν ἀποδοχὴν, τὰς ὀπισθογραφήσεις, καὶ τὰς ἐκεῖ σημειουμένας συστάσεις (δηλ. τὸν προσδιορισμὸν προσώπου μέλλοντος πληρῶσαι πρὸς τιμὴν ὑπογραφῆς κλπ.) τὴν περὶ πληρωμῆς τῆς συναλλαγματικῆς κλῆσιν (δηλ. ὅτι προσεκλήθη νὰ πληρώσῃ) καὶ νὰ φανερώνῃ ἂν ἦναι παρὼν ἢ ἀπὼν ὁ ὀφείλων νὰ πληρώσῃ, τὰ αἴτια τῆς ἀρνήσεως τῆς πληρωμῆς, καὶ ἂν δὲν ἠδύνατο ἢ δὲν ἠθέλησε νὰ ὑπογράψῃ τὴν ἀποδοχήν.

Τὰ λοιπὰ προσόντα τοῦ διαμαρτυρικοῦ πρέπει νὰ γίνωνται κατὰ τοὺς τύπους τῶν συμβολαιογραφικῶν πράξεων (ἄρθρ. 178—189 Δικαστ. Ὀργ.) ὅθεν καὶ ὅταν εἰς κλητῆρα ἀνάτεθεται ἡ σύνταξις διαμαρτυρικοῦ, εἶναι καλὸν νὰ τηρῶνται οἱ τύποι οὗτοι διότι τὸ περιττὸν δὲν βλάπτει.

Ὑπόδειγμα διαμαρτυρικοῦ κλητῆρος ἐπὶ μὴ ἀποδοχῇ.

Ἀριθ. . . . .

Ἐν . . . . τὴν . . . . . τοῦ μηνὸς . . . . ἔτους . . . ἡμέραν . . . ὥραν . . . . ἐνεφανίσθη ἐνώπιον ἐμοῦ τοῦ παρὰ τοῖς ἐν . . . . . Πρωτοδίκαις δικαστικοῦ κλητῆρος . . . . . κατοίκου . . . . ἐν τῷ γραφείῳ μου κειμένῳ . . . . . . (ἢ ἐν τῇ οἰκίᾳ μου κειμένῃ . . . . . .)

ὁ γνωστός μοι Κ. . . . . . . (ὄνομα, ἐπώνυμον, ἐπάγγελμα καὶ κατοικία) ὅστις ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ τῶν ὑπογεγραμμένων δύο ἐνηλίκων μαρτύρων πολιτῶν ἑλλήνων γνωστῶν μοι καὶ μὴ ὑπαγομένων εἰς οὐδεμίαν ἐξαίρεσιν Κυρίων . . . . . . (ὄνομα, ἐπώνυμον, ἐπάγγελμα καὶ κατοικία τῶν μαρτύρων) μοὶ ἐνεχείρισε τὴν ἀπὸ . . . . . . συναλλαγματικὴν ἔχουσαν οὕτω (ν' ἀντιγραφῇ ἡ συναλλαγματικὴ μεθ' ὅλων τῶν ὀπισθογραφήσεων καὶ τῶν ἐπ' αὐτῆς σημειώσεων ὡς ἔχει ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους) εἰπών μοι νὰ συντάξω τὸ ἀνῆκον ἐπὶ μὴ ἀποδοχῇ διαμαρτυρικὸν, διότι ὁ σημειούμενος ἐν τῇ συναλλαγματικῇ ταύτῃ πρὸς ἀποδοχὴν αὐτῆς ἠρνήθη νὰ τὴν ἀποδεχθῇ (ἢ δὲν εὑρέθη παρὼν, ἢ ἐπτώχευσε κλπ.) ὅθεν παραλαβὼν τὴν συναλλαγματικὴν ταύτην καὶ ἀκολουθούμενος ὑπὸ τῶν εἰρημένων μαρτύρων μετέβην μετ' αὐτῶν εἰς . . . ἔνθα εὑρὼν τὸν εἰρημένον ἀποδέκτην Κ. . . . (ὄνομα, ἐπώνυμον, ἐπάγγελμα καὶ κατοικία) ἐπέδειξα εἰς αὐτὸν τὴν μνημονευθεῖσαν συναλλαγματικὴν καὶ τὸν ἠρώτησα ἐὰν ἀληθῶς δὲν ἀπεδέχθη αὐτὴν καὶ διὰ ποίαν αἰτίαν, οὗτος δ' ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν μαρτύρων μοὶ ἀπήντησεν . . . . . . (νὰ σημειωθῶσιν ἐνταῦθα οἱ λόγοι τῆς ἀρνήσεως τῆς ἀποδοχῆς, ἢ ἐὰν θελήσῃ νὰ τὴν ἀποδεχθῇ νὰ τῷ δοθῇ καὶ θέσῃ τὴν ἀπογραφήν του, ἢ ἐὰν δὲν εὑρεθῇ, νὰ γείνῃ μνεία ὅτι δὲν εὑρέθη κλπ.) ὅθεν ὁ κομιστὴς τὰς συναλλαγματικῆς διαμαρτύρεται ἐπισήμως καὶ καθ' ὅλους τοὺς τρόπους καθ' οὕτινος ἀνήκει διὰ τὸ κεφάλαιον, τόκους καὶ ἔξοδα τακτικά τε καὶ ἔκτακτα καὶ ἐπιφυλάσσεται τῶν νομίμων δικαιωμάτων του. Πρὸς βεβαίωσιν τούτων ἁπάντων συνέταξα τὸ παρὸν διαμαρτυρικὸν ἐν . . . . . . (νὰ σημειωθῇ ὁ τόπος), ὅπερ ἀναγνωσθὲν εὐκρινῶς καὶ μεγαλοφώνως εἰς ἐπήκοον τοῦ ἀρνηθέντος τὴν ἀποδοχὴν, καὶ τῶν μαρτύρων (παρόντος ἢ ἀπόντος τοῦ κομιστοῦ τῆς συναλλαγματικῆς, ὑπογράφεται παρ' αὐτῶν καὶ ἐμοῦ τοῦ κλητῆρος (νὰ γείνῃ μνεία περὶ τῆς ἀρνήσεως ἢ ἀδυναμίας τοῦ νὰ ὑπογράψῃ τις ἐκ τῶν συμπραξάντων).

Τὸ ἐπὶ μὴ πληρωμῇ διαμαρτυρικὸν γίνεται ὅπως κατὰ τὸ ἐπὶ μὴ ἀποδοχῇ κατὰ τὸ ἀνωτέρω ὑπόδειγμα μὲ τὴν ἑξῆς διαφοράν: ἐνεφανίσθη . . . . . καὶ μοὶ ἐνεχείρισε τὴν ἀπὸ . . . . . συναλλαγματικὴν ἔχουσαν οὕτω . . . . (ἢ τὸ ἀπὸ . . . . γραμμάτιον ἔχον οὕτω . . . .) εἰπών μοι νὰ συντάξω τὸ ἀνῆκον ἐπὶ μὴ πληρωμῇ διαμαρτυρικὸν, διότι ὁ ὀφείλων πληρῶσαι δὲν ἐπλήρωσεν — ὅθεν παραλαβὼν . . . . . μετέβην μετ' αὐτῶν εἰς . . . . καὶ εὑρὼν τὸν χρεώστην Κ. . . . . ἐπέδειξα εἰς αὐτὸν . . . . καὶ τὸν ἠρώτησα ἂν ἀληθῶς καὶ διὰ ποίαν αἰτίαν δὲν ἐπλήρωσε . . . . οὗτος δὲ μοὶ ἀπήντησεν . . . . ὅθεν ὁ κομιστὴς . . . . . διαμαρτύρεται . . . . . καὶ πρὸς βεβαίωσιν τούτων . . . .

Ὅταν ἡ σύνταξις τοῦ διαμαρτυρικοῦ ἀνατίθεται εἰς συμβολαιο-

γράφον, οὗτος θέλει ἐκτελέσει τὸ καθῆκόν του· μολοντοῦτο ὡς ἐκ περισσοῦ παραθέτομεν ὑπόδειγμα διαμαρτυρικοῦ μὴ πληρωμῆς ἐπὶ γραμματίου εἰς διαταγήν.

Ἀριθ. Διαμαρτυρικὸν ἐπὶ μὴ πληρωμῇ.

Ἐνώπιον ἐμοῦ τοῦ Συμβολαιογράφου . . . . . κατοίκου τῆς πόλεως ταύτης καὶ τῶν μαρτύρων (ὄνομα, ἐπώνυμον, κατοικία καὶ ἐπάγγελμα δύο μαρτύρων) πολιτῶν Ἑλλήνων γνωστῶν μοι καὶ μὴ ὑποκειμένων εἰς οὐδεμίαν ἐξαίρεσιν, ἐνεφανίσθη ὁ ἐπίσης γνωστός μοι καὶ ἄσχετος πάσης μετ' ἐμοῦ καὶ τῶν μαρτύρων συγγενείας Κ. . . . . (ὄνομα, ἐπίθετον, ἐπάγγελμα καὶ κατοικία) καὶ μοὶ ἐνεχείρισε τὸ ἑξῆς ληξιπρόθεσμον εἰς διαταγὴν γραμμάτιον ἔχον οὕτω, «ἐν . . . . τὴν . . . . συνάλλαγμα διὰ δραχμ. . . . . μεθ' ἡμέρας 31 ἀπὸ σήμερον θέλω πληρώσει ὁ ὑποφαινόμενος εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ Κυρίου . . . . τὰς ἄνω δραχ. . . . . δι' ἄλλας τόσας παρὰ τοῦ ἰδίου ἔλαβον μετρητάς».

Ὑπογραφὴ
. . . .

Καὶ ἀντ' ἐμοῦ πληρώσατε εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ Κ. . . . . . παρ' οὗ ἔλαβον τὸ ἰσότιμον τοῖς μετρητοῖς.

Ἐν . . . . τὴν . . . . Ὑπογραφὴ
. . . .

Καὶ δι' ἐμὲ πληρώσατε . . . . κλπ.

Εἰπόντος μοι τοῦ εἰρημένου κομιστοῦ ὅτι μὴ ἐξοφληθέντος τοῦ γραμματίου τούτου ἐν τῇ λήξει οὔτε ὑπὸ τοῦ ἐκδότου οὔτε ὑπὸ τῶν ὀπισθογράφων, θέλει νὰ συνταχθῇ τὸ κατὰ Νόμον ἐπὶ μὴ πληρωμῇ διαμαρτυρικὸν πρὸς διατήρησιν τῶν δικαιωμάτων του· ὅθεν προσλαβὼν τοὺς εἰρημένους μάρτυρας μετέβην μετ' αὐτῶν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἐκδότου. . . . καὶ εὑρὼν τοῦτον καὶ ἐπιδείξας τὸ εἰρημένον γραμμάτιον ἠρώτησα αὐτὸν διὰ ποῖον λόγον δὲν ἐπλήρωσεν αὐτό, οὗτος δὲ μοὶ ἀπάντησεν . . . . . (ἢ ἠρνήθη νὰ μοὶ ἀπαντήσῃ) εἰδοποιήσας δὲ αὐτὸν ὅτι πρόκειται νὰ συντάξω τὸ ἐπὶ μὴ πληρωμῇ διαμαρτυρικόν, τὸν προσεκάλεσα ἂν θέλῃ νὰ προσέλθῃ εἰς τὸ γραφεῖόν μου διὰ νὰ ὑπογράψῃ, ἀλλ' ἠρνήθη, ὡς ἐκ τούτου ἐπανελθὼν μετὰ τῶν μαρτύρων εἰς τὸ γραφεῖόν μου εἰδοποίησα τὸν περιμένοντα κομιστὴν περὶ τῶν προταθέντων ὑπὸ τοῦ ἐκδότου λόγων, ὁ δὲ κομιστὴς ἀνέφερεν ὅτι διαμαρτύρεται ἐπισήμως καὶ καθ' ὅλους τὸ κῦρος ἔχοντας τρόπους τοῦ Νόμου διὰ τὴν μὴ πληρωμὴν τοῦ εἰρημένου γραμματίου καθ' ὅλων τῶν ὑποχρέων διὰ τὸ κεφάλαιον, τόκους, ἔξοδα καὶ ζημίας ἐν γένει· καὶ εἰς βεβαίωσιν συνετάχθη τὸ παρὸν τὸ ὁποῖον ἀναγνωσθὲν εὐκρινῶς καὶ μεγαλοφώνως εἰς ἐπήκοον τοῦ κομιστοῦ . . . . καὶ τῶν εἰρημένων μαρτύρων, ὑπογράφεται παρ' αὐτῶν καὶ ἐμοῦ τοῦ συμβολαιογράφου.

Ἐγένετο ἐν ...... τὴν ...... τοῦ μηνὸς ...... ἔτους ...... ὥραν ...... ἐν τῷ γραφείῳ μου κειμένῳ εἰς ...... ὑπὸ τὴν ἰδίαν μου οἰκίαν (ἢ εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ .....)

Ὁ Συμβολαιογράφος

(Τ. Σ.)

ΣΗΜ. Οὕτω θέλει γίνει καὶ ἐπὶ συναλλαγματικῆς ἡ διαμαρτύρησις· ἐὰν δὲ ὁ συμβολαιογράφος δὲν εὕρῃ τὸν ἐκδότην, ἢ μάθῃ ὅτι ἀπουσιάζει, δύναται νὰ ἐρωτήσῃ τὸν γείτονά του, τὸν γραμματέα του κλπ. καὶ νὰ κάμῃ μνείαν τούτου εἰς τὸ διαμαρτυρικόν· δύναται προσέτι νὰ καταφύγῃ εἰς τὸν ἐγγυητὴν (ἂν τὸ γραμμάτιον ἔχῃ τοιοῦτον)· δύναται, ἂν θέλῃ, νὰ καταφύγῃ καὶ εἰς τοὺς ὀπισθογράφους καὶ νὰ σημειώσῃ εἴ τι ἀπάντησιν λάβῃ παρ' αὐτῶν· δύναται προσέτι νὰ καταφύγῃ καὶ εἰς τὸν σημειούμενον νὰ πληρώσῃ πρὸς τιμὴν ὑπογραφῆς ἑνὸς τῶν ὀπισθογράφων καὶ νὰ σημειώσῃ τὴν ἀπάντησιν ἐκείνου, ἐὰν δὲ οὗτος πληρώσῃ, θέλει γίνει μνεία ὅτι ἐπλήρωσε πρὸς τιμὴν τῆς ὑπογραφῆς τοῦ ..... καὶ ὅτι διαφυλάττει πάντα τὰ δικαιώματα αὐτοῦ κατὰ τῶν πρὸ αὐτοῦ ὀπισθογράφων καὶ τοῦ ἐκδότου.

ΣΗΜ. Δύναται ἕκαστος τρίτος εἴτε ἐν διαμαρτυρικῷ μὴ ἀποδοχῆς εἴτε ἐν ὁμοίῳ μὴ πληρωμῆς, νὰ παρεμβῇ αὐθορμήτως καὶ νὰ δεχθῇ τὴν συναλλαγματικὴν ἢ πληρώσῃ αὐτὴν καὶ τὸ γραμμάτιον, ὅτε θὰ σημειωθῇ ὑπὲρ τίνος πληρώνει καὶ κατὰ ποίων ἐννοεῖ νὰ ἐπιφυλάξῃ δικαιώματα (ἄρθρ. 126 καὶ 127 Ἐμπ. Νόμου).

Κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 252 τοῦ 1866 ἀπόφ. τοῦ Ἀρείου Πάγου, τὸ ἄρθρ. 175 τοῦ Ἐμπ. Νόμου δὲν ἀπαγορεύει τὴν δι' ἄλλου ἐγγράφου ἀναπλήρωσιν τῆς ἐλλείψεως τοῦ διαμαρτυρικοῦ, ὑποθέτον ὑφισταμένην τὴν παρὰ τοῦ Νόμου ἐπιβαλλομένην πρὸς σύνταξιν τοῦ διαμαρτυρικοῦ ὑποχρέωσιν, δὲν ἀφορᾷ ποσῶς τὴν περίστασιν καθ' ἣν δι' ἐναντίας συμφωνίας ὁ κομιστὴς ἀπαλλάγη τῆς ὑποχρεώσεως ταύτης.

Κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 69 τοῦ 1867 ἀπόφ. τοῦ Ἀρείου Πάγου, τὸ ἄρθρον 174 ἀπαιτοῦν νὰ περιέχεται εἰς τὸ διαμαρτυρικὸν ἡ πρὸς πληρωμὴν τῆς συναλλαγματικῆς κλῆσις, ὑποθέτει διαμαρτυρικὸν καθ' ὅπερ εὑρέθη παρὼν ὁ ὀφειλέτης, τούτου δὲ μὴ εὑρεθέντος, ἀρκεῖ ἡ τῆς ἀπουσίας αὐτοῦ ἐν τῷ διαμαρτυρικῷ βεβαίωσις.

Κατὰ τὰ ὡς ἀνωτέρω ἐκτεθέντα ὁ Νόμος ἀπαιτεῖ τὴν σύνταξιν τοῦ διαμαρτυρικοῦ κατὰ τὰς μνησθείσας προθεσμίας καὶ διατυπώσεις, ἀλλ' ἐὰν ἐξ ἀκαταμαχήτου δυνάμεως· Π. χ. ἕνεκα ἐπαναστάσεως, ἀσθενείας συμβολαιογράφων, ἢ ἄλλης ἀκαταστασίας δὲν δυνηθῇ τις νὰ κάμῃ διαμαρτυρικόν, δὲν ἕπεται ὅτι θὰ χάσῃ τὰ δικαιώματά του, διότι οὐδεὶς ὑποχρεοῦται εἰς τὰ ἀδύνατα.

Κατὰ τὰ ἐν § 591 τοῦ συγγράμματος τοῦ Κ. Ῥάλλη ἐκτιθέμενα ἡ ἐν τῷ διαμαρτυρικῷ παράλειψις τῶν ὑπὸ τοῦ ἄρθρ. 174 ἀπαιτουμένων, δὲν εἶναι ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος, ἑπομένως ἂν ἡ παράλειψις δὲν ἦναι οὐσιώδης δὲν ἀκυροῦται τὸ διαμαρτυρικόν· ἡ γνώμη αὕτη δὲν φαίνεται ὀρθὴ, διότι τὸ ἄρθρ. 174 περιέχει τὴν ἐπιτακτικὴν ἔκφρασιν «πρέπει» ἥτις θεωρεῖται οὐσιώδης (ἄρθρ. 201 τῆς Πολ. Δικονομίας), τὸ δὲ ἄρθρ. 181 τοῦ Δικασ. Ὀργανισμοῦ διατάσσει τὴν ἀκυρότητα παντὸς συμβολαιογραφικοῦ ἐγγράφου μὴ περιέχοντος τοὺς ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Ὀργανισμοῦ ἀπαιτουμένους τύπους·—τὰ δὲ ἄρθρα 133—135 τῆς Πολ. Δικονομίας ἐφαρμόζονται ὡς πρὸς τοὺς κλητῆρας κατὰ τὸ ἄρθρον 875· ἄρα πρέπει νὰ τηρῶνται αἱ ἀπαιτούμεναι διατυπώσεις ὡς πρὸς τοὺς τύπους τῶν ἐγγράφων καὶ αἱ οὐσιώδεις ἀπαιτήσεις τοῦ Νόμου ὡς πρὸς τὸ περιεχόμενον τῶν διαμαρτυρικῶν· — ἐπὶ δὲ τῶν ἐν ἀλλοδαπῇ συντασσομένων διαμαρτυρικῶν ἐφαρμόζονται οἱ ἐκεῖσε τύποι (ἄρθρον 386 τῆς Πολιτικῆς Δικονομίας).

Περὶ ἐπισυναλλαγῆς.

Ἄρθρ. 177—186.

Ὅταν ὁ κομιστὴς συναλλαγματικῆς, καίτοι συμμορφωθεὶς μὲ τὰς διατάξεις τοῦ Νόμου, δὲν πληρωθῇ παρὰ τοῦ δέκτου, δύναται ὡς ἐξεθέσαμεν ἐν τοῖς ἄρθρ. 164 καὶ ἐπ. νὰ ἐνάξῃ τὸν ἐκδότην καὶ τοὺς ὀπισθογράφους (ἢ ὅν τινα ἐξ αὐτῶν ἐγκρίνῃ) περὶ ἀλληλεγγύου πληρωμῆς κεφαλαίου, τόκων, ἐξόδων διαμαρτυρικοῦ καὶ ἄλλων νομίμων ἐξόδων, οἷον τραπεζιτικῶν, μεσιτικῶν, ἐπιστολαγωγίων κλπ. δύναται δ' ἂν θέλῃ νὰ κάμῃ καὶ ἐπισυναλλαγματικὴν (retraite) ἤτοι νὰ ἐκδώσῃ συναλλαγματικὴν πληρωτέαν ἐν ὄψει εἰς βάρος τοῦ ἐκδότου ἢ τινος ὀπισθογράφου τῆς μὴ πληρωθείσης συναλλαγματικῆς, εἰς τὴν ὁποίαν ἐπισυναλλαγματικὴν νὰ συγκεφαλαιώσῃ ὡς πληρωτέαν ποσότητα τὸ κεφάλαιον τοὺς τόκους καὶ τὰ ἔξοδα ἐν γένει τῆς πρώτης συναλλαγματικῆς, κατὰ τὸ κάμβιον τῆς ἡμέρας, καὶ νὰ διαπραγματευθῇ αὐτὴν δι' ἐκδόσεως ἢ δι' ὀπισθογραφήσεως εἰς διαταγὴν ἄλλου, παρ' οὗ λαμβάνει τὸ ἰσότιμον καὶ ἐγχειρίζει πρὸς ἐκεῖνον τήν τε ἐπισυναλλαγματικὴν, ὡς καὶ τὴν πρώτην συναλλαγματικὴν μετὰ τοῦ διαμαρτυρικοῦ καὶ λογαριασμοῦ ἐπιστροφῆς (compte de retour) ἐπικυρωμένου ὑπό τινος κολλυβιστοῦ, ἐν δ' ἐλλείψει ὑπὸ δύο ἐμπόρων, περιέχοντος τὰ καθέκαστα κονδύλια τῆς ἐν συνόλῳ ὁρισθείσης ἐν τῇ ἐπισυναλλαγματικῇ ποσότητος, ἤτοι τὸ κεφάλαιον, τοὺς τόκους, τὰ ἔξοδα διαμαρτυρικοῦ, τραπεζιτικῶν μεσιτικῶν κλπ. τῆς πρώτης συναλλαγματικῆς καὶ τὴν διαφορὰν τοῦ νομίσματος (κάμβιον)· ὅταν

δ' ἡ συναλλαγματικὴ ἐκδίδεται εἰς βάρος τινὸς τῶν ὀπισθογράφων, πρέπει νὰ ἐπισυνάπτεται καὶ πιστοποιητικὸν ἀποδεικνῦον τὴν τιμὴν τῆς συναλλαγῆς, τῆς ἀπὸ τοῦ τόπου, ὅπου ἡ συναλλαγματικὴ ἦτο πληρωτέα, πρὸς τὸν τόπον ὅθεν ἐξεδόθη (ἄρθρ. 181 Ἐμπ. Νόμου).

Διὰ τῆς ἐκδόσεως τῆς τοιαύτης ἐπισυναλλαγματικῆς δὲν ἀπαλλάττεται ὁ κομιστὴς αὐτῆς καὶ τῶν δικαιολογητικῶν ἐγγράφων, τῶν ὑποχρεώσεων ὅσας ἐπιβάλλουσι τ' ἄρθρα 164—172 τοῦ Ἐμπ. Νόμου, ἀλλὰ χρεωστεῖ νὰ κάμῃ τὰς κοινοποιήσεις καὶ τὴν ἀγωγήν του ἐντὸς τῶν νομίμων προθεσμιῶν, διὰ τοῦτο ἡ ἐπισυναλλαγματικὴ πρέπει νὰ ἐκδίδεται πληρωτέα ἐν ὄψει, εἰς τρόπον ὥστε ἂν ὁ κομιστὴς αὐτῆς δὲν πληρωθῇ ἐπὶ τῇ ἐμφανίσει, νὰ κάμῃ διαμαρτυρικὸν ὅπως διαφυλάξῃ τὰ κατὰ τοῦ ἐκδότου τῆς ἐπισυναλλαγματικῆς καὶ τῶν ὀπισθογράφων αὐτῆς ἰδιαίτερα δικαιώματά του παραγόμενα ἐξ αὐτῆς ταύτης τῆς ἐπισυναλλαγματικῆς (ἥτις κυκλοφορεῖ βεβαίως ὑπ' εὐθύνην τοῦ ἐκδότου καὶ τῶν ὀπισθογράφων) καὶ συνάμα μὴ δεσμευόμενος ὑπὸ προθεσμίας νὰ κάμῃ ἀγωγὴν ἐντὸς τῆς νομίμου προθεσμίας κατὰ τοῦ ἐκδότου καὶ τῶν ὀπισθογράφων τῆς πρώτης συναλλαγματικῆς, ὅπως ἐξασκήσῃ καὶ κατ' αὐτῶν τὰ δικαιώματα τοῦ τέως κομιστοῦ, νῦν δ' ἐκδότου τῆς ἐπισυναλλαγματικῆς—ὅταν ὅμως ὁ ἐκδότης τῆς ἐπισυναλλαγματικῆς ἐξέδοτο ταύτην εἰς τὴν ἰδίαν του διαταγὴν καὶ δὲν τὴν διεβίβασεν εἰς ἄλλον ἀντὶ μετρητῶν, ἀλλὰ τὴν ἀπέστειλεν εἰς τὸν τόπον ἐκείνου καθ' οὗ ἐσύρθη πρὸς ὑποδοχὴν καὶ πληρωμὴν, τότε δύναται νὰ θέσῃ καὶ προθεσμίαν πληρωμῆς, διότι δὲν διατρέχει ἄλλας εὐθύνας ἀπέναντι τρίτου κομιστοῦ.

Ὁ Ἐμπ. Νόμος δὲν διαλαμβάνει τι περὶ τῶν δικαιωμάτων καὶ ὑποχρεώσεων τοῦ τρίτου κομιστοῦ τῆς ἐπισυναλλαγματικῆς, διότι τὸ ἄρθρ. 178 ὑποτίθησι τὴν περίπτωσιν καθ' ἣν ἐκεῖνος εἰς βάρος τοῦ ὁποίου ἐκδίδεται, δέχεται καὶ πληρώνει αὐτὴν συμφώνως μὲ τὸν λογαριασμὸν τῆς ἐπιστροφῆς (rivalsa)· ἐν τούτοις δὲν εἶναι παράδοξον ν' ἀποποιηθῇ τὴν πληρωμὴν ἢ νὰ εὑρεθῇ ὑπὸ πτώχευσιν ἢ ἄλλην ἀδυναμίαν, ὅτε ἐξεταστέον ποῖα τὰ δικαιώματα καὶ αἱ ὑποχρεώσεις τοῦ κομιστοῦ τῆς ἐπισυναλλαγματικῆς· — ἐκ τοῦ σκοποῦ τῆς ἐκδόσεως τῆς συναλλαγματικῆς ἐξάγεται ὅτι ὁ κομιστὴς αὐτῆς δὲν πρόκειται μόνον νὰ ὑποκατασταθῇ εἰς τὰ δικαιώματα τοῦ τέως κομιστοῦ τῆς πρώτης συναλλαγματικῆς κατά τε τοῦ ἐκδότου καὶ τῶν ὀπισθογράφων αὐτῆς, ἀλλ' ἀποκτᾷ καὶ κατὰ τοῦ ἐκδότου καὶ τῶν ὀπισθογράφων τῆς ἐπισυναλλαγματικῆς ἴδια δικαιώματα, ὧν δύναται ἐν ἀνάγκῃ νὰ κάμῃ ἰδίαν χρῆσιν, διότι ὁπωσδήποτε ἠγόρασε τὴν ἐπισυναλλαγματικὴν ὡς συναλλαγματικὴν καὶ ἠννόησε μᾶλλον νὰ ἔχῃ ὑποχρέους τόν τε ἐκδότην καὶ τοὺς ὀπισθογράφους αὐτῆς· ὅθεν ἐκ τῆς

αλληλουχίας των άρθρ. 164—186 του Έμπ. Νόμου εξάγεται ότι ο κομιστής της επισυναλλαγματικής και των σχετικών εγγράφων, οφείλει προ της παρελεύσεως των εν τοις άρθρ. 164 και επ. διαλαμβανομένων προθεσμιών να εμφανίση την επισυναλλαγματικήν εις εκείνον καθ' ού εξεδόθη και πληρωνόμενος υπό τούτου, δίδει προς αυτόν εξωφλημένην τήν τε συναλλαγματικήν και την επισυναλλαγματικήν, και ούτω πως παύει πάσα μεταξύ τούτων δοσοληψία, άλλως εν αποποιήσει αυτού περί την αποδοχήν και πληρωμήν, οφείλει να κάμη διαμαρτυρικόν και αγωγήν εμπροθέσμως, όπως διαφυλάξη τα κατά των οπισθογράφων της επισυναλλαγματικής δικαιώματά του, ως και τα κατά του εκδότου αυτού, εν περιπτώσει καθ' ήν προτείνει ύπαρξιν προβλέψεως·—οφείλει προς τούτοις να κινήση αγωγήν κατά του εκδότου και των οπισθογράφων της πρώτης συναλλαγματικής, κατά τας νομίμους διατυπώσεις και προθεσμίας, άλλως ο εκδότης και οι οπισθογράφοι της επισυναλλαγματικής θέλουσιν αντιτάξει κατ' αυτού ότι εκ της αμελείας του απηλλάγησαν οι πρώτοι χρεώσται και ότι ένεκα τούτου δεν οφείλουσι προς αυτόν την πληρωμήν της επισυναλλαγματικής.

Τοιούτων ουσών των υποχρεώσεων του κομιστού της συναλλαγματικής, ουδείς ήθελεν αγοράζει επισυναλλαγματικήν και να έχη τόσας φροντίδας και τόσας ενασχολήσεις οίον διαμαρτυρήσεις και αγωγάς κατ' οφειλετών δύο ιδιαιτέρων σειρών, καθόσον συναλλαγματική διαμαρτυρηθείσα δεν παρέχει τα εχέγγυα της πληρωμής· ένεκα τούτου εις το εμπόριον επεκράτησεν ώστε ο κομιστής συναλλαγματικής μη πληρωθείσης και διαμαρτυρηθείσης, να κάμνη τον επιστροφής λογαριασμόν και την επισυναλλαγματικήν, να μη διαπραγματεύηται δ' αυτήν, αλλά προς εξοικονόμησιν των αναγκών του να δανείζεται χρήματα διά της ιδίας του υπογραφής, να στέλλη δε την επισυναλλαγματικήν εις φίλον του διαμένοντα εν τω τόπω του πληρωτού της συναλλαγματικής, με την εντολήν του να παρουσιάση αυτήν εις πληρωμήν και λάβη τα χρήματα, άλλως να την επιστρέψη, ή να κινήση εμπροθέσμως αγωγήν περί πληρωμής της πρώτης συναλλαγματικής συμφώνως με τον επιστροφής λογαριασμόν και το δι' αυτού ως προς την πληρωτέαν ποσότητα κανονισθέν χρηματικόν ποσόν.

Κατά το άρθρ. 179 η επισυναλλαγή κανονίζεται ως προς μεν τον εκδότην εκ της τιμής της συναλλαγής της εκ του τόπου ένθα η συναλλαγματική έπρεπε να πληρωθή, προς τον τόπον, όθεν εξεδόθη, ως προς τους οπισθογράφους δε, εκ της τιμής της συναλλαγής της εκ του τόπου, ένθα η συναλλαγματική απεστάλη ή επραγματεύθη παρ' αυτών, προς τον τόπον όπου η πληρωμή τελείται. Π. χ. συναλλαγμα-

τικὴ πληρωτέα εἰς Λονδῖνον εἰς λίρας διεμαρτυρήθη· ὁ κομιστὴς δικαιοῦται νὰ ἀπευθυνθῇ κατὰ τοῦ ἐκδότου ἤ τινος τῶν ὀπισθογράφων·—συνήθως ἀπευθύνεται εἰς τὸν τελευταῖον ὀπισθογράφον, ὅστις ἂν κατοικῇ εἰς Λονδῖνον (ὅπερ σπάνιον, διότι εἰς τὸν τόπον τῆς πληρωμῆς σπανίως διαπραγματεύονται αἱ συναλλαγματικαὶ) θὰ πληρώσῃ τὸ κεφάλαιον, τοὺς τόκους,. καὶ τὰ ἔξοδα, οὐχὶ δὲ καὶ τὴν διαφορὰν νομίσματος, διότι αἱ λίραι ὡς ἐντόπιον ἐθνικὸν νόμισμα δὲν παρουσιάζουσι διαφορὰν ἐν τῷ ἰδίῳ τόπῳ, ἐκτὸς ἐὰν πληρωθῶσι διὰ ξένων νομισμάτων·—ἂν ὅμως ὁ τελευταῖος ὀπισθογράφος, ἢ ἄλλος τις καθ' οὗ ὁ κομιστὴς ἐγκρίνει ν' ἀπευθυνθῇ περὶ τῆς πληρωμῆς, κατοικῇ εἰς ἄλλον τόπον. Π. χ. εἰς Τεργέστην, τότε ἡ ἐπισυναλλαγματικὴ θὰ γίνῃ εἰς φιορίνια κατὰ τὸ κάμβυον τῆς ἡμέρας.

Εἰς ὅλα τὰ χρηματιστήρια τῆς Εὐρώπης γίνεται ἑκάστοτε κανονισμὸς τοῦ καμβύου δηλ. τῶν συναλλαγμάτων τῶν διαφόρων ἀγορῶν καὶ ἡ μεταξὺ νομισμάτων ἀναλογία, ἐὰν δὲ περί τινος τόπου δὲν ὑπάρχῃ κανονισμὸς, λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ὁ διὰ τὴν πλησιεστέραν, πρὸς ἐκεῖνον τὸν τόπον, ἀγορὰν ὑπάρχων κανονισμός·—εἰς τὰ χρηματιστήρια ὑπάρχουσιν ἐπιτροπαὶ καὶ μεσίται, πᾶς δὲ ὁ εὑρισκόμενος εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ κάμῃ ἐπισυναλλαγματικὴν ἢ ἐπιστροφῆς λογαριασμὸν, μεταβαίνει εἰς τὸ χρηματιστήριον, ἀναφέρει τὸ συμβὰν ὅτι δηλ. συναλλαγματικὴ δεῖνα διεμαρτυρήθη, ὅτι θὰ κάμῃ συνάμα ἐπισυναλλαγὴν καὶ ζητεῖ πιστοποίησιν κατὰ τὸ κάμβυον τῆς ἡμέρας διὰ νὰ κανονίσῃ τὴν ἐπισυναλλαγήν του· περὶ τούτου κρατεῖται σημείωσις εἰς τὰ βιβλία τοῦ χρηματιστηρίου καὶ δίδεται πιστοποίησις·— ἡ τοιαύτη πιστοποίησις θεωρεῖται αὐθεντικὴ καὶ εἶναι ὑποχρεωτικὴ δι' ἐκεῖνον εἰς τὸν ὁποῖον σταλῇ πρὸς πληρωμήν.

Τὸ κάμβυον τῆς ἡμέρας κανονίζεται κυρίως ἐπὶ τῇ βάσει τῶν τραπεζιτικῶν πράξεων, διότι εἰς τὰς μεταξὺ ἰδιωτῶν συναλλαγὰς νομισμάτων ἐν χάρτῃ, δὲν ὑπάρχει ἀκρίβεια, καθόσον ἡ ἀξία ὑπολογίζεται ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀξιοχρεώτητος τοῦ πωλοῦντος, πολλάκις δ' ὑποτιμᾶται ἕνεκα τῶν ἀναγκῶν εἰς ἃς οὗτος εὑρίσκεται πρὸς ἐξοικονόμησιν χρημάτων.

Ὅταν κατὰ τ' ἀνωτέρω γίνῃ ἡ ἐπισυναλλαγματικὴ κατὰ τὸ κάμβυον τῆς ἡμέρας, δίδεται εἰς μεσίτας οἵτινες τὴν διαπραγματεύονται, ὁ δ' ἀγοράζων αὐτὴν τὴν παρουσιάζει εἰς τὸν πληρωτὴν (π. χ. εἰς τὸν ἐν Τεργέστῃ ὀπισθογράφον τῆς διαμαρτυρηθείσης συναλλαγματικῆς) καὶ ζητεῖ παρ' αὐτοῦ τὴν ἀναφερομένην ποσότητα φιορινίων, οὗτος δὲ δεχόμενος αὐτὴν τὴν πληρώνει εἰς ἀργυρᾶ φιορίνια (ὅτε δὲν ἐξετάζεται ἄλλο τι) ἂν ὅμως τὴν πληρώσῃ δι' ἄλλων νομισμάτων, τότε θὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ἡ κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἀξία τοῦ φιορινίου πρὸς

τὰ λοιπὰ νομίσματα, καὶ τοῦτο διότι ὁ κομιστὴς τῆς ἐπισυναλλαγματικῆς ἠγόρασε ταύτην οὐχὶ ἁπλῶς διὰ νὰ δώσῃ καὶ πάρῃ τὰ ἴσα, ἀλλὰ διὰ νὰ τὴν ἐμπορευθῇ, ἤτοι νὰ ὠφεληθῇ ἢ καὶ ζημιωθῇ τὴν διαφορὰν τῶν νομισμάτων, καθόσον συνήθως αἱ πληρωμαὶ γίνονται διὰ χαρτίου ἢ δι' ἄλλων νομισμάτων ἀντιστοιχούντων πρὸς τὰ ἐν τῇ συναλλαγματικῇ ἀναφερόμενα νομίσματα.

Ἂν ὁ κομιστὴς τῆς ἐπισυναλλαγματικῆς δὲν πληρωθῇ παρ' ἐκείνου εἰς βάρος τοῦ ὁποίου ἐξεδόθη, κάμνει διαμαρτυρικὸν ἐπὶ μὴ πληρωμῇ καὶ ἐπιστροφῆς λογαριασμὸν (rivalsa) εἰς βάρος τοῦ ἐκδότου τῆς ἐπισυναλλαγματικῆς, ὅστις ὀφείλει νὰ πληρώσῃ τόκους, κεφάλαιον καὶ ἔξοδα, ἄλλως ἐνάγεται περὶ πληρωμῆς κατὰ τὰ περὶ συναλαγματικῶν ὡρισμένα·—εἰς τοιαύτην περίστασιν ἐπισυναλλαγματικὴ ἐπὶ ἐπισυναλλαγματικῆς δὲν ἐπιτρέπεται.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 182 δὲν συγχωρεῖται νὰ γίνουν πολλοὶ ἐπιστροφῆς λογαριασμοὶ ἕνεκα μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς συναλλαγματικῆς·—ὁ ἐπιστροφῆς λογαριασμὸς διέρχεται ἐξοφλούμενος ἀπὸ ὀπισθογράφου εἰς ὀπισθογράφον διαδοχικῶς καὶ ἐξοφλεῖται ὁριστικῶς ὑπὸ τοῦ ἐκδότου.

Κατὰ τὸ ἄρθρον 183 δὲν εἰμπορῦν νὰ συσσωρευθοῦν πολλαὶ ἐπισυναλλαγαί· καθεὶς τῶν ὀπισθογράφων δὲν ὑπόκειται, εἰμὴ εἰς τὴν πληρωμὴν μιᾶς μόνης.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἄρθρων ἐξάγεται ὅτι ὁ δυνάμενος νὰ κάμῃ ἐπισυναλλαγὴν, πρέπει νὰ λάβῃ μίαν ἀφετηρίαν δηλ: νὰ ἐκλέξῃ ἕνα ἐκ τῶν ὑποχρέων καὶ νὰ ἀπευθύνῃ κατ' αὐτοῦ τὴν ἐπισυναλλαγὴν, ὅτε ἐξετάζεται ἡ διαφορὰ τοῦ νομίσματος μεταξὺ τῶν δύο τόπων·—ἡ διαφορὰ αὕτη εἴτε πρὸς ὄφελος, εἴτε πρὸς βλάβην τῶν προηγουμένων ὀπισθογράφων καὶ τοῦ ἐκδότου, εἶναι ὁριστικὴ καὶ κατ' αὐτὴν θὰ γίνῃ ἡ ἀλληλοδιάδοχος πληρωμὴ, λαμβανομένης ὑπ' ὄψιν τῆς διαφορᾶς τοῦ νομίσματος ἀπὸ ὀπισθογράφου εἰς ὀπισθογράφον, χωρὶς νὰ ἐπιβαρύνεται ὁ ἐκδότης μὲ τὰ διάφορα ἔξοδα καὶ ζημίας νομισμάτων, διότι ἄλλως ἐπὶ συναλλαγματικῶν διατρεξασῶν μεγάλας διαστάσεις, ὁ δυστυχὴς ἐκδότης ἤθελε περιέλθει εἰς μεγάλας ζημίας ἐὰν πληρώσῃ ὅλα τὰ ἔξοδα καὶ ὅλας τὰς διαφορὰς τῶν νομισμάτων, ἕνεκα τούτου τὸ ἄρθρ. 181 ὑποχρεοῖ τὸν ἐκδότην τῆς ἐπισυναλλαγματικῆς, ὅστις ἀπευθύνει ταύτην κατά τινος τῶν ὀπισθογράφων, νὰ ἐπισυνάψῃ πιστοποιητικὸν ἀποδεικνῦον τὴν τιμὴν τῆς συναλλαγῆς τῆς ἀπὸ τοῦ τόπου ὅπου ἡ συναλλαγματικὴ ἦτο πληρωτέα, πρὸς τὸν τόπον ὅθεν ἐξεδόθη, καὶ τοῦτο διὰ νὰ μάθῃ ὁ ἐκδότης εἰς ὃν θέλει φθάσει ἐπὶ τέλους ἡ ἐπισυναλλαγὴ, ὅτι δὲν ὀφείλει νὰ ὑποκύψῃ εἰς καμμίαν ἄλλην πληρωμὴν, ἢ μόνον εἰς τὴν ἐν τῷ πιστοποιητικῷ ἀναφερομένην.

Ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν ἄρθρων 179, 182 καὶ 183 ἐξάγεται σα-

φῶς ὅτι ὅταν ἡ ἐπισυναλλαγματικὴ ἐκδίδεται ἐπὶ τοῦ ἐκδότου, ὁ ὑπολογισμὸς τῆς τιμῆς δηλ: τῆς διαφορᾶς τοῦ νομίσματος γίνεται μεταξὺ τόπου πληρωμῆς καὶ τόπου ἐκδόσεως· ἀλλ' ὅταν ἡ ἐπισυναλλαγματικὴ ἐκδίδεται ἐπί τινος ὀπισθογράφου, τότε παρουσιάζεται δυσχέρεια περὶ τὴν ἔννοιαν καὶ τὸν συμβιβασμὸν τῶν ἀνωτέρω ἄρθρων καὶ ταύτην τὴν δυσχέρειαν ἀπαντήσας ὁ Κ. Ῥάλλης τὴν ἐξήγησεν ἐν § 593 τοῦ συγγράμματός του διὰ τῆς ἀντιγραφῆς τοῦ ἄρθρου 179 καὶ πρὸς ἀποφυγὴν ἀντιφατικῶν ἀποτελεσμάτων ἀντέγραψε καὶ τ' ἄρθρα 182 καὶ 183 καὶ οὕτω πως ἐπίστευσεν ὅτι διεσάφισε τὴν ἀμφιβολίαν, ἣν αὐτὸς δὲν φαίνεται ὅτι ἀπεπειράθη σπουδαίως νὰ διασαφίσῃ, διότι ἡ ἀντιγραφὴ ἀμφιβόλων ἄρθρων, πάντοτε εἰς τὸν αὐτὸν καταλήγει παρονομαστήν.

Πρὸς ὀρθὴν κατάληψιν τῶν προκειμένων ἄρθρων λαμβάνομεν ἐν παράδειγμα· ὁ Α. κάτοικος Πατρῶν ἐξέδοτο συναλλαγματικὴν λιρῶν πληρωτέων ὑπὸ τοῦ Β. κατοίκου Λονδίνου·—ἡ συναλλαγματικὴ διεβιβάσθη δι' ὀπισθογραφήσεως εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ ἐν Τεργέστῃ Γ. παρὰ τούτου εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ ἐν Μασσαλίᾳ Δ. καὶ παρ' αὐτοῦ εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ ἐν Λονδίνῳ Ε·—ὁ Ε. τὴν προσάγει πρὸς ὑποδοχὴν καὶ πληρωμὴν πρὸς τὸν Β. ὅστις ἀρνεῖται τὴν πληρωμὴν καὶ συνεπείᾳ τῆς ἀρνήσεως γίνεται διαμαρτυρικόν·—μετὰ τοῦτο ὁ Ε. κάμνων χρῆσιν τῶν περὶ ἐπισυναλλαγῆς δικαιωμάτων του, ἐκδίδει ἐπισυναλλαγματικὴν κατ' ἐκλογήν του εἰς βάρος τοῦ ἐν Μασσαλίᾳ τελευταίου ὀπισθογράφου Δ. ἐν ᾗ σημειοῖ ὡς πληρωτέαν ποσότητα εἰς φράγκα, τὸ κεφάλαιον, τοὺς τόκους καὶ τὰ ἔξοδα τῆς πρώτης συναλλαγματικῆς δηλ: τόσα φράγκα ὅσα κατὰ τὸ κάμβυον τῆς ἡμέρας ἀντιστοιχοῦσιν εἰς τὰς λίρας στερλίνας τοῦ κεφαλαίου τῶν τόκων καὶ τῶν ἐξόδων τῆς πρώτης συναλλαγματικῆς κατὰ τὸν ἐπισυναπτόμενον λογαριασμὸν ἐπιστροφῆς·—τὴν ἐπισυναλλαγματικὴν ταύτην πωλεῖ ἀμέσως εἰς Λονδῖνον καὶ μεταβιβάζει αὐτὴν πρὸς τὸν Ζ. ὅστις τῇ ἐπιδείξει αὐτῆς δικαιοῦται νὰ λάβῃ παρὰ τοῦ ἐν Μασσαλίᾳ Δ. τὴν ποσότητα τῶν περιεχομένων φράγκων·—ὁ Δ. πληρώνων τὴν ἐπισυναλλαγματικὴν ταύτην στέλλει αὐτὴν πρὸς τὸν ἐν Τεργέστῃ ὀπισθογράφον Γ. μὲ τὸν αὐτὸν λογαριασμὸν ἐπιστροφῆς, παρὰ πόδας τοῦ ὁποίου ὑπολογίζει κατὰ τὸ κάμβυον τῆς ἡμέρας τὰ φράγκα πρὸς φιορίνια Τεργέστης·—ὁ ἐν Τεργέστῃ Γ. τὴν στέλλει πρὸς τὸν ἐν Πάτραις ἐκδότην Α. διὰ νὰ πληρώσῃ τὰς λίρας τῆς πρώτης συναλλαγματικῆς μετὰ τῶν τόκων καὶ ἐξόδων, εἰς δραχμάς, ὑπολογιζομένας κατὰ τὸ ἐν Λονδίνῳ κάμβυον τῆς ἡμέρας τῆς ἐπισυναλλαγματικῆς μεταξὺ λιρῶν Ἀγγλίας καὶ δραχμῶν Ἑλλάδος, ἢ ταλλήρων κατὰ τὸ ἐπισυνημμένον πιστοποιητικόν.

Τοιαύτη εἶναι ὁ ἔννοια τῶν ἀνωτέρω ἄρθρων, ἤτοι ὁ μὲν ἐκδότης νὰ μὴ ὑπόκηται εἰμὴ εἰς τὴν διαφορὰν τοῦ νομίσματος μεταξὺ τοῦ τόπου τῆς ἐκδόσεως (Πατρῶν) καὶ τοῦ τόπου τῆς πληρωμῆς (Λονδίνου) κατὰ τὸ κάμβυον τῆς ἡμέρας τῆς ἐπισυναλλαγματικῆς, διότι αὐτὸς διεβίβασεν ἅπαξ τὴν συναλλαγματικὴν διὰ νὰ πληρωθῇ εἰς Λονδῖνον καὶ δὲν εἶχεν ὑπ' ὄψιν ὅτι ὁ πρῶτος κομιστὴς θὰ τὴν ἐμπορευθῇ ἀλλαχοῦ καὶ θὰ τὴν μεταβιβάσῃ εἰς ἄλλον καὶ ὁ ἄλλος εἰς ἕτερον καὶ καθεξῆς·—οἱ δὲ ὀπισθογράφοι ὑπόκεινται εἰς τὰς ἀπὸ τοῦ τόπου τοῦ ἑνὸς εἰς τὸν τόπον τοῦ ἑτέρου διαφορὰς τῶν νομισμάτων, διότι οὗτοι ἐμπορεύθησαν τὴν συναλλαγματικὴν καὶ θὰ λάβωσι τ' ἀποτελέσματα τῆς τύχης αὐτῆς, ὅ ἐστιν ὁ τελευταῖος ὀπισθογράφος ἐν Μασσαλίᾳ θὰ πληρώσῃ ὅλα τὰ φράγκα τῆς ἐν Λονδίνῳ ἐκδοθείσης ἐπισυναλλαγματικῆς πρὸς τὸν κομιστὴν αὐτῆς (ἄρθρ. 178 Ἐμπ. Νόμου) ὁ πρὸ αὐτοῦ ἐν Τεργέστῃ ὀπισθογράφος θὰ πληρώσῃ ὅλα τὰ φιορίνια τοῦ ἐπιστροφῆς λογαριασμοῦ τοῦ τελευταίου ὀπισθογράφου· ὅλαι δ' αἱ πληρωμαὶ αὗται θὰ γίνωσι διὰ τῶν ἰδίων νομισμάτων ἢ δι' ἄλλων ἀντιστοιχούντων πρὸς ταῦτα κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς πληρωμῆς·—ὁ δὲ ἐν Πάτραις ἐκδότης δὲν θὰ ὑποκύψῃ εἰς τὰς ἐντεῦθεν διαφορὰς καὶ ζημίας ἀλλ' εἰς μόνην τὴν μεταξὺ Λονδίνου καὶ Πατρῶν κατὰ τὴν ἔκδοσιν τῆς ἐπισυναλλαγματικῆς διαφοράν, τοῦτο δὲ προκύπτει καὶ ἐκ τῶν περὶ ἀναγωγῆς ἀρχων καθ' ἃς οἱ ὀπισθογράφοι δὲν δύνανται νὰ ζητήσωσιν εἰμὴ ὅ,τι καὶ ὁ κομιστὴς δύναται νὰ ζητήσῃ παρὰ τοῦ ἐκδότου ὡς καὶ τὰ παρεπόμενα οἷον τόκους καὶ ἔξοδα (ἄρθρ. 167)·—εἶναι δὲ ἀδιάφορον ἐὰν τὸ ἄρθρον 182 ἀναφέρει ὅτι εἷς ἐπιστροφῆς λογαριασμὸς διέρχεται ἐξοφλούμενος διαδοχικῶς ἀπὸ ὀπισθογράφου εἰς ὀπισθογράφον καὶ μέχρι τοῦ ἐκδότου, διότι βεβαίως ὁ πρῶτος λογαριασμὸς τοῦ τῆς ἐπισυναλλαγματικῆς ἐκδότου ἀρκεῖ, καὶ οὗτος πληρώνεται ἀκριβῶς καὶ ἄνευ ὑπερβολῆς μὲ μόνην τὴν διαφορὰν ὅτι ἐπειδὴ τὸ νόμισμα δὲν εἶναι τὸ αὐτὸ εἰς ὅλους τοὺς τόπους καὶ πληρώνεται δι' ἄλλων νομισμάτων, ταῦτα ὑπολογίζονται κατὰ τὴν κολλυβιστικὴν διατίμησιν (Tariffa) ἥτις ἀποτελεῖ ἰσαξίαν ἀνταλλαγὴν νομισμάτων.

Ἀλλ' ἡ ἐμπορικὴ συνήθεια ἀποβλέπουσα εἰς τὴν ταχύτητα καὶ τὸ ὁμοιόμορφον τῶν ὑποχρεώσεων, καθιέρωσεν ὅτι δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐκδίδεται ἐπισυναλλαγματικὴ καὶ ὅτι ὁ ἐπιστροφῆς λογαριασμὸς ἀφ' ὅπου καὶ ἂν διέλθῃ καὶ ὅσας ἂν λάβῃ αὐξομειώσεις, εἶναι εἰς βάρος τοῦ ἐκδότου, ὅστις θεὶς εἰς κυκλοφορίαν συναλλαγματικὴν ὤφειλε νὰ γνωρίζῃ ὅτι αὕτη δύναται νὰ διέλθῃ ἐκ πολλῶν τόπων καὶ χειρῶν καὶ ν' ἀποτελέσῃ ἅλυσον ὑποχρεώσεων, αἵτινες ἐν περιπτώσει μὴ πληρωμῆς θὰ καταστα λάζωσι, καὶ δικαίως εἰς βάρος αὐτοῦ

Τὸ ἄρθρ. 184 ἐπιτρέπει τόκους ἀπὸ τοῦ διαμαρτυρικοῦ·—τὸ ἄρθρ. 185 δὲν ἐπιτρέπει τόκους τῶν ἐξόδων διαμαρτυρικοῦ, ἐπισυναλλαγῆς καὶ ἄλλων νομίμων ἐξόδων εἰμὴ ἀπὸ τῆς ἀγωγῆς·—τὸ δὲ ἄρθρ. 186 ἀπαλλάττει τὸν καθ' οὗ ἡ ἐπισυναλλαγὴ τῆς πληρωμῆς αὐτῆς, ἐὰν ὁ ἐπιστροφῆς λογαριασμὸς δὲν συνοδεύεται μὲ τὰ εἰς τὸ ἄρθρ. 181 ἀναφερόμενα πιστοποιητικὰ κολλυβιστῶν ἢ ἐμπόρων·—ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ ἐπιστροφῆς λογαριασμὸς ἀφορᾷ κυρίως τὴν προσθήκην τῶν ἐξόδων καὶ τὴν διαφορὰν τῶν νομισμάτων, ὁ καθ' οὗ ἡ ἐπισυναλλαγὴ δὲν δικαιοῦται ν' ἀρνηθῇ ἀπολύτως τὴν πληρωμὴν τῶν βεβαίων κεφαλαίων καὶ τόκων.

Κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 440 τοῦ 1852, ἀπόφ. τοῦ 'Αρείου Πάγου, κατὰ τ' ἄρθρα 177, 179 καὶ 183 τοῦ 'Εμπ. Νόμου ὁ ἐκδότης τῆς συναλλαγματικῆς, ὅταν αὕτη δὲν πληρωθῇ παρὰ τοῦ εἰς ὃν ἐξεδόθη, ὀφείλει τὴν ἐκ τοῦ τόπου τῆς πληρωμῆς πρὸς ἐκεῖνον τῆς ἐκδόσεως ἐπισυναλλαγματικὴν, μόνον ἐὰν ὁ κομιστὴς, ἤ τις τῶν ὀπισθογράφων, ἐκδώσῃ ἐπισυναλλαγματικὴν κατὰ τοῦ ἐκδότου συναλλαγματικῆς.

Κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 355 τοῦ 1853, ἀπόφασιν τοῦ 'Αρείου Πάγου κατὰ τ' ἄρθρα 180 καὶ 181 τοῦ 'Εμπ. Νόμου ὁ ἐκδότης τῆς ἐπισυναλλαγματικῆς συνοδεύει αὐτὴν μὲ λογαριασμὸν ἐπιστροφῆς, εἰς ὃν ἐπισυνάπτεται πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ ἡ πρώτη μὴ πληρωθεῖσα συναλλαγματική—ὑποκαθιστᾷ ἀναγκαίως εἰς ὅλα αὐτοῦ τὰ δικαιώματα τοῦ ὑπὲρ οὗ ἐκδίδεται· ἑπομένως καθὼς ὁ κομιστὴς τῆς πρώτης συναλλαγματικῆς δύναται νὰ ἐνάξῃ πάντας τοὺς ὑπογράψαντας αὐτὴν καὶ ὑποχρέους εἰς τὴν πληρωμὴν ὅταν δὲν πληρωθῇ ἀπὸ τὸν πρὸς ὃν αὕτη ἀπετάθη, οὕτω καὶ ὁ κομιστὴς τῆς ἐπισυναλλαγματικῆς, ἐὰν αὕτη δὲν πληρωθῇ ἀπὸ τὸν πρὸς ὃν ἀποτείνεται ἐκδότην ἢ ὀπισθογράφον τῆς πρώτης συναλλαγματικῆς, ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐνάξῃ συνάμα μὲ αὐτὸν καὶ πάντα ἄλλον ὑπογράψαντα τὴν πρώτην συναλλαγματικὴν καὶ ὑπόχρεων εἰς τὴν πληρωμὴν τῆς πρώτης αὐτῆς συναλλαγματικῆς.

Περὶ γραμματίων εἰς διαταγήν.

Ἄρθρ. 187—188.

Γραμμάτιον εἰς διαταγὴν λέγεται τὸ ἔγγραφον ἐκεῖνο δι' οὗ ὑπόσχεταί τις νὰ πληρώσῃ εἰς διαταγὴν ῥητοῦ προσώπου καὶ εἰς ῥητὴν ἡμέραν, ἢ μετὰ τόσας ἡμέρας ἢ μῆνας ἀπὸ τῆς χρονολογίας του, ῥητὴν ποσότητα χρημάτων, ἀπέναντι μιᾶς αἰτίας ἐκ τῶν ἐν τοῖς ἄρθρ. 110 καὶ 188 διαλαμβανομένων, ἤτοι δι' ἄλλα τόσα ἔλαβε παρ' αὐτοῦ εἰς μετρητὰ, εἰς πραγματείας, εἰς λογαριασμὸν ἢ ἄλλως πως·—

τὸ γραμμάτιον τοῦτο πρέπει νὰ περιέχῃ τὸν τόπον καὶ τὴν ἡμερομηνίαν τῆς ἐκδόσεώς του καὶ νὰ ἦναι ὑπογεγραμμένον παρὰ τοῦ ἐκδότου.

Π. χ. Γραμμάτιον διὰ δραχ....

Κατὰ τὴν.... (ἢ μετὰ.... ἡμέρας ἢ μῆνας.... ἀπὸ σήμερον, ὑπόσχομαι ὁ ὑποφαινόμενος νὰ πληρώσω εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ Κ.... τὴν ἀνωτέρω ποσότητα τῶν δραχ..... (ὁλόγραφον) δι' ἄλλα τόσα ἔλαβον παρ' αὐτοῦ εἰς μετρητὰ ἤ....

Ἐν....... τὴν....... ὑπογραφὴ......

ΣΗΜ. Εἰς τὸ γραμμάτιον τοῦτο δύναται νὰ σημειωθῇ ἂν τὰ χρήματα θὰ πληρωθῶσιν ἐντόκως ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως, ἢ ἀπὸ τῆς λήξεως.

Τὸ τοιοῦτον γραμμάτιον μεταβιβάζεται ὑπὸ τοῦ κομιστοῦ δι' ὀπισθογραφήσεως εἰς διαταγὴν ἄλλου καὶ οὕτω καθεξῆς, μὴ ἐπιτρεπομένης τῆς προτάσεως τοῦ Ἀναστ. Νόμου (περὶ τοῦ ὅτι ὁ ὀπισθογράφος δὲν κατέβαλεν ὅλον τὸ ἀντίτιμον) διότι ὁ Ἀναστ. Νόμος ἐφαρμόζεται μόνον ἐπὶ ἐκχωρήσεων καὶ οὐχὶ ἐπὶ ὀπισθογραφήσεων (ἀπόρ. τοῦ Ἀρείου Πάγου 118 τοῦ 1886).

Ὡς γραμμάτια θεωροῦνται καὶ ὅσαι συναλλαγματικαὶ δὲν ἔχουσι τὰ προσόντα τοῦ ἄρθρ. 110—115 τοῦ Ἐμπ. Νόμου.

Ὅταν τὰ γραμμάτια δὲν ἦναι ἐκδεδομένα εἰς διαταγὴν, θεωροῦνται ὡς ἁπλᾶ ὁμόλογα καὶ δὲν διαβιβάζονται εἰς ἄλλον δι' ὀπισθογραφήσεως ἀλλὰ δι' ἐκχωρήσεως·—ἡ ἐκχώρησις αὕτη δύναται νὰ γίνῃ καὶ ἐπὶ τοῦ ἰδίου ὁμολόγου διὰ πράξεως τοῦ δανειστοῦ δι' ἧς ὁμολογῶν ὅτι ἔλαβε παρὰ τοῦ.... τὰς δραχ..... τῷ μεταβιβάζει τὸ δικαίωμα νὰ εἰσπράξῃ αὐτὰς παρὰ τοῦ χρεώστου καὶ πᾶν δικαίωμα ἀγωγῆς περὶ τῆς εἰσπράξεως αὐτῶν·—χρονολογία καὶ ὑπογραφή· ἡ τοιαύτη ἐκχώρησις εἶναι ἰσχυρὰ, διότι τὸ ἄρθρ. 42 τοῦ περὶ χαρτοσήμου Νόμου δὲν ἀπαιτεῖ συμβολαιογραφικὸν ἔγγραφον διὰ τὴν μεταβίβασιν κινητῶν (ἐν οἷς καὶ τὰ δικαιώματα τῶν χρηματικῶν ἀπαιτήσεων κατὰ τ' ἄρθρ. 12 τοῦ περὶ διακρίσεως Νόμου) ἀλλ' ὁ ἐκδοχεὺς ὑπόκειται εἰς τὴν ἔνστασιν τοῦ Ἀναστ. Νόμου, τουτέστι δὲν δύναται νὰ λάβῃ περισσότερα ὅσων κατέβαλε πρὸς τὸν παραχωρητὴν, τὰ δὲ λοιπὰ ἀποσβέννυνται πρὸς ὄφελος τοῦ χρεώστου (διατ. 22—24 cod. 4, 35).

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 187 ὅλαι αἱ περὶ συναλλαγματικῶν διατάξεις αἱ ἀφορῶσαι τὴν προθεσμίαν, τὴν ὀπισθογράφησιν, τὸ ἀλληλέγγυον, τὴν τριτεγγύησιν, τὴν πληρωμὴν, τὴν διαμαρτυρίαν, τὰ καθήκοντα καὶ δικαιώματα τοῦ κομιστοῦ, τὴν ἐπισυναλλαγὴν, ἢ τοὺς τόκους, ἐφαρμόζονται καὶ ἐπὶ τῶν εἰς διαταγὴν γραμματίων·—ἐννοεῖται δ' ὅτι

αἱ περὶ διαμαρτυρίας προβλέψεως καὶ ἐπισυναλλαγῆς ἀρχαὶ δὲν ἐφαρμόζονται πάντοτε ἐπὶ γραμματίων, διότι συνήθως πληρωτὴς εἶναι αὐτὸς οὗτος ὁ ἐκδότης καὶ οὐχὶ τρίτος τις—ὅταν ὅμως τὸ γραμμάτιον γίνῃ κατὰ τὸν τύπον τῶν συναλλαγματικῶν εἰς βάρος τρίτου κατοικοῦντος εἰς τὸν αὐτὸν τόπον, (ὅτε δὲν ὑπάρχει μεταφορὰ χρημάτων ἀπὸ τόπου εἰς τόπον), ἴδε καὶ ἀπόφ. Ἀρείου Πάγου 139 τοῦ 1854,) ἢ ὅταν δὲν περιέχῃ τὰ προσόντα τῶν συναλλαγματικῶν ἢ ὅταν ἀποδεικνύεται ὑποβολὴ τόπου, ἰδιότητος κλπ. (ἄρθρ. 112) τότε ἐφ' ὅσον σχετίζεται μετὰ τρίτου προσώπου ὡς πληρωτοῦ, ὀφείλει ὁ κομιστὴς νὰ ἐκτελέσῃ τὰ εἰς αὐτὸν ἐπιβαλλόμενα ὑπὸ τοῦ Νόμου καθήκοντα, καθόσον ἐνδέχεται ὥστε ὁ ἐκδότης τοῦ γραμματίου νὰ εἶχε πρόβλεψιν εἰς χεῖρας τοῦ ἐν τῷ αὐτῷ ἢ τῷ ὑποβολιμαίῳ τόπῳ σημειουμένου πληρωτοῦ κλπ—ἐπίσης καὶ ἐπὶ τῶν ἐν ὄψει πληρωτέων γραμματίων, ὀφείλει ὁ κομιστὴς νὰ ζητήσῃ τὴν πληρωμὴν κατὰ τὴν ἐν τῷ ἄρθρῳ 160 προθεσμίαν.

Κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 377 τοῦ 1864, ἀπόφ. τοῦ Ἀρείου Πάγου ἐκ τῶν ἄρθρων 6 καὶ 7. τοῦ περὶ ἁρμοδιότητος τῶν Ἐμποροδικῶν Νόμου προκύπτει ὅτι γραμμάτια εἰς διαταγὴν δύνανται νὰ ἐκδίδωσι καὶ πρόσωπα μὴ ἔχοντα τὴν ἰδιότητα τοῦ ἐμπόρου, κατὰ δὲ τὸ ἄρθρ. 187 τοῦ Ἐμ.π. Νόμου αἱ περὶ ὀπισθογραφήσεως τῶν συναλλαγματικῶν διατάξεις τοῦ Ἐμ. Νόμου ἐφαρμόζονται εἰς τὰ εἰς διαταγὴν γραμμάτια, φυλαττομένων ὅμως ἀκεραίων τὰς εἰς τὰς περιπτώσεις τὰς ὁποίας προβλέπουν τὰ εἰρημένα ἄρθρα 6—8 τοῦ περὶ ἁρμοδιότητος Νόμου, ἀναφερομένων διατάξεων (ἴδε καὶ σελ. 3 καὶ 4 τῆς παρούσης Πρακτικῆς).

Κατὰ τὰς ὑπ' ἀριθ. 47 τοῦ 1851, 11 τοῦ 1853, 332 τοῦ 1855, 163 τοῦ 1861, ἀποφ. τοῦ Ἀρείου Πάγου κατὰ τοῦ διὰ τακτικῆς ὀπισθογραφήσεως κομιστοῦ τῶν εἰς διαταγὴν γραμματίων, δὲν ἐπιτρέπεται εἰς τὸν εναγόμενον ν' ἀντιτάξῃ ὅσας ἐνστάσεις ἠδύνατο νὰ ἔχῃ κατὰ τῶν ὀπισθογράφων, ἀδιαφόρως ἐὰν ἡ ὀπισθογράφησις ἐγένετο μετὰ τὴν λῆξιν τῆς πρὸς πληρωμὴν προθεσμίας.

Κατὰ τὰς ὑπ' ἀριθ. 179 τοῦ 1850, καὶ 47 τοῦ 1851, ἀποφ. Ἀρ. Πάγου, δὲν ὑπάρχει Νόμος μεταβάλλων τὸν χαρακτῆρα τῶν ἐμπορικῶν γραμματίων εἰς πολιτικά, ἂν δὲν ἐπληρώθησαν ταῦτα εἰς τὴν λῆξιν τῆς προθεσμίας ἢ ἂν ὠπισθογραφήθησαν μετὰ τὴν λῆξιν τῆς διορίας των, ἢ ἂν δὲν συνετάχθη διαμαρτυρικόν, ἢ ἂν παρῆλθε πενταετία ἀπὸ τῆς ἐκδόσεώς των, δύναται δὲ μόνον νὰ μεταβληθῇ ὁ ἐμπορικὸς αὐτῶν χαρακτήρ, ἂν λάβῃ χώραν ἀνανεώσεως ἔχουσα πολιτικὸν χαρακτῆρα, δύναται δὲ διὰ τὰ ἐμπορικὰ γραμμάτια νὰ δοθῇ ἀσφάλεια εἴτε δι' ἐγγυήσεως, εἴτε δι' ὑποθήκης, καθότι δὲν ἀπα-

γορεύει τοῦτο Νόμος τις, ἀλλὰ τὰ πρόσθετα ταῦτα σύμφωνα δὲν μεταβάλλουσιν ἀφ' ἑαυτῶν τὸν χαρακτῆρα τοῦ κυρίου συναλλάγματος.

Περὶ παραγραφῆς.

Ἄρθρον 189.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 189 πᾶσα ἀγωγὴ ἀφορῶσα συναλλαγματικὰς ἢ εἰς διαταγὴν γραμμάτια ὑπογεγραμμένα ἀπὸ ἐμπόρους ἢ τραπεζίτας, ἢ ἀναγόμενα εἰς ἐμπορικὰς ὑποθέσεις, παραγράφεται μετὰ πέντε ἔτη ἀπὸ τῆς ἡμέρας τοῦ διαμαρτυρικοῦ ἢ ἀπὸ τῆς τελευταίας δικαστικῆς καταδιώξεως ἂν δὲν ἐξεδόθη καταδικαστικὴ ἀπόφασις, ἢ ἂν τὸ χρέος δὲν ἀνεγνωρίσθη δι' ἰδιαιτέρου ἐγγράφου—μολαταῦτα χρεωστοῦν οἱ μὲν νομιζόμενοι ὀφειλέται νὰ βεβαιώσωσιν ἐνόρκως ἂν γενῇ περὶ τούτου αἴτησις, ὅτι δὲν ὀφείλουν πλέον τίποτε, αἱ δὲ χῆραι οἱ κληρονόμοι καὶ οἱ δικαιοῦχοι, ὅτι ἀδόλως νομίζουν ὅτι δὲν χρεωστεῖται πλέον τίποτε.

Πρὸς ἐξήγησιν τοῦ ἀνωτέρω ἄρθρου παρατηροῦμεν ὅτι αἱ λέξεις «ἀπὸ τῆς ἡμέρας τοῦ διαμαρτυρικοῦ» ἐννοοῦν τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ἔπρεπε νὰ συνταχθῇ διαμαρτυρικὸν ἀδιαφόρως ἐὰν δὲν συνετάχθη.—αἱ δὲ λέξεις «ἀπὸ τῆς τελευταίας δικαστικῆς καταδιώξεως, ἂν δὲν ἐξεδόθη καταδικαστικὴ ἀπόφασις» ἐννοοῦν ὅτι καὶ ἡ κατὰ τὴν ἐκκρεμοδικίαν παρέλευσις τῆς πενταετίας συνεπάγεται τὴν παραγραφὴν τῆς ἀγωγῆς, διότι τὸ ἄρθρον 189 δὲν ἐθεώρησε τὴν δικαστικὴν καταδίωξιν δηλ: τὴν ἀγωγὴν ὡς διακόπτουσαν ἐντελῶς τὴν παραγραφὴν (ὅπως τὸ ἄρθρον 434 περὶ ἄλλης παραγραφῆς διέταξεν) ἀλλ' ὡς ἀναστέλλουσαν τὴν παραγραφὴν διὰ τῶν ἐντὸς τῆς πενταετίας ἐνεργουμένων δικαστικῶν πράξεων—ἐπειδὴ ὅμως τὸ ἄρθρ. 156 τῆς Πολ. Δικονομίας διατάσσει ὅτι ἡ ἀγωγὴ διακόπτει τὴν παραγραφὴν, τὰ δ' ἄρθρα 157 ; 476—488 διατάττουσιν ὅτι αἱ συνέπειαι τῆς ἀγωγῆς δὲν καταργοῦνται εἰμὴ διὰ τῆς καταργήσεως αὐτῆς, ἕπεται ὅτι ὑπερισχύουσιν αἱ διατάξεις τῆς Πολ. Δικονομίας ὡς μεταγενέστεραι τῶν τοῦ Ἐμπ. Νόμου.

Ὡς πρὸς τὴν δι' ἰδιαιτέρου ἐγγράφου ἀναγνώρισιν τοῦ χρέους παρατηροῦμεν ὅτι πᾶν ἔγγραφον δημόσιον ἢ ἰδιωτικὸν γενόμενον ἐκ μέρους τοῦ ὀφειλέτου, περιέχον τοὺς ἀπαιτουμένους τύπους, δι' οὗ ἀναγνωρίζεται θετικῶς τὸ προκείμενον χρέος, διακόπτει τὴν πενταετῆ παραγραφὴν, ὅθεν καὶ ἡ ἐπιστολὴ τοῦ χρεώστου πρὸς τὸν δανειστὴν δι' ἧς τὸν παρακαλεῖ νὰ τὸν περιμείνῃ διὰ τὴν πληρωμὴν τοῦ χρέους κλπ. διακόπτει τὴν παραγραφήν.

Ἐπὶ πολλῶν δανειστῶν ἡ διακοπὴ τῆς παραγραφῆς ὡς πρὸς τὸν ἕνα ὠφελεῖ καὶ τοὺς λοιποὺς (Ν. 9. Πανδ. 45, 2. κλπ.) ἀλλὰ τὸ

ἐφετείων Πατρῶν διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 73 τοῦ 1871 ἀποφάσεώς του παρεδέχθη ὅτι ὅταν ὁ δανειστὴς ἐκληρονομήθη ὑπὸ πολλῶν κληρονόμων, ἡ πρὸς ἕνα ἐξ αὐτῶν ἀναγνώρισις τοῦ χρέους δὲν διακόπτει τὴν παραγραφὴν αὐτοῦ ὡς πρὸς τοὺς λοιποὺς κληρονόμους·—ἡ ἀπόφασις αὕτη δὲν φαίνεται ὀρθή, διότι ἡ ἐν ἑνὶ ἐκ τῶν δικαιούχων ἀναγνώρισις τοῦ χρέους δὲν ἀνάγεται εἰς τὸ πρόσωπον ἀλλ' εἰς τὸ χρέος, ἄλλως τε καὶ μεταξὺ πολλῶν συμμετόχων τὸ χρέος θεωρεῖται ἓν (Ν. 9. Πανδ. 2, 14). Ν. 5 cod. 8, 40. Ν. 8. § 4. cod. 7, 39. Ν. 19. cod. 4, 21. Ν. 18. Π. 13, 5.

Ὡς πρὸς τὸν ὅρκον παρατηροῦμεν ὅτι οὗτος δὲν ἐπιβάλλεται αὐτεπαγγέλτως ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου εἰς τὸν ἐναγόμενον, ἀλλὰ κατ' αἴτησιν τοῦ ἐνάγοντος καὶ κατὰ πᾶσαν στάσιν τῆς δίκης (ἴδε καὶ ἀπόφ. τοῦ Ἀρ. Πάγου 181 τοῦ 1854)· ἄρα πρέπει ὁ ἐνάγων νὰ ἐπαγάγη ὅρκον συμφώνως μὲ τὸ ἄρθρ. 189 καὶ τότε ὀφείλει ὁ ἐναγόμενος νὰ ὁρκισθῇ ὅτι δὲν ὀφείλει πλέον τίποτε· δὲν χρεωστεῖ δ' ὁ ἐναγόμενος νὰ ὁρίση καὶ τὸν λόγον τῆς μὴ ὀφειλῆς, διότι τὸ ἄρθρ. 189 δὲν στηρίζεται εἰς τεκμήριον πληρωμῆς, ἀλλ' εἰς τεκμήριον μὴ ὀφειλῆς, τούτέστιν ὅτι ἐπληρώθη τὸ χρέος, ἢ ὅτι ἦτο εἰκονικὸν, ἢ ὅτι προήρχετο ἄνευ αἰτίας, ἢ ἐκ παρανόμου αἰτίας κλπ. ἐσφαλμένως δ' ὁ Ἄρειος Πάγος διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 71 τοῦ 1846 ἀποφάσεώς του παρεδέχθη ὅτι ἡ πενταετὴς παραγραφὴ στηρίζεται εἰς τὴν νομικὴν πρόληψιν τῆς πληρωμῆς καὶ ὅτι δὲν ἐφαρμόζεται ὁσάκις ὁ ἐναγόμενος ὁμολογεῖ ὅτι δὲν ἐπλήρωσεν·—ὡς πρὸς δὲ τὰς χήρας καὶ τοὺς κληρονόμους τοῦ ὀφειλέτου, ὁ ὅρκος θὰ ἐπιβληθῇ κατὰ τοὺς τύπους τῶν ἄρθρων 363 καὶ 372 τῆς Πολιτικῆς Δικονομίας, ἥτις ὡς νεωτέρα ὑπερισχύει τοῦ Ἐμπορικοῦ Νόμου.

Κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 330 τοῦ 1855 ἀπόφ. τοῦ Ἀρ. Πάγου, ὅταν τὸ χρέος γραμματίου ἢ συναλλαγματικῆς ἀνεγνωρίσθη δι' ἰδιαιτέρου ἐγγράφου δὲν τρέχει τοῦ λοιποῦ ἡ πενταετὴς παραγραφὴ, διότι διὰ τῆς ἀναγνωρίσεως ἐξαλείφεται ἡ προτέρα ἐνοχὴ μεθ' ὅλων τῶν παρεπομένων καὶ γεννᾶται ἀντ' αὐτῆς νέα ἥτις ὑπόκειται εἰς τὴν συνήθη τοῦ πολιτικοῦ δικαίου τριακονταετῆ παραγραφὴν, ἐκτὸς ἐὰν τὰ συμβαλλόμενα μέρη διὰ τῆς νέας ἀναγνωρίσεως ἠθέλησαν νὰ διατηρήσωσιν ἀμετάβλητον τὴν πρώτην ἐνοχὴν καὶ τὰς συνεπείας αὐτῆς.

Κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 253 τοῦ 1869 ἀπόφ. τοῦ Ἀρ. Πάγου ἡ δι' ἰδιαιτέρου ἐγγράφου ἀναγνώρισις τοῦ χρέους διακόπτει τὴν πενταετῆ παραγραφὴν τῶν συναλλαγματικῶν καὶ ἐμπορικῶν γραμματίων καὶ ὡς πρὸς τους ἀλληλεγγύως ὑποχρέους ἢ συνοφειλέτας Ν. 5. cod. 8, 40. Βασιλ. (26. 3.) § 7. ἀλλὰ τὸ ἔγγραφον τῆς ἀναγνωρίσεως ὅπως ἐπιφέρῃ ὡς πρὸς τοὺς συνοφειλέτας τὸ ἀποτέλεσμα τῆς διακοπῆς, πρέ-

πει νὰ φέρῃ βεβαίαν χρονολογίαν πρὸς ἀποφυγὴν πάσης ἐνδεχομένης μεταξὺ τοῦ ἐκδόντος τὸ ἔγγραφον καὶ τοῦ κομιστοῦ τοῦ παραγραφέντος ἐγγράφου.

Κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 110 τοῦ 1859 ἀπόφ. τοῦ 'Αρείου Πάγου, ἡ παραγραφὴ τῆς ἀγωγῆς διακόπτεται κατὰ Νόμον δι' ἀναγνωρίσεως τοῦ χρέους ἐκ μέρους τοῦ ὀφειλέτου καὶ ἰδίως διὰ τῆς πληρωμῆς τόκου N. 8. § 4. cod. 7, 39.

Κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 131 τοῦ 1860 ἀπόφ. τοῦ 'Αρ. Πάγου δὲν ὑπόκεινται εἰς τὴν πενταετῆ παραγραφὴν πάντα τὰ εἰς διαταγὴν γραμμάτια, ἀλλὰ μόνον τὰ ὑπογεγραμμένα ὑπὸ ἐμπόρων ἢ τραπεζιτῶν, ἢ ἀναγόμενα εἰς ἐμπορικὰς ὑποθέσεις.

Κατὰ τὰς ὑπ' ἀριθ. 210 τοῦ 1861, 169 τοῦ 1862 ἀποφάσεις τοῦ 'Αρείου Πάγου, πᾶσα ἐκ τῶν προτέρων παραίτησις τῆς παραγραφῆς ἀπαγορεύεται, διότι ἡ παραγραφὴ ἀφορᾷ τὸ δημόσιον συμφέρον καὶ δὲν δύναται νὰ μεταβληθῇ δι' ἰδιωτικῶν συμφωνιῶν N. 38. Πανδ. 2, 14. Νομίζομεν ὅμως ὅτι αἱ ἀποφάσεις αὗται εἰσὶν ἐσφαλμέναι, διότι ἡ προκειμένη παραγραφὴ ἐπὶ τεκμηρίου στηριζομένη, δὲν ἀφορᾷ ποσῶς τὸ δημόσιον ἀλλὰ τὸ ἰδιωτικὸν συμφέρον, καὶ ὅτι κατὰ τὴν διατ. 29. cod. 2, 3. ἕκαστος δύναται νὰ παραιτηθῇ πάσης ἐνδεχομένης ἐνστάσεως ἢ παραγραφῆς, ἕνεκα δὲ τῆς συμφωνίας ταύτης καὶ ἡ ἀμέλεια τοῦ δανειστοῦ τοῦ νὰ ἐπιδιώξῃ ἐμπροθέσμως τὴν ἀπαίτησίν του δὲν παρέχει κἀνὲν τεκμήριον μὴ ὀφειλῆς, διότι οὗτος μὴ τρέχων τὸν κίνδυνον τῆς παραγραφῆς ἠθέλησε νὰ φανῇ ἐπιεικέστερος πρὸς τὸν ὀφειλέτην ἴδε σχόλ. τοῦ N. 90. Βασιλ. 11, 1.

Κατὰ τὰς ὑπ' ἀριθ. 63 τοῦ 1860 καὶ 151 τοῦ 1862 ἀποφ. τοῦ 'Αρ. Πάγου, ὁσάκις ὁ Νόμος ἠθέλησε νὰ ὑποβάλῃ καὶ τοὺς ἀνηλίκους εἰς τὰς βραχυπροθέσμους παραγραφὰς, τὸ ἐξέφρασε ῥητῶς· Π. χ. εἰς τὸ ἄρθρ. 755 τῆς Πολ. Δικονομίας, ἀλλ' εἰς τὰ ἄρθρ. 189 καὶ 438 τοῦ 'Εμπ. Νόμου δὲν ἐκφράζεται ἡ τοιαύτη θέλησις καὶ κατὰ συνέπειαν αἱ ἐν τοῖς ἄρθροις τούτοις πενταετεῖς καὶ ἐνιαύσιοι παραγραφαὶ δὲν ἐφαρμόζονται κατ' ἀνηλίκων·—τοιαύτην νόησιν ἐκφράζει καὶ ὁ Κ. 'Ράλλης ἐν σχολίῳ ὑπὸ τὴν § 606 τοῦ συγγράμματός του ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ N. 5. Βασιλ. 10, 23. τῆς διατ. 3. cod. 7, 35. καὶ διατ. 5. cod. 2, 41. καθ' ἃς ἡ παραγραφὴ κατ' ἀνήβων καὶ ἀνηλίκων ἄρχεται μετὰ τὴν ἐνηλικίωσίν των, ἀλλὰ δὲν ἀντικρούει τὴν πενταετῆ παραγραφὴν κατ' ἀνηλίκων, ἀπηγορευμένων, πτωχευσάντων καὶ ἀπόντων, διότι τοιαύτη σημασία ἐδόθη εἰς τὴν ἐξαιρετικὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρ. 189 τοῦ 'Εμπ. Νόμου.

Αἱ ἀνωτέρω ἀποφάσεις τοῦ 'Αρείου Πάγου καὶ πᾶσα σύμφωνος γνώμη, εἰσὶν ἐσφαλμέναι, διότι ἡ εἰρημένη διάταξις τῶν Βασιλικῶν δὲν

περιελήφθη εἰς τὴν ἑξάβιβλον τοῦ Ἀρμενοπούλου καὶ δὲν ἀποτελεῖ ἰσχύοντα Νόμον, ἀλλὰ καὶ ἂν ὑπῆρχεν ἢ ἠδύνατο νὰ ἐξυπακουσθῇ, κατηργήθη ὑπὸ τοῦ Ἐμπ. Νόμου ὡς μεταγενεστέρου, διότι διὰ τοῦ ἄρθρ. 189 οὐδεμία ὡς πρὸς τοὺς ἀνηλίκους ἐξαίρεσις τῆς πενταετοῦς παραγραφῆς γίνεται· — ἐκτὸς δὲ τούτου, ἡ διατ. 5. Βασιλ. 10, 23. ἀφορᾷ τὰς προσκαίρους ἀγωγὰς ἃς ὑπὸ παθητικὴν ἔποψιν ὤφειλον οἱ ἀνήλικοι νὰ κινήσωσιν ἐντὸς ῥητοῦ χρόνου ἀπὸ τῆς ἐνηλικιότητος αὐτῶν, ἐναντίον πράξεων καθισταμένων ἀπροσβλήτων διὰ τῆς παρελεύσεως τοῦ χρόνου τούτου, ὥστε ἀποβλέπει μᾶλλον τὰς ἐνστάσεις αἵτινες καὶ δι' ἀγωγῶν ἠδύναντο νὰ εἰσαχθῶσιν· ἐνῷ τὸ ἄρθρον 189 ἀφορᾷ ἀγωγὰς ὑπὸ ἐνεργητικὴν ἔποψιν κινουμένας καὶ οὐχὶ ἐνστάσεις·—αἱ δὲ διατάξεις τοῦ Κώδικος ἀφορῶσι τὴν ἔναρξιν τοῦ χρόνου πρὸς μέμψιν διαθήκης ὑπὸ ἀνηλίκων καὶ τὴν ἔναρξιν τοῦ χρόνου ἐπὶ δεκαετοῦς καὶ εἰκοσαετοῦς παραγραφῆς ἀπὸ τῆς πλήρους ἐνηλικιότητος, ὥστε οὐδεμία σχέσις αὐτῶν πρὸς τὸ προκείμενον ὑπάρχει· ἐπὶ τῶν προσκαίρων ἀγωγῶν οὐδ' ὁ Ῥωμ. Νόμος ἔκαμνε γενικὰς ἐξαιρέσεις, ἀλλ' εἰδικάς, ἐπὶ δὲ τῶν ἄλλων περιπτώσεων διετήρει τοὺς κανονισμένους χρόνους (Ἀρμ. Α. Γ. § 27.) ὥστε τὰ εἰδικῶς ὡς πρὸς τὸν χρόνον τῆς ἐνάρξεως τῆς παραγραφῆς κανονισθέντα ἐν τῷ Ῥωμ. Νόμῳ πρὸς διάγνωσιν τοῦ ὅτι δὲν εἶναι ἀνάγκη ἀποκαταστάσεως, ἐνόσῳ ὑπάρχει ἀνηλικιότης, δὲν ἔχουσι κάμμίαν ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἀναλογίαν.

Κατὰ τὰς ὑπ' ἀριθ. 31 τοῦ 1845, 118 τοῦ 1850, καὶ 265 τοῦ 1864, ἀποφ. τοῦ Ἀρείου Πάγου, ἡ παραγραφὴ τῶν ἀγωγῶν κανονίζεται κατὰ τὸν Νόμον τοῦ τόπου ἔνθα ἔπρεπε κατὰ ῥητὴν συνομολογίαν τῶν συναλλαττομένων, νὰ ἐκτελεσθῇ τὸ συνάλλαγμα. ἄλλως κατὰ τὸν Νόμον τοῦ τόπου τῆς κατοικίας τὴν ὁποίαν εἶχεν ὁ ὀφειλέτης καθ' ὃν χρόνον συνέβη ἡ ἐνοχὴ αὐτοῦ·—μεταγενεστέρα δὲ μονομερὴς πρᾶξις τοῦ ὀφειλέτου οἵα εἶναι ἡ μεταφορὰ τῆς κατοικίας του εἰς τόπον ἔνθα ἐπικρατεῖ ἄλλη νομοθεσία, ὁρίζουσα συντομωτέρας πρὸς παραγραφὴν προθεσμίας, δὲν δύναται νὰ προσβάλῃ τὸ κεκτημένον δικαίωμα τοῦ δανειστοῦ τοῦ νὰ κανονισθῇ ἡ διάρκεια τῆς ἀγωγῆς του κατὰ τὸν Νόμον τῆς ἀρχαίας κατοικίας του· ἰδίως δὲ ἡ ὑπ' ἀριθ. 118 τοῦ 1850, ἀπόφασις παρεδέχθη ὅτι ὁ Νόμος τοῦ τόπου ἔνθα πρέπει νὰ πληρωθῇ ἡ συναλλαγματικὴ διέπει τὴν παραγραφὴν αὐτῆς ἄρθρ. 22 § 4 Πολ. Δικονομίας καὶ Ν. 1—3. Πανδ. 42, 5. ἄλλως ἐὰν ὁ δανειστὴς ὑπέκειτο εἰς τοὺς Νόμους παντὸς τόπου ὅπου ὁ ὀφειλέτης ἐκ κακῆς πίστεως ἠδύνατο ἑκάστοτε νὰ μεταφέρῃ τὴν κατοικίαν του, ἡ καλὴ πίστις, ἥτις τὰ μέγιστα συντείνει εἰς τὸ ἐμπόριον ἠδύνατο νὰ κλονισθῇ καὶ τὰ συμφέροντα τοῦ δανειστοῦ νὰ διακυβεύωνται.

Όταν ή άγωγή δέν στηρίζεται άπλῶς είς συναλλαγματικήν ή γραμμάτιόν τινος, άλλ' είς τό γεγονός ότι κατ' έντολήν αύτοῦ έπλήρωσε τρίτον κάτοχον, τότε ή πενταετής παράγραφή δέν χωρεῖ. (Pardessus droit com. § 467.

Κατά τήν ύπ' άριθ. 71 τοῦ 1846, άπόφ. τοῦ Άρείου Πάγου, καί άν έλάχιστον μέρος τοῦ χρέους άναγνωρισθῆ, ή πενταετής παράγραφή δέν άρμόζει ποσῶς· φρονοῦμεν ότι ή άπόφασις αύτη δέν εἶναι όρθή, διότι ή πενταετής σιωπή άποτελεῖ τεκμήριον πληρωμῆς ή μή όφειλῆς, έπομένως έφ' όσον έπικαλεῖταί τις παραγραφήν έπί τοσοῦτον έχει καί άπόδειξιν τήν πενταετίαν, καθ' ἧς έπιτρέπεται άνταπόδειξις δι' όρκου· όπως δύναται ν' άντιταχθῆ έπί τινος άπαιτήσεως μερική πληρωμή καταργοῦσα τήν πληρωθεῖσαν άπαίτησιν, ή μερική άρνησις όφειλῆς, οὕτω καί έπί τῆς είς τό τεκμήριον τῆς πληρωμῆς ή τῆς μή όφειλῆς στηριζομένης διατάξεως τοῦ άρθρ. 189 δύναταί τις νά έμμείνη, έφ' όσον δύναται εύσυνειδήτως νά δοκισθῆ ότι δέν όφείλει τό όλον άλλά τό μέρος·—πρός ένίσχυσιν τῆς ίδέας ταύτης λαμβάνομεν ύπ' όψιν ότι έκάστη άπαίτησις δέν εἶναι μία καί άδιαίρετος άλλά συγκροτεῖται άπό πολλάς μονάδας λεπτῶν· έκάστη μονάς άποτελεῖ ίδίαν άπαίτησιν, ένόσῳ ύφίσταται, άρα έάν ώς πρός τάς δεῖνα μονάδας τῆς άπαιτήσεως ίσχυρισθῆ τις άνυπαρξίαν ένεκα πληρωμῆς ή άλλης αίτίας, δέν δύναται ό έτερος ν' άντιτάξη ότι αί μονάδες αὗται άθροιζόμεναι άποτελοῦν ἓν όλον άδιαίρετον·—ό έπικαλούμενος τήν πενταετῆ παραγραφήν, έπικαλεῖται μέ άλλας λέξεις ότι έπλήρωσε τήν άπαίτησιν εἴτε όλην εἴτε μέρος (διότι ό δυνάμενος τό πολύ δύναται καί τό όλίγον) έχει δέ άντί άλλης άποδείξεως ύπέρ έαυτοῦ τό άρθρον 189, ὥστε έσφαλμένως ό Άρειος Πάγος καθιέρωσεν ότι παραγραφή δέν χωρεῖ, διότι εἶναι ταὐτόν ώς νά έλεγεν ότι μερική άπόδειξις πληρωμῆς δέν λαμβάνεται ύπ' όψιν, ό δέ κανών «minima debiti agnitione tollitur praescriptio» δέν έφαρμόζεται είς τήν ειδικήν παραγραφήν τοῦ άρθρου 189.

ΣΗΜ. Όσάκις αί συναλλαγματικαί ή τά είς διαταγήν γραμμάτια ένεκα ούσιωδῶν έλλείψεων θεωροῦνται ύπό τοῦ Νόμου ώς άπλαί ύποσχέσεις, ή πενταετής παραγραφή δέν έφαρμόζεται έπ' αύτῶν.

Περί Πλοίων.

Άρθρ. 190—196.

Πλοῖον λέγεται πᾶν έκ ξύλου, σιδήρου ή άλλου ύλικοῦ ναυπήγημα, πρός ναυτιλίαν προωρισμένον, δυνάμενον νά διαπλέη τά ὕδατα καί κινούμενον κατά θέλησιν τῶν διευθυνόντων αύτό, εἴτε διά τοῦ άέρος

καὶ τῶν κυμάτων, εἴτε διὰ μηχανισμοῦ, ἀδιαφόρως ἐὰν ἡ θέλησις αὕτη ὑποχωρῇ ἐνίοτε εἰς ἀνωτέραν βίαν.

Τὰ πλοῖα ὡς ἐκ τῆς φύσεώς των εἶναι κινητά·—εἰς τὴν λέξιν πλοῖον περιλαμβάνονται οὐ μόνον τὰ φορτηγὰ πλοιάρια ἀλλὰ καὶ αἱ λέμβοι, ἐκτὸς τῶν προωρισμένων διὰ τὴν ὑπηρεσίαν ἀνωτέρου πλοίου.

Τὰ πλοῖα δύνανται νὰ πωληθῶσι παρὰ τοῦ κυρίου αὐτῶν ἢ παρὰ τῶν δανειστῶν αὐτοῦ, ὡς ἐν τοῖς ἄρθροις 197 καὶ ἑπ. γίνεται λόγος, ὑπόκεινται δ' εἰς τὰ χρέη τοῦ πωλητοῦ καὶ ἰδίως εἰς τὰ προνομιοῦχα.

Τὰ προνομιοῦχα χρέη εἰσὶ τὰ ἑξῆς κατὰ τὴν ἐφεξῆς σειρὰν καὶ προτίμησιν· α) τὰ δικαστικὰ ἔξοδα καὶ ὅσα ἄλλα ἤθελον συμβῇ διὰ νὰ ἐνεργηθῇ ἡ πώλησις καὶ ἡ διανομὴ τῶν τῆς πωλήσεως χρημάτων· β') τὰ ναυαγωγικά, τὰ χωρητικότητος, ἐλλιμενίσεως καὶ ἀγκυροβολίου τέλη· εἰς τὰ ἔξοδα ταῦτα ἀνήκουσι καὶ ὅσα δαπανήσῃ ὁ κατασχὼν πρὸς ῥυμουλκίαν καὶ ἀγκυροβόλισιν τοῦ πλοίου ἀπὸ τοῦ μέρους τῆς κατασχέσεως μέχρι τοῦ λιμένος τῆς πωλήσεως, διότι πολλάκις δύναται νὰ προκύψῃ ἡ ἀνάγκη τοιαύτης μεταφορᾶς καὶ δαπάνης, ἰδίως ὅταν κατάσχεται τὸ πλοῖον εἰς ἀλίμενον ἢ ἀκατοίκητον μέρος· γ') ὁ μισθὸς τοῦ φύλακος καὶ τὰ πρὸς φύλαξιν τοῦ πλοίου ἔξοδα ἀφ' ἧς ἡμέρας εἰσέλθῃ τὸ πλοῖον εἰς τὸν λιμένα μέχρι τῆς πωλήσεως αὐτοῦ·—ἐννοεῖται δ' ὅτι ἂν ὁ φύλαξ διορισθῇ βραδύτερον, δὲν θὰ λάβῃ φυλακτικὰ εἰμὴ ἀφ' ἧς ἡμέρας ἀνέλαβε τὴν φύλαξιν, ἐὰν δ' ἕνεκα τῆς ἀνάγκης διωρίσθησαν πλείονες φύλακες, πάντες οὗτοι θὰ λάβωσι φύλακτρα· τὰ φυλακτικὰ δικαιώματα πρέπει νὰ ὁρίζωνται εἰς τὸ ἔγγραφον τοῦ διορισμοῦ καὶ νὰ ἦναι ἀνάλογα μὲ τὴν ἀξίαν τῆς ὑπηρεσίας, ἄλλως πᾶσα ὑπέρογκος σημείωσις αὐτῶν δὲν εἶναι ὑποχρεωτικὴ (ἴδε ἀναλόγως καὶ ἄρθρ. 52 Πόιν. διατιμήσεως)· δ') τὰ ἐνοίκια τῶν ἀποθηκῶν ὅπου ὑπάρχουσιν ἐναποτεθειμένα τὰ ἄρμενα καὶ τὰ ἐξάρτια (ἐὰν ταῦτα δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ διατηρηθῶσιν ἐν τῷ πλοίῳ, ἄλλως περιττὰ ἐνοίκια δὲν πληρώνονται· ε) τὰ ἀπὸ τοῦ τελευταίου διάπλου καὶ τῆς εἰς τὸν λιμένα τῆς προσορμίσεως τοῦ πλοίου, πρὸς συντήρησιν αὐτοῦ καὶ τῶν αρμένων καὶ ἐξαρτίων του ἔξοδα (ἐὰν ὑπάρχῃ ἀνάγκη τοιαύτης ἐπισκευῆς καὶ συντηρήσεως)· ς') οἱ κατὰ μῆνα ἢ κατὰ πλοῦν συμπεφωνημένοι μισθοὶ τοῦ κατὰ τὸν τελευταῖον διάπλουν πλοιάρχου καὶ πληρώματος, ἐπεκτείνονται δ' οἱ μισθοὶ οὗτοι μέχρι τῆς πωλήσεως τοῦ πλοίου, ἐκτὸς ἐὰν ὁ πλοίαρχος καὶ οἱ ναῦται ἀνεχώρησαν μετὰ τὴν κατάσχεσιν, ἢ ἕνεκα εὐλόγων αἰτιῶν ἀντικατέστησαν διὰ φυλάκων, ὅτε δὲν δύνανται νὰ πληρώνωνται ἐπὶ ματαίῳ—ἐννοεῖται δ' ὅτι ὁ πλοίαρχος καὶ οἱ ναῦται ἔχουσι καὶ ἰδιαίτερον προνόμιον διὰ τοὺς μισθούς των (ἄρθρ. 271) καὶ ὅτι εἰς τοὺς ναυτολογηθέντας ἐπὶ μετοχῇ τοῦ ναύλου ἢ τοῦ κέρδους, δὲν δίδε-

ταί τι έκ τοῦ τιμήματος τοῦ πλοίου (Pardessus 944) τελευταῖος δὲ διάπλους λέγεται ἐκεῖνος τὸν ὁποῖον ἔκαμε τὸ πλοῖον ἀπὸ τοῦ τόπου τῆς τελευταίας ἀναχωρήσεώς του μέχρι τοῦ τόπου τῆς κατασχέσεως.—ζ') τὰ κατὰ τὸν τελευταῖον διάπλουν δι' ἀνάγκας τοῦ πλοίου δοθέντα εἰς τὸν πλοίαρχον δάνεια καὶ ἡ πληρωμὴ τῆς ἀξίας τῶν πραγματειῶν τὰς ὁποίας ἤθελε πωλήσει ὁ πλοίαρχος δι' ἀνάγκας τοῦ πλοίου (ὅρα ἄρθρ. 192. ἐδ. 5. 234 'Εμ. Νόμου καὶ τὸν ἀπὸ 13 Νοεμβρίου 1851 Νόμον περὶ Βιβλιαρίου)·—η) τὰ εἰς τὸν πωλητὴν ἢ εἰς τοὺς προμηθευτὰς καὶ τοὺς ἐργασθέντας εἰς τὴν κατασκευὴν τοῦ πλοίου χρεωστούμενα χρήματα, ἂν τὸ πλοῖον δὲν ἐξέπλευσεν εἰσέτι· καὶ τὰ πρὸ τοῦ ἀπόπλου ὀφειλόμενα εἰς τοὺς δανειστὰς διὰ προμήθειαν, ἐργασίαν, ἢ ἡμερομίσθια, δι' ἐπισκευὴν, τροφὰς, ἐφοπλισμὸν καὶ ἐξάρτισιν, ἂν τὸ πλοῖον ἀπέπλευσεν ἤδη.—ἡ πρώτη περίστασις ὑποθέτει ὅτι ὁ κύριος τοῦ πωλουμένου πλοίου ἠγόρασε τοῦτο ἐπὶ πιστώσει γενικῇ ἢ μερικῇ παρ' ἄλλου κυρίου, ἢ ὅτι τὸ κατεσκεύασε διὰ ναυπηγῶν ἢ ἄλλων ἐργατῶν οὓς δὲν ἀπεπλήρωσεν εἰσέτι καὶ, πρὸ πάσης ἀναχωρήσεως κατεσχέθη τὸ πλοῖον, ἄλλως ἐὰν τὸ πλοῖον ἀπέπλευσεν ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἀγοραστοῦ, παύει τὸ προνόμιον τοῦ ἐπὶ πιστώσει πωλητοῦ καὶ τῶν ἐργασθέντων εἰς τὴν κατασκευὴν τοῦ πλοίου, (Bedarride τόμ. 1 ἀρ. 95 καὶ 100) κατὰ δὲ τὴν ὑπ' ἀριθ. 30 τοῦ 1845 ἀποφ. 'Αρ. Πάγου, ὅταν ὁ πιστωτὴς ἐνεργήσῃ ὅ,τι ἀπαιτεῖ ὁ Νόμος διὰ νὰ ἐμποδίσῃ τὴν ἀπόπλευσιν, δὲν ἀπόλλυσι τὸ προνόμιόν του ἂν καὶ τὸ πλοῖον ἀπέπλευσεν·—οἱ συγγραφεῖς κάμνουσι τὴν διάκρισιν ὅτι ἂν οἱ ἐργασθέντες εἰς τὴν κατασκευὴν τοῦ πλοίου προσεκλήθησαν ὑπὸ τοῦ κυρίου αὐτοῦ, ἔχουσι προνόμιον ἐπὶ τοῦ πλοίου καὶ προσωπικὴν ἀγωγὴν κατὰ τοῦ ἰδιοκτήτου·—ἂν δὲ ἡ κατασκευὴ ἀνετέθη εἰς ἐργολάβον ὅστις προσέλαβε τοὺς τεχνίτας καὶ ἐπλήρωσεν αὐτοὺς, τὸ προνόμιον ἀνήκει εἰς τὸν ἐργολάβον, ἐφ' ὅσον ὅμως οἱ τεχνῖται δὲν ἐπληρώθησαν καὶ δὲν εἰδοποιήθησαν κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἐργασίας των ὅτι δὲν θὰ ἔχωσιν ἀπαίτησιν κατὰ τοῦ κυρίου τοῦ πλοίου, ἀλλὰ κατὰ τοῦ κατ' ἀποκοπὴν ἐργολάβου, δικαιοῦνται νὰ πληρωθῶσι προνομιακῶς ἐκ τοῦ πλοίου τὸ ὁποῖον εἶναι προϊὸν τῆς ἐργασίας των (Pardessus 943.)—ἡ δευτέρα περίστασις ὑποτίθησιν ὅτι τὸ πλοῖον εἶναι κατεσκευασμένον ἀλλ' ἔχει ἀνάγκην ἐπισκευῶν καὶ ἐφοδίων διὰ νὰ ταξειδεύσῃ καὶ διὰ τοῦτο χορηγεῖ προνόμιον εἰς τοὺς χορηγήσαντας τοιαύτας ἐργασίας καὶ ἐφόδια, οἷον τροφὰς πανία καὶ ἄλλα ἀναγκαῖα διὰ τὸν πλοῦν, ὑπὸ τὸν ὅρον ὅμως ὅτι ἤρξατο ἢ ἐπεραιώθη τὸ ταξείδιον, ἄλλως ἐὰν το πλοῖον καίτοι ἐφωδιασμένον, κατασχεθῇ πρὸ τοῦ ἀπόπλου, τὸ προνόμιον τῶν ἐπισκευαστῶν, προμηθευτῶν κλπ. δὲν λαμβάνει χώ-

ραν, διότι αἱ δαπάναι αὗται δὲν ἐχρησίμευσαν, ὁ δὲ Νόμος ἀπαιτεῖ ἀπόπλουν δηλ. ἀναχώρησιν καὶ εἶναι ἀδιάφορον ἐὰν πρὶν τῆς ἀφίξεως εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον κατασχεθῇ τὸ πλοῖον.—θ') Τὰ ἐπὶ τοῦ σκάφους τῶν ἀρμένων καὶ τῶν ἐξαρτίων δι' ἐπισκευὴν, τροφὰς, ἐφοπλισμὸν καὶ ἐξάρτισιν πρὸ τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ πλοίου γενόμενα ναυτικὰ δάνεια, εἴτε διὰ χρημάτων, εἴτε διὰ πραγμάτων ἐχόντων χρηματικὴν ἀξίαν καὶ συντελούντων εἰς τὸν αὐτὸν σκοπὸν (Pardessus 891) ταῦτα κατὰ τὸ ἄρθρ. 192 τοῦ Ἐμ. Νόμου καὶ τ' ἄρθρ. 4 καὶ 5 τοῦ ἀπὸ 13 Νοεμβρίου 1851 Νόμου, ἀποδεικνύονται διὰ συμβολαιογραφικῶν ἢ ἰδιωτικῶν ἐγγράφων, ἅτινα ἐγγράφονται κατὰ χρονολογικὴν τάξιν εἰς τὸ Βιβλίον τοῦ πλοίου, κατατίθενται εἰς τὸ Γραφεῖον τοῦ Ἐμποροδικείου ἐντὸς δέκα ἡμερῶν ἀπὸ τῆς χρονολογίας αὐτῶν, θεωροῦνται δὲ προνομιοῦχα οὐ μόνον διὰ τὸ κεφάλαιον ἀλλὰ καὶ διὰ τοὺς τόκους δι' ἓν ἔτος ἀπὸ τῆς εἰς τὸ βιβλίον τῶν ναυτικοδανείων καταχωρήσεως, ἐκτὸς ἐὰν ὡρίσθῃ βραχυτέρα προθεσμία, καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην ἀπαιτεῖται ν' ἀπέπλευσε τὸ πλοῖον ὅπως διατρέξωσι τὸν κίνδυνον τοῦ πλοὸς τ' ἀνωτέρω ναυτικοδάνεια, ἄλλως ἐὰν τὸ πλοῖον κατεσχέθη πρὸ τοῦ ἀπόπλου, τὰ ναυτικὰ δάνεια δὲν θεωροῦνται προνομιοῦχα· πᾶσα δὲ συμφωνία περὶ ἀπαλλαγῆς τοῦ δανειστοῦ ἐκ τῶν κινδύνων μετατρέπει τὸ ναυτοδάνειον εἰς ἁπλοῦν δάνειον (Pardessus 894)—ι') τὰ πρὸς ἀσφάλειαν τοῦ σκάφους, τῶν ἀρμένων, τῶν ἐξαρτίων τοῦ ἐφοπλίσματος καὶ τῆς ἐξαρτίσεως κατὰ τὸν τελευταῖον πλοῦν χρεωστούμενα ἀσφάλιστρα (περὶ τούτου γίνεται ἀσφαλιστικὸν συμβόλαιον κατὰ τὰ περὶ ἀσφαλειῶν ἐκτεθησόμενα)—ια') τὰ πρὸς ἀποζημίωσιν ὀφειλόμενα εἰς τοὺς ναυλωτὰς ἕνεκα μὴ παραδόσεως τῶν εἰς τὸ πλοῖον ἐπιβιβασθεισῶν πραγματειῶν, διὰ τὰς ἐξ ἀμελείας τοῦ πλοιάρχου ἢ τοῦ πληρώματος γενομένας ἐπὶ τῶν εἰρημένων πραγματειῶν ἀβαρίας· (αἱ ἀποζημιώσεις αὗται πρέπει νὰ ἦναι ἀληθεῖς καὶ ν' ἀποδεικνύωνται διὰ δικαστικῶν ἢ διαιτητικῶν ἀποφάσεων ἢ διὰ δοκιμαστῶν, ἢ δι' εἰλικρινοῦς συμβιβασμοῦ).

Τ' ἀνωτέρω προνόμια κατατάσσονται κατὰ τὴν ἀριθμητικὴν αὐτῶν τάξιν—ὅταν δὲ συμπέσῃ νὰ εὑρίσκωνται ἐν μιᾷ τάξει πολλὰ πρόσωπα, τὸ δὲ τίμημα τοῦ πλοίου δὲν ἐπαρκῇ πρὸς ἱκανοποίησιν ὅλων, κατατάσσονται συμμέτρως, μὴ λαμβανομένης ὑπ' ὄψιν τῆς ὡς πρὸς τὸν χρόνον προτεραιότητός τινος ἐξ αὐτῶν.

Τὸ ἄρθρ. 192 ἀναφέρει τίνι τρόπῳ πρέπει ν' ἀποδεικνύωνται αἱ ἀνωτέρω ἀπαιτήσεις διὰ νὰ χαίρωσι προνόμιον—τὰ ὑπὸ στοιχ. α. γ. δ. καὶ ε. ἀποδεικνύονται διὰ λογαριασμοῦ ἐπικυρωμένου ὑπὸ τοῦ προέδρου τοῦ ἁρμοδίου Δικαστηρίου.—ἐννοεῖται δ' ὅτι καὶ ἐν ἐλλείψει ἐπικυρώσεως τοῦ προέδρου, ὁ ἐπὶ τῆς κατατάξεως ὑπάλληλος ἔχει

τὸ δικαίωμα νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν τὰ ἔγγραφα καὶ ἄλλας ἀποδείξεις καὶ νὰ κανονίσῃ ταῦτα κατὰ τὰς ἐπικρατεστέρας περὶ ἀποδείξεων ἀρχὰς τῆς Πολ. Δικονομίας καὶ ὅτι καίτοι ὑπαρχόντων καταλόγων ἐπικυρωμένων ὑπὸ τοῦ προέδρου, ὁ ἐπὶ τῆς κατατάξεως ὑπάλληλος ὡς ἁρμόδιος δικαστὴς δύναται νὰ κάμῃ ἐξέλεγξιν τῶν καταλόγων καὶ ν' ἀποκόψῃ τὰ περιττὰ ἢ τὰ ὑπέρογκα ποσά — τὰ ὑπὸ στοιχ. β'. ἀποδεικνύονται διὰ νομίμων ἐξοφλητικῶν τῶν εἰσπρακτόρων, ἤτοι τῶν ἁρμοδίων ἀρχῶν (ἴδε Νόμ. 7 Αὐγούστου 1861 περὶ λιμενικῶν δικαιωμάτων) τὰ ὑπὸ στοιχ. ς'. ἀποδεικνύονται διὰ ναυτολογίου ἐπικυρωμένου παρὰ τῆς λιμενικῆς ἀρχῆς — τὰ ὑπὸ στοιχ. ζ'. θ'. ι. καὶ ια. ἀποδεικνύονται ὡς ὑπὸ τὰ στοιχεῖα ταῦτα ἐξεθέσαμεν, καὶ συμφώνως μὲ τὸν περὶ βιβλιαρίου Νόμον — τὰ ὑπὸ στοιχ. η. ἀποδεικνύονται ὡς πρὸς μὲν τὸν πωλητὴν καὶ ναυπηγοὺς δι' ἐγγράφων φερόντων βεβαίαν χρονολογίαν (ἄρθρ. 413 Πολ. Δικ.) μὴ ἀποκλειομένης καὶ τῆς ἐπαγωγῆς ὅρκου πρὸς βεβαίωσιν τῆς χρονολογίας ἐν περιπτώσει καθ' ἣν αὕτη δὲν ἦναι ἄλλως βεβαιωμένη — ὡς πρὸς δὲ τοὺς ἐργάτας καὶ προμηθευτὰς, διὰ λογαριασμῶν, τιμολογίων ἢ καταγραφῶν θεωρουμένων παρὰ τοῦ πλοιάρχου ἐκδεδομένων δὲ παρὰ τοῦ ἐφοπλιστοῦ, τῶν ὁποίων ἐν ἀντίγραφον θέλει κατατεθῇ εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ ἐμποροδικείου πρὸ τοῦ ἀπόπλου ἢ τὸ πολὺ ἐντὸς 10 ἡμερῶν μετὰ τὸν ἀπόπλουν.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 193 τὰ προνόμια τῶν δανειστῶν σβέννυνται οὐ μόνον διὰ τῶν γενικῶν περὶ διαλύσεως τῶν ἐνοχῶν μέσων, οἷον διὰ πληρωμῆς, συμψηφισμοῦ, παραγραφῆς κλπ. ἀλλὰ καὶ διὰ δικαστικῆς πωλήσεως γενομένης κατὰ τὰς νομίμους διατυπώσεις, ἢ ἂν μετὰ πώλησιν ἑκουσίαν, τὸ πλοῖον τελειώσῃ ἕνα διάπλουν ὑπὸ τ' ὄνομα καὶ μὲ κίνδυνον τοῦ ἀγοραστοῦ, καὶ χωρὶς νὰ γενῇ καμμία ἀντίστασις παρὰ τῶν δανειστῶν τοῦ πωλητοῦ — ἐννοεῖται δ' ὅτι διὰ τῆς ἀποσβέσεως τῶν προνομίων δὲν ἀποσβέννυται καὶ τὸ δικαίωμα τῆς προσωπικῆς ἀπαιτήσεως κατὰ τοῦ πωλήσαντος τὸ πλοῖον ἰδιοκτήτου αὐτοῦ.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 194 τὸ πλοῖον λογίζεται ὅτι ἔκαμεν ἕνα διάπλουν ὅταν ὁ ἀπόπλους καὶ ὁ κατάπλους ἤθελον ἀποδειχθῆ εἰς δυο διαφόρους λιμένας καὶ μετὰ τριάκοντα ἡμέρας ἀπὸ τοῦ ἀπόπλου — ὅταν μὴ προσορμισθέντος τοῦ πλοίου εἰς ἄλλον λιμένα, ἤθελον παρέλθει ἑξήκοντα ἡμέραι ἀπὸ τοῦ ἀπόπλου μέχρι τοῦ εἰς τὸν αὐτὸν λιμένα κατάπλου, ἢ ὅταν τὸ πλοῖον μακρόν τινα πλοῦν ἐπιχειρῆσαν, ἤθελε διαπλεύσει πλέον τῶν ἑξήκοντα ἡμερῶν, χωρὶς νὰ γίνῃ καμμία ἀπαίτησις παρὰ τῶν δανειστῶν τοῦ πωλητοῦ — ἐννοεῖται δ' ὅτι αἱ ἀνωτέρω προθεσμίαι καὶ μάλιστα μετὰ τὴν ἐφεύρεσιν τῶν ἀτμομηχανῶν εἰσὶ μεγάλαι.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 195 ἡ ἑκουσία πώλησις τοῦ ὅλου ἢ μέρους τοῦ

πλοίου, προσωρμισμένου ἢ διαπλέοντος, πρέπει νὰ γίνεται ἐγγράφως εἴτε διὰ δημοσίων εἴτε διὰ ἰδιωτικῶν ἐγγράφων.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 196 ἡ κατὰ τὸν πλοῦν γενομένη ἑκουσία πώλησις πλοίου δὲν βλάπτει τοὺς δανειστὰς τοῦ πωλητοῦ· ἑπομένως καίτοι γενομένης τῆς πωλήσεως τὸ πλοῖον ἢ τὸ τίμημα αὐτοῦ μένει ὑπέγγυον εἰς τοὺς δανειστάς, οἵτινες δύνανται νὰ προσβάλωσι τὴν πώλησιν καὶ ὡς δολίαν.

Τὸ ἀνωτέρω ἄρθρον δὲν ἀφορᾷ τοὺς προνομιούχους δανειστάς, ὧν τὰ προνόμια δὲν ἀποσβέννυνται διὰ τῆς ἑκουσίας πωλήσεως, ἀλλ' ἀφορᾷ τοὺς ἀτομικοὺς δανειστὰς τοῦ ἰδιοκτήτου τοῦ πλοίου, ὅστις ἔσπευσε νὰ τὸ πωλήσῃ πρὶν φθάσῃ εἴς τινα λιμένα, ἵνα μὴ τὸ κατάσχωσιν οἱ δανεισταὶ αὐτοῦ· τοιαύτη πώλησις θεωρεῖται κατὰ νομικὸν πλάσμα, ὡς δολία καὶ ἀπόκειται εἰς τοὺς δανειστὰς νὰ ζητήσωσιν ἀπὸ τὸν ἀγοραστὴν τὰ δάνειά των, ἄλλως τὴν παραχώρησιν τοῦ πλοίου ἢ τοῦ τιμήματος αὐτοῦ (κατ' ἐκλογὴν τῶν δανειστῶν) αἱ δ' ἐν τῷ ἄρθρῳ 196 λέξεις «δύνανται δ' οἱ δανεισταὶ ἂν τὸ κρίνουν εὔλογον καὶ νὰ πολεμήσουν τὴν πώλησιν ὡς δολίαν» δὲν σημαίνουσιν ὅτι ὀφείλουσιν οἱ δανεισταὶ ν' ἀποδείξωσι τὴν δολιότητα τῆς πωλήσεως καὶ ὅτι ἄλλως αὕτη θεωρεῖται δῆθεν ἰσχυρά, ἀπεναντίας ἐκ τοῦ ὅλου τοῦ ἄρθρου ἐξάγεται ὅτι καὶ ἡ εἰλικρινὴς πώλησις θεωρεῖται ἀνίσχυρος καὶ ὅτι οἱ δανεισταὶ προτιμῶντες νὰ ζητήσωσι τὸ τίμημα τοῦ πλοίου παρὰ τοῦ ἀγοραστοῦ, δὲν κωλύονται ἐκ τοῦ κατὰ τὴν πώλησιν ὁρισθέντος εὐτελοῦς τιμήματος, ἀλλ' ἐπικαλούμενοι δόλον ὡς πρὸς τὸ τίμημα, δικαιοῦνται νὰ ζητήσωσι τὸ ἀντάξιον.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 8 τοῦ ἀπὸ 15 Νοεμβρίου 1836 Νόμου περὶ Ἀστυνομίας τῆς Ἐμπορικῆς Ναυτιλίας, ἰδιοκτῆται ἐμπορικῶν πλοίων ἀναγνωρίζονται μόνον ὅσοι ἐκπληρώσαντες τοὺς ὅρους τῶν ἄρθρ. 6 καὶ 12 τοῦ Διατάγματος 14 Νοεμβρίου 1836 κατεγράφησαν ὡς τοιοῦτοι εἰς τὸ νηϊλόγιον τοῦ ἁρμοδίου λιμένος καὶ εἰς τὸ ἔγγραφον τῆς ἰδιοκτησίας καὶ ὅσοι νομίμως κληρονομήσαντες ἢ ἀποκτήσαντες τακτικῶς πλοῖα, ἐφρόντισαν νὰ γενῇ εἰς τὸ ἁρμόδιον νηϊλόγιον ἡ ἀντικατάστασις τῶν ὀνομάτων αὐτῶν καὶ νὰ ἐκδοθῇ τὸ ἀνῆκον ἔγγραφον ἰδιοκτησίας.

Κατὰ τὰς ὑπ' ἀριθ. 176 τοῦ 1848. 245 τοῦ 1850. 35 τοῦ 1851 167 τοῦ 1854. 27 καὶ 302 τοῦ 1865 καὶ 74 τοῦ 1867 ἀποφάσεις τοῦ Ἀρείου Πάγου, ἡ ἐγγραφὴ εἰς τὸ νηϊλόγιον ἀπαιτεῖται διὰ τοὺς τρίτους οἵτινες ἐν ἀγνοίᾳ ὄντες τῆς πωλήσεως καὶ μὴ ἰδόντες ἐγγραφὴν εἰς τὸ νηϊλόγιον δύνανται νὰ ἐξασκήσωσι δικαιώματα ἐπὶ τοῦ πλοίου εἴτε ὡς δανεισταί, εἴτε ὡς δεύτεροι ἀγορασταί, ὅταν ὅμως οἱ τρίτοι ἐγνώριζον ὁπωσδήποτε τὴν γενομένην πώλησιν καίτοι

μὴ ἐγγραφεῖσαν εἰς τὸ νηϊλόγιον, δὲν δύνανται νὰ προτείνωσι καμμίαν ἐκ τῆς παραλείψεως τῆς ἐγγραφῆς ἔνστασιν.

Τὸ ζήτημα τοῦτο ἀμφισβητεῖται καὶ εἰς τὴν Γαλλίαν μεταξὺ τῶν Συγγραφέων καὶ Δικαστηρίων, τῶν μὲν παραδεχομένων ὅτι ἡ ἐγγραφὴ ἀπαιτεῖται ὡς πρὸς τὸ κῦρος τῆς πωλήσεως, οὐ μόνον ὡς πρὸς τοὺς τρίτους ἀλλὰ καὶ ὡς πρὸς τοὺς συμβαλλομένους, τῶν δὲ ἰσχυριζομένων ὅτι ἡ διατύπωσις εἶναι ἀστυνομικὴ καὶ σκοπεῖ νὰ ἐμποδίσῃ τὴν εἰς τοὺς ἀλλοδαποὺς πώλησιν τῶν πλοίων, ἑτέρων δὲ πρεσβευόντων ὅτι ἡ διατύπωσις δὲν ἔχει καμμίαν ἐπιῤῥοὴν μεταξὺ πωλητοῦ καὶ ἀγοραστοῦ, διότι ἡ ἰδιοκτησία θεωρεῖται τελεία ἀπὸ τῆς πωλήσεως, ἀλλ' ὅτι ὡς πρὸς τοὺς ἀγνοοῦντας αὐτὴν τρίτους ἔχει ἐπιῤῥοήν, ἄλλως ἐὰν τὴν ἐγνώριζον δὲν ἔχουσι κανὲν δικαίωμα νὰ προτείνωσι τὴν παράλειψιν ταύτην (Ῥάλλη § 638)· ἡμεῖς ὅμως φρονοῦμεν ὅτι ἀπέναντι τῆς ῥητῆς διατάξεως τοῦ ἐγχωρίου Νόμου, πᾶσα διάκρισις εἶναι ἀσυγχώρητος καὶ ὅτι οὐδεὶς ἀναγνωρίζεται ἰδιοκτήτης πλοίου ἂν δὲν συνεμορφώθη μὲ τὰς διατυπώσεις του Νόμου·— ἡ ἐγγραφὴ εἰς τὸ νηϊλόγιον ἀποτελεῖ, οὕτως εἰπεῖν, ἓν σύστημα μεταγραφῆς, κατὰ δὲ τὰς περὶ μεταγραφῆς ἀρχάς, ἐνόσῳ δὲν ἐγένετο μεταγραφὴ τοῦ τίτλου τῆς κυριότητος, οἱ τρίτοι καίτοι γνωρίζοντες τὸν τίτλον, δὲν δικκωλύονται νὰ ἐξασκήσωσι τὰ δικαιώματά των κατὰ τοῦ πωλητοῦ καὶ ἐπ' αὐτοῦ τοῦ πωληθέντος ἀλλὰ μὴ μεταγραφέντος ἀντικειμένου, καὶ αὐτὸς δὲ ὁ πωλητὴς πωλῶν ἐκ δευτέρου τὸ μήπω μεταγραφὲν κτῆμα, ἢ ὑποθηκεύων αὐτό, ἐνεργεῖ ἰσχυρὰν πρᾶξιν, ἄρα καὶ ὁ τέως ἰδιοκτήτης τοῦ πλοίου δύναται ἰσχυρῶς νὰ πωλήσῃ αὐτὸ εἰς ἕτερον ἢ νὰ ναυτικοδανεισθῇ ἐπ' αὐτοῦ, ἐνόσῳ δὲν ἐγένετο τοὐλάχιστον ἡ ἐγγραφή.

Περὶ κατασχέσεως πλοίων.

Ἄρθρ. 197—215.

Περὶ τῶν ἄρθρων τούτων διεπραγματεύθημεν ἐν ἐκτάσει εἰς τὰς Σελ. 145—155 τοῦ β'. παραρτήματος τῆς Δικαστικῆς Πρακτικῆς ἐπὶ τῆς Πολ. Δικονομίας, ὑποβαλόντες καὶ ὑποδείγματα συντηρητικῶν καὶ ἀναγκαστικῶν κατασχέσεων πλοίων, δηλοποιήσεων πλειστηριασμοῦ καὶ πρόγραμμα τοῦ ἐπὶ τῆς πωλήσεως εἰσηγητοῦ δικαστοῦ μετὰ τῶν ἀναγκαίων ἀναπτύξεων καὶ ὁδηγιῶν, ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ Ἐμ. Νόμου, ὅθεν καὶ παραπέμπομεν ἕκαστον εἰς τὰ ἐκεῖ ἐκτεθέντα.

Προσθέτομεν δὲ καὶ ἐνταῦθα ὅτι κατὰ τὰς ὑπ' ἀριθ. 7 τοῦ 1847 καὶ 267 τοῦ 1859 ἀποφάσεις τοῦ Ἀρείου Πάγου, ἐπὶ κατασχέσεως πλοίων ἐφαρμόζεται ὁ Ἐμ. Νόμος καὶ οὐχὶ ἡ Πολ. Δικονομία καὶ ὅτι ὁ τρόπος τῆς κατασχέσεως καὶ ὁ ὑπολογισμὸς τῆς ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 198 τοῦ Ἐμ. Νόμου ὡρισμένης προθεσμίας τῶν 24 ὡρῶν, κανονίζονται

κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ Ἐμπ. Νόμου καὶ οὐχὶ κατὰ τὸ ἄρθρ. 193 τῆς Πολ. Δικονομίας.

Τὸ Ἐφετεῖον Ναυπλίας διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 973 τοῦ 1859 ἀποφάσεώς του ἐθεώρησεν ἀκύρους τὰς περὶ κατασχέσεως διατάξεις τοῦ Ἐμ. Νόμου, ἀπέναντι τῶν μεταγενεστέρων διατάξεων τῆς Πολ. Δικονομίας· ἡ ἀπόφασις τοῦ Ἐφετείου εἶναι ὀρθὴ διὰ τοὺς ἐν αὐτῇ λόγους καὶ προσέτι· α') διότι ἡ Πολ. Δικονομία ὡς νεωτέρα τοῦ Ἐμ. Νόμου διαγράψασα ἴδιον σύστημα περὶ κατασχέσεως κινητῶν κλπ. οὐδεμίαν ἐξαίρεσιν ἔκαμεν ἐπὶ πλοίων, ἀπεναντίας ἐπιβάλλουσα διὰ τοῦ ἄρθρου 1031 πρόσθετον ἐγγύησιν ἐπὶ συντηρητικῆς κατασχέσεως πλοίων, ἐν τῷ ἄρθρῳ 1037 διαγράφει καὶ τὸν τρόπον πάσης τοιαύτης κατασχέσεως κατὰ τὰ ἐν τῷ ἄρθρῳ 886 καὶ ἐπ. δηλ. ὅπως καὶ τῶν λοιπῶν κινητῶν, ἐν τέλει δὲ διὰ τοῦ ἄρθρ. 1100 ἀκυροῖ ὅλας τὰς εἰς αὐτὴν ἀντιβαινούσας διατάξεις προγενεστέρων Νόμων· β') διότι κατὰ κανόνα ἀπαράβατον, αἱ μεταγενέστεραι διατάξεις καταργοῦν πάσας τὰς ἀντιβαινούσας εἰς ταύτας προγενεστέρας, ἄνευ διακρίσεως γενικότητος ἢ ἰδικότητος καὶ μάλιστα ἀφοῦ ῥητῶς ἀκυροῖ ταύτας ἄνευ τινὸς ἐξαιρέσεως (N. 7 cod. 1, 44 καὶ N. 12. Βασιλ. 2, 6)· γ') διότι ἄλλως ὁ Ἐμ. Νόμος δὲν ἀποτελεῖ ἐξαιρετικὰς διατάξεις καθότι κατὰ τὴν σύστασιν αὐτοῦ δὲν ὑπῆρχον Δικονομικαὶ διατάξεις — εἶναι δὲ γελοῖον νὰ παραδεχθῶμεν ἐξαιρετικὰς διατάξεις ἐκεῖ ὅπου δὲν ὑπάρχουν ἄλλαι διατάξεις, ἐνῷ ἡ ἐξαίρεσις σημαίνει διαστολὴν ἀπέναντι ἄλλων διατάξεων· δ') διότι ὡς προεξεθέσαμεν, ἡ Δικονομία προβλέπει καὶ ἐπὶ πλοίων διὰ τοῦ ἄρθρου 1031 καὶ τὰ ὑπήγαγεν εἰς τὴν διαδικασίαν τοῦ ἄρθρ. 886· ε') διότι ἡ Δικονομία καινοτομήσασα καθ' ὅλων ἀνεξαιρέτως τῶν προηγουμένων Νόμων, καὶ ἀκυροῦσα τούτους ἐφ' ὅσον ἀντιβαίνουσιν εἰς ταύτην, ὅπου ἠθέλησε νὰ κάμῃ ἐξαιρέσεις, τὰς ἔκαμε ῥητῶς ὡς προκύπτει ἐκ τῶν ἄρθρ. 694 καὶ 416—419 τῆς Πολ. Δικον.· ς') διότι ἂν ἐσκόπει νὰ διατηρήσῃ ἐν ἰσχύϊ τὰς περὶ κατασχέσεως πλοίων διατάξεις τοῦ Ἐμπ. Νόμου, ἔπρεπε νὰ κανονίσῃ περὶ ὑπαλλήλου τοῦ πλειστηριασμοῦ, περὶ τῆς ἁρμοδιότητος τοῦ Δικαστηρίου, περὶ τῆς διαδικασίας καὶ τοῦ διορισμοῦ τοιούτου ὑπαλλήλου ἤθελε διαλάβει περὶ ἀγγελιῶν, πίνακος κατατάξεως, περὶ ἀνακοπῶν αὐτοῦ, καὶ περὶ τοῦ ἁρμοδίου Δικαστηρίου, περὶ τοῦ εἴδους τῶν ἐνστάσεων καὶ τῶν ἐνδίκων μέσων κλπ. κλπ. παρέλειψε δ' ὅλα ταῦτα διότι ἠρκέσθη εἰς μόνας τὰς περὶ κατασχέσεως κινητῶν καὶ ἐπὶ τῶν πλεπομένων διατάξεις τῆς Πολ. Δικονομίας.

Δὲν δύναται νὰ συνυπάρξῃ ἡ ἰσχὺς τοῦ Ἐμ. Νόμου καὶ τῆς Πολ. Δικονομίας, διότι διαμάχονται μεταξύ των καὶ ὡς πρὸς τὴν προθεσμίαν τῆς ἐπιταγῆς, καὶ ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῶν ἐπιδόσεων καὶ

τοιχοκολλήσεων, καὶ ὡς πρὸς τὴν ἐθιμοταξίαν τοῦ πλειστηριασμοῦ καὶ ὡς πρὸς τὸ πρόσωπον τὸ ὁποῖον θέλει ἐνεργήσει τὰ προγράμματα καὶ τὰς γνωστοποιήσεις, καθόσον ταῦτα γίνονται ἐν Γαλλίᾳ ὑπὸ τῶν πληρεξουσίων καὶ διότι ὁ Ἐμ. Νόμος διατάσσει τὴν σύλληψιν καὶ φυλάκισιν τοῦ μὴ πληρώσαντος ὑπερθεματιστοῦ πρὸ τοῦ ἀναπλειστηριασμοῦ, ὅπερ ἀντιβαίνει εἰς τ' ἄρθρ. 903 τῆς Πολ. Δικονομίας καὶ ἐν γένει εἰς τὰς περὶ προσωπικῆς κρατήσεως ἀρχὰς καθ' ἃς οὐδεὶς φυλακίζεται ἄνευ ἀποφάσεως καὶ πρὸ τῆς παρελεύσεως τῆς πρὸς ἐπιταγὴν προθεσμίας·—ἐκτὸς δὲ τούτου, ὁ Ἐμ. Νόμος ἐπιτρέπει τὴν κατάσχεσιν καὶ πρὸ τῆς ἀγωγῆς καὶ καθιεροῖ διαδικασίαν πωλήσεως ὅλως ἀτελῆ καὶ ἀσυνάρτητον χωρὶς νὰ προσδιορίζῃ εἰς ποῖον Δικαστήριον εἰσάγεται τὸ περὶ κατασχέσεως καὶ παρά τινος Δικαστηρίου διορίζεται εἰσηγητής· ὅλα ταῦτα ἐν Γαλλίᾳ συμβιβάζονται μετὰ τῶν σχετικῶν διατάξεων τῆς Γαλλικῆς Δικονομίας, ἀλλ' εἰς τὴν Ἑλλάδα δὲν δυνάμεθα νὰ κάμωμεν χρῆσιν τῆς Γαλλικῆς Δικονομίας.

Εἰς τὴν Γαλλίαν ἡ οὐσιαστικὴ Νομοθεσία εἶναι σύμμικτος μετὰ τῆς τυπικῆς, ἕνεκα τούτου εἰς τὸν Γαλλικὸν Κώδηκα περιελήφθησαν αἱ περὶ διαζεύξεως καὶ χωρισμοῦ ἀπὸ τραπέζης καὶ κοίτης διατυπώσεις καὶ τὰ ἔνδικα μέσα (ἄρθρ. 234—306) αἱ περὶ υἱοθεσίας διατυπώσεις (ἄρθρ. 353—360) αἱ περὶ ἐπιτροπείας ἀνηλίκων, περὶ ἐκποιήσεως περὶ χειραφεσίας ἀπαγορεύσεως καὶ ἀντιλήπτορος διατυπώσεις (ἄρθρ. 389—515) αἱ περὶ διανομῆς καὶ σφραγίσεως κλπ. (ἄρθρ. 815—842) αἱ περὶ ἐγγράφου ἀποδείξεως, βιβλίων ἀντιγράφων καὶ οἱ περὶ ἀποδείξεως, ὁμολογιῶν καὶ ὅρκων Κανόνες (ἄρθρ. 1317—1369)—τὰ περὶ προνομίων καὶ ὑποθηκῶν μετὰ τῶν διατυπώσεων (ἄρθρ. 2092—2203) κλπ.—Εἰς δὲ τὸν Ἐμπορικὸν Νόμον περιελήφθησαν ἄπειροι δικονομικαὶ διατάξεις ὡς καὶ Ποινικοὶ Νόμοι.

Ὁ ἡμέτερος ὅμως Νομοθέτης δὲν ἠκολούθησε τὸ ἀνάμικτον τοῦτο σύστημα, διότι διὰ τῆς Πολ. Δικονομίας ἀνταπεκρίθη εἰς ὅλας τὰς ἀνάγκας τοῦ οὐσιαστικοῦ νόμου καὶ ἰδίως εἰς τὸ περὶ ἐκτελέσεως ἔχομε πλῆρες σύστημα μὴ ἔχον ἀνάγκην τῆς παραμικρᾶς συμπληρώσεως ὅθεν εἶναι ἀδικώτατον νὰ κάμνωμεν χρῆσιν ξένων Νομοθεσιῶν καὶ τοιουτοτρόπως ν' ἀσχημίζωμεν τὴν λαμπρὰν (τῇ ἀληθείᾳ) Νομοθεσίαν μας.

Ὁ Ἐμπορικὸς Νόμος εἶναι τῷόντι ἐξαιρετικὸς Νόμος, ἀλλὰ μόνον ὡς πρὸς τὰς ῥητῶς εἰς αὐτὸν ἀναγομένας ὑποθέσεις, οὐδέποτε δὲ εἰς τὸ περὶ ἐκτελέσεως κεφάλαιον (ἄρθρ. 718, 863 Πολ. Δικονομίας καὶ διάταγμα ἁρμοδιότητος) ἴσ!α ἴσ!α διότι εἶναι ἐξαιρετικός, δὲν δύναται νὰ ἰσχύῃ ὡς πρὸς ἄλλας διατάξεις περὶ ὧν προεῖδεν ἡ Πολ. Δι-

χονομία, ἥτις ἐκανόνισε καὶ περὶ τῆς ἐκτάσεως τῆς ἰσχύος τοῦ Ἐμπ. Νόμου καὶ κατέστησεν αὐτὸν ἄχρηστον ὡς πρὸς τὰ λοιπά.

Ἐπιμένοντος δὲ τοῦ Ἀρείου Πάγου εἰς τὴν ἐν Ἑλλάδι ἐφαρμογὴν ξένης Νομοθεσίας καὶ παναρχαίας διαδικασίας πωλήσεως πλοίων διὰ φανῶν καὶ λαμπάδων, ἠναγκάσθημεν εἰς τὸ εἰρημένον παράρτημα ν' ἀναπτύξωμεν τὰς σχετικὰς διατάξεις τοῦ Ἐμπ. Νόμου καὶ νὰ καταστρώσωμεν διάφορα ὑποδείγματα.

Κατὰ τὴν ὑπ' ἀρθ. 178 τοῦ 1860 ἀπόφ. Ἀρ. Πάγου, ἡ παράλειψις τοῦ διορισμοῦ ἀντικλήτου (ἀρθρ. 200 καὶ 204 Ἐμπ. Νόμου) εἶναι οὐσιώδης καὶ ἐπιφέρει τὴν ἀκύρωσιν τῆς κατασχέσεως, καθότι ὁ ὀφειλέτης δύναται προκαταβάλλων τὸ χρέος εἰς τὸν ἀντίκλητον ν' ἀπαλλαγῇ τῶν σπουδαίων συνεπειῶν, εἰς ἃς δύναται νὰ ὑποκύψῃ ἡ ἐμπορική του πίστις καὶ κατάστασις ὡς ἐκ τῆς διατηρήσεως τῶν ἐνεργηθέντων κατ' αὐτοῦ ἀναγκαστικῶν μέτρων, ὅπερ δὲν δύναται νὰ πράξῃ, μὴ ὑπάρχοντος ἐν τῷ τόπῳ τῆς καταδιώξεως προσώπου εἰς ὃ νὰ καταβάλῃ τὸ χρέος.

Κατὰ τὰς ὑπ' ἀριθ. 190 τοῦ 1852 καὶ 25 τοῦ 1853 ἀποφ. Ἀρ. Πάγου, τὸ ἄρθρον 213 Ἐμπ. Νόμου διατάσσει μὲν ὅτι οἱ δανεισταὶ μὴ προσάγοντες τὰ δικαιόγραφά των ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν, ἀφ' ἧς κληθῶσι πρὸς τοῦτο, δὲν συμμετέχουσιν εἰς τὴν διανομὴν, ἀλλ' ἡ διάταξις αὕτη σκοπὸν ἔχουσα τὴν ἀπόδειξιν τῶν ἀπαιτήσεων τῶν δανειστῶν δὲν ἀποκλείει τοὺς βραδύτερον μὲν, ἀλλὰ πρὶν ἢ περαιωθῇ ἡ διανομὴ, προσάγοντας τὰς ἀποδείξεις των δανειστὰς, οἵτινες δύνανται νὰ συμμεθέξωσιν εἰς τὴν μήπω γενομένην διανομὴν.

Κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 35 τοῦ 1851 ἀποφ. Ἀρ. Πάγου, ἡ παρὰ τοῦ ἄρθρ. 213 Ἐμπ. Νόμου περὶ καταθέσεως τῶν χρεωστικῶν ἀποδείξεων διατεταγμένη προθεσμία δὲν ἀφορᾷ τὸν ἐπισπεύδοντα τὸν πλειστηριασμὸν δανειστὴν, ἀλλὰ τοὺς λοιποὺς δανειστὰς καθότι κατὰ τὸ ἄρθρ. 204 ὁ ἐπισπεύδων δανειστὴς πρέπει νὰ φανερώσῃ διὰ τῶν διακηρύξεων τ' ἀποδεικτικὰ ἔγγραφά του ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὁποίων ἐκτελεῖται ὁ πλειστηριασμὸς, ἄρα ὁ τίτλος αὐτοῦ εἶναι γνωστὸς εἰς πάντα πρὸ τῆς κατακυρώσεως, καθότι οὗτος κλητεύει τοὺς δανειστὰς πρὸς ἐμφάνισιν τῶν χρεωστικῶν ἀποδείξεών των, καὶ ἑπομένως ἡ προθεσμία δὲν τρέχει κατ' αὐτοῦ ἀλλὰ κατὰ τῶν κλητευομένων (ἄρθρ. 193 Πολ. Δικον) καὶ καθότι διὰ νὰ θεωρηθῇ ὑποχρεωτικὴ ἡ δευτέρα τοῦ ἄρθρου 213 Ἐμπ. Νόμου διάταξις, πρέπει ὁ ἐπικαλούμενος αὐτὴν νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν πρώτην τουτέστι νὰ κλητεύσῃ τὸν δανειστήν.

Κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 84 τοῦ 1851 ἀποφ. Ἀρ. Πάγου τὸ κατὰ τὸν διάπλουν εὑρισκόμενον πλοῖον δὲν δύναται νὰ κατασχεθῇ εἰμὴ διὰ χρέη τοῦ τελευταίου τούτου πλοῦ, ἢ γινόμενα εἰς τὸν τόπον ὅπου τυχαίως

προσωρμίσθη τὸ πλοῖον, ἡ δὲ ἀπόδειξις τοῦ ἀπόπλου καὶ κατάπλου πρέπει νὰ προκύψῃ ἐκ τῶν πρὸς διάπλουν ἀναγκαίων ἐγγράφων·— ἡ κατάσχεσις αὕτη αἴρεται δι' ἐγγυήσεως (ἄρθρ. 215 Ἐμπ. Νόμου).

Κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 233 τοῦ 1849 ἀποφ. Ἀρείου Πάγου τὸ ἄρθρ. 212 Ἐμπ. Νόμου δὲν ἀπαιτεῖ τὴν εἰς τὸν ἐπισπεύδοντα τὴν ἐκποίησιν τοῦ πλοίου κοινοποίησιν τοῦ ἐγγράφου δι' οὗ ἕτερος δανειστὴς ζητεῖ νὰ μεθέξῃ τῆς διανομῆς τῶν ἐκ τῆς πωλήσεως τοῦ πλοίου χρημάτων πρὸς ἐξόφλησιν ἀπαιτήσεων αὐτοῦ, καὶ τὸ ὁποῖον ἔγγραφον ἡ μὲν Πολ. Δικονομία ὀνομάζει ἀναγγελτήριον (ἄρθρ. 909, 936, 937 Πολ. Δικονομίας), ὁ δὲ Ἐμπ. Νόμος, ἔγγραφον ἀνακοπῆς κατὰ τῆς παραδόσεως τοῦ ἐκπλειστηριάσματος.

Περὶ τῶν ἰδιοκτητῶν πλοίων.

Ἄρθρ. 216—220.

Κατὰ τὸ ἄρθρον 216, πᾶς ἰδιοκτήτης πλοίου εἶναι πολιτικῶς ὑπεύθυνος περὶ τῶν πράξεων τοῦ πλοιάρχου, καθόσον ἀφορῶσι τὸ πλοῖον καὶ τὴν ἀποστολήν· — ἡ εὐθύνη παύει μετὰ τὴν ἐγκατάλειψιν τοῦ πλοίου καὶ τοῦ ναύλου.

Ἐκ τοῦ ἀνωτέρω ἄρθρου ἐξάγεται ὅτι ὁ ἰδιοκτήτης πλοίου ὅστις διώρισε πλοίαρχον πρὸς διεύθυνσιν αὐτοῦ, εἶναι ὑπόχρεως εἰς τὰς μετὰ τρίτων συμβάσεις τοῦ πλοιάρχου, ἃς οὗτος ἐνήργησε διαρκούσης τῆς ἀντιπροσωπείας του καὶ ἐντὸς τῆς ἐντολῆς ἢ τῆς νομίμου ἐξουσίας του καὶ κατὰ τὰς νομίμους διατυπώσεις· ὅθεν πᾶσα πρᾶξις τοῦ πλοιάρχου ἐνεργηθεῖσα μετὰ τὴν παῦσιν τῆς πλοιαρχίας του, ἢ μετὰ τὸ ναυάγιον τοῦ πλοίου ἢ καθ' ὑπέρβασιν τῆς ἐντολῆς, δὲν εἶναι ὑποχρεωτικὴ διὰ τὸν ἰδιοκτήτην αὐτοῦ, ὡς ἐπίσης καὶ ὅλαι αἱ ἀθέμιτοι πράξεις τοῦ πλοιάρχου, ἢ ὅσαι δὲν ἔγειναν κατὰ τὰς νομίμους διατυπώσεις, ἢ ὅσαι ἐγένοντο παρ' αὐτοῦ ἀτομικῶς, δὲν εἶναι ὑποχρεωτικαὶ διὰ τὸν κύριον τοῦ πλοίου (Pardessus § 661)· ἐὰν ὅμως οἱ τρίτοι δὲν ἐγνώριζον τὴν περιωρισμένην ἐντολὴν τοῦ πλοιάρχου, δὲν δύνανται νὰ παραβλαφθῶσιν ἐκ τοῦ ἀγνώστου τούτου περιστατικοῦ, ἀρκεῖ νὰ πρόκηται περὶ τοιαύτης πράξεως ἥτις κατὰ γενικὴν ἀρχὴν ἀνάγεται εἰς τὴν διαχείρισιν τοῦ πλοιάρχου.

Ἀξιοποίνους πράξεις ἐννοοῦμεν τὰ ἐγκλήματα ὅσα πράξῃ ὁ πλοίαρχος κατὰ τρίτων προσώπων μηδόλως μετ' αὐτοῦ ὡς πλοιάρχου συμβληθέντων·—ὅθεν ἂν κατόπιν ἰσχυρῶν συμβάσεων συναφθεισῶν ἐντὸς τῆς ἐντολῆς καὶ τῆς ἐξουσίας τοῦ πλοιάρχου, οὗτος φανῇ καταχραστής, π. χ. ἀρνηθῇ νὰ μεταφέρῃ τὰς φορτωθείσας πραγματείας εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον, ἢ τὰς σφετερισθῇ ἢ τὰς ἐκποιήσῃ παρανόμως ἢ τὰς βλάψῃ

ὑπαιτίως, ὁ κύριος τοῦ πλοίου εἶναι ὑπόχρεως εἰς τὰς συνεπείας, (ἔχων δικαίωμα ἀναγωγῆς κατὰ τοῦ πλοιάρχου), καθόσον δὲν πρόκειται κυρίως περὶ ἀδικήματος τοῦ πλοιάρχου ἀλλὰ περὶ ἀθετήσεως ὑποσχέσεως καὶ ὑποχρεώσεως συνομολογηθείσης δι' ἐγκύρου συμβάσεως ὑπὸ τοῦ πλοιάρχου ὡς ἀντιπροσώπου τοῦ ἰδιοκτήτου τοῦ πλοίου, ὅστις ἀναλαμβάνει εὐθύνην διὰ τὴν ἀκριβῆ καὶ πιστὴν ἐκπλήρωσιν τῆς συμβάσεως.

Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ πλοίου ἐνδέχεται νὰ περιπέσῃ εἰς μεγάλας ζημίας καὶ καταστροφὰς ἕνεκα τῆς κακῆς ἢ ἀνοήτου διαγωγῆς τοῦ πλοιάρχου, ἕνεκα τούτου ὁ Νόμος ἐφάνη ἐπιεικὴς πρὸς αὐτὸν, διότι ἐπιτρέψας εἰς τοῦτον τὴν ἐγκατάλειψιν τοῦ πλοίου καὶ τοῦ ναύλου, ἀπαλλάσσει τοῦτον πάσης εὐθύνης· ἐννοεῖται ὅμως ὅτι ὁσάκις ὁ πλοίαρχος ἐξετέλεσε τὴν ἐντολὴν τοῦ ἰδιοκτήτου τοῦ πλοίου καὶ ἐντεῦθεν ἐγεννήθησαν ὑποχρεώσεις ὑπερτεροῦσαι τὴν ἀξίαν τοῦ πλοίου καὶ τοῦ ναύλου, δὲν κεῖται εἰς χεῖρας τοῦ ἰδιοκτήτου τοῦ πλοίου νὰ ἐγκαταλείψῃ τοῦτο καὶ τὸν ναῦλον καὶ ν' ἀπαλλαχθῇ τῶν περαιτέρω συνεπειῶν, διότι εἰς τὴν περίστασιν ταύτην ἐνέχεται εἰς ἀκέραιον κατὰ τὰς περὶ ἐντολῆς ἀρχὰς, τόσῳ μᾶλλον ὅσον καὶ ἂν οἱ τρίτοι ἀπευθυνθῶσι κατὰ τοῦ πλοιάρχου καὶ ὑποχρεώσωσιν αὐτὸν, οὗτος θὰ ἔχῃ δικαίωμα ἀναγωγῆς κατὰ τοῦ διορίσαντος αὐτὸν ἰδιοκτήτου τοῦ πλοίου, ὥστε καὶ διὰ τοῦ μέσου τούτου ὁ ἰδιοκτήτης δὲν ἀποφεύγει τῶν συνεπειῶν τῆς ἐντολῆς του, οὔτε δύναται νὰ ἐπιῤῥίψῃ τὸ βάρος εἰς τὸν πλοίαρχον· ἐννοεῖται δ' ὡσαύτως ὅτι ἐὰν τὸ πλοῖον ἦναι ἤδη ὑπέγγυον εἰς τὴν πληρωμὴν ἄλλων ὑποχρεώσεων νομίμως κατηρτισμένων, δὲν δύναται ὁ ἰδιοκτήτης αὐτοῦ νὰ τὸ ἐγκαταλείψῃ ὡς ἔχει, διότι τότε οὐδὲν προσφέρει εἰς τοὺς τρίτους, ὅθεν ὀφείλει νὰ τὸ ἐλευθερώσῃ καὶ τὸ προσφέρῃ γυμνὸν ἄλλων προηγουμένων ὑποχρεώσεων.

Καθ' ἃς περιπτώσεις ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ πλοίου δὲν δύναται ν' ἀπαλλαχθῇ νομίμως ἐκ τῶν ὑποχρεώσεων τοῦ πλοιάρχου καὶ δὲν προτιμᾷ νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸ πλοῖον καὶ τὸν ναῦλον, ἐνέχεται πολιτικῶς, ὃ ἐστὶ δὲν ἐνάγεται εἰς τὸ Ἐμποροδικεῖον, οὐδ' ὑπόκειται εἰς προσωπικὴν κράτησιν καὶ τοῦτο εἶναι ἓν εὐεργέτημα τοῦ Νόμου πρὸς τὸν ἰδιοκτήτην ὅστις γίνεται θῦμα τῆς ἀβελτηρίας ἢ τῆς κακῆς διαχειρίσεως τοῦ πλοιάρχου του·—ἐφ' ὅσον ὅμως αἱ ὑποχρεώσεις προέρχονται ἐξ ἐντολῆς τοῦ ἰδιοκτήτου, τότε αἱ πράξεις κρίνονται ὡς ἐκ τῆς ἰδιότητος αὐτῶν ἤτοι ὡς ἐμπορικαὶ (ἀρθρ. 3 ἀρμοδ.) καὶ προκαλοῦσι τὴν προσωπικὴν κράτησιν τοῦ ἰδιοκτήτου τοῦ πλοίου, διότι οὗτος θεωρεῖται ὡς ἀπ' εὐθείας συμβαλλόμενος.

Αἱ ἀνωτέρω ὑποχρεώσεις τοῦ ἰδιοκτήτου τοῦ πλοίου ἕνεκα τῶν πράξεων τοῦ πλοιάρχου ἐξυπακούονται καὶ διὰ τὰς πράξεις τοῦ ὑπὸ τοῦ

πλοιάρχου, ἐντὸς τῆς ἐξουσίας του διοριζομένου ἀναπληρωτοῦ, ἢ πρωρέως (πιλότου) καὶ τῶν ὑπὸ τοῦ πλοιάρχου ἢ τοῦ ἰδιοκτήτου διοριζομένων ναυτῶν (**Pardessus 664**).

Ὅταν τὸ πλοῖον ἀνήκη εἰς πολλοὺς ἰδιοκτήτας, πρέπει νὰ συμφωνήσωσιν ἅπαντες εἰς τὴν ἐγκατάλειψιν αὐτοῦ καὶ τοῦ ναύλου διότι τὸ ἐκλεκτικὸν δικαίωμα τῆς ἐγκαταλείψεως ἀποτελεῖ ἀπαλλοτρίωσιν ἰδιοκτησίας καὶ ἀνήκει εἰς τὴν ἐκλογὴν καὶ διάθεσιν τοῦ ἰδιοκτήτου, ὅστις δὲν δύναται νὰ ἐκβιασθῇ εἰς τὴν ἐγκατάλειψιν διὰ τῆς ἰσοψηφίας ἢ πλειοψηφίας τῶν ἄλλων ἰδιοκτητῶν·—οἱ θέλοντες νὰ κάμωσιν ἐγκατάλειψιν τοῦ μεριδίου των ἀπαλλάσσονται τῆς ἀναλογούσης αὐτοῖς εὐθύνης ἐκ τῶν πράξεων τοῦ πλοιάρχου, οἱ δὲ μὴ θέλοντες, ἐνέχονται προσωπικῶς καὶ συμμέτρως διὰ τὸ ὑπόλοιπον.

Εἰς τὴν ἐγκατάλειψιν τοῦ ναύλου δὲν περιλαμβάνονται οἱ τυχὸν δεδουλευμένοι ναῦλοι ἐκ προτέρων ταξειδίων, ἀλλ' οἱ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς εὐθύνης καὶ ἐντεῦθεν ὀφειλόμενοι καθαροὶ ἐξόδων ναῦλοι, διότι ἔκτοτε γεννᾶται ἡ ἐνοχὴ τῶν ἰδιοκτητῶν καὶ τὸ ἐκλεκτικὸν δικαίωμα τῆς πληρωμῆς ἢ τῆς ἐγκαταλείψεως τοῦ πλοίου μετὰ τῶν ὠφελειῶν αὐτοῦ·—ὅθεν ἂν μετὰ τοιαύτην ἐνοχικὴν πρᾶξιν δὲν ἐπηκολούθησε ναῦλος, δὲν δύναται; φυσικῷ τῷ λόγῳ καὶ νὰ ἐγκαταλειφθῇ.

Καθ' ἃς περιστάσεις τὸ πλοῖον ἐναυάγησε καὶ δὲν εἶναι δυνατὴ οὐδὲ τελεσφόρος ἡ ἐγκατάλειψις αὐτοῦ καὶ τοῦ ναύλου πρὸς τοὺς τρίτους, (διότι ὡς πρὸς αὐτοὺς ὁ Νόμος ὑποθέτει πλοῖον ὑπαρκτὸν καὶ παραχωρήσιμον καὶ οὐχὶ λείψανα ναυαγίου, καὶ διότι ἡ ἐγκατάλειψις τῶν ναυαγίων πρέπει νὰ γίνῃ εἰς τοὺς ἀσφαλιστὰς διὰ νὰ ἦναι δεκτὴ ἡ περὶ ἀσφαλείας ἀγωγή), δύνανται οἱ ἰδιοκτῆται τοῦ ναυαγήσαντος πλοίου μετὰ προηγουμένην ἐγκατάλειψιν τῶν ναυαγίων εἰς τοὺς ἀσφαλιστὰς, νὰ παραχωρήσωσι πρὸς τοὺς τρίτους τὰς ἐναντίον τῶν ἀσφαλιστῶν καὶ τῶν φορτωτῶν ἢ παραληπτῶν ἀγωγὰς, ἐγγυόμενοι οὐ μόνον διὰ τὴν ὕπαρξιν τῶν ἀπαιτήσεων ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ ἀξιόχρεων τῶν ἐναχθησομένων, διότι ἄλλως ἡ παραχώρησις μὴ συνοδευομένη μὲ τὰ ἐχέγγυα τῆς πραγματικῆς πληρωμῆς, δὲν θεωρεῖται ὡς ἀναπληροῦσα τὴν ἐγκατάλειψιν τοῦ πλοίου καὶ τοῦ ναύλου· ἐννοεῖται δ' ὅτι ὁσάκις ἡ ἀσφάλεια ἦτο μερικὴ ἢ τόσον τοῖς 0|0 ὀλιγώτερον τῆς ἀξίας τοῦ πλοίου (ὡς εἴθισται) ὁ ἰδιοκτήτης δὲν ἀπαλλάσσεται ἐντελῶς διὰ τῆς ἐκχωρήσεως τῶν ἀγωγῶν, ἀλλ' ὀφείλει νὰ συνεισφέρῃ ἐξ ἰδίων του καὶ τὸ ὑπόλοιπον πρὸς συμπλήρωσιν τῆς ἀξίας τοῦ πλοίου·—ὡς πρὸς δὲ τὸν ναῦλον, ἐπειδὴ οὗτος δὲν ὀφείλεται εἰμὴ μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τοῦ πλοὸς καὶ τὴν παράδοσιν τοῦ φορτίου, δὲν ὑποχρεοῦται ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ πλοίου εἰμὴ νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸν ναῦλον τῶν διασωθεισῶν πραγματειῶν, χωρὶς βλάβην τῶν δι-

καιωμάτων τῶν ναυτικῶς δανεισάντων, τῶν ναυτῶν καὶ τῶν κατὰ τὸν πλοῦν ἐξόδων (ἄρθρ. 386 Ἐμπ. Νόμου) ὃ ἐστὶν ὀφείλει νὰ ἐγκαταλείψῃ ὅ,τι περισσεύει ἐκ τοῦ ναύλου.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 227, ὅταν τὸ πλοῖον ἦναι ἐξοπλισμένον πρὸς πόλεμον, (ὡς ἐν ἐμπολέμῳ ἐποχῇ) ὁ ἰδιοκτήτης αὐτοῦ δὲν δύναται νὰ προΐδῃ τὰς ἀδικίας καὶ τὰς ἁρπαγὰς ἃς δύναται νὰ πράξῃ ὁ πλοίαρχος καὶ τὸ πλήρωμα, καὶ διὰ τοῦτο δὲν εἶναι ὑπεύθυνος περὶ τῶν ἐνδεχομένων εἰμὴ μέχρι τῆς ποσότητος περὶ ἧς ἔδωσεν ἐγγύησιν, ἐκτὸς ἐὰν μετέσχεν εἰς τοιαύτας πράξεις ἀμέσως ἢ ἐμμέσως, ἢ ὠφελήθη ἐξ αὐτῶν (ἴδε καὶ ἄρθρ. 56, 57 καὶ 30 τοῦ Ποιν. Νόμου περὶ αὐτουργῶν καὶ συναιτίων καὶ τὸν ἀπὸ 30 Μαρτίου 1845 περὶ ναυταπάτης καὶ πειρατείας Νόμον)·—ἡ ἐγγύησις ὑποτίθηαι Νόμον ἐπιβάλλοντα αὐτὴν καὶ ὁρίζοντα τὸ ποσὸν ταύτης ἀναλόγως τοῦ ὁπλισμοῦ καὶ τοῦ πληρώματος τῶν πολεμιστῶν (ὡς π. χ. ἐν Γαλλίᾳ τὸ ἄρθρον 20 τῆς ἀπὸ 22 Μαΐου 1803 πράξεως τῆς Κυβερνήσεως 2 prairial [χλοηφόρου] τοῦ ἔτους 11).

Μεταξὺ τῶν συγγραφέων γίνεται συζήτησις καὶ διαφωνία διὰ τὴν περίπτωσιν καθ' ἣν ὁ ἰδιοκτήτης πλοίου δὲν εἶναι συνάμα καὶ ἐφοπλιστὴς αὐτοῦ, δηλ. ὅταν τὸ ἐξεμίσθωσεν ἐπὶ μισθώματι ἢ ἀντιχρήσει εἰς ἄλλον, ὅστις τὸ ἔλαβε μὲ τὸν ὑπάρχοντα πλοίαρχον ἢ ἐτοποθέτησεν ἴδιον πλοίαρχον ἐν αὐτῷ, διὰ νὰ κάμῃ ταξείδια καὶ ἐπωφελῆται ἐξ αὐτῶν.—Μολονότι δὲ ἡ περίπτωσις αὕτη δὲν εἶναι συνήθης, διότι οὐδεὶς κατασκευάζει πλοῖον διὰ νὰ λαμβάνῃ μίσθωμα ἐξ αὐτοῦ καὶ νὰ ὑπόκηται εἰς κινδύνους καὶ εὐθύνας ἐκ τῆς διαχειρίσεως τρίτων, μολονταῦτο δὲν εἶναι καὶ ἀδύνατον νὰ ὑπάρξῃ τοιαύτη περίπτωσις, διότι οἱ ἔχοντες πολλὰ κεφάλαια δύνανται νὰ κατασκευάσωσι πλοῖα καὶ πλοιάρια πρὸς ἐνοικίασιν, ἀλλὰ πάντοτε συμφωνοῦν μετὰ τοῦ ἀναλαμβάνοντος ταῦτα περὶ τῶν ἐνδεχομένων·—ἡ τοιαύτη μεταξὺ τοῦ ἰδιοκτήτου τοῦ πλοίου καὶ τοῦ ἐφοπλιστοῦ (ἐνοικιαστοῦ) συμφωνία εἶναι ἰσχυρὰ μεταξύ των, ἀλλ' ὡς πρὸς τοὺς τρίτους οἵτινες ἐζημιώθησαν ἐκ τῶν πράξεων τοῦ πλοιάρχου, εἶναι ὑπέγγυον τὸ πλοῖον καὶ ὁ ἰδιοκτήτης αὐτοῦ, ὑποχρεούμενος νὰ κάμῃ ἐκλογὴν μεταξὺ πληρωμῆς καὶ ἐγκαταλείψεως.

Ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου παρατηροῦμεν ὅτι ἂν ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ πλοίου ἐξεμίσθωσεν ἢ παρεχώρησε τοῦτο εἰς τὸν ἐφοπλιστὴν μὲ τὸν ὑπάρχοντα πλοίαρχον, ἐνέχεται διὰ τὰς πράξεις αὐτοῦ (ἐκτὸς ἐὰν ὑπῆρξεν ἐναντία συμφωνία) ἐὰν δ' ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ πλοίου ἀνεκάλεσε τὸν πλοίαρχόν του καὶ τὸ παρέδωσεν εἰς τὸν ἐφοπλιστήν, ἵνα τὸ διευθύνῃ οὗτος δι' ἰδίου του πλοιάρχου, τότε οἱ ἐκ τῶν πράξεων τοῦ πλοιάρχου τούτου βλαφθέντες τρίτοι, οἵτινες δὲν ἐγνώριζον ὅτι ὁ πλοίαρ-

χος διωρίσθη ὑπὸ τοῦ ἐφοπλιστοῦ, ἔχουσιν ἀγωγὴν κατὰ τοῦ ἰδιοκτήτου τοῦ πλοίου, ὅστις ἐπίσης ἔχει ἀναγωγὴν κατὰ τοῦ ἐφοπλιστοῦ (Pardessus 666).

Κατὰ πᾶσαν περίστασιν καθ' ἣν ὁ ἐφοπλιστὴς ὑπόκειται εἰς ἀποζημίωσιν ἕνεκα τῶν πράξεων τοῦ πλοιάρχου, εἴτε συνεπείᾳ συμφωνίας μετὰ τοῦ ἰδιοκτήτου, εἴτε διότι διώρισεν ἴδιον πλοίαρχον, δὲν δύναται ἄκοντος τοῦ ἰδιοκτήτου, νὰ ἐγκαταλείψῃ εἰς τοὺς τρίτους τὸ πλοῖον, διότι ἐὰν μὲν οἱ τρίται ἐγνώριζον ἐκ τῶν προτέρων τὴν μεταξὺ τοῦ ἰδιοκτήτου καὶ τοῦ ἐφοπλιστοῦ συμφωνίαν περὶ τοῦ ἀνευθύνου τοῦ ἰδιοκτήτου ἐκ τῶν πράξεων τοῦ πλοιάρχου, ἢ ἐγνώριζον ὅτι ὁ ἐφοπλιστὴς διώρισε τὸν πλοίαρχον, τότε δὲν ἔχουσι δικαίωμα ἀγωγῆς κατὰ τοῦ ἰδιοκτήτου ἀλλὰ μόνον κατὰ τοῦ ἐφοπλιστοῦ, ὅστις στερεῖται τοῦ δικαιώματος τῆς ἀναγωγῆς κατὰ τοῦ ἰδιοκτήτου, συνεπῶς δὲ καὶ τοῦ τῆς ἐγκαταλείψεως τοῦ πλοίου· — ἐὰν δὲ οἱ τρίτοι ἐν ἀγνοίᾳ τῶν ἀνωτέρω εὑρισκόμενοι, ἐζημιώθησαν ὑπὸ τοῦ πλοιάρχου, ἔχουσιν ἀγωγὴν κατὰ τοῦ ἰδιοκτήτου τοῦ πλοίου, ὥστε ὁ ἐφοπλιστὴς μὴ ζητούμενος παρὰ τῶν τρίτων δὲν εἶναι ἁρμόδιος οὔτε ἔχει δικαίωμα νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸ ξένον πρᾶγμα πρὸς ἀπαλλαγήν του· — τὸ δικαίωμα τῆς ἐγκαταλείψεως εἰς τοιαύτην περίστασιν ἀνήκει εἰς τὸν ἰδιοκτήτην, ὅστις ἔχων δικαίωμα ἀναγωγῆς κατὰ τοῦ ἐφοπλιστοῦ, ὀφείλει βεβαίως νὰ ζητήσῃ τὴν γνώμην τούτου ἐὰν συμφέρῃ εἰς αὐτὸν ἡ πλήρωμὴ ἢ ἡ ἐγκατάλειψις τοῦ πλοίου καὶ τοῦ ναύλου, διότι ἀφοῦ ἡ εὐθύνη θὰ ἐπιπέσῃ εἰς τὸν ἐφοπλιστὴν (συνεπείᾳ ἀναγωγῆς) δὲν κεῖται εἰς τὴν διάκρισιν τοῦ ἰδιοκτήτου νὰ χειροτερεύσῃ τὴν θέσιν τοῦ ἐφοπλιστοῦ. Π. χ. τὸ πλοῖον ἔχει ἀξίαν 1000 διστήλων·—ἡ ζημία τοῦ πλοιάρχου συνίσταται ἐκ διστήλων 500, ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ πλοίου εἶναι ἐλεύθερος ἢ νὰ πληρώσῃ τὰ 500 δίστηλα, ἢ νὰ παραχωρήσῃ τὸ πλοῖον καὶ νὰ ζημιωθῇ 1000 ἀντὶ τῶν 500·—πᾶσα κακὴ ἐκλογὴ αὐτοῦ ἀφορᾷ τοῦτον καὶ οὐδεὶς δύναται νὰ τὸν παρεμποδίσῃ·—ἀλλ' ἀφοῦ ὁ ἰδιοκτήτης πρόκειται ν' ἀποζημιωθῇ παρὰ τοῦ ἐφοπλιστοῦ, τότε τὸ πρᾶγμα διαφέρει, διότι ἐνεργεῖ ὡς διαχειριστὴς ἀλλοτρίων καὶ πρέπει νὰ καταβάλλῃ τὴν δέουσαν προσοχὴν ἵνα μὴ ζημιώσῃ ἐπίτηδες ἢ ἐκ ῥᾳθυμίας τὸν ἐφοπλιστήν, ὅστις δικαιοῦται ν' ἀντιτάξῃ κατὰ τῆς ἀναγωγῆς τοῦ ἰδιοκτήτου ὅτι κακῶς οὗτος προετίμησε νὰ δώσῃ πλοῖον 1000 διστήλων ἀντὶ ζημίας 500 διστήλων·—ἀντιστρόφως δ' ἐξεταζομένου τοῦ πράγματος, ἐὰν ἡ ἀξία τοῦ πλοίου συνίσταται εἰς 1000 δίστηλα, ἡ δὲ ζημία τοῦ πλοιάρχου ὑπερβαίνῃ ταῦτα, τότε ὁ ἰδιοκτήτης ὀφείλει νὰ προτιμήσῃ τὴν ἐγκατάλειψιν, ἄλλως ὁ ἐφοπλιστὴς θέλει ἀπαντήσει κατὰ τῆς ἀναγωγῆς ὅτι δὲν ὑπόκειται εἰς τὴν πέραν τῆς ἀξίας τοῦ πλοίου γενομένην πλη-

ρωμὴν, διότι διὰ τῆς ἐγκαταλείψεως ἤθελεν ἀποσβεσθῇ ἐντελῶς πᾶσα ἀπαίτησις τῶν τρίτων.

Κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 136 τοῦ 1870 ἀπόφ. τοῦ Ἀρ. Πάγου, κατὰ τὸ ἄρθρ. 216 τοῦ Ἐμπ. Νόμου ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ πλοίου εἶναι ὑπεύθυνος περὶ τῶν πράξεων τοῦ πλοιάρχου καθόσον ἀφορῶσιν εἰς τὸ πλοῖον καὶ τὴν ἀποστολὴν αὐτοῦ, πρᾶξις δὲ τοῦ πλοιάρχου δι' ἣν καὶ αὐτὸς ἐνέχεται, ἐστὶ κατὰ τὸ ἄρθρ. 221 πᾶσα περὶ τὴν ὑπηρεσίαν αὐτοῦ παραδρομὴ καὶ αὐτὴ ἔτι ἡ μᾶλλον ἐλαφρὰ, κατὰ δὲ τὸ ἄρθρον 223 εἰς τὸν πλοίαρχον ἀνήκει νὰ ἐκλέξῃ πάντας τοὺς τοῦ πληρώματος καὶ ὀφείλει μὲν νὰ πράττῃ τὴν ἐκλογὴν ἐκ συμφώνου μετὰ τοῦ παρόντος ἰδιοκτήτου, ἀλλ' ἡ ἀθέτησις τῆν ὑποχρεώσεως ταύτης δὲ ἀπαλλάσσει τὸν ἰδιοκτήτην τῆς εὐθύνης αὐτοῦ πρὸς τοὺς ἀγνοοῦντας τὴν ἀθέτησιν τρίτους, τῆς προερχομένης ἐκ τῶν πράξεων ἢ παραλείψεων τοῦ πληρώματος, περὶ τὴν φύλαξιν τοῦ παραδοθέντος αὐτῷ ἐν τῷ πλοίῳ φορτίου, ἀλλὰ μόνον ὑπεύθυνον καθίστησιν αὐτῷ τὸν πλοίαρχον Ν. πρ. Π. 14, 1. συνδ. τῷ Ν. 11. § 2, 4, 5. ἐν τέλει Π. 14, 3. — ὅτι κατὰ τὰς ἀνωτέρω διατάξεις συνδυαζομένας ἀλλήλαις, ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ πλοίου καὶ ὁ πλοίαρχος καθίστανται ὑπόχρεοι εἰς ἀποζημίωσιν τοῦ τρίτου ὅστις ἐφόρτωσε καὶ παρέδωκε πρᾶγμά τι εἰς μέλος τι τοῦ πληρώματος, ὅπερ ἀπωλέσθη, διότι κατὰ τὴν ἔννοιαν τῶν αὐτῶν διατάξεων, οἱ ἐκ τοῦ πληρώματος ὡς ἐκλεγόμενοι ὑπὸ τοῦ πλοιάρχου, λογίζονται ὡς ἐντολοδόχοι αὐτοῦ ὡς πρὸς τοὺς φορτωτὰς, ἡ δὲ ἐκλογὴ αὐτῶν ὡς πρᾶξις τοῦ ἐντολοδόχου πλοιάρχου, δι' ἣν εὐθύνεται ὁ ἰδιοκτήτης, ἐντολοδόχους καθίστησι τοὺς ἐκ τοῦ πληρώματος καὶ τοῦ ἰδιοκτήτου (Ν. 1. § 5. Π. 14, 1) καὶ διὰ τοῦτο ἀμφότεροι εὐθύνονται περὶ τῆς ὑποχρεώσεως ἣν διὰ τῆς παραλαβῆς ἀνεδέχθη ὁ λαβὼν ναύτης, τοῦ ν' ἀποδώσῃ τὸ ληφθὲν φορτίον ἢ τὴν ἀξίαν αὐτοῦ, ἐκτὸς ἐὰν ἀποδείξῃ ὁ ἰδιοκτήτης ὅτι ὁ φορτωτὴς ἐγίνωσκεν ὅτι ὁ ναύτης ἐκεῖνος ἐν ἀγνοίᾳ αὐτοῦ προσελήφθη ὑπὸ τοῦ πλοιάρχου Ν. 11. § 4. ἐν τέλει τοῦ Π. 14, 3.

Κατὰ τ' ἄρθρα 218 καὶ 219 ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ πλοίου δύναται κατὰ πᾶσαν ἐποχὴν ν' ἀποβάλῃ τὸν πλοίαρχον χωρὶς νὰ ὑπόκηται εἰς κἄμμίαν πρὸς αὐτὸν ἀποζημίωσιν διὰ τὴν πρόωρον ἀποβολὴν, ἐκτὸς ἐὰν ὑπάρχῃ γραπτὴ περὶ ἀποζημιώσεως συμφωνία — ἀλλ' ἐὰν ὁ πλοίαρχος ἦναι συνιδιοκτήτης τοῦ πλοίου (κατὰ πολὺ ἢ ὀλίγον) δύναται νὰ παραιτηθῇ τῆς εἰς τὸ πλοῖον μετοχῆς του καὶ νὰ ζητήσῃ τὴν πληρωμὴν τοῦ ἀντιτίμου κατὰ διάγνωσιν πραγματογνωμόνων διοριζομένων ἐκ συμφώνου παρ' αὐτῶν, ἄλλως παρὰ τοῦ δικαστηρίου.

Κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 9 τοῦ 1841 ἀπόφ. τοῦ Ἀρ. Πάγου, ἡ διοίκησις τοῦ πλοίου παραχωρηθεῖσα δυνάμει ῥητῆς μεταξὺ τῶν ἰδιοκτητῶν

συμφωνίας εἴς τινα ἐξ αὐτῶν, δὲν θεωρεῖται ὡς ἁπλὴ ἐντολὴ ἀνακλητέα κατ' ἀρέσκειαν, διότι τὰ ἄρθρα 218 καὶ 219 ἀποβλέπουν τὸ ἀπὸ τὸν Νόμον χορηγούμενον δικαίωμα τῆς ἀποβολῆς τοῦ πλοιάρχου· ἡ ἀπόφασις αὕτη δὲν φαίνεται ὀρθή, διότι τὸ δικαίωμα τῆς ἀνακλήσεως τοῦ πλοιάρχου δὲν παρακωλύεται ἐκ τῆς ἰδιότητος αὐτοῦ ὡς συνιδιοκτήτου, ἀλλ' ἐκ τῆς ῥητῆς συμφωνίας τοῦ νὰ μὴ δύναται ν' ἀποβληθῇ μέχρι τοῦ δεῖνος διαστήματος·—τοιαύτην δὲ συμφωνίαν ὑπαινίττεται τὸ ἄρθρ. 218·—ἐννοεῖται δ' ὅτι ὁ πρὸ τοῦ ἀπόπλου ἀποβαλλόμενος πλοίαρχος δικαιοῦται νὰ πληρωθῇ τὰ δεδουλευμένα δικαιώματά του καὶ ν' ἀποζημιωθῇ δι' ὅσας κατέβαλε φροντίδας διὰ τὴν ἐξόπλισιν τοῦ πλοίου, ἐὰν αἱ τοιαῦται φροντίδες ἦναι ἐξ ἐκείνων αἵτινες ἐπὶ ἀντιμισθίᾳ γίνονται·—καὶ ὅτι ὁ διαρκοῦντος τοῦ πλοὸς ἀποβαλλόμενος πλοίαρχος δύναται ν' ἀπαιτήσῃ τὰ ἔξοδα τῆς ἐπιστροφῆς του εἰς τὴν κατοικίαν του·—ἐννοεῖται ὡσαύτως ὅτι ὁ πλοίαρχος, μετὰ τὴν ἀπόλυσίν του, δὲν ὑπόκειται εἰς κάμμίαν εὐθύνην περὶ τῶν πράξεων τοῦ πληρώματος ἢ τοῦ ἀντικαταστάτου αὐτοῦ, οὐδ' ὡς πρὸς τὰς ἐπιζημίους συνεπείας τῶν ἐκκρεμῶν ἐπιχειρήσεων αὐτοῦ, διότι δὲν ἀφέθη νὰ τὰς ἀποπερατώσῃ αἰσίως καὶ ὡς ἐκ τούτου ἡ παρ' ἄλλων ἐπιζημία ἀποπεράτωσις αὐτῶν δὲν ἐπιῤῥίπτεται εἰς βάρος του, ἐκτὸς ἐὰν ὡς ἐκ τοῦ εἴδους τῶν πράξεων τούτων, ἡ ἐπιβλαβὴς συνέπεια ἦτο ἀναπόφευκτος καὶ ὡς ἀποῤῥοια τοιούτων πράξεων ἢ παραδρομῶν τοῦ πλοιάρχου, ἐξ ὧν εὐθύνεται κατὰ Νόμον οὗτος καὶ οἱ ἰδιοκτῆται τοῦ πλοίου, ἔχοντες ἀναγωγὴν κατ' αὐτοῦ.

Κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 233 τοῦ 1862 ἀπόφ. τοῦ Ἀρ. Πάγου, ἂν ὁ ἀποβληθεὶς πλοίαρχος ἔχῃ ἀπαιτήσεις ἕνεκα δαπανῶν, ἢ μισθῶν, ἢ ἄλλων λόγων, δὲν δύναται νὰ ἐνεργήσῃ ἐπίσχεσιν τοῦ πλοίου· διότι αἱ περὶ ἐπισχέσεως διατάξεις τοῦ Πολ. Δικαίου δὲν δύνανται νὰ ἐφαρμοσθῶσιν ἐπὶ πλοίων, ὡς διεπομένων ὑπὸ τῶν εἰδικῶν διατάξεων τοῦ Ἐμπορικοῦ Νόμου.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 220 ὡς πρὸς ὅλα τ' ἀφορῶντα τὸ κοινὸν συμφέρον τῶν ἰδιοκτητῶν πλοίου τινός, ὑπερισχύει ἡ γνώμη τῶν πλειόνων, τὴν δὲ πλειονοψηφίαν ἀποτελεῖ μέρος τῆς εἰς τὸ πλοῖον μετοχῆς ὑπερβαῖνον τὸ ἥμισυ τῆς τιμῆς του·—ἡ κατὰ πλειστηριασμὸν πώλησις τοῦ πλοίου δὲν συγχωρεῖται εἰμὴ κατ' αἴτησιν τῶν ἰδιοκτητῶν τῶν μετεχόντων ὁμοῦ τοῦ ἡμίσεως τοῦ πλοίου, ἂν δὲν ὑπάρχῃ ἔγγραφος ἐναντία συμφωνία.

Πρὸς ὀρθὴν κατάληψιν τοῦ ἄρθρ. 220 παρατηροῦμεν ὅτι ὁσάκις τὸ πλοῖον ἀνήκῃ εἰς πολλοὺς συγκυρίους, εἴτε κατ' ἴσας εἴτε κατ' ἀνίσους μερίδας, ἐνδέχεται νὰ παρουσιασθῇ διαφωνία μεταξὺ τῶν συγκυρίων ὡς πρὸς διάφορα ἀντικείμενα, ὅτε ἡ ψῆφος τῶν μετεχόντων

πλέον τοῦ ἡμίσεως τῆς ἀξίας τοῦ πλοίου ὑπερισχύει, ἀδιαφόρως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν προσώπων, διότι καὶ εἷς μόνος μετέχων πλέον τοῦ ἡμίσεως ἔχει ἐπικρατεστέραν ψῆφον τῶν λοιπῶν μετόχων (Pardessus § 620). Ὁσάκις ὅμως ὑπάρχῃ ἰσοψηφία, ὁ Νόμος σιωπᾷ καὶ ἐν τῇ σιωπῇ ταύτῃ θὰ ἐφαρμοσθῶσιν ἐξ ἀνάγκης αἱ γενικαὶ περὶ συγκοινωνῶν ἀρχαὶ καθ' ἃς ὑπερισχύει ἡ θέλησις τῶν ἐναντιουμένων εἴς τινα ἐπιχειρητέαν πρᾶξιν Ν. 11. Π. 8, 5. κλπ. ὥστε ἂν οἱ ἰσοψηφοῦντες ἐναντιωθῶσι κατὰ τοῦ μελετωμένου πλοὸς ἢ ἄλλης ἐπιχειρήσεως, τὸ πλοῖον πρέπει νὰ μείνῃ στάσιμον· ἄλλως οἱ παρακούσαντες ὑπόκεινται εἰς τὰς ἐνδεχομένας ζημίας· δύνανται ὅμως οὗτοι νὰ ζητήσωσι τὴν πώλησιν τοῦ πλοίου, διότι κατὰ τοῦτο ὑπερισχύει ἡ θέλησις τῶν μετεχόντων τοῦ ἡμίσεως ἢ καὶ περισσοτέρου μέρους τοῦ πλοίου, ὡς ὀρθῶς παρεδέχθη καὶ ἡ ὑπ' ἀριθ. 281 τοῦ 1862 ἀπόφασις τοῦ Ἀρείου Πάγου, ἀποφανθεῖσα ὅτι τὸ ἥμισυ τῆς μετοχῆς θεωρεῖται ὡς ἐλάχιστος ὅρος πρὸς ἐκποίησιν τοῦ πλοίου.

Ἵνα μὴ ὑποθέσῃ τις ὅτι ὡς πρὸς ὅλα τὰ λοιπὰ ἀντικείμενα ὑπερισχύει ἡ ψῆφος τῶν μετεχόντων πλέον τοῦ ἡμίσεως, παρατηροῦμεν ἐνταῦθα ὅτι ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου 220 οὐδόλως ἐκτείνεται ἐπὶ πράξεων μεταβαλλουσῶν τὴν κατάστασιν τῶν πραγμάτων, ἤτοι ἀντικειμένων εἰς τὴν κυριότητα καὶ νομὴν τῶν μετόχων, διότι ἕκαστος μέτοχος δικαιοῦται νὰ ἦναι κύριος καὶ νομεὺς τῆς μερίδος του καὶ δὲν ὑποχρεοῦται ἐκ πάσης πράξεως ἀπαλλοτριώσεως ἢ ἐκμισθώσεως ἐπιχειρηθείσης ὑπὸ τῶν πλειοψηφούντων μετόχων — ἐπίσης τὸ ἄρθρον 220 δὲν ἐκτείνεται ἐπὶ τῆς περιπτώσεως τῆς ἐγκαταλείψεως τοῦ πλοίου πρὸς ἀποφυγὴν τῶν πρὸς τρίτους ὑποχρεώσεων, διότι ὡς ὑπὸ τὸ ἄρθρ. 216 ἐξεθέσαμεν τὸ δικαίωμα τῆς ἐγκαταλείψεως ἀνήκει εἰς τὴν ἐκλογὴν ἑκάστου ἰδιοκτήτου — ἐπίσης δὲν ἐκτείνεται καὶ εἰς τὴν εἰδικὴν περίπτωσιν τῶν ἄρθρ. 218 καὶ 219, διότι ἡ θέσις τοῦ πλοιάρχου εἶναι θέσις ἐμπιστοσύνης καὶ γεννᾷ ὑποχρεώσεις κατὰ τῶν ἰδιοκτητῶν, ὥστε καὶ ἂν οἱ ἰδιοκτῆται ἔχωσι μικροτέραν μετοχὴν τῆς τοῦ πλοιάρχου, δύνανται ν' ἀποβάλωσιν αὐτὸν ἐκ τῆς πλοιαρχίας, ἐκτὸς ἐὰν ἦναι πολλοὶ συνιδιοκτῆται, ὅτε ὑπερισχύει ἡ ψῆφος τῶν κατὰ τὸ ποσὸν τῆς μετοχῆς πλειόνων, μὴ λαμβανομένης ὑπ' ὄψιν τῆς ψήφου τοῦ πλοιάρχου ὡς συνιδιοκτήτου, διότι οὗτος ὡς πρὸς τὴν διατήρησίν του ἢ μὴ εἰς τὴν πλοιαρχίαν, δὲν ἔχει ψῆφον — ἀπολυομένου ἐν τούτοις τοῦ πλοιάρχου καὶ καθισταμένου ἁπλοῦ μετόχου, δύναται ἡ ψῆφος αὐτοῦ ν' ἀποτελέσῃ πλειοψηφίαν ὡς πρὸς τὸν διορισμὸν ἄλλου πλοιάρχου, καθ' ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν ἀσφάλειαν καὶ ἄλλας ἀτομικὰς ἐπιχειρήσεις τῶν μετόχων ἐπὶ τοῦ πλοίου, ἡ πλειοψηφία καὶ ἡ μειοψηφία δὲν ἔχει κἀμμίαν ἐπιρροήν, διότι ἕκαστος τῶν μετόχων εἶναι ἐλεύθερος νὰ

ἐξασφαλίσῃ τὸ μέρος του καὶ νὰ ἐμπορεύεται ἐπὶ τοῦ πλοίου διὰ λογαριασμόν του (ὑποχρεούμενος εἰς ναῦλον ἐφ' ὅσον ἐπιφορτίζεται τὸ πλοῖον διὰ τῶν ἰδιαιτέρων πραγματειῶν του) ἐκτὸς ἐὰν κατὰ συμφωνίαν τῶν μετόχων προεβλέφθη τὸ πλοῖον δι' ἐμπορικὰς ἐπιχειρήσεις ὅλων, ὅτε ἡ πλειοψηφία κανονίζει τὰς ἐπιχειρήσεις (Pardessus § 621). Ἀλλὰ καὶ καθ' ἃς περιπτώσεις ἡ πλειοψηφία ἀντιτείνῃ εἰς πράξεις ἐπωφελεῖς καὶ ἀναγκαίας, π. χ. εἰς τὴν ἐπισκευὴν καὶ εἰς τὴν ἐπικερδῆ ναύλωσιν τοῦ πλοίου, ἡ μειοψηφία δύναται νὰ προκαλέσῃ δικαστικὴν ἀπόφασιν ἐπιτρέπουσαν τὴν ἐπιχειρητέαν πρᾶξιν, διότι ἄλλως πλειονοψηφία τείνουσα εἰς προφανῆ ζημίαν καὶ βλάβην τῶν μετόχων, δὲν εἶναι σεβαστὴ ἐνώπιον τῆς Δικαιοσύνης.

Κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 328 τοῦ 1862 ἀπόφ. τοῦ Ἀρ Πάγου, αἱ περὶ κατασχέσεως καὶ πωλήσεως τῶν πλοίων διατάξεις τῶν ἄρθρων 177 καὶ ἐπ. τοῦ Ἐμπ. Νόμου, ἐφαρμόζονται μὲν καὶ εἰς τὸν κατὰ συνέπειαν τοῦ ἄρθρ. 220 γενόμενον πλειστηριασμὸν πλοίου μεταξὺ συνιδιοκτητῶν, ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ εἰς τὸν τοιοῦτον πλειστηριασμὸν εἰμὴ τὸ ἄρθρ. 202 καὶ ἐπ. οὐχὶ δὲ καὶ τὸ ἄρθρ. 201, διότι τὴν παρ' αὐτοῦ διατασσομένην κλήτευσιν τοῦ ὀφειλέτου εἰς τὸ δικαστήριον ἵνα παρευρεθῇ εἰς τὴν πώλησιν ἀναπληροῖ ἐπὶ τοιούτων πλειστηριασμῶν ἡ κλῆτευσις τοῦ μὴ στέργοντος εἰς τὸν πλειστηριασμὸν ἰδιοκτήτου, εἰς τὸ δικαστήριον, ἣν ὑποθέτει τὸ ἄρθρ. 220.

Περὶ Πλοιάρχου.

ἄρθρ. 221—249.

Τὸν πλοίαρχον διορίζει καὶ παύει κατὰ τὸ δοκοῦν, ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ πλοίου, ἐπὶ δὲ πολλῶν συνιδιοκτητῶν ἡ πλειονοψηφία αὐτῶν — ἐπὶ δ' ἐκμισθώσεως τοῦ πλοίου, τὸν πλοίαρχον διορίζει καὶ παύει ὁ ἐφοπλιστής δηλ. ὁ ὑπὸ μίσθωσιν λαβὼν τὸ πλοῖον, (ἐκτὸς ἐναντίας συμφωνίας ὡς ἐν σελ. 214 ἐξεθέσαμεν).

Ὁ πλοίαρχος ἐκλέγει τὸ πλήρωμα καὶ ὁρίζει τὸν μισθὸν αὐτοῦ, ἐὰν ὅμως πρόκειται νὰ γίνῃ τοῦτο εἰς τὸν τόπον τῆς διαμονῆς τῶν ἰδιοκτητῶν, πρέπει νὰ λάβῃ καὶ τὴν συγκατάθεσιν αὐτῶν, ἄλλως ἐν διαφωνίᾳ, οὔτε ὁ πλοίαρχος ὑποχρεοῦται νὰ λάβῃ πλήρωμα ἀνίκανον καὶ νὰ ὑπόκηται εἰς εὐθύνας, οὔτε οἱ ἰδιοκτῆται δύνανται νὰ ὑποκύψωσιν εἰς τὴν κακὴν ἐκλογὴν τοῦ πληρώματος ἐκ μέρους τοῦ πλοιάρχου, διότι καὶ οὗτοι διατρέχουσι κινδύνους, ὅθεν ἡ τοιαύτη διαφωνία συνεπάγεται τὴν λύσιν τῆς πλοιαρχίας, ἐκτὸς ἐὰν ὁ πλοίαρχος μετὰ τῶν ἰδιοκτητῶν συμφωνήσῃ νὰ μὴ ὑπόκηται εἰς εὐθύνην διὰ τὴν ἐκ μέρους τῶν ἰδιοκτητῶν ἐκλογὴν τοῦ πληρώματος καὶ ἀντιστρόφως,

ὅτε ἡ τοιαύτη συμφωνία ἰσχύει μὲν μεταξὺ τούτων, δὲν εἶναι ὅμως ὑποχρεωτικὴ διὰ τοὺς ἐν καλῇ πίστει διατελοῦντας τρίτους (ὡς ἐν σελ. 212 ἐξεθέσαμεν).

Ὡς πρὸς τὰ προσόντα τοῦ πλοιάρχου καὶ τῶν ναυτῶν καὶ ὡς πρὸς τὰ ὑπὸ τῆς Πολιτείας ἐπιβαλλόμενα καθήκοντα καὶ τὰς ὑποχρεώσεις αὐτῶν, ἰσχύουσιν οἱ περὶ Ἀστυνομίας τῆς ἐμπορικῆς Ναυτιλίας Νόμοι, οἱ περὶ ὑγειονομίων, λιμοκαθαρτηρίων καὶ ἐκκαθάρσεων Κανονισμοὶ καὶ Νόμοι, οἱ περὶ σωματεμπορίας, ναυαγιαιρέσεως, ναυταπάτης, πειρατείας καὶ οἱ περὶ Προξενείων Νόμοι, τοὺς ὁποίους πρέπει νὰ ἔχωσιν ὑπ' ὄψιν των καὶ οἱ πλοίαρχοι καὶ οἱ ναῦται διὰ νὰ γνωρίζωσι τὰ καθήκοντα καὶ τὰς ὑποχρεώσεις των, ὀφείλοντες οὐχ ἧττον νὰ συμμορφῶνται καὶ μὲ τοὺς Κανονισμοὺς τοῦ τόπου εἰς ὃν μεταβαίνουσι μὲ τὸ πλοῖον.

Ὁ πλοίαρχος ὡς φύλαξ τοῦ πλοίου καὶ τοῦ φορτίου καὶ ὡς ἀντιπρόσωπος τῶν ἰδιοκτητῶν, ἐφοπλιστῶν καὶ φορτωτῶν, εἶναι ὑπεύθυνος περὶ τῶν ἐν καιρῷ τῆς ὑπηρεσίας του παραδρομῶν καὶ αὐτῶν ἀκόμη τῶν πλέον ἐλαφρῶν, ὡς καὶ περὶ τῶν πραγματειῶν ὧν ἀναδέχεται τὴν μεταφοράν, ὅθεν ὀφείλει νὰ κάμῃ καλὴν ἐκλογὴν τοῦ πληρώματος. νὰ ἔχῃ βιβλίον (ἡμερολόγιον) μονογραφημένον παρ' ἑνὸς τῶν Ἐμποροδικῶν, ἢ ὅπου δὲν ὑπάρχει Ἐμποροδικεῖον, παρὰ τοῦ Δημάρχου ἢ ἑνὸς τῶν Παρέδρων καὶ νὰ σημειῇ εἰς τὸ βιβλίον τοῦτο—τὰ κατὰ τὸν διάπλουν ληφθέντα μέτρα—τὰ ἔσοδα καὶ ἔξοδα τοῦ πλοίου καὶ ἐν γένει πᾶν ὅ,τι ἀφορᾷ τὸ φορτίον του καὶ πᾶν ὅ,τι δύναται νὰ δώσῃ ἀφορμὴν εἰς λογοδοσίαν ἢ ἀπαίτησιν· — χρεωστεῖ πρὸ πάσης φορτώσεως νὰ ζητήσῃ τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ πλοίου παρὰ τῶν ἐγχωρίων ἀρχῶν περὶ τῆς βεβαιώσεως τῆς ἱκανότητος αὐτοῦ πρὸς πλοῦν καὶ νὰ συμμορφοῦται μὲ τοὺς εἰς τὸν τόπον τῆς φορτώσεως ἢ ἐκφορτώσεως κανονισμοὺς (Pardessus § 647)· — χρεωστεῖ νὰ ἔχῃ ἐντὸς τοῦ πλοίου τὰ ἔγγραφα τῆς ἰδιοκτησίας, ἐθνικότητος, ναυτολογίου, φορτωτικά, ναυλωτικά, τὰς ἐκθέσεις τῶν ἐπισκέψεων, τὰ ἐξοφλητικὰ τῶν τελωνιακῶν δικαιωμάτων, ἢ τῆς περὶ τῆς ῥητῆς μετακομιδῆς ἐγγυήσεως, τὸ βιβλίον ναυτοδανείων (δηλ. τὸ Libretto κατὰ τὸν Νόμον τῆς 13 Νοεμβρίου 1851, ἐὰν τὸ πλοῖον ἔχῃ χωρητικότητα ἀνωτέραν τῶν 10 τόνων), τὸν Ἐμπορικὸν Νόμον καὶ τοὺς περὶ ναυτιλίας Νόμους καὶ νὰ εὑρίσκεται αὐτοπροσώπως ἐντὸς τοῦ πλοίου, ὅταν τοῦτο εἰσέρχηται εἰς λιμένας, κόλπους ἢ ποταμούς, ἢ ὅταν ἐξέρχηται τούτων· ἄλλως ὑπόκειται εἰς ἀποζημίωσιν τῶν μετόχων τοῦ πλοίου ἢ τοῦ φορτίου διὰ πᾶσαν ζημίαν προκύπτουσαν ἐκ τῶν παραβάσεων αὐτοῦ (ἄρθρ. 221—228), οὐχὶ δὲ καὶ διὰ τὰς ζημίας αἵτινες προέρχονται αὐτομάτως ἢ ἐξ ἀνωτέρας βίας (ἄρθρ. 230).

Κατὰ δὲ τὴν ὑπ' ἀριθ. 274 τοῦ 1839 ἀπόφ. τοῦ Ἀρ. Πάγου, ἡ παρὰ τοῦ ἄρθρ. 228 ἀναφερομένη εὐθύνη τοῦ μὴ παρευρεθέντος εἰς τὸ πλοῖον πλοιάρχου, ἕνεκεν ὅλων τῶν καίτοι τυχαίων συμβεβηκότων καθιεροῖ ἁπλοῦν ἔννομον τεκμήριον, ἐναντίον τοῦ ὁποίου συγχωρεῖται ἔτι ἀπόδειξις· ἡ ἀπόφασις αὕτη εἶναι ὀρθή, διότι ἂν ἀποδειχθῇ ὅτι καὶ τοῦ πλοιάρχου ὑπάρχοντος ἤθελε συμβῇ τὸ δυστύχημα, εἶναι ἄδικον νὰ ἐπιπέσῃ ἡ ζημία εἰς τὸν πλοίαρχον.

Ὁ πλοίαρχος χρεωστεῖ νὰ θέτῃ τὰς πραγματείας ὑπὸ τὸ κατάστρωμα διὰ νὰ ἦναι ἐξασφαλισμέναι ἐκ τοῦ ἀνέμου, τῶν κυμάτων, τῆς βροχῆς κλπ. ἐκτὸς ἐὰν τὸ πλοῖον δὲν ἔχῃ κατάστρωμα, ἢ ἐὰν ὑπῆρξε συμφωνία νὰ φορτωθοῦν ἐπὶ τοῦ καταστρώματος, καὶ τοῦτο γίνεται συνήθως ἐπὶ ὀγκωδῶν καὶ μικρᾶς ἀξίας πραγμάτων, οἷον ξυλείας, δοχείων, κλπ. μὴ ὑποκειμένων εἰς φθορὰν ὡς ἐκ τῶν ἐπαπειλούντων στοιχείων.

Κατ' ἐξαίρεσιν ὅταν οἱ φορτωταὶ διώρισαν ἐπιφορτωτὴν (κοινῶς σοπρακάρικον) ἐντὸς τοῦ πλοίου, δὲν εὐθύνεται ὁ πλοίαρχος καὶ οἱ ἰδιοκτῆται τοῦ πλοίου διὰ τὰς ὡς ἐκ τῆς διευθετήσεως ἢ διαγωγῆς τοῦ ἐπιφορτωτοῦ τούτου ἐπελθούσας εἰς τὸ φορτίον ζημίας ἢ βλάβας, διότι ὁ ἐπιφορτωτὴς (subrocarque) δὲν ἐκλέγεται παρὰ τοῦ πλοιάρχου καὶ δὲν ὑπόκειται εἰς τὰς διαταγὰς αὐτοῦ, ἀπεναντίας ὁ πλοίαρχος ὑπείκει εἰς τὰς ὁδηγίας ἐκείνου ὡς πρὸ τ' ἀφορῶντα τὸ φορτίον.

Ὁ Νόμος κηδόμενος τῶν συμφερόντων τῶν φορτωτῶν καὶ τῶν ἰδιοκτητῶν τοῦ φορτωθέντος καὶ πρὸς ἀπόπλουν ἑτοίμου πλοίου, δὲν ἐπιτρέπει τὴν προσωπικὴν κράτησιν τοῦ πλοιάρχου ἢ τῶν τοῦ πληρώματος, τῶν εὑρισκομένων ἐπὶ τοῦ πλοίου ἢ ἐπὶ τῶν πρὸς αὐτὸ διευθυνομένων λέμβων, διὰ πολιτικὰ χρέη (ἤτοι δι' οἱαδήποτε χρέη πολιτικὰ ἢ ἐμπορικά), ἐκτὸς ἐὰν πρόκηται περὶ χρεῶν γενομένων πρὸς τὸν προκείμενον πλοῦν, ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὴν τὴν περίστασιν, ἀπολύονται οὗτοι ἐπὶ ἐγγυοδοσίᾳ, εἴτε παρὰ τοῦ προέδρου τῶν Πρωτοδικῶν, εἴτε παρὰ τοῦ Δικαστηρίου, ἐν δ' ἐλλείψει τοιούτων καὶ παρὰ τοῦ Εἰρηνοδίκου ἢ Προξένου (ἄρθρ. 1017 καὶ ἐπ. 1030, 1045, 874 τῆς πολ. Δικονομίας καὶ ἄρθρ. 53 τοῦ ἀπὸ 20 Ὀκτωβρίου 1856 Νόμου περὶ δικαιοδοσίας καὶ καθηκόντων τῶν Προξ. Ἀρχῶν)· ἄλλως ἤθελε παρεμποδισθῇ τὸ ταξείδιον, ἤθελε μένει τὸ πλοῖον φορτωμένον ἄνευ τοῦ καταλλήλου προσωπικοῦ καὶ ἤθελον συμβῇ μεγάλαι ζημίαι εἰς τοὺς φορτωτὰς καὶ τοὺς ἰδιοκτήτας τοῦ πλοίου—ἐννοεῖται δ' ὅτι ἐν ἐλλείψει Δικαστικῶν Ἀρχῶν εἰς τὸν τόπον τῆς κρατήσεως καὶ τοῦ ἀπόπλου τοῦ πλοίου, δύναται καὶ ἡ Λιμενικὴ Ἀρχὴ νὰ λάβῃ τὴν ἐγγύησιν καὶ ἀπολύσῃ τοὺς κρατηθέντας, πρὸς πρόληψιν ζημιῶν, ἄλλως ἡ προσφυγὴ τῶν κρατηθέντων εἰς τὰς μακρὰν ἀπεχούσας Δικαστικὰς

Ἀρχὰς, δὲν ἤθελε προλάβει τὸν κίνδυνον καὶ τὰς ἐνδεχομένας ζημίας, ἐγὼ καὶ αἱ Δικαστικαὶ Ἀρχαὶ δὲν δύνανται νὰ διατάξωσιν ἄλλο τι εἰμὴ τὴν ἐγγύησιν, ἥν τινα καὶ ὁ Λιμενάρχης δύναται νὰ ἐκτιμήσῃ, ὑποκείμενος ἄλλως καὶ εἰς ἀτομικὴν εὐθύνην (συνυπευθύνου ὄντος καὶ τοῦ Δημοσίου) διὰ πᾶσαν ἐλλειπῆ ἢ μὴ ἀξιόχρεων ἐγγύησιν, ὥστε ὡς πρὸς τοὺς δανειστὰς εἶναι συμφερότερον νὰ διατάσσηται ἡ ἐγγυοδοσία καὶ ἡ ἀπόλυσις ὑπὸ τοῦ Λιμενάρχου, διότι ἔχουσι καὶ τοῦτον καὶ τὸ προστῆσαν Δημόσιον ὑποχρέους (ὡς ἡ Νομολογία τοῦ Ἀρ. Πάγου πολλάκις καθιέρωσεν ὅτι τὸ Δημόσιον ἐνέχεται διὰ τὰς πράξεις τῶν ὑπαλλήλων του) ἐνῷ ἂν διαταχθῇ ἡ ἐγγύησις καὶ ἡ ἀπόλυσις ὑπὸ Δικαστοῦ καὶ προκύψῃ ἐντεῦθεν ζημία εἰς αὐτούς, οὗτοι δὲν δύνανται νὰ ἔχωσι καμμίαν ἀπαίτησιν κατὰ τοῦ Δημοσίου, διότι κατὰ Νομικὸν ἀξίωμα «σφάλμα Δικαστοῦ, σφάλμα διαδίκου».

Ἡ ἀνωτέρω ἀπαγόρευσις τῆς κρατήσεως ἢ ἡ δι' ἐγγυήσεως ἀπόλυσις δὲν ἐπεκτείνεται εἰς τὰς ἕνεκα ποινικῶν πράξεων γενομένας φυλακίσεις ἢ προφυλακίσεις τοῦ πλοιάρχου ἢ τοῦ πληρώματος (Pardessus § 670) ἐκτὸς ἐὰν πρόκηται περὶ προφυλακίσεως αἰρουμένης δι' ἐγγυήσεως (ἄρθρ. 236 Ποιν. Δικονομίας).

Ὁ πλοίαρχος ὡς εἰδὼς τὴν ἀνάγκην τῆς ἐπισκευῆς τοῦ πλοίου, ἢ ὡς πληροφορηθεὶς ταύτην συνεπείᾳ τῆς ἀπαιτουμένης πρὸ τῆς φορτώσεως ἐπισκέψεως, ὀφείλει βεβαίως νὰ κάμῃ τὰς ἀναγκαίας ἐπισκευὰς καὶ προμηθείας πανίων, σχοινίων καὶ ἄλλων χρησίμων, καὶ ἐν ἐλλείψει τῶν πρὸς τοῦτο μέσων, δύναται νὰ δανεισθῇ εἰς βάρος τοῦ πλοίου, μὲ τὴν παρατήρησιν ὅμως ὅτι δὲν δύναται νὰ πράξῃ ταῦτα εἰς τὸν τόπον τῆς διαμονῆς τῶν ἰδιοκτητῶν, ἢ τῶν ἐπιτρόπων αὐτῶν, πρὶν εἰδοποιήσῃ τούτους καὶ λάβῃ τὴν ἄδειάν των, ἐκτὸς ἐὰν εἶχε λάβῃ ἐκ τῶν προτέρων τοιαύτην εἰδικὴν πληρεξουσιότητα, ἢ ἐὰν ἡ ἀνάγκη τῆς ἐπισκευῆς ἢ τῆς προμηθείας παρέστη κατὰ τὸν διάπλουν ἢ κατὰ προσόρμισιν εἰς ἄλλον τόπον, ὅτε ἐνδέχεται μὲν νὰ διαμένῃ τις τῶν ἰδιοκτητῶν ἢ τῶν ἀντιπροσώπων αὐτῶν, ἀλλὰ τοῦτο ἦτο ἄγνωστον τῷ πλοιάρχῳ.

Ἐπίσης καὶ ναύλωσιν δὲν δύναται νὰ κάμῃ ὁ πλοίαρχος εἰς τὸν τόπον τῆς διαμονῆς τῶν ἰδιοκτητῶν ἢ τῶν πρακτόρων αὐτῶν, ἄνευ τῆς ἀδείας τούτων, ἢ προϋπαρχούσης γενικῆς πληρεξουσιότητος — τόπον διαμονῆς ἰδιοκτητῶν ἢ πρακτόρων ἐννοεῖ ὁ Νόμος τὴν συνεχομένην πόλιν μὲ τὸν λιμένα ἢ τὴν ἀκτὴν ἔνθα εὑρίσκεται τὸ πρὸς ἐπισκευὴν ἢ πρὸς ναύλωσιν πλοῖον — ὅθεν ἡ γνώμη τοῦ Boulay Paty τόμ. 1. σελ. 425 περὶ τοῦ ὅτι ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ πλοίου ἢ ὁ ἐφοπλιστὴς θεωρεῖται παρὼν ὅταν διατελῇ ἐντὸς τῆς αὐτῆς Δικαστικῆς περιφερείας μὲ τὸν πλοίαρχον εἶναι ἐσφαλμένη, διότι ἀλλοίμονον εἰς τοὺς ἰδιοκτή-

τας καὶ εἰς τὸν πλοίαρχον ἐὰν ὀφείλῃ οὗτος νὰ διατρέξῃ ἕνα Νομὸν ὁλόκληρον ἢ μίαν ἐπαρχίαν καὶ νὰ ζητῇ τὴν γνώμην τῶν κατὰ διαφόρους τόπους συνιδιοκτητῶν τοῦ πλοίου διὰ τὴν ἐπισκευὴν καὶ ναύλωσιν αὐτοῦ, ἀλλ' ὅμως δὲ καὶ εἰς τοὺς φορτωτὰς καὶ ἀσφαλιστὰς τοῦ ὑπὸ φόρτωσιν πλοίου ἐὰν περιμένωσι τοιοῦτο διάστημα διὰ νὰ ἴδωσι τὸ πλοῖον ἐπισκευαζόμενον καὶ ἀναχωροῦν εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον· — ὅθεν ἅμα εἰς τὸν τόπον ἔνθα παρέστη ἡ ἀνάγκη τῶν ἐπισκευῶν ἢ ἡ εὐκαιρία τῆς ναυλώσεως, δὲν εὑρίσκεται ἰδιοκτήτης τις τοῦ πλοίου, ὁ πλοίαρχος ὀφείλει νὰ προβῇ εἰς ἐπισκευὴν, ναύλωσιν κλπ. συμμορφούμενος μὲ τὰς νομίμους διατυπώσεις.

Παρίσταται ἐνταῦθα τὸ ζήτημα, ἂν εἰς τὸν τόπον τῆς ἐπισκευῆς ἢ τῆς ναυλώσεως διαμένῃ εἷς ἢ καὶ περισσότεροι ἐκ τῶν συνιδιοκτητῶν τοῦ πλοίου ἢ τῶν πρακτόρων αὐτῶν, οἱ δὲ λοιποὶ διαμένωσιν ἀλλαχοῦ τί ποιητέον; βεβαίως ὁ πλοίαρχος ὀφείλει νὰ ἐρωτήσῃ τοὺς διαμένοντας, διότι ὡς πρὸς τοὺς ἀπόντας δὲν κωλύεται, ὅθεν ἐὰν οἱ παρόντες συναινέσωσιν εἰς τὰς ἐπιχειρητέας πράξεις, ἔχει καλῶς, ἂν ὅμως ἀντιτείνωσι, τότε τὸ πρᾶγμα ἔχει σπουδαίαν ἐπιῤῥοὴν ὡς πρὸς τὰ συμφέροντα τῶν ἀπόντων, οἵτινες ἐνδέχεται νὰ μετέχωσι πλέον τοῦ ἡμίσεως καὶ ἤθελον εἰσακουσθῇ ἐὰν ἦσαν παρόντες· — ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ Νόμος προβλέπει περὶ τόπου διαμονῆς πάντων τῶν ἰδιοκτητῶν καὶ ἀπαιτεῖ τὴν ἄδειαν αὐτῶν, ἕπεται ὅτι ἡ θέλησις τῶν παρόντων ἢ τῆς πλειοψηφίας αὐτῶν εἶναι ὑποχρεωτικὴ διὰ τὸν πλοίαρχον καὶ ὅτι οὗτος δὲν δύναται νὰ παρεμβάλῃ τὴν ἑαυτοῦ ἀντιπροσωπείαν ὡς πρὸς τοὺς ἀπόντας καὶ νὰ ὑπερνικήσῃ δι' αὐτῆς τοὺς ἀντιτείνοντας παρόντας, διότι τότε ἤθελε ματαιωθῆ ἡ πρόνοια τοῦ ἄρθρ. 232 καθόσον μάλιστα ὁ πλοίαρχος θέλων νὰ καταδολιευθῇ τὴν πλειονότητα τῶν μετόχων ἠδύνατο ἀναχωρῶν ἐπίτηδες ἐκ τοῦ τόπου τῆς διαμονῆς τῶν πλειόνων νὰ προσορμίσῃ τὸ πλοῖον εἰς τὸν τόπον τῆς διαμονῆς τοῦ τὴν ἐλαχίστην μερίδα ἔχοντος μετόχου καὶ διὰ τῆς ἀδείας αὐτοῦ νὰ καταχρεώσῃ τοὺς ἄλλους ἀδίκως καὶ παραλόγως, ἐνῷ οὗτοι ἐρωτηθέντες πρότερον ἀντέτεινον.

Καθ' ἃς περιπτώσεις οἱ παρόντες μέτοχοι καίτοι μὴ ἀποτελοῦντες τὴν ἐπὶ τοῦ πλοίου πλειοψηφίαν ἀντέτεινον κατὰ τῆς ἐνεργείας τῶν ἐπισκευῶν ἢ ναυλώσεων, ὁ πλοίαρχος δὲν δικαιοῦται νὰ πράξῃ ἄλλο τι εἰμὴ νὰ εἰδοποιήσῃ τοὺς τὴν πλειοψηφίαν ἀποτελοῦντας ἀπόντας περὶ τῶν διατρεξάντων καὶ ἐὰν λάβῃ τὴν ἄδειαν αὐτῶν, δύναται ἰσχυρῶς νὰ πράξῃ εἰς ἐπισκευάς, προμηθείας καὶ δάνεια, διότι ἡ ἐνταλὴ τῶν ἀπαρτιζόντων τὴν πλειονοψηφίαν ὑπερισχύει τῆς πεισματώδους καὶ ἐπιζημίου ἀντιστάσεως τῶν μειοψηφούντων.

Ὁσάκις μετὰ τὴν συναίνεσιν τῶν παρόντων ἰδιοκτητῶν ἢ τῆς πλειο-

ψηφίας αὐτῶν ὡς πρὸς τὴν ἐπισκευὴν καὶ ναύλωσιν, ὅλοι ἤ τινες ἐκ τούτων, δὲν θελήσωσι νὰ συνεισφέρωσι τὰ πρὸς ἐπισκευὴν καὶ ἀποστολὴν ἔξοδα, ὁ πλοίαρχος δύναται νὰ διαμαρτυρηθῇ κατ' αὐτῶν καὶ μετὰ 24 ὥρας νὰ ζητήσῃ δι' ἁπλῆς αἰτήσεως τὴν ἄδειαν τοῦ ἐντοπίου Δικαστηρίου ἵνα δανεισθῇ διὰ λογαριασμὸν τῶν μὴ πληρωσάντων καὶ ἐπὶ τοῦ μεριδίου αὐτῶν.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 234 ἐὰν διαρκοῦντος τοῦ πλοῦ, γίνῃ χρεία ἐπισκευῆς ἢ τροφίμων, ὁ πλοίαρχος ἀφοῦ βεβαιώσῃ τὴν ἀνάγκην ταύτην δι' ἐκθέσεως, ὑπογεγραμμένης παρὰ τῶν ἐπισημοτέρων τοῦ πληρώματος, δύναται, λαβὼν τὴν ἄδειαν ἐν μὲν Ἑλλάδι παρὰ τοῦ Ἐμποροδικείου, ἢ ἐν ἐλλείψει παρὰ τοῦ Εἰρηνοδίκου, ἐν δὲ τῇ ἀλλοδαπῇ παρὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ Προξένου, ἢ ἐν ἐλλείψει τούτου παρὰ τῆς ἐπιτοπίου Ἀρχῆς, νὰ δανεισθῇ ἐπὶ τοῦ σκάφους τοῦ πλοίου, νὰ ἐνεχυριάσῃ ἢ νὰ πωλήσῃ πραγματείας ἀξίας ἴσης μὲ τὴν ἕνεκα τῶν ἀποδεδειγμένων ἀναγκῶν τοῦ πλοίου ἀπαιτουμένην ποσότητα· οἱ δὲ ἰδιοκτῆται τοῦ πλοίου, ἢ ὁ παριστῶν αὐτοὺς πλοίαρχος, ὀφείλουν νὰ κρατήσουν λογαριασμὸν τῶν πωληθεισῶν πραγματειῶν κατὰ τὴν ἀγοραίαν τιμὴν τῶν τοῦ αὐτοῦ εἴδους καὶ τῆς αὐτῆς ποιότητος πραγματειῶν, τὴν εἰς τὸν τόπον τῆς ἀποβιβάσεως ὑπάρχουσαν κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ κατάπλου.

Τὸ ἀνωτέρω ἄρθρον ἐτροποποιήθη διὰ τοῦ ἀπὸ 13 Νοεμβρίου 1851 Νόμου δι' οὗ ἀπαιτεῖται νὰ προηγηθῇ τῆς ἀδείας, γνωμοδότησις πραγματογνωμόνων πρὸς βεβαίωσιν τῆς ἀνάγκης καὶ τοῦ ἀπαιτουμένου ποσοῦ καὶ νὰ βεβαιοῦται εἰς τὴν ἄδειαν ἡ διατήρησις τῶν ἀπαιτουμένων διατυπώσεων δηλ ὅτι προηγήθη διάσκεμμα τῶν ἐπισημοτέρων τοῦ πληρώματος καὶ γνωμοδότησις πραγματογνωμόνων, νὰ καταχωρηθῇ ἡ ἄδεια ὡς καὶ τὸ συνεπείᾳ ταύτης γενόμενον συμβόλαιον ναυτικοῦ δανείου, εἰς τὸ Βιβλίον τοῦ πλοίου, καὶ ἂν διὰ τῆς ἀδείας ἐγκριθῇ ἀντὶ ναυτοδανείου, ἡ πώλησις πραγματειῶν, ὀφείλει ἡ χορηγοῦσα τὴν ἄδειαν Ἀρχὴ νὰ καταχωρήσῃ εἰς τὸ Βιβλίον τὴν περὶ τοῦ μέτρου τούτου ἄδειαν ἐπὶ προστίμῳ δραχ. 50—500 (ἂν ἦναι Ἑλληνικὴ Ἀρχή).

Παρατηρητέον ἐνταῦθα ὅτι παρουσιαζομένης τοιαύτης κατὰ τὸν πλοῦν ἐπισκευῆς ἢ ἀνάγκης τροφίμων, καὶ ζητουμένης ἀδείας ναυτοδανείου ἢ ἐκποιήσεως πραγματειῶν, τὰ Δικαστήρια ἢ ἄλλαι Ἀρχαί, ὀφείλουν πρὸ πάντων νὰ ἐξετάσωσι πόθεν προέκυψαν αἱ βλάβαι αἵτινες χρήζουσιν ἐπισκευῶν καὶ ἐὰν αὗται ἔχωσι τὸν χαρακτῆρα τῆς ἰδιαιτέρας ἀβαρίας (ἄρθρ. 403) τότε νὰ ἐπιτρέπωσι μόνον τὸ ἐπὶ τοῦ σκάφους δάνειον, διότι τὸ σκάφος ὑπόκειται εἰς τοιαύτας πληρωμὰς (ἄρθρ. 404)· ἐὰν δ' ἔχωσι τὸν χαρακτῆρα τῆς γενικῆς ἀβαρίας ἢ ἀναμὶξ ταύτης καὶ τῆς ἰδιαιτέρας, καὶ εἰς αὐτὴν τὴν περίστασιν εὐ-

λογον εἶναι νὰ ἐπιτρέπωσι μόνον τὸ ἐπὶ τοῦ σκάφους δάνειον, διότι ἐνῷ δι' αὐτοῦ προλαμβάνεται ἡ ἀνάγκη, δύναται ὁ ναυτοδανεισθεὶς πλοίαρχος νὰ προκαλέσῃ κανονισμὸν ἀβαρίας καὶ νὰ ὑποχρεώσῃ τοὺς φορτωτὰς, κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς παραλαβῆς τῶν ἐμπορευμάτων, νὰ συνεισφέρωσι τὴν ἀναλογίαν των ἐκ τῆς κοινῆς ἀβαρίας καὶ οὕτω πως οὐδεὶς ἀδικεῖται ἐκ τῆς συμμέτρου πληρωμῆς, ἐνῷ ἂν ἐπιτραπῇ ἡ ἐνεχυρίασις ἢ ἡ ἐκποίησις πραγματειῶν, θὰ ζημιωθῶσιν οἱ φορτωταὶ καὶ μεταξὺ πολλῶν τοιούτων, ἐκεῖνος εἰς τὰς πραγματείας τοῦ ὁποίου ἐτέθη χεὶρ ἐκφορτώσεως καὶ ἐκποιήσεως, ὅπερ ἄδικον, καθόσον μεταξὺ πολλῶν φορτωτῶν καὶ μάλιστα εἰς διαφόρους λιμένας κατοικούντων, οὐδεμία δικαιοσύνη ἀπαιτεῖ νὰ πωληθοῦν, κατ' ἐκλογὴν τοῦ πλοιάρχου ἢ τῆς Ἀρχῆς, πραγματεῖαι ἑνὸς (ἂς οὗτος περιμένει πρὸς κερδοσκοπίαν ἢ πρὸς παράδοσιν ἐπὶ ποιν. ῥήτρᾳ ἕνεκα προπωλήσεως) καὶ νὰ τρέχῃ οὗτος ἀπὸ λιμένος εἰς λιμένα νὰ ζητῇ ἀναλογισμοὺς καὶ συνεισφορὰς παρὰ τῶν ἄλλων φορτωτῶν καὶ παρὰ τῶν συνιδιοκτητῶν τοῦ πλοίου, νὰ περιπλεχθῇ εἰς ἀπείρους δίκας καὶ κινδύνους καὶ ν' ἀναδεχθῇ τὸν ἀγῶνα τῆς ὑποστηρίξεως ἀβαρίας καὶ τοῦ εἴδους αὐτῆς. καὶ διατί ταῦτα; διότι ἔλαχε τὸ ἀτύχημα νὰ ἐκποιηθῶσιν αὐτοῦ καὶ μόνου αἱ πραγματεῖαι πρὸς ἐπισκευὴν τοῦ πλοίου, ἢ τροφοδότησιν τοῦ πληρώματος·—ὅθεν ἐφιστῶμεν τὴν προσοχὴν τῶν Δικαστηρίων καὶ ἄλλων Ἀρχῶν εἰς τὸ σπουδαῖον τοῦτο ἀντικείμενον, διότι καὶ ὁ Νόμος κυρίως ἀπαιτεῖ τὸ ἐπὶ τοῦ σκάφους δάνειον καὶ ἐπιβοηθητικῶς τὴν ἐνεχυρίασιν ἢ ἐκποίησιν πραγματειῶν, ὅθεν ὅταν τὸ ἐπὶ τοῦ σκάφους δάνειον ἦναι ἐφικτὸν, δὲν πρέπει νὰ ἐπιτρέπηται ἡ ἐνεχυρίασις ἢ ἡ πώλησις πραγματειῶν, διότι ἐνδέχεται νὰ καταστραφῇ εἰς φορτωτὴς καὶ μάλιστα ὅταν αἱ ἐπισκευαὶ ἦναι μεγάλης ἀξίας.

Οἱ συγγραφεῖς πραγματευόμενοι ἐπὶ τῆς περιπτώσεως ταύτης συμβουλεύουσιν ἢ δάνειον ἐπὶ τοῦ σκάφους ἢ ἐνεχυρίασιν καὶ ἐκποίησιν πραγματειῶν, κατ' ἐκλογὴν, ἄλλοι δὲ θεωροῦντες τὴν ἐνεχυρίασιν ἢ ἐκποίησιν τῶν πραγματειῶν ὡς ἐπιβλαβῆ διὰ τοὺς φορτωτὰς, ἐπινοοῦσι τὸ ἐπὶ τοῦ φορτίου ναυτοδάνειον (ἴδε Ῥάλλη ἔκδ. Β'. Τόμ. 2. Σελ. 150—155 καὶ τοὺς αὐτόθι ἀναφερομένους Συγγραφεῖς), ἀλλ' οὐδεὶς ἐκ τῶν Συγγραφέων ἐσκέφθη τὰ ἐπακόλουθα τῆς ἐνεχυριάσεως ἢ ἐκποιήσεως πραγματειῶν ἢ τοῦ ἐπὶ τοῦ φορτίου ναυτικοδανείου, καὶ τὴν θέσιν τοῦ φορτωτοῦ εἰς ὃν ἔπεσεν ὁ κλῆρος νὰ ἴδῃ τὰς πραγματείας του ἐνεχυριασμένας ἢ ἐκποιουμένας ἢ ὑπεγγύους εἰς ναυτοδάνειον (ἄρθρ. 320 Ἐμπ. Νόμου)—ὁ τοιοῦτος φορτωτὴς δὲν εἶναι ὑπόχρεως εἰς τὴν πληρωμὴν τῶν ἐπισκευῶν καὶ τῶν τροφίμων εἰμὴ συμμέτρως ἐν περιπτώσει κοινῆς ἀβαρίας, ὥστε ἂν πρόκηται περὶ ἰδιαιτέρας ἀβαρίας θὰ τρέχῃ νὰ ζητῇ τοὺς συνιδιοκτήτας τοῦ πλοίου, ἂν

πρόκηται περὶ κοινῆς ἀβαρίας, θὰ τρέχῃ νὰ ζητῇ τούτους καὶ τοὺς φορτωτὰς πρὸς συνεισφορὰν καὶ θὰ περιμένῃ καιροὺς καὶ χρόνους νὰ πληρωθῇ παρ' αὐτῶν, θὰ διατρέξῃ δὲ πολλοὺς κινδύνους ἐὰν οὗτοι κατοικῶσιν εἰς διάφορα μέρη καὶ ἰδίως εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν—ἀλλὰ καὶ ἡ θέσις τοῦ ναυτοδανειστοῦ ἐπὶ τοῦ φορτίου δὲν εἶναι εὐχερεστέρα, διότι καὶ οὗτος θὰ δανείσῃ βεβαίως ὑπὸ προθεσμίαν κινδύνων καὶ πρέπει νὰ παρακολουθῇ τὸ πλοῖον ἵνα ζητῇ παρ' ἑκάστου παραλήπτου φορτωτοῦ ἀνάλογον πληρωμὴν ἐπὶ τοῦ ναυτοδανείου—ἀλλὰ καὶ ἂν ὑποθέσωμεν ὅτι δικαιοῦται νὰ πληρωθῇ ἀλληλεγγύως παρ' οἱουδήποτε ἐκ τῶν διαφόρων φορτωτῶν, ἐκτὸς ἐὰν ὅλον τὸ φορτίον ἐδόθη ὑπέγγυον (ὅπερ ἄδικον) πάλιν ὁ πληρώσας θὰ εὑρεθῇ εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ τρέχῃ ζητῶν συνεισφορὰν παρὰ τῶν ἄλλων.

Τινὲς τῶν Συγγραφέων παραδέχονται ὅτι αἱ διατυπώσεις τοῦ ἄρθρ. 234 εἶναι ὑποχρεωτικαὶ διὰ τὸν πλοίαρχον ἀπέναντι τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἀντιπροσωπευομένων ἰδιοκτητῶν τοῦ πλοίου οὐχὶ δὲ καὶ διὰ τοὺς τρίτους οἵτινες ἐν καλῇ τῇ πίστει καὶ συνεπείᾳ ἀδείας τῆς Ἀρχῆς ἐδάνεισαν χρήματα διὰ τὴν ἐπισκευὴν τοῦ πλοίου ἢ διὰ τροφάς, ὥστε διὰ τῆς ἀδείας τῆς ἐνεχυριάσεως ἐκποιήσεως ἢ ναυτοδανείου ἐπὶ τοῦ φορτίου, βλάπτονται σπουδαίως οἱ φορτωταὶ μὴ δυνάμενοι ν' ἀντιτάξωσι κατὰ τοῦ τρίτου τὴν ἔλλειψιν τῆς ἀνάγκης καὶ τὰς νομίμους ἐνστάσεις των, ἐνῷ ἂν ἐπιτραπῇ τὸ δάνειον ἐπὶ τοῦ σκάφους, ὁ πλοίαρχος δὲν θὰ ζητήσῃ παρὰ τῶν φορτωτῶν ἀναλογίας δανείου, ἀλλὰ συνεισφορὰν ἀβαρίας καὶ τότε εἶναι ἐλεύθερον τὸ στάδιον εἰς τοὺς φορτωτὰς νὰ φιλονεικήσωσι τὴν ὑποχρέωσίν των καὶ κατὰ τύπους καὶ κατ' οὐσίαν, διότι ἵνα ὑπάρξῃ ἀνάγκη ἐπισκευῶν καὶ τροφῶν κατὰ τὸν διάπλουν, πρέπει κἄτι τι νὰ ἔπαθε τὸ πλοῖον, ἄρα θὰ ἐξετασθῇ ἡ αἰτία καὶ αὐτὴ θὰ δικαιολογήτῃ ἐὰν καὶ κατὰ πόσον ἐνέχωνται οἱ φορτωταὶ εἰς τοιαύτας δαπάνας, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἄρθρ. 397 καὶ ἑπ. τοῦ Εμπορικοῦ Νόμου.

Ὡς πρὸς τὴν ἰδέαν τῶν συγγραφέων περὶ ναυτοδανείου ἐπὶ τῶν πραγματειῶν, χάριν τῶν ἐπισκευῶν καὶ τροφῶν, δὲν ἀντιλέγομεν, διότι ἀφοῦ ἐπιτρέπεται ἡ ἐνεχυρίασις καὶ ἡ ἐκποίησις τῶν πραγματειῶν ἐπιτρέπεται κατὰ μείζονα λόγον καὶ τὸ ναυτοδάνειον ἐπ' αὐτῶν, ἐκτὸς ἐὰν οἱ τόκοι ἦναι ὑπέρογκοι, (διότι εἰς τὸ μεῖζον ἐμπεριέχεται καὶ τὸ ἔλαττον), ἀλλ' ὡς προεἴπομεν τ' ἀποτελέσματα τοῦ τοιούτου ἐπὶ τοῦ φορτίου, ἢ μέρους αὐτοῦ, ναυτικοδανείου εἶναι ἐπιβλαβῆ διὰ τοὺς φορτωτὰς καὶ μάλιστα διὰ τὴν περίπτωσιν καθ' ἣν οἱ φορτωταὶ δὲν ἦσαν ὑπόχρεοι εἰς συνεισφορὰν ἐπισκευῶν ἢ τροφίμων, ἢ καθ' ἣν περίπτωσιν πρόκηται περὶ πολλῶν φορτωτῶν κατοικούντων εἰς διαφόρους τόπους καὶ μὴ ὄντων ἀξιοχρέων—Καὶ μὲν δύναται ὁ ἐπιβαρυνθεὶς καὶ πλη-

ρῶσας νὰ λάβῃ ἐξασφαλιστικὰ μέτρα καὶ ἐπὶ τοῦ πλοίου καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν φορτίων, ἀλλὰ διὰ τῶν τοιούτων μέτρων θὰ ἐκτεθῇ εἰς δικαστικοὺς ἀγῶνας καὶ ἂν ἀποτύχῃ, θὰ ὑποκύψῃ εἰς ζημίας καὶ ἀποζημιώσεις, ὥστε καθ' ὅλας τὰς περιστάσεις εἶναι φρονήσεως ἔργον νὰ ἐπιτρέπηται τὸ ἐπὶ τοῦ σκάφους ναυτοδάνειον, χάριν τῶν ἐπισκευῶν καὶ τροφῶν, διότι δι' αὐτοῦ οἱ δανεισταὶ ἔχουσι προτίμησιν ἐπὶ τοῦ πλοίου, ὁ δὲ πλοίαρχος ἀσχέτως πρὸς τὸ δάνειον δύναται νὰ ἐξασκήσῃ κατὰ τῶν φορτωτῶν τὰς περὶ συνεισφορᾶς ἀξιώσεις του, ἐὰν καὶ καθ' ὅσον ἐπιβαρύνωνται ἐκ τοῦ Νόμου.

Κατὰ τὰς ὑπ' ἀριθ. 35 τοῦ 1851, 168 τοῦ 1854 καὶ 381 τοῦ 1855 ἀποφ. τοῦ 'Αρ. Πάγου, ἐπιτρέπεται καὶ ναυτοδάνειον χάριν ἐπισκευῶν ἢ τροφῶν, ἀλλὰ πρέπει νὰ προηγηθῶσι τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 234 ἀπαιτούμενα, ἀδιαφόρως ἐὰν ὁ ναυτικοδανειστὴς ἦναι ἀλλοδαπὸς, διότι κατὰ τὰ μεταξὺ τῶν ἐθνῶν παραδεδεγμένα ὁ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ μεθ' ἡμεδαποῦ συναλλασσόμενος ἀλλοδαπὸς ὀφείλει νὰ ἐρευνήσῃ τὴν κατὰ τὸν ἡμέτερον Νόμον προσωπικὴν ἱκανότητα τοῦ ἡμεδαποῦ εἰς τὸ νὰ συνάψῃ ἐγκύρως τὸ συμβόλαιον — τὸ δὲ περιστατικὸν ὅτι ὁ συνομολογήσας τὸ ναυτοδάνειον πλοίαρχος ἦτο συνιδιοκτήτης τῶν 3[4 τοῦ πλοίου, δὲν δύναται νὰ ὑποχρεώσῃ τοὺς συνιδιοκτήτας, διότι τὸ ἄρθρ. 220 δὲν ἐκτείνεται καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν τοῦ ἄρθρ. 234, ἐκτὸς ἐὰν ὁ δανειστὴς ἀποδείξῃ ὅτι τὸ δάνειον ἐγένετο διὰ πραγματικὰς τοῦ πλοίου ἀνάγκας καὶ πρὸς ὄφελος τοῦ ἰδιοκτήτου.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 235, ὁ πλοίαρχος, πρὶν ἐκπλεύσῃ ἀπὸ ξένους λιμένας διὰ νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν 'Ελλάδα, ὀφείλει νὰ πέμψῃ πρὸς τοὺς ἰδιοκτήτας τοῦ πλοίου, ἢ τοὺς πληρεξουσίους αὐτῶν, λογαριασμὸν παρ' αὐτοῦ ὑπογεγραμμένον περιέχοντα τὸ εἶδος, τὴν κατάστασιν καὶ τὴν ἀξίαν τοῦ φορτίου, τὴν ποσότητα ὧν ἔλαβε δανείων, τὰ ὀνόματα καὶ τὴν διαμονὴν τῶν δανειστῶν—έννοεῖται δ' οἴκοθεν ὅτι πρὸς ὅλα ταῦτα θέλει σημειώσει διὰ ποῦ ἐναυλώθη, πότε πρόκειται ν' ἀναχωρήσῃ καὶ μὲ ποῖον ναῦλον, διὰ νὰ γνωρίζωσιν οἱ ἰδιοκτῆται καὶ κάμωσιν ἐν ἀνάγκῃ ἀσφάλειαν—ὅταν δ' οἱ ἰδιοκτῆται εἰσὶ πολλοὶ καὶ διαφόρου κατοικίας, εἶναι καλὸν ν' ἀναθέσωσιν ἐκ τῶν προτέρων εἰς ἕνα ἐξ αὐτῶν τὴν τοιαύτην ἀνταπόκρισιν, ἄλλως ὁ πλοίαρχος δὲν χρεωστεῖ νὰ γράφῃ εἰς ὅλους ἀλλ' εἰς τὸν πλησιέστερον κατοικοῦντα.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 236, ὁ πλοίαρχος ὅστις χωρὶς ἀνάγκης ἤθελε δανεισθῇ χρήματα ἐπὶ τοῦ πλοίου, τῶν ζωοτροφιῶν καὶ τῆς ἀποσκευῆς ἢ ἤθελεν ἐνεχυριάσει ἢ πωλήσει πραγματείας ἢ τροφὰς, ἢ ὅστις ἤθελε προσθέσει εἰς τοὺς λογαριασμοὺς του ἀβαρίας καὶ ἔξοδα πλαστὰ, εἶναι ὑπεύθυνος πρὸς τοὺς ἰδιοκτήτας τοῦ πλοίου (ἢ ἀσφαλιστὰς αὐτοῦ) καὶ

ὑποχρεοῦται προσωπικῶς εἰς τὴν ἀπόδοσιν τῶν χρημάτων ἢ τὴν πληρωμὴν τῶν πραγμάτων, καταδιώκεται δὲ καὶ ποινικῶς ἂν ὑπάρχῃ ἀφορμὴ πρὸς καταδίωξιν (ἄρθρ. 396 Ποιν. Νόμου).

Ἐκ τοῦ ἀνωτέρω ἄρθρου ἐξάγεται ὅτι οἱ ἰδιοκτῆται τοῦ πλοίου ἢ οἱ ἐφοπλισταὶ αὐτοῦ δὲν δύνανται νὰ φιλονεικήσωσιν ἀπέναντι τῶν τρίτων τὸ κῦρος τῶν ἐπὶ τοῦ σκάφους δανείων, ἢ τῶν ἐπὶ τοῦ φορτίου ἐνεχυριάσεων, ἐκποιήσεων καὶ ναυτοδανείων, διότι οἱ ἐν καλῇ πίστει εὑρισκόμενοι τρίτοι ἰδόντες ἄδειαν τῆς Ἀρχῆς ἔδωσαν τὰ χρήματά των καὶ πρέπει νὰ τὰ λάβωσιν, ὁ πλοίαρχος ὅμως εἶναι ὑπόλογος πρὸς τοὺς ἰδιοκτήτας ἢ ἐφοπλιστὰς ἐὰν ἐνήργησε ταῦτα καὶ τὰ παρόμοια ἄνευ ἀνάγκης ἢ διὰ πλαστογραφιῶν καὶ ἄλλων καταχρήσεων. Π. χ. ἐνῷ εἶχε χρήματα ἀνήκοντα εἰς τὸ πλοῖον, ἐνῷ εἶχε διπλὰ πανιά, διπλὰς ἄγκύρας καὶ ἄλλα ἐφόδια (τὰ ὁποῖα ἐπώλησεν ἢ ἐσφετερίσθη) παρέστησε ψευδῶς ὅτι ἐξηντλήθησαν τὰ χρήματα εἰς τὰ ἔξοδα, ὅτι τὰ πανιὰ καὶ αἱ ἄγκυραι ἀπεκόπησαν ἐκ τῶν ἀνέμων καὶ ὅτι ὡς ἐκ τούτου ἐδέησε νὰ συνομολογήσῃ δάνειον, ἐνεχυρίασιν κλπ.—ἀπέναντι δὲ τῶν ἰδιοκτητῶν ἢ ἐφοπλιστῶν τοῦ πλοίου, οὐδ' ἡ ἄδεια τῆς Ἀρχῆς ἔχει βαρύτητα, διότι ναὶ μὲν ἡ Ἀρχὴ ἐπὶ τῇ παραστάσει τοῦ πλοιάρχου ὅτι δὲν ἔχει τὰ μέσα πρὸς ἐπισκευὴν καὶ τροφὰς, τῷ ἐχορήγησε τὴν ἄδειαν δανείου κλπ. ἀλλ' ἡ παράστασις αὕτη ἦτο κενὴ πρόφασις προερχομένη ἐξ ἀπίστου διαχειρίσεως, πλαστογραφίας καὶ ναυταπάτης.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 237, ἀπαγορεύεται εἰς τὸν πλοίαρχον ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος ἡ πώλησις πλοίου ἄνευ ῥητῆς ἀδείας τῶν ἰδιοκτητῶν, ἐκτὸς ἐὰν ἀποδειχθῇ νομίμως ὅτι ἦτο ἀνίκανον πρὸς πλοῦν.

Ἐκ τοῦ ἀνωτέρω ἄρθρου ἐξάγεται ὅτι ὁσάκις τὸ πλοῖον κατέστη ἀνίκανον πρὸς πλοῦν καὶ χρῄζει οὐσιωδῶν ἐπισκευῶν, ὁ πλοίαρχος δὲν πρέπει νὰ ζητήσῃ ἄδειαν δανείου ἐπὶ τοῦ σκάφους, ἢ ἐνεχυριάσεως καὶ ἐκποιήσεως τοῦ φορτίου πρὸς ἐπισκευὴν τοῦ πλοίου κατὰ τὰ ἐν ἄρθρ. 234 ἐκτεθέντα, ἀλλ' ὀφείλει νὰ προκαλέσῃ πραγματογνωμοσύνην ὡς πρὸς τὸ ποσὸν τῶν ἐπισκευῶν καὶ ἂν διὰ τῆς πραγματογνωμοσύνης ἀποδειχθῇ ὅτι ἀπαιτεῖται δαπάνη ἴση ἢ ἀνωτέρα τῆς ἀξίας τοῦ βεβλαμμένου ἤδη πλοίου, τότε πρέπει νὰ προκαλέσῃ ἀπόφασιν κηρύττουσαν ἀνίκανον καὶ ἐκποιητέον τὸ πλοῖον (Pardessus § 606 καὶ 644), ἄλλως ἐὰν προβῇ εἰς τὴν ἄδειαν δανείου ἐπὶ τοῦ πλοίου, ἢ εἰς ἐνεχυρίασιν ἢ ἐκποίησιν τοῦ φορτίου, θὰ ζημιώσῃ μεγάλως τούς τε ἰδιοκτήτας καὶ τοὺς φορτωτὰς καὶ ὑπόκειται εἰς ἀποζημίωσιν διὰ τὴν τοιαύτην διαγωγήν του, καθόσον ὡς θέλομεν ἐκθέσει ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 296 τοῦ Ἐμπ. Νόμου καὶ ὅταν τὸ πλοῖον ἦναι δεκτικὸν ἐπισκευῶν, ἀλλ' ἀπαιτεῖται μεγάλη δαπάνη, ἡ ἐπισκευὴ θεωρεῖται ἀδύνατος καὶ

διαλύεται πᾶσα ναύλωσις τοῦ πλοίου (Bedarride § 771)· ὅθεν καὶ οἱ φορτωταὶ δικαιοῦνται ν' ἀποζημιωθῶσι παρὰ τοῦ πλοιάρχου καὶ τῶν ἰδιοκτητῶν τοῦ πλοίου, διὰ πᾶσαν τοιαύτην παρεκτροπὴν ἢ παραδρομὴν τοῦ πλοιάρχου ἐπὶ ἐνεχυριάσεως ἢ ἐκποιήσεως τῶν πραγματειῶν αὐτῶν.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 238, πᾶς πλοίαρχος ὑποχρεωθεὶς περί τινος πλοῦ (δηλ. μετὰ τὴν περὶ ναυλώσεως συμφωνίαν) ὀφείλει νὰ περαιώσῃ τὸν πλοῦν (ἐκτὸς ἀκαταμαχήτου δυνάμεως), ἄλλως πληρώνει πρὸς τοὺς ἰδιοκτήτας καὶ τοὺς ναυλωτὰς πᾶν ἔξοδον καὶ πᾶσαν ἀποζημίωσιν, ἐννοεῖται δ' ὅτι οἱ ναυλωταὶ ἔχουσι καὶ τοὺς ἰδιοκτήτας ἢ ἐφοπλιστὰς τοῦ πλοίου ὑπολόγους πρὸς ἀποζημίωσιν διὰ τὴν τοιαύτην ἄρνησιν τοῦ πλοιάρχου.

Κατὰ τὰ ἄρθρα 239 καὶ 240, ὁ πλοίαρχος, ὁ ἐπὶ μετοχῇ τοῦ ἐκ τοῦ φορτίου κέρδους κυβερνῶν, δὲν δύναται (ἐκτὸς ῥητῆς συμφωνίας) νὰ κάμῃ κανὲν εἶδος ἐμπορίας (ἐπὶ τοῦ πλοίου) δι' ἰδιαίτερον αὐτοῦ λογαριασμὸν, ἄλλως αἱ πραγματεῖαι ἃς ἔφερεν ἐπὶ τοῦ πλοίου διὰ λογαριασμόν του δημεύονται πρὸς ὄφελος τῶν λοιπῶν συμμετόχων.

Ἡ περίπτωσις αὕτη ὑποθέτει ὅτι ὁ πλοίαρχος εἶναι συνιδιοκτήτης τοῦ πλοίου καὶ λαμβάνει μέρισμα ἐκ τῶν εἰσοδημάτων αὐτοῦ, ὅθεν ὅταν ἦναι ἁπλῶς μισθωτὸς, δύναται δι' ἀδείας τῶν ἰδιοκτητῶν καὶ διὰ πληρωμῆς ναύλου νὰ φορτώσῃ πραγματείας δι' ἰδιαίτερον λογαριασμόν του, ὡς ἐν ἄρθρ. 251 ῥηθήσεται.

Φόντα δύναται νὰ δώσῃ πάντοτε ὁ πλοίαρχος εἰς τοὺς φορτωτὰς ὡς ἐν σελίσιν 100 — 102 ἐξεθέσαμεν, διότι ἡ τοιαύτη χρηματικὴ ἐπιχείρησις ἐξαρτωμένη ἐκ τῆς διασώσεως τοῦ φορτίου καθίστησι τὸν πλοίαρχον μᾶλλον προσεκτικὸν πρὸς διάσωσιν τοῦ πλοίου καὶ τοῦ φορτίου.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 241, διαρκοῦντος τοῦ πλοῦ, δὲν δύναται ὁ πλοίαρχος ἐφ' οἱῳδήποτε κινδύνῳ, νὰ ἐγκαταλίπῃ τὸ πλοῖον, χωρὶς τὴν γνώμην τῶν ἀξιωματικῶν καὶ τῶν ἐπισημοτέρων τοῦ πληρώματος — ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὴν τὴν περίστασιν ἐφ' ὅσον εἶναι δυνατὸν, πρέπει νὰ σώσῃ τὰ χρήματα, τὰ βιβλία, τὰ ἔγγραφα καὶ ὅσας ἐκ τῶν πολυτιμωτέρων πραγματειῶν δυνηθῇ, ἄλλως εἶναι προσωπικῶς ὑπεύθυνος διὰ τὴν ἀμέλειάν του — ἐὰν δὲ τὰ οὕτω διασωθέντα ἐκ τοῦ πλοίου πράγματα ἀπολεσθῶσιν ἐκ τυχαίου συμβάντος, π. χ. διότι ἀνετράπη ἡ λέμβος, ἢ διότι λῃσταὶ εἰς τὴν παραλίαν τὰ ἀφήρπασαν, ἡ βροχὴ ῥαγδαία τὰ κατέστρεψε κλπ. κλπ. ὁ πλοίαρχος ἀπαλλάσσεται πάσης εὐθύνης, διότι ἐξεπλήρωσε τὸ καθ' ἑαυτόν.

Κατὰ τὰ ἄρθρα 242—244 καὶ 249, ὁ πλοίαρχος χρεωστεῖ ἐντὸς 24 ὡρῶν ἀπὸ τῆς ἀφίξεώς του νὰ ὑποβάλῃ τὸ βιβλίον του εἰς θεώρησιν

(τῆς λιμενικῆς 'Αρχῆς) καὶ νὰ κάμῃ τὴν ἔκθεσίν του δηλοῦσαν τὸν τόπον καὶ χρόνον τοῦ ἀπόπλου, τὸν δρόμον ὃν ἠκολούθησε, τὰ κατὰ τὸν διάπλουν συμβάντα, τὰς συμβάσας εἰς τὸ πλοῖον ἀταξίας καὶ πάντα τὰ κατὰ τὸν πλοῦν ἀξιοσημείωτα περιστατικὰ (ὅρα καὶ ἄρθρ. 57 τοῦ ἀπὸ 15 Δεκεμβρίου 1836 Διατάγματος), πρὸ δὲ τῆς ἐκθέσεως ταύτης δὲν δύναται ν' ἀποβιβάσῃ κἀμμίαν πραγματείαν, ἐκτὸς ἐὰν ὑπάρχῃ ἐπικείμενος κίνδυνος.

Κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 45 τοῦ 1845 ἀπόφ. τοῦ 'Αρ. Πάγου, ἡ ὑπὸ πλοιάρχου ξένου εἰς ξένον τόπον γενομένη δήλωσις ἀτυχήματος δὲν ἀπαιτεῖται νὰ ἔχῃ τοὺς τύπους τοῦ ἄρθρ. 242 τοῦ 'Εμπ. Νόμου.— ἐπίσης ἡ δήλωσις τοῦ ναυαγίου ὑπὸ Ἕλληνος πλοιάρχου γενομένη, δὲν ἀπαιτεῖται νὰ γίνεται ἐνώπιον τοῦ Προξένου ἀλλ' ἐνώπιον τῆς ἐπιτοπίου 'Αρχῆς—(ἀλλ' ὡς πρὸς τοῦτο ἰσχύει ἤδη ὁ μεταγενέστερος Νόμος τῆς 29 'Οκτωβρίου 1856 περὶ Προξ. 'Αρχῶν).

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 245, ὁ πλοίαρχος ὀφείλει κατὰ τὸν πλοῦν νὰ μὴ ἀπομακρύνεται τῆς τακτικῆς πορείας αὐτοῦ ἄνευ ἀπολύτου ἀνάγκης, καὶ κατὰ τὰς περιστάσεις νὰ προσλαμβάνῃ πηδαλιούχους (πιλότους), ἄλλως ὑπόκειται εἰς πᾶσαν ἀποζημίωσιν πρὸς τοὺς ἐφοπλιστὰς καὶ τοὺς φορτωτὰς καὶ εἰς ἀπώλειαν τῆς ἐπὶ τοῦ πλοίου των ἀσφαλείας, ἐκτὸς ἐὰν ὑπῆρξε συμφωνία νὰ προσορμίζεται εἰς ὅσους λιμένας ἤθελεν ἐγκρίνει, ἢ ἐὰν ἐφόρτωσεν ἐπὶ τοῦ πλοίου διαφόρους πραγματείας ἀποβιβαστέας εἰς διαφόρους λιμένας, ἐν γνώσει τῶν διαφόρων φορτωτῶν πρὸς τοὺς ὁποίους πρέπει κατὰ τὴν ναύλωσιν νὰ κάμῃ γνωστὸν τὸ δρομολόγιόν του—ἐὰν δ' ἕνεκα σφοδροῦ ἀνέμου, φόβου ἐχθρῶν, ἐπιδημικῆς νόσου, ἐπισκευῶν, ἐλλείψεως ὕδατος ἢ τροφῶν καὶ ἄλλων εὐλόγων αἰτιῶν, προελθουσῶν ἄνευ ὑπαιτιότητος ἢ ὀλιγωρίας αὐτοῦ, ἀναγκασθῇ νὰ προσορμίσῃ τὸ πλοῖον εἰς διάμεσον λιμένα, χρεωστεῖ νὰ κοινοποιήσῃ εἰς τὸν Πρόεδρον τοῦ 'Εμποροδικείου τοῦ τόπου ἐκείνου, ἢ ἐν ἐλλείψει τοιούτου, εἰς τὸν Εἰρηνοδίκην, τὰς αἰτίας τῆς προσορμίσεώς του, ἐὰν δ' ἡ προσόρμισις ἐγένετο εἰς λιμένα τῆς ἀλλοδαπῆς, ἡ κοινοποίησις θὰ γίνῃ εἰς τὸν αὐτόθι 'Ελληνικὸν Πρόξενον, ἢ ἐν ἐλλείψει τοιούτου εἰς τὴν τοπικὴν 'Αρχὴν (ἴδε καὶ ἄρθρ. 57 τοῦ ἀπὸ 15 Δεκεμβρίου 1836 Νόμου κατὰ τὸν ὁποῖον αἱ παρὰ τῶν ἄρθρων 243 καὶ 245 τοῦ 'Εμπ. Νόμου ἀναφερόμεναι ἐκθέσεις μεγάλη καὶ μικρά, πρέπει νὰ γίνωνται οὐχὶ ἐνώπιον τοῦ Προέδρου ἢ τοῦ Εἰρηνοδίκου, ἀλλ' ἐνώπιον τῆς Λιμενικῆς 'Αρχῆς, ὅπερ ἐν γένει τηρεῖται σήμερον) μετὰ δὲ τὴν παρέλευσιν τῆς ἀνάγκης, ὀφείλει ὁ πλοίαρχος νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸν τακτικὸν πλοῦν.

Κατὰ τ' ἄρθρα 246—247, ἐν περιπτώσει ναυαγίου, ὁ διασωθεὶς πλοίαρχος μόνος ἢ μεθ' ὁλοκλήρου ἢ μέρους τοῦ πληρώματος ἢ τῶν

ἐπιβατῶν, χρεωστεῖ νὰ ἐμφανισθῇ ἐνώπιον τοῦ Δικαστοῦ τοῦ τόπου ἢ ἐν ἐλλείψει Δικαστοῦ ἐνώπιον πάσης ἄλλης πολιτικῆς ἀρχῆς ἢ καὶ ἐνώπιον τοῦ ἐν ἀλλοδαπῇ Ἑλλ. Προξένου, διὰ νὰ κάμῃ τὴν ἔκθεσιν τοῦ περὶ τῶν συμβάντων, νὰ τὴν ἐπιβεβαιώσῃ διὰ τῶν διασωθέντων ἐκ τοῦ πληρώματος ἢ ἐπιβατῶν ὅσοι ἤθελον παρευρεθῇ μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν ἀρχὴν, (διότι ἐνδέχεται νὰ ἔμεινόν τινες εἰς τὸν τόπον τοῦ ναυαγίου πρὸς φύλαξιν κλπ.) καὶ νὰ λάβῃ ἀντίγραφον τῆς ἐκθέσεως·— τὴν ἔκθεσιν κάμνει ὁ πλοίαρχος καὶ τὴν παραδίδει εἰς τὴν Ἀρχὴν ἐπιβεβαιῶν αὐτὴν, κάμνει δ' ἑτέραν ἔκθεσιν ὁ Δικαστὴς, ἢ ἡ Ἀρχὴ, ἐν εἴδει ἀνακρίσεως (ἢ καὶ ἐνόρκως πρὸς περισσοτέραν βεβαίωσιν) καὶ κατὰ πρῶτον ἐξετάζει τὸν πλοίαρχον πόθεν ἀνεχώρησε, μὲ πόσον πλήρωμα, μὲ ποῖον φορτίον καὶ διὰ ποῖον μέρος, ποῖον δρόμον ἠκολούθησε, ποῖον ἄνεμον εἶχε βοηθητικὸν ἢ ἐναντίον, ἕως ποῦ προεχώρησε, τί τῷ συνέβη κατὰ τὸν πλοῦν, ποῖα μέτρα ἔλαβε πρὸς πρόληψιν τοῦ κινδύνου καὶ πῶς ἐπὶ τέλους συνέβη τὸ ναυάγιον καὶ τί ἔγινε τὸ πλοῖον, τὸ φορτίον, τὸ πλήρωμα κλπ. κλπ. — μετὰ τοῦτο ἐξετάζει τοὺς λοιποὺς (κατ' ἰδίαν ἕκαστον) σημειοῖ τὰς τυχὸν ἀντιφάσεις κλπ. καὶ οὕτω δίδει πέρας εἰς τὴν ἔκθεσιν (ἴδε καὶ Νόμον 18 Σεπτεμβρίου 1856) περὶ ναυαγίων καὶ ναυαγιαιρέσεων).

Αἱ τοιαῦται βεβαιωμέναι καὶ ὑπὸ τῶν διασωθέντων ἐκ τοῦ πληρώματος καὶ τῶν ἐπιβατῶν ἐκθέσεις ἀποτελοῦν ὑπὲρ τοῦ πλοιάρχου πίστιν, ἀλλὰ καὶ ὅταν μόνος ὁ πλοίαρχος διεσώθη, πάλιν ἡ ἔκθεσις αὐτοῦ ἀποτελεῖ πίστιν· — κατὰ πάσας τὰς περιστάσεις αἱ τοιαῦται ἐκθέσεις δὲ ἀποκλείουσι τὴν ἀνταπόδειξιν ἣν δύνανται νὰ φέρωσιν οἱ ἐκ τοῦ ναυαγίου βλαπτόμενοι ἀσφαλισταὶ, φορτωταὶ κλπ. (ἀπόφ. Ἀρ. Πάγου 313 τοῦ 1863).

Ὡς πρὸς τὴν προθεσμίαν τῶν ἐμφανίσεων καὶ ἐκθέσεων περὶ ὧν πραγματεύονται τ' ἄρθρ. 245—247 οὐδεμία ἐν αὐτοῖς γίνεται μνεία ἢ παραπομπὴ εἰς τὸ ἄρθρ. 242· ὅθεν ἡ ἐν αὐτῷ ἀναφερομένη προθεσμία 24 ὡρῶν ἀπὸ τῆς ἀφίξεως τοῦ πλοίου δὲν ἐξυπακούεται καὶ εἰς τὰ λοιπὰ ἄρθρα, διότι τὸ μὲν 242 ὑποθέτει ἄφιξιν τοῦ πλοίου, καλῶς ἐχόντων τῶν πραγμάτων, εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον, τὰ δὲ ἄρθρα 245 καὶ ἑπ. ὑποθέτουσιν ἐκτάκτους περιπτώσεις δι' ἃς δὲν εἶναι πάντοτε δυνατὴ ἡ ἐντὸς 24 ὡρῶν ἐμφάνισις καὶ βεβαίωσις, καθόσον ἐνδέχεται τὸ πλοῖον νὰ ναυαγήσῃ εἰς ἔρημον ἢ ἀλίμενον μέρος, ἢ νὰ τραυματισθῶσι βαρέως οἱ διασωθέντες ἄνθρωποι καὶ διὰ τοῦτο ὁ Νόμος δὲν ὥρισε προθεσμίαν, ἀλλ' ἀφέθη εἰς τὸ ἐφικτὸν καὶ δὲν ἐπιβάλλει ἐπιζημίους συνεπείας ἐν περιπτώσει παραλείψεως· ἕνεκα τούτου καὶ ὁ Ἄρειος Πάγος διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 90 τοῦ 1846 ἀποφάσεώς του ἐπιτρέπει καὶ τὴν μαρτυρικὴν ἀπόδειξιν τοῦ συμβάντος δυστυχήματος περὶ οὗ

δὲν συνετάχθη ἔκθεσις, ἡ δὲ ὑπ' ἀριθ. 192 τοῦ 1847 ἑτέρα ἀπόφασις τοῦ 'Αρείου Πάγου ἐσφαλμένως ἔκαμε τὴν διάκρισιν ὅτι τότε μόνον ἐπιτρέπεται ἡ μαρτυρικὴ ἀπόδειξις ὅταν ἡ ἔκθεσις παρελείφθη οὐχὶ ἐξ ὑπαιτιότητος τοῦ πλοιάρχου· ἡ τοιαύτη διάκρισις δὲν εἶναι ὀρθή, 1) διότι δὲν περιέχεται εἰς τὸν Νόμον· 2) διότι κατὰ τί πταίουσιν οἱ ζημιωθέντες φορτωταὶ ἐὰν ὁ πλοίαρχος δὲν ἔκαμεν ἔκθεσιν; 3) διότι ὑπάρχουσι καὶ περιπτώσεις καθ' ἃς ἡ ἔκθεσις δὲν εἶναι δυνατή, φέρ' εἰπεῖν ὅταν τὸ πλοῖον ἐναυάγησεν αὔτανδρον ἢ ὅταν οἱ ἐκ τοῦ ναυαγίου διασωθέντες ἀπεβίωσαν εἰς τὴν ξηρὰν ἐκ τῆς κακουχίας ἢ ἀσιτίας ἢ ἐξ ἄλλων δεινῶν ἢ κατεσπαράχθησαν ὑπὸ θηρίων κλπ.—ἄρα ἀφοῦ εἰς αὐτὰς τὰς περιστάσεις πρέπει νὰ ἐπιτραπῇ καὶ ἡ διὰ μαρτύρων ἢ ἄλλων μέσων ἀπόδειξις τοῦ δυστυχήματος, διατὶ νὰ μὴ ἐπιτραπῇ αὕτη καὶ εἰς ἄλλας περιστάσεις καθ' ἃς δὲν συνετάχθη ἔκθεσις!

Κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 15459 τοῦ 1857 ἀπόφασιν τῶν ἐν 'Αθήναις 'Εφετῶν, τ' ἄρθρα 242, 245, 247 καὶ 413 τοῦ 'Εμπ. Νόμου ἐτροποποιήθησαν ἐν μέρει διὰ τῶν ἄρθρων 57 καὶ ἑπ. καὶ 66 τοῦ περὶ 'Εμπ. Ναυτιλίας Νόμου, διότι ταῦτα προβλέπουσι τὰς ἰδίας περιπτώσεις μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι ἀντὶ τῆς Δικαστικῆς 'Αρχῆς ἐπιφορτίζεται ἡ Λιμενικὴ καὶ μεταβάλλονται αἱ διατυπώσεις, διότι ὁ εἰς ξένον λιμένα προσορμίζων τὸ πλοῖον πλοίαρχος δὲν ὀφείλει νὰ ἐκθέσῃ τοὺς λόγους τῆς προσορμίσεώς του (ὡς ἀπήτει τὸ ἄρθρ. 245), ἀλλὰ μόνον ν' ἀποκριθῇ εἰς τὰς ἀπευθυνθησομένας αὐτῷ ἐρωτήσεις·—ὅταν δὲ φθάσῃ εἰς τὸν λιμένα εἰς ὃν διευθύνετο, ὀφείλει νὰ ἐκθέσῃ ἐνώπιον τῆς αὐτῆς ἀρχῆς ὅλα τὰ κατὰ τὸν πλοῦν ἐπιζήμια συμβάντα καὶ νὰ παραδώσῃ εἰς τοῦ αὐτοῦ λιμένος τὴν 'Αρχήν, καὶ τὰς ἰδιαιτέρας ἐκθέσεις τὰς ὁποίας κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ περὶ ναυτιλίας ὡς καὶ τοῦ 'Εμπ. Νόμου ὀφείλει νὰ συντάσσῃ εἰς διαφόρους περιστάσεις κινδύνων ζημιῶν κλπ. ὅτι αἱ εἰρημέναι διατάξεις τοῦ περὶ ναυτιλ. Νόμου διαγράφουσαι ὅλα τὰ καθήκοντα τοῦ πλοιάρχου ἀκόμη καὶ τὰ ἐν τῷ 'Εμπ. Νόμῳ περιεχόμενα, ἀντικατέστησαν τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 242, 245, 247 καὶ 413 αὐτοῦ, διατηρηθεισῶν ἐν ἰσχύϊ μόνον τῶν διατάξεων τοῦ 'Εμ. Νόμου περὶ τῶν ἰδιαιτέρων ἐκθέσεων ζημιῶν καὶ ἄλλων, τὰς ὁποίας ὀφείλει ὁ πλοίαρχος νὰ συντάξῃ καὶ τὰς ὁποίας ὑποχρεοῦται διὰ τοῦ περὶ ναυτιλίας Νόμου νὰ παρουσιάζῃ εἰς τὴν 'Αρχὴν τοῦ λιμένος τοῦ προσδιορισμοῦ του·—ὅτι κατὰ τὰ εἰρημένα ἄρθρα 57 καὶ 66 ὁ πλοίαρχος ὑποχρεοῦται μὲν νὰ ἐκθέτῃ λεπτομερῶς ἐνώπιον τῆς Λιμενικῆς 'Αρχῆς ὅλα τὰ κατὰ τὸν διάπλουν ἐπιζήμια συμβάντα καὶ νὰ παραδίδῃ εἰς τὴν αὐτὴν 'Αρχὴν τὸ συνταχθὲν διάσκεμμα ὡς καὶ τὸ βιβλίον του, οὐδόλως ὅμως εἶναι ὑπόχρεως νὰ ὁρκισθῇ ἐνώπιον τῆς Λιμενικῆς ἢ ἄλλης 'Αρχῆς.

Κατὰ τὸ ἄρθρον 249, ἐὰν διαρκοῦντος τοῦ πλοῦ, ἐκλίπωσιν αἱ ζωοτροφίαι τοῦ πλοίου, μεταξὺ δὲ τῶν ναυτῶν ἢ τῶν ἐπιβατῶν ὑπάρχωσι καί τινες ἔχοντες ζωοτροφίας, οὗτοι ὀφείλουσι νὰ τὰς χορηγήσωσιν (ἐπὶ πληρωμῇ) εἰς τοὺς μὴ ἔχοντας, ἄλλως ὁ πλοίαρχος λαβὼν τὴν γνώμην τῶν ἐπιστημοτέρων τοῦ πληρώματος δύναται νὰ προβῇ καὶ εἰς βιαίαν ἀφαίρεσιν καὶ διανομὴν τῶν ζωοτροφιῶν· — ἀλλὰ καὶ ἂν δὲν ληφθῇ τοιαύτη πρόνοια, ἢ ἐὰν μεταξὺ τῶν στερουμένων τροφίμων ὑπάρχωσι καί τινες μὴ ἔχοντες πρόχειρα τὰ μέσα τῆς πληρωμῆς, ὁ Νόμος δὲν εὐχαριστεῖται ν' ἀποθάνωσιν οὗτοι ἐκ τῆς πείνης καὶ διὰ τοῦ ἄρθρ. 106 τοῦ Ποιν. Νόμου ἐπιτρέπει καὶ ἀξιόποινον πρᾶξιν δηλ. καὶ τὴν κλοπὴν καὶ τὴν λήστευσιν τῶν ζωοτροφιῶν οὐ μόνον ἐκ μέρους τῶν κινδυνευόντων, ἀλλὰ καὶ ἐκ μέρους ἐκείνων οἵτινες χάριν τῶν κινδυνευόντων προβῶσιν εἰς τοιαύτας λαθραίας ἢ βιαίας πράξεις (ἴδε καὶ σελ. 138—143 τῆς Δικας. Πρακτικῆς ἐπὶ τοῦ Ποιν. Νόμου).

Περὶ τῆς ὑποχρεώσεως καὶ τοῦ μισθοῦ τῶν ναυτῶν κλπ.

Ἄρθρ. 250—272.

Πρὸς διοίκησιν τοῦ πλοίου καὶ πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ προορισμοῦ αὐτοῦ, ὁ πλοίαρχος ὀφείλει νὰ ἐκλέξῃ τὸν ἀναγκαῖον ἀριθμὸν ναυτῶν καὶ παίδων, ἀναλόγως τῆς δυνάμεως τοῦ πλοίου καὶ τῶν ἐπιχειρητέων ταξειδίων, συνεννοούμενος ὡς πρὸς τὴν πρώτην πρόσληψιν μετὰ τῶν παρόντων ἰδιοκτητῶν τοῦ πλοίου (ἄρθρ. 233) κατὰ δὲ τὰς ἄλλας περιπτώσεις, ἐν μὲν τῇ ἡμεδαπῇ μετὰ τῆς Λιμενικῆς Ἀρχῆς, ἐν δὲ τῇ ἀλλοδαπῇ μετὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ Προξένου, διότι ἡ Ἀρχὴ ἔχει τὸ δικαίωμα τῆς ἐξελέγξεως τῶν προσόντων τῶν ναυτῶν, καὶ τῆς ἐπιθεωρήσεως τοῦ ναυτολογίου κατὰ πᾶσαν περίστασιν.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 250, οἱ ὅροι τῆς ὑποχρεώσεως τοῦ πλοιάρχου καὶ τοῦ πληρώματος παντὸς πλοίου ἀποδεικνύονται διὰ τῶν ναυτολογίων, ἢ δι' ἰδιαιτέρων μεταξὺ τῶν συναλλαττομένων συμφωνιῶν (ὅρα Διάταγμα 6 Αὐγούστου 1834 περὶ ναυτολογίου τῶν Ἑλληνικῶν ἐμπορικῶν πλοίων), ἐν ἐλλείψει ὅμως τοιούτων ἀποδεικτικῶν μέσων, δύνανται νὰ ἐπιτραπῶσι καὶ τὰ λοιπὰ μέσα ἀποδείξεως πρὸς βεβαίωσιν τῆς συμφωνίας, τόσῳ μᾶλλον ὅσον καὶ τὸ ἄρθρ. 250 δὲν ἀπαιτεῖ ῥητῶς ἔγγραφον συμφωνίαν (ἴδε καὶ Pardessus § 625 ἐν τέλει), ἄλλως τε καὶ ἂν δὲ ἐπιτραπῇ ἡ ἀπόδειξις συμφωνίας διὰ μαρτύρων, ὅρκου κλπ. οὐχ ἧττον ὁ παρασχὼν τὰς ὑπηρεσίας του πλοίαρχος ἢ ναύτης δύναται καὶ ἄνευ συμφωνίας νὰ ζητήσῃ ἀνάλογον ἀποζημίωσιν κατὰ τὰς γενικὰς ἀρχὰς τοῦ Δικαίου (Ν. 7. § 2. Πανδ. 2, 14. Ν. 7. Βασιλ. 11, 1).

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 251, ὁ πλοίαρχος καὶ οἱ τοῦ πληρώματος, δὲν δύ-

νανται, ἐπ' οὐδεμιᾷ προφάσει, νὰ φορτώσουν ἐπὶ τοῦ πλοίου δι' ἰδιαίτερόν των λογαριασμὸν, κἀμμίαν πραγματείαν, χωρὶς ἀδείας τῶν ἰδιοκτητῶν, καὶ χωρὶς νὰ πληρώσουν ναῦλον, ἐκτὸς ἐὰν ἡ μεταξύ των συμφωνία δίδῃ εἰς αὐτοὺς τοιοῦτον δικαίωμα (ἴδε καὶ ἄρθρ. 239), ἀλλὰ κατ' ἀρχαίαν συνήθειαν ἐπικρατοῦσαν εἰς τὰ ἐμπορικὰ πλοῖα ὅλων τῶν σημαιῶν, ἐπιτρέπεται εἰς τοὺς ναύτας νὰ ἔχωσιν ἐντὸς τοῦ πλοίου, ἐκτὸς τῆς κλινοστρωμνῆς των, καὶ τὸ λεγόμενον κιβώτιον (le coffre) ἐντὸς τοῦ ὁποίου νὰ θέτωσι καθ' ἕκαστον ταξείδιον ἐμπορεύματα τοῦ λογαριασμοῦ των μικρᾶς ἀξίας (pacotille) οἷον ὑποδήματα, μανδύλια, καπνοσύριγγας, σιγάρα καὶ ἄλλα χειροτεχνήματα, ἵνα ὠφεληθῶσιν ἐκ τῆς μεταπωλήσεως αὐτῶν εἰς τὴν ἀγορὰν τοῦ τόπου ἔνθα πρόκειται νὰ μεταβῶσι μετὰ τοῦ πλοίου·—ἐπιτρέπεται δὲ καὶ εἰς τὸν πλοίαρχον νὰ θέσῃ ἐντὸς τοῦ θαλάμου του ἰδίας πραγματείας, διότι ὁ θάλαμος τοῦ πλοιάρχου ἐξαιρεῖται τῆς ναυλώσεως, ἐκτὸς ἐὰν προηγήθῃ ῥητὴ συμφωνία κατὰ τῆς ἀνωτέρω συνηθείας.

Κατὰ ναυτικὴν συνήθειαν, γίνεται πολλάκις μεταξὺ τοῦ πλοιάρχου καὶ τῶν ναυτῶν ἑταιρισμός τις (σουρδοὺμ καλούμενος) καθ' ὃν ὁ πλοίαρχος (ὡς ἰδιοκτήτης ὅλου ἢ μέρους τοῦ πλοίου ἢ ὡς πληρεξούσιος τῶν συνιδιοκτητῶν) καὶ οἱ ναῦται καταβάλλουσι χρήματα (κοινῶς συρμαγιὰ) πρὸς ἐμπορικὴν κερδοσκοπίαν, ἤτοι πρὸς ἀγορὰν καὶ μεταπώλησιν ὡρισμένων ἢ κατὰ τύχην παρουσιασθησομένων ἐμπορευμάτων καὶ ἄλλων προϊόντων ἀπὸ λιμένος εἰς λιμένα καὶ ταξειδεύοντες ἐμπορεύονται ἀδιακόπως ἢ κατ' ἐποχὰς πρὸς κοινὴν ὠφέλειαν ὁριζομένην κατὰ μερίδια διὰ συμφωνίας·—τὰ κέρδη (ἢ αἱ ζημίαι) διαμοιράζονται συνήθως εἰς τρία μερίδια, ἤτοι ἓν διὰ τὸ πλοῖον, ἓν διὰ τὰ κεφάλαια καὶ ἓν διὰ τοὺς ναύτας·—τὸ διὰ τὰ κεφάλαια μερίδιον διανέμεται συμμέτρως ἀναλόγως τῶν καταβολῶν ἑκάστου, τὸ δὲ διὰ τοὺς ναύτας διανέμεται κατὰ κεφαλὰς μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι ὁ πλοίαρχος λογίζεται ὡς δικέφαλος ἤτοι λαμβάνει μερίδιον καὶ ὡς πλοίαρχος καὶ ὡς ναύτης·—ἡ τοιαύτη ἀρχαία συνήθεια, ἔχουσα καταγωγὴν ἐξ Ἱσπανίας, ὡς λέγεται, εἶναι ἀξία πάσης προστασίας καὶ ὑποστηρίξεως, διότι ἀπὸ τοὺς τόπους τῆς πλησμονῆς ἢ τῆς παραγωγῆς καὶ συγκεντρώσεως μεταφέρει τὰ εἴδη εἰς τοὺς τόπους τῆς ἐλλείψεως ἢ τῆς σπάνεως καὶ οὕτως ἀνταποκρινομένη εἰς τὰς ἀνάγκας τῶν τόπων συντελεῖ εἰς τὴν εὐώνον ἀπόλαυσιν τῶν ἀπαιτουμένων· καὶ εἰς τὴν παῦσιν τῶν μαστιζουσῶν τοὺς τόπους τούτους ἐλλείψεων καὶ ὑπερτιμήσεων.

Οἱ τοιοῦτοι ἑταιρισμοὶ ὑπόσχονται βέβαια κέρδη, διότι ἀκολουθοῦσι τὰ ἴχνη τῆς ἀνάγκης καὶ ἐξυπηρετοῦντες ταύτην ἐγκαίρως, πωλοῦσι τὰς πραγματείας καὶ τὰ προϊόντα μὲ ὠφέλειαν·—ἐξ ἄλλου δὲ ὡς ἐνδιαφερόμενοι ἀτομικῶς διὰ τὸ πλοῖον, διὰ τὰ κεφάλαια καὶ διὰ τὰ

τοιαῦται, οἷον ἐπὶ ποταμῶν ἢ ἀβαθῶν μερῶν καὶ ν' ἀπομακρύνεται ἐγκαίρως ἐκ τῶν ὑδάτων ἅτινα πρόκειται νὰ παγώσωσιν ἐκ τοῦ ψύχους καὶ νὰ παρακωλύσωσι τὸν πλοῦν.

Κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 216 τοῦ 1870 ἀπόφ. τοῦ Ἀρ. Πάγου, ὁ Ἐμ. Νόμος ἐν τῷ περὶ ναυλωτικῶν καὶ ναυλώσεων τμήματι (ἄρθρ. 273 καὶ ἐπ.) ὥρισε τὰς περιπτώσεις τῆς διαλύσεως τῆς ναυλώσεως (ἄρθρον 276 278 καὶ 297) εἰς ἃς δὲν ἀναφέρεται τὸ νὰ ἔχῃ τὸ πλοῖον μίαν τάξιν (δηλ. βαθμόν τινα veritas) ἀλλ' ἀπαιτεῖται μόνον νὰ ἦναι τὸ πλοῖον ἱκανὸν πρὸς πλοῦν, ἐκτὸς ἐὰν ὑπῆρχε ῥητὴ συμφωνία ὅτι ὁ πλοίαρχος ὑπεσχέθη ἰδιότητά τινα οἷον ταξεολογίαν ἣν τὸ πλοῖον δὲν εἶχεν·—ἡ ἀπόφασις αὕτη εἶναι ὀρθή, διότι καὶ ἡ ἰδιότης τοῦ πλοίου ἔχει σπουδαίαν ἐπιῤῥοήν· π. χ. ἐὰν ἐδηλώθη ὡς περιχαλκωμένον ἢ ὡς βρίκιον ἢ ὡς γολέτα κλπ. καὶ εὑρέθη ἄλλως πως, ἡ ναύλωσις διαλύεται, ἐκτὸς ἐὰν ὡς πρὸς τὴν ποιότητα καὶ ταὐτότητα αὐτοῦ ἦσαν ἐν γνώσει οἱ συναλλαττόμενοι.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 275, ἐὰν τὸ πλοῖον ἐναυλώθη κατὰ μῆνα, ὁ ναῦλος ἄρχεται ἀφ' ἧς ἡμέρας ἀποπλεύσῃ τὸ πλοῖον (δηλ. ἅμα μετὰ τὴν λῆψιν τῶν ναυτιλιακῶν ἐγγράφων, ἐξέλθῃ τοῦ λιμένος).

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 276, ἐὰν πρὸ τοῦ ἀπόπλου συμβῇ ἀπαγόρευσις τῆς μετὰ τοῦ τόπου, πρὸς ὃν διευθύνεται τὸ πλοῖον, ἐμπορίας (ἢ συγκοινωνίας) ἡ ναύλωσις διαλύεται ἀζημίως, ὑποχρέου ὄντος τοῦ φορτωτοῦ νὰ πληρώσῃ τὰ κατὰ τὴν φόρτωσιν ἔξοδα (ἐκτὸς ἐὰν τὰ ἐπλήρωσεν ἤδη) καὶ ν' ἀναλάβῃ ἰδίαις δαπάναις τὰ φορτωθέντα·—εἶναι δ' ἀδιάφορον εἰς αὐτὸν ἐὰν τὸ πλοῖον ὑπέστη ἔξοδα διὰ προμηθείας κλπ. ἢ ἄλλην βλάβην ἢ ζημίαν, διότι τὸ κατὰ τὴν ναύλωσιν καὶ φόρτωσιν ἄγνωστον περιστατικὸν τῆς παρεμποδίσεως τῆς ἐμπορίας διαῤῥηγνύει τὴν ναύλωσιν καὶ ἀφίνει ἕκαστον μέρος εἰς τὴν τύχην του, ὅθεν καὶ ἂν τὰ φορτωθέντα βλαφθῶσι κατὰ τὸ αὐτὸ διάστημα, οὐδεμίαν ἀποζημίωσιν λαμβάνει ὁ φορτωτής, ἐκτὸς ἐὰν ἡ βλάβη προέκυψεν ἐξ ὑπαιτιότητος τοῦ πλοιάρχου ἢ τοῦ πληρώματος, διότι ὁ δόλος καὶ ἡ ἀμέλεια οὐδέποτε συγχωνεύονται. συγγινώσκονται.

Ἀλλ' ἐὰν τὸ πλοῖον, ἐν ἀγνοίᾳ τῆς ἀπαγορεύσεως ἔκαμεν ἤδη ἀρχὴν ἀπόπλου καὶ μετὰ τοῦτο γνωστῆς γενομένης τῆς ἀπαγορεύσεως εἰδοποιηθῇ διὰ κανονοβολισμοῦ ἢ ἄλλου σημείου ἢ διὰ ταχυπλόου λέμβου ἢ ἀτμοπλοίου, νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸν λιμένα τῆς ἀναχωρήσεως, τί θέλει συμβῇ ὡς πρὸς τὸν ναῦλον καὶ τὰς τυχὸν προκυψάσας ἐπὶ τῶν φορτωθέντων ζημίας;—ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου θέλομεν φέρει τὰς δεούσας παρατηρήσεις ὑπὸ τὸ ἄρθρ. 299.

Κατὰ τ' ἄρθρα 277 καὶ 278, ἐὰν ἐξ ἀκαταμαχήτου δυνάμεως (δηλ. ἐξ ἐναντίου ἀνέμου, τρικυμίας, πάγου ὑδάτων κλπ. κλπ.) ἐὰν

δυνηθῇ τὸ πλοῖον ν' ἀποπλεύσῃ ἢ διαπλεύσῃ προσκαίρως, αἱ συμφωνίαι τῆς ναυλώσεως μένουσιν ἰσχυραὶ καὶ οὐδεμία περὶ ἀποζημιώσεως αἴτησις, λόγῳ χρονοτριβῆς χωρεῖ, ἐπιτρέπεται ὅμως εἰς τὸν φορτωτὴν, διαρκούσης τῆς ἐμποδίσεως τοῦ πλοίου, πρὸς πρόληψιν κινδύνου νὰ ἐκφορτώσῃ τὸ φορτίον του (ἢ μέρος αὐτοῦ) δι' ἰδίων του ἐξόδων, εἴτε εἰς τὸν πρὸ τοῦ ἀπόπλου λιμένα, εἴτε εἰς τὸν κατὰ τὸν διάπλουν ἕνεκα κακοκαιρίας σταθμόν του, ἐπὶ συμφωνίᾳ τοῦ νὰ ἐπαναφέρῃ τὸ φορτίον (μετὰ παρέλευσιν τῆς κακοκαιρίας) ἢ ν' ἀποζημιώσῃ τὸν πλοίαρχον.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 279, ἐὰν ὁ λιμὴν πρὸς ὃν διευθύνεται τὸ πλοῖον εὑρεθῇ ἀποκλεισμένος καὶ μάθῃ τοῦτο ὁ πλοίαρχος εἴτε κατὰ τὴν προσέγγισίν του ἢ καθ' ὁδὸν, ὀφείλει ν' ἀποπλεύσῃ εἰς ἕνα τῶν ἐκεῖ πλησιεστέρων λιμένων, ὅπου ἤθελεν εἶσθαι συγκεχωρημένος ὁ κατάπλους, ἐκτὸς ἐὰν λάβῃ ἐναντίας διαταγὰς παρὰ τοῦ φορτωτοῦ ἵνα ἐπιστρέψῃ ἢ νὰ παρευρεθῇ εἰς ἄλλον λιμένα, ὅτε ἐξετάζεται ἡ ἀπόστασις τοῦ λιμένος ἐκείνου ἀπὸ τοῦ ἀπ' ἀρχῆς ὡρισμένου, καὶ κατὰ δίκαιον λόγον ἐπαυξάνει ὁ ναῦλος.

Κατὰ τὰς προόδους τῆς ἐπιστήμης καὶ τὰ μέσα τῆς συγκοινωνίας καὶ ἀνταποκρίσεως τὰ ὁποῖα σήμερον εἰσὶν ἐν πλήρει ἐνεργείᾳ, καὶ οἱ φορτωταὶ δύνανται νὰ μάθωσι πρὸ τοῦ κατάπλου τὴν συμβᾶσαν ἔν τινι τόπῳ ἀπαγόρευσιν καὶ τηλεγραφικῶς νὰ εἰδοποιήσωσι τὸν πλοίαρχον περὶ τῆς πορείας ἢ παλινδρομίσεως αὐτοῦ (διὰ τῶν κατὰ τοὺς τόπους τῆς διαβάσεως ἢ προσεγγίσεως τοῦ πλοίου ἀνταποκριτῶν των κλπ.) καὶ ὁ πλοίαρχος δύναται διαρκοῦντος τοῦ πλοὸς νὰ μάθῃ τὴν ἀπαγόρευσιν εἴτε διὰ προσεγγίσεως εἰς λιμένας, εἴτε διὰ συναπαντήσεως ἄλλων πλοίων, εἴτε συνεπείᾳ νηνεμίας ἐνεργουμένης ὑπὸ τῶν διασχιζόντων τὰς θαλάσσας πολεμικῶν πλοίων ὅλων τῶν θαλασσίων δυνάμεων·—ὅθεν καὶ ἂν ὁ πλοίαρχος δὲν ἔλαβε διαταγὰς παρὰ τοῦ φορτωτοῦ, ὀφείλει νὰ σταματήσῃ εἰς τὸν πρῶτον λιμένα πλησίον τοῦ ὁποίου ἔμαθε τὴν εἴδησιν, νὰ μεταβιβάσῃ ταύτην εἰς τὸν φορτωτὴν καὶ νὰ περιμένῃ ταχίστην ἀπάντησιν, ἄλλως προβαίνων μετὰ τοιαύτην περὶ ἀποκλεισμοῦ εἴδησιν εἰς τὸν πλοῦν του, δύναται νὰ θεωρηθῇ ὑπαίτιος μεγάλης ῥαθυμίας καὶ ἀπρονοησίας καὶ ὑπόκειται εἰς τὰς ἐνδεχομένας ζημίας ἐν περιπτώσει ἁλώσεως κλπ. ἐκτὸς ἐὰν ἔμαθε τὴν εἴδησιν πλησίον τοῦ ἀποκεκλεισμένου λιμένος, ὅτε θέλει συμμορφωθῇ μὲ τὸ ἄρθρ. 279 καὶ ἀποπλεύσει εἰς ἕνα τῶν ἐκεῖ πλησίον λιμένων τῆς αὐτῆς ἐπικρατείας ὅστις δὲν εἶναι ἀποκεκλεισμένος, ἐὰν δὲ συμπέσῃ νὰ εὑρεθῶσιν ὅλοι οἱ τῆς ἐπικρατείας ταύτης λιμένες ἀποκεκλεισμένοι, τότε ἐξ ἀνάγκης θέλει προσορμίσει τὸ πλοῖον εἰς τὸν πλησιέστερον ἐλεύθερον λιμένα τῆς ὁμόρου ἐπικρατείας καὶ ἐκεῖθεν θέλει εἰδοποιήσει τοὺς φορτωτὰς περὶ τῶν συμβάντων, διότι ἂν ἀποφασίσῃ νὰ ἐπιστρέψῃ μὲ

ἐλπιζόμενα κέρδη, οἱ συνεταιρισθέντες καταβάλλουσιν ἰδιάζουσαν προσοχὴν περὶ τὴν διατήρησιν καὶ διαφύλαξιν τοῦ πλοίου, ὥστε δύσκολον ἀποβαίνει εἰς τοιούτους ἐμποροναύτας νὰ ὑποστῶσι ναυάγιον ἢ ἀβαρίαν, μολονοποῦ τὸ στάδιον τῆς ἀσφαλείας εἶναι εἰς τὴν διάθεσίν των.

Τ' ἄρθρ. 252—269 διαλαμβάνουσι περὶ τοῦ μισθοῦ τῶν ναυτῶν ὅσοι εἶναι μισθωμένοι κατὰ μῆνα, κατὰ πλοῦν, ἢ κατὰ μετοχὴν ἐπὶ τοῦ ναύλου ἢ τοῦ κέρδους καὶ προβλέπουσι περὶ πληρωμῆς καὶ ἀποζημιώσεως αὐτῶν ἕνεκα διακοπῆς τοῦ πλοὸς ἐκ μέρους τῶν ἰδιοκτητῶν, τοῦ πλοιάρχου, τῶν ναυλωτῶν, ἢ ἐκ παρεμποδίσεως ἢ ἀποκλεισμοῦ ἐκ μέρους Κυβερνήσεως ἢ ἕνεκα ἁλώσεως, διαῤῥήξεως, ναυαγίας κλπ. προνοοῦσι περὶ τῆς πληγώσεως, ἀσθενείας, ἀποβιώσεως, φόνου καὶ αἰχμαλωσίας τῶν ναυτῶν.

Τὸ ἄρθρ. 270 δὲν ἐπιτρέπει τὴν πρόωρον ἀποβολὴν τοῦ ναύτου, ἄνευ εὐλόγου αἰτίας καὶ χορηγεῖ δικαίωμα ἀποζημιώσεως εἰς αὐτόν·— ἀπαγορεύει δ' ἀπολύτως εἰς τὸν πλοίαρχον ν' ἀποβάλῃ ναύτην ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ.

Τ' ἄρθρα 271 καὶ 272 καθιστῶσι τὸ πλοῖον καὶ τὸν ναῦλον ὑπέγγυα πρὸς πληρωμὴν τῶν μισθῶν τῶν ναυτῶν καὶ ἐπεκτείνουσιν ὅλας τὰς περὶ μισθοδοσίας, θεραπείας καὶ ἐξαγορᾶς τῶν ναυτῶν διατάξεις καὶ εἰς τοὺς ἀξιωματικοὺς καὶ ὅλους τοὺς ἄλλους τοὺς ἀποτελοῦντας τὸ πλήρωμα.

Περὶ ναυλωτικῶν καὶ ναυλώσεων.

Ἄρθρ. 273—280.

Ἡ συμφωνία ἡ ἔχουσα ἀντικείμενον τὴν ἐν ὅλῳ ἢ ἐν μέρει μίσθωσιν πλοίου, εἴτε πρὸς ἁλιείαν, εἴτε πρὸς θαλασσίαν καταδρομήν, εἴτε πρὸς μετακόμισιν κινητῶν ἢ αὐτοκινήτων (οἷον χρημάτων, πραγμάτων, ἐμπορευμάτων, προϊόντων, ζώων καὶ ἀνθρώπων) ὀνομάζεται ναύλωσις, τὸ δ' ἐπὶ τούτῳ συντασσόμενον ἔγγραφον ὀνομάζεται ναυλωτικόν·—ὁ ἐκμισθόνων πλοῖον ὀνομάζεται ναυλῶν, ὁ μισθόνων αὐτὸ ὀνομάζεται ναυλωτής, τὸ δὲ τίμημα τῆς μισθώσεως ὀνομάζεται ναῦλος.

Ὁσάκις μισθοῦται πλοῖον ἀνέτοιμον πρὸς πλοῦν ἐπὶ τῇ ὑποχρεώσει τοῦ μισθωτοῦ νὰ τὸ καταστήσῃ ἐπιτήδειον πρὸς πλοῦν καὶ νὰ ἐκτελῇ ταξείδια ἐπὶ μισθώματι πληρωτέῳ πρὸς τὸν ἰδιοκτήτην τοῦ πλοίου, ὁ τοιοῦτος μισθωτὴς λέγεται ἐφοπλιστὴς (ὡς ἐν σελ. 212 ἐξεθέσαμεν) ἡ δὲ τοιαύτη συμφωνία οὐδεμίαν ἐπιφέρει τροποποίησιν εἰς τὰς περὶ ναυλώσεων ἀρχάς.

Ἡ ναύλωσις τοῦ πλοίου περιέχει δύο ὑποχρεώσεις, μίαν τοῦ νὰ φορτωθῇ τὸ πλοῖον κατὰ τὴν συμφωνηθεῖσαν διορίαν, ποσότητα καὶ εἴ-

δος, καὶ ἄλλην τοῦ νὰ μεταβιβασθῶσιν τὰ φορτωθέντα πράγματα ἢ πρόσωπα εἰς τὸν συμφωνηθέντα τόπον, κατὰ τοὺς ὅρους τῆς συμφωνίας·—πρὸς ἐπίτευξιν τούτου ὀφείλει ὁ ναυλωτὴς νὰ παραδώσῃ ἐγκαίρως τὰ πράγματα ἐπὶ τοῦ πλοίου ἢ ἐπὶ τῆς προκυμαίας ἢ λέμβου (ὡς συνεφωνήθη) νὰ τὰ παραλάβῃ ὁ πλοίαρχος εἰς τὸ συμφωνηθὲν πλοῖον καὶ οὐχὶ εἰς ἄλλο, καὶ ἀναχωρήσῃ (καιροῦ συγχωροῦντος) κατὰ τὴν ὁρισθεῖσαν ἡμέραν καὶ μετὰ τὸ φθάσιμον του εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον νὰ τὰ παραδώσῃ εἰς τὸ ὁρισθὲν πρόσωπον ἢ μέρος, ὀφείλοντος τοῦ ναυλωτοῦ νὰ λάβῃ τὴν δέουσαν πρόνοιαν περὶ τῆς παραλαβῆς, ἐπὶ τοῦ πλοίου ἢ ἅμα τῇ ἐκφορτώσει, κατὰ τὰ περὶ τούτου συμφωνηθέντα·—θεωρεῖται δὲ πταῖσμα τοῦ πλοιάρχου ἂν ἀναχωρήσῃ μὲ ἐναντίον ἄνεμον, ἢ παραμελήσῃ τὸν οὔριον (Pardessus § 632), ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἐφαρμόζεται ἐπὶ ἀτμοπλοίων εἰμὴ ἐν περιπτώσει ἀντικειμένῃ εἰς τὴν δύναμιν τοῦ ἀτμοῦ κλπ.

Κατὰ τ' ἄρθρα 273 καὶ 274, τὸ ναυλωτικὸν γίνεται ἐγγράφως καὶ πρέπει νὰ φανερώνῃ:—τὸ ὄνομα καὶ τὴν χωρητικότητα τοῦ πλοίου·—τὸ ὄνομα τοῦ πλοιάρχου·—τὰ ὀνόματα τοῦ ναυλοῦντος καὶ τοῦ φορτωτοῦ·—τὸν συμφωνηθέντα τόπον καὶ χρόνον τῆς φορτώσεως καὶ ἐκφορτώσεως—τὴν τιμὴν τοῦ ναύλου—ἂν ἡ ναύλωσις ἦναι μερικὴ ἢ ὁλικὴ—τὴν συμφωνηθεῖσαν ἀποζημίωσιν ἐν περιπτώσει χρονοτριβῆς [σταλείας ἢ κοντρασταλείας] (ἥτις ἐν περιπτώσει σιωπῆς κανονίζεται ἀπὸ τὴν τοπικὴν συνήθειαν δηλ. ἡ μὲν κατὰ τὴν φόρτωσιν κατὰ τὸν τόπον τῆς φορτώσεως, ἡ δὲ κατὰ τὴν ἐκφόρτωσιν, κατὰ τὸν τόπον τῆς παραλαβῆς).

Μετὰ τὴν ναύλωσιν ὀφείλει ὁ πλοίαρχος νὰ ἐκτελέσῃ τὸν συμφωνηθέντα πλοῦν καὶ δὲν δύναται ν' ἀντικαταστήσῃ ἄλλον πλοίαρχον εἰμὴ ἐν περιπτώσει ἀσθενείας ἢ ἄλλου τοιούτου κωλύματος καὶ ὑπ' εὐθύνην αὐτοῦ καὶ τῶν ἰδιοκτητῶν (Pardessus § 637)·—ἐὰν δ' ὁ πλοίαρχος ἢ οἱ ἰδιοκτῆται τοῦ πλοίου πρὸς ἀποφυγὴν τῆς ναυλώσεως πωλήσωσι τὸ πλοῖον πρὸς τρίτον πρὸ τῆς φορτώσεως, ὑπόκεινται εἰς ἀποζημιώσεις, ὁ δὲ ἀγοραστὴς δὲν εἶναι ὑπόχρεως νὰ δεχθῇ τὸ φορτίον καὶ ἐκτελέσῃ τὸν πλοῦν (ἐκτὸς ἐὰν κατὰ τὴν πώλησιν ἀνέλαβη τοιαύτην ὑποχρέωσιν), διότι κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Δικαίου ἡ πώλησις ἀνατρέπει τὴν μίσθωσιν·—ἐὰν ὅμως τὸ φορτίον ἦτο ἤδη ἐπὶ τοῦ πλοίου, τότε θεωρεῖται ὡς ἀγοράσας αὐτὸ μὲ τὴν ὑποχρέωσιν νὰ ἐκτελέσῃ τὸν πλοῦν (Pardessus № 727).

Ὁ πλοίαρχος χρεωστεῖ κατὰ τὸν πλοῦν νὰ λάβῃ τὴν πρακτικὴν γραμμὴν καὶ νὰ μὴ παρεκκλίνῃ ἐξ αὐτῆς, ἐκτὸς ἐὰν ἀνωτέρα δύναμις τὸν ὠθήσῃ ἢ τὸν ἀναγκάσῃ νὰ λοξοδρομήσῃ (Pardessus § 638)· ὑποχρεοῦται δὲ νὰ κάμῃ καὶ ἀνακουφίσεις (λίμπα) εἰς ὅσα μέρη γίνονται

Τὰ οὕτω συνταχθέντα φορτωτικὰ παρέχουσι πίστιν μεταξὺ τῶν μετόχων τοῦ φορτίου καὶ μεταξὺ τούτων καὶ τῶν ἀσφαλιστῶν. Ὅταν ὑπάρχῃ διαφορὰ μεταξὺ τῶν ἀντιγράφων τῶν φορτωτῶν, τὸ ἀνὰ χεῖρας τοῦ πλοιάρχου παρέχει πίστιν ἐὰν ἦναι συμπληρωμένον διὰ χειρὸς τοῦ φορτωτοῦ ἢ τοῦ παραγγελιοδόχου αὐτοῦ (ἐὰν δὲν ἦναι νενοθευμένον) ἰσχύει δὲ τὸ παρὰ τοῦ φορτωτοῦ ἢ τοῦ παραλήπτου ἐμφανιζόμενον, ὅταν ἦναι συμπληρωμένον ἢ γεγραμμένον διὰ χειρὸς τοῦ πλοιάρχου, (ἐκτὸς ἐὰν ἦναι νενοθευμένον)—ἐννοεῖται δὲ κατὰ πᾶσαν περίστασιν ὅτι ἂν συνέβη λάθος τι εἴτε εἰς ἓν εἴτε εἰς ὅλα τὰ φορτωτικά, τότε ὑπερισχύει ἡ ἀλήθεια, ἀποδεικνυομένη διὰ τῶν νομίμων μέσων.

Μετὰ τοιαῦτα προσόντα τῆς φορτωτικῆς, τὸ ναυλοσυμφωνητικὸν καθίσταται περιττὸν καὶ διὰ τοῦτο κατηργήθη σχεδὸν διὰ συνηθείας, καθ' ἣν καὶ ἡ περὶ χρονοτριβῶν συμφωνία τίθεται εἰς τὴν φορτωτικήν.

Τὸ ναυλοσυμφωνητικὸν ἀπαιτεῖται διὰ τὴν πρὸ τῆς φορτώσεως συμφωνίαν καὶ διὰ τὰς συνεπείας, ἀλλ' ἐπειδὴ σήμερον ὑπάρχουσιν ἄλλα μέσα καὶ ἄλλαι εὐκολίαι, διότι αἱ πλεῖσται φορτώσεις γίνονται ἐπὶ ἀτμοπλοίων καὶ διὰ μεσιτῶν καὶ πρακτόρων, ὁ φορτωτὴς ἔχων ἕτοιμον πρᾶγμα ἢ καταγινόμενος εἰς τὴν φόρτωσιν αὐτοῦ, συνεννοεῖται προφορικῶς μετὰ τοῦ πλοιάρχου ἢ τοῦ πράκτορος περὶ τοῦ φορτίου καὶ ναύλου καὶ τελωνίζων τὸ πρᾶγμα, τὸ παραδίδει εἰς τὸ πλοῖον ἐπὶ ἀποδείξει, μεθὸ γίνεται καὶ ὑπογράφεται ἡ φορτωτικὴ εἰς τρία ἢ καὶ περισσότερα (κατὰ τὴν ἀνάγκην τοῦ φορτωτοῦ) ὅμοια, ἐξ ὧν ἓν κρατεῖ ὁ πλοίαρχος, τὰ δὲ ἄλλα λαμβάνει ὁ φορτωτής ὅστις ἐὰν ἐν τῇ φορτωτικῇ διώρισε παραλήπτην εἰς τὸν τόπον τῆς ἀφίξεως τοῦ πράγματος, στέλλει πρὸς αὐτὸν ταχυδρομικῶς τὴν φορτωτικὴν διὰ νὰ φροντίσῃ ἐγκαίρως περὶ τῆς παραλαβῆς τοῦ φορτίου, ἐν δὲ ἀνάγκῃ ἐκδίδει ὁ φορτωτὴς καὶ συναλλαγματικὰς ἐπὶ τοῦ φορτίου εἰς βάρος τοῦ παραλήπτου, ἐὰν δ' ἔκαμε τὴν φορτωτικὴν εἰς τὴν ἰδίαν του διαταγήν, τὴν διαπραγματεύεται καὶ τὴν μεταβιβάζει δι' ὀπισθογραφήσεως ἢ δι' ἐνεχυριάσεως μετὰ συνενωμένων συναλλαγματικῶν εἰς διαταγὴν ἄλλων πρὸς λῆψιν χρημάτων κλπ. (ὡς ἐν σελ. 75—81 ἐξεθέσαμεν).

Ὁ πλοίαρχος μεταφέρων τὸ πρᾶγμα εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον παραδίδει αὐτὸ εἰς τὸν παραλήπτην ἢ εἰς τὸ συμφωνηθὲν μέρος ἐπὶ πληρωμῇ τοῦ ναύλου καὶ λαμβάνει ἀπόδειξιν παραδόσεως τοῦ φορτίου.

Κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 45 τοῦ 1815 ἀπόφ. τοῦ Ἀρ. Πάγου, αἱ περὶ φορτωτικῶν διατάξεις τοῦ ἄρθρου 282 τοῦ Ἐμπ. Νόμου δὲν διαγράφονται ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος, τὸ δὲ περὶ τῆς ἀποδεικτικῆς

ἰσχύος αὐτῶν ἐν γένει καὶ τὸ περὶ ἀποδείξεως τῆς φορτώσεως ζήτημα ἀνατίθενται εἰς τὴν κρίσιν τῶν Δικαστηρίων, ὡς ἐξάγεται καὶ ἀπὸ τὸ ἄρθρ. 292 τοῦ Ἐμπ. Νόμου, τὸ ὁποῖον παραδέχεται τὴν σύστασιν τοῦ συναλλάγματος τῆς ναυλώσεως καὶ εἰς περιστάσεις κατὰ τὰς ὁποίας ἐφορτώθησαν πραγματεῖαι ἐπὶ τοῦ πλοίου, χωρὶς νὰ προηγηθῇ ἡ σύνταξις φορτωτικοῦ ἐγγράφου.

Κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 102 τοῦ 1855 ἀπόφ. τοῦ Ἀρ. Πάγου, ἡ ὀπισθογράφησις φορτωτικῆς ἐμφαίνει ἐντολὴν πρὸς παραλαβὴν τῶν ἐν αὐτῇ πραγματειῶν καὶ οὐχὶ μεταβίβασιν τῆς κυριότητος· ἡ ἀπόφασις αὕτη εἶναι ἐσφαλμένη, διότι ἐκ τοῦ περιεχομένου τῆς ὀπισθογραφήσεως ἐξάγεται ἂν αὕτη ἐγένετο κατὰ κυριότητα ἢ ὡς ἐπιτροπικὴ (ἄρθρ. 137 καὶ 138 Ἐμπ. Νόμου), μολοντοῦτο ὡς ἐν σελ. 161 καὶ 162 ἐξεθέσαμεν μεταξὺ ὀπισθογράφου καὶ κομιστοῦ δύναται νὰ ἐξετασθῇ ἡ ἀλήθεια τῶν διατρεξάντων καὶ ἂν ἡ ἄτακτος ὀπισθογράφησις ἐγένετο ἀντὶ καταβολῆς, ἢ ἄλλης ἰσοδυνάμου αἰτίας, μεταφέρει τὴν κυριότητα, ἀλλὰ καὶ ὅταν ἡ ὀπισθογράφησις ἐγένετο τακτικῶς, πάλιν δὲν ἀποκλείεται εἰς τὸν ὀπισθογράφον τὸ δικαίωμα ν' ἀποδείξῃ τὸ ἐναντίον ἤτοι ὅτι ἐγένετο διὰ λογαριασμόν του, ἢ ὅτι ἀτελὴς οὖσα συνεπληρώθη καταχρηστικῶς ὑπὸ τοῦ κομιστοῦ, ἢ ὅτι ἀφηρπάγη διὰ δόλου, ἀπάτης, βίας κλπ.

Κατὰ συνήθειαν ἐπικρατήσασαν ἐν Ἑλλάδι, εἰς τὴν ἀκτοπλοΐαν καὶ τὴν δι' αὐτῆς μεταφορὰν ἐμπορευμάτων καὶ προϊόντων δὲν γίνονται ναυλοσυμφωνητικά, οὐδὲ φορτωτικαί, ἀλλὰ δίδεται ἐπιστολὴ εἰς τὸν πλοίαρχον πρὸς τὸν παραλήπτην, ἢ στέλλεται αὕτη ταχυδρομικῶς, διὰ νὰ σπεύσῃ νὰ παραλάβῃ τὸ φορτίον.

Περὶ τοῦ ναύλου.

Ἄρθρ. 286—300.

Τὸ ποσὸν τοῦ ναύλου κανονίζεται διὰ συμφωνίας καὶ ἀποδεικνύεται διὰ τοῦ ναυλωτικοῦ ἢ διὰ τῆς φορτωτικῆς, εἰς μέρη δὲ ὅπου κατὰ συνήθειαν δὲν γίνεται ναυλωτικὸν ἢ φορτωτική, τὸ συμφωνηθὲν ἢ εἰθισμένον ποσὸν τοῦ ναύλου ἀποδεικνύεται καὶ διὰ τῶν λοιπῶν μέσων ἀποδείξεως.

Κατὰ τὸ ἄρθρον 286, ὁ ναῦλος συμφωνεῖται κατὰ τὰς περιστάσεις·—δι' ὅλον τὸ πλοῖον·—διὰ μέρος τοῦ πλοίου·—διὰ πλοῦν ὁλόκληρον ἢ διὰ ῥητὸν διάστημα χρόνου·—κατὰ τόνον·—καθ' ἑκατόλλιτρον·—κατ' ἀποκοπὴν ἢ συλλογάδην, σημειουμένης τῆς χωρητικότητος τοῦ πλοίου.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 287, ἐὰν τὸ πλοῖον ἐναυλώθη ὁλόκληρον δι' ὡρισμένον χρηματικὸν ποσὸν (a scanso) καὶ ὁ ναυλωτὴς δὲν προσφέρῃ ὅλον

τὸ φορτίον εἰς τὸν τόπον ἐξ οὗ ἀπέπλευσεν (ὡς διδάσκει ὁ Pardessus § 641) θέλει διατρέξει κινδύνους καὶ θέλει ζημιώσει ἀδίκως καὶ παραλόγως τοὺς φορτωτάς).

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 280, τὸ πλοῖον, τὰ ἄρμενα, τὰ ἐξάρτια καὶ ὁ ναῦλος εἶναι ὑπέγγυα πρὸς τὸν ναυλωτὴν, τὸ δὲ φορτίον ὑπέγγυον πρὸς τὸν ναυλοῦντα, πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν συμφωνιῶν αὐτῶν.

Κατὰ τὰς ὑπ' ἀριθ. 1 τοῦ 1867 καὶ 27 τοῦ 1869 ἀποφ. τοῦ Ἀρ. Πάγου, τὸ ἄρθρ. 276 καὶ ἐπ. τοῦ Ἐμπ. Νόμου ὁρίζον ὅτι ἡ συμφωνία τῆς ναυλώσεως διαλύεται, ἄνευ τινος ἀποζημιώσεως, ἐὰν πρὸ τοῦ ἀπόπλου συμβῇ ἀπογόρευσις τῆς ἐμπορίας μετὰ τοῦ τόπου τῆς διευθύνσεως τοῦ πλοίου, ὑποτίθησι προδήλως ἀνωτέραν βίαν κωλύουσαν τὸν συμφωνηθέντα πλοῦν ἀνεξαρτήτως τῆς θελήσεως τῶν συμβαλλομένων, οὐχὶ σχετικῶς πρὸς τὸ εἶδος τῶν ἀποτελούντων τὸ φορτίον ἐμπορευμάτων, ἀλλ' ἐν γένει πρὸς τὴν μετὰ τοῦ εἰρημένου τόπου ἐμπορίαν·— ὅτι τὸ ἐφετεῖον θεωρῆσαν λυτέαν τὴν τῆς ναυλώσεως πρὸς μεταφορὰν σίτου συμφωνίαν τῶν διαδίκων ἐπὶ μόνῃ τῇ βάσει τῆς πρὸ τοῦ ἀπόπλου ἐν τῷ τόπῳ τῆς φορτώσεως συμβάσης ἀπαγορεύσεως τῆς ἐξαγωγῆς σιτηρῶν, χωρὶς νὰ ἐκθέσῃ τὸν λόγον δι' ὃν ἐθεώρησε τὴν ειδικὴν ταύτην ἀπαγόρευσιν ὡς ταὐτιζομένην μὲ τὴν παρὰ τῶν Νόμων ἀπαιτουμένην ἀπόλυτον τῆς ἐμπορίας ἀπαγόρευσιν, παρηρμήνευσε τὸ ἄρθρον αὐτὸ, καθόσον μὴ ὑπαρχούσης περιπτώσεως ταὐτότητος, ὁ ναυλωτὴς ἔχει κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ ἄρθρ. 288 τὸ ἐκλεκτικὸν δικαίωμα ἢ νὰ φορτώσῃ ἄλλα μὴ ἀπηγορευμένα ἐμπορεύματα, ἢ νὰ διαλύσῃ τὴν συμφωνίαν τῆς ναυλώσεως, πληρώνων τὸ ἥμισυ τοῦ ναύλου.

Αἱ ἀνωτέρω ἀποφάσεις εἰσὶν ἐσφαλμέναι, διότι ὁ Νόμος πραγματευόμενος περὶ ἀπαγορεύσεως ἐμπορίας δὲν ἐννοεῖ μόνον τὸ ἀπολύτως ἀπρόσιτον τοῦ λιμένος πρὸς ὃν θὰ διευθυνθῇ τὸ πλοῖον (ἕνεκα ἀποκλεισμοῦ, διακοπῆς σχέσεων, ἐπαναστάσεως, λοιμικῆς νόσου κλπ.) ἀλλὰ καὶ πᾶσαν ἄλλην ἀπαγόρευσιν ἐμπορίας ἤτοι καὶ τὴν σχετικὴν πρὸς τὸ προκείμενον ἐμπόρευμα, εἶναι δ' ἀδιάφορον πόθεν πηγάζει ἡ ἀπαγόρευσις εἴτε ἐκ τοῦ τόπου τῆς φορτώσεως, εἴτε ἐκ τοῦ τόπου τῆς ἀποστολῆς, εἴτε ἐξ ἀμφοτέρων, διότι κατὰ πᾶσαν περίστασιν, ἀπαγόρευσις ἐμπορίας ὑπάρχει, ὥστε τὸ Ἐφετεῖον παραδεχθὲν τὴν ἐν τῷ τόπῳ τῆς φορτώσεως ἀπαγόρευσιν τῆς ἐξαγωγῆς τῶν σιτηρῶν, δὲν εὑρίσκετο εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ φέρῃ ἄλλας αἰτιολογίας, διότι ἡ ἀπαγόρευσις τῆς ἐξαγωγῆς ἀποτελεῖ ἀπαγόρευσιν ἐμπορίας τοῦ πράγματος τούτου εἰς πάντα ἄλλον τόπον·—ἐκτὸς δὲ τούτου ἐκ τοῦ ἐναντίου ἐπιχειρήματος (per argumeutum a contrario) τοῦ ἄρθρ. 277 ἐξάγεται ὅτι ἡ ἐν τῷ τόπῳ τοῦ ἀπόπλου ἀπαγόρευσις ἐξαγωγῆς, μὴ οὖσα πρόσκαιρος, διαλύει τὴν περὶ ναυλώσεως συμφωνίαν, διότι ἡ διάταξις τῆς Ἀρχῆς ἐξομοιοῦ-

ται μὲ τὴν ἀκαταμάχητον δύναμιν (§ 6 τοῦ Ν. 25. Πανδ. 19, 2. καὶ Ν. 11. Πανδ. 21, 2. καὶ ἄρθρ. 253 τοῦ Ἐμπ. Νόμου)· εἶναι δ' ἴσως περιττὸν νὰ προσθέσωμεν ἐνταῦθα ὅτι προκειμένου περὶ σιτηρῶν καὶ ἡ πρόσκαιρος παρεμπόδισις θεωρεῖται διηνεκής, διότι δὲν δύναταί τις νὰ περιμένῃ τὴν νέαν εἰσοδείαν τοῦ σίτου διὰ νὰ κάμῃ τὴν ἀποστολὴν τοῦ πλοίου· ὅθεν καὶ ἡ ἐν τῷ ἄρθρῳ 278 περιεχομένη λέξις «προσκαίρως» πρέπει νὰ ἑρμηνευθῇ σχετικῶς πρὸς τὸ πρᾶγμα καὶ τὴν ἀνάγκην τῆς πωλήσεως καὶ καταναλώσεως αὐτοῦ, ὥστε ἐὰν πρόκηται περὶ φορτίου χιόνος, κρεῶν, ἰχθύων, ἄρτων, ὀπωρῶν καὶ ἄλλων τοιούτων ἀντικειμένων καὶ μιᾶς ἡμέρας παρεμπόδισις ἀρκεῖ πρὸς διάλυσιν τῆς ναυλώσεως.

Κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 223 τοῦ 1869 ἀπόφ. τοῦ Ἀρ. Πάγου, ἡ ναύλωσις διαλύεται ὅταν ὁ πλοίαρχος μεταβὰς εἰς τὸν προσδιωρισμένον τόπον φορτώσεως σιτηρῶν εὕρῃ αὐτόθι ἀπαγόρευσιν τῆς ἐξαγωγῆς σιτηρῶν καὶ ἀναχωρήσῃ μὲ κενὸν πλοῖον, διότι ἡ τοιαύτη περίπτωσις ἐξομοιοῦται μὲ ἀπαγόρευσιν ἐμπορίας.

Περὶ φορτωτικοῦ.

Ἄρθρ. 281—285.

Μολονότι τὸ ὑπὸ τοῦ Νόμου διαγραφόμενον ναυλοσυμφωνητικὸν περιέχει πάσας τὰς μεταξὺ τοῦ ναυλοῦντος καὶ τοῦ ναυλωτοῦ συμφωνίας καὶ ὑποχρεώσεις, ἃς ἠδύναντο καὶ οἱ συμβαλλόμεναι νὰ διευκρινίσωσιν ἐπὶ τὸ ἀκριβέστερον μετὰ τὴν φόρτωσιν, μολοντοῦτο ἐπειδὴ μετὰ τὴν φόρτωσιν παρουσιάζονται πάντοτε διαφοραί, ἕνεκα τούτου ὁ Νόμος μετὰ τὸ ναυλοσυμφωνητικὸν ἀπαιτεῖ καὶ φορτωτικὸν ἔγγραφον φανερόνον —τὸ γένος, τὴν ποσότητα καὶ τὸ εἶδος ἢ τὴν ποιότητα τῶν πρὸς μετακομιδὴν πραγμάτων·—τὸ ὄνομα τοῦ φορτωτοῦ—τὸ ὄνομα καὶ τὴν διεύθυνσιν ἐκείνου πρὸς ὃν ἡ ἀποστολὴ γίνεται·—τὸ ὄνομα καὶ τὸν τόπον τῆς κατοικίας τοῦ πλοιάρχου·—τὸ ὄνομα καὶ τὴν χωρητικότητα τοῦ πλοίου·—τὸν τόπον τοῦ ἀπόπλου καὶ τοῦ κατάπλου·—τὴν τιμὴν τοῦ ναύλου·—τὰ σημεῖα καὶ τοὺς ἀριθμοὺς τῶν πρὸς μετακομιδὴν πραγμάτων (ἐν περιθωρίῳ).

Τὸ φορτωτικὸν (δηλ. ἡ φορτωτική) δύναται νὰ ἦναι εἰς διαταγὴν τοῦ φορτωτοῦ ἢ εἰς διαταγὴν ἄλλου προσώπου τῆς ἐκλογῆς αὐτοῦ—γίνεται δ' εἰς τέσσαρα ὅμοια ἤτοι ἓν διὰ τὸν φορτωτήν, ἓν διὰ τὸν παραλήπτην τοῦ φορτίου, ἓν διὰ τὸν πλοίαρχον καὶ ἓν διὰ τὸν ἐφοπλιστὴν τοῦ πλοίου·—ταῦτα ὑπογράφονται παρά τε τοῦ φορτωτοῦ καὶ τοῦ πλοιάρχου ἐντὸς 24 ὡρῶν ἀπὸ τῆς φορτώσεως τῶν πραγματειῶν, ἐντὸς δὲ τῆς αὐτῆς προθεσμίας ὁ φορτωτὴς ὀφείλει νὰ παραδώσῃ εἰς τὸν πλοίαρχον τ' ἀφορῶντα τὸ φορτίον ἐξοφλητικὰ τῶν τελωνείων,

τὸ φορτίον, ὁ πλοίαρχος δὲν εἰμπορεῖ νὰ λάβῃ ἄλλας πραγματείας παρ' ἄλλων φορτωτῶν, ἄνευ τῆς συναινέσεως τοῦ ναυλωτοῦ, ὅστις δίδων τὴν συναίνεσίν του, δικαιοῦται νὰ λάβῃ τὸν ναῦλον τῶν ξένων πραγματειῶν·—ἀλλὰ καὶ ἂν ὁ ναυλωτὴς μετὰ τὴν ὁλικὴν ναύλωσιν τοῦ πλοίου, προσφέρῃ ἐλάχιστον μέρος τοῦ φορτίου, ἐξ οὗ τὸ πλοῖον, ὡς μὴ ἔχον τὸ ἀπαιτούμενον βάρος, δύναται ν' ἀνατραπῇ κατὰ τὸν πλοῦν δι' ἔλλειψιν ἕρματος (σαβοῦρας) δύναται καὶ ὀφείλει ὁ πλοίαρχος πρὸς σωτηρίαν τοῦ τε πλοίου καὶ τοῦ φορτίου, καὶ ἄκοντος τοῦ ναυλωτοῦ, νὰ λάβῃ ἐπὶ τοῦ πλοίου καὶ ἄλλας πραγματείας καὶ νὰ ὠφεληθῇ τὸν ναῦλον αὐτῶν, διότι ὁ ναυλωτὴς δὲν συνήνεσεν εἰς τοῦτο καὶ δὲν πρέπει νὰ λάβῃ τὸν ναῦλον, τὸ δ' ἄρθρ. 287 δίδει πρὸς αὐτὸν τὸν ναῦλον ἐπὶ τῇ προϋποθέσει ὅτι συνήνεσεν εἰς τὴν συμπλήρωσιν τοῦ φορτίου.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 288 ὁ ναυλώσας ὡρισμένον βάρος φορτίου δηλ. τόσους τόνους, στατῆρας, κοιλά, λίτρας κλπ. καὶ μὴ φορτώσας ὁλόκληρον τὸ ποσὸν, ὀφείλει νὰ πληρώσῃ ὁλόκληρον τὸν ναῦλον (voto per pieno) ἤτοι κενὸν διὰ πλῆρες·—ἐὰν ὅμως φορτώσῃ περισσότερον βάρος, πληρώνει τὸν περιπλέον ναῦλον, ἀναλόγως τοῦ συμφωνηθέντος βάρους.

Ἐὰν ὁ ναυλωτὴς, πρὸ πάσης φορτώσεως μετημελήθη, δύναται νὰ διαλύσῃ τὴν ναύλωσιν πληρόνων λόγῳ ἀποζημιώσεως τὸ ἥμισυ τοῦ ναύλου·—ἐὰν ὅμως παρέδωσε μέρος τοῦ φορτίου καὶ δὲν εἶχεν ἕτερον, ἢ δὲν ἔσπευσε νὰ φορτώσῃ τοῦτο ἐγκαίρως, ὁ πλοίαρχος δικαιοῦται κατὰ τὴν διορίαν ν' ἀναχωρήσῃ μ' ἐλλειπὲς φορτίον καὶ νὰ πληρωθῇ ὁλόκληρον τὸν ναῦλον.

Κατὰ τὸ ἄρθρον 289, ὁ πλοίαρχος ὁ παραστήσας τὸ πλοῖον ὡς χωρητικότερον παρ' ὅ,τι πραγματικῶς εἶναι, χρεωστεῖ ν' ἀποζημιώσῃ τὸν ναυλωτήν.

Τὸ ἄρθρον τοῦτο ἐφαρμόζεται ἰδίως ἐπὶ ναυλώσεως ὁλοκλήρου τοῦ πλοίου ἢ ποσοστοῦ μέρους αὐτοῦ, οἷον τοῦ ἑνὸς τρίτου, τοῦ ἑνὸς τετάρτου κλπ. ὅτε ὁ ναυλωτὴς ἀδικεῖται, διότι ἐνῷ ἔχει, ἢ ἠναγκάσθη νὰ εὕρῃ φορτίον ἀνώτερον, αἴφνης εὑρίσκεται ἀπατημένος ὡς πρὸς τὴν χωρητικότητα τοῦ πλοίου καὶ ζημιοῦται·—ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων εἰδῶν τῆς ναυλώσεως ἡ παράστασις τῆς χωρητικότητος πρέπει νὰ ἦναι ἀκριβὴς, διότι χωρητικότης πλοίου ἐπὶ μὲν τῶν ἐλαφρῶν πραγμάτων οἷον βαμβακίων, κουκουλίων, ῥακῶν, ἐρίων, δημητριακῶν καρπῶν κλπ. λέγεται τὸ κύτος δηλ. τὸ κενὸν τῶν ἀποθηκῶν τοῦ πλοίου, ἐπὶ δὲ τῶν βαρέων εἰδῶν οἷον μολύβδου, σιδήρου καὶ ἄλλων μετάλλων καὶ προϊόντων, χωρητικότης λέγεται ἡ δύναμις τοῦ φέρειν ἀφόβως τοιαῦτα μικρὰ μὲν κατὰ τὸν ὄγκον, μεγάλα δὲ κατὰ τὸ ζύγιον βάρη, ὅθεν ἂν ὁ

πλοίαρχος, ἀπληστίᾳ κινούμενος, ὑπερφορτώσῃ τὸ πλοῖον καὶ ἐντεῦθεν προκύψῃ ζημία ἢ ἀπώλεια τοῦ φορτίου, οὗτος καὶ οἱ ἰδιοκτῆται αὐτοῦ εἶναι ὑπεύθυνοι εἰς ἀποζημίωσιν, ὡς ἐπίσης καὶ ὅταν ὁ πλοίαρχος δὲν τακτοποιήσῃ καλῶς τὰ φορτία εἰς τὰς ἀποθήκας καὶ ὡς ἐκ τούτου ἀκολουθήσῃ ζημία εἴς τινα φορτωτὴν, ἕνεκα ῥήξεως, ἀναμίξεως, ἐπιβλαβοῦς διαθέσεως, καὶ ἐν γένει ἐκ πάσης βλάβης προκυπτούσης ἐκ κακῆς στοιβασίας [arrimage] (Pardessus § § 632, 710, 721 καὶ 725).

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 290 δὲν θεωρεῖται λάθος ὡς πρὸς τὴν δήλωσιν τῆς χωρητικότητος τοῦ πλοίου, ἐὰν τὸ λάθος δὲν ὑπερβαίνῃ τὸ τεσσαρακοστὸν μέρος τοῦ πλοίου, ἢ ἐὰν ἡ δήλωσις αὕτη ἦναι σύμφωνος μὲ τὸ περὶ καταμετρήσεως τοῦ πλοίου πιστοποιητικόν.

Τὸ ἄρθρον τοῦτο ὑποτίθησι πρωτοτάξειδα πλοῖα τῶν ὁποίων δὲν ἐδοκιμάσθη ἀκριβῶς ἡ χωρητικότης, ἢ πλοῖα περιελθόντα εἰς νέον πλοίαρχον ὅστις πλανᾶται περὶ τὴν χωρητικότητα αὐτῶν —ἄλλως ἐὰν ὁ πλοίαρχος ἐν γνώσει τῆς χωρητικότητος ἐξογκώσῃ ταύτην, ἔστω καὶ ἐντὸς τοῦ ἐπιτρεπομένου ἀριθμοῦ τοῦ λάθους, καὶ ἐντεῦθεν προκύψῃ ζημία, εἶναι ὑπόλογος.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 291, ἐὰν τὸ πλοῖον ἐφορτώθη συλλογάδην (à cueillette) εἴτε καθ' ἑκατόλιτρον, κατὰ τόνον ἢ κατ' ἀποκοπὴν, ὁ φορτωτὴς δύναται ν' ἀναλάβῃ τὰς πραγματείας του, πρὶν ἐκπλεύσῃ τὸ πλοῖον, πληρόνων τὸ ἥμισυ τοῦ ναύλου καὶ τὰ ἔξοδα τῆς φορτώσεως καθὼς καὶ τὰ τῆς ἐκφορτώσεως καὶ ἀναφορτώσεως τῶν ἄλλων πραγματειῶν αἱ ὁποῖαι μετεκινήθησαν, ὡς καὶ τὰ τῆς χρονοτριβῆς.

Ἡ συλλογάδην φόρτωσις θεωρεῖται ὑπὸ ὅρον, διότι κατ' αὐτὴν ὁ πλοίαρχος δηλοῖ πρὸς τοὺς ζητουμένους ἢ προσερχομένους φορτωτὰς ἢ ἐπιβάτας, ὅτι ἂν μέχρι τῆς δεῖνος προθεσμίας συμπληρωθῇ δι' αὐτῶν ἢ καὶ ἄλλων ἡ δεῖνα ποσότης φορτίου, ἢ ναύλου, ἢ ὁ δεῖνα ἀριθμὸς ἐπιβατῶν, θέλει ἐκτελέσει τὸ ταξείδιον, ἄλλως ἡ μερικὴ ναύλωσις ματαιοῦται.

Ἡ τοιαύτη ὑπὸ ὅρον ναύλωσις ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς συῤῥοῆς τῶν φορτωτῶν ἢ ἐπιβατῶν, ἢ ἐκ τῆς θελήσεως τῶν παρόντων τοῦ νὰ παραδεχθῶσι τὸ κενὸν διὰ πλῆρες (voto per pieno) ἢ νὰ πληρώσωσι περισσότερον ναῦλον πρὸς ἐξίσωσιν τοῦ ἐλλείποντος ποσοῦ; ἄλλως ἡ ναύλωσις διαλύεται ἄνευ ἀπαιτήσεως ἢ ἀνταπαιτήσεως —ἀλλὰ καὶ ἂν ἐκπληρωθῇ ὁ ὅρος καὶ τελεσθῇ ἡ συλλογάδην ναύλωσις, πάλιν καὶ εἰς αὐτὴν τὴν περίπτωσιν ὁ Νόμος ἐπιτρέπει τὴν μεταμέλειαν τῶν φορτωτῶν ἐπὶ πληρωμῇ τοῦ ἡμίσεως ναύλου κλπ. καὶ τοιαύτην ἔννοιαν ἔχει τὸ ἄρθρ. 291 δηλ. ὑποτίθησι τὴν περίπτωσιν καθ' ἣν συνεπλη-

ρωθῇ ἡ συλλογάδην φόρτωσις, ἄλλως ἐπὶ τῆς μὴ ἐκπληρωθείσης δὲν ὑποχρεοῦταί τις νὰ πληρώσῃ ναῦλον καὶ ἔξοδα.

Ὁσάκις ἐπὶ τῆς συλλογάδην προτεινομένης ναυλώσεως, ὁ πλοίαρχος προτάξῃ ὡς μόνον ὅρον τὴν συμπλήρωσιν τοῦ φορτίου, κατ' ἐμπορικὸν ἔθιμον τὸ φορτίον θεωρεῖται συμπεπληρωμένον ὅταν φθάσῃ τὰ τρία τέταρτα τῆς χωρητικότητος τοῦ πλοίου (Pardessus § 707).

Κατ' ἀποκοπὴν ναύλωσις λέγεται ἐκείνη καθ' ἣν ὁ ναυλωτὴς ὑποδεικνύων εἰς τὸν πλοίαρχον τὰ φορτωθησόμενα εἴδη, συμφωνεῖ ποσὸν ναύλου ἀνεξαρτήτως τοῦ βάρους καὶ ὄγκου αὐτῶν.

Ὡς πρὸς τὰς κατὰ τόνον, στατῆρα, κοιλὸν, λίτρας, φούντια, πόδας καὶ ἄλλας διὰ ζυγίου ἢ μέτρου γενομένας ναυλώσεις, τὸ ποσὸν τοῦ ναύλου ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ζυγίου ἢ μέτρου, κατὰ τὴν φόρτωσιν, διότι πᾶσα μετὰ ταῦτα διαφορὰ εἶναι εἰς βάρος τοῦ φορτωτοῦ, ἐκτὸς ἐὰν προκύψῃ καταχρησις ἢ ὑπεξαίρεσις περὶ ἧς ἐν ἄρθρῳ 435—436 ῥηθήσεται.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 292, ἐὰν εἰς τὸ πλοῖον φορτωθῶσι πραγματεῖαι ἄνευ εἰδήσεως τοῦ εἰς τὸν αὐτὸν τόπον τῆς φορτώσεως εὑρισκομένου πλοιάρχου, ἔχει οὗτος τὸ ἐκλεκτικὸν δικαίωμα ἢ νὰ τὰς ἐκβάλῃ εἰς τὴν ξηρὰν τοῦ αὐτοῦ τόπου (δι' ἐξόδων τοῦ φορτώσαντος) ἢ νὰ τὰς μεταφέρῃ εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον καὶ νὰ λάβῃ τὸν μεγαλήτερον ναῦλον ὅπου ἤθελε πληρωθῆ εἰς τὸν αὐτὸν τόπον διὰ πραγματείας τοῦ αὐτοῦ (ἢ παρομοίου) εἴδους·—ἀλλὰ καὶ εἰς ἄλλον τόπον δύναται ὁ πλοίαρχος νὰ ἐξαγάγῃ τὰς ὑπερβαρεῖς πραγματείας ὅταν ἀπειλῶσι κίνδυνον (Pardessus 632 καὶ 709).

Ἡ περίπτωσις αὕτη ὑποτίθησιν ὅτι ἡ φόρτωσις ἐγένετο αὐθαιρέτως ἢ διὰ συμφωνίας μετ' ἀναρμοδίου προσώπου, ὅθεν ἐὰν ἡ φόρτωσις ἐγένετο διὰ συμφωνίας τοῦ ἀντιπροσώπου τοῦ πλοιάρχου, ἢ τοῦ πράκτορός του, ἢ τῶν ἰδιοκτητῶν τοῦ πλοίου, ὁ πλοίαρχος δὲν δύναται νὰ ἐκβάλῃ τὰς πραγματείας εἰς τὴν ξηρὰν, ἐκτὸς ἐὰν ἔχῃ ἤδη ναυλωμένην ὅλην τὴν χωρητικότητα τοῦ πλοίου καὶ δὲν ἐπαρκῇ εἰς νέας πραγματείας·—εἰς τοιαύτην περίστασιν καὶ γενικῶς ὅταν συνεπείᾳ ἰσχυρῶν ναυλώσεων ἡ χωρητικότης τοῦ πλοίου δὲν ἐπαρκῇ δι' ὅλους, προτιμῶνται ἐκεῖνοι οἵτινες καίτοι ὕστεροι, προέλαβον ἐν καλῇ πίστει καὶ ἐτοποθέτησαν τὰ πράγματά των, ἢ κατέλαβον τὰς θέσεις, ἐὰν δ' οὐδεὶς τῶν ναυλωτῶν ἐφόρτωσεν εἰσέτι, οὐδὲ κατέλαβε θέσιν, προτιμῶνται οἱ προηγουμένως ναυλώσαντες, εἰς δὲ τοὺς ἄλλους χορηγεῖται δικαίωμα ἀποζημιώσεως (Pardessus § 709 ἐν τέλει).

Τοιαύτη ἀποζημίωσις ἠδύνατο νὰ ζητηθῇ πολλάκις ἐναντίον τῆς Ἑλληνικῆς Ἀτμοπλοΐας, ἥτις ἐκ γλίσχρου συμφέροντος ὁρμωμένη, δίδει εἰσιτήρια θέσεων καὶ κλινῶν χωρὶς νὰ ἔχῃ διαθεσίμους καὶ κατεβασανίζει τοὺς ἐπιβάτας πολυειδῶς καὶ πολυτρόπως·—παραλαμβάνουσα

δὲ διὰ φορτωτικῶν πράγματα πρὸς μεταφορὰν καὶ παράδοσιν διὰ τοῦ πρώτου ἀτμοπλοίου, τὰ φορτώνει εἰς δεύτερον ἢ τρίτον (ἢ καὶ τὰ λησμονεῖ εἰς τὰς ἀποθήκας της) ζητουμένη δὲ νὰ παραδώσῃ ἐμπορεύματα κατὰ τὴν ἄφιξίν των, ἢ νὰ τηρήσῃ τὰς γραμμάς της πρὸς ἀποβίβασιν πραγμάτων καὶ ἐπιβατῶν, ἀδιαφορεῖ καὶ παραβιάζει ἀναφανδὸν τὰς ὑποχρεώσεις της πρὸς ζημίαν τοῦ ἐμπορίου καὶ τῶν ἐπιβατῶν·—τὰ λοιπὰ δυστυχήματα παρασιωπῶμεν, διότι εἶναι εἰς ὅλους γνωστὰ καὶ προκαλοῦν τὴν αὐστηρὰν μέριμναν τῆς Κυβερνήσεως.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 293, ἂν καὶ τὸ συνάλλαγμα τῆς ναυλώσεως εἶναι ὑποχρεωτικὸν διὰ τοὺς συμβαλλομένους οὐχ ἧττον ἐπιτρέπεται εἰς τὸν ναυλωτὴν καὶ διαρκοῦντος τοῦ πλοῦ ν' ἀναλάβῃ τὰς πραγματείας του ἐπὶ πληρωμῇ ὁλοκλήρου τοῦ ναύλου καὶ ὅλων τῶν πρὸς ἐκφόρτωσιν ἐξόδων ὡς καὶ τῶν συμβησομένων διὰ τὴν μετακίνησιν ἄλλων πραγματειῶν·—ἐὰν ὅμως αἱ πραγματεῖαι ἀναλαμβάνωνται ἐξ αἰτίας πράξεων ἢ παραλείψεων τοῦ πλοιάρχου, οὗτος εἶναι ὑπεύθυνος δι' ὅλα τὰ ἔξοδα.

Παρατηροῦμεν ἐνταῦθα ὅτι εἰς ὅλα ἐν γένει τὰ ἐκ συναινέσεως προκύπτοντα συναλλάγματα, τὸ δικαίωμα τῆς μεταμελείας εἶναι ἐλεύθερον μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι ὁ μεταμεληθεὶς ὑπόκειται εἰς εὐθύνας (ἴδε καὶ Ν. 38. Πανδ. 19, 2), ὅθεν ἂν καὶ μετὰ τὴν ναύλωσιν καὶ φόρτωσιν ἀπέπλευσε τὸ πλοῖον, δύνανται νὰ παρουσιασθῶσιν εἰς ἕνα ἢ καὶ περισσοτέρους φορτωτὰς λόγοι συμφέροντος ἢ ὑποψίας, προκαλοῦντες τὴν ἀνάληψιν τοῦ φορτίου καὶ τὴν ματαίωσιν τῆς ἀποστολῆς·—τὸ τοιοῦτον δὲν βλάπτει τὸν πλοίαρχον, διότι οὗτος ἐνδίδων εἰς τὴν ἀνάληψιν τοῦ φορτίου λαμβάνει τὸν ναῦλον καὶ τὰ ἔξοδα καὶ ἀποφεύγει τὸν κόπον καὶ τοὺς κινδύνους τοῦ μακροῦ πλοός.

Διὰ νὰ γίνῃ ὅμως τοιαύτη ἐκφόρτωσις διαρκοῦντος τοῦ πλοός, πρέπει νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν τὸ δυνατὸν αὐτῆς, ἄλλως ὅταν ὁ πλοίαρχος ἐξεκίνησε μὲ διάφορα φορτία διαφόρων φορτωτῶν διὰ τὸν αὐτὸν λιμένα ἐπὶ τῇ νομίμῳ ἢ καὶ συμπεφωνημένῃ ὑποχρεώσει νὰ μὴ διακόψῃ τὸν πλοῦν ἢ νὰ μὴ παρεκκλίνῃ τῆς τακτικῆς πορείας του, ἐπὶ ποινικῇ ῥήτρᾳ ἢ ἀποζημιώσει, δὲν δύναται νὰ σταματήσῃ ἢ νὰ λοξοδρομήσῃ ἢ ἐπιστρέψῃ πρὸς ἐκφόρτωσιν τοῦ φορτίου ἑνὸς ἐκ τῶν φορτωτῶν καὶ μάλιστα ἐκείνου ἐφ' οὗ ἐπεκάθισαν ἄλλα φορτία, διότι τότε θὰ ὑπόκηται εἰς μεγάλας εὐθύνας ἀπέναντι τῶν φορτωτῶν (ἢ καὶ τῶν ἀσφαλιστῶν), ὅθεν προτείνων τὸ ἀδύνατον τῆς ἐκκενώσεως ταύτης ἕνεκα εὐλόγων αἰτιῶν, δύναται νὰ προχωρήσῃ εἰς τὸ ταξείδιόν του, ἐκτὸς ἐὰν οἱ ἄλλοι φορτωταὶ συναινέσωσιν εἰς τὴν ἐκφόρτωσιν καὶ δὲν ὑπάρχῃ ὅρος τις ἀσφαλιστικοῦ συναλλάγματος ἀντιτείνων εἰς τοιαύτην πρᾶξιν καὶ ἐὰν ἡ τοιαύτη ἐκφόρτωσις ἦναι δυνατὴ ὡς ἐκ τοῦ τόπου καὶ χρόνου, Π. χ. ὁ

φορτωτὴς ἐπιβὰς ἀτμοπλοίου ἢ ταχυπλόου, προφθάνει τὸ ταξειδεῦον πλοῖον ἐν ἀνοικτῇ θαλάσσῃ καὶ ζητεῖ ἐκφόρτωσιν· ὁ πλοίαρχος θέλει ἀπαντήσει ὅτι τοιαύτη ἐκφόρτωσις κατὰ τοὺς ναυτικοὺς κανόνας δὲν εἶναι δυνατή, διότι οὔτε ὁ τόπος εἶναι κατάλληλος οὔτε ὁ καιρὸς τὸ συγχωρεῖ, ἐκτὸς ἐὰν ὁ φορτωτὴς ἀναδεχθῇ ὅλους τοὺς κινδύνους καὶ ὅλας τὰς ζημίας (ἐὰν ἦναι ἀξιόχρεως πρὸς πληρωμὴν αὐτῶν), ὅτε βεβαίως δικαιοῦται νὰ ἐμμείνῃ εἰς τὴν ἀπόφασίν του καίτοι ἀντιτεινόντων τῶν ἄλλων, ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὴν τὴν περίστασιν τῆς ἀναδοχῆς ὅλων τῶν κινδύνων καὶ ζημιῶν, ἐὰν πρόκηται κίνδυνος ναυαγίου ἢ καὶ κατὰ τῆς ζωῆς τῶν ἐν τῷ πλοίῳ, εἴτε κατὰ τὴν ἐκκένωσιν, εἴτε καὶ μετ' αὐτὴν ὡς ἐκ τῆς ἐλαφρότητος τοῦ πλοίου κλπ. κλπ., ὁ πλοίαρχος κηδόμενος τῆς ἰδίας αὐτοῦ καὶ τῶν ἄλλων ζωῆς, ἔχει τὸ δικαίωμα ν' ἀποῤῥίψῃ τὴν περὶ ἀποζημιώσεως ἐγγύησιν τοῦ τοιούτου φορτωτοῦ, διότι ἡ ζωὴ εἶναι ἀδιατίμητος.

Ἄλλως ἔχει τὸ πρᾶγμα, ἐὰν κατὰ τὰς γενομένας ἐν τῷ πλοίῳ ναυλώσεις, πρόκηται νὰ ἐξαχθῇ φορτίον τι εἰς πλησιέστερον λιμένα, ἕτερον εἰς ἀπώτερον καὶ καθεξῆς, διότι τότε ὁ διὰ τὸν ἀπώτερον λιμένα φορτωτὴς σπεύδων εἰς τὸν πρὸ αὐτοῦ λιμένα ζητεῖ ἐκφόρτωσιν, πληρώνει τὸν ναῦλον καὶ τὰ ἔξοδα καὶ ἂν τὸ πλοῖον ὡς ἐκ τῆς ἀνακουφίσεως ἔχῃ ἀνάγκην ἕρματος, ὁ πλοίαρχος ζητεῖ παρὰ τοῦ ἐκφορτωτοῦ καὶ τὰ σχετικὰ ἔξοδα.

Καὶ ταῦτα μὲν ὅταν ὁ φορτωτὴς ζητῇ τὴν ἐκφόρτωσιν διὰ λόγους ἀφορῶντας ἑαυτὸν, ὅταν ὅμως ὁ φορτωτὴς ἀναγκάζηταί ν' ἀναλάβῃ τὸ φορτίον του ἕνεκα ὑπαιτιότητος τοῦ πλοιάρχου· π. χ. διότι οὗτος ὑπερεφόρτωσε τὸ πλοῖον καὶ μὲ πρόσθετα φορτία ἐξ ὧν ἐπαπειλεῖται κίνδυνον ἢ βλάβη τῶν πρώτων φορτίων, ἢ διότι ἐκπλεύσας παρήτησεν εἰς τὴν ξηρὰν ἢ καθ' ὁδὸν ἀναγκαίους ναύτας, ἄνευ τῶν ὁποίων δὲν διοικεῖται τὸ πλοῖον ἀσφαλῶς κλπ. κλπ. τότε δικαιοῦται ἕκαστος τῶν φορτωτῶν ν' ἀναλάβῃ τὸ φορτίον του δι' ἐξόδων τοῦ πλοιάρχου καὶ ἄνευ τῆς ἐλαχίστης πληρωμῆς ναύλου, διότι ἤθελεν εἶσθαι ἄδικον νὰ ὑποκύψῃ ὁ τοιοῦτος φορτωτὴς εἰς πληρωμὴν ἐξόδων καὶ ναύλου δι' ἣν ἔλαβε πρόνοιαν νὰ σώσῃ τὰς πραγματείας του ἐκ προφανοῦς κινδύνου προπαρασκευασθέντος ὑπὸ τοῦ πλοιάρχου.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 294, ἐὰν τὸ πλοῖον ἐμποδίσθη κατὰ τὸν ἀπόπλουν, καθ' ὁδὸν ἢ εἰς τὸν τόπον τῆς ἐκφορτώσεως ἐξ αἰτίας τοῦ ναυλωτοῦ, τὰ ἔξοδα τῆς χρονοτριβῆς πληρώνονται ὑπὸ τούτου· ἐὰν δὲ τὸ πλοῖον ναυλωθὲν ἀμφοτερόπλουν (pour l'aller et le retour) ἐπιστρέψῃ χωρὶς φορτίον ἢ μὲ φορτίον ἐλλειπὲς, ὁ πλοίαρχος λαμβάνει ὁλόκληρον τὸν ναῦλον καὶ τοὺς ἕνεκα τῆς χρονοτριβῆς τόκους.

Κατὰ τὸ ἄρθρον 295, ὁ πλοίαρχος ὀφείλει ἀποζημίωσιν πρὸς τὸν

ναυλωτὴν ἐὰν ἔγινεν αἴτιος ἐμποδίσεως ἢ χρονοτριβῆς τοῦ πλοίου κατὰ τὸν ἀπόπλουν, ἢ διαρκοῦντος τοῦ πλοῦ, ἢ εἰς τὸν τόπον τῆς ἐκφορτώσεως· αἱ ἀποζημιώσεις αὗται προσδιορίζονται παρὰ δοκιμαστῶν (ἄρθρ. 414 τοῦ Ἐμπ. Νόμου).

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 296, ἐὰν ὁ πλοίαρχος ἀναγκασθῇ νὰ ἐπισκευάσῃ τὸ πλοῖον κατὰ τὸν πλοῦν, ὁ ναυλωτὴς ὀφείλει νὰ περιμείνῃ, ἢ νὰ πληρώσῃ ὁλόκληρον τὸν ναῦλον·—ἐὰν τὸ πλοῖον δὲν δύναται νὰ ἐπισκευασθῇ, ὁ πλοίαρχος χρεωστεῖ νὰ ναυλώσῃ ἄλλο, ἐν δὲ ἀποτυχίᾳ ἄλλου πλοίου, λαμβάνει ναῦλον ἀνάλογον τοῦ γενομένου πλοῦ, καὶ ἐξάγει τὸ φορτίον εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον.

Ἐπειδὴ ἡ ἀνωτέρω περίπτωσις συμβαίνει συνήθως, (διότι σπάνιον εἶναι εἰς τοὺς μακροὺς πλοῦς καὶ μάλιστα ἐν καιρῷ χειμῶνος νὰ μὴ συμβῇ εἰς τὰ ἱστιοφόρα πλοῖα βλάβη τις τοῦ σκάφους ἢ τοῦ ἐξοπλισμοῦ χρήζουσα ἐπισκευῆς) ἕνεκα τούτου προκύπτουσι πάντοτε διενέξεις μεταξὺ πλοιάρχου καὶ φορτωτῶν, διότι μένει μετέωρος ἡ θέσις τῶν συμβαλλομένων, ἕνεκα τῆς διακοπῆς τοῦ πλοὸς καὶ τοῦ ἐπαπειλουμένου κινδύνου·—ὅθεν ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει παρατηροῦμεν ὅτι ὁ Νόμος ἐπιβάλλων εἰς τὸν ναυλωτὴν τὴν ὑποχρέωσιν νὰ περιμένῃ τὰς ἐπισκευὰς τοῦ πλοίου, ὑποτίθησιν ὅτι αἱ ἐπισκευαὶ αὗται δύνανται νὰ γίνωσιν εἰς τὸν τόπον τῆς προσορμίσεως, ἄλλως ἐὰν αὐτόθι δὲν εὑρίσκηται τὸ ἀναγκαῖον ὑλικὸν, οὐδ' οἱ κατάλληλοι τεχνῖται, ἢ ἂν ὁ τόπος δὲν ἦναι κατάλληλος δι' ἐπισκευὰς, αὗται λογίζονται ἀδύνατοι καὶ ὑποχρεοῦται ὁ πλοίαρχος νὰ ναυλώσῃ ἄλλο πλοῖον, ἐν δὲ ἀποτυχίᾳ, νὰ διαλύσῃ τὴν ναύλωσιν καὶ νὰ λάβῃ ἀνάλογον ναῦλον σχετικῶς πρὸς τὸ διάστημα τοῦ πλοὸς τὸ ὁποῖον διέτρεξε (Boulay Paty σελ. 257 ἔκδ. Βελγίου καὶ χωρίον Emerigon), ἀλλὰ καὶ ὅταν τὸ πλοῖον ἦναι δεκτικὸν ἐπισκευῶν ἐν τῷ τόπῳ τῆς προσορμίσεως, ἡ δὲ δαπάνη ἦναι μεγάλη, σχετικῶς πρὸς τὴν ἀξίαν τοῦ πλοίου, λογίζεται ἀδύνατος ἡ ἐπισκευὴ καὶ διαλύεται ἡ ναύλωσις (Bedarride § 771 καὶ ἀπόφ. Ἐφετείου Πατρῶν 268 τοῦ 1870).

Ὡς τόπος ἐπισκευῆς δὲν λέγεται μόνον τὸ μέρος ἔνθα προσωρμίσθη ἐξ ἀνάγκης τὸ πλοῖον ἀλλὰ καὶ οἱ πλησίον τοῦ μέρους τούτου κατοικούμενοι τόποι, ἔνθα δύνανται νὰ ὑπάρχωσιν ὑλικὰ, ναυπηγοὶ, καλαφάται κλπ.—ἄλλως ἐὰν ἡ ἀπόστασις ἦναι μακρὰ καὶ δὲν ἦναι βραχυπρόθεσμος ἡ μετάβασις τῶν τεχνιτῶν κλπ. ἢ ἡ ῥυμουλκία τοῦ πλοίου εἰς τὸν τόπον τῆς ἐπισκευῆς, τότε ἡ ἐπισκευὴ θεωρεῖται ἀδύνατος, ἡ δ' ἐκτίμησις τῶν περιστάσεων ἀνήκει εἰς τὴν κρίσιν τοῦ Δικαστηρίου, τὸ ὁποῖον καλεῖται νὰ δώσῃ τὴν ἄδειαν τῆς ἐπισκευῆς (ἄρθρ. 234) ἢ νὰ δικάσῃ τὴν περὶ διαλύσεως τῆς ναυλώσεως καὶ πᾶσαν σχετικὴν διαφορὰν μεταξὺ φορτωτῶν καὶ πλοιάρχου.

Οἱ συγγραφεῖς Pardessus § 715, Ῥάλλης τόμ. 2. § 702 καὶ οἱ αὐτόθι σημειούμενοι, γνωματεύουσιν ὅτι ὁσάκις διὰ τὸ ἀδύνατον τῆς ἐπισκευῆς ἀναγκάζεται ὁ πλοίαρχος νὰ ναυλώσῃ ἄλλο πλοῖον μὲ βαρύτερον ναῦλον, τὸ βάρος τοῦτο ἐπιπίπτει εἰς τὸν ναυλωτὴν, ἐκτὸς ἐὰν τὸ πλοῖον ἦτο εἰς κακὴν κατάστασιν πρὸ τοῦ ἀπόπλου (διάκρισις Παρδεσσίου ἀντιβαίνουσα εἰς τὸ ἄρθρ. 297)· ἀλλ' ἡμεῖς φρονοῦμεν ὅτι ἀφοῦ ὁ Νόμος ἐπιβάλλει τοιαύτην ὑποχρέωσιν εἰς τὸν πλοίαρχον, οὗτος εἶναι κύριος τῆς τύχης του καὶ ἐπομένως ὀφείλει νὰ πληρώσῃ τὸν περισσότερον ναῦλον ἢ νὰ ὠφεληθῇ ἐκ τοῦ τυχὸν μικροτέρου.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 297, ὁ πλοίαρχος χάνει τὸν ναῦλον του, καὶ ἀποζημιώνει τὸν ναυλωτὴν, ἐὰν οὗτος ἀποδείξῃ ὅτι ὅταν τὸ πλοῖον ἐξέπλευσεν ἦτο ἀνίκανον πρὸς πλοῦν —ἡ περὶ τούτου ἀπόδειξις εἶναι δεκτὴ καίτοι ὑπαρχούσης ἐκθέσεως ἐπισκέψεως βεβαιούσης τὴν ἱκανότητα τοῦ πλοίου.

Ἐκ τοῦ ἀνωτέρω ἄρθρου προκύπτει ὅτι ἡ ὑπὸ τοῦ ἄρθρ. 225 ἀπαιτουμένη πρὶν τῆς φορτώσεως ἔκθεσις ἐπισκέψεως τοῦ πλοίου βεβαιοῦσα τὴν ἱκανότητα αὐτοῦ, ἀποτελεῖ τεκμήριον ὑπὲρ τῆς ἱκανότητος, ἀλλὰ κατὰ τοῦ τεκμηρίου τούτου ἐπιτρέπεται ἡ ἐναντία ἀπόδειξις, τόσῳ μᾶλλον ὅσον καὶ μετὰ τὴν φόρτωσιν μέχρι τοῦ ἀπόπλου δύνανται νὰ συμβῶσιν αἴτια ἀποτελοῦντα τὴν ἀνικανότητα τοῦ πλοίου· ἐν ἐλλείψει δ' ἐκθέσεως ἐπισκέψεως τεκμαίρεται ἡ ἀνικανότης τοῦ πλοίου (Pardessus § 715) καὶ δὲν ὑποχρεοῦται ὁ ναυλωτὴς, ἐν περιπτώσει δυστυχήματος, εἰς τὴν ἀπόδειξιν τῆς ἀνικανότητος, ἐκτὸς ἐὰν πρὸ παντὸς δυστυχήματος θελήσῃ νὰ διακόψῃ τὸν πλοῦν καὶ νὰ ἐξαγάγῃ τὰς πραγματείας πρὸ τοῦ κατάπλου, ὅτε ὁ πλοίαρχος θέλει ἀπαντήσει εἰς αὐτὸν ὅτι ἂν καὶ δὲν προηγήθη ἡ περὶ ἐπισκέψεως ἔκθεσις, οὐχ ἧττον τὸ πλοῖον ἐξακολουθεῖ καὶ θέλει φθάσει αἰσίως εἰς τὸν πρὸς θν ὅρον —τωόντι κατὰ τῆς τοιαύτης ἐμπράκτου διαβεβαιώσεως τοῦ πλοιάρχου δὲν ἔχει ν' ἀντιτάξῃ ἄλλο τι ὁ ναυλωτὴς εἰμὴ τὴν ἀπόδειξιν τῆς ἀνικανότητος τοῦ πλοίου, καὶ δι' αὐτῆς θὰ δυνηθῇ νὰ διακόψῃ τὸν πλοῦν ἄνευ πληρωμῆς ναύλου καὶ ἀποζημιώσεως, ἄλλως ἐὰν τὸ πλοῖον, καίτοι ἀνίκανον πρὸς πλοῦν, ἐξετέλεσεν αἰσίως τὸ ταξείδιόν του, ὁ ναυλωτὴς δὲν δύναται ν' ἀρνηθῇ τὴν πληρωμὴν τοῦ ναύλου, διότι ἡ λεγομένη ἀνικανότης δὲν ἐξετάζεται πλέον, ὅθεν καὶ τὸ ἄρθρ. 297 διατάσσον ἀπώλειαν ναύλου καὶ ἀποζημιώσεις, ὑποτίθησι τὴν περίστασιν καθ' ἣν δὲν ἐπεραιώθη ὁ πλοῦς, ἄλλως ἤθελεν εἶσθαι ἄδικον δι' ἕνα πλοίαρχον, ὅστις ἔκαμε τὰ ἀδύνατα δυνατὰ, νὰ μὴ λάβῃ τὰ δικαιώματά του.

Ὀφείλομεν ἐνταῦθα νὰ προσθέσωμεν ὅτι ἀνικανότης τοῦ πλοίου δὲν λέγεται μόνον ἡ βλάβη τοῦ σκάφους καὶ τοῦ ἐξοπλισμοῦ του, ἀλλὰ καὶ

πᾶσα ἄλλη ἔλλειψις καθιστῶσα ἀδύνατον ἢ προβληματικὸν τὸν πλοῦν· ὅθεν καὶ ἡ ἔλλειψις τῶν, ἀπαιτουμένων διὰ τὸ ταξείδιον ἐφοδίων καὶ ναυτῶν ἢ τοῦ καταλλήλου πηδαλιούχου, λέγεται ἀνικανότης τοῦ πλοίου, διότι τί ὠφελεῖ νὰ ἦναι τὸ πλοῖον καθ' ὅλα κατηρτισμένον καὶ νὰ μὴ ἔχῃ τὰ μέσα τῆς ἀσφαλοῦς κινήσεως καὶ τῆς προλήψεως τῶν κινδύνων!

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 298, πληρόνεται ναῦλος περὶ τῶν πραγματειῶν τὰς ὁποίας ὁ πλοίαρχος ἤθελεν ἀναγκασθῇ νὰ πωλήσῃ διὰ τὰ πρὸς ἀγορὰν τροφῶν, ἐπισκευὴν καὶ ἄλλας κατεπειγούσας ἀνάγκας τοῦ πλοίου ἔξοδα·—χρεωστεῖ δὲ ὁ πλοίαρχος νὰ δώσῃ περὶ τούτων λογαριασμὸν, λογιζομένης τῆς ἀξίας των καθ' ἣν τιμὴν ἤθελον πωληθῇ αἱ ὑπόλοιποι ἢ ἄλλαι πραγματεῖαι τῆς αὐτῆς ποιότητος, εἰς τὸν τόπον τῆς ἐκφορτώσεως, ἂν τὸ πλοῖον ἤθελεν εὐοδωθῇ·—ἂν τὸ πλοῖον ἀπολεσθῇ, ὁ πλοίαρχος πληρώνει τὰς πραγματείας καθ' ἣν τιμὴν τὰς ἐπώλησεν, ἀφαιρῶν ἐξ αὐτῶν τὸν ναῦλον τὸν εἰς τὸ φορτωτικὸν διαλαμβανόμενον.

Τὸ προκείμενον ἄρθρον ἀναφέρεται εἰς τὰς περιπτώσεις τῶν ἄρθρων 234 καὶ 236 καὶ ἀποτελεῖ συμπλήρωμα αὐτῶν, ὅ ἐστι νὰ μὴ ἐλαττοῦται ὁ ναῦλος τῶν ἐκποιηθεισῶν πραγματειῶν (ἀφοῦ ἀντικαθίστανται αὗται διὰ τοῦ σχετικοῦ τιμήματος), ἐν περιπτώσει δ' ἀπωλείας τοῦ πλοίου νὰ μὴ ἀπόλλυται καὶ πᾶσα τοῦ ναυλωτοῦ ἀπαίτησις ἐπὶ τῶν πραγματειῶν του, διότι αἱ πρὸ τοῦ δυστυχήματος πωληθεῖσαι θεωροῦνται ὡς διασωθεῖσαι ἐκ τοῦ κινδύνου, ἂν καὶ τὸ τίμημα αὐτῶν καίτοι δαπανηθὲν εἰς τὴν διάσωσιν τοῦ πλοίου καὶ τοῦ φορτίου δὲν ἐχρησίμευσεν ἐπὶ τέλους εἰς τὸν σκοπὸν τοῦτον·—ὁ Νόμος ἐφάνη ἐπιεικὴς ὑπὲρ τοῦ φορτωτοῦ ἐκείνου τοῦ ὁποίου αἱ πραγματεῖαι ἐξεποιήθησαν πρὸς σκοπὸν προλήψεως τοῦ κινδύνου, ἂν καὶ ὁ κίνδυνος ἐπηκολούθησε καὶ ἐματαίωσε πάσας τὰς προσδοκίας (Pardessus § 717).

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 299, ἐὰν συμβῇ ἀπαγόρευσις ἐμπορίας μετὰ τοῦ τόπου, εἰς ὃν τὸ πλοῖον διευθύνεται, καὶ ἀναγκασθῇ νὰ ἐπανέλθῃ μὲ τὸ φορτίον, δὲν χρεωστεῖται εἰς τὸν πλοίαρχον εἰμὴ ἑτερόπλους ναῦλος, ἂν καὶ ἡ ναύλωσις ἤθελεν εἶσθαι ἀμφοτερόπλους.

Ὡς ὑπὸ τὸ ἄρθρ. 276 ἐπεφυλάχθημεν, ἀνάγκη πᾶσα νὰ προσδιορισθῶσι τὰ ὅρια τοῦ ἀπόπλου, διότι ἄλλως ἠδύνατό τις νὰ ὑποθέσῃ ὅτι ἅμα τὸ πλοῖον ἀνασύρῃ ἄγκυραν καὶ στρέψῃ πρώραν πρὸς τὸν δρόμον τοῦ ταξειδίου του θεωρεῖται ἀποπλεῦσαν καὶ ὅτι ἑπομένως ὁ πλοίαρχος εἰδοποιούμενος νὰ σταματήσῃ, ὡς ἐκ τῆς ἐλθούσης εἰδήσεως περὶ τῆς ἀπαγορεύσεως τοῦ ἐμπορίου, δικαιοῦται νὰ λάβῃ ὁλόκληρον τὸν ναῦλον ἐνῷ τὸ πλοῖον εὑρίσκεται εἰσέτι ἐντὸς τοῦ λιμένος ἢ ὀλίγον μακρὰν αὐτοῦ.

Τὸ ἀντικείμενον τοῦτο δύναται νὰ διασαφισθῇ ἐκ τῶν γενικῶν ἀρχῶν τοῦ φυσικοῦ καὶ ἐθνικοῦ Δικαίου, καθ' ἃς ἡ θάλασσα καίτοι εἰς ὅλους κοινὴ, ὑπὸ ἀστυνομικὴν ἔποψιν ἀνήκει εἰς τὴν ἐπικράτειαν ἐξ ἧς δὲν ἀπέχει πέραν βολῆς κανονίου, ἐπίσης καὶ οἱ λιμένες, ὅρμοι καὶ κόλποι θεωροῦνται ὡς ἀποτελοῦντες μέρος τῆς στερεᾶς (Grotius de jure belli et pacis Βιβλ. 2. Κεφ. 3. § 9. Vattel Βιβλ. 1. Κεφ. 23. § 289 καὶ Foelix droit international privé Τόμ. 2. Νο 542)· ὅθεν ἐνόσῳ τὸ πλοῖον δὲν ἐξῆλθε τοῦ λιμένος, ὅρμου, ἢ κόλπου, ἢ ἐπὶ ἀνοικτῆς θαλάσσης δὲν προέβη πέραν βολῆς κανονίου ἀπὸ τῆς ξηρᾶς ἢ ἀπὸ τοῦ ἀκταιωροῦ, (διότι ἡ θέσις ἀκταιωροῦ ὑπολαμβάνεται ὡς παράρτημα ξηρᾶς), δὲν θεωρεῖται ὡς ἀποπλεῦσαν καὶ κατὰ συνέπειαν δὲν ὀφείλει ὁ εὐλόγως σταματῶν τοῦτο φορτωτὴς, οὐδεμίαν πληρωμὴν ναύλου, ἀλλὰ μόνον τὰ ἔξοδα τῆς φορτώσεως, ἐκφορτώσεως καὶ τῶν ναυτιλιακῶν ἐγγράφων κλπ.—τοῦτο δὲ προκύπτει καὶ ἐκ τῶν ἄρθρων 293, 294 καὶ 299 τὰ ὁποῖα πραγματεύονται περὶ προχωρήσαντος πλοίου (ὅρα § 678 τοῦ β'. τόμου τοῦ συγγράμματος Ῥάλλη ἔνθα ἀναφέρεται ὅτι διὰ νὰ θεωρηθῇ ἀρξάμενος ὁ πλοῦς ἀπαιτεῖται οὐ μόνον νὰ ἐξέλθῃ τὸ πλοῖον τοῦ λιμένος ἀλλὰ καὶ νὰ διαπλέῃ ἤδη πρὸ 24 τοὐλάχιστον ὡρῶν πρὸς τὸν τόπον τοῦ προορισμοῦ του).

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 300, ἂν τὸ πλοῖον ἐμποδίσθῃ καθ' ὁδὸν, κατὰ διαταγὴν δυνάμεώς τινος, δὲν χρεωστεῖται παντελῶς ναῦλος διὰ τὸν χρόνον τῆς ἐμποδίσεως, ἐὰν τὸ πλοῖον ἦναι ναυλωμένον κατὰ μῆνα, οὐδὲ προστίθεταί τι εἰς τὸν ναῦλον ἐὰν ἦναι ναυλωμένον κατὰ πλοῦν·—ἡ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐμποδίσεως τοῦ πλοίου τροφοδοσία καὶ οἱ μισθοὶ τοῦ πληρώματος θεωροῦνται ὡς κοιναὶ ἀβαρίαι καὶ πληρώνονται κατὰ τὸ ἄρθρ. 400. ἐδ. 3 καὶ 401 τοῦ Ἐμπ. Νόμου.

Διαταγὴν δυνάμεως δὲν ἐννοεῖ ὁ Νόμος μόνον τὴν ἐκ Βασιλικῶν πλοίων ἢ ἐκ φρουρίων καὶ πορθμῶν προερχομένην, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐκ πειρατικῶν ἢ ἐχθρικῶν πλοίων, διότι πᾶσα διαταγὴ δικαία ἢ ἄδικος, καθ' ἧς δὲν δύναταί τις ν' ἀντιτάξῃ ἀντίστασιν, θεωρεῖται διαταγὴ δυνάμεως· ἐπὶ δ' ἐχθρικῆς καταδρομῆς γιγνομένης πρὸς λαφυραγώγησιν τοῦ πλοίου καὶ τοῦ φορτίου ἢ πρὸς αἰχμαλωσίαν τοῦ πληρώματος, οἱ συγγραφεῖς γνωματεύουσιν ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἐκτεθῇ ὁ πλοίαρχος εἰς ἀπελπιστικὴν ἀντίστασιν, ἀλλ' ὀφείλει νὰ παραδοθῇ ἐπὶ τῇ ἐλπίδι τῆς ἐξαγοράσεως ἢ τῆς ἀνακτήσεως (recour), ἐὰν ὅμως δυνηθῇ νὰ ῥίψῃ τὸ πλοῖον εἰς τὴν ξηρὰν καὶ νὰ τὸ πυρπολήσῃ ἵνα μὴ περιέλθῃ εἰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν, δὲν εἶναι ἀξιοκατάκριτος (Pardessus 642).

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 301, ἐὰν ὁ πλοίαρχος, ἐν περιπτώσει κινδύνου, πρὸς κοινὴν σωτηρίαν, ἤθελε ῥίψει πραγματείας εἰς τὴν ξηρὰν, λαμβάνει

ναῦλον ὑπὸ ὅρον συνεισφορᾶς (ὅρα ἄρθρ. 400 καὶ 410 ὡς πρὸς τὰ προαπαιτούμενα).

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 302, δὲν χρεωστεῖται παντελῶς ναῦλος περὶ τῶν πραγματειῶν ὅσαι ἀπωλέσθησαν ἐκ ναυαγίας ἢ καθίσματος, ἢ διηρπάγησαν ἀπὸ πειρατὰς ἢ συνελήφθησαν παρὰ τῶν ἐχθρῶν·—ὁ δὲ πλοίαρχος χρεωστεῖ νὰ ἐπιστρέψῃ τὸν τυχὸν προπληρωθέντα αὐτῷ ναῦλον, ἐκτὸς ἐὰν ὑπάρχῃ ἐναντία συμφωνία· εἶναι δὲ ἀδιάφορον ἐὰν ὁ φορτωτὴς εἶχεν ἠσφαλισμένας τὰς πραγματείας του καὶ πληρώνεται ὑπὸ τῆς ἀσφαλείας, διότι ἡ ἀσφάλεια εἶναι ἰδιαιτέρα ἐγγύησις τὴν ὁποίαν ἀποκτᾷ ὁ ναυλωτὴς ἐπὶ πληρωμῇ ἀσφαλίστρων (Pardessus § 716).

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 303, ἐὰν τὸ πλοῖον καὶ αἱ πραγματεῖαι ἐξαγορασθῶσιν (ἀπὸ ἐχθρικὴν κατάληψιν) ἢ αἱ πραγματεῖαι διασωθῶσιν ἐκ ναυαγίας, ὁ πλοίαρχος λαμβάνει τὸν μέχρι τοῦ τόπου τῆς συλλήψεως ναῦλον·—λαμβάνει δὲ τὸν ναῦλον ὁλόκληρον, συνεισφέρων εἰς τὴν ἐξαγοράν, ὅταν φέρῃ τὰς πραγματείας εἰς τὸν διωρισμένον τῆς ἐκφορτώσεως τόπον.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 304, ἡ περὶ τῆς ἐξαγορᾶς συνεισφορὰ γίνεται ἐπὶ τῆς ἀγοραίας τιμῆς τῶν πραγματειῶν εἰς τὸν τόπον τῆς ἐκφορτώσεώς των, ἀφαιρουμένων τῶν ἐξόδων, καὶ ἐπὶ τοῦ ἡμίσεως τοῦ πλοίου καὶ τοῦ ναύλου, οἱ δὲ μισθοὶ τῶν ναυτῶν δὲν εἰσέρχονται εἰς τὴν συνεισφοράν.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 305, ἐὰν ὁ παραλήπτης δὲν θέλῃ νὰ παραλάβῃ τὰς πραγματείας, ὁ πλοίαρχος δύναται νὰ πωλήσῃ διὰ τοῦ Δικαστηρίου μέρος αὐτῶν, πρὸς πληρωμὴν τοῦ ναύλου του, καὶ νὰ παρακαταθέσῃ τὸ ὑπόλοιπον·—ἐὰν δ' αἱ πραγματεῖαι δὲν ἐξαρκοῦν πρὸς πληρωμὴν τοῦ ναύλου, διαφυλάττει τὴν κατὰ τοῦ φορτωτοῦ ἀγωγήν του.

Τὸ ἀνωτέρω ἄρθρον ὑποτίθησιν ὅτι τὸ πλοῖον ναυλωθὲν ἄνευ προπληρωμῆς ναύλου, ἔφθασεν εἰς τὸν ὡρισμένον πρὸς ἐκφόρτωσιν τόπον καὶ ὅτι ὁ παραλήπτης δυστροπεῖ νὰ παραλάβῃ τὸ φορτίον καὶ πληρώσῃ τὸν ναῦλον, ὅτε ὁ πλοίαρχος πωλεῖ μέρος τοῦ φορτίου καὶ λαμβάνει τὸν ναῦλον, τὸ δὲ ὑπόλοιπον τοῦ φορτίου παρακαταθέτει εἰς Ἀρχήν τινα.

Ὡς ἄρνησις περὶ τὴν παραλαβὴν τοῦ φορτίου καὶ τὴν πληρωμὴν τοῦ ναύλου θεωρεῖται καὶ πᾶν ἄλλο ταὐτόσημον περιστατικόν, ἤτοι ἡ μὴ εὕρεσις τοῦ παραλήπτου εἰς τὸν τόπον τῆς ἐκφορτώσεως, ἡ μακρυνὴ ἀπουσία αὐτοῦ ἄνευ ἀντιπροσώπου, ἡ πρὸ τῆς ἀφίξεως τοῦ πλοίου ἀποβίωσις τοῦ παραλήπτου ἄνευ κληρονόμων, ἡ ἀνικανότης αὐτοῦ ἕνεκα ἀπαγορεύσεως, πτωχεύσεως ἢ ἐγκαθείρξεως κλπ. ὅθεν εἰς τοιαύτας καὶ παρομοίας περιστάσεις ὁ πλοίαρχος δὲν ὀφείλει νὰ μένῃ στάσιμος, ἀλλ' ἀναφερόμενος εἰς τὸ Δικαστήριον τοῦ τόπου ἐκείνου

λαμβάνει ἄδειαν ἐκποιήσεως πραγματειῶν πρὸς πληρωμὴν τοῦ ναύλου καὶ οὕτω πως πληρώνεται καὶ ἀναχωρεῖ.

Κατ' ἐμπορικὴν ὅμως συνήθειαν, ἐὰν ὁ παραλήπτης ἢ ὁ ἀντιπρόσωπος αὐτοῦ ἀρνηθῆ τὴν παραλαβὴν ἢ καὶ τὴν πληρωμὴν τοῦ ναύλου, ὁ πλοίαρχος δύναται νὰ διαμαρτυρηθῆ κατ' αὐτοῦ καὶ νὰ τὸν εἰδοποιήσῃ ὅτι μετὰ παρέλευσιν 24 ὡρῶν θὰ ἐξαγάγῃ καὶ δημοπρατήσῃ πραγματείας ἔξωθεν τοῦ τελωνείου μέχρι τῆς συμπληρώσεως τοῦ ναύλου καὶ τῶν ἐξόδων·—μετὰ τοιαύτην διαμαρτύρησιν εἶναι περιττὴ ἡ δικαστικὴ ἄδεια, ἥτις πολλάκις καθίσταται δύσκολος, διότι ἐνδέχεται νὰ μὴ ὑπάρχῃ ἐκεῖ πλησίον Ἐμποροδικεῖον, ἢ νὰ μὴ συνεδριάζῃ δι' ἔλλειψιν προσωπικοῦ ἢ ἕνεκα ἑορτῶν καὶ τότε ὁ πλοίαρχος ζημιοῦται μεγάλως, ὅλη δὲ ἡ ζημία ἐπιβαρύνει τὸν φορτωτήν.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 306, ὁ πλοίαρχος δὲν εἰμπορεῖ νὰ κρατήσῃ ἐντὸς τοῦ πλοίου τὰς πραγματείας, διὰ τὴν μὴ πληρωμὴν τοῦ ναύλου, δύναται δὲ κατὰ τὴν ἀποβίβασιν νὰ τὰς παρακαταθέσῃ εἰς τρίτου χεῖρας (εἴτε δι' ἀδείας τοῦ Δικαστηρίου, εἴτε δι' οἰκείας θελήσεως ἐπὶ τῇ βάσει τοιούτου ἰσχύοντος ἐθίμου)· ὅπως διὰ τοῦ τρόπου τούτου πληρωθῇ τὸν ναῦλον, ὁ δὲ παραλήπτης δὲν δύναται νὰ ἐναντιωθῇ εἰς τοιαύτην παρακατάθεσιν εἰμὴ διὰ προσφορᾶς τοῦ ναύλου, ἐκτὸς ἐὰν ὁ εἰς ὃν ἡ παρακατάθεσις γίνεται, ἦναι πασιφανῶς ἀναξιόχρεως, ὅτε ὁ πλοίαρχος ὡς ἀναλαμβάνων εὐθύνην ὀφείλει νὰ κάμῃ τὴν παρακατάθεσιν εἰς ἀρχήν τινα.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 307, ἐὰν ὁ πλοίαρχος παρέδωσε τὰς πραγματείας εἰς τὸν παραλήπτην χωρὶς νὰ λάβῃ τὸ ναῦλον, ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ κατάσχῃ καὶ ἐκποιήσῃ τὰς πραγματείας μέχρι 15 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς παραδόσεως, ὅτε προτιμᾶται ἡ πληρωμὴ τοῦ ναύλου, ἐκτὸς ἐὰν κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο προέλαβεν ὁ παραλήπτης καὶ τὰς διεβίβασεν εἰς τρίτου χεῖρας·—εἰς χεῖρας τρίτου διαβίβασιν ἐννοεῖ ὁ Νόμος τὴν ἄνευ δολίας συνεννοήσεως καὶ λόγῳ κυριότητος γενομένην, ἄλλως ἡ εἰκονικὴ ἢ ἡ πρὸς φύλαξιν παράδοσις τῶν πραγματειῶν εἰς τρίτον, δὲν θεωρεῖται πράγματι διαβίβασις καὶ δὲν ἀποκλείει τὸ προνόμιον τοῦ πλοιάρχου διὰ τὴν πληρωμὴν τοῦ ναύλου.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 308, ἐὰν οἱ φορτωταὶ ἢ οἱ ἀπαιτηταὶ (παραλῆπται) πτωχεύσωσι πρὸ τῆς παρελεύσεως τῶν 15 ἡμερῶν, ὁ πλοίαρχος προτιμᾶται ὅλων τῶν δανειστῶν ὡς πρὸς τὴν πληρωμὴν τοῦ ναύλου καὶ τῶν πρὸς αὐτὸν ὀφειλομένων ἀβαριῶν (ἐπὶ τοῦ τιμήματος τῶν παραδοθεισῶν πραγματειῶν).

Κατὰ τ' ἄρθρ. 309 καὶ 310, ὁ φορτωτὴς δὲν δύναταί ποτε νὰ ζητήσῃ τὴν ἐλάττωσιν τῆς τιμῆς τοῦ ναύλου, οὐδὲ νὰ ἐγκαταλίπῃ ἀντ' αὐτοῦ πραγματείας ἐκπεπτωκυίας της τιμῆς των, ἢ βεβλαμμέ-

νας ἤδη ἐξ ἰδίου ἐλαττώματος ἢ ἐκ τυχαίου συμβεβηκότος (ἐκτὸς ἐὰν συναινέσῃ ὁ πλοίαρχος)—ἐννοεῖται δ' ὅτι ταῦτα ἰσχύουσι καὶ ὅταν συνεφανήθη νὰ πληρώσῃ τὸν ναῦλον ὁ παραλήπτης ἀντὶ τοῦ φορτωτοῦ —ἂν ὅμως εἰς τὸ πλοῖον εἶχον φορτωθῆ πίθοι (ἢ ἄλλα δοχεῖα) περιέχοντες οἶνον, ἔλαιον, μέλι καὶ ἄλλα ὑγρὰ, ἅπερ ἐξῤῥευσαν ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε ἐξεκενώθησαν ἐντελῶς ἢ σχεδὸν, οἱ πίθοι οὗτοι δύνανται νὰ ἐγκαταλειφθῶσιν ἀντὶ τοῦ ναύλου.

Ἡ τοιαύτη ἐξαίρεσις γίνεται διὰ τὴν προφανῆ ζημίαν τοῦ φορτωτοῦ, ἥτις προῆλθεν ἐκ τύχης, ἄλλως ἂν προῆλθεν ἐξ ὑπαιτιότητος τοῦ πλοιάρχου ἢ τοῦ πληρώματος, ὁ φορτωτὴς καίτοι δικαιούμενος ν' ἀφίσῃ τὰ δοχεῖα ἀντὶ τοῦ ναύλου, δικαιοῦται ν' ἀποζημιωθῇ διὰ τὸ χυθὲν περιεχόμενον κατὰ τὰς γενικὰς ἀρχὰς, ἄρθρ. **216**, **221**, **230** καὶ **280**.

Γεννᾶται τὸ ζήτημα ἐὰν ἐκ πολλῶν φορτωθέντων πίθων ἢ δοχείων, ἄλλα μὲν ἐξεκενώθησαν κατὰ τὸν πλοῦν, ἄλλα δ' ἔμειναν ἀνέπαφα, δύναται ὁ φορτωτὴς νὰ ἐγκαταλείψῃ τοὺς κενωθέντας πίθους, ἀπαλλασσόμενος τοῦ σχετικοῦ ναύλου, ἢ ὀφείλει νὰ ἐγκαταλείψῃ τούς τε κενοὺς καὶ τοὺς πλήρεις ἀντὶ τοῦ συνομολογηθέντος ναύλου; ἐν τῇ διαφωνίᾳ τῶν συγγραφέων παραδεχόμεθα ὡς ὀρθὴν τὴν μερικὴν τῶν κενωθέντων πίθων ἐγκατάλειψιν (ἰδὲ Ῥάλλη τόμ. Β΄. § 700).

Μεταξὺ τῶν ῥευστῶν οἱ συγγραφεῖς συγκαταριθμοῦσι καὶ τὰ νωπὰ προϊόντα, οὐχὶ δὲ καὶ τὰ ξηρὰ (Bedarride 882) ἀλλ' ὡς πρὸς τοῦτο δὲν συμφωνοῦμεν, διότι ὁ Νόμος ὁμιλεῖ περὶ ῥευστῶν ἢ ὑγρῶν τὰ ὁποῖα ἐκχυθέντα δὲν συλλέγονται οὔτε ἔχουσι τὴν ἀξίαν των.

Καθ' ἃς περιστάσεις ἡ φορτωτικὴ ἐξεδόθη εἰς διαταγὴν τοῦ φορτωτοῦ ἢ παντὸς κομιστοῦ (au porteur) καὶ εἶναι ἄγνωστον εἰς τὸν πλοίαρχον τὸ ὄνομα τοῦ παραλήπτου, ἡ συνήθεια καθιέρωσεν ὅτι ἀφοῦ ὁ πλοίαρχος εἰδοποιήσῃ τὴν ἁρμοδίαν ἀρχὴν ὅτι ἔφερε τὸ δεῖνα φορτίον καὶ ὅτι ἀγνοεῖ τὸν παραλήπτην, κάμνει εἰδοποίησιν διὰ τῶν ἐφημερίδων τοῦ τόπου ἐκείνου δι' ἧς προσκαλεῖ τὸν κομιστὴν τῆς φορτωτικῆς πρὸς παραλαβὴν τοῦ φορτίου ἐντὸς συντόμου προθεσμίας καθ' ἣν μὴ ἐμφανιζομένου τοῦ παραλήπτου, παραδίδει τὸ φορτίον εἰς τὴν τελωνιακὴν ἀρχὴν (Ῥάλλη τόμ. 2. § 698).

Ὁ πλοίαρχος καὶ ἂν δὲν ἦναι ἰδιοκτήτης ἢ συνιδιοκτήτης τοῦ πλοίου καὶ ἂν ἀκόμη δὲν ἔκαμε μόνος τὴν ναύλωσιν ἀλλὰ διὰ τῶν ἰδιοκτητῶν ἢ τοῦ πράκτορος, εἶναι οὐχ ἧττον ὁ μόνος ἁρμόδιος νὰ ζητήσῃ παρὰ τοῦ ὑποχρέου τὴν πληρωμὴν οὐ μόνον τοῦ ναύλου, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀβαριῶν καὶ τῶν σταλειῶν, διότι αὐτὸς ἀντιπροσωπεύει τὰ δικαιώματα τοῦ πλοίου καὶ τῶν ἰδιοκτητῶν αὐτοῦ ὡς καὶ τοῦ πληρώματος (Pardessus § 720), ἐκτὸς ἐὰν ἀποβληθῇ πρὸ τοῦ πέρατος τοῦ

πλοῦς, ἢ ἐὰν ἐγκαταλειφθῇ παρὰ τῶν ἰδιοκτητῶν τὸ πλοῖον καὶ ὁ ναῦλος κατὰ τὰς περιπτώσεις τῶν ἄρθρ. 216 καὶ 386, ὅτε παύει ἡ πρὸς εἴσπραξιν ἐξουσία τοῦ πλοιάρχου, ἐφ' ὅσον διὰ τῆς ἐγκαταλείψεως δὲν βλάπτονται τὰ δικαιώματα τῶν ναυτῶν κλπ.

Ὁ παραλήπτης τοῦ φορτίου, τότε μόνον δικαιοῦται ν' ἀρνηθῇ τὴν πληρωμὴν τοῦ ναύλου, ὅταν ἕνεκα νομίμων λόγων θεωρῇ ὑπεύθυνον τὸν πλοίαρχον πρὸς ἀποζημίωσιν διὰ βλάβας ἐπὶ τοῦ φορτίου προελθούσας ἐκ σφάλματος τοῦ πλοιάρχου ἢ τοῦ πληρώματος (Pardessus § 719).

Ὁ πλοίαρχος μὴ παραδίδων ὁλόκληρον τὸ φορτίον εἶναι ὑπεύθυνος διὰ τὸ ἐλλεῖπον, ἐκτὸς ἐὰν ἀποδείξῃ ὅτι ἡ ἔλλειψις ἢ ἡ φθορὰ προῆλθεν ἐξ ἀνωτέρας βίας ἢ ὡς ἐκ τῆς ποιότητος τοῦ πράγματος, διότι διὰ πᾶσαν ἔλλειψιν ἢ φθορὰν ὑπάρχει τεκμήριον ὅτι προῆλθεν ἐξ ὑπαιτιότητος ἢ ἐκ παραδρομῆς αὐτοῦ·—κατ' ἐξαίρεσιν ὅμως ἐπὶ τῶν ναυλώσεων ὅσαι γίνονται ὑπὸ τὴν ἔκφρασιν dice essere (λέγει νὰ ἦναι)· δὲν εἶναι ὑπόχρεως πρὸς πλήρη παράδοσιν, διότι δὲν παρέλαβε κατὰ μέτρον ἢ ποσὸν, ἀλλ' ἀφέθη εἰς τὴν δήλωσιν τοῦ ναυλωτοῦ καὶ διὰ λογαριασμὸν αὐτοῦ·—ἐκτὸς ἐὰν ἀποδειχθῇ κατάχρησις ἢ ὑπεξαίρεσις· ἐὰν ὅμως ὁ πλοίαρχος ἔλαβεν ἐντολὴν ν' ἀγοράσῃ καὶ παρασκευάσῃ τὸ φορτίον ἢ ἔλαβεν ἀφορμὴν νὰ γνωρίσῃ τὸ ποσὸν καὶ ποιὸν αὐτοῦ, δὲν δύναται ν' ἀντιτάξῃ τοιοῦτον ὅρον (Pardessus § 828 καὶ Bravard σελ. 330)·—ἐπίσης καὶ εἰς ὅσας ναυλώσεις εὐθραύστων πραγμάτων ὑπάρχει ῥήτρα «ἐλεύθερος θλάσεως» (κοινῶς σπάσιμον) δὲν εἶναι ὑπόλογος ὁ πλοίαρχος διὰ τὴν βλάβην, διότι δὲν ἀνέλαβε τὴν πρόνοιαν τῆς προφυλάξεως.

Εἰς τὰς γιγνομένας ναυλώσεις πρὸς ποταμοπλοΐαν ἐπιτρέπεται εἰς τὸν πλοίαρχον κατὰ συμφωνίαν ἢ ἐξ ἀνάγκης νὰ κάμνῃ ἀνακουφίσεις (λίμπα) ἤτοι ἐκφορτώσεις καὶ ἀναφορτώσεις πρὸς διάβασιν τοῦ πλοίου ἐξ ἀβαθῶν μερῶν.

Μεθ' ὅλα τὰ προεκτεθέντα, παρατηροῦμεν ἐνταῦθα ὅτι κατὰ συνήθειαν ἐπικρατοῦσαν εἰς τὴν ναυτιλίαν ὅλων τῶν ἐθνῶν, ὁ ναῦλος δὲν προπληρώνεται παρὰ τοῦ ναυλωτοῦ (ἐκτὸς τινων προκαταβολῶν) ἀλλὰ συμφωνεῖται νὰ πληρωθῇ παρὰ τοῦ παραλήπτου καὶ τοῦτο εἶναι ὁπωσοῦν ἓν ἐχέγγυον ὅτι ὁ πλοίαρχος θὰ φροντίσῃ νὰ φθάσῃ ἐγκαίρως καὶ νὰ εὕρῃ τὸν παραλήπτην πρὸς ὃν νὰ κάμῃ τὴν παράδοσιν καὶ λάβῃ τὸν ναῦλον·—ἐπειδὴ δὲ οἱ πλοίαρχοι καὶ μάλιστα οἱ ἐκ τῆς ἡμεδαπῆς πρὸς τὴν ἀλλοδαπὴν διευθυνόμενοι ἢ ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς πρὸς τὴν ἡμεδαπὴν πορευόμενοι, ἀγνοοῦσι τὰ πρόσωπα τῶν παραληπτῶν καὶ τὴν γλῶσσαν αὐτῶν, ἐπεκράτησε συνήθεια νὰ συνιστῶνται οἱ πλοίαρχοι εἰς πρόσωπόν τι διαμένον ἐν τῷ τόπῳ τοῦ κατάπλου,

(ἐκτὸς ἐὰν ἔχωσι πράκτορα αὐτόθι) ὅπως διὰ τοῦ προσώπου ἐκείνου εἰδοποιηθῶσιν οἱ παραλῆπται νὰ λάβωσι τὸ φορτίον καὶ πληρώσωσι τὸν ναῦλον·—συνεπείᾳ δὲ τῆς τοιαύτης συστάσεως καθιερώθη καὶ ἡ συνήθεια ὅτι ὁ ῥακουμανδατάριος δηλ. ἐκεῖνος πρὸς ὃν ἐσυστήθη ὁ πλοίαρχος, ὑποκαθίσταται αὐτοδικαίως καὶ ἄνευ ἐγγράφου πληρεξουσιότητος ἢ παραγγελίας καὶ οὐδεμιᾶς μετὰ τῶν παραληπτῶν συνεννοήσεως εἰς τὰ δικαιώματα καὶ τὰς ὑποχρεώσεις τοῦ μετενεγκόντος τὰ ἐμπορεύματα πλοιάρχου καὶ ὡς πρὸς τὴν σύναξιν τοῦ ναύλου διὰ μόνης τῆς εἰς χεῖράς του ἐπαφῆς τῶν φορτωτικῶν καὶ ὡς πρὸς τὰς ἐλλείψεις τοῦ πλοιάρχου διὰ τὴν τυχὸν ἀπώλειαν ἢ βλάβην τῶν ἐμπορευμάτων, δυνάμενος νὰ ἐνάξῃ τοὺς παραλήπτας πρὸς πληρωμὴν τοῦ ναύλου καὶ νὰ ἐναχθῇ παρ' αὐτῶν διὰ τὰς ἐλλείψεις τοῦ πλοιάρχου· συνεπείᾳ δὲ τῆς συνηθείας ταύτης ἡ Λιμενικὴ Ἀρχὴ δὲν δίδει τὰ ναυτιλιακὰ τῆς ἀναχωρήσεως ἔγγραφα εἰς τὸν πλοίαρχον ἄνευ ἀδείας τοῦ ῥακουμανδαταρίου·—τὴν συνήθειαν ταύτην ἀνεγνώρισε τὸ Ἐμποροδικεῖον Πατρῶν, συνεπείᾳ διεξαγωγῆς ἀποδείξεων, διὰ τῶν ὑπ' ἀριθ. 132, 136 τοῦ 1846, 29 καὶ 56 τοῦ 1847 ἀποφάσεών του καὶ παρεδέχθη τὰς περὶ πληρωμῆς ναύλων ἀγωγὰς τῶν ῥακουμανδαταρίων ἄνευ ἄλλης πληρεξουσιότητος τοῦ πλοιάρχου.

Ὑπόδειγμα ἀγωγῆς περὶ πληρωμῆς ναύλου·

Ἀγωγὴ τοῦ πλοιάρχου...... κατοίκου.....

κατὰ

τοῦ...... κατοίκου.....

Ἐνώπιον τῶν ἐν...... Ἐμποροδικῶν.

Διὰ τοῦ ἀπὸ..... ναυλοσυμφωνητικοῦ, ὁ ἐναγόμενος ἐναύλωσε τὸ ὑπὸ σημαίαν..... πλοῖόν μου..... ὀνόματι..... διὰ νὰ φορτώσῃ..... ἀπὸ..... διὰ..... ἐπὶ συμφωνίᾳ ναύλου..... μολονότι δ' ἐξετελέσθη ἡ συμφωνία αὕτη ἀρνεῖται νὰ μοὶ πληρώσῃ τὸν συμφωνηθέντα ναῦλον.

Διὰ ταῦτα προσκαλῶ αὐτὸν νὰ ἐμφανισθῇ πρὸς συζήτησιν ἐντὸς τῆς νομίμου προθεσμίας καὶ ἐξαιτοῦμαι: Νὰ ὑποχρεωθῇ νὰ μοὶ πληρώσῃ λόγῳ ναύλου δραχ...... μετὰ τοῦ τόκου ἀπὸ τῆς ἐκφορτώσεως μέχρις ἐξοφλήσεως· νὰ καταδικασθῇ εἰς τὰ ἔξοδα καὶ ἀπαγγελθῇ κατ' αὐτοῦ προσωπικὴ κράτησις.

Ἐν...... τὴν......

Ὁ ἐνάγων

....

ΣΗΜ. 1. Ἐὰν διὰ τοῦ ναυλοσυμφωνητικοῦ συνεφωνήθη νὰ πληρώσῃ τὸν ναῦλον ὁ παραλήπτης, θέλει ἐναχθῆ οὗτος.

2. Ἐὰν ὁ ναῦλος ἦναι κατώτερος τῶν 300 δραχμῶν, ἡ ἀγωγὴ θὰ κινηθῇ εἰς τὸ Εἰρηνοδικεῖον.

3. Ἐὰν συνεφωνήθησαν καὶ σταλεῖαι καὶ ἔγεινεν ὑπέρβασις, τότε διὰ τῆς αὐτῆς ἀγωγῆς ζητεῖται καὶ τὸ ποσὸν τῶν σταλειῶν ὡς ὡρίσθη διὰ τοῦ συμφωνητικοῦ, ἄλλως κατὰ τὴν συνήθειαν καὶ ἐν ἐλλείψει συνηθείας, κατὰ διάγνωσιν πραγματογνωμόνων.

Περὶ τοῦ ναυτικοῦ δανείου.

ἄρθρ. 311—331.

Ἐνῷ κατὰ τὸ πολιτικὸν Δίκαιον, πᾶν δάνειον καὶ αὐτὸ τὸ ἐπὶ ἐνεχύρῳ ἢ ὑποθήκῃ ἢ ἀντιχρήσει διδόμενον, ἐπιβαρύνει προσωπικῶς τὸν δανεισθέντα πρὸς πληρωμὴν αὐτοῦ πρὸς τὸν δανειστήν, κατ' ἐξαίρεσιν τῆς γενικῆς ταύτης ἀρχῆς τὸ ναυτικὸν δάνειον δὲν ἐπιβαρύνει ποσῶς τὸ πρόσωπον τοῦ δανεισθέντος, ἀλλ' εἶναι πληρωτέον ἐκ τοῦ ὑπεγγύου πράγματος, ἡ δὲ τυχαία ἀπώλεια αὐτοῦ ἐπιφέρει καὶ τὴν ἀπώλειαν τοῦ ναυτικοῦ δανείου, ἐκτὸς ἐπὶ ἀπάτης ἢ ὑπερτιμήσεως ὡς παρακατιὼν ῥηθήσεται.

Ναυτικοδάνειον λέγεται τὸ διδόμενον δάνειον ἐπὶ πραγμάτων εἰς θαλασσίους κινδύνους ἐκτεθειμένων, ὑπὸ τὸν νομικὸν ὅρον ὅτι ἂν τὰ πράγματα εὐοδωθῶσι, νὰ λάβῃ ὁ δανειστὴς κατὰ τὴν συμφωνηθεῖσαν προθεσμίαν τὸ κεφάλαιον, καὶ τοὺς συμφωνηθέντας τόκους, ἂν δὲ ταῦτα ἀπολεσθῶσιν ἢ βλαφθῶσιν ἐκ δυστυχημάτων τῆς ναυτιλίας (ἐντὸς τοῦ συμπεφωνημένου, ἢ ἐν σιωπῇ, ἐντὸς τοῦ νομίμου χρόνου) νὰ μὴ λαμβάνῃ ἄλλο τι ὁ δανειστὴς εἰμὴ τὴν ἀξίαν τῶν τυχὸν διασωθέντων, ἀφαιρουμένων τῶν πρὸς διάσωσιν ἐξόδων (σώστρων).

Ἐκ τοῦ ἀνωτέρω ὁρισμοῦ τοῦ ναυτικοδανείου ἐξάγεται ὅτι πᾶσα ἰδιαιτέρα συμφωνία τῶν μερῶν δι' ἧς ἀναδέχεται ὁ ναυτικοδανειζόμενος καὶ προσωπικὴν ὑποχρέωσιν, ἢ δίδει ἀσφάλειαν δι' ἄλλων κτημάτων, ἐνεχύρων, ἐγγυητοῦ, ἢ ἔλαβε δάνειον ἐπὶ ἠσφαλισμένων ἤδη ἀντικειμένων, μετατρέπει τὸ ναυτικοδάνειον εἰς ἁπλοῦν δάνειον, διότι δὲν διατρέχει κινδύνους, οὐδὲ ὑπόκειται εἰς ἀπώλειαν, οὐδὲ χαίρει προνόμια ναυτικοδανείου, ἀλλ' ὀφείλεται ὡς προσωπικὸν χρέος μετὰ τοῦ συνήθους ἐμπορικοῦ τόκου (ἴδε ἀναλόγως καὶ τὴν ὑπ' ἀριθ. 198 τοῦ 1853 ἀπόφ. Αρ. Πάγου (Pardessus § 893)· κατὰ δὲ τὴν ὑπ' ἀριθμὸν 63 τοῦ 1845 ἀπόφ. Ἀρ. Πάγου δάνειον ναυτικὸν ἐπὶ ἐνεχύρῳ τοῦ πλοίου δὲν ἀπαγορεύεται, ἡ δ' ἐνεχυρίασις τοῦ πλοίου δύναται ν' ἀποδειχθῇ καὶ διὰ μαρτύρων, διότι ὁ Νόμος τοῦ 1836 δὲν ἐφαρμόζεται εἰς ἐμπορικὰ συναλλάγματα.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 311, τὰ ναυτικὰ συμβόλαια γίνονται παρὰ συμβολαιογράφου ἢ καὶ ἰδιογράφως· φανερώνουν δὲ τὸ κεφάλαιον τοῦ δανείου·—τὴν τιμὴν τοῦ συμφωνηθέντος ναυτικοῦ τόκου (εἴτε εἰς χρήματα εἴτε εἰς εἶδος)·—τὰ εἰς τὸ δάνειον ὑπέγγυα πράγματα·—τὰ

ὀνόματα τοῦ πλοίου καὶ τοῦ πλοιάρχου·—τὰ τοῦ δανειστοῦ καὶ τοῦ δανειζομένου·—ἐὰν τὸ δάνειον ἐδόθη δι' ἕνα μόνον πλοῦν·—διὰ ποῖον πλοῦν, καὶ διὰ πόσον χρόνον·—καὶ τὴν ἐποχὴν τῆς ἀποδόσεως· —κατὰ δὲ τὴν ὑπ' ἀριθ. 144 τοῦ 1849 ἀπόφ. 'Αρ. Πάγου δὲν ἐπιτρέπεται μαρτυρικὴ ἀπόδειξις περὶ συστάσεως ναυτοδανείου.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 312 οἱ ναυτικῶς δανείζοντες εἰς τὴν Ἑλλάδα, χρεωστοῦν νὰ ζητήσωσι τὴν εἰς τὸ Γραφεῖον τοῦ Ἐμποροδικείου καταχώρησιν τοῦ συμβολαίου των, ἐντὸς δέκα ἡμερῶν ἀπὸ τῆς χρονολογίας του, ἄλλως χάνουν τὸ προνόμιόν των· ἂν δὲ τὸ συμβόλαιον ἐγένετο ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ὑπόκειται εἰς τὰς παρὰ τοῦ ἄρθρου 234 ὁριζομένας διατυπώσεις.

Τὸ ἀνωτέρω ἄρθρον κατηργήθη ὡς πρὸς τὸ ὑπὸ τοῦ πλοιάρχου ἢ τῶν ἰδιοκτητῶν τοῦ πλοίου λαμβανόμενον ναυτικοδάνειον διὰ τοῦ ἀπὸ 13 Νοεμβρίου 1851 Νόμου, δι' οὗ διετάχθησαν τὰ ἑξῆς.

Ἄρθρ. 1. Πᾶν πλοῖον ὑπὸ σημαίαν Ἑλληνικὴν χωρητικότητος πλέον τῶν δέκα τόνων, ὀφείλει νὰ ἦναι ἐφωδιασμένον μὲ βιβλίον ἐνῷ θέλουν καταχωρίζεσθαι ἐπιμελείᾳ τῶν δανειστῶν· α) τὰ προνοούμενα ἀπὸ τὸν § η. περίπτωσιν 6'. τοῦ ἄρθρ. 191 τοῦ Ἐμπ. Νόμου, ἤτοι τὰ πρὸ τοῦ ἀπόπλου ὀφειλόμενα διὰ προμήθειαν (fourniture) ἐργασίαν, ἢ ἡμερομίσθια, δι' ἐπισκευήν, τροφὰς ἐροπλισμὸν καὶ ἐξάρτισιν τοῦ πλοίου· β') κατὰ χρονολογικὴν σειρὰν τὰ μεταξὺ τῶν δανειστῶν καὶ τοῦ πλοιάρχου ἢ τοῦ ἰδιοκτήτου συνομολογηθέντα ναυτικὰ δάνεια, ἄλλως στεροῦνται ἀμφότεροι τῶν παρὰ τοῦ Νόμου χορηγουμένων προνομίων.

Ἄρθρ. 2. Ἡ πρὸς τὸν μὴ ἰδιοκτήτην πλοίαρχον χορηγητέα ἄδεια τῶν ἰδιοκτητῶν τοῦ πλοίου πρὸς τὸ ναυτοδανείζεσθαι, ἐπισήμως συντεταγμένη, καταχωρίζεται εἰς τὸ βιβλίον τοῦ πλοίου·—ἡ ἄδεια αὕτη δὲν ἀπαιτεῖται ὁσάκις ὁ πλοίαρχος εὑρίσκεται εἰς τὰς ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 234 τοῦ Ἐμπ. Νόμου προβλεπομένας περιπτώσεις τῆς ἀνάγκης, ἀλλὰ καὶ τὰ οὕτω λαμβανόμενα δάνεια δὲν χαίρουσι προνόμιον ἂν ἡ περὶ δανείου διατασσομένη ὑπὸ τοῦ μνησθέντος ἄρθρου ἄδεια τῆς ἀρχῆς δὲν καταχωρισθῇ ὑπ' αὐτῆς εἰς τὸ βιβλίον ὁμοῦ μὲ τὸ συμβόλαιον τοῦ ναυτικοῦ δανείου· (ὅρα καὶ τὴν ὑπ' ἀριθ. 296 τοῦ 1868 ἀπόφ. τοῦ 'Αρ. Πάγου καθ' ἣν καὶ ὅταν ὁ πλοίαρχος ἦναι ἰδιοκτήτης, ἀπαιτεῖται νὰ καταχωρηθῇ ἡ ἄδεια, ἄλλως δὲν καθίσταται προνομιοῦχον τὸ δάνειον).

Ἄρθρ. 3. Ἡ κατὰ τὸ προηγούμενον ἄρθρον χορηγητέα ἄδεια τῆς ἀρχῆς θέλει στηρίζεσθαι οὐχὶ μόνον εἰς τὴν παρὰ τοῦ ἄρθρου 234 τοῦ Ἐμπ. Νόμου διαγραφομένην ἔκθεσιν τοῦ πληρώματος, ἀλλὰ καὶ

εἰς γνωμοδότησιν πραγματογνωμόνων, διοριζομένων ὑπὸ τῆς ἰδίας ἀρχῆς, πρὸς βεβαίωσιν τῆς ἀνάγκης καὶ τοῦ ἀπαιτουμένου ποσοῦ.

Ἄρθρ. 4. Ἐὰν κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ μνησθέντος ἄρθρ. 234 τοῦ Ἐμπ. Νόμου ἐγκριθῇ ἀντὶ ναυτοδανείου ἡ πώλησις πραγματειῶν, ὀφείλει ἡ χορηγοῦσα τὴν πρὸς τοῦτο ἄδειαν ἀρχὴ νὰ καταχωρήσῃ εἰς τὸ βιβλίον τὴν περὶ τοῦ μέτρου τούτου ἄδειαν ἐπὶ προστίμῳ δραχ. 50—500.

Ἄρθρ. 5. Τῶν ναυτικῶν δανείων ἥ τε κατάταξις καὶ πληρωμὴ γίνεται κατὰ τὴν ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ πλοίου χρονολογικὴν τάξιν τῆς ἐγγραφῆς των, ἀλλὰ τὰ κατὰ τὸν τελευταῖον διάπλουν διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ πλοίου ἐν τῇ ἡμεδαπῇ ἢ ἀλλοδαπῇ συνομολογούμενα ναυτοδάνεια προτιμῶνται τῶν προεγγεγραμμένων, πρὸς ἄλληλα δὲ προτιμῶνται τὰ νεώτερα τῶν προγενεστέρων·—ἐὰν δὲ τὸ πλοῖον φθάσῃ εἰς τὸν τόπον πρὸς ὃν διευθύνεται καὶ ἐπιχειρήσῃ νέον πλοῦν, χωρὶς ταῦτα νὰ ἐξοφληθῶσιν, ἀποβάλλουν τὸ ἐξαιρετικὸν τοῦτο προνόμιον καὶ κατατάσσονται κατὰ τὴν σειρὰν τῆς ἐγγραφῆς των·—ἀλλ' ἐὰν δὲν φθάσῃ εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον, ἢ ἂν δὲν προσδιωρίσθη ἐξ ἀρχῆς τοιοῦτος, τὰ τοιαῦτα δάνεια διατηροῦσι τὸ προνόμιόν των ἐπὶ τῶν προγενεστέρων δανείων, ἓξ μὲν μῆνας ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ πλοίου ἀπὸ τοῦ τόπου, ἔνθα ἐγένετο τὸ ἕνεκα ἀνάγκης ναυτοδάνειον, ἐὰν τὸ πλοῖον ταξειδεύσῃ κατὰ τὴν Μεσόγειον, τὸν Εὔξεινον Πόντον, τὴν Μαιώτιδα Λίμνην καὶ τὸν Δανούβιον, ἐννέα δὲ μῆνας ὅπου ἀλλαχοῦ·—οἱ τόκοι δὲν χαίρουν προνόμιον, εἰμὴ ἐπὶ ἓν ἔτος μετὰ τὴν καταχώρησιν τῶν δανείων εἰς τὸ βιβλίον τοῦ πλοίου, ἐὰν εἰς τὸ συμβόλαιον δὲν ὁρισθῇ βραχυτέρα προθεσμία.

Ἄρθρ. 6. Ἡ καταχώρισις τῶν ἐν τῷ πρώτῳ ἄρθρῳ ἀναφερομένων δανείων, ὡς καὶ ἡ ἐξόφλησις αὐτῶν πρέπει νὰ ἐνεργῆται ἐν μὲν τῇ Ἑλλάδι ὑπὸ τοῦ προέδρου τῶν Ἐμποροδικῶν, ἢ, ὅπου τοιοῦτος δὲν ὑπάρχει, ὑπὸ τοῦ ἁρμοδίου εἰρηνοδίκου, ἐν δὲ τῇ ἀλλοδαπῇ ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς προξενικῆς ἀρχῆς, ἡ ἐν ἐλλείψει αὐτῆς ὑπὸ τῆς προξενικῆς ἢ τῆς τοπικῆς ἀρχῆς ἄλλης δυνάμεως προσλαμβανομένων ἑκάστοτε καὶ δύο γνωστῶν μαρτύρων βεβαιούντων τὴν ταυτότητα τοῦ δανειστοῦ, ἢ τοῦ νομίμου πληρεξουσίου του καὶ προσυπογραφομένων εἰς τὸ βιβλίον τοῦ πλοίου μετὰ τοῦ δανειστοῦ καὶ ὀφειλέτου.

Ἀντίγραφον τοῦ ναυτοδανειακοῦ συμβολαίου ἐπικυρωμένον παρὰ τῶν ἀνωτέρω ἀρχῶν μὲ περίληψιν τῶν πρὸ αὐτοῦ ἐγγεγραμμένων καὶ μὴ ἐξοφληθέντων δανείων, δίδεται ἑκάστοτε παρὰ τῶν ἰδίων ἀρχῶν εἰς τὸν δανειστὴν κατ' αἴτησίν του· ἐντὸς δὲ ἑνὸς μηνὸς στέλλουσιν εἰς τὸν πρόεδρον τοῦ Ἐμποροδικείου τῆς περιφερείας εἰς ἣν

ὑπάγεται τὸ ὑπέγγυον πλοῖον, ἀντίγραφον, οἱ μὲν δανεισταὶ, τοῦ δανειστικοῦ συμβολαίου μετὰ τῆς μνημονευθείσης περιλήψεως, οἱ δὲ πλοίαρχοι, τοῦ τῆς ἐξοφλήσεως, ἐπικυρωμένα προσηκόντως.

Πᾶσα δὲ περὶ τὴν ἀποστολὴν τῶν ἀντιγράφων τούτων ἐκ μέρους τῶν τε δανειστῶν ἢ πλοιάρχων ἀμέλεια, καθιστᾷ, ἐν περιπτώσει ἀπωλείας τοῦ βιβλίου, τὸν μὲν πρῶτον ἔκπτωτον τῶν ἐκ τῆς ἐγγραφῆς προνομίων του ὡς πρὸς τὰ δάνεια, τὰ συνομολογηθέντα καὶ ἐγγραφέντα μετὰ τὴν ἀπώλειαν τοῦ βιβλίου, τὸν δὲ τελευταῖον τιμωρητέον μὲ πρόστιμον δραχ. 10—200.

Ὁ πρόεδρος τῶν Ἐμποροδικῶν ὀφείλει νὰ καταχωρίζῃ ἀμέσως τ' ἀνωτέρω ἀντίγραφα εἰς τὸ ἐπὶ τούτῳ βιβλίον, διατηρούμενον ἐν τοῖς ἀρχείοις τοῦ Ἐμποροδικείου καὶ χρησιμεῦον ὡς εὑρετήριον, ἐπιδεικνυόμενον εἰς πάντα ἔχοντα συμφέρον.

Ἄρθρ. 7. Τὰ βιβλία ἠριθμημένα, μονογραφημένα καὶ ἐσφραγισμένα ὑπὸ τοῦ Προέδρου τῶν Ἐμποροδικῶν στέλλονται παρ' αὐτοῦ εἰς τὸν κεντρικὸν Λιμενάρχην πρὸς διανομὴν εἰς τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἀξιωματικοὺς τῶν λιμένων·—ἑκάστη δὲ Λιμενικὴ Ἀρχὴ πρὶν ἢ παραδώσῃ πρὸς τὸν πλοίαρχον τὸ βιβλίον ὀφείλει ἐπὶ προστίμῳ δραχ. 20—200 νὰ καταχωρήσῃ εἰς αὐτὸ, α') τὸ κατὰ τὸ ἄρθρ. 2 ἔγγραφον πληρεξουσιότητος, ἐὰν τοιοῦτον ὑπάρχῃ, καὶ β') περίληψιν τοῦ ἐγγράφου τῆς ἰδιοκτησίας τοῦ πλοίου, παρέχουσαν τὰ ὀνόματα καὶ τὰ μερίδια τῶν ἰδιοκτητῶν, τὴν κατὰ τόνον χωρητικότητα καὶ τὴν ἡλικίαν τοῦ πλοίου, ἂν δ' ἡ ἡλικία τοῦ πλοίου ἦναι ἄγνωστος, προσδιορίζεται ἐπιμελείᾳ αὐτῆς τῆς Ἀρχῆς διὰ πραγματογνωμόνων ὑπὸ τῆς ἰδίας διοριζομένων· εἰς τὸ βιβλίον τοῦτο σημειοῦται ἑκάστοτε καὶ πᾶσα μεταβολὴ τῆς ἰδιοκτησίας.

Ἄρθρ. 8. Τὰ βιβλία πληρώνονται διὰ μὲν τὰ ἀπὸ 10—30 τόνων πλοῖα ἀνὰ μίαν δραχμὴν, διὰ δὲ τὰ ἀπὸ 31—100 δραχ. τρεῖς καὶ τὰ ἀπὸ 101 καὶ ἐπέκεινα δραχμὰς ἕξ, χωρὶς νὰ ὑπόκηνται εἰς ἄλλο τέλος χαρτοσήμου.

Ἄρθρ. 9. Τὰ μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ παρόντος Νόμου ναυπηγηθέντα πλοῖα ὀφείλουν ἀμέσως νὰ ἐφοδιασθῶσι μὲ βιβλίον, τὰ δὲ λοιπὰ μετὰ παρέλευσιν ἓξ μηνῶν ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως. Εἰς πλοῖον δὲ μὴ ἐφοδιασθὲν μὲ τοιοῦτον βιβλίον, ὅτε καὶ ὅπως ὁ Νόμος ὁρίζει, δὲν χορηγεῖται ἡ τῆς ἀναχωρήσεως ἄδεια ὑπὸ τῆς Λιμενικῆς Ἀρχῆς.

Τ' ἄρθρα 10—12 ἀφορῶσι τὴν ἐγγραφὴν τῶν πρὸ τοῦ Νόμου δανείων κλπ.

Ἄρθρ. 13. Τὸ ἄρθρον 312 καὶ ὅλαι αἱ εἰς τὸν παρόντα Νόμον ἀντιβαίνουσαι διατάξεις τοῦ Ἐμπ. Νόμου ἀκυροῦνται.

Ἐκ τοῦ ἀνωτέρω Νόμου προκύπτει νομοθετικὴ ἔλλειψις, διότι ἐνῷ

δι' αὐτοῦ ἀκυροῦται τὸ ἄρθρ. 312, ἀφ' ἑτέρου δὲν γίνεται πρόνοια περὶ τῶν ναυτικοδανείων τὰ ὁποῖα οἱ φορτωταὶ δύνανται νὰ κάμωσιν ἐπὶ τῶν πραγματειῶν αὐτῶν, ὅθεν ὡς πρὸς τὸ μέρος τοῦτο ἰσχύει τὸ ἄρθρον 312, ἐκτὸς ἐὰν ὁ πλοίαρχος καὶ οἱ ἰδιοκτῆται τοῦ πλοίου εἶσὶ φορτωταὶ πραγματειῶν, ὅτε ὡς πρὸς αὐτοὺς τὸ ναυτικοδάνειον ἐπὶ τῶν πραγματειῶν θὰ γίνῃ κατὰ τὰς διατυπώσεις τοῦ νέου Νόμου.

Κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 111 τοῦ 1865 ἀπόφ. τοῦ Ἐφετείου Πατρῶν, ἡ ὕπαρξις καὶ ἡ ἐγγραφὴ τοῦ θαλασσοδανείου ἀποδεικνύεται διὰ τοῦ βιβλιαρίου, ἀλλ' ὅταν ἀπωλέσθῃ τοῦτο κατὰ τὸ ναυάγιον ἐπιτρέπεται ν' ἀποδειχθῇ καὶ διὰ μαρτύρων ἡ ἀπώλεια καὶ ὕπαρξις αὐτοῦ καὶ τοῦ περιεχομένου·—ὅτι τὸ παρὰ τοῦ Προέδρου τηρούμενον εὑρετήριον δὲν ἔχει ἄλλον σκοπὸν ἢ τὴν ἀπόδειξιν τῆς τάξεως τῶν προνομίων, ἐν περιπτώσει ἀπωλείας τοῦ βιβλιαρίου, ἀλλ' ἀφοῦ ἀπωλέσθη τὸ πλοῖον καὶ δὲν συνέβησαν νέα δάνεια δὲν ἐπῆλθε ζημία ἐκ τῆς παραλείψεως·—καὶ ὅτι ἡ πρόσληψις δύο μαρτύρων περὶ ἧς γίνεται λόγος εἰς τὸ ἄρθρ. 6 δὲν διατάσσεται ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος, ἀλλὰ μόνον πρὸς βεβαίωσιν τῆς ταὐτότητος (σύμφωνοι καὶ αἱ ὑπ' ἀριθ. 382 τοῦ 1862 καὶ 354 τοῦ 1866 ἀποφάσεις τοῦ Ἀρείου Πάγου καθ' ἃς ἀπεφασίσθη προσέτι ὅτι ἡ μὴ καταχώρισις τοῦ ναυτοδανείου εἰς τὸ εὑρετήριον τοῦ Προέδρου, δὲν ἔχει ὡς συνέπειαν τὴν ἀκύρωσιν τῆς εἰς τὸ βιβλίον ἐγγραφῆς αὐτοῦ).

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 313, πᾶν ναυτικὸν συμβόλαιον, ἂν ἦναι εἰς διαταγήν, δύναται νὰ διαπραγματευθῇ δι' ὀπισθογραφήσεως, ἡ δ' ὀπισθογράφησις ἔχει τὰ αὐτὰ ἀποτελέσματα καὶ παράγει τὰς αὐτὰς περὶ ἐγγυήσεως ἀγωγὰς ὡς καὶ ὅλαι αἱ τῶν λοιπῶν ἐμπορικῶν γραμματίων διαπραγματεύσεις, ἤτοι δίδει δικαίωμα εἰς τὸν διὰ τακτικῆς ὀπισθογραφήσεως κομιστὴν νὰ ἔχῃ ἀλληλεγγύως ὑποχρέους τὸν δανεισθέντα καὶ τοὺς ὀπισθογράφους, ὑπὸ τὴν ὑποχρέωσιν τοῦ κομιστοῦ νὰ κάμῃ διαμαρτύρησιν καὶ ἀγωγὴν ἐμπροθέσμως (ἄρθρ. 136—188 τοῦ Ἐμπορικοῦ Νόμου).

Παρατηρητέον ἐνταῦθα ὅτι τὸ δικαίωμα τοῦ δι' ὀπισθογραφήσεως κομιστοῦ κατὰ τοῦ δανεισθέντος καὶ τῶν ὀπισθογράφων δὲν εἶναι πάντοτε ὑπαρκτὸν εἰμὴ ὑπὸ τὸν ὅρον ἐὰν τὰ ὑπέγγυα εἰς τὸ ναυτοδάνειον πράγματα εὐωδώθησαν, ἄλλως ἐὰν κατεστράφησαν διαρκοῦντος τοῦ ὁρισθέντος χρόνου, ὁ τοιοῦτος κομιστὴς ὑπόκειται εἰς τὰς περιπετείας τῆς ἀπωλείας τοῦ ναυτοδανείου καὶ δὲν ἔχει κἀμμίαν ἀπαίτησιν κατά τε τοῦ δανεισθέντος καὶ τῶν ὀπισθογράφων, διότι γενόμενος κομιστὴς διαρκούντων τῶν κινδύνων, ἀνεδέξατο τούτους διὰ λογαριασμόν του (Pardessus § 899), ὁ δὲ ὀπισθογράφος λαβὼν τὸ τίμημα τῆς ὀπισθογραφήσεως δὲν ὑπόκηται εἰς ἐπιστροφὴν αὐτοῦ, διότι διὰ

τῆς ὀπισθογραφήσεως ἠννόησε νὰ μὴ ὑπόκηται εἰς κινδύνους καὶ νὰ καταστήσῃ κύριον τῆς τύχης του τὸν κομιστήν·—ἐὰν ὅμως ἡ ὀπισθογράφησις ἐγένετο μὲν διαρκούσης τῆς προθεσμίας τῶν κινδύνων, ἀλλὰ κατ' αὐτὴν εἶχε συμβῇ ὁ κίνδυνος, εἴτε ἐν γνώσει, εἴτε ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ ὀπισθογράφου, οὗτος ὑπόκειται εἰς ἐπιστροφὴν τοῦ ληφθέντος τιμήματος, διότι ἡ ὀπισθογράφησις εἶναι εἶδος ἀγοραπωλησίας, κατὰ δὲ τὰς περὶ ταύτης γενικὰς ἀρχὰς ὁ ἐν γνώσει ἢ ἐν ἀγνοίᾳ πωλῶν πρᾶγμα ἀνύπαρκτον ὑπόκειται εἰς ἀποζημίωσιν, ἐν δὲ δόλῳ (ἤτοι ἐὰν ἦτο ἐν γνώσει τῆς ἀνυπαρξίας) καὶ εἰς τὸ διαφέρον δηλ. εἰς τὸν ναυτικὸν τόκον (ἴδε σελ. 110—133)· ἐὰν δ' ἡ ὀπισθογράφησις ἐγένετο μετὰ τὴν λῆξιν τῆς προθεσμίας καὶ τὴν παρέλευσιν τῶν κινδύνων, τότε ὁ κομιστὴς δὲν ὑπόκειται εἰς κάμμίαν περιπέτειαν καὶ εἰς διατυπώσεις, διότι θεωρεῖται ἀγοραστὴς χρεωγράφου (ἴδε σελ. 160—180).

Καθ' ἃς περιστάσεις ἡ ὀπισθογράφησις ἐγένετο πρὸ τῆς προθεσμίας, τὰ δὲ ὑπέγγυα εὐωδώθησαν, ὁ δι' ὀπισθογραφήσεως κομιστὴς τοῦ ναυτικοδανείου θέλων νὰ διατηρήσῃ τὰ κατὰ τῶν ὀπισθογράφων δικαιώματά του πρέπει βεβαίως νὰ συμμορφωθῇ μὲ τὰς περὶ διαμαρτυρικοῦ καὶ ἀγωγῶν προθεσμίας καὶ διατυπώσεις τοῦ Ἐμπορικοῦ Νόμου (ὡς πρὸς τὰς συναλλαγματικὰς καὶ γραμμάτια), καὶ εἰ μὲν τὸ ναυτοδάνειον ἔγεινε δι' ὡρισμένον χρόνον, τότε εἶναι γνωστὴ ἡ ἡμέρα τοῦ διαμαρτυρικοῦ καὶ τῆς ἀγωγῆς, εἰ δὲ ἐγένετο ἀορίστως δι' ἕνα πλοῦν ἢ μέχρι τοῦ δεῖνος διαστήματος θαλάσσης, ὁ κομιστὴς τοῦ ναυτικοδανείου δὲν δύναται νὰ γνωρίζῃ τὴν ἐποχὴν ταύτην, ἵνα κάμῃ διαμαρτύρησιν κλπ. καὶ ὡς ἐκ τούτου οἱ συγγραφεῖς παρεδέχθησαν ὅτι ὁ τοιοῦτος κομιστὴς δύναται νὰ διαμαρτυρηθῇ ἅμα λάβῃ γνῶσιν τοῦ περιστατικοῦ τούτου, ἀπόκειται δὲ εἰς τὰ Δικαστήρια νὰ ἐκτιμήσωσι τὰς περιστάσεις καὶ τὰς προτεινομένας ἐνστάσεις ἕνεκα τῆς παρελεύσεως τῆς προθεσμίας (Pardessus § 899).

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 314, οἱ ὀπισθογράφοι ναυτοδανείου δὲν ὑπόκεινται εἰς ναυτικοὺς τόκους (ἄνευ ῥητῆς συμφωνίας), ἀλλ' ὀφείλουν τὸν συνήθη τόκον τοῦ κεφαλαίου ἀπὸ τοῦ διαμαρτυρικοῦ, τὰ ἔξοδα καὶ τὴν ἐπισυναλλαγὴν (σελ. 185—192).

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 315, τὰ ναυτικὰ δάνεια δύνανται νὰ ληφθῶσιν·—ἐπὶ τοῦ σκάφους τοῦ πλοίου·—ἐπὶ τῶν ἀρμένων καὶ ἐξαρτίων·—ἐπὶ τοῦ ἐφοπλίσματος καὶ τῶν τροφῶν·—ἐπὶ τοῦ φορτίου·—ἐφ' ὅλων συνάμα τῶν ἀντικειμένων τούτων ἢ μέρους ὡρισμένου ἐξ ἑκάστου αὐτῶν.

Κατὰ τὰ ἄρθρα 316—317, πᾶν ναυτικὸν δάνειον ὑπερβαῖνον τὴν τιμὴν τῶν ὑπεγγύων πραγμάτων, δύναται νὰ κηρυχθῇ ἄκυρον κατ' αἴτησιν τοῦ δανειστοῦ, ἂν ἀποδειχθῇ ὅτι ὁ δανειζόμενος μετεχειρίσθη ἀπάτην·—ἐὰν δὲν ὑπάρχῃ ἀπάτη, τὸ συμβόλαιον ἰσχύει πε-

ριοριζόμενον μέχρι τῆς ἀξίας τῶν ὑπεγγύων πραγμάτων κατὰ τὴν γενομένην ἢ συμφωνηθεῖσαν ἐκτίμησιν αὐτῶν, τὸ δὲ ὑπόλοιπον τοῦ δανείου ἀποδίδεται μὲ τόκον λογιζόμενον κατὰ τὴν ἀγοραίαν τιμήν.

Πρὸς ἐξήγησιν τῶν ἀνωτέρω ἄρθρων παρατηροῦμεν ὅτι δάνειον ἐπὶ φορτίου δὲν δύναται λογικῶς νὰ συστηθῇ πρὸ τῆς φορτώσεως, διότι ἄλλως ὁ δανειστὴς δανείζει εἰς τὸν ἀέρα. ὅθεν γενομένης φορτώσεως πραγματειῶν ὁ ναυτοδανειστὴς θέλει ὁδηγηθῆ ἐκ τοῦ δηλωτικοῦ ἢ ἐκ τῆς φορτωτικῆς ἢ καὶ δι' αὐτοψίας ἐπὶ τοῦ πλοίου περὶ τοῦ εἴδους τοῦ φορτίου καὶ τῆς ἀξίας αὐτοῦ καὶ τότε θέλει δανείσει τὰ χρήματά του, ἄλλως δὲν δύναται νὰ παραπονῆται ὅτι ὁ δανειζόμενος ἐξώγκωσε τὸ ποσὸν καὶ τὴν ἀξίαν αὐτῶν καὶ τὸν ἐδολιεύθη, διότι δόλος ἐπὶ πραγμάτων ὑποκειμένων εἰς ἀντίληψιν δὲν δύναται νὰ προταθῇ ἐκ μέρους ἐκείνου ὅστις ἠμέλησε ν' ἀντιληφθῇ τῶν πραγμάτων· ἄλλως ἔχει τὸ πρᾶγμα ὅταν τὸ δάνειον ἐγένετο πρὸ τῆς φορτώσεως ἢ ἐπὶ φορτίου μακρὰν εὑρισκομένου, διότι τότε ὁ δανειστὴς δύναται νὰ γίνῃ θῦμα τῶν δολίων παραστάσεων τοῦ δανειζομένου, εἴτε ὡς πρὸς τὸ ποσόν, εἴτε ὡς πρὸς τὴν ἀξίαν τοῦ φορτίου, εἴτε καὶ ὡς πρὸς ἀμφότερα·— μόνη δὲ ἡ ἔλλειψις τοῦ ποσοῦ καὶ τῆς ἀξίας τῶν πραγματειῶν, ὅσον σπουδαία καὶ ἂν ἦναι δὲν ἀποτελεῖ δόλον, διότι κατὰ Νόμον ὁ δόλος οὐδέποτε εἰκάζεται ἀλλὰ πρέπει ν' ἀποδεικνύεται παρὰ τοῦ προτείνοντος αὐτόν·—ὅθεν ἂν ὁ δανειστὴς ἀποδείξῃ ὅτι ἐξηπατήθη παρὰ τοῦ δανεισθέντος περὶ τὴν ποσότητα καὶ ἀξίαν τῶν πραγματειῶν καὶ ὅτι ἡ ἀπάτη αὕτη ἦναι οὐσιώδης (κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ Δικαστηρίου) τότε τὸ ναυτοδάνειον ἀκυροῦται καὶ δὲν βλάπτεται ἐκ τῆς ἀπωλείας ἢ βλάβης τῶν πραγματειῶν, οὐδ' ἐκ τῆς ἀνεπαρκοῦς ἐκποιήσεως αὐτῶν (ἐὰν σωθῶσιν) ἀλλὰ δύναται νὰ πληρωθῇ τὸ ὅλον τοῦ δανείου του καὶ τοὺς νομίμους τόκους προσωπικῶς παρὰ τοῦ δανεισθέντος·—ἄλλως ἐὰν δὲν ἀποδειχθῇ ἀπάτη, τὸ ναυτοδάνειον δὲν ἀκυροῦται ἀλλὰ μειοῦται σχετικῶς πρὸς τὴν κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ δανείου ἀληθῆ ἀξίαν τῶν πραγματειῶν, τὸ δὲ περιπλέον ὀφείλει νὰ πληρώσῃ προσωπικῶς καὶ ἐντόκως ὁ δανεισθείς.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 318, πᾶν δάνειον γενόμενον ἐπὶ μέλλοντος ναύλου ἢ κέρδους ἐλπιζομένου ἐκ τῆς πωλήσεως πραγματειῶν ἀπαγορεύεται, ἀλλ' ἐὰν γίνῃ, ὁ δανειστὴς δύναται ν' ἀπαιτήσῃ τὸ κεφάλαιον ἄνευ τόκου·—ἐννοεῖται δ' ὅτι τὸ τοιοῦτον δάνειον ὡς ἀπαγορευμένον θεωρεῖται προσωπικὸν καὶ δὲν ὑπόκειται εἰς περιπετείας.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 319, ναυτικὸν δάνειον δὲν δύναται νὰ γίνῃ πρὸς ναύτας ἢ πρὸς ἄλλους ναυτικοὺς ἐπὶ τῶν μισθῶν αὐτῶν, ἢ ἐπὶ τοῦ ἐκ τοῦ πλοῦ κέρδους, ἂν ὅμως γίνῃ θεωρεῖται προσωπικόν.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 320, τὸ πλοῖον, τὰ ἄρμενα τὰ ἐξάρτια, τὸ ἐφόπλι-

σμα, αἱ ζωοτροφίαι καὶ ὁ ἀποκτηθεὶς ναῦλος θεωροῦνται κατὰ προνόμιον ὑπέγγυα εἰς τὰ κεφάλαια καὶ τοὺς τόκους τῶν ἐπὶ τοῦ σκάφους τοῦ πλοίου γενομένων ναυτικῶν δανείων·—τὸ φορτίον εἶναι ἐπίσης ὑπέγγυον εἰς τὸ κεφάλαιον καὶ τοὺς τόκους τῶν ἐπὶ τοῦ φορτίου ναυτικῶν δανείων·—ἐὰν δὲ τὸ δάνειον ἔγεινεν ἐπί τινος τῶν ἀπαρτιζόντων τὸ πλοῖον ἢ τὸ φορτίον ἀντικειμένων, τὸ προνόμιον περιορίζεται εἰς μόνον τὸ ἀντικείμενον τοῦτο καὶ κατὰ μόνην τὴν ποσότητα τὴν εἰς τὸ ναυτικὸν δάνειον ὑπέγγυον.

Ἐκ τοῦ ἀνωτέρω ἄρθρου καὶ ἐξ ὅλων τῶν περὶ ναυτοδανείου ὁρισμῶν τοῦ Νόμου ἐξάγεται ὅτι τὸ ναυτοδάνειον δὲν εἶναι προσωπικὸν χρέος τοῦ δανειζομένου ἀλλὰ δάνειον ἐπὶ πράγματος καὶ ἀσφαλίζεται δι' αὐτοῦ τοῦ πράγματος προνομιακῶς, ἐὰν τὸ πρᾶγμα διασωθῇ ἐκ τῶν κινδύνων·—σωζομένου τοῦ πράγματος ὁ δανεισθεὶς ἐπ' αὐτοῦ δὲν δύναται νὰ τὸ διαθέσῃ ἐλευθέρως, διότι εἶναι ὑπέγγυον εἰς τὴν πληρωμὴν τοῦ δανείου, δύναται δ' ὁ δανειστὴς νὰ τὸ κατάσχῃ καὶ πληρωθῇ, ἀλλὰ καὶ ἂν κατασχεθῇ παρ' ἄλλου, τὸ προνόμιον τοῦ ναυτικοδανειστοῦ ὑφίσταται, ἐκτὸς ἐὰν παρουσιάζηται ἐξαιρετικόν τι προνόμιον, περὶ οὗ κατωτέρω ῥηθήσεται.

Κατὰ τ' ἄρθρα **193** καὶ **196** τοῦ Ἐμπ. Νόμου, τὰ προνόμια τῶν δανειστῶν δὲν σβέννυνται διὰ τῆς ἑκουσίας ἐκποιήσεως τῶν ὑπεγγύων, μολονότι δὲ ὁ Νόμος εἰδικῶς δὲν κάμνει λόγον περὶ τῶν συνεπειῶν τῆς ἑκουσίας ἐκποιήσεως πραγματειῶν ὑπεγγύων εἰς θαλασσοδάνειον, μολοντοῦτο αὐτὴ ἡ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου **320** διατασσομένη ὑπεγγυότης, ἐμποδίζει προδήλως τὴν πρὸς ἐκποίησιν ἐλευθεριότητα τοῦ δανεισθέντος, μέχρι τῆς πληρωμῆς τοῦ νομίμως συστηθέντος καὶ ἐγγεγραμμένου ναυτικοδανείου, ἡ δε τοιαύτη παρεμπόδισις εἶναι ὑποχρεωτικὴ καὶ διὰ τοὺς τρίτους οἵτινες ἔλαβον ὑπέγγυα πράγματα, ἐνῷ ὤφειλον καὶ ἠδύναντο νὰ μάθωσι τὴν ὑπεγγυότητα αὐτῶν (ἴδε ἀναλόγως καὶ ἄρθρ. **890** καὶ **963** τῆς Πολ. Δικονομίας, ἄρθρ. **88** καὶ ἐπ. Ν. ὑποθ. καὶ ἄρθρ. **1** καὶ **12** τοῦ περὶ ἐνεχύρων Νόμου). Ὅθεν καὶ ἂν διαρκοῦντος τοῦ πλοὸς ἢ κατὰ τὸν ἀπόπλουν ὁ ναυτικοδανεισθεὶς ἐκποιήσῃ ἢ ἄλλως διαθέσῃ τὰς ὑπεγγύους πραγματείας, δύναται ὁ δανειστὴς νὰ ζητήσῃ ταύτας παρὰ τοῦ τρίτου κατόχου, κατὰ δὲ τὰς περιστάσεις νὰ ὑποχρεώσῃ καὶ τοῦτον ὡς καὶ τὸν παραχωρητήν του ἀλληλεγγύως πρὸς πληρωμὴν τοῦ θαλασσοδανείου μετὰ τῶν συμφωνηθέντων θαλασσίων τόκων, ὡς καὶ τῶν νομίμων τῆς ὑπερημερίας, διότι ἀμφότεροι οὗτοι ἔπραξαν ἀδίκημα συμβληθέντες περὶ πράγματος ὑπεγγύου·—πᾶσα δὲ πρότασις τούτων ὅτι δὲν ὀφείλουσι νὰ πληρώσωσιν ὁλόκληρον τὸ ναυτοδάνειον μετὰ τῶν τόκων, ἐπὶ λόγῳ ὅτι ἡ ἀξία τῶν πραγματειῶν δὲν ἦτο τοσαύτη ἐξ ἀρχῆς ἢ ἠλαττώθη ἕνεκα θα-

λαστίων συμβάντων, ἢ ἕνεκα ἐκπτώσεως τιμῶν, δὲν ἔχει κάμμίαν πρακτικὴν ἀξίαν, διότι ὁ ναυτικοδανείσας ἐπὶ πραγματειῶν καὶ χαίρων προνόμιον ἐπ' αὐτῶν, θεωρεῖται ὡς ἐνεχυριοῦχος καὶ κατὰ τὸν Νόμον ἔχει δικαίωμα ἀγωγῆς περὶ πληρωμῆς τοῦ δανείου κατὰ παντὸς ἀφαιροῦντος τὸ ἐνέχυρον τοῦτο ἀδιακρίτως τῆς ἀξίας τοῦ ἐνεχύρου (ἴδε § 6, 7, 13, 14. εἰς Βιβλ. Δ'. τίτλ. Α'. Εἰσηγ. Θεοφ. καὶ § 2. Βιβλ. Β'. τίτλ. Β'. αὐτόθι καὶ τὰς περὶ ἐνεχύρων διατάξεις τοῦ Ῥωμ. Δικαίου) ταῦτὰ κατὰ μείζονα λόγον ἰσχύουσι καὶ ἐπὶ ὑπεξαιρέσεως ἢ κλοπῆς τῶν ὑπεγγύων.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 321, ναυτικὸν δάνειον γενόμενον παρὰ τοῦ πλοιάρχου εἰς τὸν τόπον τῆς διαμονῆς τῶν ἰδιοκτητῶν τοῦ πλοίου, χωρὶς ἐπίσημον ἄδειαν αὐτῶν, ἢ χωρὶς τὴν εἰς τὸ περὶ τούτου ἔγγραφον μεσολάβησίν των, δὲν παρέχει δικαίωμα ἀγωγῆς, οὐδὲ προνόμιον εἰμὴ μόνον κατὰ τὸ μέρος τοῦ πλοίου καὶ τοῦ ναύλου τὸ ἀνῆκον εἰς τὸν πλοίαρχον — (ἐννοεῖται δ' ὅτι ὁ λαβὼν τὸ ναυτοδάνειον πλοίαρχος, ἄνευ πληρεξουσιότητος ἢ ἐγκρίσεως τῶν ἰδιοκτητῶν ἢ συνιδιοκτητῶν, εἶναι προσωπικῶς ὑπόλογος περὶ αὐτοῦ καὶ ὅτι διὰ τοῦ ναυαγίου τοῦ πλοίου δὲν ἀπαλλάσσεται εἰμὴ ἐφ' ὅσον μέρος τὸ δάνειον ἐξησφαλίζετο διὰ τῆς μετοχῆς τοῦ πλοιάρχου ἐπὶ τοῦ ὑπεγγύου ἀντικειμένου, διότι κατὰ τοῦτο τὸ μέρος τὸ ναυτοδάνειον ἦτο ἰσχυρόν).

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 322, εἶναι ὑπέγγυα εἰς τὰ ἐν τῷ τόπῳ τῆς διαμονῆς τῶν μετόχων, πρὸς ἐπισκευὴν καὶ τροφὰς τοῦ πλοίου ληφθέντα χρήματα, τὰ μερίδια τῶν ἰδιοκτητῶν, οἵτινες δὲν ἤθελον συνεισφέρει τὸ ἐπιβάλλον αὐτοῖς πρὸς ἐξάρτησιν τοῦ πλοίου, ἐντὸς 24 ὡρῶν ἀπὸ τῆς πρὸς τοῦτο κλητεύσεώς των (ὅρα καὶ σχετικὸν ἄρθρ. 233).

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 323, τὰ διὰ τὸν τελευταῖον πλοῦν γενόμενα δάνεια προτιμῶνται εἰς τὴν ἀπόδοσιν ἀπὸ τὰ διὰ προλαβόντα πλοῦν γενόμενα, καὶ ἂν τὸ χρεωστικὸν ἔγγραφον διαλαμβάνῃ ῥητῶς ὅτι ταῦτα διαμένουν ἢ ἀνανεοῦνται καὶ δι' ἄλλους μετὰ ταῦτα πλοῦς·—τὰ ἐπὶ τοῦ διάπλου γενόμενα δάνεια προτιμῶνται τῶν πρὸ τοῦ ἀπόπλου γενομένων, ἂν δὲ κατὰ τὸν διάπλουν ἔγειναν πολλά, τὸ τελευταῖον προτιμᾶται πάντοτε τοῦ πρὸ αὐτοῦ γενομένου.

Τὸ ἀνωτέρω ἄρθρον ἀναφέρεται κυρίως εἰς τὰ ἐπὶ τοῦ πλοίου δάνεια ἅτινα δύνανται νὰ γίνωσιν ἀλληλοδιαδόχως εἰς διαφόρους πλοῦς ἀναλόγως τῆς ἀξίας τοῦ πλοίου, ἢ κατ' ἀνάγκην (ἄρθρ. 234) ἐνῷ τὰ ἐπὶ τοῦ φορτίου δάνεια παύουσι κατὰ τὴν εὐόδωσιν τοῦ πλοίου εἰς τὸν τόπον τῆς ἐκφορτώσεως·—ἐπειδὴ δὲ τὰ ναυτοδάνεια ὑφίστανται ἐνόσῳ ὑφίσταται καὶ τὸ ὑπέγγυον ἀντικείμενον, ὁ Νόμος ἔδωσε τὴν προτίμησιν εἰς τὰ κατὰ τὸν τελευταῖον πλοῦν γενόμενα, διότι τὰ προηγούμενα ἐξῆλθον τοῦ κινδύνου (ἂν ἦσαν δι' ἕνα πλοῦν)

σμα, αἱ ζωοτροφίαι καὶ ὁ ἀποκτηθεὶς ναῦλος θεωροῦνται κατὰ προνόμιον ὑπέγγυα εἰς τὰ κεφάλαια καὶ τοὺς τόκους τῶν ἐπὶ τοῦ σκάφους τοῦ πλοίου γενομένων ναυτικῶν δανείων·—τὸ φορτίον εἶναι ἐπίσης ὑπέγγυον εἰς τὸ κεφάλαιον καὶ τοὺς τόκους τῶν ἐπὶ τοῦ φορτίου ναυτικῶν δανείων·—ἐὰν δὲ τὸ δάνειον ἔγεινεν ἐπί τινος τῶν ἀπαρτιζόντων τὸ πλοῖον ἢ τὸ φορτίον ἀντικειμένων, τὸ προνόμιον περιορίζεται εἰς μόνον τὸ ἀντικείμενον τοῦτο καὶ κατὰ μόνην τὴν ποσότητα τὴν εἰς τὸ ναυτικὸν δάνειον ὑπέγγυον.

Ἐκ τοῦ ἀνωτέρω ἄρθρου καὶ ἐξ ὅλων τῶν περὶ ναυτοδανείου ὁρισμῶν τοῦ Νόμου ἐξάγεται ὅτι τὸ ναυτοδάνειον δὲν εἶναι προσωπικὸν χρέος τοῦ δανειζομένου ἀλλὰ δάνειον ἐπὶ πράγματος καὶ ἀσφαλίζεται δι' αὐτοῦ τοῦ πράγματος προνομιακῶς, ἐὰν τὸ πρᾶγμα διασωθῇ ἐκ τῶν κινδύνων·—σωζομένου τοῦ πράγματος ὁ δανεισθεὶς ἐπ' αὐτοῦ δὲν δύναται νὰ τὸ διαθέσῃ ἐλευθέρως, διότι εἶναι ὑπέγγυον εἰς τὴν πληρωμὴν τοῦ δανείου, δύναται δ' ὁ δανειστὴς νὰ τὸ κατάσχῃ καὶ πληρωθῇ, ἀλλὰ καὶ ἂν κατασχεθῇ παρ' ἄλλου, τὸ προνόμιον τοῦ ναυτικοδανειστοῦ ὑφίσταται, ἐκτὸς ἐὰν παρουσιάζηται ἐξαιρετικόν τι προνόμιον, περὶ οὗ κατωτέρω ῥηθήσεται.

Κατὰ τ' ἄρθρα **193** καὶ **196** τοῦ Ἐμπ. Νόμου, τὰ προνόμια τῶν δανειστῶν δὲν σβέννυνται διὰ τῆς ἑκουσίας ἐκποιήσεως τῶν ὑπεγγύων, μολονότι δὲ ὁ Νόμος εἰδικῶς δὲν κάμνει λόγον περὶ τῶν συνεπειῶν τῆς ἑκουσίας ἐκποιήσεως πραγματειῶν ὑπεγγύων εἰς θαλασσοδάνειον, μολοντοῦτο αὐτὴ ἡ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου **320** διατασσομένη ὑπεγγυότης, ἐμποδίζει προδήλως τὴν πρὸς ἐκποίησιν ἐλευθεριότητα τοῦ δανεισθέντος, μέχρι τῆς πληρωμῆς τοῦ νομίμως συστηθέντος καὶ ἐγγεγραμμένου ναυτικοδανείου, ἡ δὲ τοιαύτη παρεμπόδισις εἶναι ὑποχρεωτικὴ καὶ διὰ τοὺς τρίτους οἵτινες ἔλαβον ὑπέγγυα πράγματα, ἐνῷ ὤφειλον καὶ ἠδύναντο νὰ μάθωσι τὴν ὑπεγγυότητα αὐτῶν (ἴδε ἀναλόγως καὶ ἄρθρ. **890** καὶ **963** τῆς Πολ. Δικονομίας, ἄρθρ. **88** καὶ ἐπ. Ν. ὑποθ. καὶ ἄρθρ. **1** καὶ **12** τοῦ περὶ ἐνεχύρων Νόμου). Ὅθεν καὶ ἂν διαρκοῦντος τοῦ πλοὸς ἢ κατὰ τὸν ἀπόπλουν ὁ ναυτικοδανεισθεὶς ἐκποιήσῃ ἢ ἄλλως διαθέσῃ τὰς ὑπεγγύους πραγματείας, δύναται ὁ δανειστὴς νὰ ζητήσῃ ταύτας παρὰ τοῦ τρίτου κατόχου, κατὰ δὲ τὰς περιστάσεις νὰ ὑποχρεώσῃ καὶ τοῦτον ὡς καὶ τὸν παραχωρητήν του ἀλληλεγγύως πρὸς πληρωμὴν τοῦ θαλασσοδανείου μετὰ τῶν συμφωνηθέντων θαλασσίων τόκων, ὡς καὶ τῶν νομίμων τῆς ὑπερημερίας, διότι ἀμφότεροι οὗτοι ἔπραξαν ἀδίκημα συμβληθέντες περὶ πράγματος ὑπεγγύου·—πᾶσα δὲ πρότασις τούτων ὅτι δὲν ὀφείλουσι νὰ πληρώσωσιν ὁλόκληρον τὸ ναυτοδάνειον μετὰ τῶν τόκων, ἐπὶ λόγῳ ὅτι ἡ ἀξία τῶν πραγματειῶν δὲν ἦτο τοσαύτη ἐξ ἀρχῆς ἢ ἠλαττώθη ἕνεκα θα-

λαστοίων συμβάντων, ἢ ἕνεκα ἐκπτώσεως τιμῶν, δὲν ἔχει κάμμίαν πρακτικὴν ἀξίαν, διότι ὁ ναυτικοδανείσας ἐπὶ πραγματειῶν καὶ χαίρων προνόμιον ἐπ' αὐτῶν, θεωρεῖται ὡς ἐνεχυριοῦχος καὶ κατὰ τὸν Νόμον ἔχει δικαίωμα ἀγωγῆς περὶ πληρωμῆς τοῦ δανείου κατὰ παντὸς ἀφαιροῦντος τὸ ἐνέχυρον τοῦτο ἀδιακρίτως τῆς ἀξίας τοῦ ἐνεχύρου (ἴδε § 6, 7, 13, 14. εἰς Βιβλ. Δ'. τίτλ. Α'. Εἰσηγ. Θεοφ. καὶ § 2. Βιβλ. Β'. τίτλ. Β'. αὐτόθι καὶ τὰς περὶ ἐνεχύρων διατάξεις τοῦ Ῥωμ. Δικαίου) ταὐτὰ κατὰ μείζονα λόγον ἰσχύουσι καὶ ἐπὶ ὑπεξαιρέσεως ἢ κλοπῆς τῶν ὑπεγγύων.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 321, ναυτικὸν δάνειον γενόμενον παρὰ τοῦ πλοιάρχου εἰς τὸν τόπον τῆς διαμονῆς τῶν ἰδιοκτητῶν τοῦ πλοίου, χωρὶς ἐπίσημον ἄδειαν αὐτῶν, ἢ χωρὶς τὴν εἰς τὸ περὶ τούτου ἔγγραφον μεσολάβησίν των, δὲν παρέχει δικαίωμα ἀγωγῆς, οὐδὲ προνόμιον εἰμὴ μόνον κατὰ τὸ μέρος τοῦ πλοίου καὶ τοῦ ναύλου τὸ ἀνῆκον εἰς τὸν πλοίαρχον·—(ἐννοεῖται δ' ὅτι ὁ λαβὼν τὸ ναυτοδάνειον πλοίαρχος, ἄνευ πληρεξουσιότητος ἢ ἐγκρίσεως τῶν ἰδιοκτητῶν ἢ συνιδιοκτητῶν, εἶναι προσωπικῶς ὑπόλογος περὶ αὐτοῦ καὶ ὅτι διὰ τοῦ ναυαγίου τοῦ πλοίου δὲν ἀπαλλάσσεται εἰμὴ ἐφ' ὅσον μέρος τὸ δάνειον ἐξησφαλίζετο διὰ τῆς μετοχῆς τοῦ πλοιάρχου ἐπὶ τοῦ ὑπεγγύου ἀντικειμένου, διότι κατὰ τοῦτο τὸ μέρος τὸ ναυτοδάνειον ἦτο ἰσχυρόν).

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 322, εἶναι ὑπέγγυα εἰς τὰ ἐν τῷ τόπῳ τῆς διαμονῆς τῶν μετόχων, πρὸς ἐπισκευὴν καὶ τροφὰς τοῦ πλοίου ληφθέντα χρήματα, τὰ μερίδια τῶν ἰδιοκτητῶν, οἵτινες δὲν ἤθελον συνεισφέρει τὸ ἐπιβάλλον αὐτοῖς πρὸς ἐξάρτησιν τοῦ πλοίου, ἐντὸς 24 ὡρῶν ἀπὸ τῆς πρὸς τοῦτο κλητεύσεώς των (ὅρα καὶ σχετικὸν ἄρθρ. 233).

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 323, τὰ διὰ τὸν τελευταῖον πλοῦν γενόμενα δάνεια προτιμῶνται εἰς τὴν ἀπόδοσιν ἀπὸ τὰ διὰ προλαβόντα πλοῦν γενόμενα, καὶ ἂν τὸ χρεωστικὸν ἔγγραφον διαλαμβάνῃ ῥητῶς ὅτι ταῦτα διαμένουν ἢ ἀνανεοῦνται καὶ δι' ἄλλους μετὰ ταῦτα πλοῦς·—τὰ ἐπὶ τοῦ διάπλου γενόμενα δάνεια προτιμῶνται τῶν πρὸ τοῦ ἀπόπλου γενομένων, ἂν δὲ κατὰ τὸν διάπλουν ἔγειναν πολλά, τὸ τελευταῖον προτιμᾶται πάντοτε τοῦ πρὸ αὐτοῦ γενομένου.

Τὸ ἀνωτέρω ἄρθρον ἀναφέρεται κυρίως εἰς τὰ ἐπὶ τοῦ πλοίου δάνεια ἅτινα δύνανται νὰ γίνωσιν ἀλληλοδιαδόχως εἰς διαφόρους πλοῦς ἀναλόγως τῆς ἀξίας τοῦ πλοίου, ἢ κατ' ἀνάγκην (ἄρθρ. 234) ἐνῷ τὰ ἐπὶ τοῦ φορτίου δάνεια παύουσι κατὰ τὴν εὐόδωσιν τοῦ πλοίου εἰς τὸν τόπον τῆς ἐκφορτώσεως·—ἐπειδὴ δὲ τὰ ναυτοδάνεια ὑφίστανται ἐνόσῳ ὑφίσταται καὶ τὸ ὑπέγγυον ἀντικείμενον, ὁ Νόμος ἔδωσε τὴν προτίμησιν εἰς τὰ κατὰ τὸν τελευταῖον πλοῦν γενόμενα, διότι τὰ προηγούμενα ἐξῆλθον τοῦ κινδύνου (ἂν ἦσαν δι' ἕνα πλοῦν)

καὶ διότι ὁπωςδήποτε διὰ τῶν νέων δανείων ἐξετελέσθη ὁ τελευταῖος πλοῦς καὶ ὑποτίθεται ὅτι ταῦτα συνετέλεσαν εἰς τὴν διατήρησιν τοῦ πλοίου·—εἶναι δὲ ἀδιάφορον ἂν τὰ προλαβόντα δάνεια ἐδόθησαν διὰ προθεσμίαν μεγάλην περιλαμβάνουσαν καὶ τὸν τελευταῖον πλοῦν, ἢ ἐὰν κατὰ τὴν σύναψιν αὐτῶν συνεφωνήθη νὰ θεωρῶνται ὡς ἀνανεωθέντα καὶ δι' ἄλλους πλοῦς, διότι κατὰ τὴν ἀληθῆ ἔννοιαν τοῦ ἄρθρ. 323, θαλασσοδάνειον, μετὰ τὸ ὁποῖον ἐπεραιώθη εἰς πλοῦς, ὑφ' ὁποιανδήποτε προθεσμίαν καὶ ἂν συστηθῇ καὶ δι' ὅσους πλοῦς ἂν γίνῃ, προτιμᾶται μὲν κατὰ τὴν σειρὰν τῆς ἐγγραφῆς του ἐκ τῶν ἑπομένων θαλασσοδανείων, ἀλλὰ δὲν κατισχύει καὶ τῶν κατὰ τὸν τελευταῖον πλοῦν γενομένων, διότι δὲν πρόκειται πλέον νὰ ταξειδεύσῃ τὸ πλοῖον ἀλλὰ νὰ πληρώσῃ τὰ χρέη του (ἄρθρ. 191 Ἐμπορικοῦ Νόμου).

Ὡς πρὸς τὴν ἀνανέωσιν παρατηροῦμεν ὅτι ὁ Νόμος δὲν ἐπιτρέπει τὴν ἐκ προοιμίων γενομένην συμφωνίαν περὶ ἀνανεώσεως τῶν θαλασσοδανείων καὶ δι' ἄλλους πλοῦς, δὲν ἀπαγορεύει δὲ καὶ τὴν ἀληθῆ ἀνανέωσιν ἥτις καταργεῖ τὴν πρώτην ἐνοχὴν καὶ συνιστᾷ νέαν, διότι ἡ τοιαύτη κατὰ τὸν τελευταῖον πλοῦν γενομένη ἀνανέωσις ἀποτελεῖ πράγματι νέον δάνειον· π. χ. ἔδωσέ τις ναυτοδάνειον δι' ἕνα πλοῦν καὶ μετὰ τὸ πέρας αὐτοῦ τὸ ζητεῖ ἄλλως πρόκειται νὰ κατάσχῃ τὸ πλοῖον διὰ νὰ λάβῃ τὸ δάνειόν του κατὰ προτίμησιν· ὁ πλοίαρχος θέλων νὰ προλάβῃ τὸν κίνδυνον καὶ νὰ ἐκτελέσῃ νέον πλοῦν, εἶναι ἀναγκασμένος νὰ δανεισθῇ παρ' ἄλλου διὰ νὰ πληρώσῃ τὸν δανειστήν, (διότι τὰ ὀλίγα χρήματα ἃ ἔχει τῷ χρησιμεύουσι δι' ἐφόδια τοῦ πλοὸς καὶ δίδων ταῦτα μεταχειρίζεται πρὸς τοῦτο τὰ τοῦ νέου δανείου), καὶ οὕτω πως τὸ νέον δάνειον νὰ χρησιμεύσῃ διὰ τὸν νέον πλοῦν, ἀλλ' ἀφοῦ ὁ πρῶτος δανειστὴς συναινῇ ν' ἀνανεωθῇ τὸ παλαιὸν ναυτοδάνειον εἰς νέον, εἶναι ταὐτὸν ὡσανεὶ ἔλαβε τὰ χρήματα καὶ τὰ ἔδωσεν εἰς δάνειον κατὰ τὸν τελευταῖον πλοῦν·—ὅθεν ἡ ἐν § 919 γνώμη τοῦ Παρδεσσίου ὅτι τ' ἀνανεωθέντα δάνεια δὲν χαίρουσι προνόμιον καὶ ὅτι δύνανται νὰ προσβληθῶσι παρὰ τῶν ἄλλων δανειστῶν, δὲν φαίνεται ὀρθή, διότι ἀντιβαίνει εἰς τὰς περὶ ἀνανεώσεως ἀρχὰς τοῦ παρ' ἡμῖν ἰσχύοντος Ῥωμ. Δικαίου, καθ' ἃς ἡ ἀνανέωσις ἀποτελεῖ νέον δάνειον καὶ ἐξαλείφει τὴν πρώτην ἐνοχήν, ἀφοῦ δὲ ὁ Ἐμπ. Νόμος δὲν ἐμποδίζει ὥστε ὁ κατὰ τὸν πρῶτον πλοῦν δανειστὴς νὰ γίνῃ τοιοῦτος κατὰ τὸν δεύτερον καὶ καθεξῆς, εἶναι πρόδηλον ὅτι ὁ κατὰ πρῶτον δανείσας δύναται εἴτε ἀναλαμβάνων καὶ δίδων τὰ χρήματα εἰς νέον δάνειον, εἴτε ἀνανεῶν τὸ πρῶτον εἰς νέον, νὰ χαίρῃ τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου διδόμενα προνόμια, διότι ἡ τοιαύτη ἀνανέωσις θεωρεῖται καὶ εἶναι πράγματι νέον δάνειον.

Τὰ κατὰ τὸν διάπλουν γενόμενα δάνεια προτιμῶνται τῶν πρὸ τοῦ ἀπόπλου, ἂν δ' ἔγειναν πολλά, προτιμᾶται τὸ τελευταῖον τοῦ προτελευταίου καὶ οὕτω καθεξῆς, τὰ δὲ σύγχρονα εἶναι ἰσοδύναμα καὶ ἐν ἀνάγκῃ κατατάσσονται συμμέτρως (ἴδε ἀναλόγως καὶ ἄρθρ. 20 τοῦ περὶ ὑποθηκῶν Νόμου).

Ὡς πρὸς τ' ἀνωτέρω ἐπὶ τοῦ ἄρθρ. 323 ἐκτεθέντα θέλει ληφθῇ ὑπ' ὄψιν τὸ ἄρθρ. 234 τοῦ Ἐμπ. Νόμου καὶ ὁ Νόμος τῆς 13 Νοεμβρίου 1851 περὶ βιβλίου ναυτοδανείων.

Παρατηροῦμεν ἐνταῦθα ὅτι ὁσάκις τὸ εἰς πολλὰ ναυτοδάνεια καὶ ἄλλα ἔξοδα ὑπέγγυον πλοῖον, ἢ ἄλλο ἀντικείμενον, ἐπαρκεῖ διὰ τὴν πληρωμὴν ὅλων, εἶναι περιττὴ πᾶσα περὶ προνομίων καὶ κατατάξεως διαδικασία καὶ διένεξις, διότι πληρώνονται ὅλοι (ἄρθρ. 936 τῆς Πολ. Δικονομίας).

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 324, ὁ ναυτικῶς δανείσας ἐπὶ πραγματειῶν φορτωμένων εἰς πλοῖον σημειωμένον εἰς τὸ ναυτικὸν συμβόλαιον δὲν ζημιοῦται ἐκ τῆς ἀπωλείας τῶν πραγματειῶν, ἂν καὶ ἤθελον ἀπολεσθῇ ἐκ θαλασσίου δυστυχήματος, ἐὰν ἐφορτώθησαν εἰς ἄλλο πλοῖον, ἐκτὸς ἐὰν ἀποδειχθῇ νομίμως ὅτι ἡ φόρτωσις αὕτη ἐγένετο ἐξ ἀκαταμαχήτου δυνάμεως.

Τὸ ἀνωτέρω ἄρθρον ὑποτίθησιν ὅτι ἐγένετο ἤδη ἡ φόρτωσις εἰς τὸ ὡρισμένον πλοῖον καὶ ὅτι πρὸ τοῦ ἀπόπλου ἢ κατὰ τὸν διάπλουν ἔγεινεν ἐκφόρτωσις καὶ μεταφορὰ τοῦ φορτίου εἰς ἄλλο πλοῖον, ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως τοῦ ναυτικοδανειστοῦ ἢ ἄνευ ἀκαταμαχήτου ἀνάγκης, καὶ ὅτι τὸ πλοῖον αὐτὸ ἐναυάγησε μετὰ τῶν πραγματειῶν, ἢ ὅτι αἱ πραγματεῖαι ἀπωλέσθησαν ἐκ θαλασσίων συμβάντων — ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὁ ναυτικοδανειστὴς δὲν βλάπτεται ἐκ τῆς ἀπωλείας τῶν πραγματειῶν, διότι εἶχεν ὑπ' ὄψιν του τὸ ἄλλο πλοῖον καὶ ἐδικαιοῦτο νὰ πιστεύῃ ὅτι ἐκεῖνο θὰ εὐοδωθῇ — εἶναι δὲ ἀδιάφορον ἐὰν τὸ πρὸς ἀντικατάστασιν πλοῖον ἦτο καλήτερον ἢ ἀσφαλέστερον τοῦ ἄλλου, διότι τὸ γεγονὸς τῆς ἀπωλείας τῶν πραγματειῶν καθίστησι ματαίαν πᾶσαν περὶ τούτου συζήτησιν — ἐξαίρεσις ὑπάρχει εἰς τὴν περίπτωσιν τοῦ ἄρθρ. 296 ἕνεκα ἀνικανότητος πρὸς περαίωσιν τοῦ ἀρξαμένου πλοῦ, καὶ ἐπὶ ταξειδίων εἰς ἃ ἐξ ἀνάγκης γίνονται ἐκφορτώσεις καὶ αναφορτώσεις (λίμπα).

Καὶ ἡ κατὰ τὴν φόρτωσιν ἀλλαγὴ τοῦ πλοίου ἢ καὶ τοῦ πλοιάρχου, ἐπὶ τοῦ πρὸ τῆς φορτώσεως συστηθέντος ναυτοδανείου, ἐν ᾧ σημειοῦται ὡρισμένως τὸ πλοῖον καὶ ὁ πλοίαρχος, ἐπιφέρει τὴν ἀκύρωσιν τοῦ ναυτοδανείου, ἤτοι τὸ ἐξασφαλίζει ἐκ κινδύνων καὶ τὸ καθιστᾷ προσωπικὸν δάνειον, διότι ὁ ναυτοδανειστὴς ἔδωσε τὰ χρήματά του

ἐμπιστευθεὶς εἰς τὸ δηλωθὲν πλοῖον καὶ εἰς τὰ προσόντα τοῦ σημειωθέντος πλοιάρχου, δὲν ὀφείλει δὲ νὰ δώσῃ καμμίαν ἀκρόασιν εἰς τὰς προτάσεις τῶν ὑπολόγων περὶ τοῦ ὅτι ἡ ἀλλαγὴ ἦτο ἀσφαλεστέρα ἢ ἐπιτηδειοτέρα, ἐκτὸς ἐὰν κατὰ τὴν σύναψιν τοῦ ναυτοδανείου, ὁ ναυτοδανειστὴς δὲν ἔλαβεν ὑπ' ὄψιν οὔτε πλοῖον οὔτε ὄνομα πλοιάρχου, ὅτε θεωρεῖται ἐμπιστευθεὶς εἰς τὴν πρόνοιαν τοῦ δανειζομένου καὶ εἰς τὴν τύχην ('Ράλλη τόμ. 2. § 723).

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 325, ἐὰν τὰ πράγματα τὰ εἰς τὸ ναυτικὸν δάνειον ὑπέγγυα ἀπωλέσθησαν παντελῶς ἐκ τυχαίου συμβεβηκότος, ἐν τῷ χρόνῳ καὶ τῷ τόπῳ τοῦ κινδύνου, δὲν δύναται νὰ γενῇ καμμία περὶ τοῦ δανείου ἀπαίτησις· (ὅρα καὶ τὴν ὑπ' ἀρἰθ. 109 τοῦ 1851 ἀπόφ. τοῦ 'Αρ. Πάγου καθ' ἣν ὅταν τὸ ναυτικὸν δάνειον ἐδόθη δι' ὡρισμένον χρόνον, οἱ δὲ κίνδυνοι, κατὰ τὴν συμφωνίαν τῶν μερῶν δὲν διέτρεχον κατὰ τοῦ δανειστοῦ εἰμὴ διὰ μόνην τὴν διάρκειαν ταύτην, ὁ ὀφειλέτης δὲν δύναται ν' ἀντιτάξῃ τὴν μετὰ παρέλευσιν τῆς ὁρισθείσης προθεσμίας ἀπώλειαν τοῦ πλοίου).

Διασαφίζομεν ἐνταῦθα ὅτι κίνδυνος τῶν ὑπεγγύων δὲν λέγεται μόνον ἡ τελεία ἐξαφάνισις ἢ καταστροφὴ αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ πᾶν ἄλλο ταὐτόσημον περιστατικόν, ὅθεν ἐπὶ πλοίου τὸ ναυάγιον, ἡ διάρρηξις καὶ ἡ ἀνικανότης πρὸς πλοῦν ἀποτελεῖ κίνδυνον, ἀδιαφόρως ἐὰν δὲν κατεποντίσθη, ἐπὶ δὲ πραγματειῶν ἡ ἀνικανότης τοῦ πλοίου καὶ ἡ μὴ εὕρεσις ἄλλου πρὸς μεταφορὰν τοῦ φορτίου, ἀποτελεῖ τὸν κίνδυνον τῶν πραγματειῶν (Pardessus § 921 καὶ 923)· ἐννοεῖται δ' ὅτι καίτοι συμβάντων τῶν τοιούτων κινδύνων, ὁ ναυτοδανειστὴς δύναται νὰ ἔχῃ ἀπαίτησιν ἕνεκα ἐλλείψεως ἢ ἀμελείας κατὰ τῶν ὑποχρέων πρὸς συντήρησιν ἢ διάσωσιν τῶν ναυαγίων, κατὰ τὰς περὶ διαχειρίσεως ἀλλοτρίων ἀρχάς, ὡς καὶ ἐπὶ τοῦ ναύλου τῶν διασωθεισῶν πραγματειῶν (Pardessus § 922).

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 326, ἡ φύρα, ἡ ἐλάττωσις καὶ ἡ ἀπώλεια, αἱ προερχόμεναι ἀπὸ ἴδιον τοῦ πράγματος ἐλάττωμα καὶ αἱ ζημίαι αἱ ἐξ αἰτίας τοῦ δανεισθέντος δὲν εἶναι εἰς βάρος τοῦ δανειστοῦ.

Ἡ ἀνωτέρω πρόνοια τοῦ Νόμου εἶναι λογική, διότι ὁ ναυτοδανείζων ἀναλαμβάνει μόνον τοὺς θαλασσίους κινδύνους, οὐχὶ δὲ καὶ τοὺς ἐπερχομένους ἐκ τοῦ ἰδίου πράγματος, ἢ ἐξ ὑπαιτιότητος τοῦ δανεισθέντος, ὅθεν ἐὰν ὁ δανεισθεὶς ἐφόρτωσε πράγματα ἱκανοποιοῦντα μὲν τότε τὴν ποσότητα τοῦ δανείου, ὑποκείμενα δ' ὡς ἐκ τοῦ εἴδους, ἢ ὡς ἐκ τῆς ποιότητος, ἢ ὡς ἐκ τῆς κακῆς κατασκευῆς τῶν δοχείων, εἰς φύραν, ἐλάττωσιν ἢ ἄλλην βλάβην, ἢ ἐὰν ἐν τῷ δικαιώματι τοῦ φορτωτοῦ ἐζήτησεν ἀκατάλληλον τοποθεσίαν τῶν πραγμάτων τούτων ἐν τῷ πλοίῳ (οἷον κακὴν στοιβασίαν ἢ ἐπὶ τοῦ κατα-

στρώματος κλπ.) δὲν πρέπει νὰ ἔχῃ τὴν ἀπαίτησιν ὅτι διὰ τῆς ἐγκαταλείψεως ἢ διὰ τῆς ἀπωλείας αὐτῶν ἀπαλλάσσεται τοῦ δανείου, διότι ἐν τοιαύταις περιπτώσεσι τὸ δάνειον ὑφίσταται προσωπικῶς ὡς πρὸς ὅσον ποσὸν ἀναλόγως τῆς φύρας ἢ τῆς βλάβης ἠλαττώθη τὸ ὑπέγγυον πρᾶγμα καὶ δὲν διέτρεχε κινδύνους.

Κατὰ τὸ ἄρθρον 327, ἐν περιπτώσει ναυαγίας, ἡ πληρωμὴ τῶν ναυτικῶν δανείων περιορίζεται εἰς τὴν ἀξίαν τῶν διασωθέντων ἐκ τῶν εἰς τὰ ναυτικὰ δάνεια ὑπεγγύων πραγμάτων, ἀφαιρουμένων τῶν σώστρων.

Τὸ ἄρθρον τοῦτο ἀναφέρεται ἐπὶ τῶν καλῶς ἐχόντων ναυτικοδανείων, οὐχὶ δ' ἐπὶ τῶν διαῤῥηκτέων ἢ μειωτέων, περιλαμβάνει δὲ οὐ μόνον τὰς ἐκ ναυαγίων ἀλλὰ καὶ ἐξ ἄλλων θαλασσίων δυστυχημάτων προκυπτούσας ζημίας (Dallòz 1404) περὶ ὧν γέγονε λόγος ἐν ἄρθροις 316—319, 321, 324 καὶ 326.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 328, ἂν ὁ χρόνος τῶν κινδύνων δὲν προσδιωρίσθη εἰς τὸ χρεωστικὸν ἔγγραφον, ἄρχεται ὡς πρὸς τὸ πλοῖον, τὰ ἄρμενα, τὰ ἐξάρτια, τὸ ἐφόπλισμα καὶ τὰς τροφὰς, ἀπὸ τῆς ἡμέρας τοῦ ἀπόπλου καὶ διαρκεῖ μέχρι τῆς ἡμέρας καθ' ἣν τὸ πλοῖον ἤθελεν ἀγκυρωθῆ, ἢ προσορμισθῇ εἰς τὸν προσδιωρισμένον διὰ τὸν κατάπλουν αὐτοῦ λιμένα, ἢ τόπον· ὡς πρὸς τὰς πραγματείας δὲ, ὁ χρόνος τῶν κινδύνων ἄρχεται ἀφ' ἧς ἡμέρας αὗται ἐφορτώθησαν εἰς τὸ πλοῖον ἢ τὰς λέμβους δια νὰ μετακομισθῶσιν εἰς αὐτὸ, καὶ διαρκεῖ μέχρι τῆς ἡμέρας καθ' ἣν ἤθελον ἀποβιβασθῆ εἰς τὴν ξηράν.

Παρατηροῦμεν ἐνταῦθα ὅτι καὶ καθ' ἃς περιπτώσεις ὁ χρόνος τῶν κινδύνων ὡρίσθη ἐν τῷ ναυτοδανείῳ, δὲν ἕπεται ἐκ τούτου ὅτι πάντοτε ὁ ναυτοδανειστὴς εἶναι ὑποκείμενος εἰς τοὺς κινδύνους μέχρι τῆς λήξεως τῆς διορίας, διότι ἐνδέχεται νὰ συμβῶσι καταχρήσεις ἐκ μέρους τοῦ δανειζομένου ἢ τοῦ πλοιάρχου, εἴτε περὶ τὴν φόρτωσιν τῶν πραγματειῶν εἰς ἄλλο παρὰ τὸ συμφωνηθὲν πλοῖον, εἴτε διακοπὴ τοῦ πλόος, εἴτε ἀλλαγὴ πορείας (ἄνευ ἀκαταμαχήτου ἀνάγκης κλπ.) ὅτε ὁ ναυτοδανειστὴς θεωρεῖται ἀπηλλαγμένος τῶν μελλόντων κινδύνων καὶ δύναται ν' ἀπαιτήσῃ προσωπικῶς τὴν πληρωμὴν τοῦ δανείου του καὶ πρὸ τῆς παρελεύσεως τῆς προθεσμίας (Pardessus § 914)· ἐννοεῖται δ' ὅτι ὁ ναυτοδανειζόμενος ὅστις ἐκ παραβάσεως τοῦ πλοιάρχου πρόκειται νὰ ὑποφέρῃ τοιαύτην ζημίαν δύναται ν' ἀποζημιωθῇ παρ' αὐτοῦ καὶ τῶν ἰδιοκτητῶν τοῦ πλοίου (ἄρθρ. 216, 221, 222, 228, 230 κλπ. τοῦ Ἐμπ. Νόμου)—ταῦτα κατὰ μείζονα λόγον ἐφαρμόζονται καὶ ἐπὶ τῆς δολίας διαγωγῆς τοῦ τε δανειζομένου καὶ τοῦ πλοιάρχου, τεινούσης πρὸς βλάβην τῶν δικαιωμάτων τοῦ ναυτοδανειστοῦ.

Ὁ Νόμος σιωπᾷ ὡς πρὸς τὴν ἔλλειψιν ἀγγελιῶν περὶ τῆς τύχης τοῦ

πλοίου καὶ τοῦ φορτίου, ἐν δὲ τοιαύτῃ περιπτώσει κατὰ τὰ ἐν § 717 τοῦ Β'. τόμου Ῥάλλη, πρέπει νὰ ἐφαρμοσθῇ ἀναλόγως τὸ ἄρθρον 375 περὶ τεκμηρίου ἀπωλείας, ἐκτὸς ἐὰν ὁ δανειστὴς ἀποδείξῃ τὸ ἐναντίον.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 329, ὁ ἐπὶ πραγματειῶν λαμβάνων ναυτικὰ δάνεια δὲν ἀπαλλάσσεται τοῦ χρέους διὰ τῆς ἀπωλείας τοῦ πλοίου καὶ τοῦ φορτίου, ἂν δὲν ἀποδείξῃ ὅτι εἶχε διὰ λογαριασμόν του πράγματα ἀξίας ἴσης μὲ τὴν ποσότητα τοῦ ληφθέντος δανείου.

Τὸ ἄρθρον τοῦτο ὑποτίθησιν ὅτι τὸ ναυτοδάνειον προηγήθη τῆς φορτώσεως καὶ ὅτι τὸ φορτίον κατεστράφη, ὅτε ὀφείλει ὁ ναυτοδανεισθεὶς ν' ἀποδείξῃ ὅτι ἐφόρτωσε πρᾶγμα τοὐλάχιστον ἰσάξιον μὲ τὸ ναυτοδάνειον·—πρὸς ἀπόδειξιν τούτου ἀρκεῖ τὸ δηλωτικὸν, ἢ ἡ φορτωτική, ἀπόκειται δὲ εἰς τὸν δανειστὴν ἡ ἐναντία ἀπόδειξις·—ὅταν ὅμως τὸ ναυτοδάνειον ἐγένετο ἐπὶ τετελεσμένης φορτώσεως, εἴτε ἐν ὄψει τοῦ φορτίου, εἴτε ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ δηλωτικοῦ ἢ τῆς φορτωτικῆς, εἴτε καὶ ὑπὸ τὸν διὰ συνηθείας καθιερωμένον ὅρον «ἀξίζει ἢ μή» (περὶ οὗ εἰς τὸ περὶ ἀσφαλειῶν κεφάλαιον θέλομεν ἐκθέσει τὰ δέοντα) τότε ὁ ναυτοδανεισθεὶς δὲν ὑποχρεοῦται εἰς ἄλλην ἀπόδειξιν, οὐδ' ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ ὅτι καθ' ὁδὸν δὲν ἐξήγαγέ τι, διότι ἂν γίνῃ τοιοῦτος ἰσχυρισμὸς πρέπει ν' ἀποδειχθῇ ὑπὸ τοῦ προτείνοντος.

Ὁσάκις τὸ εἰς τὸ ναυτοδάνειον ὑπέγγυον πρᾶγμα σωθῇ ὅλον ἢ μέρος καὶ ἐκποιηθῇ πρὸς πληρωμὴν τοῦ θαλασσοδανείου, πᾶν περίσσευμα ἐκ τοῦ τιμήματος τοῦ πράγματος ἀνήκει εἰς τὸν ἰδιοκτήτην αὐτοῦ (δηλ. τὸν δανεισθέντα), ἀλλ' ἐὰν τὰ ὑπέγγυα πράγματα ἐβλάφθησαν καὶ ὡς ἐκ τούτου δὲν πλεονάζῃ τι διὰ τὸν κύριον αὐτῶν, πᾶς ἰσχυρισμὸς τούτου ὅτι τὰ φορτωθέντα πράγματα ἤξιζον ἐξ ἀρχῆς περισσότερον τοῦ δανείου καὶ ὅτι ὡς πρὸς τὸ περιπλέον δὲν ἦσαν ὑπέγγυα καὶ πρέπει νὰ λάβῃ ἐκ τοῦ τιμήματος τῶν διασωθέντων ἀνάλογον μέρισμα μετὰ τοῦ ναυτοδανειστοῦ, δὲν εἶναι παραδεκτὸς, διότι κατὰ τὸν Νόμον τὰ ὑπέγγυα θεωροῦνται ὡς ἐνεχυριασμένα ἀδιαιρέτως, ἐκτὸς ἐὰν ὑπῆρξε ναυτοδάνειον ἐπὶ ῥητοῦ μέρους αὐτῶν (Pardessus § 924).

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 330, οἱ ναυτικῶς δανείζοντες συνεισφέρουν ὑπὲρ τῶν δανεισθέντων εἰς τὰς κοινὰς ἀβαρίας·—αἱ ἁπλαῖ ἀβαρίαι εἶναι ἐπίσης εἰς βάρος τῶν δανειστῶν, ἂν δὲν ὑπάρχῃ συμφωνία ἐναντία (ἴδε ἄρθρ. 397 καὶ ἐπ. περὶ ἀβαριῶν).

Παρατηροῦμεν ἐνταῦθα ὅτι ἂν καὶ κατὰ κανόνα ὁ κίνδυνος ἀφορᾷ τὸν κύριον, μολοντοῦτο εἰς τὸ ναυτικὸν δίκαιον δὲν ἐφαρμόζεται ὁ κανὼν οὗτος, διότι ἕνεκα τῆς κοινῆς σωτηρίας διετάχθη ὑπὸ τοῦ Νόμου ὑποχρέωσις συνεισφορᾶς καὶ ἐκ μέρους τῶν μὴ ὑποστάντων βλάβην

φορτωτῶν κλπ. πᾶσα δ' ἐκ τῶν προτέρων συμφωνία περὶ ἀπαλλαγῆς ἐκ τοιαύτης ὑποχρεώσεως θεωρεῖται ἄκυρος (Pardessus 742)· ἐπειδὴ δὲ ὁ ναυτικοδανειστὴς τρέχει τὸν κίνδυνον τῶν ὑπεγγύων, αὐτὸς ἐξ ἀνάγκης θὰ συνεισφέρῃ εἰς τὰς ἀβαρίας, διότι θὰ λάβῃ τὰ διασωθέντα ἐμπορεύματα πρὸς πληρωμὴν τοῦ δανείου του.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 331, ἂν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ πλοίου καὶ τοῦ αὐτοῦ φορτίου ὑπάρχῃ συγχρόνως ναυτικὸν δάνειον καὶ ἀσφάλεια, ἡ τιμὴ τῶν ἐκ τῆς ναυαγίας διασωθέντων πραγμάτων μοιράζεται μεταξὺ τοῦ δανειστοῦ καὶ τοῦ ἀσφαλιστοῦ διὰ τὸ ποσὸν τῆς ἀσφαλείας κατ' ἀναλογίαν τῆς μετοχῆς των, φυλαττομένων ὅμως πάντοτε τῶν περὶ προνομίων διατάξεων τοῦ ἄρθρ. 191.

Πρὸς ἐξήγησιν τοῦ προκειμένου ἄρθρου παρατηροῦμεν ὅτι καθ' ἃ προεξεθέσαμεν τὸ ναυτοδάνειον δὲν ἐπιτρέπεται εἰμὴ ἐπὶ πραγμάτων ἐκτεθειμένων εἰς θαλασσίους κινδύνους, καὶ ἑπομένως πᾶν ναυτοδάνειον ἐπὶ τῶν ἤδη ἠσφαλισμένων πραγμάτων δὲν θεωρεῖται ναυτοδάνειον ἀλλὰ προσωπικὸν δάνειον·—μολοντοῦτο ἂν προηγήθη μερικὴ ἀσφάλεια, ἢ ἂν ἡ ἐπὶ τοῦ ὅλου τοῦ φορτίου γενομένη ἀσφάλεια ἦναι μικροτέρα τῆς πραγματικῆς ἀξίας τούτου, δύναται ὁ κύριος αὐτοῦ νὰ λάβῃ θαλασσοδάνειον ἐπὶ τοῦ ἐλευθέρου ἀσφαλείας, ἢ ἐπὶ τοῦ ὑπολοίπου τῆς ἀξίας, καὶ ταύτην τὴν περίπτωσιν προνοεῖ τὸ ἄρθρ. 331, περὶ ἀναλόγου διανομῆς τῆς τιμῆς των διασωθέντων ἐκ τοῦ ναυαγίου πραγμάτων, ἀδιαφόρως ἐὰν ἐσώθησαν τὰ ἀσφαλισθέντα ἢ τὰ μὴ ἀσφαλισθέντα διότι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τὰ διασωθέντα θεωροῦνται ἀναμὶξ ὡς ὑπαγόμενα εἰς τὴν πληρωμὴν τῆς τε ἀσφαλείας καὶ τοῦ ναυτικοδανείου, ἄλλως ἐὰν ὁ Νόμος ἤθελε νὰ προφυλάξῃ τὸν ἐκ τύχης εὐνοηθέντα ἀσφαλιστὴν ἢ ναυτικοδανειστήν, ἤθελε κάμει τὴν διάκρισιν ποῖα ἐσώθησαν καὶ νὰ δώσῃ τὸ τίμημα τούτων εἰς ἐκεῖνον ὅστις εἰδικῶς εἶχε προνόμιον ἐπ' αὐτῶν (λόγῳ ἀσφαλείας ἢ λόγῳ δανείου) ἐνῷ ὁ Νόμος καθιέρωσε τὴν ἀρχὴν τῆς διανομῆς· ἡ δὲ μνεία τοῦ ἄρθρ. 191 ἀφορᾷ τὰ πρὸ τοῦ ἀπόπλου ναυτοδάνεια (Ῥάλλη τόμ. 2. § 729).

Ἀπαιτῶν ὁ Νόμος νὰ διατρέχωσι κινδύνους τὰ εἰς ναυτικοδάνειον ὑπέγγυα, καὶ τὰ εἰς ναυτικοδάνειον διδόμενα χρήματα ἢ ἄλλα ἔχοντα χρηματικὴν ἀξίαν ἀντικείμενα καὶ ἀπαιτῶν προσέτι ἕνεκα τῶν ἀμοιβαίων κινδύνων τὴν συνομολόγησιν ναυτικῶν τόκων ἢ ἄλλο ἀντίτιμον ἢ μέρισμα κέρδους (Pardessus § 896) δὲν ἐμποδίζει τὸν ναυτικοδανειστὴν νὰ λάβῃ πρόνοιαν νὰ ἐξασφαλίσῃ τὸ δάνειόν του, διότι ἡ τοιαύτη προφύλαξις, ἣν ἐπὶ πληρωμῇ ἀσφαλίστρων ἀποκτᾷ, εἶναι ὅλως ἰδιαιτέρα καὶ δὲν ἐπιδρᾷ εἰς τὸ κῦρος ἢ μὴ τοῦ θαλασσοδανείου (ἄρθρ. 334).

Ἐπὶ ναυτοδανείου ὁ θαλάσσιος τόκος πληρώνεται μέχρι τοῦ χρόνου τῶν κινδύνων, εἶτα δὲ τρέπεται αὐτοδικαίως εἰς τὸν συνήθη τόκον, ἄνευ ἀνάγκης ἀγωγῆς ἢ ἄλλης πράξεως ἐπαγομένης τὴν ὑπερημερίαν τοῦ ὀφειλέτου, διότι ἀπ' ἀρχῆς τὸ δάνειον ἦτο ἔντοκον, ἡ δὲ περὶ τόκου συμφωνία ἐξακολουθεῖ μέχρι πληρωμῆς.

Ὡς πρὸς τὴν ἀπόδειξιν τοῦ κινδύνου ὁ Κ. Ῥάλλης ἐν § 717, τοῦ Β. τόμου τοῦ συγγράμματός του διδάσκει ὅτι ὁ ζητῶν τὴν πληρωμὴν τοῦ ναυτοδανείου δανειστής, ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ ὅτι τὸ ὑπέγγυον πρᾶγμα δὲν ἀπωλέσθη ἐντὸς τοῦ χρόνου καὶ τόπου τῶν κινδύνων, ἄλλως ἡ ἀγωγή του, ἀποῤῥίπτεται·—ἡ γνώμη αὕτη δὲν φαίνεται ὀρθὴ διότι κατὰ τὸν Νόμον ὁ ἀποδεικνύων τὴν γέννεσιν ἑνὸς δικαιώματος δὲν ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ τὴν διάρκειαν τοῦ τοιούτου δικαιώματος·—ὅθεν ὁ ἔχων τὴν ἀπόδειξιν τοῦ ναυτοδανείου καὶ ζητῶν τὴν πληρωμὴν αὐτοῦ, δικαιοῦται νὰ πληρωθῇ, ἐκτὸς ἐὰν ὁ ἐναγόμενος ἰσχυρισθῇ καὶ ἀποδείξῃ ὅτι τὸ δάνειον κατηργήθη ἕνεκα τοῦ δεῖνος δυστυχήματος (Ν. 30. Βασιλ. 22, 1. διατ. 16. cod. 4, 19. καὶ ἄρθρ. 245 καὶ 552 τῆς Πολ. Δικονομίας), τόσῳ μᾶλλον ὅσον περὶ τῶν θαλασσίων δυστυχημάτων ὁ Νόμος ἀπήτησε νὰ γίνωνται ἐκθέσεις καὶ ἄλλαι βεβαιώσεις (ἄρθρ. 234, 242. καὶ ἑπ. τοῦ Ἐμπ. Νόμου καὶ 57 τοῦ περὶ ναυτιλίας Νόμου).

Καθ' ἃς περιπτώσεις τὸ ναυτοδάνειον κηρύσσεται ὑπὸ τοῦ Νόμου ἄκυρον, ἕνεκα δόλου ἢ ἄλλων παραβάσεων, ἡ ἀκυρότης αὕτη καθιεροῦται ὑπὲρ τοῦ δανειστοῦ ἵνα μὴ ὑπόκηται τὸ δάνειόν του εἰς κινδύνους, ἀλλὰ νὰ ὑφίσταται ὡς προσωπικόν·—ὅθεν μόνος ὁ δανειστὴς δικαιοῦται νὰ προτείνῃ τὴν ἀκυρότητα ἐν περιπτώσει κινδύνου, οὐχὶ δὲ καὶ ὁ ὀφειλέτης, ἐν περιπτώσει ὑπεκφυγῆς τοῦ κινδύνου, διότι οὗτος δὲν δύναται νὰ προτείνῃ τὸν δόλον του ἢ τὰς παρεκτροπάς του ὅπως ἀποφύγῃ τὴν πληρωμὴν τοῦ ναυτικοῦ τόκου καὶ βελτιώσῃ οὕτω τὴν θέσιν του ἐκ τοῦ ἰδίου ἁμαρτήματος. Ν. 134. Πανδ. 50, 17).

Περὶ ἀσφαλειῶν.

ἄρθρ. 332—348.

Θαλάσσιος ἀσφάλεια λέγεται ἡ σύμβασις δι' ἧς ὁ ἀσφαλιστὴς λαμβάνων ἢ συμφωνῶν νὰ λάβῃ παρὰ τοῦ ἀσφαλιζομένου χρηματικόν τι ποσόν, ἢ ἄλλο ἀντικείμενον ἔχον χρηματικὴν ἀξίαν, λόγῳ ἀσφαλίστρων ἐπὶ τῶν ἐν τῷ συμβολαίῳ ἀναφερομένων πραγμάτων ἀναδέχεται τὴν ἀποζημίωσιν πάσης ἀπωλείας ἢ βλάβης ἢ ἐξαχρειώσεως αὐτῶν, ἐκ θαλασσίων δυστυχημάτων.

Ἐκ τοῦ ἀνωτέρω ὁρισμοῦ ἕπεται ὅτι ἀσφάλεια δύναται νὰ γίνῃ

μόνον ἐπὶ πραγμάτων ἐκτεθειμένων ἢ ἐκτεθησομένων εἰς θαλασσίους κινδύνους καὶ ὅτι πᾶσα βλάβη ἢ καταστροφὴ αὐτῶν κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἀσφαλείας καθίστησιν ἄκυρον τὸ ἀσφαλιστικὸν συμβόλαιον, ἐκτὸς ἐὰν ὁ ἀσφαλιζόμενος διετέλει ἐν καλῇ πίστει, δηλ. ἠγνόει τὴν βλάβην ἢ καταστροφὴν, ἀδιάφορον δ' ἐὰν ὁ ἀσφαλιστὴς ἐγίνωσκε ταύτην, διότι τότε ὤφειλε νὰ κάμῃ αὐτὴν γνωστὴν εἰς τὸν ἀσφαλιζόμενον καὶ νὰ μὴ ἀσφαλίσῃ τὰ πράγματα, ὡς ἐν ἄρθρ. 365, 366. ῥηθήσεται.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 332, τὸ ἀσφαλιστικὸν συμβόλαιον γίνεται ἐγγράφως, περιέχον τὴν ἡμέραν καὶ ὥραν τῆς συντάξεως αυτοῦ, τὸ ὄνομα καὶ τὴν κατοικίαν τοῦ ἀσφαλιζομένου, τὴν ἰδιότητα αὐτοῦ ὡς ἰδιοκτήτου τῶν πραγμάτων ἢ ὡς παραγγελιοδόχου (τοῦ δεῖνος ἢ ἁπλῶς «διὰ λογαριασμὸν οὕτινος ἀνήκει») τὸ ὄνομα καὶ τὸ εἶδος τοῦ πλοίου, τὸ ὄνομα τοῦ πλοιάρχου, τὸν τόπον ὅπου αἱ πραγματεῖαι ἐφορτώθησαν ἢ πρόκειται νὰ φορτωθοῦν, τὸν λιμένα ἔνθα τὸ πλοῖον ἐξέπλευσεν ἢ πρόκειται νὰ ἐκπλεύσῃ, τὸ εἶδος τὸ ποσὸν καὶ τὴν ἀξίαν ἢ τὴν ἐκτίμησιν τῶν ἀσφαλιζομένων πραγμάτων ἢ πραγματειῶν, τὸν χρόνον καθ' ὃν ἄρχονται καὶ παύουν οἱ κίνδυνοι, τὸ ποσὸν τῶν ἀσφαλισθέντων χρημάτων, τὰ ἀσφάλιστρα ἤτοι τὴν τιμὴν τῆς ἀσφαλείας·—τὴν διὰ διαιτητῶν διάλυσιν τῶν ἐνδεχομένων διαφορῶν (ἂν τοῦτο συνεφωνήθη) καὶ ἐν γένει ὅλας τὰς μεταξὺ τῶν συναλλασσομένων γενομένας συμφωνίας, καὶ τὴν ὑπογραφὴν τῶν συμβαλλομένων κλπ. (ἴδε ἄρθρ. 335. καὶ ἐπ. 409. καὶ ἐπ. τῆς Πολ. Δικονομίας 184—190. Ὀργ.)

Κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ ἀνωτέρω ἄρθρου, τὸ ἀσφαλιστικὸν συμβόλαιον πρέπει νὰ γίνεται ἐγγράφως καὶ τοῦτο ῥητῶς προβλέπεται ὑπὸ τῶν καταστατικῶν τῶν ἀσφαλιστικῶν ἑταιριῶν, μὴ ἐπιτρεπομένης δι' αὐτῶν τῆς προφορικῆς ἀσφαλείας ἕνεκα τῆς τοιαύτης τῶν μετόχων συνθήκης ἐχούσης ἰσχὺν Νόμου καὶ καθιστώσης ἄκυρον πᾶσαν ἐναντίον τοῦ καταστατικοῦ γενομένην ἀσφάλειαν, ὑπευθύνου πρὸς τὸν ἀσφαλιζόμενον μένοντος τοῦ συνάψαντος ταύτην διευθυντοῦ·— ἐπὶ δὲ ἀσφαλείας γενομένης μεταξὺ ἰδιωτῶν (δηλ. ἀτόμων) ἐγείρεται τὸ ζήτημα ἂν ἐν ἐλλείψει ἐγγράφων δύναται νὰ ἐπιτραπῇ ἡ μαρτυρικὴ ἀπόδειξις, καὶ κατὰ τοῦτο πάντες σχεδὸν οἱ συγγραφεῖς ἀποκρούουσι τὴν μαρτυρικὴν ἀπόδειξιν, ἐκτὸς ἐὰν ὑπάρχῃ ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως, συμφωνοῦσι δ' ὅτι δύναται ν' ἀποδειχθῇ δι' ἐπαγωγῆς ὅρκου (Pardessus § 792. κλπ.)

Ὡς πρὸς τὴν περὶ διαιτητῶν συμφωνίαν, πολλάκις τὰ Δικαστήρια ἀπεφάνθησαν ὅτι τοιαύτη συμφωνία μὴ οὖσα ἐγγεγραμμένη εἰς συνοποτχετικὸν δὲν εἶναι ἰσχυρὰ (ἄρθρ. 111, καὶ ἐπ. τῆς Πολ. Δικονομίας)

ἀλλ' ἐσχάτως τὸ Ἐμποροδικεῖον Πατρῶν διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 46 τοῦ 1870 ἀποφάσεώς του ἐπικυρωθείσης διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 160 τοῦ 1870 ἀποφάσεως τῶν ἐν Πάτραις Ἐφετῶν, ἐθεώρησε τὴν συνθήκην ταύτην ὡς ἀποκλείουσαν ἀπολύτως τὴν ἁρμοδιότητα τῶν τακτικῶν Δικαστηρίων πρὸς ἐκδίκασιν τῶν μεταξὺ ἀσφαλιστοῦ καὶ ἀσφαλιζομένου διαφορῶν καὶ ὡς δυναμένην νὰ ἐκβιάσῃ τὴν σύστασιν διαιτητικοῦ Δικαστηρίου διὰ προσφυγῆς εἰς τὰ τακτικὰ Δικαστήρια περὶ διορισμοῦ διαιτητῶν· αἱ ἀποφάσεις αὗται δὲν φαίνονται ὀρθαί, διότι ὅταν τις τῶν συμβαλλομένων δὲν θέλῃ νὰ διορίσῃ διαιτητήν, οὔτε νὰ ὑποβληθῇ εἰς τὰς συνθήκας τοῦ συνυποσχετικοῦ, δὲν δύναται τὸ δικαστήριον νὰ ὀνομάσῃ τὸν διαιτητὴν τοῦ ἀρνουμένου, καὶ νὰ θέσῃ τοὺς ὅρους τοῦ συνυποσχετικοῦ ἐφ' ὧν θὰ περιστραφῇ ἡ συζήτησις καὶ ἀπόφασις, διότι ταῦτα πάντα ἀνήκουσιν εἰς τὴν προαίρεσιν τῶν συμβαλλομένων.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 333, τὸ αὐτὸ συμβόλαιον δύναται νὰ περιέχῃ πολλὰς ἀσφαλείας, εἴτε λόγῳ τῶν πραγματειῶν, εἴτε λόγῳ τῶν ἀσφαλίστρων, εἴτε λόγῳ τῶν διαφόρων ἀσφαλειῶν.

Ἐκ τοῦ ἀνωτέρω ἄρθρου ἐξάγεται ὅτι εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ ἔγγραφον δύνανται νὰ γίνωσι διάφοροι ἀσφάλειαι ὑπὸ διαφόρων προσώπων σχετιζομένων ὁπωσδήποτε, ἤτοι ὁ πλοίαρχος ν' ἀσφαλίσῃ τὸ πλοῖόν του, ἕκαστος δὲ τῶν διαφόρων φορτωτῶν ν' ἀσφαλίσῃ τὸ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ πλοίου φορτίον του, διότι κοινὴ ἡ τύχη τούτων, ἄλλως παραβιάζεται ὁ περὶ χαρτοσήμου Νόμος καὶ πληρώνεται τὸ πρόστιμον.

Πάντες οἱ ἔχοντες τὴν ἱκανότητα τοῦ συναλλάττεσθαι δύνανται νὰ μετέλθωσι τὸν ἀσφαλιστὴν ἢ τὸν ἀσφαλιζόμενον, διότι ὁ Νόμος δὲν ἀπαιτεῖ ἄλλο τι εἰμὴ δύναμιν θελήσεως καὶ ἀντικείμενον ἐμπορεύσιμον ἐκτεθειμένον εἰς θαλασσίους κινδύνους· ἀλλ' ἐπειδὴ κατὰ θάλασσαν συμβαίνουσι πολλάκις δυστυχήματα καὶ ὡς ἐκ τούτου συνήθως ἀσφαλίζονται τὰ πλοῖα, τὰ φορτία, τὰ ναυτοδάνεια κλπ. ἕνεκα τούτων ἀπαιτοῦνται μεγάλα χρηματικὰ κεφάλαια πρὸς παρακατάθεσιν τῶν ὁποίων ἐπενοήθησαν αἱ διὰ μετοχῶν ἀνώνυμοι ἀσφαλιστικαὶ ἑταιρίαι (ἴδε σελ. 28 καὶ ἐπ.) αἵτινες ἔχουσιν ἔντυπα συμβόλαια κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ καταστατικοῦ καὶ κανονισμοῦ των καὶ συμπληροῦσι ταῦτα κατὰ πᾶσαν ἐμφάνισιν ἀσφαλιζομένου, χωρὶς νὰ ἀφίνωσιν ἄγραφα διαστήματα, διότι τὰ τοιαῦτα ἀπαγορεύονται ὑπὸ τοῦ Νόμου πρὸς πρόληψιν πλαστογραφιῶν.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 334, ἡ ἀσφάλεια δύναται νὰ ἔχῃ ἀντικείμενον·— τὸ σκάφος τοῦ πλοίου, κενοῦ ἢ φορτωμένου, ὡπλισμένου ἢ μή, μόνου ἢ συνωδευμένου·—τὰ ἄρμενα καὶ ἐξάρτια·—τὸ ἐφόπλισμα·—τὰς τροφάς·—τὰ λόγῳ ναυτικοῦ δανείου δοθέντα χρήματα·—τὰς ἀποτε-

λούσας τὸ φορτίον πραγματείας καὶ πᾶν ἄλλο πρᾶγμα δυνάμενον νὰ ἐκτιμηθῇ εἰς χρήματα καὶ ὑποκείμενον εἰς τοὺς θαλασσίους κινδύνους.

Ἐκ τοῦ ἀνωτέρω ἄρθρου ἐξάγεται ὅτι ὁ Ἐμπ. Νόμος προβλέπει μόνον περὶ τῶν ἐκ θαλασσίων κινδύνων ἀσφαλειῶν, καὶ ὅτι αἱ κατὰ τοῦ πυρὸς, τοῦ θανάτου, τῆς πλημμύρας, τῆς ἐπιζωοτίας, τῆς αἰχμαλωσίας καὶ ἄλλων κινδύνων ἀσφάλειαι διέπονται ὑπὸ τῶν γενικῶν ἀρχῶν τοῦ Δικαίου, καθ' ἃς ὁ λαβών τι ἐπί τινι ὑποχρεώσει, ἢ ὁ ἀναδεχθεὶς φύλαξιν κλπ. ὀφείλει ἐν περιπτώσει καθ' ἣν συμβῇ τὸ συμφωνηθὲν, νὰ ἐκτελέσῃ ἀκριβῶς τὰς ὁποίας ἐκ τῶν προτέρων ἀνέλαβεν ὑποχρεώσεις, χωρὶς νὰ δύναται νὰ προτείνῃ μείωσιν τῆς ἀσφαλείας ἕνεκα ὑπερτιμήσεως τοῦ ἀσφαλισθέντος ἀντικειμένου, διότι ἡ τοιαύτη μείωσις μόνον εἰς τὰς θαλασσίους ἀσφαλείας ἐπιτρέπεται, (Ν. 6 καὶ 7, 88 καὶ 89. Βασιλ. 11, 1. Ν. 7. Πανδ. 2, 14. διατ. 27 καὶ 28. cod. 2, 3. διατ. 8. cod. 4, 64. καὶ Ν. 10. Βασιλ. 20, 3. Ν. 13. § 3. Βασιλ. 20, 1. Ν. 1. Βασιλ. 13, 1. Ν. 11. § 1. Πανδ. 19, 1. Ν. 1. § 10, Πανδ. 16, 3. Ν. 9. Βασιλ. 23, 1.).

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 335, ἡ ἀσφάλεια δύναται νὰ γίνῃ ἐπὶ τοῦ ὅλου ἢ μέρους τῶν ἐν τῷ ἄρθρῳ 334 ἀναφερομένων πραγμάτων, συνάμα ἢ καὶ χωριστὰ ἐφ' ἑκάστου αὐτῶν· δύναται νὰ γίνῃ ἐν καιρῷ εἰρήνης, πρὸ τοῦ ἀπόπλου ἢ κατὰ τὸν πλοῦν, δι' ὁλόκληρον τὸν πλοῦν ἢ ἐπὶ χρόνον ῥητόν·—διὰ πάντα πλοῦν καὶ πᾶσαν μετακόμισιν γενομένην διὰ θαλάσσης, διὰ ποταμῶν καὶ διωρύγων πλευστῶν.

Ἐκ τοῦ ἀνωτέρω ἄρθρου καὶ ἐκ τῶν γενικῶν ὁρισμῶν τοῦ ἄρθρου 332, ἐξάγεται ὅτι ὁ δυνάμενος νὰ ζητήσῃ ἀσφάλειαν πρέπει νὰ ἦναι ἰδιοκτήτης τοῦ πράγματος ἢ παραγγελιοδόχος τοῦ ἰδιοκτήτου, ἢ τοὐλάχιστον νὰ ἐνδιαφέρεται ἀμέσως ἐκ τοῦ πράγματος, ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ περὶ ἀσφαλειῶν ἀντικείμενον ἔλαβε μεγάλας διαστάσεις εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ κατέστη τυχηρὸν συνάλλαγμα κερδοσκοπίας, ἕνεκα τούτου ἡ ἐμπορικὴ συνήθεια καθιέρωσεν ὅτι καὶ τρίτος τις δύναται νὰ ἐνεργήσῃ ἀσφάλειαν δι' ἴδιον ἑαυτοῦ λογαριασμὸν ἐφ' ὁποιουδήποτε ἐμπορικοῦ ἢ καὶ πολεμικοῦ πλοίου σταθμεύοντος ἢ διαπλέοντος καὶ νὰ συμφωνήσῃ μετὰ τοῦ ἀσφαλιστοῦ χρόνον κινδύνων, τίμημα ἀσφαλείας, καὶ τίμημα ἀσφαλίστρων διὰ τὴν ἐνδεχομένην περίπτωσιν·— τοιαύτη σύμβασις καίτοι κατακριθεῖσα ὑπό τινων Νομοθεσιῶν, εἶναι ἰσχυρὰ ὡς καθιερωθεῖσα διὰ συνηθείας καὶ ὡς μὴ ἀπαγορευομένη ὑπὸ τῶν ἑλληνικῶν Νόμων δι' ὧν ἐπιτρέπονται αἱ τυχηραὶ συμβάσεις καὶ αὐτὴ ἡ περίδοσις (στοίχημα), ὅταν δὲν ἀντιβαίνωσιν εἰς τὰ χρηστὰ ἤθη. (Ν. 1—4. Πανδ. 11—6.)

Ἡ ἐπὶ τοῦ πλοίου ἀσφάλεια δὲν περιλαμβάνει καὶ τὸ φορτίον, ἐκτὸς

ἐὰν προκύπτῃ ἐκ τῶν γενικῶν ὅρων τοῦ συμβολαίου καὶ ἐκ τῆς ἐκτιμήσεως τοῦ ἀσφαλισθέντος, ὅτι ὁ αὐτὸς ἀσφαλιζόμενος ὢν κύριος τοῦ πλοίου καὶ τοῦ φορτίου ἐζήτησεν ὀλικὴν ἀσφάλειαν ἐν γνώσει τοῦ ἀσφαλιστοῦ.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 336, ἂν ἤθελε γενῆ δόλος εἰς τὴν ἐκτίμησιν τῶν ἀσφαλισθέντων πραγμάτων, ὑποβολή, ἢ παραποίησις, ὁ ἀσφαλιστὴς δύναται νὰ ἐξακριβώσῃ τὴν ἀλήθειαν καὶ νὰ ζητήσῃ τὴν ἐκτίμησιν τῶν πραγμάτων διαφυλαττομένης πάσης ἄλλης πολιτικῆς ἢ ἐγκληματικῆς ἀγωγῆς.

Ἐκ τοῦ ἀνωτέρω ἄρθρου ἐξάγεται ὅτι ὁ ἀσφαλιζόμενος πρέπει νὰ προσέρχηται μὲ καλὴν πίστιν καὶ νὰ παριστᾷ τὴν ἀληθῆ ἀξίαν τῶν ἀσφαλιστέων ἀντικειμένων, τόσῳ μᾶλλον ὅσον αἱ ἀσφάλειαι δὲν γίνονται ἐν ὄψει τῶν πραγμάτων, ἀλλ' ἐπὶ τῇ παραστάσει τοῦ ἀσφαλιζομένου περὶ τοῦ ὅτι τὸ δεῖνα πλοῖον ἢ φορτίον ἐκπλέει ἢ πρόκειται νὰ ἐκπλεύσῃ ἐκ τοῦ δεῖνος λιμένος πρὸς τὸν δεῖνα, ὅτε ὁ ἀσφαλιστὴς δὲν ὀφείλει ἢ νὰ δώσῃ πίστιν εἰς τὰς τοιαύτας παραστάσεις διὰ λογαριασμὸν τοῦ ἀσφαλιζομένου· ἐννοεῖται δ' ὅτι ἐν περιπτώσει κινδύνου ζητούμενος ὁ ἀσφαλιστὴς νὰ πληρώσῃ τὴν σημειωθεῖσαν ἀξίαν, ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐξελέγξῃ ταύτην καὶ νὰ ζητήσῃ τὴν ἀκύρωσιν τῆς ἀσφαλείας, ἐὰν ὑπῆρξε δόλος ἢ ἀπάτη ἐκ μέρους τοῦ ἀσφαλιζομένου, ἄλλως νὰ ζητήσῃ τὴν μείωσιν τῆς ἀσφαλείας (ἄρθρ. 348, 353).

Αἱ ἀνωτέρω ἀρχαὶ ἐφαρμόζονται ὁσάκις ὁ ἀσφαλιστὴς γίνεται ἠχὼ τοῦ ἀσφαλιζομένου· ὅταν ὅμως ὁ ἀσφαλιστὴς εἶδε τὸ ἀσφαλιστέον πρᾶγμα καὶ τὸ παρεδέχθη ὡς ἔχον τὴν παριστανομένην ἀξίαν, ἢ μὴ ἰδὼν τοῦτο ἀπέσχε πάσης ἀσφαλείας μέχρις οὗ ἐπείσθη διὰ καταλλήλων πληροφοριῶν περὶ τῆς ἀξίας τούτου, ἢ τέλος συνεφώνησε νὰ μετατρέψῃ τὸ θετικὸν συνάλλαγμα τῆς ἀσφαλείας εἰς τυχηρὸν διὰ τῆς παραδοχῆς τῆς σημειουμένης ἀξίας καὶ ὑπὸ τὴν συνήθη ἔκφρασιν «ἀξίζει ἢ μὴ» τότε τὸ πρᾶγμα διαφέρει, διότι δὲν δύναται νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι ἔγεινε θῦμα ἀπάτης ἢ δόλου, τοὐναντίον προκύπτει ὅτι ἐν γνώσει τῶν πραγμάτων παρεδέχθη τὴν δηλωθεῖσαν ἀξίαν ὡς πραγματικήν, ἢ τὴν ἐδέχθη ὡς τοιαύτην παραιτηθεὶς ἐκ τῶν προτέρων πάσης ἀμφισβητήσεως τῆς ἀξίας.

Τοιαύτη συμφωνία ὡς ἀποτελοῦσα ἀμφιμερῆ παραδοχὴν τῆς ἀξίας τοῦ ἀσφαλιζομένου πράγματος, ἢ τυχηρὰν σύμβασιν, εἶναι ὑποχρεωτικὴ διὰ τὸν ἀσφαλιστήν, διότι ὁ Νόμος βοηθεῖ αὐτὸν ὁσάκις ἡ ἐκτίμησις γίνεται μονομερῶς δηλ. κατὰ τὴν παράστασιν τοῦ ἀσφαλιζομένου (ἄρθρ. 332, 336, 348 καὶ 353) καὶ οὐχὶ ὅταν τὰ μέρη συνεπείᾳ αὐτοψίας ἢ ἄλλων πληροφοριῶν ἢ κατ' ἀμοιβαίαν πα-

ραδοχὴν ἔμειναν σύμφωνα εἰς τὴν ἐκτίμησιν ἢ παρεδέχθησαν αὐτὴν ὑπὸ τὸν ὅρον «ἀξίζει ἢ μή», καθότι ὅπως ὁ ἀσφαλιστὴς λαμβάνει ἀσφάλιστρα ἐπὶ τῆς παραδεχθείσης ἀξίας (δηλ. τόσα τοῖς 0|0) οὕτως ἐν περιπτώσει κινδύνου ὀφείλει νὰ πληρώσῃ ἀκεραίαν τὴν ποσότητα ἣν διὰ τῶν ἀσφαλίστρων ἐφορολόγει κατὰ τόσα τοῖς 0|0) — πᾶσα δὲ πρότασις τοῦ τοιούτου ἀσφαλιστοῦ ὅτι ἐφ' ὅσον ἐλάμβανεν ἀσφάλιστρα ἐπὶ τῆς παραδεχθείσης ἀξίας ἔχει καλῶς τὸ πρᾶγμα καὶ ὅτι ἐπελθόντος τοῦ δυστυχήματος δικαιοῦται νὰ φιλονεικήσῃ τὴν ἀξίαν, κατὰ δὲ τὰς περιστάσεις καὶ τὸ κῦρος τῆς ἀσφαλείας, εἶναι ἀνήθικος, διότι «ὁ θέλων τὰ καλὰ τοῦ Γιάννη πρέπει νὰ θέλῃ καὶ τὸν Γιάννην» (ἴδε Emerigon κέφ. 9. τμῆμα 5. Ν. 10. Βασιλ. 20, 3. καὶ διατ. 8.-cod. 4. 64) τοῦτο καὶ διὰ συνηθείας καθιερώθη καὶ πλεῖσται ἀσφάλειαι κατὰ ξηρὰν καὶ θάλασσαν γίνονται ὑπὸ τὸν ὅρον «ἀξίζει ἢ μή».

Οἱ πλεῖστοι τῶν συγγραφέων διατείνονται ὅτι ἡ συνθήκη «ἀξίζει ἢ μὴ» καὶ πᾶσα παρομοία, δὲν εἶναι ἱκανὴ ν' ἀποκλείσῃ τὴν ἔνστασιν τοῦ ἀσφαλιστοῦ περὶ ἀκυρώσεως ἢ μειώσεως τῆς ἀσφαλείας ἕνεκα ἐξογκώσεως τῆς ἀξίας τοῦ ἀσφαλισθέντος πράγματος, διότι τὸ συνάλλαγμα τῆς ἀσφαλείας προτίθεται τὴν ἀποφυγὴν τῆς ζημίας καὶ οὐχὶ τὴν κερδοσκοπίαν, καὶ δὲν δύναται νὰ συνομολογηθῇ ἐν εἴδει περιδόσεως (στοιχήματος), διότι ἡ περίδοσις ἀπαγορεύεται ὑπὸ τοῦ Νόμου καὶ ὅτι ἡ τοιαύτη ἐκτίμησις τεκμαίρεται ὡς ἀληθὴς μέχρι τῆς ὑπὸ τοῦ ἀσφαλιστοῦ προσαχθησομένης ἐναντίας ἀποδείξεως (ἴδε Ῥάλλη τόμ. 2. § 739 καὶ 759. καὶ Pardessus § 815 καὶ 821). — Ἡ γνώμη αὕτη τῶν συγγραφέων δὲν εἶναι ὀρθὴ οὐδ' ἀσπαστέα ἐν Ἑλλάδι· α) διότι κατὰ τοὺς Ἑλληνικοὺς Νόμους, ὁ δυνάμενος νὰ μὴ ἀπατηθῇ, ἢ ὁ ἀποδεχόμενος τὸν γενόμενον δόλον, δὲν δύναται νὰ παραπονεθῇ ὅτι ἐξηπατήθη· β') διότι οἱ Ἑλληνικοὶ Νόμοι δὲν ἀπαγορεύουσι τὴν περίδοσιν (στοίχημα) οὐδὲ τὰς τυχηρὰς συμβάσεις, οὐδὲ συγχωροῦσι τὴν μείωσιν τῶν ὑποχρεώσεων ἀλλὰ διατάττουσι τὴν πλήρη ἐκπλήρωσιν αὐτῶν· γ') διότι ἐκ τῶν ἄρθρ. 365 καὶ 367 τοῦ Ἐμπ. Νόμου καθ' ἃς ἐπιτρέπεται ἡ ἀσφάλεια ἐπὶ καλῇ ἢ κακῇ ἀγγελίᾳ, ἐξάγεται ὅτι ὁ Ἐμπ. Νόμος δὲν ἀποκρούει τὰς τυχηρὰς ἀσφαλείας, οὐδὲ τὴν περίδοσιν ἐπὶ τῶν ἀσφαλειῶν καὶ ἑπομένως ἀφοῦ ὁ ἀσφαλιστὴς ἀπεδέχθη τὴν γενομένην ἐκτίμησιν ἢ διὰ τοῦ ὅρου «ἀξίζει ἢ μὴ» παρῃτήθη πάσης ὡς πρὸς τὴν ἐκτίμησιν ἀμφισβητήσεως, καὶ ἔλαβεν ἀσφάλιστρα ἐπὶ τῆς ἐκτιμήσεως ταύτης, εἶναι ὅλως ἄτοπον νὰ φιλονεικῇ τὴν ἀξίαν μετὰ τὴν βλάβην ἢ καταστροφὴν τῶν ἀσφαλισθέντων πραγμάτων, ὅτε καὶ τὰ μέσα τῆς ἀποδείξεως δὲν εἶναι πρόχειρα.

Συμφώνως πρὸς τ' ἀνωτέρω ἡ ἐμπορικὴ συνήθεια παρεδέχθη ὅτι ἐν

ὅρος «ἀξίζει ἢ μὴ» ἢ πᾶσα ἄλλη ταὐτόσημος φράσις, ἀποκρούει πᾶσαν περὶ ἐξογκώσεως τῆς ἀξίας πρότασιν, καθιέρωσε δὲ προσέτι ὅτι δύναται ὁ ἀσφαλιζόμενος νὰ ὁρίσῃ ῥητῶς εἰς τὸ ἀσφαλιστικὸν συμβόλαιον ὅτι προσθέτει καὶ τόσα τοῖς ἑκατὸν περιπλέον ἐπὶ τῆς ἀξίας τῶν ἀσφαλισθέντων ἀντικειμένων· πάντα δὲ τὰ τοιαῦτα συμβόλαια εἶναι ἰσχυρά, διότι ὅπως ὁ ἀσφαλιστὴς εὐηρεστήθη νὰ λαμβάνῃ τόσα τοῖς ἑκατὸν ἐπὶ τῆς δηλωθείσης ἀξίας, λόγῳ ἀσφαλίστρων, οὕτω πρέπει νὰ πληρώσῃ καὶ τὴν δηλωθεῖσαν ἀξίαν ἐν περιπτώσει κινδύνου.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 337, τὰ φορτία τὰ πεμπόμενα ἐκ τῶν λιμένων τῆς Ἀνατολῆς, ἐκ τῶν παραλίων τῆς Ἀφρικῆς, ἢ ἄλλων μερῶν τοῦ κόσμου, εἰς τὴν Εὐρώπην, δύνανται ν' ἀσφαλισθοῦν ἐφ' οἱουδήποτε πλοίου καὶ ἂν γένωσι, χωρὶς σημείωσιν τοῦ πλοίου ἢ τοῦ πλοιάρχου·—εἰς τὴν περίστασιν ταύτην καὶ αἱ πραγμματεῖαι αὐταὶ δύνανται ν' ἀσφαλισθοῦν χωρὶς νὰ σημειωθῇ τὸ γένος καὶ τὸ εἶδος αὐτῶν· τὸ ἀσφαλιστικὸν ὅμως συμβόλαιον πρέπει νὰ φανερώνῃ τὸ ὄνομα ἐκείνου πρὸς τὸν ὁποῖον ἀποστέλλονται ἢ πρέπει νὰ παραδοθοῦν αἱ πραγματεῖαι, ἐκτὸς ἐὰν ὑπάρχῃ ἐναντία συμφωνία εἰς τὸ εἰρημένον συμβόλαιον.

Τὸ ἀνωτέρω ἄρθρον χρήζει ἀπαλείψεως, διότι κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ψηφίσεως τοῦ Ἐμπ. Νόμου ἐν Γαλλίᾳ, τὰ παράλια τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Ἀφρικῆς καὶ τῶν ἄλλων μερῶν τοῦ κόσμου δὲν ἦσαν ὅπως σήμερον τακτοποιημένα ἐμπορικῶς καὶ ναυτικῶς, οὐδὲ ὑπῆρχον ἀτμόπλοια κλπ. ἀλλὰ σήμερον ὅτε τὸ ἐμπόριον καὶ ἡ ναυτιλία προώδευσε καὶ εἰς τὰ ἀπώτατα μέρη τῆς ὑφηλίου καὶ ὅτε τὰ ταχυδρομεῖα καὶ τηλεγραφεῖα μεταβιβάζουσι τάχιον τὰς εἰδήσεις, δὲν ὑπάρχει λόγος τις νὰ γίνωνται ἀτελῶς τὰ τῆς ἀσφαλείας συμβόλαια· — μολοντοῦτο οἱ συγγραφεῖς παραδέχονται ὅτι ὁσάκις ὁ ἀσφαλιζόμενος, διὰ λόγους ἰδιαιτέρους, δὲν θέλῃ νὰ ὁρίσῃ τὸν τόπον τῆς ἐπιβιβάσεως καὶ ἀποβιβάσεως τοῦ φορτίου, δύναται ἰσχυρῶς νὰ συνομολογήσῃ ἀσφάλειαν ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς ἐλευθέρας προσορμίσεως (clause da faire échelle).

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 338, τὸ εἰς ξένα νομίσματα συμφωνηθὲν τίμημα ἀσφαλείας πληρώνεται καθ' ἣν ταῦτα εἶχον ἀξίαν κατὰ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ ἀσφαλ. συμβολαίου.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 339, ἐὰν ἡ ἀξία τῶν πραγματειῶν δὲν ὡρίσθη εἰς τὸ συμβόλαιον, δύναται νὰ βεβαιωθῇ διὰ τῶν τιμολογίων ἢ διὰ τῶν βιβλίων, ἐν ἐλλείψει δὲ τούτων γίνεται ἐκτίμησις κατὰ τὴν ἀγοραίαν τιμὴν τοῦ τόπου καὶ χρόνου τῆς φορτώσεως συμπεριλαμβανομένων τῶν πληρωθέντων δικαιωμάτων καὶ τῶν γενομένων μέχρι τῆς ἐπιβιβάσεως ἐξόδων.

Ἐκ τοῦ ἀνωτέρω ἄρθρου ἐξάγεται ὅτι ἡ εἰς τὸ ἀσφαλ. συμβόλαιον σημείωσις τῆς ἀξίας τῶν ἀσφαλισθέντων πραγμάτων δὲν εἶναι ἀπα-

βαίτητος καὶ ὅτι ἐπιτρέπεται εἰς τὸν ἀσφαλιζόμενον νὰ προσθέσῃ εἰς τὴν τιμὴν τῶν πραγμάτων του ὅσα ἐπλήρωσε δικαιώματα καὶ ἔξοδα μέχρι φορτώσεως.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 340, ἂν ἀσφαλίζωνται πραγματεῖαι ἐξερχόμεναι ἐκ τόπου τινὸς, ὅπου ἡ ἐμπορία γίνεται δι' ἀνταλλαγῆς, χωρὶς νὰ ἐκτιμῶνται εἰς τὸ ἀσφαλιστικὸν, τότε ἡ ἐκτίμησίς των προσδιορίζεται ἐκ τῆς ἀξίας ἐκείνων αἵτινες ἐδόθησαν πρὸς ἀνταλλαγὴν, προστιθεμένων τῶν ἐξόδων τῆς μετακομίσεως.

Παρατηροῦμεν ἐνταῦθα ὅτι τὸ δι' ἀνταλλαγῆς ἐμπόριον ἔπαυσεν ἀφ' ἧς τὸ νόμισμα ἔλαβε γενικὴν κυκλοφορίαν, καὶ ὅτι ὁ κάτοχος πράγματός τινος προβλεφθέντος διὰ χρημάτων ἢ δι' ἀνταλλαγῆς δικαιοῦται ν' ἀσφαλίσῃ τὴν ἀξίαν τοῦ πράγματός του, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ὁποίας προσδιορίζονται τ' ἀσφάλιστρα, ἤτοι δικαιώματα ἀμοιβῆς τόσα τοῖς ἑκατὸν καὶ ἐγγραφῆς τόσα τοῖς χιλίοις καὶ ποσὸν ἀφαιρετέον τόσα τοῖς 0|0 ἐν περιπτώσει πληρωμῆς τῆς ἀσφαλισθείσης ποσότητος κλπ.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 341, ἐὰν τὸ ἀσφαλιστικὸν δὲν ὁρίζῃ παντελῶς τὸν χρόνον τῶν κινδύνων, οὗτοι ἄρχονται καὶ παύουσι καθ' ἃς ἐποχὰς ὁρίζει τὸ ἄρθρ. 328.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 342, ὁ ἀσφαλιστὴς δύναται ν' ἀντασφαλίσῃ εἰς ἄλλους τὰ ὑπ' αὐτοῦ ἀσφαλισθέντα—δύναται δὲ καὶ ὁ ἀσφαλιζόμενος ν' ἀσφαλίσῃ τὰ ἀσφάλιστρα·—τὰ δὲ τῆς ἀντασφαλείας ἀσφάλιστρα δύνανται νὰ ἦναι μικρότερα ἢ μεγαλήτερα παρὰ τὰ τῆς ἀσφαλείας.

Ἐκ τοῦ ἀνωτέρω ἄρθρου ἐξάγεται ὅτι ὁ ἀσφαλιστὴς πλοίων ἢ ἄλλων πραγμάτων μεγάλης ἀξίας, προβλέπων ὅτι ἐν περιπτώσει κινδύνου θέλει ὑποφέρει μεγάλην ζημίαν ἐξ ἧς θέλουσιν ἐξαντληθῆ ἢ ἐλαττωθῆ σπουδαίως τὰ κεφάλαιά του, δύναται ν' ἀντασφαλίσῃ ὅλα ἢ μέρος τῶν ἀσφαλισθέντων πραγμάτων εἰς ἄλλους ἀσφαλιστὰς, ὅπως διαμοιρασθῇ οὕτως ἡ ἐνδεχομένη ζημία·—ἡ δὲ ἐμπορικὴ συνήθεια καθιέρωσεν ὅτι πολλοὶ ἀσφαλισταὶ ἢ πολλὰ ἀσφαλιστικὰ καταστήματα δύνανται νὰ συντρέξωσιν εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἀσφάλειαν, ἤτοι ν' ἀσφαλίσωσι συγχρόνως ἀλληλεγγύως ἢ συμμέτρως ἢ κατὰ τόσα τοῖς ἑκατὸν ἕκαστος, τὴν ἀξίαν τῶν ἀσφαλιστέων πραγμάτων, ὅτε ἡ ἀντασφάλεια καθίσταται περιττὴ, διότι οἱ διάφοροι ἀσφαλισταὶ συνεβλήθησαν ἀπ' εὐθείας μετὰ τοῦ ἀσφαλιζομένου καὶ ἐκανόνισαν ἰδιαιτέρως τὰ μεταξύ των.

Ὁ Νόμος ἐπιτρέπων εἰς τὸν ἀσφαλιζόμενον ν' ἀσφαλίσῃ τ' ἀσφάλιστρα δηλ. ὅσα ἔδωσεν ἢ πρόκειται νὰ δώσῃ εἰς τὸν ἀσφαλιστὴν, ὡς δικαίωμα ἀσφαλείας, σκοπεῖ νὰ προφυλάξῃ τὸν ἀσφαλιζόμενον καὶ ἐκ τῆς ζημίας τῶν ἀσφαλίστρων. Π. χ. ὁ Ἰωάννης ἀσφαλισθεὶς διὰ τὸ πλοῖόν του ἀξίας δραχ. 50,000 δι' ἀσφαλίστρων 10 τοῖς 0|0 ἐπλή-

ρωσεν ἢ ὑπεσχέθη νὰ πληρώσῃ ἀσφάλιστρα δραχ. 5,000 — ταύτας ἀσφαλίζει ἰδιαιτέρως εἰς τὸν ἴδιον ἢ ἄλλον ἀσφαλιστὴν δι' ἄλλων ἀσφαλίστρων καὶ οὕτω καθεξῆς, εἰς τρόπον ὥστε ἂν διασωθῇ τὸ πλοῖόν του θὰ ἐπιβαρυνθῇ καὶ μὲ ἀσφάλιστρα ἀσφαλίστρων, ἂν ὅμως ναυαγήσῃ, θὰ λάβῃ καὶ τὴν ἀξίαν αὐτοῦ καὶ ὅλα σχεδὸν τὰ δοθέντα δι' ἀσφάλιστρα (Pardessus. 763).

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 343. ἂν ἐν καιρῷ εἰρήνης ἤθελε συμφωνηθῇ αὔξησις τῶν ἀσφαλίστρων δι' ἐνδεχόμενον πόλεμον, χωρὶς νὰ προσδιορίζεται εἰς τὰ ἀσφαλιστικὰ ἔγγραφα, τότε τὸ ποσὸν τῆς αὐξήσεως προσδιορίζεται ἀπὸ τὸ Δικαστήριον, λαμβανομένων ὑπ' ὄψιν τῶν κινδύνων, τῶν περιστάσεων καὶ τῶν ἰδιαιτέρων ἑκάστου ἀσφαλιστικοῦ ἐγγράφου ὅρων.

Σημειωτέον ἐνταῦθα ὅτι καὶ οἱ συμβαλλόμενοι εἰσὶν ἐλεύθεροι μετὰ τὴν κατάρτισιν τοῦ ἀσφαλιστικοῦ συμβολαίου, νὰ μεταρρυθμίσωσι τοῦτο κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτοῖς, ἤτοι νὰ μετριάσωσιν ἢ αὐξήσωσι τὸ ἀσφαλισθὲν ἀντικείμενον καὶ τὰς ἀμοιβὰς κλπ. εἴτε καλῶς ἐχόντων τῶν πραγμάτων, εἴτε ἕνεκα νέων λόγων καθιστώντων ἀναγκαίαν τὴν τοιαύτην μεταρρύθμισιν· περὶ τῶν τροποποιήσεων τούτων γίνεται νέον ἀσφαλιστικὸν συμβόλαιον (avenant) ἀκυρουμένου τοῦ πρώτου, ἢ προσθήκη ἐπ' αὐτοῦ.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 344, ἐὰν πραγματεῖαι ἀσφαλισμέναι καὶ διὰ λογαριασμὸν τοῦ πλοιάρχου φορτωμέναι εἰς τὸ παρ' αὐτοῦ κυβερνώμενον πλοῖον ἀπολεσθῶσιν, ὁ πλοίαρχος χρεωστεῖ ν' ἀποδείξῃ εἰς τοὺς ἀσφαλιστὰς τὴν ἀγορὰν αὐτῶν, ἐμφανίζων περὶ τούτου φορτωτικὸν ὑπογεγραμμένον παρὰ δύο ἐκ τῶν ἐπισημοτέρων τοῦ πληρώματος.

Τὸ ἀνωτέρω ἄρθρον ὑποθέτει ὅτι ἡ ἀσφάλεια ἔγεινεν ἐπὶ τῇ παραστάσει τοῦ πλοιάρχου ἢ ἄλλου ἐντολοδόχου αὐτοῦ, χωρὶς νὰ γίνῃ ἀποδοχὴ τῆς δηλωθείσης ἀξίας, ὅθεν ἐὰν ἐν τῷ ἀσφαλιστικῷ ἐγγράφῳ ἐνεκρίθη ἡ δηλωθεῖσα ἀξία, ἢ ἐσημειώθη ὑπὸ τὸν ὅρον «ἀξίζει ἢ μὴ» εἶναι περιττὴ πᾶσα ἄλλη ἀπόδειξις — πᾶσα δὲ παρατήρησις ὅτι οὕτω πως ὁ πλοίαρχος ὅστις κατώρθωσε νὰ ὑπερτιμήσῃ τὰς πραγματείας του καὶ ὅστις ἐξ ἄλλου ἠσφάλισεν ἰδιαιτέρως τὸ πλοῖον καὶ τὰ ἐξάρτιά του, δὲν ἐνδιαφέρεται ἐκ τῆς διασώσεως τοῦ πλοίου καὶ τοῦ φορτίου, ἀλλὰ μᾶλλον ὠφελεῖται ἐκ τῆς ἀπωλείας ἀμφοτέρων καὶ ὅτι ὡς ἐκ τούτου θὰ συντελέσῃ μᾶλλον εἰς τὴν καταστροφὴν τῶν ἀσφαλισθέντων ἀντικειμένων ἢ εἰς ναυταπάτην, δὲν δύναται νὰ εὕρῃ ἠχὼ ἐνώπιον τῆς Δικαιοσύνης· α.) διότι κατ' ἀρχὴν καθιερωμένην διὰ συνηθείας, οἱ ἀσφαλισταὶ δὲν ἀσφαλίζουσιν ὁλόκληρον τὴν ἀξίαν τῶν ἀσφαλιστέων ἀντικειμένων, ἀλλ' ἀφίνουσιν ἀνασφάλιστα τόσα

τοῖς 0/0· (συνήθως 20 τοῖς 0/0) ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς ἀκυρότητος τῆς ἀσφαλείας, ἐὰν δὲν μείνωσι ταῦτα ἐλεύθερα ἀσφαλείας, ὥστε ὁ ἀσφαλιζόμενος ἔχει τὸ ἐνδιαφέρον νὰ φροντίζῃ περὶ τῆς διατηρήσεως καὶ διασώσεως τῶν ἀσφαλισθέντων· 6'.) διότι ὁ ἀσφαλιστὴς ὀφείλει νὰ σκεφθῇ τὰ ἐπακόλουθα πρὶν ἐγκρίνῃ τὴν ἀξίαν ἢ πρὶν θέσῃ τὸν ὅρον «ἀξίζει ἢ μή»· ἄλλως δὲν δύναται νὰ ἔχῃ κανένα παράπονον κατὰ τῶν πράξεων τῆς ἐλευθερότητός του, διότι ἐνῷ ὁ Νόμος ἠθέλησε νὰ τὸν προφυλάξῃ, οὗτος ὀλιγωρῶν εἰς τὰς προτροπὰς τοῦ Νόμου ἢ ἐκ γλίσχρου συμφέροντος κινούμενος, κατεφρόνησε τὰς προτροπὰς τοῦ Νόμου καὶ πρέπει νὰ αἰτιᾶται ἑαυτὸν, διότι κατὰ τὸ κοινὸν λόγιον «ὁ θέλων μουλάριον θέλει καὶ τὰ λακτίσματα αὐτοῦ».

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 345, πάντες οἱ ἐκ τοῦ πληρώματος καὶ οἱ ἐπιβάται οἱ μεταφέροντες ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς πραγματείας ἀσφαλισμένας εἰς τὴν Ἑλλάδα, χρεωστοῦν ν' ἀφίσωσιν εἰς τὸν τῆς φορτώσεως τόπον ἐν φορτωτικὸν παρὰ τῷ ἐκεῖ Ἕλληνι Προξένῳ καὶ ἐν ἐλλείψει τούτου, παρ' ἑνὶ τῶν ἐπισημοτέρων ἐμπόρων Ἑλλήνων, ἢ παρὰ τῇ τοπικῇ ἀρχῇ.

Τὸ ἀνωτέρω ἄρθρον ἐννοεῖ τοὺς ἐπιφορτωτὰς ἠσφαλισμένων πραγματειῶν, ἄλλως οἱ ναῦται καὶ οἱ ἐπιβάται ὀλίγον ἐνδιαφέρονται περὶ τῶν ἀλλοτρίων φορτώσεων καὶ ἀσφαλειῶν — μεταξὺ δὲ πολλῶν φορτωτῶν καὶ ἀσφαλιστῶν τοῦ αὐτοῦ πράγματος, ἀρκεῖ ἡ παρ' ἑνὸς τούτων παράδοσις τοῦ φορτωτικοῦ, ἐπὶ δὲ ἰδιαιτέρων φορτώσεων ἀπαιτεῖται ἡ παρ' ἑκάστου παράδοσις.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 346 ἐὰν ὁ ἀσφαλιστὴς περιπέσῃ εἰς πτώχευσιν πρὶν παρέλθῃ ὁ χρόνος τῶν κινδύνων, ὁ ἀσφαλιζόμενος δύναται νὰ ζητήσῃ ἐγγύησιν, ἢ τὴν διάλυσιν τοῦ συμβολαίου· ἀντιστρόφως δύναται ὁ ἀσφαλιστὴς νὰ ζητήσῃ ἐγγύησιν ἢ διάλυσιν, ὅταν ὁ ἀσφαλιζόμενος πτωχεύσῃ.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 347 τὸ ἀσφαλιστικὸν εἶναι ἄκυρον, ἂν ἔχῃ ἀντικείμενον — τὸν ναῦλον τῶν ἐν τῷ πλοίῳ πραγματειῶν — τὸ ἐκ τῶν πραγματειῶν ἐλπιζόμενον κέρδος — τοὺς μισθοὺς τοῦ πληρώματος — τὰ λόγῳ ναυτικοῦ δανείου ληφθέντα χρήματα — τοὺς τόκους τῶν ναυτικῶν δανείων.

Ἐκ τῶν ὁρισμῶν τοῦ ἀνωτέρου ἄρθρου ἐξάγεται ὅτι οὔτε φανερὰ, οὔτε κεκαλυμμένως ἐπιτρέπεται ν' ἀσφαλίζεται ὁ ναῦλος, τὰ κέρδη, οἱ μισθοὶ, τὰ ληφθέντα ναυτοδάνεια καὶ οἱ τόκοι αὐτῶν, διότι ταῦτα δὲν θεωροῦνται κεκτημένα καὶ διότι ἐξαιροῦνται τῆς ἀσφαλείας, ὅπως ὁ πλοίαρχος, οἱ ναῦται καὶ οἱ φορτωταὶ καταβάλλωσι πᾶσαν τὴν ἑαυτῶν προσοχὴν καὶ προσπάθειαν πρὸς εὐόδωσιν τοῦ πλοίου καὶ τοῦ φορτίου — ἀλλ' ὡς πρὸς τὰ κέρδη τῶν πραγματειῶν, ἐπεκράτη

θησεν ἡ συνήθεια ν' ἀσφαλίζωνται ταῦτα, διότι καλῶς ἐξεταζομένου τοῦ πράγματος, τὰ κέρδη ἐνυπάρχουσιν εἰς τὰς πραγματείας, ἄλλως ἡ ἀποστολὴ αὐτῶν ἀπὸ τόπου εἰς τόπον ἤθελε κατασταθῇ ματαία ἐκτὸς δὲ τούτου οἱ φορτωταὶ δὲν ἀναμιγνύονται εἰς τὴν διοίκησιν τοῦ πλοίου·—ἡ δ' ἀπαγόρευσις τῆς ἀσφαλείας τῶν ναυτοδανείων γίνεται μόνον ὡς πρὸς τὸν ναυτοδανειζόμενον διὰ νὰ μὴ ἐξασφαλίζηται οὗτος ἐντελῶς καὶ ἀδιαφορῇ περὶ τῶν κινδύνων, ὡς πρὸς δὲ τὸν ναυτικοδανειστὴν, ἐπιτρέπεται ἡ ἀσφάλεια τοῦ ναυτικοδανείου του· καθόσον δ' ἀφορᾷ τὸν ἐφοπλισμὸν καὶ τὰς τροφὰς τοῦ πλοίου, ἐπιτρέπεται νὰ συμπεριληφθῶσιν εἰς τὴν ἀσφάλειαν τοῦ πλοίου, διότι θεωροῦνται παραρτήματα αὐτοῦ.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 348. πᾶσα ἀποσιώπησις ἢ ψευδολογία τοῦ ἀσφαλιζομένου, πᾶσα διαφορὰ μεταξὺ τοῦ ἀσφαλιστικοῦ καὶ τοῦ φορτωτικοῦ, σμικρύνουσαι τὴν τοῦ ἐνδεχομένου κινδύνου ἔννοιαν, ἢ μεταβάλλουσαι τὸ ὑποκείμενον τοῦ κινδύνου, ἀκυροῦσι τὴν ἀσφάλειαν·— ἡ ἀσφάλεια ἀκυροῦται καὶ ὅταν ἡ ἀποσιώπησις, ἡ ψευδολογία ἢ ἡ διαφορὰ δὲν ἤθελεν ἔχει καμμίαν ἐπιῤῥοὴν εἰς τὴν βλάβην ἢ τὴν ἀπώλειαν τοῦ ἀσφαλισθέντος πράγματος.

Ἐκ τοῦ γράμματος καὶ ἐκ τοῦ πνεύματος τοῦ ἄρθρ. 438 ἐξάγεται προδήλως ὅτι πρόκειται περὶ δολιότητος τοῦ ἀσφαλιζομένου· 1) διότι ἡ λέξις «ἀποσιώπησις» ὑποτίθησι γνῶσιν καὶ ἀπόκρυψιν τοῦ ἐλαττώματος· 2) διότι ἡ λέξις «ψευδολογία» σημαίνει ψευδῆ παράστασιν· 3) διότι αἱ λέξεις «πᾶσα διαφορὰ μεταξὺ τοῦ ἀσφαλιστικοῦ καὶ τοῦ φορτωτικοῦ» ἐξυπακούονται ἐκ τῶν προηγουμένων λέξεων «ἀποσιώπησις καὶ ψευδολογία» τόσῳ μᾶλλον ὅσον ὁ ἀσφαλιζόμενος, καθὸ φορτωτὴς ἢ τοὐλάχιστον κάτοχος τῆς φορτωτικῆς, γνωρίζει τὰ ἐν αὐτῇ περιεχόμενα καὶ προκαλῶν ἀλλοίαν ἀσφάλειαν, ἐξελέγχεται ψευδόμενος.

Μολοντοῦτο οἱ συγγραφεῖς Pardessus § 883. Dalloz droit maritime 1578, 1679 καὶ 1681. Boulay Paty droit maritime tom. 2. sect. 14. Merger diction. assur. § 446 ἀποφαίνονται ὅτι ὁ Νόμος δὲν διακρίνει ἂν ἡ ἀποσιώπησις ἦναι ἀπόῤῥοια δόλου, ἢ ἀμελείας ἢ πλάνης τοῦ ἀσφαλιζομένου, οὔτε ἂν ὡς ἐκ τῆς ἀποσιωπήσεως αὐτῆς ὁ ἀσφαλιστὴς ἤθελεν ὑποφέρει μεγάλην ἢ μικρὰν ζημίαν καὶ ὅτι ἑπομένως πᾶσα ἀποσιώπησις ἐπιφέρει τὸ ἄκυρον τῆς ἀσφαλείας·—τοιαύτην ἀρχὴν καθιέρωσε καὶ ὁ Ἄρειος Πάγος διὰ τῶν ὑπ' ἀριθ. 216 καὶ 329 τοῦ 1861 ἀποφάσεών του εἰπὼν ὅτι ἡ ἀποσιώπησις τοῦ ἀσφαλιζομένου ὅτι τὸ ναυτοδάνειόν του δὲν κατεχωρήθη εἰς τὸ Βιβλιάριον (Libretto) ἀκυροῖ τὴν ἀσφάλειαν, διότι τὸ ἄρθρ. 348 ἐπιβάλλει εἰς τὸν ἀσφαλιζόμενον, καὶ μόνον εἰς αὐτὸν, τὴν ὑποχρέωσιν εἴτε ἐρωτηθῇ, εἴτε μὴ, νὰ μὴ κρύψῃ τι δυνάμενον νὰ ἐλαττώσῃ εἰς τὴν ἰδέαν τοῦ ἀσφαλιζον-

τος τὸν ἐνδεχόμενον κίνδυνον, ἢ νὰ μεταβάλῃ τὸ ὑποκείμενον αὐτοῦ.— ἡ δὲ παρασιώπησις εἶναι σπουδαία, διότι ὁ ἀσφαλιστὴς ἐδικαιοῦτο νὰ θεωρῇ τὸ ναυτοδάνειον ὡς ἐγγεγραμμένον καὶ ὡς χαῖρον τὸ προνόμιον τοῦ ἄρθρ. 191 ὅπερ δὲν χαίρουσι τὰ μὴ ἐγγεγραμμένα.

Αἱ ἀποφάσεις αὗται δὲν φαίνονται ὀρθαὶ δι' οὓς ἀνωτέρω ἐξεθέσαμεν λόγους, καὶ διότι ἂν ἡ ἀποσιώπησις προέρχηται ἐξ ἀγνοίας, ἢ διότι τὰ μέρη δὲν ἐθεώρησαν ἀναγκαίαν τὴν ὕπαρξιν ἑνὸς πλεονεκτήματος, δι' ἐρωτήσεων καὶ ἀπαντήσεων, δὲν ὑπάρχει λόγος πρὸς ἀκύρωσιν τῆς ἀσφαλείας, καθότι ἐν ἐλλείψει εἰδικῶν συμφωνιῶν, ὑποτίθεται ὅτι ἐζητήθη ἀσφάλεια ἁπλοῦ ναυτοδανείου καὶ δὲν δύναται ὁ ἀσφαλιστὴς νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι εἶχεν ἐν τῷ νῷ ὅτι ἀσφαλίζει προνομιοῦχον ναυτοδάνειον, διότι τότε ἔπρεπε νὰ ζητήσῃ πληροφορίας καὶ οὐχὶ βραδέως νὰ ζητῇ ὠφέλειαν ἐκ τῆς ἀμελείας του· — ὅπως δ' ὁ Ἄρειος Πάγος ἐξέλαβε τὴν λέξιν «ἀποσιώπησις» κατέστησε ματαίαν τὴν λέξιν «ψευδολογία», διότι ἐθεώρησεν ὡς ψευδολογίαν τὴν ἀποσιώπησιν, ἐνῷ ὁ Νόμος ὁμιλεῖ διαζευτικῶς. Θεωροῦμεν δ' ἐσφαλμένας τὰς γνώμας τῶν ἀνωτέρω συγγραφέων καὶ τὰς ἀποφάσεις τοῦ Ἀρείου Πάγου καὶ διὰ τὸν ἑξῆς οὐσιωδέστατον λόγον, καθόσον ἐὰν ὁ ἀσφαλιζόμενος δὲν συγγινώσκηται ὡς πρὸς τὴν ἐξ ἀγνοίας ἢ λήθης ἢ ἀμελείας ἀποσιώπησιν ἢ παράστασιν γεγονότων συντελούντων εἰς τὴν σμίκρυνσιν τοῦ κινδύνου, τότε ὅλαι αἱ ἀσφάλειαι ἤθελον εἶσθαι ἄκυροι δυνάμει τοῦ ἄρθρ. 348 καὶ ἤθελον μείνει ἐν ἀχρηστίᾳ τ' ἄρθρα 357 καὶ 358 περὶ μειώσεως τῆς ἀσφαλείας.

Κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 497 τοῦ 1866 ἀπόφ. τοῦ Ἐμποροδικείου Πατρῶν, ἡ ἐν τῷ ἀσφαλιστικῷ συμβολαίῳ ψευδὴς παράστασις τῆς ἡλικίας τοῦ πλοίου (ὡς νεωτέρου) ἐπιφέρει τὸ ἄκυρον τῆς ἀσφαλείας (ἄρθρ. 348 τοῦ Ἐμπ. Νόμου).

Περὶ τῶν ὑποχρεώσεων τοῦ ἀσφαλιστοῦ καὶ τοῦ ἀσφαλιζομένου.

Ἄρθρ. 349—368.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 349, ἐὰν δι' ὁποιονδήποτε λόγον ὁ πλοῦς διακόπῃ πρὶν ἐκπλεύσῃ τὸ πλοῖον, ἡ ἀσφάλεια ἀκυροῦται, ὁ δὲ ἀσφαλιστὴς λαμβάνει ἥμισυ τοῖς ἑκατὸν ἐπὶ τῆς ἀσφαλισθείσης ποσότητος (ἐκτὸς ἐὰν τὰ διὰ τὸν πλοῦν ἀσφάλιστρα ἦσαν ὀλιγώτερα, ὅτε ὁ ἀσφαλιστὴς δὲν δύναται νὰ κερδοσκοπήσῃ ἐκ τῆς περιστάσεως ἀλλὰ θὰ λάβῃ τὰ συμφωνηθέντα ἀσφάλιστρα ὡσανεὶ ἐταξείδευσε καὶ εὐωδόθη τὸ ἀσφαλισθέν).

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 350. λογίζονται εἰς βάρος τῶν ἀσφαλιστῶν (ἄνευ

διακρίσεως ἀξίας) πᾶσα φθορὰ καὶ βλάβη προξενηθεῖσα εἰς τ' ἀσφαλισθέντα πράγματα ἐκ τρικυμίας, ναυαγίας, καθίσματος, τυχαίας συγκρούσεως, βιαίας ἀλλαγῆς πορείας, πλοῦ, ἢ πλοίου, χύσεως πυρὸς, ἁλώσεως, διαρπαγῆς, ἐμποδίσεως γενομένης κατὰ διαταγὴν δυνάμεώς τινος, διακηρύξεως πολέμου, ἀντεκδικήσεως, καὶ ἐν γένει ἐκ παντὸς ἄλλου θαλασσίου συμβεβηκότος (ἐκτὸς ἐὰν οἱ συμβαλλόμενοι ἐξήρεσαν ῥητῶς τὰς δεῖνα ἢ δεῖνα περιπτώσεις, ὅτε ἡ ἐξαίρεσις ἰσχύει, πάρεκτὸς τῆς συνθήκης καθ' ἣν ὁ ἀσφαλιστὴς δὲν ὑπόκειται εἰς πληρωμὴν ἀβαρίας ἐξ ἐκείνων αἵτινες δίδουσιν ἀφορμὴν εἰς ἐγκατάλειψιν, διότι πᾶσα τοιαύτη συνθήκη ἀκυροῦται ὑπὸ τοῦ ἄρθρ. 409).

Κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 140, τοῦ 1869, ἀπόφασιν τοῦ Ἀρείου Πάγου ὅταν εἰς τὸ ἀσφαλιστικὸν συμβόλαιον γίνεται μνεία ὅτι ὁ ἀσφαλιστὴς δὲν ἀναδέχεται ἄλλον κίνδυνον, πλὴν τῶν θαλασσίων κινδύνων, δὲν εἶναι ὑπόχρεως εἰς ἀποζημίωσιν διὰ τὴν ἀπὸ τοῦ φορτωθέντος γρούππου ἀφαίρεσιν χρυσῶν νομισμάτων καὶ τὴν ἀντικατάστασιν αὐτῶν διὰ μολύβδου, διότι ἡ τοιαύτη ἀφαίρεσις δὲν συναριθμεῖται ὑπὸ τοῦ Νόμου μεταξὺ τῶν θαλασσίων κινδύνων.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 351, ἡ ἀλλαγὴ πορείας, πλοῦ, ἢ πλοίου, καθὼς καὶ πᾶσα φθορὰ καὶ βλάβη, προερχομένη ἐξ αἰτίας τοῦ ἀσφαλιζομένου δὲν λογίζονται εἰς βάρος τοῦ ἀσφαλιστοῦ·—οὗτος μάλιστα κερδαίνει τ' ἀσφάλιστρα ἂν ἡ ἐποχὴ τῶν κινδύνων ἤρχισεν.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 352 ἡ φύρα, ἡ ἐλάττωσις καὶ ἡ φθορὰ αἱ προερχόμεναι ἐξ ἰδίου ἐλαττώματος τοῦ πράγματος καὶ αἱ ζημίαι αἱ προξενούμεναι ἐξ αἰτίας πράξεώς τινος ἢ ἐλλείψεως τῶν ἰδιοκτητῶν, ναυλωτῶν ἢ φορτωτῶν, δὲν λογίζονται εἰς βάρος τῶν ἀσφαλιστῶν.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 353, ὁ ἀσφαλιστὴς δὲν εἶναι ὑπεύθυνος περὶ τῶν τοῦ πλοιάρχου καὶ τοῦ πληρώματος παραβάσεων καὶ ἐλλείψεων τῶν γνωρισμένων ὑπὸ τὸ ὄνομα ναυταπάτη, ἂν δὲν ὑπάρχῃ ἐναντία συμφωνία.

Κατ' ἀνακεφαλαίωσιν τῶν ἀνωτέρω ἄρθρων 351—353, παρατηροῦμεν ὅτι ἂν καὶ κατὰ τὸ ἄρθρον 350, εἰς βάρος τοῦ ἀσφαλιστοῦ εἶναι αἱ ἐξ ἀνωτέρας βίας προελθοῦσαι φθοραὶ καὶ βλάβαι, οὐχ ἧττον δὲν ἕπεται ἐκ τούτου ὅτι αἱ ἐξ ἄλλων αἰτιῶν, οἷον παραδρομῶν καὶ παραλείψεων τοῦ πλοιάρχου ἢ τοῦ πληρώματος προελθοῦσαι φθοραὶ καὶ βλάβαι λογίζονται πάντοτε εἰς βάρος τοῦ ἀσφαλιζομένου, διότι τὰ μὲν ἄρθρα 351 καὶ 352 κάμνουσι τὴν διάκρισιν ὅτι ἂν αὗται προέρχωνται ἐξ αἰτίας τοῦ ἀσφαλιζομένου ἢ ἐξ αἰτίας ἢ ἐλλείψεως τῶν ἰδιοκτητῶν, ναυλωτῶν, ἢ φορτωτῶν, δὲν λογίζονται εἰς βάρος τοῦ ἀσφαλιστοῦ, τὸ δὲ ἄρθρον 353, ἀπαλλάττει τὸν ἀσφαλιστὴν ἐκ

τῶν παραβάσεων καὶ ἐλλείψεων τοῦ πλοιάρχου καὶ τοῦ πληρώματος τῶν ἀποτελουσῶν ναυταπάτην.

Ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν ἄρθρων τούτων ἐξάγεται ἀδιστάκτως ὅτι ὁσάκις προκύψῃ βλάβη ἢ φθορὰ ἐπὶ τῶν ἠσφαλισμένων πραγμάτων ἐξ αἰτίας τοῦ ἀσφαλιζομένου, ὁ ἀσφαλιστὴς δὲν ὀφείλει ν' ἀποζημιώσῃ αὐτὸν διὰ τὰς συνεπείας τῆς ὑπαιτιότητός του (καὶ τοῦτο εἶναι νόμιμον καὶ δίκαιον). ὅταν ὅμως ἡ βλάβη καὶ ἡ φθορὰ προέκυψαν ἐκ παραδρομῶν ἢ ἐλλείψεων τοῦ πλοιάρχου ἢ τοῦ πληρώματος, μὴ ἀποτελουσῶν ναυταπάτην, τότε τὸ πρᾶγμα διαφέρει, διότι πρέπει νὰ ἐξετασθῇ ἡ σχέσις τοῦ ἀσφαλιζομένου ἀπέναντι τοῦ παραδραμόντος πλοιάρχου ἢ πληρώματος· ὅθεν 1) ἐὰν ἀσφαλιζόμενος ἦναι αὐτὸς οὗτος ὁ πλοίαρχος, ὡς ἰδιοκτήτης τοῦ ἠσφαλισμένου πλοίου ἢ φορτίου, ἐνέχεται βεβαίως διὰ τὰς ἰδίας καὶ τὰς τοῦ πληρώματος παραδρομὰς καὶ παραλείψεις καὶ δὲν δύναται ν' ἀποζημιωθῇ παρὰ τοῦ ἀσφαλιστοῦ· 2) ἐὰν ὁ ἀσφαλιζόμενος ἦναι ἰδιοκτήτης ἢ ἐφοπλιστὴς τοῦ ἀσφαλισμένου πλοίου, εὐθύνεται βεβαίως διὰ τὰς παραδρομὰς τοῦ πλοιάρχου καὶ τοῦ πληρώματος καὶ δὲν δύναται νὰ ἔχῃ κάμμίαν ἀπαίτησιν κατὰ τοῦ ἀσφαλιστοῦ, διότι τότε καὶ ὁ ἀσφαλιστὴς θ' ἀντιτάξῃ κατ' αὐτοῦ τὴν ἐκ παραδρομῶν τοῦ πλοιάρχου καὶ τοῦ πληρώματος εὐθύνην τοῦ ἰδιοκτήτου ἢ τοῦ ἐφοπλιστοῦ καὶ οὕτω παρίστανται δύο ἴσαι ἀνταπαιτήσεις αἵτινες συμψηφίζονται αὐτοδικαίως· 3) ἐὰν ὁ ἀσφαλιζόμενος ἦναι ἁπλοῦς φορτωτὴς ὅστις φορτώσας τὰς πραγματείας του εἰς τὸ πλοῖον καὶ ἀσφαλίσας ταύτας ἐφησυχάζει, τότε ὑπάρχει σπουδαία διαφορά, διότι ἂν καὶ κατ' ἀρχὴν ὁ πλοίαρχος ἀντιπροσωπεύει καὶ τὸν φορτωτήν, οὐχ ἧττον μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ φορτωτοῦ γενομένην ἀσφάλειαν τοῦ φορτίου ὑποκαθίσταται εἰς τὴν θέσιν τοῦ φορτωτοῦ ὁ ἀσφαλιστὴς καὶ κατὰ συνέπειαν πᾶσα παραδρομὴ ἢ παράλειψις τοῦ πλοιάρχου ἢ τοῦ πληρώματος ἐπιβαρύνει τὸν ἀσφαλιστήν, ὅστις ἔχει προσωπικὴν ἀπαίτησιν κατ' αὐτοῦ καὶ τῶν ἰδιοκτητῶν τοῦ πλοίου (ἄρθρ. 216, 221, 222, 228).

Οἱ συγγραφεῖς καίτοι παραδεχόμενοι ὅτι ὁ ἀσφαλιστὴς τίθεται εἰς τὴν θέσιν τοῦ ἀσφαλιζομένου (ἴδε Pardessus § 769) οὐχ ἧττον παραδέχονται κατ' ἀντίφασιν καὶ ὅλως ἀναιτιολογήτως ὅτι ὁ ἀσφαλιστὴς δὲν ἐνέχεται ἐκ τῶν σφαλμάτων τοῦ πλοιάρχου καὶ τοῦ πληρώματος (Pardessus 771 καὶ 772. Bedarride Nº 1270. καὶ Ῥάλλη τόμ. 2. § 777) καὶ ἐπιρρίπτουσι τὴν εὐθύνην εἰς βάρος τοῦ δυστυχοῦς φορτωτοῦ ἐπὶ λόγῳ ὅτι οὗτος θεὶς τὰ ἐμπορεύματά του ἐπί τινος πλοίου ὑποτίθεται ὅτι διορίζει ἐπίτροπόν του τὸν πλοίαρχον διὰ τὴν μετακόμισιν, προφύλαξιν καὶ ἀσφάλειάν των· ἀλλ' ἀφοῦ ὁ φορτωτὴς ἀνέθηκε τὴν φροντίδα καὶ εὐθύνην ταύτην εἰς τὸν ἀσφαλιστὴν δὲν ὑπάρ-

χει πλέον ὁ λόγος τοῦ νὰ ὑφίσταται τὴν εὐθύνην ταύτην ὁ φορτωτής, ἐκτὸς ἐὰν ἐπέβη τοῦ πλοίου ἢ διώρισεν ἐπιφορτωτὴν καὶ ἐκ τῶν διαταγῶν αὐτοῦ ἢ τοῦ ἐπιφορτωτοῦ προέκυψεν ἡ βλάβη ἢ ἡ φθορὰ τοῦ φορτίου.

Τὸ ζήτημα τοῦτο ἐξαρτᾶται προδήλως ἐκ τοῦ ζητήματος ἂν μετὰ τὴν ἀσφάλειαν τοῦ φορτίου ὁ πλοίαρχος ἀντιπροσωπεύῃ τὸν φορτωτὴν ἢ τὸν ἀσφαλιστήν, ἀφοῦ δὲ οἱ συγγραφεῖς παραδέχονται, καὶ δικαίως, ὅτι ὁ φορτωτὴς ὑποκαθίστησιν εἰς τὴν θέσιν του τὸν ἀσφαλιστήν, εἶναι ἀναχρονολογικὸν καὶ ἀνακόλουθον νὰ παραδέχωνται ὅτι ὁ ἀσφαλιστὴς δὲν ἐνέχεται διὰ τὰς παραδρομὰς τοῦ πλοιάρχου καὶ τοῦ πληρώματος.

Αὕτη βεβαίως εἶναι ἡ ἀληθὴς ἔννοια τῶν ἄρθρων 350 — 353, διότι ἐνῷ διὰ τοῦ ἄρθρου 350 ὡρίσθησαν αἱ ἐξ ἀνωτέρας βίας προκύπτουσαι βλάβαι καὶ φθοραὶ καὶ ἐπεῤῥίφθησαν εἰς βάρος τοῦ ἀσφαλιστοῦ, διὰ τῶν ἑπομένων ἄρθρων ὡρίσθησαν καὶ πᾶσαι αἱ ἄλλαι αἰτίαι καὶ ἀπεῤῥίφθησαν εἰς βάρος τῶν παραιτίων, διὰ δὲ τοῦ ἄρθρου 353 ἀπηλλάγη ὁ ἀσφαλιστὴ, ἀπέναντι τοῦ ἀσφαλιζομένου, ἐκ τῶν παραβάσεων καὶ ἐλλείψεων τοῦ πλοιάρχου καὶ τοῦ πληρώματος τῶν ἀποτελουσῶν τὸ ἔγκλημα τῆς ναυταπάτης (ἴδε Νόμον 30 Μαρτίου 1845 περὶ ναυταπάτης καὶ πειρατείας) καὶ οὐχὶ τῆς λεγομένης πολιτικῆς ἢ ἀστυκῆς ναυταπάτης, ἣν ἔπλασαν οἱ συγγραφεῖς, διότι ὅσαι παραδρομαὶ καὶ παραλείψεις δὲν ἀποτελοῦν ἔγκλημα, δὲν πρέπει νὰ προσαγορευθῶσι μὲ τὸν τίτλον «ναυταπάτη»· ὅθεν ἐὰν ὁ πλοίαρχος ἐκ κουφότητος μετέβαλε πορείαν, ἢ προσέλαβεν ἀνίκανον πρωρέα, ἢ διέκοψε πρὸς καιρὸν τὸν πλοῦν του, ἢ δὲν ἔκαμεν ἀναγκαίας ἐπισκευάς, ἢ ἔκθεσιν ἐπισκέψεως, ἢ δὲν συνεμορφώθη μὲ τοὺς θαλασσίους ἢ λιμενικοὺς κανονισμοὺς κλπ. κλπ. καὶ ὡς ἐκ τούτων ἐβλάβησαν ἢ ἀπωλέσθησαν πραγματεῖαι, ὁ ἀσφαλιστὴς ὀφείλει ν' ἀποζημιώσῃ τὸν φορτωτὴν ὅστις δὲν παρηκολούθησεν οὔτε ὀφείλει νὰ παρακολουθῇ τὸ πλοῖον καὶ ὅστις ἐξ ἄλλου δὲν πταίει διὰ τὰς τοιαύτας ὅλως ἀπροόπτους παραδρομὰς τοῦ πλοιάρχου καὶ δὲν πρέπει νὰ ὑποφέρῃ τὰς συνεπείας αὐτῶν, ἀφοῦ ἐνήργησεν ἀσφάλειαν καὶ ὑποκατέστησεν εἰς τὴν θέσιν του τὸν ἀσφαλιστήν· ὅθεν καὶ αἱ ὑπ' ἀριθ. 260 τοῦ 1864 καὶ 301 τοῦ 1868 ἀποφ. τοῦ Ἀρ. Πάγου δι' ὧν ἀπεφασίσθη ὅτι πᾶσα παράβασις καὶ ἔλλειψις τοῦ πλοιάρχου ἢ τοῦ πληρώματος, μὴ τιμωρουμένη ποινικῶς, ἀποτελεῖ οὐχ ἧττον ἀστυκὴν ναυταπάτην (διάφορον τῆς ποινικῶς κολαζομένης) μὴ οὖσαν εἰς βάρος τοῦ ἀσφαλιστοῦ, εἶναι προδήλως λανθασμέναι, διότι τὸ ἄρθρ. 353 δὲν κάμνει τοιαύτην διάκρισιν, οὔτε ἀπαλλάττει τὸν ἀσφαλιστὴν γενικῶς ἐκ τῶν παραβάσεων καὶ ἐλλείψεων τοῦ πλοιάρχου εἰμὴ μόνον ἐξ ἐκείνων αἵτινες ἀποτελοῦν ναυταπάτην· — ἄλλως ἐὰν τὸ ἄρθρ. 353 ἠννόει ὅλας τὰς

παραβάσεις καὶ ἐλλείψεις τοῦ πλοιάρχου καὶ τοῦ πληρώματος, δὲν ἤθελε κάμει τὴν διαστολὴν » τῶν γνωρισμένων ὑπὸ τὸ ὄνομα «ναυταπάτη»· — οὔτε εἶναι νομίμως δυνατὸν νὰ παραδεχθῇ τις ὅτι εἰς τὴν λέξιν «ναυταπάτη» ἥτις ὑπονοεῖ δόλον, συμπεριλαμβάνονται καὶ αἱ ἐκ κουφότητος ἢ ἐξ ἀπροσεξίας ζημίαι, διότι τὸ τοιοῦτον ἀντιβαίνει εἰς τὰς γενικὰς ἀρχὰς τοῦ Δικαίου (ἴδε καὶ ἄρθρ. 1, 38 καὶ 81 τοῦ Ποιν. Νόμου).

Συμφώνως πρὸς τὰ ὡς ἀνωτέρω ἕπεται ὅτι καὶ ἂν τρίτος τις, ἔστω καὶ ἐπιβάτης, καταστῇ παραίτιος τῆς βλάβης ἢ φθορᾶς τῶν ἠσφαλισμένων πραγμάτων, ἐνέχεται ὁ ἀσφαλιστὴς πρὸς τὸν ἀσφαλιζόμενον (Pardessus 771 καὶ Ῥάλλη 777), διότι καὶ ἡ περίστασις αὕτη θεωρεῖται ὡς θαλάσσιον δυστύχημα.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 354, ὁ ἀσφαλιστὴς δὲν ὑπόκειται εἰς ἔξοδα ναυαγίας καὶ ῥυμουλκίας, οὐδ' εἰς τέλη ἀφορῶντα τὸ πλοῖον καὶ τὰς πραγματείας.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 355, εἰς τὸ ἀσφαλιστικὸν ἔγγραφον πρέπει νὰ σημειώνωνται αἱ εἰς φθορὰν, ἐλάττωσιν ἢ ῥεῦσιν ὑποκείμεναι πραγματεῖαι, οἷον γεννήματα, ἅλας, ῥευστὰ κλπ. ἄλλως οἱ ἀσφαλισταὶ δὲν εἶναι ὑπεύθυνοι περὶ τῆς ἐνδεχομένης βλάβης ἢ φθορᾶς τῶν προϊόντων τούτων, ἐκτὸς ἐὰν ὁ ἀσφαλιζόμενος ἠγνόει τὸ εἶδος τοῦ φορτίου, ὅταν ὑπεγράφη τὸ ἀσφαλιστικόν· — (ἐννοεῖται δ' ὅτι ὁ ἀσφαλιστὴς ἐνέχεται διὰ τὴν ἐκ θαλασσίων δυστυχημάτων βλάβην ἢ φθορὰν αὐτῶν, διότι ὁ Νόμος ἀποκρούει τὴν ἀποζημίωσιν τῆς ὡς ἐκ τῆς φυσικῆς ἰδιότητος βλάβης ἢ φθορᾶς).

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 356, ἐὰν ἡ ἀσφάλεια ἦναι ἀμφοτερόπλους (pour l'aller et le retour) τὸ δὲ πλοῖον φθάσαν ἔνθα διευθύνετο δὲν φορτωθῇ ἢ φορτωθῇ ἐλλειπῶς κατὰ τὴν ἐπάνοδον, ὁ ἀσφαλιστὴς λαμβάνει μόνον τὰ δύο ἀνάλογα τρίτα τῶν συμφωνηθέντων ἀσφαλίστρων, ἂν δὲν ὑπάρχῃ ἐναντία συμφωνία.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 357, ἀσφαλιστικὸν ἢ ἀντασφαλιστικὸν συμβόλαιον γενόμενον περὶ ποσότητος ὑπερβαινούσης τὴν ἀξίαν τῶν φορτωθέντων πραγμάτων, εἶναι ἄκυρον ὡς πρὸς μόνον τὸν ἀσφαλιζόμενον, ἐὰν ἀποδειχθῇ ὅτι ὑπάρχει δόλος ἢ ἀπάτη ἐκ μέρους του.

Ἐπενθυμίζομεν ἐνταῦθα ὅσα ἐν σελ. 274—276 ἐξεθέσαμεν ὅτι ἡ ἐκ μέρους τοῦ ἀσφαλιστοῦ ἔγκρισις τῆς δηλωθείσης ἀξίας, ἢ ὁ ὅρος «ἀξίζει ἢ μὴ» ἀποκλείει πᾶσαν περὶ ἀκυρότητος πρότασιν, διότι δὲν ὑπάρχει δόλος ἢ ἀπάτη.

Ἡ ἀνωτέρω ἀκυρότης ἀφορᾷ μόνον τὸν ἀσφαλιζόμενον, ὅ ἐστιν ὁ μὲν ἀσφαλιστὴς καλῶς λαμβάνει ἀσφάλιστρα, ὁ δ' ἀσφαλιζόμενος δὲν δύναται νὰ ζητήσῃ τὴν ἀσφαλισθεῖσαν ποσότητα, ὡς δόλιος καὶ ἀπατεών.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 358, ἂν δὲν ὑπάρχῃ οὔτε δόλος, οὔτε ἀπάτη, τὸ συνάλλαγμα ἰσχύει μέχρι τῆς συμπληρώσεως τῆς τῶν φορτωμένων πραγμάτων ἀξίας, κατὰ τὴν γενομένην ἢ συμφωνηθεῖσαν ἐκτίμησιν·— ἐν περιπτώσει ἀπωλείας τῶν πραγματειῶν ἕκαστος τῶν ἀσφαλιστῶν χρεωστεῖ νὰ συνεισφέρῃ ἀναλόγως τῶν ποσοτήτων τῶν παρ' αὐτοῦ ἠσφαλισμένων·—δὲν δύνανται δὲ νὰ λάβουν ἀσφάλιστρα διὰ τὸ περιπλέον τῆς τιμῆς εἰμὴ μόνον ἥμισυ τοῖς 0/0 λόγῳ ἀποζημιώσεως, (δ ἐστὶν ἡ ἀσφάλεια μειοῦται εἰς τὴν πραγματικὴν ἀξίαν, ἐκτὸς ἐὰν ἡ δηλωθεῖσα ἀξία ἐνεκρίθη, ἢ ἐσημειώθη ὑπὸ τὸν ὅρον «ἀξίζει ἢ μὴ» ὅτε δὲν ἐπέρχεται μείωσις τῆς ἀξίας, ὡς προεξετέθη).

Παρατηροῦμεν ἐνταῦθα ὅτι ὑπάρχουσι καὶ περιπτώσεις καθ' ἃς ἡ ἄδολος ἐξόγκωσις τῆς ἀξίας τοῦ ἀσφαλισθέντος ἀντικειμένου δὲν ἔχει κἀμμίαν ἐπιῤῥοὴν εἰς τὴν μείωσιν τῆς ἀσφαλείας, ὅταν δηλ. ἡ ἀσφάλεια ἐγένετο ἐπὶ μέρους τοῦ ὑπερβαλλόντως ἐκτιμηθέντος ἀντικειμένου, τὸ δὲ μέρος τοῦτο ἐξεταζόμενον ὡς πρὸς τὴν ἀληθῆ ἀξίαν τοῦ ὅλου, δὲν ἀποτελῇ ὑπέρβασιν τῆς ἀναλογίας του. Π. χ. εἰς ἀσφαλιστικόν τι συμβόλαιον ἐξετιμήθη ἓν πλοῖον διὰ δραχ. 70,000 ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ πλοίου ἐζήτησεν ἀσφάλειαν τοῦ ἡμίσεως διὰ δραχ. 20,000· μετὰ τὸ ναυάγιον ἀπεδείχθη ὅτι τὸ πλοῖον δὲν ἤξιζε δραχ. 70,000 ἀλλὰ μόνον 55,000 καὶ ὅτι κατὰ τὴν ἀσφάλειαν ἐγένετο ὑπέρβασις τῆς ἀξίας του κατὰ δραχ. 15,000 ἄνευ δόλου τοῦ ἀσφαλιζομένου. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὁ ἀσφαλιζόμενος δὲν ὀφείλει νὰ ὑποφέρῃ κἀμμίαν μείωσιν τῆς ἀσφαλείας, διότι ἡ ἀληθὴς ἀξία τοῦ πλοίου ἐκ δραχ. 55,000 μεῖον δραχ. 11,000 (διὰ τὸ κατὰ συνθήκην μένον ἀνασφάλιστον 20 τοῖς 0/0) συνίσταται ἐκ δραχ. 44,000, ἄρα ἡ διὰ τὸ ἥμισυ ἀσφάλεια ἐκ δραχ. 20,000 εἶναι ἐντὸς τῶν ὅρων τῆς ἀληθοῦς ἀξίας καὶ δὲν ὑπόκειται εἰς παραμικρὰν μείωσιν, διότι ἡ τοῦ ὅλου ἐκτίμησις θεωρεῖται ὅρος ἐπουσιώδης ἄλλως τε καὶ ἄνευ ἀποτελέσματος, καθότι ἡ μείωσις θὰ γίνῃ μέχρι τῆς πραγματικῆς ἀξίας, ἀλλ' ἡ ἀσφάλεια δὲν ὑπερέβη ταύτην καὶ ἑπομένως δὲν χωρεῖ μείωσις·—ἐσφαλμένως δὲ τὸ Ἐφετεῖον Πατρῶν διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 465 τοῦ 1871 ἀποφάσεώς του ἐμείωσε τὴν ἀσφάλειαν τοῦ ἡμίσεως ἀναλόγως τῆς προσθήκης τῶν δραχ. 15,000 εἰς τὴν ἀξίαν τοῦ ὅλου πλοίου·—τοιαύτη ἀπόφασις ἀποτελεῖ προφανῆ παράβασιν τοῦ ἄρθρου 258 ἐφ' οὗ ἐστηρίχθη, διότι ἡ μείωσις χωρεῖ μέχρι καὶ οὐχὶ δὲ κάτω τῆς πραγματικῆς ἀξίας.

Ἡ ἀνωτέρω ἐξόγκωσις τῆς ἀξίας μὴ ἔχουσα κἀμμίαν ἐπιῤῥοὴν ὡς πρὸς τὴν μείωσιν τῆς ἀσφαλείας, ἔχει πρακτικὴν σημασίαν μόνον ὡς πρὸς τὴν διανομὴν τῶν ναυαγίων καὶ ὡς πρὸς τὴν διανομὴν τοῦ ναύλου τῶν διασωθεισῶν πραγματειῶν, διότι ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ πλοίου, ὅστις δὲν ἔλαβεν ἀσφάλειαν ἐπὶ τοῦ ὅλου, θεωρεῖται ὡς ἀσφαλιστὴς

τοῦ ὑπολοίπου καὶ ἑπομένως ἐν περιπτώσει ναυαγίου δικαιοῦται νὰ λάβῃ μέρισμα ἐκ τῶν λειψάνων τοῦ πλοίου ὡς καὶ ἐκ τοῦ ναύλου τῶν διασωθεισῶν πραγματειῶν, ἀναλόγως τοῦ μὴ ἀσφαλισθέντος μέρους, γιγνομένης τῆς διανομῆς μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ ἀσφαλιστοῦ ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀληθοῦς ἀξίας, ἐκπιπτομένων τῶν σώστρων.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 359, ἂν ἀδόλως ἔγειναν πολλὰ περὶ τοῦ αὐτοῦ φορτίου ἀσφαλιστικά, τὸ δὲ πρῶτον τούτων ἀσφαλίζῃ τὴν ἀξίαν ὅλων τῶν φορτωθέντων πραγμάτων, αὐτὸ καὶ μόνον ἰσχύει·—οἱ ἀσφαλισταὶ οἱ ὑπογράψαντες τὰ μετὰ ταῦτα συμβόλαια ἀπαλλάττονται τῆς ὑποχρεώσεως καὶ δὲν ἀπολαμβάνουσιν εἰμὴ ἥμισυ μόνον τοῖς 0|0 ἐκ τῶν ἀσφαλισθέντων χρημάτων·—ἐὰν τὸ πρῶτον συμβόλαιον δὲν ἀσφαλίζῃ τὸ ὅλον τῆς ἀξίας τῶν φορτωθέντων πραγμάτων, οἱ ἀσφαλισταὶ οἱ ὑπογράψαντες τὰ μετὰ τοῦτο συμβόλαια, εἶναι ὑπεύθυνοι περὶ τοῦ ὑπολοίπου κατὰ τὴν χρονολογικὴν τῶν συμβολαίων τάξιν.

Πρὸς ἐξήγησιν τοῦ ἀνωτέρω ἄρθρου παρατηροῦμεν ὅτι κατ' ἀρχὴν δὲν δύναταί τις ν' ἀσφαλίσῃ ἀντικείμενα μὴ ὄντα ἐκτεθειμένα εἰς θαλασσίους κινδύνους, ἑπομένως ὁ συνομολογήσας ἤδη ἀκεραίαν ἀσφάλειαν ἐπί τινος ἀντικειμένου, δὲν δύναται νὰ ζητήσῃ καὶ δευτέραν ἐπὶ τούτου ἀσφάλειαν, διότι δὲν τρέχει πλέον κινδύνους, ἔχει δὲ μόνον τὸ ὅλως ἰδιαίτερον δικαίωμα νὰ ἐξασφαλισθῇ διὰ τὸ ἀξιόχρεων τοῦ ἀσφαλιστοῦ, ἐὰν συλλάβῃ ὑπονοίας μελλούσης ἀφερεγγυότητος αὐτοῦ.

Ἐὰν ἡ πρώτη ἀσφάλεια ἦτο μερική, ἢ γενικὴ οὖσα περιωρίσθη εἰς μερικὰ εἴδη κινδύνων, ἢ εἰς μερικὸν διάστημα χρόνου ἢ πλοῦ, δύναται ὁ ἀσφαλιζόμενος κατὰ μὲν τὴν πρώτην περίστασιν νὰ ἐνεργήσῃ καὶ ἄλλην ἀσφάλειαν ἐπὶ τῶν ὑπολοίπων, κατὰ δὲ τὴν δευτέραν νὰ ἐξασφαλισθῇ συμπληρωτικῶς καὶ κατὰ τῶν ἄλλων κινδύνων, κατὰ δὲ τὴν τρίτην νὰ ἐξασφαλισθῇ καὶ περὶ τοῦ ὑπολοίπου χρόνου ἢ πλοός, διότι ὅλαι αἱ τοιαῦται πρόσθετοι ἀσφάλειαι εἰσὶν αὐθύπαρκτοι καὶ ἀναπληροῦσι τὸ κενόν.

Συμβαίνει ὅμως ἐνίοτε ἄνευ δόλου τοῦ ἀσφαλιζομένου νὰ γίνωσι πολλαὶ ἀσφάλειαι ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ πράγματος. Π. χ. ὅταν ὁ φορτωτὴς μακρὰν τῶν ἀσφαλιστικῶν καταστημάτων εὑρισκόμενος παρήγγειλε φίλους του πρὸς ἐνέργειαν ἀσφαλείας καί, μὴ λαβὼν ἀπάντησιν παρήγγειλεν ἄλλους, καὶ ἐν ἀγνοίᾳ εὑρισκόμενος ἐνήργησε καὶ οὗτος ἀσφάλειαν ἀλλαχοῦ, συνέπεσε δὲ νὰ κάμῃ ἀσφάλειαν καὶ ὁ παραλήπτης τοῦ φορτίου, ἢ ὁ προκαταβαλὼν ἐπ' αὐτοῦ κλπ. κλπ. — εἰς τοιαύτας περιπτώσεις ἡ πρώτη ἀσφάλεια γενικὴ οὖσα ἰσχύει, ἄλλως ἐὰν αὕτη εὑρεθῇ ἐλλειπὴς ἢ ἀκυρωθῇ, ἰσχύει ἐπιβοηθητικῶς ἡ ἑπομένη καὶ οὕτω καθεξῆς.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 360, ἂν ὑπάρχωσι πράγματα φορτωμένα ὡς πρὸς

τὸ ὅλον τῶν ἀσφαλισθεισῶν ποσοτήτων καὶ ἀπολεσθῇ μέρος αὐτῶν, πληρώνεται τοῦτο παρ' ὅλων τῶν ἀσφαλιστῶν ἀναλόγως τῆς μετοχῆς ἑκάστου.

Τὸ ἄρθρον τοῦτο ἀνάγεται εἰς τὴν περίστασιν καθ' ἣν ἐνηργήθησαν ἀδιαιρέτως πολλαὶ ἀσφάλειαι ἐπὶ ποσοστῶν τοῦ φορτίου χωρὶς νὰ ὁρισθῇ ειδικῶς τὸ μέρος ἑκάστου ἀσφαλιστοῦ. Π. χ. ἐπὶ φορτίου σίτου ἀξίας δραχ. 60 χιλ. εἷς ἀσφαλίζει δραχ. 10 χιλ. ἕτερος 20 χιλ. ἄλλος 30 χιλ. ὅθεν ἂν συμβῇ μερικὴ βλάβη, θεωρεῖται δι' ὅλους πραχθεῖσα καὶ πληρώνεται παρ' ὅλων τῶν ἀσφαλιστῶν, ἀναλόγως τῆς μετοχῆς των, ἤτοι ὁ μὲν θὰ πληρώσῃ τὸ 1/6, ὁ ἕτερος τὸ 1/3 καὶ ὁ ἄλλος τὸ 1/2 τῆς ζημίας.—ἐὰν δ' ἐκ τῶν πολλῶν ἀσφαλιστῶν τοῦ αὐτοῦ ἢ διαφόρου εἴδους φορτίου, ὁ μὲν ἠσφάλισε τόσα δέματα ὑπὸ μάρκαν A, ὁ ἕτερος τόσα δέματα ὑπὸ μάρκαν B, ὁ ἄλλος τόσα κοιλὰ εἰς ἀποθήκην Γ, ἄλλος τόσα κοιλὰ εἰς ἀποθήκην Δ, τότε τὸ πρᾶγμα διαφέρει, διότι ἕκαστος ἀσφαλιστὴς ἠσφάλισεν εἰδικὸν καὶ ὡρισμένον πρᾶγμα καὶ κατὰ συνέπειαν θὰ πληρώσῃ τὴν ζημίαν αὐτοῦ καὶ οὐχὶ τοῦ ἄλλου πράγματος.

Ἐγείρεται τὸ ζήτημα τί θέλει γίνει ἐὰν φορτωτής τις ὁμοειδῶν πραγμάτων οἷον σίτου ἢ καὶ ἄλλων μὴ κεχωρισμένων εἰδῶν, ἐζήτησεν ἀσφάλειαν ἐπί τινος μέρους τοῦ φορτίου. Π. χ. ἐπὶ τοῦ ἡμίσεως ἐκ τοῦ ὅλου ἀδιακρίτως καὶ ἕνεκα θαλασσίου δυστυχήματος ἐβλάφθη τὸ ἥμισυ ἢ ὀλιγώτερον; ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου φρονοῦμεν ὅτι ἐὰν ἡ ζημία δὲν ὑπερέβη τὸ ἀσφαλισθὲν ποσόν, εἶναι ὁλόκληρος εἰς βάρος τοῦ ἀσφαλιστοῦ, διότι οὗτος ἀσφαλίσας ἀδιακρίτως τόσον μέρος τοῦ φορτίου ἐκ θαλασσίων δυστυχημάτων δὲν δύναται νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι τὸ διασωθὲν εἶναι τὸ ἀσφαλισθέν, καθότι ὑποτίθεται ὅτι ὁ ἀσφαλιστὴς ἀναδέχεται νὰ παλαίσῃ κατὰ τοῦ κινδύνου καὶ ὅτι ὁ κίνδυνος ὁρᾷ κατὰ πρῶτον τὸν ἀσφαλιστήν, ὅθεν ἐπὶ ζημίας προτάσσεται ἡ ἀσφάλεια, ἐκτὸς ἐὰν ὑπῆρξεν ἄλλη τις συμφωνία μεταξὺ τῶν μερῶν ἢ ἐὰν παρουσιάζηται περίπτωσις συνεισφορᾶς κατὰ τὰ περὶ ἀβαριῶν καὶ χύσεων ὡρισμένα, ὅτε ὁ ἀσφαλιστὴς οὐδόλως ἀπαλλαττόμενος ἐκ τῆς πρὸς τὸν ἀσφαλιζόμενον πληρωμῆς τῆς ζημίας, δικαιοῦται οὐχ ἧττον νὰ ἐξασκήσῃ τὰ περὶ συνεισφορᾶς δίκαια τοῦ ἀσφαλιζομένου (ἴδε καὶ Pardessus 855).

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 361, ἂν πραγματεῖαι, αἱ ὁποῖαι μέλλουν νὰ φορτωθοῦν εἰς πολλὰ πλὴν ὡρισμένα πλοῖα, ἠσφαλίσθησαν χωριστά, σημειουμένης τῆς ποσότητος τῆς εἰς ἕκαστον τῶν πλοίων τούτων ἀσφαλισθείσης, τὸ δὲ ὅλον τοῦ φορτίου ἐπεβιβάσθη εἰς ἓν μόνον πλοῖον ἢ καὶ εἰς πολλά, πλὴν ὀλιγώτερα τῶν ἐν τῷ συμβολαίῳ ὁρισθέντων, ὁ ἀσφαλιστὴς δὲν εἶναι ὑπεύθυνος εἰμὴ περὶ μόνης τῆς εἰς τὸ πλοῖον

ἢ τὰ πλοῖα, τὰ λαβόντα τὸ φορτίον, ἀσφαλισθείσης ποσότητος, ἂν καὶ ἤθελαν ἀπολεσθῇ ὅλα τὰ ἐν τῷ συμβολαίῳ ὁρισθέντα πλοῖα·— λαμβάνει δὲ ἥμισυ τοῖς 0/0 ἐκ τῶν ποσοτήτων τῶν ὁποίων ἠκυρώθησαν αἱ ἀσφάλειαι.

Τὸ ἀνωτέρω ἄρθρον ὑποτίθησιν ὅτι ἡ ἀσφάλεια προηγήθη τῆς φορτώσεως καὶ ὅτι κατ' αὐτὴν ὁ ἀσφαλιζόμενος μετέβαλε γνώμην καὶ ἐφόρτωσε τὸ ὅλον φορτίον εἰς ἓν πλοῖον ἢ εἰς ὀλιγώτερα τῶν συμφωνηθέντων, ὅθεν, ἐν περιπτώσει ζημίας, αὕτη θὰ ὑπολογισθῇ ὡσανεὶ ἐγένετο ἡ φόρτωσις εἰς ὅλα τὰ πλοῖα καὶ θὰ πληρώσῃ ὁ ἀσφαλιστὴς μόνον τὴν εἰς τὸ πλοῖον ἢ τὰ πλοῖα ἀσφαλισθεῖσαν ποσότητα καὶ οὐχὶ τὴν περιπλέον φορτωθεῖσαν, διότι ἐδικαιοῦτο νὰ γνωρίζῃ ἐκ τῶν προτέρων τὴν τοιαύτην ὑπερβαρῆ φόρτωσιν διὰ νὰ σκεφθῇ περὶ τῶν συμφερόντων του·—ἐὰν δ' ἀποδειχθῇ ὅτι αἴτιος τῆς ζημίας ἦναι αὐτὸς οὗτος ὁ ἀσφαλιζόμενος ἕνεκα τῆς ὑπερφορτώσεως, ἐξ ἧς ἐπῆλθε τὸ δυστύχημα, τότε ὁ ἀσφαλιστὴς ἀπαλλάσσεται πάσης ὑποχρεώσεως (ἄρθρον 351).

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 362, ἐὰν ὁ πλοίαρχος ἔχῃ τὴν ἄδειαν νὰ εἰσπλέῃ εἰς διαφόρους λιμένας πρὸς συμπλήρωσιν ἢ ἀλλαγὴν τοῦ φορτίου του, οἱ κίνδυνοι τῶν ἀσφαλιζομένων πραγματειῶν δὲν λογίζονται εἰς βάρος τοῦ ἀσφαλιστοῦ, εἰμὴ ἐνόσῳ αὗται ὑπάρχουν ἐν τῷ πλοίῳ, ἐκτὸς ἐὰν ὑπάρχῃ ἐναντία συμφωνία (ὅ ἐστιν ὅτι πᾶσα κατὰ τὴν ἐπιβίβασιν ἢ ἀποβίβασιν ἐπὶ τῆς ξηρᾶς ζημία δὲν ἀφορᾷ τὸν ἀσφαλιζόμενον).

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 363, ἂν ἡ ἀσφάλεια ἔγεινε διὰ ῥητὸν χρόνον καὶ δὲν συνέβη δυστύχημα ἐντὸς αὐτοῦ, ἀπαλλάσσεται πάσης εὐθύνης ὁ ἀσφαλιστὴς, ἐκτὸς ἐὰν διὰ νέας συμφωνίας παρέξετεινε τὸν χρόνον τῶν κινδύνων καὶ ἐντὸς τῆς παρατάσεως συνέβη τὸ δυστύχημα.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 364, ἡ ἀσφάλεια ἰσχύει καθ' ὅλα ἐὰν ὁ πλοῦς συνετμήθη, (ἐκτὸς ἐὰν ἡ συντομὴ αὕτη γενομένη δι' ἀλλαγῆς πορείας κλπ. προσεκάλεσε κίνδυνον ἄρθρ. 351) ἂν ὅμως τὸ πλοῖον ἐστάλη ἀπωτέρω τοῦ ἐν τῷ συμβολαίῳ ὡρισμένου τόπου, διὰ τῆς αὐτῆς ἢ ἄλλης ὁδοῦ, καὶ ἐν τῇ ὑπερβάσει ταύτῃ ὑπέστη ζημίαν, ὁ ἀσφαλιστὴς εἶναι ἀνεύθυνος, διότι μέχρι τοῦ τόπου δι' ὃν οὗτος ἐνήργησεν ἀσφάλειαν, δὲν συνέβη κίνδυνος, ὁ δὲ πέραν τοῦ τόπου τούτου συμβὰς δὲν εἶναι ὁ συμφωνηθείς.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 365, πᾶσα ἀσφάλεια γενομένη μετὰ τὴν ἀπώλειαν ἢ τὴν ἄφιξιν τῶν ἀσφαλισμένων πραγμάτων, εἶναι ἄκυρος, ὅταν ὑπάρχῃ τεκμήριον ὅτι πρὸ τῆς ὑπογραφῆς τοῦ συμβολαίου ἦτο δυνατὸν νὰ ἔχῃ εἴδησιν ὁ μὲν ἀσφαλιζόμενος τῆς ἀπωλείας, ὁ δὲ ἀσφαλιστὴς τῆς ἀφίξεως τῶν ἀσφαλισμένων πραγμάτων.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 366, ὑπάρχει τεκμήριον, ὅταν, λογιζομένων τριῶν τετάρτων τοῦ μυριομέτρου (μιᾶς καὶ ἡμισείας λεύγας) ἀνὰ πᾶσαν ὥραν, χωρὶς βλάβην τῶν ἄλλων ἀποδείξεων, ἐξάγεται ὅτι ἐκ τοῦ τόπου ἔνθα τὸ πλοῖον κατέπλευσεν ἢ ἀπωλέσθη ἢ ὅπου ἔφθασεν ἡ πρώτη περὶ τούτου ἀγγελία, ἦτο δυνατὸν νὰ γενῇ αὕτη γνωστὴ εἰς τὸν τόπον, ὅπου ἔγεινε τὸ ἀσφαλιστικὸν συμβόλαιον, πρὶν τοῦτο ὑπογραφῇ.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 367, ἐὰν ὅμως ἡ ἀσφάλεια ἔγεινεν ἐπὶ καλῇ ἢ κακῇ ἀγγελίᾳ, τὸ ἀνωτέρω τεκμήριον εἶναι ἀπαράδεκτον, τὸ δὲ συμβόλαιον δὲν ἀκυροῦται εἰμὴ ὅταν ἀποδειχθῇ ὅτι ἐγνώριζεν ὁ μὲν ἀσφαλιζόμενος τὴν ἀπώλειαν, ὁ δὲ ἀσφαλιστὴς τὴν ἄφιξιν τοῦ πλοίου πρὶν τῆς ὑπογραφῆς τοῦ συμβολαίου.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 368, ὑπαρχούσης ἀποδείξεως κατὰ τοῦ ἀσφαλιζομένου, οὗτος πληρώνει πρὸς τὸν ἀσφαλιστὴν διπλᾶ τ' ἀσφάλιστρα·— ὑπαρχούσης ἀποδείξεως κατὰ τοῦ ἀσφαλιστοῦ, οὗτος πληρώνει πρὸς τὸν ἀσφαλιζόμενον ποσότητα χρημάτων ἴσην μὲ τὸ διπλοῦν τῶν συμφωνηθέντων ἀσφαλίστρων·—ἐκεῖνος δὲ τούτων κατὰ τοῦ ὁποίου ἔγεινεν ἡ ἀπόδειξις, καταδιώκεται καὶ ἐπὶ πλημμελήματι (ἄρθρον 397 τοῦ Ποιν. Νόμου).

Κατ' ἀνακεφαλαίωσιν τῶν ἀνωτέρω ἄρθρ. 365—367 παρατηροῦμεν ὅτι ἂν καὶ ἐκ τοῦ ἄρθρ. 365 ἠδύνατό τις μετὰ πολλῆς πεποιθήσεως νὰ εἴπῃ ὅτι αἱ λέξεις «τῶν ἠσφαλισμένων, τῶν ἀσφαλισμένων», δὲν ὑπονοοῦσι προτέραν ἀσφάλειαν, ἀλλ' αὐτὴν ταύτην τὴν ἐν ἀγνοίᾳ τῆς ἀπωλείας ἢ ἀφίξεως ἀνασφαλίστων πραγμάτων γενομένην ἀσφάλειαν καὶ ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην νὰ ὑπολάβῃ ὅτι πρόκειται περὶ διαπλέοντος σκάφους ἢ περὶ φορτωθεισῶν πραγματειῶν, ἄνευ ἀσφαλείας, ὧν ἀγνοεῖται ἡ τύχη, καὶ τῶν ὁποίων τὸ πρῶτον ζητεῖται ἡ ἀσφάλεια, τοῦτο δ' εἶναι λογικὸν καὶ σύμφωνον μὲ τὴν κοινὴν πεῖραν, διότι ἀσφάλεια ἐπὶ ἀσφαλείας δὲν γίνεται, ἐνῷ πολλάκις πλοῖα φορτωμένα ἀναχωροῦσιν ἄνευ ἀσφαλείας καὶ ἀσφαλίζονται κατὰ τὸν πλοῦν.— Μολοντοῦτο ἀφοῦ οἱ Συγγραφεῖς παραδέχονται ὅτι πρόκειται περὶ ἀσφαλείας ἠσφαλισμένων ἤδη πραγμάτων, πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι τὸ ἄρθρ. 365 ὑποτίθησι καὶ τὴν περίστασιν καθ' ἣν ἔληξεν ἡ πρώτη ἀσφάλεια καὶ ζητεῖται δευτέρα, διότι ἀγνοεῖται ἂν τὰ πράγματα ἀπωλέσθησαν ἢ ἀφίχθησαν εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον, ἄλλως ἐὰν ἡ δευτέρα ἀσφάλεια ἐγένετο ὑπαρχούσης τῆς πρώτης, εἶναι ἄκυρος, ἢ ἐὰν ἀποδειχθῇ ὅτι τὰ πράγματα ἀπωλέσθησαν ὑπὸ τὸ κράτος τῆς πρώτης ἀσφαλείας, ὑπάρχει κεκτημένον κατὰ τοῦ πρώτου ἀσφαλιστοῦ δικαίωμα περὶ ἀποζημιώσεως, ὅπερ ματαίαν καθίστησι τὴν δευτέραν ἀσφάλειαν.

Προκειμένου δὲ περὶ ἠσφαλισμένων ἤδη πραγμάτων ὧν ἐγένετο δευτέρα ἀσφάλεια ἕνεκα τῆς ἀβεβαιότητος τῆς ἀπωλείας ἢ ἀφίξεως

αὐτῶν, μόνον ἡ ἄγνοια τῶν μερῶν δύναται νὰ δώσῃ κῦρος εἰς τὴν δευτέραν ταύτην ἀσφάλειαν, καὶ ὡς πρὸς τὸ βάρος τῆς ἀποδείξεως αὐτῆς ὁ Νόμος καθιέρωσε τεκμήριον κατὰ τοῦ ἀσφαλιζομένου ἕνεκα τῆς ἀποστάσεως, ὅθεν ἐὰν ἡ ἀπόστασις δὲν ἦναι ἀνωτέρα τοῦ διαστήματος τοῦ ἄρθρ. 366 ὀφείλει ὁ ἀσφαλιζόμενος ν' ἀποδείξῃ ὅτι διετέλει εἰς πραγματικὴν ἄγνοιαν τῆς ἀπωλείας ἢ ἀφίξεως τῶν πραγμάτων (ὁριζομένων τῶν περιστατικῶν τῆς τοιαύτης ἀγνοίας) ἐὰν δ' ἡ ἀπόστασις ἦναι μεγαλητέρα, ὀφείλει ὁ ἀσφαλιστὴς ν' ἀποδείξῃ ὅτι ὁ ἀσφαλιζόμενος ἐν γνώσει ὢν τῆς ἀπωλείας ἢ ἀφίξεως τῶν πραγμάτων προσεποιήθη ἄγνοιαν καὶ προεκάλεσε τὴν ἀσφάλειαν—ἐὰν ὅμως ἡ ἀσφάλεια ἐγένετο ἐπὶ καλῇ ἢ κακῇ ἀγγελίᾳ τότε τὸ τεκμήριον δὲν λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν, ἀλλ' ὁ μὲν ἀσφαλιστὴς ζητούμενος ν' ἀποζημιώσῃ τὴν ἀπώλειαν, ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ ὅτι ὁ ἀσφαλιζόμενος ἐν γνώσει τῆς ἀπωλείας προέβη εἰς τὴν ἀσφάλειαν, ὅτε ἡ ἀσφάλεια ἀκυροῦται καὶ ὁ ἀσφαλιστὴς πληρώνει διπλᾶ ἀσφάλιστρα, ἐὰν δὲ ζητῆται ὁ ἀσφαλιζόμενος παρὰ τοῦ ἀσφαλιστοῦ πρὸς πληρωμὴν διπλῶν ἀσφαλίστρων, ὀφείλει πρὸς ἀπαλλαγήν του ν' ἀποδείξῃ ὅτι ὁ ἀσφαλιστὴς ἐγνώριζε τὴν ἄφιξιν τοῦ πλοίου.

Ἐκ τοῦ ἄρθρου 367 ἐξάγεται ὅτι τὸ γεγονὸς τῆς ἀπωλείας τῶν ἠσφαλισμένων πραγμάτων κατὰ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ ἀσφαλιστικοῦ συμβολαίου δὲν ἔχει κἀμμίαν ἐπιῤῥοὴν κατὰ τοῦ ἀσφαλιζομένου, διότι οὗτος τότε μόνον ἀποκλείεται τῆς περὶ ἀποζημιώσεως ἀπαιτήσεως, ὅταν ἐν γνώσει τῆς ἀπωλείας προέβη εἰς ἀσφάλειαν· ἕνεκα τούτου ὁ Νόμος δὲν κάμνει μνείαν τινὰ περὶ τῆς ἀποδείξεως τῆς ἀπωλείας ἐκ μέρους τοῦ ἀσφαλιστοῦ, ἀλλὰ μόνον περὶ τῆς ἐκ μέρους τοῦ ἀσφαλιζομένου ἀποδείξεως τῆς γνώσεως τοῦ ἀσφαλιστοῦ περὶ τῆς ἀφίξεως τῶν ἀσφαλισθέντων πραγμάτων, διότι ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ὁ ἀσφαλιστὴς, ἐν γνώσει τῆς ἀφίξεως διατελῶν, δὲν ἔπρεπε νὰ δεχθῇ ν' ἀσφαλίσῃ πρᾶγμα αἰσίως ἀφιχθὲν καὶ νὰ ἔχῃ βέβαιον κέρδος ἀσφαλίστρων.

Ἐκ τῶν αὐτῶν ὁρισμῶν τοῦ Νόμου ἐξάγεται προσέτι ὅτι ἂν κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ ἀσφαλιστικοῦ συμβολαίου, ὁ μὲν ἀσφαλιζόμενος ἠγνόει τὴν ἀπώλειαν τῶν πραγμάτων του, ὁ δ' ἀσφαλιστὴς καίτοι γνωρίζων ταύτην ἐδέχθη τὴν ἀσφάλειαν, ἡ τοιαύτη γνῶσις τοῦ ἀσφαλιστοῦ οὐδόλως ἀκυροῖ τὸ συμβόλαιον, διότι εἰς χεῖρας αὐτοῦ ἔκειτο νὰ μὴ δεχθῇ τὴν ἀσφάλειαν ἀλλὰ νὰ κάμῃ γνωστὴν εἰς τὸν ἀσφαλιζόμενον τὴν ἀπώλειαν τῶν πραγμάτων του καὶ νὰ τὸν ἀποτρέψῃ ἐκ τῆς συμβάσεως, ὅθεν ὁ τοιοῦτος ἀσφαλιστὴς δὲν δύναται νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι ἐξηπατήθη, ἀπεναντίας θεωρεῖται ὡς ἀπατήσας τὸν ἀσφαλιζόμενον.

Συμφώνως πρὸς τὰς ἀρχὰς ταύτας παρατηροῦμεν, ὅπως καὶ ἐν ἀρχῇ

τοῦ περὶ ἀσφαλειῶν κεφαλαίου ἐξεθέσαμεν, ὅτι καὶ ὅταν πρόκηται περὶ πρώτης ἀσφαλείας ἐπὶ πράγματος ἐκτεθειμένου ἤδη εἰς θαλασσίους κινδύνους, μόνον ἡ γνῶσις τοῦ ἀσφαλιζομένου περὶ τῆς ἀπωλείας αὐτοῦ ἐπιφέρει τὴν ἀκύρωσιν τῆς ἀσφαλείας εἰς βάρος αὐτοῦ, ἡ δὲ γνῶσις μόνου τοῦ ἀσφαλιστοῦ δὲν ἔχει κἀμμίαν ἀκυρωτικὴν ἀξίαν, διότι οὗτος ὤφειλε νὰ μὴ ἀσφαλίσῃ πράγματα τῶν ὁποίων ἐγνώριζε τὴν ἀπώλειαν καὶ δὲν δύναται νὰ ἐπικαλεσθῇ ὅτι ἐξηπατήθη.

Παρατηροῦμεν ἐνταῦθα ὅτι ὁσάκις ἡ ἀσφάλεια ἐνεργῆται διὰ παραγγελιοδόχου, ἐὰν μὲν οὗτος δηλώσῃ τὸ ὄνομα τοῦ ἀσφαλιζομένου χωρὶς ν' ἀναδεχθῇ προσωπικὴν ὑποχρέωσιν, ἐνέχεται ὁ ἀσφαλιζόμενος διὰ τὴν πληρωμὴν τῶν ἀσφαλίστρων, ἐὰν ὅμως ἀπέκρυψε τὸ ὄνομα τοῦ ἀσφαλιζομένου καὶ ἐσημείωσεν ἁπλῶς ὅτι ἐνεργεῖ δι' ἄλλον ἢ διὰ λογαριασμὸν οὗ τινος ἀνήκει, τότε ἐνέχεται προσωπικῶς ἀπέναντι τοῦ ἀσφαλιστοῦ, ὅστις μὴ πληρωθεὶς παρ' αὐτοῦ, δικαιοῦται κατὰ τὰς περὶ ἐντολῆς ἀρχὰς νὰ ἐνάξῃ τὸν γνωστὸν γενόμενον ἀσφαλιζόμενον περὶ τῆς πληρωμῆς τῶν ἀσφαλίστρων.

Ὡς τὰς ἀσφαλείας κατὰ τοῦ θανάτου, τοῦ πυρὸς κλπ. ἰσχύουσι βεβαίως τὰ καταστατικὰ τῶν τοιούτων ἀσφαλιστικῶν ἑταιριῶν καὶ τὰ ἐπὶ τῇ βάσει τούτων γινόμενα ἀσφαλιστικὰ συμβόλαια, πᾶσα δὲ περίπτωσις μὴ προβλεπομένη ὑπὸ τούτων, λύεται κατὰ τὰς γενικὰς ἀρχὰς τοῦ Δικαίου, ὡς ἐν σελ. 273 ἐξεθέσαμεν.

Αἱ τοιαῦται ἀσφάλειαι εἰσὶν ἀκροσφαλεῖς καὶ ὠθοῦσιν εἰς κακουργήματα·—εἶναι παρατηρημένον ὅτι τὰς ἀσφαλείας τῆς ζωῆς ζητοῦσιν ὡσεπιτοπλεῖστον οἱ εἰς πτώχευσιν ἢ χρεωκοπίαν ἑτοιμόῤῥοποι, οἵτινες μεταβιβάζοντες ἢ ἐνεχυριάζοντες τὸ ἀσφαλιστικὸν συμβόλαιον εἰς τοὺς πιστωτάς των, λαμβάνουσι παράτασιν προθεσμίας πληρωμῶν καὶ νέας πιστώσεις·—εἶναι δικαστικῶς ἀποδεδειγμένον ὅτι ὑπῆρξαν ἰατροὶ (ἰδίως ἐν Ἀγγλίᾳ) οἵτινες θέλοντες νὰ βλάψωσι τὰς ἀσφαλιστικὰς ἑταιρίας, ἔδιδον εἰς τοὺς ἐξησφαλισμένους ἀσθενεῖς των (καὶ εἰς αὐτοὺς ἔτι τοὺς συγγενεῖς των) στρυχνίνην καὶ ἄλλα δηλητήρια ἀντ' ἰαματικῶν φαρμάκων καὶ οὕτως ἐπερχομένου θανάτου ἐζημίουν τὰς ἑταιρίας·—εἶναι πασίδηλον ὅτι ὁ φανατισμὸς τῶν Τούρκων κατὰ τῶν Χριστιανῶν καὶ τὸ μῖσος τῶν ὀπαδῶν τοῦ Δήμου (τῆς Διεθνοῦς λεγομένης ἑταιρίας) κατὰ τῶν Θρόνων καὶ τῶν ἀποκλειστικοτήτων, ἐφευρίσκει ὡς μέσον ἐκδικήσεως τὸν ἐμπρησμόν, τὴν λεηλασίαν καὶ τὴν σφαγήν·—εἶναι δ' ὑπονοούμενον, ἔσθ' ὅτε καὶ ἀποδεδειγμένον ὅτι ἰδιοκτῆται σαθρῶν ἢ μὴ προσοδοφόρων οἰκοδομῶν, ὡς καὶ ἔμποροι ἔχοντες πεπαλαιωμένας πραγματείας, ἢ ἄλλας πολυτίμους, πλὴν εὐκόλως ἀποκρυπτομένας, ἔχουσι τάσιν εἰς τὸν ἑκούσιον ἐμπρησμόν, ἐξ οὗ κινδυνεύουσι καὶ ἀθῶοι.

Περὶ ἐγκαταλείψεως.

Ἄρθρ. 369—396.

Ἐγκατάλειψις λέγεται ἡ πρᾶξις τοῦ ἀσφαλιζομένου, δι' ἧς οὗτος ἐν περιπτώσει δυστυχήματος ἐπὶ τῶν ἠσφαλισμένων πραγμάτων, παραιτεῖ τὴν κυριότητα αὐτῶν μεθ' ὅλων τῶν δικαιωμάτων του εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ ἀσφαλιστοῦ.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 369, ἅμα κατὰ τὸν πλοῦν καὶ πρὸ τῆς ἐκφορτώσεως συμβῇ ἅλωσις, ἢ ναυάγιον, ἢ κάθισμα μετὰ διαῤῥήξεως, ἢ ἀνικανότης τοῦ πλοίου εἰς πλοῦν ἐκ θαλασσίου συμβάντος, ἢ ἐμπόδισις ξένης δυνάμεως, ἢ ἐμπόδισις τῆς Κυβερνήσεως μετὰ τὸν ἀπόπλουν, ἢ ἔλλειψις εἰδήσεων κατὰ τὰς προθεσμίας τῶν ἄρθρων 375—377 δὲν ἐξετάζεται ἐὰν ἐπῆλθεν ἀπώλεια ἢ ζημία ἐπὶ τῶν ἠσφαλισμένων πραγμάτων καὶ πόση, διότι εἰς ἑκάστην τῶν περιπτώσεων τούτων ὁ ἀσφαλιζόμενος, ὡς στερηθεὶς τῆς ἐλευθέρας χρήσεως τοῦ πράγματός του, δύναται νὰ κάμῃ ἐγκατάλειψιν αὐτοῦ εἰς τὸν ἀσφαλιστὴν καὶ ν' ἀφίσῃ εἰς τοῦτον τὴν περαιτέρω φροντίδα — ἐν περιπτώσει ὅμως καθ' ἣν ἡ ἀπώλεια ἢ βλάβη προῆλθεν ἐξ ἄλλης αἰτίας, πλὴν τῶν ἄνω ἀναφερομένων, τότε ἐξετάζεται τὸ ποσὸν τῆς ἀπωλείας ἢ βλάβης καὶ ἀπαιτεῖται νὰ μὴ ἦναι ἔλασσον τῶν τριῶν τεταρτημορίων, ἄλλως δὲν ἐπιτρέπεται ἡ ἐγκατάλειψις, ὥστε ἐκ τῶν περὶ τούτου γενικῶν ὁρισμῶν τοῦ ἄρθρ. 369 ἐξάγεται ὅτι καὶ πᾶσα ἄλλη αἰτία, μὴ ῥητῶς ἐκπεφρασμένη ἐν αὐτῷ, ἐπενεγκοῦσα ἀπώλειαν ἢ βλάβην ἀπὸ τῶν 3/4 καὶ πέραν, δίδει χώραν εἰς ἐγκατάλειψιν — ἡ ἀπώλεια ὅμως ἢ βλάβη αὕτη δὲν ἐξετάζεται εἰς τὰ καθέκαστα ἀλλ' εἰς τὸ ὅλον τοῦ ἀσφαλισθέντος ἀντικειμένου. Π. χ. ἐπὶ 100 σάκκων ὀρυζίου κατεστράφησαν ἢ ἐξηχρειώθησαν 50 σάκκοι — διὰ τοὺς 50 τούτους σάκκους δὲν ἐπιτρέπεται ἐγκατάλειψις, διότι ὑφίστανται ἀβλαβεῖς οἱ ἕτεροι 50 καὶ ἐπομένως δὲν ἐπῆλθε βλάβη εἰς τὰ 3|4 ἀλλ' εἰς τὸ 1|2 περὶ οὗ ἰσχύουσιν αἱ περὶ ἀβαρίας ἀρχαὶ (ἄρθρ. 371, 397 καὶ ἑπόμενα).

Ἅλωσις λέγεται ἡ παρ' ἐχθροῦ ἢ παρ' οἱουδήποτε ἄλλου ἰσχυροῦ (ὡς ἐκ τοῦ τόπου καὶ χρόνου) γενομένη κατάληψις τοῦ πλοίου ἢ τοῦ φορτίου πρὸς ἰδιοποίησιν — ἅμα μετὰ τὴν ἅλωσιν ἐπέλθῃ διακοπὴ τοῦ πλοὸς ἢ διευθυνθῇ τὸ πλοῖον ἀλλαχόσε, ὁ ἀσφαλιζόμενος δικαιοῦται νὰ κάμῃ ἐγκατάλειψιν, ἀδιαφόρως ἐὰν μετὰ ταῦτα τὸ πλοῖον ἀφέθη ἐλεύθερον, ἑκουσίως ἢ δικαστικῶς, ἐκτὸς ἐὰν ἡ ἅλωσις καὶ ἡ ἄφεσις αὐτῆς ἐγένετο συγχρόνως, δηλ. ἄνευ σπουδαίας διακοπῆς ἢ λοξοδρομήσεως τοῦ πλοός· ἐὰν ὅμως αἴτιος τῆς ἁλώσεως ἦτο ὁ ἀσφαλιζόμενος, δὲν δύναται νὰ κάμῃ ἐγκατάλειψιν, οὐδὲ νὰ ζητήσῃ ἀποζημίωσιν.

Ναυαγία ὑπάρχει ὅταν τὸ πλοῖον καταποντισθῇ ἐντὸς τῶν ὑδάτων, ἢ ὅταν ῥιφθὲν ἐπί τινος ἀκρωτηρίου ἢ ἐπὶ τῆς παραλίας πληρωθῇ ὕδατος ἢ διαῤῥαγῇ καὶ καταστῇ ἀνίκανον πρὸς ἀνέλκυσιν καὶ πλοῦν, ἐξ οἱασδήποτε αἰτίας, δηλ. ἐκ ταραχῆς τῶν ὑδάτων, ἐκ σφοδρᾶς κινήσεως τῶν ἀνέμων, ἐκ καταιγίδος ἢ κεραυνοῦ, ἐκ προσκρούσεως ἢ σύγκρούσεως, ἐξ ὁρμῆς σχεδίας ἢ ἄλλων πραγμάτων, ἐκ πυροβολισμοῦ, σεισμοῦ, πυρκαϊᾶς, ἐκ διατρυπήσεως γενομένης ἔσωθεν ὑπὸ ποντικῶν ἢ ἄλλων ζώων ἢ ὑπὸ πραγμάτων, ἐκ διατρυπήσεως γενομένης ἔξωθεν ὑπὸ θαλασσίων ζώων ἢ ἄλλων αἰτιῶν, ἐξ ἐκρήξεως λεβήτων, σανίδων, ξύλων (μαδεριων) κλπ. κλπ.

Τὰ θαλάσσια δεινὰ εἶναι τοσαῦτα ὥστε κατὰ τὸν Ὁράτιον (ἐπωδὴ 10) ὁσάκις δὲν ὑπάρχῃ εὔνους ἀστὴρ καὶ προστάτις εἱμαρμένη, μάτην ἐλπίζει τις νὰ φθάσωσι τὰ πλοῖα καὶ τὰ ἐμπορεύματα εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον·—ὑπὸ τὴν πρόληψιν δὲ ταύτην καὶ αὐτοὶ οἱ Ἰταλοὶ Νομοδιδάσκαλοι Ascanio Baldasseroni, dell'assicurazzioni maritime καὶ Luigi Piantanida, della giurisprudenza marilima commerciale antica e moderna εἰς τὰ πολύτομα συγγράμματά των παριστῶσι μὲ τὰ μελανώτερα χρώματα τοὺς κινδύνους καὶ ἀποφαίνονται ὅτι αἱ θύελλαι, αἱ καταιγίδες, οἱ κεραυνοί, οἱ σκόπελοι, οἱ πειραταί, οἱ ἐχθροὶ καὶ πλεῖστοι ἄλλοι κίνδυνοι καταβυθίζουσι, καταβροχθίζουσιν, ἀφανίζουσι, καταστρέφουσιν ἢ λεηλατοῦσι τὰ πλοῖα ἢ ὁλοκλήρους στόλους·—καὶ ὅτε ἅμα φθάσῃ ἡ δυσάρεστος εἴδησις τῆς ἀπωλείας, τότε λαμβάνει χώραν ἡ ἐσχάτη θεραπεία, ἤτοι ἡ ἐγκατάλειψις.

Κάθισμα μετὰ διαῤῥήξεως ὑπάρχει ὅταν τὸ πλοῖον βλαφθὲν εἰς τὴν τρόπιν, εἰς τὰ ὕφαλα ἢ εἰς τὸ πηδάλιον κλπ. ἐκάθισεν ἐπί τινος ὑφάλου ἢ ἐπὶ τῆς παραλίας χωρὶς νὰ καταποντισθῇ ἢ νὰ πληρωθῇ ὑδάτων·— εἰς τοιαύτην περίπτωσιν ἐὰν ὑπάρχῃ σπουδαία διάῤῥηξις τοῦ πλοίου, ἐπιτρέπεται ἡ ἐγκατάλειψις τοῦ τε πλοίου καὶ τοῦ φορτίου, ἄλλως ἐὰν δὲν ὑπάρχῃ ποσῶς διάῤῥηξις, ἢ ἐὰν ὑπάρχῃ μικρὰ καὶ εὐδιόρθωτος ὀπὴ μὴ ἐμποδίζουσα τὴν ἐπισκευὴν καὶ ἀνακίνησιν τοῦ πλοίου καὶ τὴν ἐξακολούθησιν τοῦ πλοῦ, δὲν ἐπιτρέπεται ἐγκατάλειψις ἀλλ' ὑποχρέωσις πρὸς πλήρωμὴν τῶν ἐξόδων καὶ τῶν ἀβαριῶν τοῦ πλοίου (ἄρθρον 389)·—ἐκτὸς ἐὰν πρόκηται περὶ ἀσφαλείας τοῦ φορτίου ὅπερ διὰ τοῦ τοιούτου ἐπουσιώδους καθίσματος κατεστράφη ἢ ἔπαθεν οὐσιωδῶς, ὅτε χωρεῖ ἡ ἐγκατάλειψις τοῦ φορτίου.

Κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 313 τοῦ 1863 ἀπόφ. τοῦ Ἀρ. Πάγου, ἡ ἐν ἄλλῳ τόπῳ ἐπισκευὴ τοῦ καθίσματος πλοίου, δὲν ἀποκλείει τὴν ἐγκατάλειψιν αὐτοῦ, διότι τὸ ἄρθρ. 389 ἐννοεῖ ἐπισκευὴν δυνατὴν σχετικῶς πρὸς τὰς αὐτόθι ὑπαρχούσας ἐν καιρῷ τῆς ναυσιβλαβείας εὐκολίας.

Κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 273 τοῦ 1864 ἀπόφ. τοῦ 'Αρ. Πάγου, ἐπὶ τῆς ἐγκαταλείψεως τοῦ πλοίου λόγῳ καθίσματος μετὰ διαῤῥήξεως δὲν ἐφαρμόζεται τὸ περὶ τοῦ ἐφικτοῦ τῆς κινήσεως καὶ ἐπισκευῆς τοῦ πλοίου ἄρθρ. 389, ὡς ἀφορῶν ἄλλην περίπτωσιν ἐγκαταλείψεως, ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ ὅμως τῶν ἄρθρ. 369 καὶ 381 προκύπτει ὅτι ἡ ἕνεκα τοῦ πρώτου λόγου ἐγκατάλειψις ὑποθέτει διάῤῥηξιν ἐκ τοῦ καθίσματος ἐπενεγκοῦσαν δυσεπανόρθωτον βλάβην κατὰ τὰ οὐσιώδη μέρη τοῦ πλοίου, ὅθεν ἕπεται ὅτι ἡ τοῦ πλοίου ἀνακίνησις καὶ ἐπισκευή, δι' ἧς ἐτέθη εἰς κατάστασιν νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸν πλοῦν, ταχέως καὶ δι' εὐτελοῦς δαπάνης ἐπιτευχθεῖσα, δύναται ν' ἀποκρούσῃ τὴν ἕνεκα τῆς διαῤῥήξεως ταύτης ἐγκατάλειψιν, ἂν τὸ γεγονὸς ἐκεῖνο δὲν θεωρῆται ὑπὸ τοῦ δικαστοῦ ὡς οὐσιῶδες.

'Εμπόδισις ξένης δυνάμεως ὑπάρχει ὁσάκις διὰ λόγους δημοσίου συμφέροντος, ἢ κατ' αὐθαιρεσίαν, Κυβέρνησίς τις, διατάξῃ τὴν κωλυσιπλοΐαν ὅλων ἢ μέρος τῶν εἰς τοὺς λιμένας τοῦ κράτους αὐτῆς εὑρισκομένων ἢ προσερχομένων ἐγχωρίων ἢ ἀλλοδαπῶν πλοίων καὶ τὴν παρεμπόδισιν αὐτῶν, ἢ τοῦ φορτίου· ἂν ὅμως τὸ πλοῖον μετὰ τὴν ἐκφόρτωσιν τοῦ ἠσφαλισμένου φορτίου κωλυθῇ νὰ ἐκπλεύσῃ, ἢ κρατηθῇ δι' ὑπηρεσίαν κλπ. ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ φορτίου δὲν δύναται νὰ ἔχῃ κἂνὲν παράπονον κατὰ τοῦ ἀσφαλιστοῦ, διότι τὸ φορτίον εὐωδώθη.

Αἱ λοιπαὶ περιπτώσεις τῆς ἐγκαταλείψεως δὲν χρήζουσι σχολίων.

'Εγκατάλειψις δὲν δύναται νὰ γίνῃ πρὸ τοῦ ἀπόπλου, (ἐκτὸς ἐὰν ἡ ἀσφάλεια ἐγένετο ἐπὶ ἠγκυροβολημένου πλοίου ἢ φορτίου ἢ ἐπὶ θαλασσοδανείου, ἢ περιελάμβανε καὶ τοὺς ἐν λιμέσι κινδύνους).

Πᾶσα ἄλλη ζημία θεωρεῖται ὡς ἀβαρία καὶ κανονίζεται μεταξὺ τοῦ ἀσφαλιστοῦ καὶ τῶν ἀσφαλιζομένων κατὰ λόγον τῆς μετοχῆς των.

'Η ἐγκατάλειψις δὲν δύναται νὰ γίνῃ ἐν μέρει ἢ ὑπὸ συνθήκην, (ἐκτὸς ἐὰν δεχθῇ ὁ ἀσφαλιστὴς ἢ ἐὰν ὁ ἀσφαλιζόμενος προτιμήσῃ νὰ κρατήσῃ τὰ πράγματα καὶ νὰ κινήσῃ τὴν περὶ ἀβαρίας ἀγωγήν), περιορίζεται δ' εἰς μόνα τὰ πράγματα τὰ ὁποῖα ἦσαν τὸ ἀντικείμενον τῆς ἀσφαλείας ἢ τῶν κινδύνων.

Μετὰ τὰ ὡς ἀνωτέρω ἐκτεθέντα παρατηροῦμεν ὅτι ὁ ἀσφαλιζόμενος ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ πληρωθῇ ἀπὸ τὸν ἀσφαλιστὴν κατὰ τὰς μεταξύ των συμφωνίας, καὶ νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸ ἀσφαλισθὲν, ὅταν τοῦτο εὑρέθη εἰς μίαν ἢ καὶ περισσοτέρας τῶν ἐν τῷ ἄρθρ. 369 ἀναφερομένων περιπτώσεων, ἢ νὰ ζητήσῃ ἀποζημίωσιν τῆς βλάβης, διατηρῶν τὸ πρᾶγμα εἰς ἑαυτόν·—εἰς μὲν τὴν πρώτην περίπτωσιν ἔχει τὴν τῆς ἐγκαταλείψεως ἀγωγὴν, εἰς δὲ τὴν δευτέραν τὴν τῆς ἀβαρίας, κατὰ πᾶσαν δὲ περίπτωσιν ὁ ἀσφαλιζόμενος ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ μείνῃ κύριος τῆς τύχης του, μὴ ἐπιτρεπομένου εἰς τὸν ἀσφαλιστὴν νὰ τὸν ἐκβιάσῃ πρὸς

ἐγκατάλειψιν, διότι ἡ ἐγκατάλειψις ἐξομοιοῦται μὲ ἀγοραπώλησιν καὶ δὲν δύναται νὰ γίνῃ ἄνευ τῆς συναινέσεως τοῦ ἀσφαλιζομένου.

Εἰς τὸν ἀσφαλιζόμενον ἀπόκειται νὰ ἐκλέξῃ ὁποίαν ἐκ τῶν δύο ἀγωγῶν θεωρεῖ ἐπωφελεστέραν, διότι ἡ περὶ ἀβαρίας ἀγωγὴ ἔγκειται εἰς τὴν φύσιν τοῦ ἀσφαλιστικοῦ συναλλάγματος, ἡ δ' ἐγκατάλειψις εἶναι μᾶλλον εὐκολία τοῦ ἀσφαλιζομένου, ἀπαλλάττουσα αὐτὸν τοῦ πρὸς διατήρησιν τῶν λειψάνων τοῦ ναυαγίου ἀγῶνος, ἐπομένως ἡ ἐκλογὴ ἀνήκει εἰς τὸν ἀσφαλιζόμενον.

Ἐν τούτοις ἡ μὲν ἐγκατάλειψις παραγράφεται μετὰ παρέλευσιν ἕξ μηνῶν ἀφ' ἧς ληφθῇ ἡ ἀγγελία τῆς ἀπωλείας ἢ τῆς ἁλώσεως τοῦ πλοίου (ἢ ἐντὸς ἑνὸς ἢ δύο ἐτῶν ἐπὶ μακροτέρων ἀποστάσεων, κατὰ τὰ ἐν τοῖς ἄρθρ. 373 καὶ 431 διαλαμβανόμενα) ἡ δὲ περὶ ἀβαρίας ἀγωγὴ κατ' ἀσφαλιστῶν, ὑπάγεται εἰς τὴν γενικὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 432 καὶ παραγράφεται μετὰ παρέλευσιν πέντε ἐτῶν, ἢ ἐντὸς τῶν ἐν τοῖς ἄρθρ. 435 καὶ 436 προθεσμιῶν κατὰ τὰς ἐν αὐτοῖς ἀναφερομένας περιπτώσεις.

Ἐντεῦθεν γεννᾶται τὸ ἑξῆς σπουδαῖον ζήτημα: δύναταί τις νὰ κάμῃ ἀγωγὴν περὶ ἐγκαταλείψεως καὶ μετ' ἀποτυχίαν αὐτῆς νὰ κάμῃ ἀγωγὴν περὶ ἀβαρίας, ἢ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ περὶ ἐγκαταλείψεως ἀγωγῇ νὰ κάμῃ ἀγωγὴν ἐπιβοηθητικὴν περὶ ἀβαρίας, ἀμφιβάλλων ἂν τὸ δυστύχημα χαρακτηρισθῇ ὡς ἀποτελοῦν ἐγκατάλειψιν ἢ ἀβαρίαν;

Δύναται ἐπίσης μετ' ἀποτυχίαν τῆς περὶ ἀβαρίας ἀγωγῆς νὰ κάμῃ τὴν περὶ ἐγκαταλείψεως, ἐὰν δὲν παρῆλθεν ἡ νόμιμος προθεσμία;

Τὸ πρῶτον ζήτημα ἐπαρουσιάσθη ἐπί τινος ὑποθέσεως ἐνώπιον τῶν ἐν Πάτραις Ἐφετῶν καὶ ἐλύθη διὰ τῶν ὑπ' ἀριθ. 189 τοῦ 1862 καὶ 504 τοῦ 1864 ἀποφάσεων αὐτοῦ κατὰ πλειονοψηφίαν. Κατὰ τὴν μειοψηφίαν ὁ ἀσφαλιζόμενος δύναται μὲν μετὰ τὴν ἐγκατάλειψιν νὰ ἐγείρῃ κατ' ἐκλογὴν τὴν περὶ ἐγκαταλείψεως ἢ τὴν περὶ ἀβαρίας ἀγωγήν, ἀλλ' ἐκλέγων τὴν μίαν, δὲν δύναται πλέον νὰ ἐξασκήσῃ τὴν ἄλλην, εἴτε ὡς κυρίαν εἴτε ὡς ἐπιβοηθητικήν, ἀδιαφόρως ἐὰν ἐσώθησάν τινα τεμάχια πλοίου, διότι ταῦτα δὲν ἀποτελοῦν τὸ ἀντικείμενον τῆς ἀσφαλείας καὶ ὑπάρχει γενικὴ ἀπώλεια (Ledru Rollin assur. marit. art. 1078. Boulay Paty droit marit. τίτλ. 12. sect. 7. Dalloz droit maritime § 2204).—Κατὰ δὲ τὴν πλειοψηφίαν, ὅταν διεσώθη μέρος τοῦ ναυαγήσαντος πλοίου (ἔστω καὶ ἐλάχιστον), δύναται ὁ ἀσφαλιζόμενος μετὰ τὴν ἀπόρριψιν τῆς περὶ ἐγκαταλείψεως ἀγωγῆς, νὰ κινήσῃ τὴν περὶ ἀβαρίας (Ledru Rollin art. 1077. Dalloz 2203, 409. Boulay Paty 12, 7. καὶ Pardessus § 858).

Οἱ συγγραφεῖς δὲν διαφωνοῦσιν ὡς πρὸς τὸ ἐκλεκτικὸν τοῦτο δικαίωμα τοῦ ἀσφαλιζομένου, ἀλλὰ μόνον ὡς πρὸς τὴν σύγχρονον ἢ μετα-

γενεστέραν χρῆσιν ἑκατέρας τῶν ἀγώγῶν (ἴδε καὶ Pardessus §§ 837 καὶ 846).

Τὸ καθ' ἡμᾶς, εὑρίσκομεν ὀρθωτέραν τὴν γνώμην τῆς πλειονοψηφίας (καὶ ἄνευ ὅρων), διότι κατὰ τὸ παρ' ἡμῖν ἰσχῦον 'Ρωμ. Δίκαιον, «ὅτε ἐξ ἑνὸς τρόπου, δύο ἁρμόζουσιν ἀγωγαὶ, τῆς μιᾶς κινηθείσης, ἡ ἑτέρα ἐπὶ τῷ περιττῷ σώζεται» (Ν. 40. Βασιλ. 52, 1.) ὥστε ἡ δευτέρα ἀγωγὴ (δηλ. τὸ πρὸς ἀγωγὴν δικαίωμα) δὲν ἀποκλείεται ἀλλὰ σώζεται ἐπὶ τοσοῦτον ἐφ' ὅσον διὰ τῆς κινηθείσης πρώτης ἀγωγῆς δὲν ἤθελε δυνηθῆ ὁ ἐνάγων νὰ λάβῃ τὸ ζητούμενον (δηλ. πλῆρες τὸ δίκαιόν του)·—ἡ συῤῥοὴ τῶν ἀγωγῶν δὲν ἐμποδίζεται ἀλλὰ προτιμᾶται ἡ μείζων ὡς πρὸς τὴν ἀπαίτησιν ἀγωγὴ ('Αρμ. Α. Γ. § 8)· ἐννοεῖται δ' ὅτι ἀποῤῥιπτομένης τῆς πρώτης ἀγωγῆς, εἴτε λόγῳ παρατυπιῶν, εἴτε λόγῳ παραγραφῆς, εἴτε ὡς μὴ ἁρμοζούσης εἰς τὴν περίςασιν, ἡ δευτέρα ἀγωγὴ σώζεται ἀκεραία, διότι ἡ ἐξόφλησις τοῦ ὀφειλομένου καὶ οὐχὶ ἡ ἐκλογὴ τῆς ἀγωγῆς καταναλίσκει τὸ δικαίωμα (perceptione non litis contestatione, non electione)· ἐκτὸς τούτου, κατὰ τὴν Πολ. Δικονομίαν περὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου δὲν δύναταί τις νὰ εἰσαγάγῃ δύο ἰδιαιτέρας ἀγωγὰς πρὶν παραιτηθῇ τῆς πρώτης (ἄρθρ. 475) ἂν δὲ τὰς εἰσάγῃ, ἡ δευτέρα ὑφίσταται ἀλλὰ δὲν ἐκδικάζεται πρὸ τῆς ἀποπερατώσεως τῆς πρώτης (ὡς ἡ Νομολογία ἀπεφάνθη)·—μόνον δὲ αἱ περὶ κατοχῆς καὶ κυριότητος ἀγωγαὶ δὲν δύνανται νὰ συνυπάρξωσι, διότι ἐνόσῳ ὑφίσταται ἡ περὶ κατοχῆς δὲν δύναται νὰ κινηθῇ ἡ περὶ κυριότητος, προηγηθείσης δ' ἀγωγῆς περὶ κυριότητος, δὲν ἐπιτρέπεται ἐπάνοδος εἰς τὴν περὶ κατοχῆς ἀγωγὴν (ἄρθρ. 629).

'Η δευτέρα ἀγωγὴ ἐμποδίζεται μόνον ἐν περιπτώσει τελεσιδικίας (ἄρθρ. 274), τελεσιδικία δ' ὑπάρχει ὅταν περὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου, ὡς ἐκ τοῦ αὐτοῦ πράγματος, μεταξὺ τῶν αὐτῶν διαδίκων καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν ἰδιότητα, πρόκηται νὰ συζητηθῇ τὸ αὐτὸ δίκαιον εἰς νέαν δίκην.

'Εκ τῶν ἄνω ῥηθέντων δὲν μένει ἡ ἐλαχίστη ἀμφιβολία ὅτι ἡ περὶ ἐγκαταλείψεως ὡς καὶ ἡ περὶ ἀβαρίας ἀγωγὴ δύνανται νὰ ἐγερθῶσι συγχρόνως, ἢ ἐπιβοηθητικῶς ἢ καὶ ἀλληλοδιαδόχως καὶ ὅτι παραδεχθείσης τῆς μιᾶς, ἡ δευτέρα καθίσταται περιττὴ, ἀποῤῥιφθείσης δὲ τῆς μιᾶς, οὐδεμία τελεσιδικία κατὰ τῆς ἄλλης ὑπάρχει, διότι καὶ ὡς πρὸς τὸ ποσὸν καὶ ὡς πρὸς τὸ ἀντικείμενον διαφέρουν καὶ ὡς πρὸς τὴν ἰδιότητα καὶ ὡς πρὸς τὴν νομικὴν βάσιν·—ἐὰν ὅμως ἡ κυρία αἰτία ἡ δίδουσα ἀφορμὴν εἰς ἀμφοτέρας τὰς ἀγωγὰς ταύτας ἐκλείψῃ ὡς πρὸς τὴν μίαν ἀγωγὴν δὲν δύναται νὰ ὑφίςαται εἰς τὴν ἑτέραν ἕνεκα δεδικασμένου. Π.χ. εἰς τὴν περὶ ἐγκαταλείψεως ἀγωγὴν κηρύττεται ἄκυρον τὸ ἀσφαλιςικὸν

συμβόλαιον, ἢ θεωρεῖται παραίτιος τῆς ζημίας ὁ ἀσφαλιζόμενος καὶ ἀποῤῥίπτεται ἡ ἀγωγὴ αὐτοῦ, τότε καὶ εἰς τὴν περὶ ἀβαρίας ἀγωγὴν τὴν ἐπὶ τοῦ ἀσφαλιστικοῦ συμβολαίου στηριζομένην, ἐκτείνεται τὸ δεδικασμένον καὶ ἀποκλείει αὐτήν·—γενικῶς δὲ λέγομεν ὅτι πᾶν νομικὸν ἢ πραγματικὸν ζήτημα ἀνῆκον ἐξ ἴσου καὶ εἰς τὴν μίαν καὶ εἰς τὴν ἄλλην ἀγωγὴν, λυθὲν ὁριστικῶς ἐν τῇ μιᾷ, θεωρεῖται δεδικασμένον ἐν τῇ ἑτέρᾳ (ἴδε καὶ σελ. 104—108 τῆς Β' ἐκδόσεως τῆς Δικαστικῆς Πρακτικῆς ἐπὶ τῆς Πολ. Δικονομίας).

Ἐνόσῳ λόγος τελεσιδικίας δὲν ὑφίσταται ὡς πρὸς τὴν δευτέραν ἀγωγὴν, αὕτη δύναται νὰ εἰσαχθῇ (ἐὰν ἐντοσούτῳ δὲν παρεγράφη) καὶ ἐπειδὴ τὸ μέτρον τῆς ἀπαιτήσεως ἑκατέρας τῶν ἀγωγῶν τούτων εἶναι ὡρισμένον, ἐπὶ μὲν ἐγκαταλείψεως διὰ τοῦ συμβολαίου τῆς ἀσφαλείας, ἐπὶ δὲ ἀβαρίας, ἐκ τῶν ὅρων τοῦ Νόμου, ἕπεται ὅτι τῆς μιᾶς παραδεχομένης δὲν μένει ἄλλο τι ὀφειλόμενον διὰ νὰ ἐπιδιωχθῇ διὰ τῆς δευτέρας καὶ κατὰ συνέπειαν αὕτη μηδενίζεται.

Αἱ ὑπ' ἀριθ. 287 τοῦ 1867 καὶ 301 τοῦ 1868 ἀποφάσεις τοῦ Ἀρ. Πάγου συμφωνοῦν μ' ὅσα ἀνωτέρω ἐξεθέσαμεν περὶ τοῦ ὅτι ἡ ἐνάσκησις τῆς μιᾶς ἀγωγῆς, ὅταν δὲν ἐπιδικασθῇ, δὲν ἀποκλείει τὴν ἑτέραν ἐνόσῳ εἰδικῶς δὲν ὑπάρχωσι λόγοι τελεσιδικίας, καὶ ὅτι δύναταί τις ἐν μιᾷ ἀγωγῇ νὰ ἐξασκήσῃ καὶ τὰς δύο ἀγωγὰς τὴν μὲν ὡς κυρίαν τὴν δὲ ὡς ἐπιβοηθητικὴν (Ν. 130. Πανδ. 50, 17 καὶ 138. verb. obligat. Ν. 48. Πανδ. 21, 1. Ν. 53. Βασιλ. 19, 10).

Ὡς πρὸς τὴν ἀγωγὴν τῆς ἐγκαταλείψεως.

Μεταξὺ τῶν ἄρθρ. 373, 431 καὶ 432 τοῦ Ἐμπ. Νόμου παρατηρεῖται ἀντίφασις ἢ μᾶλλον ἀσάφειά τις, διότι τὸ μὲν πρῶτον χορηγεῖ ἑξάμηνον προθεσμίαν διὰ τὴν ἐγκατάλειψιν, τὸ δεύτερον ἀναφέρει ὅτι ἐντὸς τῆς προθεσμίας ταύτης παραγράφεται ἡ περὶ ἐγκαταλείψεως ἀγωγὴ καὶ τὸ τρίτον ὅτι πᾶσα ἀγωγὴ πηγάζουσα ἐκ ναυτικοῦ ἢ ἀσφαλιστικοῦ συμβολαίου παραγράφεται μετὰ πέντε ἔτη ἀπὸ τῆς χρονολογίας αὐτοῦ.

Ἐκ τῆς ἀλληλουχίας τῶν ἄρθρων τούτων δὲν δυνάμεθα νὰ πεισθῶμεν ὅτι ἡ περὶ ἐγκαταλείψεως ἀγωγὴ πρέπει, ἐπὶ ποινῇ παραγραφῆς, νὰ κινηθῇ ἐντὸς τῶν διὰ τὴν ἐγκατάλειψιν ἀπαιτουμένων ἓξ μηνῶν, ἀλλ' ὅτι μὴ γενομένης τῆς ἐγκαταλείψεως ἐντὸς ἓξ μηνῶν, παραγράφεται ἡ περὶ αὐτῆς ἀγωγή.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 373, ἡ ἐγκατάλειψις γίνεται ἐντὸς 6 μηνῶν (ἐκτὸς Ἰνδιῶν καὶ ἄλλων μερῶν), ἄρα καὶ κατὰ τὴν τελευταίαν στιγμὴν τῆς τελευταίας ἡμέρας δύναται να γίνῃ· ἐν τούτοις διὰ τὸν ἐνεργήσαντα τὴν ἐγκατάλειψιν κατὰ τὴν τελευταίαν στιγμὴν, δὲν εἶναι

δυνατὸν νὰ γίνῃ ἀγωγὴ ἐν τῇ αὐτῇ στιγμῇ, τόσῳ μᾶλλον ὅσον πρόκειται ν' ἀποφανθῇ ὁ ἀσφαλιστὴς ἂν δέχεται τὴν ἐγκατάλειψιν. ὅτε καὶ περιττὴ ἀποβαίνει ἡ περὶ ταύτης ἀγωγή.

Ἂν δὲν γίνῃ ἐγκατάλειψις ἐντὸς 6 μηνῶν, παραγράφεται τῳόντι ἡ περὶ ἐγκαταλείψεως ἀγωγή—αὕτη εἶναι ἡ ἀληθὴς ἔννοια τοῦ ἄρθρ. **431**, διότι δὲν προσδιορίζει ῥητῶς τὸν χρόνον καθ' ὃν πρέπει νὰ κινηθῇ ἡ τοιαύτη ἀγωγή, ἀλλὰ μόνον ὅτι παραγράφεται διὰ τῆς παραγραφῆς τῆς ἐγκαταλείψεως, ὃ ἐστὶν ἂν δὲν γίνῃ ἐγκατάλειψις ἐμπροθέσμως, δὲν δύναται πλέον νὰ κινηθῇ ἀγωγὴ ἐπὶ ἐγκαταλείψεως—ὅταν ὅμως γίνῃ ἡ ἐγκατάλειψις ἐντὸς τῶν ἓξ μηνῶν καὶ διασωθῇ οὕτω τὸ δικαίωμα τῆς περὶ ἐγκαταλείψεως ἀγωγῆς, αὕτη παραγράφεται μετὰ πέντε ἔτη ἀπὸ τῆς χρονολογίας τοῦ ἀσφαλιστικοῦ συμβολαίου (ἄρθρον **432**).

Τοιουτοτρόπως συμβιβάζονται ἀλανθάστως αἱ ἀνωτέρω διατάξεις τοῦ Νόμου, διότι ἄλλως δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ κανονίζωνται δύο ἄνισοι παραγραφαὶ διὰ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἀγωγήν, καθόσον τὸ ἄρθρον **432** οὐδεμίαν ἐξαίρεσιν περιέχει.

Ὁ **Pardessus** ἐν §§ 838 καὶ 863 παραδεχόμενος ὅτι ἡ περὶ ἐγκαταλείψεως ἀγωγὴ πρέπει νὰ κινηθῇ ἐπὶ ποινῇ παραγραφῆς ἐντὸς τῶν ἓξ μηνῶν, ἡ δὲ περὶ ἀβαρίας ἀγωγὴ ἐντὸς ἑνὸς μηνός, συμβιβάζει τὰς συντόμους ταύτας παραγραφὰς μὲ τὴν πενταετῆ, ὑπὸ τὴν διάκρισιν ὅτι ἡ πενταετὴς αὕτη παραγραφὴ ἀποβλέπει οὐχὶ τὸ πρὸς ἀγωγὴν δικαίωμα, ἀλλ' αὐτὸ τοῦτο τὸ δικαίωμα τῆς ἐμπροθέσμως κινηθείσης ἀγωγῆς, ὥστε κατ' αὐτὸν ἡ μὲν πρώτη παραγραφὴ εἶναι τοῦ δικαιώματος, ἡ δὲ δευτέρα τοῦ δικογράφου.

Ὁ Κ. Ῥάλλης εἰς τὴν πρώτην ἔκδοσιν τοῦ Ἐμπορικοῦ του Δικαίου ἐσιώπησεν ἐπὶ τοῦ σπουδαίου ζητήματος τούτου, διότι δὲν ἀπεφάνθη περὶ τῆς προθεσμίας ἐντὸς τῆς ὁποίας πρέπει νὰ κινηθῇ ἡ περὶ ἐγκαταλείψεως ἀγωγή, ἐν δὲ § 805 εὑρὼν εὐκαιρίαν ν' ἀναμίξῃ αὐτὴν μετὰ τῆς περὶ ἀβαρίας ἐξεφράσθη ἀορίστως καὶ περὶ πενταετίας καὶ περὶ προτέρου χρόνου χωρὶς νὰ διασαφίσῃ πότε κινεῖται πρότερον ἡ περὶ ἐγκαταλείψεως ἀγωγὴ καὶ ποίαν ἀγωγὴν παραγράφει ἡ πενταετία δηλ. τὸ πρὸς ἀγωγὴν δικαίωμα ἢ τὸ δικόγραφον τῆς ἀγωγῆς, λαβὼν δὲ ἀφορμὴν ἐκ τῶν ὡς ἀνωτέρω παρατηρήσεών μας ἃς ἐξεθέσαμεν ἐν τῇ κατὰ τὸ **1864** πρώτῃ ἐκδόσει τῆς Δικαστικῆς Πρακτικῆς μας ἐπὶ τοῦ Ἐμπ. Νόμου, ἐσημείωσεν ἐν § 782 τῆς Β'. ἐκδόσεώς του τὰ ἑξῆς: «Ἐκ τοῦ ῥήματος τοῦ ἄρθρ. 373 ἠθέλησάν τινες νὰ ἐξάξωσιν ὅτι ἀρ»κεῖ νὰ γίνῃ ἡ κοινοποίησις τῆς ἐγκαταλείψεως ἐντὸς τῶν προθεσμιῶν »καὶ ὅτι ἡ περὶ αὐτῆς δικαστικὴ κλῆσις δὲν ὑπόκειται εἰμὴ εἰς τὴν »κατὰ τὸ ἄρθρ. **432** πενταετῆ παραγραφήν, ἀλλὰ τὸ σύστημα τοῦτο

»άντιβαίνει εἰς τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρ. **385**, **379** καὶ **431**· ἡ κατὰ »τὸ ἄρθρ. **385** μεταβίβασις τῆς κυριότητος δὲν λαμβάνει χώραν εἰμὴ »ἀφοῦ ἡ ἐγκατάλειψις γίνῃ δεκτὴ ἢ κυρωθῇ παρὰ τοῦ Δικαστηρίου· »ὅθεν ἡ ἐγκατάλειψις δὲν θεωρεῖται γενομένη, εἰμὴ ὅταν ἐξεπληρώθη ὁ »ἕτερος τῶν δύο τούτων ὅρων· μόνη λοιπὸν ἡ κοινοποίησις τῆς ἐγκα»ταλείψεως δὲν ἀρκεῖ ἀλλ' ἀπαιτεῖται καὶ ἡ κοινοποίησις τῆς ἀγωγῆς».

Ἡ γνώμη αὕτη τοῦ Κ. Ῥάλλη δὲν φαίνεται ὀρθή, διότι τὸ μὲν ἄρθρ. **375** ῥητῶς ἐξηγεῖ ὅτι αἱ προθεσμίαι τοῦ ἄρθρ. **373** εἶναι διὰ τὴν ἐγκατάλειψιν, τὸ δὲ ἄρθρ. **379** ἀφορᾷ τὴν ἀναβολὴν τῆς πληρωμῆς δι' ἔλλειψιν εἰδοποιήσεων καὶ δὲν παρατείνει τὴν προθεσμίαν τῆς περὶ ἐγκαταλείψεως ἀγωγῆς οὔτε προσδιορίζει προθεσμίαν· — τὸ δὲ ἄρθρ. **385** ἀφορᾷ τὴν ὀπισθενέργὸν δύναμιν τῆς ἀποδοχῆς ἢ τῆς κυρώσεως τῆς ἐγκαταλείψεως κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτης.

Ἡ Ἑλληνικὴ Νομολογία παρεδέχετο πρὶν ὅτι ἡ περὶ ἐγκαταλείψεως ἀγωγὴ παραγράφεται ἐντὸς τῶν ἓξ μηνῶν οἵτινες χορηγοῦνται διὰ τὴν ἐγκατάλειψιν, ἀλλὰ μετὰ τὴν δημοσίευσιν τῆς πρώτης ἐκδόσεως τῆς πρακτικῆς μας ταύτης ὁ Ἄρειος Πάγος διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. **43** τοῦ **1865** ἀποφάσεώς του ἀπεφάνθη ὅτι ἡ περὶ ἐγκαταλείψεως ἀγωγή, καθὸ πηγάζουσα ἐκ τοῦ ἀσφαλιστικοῦ συμβολαίου, δὲν παραγράφεται εἰμὴ μετὰ πέντε ἔτη (ἄρθρ. **432** τοῦ Ἐμπ. Νόμου).

Ἡ ἀπόφασις αὕτη εἶναι ὀρθὴ δι' ὅσους προεξεθέσαμεν λόγους καὶ διότι κατὰ τὸ παρ' ἡμῖν ἰσχῦον Ῥωμ. Δίκαιον ἡ προκάταρξις τῆς δίκης (δηλ. ἡ ἀγωγή) διατηρεῖ τὸ δικαίωμα τῶν ἐν ῥητῷ χρόνῳ ἢ ἐν περιπτώσει θανάτου, παραγραφομένων ἀγωγῶν, ἡ δὲ ἰσχὺς τῶν ἀγωγῶν τούτων παρατείνεται ἐπὶ τεσσαράκοντα ἔτη (Ν. **139**. Πανδ. **50**, **17**. § 39. Ἁρμ. Α. Γ. καὶ διατ. **4** καὶ **9**. cod. **7**, **39**).

Ἡ Πολιτική μας Δικονομία διατηρήσασα ἐν ἰσχύϊ τὰς διατάξεις ταύτας τοῦ Ῥωμ. Δικαίου περὶ τοῦ ἀποτελέσματος τῶν ἀγωγῶν, ἔκαμεν ἐξαίρεσιν διὰ τοῦ συστήματος τῆς ἀνατροπῆς κατὰ τοῦ ἀμελήσαντος τὴν περαίωσιν τῆς δίκης ἐνάγοντος, ἡ δὲ ἀνατροπὴ αὕτη ἀποβλέπει ἁπλῶς τὴν ἐξάλειψιν τῆς δίκης, τὸ δὲ πρὸς ἀγωγὴν δικαίωμα δὲν ἐπηρεάζεται ἐκ τῆς ἀνατροπῆς, ἐὰν ἄλλως διασώζεται καὶ δύναται νὰ ἐπιδιωχθῇ διὰ νέας ἀγωγῆς· — ὥστε ἐὰν εἰς τὸ ἄρθρ. **432** δοθῇ ἡ ὑπὸ τοῦ Παρδεσίου ἐκφραζομένη γνώμη τῆς παραγραφῆς ἀγωγῆς κινηθείσης καὶ μὴ ἐκδικασθείσης, τότε ὁ Ἐμπ. Νόμος κανονίζει σύστημα ἀνατροπῆς ἀγωγῶν μὲ ἀναδρομικὸν μάλιστα δικαίωμα ἀπὸ τῆς χρονολογίας τοῦ συμβολαίου, καὶ κατὰ συνέπειαν αἱ διατάξεις αὐτοῦ θεωροῦνται κατηργημέναι ὑπὸ τῶν διατάξεων τῆς Πολ. Δικονομίας ὡς μεταγενεστέρας.

Ἡ κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Παρδεσσίου ἀνατροπὴ τῆς ἀγωγῆς διὰ

τῆς πενταετίας, μετρᾶται ἀπὸ τῆς χρονολογίας τοῦ συμβολαίου (ἄρθρον 432) ἐὰν ἐν τούτοις γίνῃ ἀσφάλειά τις καὶ ἐξασφαλισθῶσι δι' αὐτῆς οἱ κίνδυνοι διὰ πέντε ἔτη (ὅπερ δύναται νὰ συμβῇ ὅταν θέλωσι τὰ μέρη) καὶ ἐντὸς τοῦ τελευταίου μηνὸς τῶν πέντε ἐτῶν ἢ μᾶλλον τῆς τελευταίας ἡμέρας τοῦ πέμπτου ἔτους συμβῇ τὸ δυστύχημα, πότε θέλει κάμει ὁ ἀσφαλιζόμενος τὴν ἐγκατάλειψιν, τὴν περὶ ἐγκαταλείψεως ἢ τὴν περὶ ἀβαρίας ἀγωγήν; βεβαίως δὲν ἔχει καιρὸν, διότι ἡ προθεσμία τῶν ἀγωγῶν ἀπὸ τῆς χρονολογίας τοῦ συμβολαίου παρῆλθεν, ἐν τούτοις ἔχει προθεσμίαν ἓξ μηνῶν νὰ κάμῃ τὴν ἐγκατάλειψιν, ἀλλὰ τί ὠφελεῖ ἐγκατάλειψις ἀφοῦ ἀγωγὴν περὶ ἐγκαταλείψεως δὲν ἔχει!

Ὁ Παρδέσσιος ἐν § 848 παραδέχεται ὅτι ὅταν ὁ ἀσφαλιζόμενος ἐξέφρασε διά τινος νομίμου τρόπου τὰς ἀπαιτήσεις του, παραγραφὴ δὲν χωρεῖ· — ἀλλ' ἡ ἐγκατάλειψις δηλ. ἡ δήλωσις τοῦ ἀσφαλιζομένου ὅτι παραιτεῖ εἰς τὸν ἀσφαλιστὴν τὸ ναυαγῆσαν σκάφος ἢ ἄλλο πρᾶγμα καὶ ζητεῖ παρ' αὐτοῦ τὸ ἀσφαλισθὲν ποσὸν, δὲν εἶναι νόμιμος τρόπος ἀπαιτήσεως; μάλιστα· — ἄρα ἰδοὺ ὅτι διὰ τῆς ἐγκαταλείψεως δὲν χωρεῖ ἡ ἐξάμηνος παραγραφὴ καὶ ὅτι ὁ Παρδέσιος εὑρίσκεται ἀνακόλουθος καὶ ἀντιφάσκει πρὸς ἑαυτόν.

Τὸ ἄρθρ. 432 δὲν δύναται, καθ' ἡμᾶς, ν' ἀφορᾷ τὴν ἀνατροπὴν τῆς εἰσαχθείσης ἀγωγῆς, διότι δὲν εἶναι ἴδιον τοῦ Ἐμπ. Νόμου νὰ καθιερῇ τοιαύτας διατάξεις, καὶ διότι τὸ πέρας μιᾶς δίκης εἶναι ἄγνωστον, ἐξαρτώμενον ἐκ τῆς ἐπιμελείας τῶν διαδίκων, ἐκ τῆς στρεψοδικίας αὐτῶν, ἐκ τῆς ταχύτητος ἢ τῆς βραδυπορείας τῶν Δικαστηρίων, ἐκ τῶν ἐνδίκων μέσων καὶ ἐξ ἄλλων ἐκτάκτων περιστάσεων, ὅθεν ἐνόσῳ δίκη τις δὲν ἀνατραπῇ κατὰ τὰς διατάξεις τῆς Πολιτικῆς Δικονομίας, τὸ πρὸς ἀγωγὴν δικαίωμα διατηρεῖται μέχρι τεσσαράκοντα ἐτῶν.

Ὅπου ὁ Ἐμπ. Νόμος ἀναφέρει «πᾶσα ἀγωγὴ παραγράφεται διὰ τῆς παρελεύσεως τοῦ δεῖνος χρόνου» ἐννοεῖ οὐχὶ τὸ δικόγραφον ἀγωγῆς εἰσηγμένης, ἀλλὰ τὸ δικαίωμα ἀγωγῆς μὴ ἐγερθείσης, καὶ τοῦτο πρόδηλον ἐκ τῶν ἄρθρ. 64, 65, 108, 432, 433 καὶ 435 τοῦ Ἐμπορικοῦ Νόμου, διότι παραδέχεται ὡς μέσον διακοπῆς τῆς παραγραφῆς τὴν μεσολαβήσασαν ἀναγνώρισιν ἢ Δικαστικὴν πρᾶξιν δηλ. καὶ τὴν ἀγωγὴν, ὥστε ἡ ἀγωγὴ τοῦ δικαιώματος εἶναι χωριστὴ ἀπὸ τὸ δικόγραφον τῆς ἀγωγῆς· — μόνον δ' εἰς τὸ ἄρθρ. 189 παρατηρεῖται ἐναντίον τι, διότι καθιεροῦται ἡ πενταετὴς παραγραφὴ ἀπὸ τῆς τελευταίας δικαστικῆς καταδιώξεως, ἂν δὲν ἐξεδόθη καταδικαστικὴ ἀπόφασις, ὅπερ ἐνδεικνύει ὅτι καὶ τὸ δικόγραφον τῆς ἀγωγῆς παραγράφεται διὰ τῆς πενταετίας, ἐὰν δὲν ἐξεδικάσθη ὁριστικῶς, ἀλλ' ὡς ὑπὸ τὸ ἄρθρ. 189 ἐξεθέσαμεν, ὑπερισχύει τὸ ἄρθρ. 156 τῆς Πολ.

Δικονομίας κατὰ τὸ ὁποῖον ἡ ἀγωγὴ διακόπτει τὴν παραγραφὴν, αἱ δὲ συνέπειαι τῆς ἀγωγῆς δὲν καταργοῦνται εἰμὴ διὰ τῆς νομίμου καταργήσεως αὐτῆς.

Τὸ ζήτημα τοῦτο ἀμφισβητεῖται καὶ εἰς τὴν Γαλλίαν, διότι ὁ Bedarride καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἀποφαίνονται ὅτι τὸ ἄρθρ. 373. τοῦ 'Εμπ. Νόμου ἐγένετο ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἄρθρου 48. τίτλ. 6, Βιβλ. 3. τοῦ πρὸ αὐτοῦ ἰσχύοντος Διατάγματος, δι' οὗ ἐτίθετο εἰς τὴν αὐτὴν γραμμὴν ἡ ἐγκατάλειψις καὶ ἡ ἀγωγὴ πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ συμβολαίου, ἐν ἄλλαις λέξεσιν ἀπῃτεῖτο νὰ γίνῃ ἡ ἐγκατάλειψις καὶ ἡ ἀγωγὴ ἐντὸς μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς προθεσμίας, ἀλλ' οἱ ἀντίθετοι ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἐπιχειρήματος ὑποστηρίζουσιν ὅτι ἀφοῦ τὸ ἄρθρ. 373 δὲν ἔκαμε τοιαύτην ῥητὴν μνείαν, καὶ ἀφοῦ τὸ ἄρθρ. 432 ὁμιλεῖ ἀνεξαιρέτως περὶ παραγραφῆς πάσης ἀγωγῆς ἐξ ἀσφαλιστικοῦ συμβολαίου, ἕπεται ὅτι ὁ 'Εμπ. Νόμος ἐπήνεγκε καινοτομίαν ὡς πρὸς τὴν παραγραφὴν τῆς περὶ ἐγκαταλείψεως ἀγωγῆς καὶ ὅτι τὸ μὲν ἄρθρ. 373 ἀφορᾷ τὴν προθεσμίαν τῆς ἐγκαταλείψεως, τὸ δὲ ἄρθρ. 432 τὴν προθεσμίαν τῆς παραγραφῆς τῆς περὶ ἐγκαταλείψεως ἀγωγῆς (ἴδε Bedarride ἐπὶ τοῦ ἄρθρ. 373.)

'Η γνώμη αὕτη φαίνεται ὀρθωτέρα δι' οὓς ἐξεθέσαμεν λόγους, ἅ τε μὴ ὑπαρχούσης ἐν τῷ 'Εμπ. Νόμῳ εἰδικῆς διατάξεως κανονιζούσης ἐντὸς ποίου χρόνου πρέπει νὰ εἰσαχθῇ ἡ περὶ ἐγκαταλείψεως ἀγωγὴ, μετὰ τὴν ἐμπροθέσμως γενομένην ἐγκατάλειψιν, καθότι ὡς προείπομεν, τὸ ἄρθρ. 431 ἐνδεικνύει ὅτι ἡ περὶ ἐγκαταλείψεως ἀγωγὴ παραγράφεται ἐντὸς τῆς προθεσμίας τοῦ ἄρθρου 373. ἀλλὰ τὸ ἄρθρ. τοῦτο χορηγεῖ ἀκεραίαν τὴν προθεσμίαν μόνον διὰ τὴν ἐγκατάλειψιν καὶ δὲν δανείζει μέρος αὐτῆς εἰς τὴν περὶ ἐγκαταλείψεως ἀγωγήν. —ὅλοι δὲ οἱ συγγραφεῖς δίδοντες τὸν λόγον τῆς πρὸς ἐγκατάλειψιν προθεσμίας, ἀποφαίνονται ὅτι αὕτη ἐδόθη ἀκεραία εἰς τὸν ἀσφαλιζόμενον ἵνα μέχρι τοῦ τέρματος αὐτῆς βεβαιωθῇ ἐντελῶς περὶ τοῦ συμβάντος δυστυχήματος καὶ περὶ τοῦ εἴδους τῆς ζημίας, καὶ ἐφιστῶσι τὴν προσοχὴν αὐτοῦ νὰ μὴ σπεύσῃ εἰς πρόωρον ἐγκατάλειψιν, διότι ἐνδέχεται ὥστε αἱ πρῶται πληροφορίαι νὰ ἦναι ἐσφαλμέναι ἢ ὑπερβολικαὶ καὶ νὰ μὴ συμφέρῃ εἰς αὐτὸν ἡ ἐγκατάλειψις ἥτις διδομένη καὶ ἀποδεχομένη ἀποτελεῖ ἀπαλλοτρίωσιν τῆς ἠσφαλισμένης περιουσίας του· —(ἴδε Azuni dizionario ragionato della giurisprudenza mercantile τόμ. Α'. σελ. 8. καὶ Alauzet ἀριθ. 332); ὅθεν ἀφοῦ ὅλη ἡ ἑξάμηνος ἐδόθη εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ ἀσφαλιζομένου διὰ νὰ παγιώσῃ τὴν πεποίθησίν του καὶ κάμῃ τὴν ἐγκατάλειψιν, οὐδεμία δικαιοσύνη συνηγορεῖ ὅτι πρέπει νὰ θυσιασθῇ μέρος τῆς προθεσμίας ταύτης διὰ τὴν περὶ ἐγκαταλείψεως ἀγωγὴν ἐπὶ ποινῇ

παραγραφῆς αὐτῆς· ὅθεν ἐξ ἀνάγκης πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ἐμπροθέσμως γενομένης τῆς ἐγκαταλείψεως, οὐδεμία ἄλλη προθεσμία διὰ τὴν παραγραφὴν τῆς περὶ αὐτῆς ἀγωγῆς δύναται ν' ἀντιταχθῇ, εἰμὴ ἡ τοῦ ἄρθρ. 432 τῆς πενταετίας καὶ ὅτι ἡ πενταετία αὕτη δὲν ἐννοεῖ τὸ δικόγραφον τῆς ἀγωγῆς ἀλλ' αὐτὸ τοῦτο τὸ δικαίωμα τῆς ἀγωγῆς, ὡς προκύπτει ἐκ τοῦ ἄρθρου 434 τοῦ Ἐμπ. Νόμου, κατὰ τὸ ὁποῖον δὲν δύναται νὰ εἰσχωρήσῃ παραγραφὴ ὅταν συμπέσῃ χρεωστικὸν ἔγγραφον, λογαριασμὸς, ἢ κλῆσις δικαστικὴ, ἄρα ἰδοὺ ὅτι δὲν πρόκειται περὶ παραγραφῆς τοῦ δικογράφου, ἀλλὰ τοῦ δικαιώματος τῆς ἀγωγῆς.

Μετὰ τὴν σύμβασιν τῆς ἀσφαλείας δὲν πρέπει νὰ καθεύδῃ ὁ ἀσφαλιζόμενος, διότι ἅμα λάβῃ πληροφορίας περί τινος δυστυχήματος ὀφείλει ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν νὰ τὰς μεταβιβάζῃ εἰς τὸν ἀσφαλιστὴν (ἐὰν τοῦτο ὡς ἐκ τῆς ἀποστάσεως ἦναι δυνατὸν) ἐὰν δὲ τὸ δυστύχημα δίδῃ χώραν εἰς ἐγκατάλειψιν, δύναται συγχρόνως μὲ τὴν εἰδοποίησιν νὰ κάμῃ καὶ τὴν ἐγκατάλλειψιν καὶ νὰ ζητήσῃ τὴν πληρωμὴν, εἰδοποιῶν τὸν ἀσφαλιστὴν περὶ ὅλων τῶν ἀμέσως ἢ ἐμμέσως γενομένων ἢ διαταχθεισῶν ἀσφαλειῶν καὶ περὶ τῶν ληφθέντων ναυτικῶν δανείων ἐπὶ τοῦ πλοίου ἢ τῶν πραγματειῶν (ἂν ἔχῃ γνῶσιν αὐτῶν) ἄλλως ἀναβάλλεται ἡ πληρωμή·—ἂν ὁ ἀσφαλιζόμενος κάμῃ δολίαν δηλοποίησιν ἐκπίπτει τῶν ἐκ τῆς ἀσφαλείας ὠφελειῶν καὶ πληρώνει τὰ ναυτικοδάνεια, ἂν καὶ τὸ πλοῖον ἀπολεσθῇ ἢ ἁλωθῇ, (ἐκτὸς ἐὰν ἐκ παραδρομῆς ἢ συνεπείᾳ ψευδῶν πληροφοριῶν ἔκαμε ψευδῆ δηλοποίησιν, καθόσον ὁ Νόμος ἀπαιτεῖ δολίαν δηλοποίησιν ἄρθρον 379 καὶ 380).

Κατὰ τὰς ὑπ' ἀριθ. 126 τοῦ 1861 καὶ 329 τοῦ 1862 ἀποφάσεις τοῦ Ἀρ. Πάγου, τὰ προγενέστερα τῆς ἀσφαλείας δάνεια ὀφείλει νὰ δηλοποιήσῃ ὁ ἀσφαλιζόμενος καὶ οὐχὶ τὰ μετὰ ταῦτα.

Ἐν περιπτώσει ναυαγίας ἢ καθίσματος μετὰ διαῤῥήξεως, ὁ ἀσφαλιζόμενος χρεωστεῖ ν' ἀσχοληθῇ εἰς τὴν διάσωσιν τῶν ναυαγίων (διὰ λογαριασμὸν τοῦ ἀσφαλιστοῦ) καὶ πληρωνεται δι' ὅσα ἐξοδεύσῃ κατὰ τὴν ἔνορκον ὁμολογίαν του, ἐκ τῆς ἀξίας τῶν διασωθέντων (ἄρθρ. 381.)

Ἡ διάταξις αὕτη ἀφορᾷ τοὺς παρόντας εἰς τὸν κίνδυνον ἀσφαλιζομένους ἤτοι τὸν πλοίαρχον καὶ τοὺς ἰδιοκτήτας ἢ ἐπιφορτωτὰς καὶ ὑποχρεοῖ τούτους εἰς διάσωσιν τῶν ναυαγίων, ἐὰν ἡ τοιαύτη διάσωσις ἦναι ὠφέλιμος, ἄλλως ἂν τὰ τῆς διασώσεως ἔξοδα ἦναι ἀνώτερα δὲν ὀφείλουσι νὰ δαπανήσωσί τι πρὸς διάσωσιν, διότι τὰ πέραν τῆς ἀξίας τῶν διασωθέντων, καταβληθέντα ἔξοδα δὲν πληρώνονται.

Ἡ παράβασις τοῦ ἀνωτέρω ἄρθρου δὲν ἔχει καμμίαν ἐπιῤῥοὴν εἰς τὸ κῦρος τῆς ἀσφαλείας, ἀλλὰ τὸ πολὺ δύναται νὰ συντελέσῃ εἰς ἀ-

γωγὴν ἀποζημιώσεως κατὰ τοῦ ἀσφαλιζομένου ὅστις παρὼν εἰς τὸν κίνδυνον καὶ δυνάμενος νὰ διασώσῃ ναυάγια πρὸς ὄφελος τοῦ ἀσφαλιστοῦ, δὲν ἔπραξε τοῦτο (ἐὰν εἶχε τὰ μέσα καὶ τὴν εὐκολίαν νὰ τὸ πράξῃ, ἄλλως ἐὰν δὲν εἶχε χρήματα, ἢ δὲν εὕρισκον ἐργάτας, ἢ ἐφοβεῖτο ἀσθενείας, ληστὰς κλπ. δὲν ὤφειλε νὰ φροντίζῃ περὶ ἀλλοτρίων.)

Κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 98 τοῦ 1851 ἀπόφ. τοῦ 'Αρ. Πάγου, κατὰ τὸ βιβλ. 53. τίτλ. 8. ἐδ. 47. Βασιλ. δικαίωμα σώστρων ἔχει οὐ μόνον ὁ ἐπαίρων τι ἀπὸ τοῦ βυθοῦ τῆς θαλάσσης ἀλλὰ καὶ ὁ ἀποσώζων πράγματα ἐκριπτόμενα ἀπὸ θαλάσσης εἰς γῆν.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 375, εἰς συνήθεις πλοῦς μετὰ παρέλευσιν ἑνὸς ἔτους ἀφ' ἧς ἐκπλεύσῃ τὸ πλοῖον, ἢ ἀφ' ἧς χρονολογοῦνται αἱ τελευταῖαι ἀγγελίαι·—εἰς δὲ μακροὺς πλοῦς μετὰ παρέλευσιν δύο ἐτῶν, ἐὰν ὁ ἀσφαλιζόμενος ἀναγγείλῃ ὅτι δὲν ἔλαβε καμμίαν περὶ τοῦ πλοίου ἀγγελίαν, δύναται νὰ κάμῃ ἐγκατάλειψιν καὶ ζητήσῃ πληρωμὴν, χωρὶς νὰ ὑποχρεωθῇ εἰς ἀπόδειξιν τῆς ἀπωλείας τοῦ πλοίου (ἢ τοῦ ἐμπεριεχομένου).

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 376, ἐὰν ἡ ἀσφάλεια ἔγεινε διὰ χρόνον ῥητὸν μετὰ τὴν παρέλευσιν τῶν διὰ τοὺς συνήθεις καὶ μακροὺς πλοῦς τεθειμένων προθεσμιῶν, ἡ ἀπώλεια τοῦ πλοίου (ἢ τοῦ φορτίου) θεωρεῖται ὡς γενομένη ἐντὸς τῆς διαρκείας τῆς ἀσφαλείας.

Τ' ἀνωτέρω ἄρθρα καθιεροῦσι τεκμήριον ὑπὲρ τοῦ ἀσφαλιζομένου ὅθεν εἰς τὸν ἀσφαλιστὴν ἀπόκειται ἡ ἐναντία ἀπόδειξις.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 377, εἶναι μακροὶ πλόες οἱ γινόμενοι εἰς τὰς ἀνατολικὰς καὶ δυτικὰς 'Ινδίας, εἰς τὸν εἰρηνικὸν 'Ωκεανὸν, εἰς Καναδᾶ, εἰς τὴν Νέαν γῆν, εἰς τὴν Γροενλανδίαν καὶ εἰς τ' ἄλλα παράλια καὶ τὰς νήσους τῆς μεσημβρινῆς καὶ βορείου 'Αμερικῆς, εἰς τὰς 'Ασωρίους καὶ Καναρίους Νήσους, εἰς τὴν Μαδέραν καὶ εἰς ὅλους τοὺς κατὰ τὸν 'Ωκεανὸν αἰγιαλοὺς καὶ τόπους, τοὺς πέραν τῶν πορθμῶν τῆς Γιβραλτέῤῥας καὶ τοῦ Σούνδου.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 382, ἐὰν ἡ ἐποχὴ τῆς πληρωμῆς τῆς ἀσφαλείας δὲν προσδιορίζεται εἰς τὸ συμβόλαιον, ἡ πληρωμὴ γίνεται ἐντὸς τριῶν μηνῶν ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως τῆς ἐγκαταλείψεως.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 383, τὰ πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ φορτίου καὶ τῆς ἀπωλείας αὐτοῦ ἔγγραφα, κοινοποιοῦνται εἰς τὸν ἀσφαλιστὴν, ὅστις πρὸ τῆς κοινοποιήσεως ταύτης δὲν δύναται νὰ ἐναχθῇ περὶ τῆς πληρωμῆς τῆς ἀσφαλισθείσης ποσότητος.

Οἱ Γάλλοι συγγραφεῖς καὶ ἰδίως ὁ Boulay Paty παραδέχονται ὅτι ἡ κοινοποίησις δύναται νὰ γίνῃ καὶ μετὰ τὴν ἀγωγὴν μέχρι τῆς συζητήσεως καὶ ὅτι ἐντεῦθεν οὐδὲν ἄλλο δικαίωμα ἔχει ὁ ἀσφαλιστὴς εἰμὴ νὰ ἀποφύγῃ τὰ ἔξοδα καὶ τοὺς τόκους, διότι μὴ λαβὼν γνῶσιν

γενεστέραν χρῆσιν ἑκατέρας τῶν ἀγωγῶν (ἴδε καὶ Pardessus §§ 837 καὶ 846).

Τὸ καθ' ἡμᾶς, εὑρίσκομεν ὀρθωτέραν τὴν γνώμην τῆς πλειονοψηφίας (καὶ ἄνευ ὅρων), διότι κατὰ τὸ παρ' ἡμῖν ἰσχῦον 'Ρωμ. Δίκαιον, «ὅτε ἐξ ἑνὸς τρόπου, δύο ἁρμόζουσιν ἀγωγαί, τῆς μιᾶς κινηθείσης, ἡ ἑτέρα ἐπὶ τῷ περιττῷ σώζεται» (Ν. 40. Βασιλ. 52, 1.) ὥστε ἡ δευτέρα ἀγωγὴ (δηλ. τὸ πρὸς ἀγωγὴν δικαίωμα) δὲν ἀποκλείεται ἀλλὰ σώζεται ἐπὶ τοσοῦτον ἐφ' ὅσον διὰ τῆς κινηθείσης πρώτης ἀγωγῆς δὲν ἤθελε δυνηθῇ ὁ ἐνάγων νὰ λάβῃ τὸ ζητούμενον (δηλ. πλῆρες τὸ δίκαιόν του)·—ἡ συῤῥοὴ τῶν ἀγωγῶν δὲν ἐμποδίζεται ἀλλὰ προτιμᾶται ἡ μείζων ὡς πρὸς τὴν ἀπαίτησιν ἀγωγὴ ('Αρμ. Α. Γ. § 8)· ἐννοεῖται δ' ὅτι ἀποῤῥιπτομένης τῆς πρώτης ἀγωγῆς, εἴτε λόγῳ παρατυπιῶν, εἴτε λόγῳ παραγραφῆς, εἴτε ὡς μὴ ἁρμοζούσης εἰς τὴν περίςασιν, ἡ δευτέρα ἀγωγὴ σώζεται ἀκεραία, διότι ἡ ἐξόφλησις τοῦ ὀφειλομένου καὶ οὐχὶ ἡ ἐκλογὴ τῆς ἀγωγῆς καταναλίσκει τὸ δικαίωμα (perceptione non litis contestatione, non electione)· ἐκτὸς τούτου, κατὰ τὴν Πολ. Δικονομίαν περὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου δὲν δύναταί τις νὰ εἰσαγάγῃ δύο ἰδιαιτέρας ἀγωγὰς πρὶν παραιτηθῇ τῆς πρώτης (ἄρθρ. 475) ἂν δὲ τὰς εἰσάγῃ, ἡ δευτέρα ὑφίσταται ἀλλὰ δὲν ἐκδικάζεται πρὸ τῆς ἀποπερατώσεως τῆς πρώτης (ὡς ἡ Νομολογία ἀπεφάνθη)·—μόνον δὲ αἱ περὶ κατοχῆς καὶ κυριότητος ἀγωγαὶ δὲν δύνανται νὰ συνυπάρξωσι, διότι ἐνόσῳ ὑφίσταται ἡ περὶ κατοχῆς δὲν δύναται νὰ κινηθῇ ἡ περὶ κυριότητος, προηγηθείσης δ' ἀγωγῆς περὶ κυριότητος, δὲν ἐπιτρέπεται ἐπάνοδος εἰς τὴν περὶ κατοχῆς ἀγωγὴν (ἄρθρ. 629).

'Η δευτέρα ἀγωγὴ ἐμποδίζεται μόνον ἐν περιπτώσει τελεσιδικίας (ἄρθρ. 274), τελεσιδικία δ' ὑπάρχει ὅταν περὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου, ὡς ἐκ τοῦ αὐτοῦ πράγματος, μεταξὺ τῶν αὐτῶν διαδίκων καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν ἰδιότητα, πρόκηται νὰ συζητηθῇ τὸ αὐτὸ δίκαιον εἰς νέαν δίκην.

'Εκ τῶν ἄνω ῥηθέντων δὲν μένει ἡ ἐλαχίστη ἀμφιβολία ὅτι ἡ περὶ ἐγκαταλείψεως ὡς καὶ ἡ περὶ ἀβαρίας ἀγωγὴ δύνανται νὰ ἐγερθῶσι συγχρόνως, ἢ ἐπιβοηθητικῶς ἢ καὶ ἀλληλοδιαδόχως καὶ ὅτι παραδεχθείσης τῆς μιᾶς, ἡ δευτέρα καθίσταται περιττή, ἀποῤῥιφθείσης δὲ τῆς μιᾶς, οὐδεμία τελεσιδικία κατὰ τῆς ἄλλης ὑπάρχει, διότι καὶ ὡς πρὸς τὸ ποσὸν καὶ ὡς πρὸς τὸ ἀντικείμενον διαφέρουν καὶ ὡς πρὸς τὴν ἰδιότητα καὶ ὡς πρὸς τὴν νομικὴν βάσιν·—ἐὰν ὅμως ἡ κυρία αἰτία ἡ δίδουσα ἀφορμὴν εἰς ἀμφοτέρας τὰς ἀγωγὰς ταύτας ἐκλείψῃ ὡς πρὸς τὴν μίαν ἀγωγὴν δὲν δύναται νὰ ὑφίςαται εἰς τὴν ἑτέραν ἕνεκα δεδικασμένου. Π.χ. εἰς τὴν περὶ ἐγκαταλείψεως ἀγωγὴν κηρύττεται ἄκυρον τὸ ἀσφαλιςικὸν

συμβόλαιον, ἢ θεωρεῖται παραίτιος τῆς ζημίας ὁ ἀσφαλιζόμενος καὶ ἀποῤῥίπτεται ἡ ἀγωγὴ αὐτοῦ, τότε καὶ εἰς τὴν περὶ ἀβαρίας ἀγωγὴν τὴν ἐπὶ τοῦ ἀσφαλιστικοῦ συμβολαίου στηριζομένην, ἐκτείνεται τὸ δεδικασμένον καὶ ἀποκλείει αὐτήν·—γενικῶς δὲ λέγομεν ὅτι πᾶν νομικὸν ἢ πραγματικὸν ζήτημα ἀνῆκον ἐξ ἴσου καὶ εἰς τὴν μίαν καὶ εἰς τὴν ἄλλην ἀγωγὴν, λυθὲν ὁριστικῶς ἐν τῇ μιᾷ, θεωρεῖται δεδικασμένον ἐν τῇ ἑτέρᾳ (ἴδε καὶ σελ. 104—108 τῆς Β΄ ἐκδόσεως τῆς Δικαστικῆς Πρακτικῆς ἐπὶ τῆς Πολ. Δικονομίας).

Ἐνόσῳ λόγος τελεσιδικίας δὲν ὑφίσταται ὡς πρὸς τὴν δευτέραν ἀγωγὴν, αὕτη δύναται νὰ εἰσαχθῇ (ἐὰν ἐντοσούτῳ δὲν παρεγράφη) καὶ ἐπειδὴ τὸ μέτρον τῆς ἀπαιτήσεως ἑκατέρας τῶν ἀγωγῶν τούτων εἶναι ὡρισμένον, ἐπὶ μὲν ἐγκαταλείψεως διὰ τοῦ συμβολαίου τῆς ἀσφαλείας, ἐπὶ δὲ ἀβαρίας, ἐκ τῶν ὅρων τοῦ Νόμου, ἕπεται ὅτι τῆς μιᾶς παραδεχομένης δὲν μένει ἄλλο τι ὀφειλόμενον διὰ νὰ ἐπιδιωχθῇ διὰ τῆς δευτέρας καὶ κατὰ συνέπειαν αὕτη μηδενίζεται.

Αἱ ὑπ' ἀριθ. 287 τοῦ 1867 καὶ 301 τοῦ 1868 ἀποφάσεις τοῦ Ἀρ. Πάγου συμφωνοῦν μ' ὅσα ἀνωτέρω ἐξεθέσαμεν περὶ τοῦ ὅτι ἡ ἐνάσκησις τῆς μιᾶς ἀγωγῆς, ὅταν δὲν ἐπιδικασθῇ, δὲν ἀποκλείει τὴν ἑτέραν ἐνόσῳ εἰδικῶς δὲν ὑπάρχωσι λόγοι τελεσιδικίας, καὶ ὅτι δύναταί τις ἐν μιᾷ ἀγωγῇ νὰ ἐξασκήσῃ καὶ τὰς δύο ἀγωγὰς τὴν μὲν ὡς κυρίαν τὴν δὲ ὡς ἐπιβοηθητικὴν (Ν. 130. Πανδ. 50, 17 καὶ 138. verb. obligat. Ν. 48. Πανδ. 21, 1. Ν. 53. Βασιλ. 19, 10).

Ὡς πρὸς τὴν ἀγωγὴν τῆς ἐγκαταλείψεως.

Μεταξὺ τῶν ἄρθρ. 373, 431 καὶ 432 τοῦ Ἐμπ. Νόμου παρατηρεῖται ἀντίφασις ἢ μᾶλλον ἀσάφειά τις, διότι τὸ μὲν πρῶτον χορηγεῖ ἑξάμηνον προθεσμίαν διὰ τὴν ἐγκατάλειψιν, τὸ δεύτερον ἀναφέρει ὅτι ἐντὸς τῆς προθεσμίας ταύτης παραγράφεται ἡ περὶ ἐγκαταλείψεως ἀγωγὴ καὶ τὸ τρίτον ὅτι πᾶσα ἀγωγὴ πηγάζουσα ἐκ ναυτικοῦ ἢ ἀσφαλιστικοῦ συμβολαίου παραγράφεται μετὰ πέντε ἔτη ἀπὸ τῆς χρονολογίας αὐτοῦ.

Ἐκ τῆς ἀλληλουχίας τῶν ἄρθρων τούτων δὲν δυνάμεθα νὰ πεισθῶμεν ὅτι ἡ περὶ ἐγκαταλείψεως ἀγωγὴ πρέπει, ἐπὶ ποινῇ παραγραφῆς, νὰ κινηθῇ ἐντὸς τῶν διὰ τὴν ἐγκατάλειψιν ἀπαιτουμένων ἓξ μηνῶν, ἀλλ' ὅτι μὴ γενομένης τῆς ἐγκαταλείψεως ἐντὸς ἓξ μηνῶν, παραγράφεται ἡ περὶ αὐτῆς ἀγωγή.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 373, ἡ ἐγκατάλειψις γίνεται ἐντὸς 6 μηνῶν (ἐκτὸς Ἰνδιῶν καὶ ἄλλων μερῶν), ἄρα καὶ κατὰ τὴν τελευταίαν στιγμὴν τῆς τελευταίας ἡμέρας δύναται να γίνῃ· ἐν τούτοις διὰ τὸν ἐνεργήσαντα τὴν ἐγκατάλειψιν κατὰ τὴν τελευταίαν στιγμὴν, δὲν εἶναι

δυνατὸν νὰ γίνῃ ἀγωγὴ ἐν τῇ αὐτῇ στιγμῇ, τόσῳ μᾶλλον ὅσον πρόκειται ν' ἀποφανθῇ ὁ ἀσφαλιστὴς ἂν δέχεται τὴν ἐγκατάλειψιν. ὅτε καὶ περιττὴ ἀποβαίνει ἡ περὶ ταύτης ἀγωγή.

Ἂν δὲν γίνῃ ἐγκατάλειψις ἐντὸς 6 μηνῶν, παραγράφεται τῳόντι ἡ περὶ ἐγκαταλείψεως ἀγωγή—αὕτη εἶναι ἡ ἀληθὴς ἔννοια τοῦ ἄρθρ. **431**, διότι δὲν προσδιορίζει ῥητῶς τὸν χρόνον καθ' ὃν πρέπει νὰ κινηθῇ ἡ τοιαύτη ἀγωγή, ἀλλὰ μόνον ὅτι παραγράφεται διὰ τῆς παραγραφῆς τῆς ἐγκαταλείψεως, ὅ ἐστιν ἂν δὲν γίνῃ ἐγκατάλειψις ἐμπροθέσμως, δὲν δύναται πλέον νὰ κινηθῇ ἀγωγὴ ἐπὶ ἐγκαταλείψεως—ὅταν ὅμως γίνῃ ἡ ἐγκατάλειψις ἐντὸς τῶν ἓξ μηνῶν καὶ διασωθῇ οὕτω τὸ δικαίωμα τῆς περὶ ἐγκαταλείψεως ἀγωγῆς, αὕτη παραγράφεται μετὰ πέντε ἔτη ἀπὸ τῆς χρονολογίας τοῦ ἀσφαλιστικοῦ συμβολαίου (ἄρθρον **432**).

Τοιουτοτρόπως συμβιβάζονται ἀλανθάστως αἱ ἀνωτέρω διατάξεις τοῦ Νόμου, διότι ἄλλως δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ κανονίζωνται δύο ἄνισοι παραγραφαὶ διὰ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἀγωγήν, καθόσον τὸ ἄρθρον **432** οὐδεμίαν ἐξαίρεσιν περιέχει.

Ὁ Pardessus ἐν §§ **838** καὶ **863** παραδεχόμενος ὅτι ἡ περὶ ἐγκαταλείψεως ἀγωγὴ πρέπει νὰ κινηθῇ ἐπὶ ποινῇ παραγραφῆς ἐντὸς τῶν ἓξ μηνῶν, ἡ δὲ περὶ ἀβαρίας ἀγωγὴ ἐντὸς ἑνὸς μηνός, συμβιβάζει τὰς συντόμους ταύτας παραγραφὰς μὲ τὴν πενταετῆ, ὑπὸ τὴν διάκρισιν ὅτι ἡ πενταετὴς αὕτη παραγραφὴ ἀποβλέπει οὐχὶ τὸ πρὸς ἀγωγὴν δικαίωμα, ἀλλ' αὐτὸ τοῦτο τὸ δικαίωμα τῆς ἐμπροθέσμως κινηθείσης ἀγωγῆς, ὥστε κατ' αὐτὸν ἡ μὲν πρώτη παραγραφὴ εἶναι τοῦ δικαιώματος, ἡ δὲ δευτέρα τοῦ δικογράφου.

Ὁ Κ. Ῥάλλης εἰς τὴν πρώτην ἔκδοσιν τοῦ Ἐμπορικοῦ του Δικαίου ἐσιώπησεν ἐπὶ τοῦ σπουδαίου ζητήματος τούτου, διότι δὲν ἀπεφάνθη περὶ τῆς προθεσμίας ἐντὸς τῆς ὁποίας πρέπει νὰ κινηθῇ ἡ περὶ ἐγκαταλείψεως ἀγωγή, ἐν δὲ § **805** εὑρὼν εὐκαιρίαν ν' ἀναμίξῃ αὐτὴν μετὰ τῆς περὶ ἀβαρίας ἐξεφράσθη ἀορίστως καὶ περὶ πενταετίας καὶ περὶ προτέρου χρόνου χωρὶς νὰ διασαφίσῃ πότε κινεῖται πρότερον ἡ περὶ ἐγκαταλείψεως ἀγωγὴ καὶ ποίαν ἀγωγὴν παραγράφει ἡ πενταετία δηλ. τὸ πρὸς ἀγωγὴν δικαίωμα ἢ τὸ δικόγραφον τῆς ἀγωγῆς, λαβὼν δὲ ἀφορμὴν ἐκ τῶν ὡς ἀνωτέρω παρατηρήσεών μας ἃς ἐξεθέσαμεν ἐν τῇ κατὰ τὰ **1864** πρώτῃ ἐκδόσει τῆς Δικαστικῆς Πρακτικῆς μας ἐπὶ τοῦ Ἐμπ. Νόμου, ἐσημείωσεν ἐν § 782 τῆς Β' ἐκδόσεώς του τὰ ἑξῆς: «Ἐκ τοῦ ῥήματος τοῦ ἄρθρ. 373 ἠθέλησάν τινες νὰ ἐξάξωσιν ὅτι ἀρ»κεῖ νὰ γίνῃ ἡ κοινοποίησις τῆς ἐγκαταλείψεως ἐντὸς τῶν προθεσμιῶν »καὶ ὅτι ἡ περὶ αὐτῆς δικαστικὴ κλῆσις δὲν ὑπόκειται εἰμὴ εἰς τὴν »κατὰ τὸ ἄρθρ. **432** πενταετῆ παραγραφήν, ἀλλὰ τὸ σύστημα τοῦτο

»άντιβαίνει εἰς τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρ. 385, 379 καὶ 431· ἡ κατὰ »τὸ ἄρθρ. 385 μεταβίβασις τῆς κυριότητος δὲν λαμβάνει χώραν εἰμὴ »ἀφοῦ ἡ ἐγκατάλειψις γίνῃ δεκτὴ ἢ κυρωθῇ παρὰ τοῦ Δικαστηρίου· »ὅθεν ἡ ἐγκατάλειψις δὲν θεωρεῖται γενομένη, εἰμὴ ὅταν ἐξεπληρώθη ὁ »ἕτερος τῶν δύο τούτων ὅρων· μόνη λοιπὸν ἡ κοινοποίησις τῆς ἐγκα- »ταλείψεως δὲν ἀρκεῖ ἀλλ' ἀπαιτεῖται καὶ ἡ κοινοποίησις τῆς ἀγωγῆς».

Ἡ γνώμη αὕτη τοῦ Κ. Ῥάλλη δὲν φαίνεται ὀρθή, διότι τὸ μὲν ἄρθρ. 375 ῥητῶς ἐξηγεῖ ὅτι αἱ προθεσμίαι τοῦ ἄρθρ. 373 εἶναι διὰ τὴν ἐγκατάλειψιν, τὸ δὲ ἄρθρ. 379 ἀφορᾷ τὴν ἀναβολὴν τῆς πληρωμῆς δι' ἔλλειψιν εἰδοποιήσεων καὶ δὲν παρατείνει τὴν προθεσμίαν τῆς περὶ ἐγκαταλείψεως ἀγωγῆς οὔτε προσδιορίζει προθεσμίαν· — τὸ δὲ ἄρθρ. 385 ἀφορᾷ τὴν ὀπισθενεργὸν δύναμιν τῆς ἀποδοχῆς ἢ τῆς κυρώσεως τῆς ἐγκαταλείψεως κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτης.

Ἡ Ἑλληνικὴ Νομολογία παρεδέχετο πρὶν ὅτι ἡ περὶ ἐγκαταλείψεως ἀγωγὴ παραγράφεται ἐντὸς τῶν ἓξ μηνῶν οἵτινες χορηγοῦνται διὰ τὴν ἐγκατάλειψιν, ἀλλὰ μετὰ τὴν δημοσίευσιν τῆς πρώτης ἐκδόσεως τῆς πρακτικῆς μας ταύτης ὁ Ἄρειος Πάγος διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 43 τοῦ 1865 ἀποφάσεώς του ἀπεφάνθη ὅτι ἡ περὶ ἐγκαταλείψεως ἀγωγή, καθὸ πηγάζουσα ἐκ τοῦ ἀσφαλιστικοῦ συμβολαίου, δὲν παραγράφεται εἰμὴ μετὰ πέντε ἔτη (ἄρθρ. 432 τοῦ Ἐμπ. Νόμου).

Ἡ ἀπόφασις αὕτη εἶναι ὀρθὴ δι' ὅσους προσεξεθέσαμεν λόγους καὶ διότι κατὰ τὸ παρ' ἡμῖν ἰσχῦον Ῥωμ. Δίκαιον ἡ προκάταρξις τῆς δίκης (δηλ. ἡ ἀγωγὴ) διατηρεῖ τὸ δικαίωμα τῶν ἐν ῥητῷ χρόνῳ ἢ ἐν περιπτώσει θανάτου, παραγραφομένων ἀγωγῶν, ἡ δὲ ἰσχὺς τῶν ἀγωγῶν τούτων παρατείνεται ἐπὶ τεσσαράκοντα ἔτη (Ν. 139. Πανδ. 50, 17. § 39. Ἁρμ. Α. Γ. καὶ διατ. 4 καὶ 9. cod. 7, 39).

Ἡ Πολιτικὴ μας Δικονομία διατηρήσασα ἐν ἰσχύϊ τὰς διατάξεις ταύτας τοῦ Ῥωμ. Δικαίου περὶ τοῦ ἀποτελέσματος τῶν ἀγωγῶν, ἔκαμεν ἐξαίρεσιν διὰ τοῦ συστήματος τῆς ἀνατροπῆς κατὰ τοῦ ἀμελήσαντος τὴν περαίωσιν τῆς δίκης ἐνάγοντος, ἡ δὲ ἀνατροπὴ αὕτη ἀποβλέπει ἁπλῶς τὴν ἐξάλειψιν τῆς δίκης, τὸ δὲ πρὸς ἀγωγὴν δικαίωμα δὲν ἐπηρεάζεται ἐκ τῆς ἀνατροπῆς, ἐὰν ἄλλως διασώζεται καὶ δύναται νὰ ἐπιδιωχθῇ διὰ νέας ἀγωγῆς· — ὥστε ἐὰν εἰς τὸ ἄρθρ. 432 δοθῇ ἡ ὑπὸ τοῦ Παρδεσίου ἐκφραζομένη γνώμη τῆς παραγραφῆς ἀγωγῆς κινηθείσης καὶ μὴ ἐκδικασθείσης, τότε ὁ Ἐμπ. Νόμος κανονίζει σύστημα ἀνατροπῆς ἀγωγῶν μὲ ἀναδρομικὸν μάλιστα δικαίωμα ἀπὸ τῆς χρονολογίας τοῦ συμβολαίου, καὶ κατὰ συνέπειαν αἱ διατάξεις αὐτοῦ θεωροῦνται κατηργημέναι ὑπὸ τῶν διατάξεων τῆς Πολ. Δικονομίας ὡς μεταγενεστέρας.

Ἡ κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Παρδεσσίου ἀνατροπὴ τῆς ἀγωγῆς διὰ

τῆς πενταετίας, μετρᾶται ἀπὸ τῆς χρονολογίας τοῦ συμβολαίου (ἄρθρον 432) ἐὰν ἐν τούτοις γίνῃ ἀσφάλειά τις καὶ ἐξασφαλισθῶσι δι' αὐτῆς οἱ κίνδυνοι διὰ πέντε ἔτη (ὅπερ δύναται νὰ συμβῇ ὅταν θέλωσι τὰ μέρη) καὶ ἐντὸς τοῦ τελευταίου μηνὸς τῶν πέντε ἐτῶν ἢ μᾶλλον τῆς τελευταίας ἡμέρας τοῦ πέμπτου ἔτους συμβῇ τὸ δυστύχημα, πότε θέλει κάμει ὁ ἀσφαλιζόμενος τὴν ἐγκατάλειψιν, τὴν περὶ ἐγκαταλείψεως ἢ τὴν περὶ ἀβαρίας ἀγωγήν; βεβαίως δὲν ἔχει καιρὸν, διότι ἡ προθεσμία τῶν ἀγωγῶν ἀπὸ τῆς χρονολογίας τοῦ συμβολαίου παρῆλθεν, ἐν τούτοις ἔχει προθεσμίαν ἓξ μηνῶν νὰ κάμῃ τὴν ἐγκατάλειψιν, ἀλλὰ τί ὠφελεῖ ἐγκατάλειψις ἀφοῦ ἀγωγὴν περὶ ἐγκαταλείψεως δὲν ἔχει!

Ὁ Παρδέσσιος ἐν § 848 παραδέχεται ὅτι ὅταν ὁ ἀσφαλιζόμενος ἐξέφρασε διά τινος νομίμου τρόπου τὰς ἀπαιτήσεις την, παραγραφὴ δὲν χωρεῖ·—ἀλλ' ἡ ἐγκατάλειψις δηλ. ἡ δήλωσις τοῦ ἀσφαλιζομένου ὅτι παραιτεῖ εἰς τὸν ἀσφαλιστὴν τὸ ναυαγῆσαν σκάφος ἢ ἄλλο πρᾶγμα καὶ ζητεῖ παρ' αὐτοῦ τὸ ἀσφαλισθὲν ποσὸν, δὲν εἶναι νόμιμος τρόπος ἀπαιτήσεως; μάλιστα·—ἄρα ἰδοὺ ὅτι διὰ τῆς ἐγκαταλείψεως δὲν χορεῖ ἡ ἑξάμηνος παραγραφὴ καὶ ὅτι ὁ Παρδέσιος εὑρίσκεται ἀνακόλουθος καὶ ἀντιφάσκει πρὸς ἑαυτόν.

Τὸ ἄρθρ. 432 δὲν δύναται, καθ' ἡμᾶς, ν' ἀφορᾷ τὴν ἀνατροπὴν τῆς εἰσαχθείσης ἀγωγῆς, διότι δὲν εἶναι ἴδιον τοῦ Ἐμπ. Νόμου νὰ καθιερῇ τοιαύτας διατάξεις, καὶ διότι τὸ πέρας μιᾶς δίκης εἶναι ἄγνωστον, ἐξαρτώμενον ἐκ τῆς ἐπιμελείας τῶν διαδίκων, ἐκ τῆς στρεψοδικίας αὐτῶν, ἐκ τῆς ταχύτητος ἢ τῆς βραδυπορείας τῶν Δικαστηρίων, ἐκ τῶν ἐνδίκων μέσων καὶ ἐξ ἄλλων ἐκτάκτων περιστάσεων, ὅθεν ἐνόσῳ δίκη τις δὲν ἀνατραπῇ κατὰ τὰς διατάξεις τῆς Πολιτικῆς Δικονομίας, τὸ πρὸς ἀγωγὴν δικαίωμα διατηρεῖται μέχρι τεσσαράκοντα ἐτῶν.

Ὅπου ὁ Ἐμπ. Νόμος ἀναφέρει «πᾶσα ἀγωγὴ παραγράφεται διὰ τῆ παρελεύσεως τοῦ δεῖνος χρόνου» ἐννοεῖ οὐχὶ τὸ δικόγραφον ἀγωγῆς εἰσηγμένης, ἀλλὰ τὸ δικαίωμα ἀγωγῆς μὴ ἐγερθείσης, καὶ τοῦτο πρόδηλον ἐκ τῶν ἄρθρ. 64, 65, 108, 432, 433 καὶ 435 τοῦ Ἐμπορικοῦ Νόμου, διότι παραδέχεται ὡς μέσον διακοπῆς τῆς παραγραφῆς τὴν μεσολαβήσασαν ἀναγνώρισιν ἢ Δικαστικὴν πρᾶξιν δηλ. καὶ τὴν ἀγωγὴν, ὥστε ἡ ἀγωγὴ τοῦ δικαιώματος εἶναι χωριστὴ ἀπὸ τὸ δικόγραφον τῆς ἀγωγῆς·—μόνον δ' εἰς τὸ ἄρθρ. 189 παρατηρεῖται ἐναντίον τι, διότι καθιεροῦται ἡ πενταετὴς παραγραφὴ ἀπὸ τῆς τελευταίας δικαστικῆς καταδιώξεως, ἂν δὲν ἐξεδόθη καταδικαστικὴ ἀπόφασις, ὅπερ ἐνδεικνύει ὅτι καὶ τὸ δικόγραφον τῆς ἀγωγῆς παραγράφεται διὰ τῆς πενταετίας, ἐὰν δὲν ἐξεδικάσθῃ ὁριστικῶς, ἀλλ' ὡς ὑπὸ τὸ ἄρθρ. 189 ἐξεθέσαμεν, ὑπερισχύει τὸ ἄρθρ. 156 τῆς Πολ,

Δικονομίας κατὰ τὸ ὁποῖον ἡ ἀγωγὴ διακόπτει τὴν παραγραφὴν, αἱ δὲ συνέπειαι τῆς ἀγωγῆς δὲν καταργοῦνται εἰμὴ διὰ τῆς νομίμου καταργήσεως αὐτῆς.

Τὸ ζήτημα τοῦτο ἀμφισβητεῖται καὶ εἰς τὴν Γαλλίαν, διότι ὁ Bedarride καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἀποφαίνονται ὅτι τὸ ἄρθρ. 373. τοῦ Ἐμπ. Νόμου ἐγένετο ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἄρθρου 48. τίτλ. 6, Βιβλ. 3. τοῦ πρὸ αὐτοῦ ἰσχύοντος Διατάγματος, δι' οὗ ἐτίθετο εἰς τὴν αὐτὴν γραμμὴν ἡ ἐγκατάλειψις καὶ ἡ ἀγωγὴ πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ συμβολαίου, ἐν ἄλλαις λέξεσιν ἀπῃτεῖτο νὰ γίνῃ ἡ ἐγκατάλειψις καὶ ἡ ἀγωγὴ ἐντὸς μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς προθεσμίας, ἀλλ' οἱ ἀντίθετοι ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἐπιχειρήματος ὑποστηρίζουσιν ὅτι ἀφοῦ τὸ ἄρθρ. 373 δὲν ἔκαμε τοιαύτην ῥητὴν μνείαν, καὶ ἀφοῦ τὸ ἄρθρ. 432 ὁμιλεῖ ἀνεξαιρέτως περὶ παραγραφῆς πάσης ἀγωγῆς ἐξ ἀσφαλιστικοῦ συμβολαίου, ἕπεται ὅτι ὁ Ἐμπ. Νόμος ἐπήνεγκε καινοτομίαν ὡς πρὸς τὴν παραγραφὴν τῆς περὶ ἐγκαταλείψεως ἀγωγῆς καὶ ὅτι τὸ μὲν ἄρθρ. 373 ἀφορᾷ τὴν προθεσμίαν τῆς ἐγκαταλείψεως, τὸ δὲ ἄρθρ. 432 τὴν προθεσμίαν τῆς παραγραφῆς τῆς περὶ ἐγκαταλείψεως ἀγωγῆς (ἴδε Bedarride ἐπὶ τοῦ ἄρθρ. 373.)

Ἡ γνώμη αὕτη φαίνεται ὀρθωτέρα δι' οὓς ἐξεθέσαμεν λόγους, ἅ τε μὴ ὑπαρχούσης ἐν τῷ Ἐμπ. Νόμῳ εἰδικῆς διατάξεως κανονιζούσης ἐντὸς ποίου χρόνου πρέπει νὰ εἰσαχθῇ ἡ περὶ ἐγκαταλείψεως ἀγωγὴ, μετὰ τὴν ἐμπροθέσμως γενομένην ἐγκατάλειψιν, καθότι ὡς προείπομεν, τὸ ἄρθρ. 431 ἐνδεικνύει ὅτι ἡ περὶ ἐγκαταλείψεως ἀγωγὴ παραγράφεται ἐντὸς τῆς προθεσμίας τοῦ ἄρθρου 373. ἀλλὰ τὸ ἄρθρ. τοῦτο χορηγεῖ ἀκεραίαν τὴν προθεσμίαν μόνον διὰ τὴν ἐγκατάλειψιν καὶ δὲν δανείζει μέρος αὐτῆς εἰς τὴν περὶ ἐγκαταλείψεως ἀγωγήν. —ὅλοι δὲ οἱ συγγραφεῖς δίδοντες τὸν λόγον τῆς πρὸς ἐγκατάλειψιν προθεσμίας, ἀποφαίνονται ὅτι αὕτη ἐδόθη ἀκεραία εἰς τὸν ἀσφαλιζόμενον ἵνα μέχρι τοῦ τέρματος αὐτῆς βεβαιωθῇ ἐντελῶς περὶ τοῦ συμβάντος δυστυχήματος καὶ περὶ τοῦ εἴδους τῆς ζημίας, καὶ ἐφιστῶσι τὴν προσοχὴν αὐτοῦ νὰ μὴ σπεύσῃ εἰς πρόωρον ἐγκατάλειψιν, διότι ἐνδέχεται ὥστε αἱ πρῶται πληροφορίαι νὰ ἦναι ἐσφαλμέναι ἢ ὑπερβολικαὶ καὶ νὰ μὴ συμφέρῃ εἰς αὐτὸν ἡ ἐγκατάλειψις ἥτις διδομένη καὶ ἀποδεχομένη ἀποτελεῖ ἀπαλλοτρίωσιν τῆς ἠσφαλισμένης περιουσίας του — (ἴδε Azuni dizionario ragionato della giurisprudenza mercantile τόμ. Α'. σελ. 8. καὶ Alauzet ἀριθ. 332) ὅθεν ἀφοῦ ὅλη ἡ ἑξάμηνος ἐδόθη εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ ἀσφαλιζομένου διὰ νὰ παγιώσῃ τὴν πεποίθησίν του καὶ κάμῃ τὴν ἐγκατάλειψιν, οὐδεμία δικαιοσύνη συνηγορεῖ ὅτι πρέπει νὰ θυσιασθῇ μέρος τῆς προθεσμίας ταύτης διὰ τὴν περὶ ἐγκαταλείψεως ἀγωγὴν ἐπὶ ποινῇ

παραγραφῆς αὐτῆς· ὅθεν ἐξ ἀνάγκης πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ἐμπροθέσμως γενομένης τῆς ἐγκαταλείψεως, οὐδεμία ἄλλη προθεσμία διὰ τὴν παραγραφὴν τῆς περὶ αὐτῆς ἀγωγῆς δύναται ν' ἀντιταχθῇ, εἰμὴ ἡ τοῦ ἄρθρ. 432 τῆς πενταετίας καὶ ὅτι ἡ πενταετία αὕτη δὲν ἐννοεῖ τὸ δικόγραφον τῆς ἀγωγῆς ἀλλ' αὐτὸ τοῦτο τὸ δικαίωμα τῆς ἀγωγῆς, ὡς προκύπτει ἐκ τοῦ ἄρθρου 434 τοῦ Ἐμπ. Νόμου, κατὰ τὸ ὁποῖον δὲν δύναται νὰ εἰσχωρήσῃ παραγραφὴ ὅταν συμπέσῃ χρεωστικὸν ἔγγραφον, λογαριασμὸς, ἢ κλῆσις δικαστική, ἄρα ἰδοὺ ὅτι δὲν πρόκειται περὶ παραγραφῆς τοῦ δικογράφου, ἀλλὰ τοῦ δικαιώματος τῆς ἀγωγῆς.

Μετὰ τὴν σύμβασιν τῆς ἀσφαλείας δὲν πρέπει νὰ καθεύδῃ ὁ ἀσφαλιζόμενος, διότι ἅμα λάβῃ πληροφορίας περί τινος δυστυχήματος ὀφείλει ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν νὰ τὰς μεταβιβάζῃ εἰς τὸν ἀσφαλιστὴν (ἐὰν τοῦτο ὡς ἐκ τῆς ἀποστάσεως ἦναι δυνατὸν) ἐὰν δὲ τὸ δυστύχημα δίδῃ χώραν εἰς ἐγκατάλειψιν, δύναται συγχρόνως μὲ τὴν εἰδοποίησιν νὰ κάμῃ καὶ τὴν ἐγκατάλλειψιν καὶ νὰ ζητήσῃ τὴν πληρωμὴν, εἰδοποιῶν τὸν ἀσφαλιστὴν περὶ ὅλων τῶν ἀμέσως ἢ ἐμμέσως γενομένων ἢ διαταχθεισῶν ἀσφαλειῶν καὶ περὶ τῶν ληφθέντων ναυτικῶν δανείων ἐπὶ τοῦ πλοίου ἢ τῶν πραγματειῶν (ἂν ἔχῃ γνῶσιν αὐτῶν) ἄλλως ἀναβάλλεται ἡ πληρωμή·—ἂν ὁ ἀσφαλιζόμενος κάμῃ δολίαν δηλοποίησιν ἐκπίπτει τῶν ἐκ τῆς ἀσφαλείας ὠφελειῶν καὶ πληρώνει τὰ ναυτικοδάνεια, ἂν καὶ τὸ πλοῖον ἀπολεσθῇ ἢ ἁλωθῇ, (ἐκτὸς ἐὰν ἐκ παραδρομῆς ἢ συνεπείᾳ ψευδῶν πληροφοριῶν ἔκαμε ψευδῆ δηλοποίησιν, καθόσον ὁ Νόμος ἀπαιτεῖ δολίαν δηλοποίησιν ἄρθρον 379 καὶ 380).

Κατὰ τὰς ὑπ' ἀριθ. 126 τοῦ 1861 καὶ 329 τοῦ 1862 ἀποφάσεις τοῦ Ἀρ. Πάγου, τὰ προγενέστερα τῆς ἀσφαλείας δάνεια ὀφείλει νὰ δηλοποιήσῃ ὁ ἀσφαλιζόμενος καὶ οὐχὶ τὰ μετὰ ταῦτα.

Ἐν περιπτώσει ναυαγίας ἢ καθίσματος μετὰ διαῤῥήξεως, ὁ ἀσφαλιζόμενος χρεωστεῖ ν' ἀσχοληθῇ εἰς τὴν διάσωσιν τῶν ναυαγίων (διὰ λογαριασμὸν τοῦ ἀσφαλιστοῦ) καὶ πληρωνεται δι' ὅσα ἐξοδεύσῃ κατὰ τὴν ἔνορκον ὁμολογίαν του, ἐκ τῆς ἀξίας τῶν διασωθέντων (ἄρθρ. 381.)

Ἡ διάταξις αὕτη ἀφορᾷ τοὺς παρόντας εἰς τὸν κίνδυνον ἀσφαλιζομένους ἤτοι τὸν πλοίαρχον καὶ τοὺς ἰδιοκτήτας ἢ ἐπιφορτωτὰς καὶ ὑποχρεοῖ τούτους εἰς διάσωσιν τῶν ναυαγίων, ἐὰν ἡ τοιαύτη διάσωσις ἦναι ὠφέλιμος, ἄλλως ἂν τὰ τῆς διασώσεως ἔξοδα ἦναι ἀνώτερα δὲν ὀφείλουσι νὰ δαπανήσωσί τι πρὸς διάσωσιν, διότι τὰ πέραν τῆς ἀξίας τῶν διασωθέντων, καταβληθέντα ἔξοδα δὲν πληρώνονται.

Ἡ παράβασις τοῦ ἀνωτέρω ἄρθρου δὲν ἔχει καμμίαν ἐπιῤῥοὴν εἰς τὸ κῦρος τῆς ἀσφαλείας, ἀλλὰ τὸ πολὺ δύναται νὰ συντελέσῃ εἰς ἀ-

γωγὴν ἀποζημιώσεως κατὰ τοῦ ἀσφαλιζομένου ὅστις παρὼν εἰς τὸν κίνδυνον καὶ δυνάμενος νὰ διασώσῃ ναυάγια πρὸς ὄφελος τοῦ ἀσφαλιστοῦ, δὲν ἔπραξε τοῦτο (ἐὰν εἶχε τὰ μέσα καὶ τὴν εὐκολίαν νὰ τὸ πράξῃ, ἄλλως ἐὰν δὲν εἶχε χρήματα, ἢ δὲν εὕρισκον ἐργάτας, ἢ ἐφοβεῖτο ἀσθενείας, λῃστὰς κλπ. δὲν ὤφειλε νὰ φροντίζῃ περὶ ἀλλοτρίων.)

Κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 98 τοῦ 1851 ἀπόφ. τοῦ 'Αρ. Πάγου, κατὰ τὸ βιβλ. 53. τίτλ. 8. ἐδ. 47. Βασιλ. δικαίωμα σώστρων ἔχει οὐ μόνον ὁ ἐπαίρων τι ἀπὸ τοῦ βυθοῦ τῆς θαλάσσης ἀλλὰ καὶ ὁ ἀποσώζων πράγματα ἐκριπτόμενα ἀπὸ θαλάσσης εἰς γῆν.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 375, εἰς συνήθεις πλοῦς μετὰ παρέλευσιν ἑνὸς ἔτους ἀφ' ἧς ἐκπλεύσῃ τὸ πλοῖον, ἢ ἀφ' ἧς χρονολογοῦνται αἱ τελευταῖαι ἀγγελίαι·—εἰς δὲ μακροὺς πλοῦς μετὰ παρέλευσιν δύο ἐτῶν, ἐὰν ὁ ἀσφαλιζόμενος ἀναγγείλῃ ὅτι δὲν ἔλαβε καμμίαν περὶ τοῦ πλοίου ἀγγελίαν, δύναται νὰ κάμῃ ἐγκατάλειψιν καὶ ζητήσῃ πληρωμήν, χωρὶς νὰ ὑποχρεωθῇ εἰς ἀπόδειξιν τῆς ἀπωλείας τοῦ πλοίου (ἢ τοῦ ἐμπεριεχομένου).

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 376, ἐὰν ἡ ἀσφάλεια ἔγεινε διὰ χρόνον ῥητὸν μετὰ τὴν παρέλευσιν τῶν διὰ τοὺς συνήθεις καὶ μακροὺς πλοῦς τεθειμένων προθεσμιῶν, ἡ ἀπώλεια τοῦ πλοίου (ἢ τοῦ φορτίου) θεωρεῖται ὡς γενομένη ἐντὸς τῆς διαρκείας τῆς ἀσφαλείας.

Τ' ἀνώτέρω ἄρθρα καθιεροῦσι τεκμήριον ὑπὲρ τοῦ ἀσφαλιζομένου ὅθεν εἰς τὸν ἀσφαλιστὴν ἀπόκειται ἡ ἐναντία ἀπόδειξις.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 377, εἶναι μακροὶ πλόες οἱ γινόμενοι εἰς τὰς ἀνατολικὰς καὶ δυτικὰς 'Ινδίας, εἰς τὸν εἰρηνικὸν 'Ωκεανόν, εἰς Καναδᾶ, εἰς τὴν Νέαν γῆν, εἰς τὴν Γροενλανδίαν καὶ εἰς τ' ἄλλα παράλια καὶ τὰς νήσους τῆς μεσημβρινῆς καὶ βορείου 'Αμερικῆς, εἰς τὰς 'Ασωρίους καὶ Καναρίους Νήσους, εἰς τὴν Μαδέραν καὶ εἰς ὅλους τοὺς κατὰ τὸν 'Ωκεανὸν αἰγιαλοὺς καὶ τόπους, τοὺς πέραν τῶν πορθμῶν τῆς Γιβραλτέῤῥας καὶ τοῦ Σούνδου.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 382, ἐὰν ἡ ἐποχὴ τῆς πληρωμῆς τῆς ἀσφαλείας δὲν προσδιορίζεται εἰς τὸ συμβόλαιον, ἡ πληρωμὴ γίνεται ἐντὸς τριῶν μηνῶν ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως τῆς ἐγκαταλείψεως.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 383, τὰ πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ φορτίου καὶ τῆς ἀπωλείας αὐτοῦ ἔγγραφα, κοινοποιοῦνται εἰς τὸν ἀσφαλιστήν, ὅστις πρὸ τῆς κοινοποιήσεως ταύτης δὲν δύναται νὰ ἐναχθῇ περὶ τῆς πληρωμῆς τῆς ἀσφαλισθείσης ποσότητος.

Οἱ Γάλλοι συγγραφεῖς καὶ ἰδίως ὁ Boulay Paty παραδέχονται ὅτι ἡ κοινοποίησις δύναται νὰ γίνῃ καὶ μετὰ τὴν ἀγωγὴν μέχρι τῆς συζητήσεως καὶ ὅτι ἐντεῦθεν οὐδὲν ἄλλο δικαίωμα ἔχει ὁ ἀσφαλιστὴς εἰμὴ νὰ ἀποφύγῃ τὰ ἔξοδα καὶ τοὺς τόκους, διότι μὴ λαβὼν γνῶσιν

τῶν ἐγγράφων τούτων δὲν ὤφειλε νὰ ἐνδώσῃ εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ ἀσφαλιζομένου.

Ἡ ἀνωτέρω γνώμη ἀντιβαίνει εἰς τὸ ῥητὸν γράμμα τοῦ Νόμου καὶ μάλιστα ἀφοῦ οἱ συγγραφεῖς παραδέχονται ὅτι ἡ περὶ ἐγκαταλείψεως ἀγωγὴ παραγράφεται ἐντὸς ἓξ μηνῶν, ἀπορίας ἄξιον εἶναι νὰ παραδέχωνται ὅτι ἡ δυστυχηματαπόδειξις δύναται νὰ κοινοποιηθῇ μετὰ ταῦτα, ἐνῶ ὁ Νόμος ἀπαιτεῖ πρὸ τῆς ἀγωγῆς· ἄλλως ἔχει τὸ πρᾶγμα ὅταν ὁ ἀσφαλιστὴς παρεδέχθη τὴν ἀξίαν ὡς ἀφιλονείκητον ἢ ὑπὸ τὸν ὅρον «ἀξίζει ἢ μὴ», διότι τότε εἶναι περιττὴ ἡ φορτωτικὴ (ἐκτὸς ἐὰν ἡ ἀσφάλεια ἐγένετο πρὸ τῆς φορτώσεως) ἢ ὅταν δυστυχηματαπόδειξις δὲν ἐγένετο, ἢ δὲν ἔφθασεν εἰς χεῖρας τοῦ ἀσφαλιζομένου, διότι οὐδεὶς ὑποχρεοῦται εἰς τ' ἀδύνατα, καθόσον καὶ οἱ συγγραφεῖς παραδέχονται ὅτι ὁ ἀσφαλιζόμενος δύναται ν' ἀποδείξῃ τὸ δυστύχημα δι' ἐκθέσεως τοῦ πλοιάρχου, δι' ἐξομολογήσεων αὐτοῦ τε καὶ τοῦ πληρώματος—ἐν ἐλλείψει δὲ τούτων καὶ διὰ μαρτύρων ἢ ἄλλων νομίμων μέσων (**Pardessus § 829**).

Κατὰ τὸ ἄρθρ. **384**, ὑπὲρ τοῦ ἀσφαλιζομένου ὑπάρχει τεκμήριον περὶ τῆς ἀληθείας τῶν ἐν τῷ ἀσφαλιστικῷ συμβολαίῳ ἀναφερομένων ῥητῶν περιστάσεων, ἰδιοτήτων, τιμῶν, κλπ. ὡς καὶ τῶν ἐν τῇ δυστυχηματαποδείξει ἀναφερομένων συμβάντων, ἐπομένως εἰς τὸν ἀσφαλιστὴν, προτείνοντα τὸ ἐναντίον, ἀπόκειται ἡ ἀπόδειξις (**Pardessus § 825**) ἐὰν δὲν ὑπάρχῃ λόγος τις ἀποκλείων τὴν ἀμφισβήτησιν τῶν ἀναφερομένων·—καθ' ἃς δὲ περιστάσεις πρόκειται νὰ διαταχθῇ ἀπόδειξις, ὁ ἀσφαλιζόμενος προβλέπων τὴν διαιώνισιν τῆς ὑποθέσεως, δύναται νὰ ζητήσῃ τὴν προσωρινὴν πληρωμὴν τῆς ἀσφαλισθείσης ποσότητος ἐπὶ ἐγγυήσει δοτέᾳ κατὰ τὰς γενικὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρ. **840** καὶ ἑπ. τῆς Πολ. Δικονομίας, (διότι ἡ διὰ μετρητῶν ἐγγύησις ἀνάγεται εἰς τὴν εἰδικὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρ. **734** τῆς Πολ. Δικονομίας), ἡ δ' ἐγγύησις αὕτη θὰ περιστρέφεται μόνον εἰς τὸ ἀμφισβητούμενον ποσὸν καὶ παραγράφεται μετὰ τέσσαρα ἔτη, ἂν δὲν ἔγεινε κἀμμία καταδίωξις (δηλ. ἂν δὲν ἐζητήθη δικαστικῶς ὁ ἐγγυητὴς πρὸς πληρωμήν).

Κατὰ τὸ ἄρθρ. **385**, ἀποδεκτῆς γενομένης ἢ ἰσχυρᾶς κριθείσης τῆς ἐγκαταλείψεως, τ' ἀσφαλισθέντα ἀνήκουσιν εἰς τὸν ἀσφαλιστὴν ὅστις ὀφείλει νὰ πληρώσῃ τὸ ἀσφαλισθὲν ποσὸν, χωρὶς νὰ δύναται ἀντ' αὐτοῦ νὰ ἐπιστρέψῃ τὸ πλοῖον (ἂν τυχὸν τὸ ἀνέλαβεν ἐκ τῆς ἁλώσεως ἢ τὸ ἐπεσκεύασε μετὰ τὴν δοῦσαν χώραν εἰς ἐγκατάλειψιν βλάβην).

Ἐκ τοῦ ἀνωτέρω ἄρθρου ἐξάγεται ὅτι ὁσάκις ὁ ἀσφαλιστὴς ἀπεδέχθη τὴν ἐγκατάλειψιν, δὲν δύναται νὰ φιλονεικήσῃ τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ ἀσφαλιζομένου, οὔτε τρέχει κατ' αὐτοῦ παραγραφὴ διὰ τὴν ἀ-

γωγὴν τῆς ἐγκαταλείψεως (Pardessus § 848), ἐκτὸς ἐὰν ἡ ἀποδοχὴ ἐγένετο συνεπείᾳ δόλου (ἀπόφ. Ἀρ. Πάγου 121 τοῦ 1850).

Ἡ ἀποδοχὴ δύναται νὰ προκύψῃ ἐκ διαφόρων περιστάσεων εἴτε διὰ ῥητῆς παραδοχῆς εἴτε καὶ ἐξ ἄλλων πράξεων τοῦ ἀσφαλιστοῦ. Π. χ. 1) ὅταν ἡ ἀσφαλιστικὴ ἑταιρία ἢ τὸ πρακτορεῖον αὐτῆς, κατέγεινεν εἰς τὴν διάσωσιν τοῦ σκάφους, ἢ τῶν λειψάνων αὐτοῦ, ἐπλήρωσεν ἔξοδα εἰς τὸν πλοίαρχον, ἢ ἄλλους πρὸς τοῦτο παραγγελθέντας, ἢ μετὰ τὴν ἄνευ ἐντολῆς ἐνέργειαν τούτων ἀνεγνώρισε τὴν δαπάνην· 2) ἐὰν ἐπιδιώρθωσε τὸ σκάφος καὶ τὸ κατέστησε χρήσιμον· 3) ἐὰν διώρισε πλήρωμα εἰς αὐτό· 4) ἐὰν ἐπώλησεν ἢ ἐδώρησε τὴν ξυλείαν, ἢ τὰ ἔπιπλα, ἢ τὰ ἐμπορεύματα, ἢ διώρισε φύλακας πρὸς διατήρησιν αὐτῶν· 5) ἐὰν ἔλαβε τ' ἀσφάλιστρα μετὰ τὸ ναυάγιον· 6) ἐὰν συνήνεσεν εἰς τὸν διορισμὸν δοκιμαστῶν ἐν περιπτώσει ἀβαρίας· 7) ἐὰν δι' ἐπιστολῆς της ἢ ἄλλως πως εἰδοποίησε τὸν ἐνεργήσαντα τὴν ἐγκατάλειψιν νὰ φροντίσῃ περὶ τῆς διασώσεως τῶν ναυαγίων, ἢ νὰ πωλήσῃ τὰ διασωθέντα. κλπ.

Ὅλαι αἱ ἀνωτέρω πράξεις καὶ ἄλλαι παρόμοιαι, ἀποτελοῦν ἀποδοχὴν τοῦ ναυαγίου ἢ τῆς ζημίας, διότι ὁ μὴ θέλων ν' ἀναγνωρίσῃ ἓν δυστύχημα ἐπιβλαβὲς δι' αὐτόν, δὲν πρέπει νὰ λάβῃ τοιαῦτα ἐνεργητικὰ μέτρα καὶ νὰ ἐκτεθῇ εἰς ἔξοδα, ἐνδεικνύων οὕτω πως εἰς τὸν ἀσφαλιζόμενον ὅτι γίνεται δεκτὴ ἡ ἐγκατάλειψις, ὥστε αἱ πράξεις κρίνουν τὸ ἀποτέλεσμα καὶ οὐχὶ ὁ σκοπὸς τῶν τοιούτων ἐνεργειῶν τῶν ἀσφαλιστικῶν καταστημάτων.

Εἶμπορεῖ νὰ ἔχῃ κατὰ νοῦν ὁ ἀσφαλιστὴς ὅτι ἕνεκα τῶν ἐνδεχομένων, δέον νὰ φροντίσῃ νὰ διασωθῇ ὅ,τι δύναται ἐκ τοῦ ναυαγίου καὶ ἀκολούθως ἐὰν ἴδῃ ὅτι δὲν διεσώθη, ἢ διεσώθη μικρόν τι, ν' ἀρχίσῃ τὰς ἐνστάσεις του·—τὸ τοιοῦτον δὲν τὸν ὠφελεῖ διότι ὁ ἀσφαλιζόμενος δὲν ἠδύνατο νὰ μαντεύσῃ τοὺς σκοποὺς τοῦ ἀσφαλιστοῦ, ἀλλὰ πειθόμενος ἐκ τῶν ἐξωτερικῶν πράξεων ὅτι ἀνεγνωρίσθη τὸ δυστύχημα δὲν ἐνεργεῖ ἐγκαίρως τὴν ἀγωγήν του καὶ δὲν πρέπει νὰ γίνῃ θῦμα τῆς καλῆς πίστεώς του· φρονοῦμεν μάλιστα ὅτι καὶ καθ' ἃς περιστάσεις ὁ ἀσφαλιστὴς ἐν γνώσει τῶν διατρεξάντων, προέβη μετὰ ῥητῆς ἐπιφυλάξεως τῶν δικαιωμάτων του, εἰς τὴν διάσωσιν ἢ εἰς τὴν ἐκποίησιν τῶν ναυαγίων κλπ. ἡ τοιαύτη ἐπιφύλαξις δὲν ἔχει κάμμίαν σημασίαν, διότι ὀφείλων νὰ ἐκφράσῃ τὴν ἐτυμηγορίαν του, ναὶ ἢ ὄχι, δὲν δύναται νὰ κάμῃ βῆμα πρὸς πρᾶξιν ἐκδηλοῦσαν τὸ ναί, διότι τὸ ὄχι ἀπαιτεῖ ἀποχὴν ἐπεμβάσεως·—Τότε δὲ μόνον ἰσχύει ἡ ἐπιφύλαξις, ὅταν ὁ ἀσφαλιστὴς δι' ἔλλειψιν ἀποδείξεων καὶ πληροφοριῶν προβῇ εἰς ἐξασφαλιστικὰ μέτρα διὰ τὴν ἐνδεχομένην περίπτωσιν τῆς παραδοχῆς τῆς ἐγκαταλείψεως.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 386. ὁ ναῦλος τῶν διασωθεισῶν πραγματειῶν, καὶ ἂν ἤθελεν εἶσθαι προπληρωμένος, ἀποτελεῖ μέρος τῆς ἐγκαταλείψεως τοῦ πλοίου καὶ ἀνήκει ἐπίσης εἰς τὸν ἀσφαλιστὴν, χωρὶς βλάβην τῶν δικαιωμάτων τῶν ναυτικῶς δανεισάντων, τῶν ναυτῶν διὰ τοὺς μισθούς των καὶ τῶν κατὰ τὸν πλοῦν ἐξόδων.

Πρὸς ὀρθὴν κατάληψιν τοῦ ἀνωτέρω ἄρθρου παρατηροῦμεν ὅτι ὁ ναῦλος δὲν εἶναι καθαρὸν κέρδος τῶν ἰδιοκτητῶν τοῦ πλοίου, διότι ἀνεξαρτήτως τῶν διὰ τὴν κατασκευὴν αὐτοῦ δαπανηθέντων χρημάτων ἅτινα μένουσιν ἄτοκα, τὸ πλοῖον διὰ νὰ ἐπιτύχῃ ναῦλον καὶ νὰ ἐκτελέσῃ ἀσφαλὲς ταξείδιον πρέπει νὰ ἐφοδιασθῇ μ' ὅλα τ' ἀπαιτούμενα καὶ νὰ ὑποστῇ δαπάνας ἐφοδίων, ἐπισκευῶν, τροφῶν, μισθῶν, τελῶν κλπ. αἵτινες φυσικῷ τῷ λόγῳ ἐκπίπτονται ἐκ τοῦ ναύλου, ὅθεν ὅπως ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ πλοίου δὲν ἀποκτᾷ τὸν ναῦλον εἰμὴ διὰ τοιούτων θυσιῶν καὶ διὰ τῆς ὁπωσδήποτε ἐπερχομένης καθ' ἕκαστον ταξείδιον βλάβης εἰς τὸ πλοῖον, οὕτω καὶ ὁ εἰς τὰ δικαιώματα αὐτοῦ διὰ τῆς ἐγκαταλείψεως ὑπεισερχόμενος ἀσφαλιστὴς δὲν δύναται νὰ κερδίσῃ τὸν ναῦλον, ἄνευ ἀφαιρέσεως τῶν διὰ τὸν πλοῦν ἐξόδων, μισθῶν κλπ. (**Dalloz droit maritime § 2450. Boulay Paty** τόμ. **4.** σελ. **418.** καὶ **Cauvet des assurances** τόμ. **2.** § 523).

Ἐξεταστέον ἤδη ἂν τὸ πλοῖον ὑπέστη δαπάνας μισθῶν, τροφῶν, ἐφοδίων καὶ ἐπισκευῶν πρὸς ἐκτέλεσιν παρουσιασθησομένου ταξειδίου καὶ μετὰ τοῦτο ἐναυλώθη, ἢ ζητοῦν τύχην, ἐπορεύθη εἰς λιμένα ναυλώσεως καὶ ἐναυλώθη, δύνανται τὰ πρὸ τῆς ναυλώσεως ἔξοδα νὰ ἐκπεσθῶσιν ἐκ τοῦ ναύλου τοῦ πλοὸς, καθ' ὃν συνέβη τὸ ναυάγιον.;

Ἐκ τῆς μετὰ προσοχῆς ἀναγνώσεως τοῦ ἄρθρ. 386 ἐξάγεται ὅτι δάνεια, ἔξοδα καὶ μισθοὶ περαιωθέντων ἤδη ταξειδίων δὲν λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν, διότι ἔπρεπε νὰ πληρωθῶσιν ἐκ τῶν ταξειδίων ἐκείνων·—ὅσα δ' ἔξοδα ἐγένοντο ἐπὶ τοῦ πλοίου πρὸς προπαρασκευὴν αὐτοῦ διὰ νέον ταξείδιον, ἐὰν μὲν ταῦτα συμπεριελήφθησαν εἰς τὴν ἀξίαν τοῦ πλοίου κατὰ τὴν γενομένην ἀσφάλειαν, διὰ τὸ νέον ταξείδιον, καθ' ὅπερ συνέβη τὸ δυστύχημα, δὲν ἀφαιροῦνται ἐκ τοῦ ἐγκαταλειπτέου ναύλου, διότι ἡ ἀσφάλεια θὰ πληρώσῃ ταῦτα ὡς συσσωματωθέντα μὲ τὸ πλοῖον, καὶ θὰ λάβῃ τὸν ναῦλον τῶν διασωθεισῶν πραγματειῶν ἀκέραιον, ἐὰν ὅμως δὲν συμπεριελήφθησαν, ἢ συνέβησαν μετὰ τὴν ἀσφάλειαν, εἴτε πρὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ τελευταίου πλοὸς, εἴτε κατὰ τὴν δίοδον αὐτοῦ, θ' ἀφαιρεθῶσι βεβαίως ἐκ τοῦ ἐγκαταλειπτέου ναύλου, διότι ὁ ναῦλος ἐφ' ὅσον καλύπτει τὰ ἔξοδα ταῦτα δὲν θεωρεῖται καθαρὸν κέρδος· — ὅθεν ἐὰν πλοῖόν τι διαμένον π. χ. εἰς Γαλαξείδιον ἀσφαλισθῇ διά τινα χρόνον, πρὸς ἐκτέλεσιν ἀορίστων ταξειδίων, (διότι αἱ κατὰ χρόνον ἀσφάλειαι περιλαμβάνουσι πᾶν ῥητῶς μὴ ἐξαιρούμενον

ταξείδιον) ἢ διὰ ἐκτὸν ταξείδιον ἀπὸ Γαλαξειδίου μέχρις Ἰβραΐλας πρὸς εὕρεσιν ναύλου καὶ ἐκεῖθεν πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ παρουσιασθησομένου διὰ τῆς ναυλώσεως ταξειδίου, μετὰ δὲ τοιαύτην ἀσφάλειαν ὑποστῇ ἔξοδα ἐπιδιωρθώσεων, ἐφοδίων, μισθῶν κλπ. τὰ τοιαῦτα ἔξοδα καίτοι γενόμενα πρὸ τῆς ναυλώσεως εἶναι ἐκπεστέα ἐκ τοῦ ναύλου, διότι χάριν αὐτοῦ ἐγένοντο· καθ' ἔσον δ' ἀφορᾷ τοὺς μισθοὺς τοῦ τε πλοιάρχου καὶ τῶν ναυτῶν ὁ Νόμος δὲν κάμνει διάκρισιν χρόνου, ἑπομένως ἂν οὗτοι προσελήφθησαν πρὸ τῆς ναυλώσεως ἐπὶ μισθῷ κατὰ χρονικὸν διάστημα, δικαιοῦνται νὰ λάβωσι τὸν μισθόν των ὅστις ὀφείλεται αὐτοῖς ἀπὸ τῆς περαιώσεως τοῦ προτελευταίου ταξειδίου, διότι ἔκτοτε θεωροῦνται ὡς μένοντες τρεφόμενοι καὶ μισθοδοτούμενοι διὰ πᾶν νέον ταξείδιον, τόσῳ μᾶλλον ὅσον τὰ πλοῖα πάντοτε σχεδὸν ἔχουσι ναύτας καὶ δὲν περιμένουσι τὴν στιγμὴν τῆς ναυλώσεως διὰ νὰ εὕρωσι τοιούτους·—ἐὰν ὅμως ὁ πλοίαρχος καὶ οἱ ναῦται προσελήφθησαν κατὰ τὸν τελευταῖον πλοῦν, τότε οἱ ἐκ τοῦ ἀτυχοῦς πλοῦ ὀφειλόμενοι μισθοί των καὶ αἱ τροφαὶ θὰ ἐκπεσθῶσιν ἐκ τοῦ ἐγκαταλειπτέου ναύλου· Ὥστε αἱ ἐν τῷ ἄρθρῳ 386 περιεχόμεναι λέξεις «καὶ τῶν κατὰ τὸν πλοῦν ἐξόδων» δὲν ἐννοοῦσιν ὅτι καὶ αἱ λοιπαὶ ἀπαιτήσεις τῶν ναυτικοδανειστῶν καὶ τῶν ναυτῶν πρέπει νὰ λάβωσι γένεσιν κατὰ τὸν πλοῦν, ἀλλ' ὅτι πρὸς ταύτας προστίθενται καὶ τὰ κατὰ τὸν πλοῦν ἔξοδα καὶ ἀφαιροῦνται ἐκ τοῦ ἐγκαταλειπτέου ναύλου, ἐν ἄλλαις λέξεσι πᾶν ναυτοδάνειον καὶ πᾶσα δαπάνη ἥτις πρόκειται νὰ ἱκανοποιηθῇ διὰ τοῦ προκειμένου ναύλου πρέπει νὰ ἐκπεσθῇ ἐξ αὐτοῦ, τὸ δὲ τυχὸν περισσεῦον ἐκ τοῦ ναύλου δίδεται εἰς τὸν ἀσφαλιστήν.

Ὑπενθυμίζομεν ἐνταῦθα ὅσα ὑπὸ τὸ ἄρθρ. 358 ἐξεθέσαμεν ὅτι καὶ ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ ἐν μέρει ἀσφαλισθέντος πράγματος ἔχει δικαίωμα ἀναλόγου διανομῆς ἐπὶ τῶν ναυαγίων καὶ τοῦ ἐγκαταλειπτέου ναύλου, διότι καὶ οὗτος θεωρεῖται ἀσφαλιστὴς ὡς πρὸς τὸ ἀνασφάλιστον μέρος του.

Κατὰ τὰ ἄρθρ. 387 καὶ 388, ἐὰν τὸ πλοῖον ἐμποδισθῇ κατὰ διαταγὴν δυνάμεώς τινος, ὁ ἀσφαλιζόμενος χρεωστεῖ νὰ εἰδοποιήσῃ περὶ τούτου τὸν ἀσφαλιστὴν ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ἀφίξεως τῆς ἀγγελίας, καὶ νὰ κάμῃ τὴν ἐγκατάλειψιν ἐντὸς τῶν αὐτόθι ἀναφερομένων προθεσμιῶν, κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ὁποίων ὀφείλει ὁ ἀσφαλιζόμενος νὰ καταβάλλῃ πᾶσαν προσπάθειαν πρὸς ἄρσιν τοῦ ἐμποδίου.

Ἡ τοιαύτη ὑποχρέωσις ὑποτίθησιν ὅτι ὁ ἀσφαλιζόμενος ἔλαβε γνῶσιν τοῦ ἐμποδίου καὶ ὅτι ὁ ἀσφαλιστὴς διατελεῖ εἰς ἄγνοιαν, ὅθεν ἐὰν ὁ ἀσφαλιστὴς ἔλαβε γνῶσιν τοῦ ἐμποδίου δὲν δύναται νὰ ἔχῃ κανὲν παράπονον διὰ τὴν ἔλλειψιν τῆς εἰδοποιήσεως τοῦ ἀσφαλιζομέ-

νου, ἐπίσης καὶ ὅταν πᾶσα προσπάθεια πρὸς ἄρσιν τοῦ ἐμποδίου θεωρῆται ματαία, ἡ παραμέλησις αὐτῆς δὲν ἔχει συνεπείας.

Ὡς πρὸς τὴν ἀνικανότητα τοῦ πλοίου περὶ ἧς προβλέπει τὸ ἄρθρ. 389 ἐγένετο λόγος ἐν Σελ. 246 ἐπ. 294 ἐπ. κατὰ δὲ τὸ ἄρθρ. 390 ὁ ἐπὶ τοῦ φορτίου ἠσφαλισμένος χρεωστεῖ νὰ κοινοποιήσῃ εἰς τὸν ἀσφαλιστὴν τὴν τοιαύτην ἀνικανότητα ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν ἀφ' ἧς λάβῃ τὴν ἀγγελίαν (ἐκτὸς ἐὰν ἔμαθε τοῦτο ὁ ἀσφαλιστὴς) κατὰ δὲ τὸ ἄρθρ. 391 ἐὰν τὸ πλοῖον δὲν δύναται νὰ τεθῇ εἰς κατάστασιν νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸν πλοῦν του, ὁ πλοίαρχος χρεωστεῖ νὰ εὕρῃ ἄλλο πλοῖον πρὸς περαίωσιν τοῦ πλοῦ, κατὰ δὲ τ' ἄρθρ. 392 καὶ 393 οἱ κίνδυνοι τῶν εἰς τὸ ἄλλο πλοῖον φορτωθεισῶν πραγματειῶν, εἶναι εἰς βάρος τοῦ ἀσφαλιστοῦ, ὅστις ὑπόκειται προσέτι καὶ εἰς τὰς ἀβαρίας καὶ εἰς τὰ ἔξοδα καὶ εἰς τὸν περιπλέον ναῦλον·—κατὰ δὲ τὸ ἄρθρ. 394· ἐὰν ὁ πλοίαρχος ἐντὸς τῶν προθεσμιῶν τοῦ ἄρθρ. 387 δὲν δυνηθῇ νὰ εὕρῃ ἄλλο πλοῖον, ὁ ἀσφαλιζόμενος δύναται νὰ κάμῃ τὴν ἐγκατάλειψιν.

Κατὰ τ' ἄρθρα 395 καὶ 396, ἐν περιπτώσει ἁλώσεως, ἂν ὁ ἀσφαλιστὴς (ὁ ἀσφαλιζόμενος) δὲν δυνηθῇ νὰ εἰδοποιήσῃ περὶ τούτου τὸν ἀσφαλιστὴν, δύναται νὰ ἐξαγοράσῃ τ' ἁλωθέντα καὶ διὰ πρώτης εὐκαιρίας νὰ εἰδοποιήσῃ τὰ συμβάντα εἰς τὸν ἀσφαλιστὴν, ὅστις ἔχει τὸ δικαίωμα ἢ νὰ παραδεχθῇ τὴν ἐξαγορὰν ἢ νὰ τὴν ἀποδοκιμάσῃ, ἀλλ' ὀφείλει νὰ κοινοποιήσῃ τὴν περὶ τούτου ἀπόφασίν του εἰς τὸν ἀσφαλιζόμενον ἐντὸς 24 ὡρῶν ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως τοῦ περὶ ἐξαγορᾶς ἐγγράφου·—ἐὰν παραδεχθῇ τὴν ἐξαγορὰν διὰ λογαριασμόν του, συνεισφέρει ἀμέσως εἰς τὴν πληρωμὴν τῆς ἐξαγορᾶς κατὰ τὴν γενομένην συμφωνίαν καὶ ἀναλόγως τῆς μετοχῆς του, ὅτε οἱ κίνδυνοι τοῦ ὑπολείπου πλοῦ ἐξακολουθοῦν νὰ λογίζωνται εἰς βάρος του κατὰ τὸ ἀσφαλιστικὸν συμβόλαιον·—ἐὰν δὲν παραδεχθῇ τὴν ἐξαγορὰν, ὑποχρεοῦται εἰς τὴν πληρωμὴν τῆς ἀσφαλισθείσης ποσότητος, ἀποκλειόμενος πάσης ἐπὶ τῶν ἐξαγορασθέντων ἀντιποιήσεως·—ἐὰν δὲν κάμῃ τὴν δηλοποίησίν του ἐντὸς τῶν 24 ὡρῶν (αἵτινες ἐξ ἀνάγκης παρατείνονται ἐπὶ ἀποστάσεως) θεωρεῖται ὡς παραδεχθεὶς τὴν ἐξαγοράν.

Μετὰ τὰ ὡς ἀνωτέρω ἐκτεθέντα παρατηροῦμεν ὅτι κατὰ τὰς ὑπ' ἀριθ. 90 τοῦ 1846 καὶ 31 τοῦ 1858 ἀποφ. 'Αρ. Πάγου καὶ κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 4701 τοῦ 1848 ἀπόφ. τῶν ἐν 'Αθήναις 'Εφετῶν, παραγγελιοδόχος ἐνεργῶν ἀσφάλειαν διὰ λογαριασμὸν ἄλλου, δύναται νὰ κάμῃ τὴν ἐγκατάλειψιν καὶ νὰ κινήσῃ τὴν περὶ πληρωμῆς τῆς ἀσφαλείας ἀγωγὴν, ἀδιαφόρως ἐὰν ὠνόμασεν ἢ μὴ τὸν παραγγελέα του (ἄρθρ. 91 τοῦ 'Εμπ. Νόμου) καὶ ὅτι ἡ ἑξάμηνος προθεσμία πρὸς ἐγκατάλειψιν τοῦ ἀσφαλισθέντος ἄρχεται ἀπὸ τῆς ἡμέρας καθ' ἣν ἔλαβε γνῶσιν τοῦ ναυαγίου ὁ ἀσφαλίσας παραγγελιοδόχος καὶ οὐχὶ ὁ παραγγελεύς.

Ὡς πρὸς τ' ἀσφάλιστρα παρατηροῦμεν ὅτι ταῦτα κανονίζονται διὰ τῶν ἀσφαλιστικῶν συμβολαίων, καὶ ὅτι δὲν εἶναι πάντοτε ταὐτὰ, διότι ἐπὶ μὲν τῶν ἀτμοπλοίων εἰσὶ μικρότερα, ἐπὶ δὲ τῶν ἱστιοφόρων μεγαλήτερα καὶ ὅτι κατὰ τὸν χειμῶνα τ' ἀσφάλιστρα ἐξογκοῦνται, διότι οἱ κίνδυνοι εἶναι προφανέστεροι.

Ὡς πρὸς τὴν ἀντασφάλειαν.

Τὸ μεταξὺ τοῦ ἀσφαλιστοῦ καὶ τοῦ ἀντασφαλιστοῦ συνάλλαγμα εἶναι ὅλως ἰδιαίτερον τῆς πρωτοτύπου ἀσφαλείας καὶ ὡς res inter alios acta δὲν γεννᾷ ἐνοχικὴν σχέσιν μεταξὺ τοῦ ἀρχικῶς ἀσφαλισθέντος καὶ τοῦ ἀντασφαλιστοῦ, ἐκτὸς ἐὰν μεταξὺ ἀσφαλιστοῦ καὶ ἀντασφαλιστοῦ ὑπῆρξε συμφωνία περὶ πληρωμῆς τῆς ἀσφαλισθείσης ποσότητος εἰς τὸν πρῶτον ἀσφαλισθέντα, ὅτε οὗτος ἀποδεχόμενος τὴν τοιαύτην συμφωνίαν ἔχει ἀγωγὴν καὶ προνόμιον κατὰ τοῦ ἀσφαλιστοῦ· —εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην ἡ ἀντασφάλεια ἀποτελεῖ ἀνανέωσιν, ἐὰν δι' αὐτῆς ἀπηλλάγη ὁ πρῶτος ἀσφαλιστὴς, ἄλλως ἀποτελεῖ ἐγγύησιν πρὸς πλείονα ἀσφάλειαν τοῦ ἀρχικῶς ἀσφαλισθέντος.

Εἰς τὴν ἀντασφάλειαν δὲν ἐξετάζεται ἐὰν ὁ ἀσφαλιστὴς ἐπλήρωσε περισσότερα ἢ ὀλιγώτερα ἀσφάλιστρα εἰς τὸν ἀντασφαλιστὴν, διότι, ὡς εἴπομεν, ἡ πρᾶξις αὕτη εἶναι ὅλως χωριστὴ τῆς ἀσφαλείας, ἕνεκα τούτου καὶ ἡ ἐκ μέρους τοῦ ἀσφαλιζομένου γενομένη ἄφεσις ποσότητός τινος εἰς τὸν ἀσφαλιστὴν, ἐν περιπτώσει ἀποζημιώσεως, δὲν ὠφελεῖ ποσῶς τὸν ἀντασφαλιστήν.

Ὁ ἀσφαλιστὴς δὲν δύναται νὰ κάμῃ ἀντασφάλειαν παρὰ τῷ ἀσφαλισθέντι, διότι τότε δὲν ὑπάρχει κίνδυνος καὶ διαλύεται προδήλως τὸ πρωτότυπον συνάλλαγμα τῆς ἀσφαλείας (ἴδε περὶ τούτων Dallòz droit maritime 1602).

Ἐν περιπτώσει γενικῆς ἢ μερικῆς καταστροφῆς τοῦ ἀσφαλισθέντος πράγματος, ὁ μὲν ἀσφαλιστὴς πληρώνει τὸν ἀσφαλιζόμενον, ὁ δὲ ἀντασφαλιστὴς τὸν ἀσφαλιστὴν, κατὰ τὰ μεταξύ των συμπεφωνημένα· ἐν δὲ σιωπῇ τοῦ ἀσφαλιστοῦ καὶ ἀντασφαλιστοῦ ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῆς πληρωμῆς, δὲν ἐπιτρέπεται εἰς τὸν ἀντασφαλιστὴν νὰ προτείνῃ κατὰ τοῦ ἀσφαλιστοῦ ὅτι κακῶς ἐπλήρωσε τὸν ἀσφαλισθέντα καὶ ὅτι ὤφειλε νὰ φιλονεικήσῃ τὸ ναυάγιον ὡς ἐξ ἀμελείας ἢ ἐκ δόλου γενόμενον, διότι κατὰ τὴν γνώμην τῶν Συγγραφέων ὁ ἀσφαλιστὴς δικαιοῦται νὰ πληρωθῇ ἀπὸ τὸν ἀντασφαλιστὴν, ἅμα ἀποδείξῃ ὅτι μετὰ τὸ δυστύχημα ἐπλήρωσε τὸν ἀρχικῶς ἀσφαλισθέντα, ἐκτὸς ἐὰν ὁ ἀντασφαλιστὴς ἰσχυρισθῇ καὶ ἀποδείξῃ ὅτι μεταξὺ ἀσφαλισθέντος καὶ ἀσφαλιστοῦ ἔλαβε χώραν συμπαιγνία πρὸς καταδολίευσιν τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀντασφαλιστοῦ (Pardessus § 832 καὶ Dallòz droit maritime 1752).

Τὸ Ἐφετεῖον Πατρῶν διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 65 τοῦ 1863 ἀποφάσεώς του παρεδέχθη ὅτι ἡ ἀμέλεια τοῦ ἀσφαλιστοῦ περὶ τὴν πληρωμὴν τοῦ ἀσφαλισθέντος (ὡς μὴ ἀποζημιωτέου) ἀπαλλάττει τὸν ἀντασφαλιστὴν ἐκ τῆς ἀπαιτήσεως τοῦ ἀσφαλιστοῦ, ἀλλ' ὁ Ἄρειος Πάγος διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 125 τοῦ 1863 ἀποφάσεώς του ἀνήρεσε τὴν ἀπόφασιν τοῦ Ἐφετείου Πατρῶν ἐπὶ λόγῳ ὅτι δὲν ἐξετιμήθη ὁ ἰσχυρισμὸς τοῦ ἀσφαλιστοῦ περὶ τοῦ ὅτι δὲν ἔλαβε χώραν συμπαιγνία.

Ἡ ἀπόφασις αὕτη τοῦ Ἀρείου Πάγου εἶναι ἐλλειπής, διότι ἀφοῦ τὸ Ἐφετεῖον ἀπήλλαξε τὸν ἀντασφαλιστὴν διὰ τὴν ἀμέλειαν τοῦ ἀσφαλιστοῦ περὶ τὴν πληρωμὴν τοῦ ναυαγίου, δὲν ὤφειλε νὰ αἰτιολογήσῃ τὸν περὶ ἐλλείψεως συμπαιγνίας ἰσχυρισμὸν τοῦ ἀσφαλιστοῦ, διότι εἰς τὴν ἀμέλειαν δὲν χωρεῖ συμπαιγνία·—φαίνεται λοιπὸν ὅτι ὁ Ἄρειος Πάγος διεννοεῖτο νὰ παραδεχθῇ ὡς λόγον ἀπαλλαγῆς μόνον τὴν ὕπαρξιν συμπαιγνίας καὶ ὅτι ἐδυσκολεύθη νὰ τὸ ἐκφράσῃ ῥητῶς διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων. (Ἕπονται ὑποδείγματα.)

1) Ὑπόδειγμα ἐπὶ ἐγκαταλείψεως πλοίου.

Πρὸς τὴν ἀσφαλιστικὴν ἑταιρίαν.....

Εἰδοποιῶ τὴν ἑταιρίαν ταύτην ὅτι τὸ διὰ τοῦ ἀπό.... ὑπ' ἀριθ. .. ἀσφαλιστικοῦ συμβολαίου, ἀσφαλισθὲν παρ' αὐτῆς πλοῖόν μου.... ὀνόματι.... διὰ δραχ..... ταξειδεῦον φορτωμένον..... διὰ..... ἐναυάγησε κατὰ τὴν..... ἐν..... (ἢ ἡλώθη ἢ ἐκάθισε μετὰ διαρρήξεως, ἢ κατέστη ἀνίκανον πρὸς πλοῦν) ἕνεκα..... ὡς προκύπτει ἐκ τῆς ἐσωκλείστου δυστυχηματαποδείξεως γενομένης ἐνώπιον.... (ἢ ὡς προκύπτει ἐκ τῶν ἀπό...... ἐπιστολῶν ἢ τηλεγραφημάτων τοῦ.......) καὶ ὅτι τὸ φορτίον ἀπωλέσθη ὁλόκληρον (ἢ διεσώθη τὸ δεῖνα μέρος αὐτοῦ).

Ἐπειδὴ τὸ περιστατικὸν τοῦτο δίδει χώραν εἰς ἐγκατάλειψιν.

Διὰ ταῦτα ἐγκαταλιμπάνω εἰς τὴν κυριότητα καὶ διάθεσιν τῆς ἑταιρίας ταύτης τὸ ναυαγῆσαν (ἁλωθὲν ἢ καθίσαν) πλοῖόν μου (ἐφ' ὅσον ἠσφαλίσθη) μεθ' ὅλων τῶν ἐπ' αὐτοῦ καὶ ἐξ αὐτοῦ δικαιωμάτων μου καὶ προσκαλῶ αὐτὴν νὰ μοὶ πληρώσῃ τὸ ἀσφαλισθὲν ποσὸν δραχ..... μετὰ τῶν τόκων τῆς ὑπερημερίας.

Εἰδοποιῶ συνάμα αὐτὴν ὅτι ἐπὶ τοῦ πλοίου μου τούτου οὐδεμία ἄλλη ἀσφάλεια ἐγένετο, οὔτε ναυτοδάνειον ἔλαβε χώραν (ἢ ὅτι ἐγένετο ἡ δεῖνα ἀσφάλεια ἢ τὸ δεῖνα ναυτοδάνειον, ὁριζομένων τῶν προσώπων, τῶν ποσοτήτων καὶ τῶν ἐποχῶν) καὶ ὅτι ἐκ τοῦ διὰ τὸ ἀτυχὲς ταξείδιον συμφωνηθέντος ναύλου ἐκ δραχ.... δὲν ἔλαβε λεπτὸν ὁ πλοίαρχος (ἢ ἔλαβε προκαταβολικῶς δραχ....) ἐξώδευσεν ὅμως εἰς μισθούς, τροφὰς καὶ ἐπισκευὰς διὰ τὸν πλοῦν τοῦτον δραχ.... (ἢ ἀγνοῶ πόσας)· ὅθεν ἐγκαταλιμπάνω εἰς τὴν ἑταιρίαν καὶ τὸν ἀνάλογον

ναῦλον τῶν διασωθεισῶν πραγματειῶν, τῇ ἐκπτώσει τῶν ὑπὸ τοῦ ἄρθρ. 386 τοῦ Ἐμπ. Νόμου προβλεπομένων ἐξόδων καὶ μισθῶν.

Ὁ ἁρμόδιος κλητὴρ ἐπιδότω τὴν παροῦσαν.

Ἐν . . . . τῇ . . . . . Ὁ ἐγκαταλιμπάνων

. . . .

ΣΗΜ. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον θὰ γίνῃ καὶ ἡ μερικὴ ἐγκατάλειψις πλοίου ἐν μέρει ἀσφαλισθέντος, γενομένης τῆς ἀπαιτουμένης μνείας ὡς πρὸς τὸ ἐγκαταλιμπανόμενον μέρος, καὶ ὡς πρὸς τὸ ἀνασφάλιστον ποσὸν, ἐξ οὗ ὁ ἀσφαλιζόμενος δικαιοῦται εἰς διανομὴν ναυαγίων, ναύλου κλπ.

2) Ὑπόδειγμα ἐπὶ ἐγκαταλείψεως πραγματειῶν.

Πρὸς τὴν ἀσφαλιστικὴν ἑταιρίαν . . . . .

Εἰδοποιῶ τὴν ἑταιρίαν ταύτην ὅτι συνεπείᾳ τοῦ ἀπὸ. . . ὑπ' ἀριθ. . . ἀσφαλιστικοῦ συμβολαίου, αὕτη ἐξησφάλισε διὰ δραχ. . . . . τὰς ἐπὶ τοῦ πλοίου. . . . . ὀνόματι. . . . . πραγματείας ἐμοῦ φορτωθείσας εἰς. . . . διὰ τὸν ἐκεῖθεν μέχρι. . . . . πλοῦν αὐτῶν.

Ἐπειδὴ δὲ τὸ εἰρημένον πλοῖον ἐναυάγησε (κλπ.) κατὰ τὴν. . . . . ἐν. . . . . ἕνεκα. . . . . ὡς προκύπτει. . . . .

Ἐπειδὴ ἡ περίπτωσις αὕτη δίδει χώραν εἰς ἐγκατάλειψιν.

Διὰ ταῦτα ἐγκαταλιμπάνω εἰς τὴν κυριότητα καὶ διάθεσιν τῆς ἑταιρίας ταύτης τὰς ἐπὶ τοῦ εἰρημένου πλοίου πραγματείας μου μεθ' ὅλων τῶν σχετικῶν δικαιωμάτων του καὶ προσκαλῶ αὐτὴν νὰ μοὶ πληρώσῃ τὸ ἀσφαλισθὲν ποσὸν δραχ. . . . . μετὰ τῶν τόκων τῆς ὑπερημερίας.

Εἰδοποιῶ προσέτι αὐτὴν ὅτι κατὰ τὸ ναυάγιον ἀπωλέσθησαν αἱ πραγματεῖαι, (ἢ διεσώθησαν ἅπασαι ἢ τόσον μέρος αὐτῶν).

Ὁ ἁρμόδιος κλητὴρ ἐπιδότω τὴν παροῦσαν.

Ἐν . . . . . τὴν . . . . . Ὁ ἐγκαταλιμπάνων

. . . .

ΣΗΜ. 1. Ἐὰν ἡ ἀσφάλεια ἀπέβλεπε μέρος τοῦ φορτίου καὶ δὲν ἀπωλέσθη τοῦτο, θέλει ἐγκαταλειφθῇ τὸ μέρος.

2. Ἐὰν ἔγειναν καὶ ἄλλαι ἀσφάλειαι ἢ ναυτοδάνεια, θέλει γίνει μνεία αὐτῶν, θέλει δὲ ἀπευθύνεσθαι ἡ ἐγκατάλειψις πρὸς ὅλους τοὺς ἀσφαλιστὰς διὰ τὸ μέρος των.

3. Ἐὰν τὸ δυστύχημα δὲν ἦναι ἐξ ἐκείνων ἅτινα δικαιολογοῦν τὴν ἐγκατάλειψιν, εἰμὴ μόνον διὰ τῆς ἀπωλείας τῶν 3/4 καὶ διὰ τοῦ ἀνεφίκτου τῆς ἀνακινήσεως τοῦ πλοίου (ἄρθρ. 369 καὶ 389) θέλει γίνει μνεία τοῦ ποσοῦ τῆς βλάβης καὶ τοῦ ἀδυνάτου τῆς ἐπισκευῆς κλπ.

4. Ἐὰν ὁ ἐνεργῶν τὴν ἐγκατάλειψιν ἦναι παραγγελιοδόχος ἢ πληρεξούσιος, θέλει κάμει μνείαν τῆς ἰδιότητός του ταύτης καὶ τῆς ειδικῆς πληρεξουσιότητός του.

5. Ἐὰν πρὸ τῆς ἐγκαταλείψεως ἐγένετο εἰδοποίησις τοῦ δυστυχήματος, θέλει γίνει μνεία ταύτης εἰς τὴν ἐγκατάλειψιν διὰ τῶν λέξεων «ὡς καὶ διὰ τῆς ἀπὸ....... εἰδοποιήσεώς μου ἐπληροφόρησα τὴν ἑταιρίαν».

3) Ὑπόδειγμα ἐπὶ ἐγκαταλείψεως ναυτοδανείου.

Πρὸς τὴν ἀσφαλιστικὴν ἑταιρίαν.....

Διὰ τοῦ ἀπὸ..... ὑπ' ἀριθ..... ἀσφαλιστικοῦ συμβολαίου, ἡ ἑταιρία αὕτη ἠσφάλισε τὸ ἐπὶ τοῦ πλοίου..... τοῦ πλοιάρχου καὶ ἰδιοκτήτου..... ναυτοδάνειόν μου ἐκ δραχ..... μετὰ τόκου..... τοῖς 0/0 προκύπτοντος ἐκ τοῦ ἀπὸ..... ναυτοδανειστικοῦ ἐγγράφου, διὰ τὸ ἀπὸ..... μέχρι..... χρονικὸν διάστημα.

Ἐπειδὴ δὲ τὸ εἰρημένον πλοῖον ταξειδεῦον ἀπὸ..... διὰ..... ἐναυάγησε κατὰ τὴν..... ἐν..... (ἢ ἡλώθη, ἢ ἐκάθισε μετὰ διαρρήξεως κλπ.) ὡς προκύπτει.....

Ἐπειδὴ ἡ περίπτωσις αὕτη δίδει χώραν εἰς ἐγκατάλειψιν.

Διὰ ταῦτα ἐγκαταλιμπάνω εἰς τὴν ἑταιρίαν ταύτην τὸ εἰρημένον ναυτικὸν δάνειόν μου ἤτοι τὰ δι' αὐτὸ ὑπέγγυα μέρη τοῦ ναυαγήσαντος πλοίου, μεθ' ὅλων τῶν σχετικῶν δικαιωμάτων μου καὶ προσκαλῶ αὐτὴν νὰ μοὶ πληρώσῃ τὸ δάνειον τοῦτο ἐκ δραχ..... μετὰ τῶν θαλασσίων τόκων..... τοῖς 0/0 ἀπὸ..... μέχρι τοῦ ναυαγίου, ἀπὸ τῆς ἐποχῆς δὲ ταύτης καὶ τοῦ λοιποῦ μετὰ τῶν συνήθων τόκων ὑπερημερίας μέχρις ἐξοφλήσεως.

Ὁ ἁρμόδιος κλητὴρ ἐπιδότω τὴν παροῦσαν.

Ἐν..... τὴν..... Ὁ ἐγκαταλιμπάνων

....

ΣΗΜ. ΓΕΝΙΚΗ. Ἀναλόγως τοῦ εἴδους τῆς ἀσφαλείας καὶ τοῦ δυστυχήματος, ἐξ οὗ δικαιολογεῖται ἡ ἐγκατάλειψις, θέλει γίνεσθαι μνεία τῶν οὐσιωδεστέρων εἰς τὸ ἔγγραφον τῆς ἐγκαταλείψεως πρὸς ὁδηγίαν τοῦ ἀσφαλιστοῦ.

4) Ὑπόδειγμα ἀγωγῆς ἐπὶ ἀσφαλείας πλοίου.

Ἀγωγὴ τοῦ..... κατοίκου.....

κατὰ

τοῦ..... κατοίκου..... ὡς Διευθυντοῦ τῆς ἀσφαλιστικῆς ἑταιρίας.....

Ἐνώπιον τῶν ἐν..... Ἐμποροδικῶν.

Διὰ τοῦ ἀπὸ..... ὑπ' ἀριθ..... ἀσφαλιστικοῦ συμβολαίου ἐγένετο

ἀσφάλεια ἐπὶ τοῦ πλοίου μου (Βρικίου, Γολέτας κλπ.) ὀνόματι . . . . . διὰ δραχ. . . . . (ἢ ἐπὶ μέρους τοῦ πλοίου μου) ὀνόματι . . . . . ἐπὶ τοῦ σώματος, ἀποσκευῶν κλπ. . . . . ἀλλὰ τὸ πλοῖον τοῦτο προερχόμενον ἐκ. . . . . φορτωμένον. . . . . διὰ. . . . . ἐναυάγησε κατὰ τὴν θέσιν. . . . . ἕνεκα τρικυμίας (ἢ ἐκάθισε μετὰ διαρρήξεως ἐπὶ τῆς δεῖνος ὑφάλου ἢ ὅρμου, ἢ ἐρρίφθη εἰς τὴν δεῖνα ξηρὰν κλπ.) καὶ ὡς ἐκ τούτου ἀπωλέσθη ὁλόκληρον (ἢ κατέστη ἀνίκανον πρὸς πλοῦν), ὡς ἐξάγεται ἐκ τῆς εἰς τὸν ἐναγόμενον κοινοποιηθείσης δυστυχηματαποδείξεως γενομένης ἐν τῇ ἁρμοδίᾳ ἀρχῇ — ἕνεκα τούτου ἐνήργησα ἐγκατάλειψιν ὑπὸ χρονολογίαν . . . . . κοινοποιήσας ταύτην εἰς τὸν ἐναγόμενον.

Ἡ ἐναγομένη ἑταιρία δὲν ἠθέλησε νὰ παραδεχθῇ τὴν ἐγκατάλειψιν, οὐδὲ συνήνεσε νὰ δικασθῶμεν ὑπὸ διαιτητῶν (ἢ καίτοι ἀποδεχθεῖσα τὴν ἐγκατάλειψιν ἀρνεῖται νὰ πληρώσῃ) καὶ κατὰ συνέπειαν ὀφείλει δικαστικῶς ν' ἀναγνωρίσῃ τὴν ἐγκατάλειψιν καὶ πληρώσῃ τὸ διὰ τοῦ ἀσφαλιστικοῦ συμβολαίου ἀσφαλισθὲν ποσόν.

Διὰ ταῦτα προσκαλῶ τὸν ἐναγόμενον ὑπὸ τὴν ἰδιότητά του νὰ ἐμφανισθῇ πρὸς συζήτησιν ἐντὸς τῆς νομίμου προθεσμίας καὶ ἐξαιτοῦμαι. Νὰ παραδεχθῇ ἡ προκειμένη ἐγκατάλειψις ὡς νόμιμος (ἢ ὡς ἀποδεδεγμένη) καὶ κατὰ συνέπειαν ὑποχρεωθῇ ὁ ἐναγόμενος νὰ μοὶ πληρώσῃ τὸ ἀσφαλισθὲν ποσὸν δραχ. . . . . μετὰ τόκου 12 τοῖς 0/0 κατ' ἔτος ἀφ' ἧς προσδιορίζει τὸ ἀσφαλιστικὸν συμβόλαιον (ἢ ἀπὸ τῆς παρούσης) νὰ καταδικασθῇ εἰς τὰ ἔξοδα καὶ ἀπαγγελθῇ κατ' αὐτοῦ προσωπικὴ κράτησις.

Ἐν . . . . . τὴν . . . . . Ὁ ἐνάγων
. . . .

5) Ὑπόδειγμα ἀγωγῆς ἐπὶ ἀσφαλείας ναυτοδανείου.

Ἀγωγὴ τοῦ . . . . . κατοίκου . . . . .
κατὰ
τοῦ. . . . . κατοίκου. . . . . ὡς Διευθυντοῦ τῆς ἀσφαλιστικῆς ἑταιρίας. . . . .
Ἐνώπιον τῶν ἐν . . . . . Ἐμποροδικῶν.

Διὰ τοῦ ἀπό. . . . . ὑπ' ἀριθ. . . . . ἀσφαλιστικοῦ συμβολαίου ἡ ἐναγομένη ἑταιρία ἐξησφάλισε τὸ ἐκ δραχ. . . . . θαλασσοδάνειόν μου ἐπὶ τοῦ ὅλου σκάφους ἢ ἐπὶ μέρους ἀξίας τοῦ σώματος καὶ τῶν ἐπισκευῶν τοῦ. . . . . πλοίου. . . . . ὀνόματι. . . . . τοῦ πλοιάρχου ἢ ἰδιοκτήτου . . . . . ἀναδεχθεῖσα τοὺς κινδύνους ἀπὸ . . . . . ἕως . . . . ἤτοι διὰ μῆνας. . . . ἐπειδὴ δὲ τὸ εἰρημένον πλοῖον προερχόμενον ἐκ. . . . ἐναυάγησε κλπ. εἰς . . . . . ἢ προσωρμισμένον ἐν τῷ . . . . . λιμένι . . . . ἐβυθίσθη ἢ συνετρίβη ἐκ κακοκαιρίας κλπ. εἰδοποίησα τὴν ἐναγομένην περὶ τούτου καὶ ἐνήργησα τὴν ἀπαιτουμένην ἐγκατάλειψιν, ἀλλ' αὕτη δὲν ἠθέλησε νὰ παραδεχθῇ αὐτήν, οὐδὲ νὰ δικασθῶμεν ὑπὸ διαιτητῶν

Ἐπειδὴ ἀπολεσθέντος τοῦ πλοίου ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὑπῆρχε τὸ ἀνωτέρω θαλασσοδάνειον, καὶ τοῦ κινδύνου συμβάντος ἐντὸς τῆς συμφωνηθείσης προθεσμίας καθ' ἣν ἀνεδέχθη τὴν πληρωμὴν, ὀφείλει ἡ ἐναγομένη ἑταιρία νὰ πληρώσῃ πρὸς ἐμὲ τὴν ἀσφαλισθεῖσαν ποσότητα.

Διὰ ταῦτα προσκαλῶ αὐτὴν νὰ ἐμφανισθῇ πρὸς συζήτησιν ἐντὸς τῆς νομίμου προθεσμίας καὶ ἐξαιτοῦμαι νὰ γίνῃ δεκτὴ ἡ ἐγκατάλειψις καὶ κατὰ συνέπειαν ὑποχρεωθῇ ἡ ἐναγομένη ἑταιρία νὰ μοὶ πληρώσῃ δραχ...... μετὰ τόκου ἀφ' ἧς ὤφειλε νὰ πληρώσῃ κατὰ τὸ ἀσφαλιστικὸν συμβόλαιον (ἢ ἀπὸ τῆς ἐπιδόσεως τῆς παρούσης) νὰ καταδικασθῇ εἰς τὰ ἔξοδα καὶ ἀπαγγελθῇ κατὰ τοῦ Διευθυντοῦ αὐτῆς προσωπικὴ κράτησις.

Ἐν..... τὴν.....   Ὁ ἐνάγων
....

Τὸ ἀνωτέρω ὑπόδειγμα ὁδηγεῖ καὶ ἐπὶ ἀσφαλείας πραγματειῶν.

Περὶ ἀβαρίας, χύσεως καὶ συνεισφορᾶς.
ἄρθρ. 397—429.

Ἀβαρίαι λέγονται ὅλα τὰ ἔκτακτα ἔξοδα τὰ διὰ τὸ πλοῖον καὶ τὰς πραγματείας συνάμα ἢ κατ' ἰδίαν γενόμενα, καθὼς καὶ πᾶσα βλάβη προξενηθεῖσα εἰς τὸ πλοῖον ἢ εἰς τὰς πραγματείας, ἀπὸ τῆς φορτώσεώς των καὶ τοῦ ἀπόπλου, μέχρι τῆς ἐπιστροφῆς καὶ ἐκφορτώσεως.

Αἱ ἀβαρίαι διαιροῦνται εἰς δύο εἴδη· — εἰς γενικὰς ἢ κοινὰς ἀβαρίας· — εἰς ἁπλὰς ἢ μερικὰς ἀβαρίας.

Ἐν ἐλλείψει ἰδιαιτέρων μεταξὺ τῶν συναλλαττομένων συμφωνιῶν, αἱ ἀβαρίαι κανονίζονται κατὰ τ' ἄρθρ. 400 καὶ ἑπόμενα.

Πρὸς εὔκολον κατάληψιν τῶν δύο εἰδῶν τῆς ἀβαρίας παρατηροῦμεν τὰ ἑξῆς.

Καθὼς ἐφ' ὅλων τῶν ἀνθρωπίνων ἐπιχειρήσεων καταβάλλονται κεφάλαια πρὸς ἀπόλαυσιν κερδῶν ἢ τοὐλάχιστον τῶν πρὸς τὸ ζῆν ἀπαιτουμένων, καὶ ὡς ἐκ τῶν διαφόρων περιστάσεων συμβαίνει νὰ βλαφθῶσι τὰ διὰ τῶν κεφαλαίων προβλεφθέντα ἀντικείμενα πρὸς ζημίαν τοῦ δαπανήσαντος καὶ ματαίωσιν τῶν κερδοσκοπιῶν του, οὕτω καὶ ἐπὶ τῆς ναυτιλίας, ὁ ἐπιχειρῶν τὴν διάσχισιν τῆς θαλάσσης διὰ τοῦ πλοίου του ὑποφέρει τὰς ἐκ τῶν θαλασσίων ἢ ἀτμοσφαιρικῶν καὶ ἄλλων ἀπροόπτων περιστάσεων ζημίας, αἵτινες ἔλαβον χώραν ἀνεξαρτήτως τῆς θελήσεως αὐτοῦ καὶ οὐχὶ ἐξ ἀνάγκης πρὸς ἄλλον σκοπόν· ἑπομένως ὅταν ἐκ τῶν ἀνέμων διαῤῥηχθῶσι τὰ πανία, τὰ ἱστία, ἀναρπασθῶσι λέμβοι, σχοινία ἢ ἄλλα ἔπιπλα τοῦ πλοίου, ἢ ἐκκοπῶσιν ἄλυσοι, ἄγ-

κυραι κλπ. ὅλαι αἱ τοιαῦται ζημίαι θεωροῦνται ἰδιαιτέρα ἀβαρία καὶ ἀφορῶσι τὸν ἰδιοκτήτην τοῦ πλοίου, (ἢ τὸν πλοίαρχον ἐὰν προέρχωνται ἐξ ἀμελείας, ἀνεπιτηδειότητος, ἢ παραβάσεως αὐτοῦ) καὶ δὲν συνεισφέρουν αἱ φορτωθεῖσαι πραγματεῖαι οὔτε εἰς τὴν ζημίαν, οὔτε εἰς τὰ ἔξοδα τῆς ἐπισκευῆς· εἶναι δ' ἀδιάφορον ἐὰν ἡ βλάβη ἦναι τόσον οὐσιώδης ὥστε τὸ πλοῖον καθίσταται ἀνίκανον πρὸς πλοῦν (ἴδε ἄρθρ. 400 καὶ 403 τοῦ Ἐμπ. Νόμου καὶ Par lessus § 737).

Ἐκ τοῦ ἐναντίου, κατὰ τὸ ἄρθρ. 400 τοῦ Ἐμπ. Νόμου, κοινὴ ἀβαρία δεκτικῆς συνεισφορᾶς ἢ ἀποζημιώσεως λέγεται ἐκείνη, ἥτις γίνεται μετὰ προηγουμένην διάσκεψιν ἐπίτηδες πρὸς κοινὴν σωτηρίαν ἢ διάσωσιν πραγματειῶν κλπ. ἐν περιπτώσει κινδύνου ἢ ἐχθρικῆς καταδιώξεως. (ἴδε καὶ ἄρθρ. 410). Π. χ. ὅσα ρίπτονται ἢ ἀφίενται νὰ ριφθῶσιν εἰς τὴν θάλασσαν κλπ. εἶναι δ' ἀδιάφορον ἐὰν ἡ ἀνθρωπίνη θέλησις προέλαβε τὴν ἀκαταμάχητον δύναμιν τῆς φύσεως, διότι ἂν ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐῤῥίφθη εἰς τὴν θάλασσαν ὑπὸ χειρῶν, ἠδύνατο μετ' ὀλίγας στιγμὰς νὰ ριφθῇ ὑπὸ τοῦ ἀνέμου, οὐχ ἧττον ἡ θέλησις ἀποτελεῖ τὴν ἀποζημιωτέαν ἀβαρίαν, διότι ἄγνωστον ἦτο κατὰ τὴν ἀπόφασιν ἐὰν ὁ ἄνεμος ἠδύνατο νὰ κωπάσῃ ἢ νὰ μὴ προβῇ μέχρι τοιαύτης θυσίας, ἢ ὁ ἐχθρὸς νὰ ἐπισθοδρομήσῃ—ἐξ ἐναντίας ὅσον βεβαία καὶ ἂν ἦτο ἡ ἐκ τῶν ἀνέμων ἁρπαγὴ ἢ ἡ διάῤῥηξις τῶν ἀνωτέρω ἀντικειμένων, ἐὰν ὁ πλοίαρχος μετὰ τῶν ἐπισημοτέρων δὲν διεσκέφθησαν, οὐδὲ παρήγγειλον τὴν εἰς τὴν θάλασσαν ἐκβολὴν ἢ τὴν ἐγκατάλειψιν ἢ τὴν πώλησιν αὐτῶν πρὸς κοινὴν ὠφέλειαν καὶ σωτηρίαν τοῦ τε πλοίου καὶ τοῦ φορτίου, ἡ ἐπελθοῦσα ζημία εἶναι ἰδιαιτέρα ἀβαρία, διότι συνέβη ἄνευ τῆς προθυμίας αὐτῶν καὶ ὑπὸ τὴν ματαίαν ἐλπίδα ὅτι ἤθελον διασωθῇ.

Συνεπείᾳ τῶν ἀνωτέρω πᾶσα δαπάνη γενομένη πρὸς κοινὴν σωτηρίαν θεωρεῖται κοινὴ ἀβαρία, ὡς ἐπίσης καὶ ἡ χάριν τῆς κοινῆς σωτηρίας γενομένη πώλησις πραγμάτων θεωρεῖται ὡς ἐκβολή.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 407, ἐν περιπτώσει συγκρούσεως πλοίων, ἂν αὕτη ἐγένετο τυχαίως (δηλ. ἄνευ ἀμελείας ἢ δόλου) ἡ ἐκ τούτου ζημία εἶναι εἰς βάρος τοῦ βλαφθέντος πλοίου, ἂν δ' ἐγένετο ἐξ ἐλλείψεως ἑνὸς τῶν πλοιάρχων, ἡ ζημία πληρώνεται παρ' αὐτοῦ, ἐν δὲ ἀμφιβολίᾳ περὶ τοῦ παραιτίου τῆς συγκρούσεως, τὰ πρὸς ἐπανόρθωσιν τῆς ζημίας ἔξοδα εἶναι κοινὰ καὶ πληρώνονται ἐξ ἡμισείας παρ' ἀμφοτέρων τῶν πλοίων, κατ' ἐκτίμησιν δοκιμαστῶν.

Ὁ Νόμος κανονίζων τὰ εἴδη καὶ τὰς περιστάσεις ἑκάστης ἀβαρίας καὶ ὁδηγῶν ποῖα πράγματα πρέπει νὰ ἐκβάλλωνται κατὰ πρῶτον ἢ κατὰ δεύτερον λόγον εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ποῖα νὰ ἐγκαταλείπωνται καὶ τίνι τρόπῳ, καὶ τάσσων τὰς συνεπείας, ἀποφαίνεται διὰ τοῦ ἄρ-

θρου 408 ὅτι αἴτησις περὶ ἀβαρίας δὲν εἶναι δεκτὴ, ἐὰν ἡ ἀβαρία (δηλ. ἡ ζημία) κοινὴ μὲν οὖσα, δὲν ὑπερβαίνῃ τὸ ἑκατοστὸν τοῦ ἀθροίσματος τῆς ἀξίας τοῦ πλοίου καὶ τῶν πραγματειῶν, μερικὴ δὲ τὸ ἑκατοστὸν τῆς ἀξίας τοῦ βλαφθέντος πράγματος· διὰ δὲ τοῦ ἄρθρου 420 ἀποφαίνεται ὅτι τὰ πράγματα περὶ ὧν δὲν ὑπάρχει φορτωτικὸν ἢ δηλωτικὸν τοῦ πλοιάρχου, ἐκβληθέντα μὲν δὲν πληρώνονται, διασωθέντα δὲ συνεισφέρουν· διὰ δὲ τοῦ ἄρθρ. 421 ἀποφαίνεται ὅτι τὰ ἐπὶ τοῦ καταστρώματος φορτωμένα πράγματα, ἂν μὲν διασωθῶσι συνεισφέρουν, ἂν ὅμως ἐκβληθῶσιν ἢ βλαφθῶσιν ἐκ χύσεως, δὲν ἀποζημιοῦνται, ἐκτὸς ἐὰν ὁ πλοίαρχος κατέστη παραίτιος, ὅτε ὑπόκειται εἰς ἀποζημίωσιν (ἂν ὅμως τὸ πλοῖον δὲν εἶχε κατάστρωμα τότε ἅλα τὰ πράγματα ὑπάγονται εἰς τὴν αὐτὴν κατηγορίαν καὶ ὑπόκεινται εἰς συνεισφορὰν τῶν ἐκβληθέντων), καὶ διὰ τῶν ἄρθρ. 423 καὶ ἑπ. ἀποφαίνεται ὅτι ἂν μετὰ τὰς γενομένας θυσίας οἷον ἐκβολὰς, ἐγκαταλείψεις καὶ χύσεις, δὲν σωθῇ τὸ πλοῖον, καμμία κατὰ συνεισφορὰν πληρωμὴ δὲν γίνεται, οὐδὲ συνεισφέρουν αἱ τυχὸν διασωθεῖσαι πραγματεῖαι εἰς ἀποζημίωσιν τῶν ἐκβληθεισῶν ἢ βλαφθεισῶν, ἐκτὸς ἐὰν τὸ πλοῖον σωθὲν ἐκ τῆς χύσεως καὶ ἐξακολουθῆσαν τὸν δρόμον του ἀπολεσθῇ, ὅτε τὰ κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην διασωθέντα τυχὸν πράγματα, συνεισφέρουν ὑπὲρ τῆς χύσεως ἀναλόγως τῆς εἰς ἣν εὑρίσκονται κατάστασιν ἀξίας των, ἀφαιρουμένων τῶν σώστρων, τὰ δὲ ἐκβληθέντα οὐδέποτε συνεισφέρουν εἰς τὴν πλήρωσιν τῆς ἐπὶ τῶν διασωθεισῶν πραγματειῶν γενομένης βλάβης — αἱ δὲ πραγματεῖαι δὲν συνεισφέρουν εἰς τὴν πληρωμὴν τοῦ πλοίου, ὅταν τοῦτο ἀπολεσθῇ ἢ καταστῇ ἀνίκανον πρὸς πλοῦν.

Εἴπομεν ἀνωτέρω ὅτι ἐὰν μετὰ τὰς γενομένας θυσίας τὸ πλοῖον ἐξακολουθῆσαν τὸν δρόμον του ἀπολεσθῇ, οὐδεμία συνεισφορὰ γίνεται· — ἡ περὶ τούτου διάταξις τοῦ ἄρθρου 424 ὑποτίθησιν ὁριστικὴν ἀπώλειαν, ὅθεν ἂν ἐπῆλθεν ἅλωσις καὶ μετ' αὐτὴν ἐλευθερώθη τὸ πλοῖον, ἡ τοιαύτη προσωρινὴ ἀπώλεια δὲν θεωρεῖται διηνεκὴς καὶ κατὰ συνέπειαν ἐλευθερωθέντος τοῦ πλοίου, ἀναγεννᾶται ἡ πρὸς συνεισφορὰν ὑποχρέωσις, ἀδιαφόρως ἐὰν λόγῳ τῆς ἁλώσεως δύναται νὰ γίνῃ ἐγκατάλειψις, διότι ἐν πάσῃ περιπτώσει ὁ ἀσφαλιστὴς ἐξασκεῖ τὰς περὶ συνεισφορᾶς ἀπαιτήσεις τοῦ ἀσφαλισθέντος.

Κατὰ τὰς περὶ ἀβαριῶν ἀρχὰς, τὰ ἐξελθόντα πρὸ τοῦ κινδύνου ἐμπορεύματα (οἷον τὰ ἐκφορτωθέντα εἰς προηγούμενον λιμένα ἢ τ' ἀναληφθέντα ὑπὸ τοῦ φορτωτοῦ λόγῳ μεταμελείας κλπ.) δὲν ὑπόκεινται εἰς συνεισφορὰν τῆς μετὰ ταῦτα προκυψάσης ἀβαρίας, ὡς ἐπίσης καὶ τὰ πρὸ τοῦ κινδύνου πωληθέντα δι' ἀνάγκας τοῦ πλοίου· ὑπόκεινται δ' εἰς συνεισφορὰν ἀβαρίας τὰ διασωθέντα διὰ τῆς θυσίας

τῶν ἄλλων, ὑποκειμένων καὶ τῶν διασωθέντων εἰς τὴν συνεισφορὰν τῆς ἀβαρίας ταύτης, ἄλλως οἱ κύριοι τῶν θυσιασθέντων πραγμάτων ἤθελον εἶσθαι τυχηροὶ νὰ λάβωσιν ὅλην τὴν ἀξίαν αὐτῶν, ὅπερ ἄτοπον (Pardessus § 744 καὶ 745) καὶ μάλιστα ἀφοῦ τὰ ἐκβληθέντα δὲν συνεισφέρουν εἰς τὴν πληρωμὴν τῆς μετὰ τὴν χύσιν προξενηθείσης βλάβης ἐπὶ τῶν διασωθέντων (ἄρθρ. 425 τοῦ 'Εμπ. Νόμου).

Εἰς τὴν συνεισφορὰν ὑπόκεινται πάντα τὰ διασωθέντα διὰ τῆς θυσίας τῶν ἄλλων πράγματα, ἀδιαφόρως ἐὰν ταῦτα ἐφορτώθησαν κατὰ τὸν ἀπόπλουν ἢ κατὰ τὸν διάπλουν, ἀρκεῖ ὅτι εὑρίσκοντο φορτωμένα ἐν τῇ ἐποχῇ τοῦ κινδύνου· ἐξαιροῦνται δὲ τῆς πρὸς συνεισφορὰν ὑποχρεώσεως τὰ πολεμοφόδια καὶ αἱ ζωοτροφίαι πρὸς ἄμυναν καὶ ἐφοδίασιν τοῦ πλοίου, ἢ τῶν ἐπιβατῶν, τὰ φορέματα καὶ ὅσα πολύτιμα πράγματα φέρουσιν οἱ ἐπιβάται ἐφ' ἑαυτῶν καὶ τὰ ὁποῖα δὲν ἐφορτώθησαν ὡς ἐμπορεύματα (οἷον δακτυλίδια, ὡρολόγια, χρήματα κλπ.) ὡς ἐπίσης καὶ τὰ ἐνδύματα τῶν ἐν ἐνεργείᾳ ναυτῶν καὶ ὅσα πράγματα φέρουν εἰς τὸ κιβώτιόν των (le coffre) καίτοι προσδιωρισμένα διὰ μικρὸν ἐμπόριον, ὡς καὶ οἱ μισθοί των· ἂν δὲ τὰ πράγματα ταῦτα τῶν ναυτῶν ῥιφθῶσιν εἰς τὴν θάλασσαν, πληρώνεται ἡ ἀξία των διὰ συνεισφορᾶς (Pardessus § 745.)—ὅσα δὲ πράγματα φέρουσιν οἱ ἐπιβάται εἰς σάκκους, κιβώτια, δέματα κλπ. καίτοι μὴ ὑποκείμενα εἰς ναῦλον, ὑπόκεινται οὐχ' ἧττον εἰς συνεισφορὰν ἀβαριῶν, διότι ἐπιτρεπομένου εἰς ἕκαστον ἐπιβάτην νὰ φέρῃ ὡρισμένου βάρους πράγματα, ὑποτίθεται ὅτι ταῦτα συμπεριλαμβάνονται εἰς τὴν διὰ τὴν θέσιν τοῦ ἐπιβάτου γενομένην ναύλωσιν.

Κατὰ τὰ ἐν § 789 τοῦ Β'. τόμου 'Ράλλη ἐκτιθέμενα, οὐδεμία ἐν τῷ Νόμῳ γίνεται διάκρισις ὡς ἐκ τῶν παραγωγικῶν τῆς ἀβαρίας αἰτιῶν· πᾶσα ζημία, εἴτε ἐκ τυχαίου συμβάντος, εἴτε ἐκ παραδρομῆς τοῦ πλοιάρχου ἢ τῶν τοῦ πληρώματος, εἴτε ἐξ ἰδίου ἐλαττώματος τοῦ πράγματος, ἀποτελεῖ ἀδιαφόρως ἀβαρίαν, ἀλλ' ὁ ἀσφαλιστὴς δὲν εὐθύνεται ἐν γένει εἰμὴ περὶ τῶν ἐκ τυχαίων συμβάντων προκυπτουσῶν.

'Η γνώμη αὕτη τοῦ Κ. 'Ράλλη, ὡς πρὸς τὸ τελευταῖον μέρος δὲν φαίνεται βάσιμος, διότι ὡς ἐν σελ. 282 ἐπ. ἐξεθέσαμεν ὁ Νόμος δὲν ἀναγνωρίζει τὴν λεγομένην ἀστυκὴν ναυταπάτην ἀλλ' ἐννοεῖ τὴν ἀξιόποινον, ἑπομένως ἀφοῦ μετὰ τὴν γενομένην ἀσφάλειαν, ὁ πλοίαρχος ἀντιπροσωπεύει τὸν ἀσφαλιστὴν, οὗτος θεωρεῖται ἐκτεθειμένος εἰς τοὺς κινδύνους ἐξ οἱασδήποτε αἰτίας καὶ ἂν προέλθωσι καὶ δικαιοῦται νὰ ἔχῃ ἀπαιτήσεις ἀποζημιώσεως κατὰ τοῦ ὑπολόγου, ὁ δὲ ἀσφαλιζόμενος δὲν βλάπτεται ἐκ τῶν παραβάσεων καὶ παραλείψεων τοῦ πλοιάρχου ἢ τοῦ πληρώματος, (ἐκτὸς τῶν ἐχουσῶν χαρακτῆρα ναυταπάτης)

φρονοῦμεν δ' ὅτι καὶ τὸ ἄρθρον 408 τοῦ Ἐμπ. Νόμου τὸ κανονίζον τὸν ἐλάχιστον ὅρον τῆς ἀποζημιωτέας ἀβαρίας, ἀφορᾷ τοὺς συνυπολόγους καὶ δὲν ἐκτείνεται ἐπὶ ἀσφαλειῶν, διότι κατὰ τὸ ἄρθρ. 350 ὁ ἀσφαλιστὴς ὀφείλει νὰ πληρώσῃ πᾶσαν βλάβην καὶ φθορὰν τῶν ἀσφαλιζομένων πραγμάτων, ἄνευ διακρίσεως ποσοῦ καὶ ἀξίας·—ὅθεν ἂν ἐπί τινος ἀσφαλισθέντος πράγματος συμβῇ ζημία κατωτέρα τοῦ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 408 κανονιζομένου μέτρου τῆς ἀβαρίας, ὁ ἀσφαλιστὴς ὀφείλει (ἐκτὸς ἐναντίας συμφωνίας) νὰ πληρώσῃ αὐτὴν, χωρὶς νὰ δικαιοῦται νὰ ζητήσῃ συνεισφορὰν παρὰ τῶν ὑποχρέων, διότι, κατὰ τὸν Νόμον μετὰ τὴν γενομένην ἐγκατάλειψιν, ὁ ἀσφαλιστὴς ὑπεισέρχεται εἰς ὅλα τὰ δίκαια τοῦ ἀσφαλιζομένου, ἐν οἷς καὶ εἰς τὸ ζητεῖν συνεισφορὰν ἀβαρίας, ἀλλ' ἀφοῦ ἡ ἀβαρία ἦτο μικρὰ καὶ ὡς τοιαύτη δὲν ἀποζημιοῦται, δὲν δύναται καὶ ὁ ἀσφαλιστὴς νὰ ζητήσῃ συνεισφοράν.

Ὅπως ἐπὶ ἐγκαταλείψεως ἐξεθέσαμεν, οὕτω καὶ ἐπὶ ἀβαριῶν παρατηροῦμεν ὅτι ὁσάκις παραίτιος τῆς ζημίας ἦναι αὐτὸς ὁ ζημιωθεὶς, δὲν ἔχει δικαίωμα ἀπαιτήσεως παρὰ τῶν ἄλλων, ἀπεναντίας ὑπόκειται εἰς τὰς ἀποζημιώσεις ἐκείνων διὰ τὰς ἐπελθούσας αὐτοῖς ζημίας·—ἐν περιπτώσει δὲ καθ' ἣν ἡ ζημία λαβοῦσα τὸν χαρακτῆρα τῆς κοινῆς ἀβαρίας σχετικῶς ὡς πρὸς τοὺς ἀναιτίους (οἵτινες ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ κινδύνου ὑπέστησαν ἐκβολὴν ἢ χύσιν πρὸς κοινὴν σωτηρίαν) βεβαίως δὲν παραβλάπτονται τὰ δικαιώματα τῆς μεταξύ των συνεισφορᾶς, ἀλλὰ δικαιοῦνται οἱ οὕτω συνεισενεγκόντες νὰ πληρωθῶσι παρὰ τοῦ ὑπαιτίου, ἐὰν δ' οὗτος ἦτο ὁ πλοίαρχος ἢ μέλος τοῦ πληρώματος, εἶναι συνυπόχρεοι καὶ οἱ ἰδιοκτῆται ἢ ἐφοπλισταὶ τοῦ πλοίου κατὰ τὰ ἐν ἄρθρ. 221 ἐκτεθέντα·—ὅθεν ἂν ἐξ ὑπαιτιότητος τοῦ πλοιάρχου ἤ τινος τῶν φορτωτῶν συμβῇ ἐκβολὴ ἢ χύσις, προκαλοῦσα δικαίωμα συνεισφορᾶς, δὲν δύνανται οἱ ἀναίτιοι νὰ παραπέμψωσι τὸν ζημιωθέντα εἰς τὸν ὑπαίτιον, ἀλλ' ὀφείλοντες νὰ συνεισφέρωσι μέρισμα τῆς ζημίας, δικαιοῦνται ν' ἀποζημιωθῶσι παρὰ τοῦ ὑπαιτίου.

Ἐξεταστέον ἐνταῦθα ἂν ἐν περιπτώσει κινδύνου ἐπερχομένου διὰ τῆς συσσωρεύσεως πολλῶν ἐπιβατῶν ἐπὶ τοῦ κινδυνεύοντος πλοίου, ἐπιτρέπεται νὰ ῥιφθῶσιν ἄνθρωποι εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ποῖοι, πρὸς σωτηρίαν τῶν ἄλλων, καὶ ἂν χορηγῆται δικαίωμα ἀποζημιώσεως;

Τὸ ζήτημα τοῦτο λύεται ἐκ τοῦ ἄρθρου 106 τοῦ Ποιν. Νόμου, κατὰ τὸ ὁποῖον δὲν τιμωρεῖται ὅστις ἐκτὸς τῆς περιπτώσεως τῆς ἀμύνης, ἐξετέλεσεν ἀθέμιτόν τινα πρᾶξιν ἐπὶ σκοπῷ τοῦ ν' ἀποτρέψῃ παρόντα τινα, κατεπείγοντα καὶ ἄλλως ἀναπότρεπτον κίνδυνον τῆς ἰδίας ἑαυτοῦ ἢ ἑνὸς ἄλλου ζωῆς·—ὅθεν παρουσιαζομένου κινδύνου ζωῆς

ἕνεκα τῆς συῤῥοῆς ἢ τοῦ βάρους ἐπιβατῶν, καὶ ὑπαρχούσης ἰσότητος μεταξὺ πάντων τῶν ἀνθρώπων οἱασδήποτε τάξεως, ἐπιτρέπεται εἰς ἕκαστον τούτων νὰ ῥίψῃ διὰ τῆς βίας εἰς τὴν θάλασσαν ὅντινα δυνηθῇ, ἵνα λυτρώσῃ τὴν ἑαυτοῦ ζωήν·—ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἰσχύει τὸ δίκαιον τοῦ ἰσχυροτέρου, ὅπερ οὐδεμίαν ὑποχρέωσιν ἀποζημιώσεως ἐπιβάλλει, διότι ἀφοῦ ὁ Νόμος χάριν τῆς αὐτοσυντηρήσεως ἐπιτρέπει τὴν θυσίαν τοῦ ἄλλου, ὁ κινδυνεύων ... ἑαυτοῦ ὑπάρξεως ἐξήσκησε νόμιμον δικαίωμα καὶ δὲν θεωρεῖται ὡς ἀδικήσας ἕτερον, (ἴδε καὶ σελ. 188—143. τῆς Δικ. Πρακτικῆς ἐπὶ τοῦ Ποιν. Νόμου), τόσῳ μᾶλλον ὅσον ἄνευ τοῦ μέτρου τούτου ἅπαντες ἤθελον πνιγῇ, ὥστε τὸ αἴσθημα τῆς αὐτοσυντηρήσεως προεφύλαξέ τινας ἐκ τοῦ θανάτου.

Θεωροῦντες περιττὴν τὴν ἀνάπτυξιν τῶν λοιπῶν λεπτομερειῶν τοῦ Νόμου ἐπὶ τῶν αβαριῶν, παρατηροῦμεν ὅτι κατὰ τ' ἄρθρ. 412 καὶ ἐπ. ὁ πλοίαρχος χρεωστεῖ, ἅμα τοῦ καιροῦ ἐπιτρέποντος, νὰ κάμῃ ἔκθεσιν βεβαιοῦσαν τὰ συμβάντα, δηλ. τὰ αἴτια τὰ ὑπαγορεύσαντα τὴν χύσιν, τὰ ἐκβληθέντα ἢ βλαβέντα πράγματα καὶ περιέχουσαν τὰς ὑπογραφὰς τῶν διασκεψαμένων, ἢ τοὺς λόγους τῆς ἀρνήσεως ὑπογραφῆς, ὀφείλει δ' ὡσαύτως ἐντὸς 24 ὡρῶν ἀπὸ τῆς εἰς τὸν πρῶτον λιμένα προσορμίσεώς του νὰ βεβαιώσῃ ἐνόρκως τὰ εἰς τὴν ἔκθεσίν του περιεχόμενα.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 414, ὁ λογαριασμὸς τῶν ἀπωλειῶν καὶ τῶν ζημιῶν γίνεται εἰς τὸν τόπον τῆς ἐκφορτώσεως διὰ δοκιμαστῶν διοριστέων ὑπὸ τοῦ Ἐμποροδικείου, ἢν ἐν ἐλλείψει τοιούτου, ὑπὸ τοῦ εἰρηνοδικείου, ἐν δὲ ἀλλοδαπῇ ὑπὸ τοῦ Ἑλλ. Προξένου καὶ, ἐν ἐλλείψει τοιούτου, παρὰ τῆς τοπικῆς ἀρχῆς—οἱ δοκιμασταὶ οὗτοι ὁρκίζονται προηγουμένως ἐνώπιον τοῦ ὑπὸ τῶν ἐμποροδικῶν διοριστέου εἰσηγητοῦ, ἐπὶ δὲ Εἰρηνοδικῶν καὶ Προξένων, ἐνώπιον αὐτῶν τούτων, καὶ μετὰ τὴν ὁρκοδοσίαν των μεταβαίνοντες εἰς τὸ περὶ οὗ πρόκειται πλοῖον ἐκτιμῶσι τὰς βλάβας καὶ ἀπωλείας αὐτοῦ, ὡς καὶ τὰς ἐκβληθείσας ἢ βλαβείσας ἢ ἐξαχρειωθείσας πραγματείας, κατὰ τὴν ἀγοραίαν ἀξίαν τοῦ τόπου τῆς ἐκφορτώσεως, κάμνουσι διάκρισιν τοῦ εἴδους τῆς αβαρίας καὶ ὁρίζουσι τὸ ἐκ τῶν ἀπωλειῶν καὶ ζημιῶν ἐπιβάλλον ἑκάστῳ, συμφώνως μὲ τὰς διατάξεις τοῦ Νόμου.

Τὴν αἴτησιν περὶ διορισμοῦ δοκιμαστῶν κάμνει ὁ πλοίαρχος ὡς ἀντιπρόσωπος τῶν ἰδιοκτητῶν, τῶν φορτωτῶν καὶ τῶν ἀσφαλιστῶν, ἐν δ' ἀρνήσει ἢ βραδύτητι τοῦ πλοιάρχου δύναται νὰ κάμῃ καὶ πᾶς ἐνδιαφερόμενος ἰδιοκτήτης ἢ φορτωτὴς ὡς καὶ ὁ ἀσφαλιστής.

Κατὰ τὴν διαδικασίαν ταύτην δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ προσκληθῶσιν οἱ διαφερόμενοι καὶ μάλιστα οἱ εἰς ἄλλον τόπον κατοικοῦντες, διότι τὸ κατεπεῖγον τῆς ἐκφορτώσεως καὶ προλήψεως μεγαλητέρου κινδύνου δὲν ἐπιτρέπει βραδύτητας καὶ ἀναβολάς—ὅταν ὅμως ἄλλος, παρὰ τὸν

πλοίαρχον, κάμη τὴν αἴτησιν, ἀνάγκη πᾶσα νὰ καλέσῃ τοῦτον εἰς τὴν συζήτησιν καὶ εἰς τὴν διεξαγωγὴν τῆς δοκιμασίας.

Ἡ ἔκθεσις τῶν δοκιμαστῶν ὑποβάλλεται εἰς τὸ ἐμποροδικεῖον τοῦ τόπου τῆς δοκιμασίας πρὸς ἐπικύρωσιν καί, ἀφοῦ τοῦτο ἐξετάσῃ τὰ ἔγγραφα καὶ τὴν ἔκθεσιν τῶν δοκιμαστῶν καὶ εὕρῃ ταύτην σύμφωνον μὲ τὰ πράγματα καὶ μὲ τοὺς Νομικοὺς ὁρισμούς, τὴν κηρύττει ἐκτελεστήν, ἄλλως ἀποποιεῖται τὴν ἐπικύρωσιν, ἢ τὴν κηρύττει ἐν μέρει ἐκτελεστήν, δηλ. ἐφ᾽ ὅσον οἱ δοκιμασταὶ ἔκαμον καλὴν διάγνωσιν τῶν πραγματικῶν καὶ τῶν Νομικῶν ζητημάτων·—ἐν ἀλλοδαπῇ, ἡ ἔκθεσις κηρύττεται ἐκτελεστὴ ὑπὸ τοῦ Ἑλλ. Προξένου, ἢ ἐν ἐλλείψει τοιούτου παρὰ τοῦ ἁρμοδίου τοπικοῦ Δικαστηρίου (ἄρθρ. 415, καὶ ἑπ. τοῦ Ἐμπ. Νόμου).

Κηρυττομένης ἐκτελεστῆς τῆς ἐκθέσεως τῶν δοκιμαστῶν, δὲν ἕπεται ὅτι οἱ δι᾽ αὐτῆς καταλογιζόμενοι πρέπει νὰ πληρώσωσι τὰ εἰς βάρος των ἀναλογισθέντα ποσά, διότι ὁ Νόμος ὑποθέτει πρᾶξιν δοκιμαστῶν μὴ ἀντιβαίνουσαν εἰς τὰ πράγματα καὶ εἰς τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ Νόμου καὶ προβαίνουσαν εἰς τὴν κατὰ πεῖραν ἐκτίμησιν τῶν ζημιῶν·—ὅταν ὅμως οἱ διαφερόμενοι φιλονεικῶσι τὴν αἰτίαν τοῦ δυστυχήματος, ἢ τὴν ἀποδίδωσιν εἰς ὑπαιτιότητα τοῦ πλοιάρχου ἢ τοῦ ζημιωθέντος, ἢ προσβάλλωσιν ὡς ψευδῆ καὶ πλαστὴν τὴν ἔκθεσιν τοῦ πλοιάρχου, ἢ ἀμφισβητῶσι τὴν ὕπαρξιν καὶ ἀπώλειαν τῶν δῆθεν ἀπολεσθέντων πραγμάτων, ἢ τέλος ἰσχυρίζωνται ὅτι κατὰ Νόμον ἡ ἀβαρία δὲν θεωρεῖται κοινὴ ἀλλ᾽ ἰδιαιτέρα, ἢ ὅτι κακῶς ἐγένετο ὁ ἀναλογισμός, τότε ἡ ἐπικύρωσις τῆς ἐκθέσεως τῶν δοκιμαστῶν δὲν ἔχει καμμίαν ὑποχρεωτικὴν ἰσχύν, εἰμὴ μόνον ὡς πρὸς τὴν ἐκτίμησιν τῶν ἀξιῶν, κατὰ δὲ τὰ λοιπὰ θέλουσι διαταχθῆ αἱ δέουσαι ἀποδείξεις, ὡς πρὸς δὲ τὸν ἀναλογισμὸν θέλει ἐφαρμοσθῆ ὁ Νόμος.

Κατὰ τὴν ὑπ᾽ ἀριθ. 392 τοῦ 1866 ἀπόφ. τοῦ Ἀρ. Πάγου, ἡ κατὰ τὸ ἄρθρ. 416 τοῦ Ἐμπ. Νόμου πρᾶξις τῶν δοκιμαστῶν, ἡ διὰ τῆς ἐπικυρώσεως τοῦ Δικαστηρίου καθισταμένη ἐκτελεστή, δὲν ὑπόκειται εἰς ἔφεσιν, διότι αὕτη εἶναι πρᾶξις προπαρασκευαστικὴ καὶ μόνον διὰ τῆς ἐπικυρώσεώς της παρὰ τοῦ Δικαστηρίου λαμβάνει νόμιμον ἰσχύν, κατὰ δὲ τῆς ἐπικυρωσάσης αὐτὴν δικαστικῆς ἀποφάσεως ἐπιτρέπεται ἔφεσις.

Ἡ ἀπόφασις αὕτη εἶναι ὀρθὴ ὡς πρὸς τὴν ἔφεσιν, ἀλλ᾽ ἐὰν δὲν γίνῃ ἔφεσις, δὲν ἕπεται ὅτι ἡ ἔκθεσις τῶν δοκιμαστῶν εἶναι ἀπρόσβλητος, εἰς ὅσα πράγματα δὲν εἶδον οἱ δοκιμασταί, ἢ εἰς ὅσα ἀπεφήναντο κατὰ παραγνώρισιν τοῦ Νόμου, καθόσον οἱ δοκιμασταὶ πολλάκις ἐκτιμῶσιν ἀγκύρας καὶ ἄλλα πράγματα σημειούμενα ὡς ἐκβλη-

θέντα ἢ ἐκκοπέντα, ἐνῷ τοιαῦτα δὲν ὑπάρχουν ἢ ἀπεκρύβησαν, ἢ λανθάνονται ἐκλαμβάνοντες τὴν ἰδιαιτέραν ἀβαρίαν ὡς κοινὴν καὶ τἀνάπαλιν·—τὰ ζητήματα ταῦτα δύνανται νὰ προταθῶσι καὶ δι' ἐφέσεως, δύνανται δὲ προσφορώτερον ν' ἀντιταχθῶσι κατὰ τῆς περὶ ἀβαρίας ἀγωγῆς, διότι ἀπαιτοῦντος τοῦ Νόμου νὰ κινηθῇ ἐπὶ ποινῇ παραγραφῆς, ἡ περὶ ἀβαρίας ἀγωγὴ, ἕπεται ὅτι οὐδεμίαν τελεσιδικίας ἰσχὺν δίδει εἰς τὴν ἐπικυρωθεῖσαν ἔκθεσιν τῶν δοκιμαστῶν· ἄλλως ἤθελεν εἶσθαι περιττὴ ἡ περὶ ἀβαρίας ἀγωγή—ἄλλως ἔχει τὸ πρᾶγμα ὅταν τὸ κῦρος τῆς ἐκθέσεως τῶν δοκιμαστῶν ζητῆται διὰ τῆς περὶ ἀβαρίας ἀγωγῆς, διότι τότε ἐξαντλεῖται τὸ πᾶν.

Ὑπόδειγμα ἀγωγῆς ἀβαρίας ἐναντίον ἀσφαλιστικῆς ἑταιρίας.

Ἀγωγὴ τοῦ . . . . . κατοίκου . . . . .

κατὰ

τοῦ . . . . κατοίκου . . . . . ὡς Διευθυντοῦ τῆς ἀσφαλιστικῆς ἑταιρίας . . . .

Ἐνώπιον τῶν ἐν . . . . . Ἐμποροδικῶν.

Διὰ τοῦ ἀπὸ . . . . . ὑπ' ἀριθ. . . . . . . ἀσφαλιστικοῦ συμβολαίου ἠσφαλίσθησαν ὑπὸ τῆς εναγομένης ἑταιρίας δραχ. . . . . . ἐπὶ τοῦ ὅλου (ἢ μέρους ἀξίας) σίτου (ἢ ἄλλου εἴδους) ἐκτιμηθέντος τοῦ ὅλου διὰ δραχ. . . . . καὶ φορτωθέντος ὑπὸ τὸ κατάστρωμα τοῦ πλοίου . . . . ὀνόματι . . . . τοῦ πλοιάρχου . . . . διὰ τὸν ἀπὸ . . . . . . μέχρι . . . . πλοῦν αὐτοῦ·

Τὸ πλοῖον τοῦτο ἐκ τρικυμίας ἐκάθισεν εἰς τὰς ὑφάλους . . . . ἔνθα ἠναγκάσθη ὁ πλοίαρχος μετὰ προηγουμένην διάσκεψιν, νὰ ῥίψῃ εἰς τὴν θάλασσαν μέγα μέρος τοῦ φορτίου, καθὼς καὶ διάφορα ἔπιπλα τοῦ πλοίου, καθὼς ἐπίσης προέβη εἰς διάφορα προβλεπτικὰ μέσα πρὸς διάσωσιν τοῦ πλοίου καὶ τοῦ ὑπολοίπου φορτίου (ἢ τὸ πλοῖον τοῦτο κατὰ τὸν διάπλουν ὑπέφερεν ἐκ τρικυμίας ἢ ἄλλων θαλασσίων δυστυχημάτων καὶ ἠναγκάσθη ὁ πλοίαρχος νὰ κάμῃ χύσιν).

Συνεπείᾳ τούτου διωρίσθησαν ὑπὸ τοῦ ἁρμοδίου Δικαστηρίου δοκιμασταὶ, οἵτινες διὰ τοῦ ἀπὸ . . . . . Κανονισμοῦ των παρεδέχθησαν ὅτι ἡ ἀβαρία αὕτη ἀναλογεῖ πρὸς . . . . . . τοῖς 0/0 ὥστε δικαιοῦμαι νὰ λάβω ἐντεῦθεν ἀπὸ τὴν ἐναγομένην ἀσφαλιστικὴν ἑταιρίαν δραχ. . . . . ἀλλ' αὕτη δὲν ἠθέλησε νὰ μοὶ πληρώσῃ τὸ ποσὸν τοῦτο οὐδὲ συνήνεσε νὰ δικασθῶμεν ὑπὸ διαιτητῶν.

Διὰ ταῦτα προσκαλῶ αὐτὴν νὰ ἐμφανισθῇ πρὸς συζήτησιν ἐντὸς τῆς νομίμου προθεσμίας καὶ ἐξαιτοῦμαι. Νὰ ἐπικυρωθῇ ὁ κανονισμὸς τῆς ἀβαρίας καὶ κατὰ συνέπειαν ὑποχρεωθῇ ἡ ἐναγομένη ἑταιρία νὰ μοὶ πληρώσῃ δραχ. . . . . . μετὰ τόκου 12 τοῖς 0/0 κατ' ἔτος ἀπὸ τῆς ἐ-

πιδάσεως τῆς παρούσης καὶ τῶν ἐξόδων τῆς δίκης καὶ ἀπαγγελθῇ κατὰ τοῦ διευθυντοῦ αὐτῆς προσωπικὴ κράτησις.

'Εν . . . . τὴν . . . . Ὁ ἐνάγων
. . . .

Τὸ ἄνω ὑπόδειγμα ὁδηγεῖ καὶ ἐπὶ ἀγωγῆς πρὸς συνεισφορὰν κατὰ τῶν ὑποχρεῶν οἵτινες δύνανται νὰ συνεναχθῶσιν ὡς ὑπὸ παθητικὴν ὁμοδικίαν διατελοῦντες.

Κατὰ τὰς ὑπ' ἀριθ. 261 τοῦ 1866, 287 τοῦ 1867 καὶ 301 τοῦ 1868 ἀποφάσεις τοῦ 'Αρ. Πάγου, ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρ. 409 ἄλλο δὲν ὁρίζει εἰμὴ ὅτι ἡ ἐν τῷ ἀσφαλιστικῷ συμβολαίῳ ῥήτρα «ἐλεύθερον ἀβαρίας» δὲν ἀπαλλάττει τῆς ἐναγῆς πρὸς ἀποζημίωσιν τὸν ἀσφαλιστὴν ὅταν τὸ θαλάσσιον δυστύχημα ἦναι τοιούτου εἴδους ἢ τοιαύτης ἐκτάσεως, ὥστε κατὰ τὰς ἐν τῷ Νόμῳ ὡρισμένας περιπτώσεις δύναται νὰ δώσῃ χώραν εἰς ἐγκατάλειψιν, ἀλλ' ὅτι ἐν τοιαύταις περιπτώσεσι θεωρεῖται ἡ συμφωνηθεῖσα ῥήτρα ὡς μὴ οὖσα καὶ ἐπανέρχονται τὰ πράγματα εἰς τοὺς κατὰ Νόμους ὅρους τῶν δικαιωμάτων καὶ ὑποχρεώσεων μεταξὺ ἀσφαλιστοῦ καὶ ἀσφαλισθέντος, τουτέστιν ὅτι ὁ ἀσφαλισθεὶς ἔχει ἢ τὴν κατὰ τὸ ἄρθρ. 369 προαιρετικὴν ἐξουσίαν τῆς ἐγκαταλείψεως, ἢ τὴν κατὰ τὸ ἄρθρ. 377 ἀγωγὴν τῆς ἀβαρίας, περὶ πάσης βλάβης προξενηθείσης εἰς τὸ ἀσφαλισθὲν ἀντικείμενον.

Περὶ παραγραφῶν.

ἄρθρ. 430—434.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 431 ὁ πλοίαρχος δὲν δύναται νὰ γενῇ κύριος τοῦ πλοίου διὰ τῆς παραγραφῆς.

Περὶ τῶν ἄρθρων 431 καὶ 432 καὶ 434, ἐξεθέσαμεν τὰ δέοντα ἐν σελ. 299—303.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 433 πᾶσα ἀγωγὴ περὶ πληρωμῆς ναύλου, καὶ μισθῶν παραγράφεται μετὰ παρέλευσιν ἑνὸς ἔτους ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ πλοῦ·—περὶ δὲ τροφίμων δοθέντων εἰς τοὺς ναύτας, μετὰ παρέλευσιν ἑνὸς ἔτους ἀπὸ τῆς παραδόσεως·—περὶ δὲ προμηθευθέντων ξύλων καὶ ἄλλων ἀναγκαίων πρὸς ναυπηγίαν ἐξάρτησιν καὶ ἐφοδίασιν τοῦ πλοίου, μετὰ παρέλευσιν ἑνὸς ἔτους ἀπὸ τῆς προμηθείας·—περὶ δὲ μισθοῦ ἐργατῶν, μετὰ παρέλευσιν ἑνὸς ἔτους ἀπὸ τῆς παραλαβῆς τῶν ἀπεργασθέντων·—πᾶσα δὲ περὶ παραδόσεως πραγματειῶν ἀπαίτησις, μετὰ παρέλευσιν ἑνὸς ἔτους ἀπὸ τῆς ἀφίξεως τοῦ πλοίου.

Περὶ τοῦ ἀπαραδέκτου.

ἄρθρ. 435—436.

Ὁ παραλήπτης πραγματειῶν αἵτινες ἐβλάφθησαν κατὰ τὸν διά-

πλουν δὲν ἔχει ἀγωγῆς δικαίωμα κατὰ τοῦ πλοιάρχου, οὐδὲ κατὰ τοῦ ἀσφαλιστοῦ, ἐὰν αἱ πραγματεῖαι παρελήφθησαν ἄνευ διαμαρτυρήσεως·—ἐπίσης εἶναι ἀπαράδεκτος πᾶσα κατὰ τοῦ ναυλωτοῦ ἀγωγὴ περὶ ἀβαρίας, ἐὰν ὁ πλοίαρχος παρέδωκε τὰς πραγματείας καὶ ἔλαβε τὸν ναῦλον του χωρὶς νὰ διαμαρτυρηθῇ·—ἐπίσης πᾶσα ἀγωγὴ περὶ ἀποζημιώσεως βλάβης ἐκ συγκρούσεως εἰς τόπον ὅπου ὁ πλοίαρχος δυνάμενος νὰ κάμῃ ἀπαίτησιν δὲν τὴν ἔκαμεν (ἄρθρ. 407).

Αἱ διαμαρτυρήσεις καὶ ἀπαιτήσεις αὗται εἶναι ἄκυροι, ἐὰν δὲν ἔγειναν καὶ ἐκοινοποιήθησαν ἐντὸς 24 ὡρῶν ἀπὸ τῆς παραλαβῆς τῶν ἐμπορευμάτων καὶ ἂν ἐντὸς ἑνὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς διαμαρτυρήσεως δὲν ἐκινήθη ἀγωγὴ εἰς τὸ Δικαστήριον.

Ὁ Κ. Ῥάλλης ἐν § 797 καὶ 806 τοῦ Β'. τόμου του, ἀποφαίνεται «ὅτι ἐκ τῆς γενικότητος τῶν ὅρων τῶν ἄρθρων 435 καὶ 436 συνάγε»ται ὅτι τὸ ἀπαράδεκτον τοῦτο ἐκτείνεται εἰς πᾶσαν ἐπὶ ἀποζημιώ»σει ἕνεκα ἀβαρίας ἀγωγὴν καὶ ὅτι δύναται νὰ τὸ ἐπικαλεσθῇ πᾶς »ὅστις ἐνέχεται ἀμέσως ἢ ἐμμέσως εἰς τὴν ἀποζημίωσιν τῆς εἰς τὰ ἐμ»πορεύματα ἐπιγενομένης βλάβης, ὅθεν ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς κατὰ »τοῦ ἀσφαλιστοῦ ἀγωγῆς τὸ ἀπαράδεκτον τοῦτο ἐφαρμόζεται ἀδια»φόρως εἰς τὴν ἐπὶ ἀποζημιώσει ἀγωγὴν ἕνεκα γενικῶν ἢ μερικῶν »ἀβαριῶν·—καὶ αὐτὴ δὲ ἡ ἐπὶ ἐγκαταλείψει ἀγωγὴ ὑπόκειται εἰς τὴν »αὐτὴν συνέπειαν, ὁσάκις δηλονότι ὑπάρξῃ παραλαβὴ τοῦ πράγματος »ἄνευ διαμαρτυρήσεως, ἡ περὶ ἀποζημιώσεως αἴτησις καθίσταται ἀπαράδεκτος δι' ὁποιασδήποτε ἀγωγῆς καὶ ἂν ζητηθῇ, ἀλλ' οἱ ὁρι»σμοὶ οὗτοι δὲν ἐφαρμόζονται ἐπὶ ἀσφαλείας τῶν πλοίων, διότι »ταῦτα δὲν παραδίδονται».

Ἡ ἀνωτέρω γνώμη δὲν φαίνεται ὀρθή, διότι τ' ἄρθρ. 373, 374, 378, 379, 384, 409, 431 καὶ 432 διατάττουσιν ἄλλας διατυπώσεις καὶ προθεσμίας διὰ τὴν περὶ ἐγκαταλείψεως ἢ τὴν περὶ ἀβαρίας ἀγωγὴν τοῦ ἀσφαλιζομένου κατὰ τοῦ ἀσφαλιστοῦ, ἡ δὲ πρώτη περίπτωσις τοῦ ἄρθρ. 435 ἐννοεῖ τὴν ἀγωγὴν τοῦ φορτωτοῦ τῶν βλαφθεισῶν πραγματειῶν (αἵτινες δὲν ἠσφαλίσθησαν) κατὰ τοῦ πλοιάρχου ἢ τοῦ ἀσφαλιστοῦ τῶν ἄλλων πραγματειῶν αἵτινες ὑπόκεινται εἰς συνεισφοράν, ἄλλως ἐὰν αἱ βλαβεῖσαι πραγματεῖαι ἦσαν ἠσφαλισμέναι δὲν εἶχεν ἀνάγκην ὁ ἀσφαλιζόμενος νὰ κάμῃ ἀγωγὴν κατὰ τοῦ πλοιάρχου ἀλλὰ κατὰ τοῦ ἀσφαλιστοῦ καὶ κατὰ συνέπειαν τὸ ἐν τῷ ἄρθρῳ 345 ἀναφερόμενον ἀπαράδεκτον τῆς ἀγωγῆς αὐτοῦ κατὰ τοῦ πλοιάρχου ἤθελεν εἶσθαι ὅλως ἀνεφάρμοστον, ἐνῷ ἐπὶ τῇ βάσει τῆς διακρίσεως ὅτι πρόκειται περὶ πραγματειῶν μὴ ἐξασφαλισθεισῶν, χωρεῖ ἀγωγὴ κατὰ τοῦ πλοιάρχου καὶ κατὰ τῶν ἀσφαλιστῶν τῶν ἄλλων πραγματειῶν, περὶ ἀβαρίας, διότι κατὰ τὴν ἔννοιαν τῶν ἄρθρ. 371 καὶ 393 ὁ ἀσ-

σφαλιζόμενος ἔχων δικαίωμα νὰ ζητήσῃ παρὰ τοῦ ἀσφαλιστοῦ τὴν πλήρωμὴν ἀβαρίας, δύναται νὰ ἐξασκήσῃ τὴν τοιαύτην ἀγωγήν του οὐ μόνον ὅταν αἱ ἴδιαι αὐτοῦ πραγματεῖαι ὑπέφερον τὴν ζημίαν ἀλλὰ καὶ ὅταν αἱ τῶν ἄλλων φορτωτῶν πραγματεῖαι ἐθυσιάσθησαν πρὸς γενικὴν σωτηρίαν, διότι τὸ γεγονὸς τοῦτο προκαλοῦν τὴν πρὸς συνεισφορὰν ὑποχρέωσιν ὑποβάλλει ὅλας τὰς πραγματείας εἰς τὴν αὐτὴν κατηγορίαν·—ἄλλως ἤθελεν εἶσθαι ὅλως ἄδικον καὶ ἀνακόλουθον νὰ πληρώνεται μὲν ὁ ἀσφαλιζόμενος παρὰ τοῦ ἀσφαλιστοῦ διὰ τὰς ἐπὶ τῶν ἰδίων του πραγματειῶν προκυψάσας ἀβαρίας, ἐπιτρεπομένου εἰς τὸν ἀσφαλιστὴν νὰ ζητήσῃ συνεισφορὰν παρὰ τῶν συνυποχρέων (πλοιάρχου καὶ ἄλλων φορτωτῶν) νὰ μὴ δύναται δὲ ὁ ἀσφαλιζόμενος νὰ πληρώνεται παρὰ τοῦ ἀσφαλιστοῦ δι' ὅσα ἕνεκα τῶν διασωθέντων πραγμάτων του ὀφείλει κατὰ Νόμον νὰ συνεισφέρῃ εἰς τὸν πλοίαρχον ἢ τοὺς ἄλλους φορτωτὰς διὰ τὰς πρὸς κοινὴν σωτηρίαν προκυψάσας ἀβαρίας καὶ χύσεις, διότι οὗτος ἐξασφαλίσας τὰς πραγματείας του ἠννόησε νὰ λάβῃ παρὰ τοῦ ἀσφαλιστοῦ τὸ ἀντίτιμον αὐτῶν ἐὰν αὗται ἀπολεσθῶσιν, ἢ ἐὰν ὑποκύψωσιν εἰς ὑποχρέωσιν συνεισφορᾶς ἐν περιπτώσει ἀπωλείας ἄλλων, διότι αὐτὴ ἡ ὑπὸ τοῦ Νόμου ἐπιβαλλομένη ὑποχρέωσις τῆς συνεισφορᾶς ἐξομοιοῖ τὰς διασωθείσας πραγματείας μὲ τὰς βλαφθείσας κατὰ τοσοῦτον καθ' ὅσον ὑπόκεινται εἰς συνεισφοράν.

Ἡ δὲ δευτέρα περίπτωσις τοῦ ἄρθρ. 435, ἐννοεῖ τὴν περὶ ἀβαρίας ἀγωγὴν τοῦ πλοιάρχου κατὰ τοῦ ναυλωτοῦ, ἕνεκα ζημιῶν τοῦ πλοίου, ὥστε ἡ περὶ ἐγκαταλείψεως ἀγωγὴ ἢ ἡ κατ' ἐκλογὴν περὶ ἀβαρίας ἀγωγὴ περὶ ὧν προβλέπουσι τ' ἄρθρ. 373 καὶ 409 ὑπάγεται εἰς τὴν πενταετῆ παραγραφὴν τοῦ ἄρθρ. 432· — μὴ ὁρίζοντος δὲ τοῦ Νόμου παρὰ τίνος παρελήφθησαν, ἕπεται ἀναγκαίως ὅτι πρόκειται περὶ παραδόσεως γενομένης εἰς τὸν ἴδιον ναυλωτήν, ἢ εἰς τὸν ὑπ' αὐτοῦ σημειούμενον παραλήπτην, ἐπὶ σκοπῷ παραλαβῆς· ἐν ἑκατέρᾳ δὲ περιπτώσει πρέπει ν' ἀποδειχθῇ ὅτι ὁ παραλήπτης ἦτο ἐν γνώσει τῆς συμβάσης βλάβης ἢ ἀβαρίας, διότι ἄλλως ἡ ἐν ἀγνοίᾳ γενομένη παραλαβὴ καὶ μάλιστα παρὰ τρίτου παραγγελιοδόχου μὴ ἔχοντος ἴδιον ἐνδιαφέρον, δὲν παραβλάπτει τὰ κεκτημένα δικαιώματα τοῦ κυρίου τῶν πραγματειῶν (ὅρα καὶ τὰ ἐν σελ. 90—92 ἐκτεθέντα).

Ἐκ τῆς ἀληθοῦς ἐννοίας τοῦ ἄρθρ. 435 ἐξάγεται ὅτι ἂν ὁ πλοίαρχος δὲν παραδώσῃ σῶας τὰς ὁποίας ἐφόρτωσε πραγματείας, δὲν ἐφαρμόζεται τὸ ἄρθρον τοῦτο, ἀλλ' ἐὰν τὰς παρέλαβεν ἄνευ τοῦ ὅρου diee essere, ὀφείλει ἀποζημίωσιν τῶν ἐλλειπουσῶν, ἐκτὸς ἐὰν ἀποδείξῃ ἀκαταμάχητον αἰτίαν ἀπωλείας (ἄρθρ. 230) καθόσον παραλαβὼν πρᾶγμα μὴ ὑποκείμενον εἰς ἐλάττωσιν καὶ μὴ παραδίδων αὐτό, οὐδ' ἀπο-

δεικνύων ἄλλην αἰτίαν, θεωρεῖται προδήλως ὡς ἔνοχος ὑπεξαιρέσεως ἤτοι ναυταπάτης κατὰ τὸ ἄρθρ. 1. ἐδ. 6 τοῦ περὶ ναυταπάτης Νόμου.

Ὑπόδειγμα διαμαρτυρίας.

Διαμαρτύρησις τοῦ ..... κατοίκου .....

κατὰ

τοῦ ..... κατοίκου .....

Ἐπὶ τῶν ἐκφορτωθεισῶν ἐκ τοῦ πλοίου σας καὶ παρ' ἐμοῦ σήμερον (ἢ χθὲς) ληφθεισῶν πραγματειῶν, παρετήρησα ὅτι ὑπάρχει ἡ ἑξῆς βλάβη (νὰ σημειωθῇ ἡ βλάβη καὶ ἡ ὡς ἔγγιστα ποσότης τῆς ζημίας).

Καὶ κατὰ τὴν παραλαβὴν σᾶς ἔκαμον τὴν παρατήρησιν ταύτην καὶ ἤδη διαμαρτύρομαι ἐναντίον σας καὶ σᾶς θεωρῶ ὑπόλογον νὰ μὲ ἀποζημιώσητε μὲ δραχ..... Ἕνεκα τούτου σᾶς κρατῶ τὸν ναῦλον (ἐὰν ἦναι ἴσος ἢ μικρότερος ἀπὸ τὴν ζημίαν) καὶ σᾶς προσκαλῶ νὰ μοὶ πληρώσητε τὴν περαιτέρω ζημίαν, ἄλλως θὰ σᾶς ἐνάξω ἐμπροθέσμως.

Ὁ ἁρμόδιος κλητὴρ ἐπιδότω τὴν παροῦσαν.

Ἐν ..... τὴν .....   Ὁ διάδικος

....

Οἱ Συγγραφεῖς παραδέχονται ὅτι δὲν εἶναι ἀπαραίτητον νὰ γίνῃ καὶ νὰ κοινοποιηθῇ ἔγγραφος διαμαρτύρησις, διότι καὶ αὐτὴ ἡ προφορικὴ διαμαρτύρησις τοῦ παραλήπτου κατὰ τοῦ πλοιάρχου, καὶ αὐτὴ ἡ περὶ διορισμοῦ πραγματογνωμόνων ἢ δοκιμαστῶν αἴτησις, καὶ αὐτὴ ἡ ἀποποίησις ἢ ἡ διακοπὴ τῆς παραλαβῆς τῶν πραγματειῶν, ἢ ἡ ὑπὸ τοῦ πλοιάρχου παρακατάθεσις εἰς χεῖρας τρίτου, ἀποτελεῖ διαμαρτυρίαν.

Εἰς τὴν ἀγωγὴν θὰ σημειωθῇ ἡ ζημία καὶ τὸ ποσὸν καὶ θὰ ζητηθῇ δι' αὐτῆς ἀποζημίωσις τῆς βλάβης καὶ τοῦ διαφέροντος.

Περὶ πτωχεύσεως καὶ χρεωκοπίας.

Ὀλίγα περὶ ἐμπορίου.

Τὸ ἐμπόριον δὲν εἶναι τῆς πρώτης ἀνάγκης, ἀλλ' ἐπενοήθη ἵνα ὑπηρετῇ τὴν γεωργίαν, ἥτις ἀποτελεῖ τὸ πρώτιστον καὶ κύριον ἔργον πρὸς συντήρησιν τῆς ζωῆς καὶ ἀπόλαυσιν τῶν ἐπιγείων ἀγαθῶν· ἄνευ τῆς γεωργίας δὲν δύναται, κανονικῶς, νὰ ὑπάρξῃ ἐμπόριον καὶ βιομηχανία, διότι ἡ μὲν γεωργία ὑπὸ τὴν εὐρείαν τῆς λέξεως σημασίαν περιλαμβάνουσα πᾶν εἶδος γεωπονίας καὶ ἐκμεταλλεύσεως πρὸς ἀπόκτησιν καὶ συλλογὴν προϊόντων ὡς καὶ τὴν καλλιέργειαν καὶ διατήρησιν τῶν θρεμμάτων κατὰ γῆν καὶ θάλασσαν, παράγει τὸ ἀπαιτούμενον ὑλικὸν κατειργασμένον ἢ ἀκατέργαστον, τὸ δ' ἐμπόριον καὶ ἡ

βιομηχανία ἐπαγγέλλονται τὴν ἐπεξεργασίαν, χρησιμοποίησιν καὶ κατανάλωσιν αὐτοῦ.

Ἵνα μὴ ἐπασχολῆται ὁ γεωργὸς εἰς τὴν ἐπεξεργασίαν καὶ κατανάλωσιν τῶν παρ' αὐτοῦ παραγομένων ἢ συλλεγομένων προϊόντων καὶ ἵνα μὴ περισπᾶται ἐξ ἄλλων φροντίδων καὶ διακόπτῃ τὰς ἐργασίας του, ἐπενοήθη ὁ καταμερισμὸς τῶν ἔργων δι' οὗ παρήχθη τὸ ἐμπόριον καὶ ἡ βιομηχανία, διὰ τῆς συνδρομῆς τῶν ὁποίων ἐνισχυομένη ἡ γεωργία συντελεῖ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς βιομηχανίας, εἰς τὴν πρόοδον τῆς ναυτιλίας καὶ τῶν ἐπιχειρήσεων, εἰς τὴν ἐξεύρεσιν τῶν μέσων τὸς συγκοινωνίας, εἰς τὴν ἀπόκτησιν τῶν διεθνῶν σχέσεων, εἰς τὴν καλλιέργειαν τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν, καὶ ἐν γένει εἰς τὴν παραγωγὴν πλούτου καὶ εἰς τὸν πολιτισμόν.

Ὁ καταμερισμὸς τῶν ἔργων καὶ ἡ ἀόρατος δύναμις ἥτις ἐμπνέει εἰς τὰς διαθέσεις τῶν ἀνθρώπων ἰδιάζουσαν κλίσιν πρὸς τὰ διάφορα ἔργα, ἀποτελεῖ ἄλυσον ἀλληλοβοηθείας δι' ἧς ἐξυπηρετοῦνται καὶ θεραπεύονται, κατὰ τὸ ἐφικτὸν, ὅλαι αἱ ἀνάγκαι τῆς ἀνθρωπότητος.

Ἡ γεωργία εἶναι ἡ γεννήτειρα καὶ ἡ τροφὸς ὅλων τῶν ἄλλων ἔργων, τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ συμβαδίζωσι μετ' αὐτῆς, ἄλλως ἐπέρχεται ἀταξία ἐξ ἧς παραλύουσι τὰ πάντα.

Αἱ κατὰ καιροὺς Κυβερνήσεις ὀφείλουσαι κατὰ πρῶτον λόγον νὰ καταγίνωνται εἰς τὴν δι' ὑλικῶν καὶ ἠθικῶν μέσων ἐμψύχωσιν τῆς γεωργίας, ἥτις εἶναι τὸ ἐλατήριον τοῦ ἐμπορίου, τῆς βιομηχανίας καὶ πασῶν τῶν ἄλλων ἐπιχειρήσεων καὶ συντελεῖ εἰς τὴν εὐτυχίαν τοῦ τόπου καὶ εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἐθνικῶν πόθων καὶ ἀναγκῶν, οὐδόλως φροντίζουσι περὶ τούτου, ἀλλ' ἐκ γλίσχρου συμφέροντος κινούμεναι φορολογοῦσι καὶ τὸν σπόρον τοῦ γεωργοῦ, καὶ δὲν βοηθοῦσι τοῦτον νὰ ἐξέλθῃ ἐκ τοῦ στενοῦ κύκλου τῆς εἰς νηπιώδη κατάστασιν διατελούσης ἐν Ἑλλάδι γεωργίας· καὶ ν' ἀνακύψῃ ἐκ τῶν χρεῶν εἰς ἃ περιπίπτει πολλάκις ἕνεκα θεομηνίας καὶ ἄλλων δυστυχημάτων· ἀντὶ δὲ τούτου, ἐκ τοῦ αὐτοῦ γλίσχρου συμφέροντος κινούμεναι, συντρέχουσι διὰ τραπεζῶν καὶ ἄλλων μέσων, τὴν ἐμπορίαν ἥτις ἐξερχομένη ἐκ τῆς ὑπὸ τῆς γεωργίας κανονιζομένης τροχιᾶς της καταλήγει εἰς τὴν πολυτέλειαν καὶ προξενεῖ τὸν ὄλεθρον τῶν οἰκογενειῶν καὶ τὴν ἔλλειψιν τῶν ἀναγκαίων πόρων πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς ἐντοπίου γεωργίας καὶ βιομηχανίας· τοιουτοτρόπως τὸ ἐμπόριον τῆς εἰσαγωγῆς ὑπερβαίνει τὸ τῆς ἐξαγωγῆς καὶ ἐντεῦθεν προέρχεται ἀτονία καὶ παρακμὴ εἰς τὰ ζωτικὰ στοιχεῖα τοῦ τόπου, φυγαδεύονται τὰ χρήματα ἐξ αὐτοῦ, περιπίπτει εἰς ἀνοικονομησίαν τὸ Δημόσιον ταμεῖον καὶ διὰ βαρέων φόρων καταπιέζον τοὺς κατοίκους ἀφαιρεῖ τὰ ὀλίγα μέσα τῆς συντηρήσεως αὐτῶν,

χωρὶς ἐκ τούτου νὰ δύναται νὰ ἐπαρκῇ εἰς τὴν συντήρησιν τῆς Κυβερνητικῆς μηχανῆς.

Ἐν τοιαύτῃ ἀχρηματίας καταστάσει πρῶτον τὸ ἐμπόριον λαμβάνει τὸ τραῦμα τῆς παρεκβάσεώς του, διότι ἀναγκαζόμενον νὰ συντηρῆται διὰ πιστώσεων καὶ ὑπογραφῶν καὶ διὰ πληρωμῆς τόκων καὶ ἐπιτοκίων, περιπίπτει εἰς νέκρωσιν ἥτις ἔχει ἀναγκαίαν συνέπειαν τὴν πτώχευσιν καὶ χρεωκοπίαν καὶ κλονίζει τὴν γενικὴν πίστιν, ἐνῷ ἂν συνεβάδιζε μετὰ τῆς γεωργίας ἤθελεν εὐδοκιμήσει καὶ ἤθελε συντελέσει εἰς τὸν προορισμόν του καὶ εἰς τὴν εὐτυχίαν τοῦ τόπου.

Περὶ πτωχεύσεως.

Ἡ παρ' ἡμῖν ἰσχύουσα παλαιὰ περὶ πτωχεύσεως διαδικασία τῆς Γαλλίας, εἶναι ἀηδεςάτη καὶ ἀπέραντος, κατὰ συνέπειαν δὲ καὶ ἀσύμφορος εἰς τὴν κοινωνίαν, διότι ἕνεκα ταύτης καὶ οἱ πτωχεύσαντες καταστρέφονται καὶ οἱ δανεισταὶ αὐτῶν οὐδὲν ἀπολαμβάνουσιν· ἄπειροι δὲ καταχρήσεις καθ' ἑκάστην συμβαίνουσι καὶ αἱ πτωχεύσεις κατήντησαν πολυάριθμοι.

Πολλοὶ ἐπιδίδονται εἰς τὸ ἐμπόριον ἄνευ κεφαλαίων καὶ ἐπὶ προθέσει πτωχεύσεως—οἱ τοιοῦτοι προσπαθοῦσι νὰ βάλωσι πολλοὺς εἰς τὸ χέρι ἢ πλουσίαν νύμφην καὶ τότε νὰ ῥίψωσι τὸ κανόνι—ἄπειρα τοιαῦτα παραδείγματα ἔλαβον χώραν ἐν Ἑλλάδι καὶ ἀλλαχοῦ, καὶ πρέπει νὰ περισταλῶσιν, ἄλλως ἀδικοῦνται καὶ οἱ τιμίως ἐμπορευόμεναι.

Οἱ ἐπὶ σκοπῷ πτωχεύσεως ἐμπορευόμενοι, φροντίζουσι νὰ ἐξασφαλίσωσι τὰς προῖκας καὶ προγαμιαίας δωρεὰς τῶν συζύγων των ἐπὶ τῆς ἀκινήτου περιουσίας των, κάμνουσιν εἰκονικὰς πιστοχρεώσεις συγγενῶν καὶ φίλων των εἰς τὰ βιβλία των, σημειοῦσιν ὡς ὀφειλέτας ἰδανικὰ ἢ ἀποδιώσαντα πρόσωπα καὶ ὅταν ἔλθῃ ἡ κατάλληλος ὥρα, δηλοῦσι τὴν πτώχευσίν των καὶ ἔχουσι τακτικὰ βιβλία.

Πολλοὶ τῶν οὕτω πτωχευσάντων, μένοντες ἐκτὸς τῶν φυλακῶν (κατὰ συνεννόησιν μετὰ τῶν πρακτόρων καὶ συνδίκων), ζῶσιν ἀνέτως μετερχόμενοι τὸν τοκιστὴν, τὸν μεσίτην, τὸν ὑπάλληλον, ἢ ἐμπορευόμενοι δι' ἐπιτρόπων, καὶ οὕτω περιφρονοῦσι τοὺς δανειστάς των καὶ κερδοσκοποῦσιν ἐπὶ τῆς λῃστευθείσης περιουσίας αὐτῶν.

Πρὸς θεραπείαν τοῦ κακοῦ, τὸ ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης Ὑπουργεῖον ἔδωσεν ἐντολὴν εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ ἀστυκοῦ Νόμου ἀτελεύτητον ἐπιτροπὴν, νὰ συντάξῃ νέον περὶ πτωχεύσεως καὶ χρεωκοπίας Νομοσχέδιον, ὅπερ συνετάχθη κατὰ τὸ γνωστὸν σύστημα τῆς ἀντιγραφῆς ξένων θεσμῶν καὶ μολονότι συνοδεύεται μὲ δύο αἰτιολογικὰς ἐκθέσεις, μίαν τῆς ἐπιτροπῆς καὶ μίαν τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης ὑπὸ χρονολογίαν 9

Νοεμβρίου 1868, μολοντοῦτο δὲν ὑπεβλήθη εἰς τὴν Βουλὴν καὶ δὲν πρέπει νὰ ψηφισθῇ, διότι κατὰ μικρὸν διαφέρει τοῦ παλαιοῦ Νόμου καὶ ὡ προϊὸν ξένων θεσμῶν εἶναι ἀνάρμοστον εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἔνθα ἡ πολλὴ τάσις πρὸς τὸ ἐμπόριον καὶ αἱ συχναὶ πτωχεύσεις ἀπαιτοῦν αὐστηρὸν Νόμον διὰ νὰ ἐπαναφέρῃ καὶ στερεώσῃ τὸ ἐμπόριον εἰς τὴν ἐμπρέπουσαν θέσιν.

Ὤφειλεν ἡ Κυβέρνησις νὰ προκαλέσῃ Νόμον περὶ πτωχεύσεως καὶ χρεωκοπίας, διατάσσοντα ἐν συνόψει τὰ ἑξῆς.

1) Πᾶς ἔμπορος ὅστις ὁριστικῶς ἔπαυσε τὰς πληρωμάς του θεωρεῖται ὡς πτωχεύσας, ἐκτὸς ἐὰν πρὸ τῆς περὶ πτωχεύσεως ἀποφάσεως προέλαβε νὰ πληρώσῃ τὰ ὀφειλόμενα καὶ ἐξηκολούθησε τὰς πληρωμάς του.

2) Ἅμα τῇ πρώτῃ ἀποποιήσει πληρωμῆς καθαροῦ χρέους βεβαιουμένου διὰ ληξιπροθέσμου χρεωστικοῦ ἐγγράφου, λογαριασμοῦ, ἀποφάσεως ἐκτελεστῆς, ἢ δι' ἄλλου δικαιολογικοῦ ἀπαιτήσεως ἐγγράφου, δύναται ἕκαστος τῶν δανειστῶν νὰ ζητήσῃ τὴν πτώχευσιν αὐτοῦ, ἐπιτρεπομένου καὶ εἰς τὸ ἁρμόδιον Ἐμποροδικεῖον ν' ἀπαγγείλῃ τὴν πτώχευσιν, εἴτε συνεπείᾳ δηλώσεως τοῦ παύσαντος τὰς πληρωμάς του, εἴτε καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τῆς κοινῆς φήμης, καὶ νὰ διορίσῃ εἰσηγητήν.

3) Ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς περὶ πτωχεύσεως ἀποφάσεως πᾶσα ἡ περιουσία τοῦ πτωχεύσαντος, μικρὰ ἢ μεγάλη, παραδίδεται εἰς τὰς χεῖρας τῶν δανειστῶν του, οἵτινες μετὰ προηγουμένην σφράγισιν καὶ ἀπογραφὴν ἐνεργηθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Εἰρηνοδίκου συμπράξει καὶ δύο εἰδημόνων ἐκτιμητῶν, παραλαμβάνουσιν αὐτὴν καὶ προβαίνουσιν εἰς τὴν διὰ δημοπρασίας ἐκποίησιν, τῆς μὲν κινητῆς ἐντὸς 15 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς παραδόσεως, τῆς δὲ ἀκινήτου ἐντὸς ἑνὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς ἀπογραφῆς, πρὸς ἐνέργειαν δὲ τῆς δημοπρασίας ἐκδίδεται πρόγραμμα ὑπὸ τοῦ εἰσηγητοῦ τῆς πτωχεύσεως περιγράφον τὴν ἐκποιητέαν περιουσίαν καὶ ὁρίζον τὴν ἡμέραν, ὥραν καὶ τόπον τῆς δημοπρασίας καὶ τὴν πρώτην προσφορὰν ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἡμίσεως τῆς ἐν τῇ ἀπογραφῇ ἐκτιμήσεως· ἡ δημοπρασία γίνεται ὑπὸ τοῦ Εἰρηνοδίκου παρόντος καὶ τοῦ εἰσηγητοῦ καὶ προσυπογράφοντος τὴν ἔκθεσιν τῆς πωλήσεως — ἐν ἐλλείψει, ἀπουσίᾳ, ἢ ἀρνήσει τῶν δανειστῶν εἰς τὸν τόπον τῆς πτωχεύσεως, τὴν περιουσίαν λαμβάνει ἡ δημοτικὴ ἀρχὴ ἥτις δημοπρατεῖ ταύτην διὰ προγράμματος τοῦ εἰσηγητοῦ ὡς ἀνωτέρω.

4) Τὸ πρόγραμμα δημοσιεύεται διὰ τυμπανοκρουσίας, καὶ δι' ἐντοπίου ἐφημερίδος πρὸ 10 ἡμερῶν τῆς δημοπρασίας καὶ τοιχοκολλᾶται εἰς τὰς θύρας τῶν ἐκκλησιῶν, εἰς τὸ ἀκροατήριον τοῦ Εἰρηνοδικείου καὶ εἰς τὰ κεντρικώτερα μέρη τῆς πόλεως.

ἕνεκα τῆς συῤῥοῆς ἢ τοῦ βάρους ἐπιβατῶν, καὶ ὑπαρχούσης ἰσότητος μεταξὺ πάντων τῶν ἀνθρώπων οἱασδήποτε τάξεως, ἐπιτρέπεται εἰς ἕκαστον τούτων νὰ ῥίψῃ διὰ τῆς βίας εἰς τὴν θάλασσαν ὅντινα δυνηθῇ, ἵνα λυτρώσῃ τὴν ἑαυτοῦ ζωήν·—ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἰσχύει τὸ δίκαιον τοῦ ἰσχυροτέρου, ὅπερ οὐδεμίαν ὑποχρέωσιν ἀποζημιώσεως ἐπιβάλλει, διότι ἀφοῦ ὁ Νόμος χάριν τῆς αὐτοσυντηρήσεως ἐπιτρέπει τὴν θυσίαν τοῦ ἄλλου, ὁ κηδόμενος τῆς ἑαυτοῦ ὑπάρξεως ἐξήσκησε νόμιμον δικαίωμα καὶ δὲν θεωρεῖται ὡς ἀδικήσας ἕτερον, (ἴδε καὶ σελ. **138—143.** τῆς Δικ. Πρακτικῆς ἐπὶ τοῦ Ποιν. Νόμου), τόσῳ μᾶλλον ὅσον ἄνευ τοῦ μέτρου τούτου ἅπαντες ἤθελον πνιγῆ, ὥστε τὸ αἴσθημα τῆς αὐτοσυντηρήσεως προεφύλαξέ τινας ἐκ τοῦ θανάτου.

Θεωροῦντες περιττὴν τὴν ἀνάπτυξιν τῶν λοιπῶν λεπτομερειῶν τοῦ Νόμου ἐπὶ τῶν αβαριῶν, παρατηροῦμεν ὅτι κατὰ τ' ἄρθρ. **412** καὶ ἐπ. ὁ πλοίαρχος χρεωστεῖ, ἅμα τοῦ καιροῦ ἐπιτρέποντος, νὰ κάμῃ ἔκθεσιν βεβαιοῦσαν τὰ συμβάντα, δηλ. τὰ αἴτια τὰ ὑπαγορεύσαντα τὴν χύσιν, τὰ ἐκβληθέντα ἢ βλαβέντα πράγματα καὶ περιέχουσαν τὰς ὑπογραφὰς τῶν διασκεψαμένων, ἢ τοὺς λόγους τῆς ἀρνήσεως ὑπογραφῆς, ὀφείλει δ' ὡσαύτως ἐντὸς **24** ὡρῶν ἀπὸ τῆς εἰς τὸν πρῶτον λιμένα προσορμίσεώς του νὰ βεβαιώσῃ ἐνόρκως τὰ εἰς τὴν ἔκθεσίν του περιεχόμενα.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. **414**, ὁ λογαριασμὸς τῶν ἀπωλειῶν καὶ τῶν ζημιῶν γίνεται εἰς τὸν τόπον τῆς ἐκφορτώσεως διὰ δοκιμαστῶν διοριστέων ὑπὸ τοῦ Ἐμποροδικείου, ἢν ἐν ἐλλείψει τοιούτου, ὑπὸ τοῦ εἰρηνοδικείου, ἐν δὲ ἀλλοδαπῇ ὑπὸ τοῦ Ἑλλ. Προξένου καὶ, ἐν ἐλλείψει τοιούτου, παρὰ τῆς τοπικῆς ἀρχῆς—οἱ δοκιμασταὶ οὗτοι ὁρκίζονται προηγουμένως ἐνώπιον τοῦ ὑπὸ τῶν ἐμποροδικῶν διοριστέου εἰσηγητοῦ, ἐπὶ δὲ Εἰρηνοδικῶν καὶ Προξένων, ἐνώπιον αὐτῶν τούτων, καὶ μετὰ τὴν ὁρκοδοσίαν των μεταβαίνοντες εἰς τὸ περὶ οὗ πρόκειται πλοῖον ἐκτιμῶσι τὰς βλάβας καὶ ἀπωλείας αὐτοῦ, ὡς καὶ τὰς ἐκβληθείσας ἢ βλαβείσας ἢ ἐξαχρειωθείσας πραγματείας, κατὰ τὴν ἀγοραίαν ἀξίαν τοῦ τόπου τῆς ἐκφορτώσεως, κάμνουσι διάκρισιν τοῦ εἴδους τῆς αβαρίας καὶ ὁρίζουσι τὸ ἐκ τῶν ἀπωλειῶν καὶ ζημιῶν ἐπιβάλλον ἑκάστῳ, συμφώνως μὲ τὰς διατάξεις τοῦ Νόμου.

Τὴν αἴτησιν περὶ διορισμοῦ δοκιμαστῶν κάμνει ὁ πλοίαρχος ὡς ἀντιπρόσωπος τῶν ἰδιοκτητῶν, τῶν φορτωτῶν καὶ τῶν ἀσφαλιστῶν, ἐν δ' ἀρνήσει ἢ βραδύτητι τοῦ πλοιάρχου δύναται νὰ κάμῃ καὶ πᾶς ἐνδιαφερόμενος ἰδιοκτήτης ἢ φορτωτὴς ὡς καὶ ὁ ἀσφαλιστής.

Κατὰ τὴν διαδικασίαν ταύτην δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ προσκληθῶσιν οἱ διαφερόμενοι καὶ μάλιστα οἱ εἰς ἄλλον τόπον κατοικοῦντες, διότι τὸ κατεπεῖγον τῆς ἐκφορτώσεως καὶ προλήψεως μεγαλητέρου κινδύνου δὲν ἐπιτρέπει βραδύτητας καὶ ἀναβολάς—ὅταν ὅμως ἄλλος, παρὰ τὸν

πλοίαρχον, κάμῃ τὴν αἴτησιν, ἀνάγκη πᾶσα νὰ καλέσῃ τοῦτον εἰς τὴν συζήτησιν καὶ εἰς τὴν διεξαγωγὴν τῆς δοκιμασίας.

Ἡ ἔκθεσις τῶν δοκιμαστῶν ὑποβάλλεται εἰς τὸ ἐμποροδικεῖον τοῦ τόπου τῆς δοκιμασίας πρὸς ἐπικύρωσιν καὶ, ἀφοῦ τοῦτο ἐξετάσῃ τὰ ἔγγραφα καὶ τὴν ἔκθεσιν τῶν δοκιμαστῶν καὶ εὕρῃ ταύτην σύμφωνον μὲ τὰ πράγματα καὶ μὲ τοὺς Νομικοὺς ὁρισμοὺς, τὴν κηρύττει ἐκτελεστὴν, ἄλλως ἀποποιεῖται τὴν ἐπικύρωσιν, ἢ τὴν κηρύττει ἐν μέρει ἐκτελεστὴν, δηλ. ἐφ' ὅσον οἱ δοκιμασταὶ ἔκαμον καλὴν διάγνωσιν τῶν πραγματικῶν καὶ τῶν Νομικῶν ζητημάτων·—ἐν ἀλλοδαπῇ, ἡ ἔκθεσις κηρύττεται ἐκτελεστὴ ὑπὸ τοῦ Ἑλλ. Προξένου, ἢ ἐν ἐλλείψει τοιούτου παρὰ τοῦ ἁρμοδίου τοπικοῦ Δικαστηρίου (ἄρθρ. **415**, καὶ ἐπ. τοῦ Ἐμπ. Νόμου).

Κηρυττομένης ἐκτελεστῆς τῆς ἐκθέσεως τῶν δοκιμαστῶν, δὲν ἕπεται ὅτι οἱ δι' αὐτῆς καταλογιζόμενοι πρέπει νὰ πληρώσωσι τὰ εἰς βάρος των ἀναλογισθέντα ποσὰ, διότι ὁ Νόμος ὑποθέτει πρᾶξιν δοκιμαστῶν μὴ ἀντιβαίνουσαν εἰς τὰ πράγματα καὶ εἰς τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ Νόμου καὶ προβαίνουσαν εἰς τὴν κατὰ πεῖραν ἐκτίμησιν τῶν ζημιῶν·—ὅταν ὅμως οἱ διαφερόμενοι φιλονεικῶσι τὴν αἰτίαν τοῦ δυστυχήματος, ἢ τὴν ἀποδίδωσιν εἰς ὑπαιτιότητα τοῦ πλοιάρχου ἢ τοῦ ζημιωθέντος, ἢ προσβάλλωσιν ὡς ψευδῆ καὶ πλαστὴν τὴν ἔκθεσιν τοῦ πλοιάρχου, ἢ ἀμφισβητῶσι τὴν ὕπαρξιν καὶ ἀπώλειαν τῶν δῆθεν ἀπολεσθέντων πραγμάτων, ἢ τέλος ἰσχυρίζωνται ὅτι κατὰ Νόμον ἡ ἀβαρία δὲν θεωρεῖται κοινὴ ἀλλ' ἰδιαιτέρα, ἢ ὅτι κακῶς ἐγένετο ὁ ἀναλογισμὸς, τότε ἡ ἐπικύρωσις τῆς ἐκθέσεως τῶν δοκιμαστῶν δὲν ἔχει καμμίαν ὑποχρεωτικὴν ἰσχὺν, εἰμὴ μόνον ὡς πρὸς τὴν ἐκτίμησιν τῶν ἀξιῶν, κατὰ δὲ τὰ λοιπὰ θέλουσι διαταχθῆ αἱ δέουσαι ἀποδείξεις, ὡς πρὸς δὲ τὸν ἀναλογισμὸν θέλει ἐφαρμοσθῆ ὁ Νόμος.

Κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 392 τοῦ 1866 ἀπόφ. τοῦ Ἀρ. Πάγου, ἡ κατὰ τὸ ἄρθρ. **416** τοῦ Ἐμπ. Νόμου πρᾶξις τῶν δοκιμαστῶν, ἡ διὰ τῆς ἐπικυρώσεως τοῦ Δικαστηρίου καθισταμένη ἐκτελεστὴ, δὲν ὑπόκειται εἰς ἔφεσιν, διότι αὕτη εἶναι πρᾶξις προπαρασκευαστικὴ καὶ μόνον διὰ τῆς ἐπικυρώσεώς της παρὰ τοῦ Δικαστηρίου λαμβάνει νόμιμον ἰσχὺν, κατὰ δὲ τῆς ἐπικυρωσάσης αὐτὴν δικαστικῆς ἀποφάσεως ἐπιτρέπεται ἔφεσις.

Ἡ ἀπόφασις αὕτη εἶναι ὀρθὴ ὡς πρὸς τὴν ἔφεσιν, ἀλλ' ἐὰν δὲν γίνῃ ἔφεσις, δὲν ἕπεται ὅτι ἡ ἔκθεσις τῶν δοκιμαστῶν εἶναι ἀπρόσβλητος, εἰς ὅσα πράγματα δὲν εἶδον οἱ δοκιμασταὶ, ἢ εἰς ὅσα ἀπεφήναντο κατὰ παραγνώρισιν τοῦ Νόμου, καθόσον οἱ δοκιμασταὶ πολλάκις ἐκτιμῶσιν ἀγκύρας καὶ ἄλλα πράγματα σημειούμενα ὡς ἐκβλη-

θέντα ἢ ἐκκοπέντα, ἐνῷ τοιαῦτα δὲν ὑπάρχουν ἢ ἀπεκρύβησαν, ἢ λανθάνονται ἐκλαμβάνοντες τὴν ἰδιαιτέραν ἀβαρίαν ὡς κοινὴν καὶ τἀνάπαλιν·—τὰ ζητήματα ταῦτα δύνανται νὰ προταθῶσι καὶ δι' ἐφέσεως, δύνανται δὲ προσφορώτερον ν' ἀντιταχθῶσι κατὰ τῆς περὶ ἀβαρίας ἀγωγῆς, διότι ἀπαιτοῦντος τοῦ Νόμου νὰ κινηθῇ ἐπὶ ποινῇ παραγραφῆς, ἡ περὶ ἀβαρίας ἀγωγή, ἕπεται ὅτι οὐδεμίαν τελεσιδικίας ἰσχὺν δίδει εἰς τὴν ἐπικυρωθεῖσαν ἔκθεσιν τῶν δοκιμαστῶν· ἄλλως ἤθελεν εἶσθαι περιττὴ ἡ περὶ ἀβαρίας ἀγωγή—ἄλλως ἔχει τὸ πρᾶγμα ὅταν τὸ κῦρος τῆς ἐκθέσεως τῶν δοκιμαστῶν ζητῆται διὰ τῆς περὶ ἀβαρίας ἀγωγῆς, διότι τότε ἐξαντλεῖται τὸ πᾶν.

Ὑπόδειγμα ἀγωγῆς ἀβαρίας ἐναντίον ἀσφαλιστικῆς ἑταιρίας.

Ἀγωγὴ τοῦ..... κατοίκου......

κατὰ

τοῦ.... κατοίκου..... ὡς Διευθυντοῦ τῆς ἀσφαλιστικῆς ἑταιρίας....

Ἐνώπιον τῶν ἐν..... Ἐμποροδικῶν.

Διὰ τοῦ ἀπὸ..... ὑπ' ἀριθ....... ἀσφαλιστικοῦ συμβολαίου ἠσφαλίσθησαν ὑπὸ τῆς ἐναγομένης ἑταιρίας δραχ...... ἐπὶ τοῦ ὅλου (ἢ μέρους ἀξίας) σίτου (ἢ ἄλλου εἴδους) ἐκτιμηθέντος τοῦ ὅλου διὰ δραχ..... καὶ φορτωθέντος ὑπὸ τὸ κατάστρωμα τοῦ πλοίου........ ὀνόματι....... τοῦ πλοιάρχου....... διὰ τὸν ἀπὸ...... μέχρι........ πλοῦν αὐτοῦ·

Τὸ πλοῖον τοῦτο ἐκ τρικυμίας ἐκάθισεν εἰς τὰς ὑφάλους....... ἔνθα ἠναγκάσθη ὁ πλοίαρχος μετὰ προηγουμένην διάσκεψιν, νὰ ῥίψῃ εἰς τὴν θάλασσαν μέγα μέρος τοῦ φορτίου, καθὼς καὶ διάφορα ἔπιπλα τοῦ πλοίου, καθὼς ἐπίσης προέβη εἰς διάφορα προβλεπτικὰ μέτρα πρὸς διάσωσιν τοῦ πλοίου καὶ τοῦ ὑπολοίπου φορτίου (ἢ τὸ πλοῖον τοῦτο κατὰ τὸν διάπλουν ὑπέφερεν ἐκ τρικυμίας ἢ ἄλλων θαλασσίων δυστυχημάτων καὶ ἠναγκάσθη ὁ πλοίαρχος νὰ κάμῃ χύσιν).

Συνεπείᾳ τούτου διωρίσθησαν ὑπὸ τοῦ ἁρμοδίου Δικαστηρίου δοκιμασταί, οἵτινες διὰ τοῦ ἀπὸ..... Κανονισμοῦ των παρεδέχθησαν ὅτι ἡ ἀβαρία αὕτη ἀναλογεῖ πρὸς...... τοῖς 0/0 ὥστε δικαιοῦμαι νὰ λάβω ἐντεῦθεν ἀπὸ τὴν ἐναγομένην ἀσφαλιστικὴν ἑταιρίαν δραχ..... ἀλλ' αὕτη δὲν ἠθέλησε νὰ μοὶ πληρώσῃ τὸ ποσὸν τοῦτο οὐδὲ συνήνεσε νὰ δικασθῶμεν ὑπὸ διαιτητῶν.

Διὰ ταῦτα προσκαλῶ αὐτὴν νὰ ἐμφανισθῇ πρὸς συζήτησιν ἐντὸς τῆς νομίμου προθεσμίας καὶ ἐξαιτοῦμαι. Νὰ ἐπικυρωθῇ ὁ κανονισμὸς τῆς ἀβαρίας καὶ κατὰ συνέπειαν ὑποχρεωθῇ ἡ ἐναγομένη ἑταιρία νὰ μοὶ πληρώσῃ δραχ...... μετὰ τόκου 12 τοῖς 0/0 κατ' ἔτος ἀπὸ τῆς ἐ-

πιδάσεως τῆς παρούσης καὶ τῶν ἐξόδων τῆς δίκης καὶ ἀπαγγελθῇ κατὰ τοῦ διευθυντοῦ αὐτῆς προσωπικὴ κράτησις.

'Εν . . . . τὴν . . . . . . Ὁ ἐνάγων
. . . .

Τὸ ἄνω ὑπόδειγμα ὁδηγεῖ καὶ ἐπὶ ἀγωγῆς πρὸς συνεισφορὰν κατὰ τῶν ὑποχρεών οἵτινες δύνανται νὰ συνεναχθῶσιν ὡς ὑπὸ παθητικὴν ὁμοδικίαν διατελοῦντες.

Κατὰ τὰς ὑπ' ἀριθ. 261 τοῦ 1866, 287 τοῦ 1867 καὶ 301 τοῦ 1868 ἀποφάσεις τοῦ 'Αρ. Πάγου, ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρ. 409 ἄλλο δὲν ὁρίζει εἰμὴ ὅτι ἡ ἐν τῷ ἀσφαλιστικῷ συμβολαίῳ ῥήτρα «ἐλεύθερον ἀβαρίας» δὲν ἀπαλλάττει τῆς ἐναγῆς πρὸς ἀποζημίωσιν τὸν ἀσφαλιστὴν ὅταν τὸ θαλάσσιον δυστύχημα ἦναι τοιούτου εἴδους ἢ τοιαύτης ἐκτάσεως, ὥστε κατὰ τὰς ἐν τῷ Νόμῳ ὡρισμένας περιπτώσεις δύναται νὰ δώσῃ χώραν εἰς ἐγκατάλειψιν, ἀλλ' ὅτι ἐν τοιαύταις περιπτώσεσι θεωρεῖται ἡ συμφωνηθεῖσα ῥήτρα ὡς μὴ οὖσα καὶ ἐπανέρχονται τὰ πράγματα εἰς τοὺς κατὰ Νόμους ὅρους τῶν δικαιωμάτων καὶ ὑποχρεώσεων μεταξὺ ἀσφαλιστοῦ καὶ ἀσφαλισθέντος, τουτέστιν ὅτι ὁ ἀσφαλισθεὶς ἔχει ἢ τὴν κατὰ τὸ ἄρθρ. 369 προαιρετικὴν ἐξουσίαν τῆς ἐγκαταλείψεως, ἢ τὴν κατὰ τὸ ἄρθρ. 377 ἀγωγὴν τῆς ἀβαρίας, περὶ πάσης βλάβης προξενηθείσης εἰς τὸ ἀσφαλισθὲν ἀντικείμενον.

Περὶ παραγραφῶν.

ἄρθρ. 430—434.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 431 ὁ πλοίαρχος δὲν δύναται νὰ γενῇ κύριος τοῦ πλοίου διὰ τῆς παραγραφῆς.

Περὶ τῶν ἄρθρων 431 καὶ 432 καὶ 434, ἐξεθέσαμεν τὰ δέοντα ἐν σελ. 299—303.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 433 πᾶσα ἀγωγὴ περὶ πληρωμῆς ναύλου, καὶ μισθῶν παραγράφεται μετὰ παρέλευσιν ἑνὸς ἔτους ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ πλοῦ·—περὶ δὲ τροφίμων δοθέντων εἰς τοὺς ναύτας, μετὰ παρέλευσιν ἑνὸς ἔτους ἀπὸ τῆς παραδόσεως·—περὶ δὲ προμηθευθέντων ξύλων καὶ ἄλλων ἀναγκαίων πρὸς ναυπηγίαν ἐξάρτυσιν καὶ ἐφοδίασιν τοῦ πλοίου, μετὰ παρέλευσιν ἑνὸς ἔτους ἀπὸ τῆς προμηθείας·—περὶ δὲ μισθοῦ ἐργατῶν, μετὰ παρέλευσιν ἑνὸς ἔτους ἀπὸ τῆς παραλαβῆς τῶν ἀπεργασθέντων·—πᾶσα δὲ περὶ παραδόσεως πραγματειῶν ἀπαίτησις, μετὰ παρέλευσιν ἑνὸς ἔτους ἀπὸ τῆς ἀφίξεως τοῦ πλοίου.

Περὶ τοῦ ἀπαραδέκτου.

ἄρθρ. 435—436.

Ὁ παραλήπτης πραγματειῶν αἵτινες ἐβλάφθησαν κατὰ τὸν διά-

πλουν δὲν ἔχει ἀγωγῆς δικαίωμα κατὰ τοῦ πλοιάρχου, οὐδὲ κατὰ τοῦ ἀσφαλιστοῦ, ἐὰν αἱ πραγματεῖαι παρελήφθησαν ἄνευ διαμαρτυρήσεως·—ἐπίσης εἶναι ἀπαράδεκτος πᾶσα κατὰ τοῦ ναυλωτοῦ ἀγωγὴ περὶ ἀβαρίας, ἐὰν ὁ πλοίαρχος παρέδωκε τὰς πραγματείας καὶ ἔλαβε τὸν ναῦλον του χωρὶς νὰ διαμαρτυρηθῇ·—ἐπίσης πᾶσα ἀγωγὴ περὶ ἀποζημιώσεως βλάβης ἐκ συγκρούσεως εἰς τόπον ὅπου ὁ πλοίαρχος δυνάμενος νὰ κάμῃ ἀπαίτησιν δὲν τὴν ἔκαμεν (ἄρθρ. 407).

Αἱ διαμαρτυρήσεις καὶ ἀπαιτήσεις αὗται εἶναι ἄκυροι, ἐὰν δὲν ἔγειναν καὶ ἐκοινοποιήθησαν ἐντὸς 24 ὡρῶν ἀπὸ τῆς παραλαβῆς τῶν ἐμπορευμάτων καὶ ἂν ἐντὸς ἑνὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς διαμαρτυρήσεως δὲν ἐκινήθη ἀγωγὴ εἰς τὸ Δικαστήριον.

Ὁ Κ. Ῥάλλης ἐν § 797 καὶ 806 τοῦ Β'. τόμου του, ἀποφαίνεται «ὅτι ἐκ τῆς γενικότητος τῶν ὅρων τῶν ἄρθρων 435 καὶ 436 συνάγε»ται ὅτι τὸ ἀπαράδεκτον τοῦτο ἐκτείνεται εἰς πᾶσαν ἐπὶ ἀποζημιώ»σει ἕνεκα ἀβαρίας ἀγωγὴν καὶ ὅτι δύναται νὰ τὸ ἐπικαλεσθῇ πᾶς »ὅστις ἐνέχεται ἀμέσως ἢ ἐμμέσως εἰς τὴν ἀποζημίωσιν τῆς εἰς τὰ ἐμ»πορεύματα ἐπιγενομένης βλάβης, ὅθεν ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς κατὰ »τοῦ ἀσφαλιστοῦ ἀγωγῆς τὸ ἀπαράδεκτον τοῦτο ἐφαρμόζεται ἀδια»φόρως εἰς τὴν ἐπὶ ἀποζημιώσει ἀγωγὴν ἕνεκα γενικῶν ἢ μερικῶν »ἀβαριῶν·—καὶ αὐτὴ δὲ ἡ ἐπὶ ἐγκαταλείψει ἀγωγὴ ὑπόκειται εἰς τὴν »αὐτὴν συνέπειαν, ὁσάκις δηλονότι ὑπάρξῃ παραλαβὴ τοῦ πράγματος »ἄνευ διαμαρτυρήσεως, ἡ περὶ ἀποζημιώσεως αἴτησις καθίσταται ἀπαράδεκτος δι' ὁποιασδήποτε ἀγωγῆς καὶ ἂν ζητηθῇ, ἀλλ' οἱ ὁρι»σμοὶ οὗτοι δὲν ἐφαρμόζονται ἐπὶ ἀσφαλείας τῶν πλοίων, διότι »ταῦτα δὲν παραδίδονται».

Ἡ ἀνωτέρω γνώμη δὲν φαίνεται ὀρθή, διότι τ' ἄρθρ. 373, 374, 378, 379, 384, 409, 431 καὶ 432 διατάττουσιν ἄλλας διατυπώσεις καὶ προθεσμίας διὰ τὴν περὶ ἐγκαταλείψεως ἢ τὴν περὶ ἀβαρίας ἀγωγὴν τοῦ ἀσφαλιζομένου κατὰ τοῦ ἀσφαλιστοῦ, ἡ δὲ πρώτη περίπτωσις τοῦ ἄρθρ. 435 ἐννοεῖ τὴν ἀγωγὴν τοῦ φορτωτοῦ τῶν βλαφθεισῶν πραγματειῶν (αἵτινες δὲν ἠσφαλίσθησαν) κατὰ τοῦ πλοιάρχου ἢ τοῦ ἀσφαλιστοῦ τῶν ἄλλων πραγματειῶν αἵτινες ὑπόκεινται εἰς συνεισφοράν, ἄλλως ἐὰν αἱ βλαβεῖσαι πραγματεῖαι ἦσαν ἠσφαλισμέναι δὲν εἶχεν ἀνάγκην ὁ ἀσφαλιζόμενος νὰ κάμῃ ἀγωγὴν κατὰ τοῦ πλοιάρχου ἀλλὰ κατὰ τοῦ ἀσφαλιστοῦ καὶ κατὰ συνέπειαν τὸ ἐν τῷ ἄρθρῳ 345 ἀναφερόμενον ἀπαράδεκτον τῆς ἀγωγῆς αὐτοῦ κατὰ τοῦ πλοιάρχου ἤθελεν εἶσθαι ὅλως ἀνεφάρμοστον, ἐνῷ ἐπὶ τῇ βάσει τῆς διακρίσεως ὅτι πρόκειται περὶ πραγματειῶν μὴ ἐξασφαλισθεισῶν, χωρεῖ ἀγωγὴ κατὰ τοῦ πλοιάρχου καὶ κατὰ τῶν ἀσφαλιστῶν τῶν ἄλλων πραγματειῶν, περὶ ἀβαρίας, διότι κατὰ τὴν ἔννοιαν τῶν ἄρθρ. 371 καὶ 393 ὁ ἀ-

σφαλιζόμενος ἔχων δικαίωμα νὰ ζητήσῃ παρὰ τοῦ ἀσφαλιστοῦ τὴν πληρωμὴν ἀβαρίας, δύναται νὰ ἐξασκήτῃ τὴν τοιαύτην ἀγωγήν του οὐ μόνον ὅταν αἱ ἴδιαι αὐτοῦ πραγματεῖαι ὑπέ φερον τὴν ζημίαν ἀλλὰ καὶ ὅταν αἱ τῶν ἄλλων φορτωτῶν πραγματεῖαι ἐθυσιάσθησαν πρὸς γενικὴν σωτηρίαν, διότι τὸ γεγονὸς τοῦτο προκαλοῦν τὴν πρὸς συνεισφορὰν ὑποχρέωσιν ὑποβάλλει ὅλας τὰς πραγματείας εἰς τὴν αὐτὴν κατηγορίαν·—ἄλλως ἤθελεν εἶσθαι ὅλως ἄδικον καὶ ἀνακόλουθον νὰ πληρώνεται μὲν ὁ ἀσφαλιζόμενος παρὰ τοῦ ἀσφαλιστοῦ διὰ τὰς ἐπὶ τῶν ἰδίων του πραγματειῶν προκυψάσας ἀβαρίας, ἐπιτρεπομένου εἰς τὸν ἀσφαλιστὴν νὰ ζητήσῃ συνεισφορὰν παρὰ τῶν συνυποχρέων (πλοιάρχου καὶ ἄλλων φορτωτῶν) νὰ μὴ δύναται δὲ ὁ ἀσφαλιζόμενος νὰ πληρώνεται παρὰ τοῦ ἀσφαλιστοῦ δι' ὅσα ἕνεκα τῶν διασωθέντων πραγμάτων του ὀφείλει κατὰ Νόμον νὰ συνεισφέρῃ εἰς τὸν πλοίαρχον ἢ τοὺς ἄλλους φορτωτὰς διὰ τὰς πρὸς κοινὴν σωτηρίαν προκυψάσας ἀβαρίας καὶ χύσεις, διότι οὗτος ἐξασφαλίσας τὰς πραγματείας του ἠννόησε νὰ λάβῃ παρὰ τοῦ ἀσφαλιστοῦ τὸ ἀντίτιμον αὐτῶν ἐὰν αὗται ἀπολεσθῶσιν, ἢ ἐὰν ὑποκύψωσιν εἰς ὑποχρέωσιν συνεισφορᾶς ἐν περιπτώσει ἀπωλείας ἄλλων, διότι αὐτὴ ἡ ὑπὸ τοῦ Νόμου ἐπιβαλλομένη ὑποχρέωσις τῆς συνεισφορᾶς ἐξομοιοῖ τὰς διασωθείσας πραγματείας μὲ τὰς βλαφθείσας κατὰ τοσοῦτον καθ' ὅσον ὑπόκεινται εἰς συνεισφοράν.

Ἡ δὲ δευτέρα περίπτωσις τοῦ ἄρθρ. 435, ἐννοεῖ τὴν περὶ ἀβαρίας ἀγωγὴν τοῦ πλοιάρχου κατὰ τοῦ ναυλωτοῦ, ἕνεκα ζημιῶν τοῦ πλοίου, ὥστε ἡ περὶ ἐγκαταλείψεως ἀγωγὴ ἢ ἡ κατ' ἐκλογὴν περὶ ἀβαρίας ἀγωγὴ περὶ ὧν προβλέπουσι τ' ἄρθρ. 373 καὶ 409 ὑπάγεται εἰς τὴν πενταετῆ παραγραφὴν τοῦ ἄρθρ. 432· — μὴ ὁρίζοντος δὲ τοῦ Νόμου παρὰ τίνος παρελήφθησαν, ἕπεται ἀναγκαίως ὅτι πρόκειται περὶ παραδόσεως γενομένης εἰς τὸν ἴδιον ναυλωτὴν, ἢ εἰς τὸν ὑπ' αὐτοῦ σημειούμενον παραλήπτην, ἐπὶ σκοπῷ παραλαβῆς· ἐν ἑκατέρᾳ δὲ περιπτώσει πρέπει ν' ἀποδειχθῇ ὅτι ὁ παραλήπτης ἦτο ἐν γνώσει τῆς συμβάσης βλάβης ἢ ἀβαρίας, διότι ἄλλως ἡ ἐν ἀγνοίᾳ γενομένη παραλαβὴ καὶ μάλιστα παρὰ τρίτου παραγγελιοδόχου μὴ ἔχοντος ἴδιον ἐνδιαφέρον, δὲν παραβλάπτει τὰ κεκτημένα δικαιώματα τοῦ κυρίου τῶν πραγματειῶν (ὅρα καὶ τὰ ἐν σελ. 90—92 ἐκτεθέντα).

Ἐκ τῆς ἀληθοῦς ἐννοίας τοῦ ἄρθρ. 435 ἐξάγεται ὅτι ἂν ὁ πλοίαρχος δὲν παραδώσῃ σῴας τὰς ὁποίας ἐφόρτωσε πραγματείας, δὲν ἐφαρμόζεται τὸ ἄρθρον τοῦτο, ἀλλ' ἐὰν τὰς παρέλαβεν ἄνευ τοῦ ὅρου diee essere, ὀφείλει ἀποζημίωσιν τῶν ἐλλειπουσῶν, ἐκτὸς ἐὰν ἀποδείξῃ ἀκαταμάχητον αἰτίαν ἀπωλείας (ἄρθρ. 230) καθόσον παραλαβὼν πρᾶγμα μὴ ὑποκείμενον εἰς ἐλάττωσιν καὶ μὴ παραδίδων αὐτὸ, οὐδ' ἀπο-

δεικνύων ἄλλην αἰτίαν, θεωρεῖται προδήλως ὡς ἔνοχος ὑπεξαιρέσεως ἤτοι ναυταπάτης κατὰ τὸ ἄρθρ. 1. ἐδ. 6 τοῦ περὶ ναυταπάτης Νόμου.

Ὑπόδειγμα διαμαρτυρίας.

Διαμαρτύρησις τοῦ ..... κατοίκου .....

κατὰ

τοῦ ..... κατοίκου .....

Ἐπὶ τῶν ἐκφορτωθεισῶν ἐκ τοῦ πλοίου σας καὶ παρ' ἐμοῦ σήμερον (ἢ χθὲς) ληφθεισῶν πραγματειῶν, παρετήρησα ὅτι ὑπάρχει ἡ ἑξῆς βλάβη (νὰ σημειωθῇ ἡ βλάβη καὶ ἡ ὡς ἔγγιστα ποσότης τῆς ζημίας).

Καὶ κατὰ τὴν παραλαβὴν σᾶς ἔκαμον τὴν παρατήρησιν ταύτην καὶ ἤδη διαμαρτύρομαι ἐναντίον σας καὶ σᾶς θεωρῶ ὑπόλογον νὰ μὲ ἀποζημιώσητε μὲ δραχ..... Ἕνεκα τούτου σᾶς κρατῶ τὸν ναῦλον (ἐὰν ἦναι ἴσος ἢ μικρότερος ἀπὸ τὴν ζημίαν) καὶ σᾶς προσκαλῶ νὰ μοὶ πληρώσητε τὴν περαιτέρω ζημίαν, ἄλλως θὰ σᾶς ἐνάξω ἐμπροθέσμως.

Ὁ ἁρμόδιος κλητὴρ ἐπιδότω τὴν παροῦσαν.

Ἐν ..... τὴν .....   Ὁ διάδικος

....

Οἱ Συγγραφεῖς παραδέχονται ὅτι δὲν εἶναι ἀπαραίτητον νὰ γίνῃ καὶ νὰ κοινοποιηθῇ ἔγγραφος διαμαρτύρησις, διότι καὶ αὐτὴ ἡ προφορικὴ διαμαρτύρησις τοῦ παραλήπτου κατὰ τοῦ πλοιάρχου, καὶ αὐτὴ ἡ περὶ διορισμοῦ πραγματογνωμόνων ἢ δοκιμαστῶν αἴτησις, καὶ αὐτὴ ἡ ἀποποίησις ἢ ἡ διακοπὴ τῆς παραλαβῆς τῶν πραγματειῶν, ἢ ἡ ὑπὸ τοῦ πλοιάρχου παρακατάθεσις εἰς χεῖρας τρίτου, ἀποτελεῖ διαμαρτυρίαν.

Εἰς τὴν ἀγωγὴν θὰ σημειωθῇ ἡ ζημία καὶ τὸ ποσὸν καὶ θὰ ζητηθῇ δι' αὐτῆς ἀποζημίωσις τῆς βλάβης καὶ τοῦ διαφέροντος.

Περὶ πτωχεύσεως καὶ χρεωκοπίας.

Ὀλίγα περὶ ἐμπορίου.

Τὸ ἐμπόριον δὲν εἶναι τῆς πρώτης ἀνάγκης, ἀλλ' ἐπενοήθη ἵνα ὑπηρετῇ τὴν γεωργίαν, ἥτις ἀποτελεῖ τὸ πρώτιστον καὶ κύριον ἔργον πρὸς συντήρησιν τῆς ζωῆς καὶ ἀπόλαυσιν τῶν ἐπιγείων ἀγαθῶν· ἄνευ τῆς γεωργίας δὲν δύναται, κανονικῶς, νὰ ὑπάρξῃ ἐμπόριον καὶ βιομηχανία, διότι ἡ μὲν γεωργία ὑπὸ τὴν εὐρείαν τῆς λέξεως σημασίαν περιλαμβάνουσα πᾶν εἶδος γεωπονίας καὶ ἐκμεταλλεύσεως πρὸς ἀπόκτησιν καὶ συλλογὴν προϊόντων ὡς καὶ τὴν καλλιέργειαν καὶ διατήρησιν τῶν θρεμμάτων κατὰ γῆν καὶ θάλασσαν, παράγει τὸ ἀπαιτούμενον ὑλικὸν κατειργασμένον ἢ ἀκατέργαστον, τὸ δ' ἐμπόριον καὶ ἡ

βιομηχανία ἐπαγγέλλονται τὴν ἐπεξεργασίαν, χρησιμοποίησιν καὶ κατανάλωσιν αὐτοῦ.

Ἵνα μὴ ἐπασχολῆται ὁ γεωργὸς εἰς τὴν ἐπεξεργασίαν καὶ κατανάλωσιν τῶν παρ' αὐτοῦ παραγομένων ἢ συλλεγομένων προϊόντων καὶ ἵνα μὴ περισπᾶται ἐξ ἄλλων φροντίδων καὶ διακόπτῃ τὰς ἐργασίας του, ἐπενοήθη ὁ καταμερισμὸς τῶν ἔργων δι' οὗ παρήχθη τὸ ἐμπόριον καὶ ἡ βιομηχανία, διὰ τῆς συνδρομῆς τῶν ὁποίων ἐνισχυομένη ἡ γεωργία συντελεῖ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς βιομηχανίας, εἰς τὴν πρόοδον τῆς ναυτιλίας καὶ τῶν ἐπιχειρήσεων, εἰς τὴν ἐξεύρεσιν τῶν μέσων τὸς συγκοινωνίας, εἰς τὴν ἀπόκτησιν τῶν διεθνῶν σχέσεων, εἰς τὴν καλλιέργειαν τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν, καὶ ἐν γένει εἰς τὴν παραγωγὴν πλούτου καὶ εἰς τὸν πολιτισμόν.

Ὁ καταμερισμὸς τῶν ἔργων καὶ ἡ ἀόρατος δύναμις ἥτις ἐμπνέει εἰς τὰς διαθέσεις τῶν ἀνθρώπων ἰδιάζουσαν κλίσιν πρὸς τὰ διάφορα ἔργα, ἀποτελεῖ ἄλυσον ἀλληλοβοηθείας δι' ἧς ἐξυπηρετοῦνται καὶ θεραπεύονται, κατὰ τὸ ἐφικτόν, ὅλαι αἱ ἀνάγκαι τῆς ἀνθρωπότητος.

Ἡ γεωργία εἶναι ἡ γεννήτειρα καὶ ἡ τροφὸς ὅλων τῶν ἄλλων ἔργων, τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ συμβαδίζωσι μετ' αὐτῆς, ἄλλως ἐπέρχεται ἀταξία ἐξ ἧς παραλύουσι τὰ πάντα.

Αἱ κατὰ καιροὺς Κυβερνήσεις ὀφείλουσαι κατὰ πρῶτον λόγον νὰ καταγίνωνται εἰς τὴν δι' ὑλικῶν καὶ ἠθικῶν μέσων ἐμψύχωσιν τῆς γεωργίας, ἥτις εἶναι τὸ ἐλατήριον τοῦ ἐμπορίου, τῆς βιομηχανίας καὶ πασῶν τῶν ἄλλων ἐπιχειρήσεων καὶ συντελεῖ εἰς τὴν εὐτυχίαν τοῦ τόπου καὶ εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἐθνικῶν πόθων καὶ ἀναγκῶν, οὐδόλως φροντίζουσι περὶ τούτου, ἀλλ' ἐκ γλίσχρου συμφέροντος κινούμεναι φορολογοῦσι καὶ τὸν σπόρον τοῦ γεωργοῦ, καὶ δὲν βοηθοῦσι τοῦτον νὰ ἐξέλθῃ ἐκ τοῦ στενοῦ κύκλου τῆς εἰς νηπιώδη κατάστασιν διατελούσης ἐν Ἑλλάδι γεωργίας, καὶ ν' ἀνακύψῃ ἐκ τῶν χρεῶν εἰς ἃ περιπίπτει πολλάκις ἕνεκα θεομηνίας καὶ ἄλλων δυστυχημάτων· ἀντὶ δὲ τούτου, ἐκ τοῦ αὐτοῦ γλίσχρου συμφέροντος κινούμεναι, συντρέχουσι διὰ τραπεζῶν καὶ ἄλλων μέσων, τὴν ἐμπορίαν ἥτις ἐξερχομένη ἐκ τῆς ὑπὸ τῆς γεωργίας κανονιζομένης τροχιᾶς της καταλήγει εἰς τὴν πολυτέλειαν καὶ προξενεῖ τὸν ὄλεθρον τῶν οἰκογενειῶν καὶ τὴν ἔλλειψιν τῶν ἀναγκαίων πόρων πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς ἐντοπίου γεωργίας καὶ βιομηχανίας· τοιουτοτρόπως τὸ ἐμπόριον τῆς εἰσαγωγῆς ὑπερβαίνει τὸ τῆς ἐξαγωγῆς καὶ ἐντεῦθεν προέρχεται ἀτονία καὶ παρακμὴ εἰς τὰ ζωτικὰ στοιχεῖα τοῦ τόπου, φυγαδεύονται τὰ χρήματα ἐξ αὐτοῦ, περιπίπτει εἰς ἀνοικονομησίαν τὸ Δημόσιον ταμεῖον καὶ διὰ βαρέων φόρων καταπιέζον τοὺς κατοίκους ἀφαιρεῖ τὰ ὀλίγα μέσα τῆς συντηρήσεως αὐτῶν,

χωρὶς ἐκ τούτου νὰ δύναται νὰ ἐπαρκῇ εἰς τὴν συντήρησιν τῆς Κυβερνητικῆς μηχανῆς.

Ἐν τοιαύτῃ ἀχρηματίας καταστάσει πρῶτον τὸ ἐμπόριον λαμβάνει τὸ τραῦμα τῆς παρεκβάσεώς του, διότι ἀναγκαζόμενον νὰ συντηρῆται διὰ πιστώσεων καὶ ὑπογραφῶν καὶ διὰ πληρωμῆς τόκων καὶ ἐπιτοκίων, περιπίπτει εἰς νέκρωσιν ἥτις ἔχει ἀναγκαίαν συνέπειαν τὴν πτώχευσιν καὶ χρεωκοπίαν καὶ κλονίζει τὴν γενικὴν πίστιν, ἐνῷ ἂν συνεβάδιζε μετὰ τῆς γεωργίας ἤθελεν εὐδοκιμήσει καὶ ἤθελε συντελέσει εἰς τὸν προορισμόν του καὶ εἰς τὴν εὐτυχίαν τοῦ τόπου.

Περὶ πτωχεύσεως.

Ἡ παρ' ἡμῖν ἰσχύουσα παλαιὰ περὶ πτωχεύσεως διαδικασία τῆς Γαλλίας, εἶναι ἀηδεστάτη καὶ ἀπέραντος, κατὰ συνέπειαν δὲ καὶ ἀσύμφορος εἰς τὴν κοινωνίαν, διότι ἕνεκα ταύτης καὶ οἱ πτωχεύσαντες καταστρέφονται καὶ οἱ δανεισταὶ αὐτῶν οὐδὲν ἀπολαμβάνουσιν· ἄπειροι δὲ καταχρήσεις καθ' ἑκάστην συμβαίνουσι καὶ αἱ πτωχεύσεις κατήντησαν πολυάριθμοι.

Πολλοὶ ἐπιδίδονται εἰς τὸ ἐμπόριον ἄνευ κεφαλαίων καὶ ἐπὶ προθέσει πτωχεύσεως·—οἱ τοιοῦτοι προσπαθοῦσι νὰ βάλωσι πολλοὺς εἰς τὸ χέρι ἢ πλουσίαν νύμφην καὶ τότε νὰ ρίψωσι τὸ κανόνι·—ἄπειρα τοιαῦτα παραδείγματα ἔλαβον χώραν ἐν Ἑλλάδι καὶ ἀλλαχοῦ, καὶ πρέπει νὰ περισταλῶσιν, ἄλλως ἀδικοῦνται καὶ οἱ τιμίως ἐμπορευόμενοι.

Οἱ ἐπὶ σκοπῷ πτωχεύσεως ἐμπορευόμενοι, φροντίζουσι νὰ ἐξασφαλίσωσι τὰς προῖκας καὶ προγαμιαίας δωρεὰς τῶν συζύγων των ἐπὶ τῆς ἀκινήτου περιουσίας των, κάμνουσιν εἰκονικὰς πιστοχρεώσεις συγγενῶν καὶ φίλων των εἰς τὰ βιβλία των, σημειοῦσιν ὡς ὀφειλέτας ἰδανικὰ ἢ ἀποβιώσαντα πρόσωπα καὶ ὅταν ἔλθῃ ἡ κατάλληλος ὥρα, δηλοῦσι τὴν πτώχευσίν των καὶ ἔχουσι τακτικὰ βιβλία.

Πολλοὶ τῶν οὕτω πτωχευσάντων, μένοντες ἐκτὸς τῶν φυλακῶν (κατὰ συνεννόησιν μετὰ τῶν πρακτόρων καὶ συνδίκων), ζῶσιν ἀνέτως μετερχόμενοι τὸν τοκιστὴν, τὸν μεσίτην, τὸν ὑπάλληλον, ἢ ἐμπορευόμενοι δι' ἐπιτρόπων, καὶ οὕτω περιφρονοῦσι τοὺς δανειστάς των καὶ κερδοσκοποῦσιν ἐπὶ τῆς ληστευθείσης περιουσίας αὐτῶν.

Πρὸς θεραπείαν τοῦ κακοῦ, τὸ ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης Ὑπουργεῖον ἔδωσεν ἐντολὴν εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ ἀστυκοῦ Νόμου ἀτελεύτητον ἐπιτροπὴν, νὰ συντάξῃ νέον περὶ πτωχεύσεως καὶ χρεωκοπίας Νομοσχέδιον, ὅπερ συνετάχθη κατὰ τὸ γνωστὸν σύστημα τῆς ἀντιγραφῆς ξένων θεσμῶν καὶ μολονότι συνοδεύεται μὲ δύο αἰτιολογικὰς ἐκθέσεις, μίαν τῆς ἐπιτροπῆς καὶ μίαν τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης ὑπὸ χρονολογίαν 9

Νοεμβρίου 1868, μολοντοῦτο δὲν ὑπεβλήθη εἰς τὴν Βουλὴν καὶ δὲν πρέπει νὰ ψηφισθῇ, διότι κατὰ μικρὸν διαφέρει τοῦ παλαιοῦ Νόμου καὶ ὡ προϊὸν ξένων θεσμῶν εἶναι ἀνάρμοστον εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἔνθα ἡ πολλὴ τάσις πρὸς τὸ ἐμπόριον καὶ αἱ συχναὶ πτωχεύσεις ἀπαιτοῦν αὐστηρὸν Νόμον διὰ νὰ ἐπαναφέρῃ καὶ στερεώσῃ τὸ ἐμπόριον εἰς τὴν ἐμπρέπουσαν θέσιν.

Ὤφειλεν ἡ Κυβέρνησις νὰ προκαλέσῃ Νόμον περὶ πτωχεύσεως καὶ χρεωκοπίας, διατάσσοντα ἐν συνόψει τὰ ἑξῆς.

1) Πᾶς ἔμπορος ὅστις ὁριστικῶς ἔπαυσε τὰς πληρωμάς του θεωρεῖται ὡς πτωχεύσας, ἐκτὸς ἐὰν πρὸ τῆς περὶ πτωχεύσεως ἀποφάσεως προέλαβε νὰ πληρώσῃ τὰ ὀφειλόμενα καὶ ἐξηκολούθησε τὰς πληρωμάς του.

2) Ἅμα τῇ πρώτῃ ἀποποιήσει πληρωμῆς καθαροῦ χρέους βεβαιουμένου διὰ ληξιπροθέσμου χρεωστικοῦ ἐγγράφου, λογαριασμοῦ, ἀποφάσεως ἐκτελεστῆς, ἢ δι' ἄλλου δικαιολογικοῦ ἀπαιτήσεως ἐγγράφου, δύναται ἕκαστος τῶν δανειστῶν νὰ ζητήσῃ τὴν πτώχευσιν αὐτοῦ, ἐπιτρεπομένου καὶ εἰς τὸ ἁρμόδιον Ἐμποροδικεῖον ν' ἀπαγγείλῃ τὴν πτώχευσιν, εἴτε συνεπείᾳ δηλώσεως τοῦ παύσαντος τὰς πληρωμάς του, εἴτε καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τῆς κοινῆς φήμης, καὶ νὰ διορίσῃ εἰσηγητήν.

3) Ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς περὶ πτωχεύσεως ἀποφάσεως πᾶσα ἡ περιουσία τοῦ πτωχεύσαντος, μικρὰ ἢ μεγάλη, παραδίδεται εἰς τὰς χεῖρας τῶν δανειστῶν του, οἵτινες μετὰ προηγουμένην σφράγισιν καὶ ἀπογραφὴν ἐνεργηθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Εἰρηνοδίκου συμπράξει καὶ δύο εἰδημόνων ἐκτιμητῶν, παραλαμβάνουσιν αὐτὴν καὶ προβαίνουσιν εἰς τὴν διὰ δημοπρασίας ἐκποίησιν, τῆς μὲν κινητῆς ἐντὸς 15 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς παραδόσεως, τῆς δὲ ἀκινήτου ἐντὸς ἑνὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς ἀπογραφῆς· πρὸς ἐνέργειαν δὲ τῆς δημοπρασίας ἐκδίδεται πρόγραμμα ὑπὸ τοῦ εἰσηγητοῦ τῆς πτωχεύσεως περιγράφον τὴν ἐκποιητέαν περιουσίαν καὶ ὁρίζον τὴν ἡμέραν, ὥραν καὶ τόπον τῆς δημοπρασίας καὶ τὴν πρώτην προσφορὰν ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἡμίσεως τῆς ἐν τῇ ἀπογραφῇ ἐκτιμήσεως· ἡ δημοπρασία γίνεται ὑπὸ τοῦ Εἰρηνοδίκου παρόντος καὶ τοῦ εἰσηγητοῦ καὶ προσυπογράφοντος τὴν ἔκθεσιν τῆς πωλήσεως — ἐν ἐλλείψει, ἀπουσίᾳ, ἢ ἀρνήσει τῶν δανειστῶν εἰς τὸν τόπον τῆς πτωχεύσεως, τὴν περιουσίαν λαμβάνει ἡ δημοτικὴ ἀρχὴ ἥτις δημοπρατεῖ ταύτην διὰ προγράμματος τοῦ εἰσηγητοῦ ὡς ἀνωτέρω.

4) Τὸ πρόγραμμα δημοσιεύεται διὰ τυμπανοκρουσίας, καὶ δι' ἐντοπίου ἐφημερίδος πρὸ 10 ἡμερῶν τῆς δημοπρασίας καὶ τοιχοκολλᾶται εἰς τὰς θύρας τῶν ἐκκλησιῶν, εἰς τὸ ἀκροατήριον τοῦ Εἰρηνοδικείου καὶ εἰς τὰ κεντρικώτερα μέρη τῆς πόλεως.

5) Τὰ ἐκ τῆς πωλήσεως χρήματα παραδίδονται σφραγισμένα πρὸς φύλαξιν εἰς τὸ Δημόσιον ταμεῖον, ὅπως διανεμηθῶσιν εἰς ἅπαντας τοὺς δανειστὰς μετὰ τὴν ἐπαλήθευσιν τῶν δανείων αὐτῶν.

6) Ἡ ἐπαλήθευσις αὕτη θέλει γίνει ἐντὸς δύο μηνῶν ἀπὸ τῆς ἐκποιήσεως, προσκαλουμένων τῶν δανειστῶν διὰ κλήσεως τοῦ εἰσηγητοῦ ἐπιδιδομένης διὰ δικαστικοῦ κλητῆρος καὶ δημοσιευομένης δι' ἐφημερίδος καὶ διὰ τοιχοκολλήσεως εἰς τ' ἀνωτέρω μέρη, ὅπως ἐμφανισθῶσιν εἰς τὸ δικαστικὸν κατάστημα εἰς ῥητὰς ἡμέρας καὶ ὥρας μιᾶς ὁλοκλήρου ἑβδομάδος, ἵνα προσαγάγωσι τοὺς τίτλους τῶν ἀπαιτήσεών των καὶ βεβαιώσωσιν ἐνόρκως τὴν ὕπαρξιν καὶ τὸ ἀθόλευτον αὐτῶν· πᾶσα δὲ μεταξὺ τῶν δανειστῶν ἀντίρρησις δὲν ἐμποδίζει τὴν ὁρκοδοσίαν, ἀλλ' ἀποτελεῖ μήνυσιν ἐπὶ ψευδορκίᾳ, ἥτις παραπέμπεται παραχρῆμα εἰς τὸν Εἰσαγγελέα, ὀφείλοντα νὰ προβῇ εἰς ἀνάκρισιν ἄνευ ἀναβολῆς.

7) Εἰς τοὺς ἀγνώστους ἢ τοὺς ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ δανειστὰς δὲν γίνεται κοινοποίησις, ἀλλὰ χορηγεῖται τρίμηνος προθεσμία ἀρχομένη ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως καὶ τοιχοκολλήσεως τῆς προσκλήσεως τοῦ εἰσηγητοῦ, πρὸς ἐπαλήθευσιν τῶν δανείων των — ἡ ὁρκοδοσία τῶν ἐν ἀλλοδαπῇ δανειστῶν τότε μόνον θεωρεῖται ἀναγκαία, ὅταν δύο ἢ καὶ περισσότεροι τῶν ἐν τῇ ἡμεδαπῇ δανειστῶν ἀπαιτήσωσι τοῦτο, ὅτε ἀπόκειται εἰς τὸν εἰσηγητὴν νὰ ὁρίσῃ ποῦ πρέπει νὰ δοθῇ ὁ ὅρκος καὶ νὰ τάξῃ ἀνάλογον προθεσμίαν.

8) Μετὰ παρέλευσιν τῶν ἄνω προθεσμιῶν διανέμονται ὑπὸ τοῦ εἰσηγητοῦ συμμέτρως εἰς τοὺς ἀληθεῖς δανειστὰς τὰ ἐκ τῆς πωλήσεως χρήματα, καὶ ὅσα ἄλλα ἤθελον εὑρεθῇ εἰς τὸ ταμεῖον τοῦ πτωχεύσαντος καὶ ὅσα ἤθελον εἰσπραχθῇ ἐξ ὀφειλετῶν αὐτοῦ — ἀναβάλλεται δ' ἡ πληρωμὴ τῆς ἀναλογίας τῶν δανειστῶν ἐκείνων καθ' ὧν, συνεπείᾳ ἀντιρρήσεων, ἐγένετο κατηγορία ἐπὶ ψευδορκίᾳ, μέχρι τῆς ἀθωώσεως αὐτῶν.

9) Ἕκαστος δανειστὴς λαμβάνων τὸ μέρισμά του ἐκ τῶν χρημάτων, θεωρεῖται ἱκανοποιημένος παρὰ τοῦ πτωχεύσαντος καὶ δὲν ἔχει πλέον ἄλλην ἀπαίτησιν, πᾶς δ' ὁ ἀποποιούμενος τὴν παραλαβὴν ἀποκλείεται πάσης ἀπαιτήσεως, τὸ δὲ μέρισμά του δίδεται εἰς τὴν δημοτικὴν ἀρχὴν πρὸς περίθαλψιν ἐνδεῶν.

10) Ἡ περὶ πτωχεύσεως ἀπόφασις ἰσχύει ὡς ἔνταλμα συλλήψεως καὶ παραδόσεως τοῦ πτωχεύσαντος εἰς τὰς διὰ χρέη φυλακάς· ἡ σύλληψις δύναται νὰ γίνῃ ὑπὸ δικαστικοῦ κλητῆρος κατ' αἴτησιν οἱουδήποτε δανειστοῦ, ἢ κατὰ παραγγελίαν τοῦ Εἰρηνοδίκου, τοῦ Ἀστυνόμου ἢ Εἰσαγγελέως, διὰ δικαστικοῦ ἢ ἀστυνομικοῦ κλητῆρος ἢ χωροφύλακος, ἄνευ καταβολῆς τροφείων.

11) Πᾶς εἰς κατάστασιν πτωχεύσεως κηρυχθεὶς ἔμπορος θεωρεῖται ὑπόδικος ἐπὶ χρεωκοπίᾳ καὶ παραδίδεται εἰς τὸν Εἰσαγγελέα, ὅςις συνεννοούμενος μετὰ τοῦ Ἀνακριτοῦ δύναται νὰ προφυλακίσῃ αὐτὸν εἰς τὰς φυλακὰς τῶν ὑποδίκων.

12) Ὁ τοιοῦτος, ἐὰν ἀποδειχθῇ δόλιος χρεωκόπος (κατὰ τὰ ἐν τῷ ἄρθρ. 593 τοῦ Ἐμπ. Νόμου ἐκτιθέμενα) ἢ ἐὰν ἔπαυσε τὰς πληρωμάς του χωρὶς προηγουμένως νὰ ὑποφέρῃ ζημίαν ἀνωτέραν ἢ τοὐλάχιστον ἴσην μὲ τὸ παθητικόν του, ἐξ ἐμπρησμοῦ, ναυαγίου, κλοπῆς, ἀσθενειῶν ἢ ἄλλων τοιούτων δυστυχημάτων, ἢ ἐξ ἀλλοτρίων πτωχεύσεων, κηρύττεται δόλιος χρεωκόπος καὶ παραπέμπεται διὰ βουλεύματος νὰ δικασθῇ ἐνώπιον τῶν Κακουργιοδικῶν — ἀνακοπὴ καὶ ἀναίρεσις κατὰ τοῦ περὶ παραπομπῆς βουλεύματος δὲν ἐπιτρέπεται.

13) Εἰς τοὺς ἐνόρκους τίθεται ζήτημα περὶ τῆς ἐνοχῆς καὶ τοῦ ποσοῦ τοῦ παθητικοῦ.

14) Μετὰ τὴν ἐνοχοποιητικὴν ἐτυμηγορίαν, τὸ Δικαστήριον τῶν συνέδρων ὀφείλει νὰ ἐπιβάλῃ ποινὴν ἀνάλογον μὲ τὸ παθητικὸν τῆς πτωχεύσεως, ἤτοι ἑνὸς ἔτους φυλάκισιν διὰ πᾶσαν δισχιλιόδραχμον χρέωσιν — ὅταν δὲ τὸ παθητικὸν ὑπερβαίνῃ τὰς δραχμὰς δέκα χιλιάδας οὐχὶ δὲ καὶ τὰς εἴκοσι, τότε ἡ ποινὴ τῆς εἱρκτῆς τῶν πέντε ἐτῶν ἀναβιβάζεται κατὰ τὴν αὐτὴν ἀναλογίαν μέχρι τῶν δέκα ἐτῶν — ἐπὶ δὲ ἀνωτέρων ποσοτήτων ἐπιβάλλεται ἡ ποινὴ τῶν προσκαίρων δεσμῶν καὶ ἐπὶ παθητικοῦ ἄνω τῶν 100,000 δραχμῶν ἐπιβάλλονται ἰσόβια δεσμά.

15) Συμβιβασμὸς μεταξὺ τοῦ πτωχεύσαντος καὶ τῶν δανειςῶν του δὲν ἐπιτρέπεται μετὰ τὴν ἔκδοσιν τῆς περὶ πτωχεύσεως ἀποφάσεως.

16) Μετὰ τὴν περὶ πτωχεύσεως ἀπόφασιν καθίστανται ἐξαλειπτέαι ἅπασαι αἱ ἐπὶ τῆς ἀκινήτου περιουσίας τοῦ πτωχεύσαντος ἐγγεγραμμέναι ὑποθῆκαι διὰ τὴν προῖκα καὶ τὴν προγαμιαίαν δωρεὰν τῆς συζύγου αὐτοῦ, ὡς καὶ αἱ ὑποθῆκαι καὶ τὰ ἐπὶ κινητῶν τοῦ πτωχεύσαντος ἐνέχυρα τῶν μέχρι τετάρτου βαθμοῦ ἐξ αἵματος ἢ ἐκ κηδεστείας συγγενῶν του, καὶ καθίστανται αὐτοὶ ἁπλῶς ἐγχειρόγραφοι δανεισταὶ εἰς οἱανδήποτε ἐποχὴν πρὸ τῆς πτωχεύσεως καὶ ἂν ἐνέγραψαν τὰς ὑποθήκας ταύτας, ἢ ἂν ἀπέκτησαν τὰ ἐνέχυρα, ἐκτὸς ἐὰν αἱ ὑποθῆκαι ἐνεγράφησαν πρὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ ἐμπορίου τοῦ πτωχεύσαντος.

17) Ἡ πτώχευσις ἄρχεται ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς ἀποφάσεως, ὅλαι δὲ αἱ πρὸ αὐτῆς ἐπιχειρηθεῖσαι μεταξὺ τοῦ πτωχεύσαντος καὶ τῶν δανειςῶν του, ἢ τρίτων, πράξεις εἰσὶν ἔγκυροι, ἐκτὸς ἐὰν ἐγένοντο εἰκονικῶς ἢ δολίως, ὅτε οἱ συμπράξαντες θεωροῦνται σχετικῶς ὡς

συνεργοὶ χρεωκοπίας, ἐὰν κατὰ τὴν ἐξέτασίν των ἐπιμείνωσιν εἰς τὰς πράξεις ταύτας.

18) Εἰς τὴν διανομὴν τῶν ἐκ τῆς πωλήσεως τῶν ἀκινήτων κτημάτων, προερχομένων χρημάτων, προτιμῶνται οἱ ἐνυπόθηκοι δανεισταὶ κατὰ τὴν σειρὰν τῆς ἐγγραφῆς των καὶ μόνον ἐπὶ τῶν κεφαλαίων, ἐπίσης καὶ οἱ ἐνεχυριοῦχοι διὰ τὸ κεφάλαιον τοῦ δανείου των ἐκ τῶν χρημάτων τῆς πωλήσεως τῶν ἐνεχύρων, ὡς πρὸς δὲ τὰ ἐκ τῆς ἄλλης περιουσίας τοῦ πτωχεύσαντος προερχόμενα χρήματα, προτιμῶνται οἱ ἐνοικιασταὶ καὶ οἱ ὑπηρέται ὡς πρὸς τὸ ἐνοίκιον καὶ τοὺς μισθοὺς τοῦ ἔτους ἐκείνου ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἐκηρύχθη ἡ πτώχευσις.

19) Ὁ ἀθωωθεὶς ἐκ τῆς ἐπὶ χρεωκοπίᾳ κατηγορίας δύναται ν' ἀρχίσῃ ἐκ νέου τὸ ἐμπόριον, ὁ δὲ κηρυχθεὶς δόλιος χρεωκόπος, μόνον μετὰ πέντε ἔτη ἀπὸ τῆς ἐκτελέσεως τῆς ποινῆς του καὶ ἐπὶ ἀξιοχρέῳ ἐγγυήσει ὁριστέᾳ ὑπὸ τοῦ Ἐμποροδικείου, ἄλλως δὲν εἶναι δεκτὸς ὡς ἐνάγων ἐνώπιον Δικαστηρίων οὔτε ἐν ἰδίῳ ὀνόματι, οὔτε δι' ἐκχωρήσεως, διὰ πᾶσαν κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ἐμπορικὴν ἀπαίτησίν του.

20) Ὁ ἁπλοῦς χρεωκόπος (κατὰ τὰ ἐν τοῖς ἄρθρ. 586 καὶ 587, τοῦ Ἐμπ. Νόμου), καταδικάζεται εἰς ἑνὸς ἔτους φυλάκισιν καὶ κηρύττεται ἀνίκανος τοῦ ἐμπορεύεσθαι ἐπὶ τρία ἔτη ἀπὸ τῆς ἀπολύσεώς του, ὑπὲρ τὴν ἀνωτέρω πρόσθετον ποινήν.

21) Ἐὰν ἐκ τῆς πωλήσεως τῆς μὴ ἀποκρυβείσης περιουσίας τοῦ πτωχεύσαντος πληρωθῶσιν ὅλοι οἱ δανεισταί του, ἡ πτώχευσις ἀνακαλεῖται καὶ παύει πᾶσα ποινικὴ καταδίωξις.

22) Τὰ περισσεύοντα χρήματα μετὰ τὴν ὁλοσχερῆ πληρωμὴν τῶν δανειστῶν, ἀποδίδονται εἰς τὸν πτωχεύσαντα.

23) Διαρκούσης τῆς πτωχεύσεως, διορίζονται ὑπὸ τοῦ εἰσηγητοῦ διὰ κλήρου εἷς ἢ δύο ἐκ τῶν δανειστῶν, ὡς σύνδικοι, οἵτινες ἀντιπροσωπεύουσιν ὅλα τὰ δικαιώματα καὶ τὰς ὑποχρεώσεις τοῦ πτωχεύσαντος δικαστικῶς καὶ ἐξωδίκως, ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν καὶ ἐποπτείαν τοῦ εἰσηγητοῦ.

Πᾶς τοιοῦτος Νόμος δὲν εἶναι δρακόντιος καὶ θὰ ὠφελήσῃ μεγάλως τὴν κοινωνίαν· 1) διότι πτώχευσις μὴ προερχομένη ἐκ δυστυχημάτων εἶναι δολία, ἐκτὸς ἐὰν ὁ ἔμπορος ἐπώλει εἰς εὐθυνὰς τιμὰς καὶ ἐντεῦθεν ἐζημιώθη, ὅτε ἡ τοιαύτη ἀσύνετος διαγωγή του θεωρεῖται δολία (διότι ἔπρεπε νὰ σκεφθῇ τὰ ἐπακόλουθα καὶ νὰ μὴ θυσιάσῃ ξένην περιουσίαν — 2) διότι μὴ ἐπιτρεπομένου συμβιβασμοῦ μετὰ τὴν ἀπόφασιν τῆς πτωχεύσεως καὶ διαταττομένης τῆς ἐκποιήσεως πάσης τῆς περιουσίας τοῦ πτωχεύσαντος ὡς καὶ τῆς ἐξαλείψεως τῶν ὑποθη-

χῶν καὶ τῆς ἄρσεως τῶν ἐνεχύρων τῶν στενῶν συγγενῶν του, οὐδεὶς ἔμπορος θὰ τολμήσῃ νὰ κάμῃ παῦσιν πληρωμῶν, διότι θὰ μείνῃ γυμνὸς καὶ ὑπὸ ποινικὴν καταδίωξιν καὶ δὲν ἔχει νὰ ἐλπίσῃ κἀμμίαν εὐεργεσίαν. 3) διότι ἐκτὸς τῶν οἰκοδεσποτῶν καὶ ὑπηρετῶν, ὅλοι οἱ ἐγχειρόγραφοι δανεισταὶ τίθενται εἰς ἴσην μοίραν καὶ θεωροῦνται ἐξωφλημένοι διὰ τῆς διανομῆς τῶν τῆς πτωχεύσεως χρημάτων, καὶ οὕτω πως περαιοῦται συντόμως ἡ διαδικασία, ἄνευ δωροδοκιῶν καὶ ἄλλων καταχρήσεων.

Ἐπὶ τῇ βάσει τοιούτου Νόμου δὲν θὰ τολμήσωσι νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὸ Ἐμπόριον ἄνθρωποι ἀναξιόχρεοι καὶ κακῆς πίστεως, ἀλλὰ θ' ἀποδαθῶσιν εἰς τὸ ἐμπόριον οἱ ἀξιόχρεοι καὶ τίμιοι, θὰ περιορίσωσι τὰς ἐνεργείας των εἰς τὰ εἴδη τῆς καταναλώσεως καὶ εἰς ὀλίγα τῆς πολυτελείας, δὲν θὰ ἔχωσιν ἀνάγκην πιστώσεων καὶ ὑπογραφῶν θ' ἀναγκάσωσι τὰς τραπέζας καὶ τοὺς τοκογλύφους νὰ ἐλαττώσωσι τοὺς τόκους καὶ νὰ δανείζωσι τοὺς γεωργοὺς καὶ τοὺς κτηματίας ἐπὶ μετρίῳ τόκῳ καὶ οὕτω πως θὰ προξενήσωσι μεγάλην ἐκδούλευσιν εἰς τὴν κοινωνίαν· (ἴδε καὶ σελ. 194 καὶ 195, τῆς Δικαστικῆς Πρακτικῆς ἐπὶ τοῦ Ποιν. Νόμου ὡς πρὸς τὴν προσοχὴν τῶν ἀρχῶν ἐπὶ τῶν ἐμπόρων καὶ ἐπιτηδευματιῶν).

Τοιοῦτοι ἔμποροι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ πτωχεύσωσι, διότι θὰ ἔχωσι βέβαια καὶ θετικὰ κέρδη, δι' ὧν θὰ συντρέχωσι τὴν γεωργίαν καὶ τὴν βιομηχανίαν καὶ θὰ συντρέχωνται παρ' αὐτῶν, καὶ οὕτω πως δι' ἑνὸς τοιούτου περὶ πτωχεύσεως αὐστηροῦ Νόμου δύναται νὰ ἐπέλθῃ μεγάλη βελτίωσις εἰς τὸ ἔθνος, ἐνῷ ὅπως μέχρι τοῦδε βαδίζει τὸ ἐμπόριον διὰ πιστώσεων καὶ ὑπογραφῶν, δι' ὑπερτιμήσεων καὶ πολυτελειῶν, διὰ νοθεύσεων τῶν εἰδῶν, διὰ καταχρήσεων περὶ τὰ μέτρα καὶ σταθμά, διὰ τόκων καὶ ἐπιτοκίων, δι' ἁδρῶν δαπανῶν καὶ διὰ πλῆθος ἐμπόρων καὶ μεταπρατῶν, συντελεῖ εἰς τὴν καταστροφήν του καὶ εἰς τὴν λῃστείαν τῆς κοινωνίας.

Ἐνόσῳ νέος περὶ πτωχεύσεως Νόμος δὲν ἐψηφίσθη, περιοριζόμεθα ἐπὶ τῶν ἄρθρων τοῦ Ἐμπορικοῦ Νόμου.

Ἄρθρον 437.

Πᾶς ἔμπορος ὅστις παύει τὰς πληρωμάς του θεωρεῖται ὡς πτωχεύσας· παῦσις πληρωμῶν δὲν λέγεται ἡ προσωρινὴ δυσχέρεια εἰς τὴν ὁποίαν εὑρέθη ὁ ἄλλως τε πρόθυμος ἔμπορος, ἕνεκα ἐκτάκτου περιστάσεως, ὡς ὅταν καθυστερήσῃ ταχυδρομεῖον ἐξ οὗ περιμένει χρηματικὰ ποσὰ ἢ παρεκτικὰ χρημάτων ἔγγραφα, ἢ ἐβράδυνεν ἀτμόπλοιον ἢ πλοῖον φέρον γροῦπον χρημάτων, ἢ ὀφειλέται αὐτοῦ δὲν ἔσπευσαν νὰ κάμωσιν ἐμβάσματα, ἢ καθ' ὁδὸν ὑπὸ λῃστῶν συνελήφθησαν, δηλ.

ἐκ γεγονότων τὰ ὁποῖα δὲν ἠδύνατο νὰ προΐδῃ ὁ ἔμπορος διὰ νὰ προϋπαντήσῃ ἄλλως τὰς πληρωμάς του.

Ὁ τοιοῦτος ἔμπορος πληρώνων μεταγενεστέρως ἐνδεικνύει ὅτι δὲν ἔπαυσε τὰς πληρωμάς του.

Πληρωμὰς ἐννοεῖ ὁ Νόμος τὰς ὑποχρεώσεις ἐκείνας ὡς ὤφειλε νὰ πληρώσῃ ἀπαραιτήτως ὁ ἔμπορος δηλ. τὰς στηριζομένας εἰς καθαρὸν καὶ ἀδιαφιλονείκητον χρέος του, εἶναι δὲ ἀδιάφορον ἐὰν προέρχωνται ἐξ ἐγγυήσεως, ἀποδοχῆς κλπ. ἢ ἂν ὦσι καὶ ἄλλοι συνυπόχρεοι, διότι τὸ καθ' ἑαυτὸν ὀφείλει νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν ὁποίαν ἀνέλαβεν ὑποχρέωσιν.

Εἶναι ἀδιάφορον ἐὰν ὁ μὴ πληρώσας ἔμπορος προτείνῃ πρὸς δικαιολόγησιν τῆς μὴ πληρωμῆς, λόγους οἵτινες δὲν ἔχουσι νομικὴν ὑπόστασιν, ἢ καὶ ἂν ἔχωσι δὲν ἀναβάλλουσι τὴν πληρωμὴν (ἄρθρ. 729, 733, τῆς Πολ. Δικονομίας 153 καὶ 384, τοῦ Ἐμπ. Νόμου), ἀπόκειται δὲ εἰς τὸ ἁρμόδιον Ἐμποροδικεῖον νὰ ἐκτιμήσῃ τὰς περιστάσεις.

Εἶν' ἐπίσης ἀδιάφορον ἐὰν ὁ καθυστερήσας πληρωμήν τινα ἔμπορος ἐνεργῇ ἄλλας πληρωμὰς εἴτε μικροτέρας, εἴτε μεγαλητέρας, διότι ὁ κατὰ χρονολογικὴν τάξιν δικαιούμενος νὰ πληρωθῇ, ἔπρεπε κατὰ πρῶτον λόγον νὰ γίνῃ κάτοχος τῶν ἐν τῷ ταμείῳ τοῦ ἐμπόρου εὑρισκομένων χρημάτων, ἄλλως τὰ δι' αὐτὸν προωρισμένα χρήματα δίδονται εἰς ἄλλους.

Ἡ παρά τινος ἐμπόρου ἀποποίησις μιᾶς καὶ μόνης πληρωμῆς, ἥτις ἀναλόγως τῆς ἐμπορικῆς κυκλοφορίας του εἶναι οὐσιώδης, ἐπιφέρει τὴν πτώχευσιν αὐτοῦ, διότι ὁ Νόμος δὲν ἀπέβλεψεν εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν πληρωμῶν, ἀλλ' εἰς τὴν ποσότητα αὐτῶν.

Ἡ περίστασις ὅτι ὁ ἔμπορος ἔχει ἱκανὰς πραγματείας, πιστώσεις, κτηματικὴν περιουσίαν κλπ. δὲν δύναται ν' ἀναχαιτίσῃ τὴν ἐκ τῆς ἀποποιήσεως τῶν πληρωμῶν αὐτοῦ ἐπερχομένην πτώχευσιν.

(ΣΗΜ. Διὰ τοῦ νέου νομοσχεδίου προβλέπεται ὅτι καὶ ὁ μετὰ παῦσιν πληρωμῶν παραιτηθεὶς τοῦ ἐμπορίου, ὡς καὶ ὁ ἀποβιώσας κηρύττεται εἰς πτώχευσιν, ἀλλὰ τοῦτο ἐγίνετο καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ Ἐμπ. Νόμου).

Ἄρθρ. 438—439.

Ὁ πτωχεύσας ἔμπορος ὅστις ἤθελεν εὑρεθῇ εἰς μίαν τῶν περιπτώσεων ἀσυγγνώστου ἐλλείψεως ἢ δόλου, τῶν εἰς τὸν Ἐμπ. Νόμον περιεχομένων εἶναι χρεωκόπος·—ἡ χρεωκοπία εἶναι δύο εἰδῶν, ἁπλὴ καὶ δολία, κρίνεται δὲ ἡ μὲν ἁπλὴ ἀπὸ τοὺς πλημμελειοδίκας, ἡ δὲ δολία ἀπὸ τοὺς κακουργιοδίκας.

Ἄρθρ. 440—461.

Ὁ παύσας τὰς πληρωμάς του ἔμπορος, ὀφείλει ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν νὰ

κάμη τὴν δήλωσίν του εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ Ἐμποροδικείου, ἐὰν δ' ἡ πτώχευσις συνέβη εἰς ὁμόρρυθμον ἑταιρίαν, ἡ κοινοποίησις πρέπει νὰ περιέχῃ τὰ ὀνόματα καὶ τὰς κατοικίας ἑκάστου τῶν ἀλληλεγγύως συνεταίρων.

ΣΗΜ. Κατὰ τὸ νέον Νομοσχέδιον ἀπαιτεῖται ὥστε ὁμοῦ μὲ τὴν διάλυσιν νὰ δοθῇ καὶ ὁ ἰσολογισμὸς καὶ προσέτι ἐπὶ ἑτερορρύθμου ἑταιρίας νὰ σημειῶνται τὰ ὀνόματα τῶν ἀλληλεγγύως ὑποχρεῶν, (ἀλλ' ἡ τοιαύτη πρόνοια εἶναι ματαία, διότι τὰ τοιαῦτα μέλη θεωροῦνται ὁμόρρυθμα), ἐπὶ δὲ πτωχεύσεως ἀνωνύμου ἑταιρίας ἡ διαδικασία ἀπευθύνεται κατὰ τῶν διαχειριστῶν αὐτῆς, χωρὶς οὗτοι νὰ τελῶσι προσωπικῶς ἐν πτωχεύσει (προτιμότερον ἦτο νὰ διωρίζοντο ἄλλοι ὡς ἐκκαθαρισταὶ διὰ νὰ παύωσιν οἱ μισθοί, τὰ ἔξοδα καὶ αἱ καταχρήσεις τῶν διευθυντῶν).

Ἡ δηλοποίησις ἢ κοινοποίησις αὕτη δύναται νὰ γίνῃ 1) δι' ἐκθέσεως τοῦ Γραμματέως τῶν Ἐμποροδικῶν ὡς ἑξῆς: «Ἐν...... τὴν τοῦ μηνὸς....... ἔτους......... ἡμέραν........ ὥραν...... ἐνεφανίσθη ἐν τῷ Δικαστικῷ καταστήματι τῶν ἐνταῦθα ἐμποροδικῶν, ἐνώπιον ἐμοῦ τοῦ Γραμματέως..... ὁ....., ἔμπορος κάτοικος...... καὶ ἐδήλωσεν ὅτι εὑρεθεὶς εἰς δυσχερεῖς περιστάσεις ἔπαυσε τὰς πληρωμάς του ἀπὸ τῆς...... καὶ εἰς βεβαίωσιν συνετάχθη ἡ παροῦσα ἥτις ἀναγνωσθεῖσα ὑπογράφεται παρ' ἐμοῦ καὶ τοῦ δηλώσαντος — (ὑπογραφαί). 2) δι' ἐγγράφου τοῦ Ἐμπόρου καταχωρουμένου εἰς τὸ Βιβλίον τῶν εἰσερχομένων τοῦ Ἐμποροδικείου ὡς ἑξῆς «Δηλοποίησις τοῦ.... ἐμπόρου κατοίκου..... Πρὸς τὸ ἐν...... Ἐμποροδικεῖον — εὑρεθεὶς εἰς δυσχερεῖς περιστάσεις ἠναγκάσθην νὰ παύσω τὰς πληρωμάς μου ἀπὸ τῆς..... τρέχοντος μηνὸς, δηλοποιῶ δὲ τοῦτο διὰ τὰ περαιτέρω. Ἐν....... τὴν....... (ὑπογραφή).

Εἰς ἀμφοτέρας τὰς περιστάσεις ταύτας ὁ Γραμματεὺς ὀφείλει νὰ κάμῃ γνωστὴν τὴν δηλοποίησιν εἰς τὸν πρόεδρον τῶν Ἐμποροδικῶν ὅστις συγκαλεῖ τὸ Δικαστήριον, ὅπερ κηρύττει τὸν ἔμπορον εἰς κατάστασιν πτωχεύσεως.

Ἀλλὰ καὶ ἐν ἐλλείψει τοιαύτης δηλοποιήσεως, ὅταν τὸ Ἐμποροδικεῖον πληροφορηθῇ ἐκ τῆς κοινῆς φήμης περὶ τῆς παύσεως πληρωμῶν ἐμπόρου τινος, συνέρχεται καὶ ἐκδίδει ἀπόφασιν περὶ πτωχεύσεως αὐτοῦ.

Ἐκτὸς τούτου δύναται καὶ ὁ ἴδιος ἔμπορος, ἢ πᾶς δανειστὴς αὐτοῦ νὰ ζητήσῃ τὴν πτώχευσίν του.

1) Ὑπόδειγμα αἰτήσεως τοῦ ἰδίου Ἐμπόρου.

Ἀναφορὰ...... ἐμπόρου κατοίκου......

Περὶ πτωχεύσεως.

Πρὸς τὸ ἐν . . . . . Ἐμποροδικεῖον.

Ὁ ἀναφερόμενος μετερχόμενος πρὸ . . . . . ἐτῶν τὸν ἔμπορον ἐν τῇ πόλει . . . . . εὑρέθην εἰς τὴν δυσάρεστον θέσιν νὰ παύσω τὰς πληρωμάς μου ἀπὸ τῆς . . . . . ἕνεκα δυστυχημάτων ἢ ζημιῶν ἀνεξαρτήτων τῆς θελήσεώς μου.

Ὑποβάλλων ἐσωκλείστως ἰσολογισμὸν τοῦ ἐνεργητικοῦ καὶ παθητικοῦ ὡς καὶ κατάλογον τῶν δανειστῶν μου, παρατηρῶ ὅτι τὸ μὲν ἐνεργητικὸν συνίσταται ἐκ δραχ. . . . τὸ δὲ παθητικὸν ἐκ δραχ. . . .

Ἐξαιτοῦμαι κατὰ συνέπειαν νὰ κηρυχθῶ εἰς κατάστασιν πτωχεύσεως — νὰ προσδιορισθῇ ἡμέρα ἐνάρξεως τῆς πτωχεύσεώς μου . . . . νὰ διορισθῶσι πράκτορες καὶ εἰσηγητὴς καὶ διαταχθῶσι τὰ κατὰ Νόμον.

Ἐν . . . . . τὴν . . . . . Ὁ αἰτῶν

. . . .

2) Ὑπόδειγμα αἰτήσεως δανειστοῦ.

Ἀναφορὰ . . . . . κατοίκου . . . . .

περὶ πτωχεύσεως τοῦ ἐμπόρου . . . . . κατοίκου . . . . .

Πρὸς τὸ ἐν . . . . . Ἐμποροδικεῖον.

Ὁ . . . . . μετερχόμενος ἐν . . . . . τὸν ἔμπορον, ἔπαυσε τὰς πληρωμάς του ἀπὸ τῆς . . . . . ὅτε συνετάχθη τὸ προσαγόμενον ὑπ' ἀριθ. . . . . ἐπὶ μὴ πληρωμῇ διαμαρτυρικὸν (ἢ ἀνεχώρησε κρυφίως, ἢ ἔκλεισε τὸ κατάστημά του, ἢ ἐγένετο ἀναγκαστικὴ κατάσχεσις τῶν πραγματειῶν του) καὶ ἔκτοτε οὐδεμίαν πληρωμὴν ἐνήργησεν.

Ὅθεν ὡς δανειστὴς αὐτοῦ ἐξαιτοῦμαι νὰ κηρυχθῇ αὐτὸς εἰς κατάστασιν πτωχεύσεως, νὰ προσδιορισθῇ ἡμέρα ἐνάρξεως τῆς πτωχεύσεώς του ἡ . . . . . νὰ διορισθῶσι πράκτορες καὶ εἰσηγητὴς καὶ διαταχθῶσι τὰ κατὰ Νόμον.

Ἐν . . . . . τὴν . . . . . Ὁ αἰτῶν

. . . .

Τὴν ἀνωτέρω αἴτησιν δύναται νὰ κάμῃ πᾶς δανειστὴς εἴτε ἐκ πολιτικῆς, εἴτε ἐξ ἐμπορικῆς ὑποχρεώσεως τοῦ παύσαντος τὰς πληρωμάς του, διότι ἡ αὐτὴ ζημία ἐπαπειλεῖται καὶ εἰς τοὺς πολιτικοὺς δανειστάς — φρονοῦμεν δὲ ὅτι καὶ πᾶς τρίτος ἀδιάφορος δύναται νὰ ζητήσῃ τὴν πτώχευσιν ἐμπόρου, ἀφοῦ καὶ τὸ Δικαστήριον δύναται εἰς τὴν φήμην στηριζόμενον ν' ἀπαγγείλῃ τὴν πτώχευσιν ἄνευ αἰτήσεώς τινος.

Τὸ Ἐμποροδικεῖον εἰς ὅλας αὐτὰς τὰς περιστάσεις ἐκδίδει ἀπόφασιν δι' ἧς κηρύττει τὸν ἔμπορον εἰς κατάστασιν πτωχεύσεως, προσδιορίζει ἡμέραν ἐνάρξεως τῆς πτωχεύσεως ἐκείνην καθ' ἣν ἐγένετο ἡ πρώτη ἀποποίησις πληρωμῆς, ἢ καθ' ἣν ἔφυγεν ὁ ὀφειλέτης, ἢ καθ' ἣν ἔκλεισε τὸ κατάστημά του, ἢ καθ' ἣν ἔγεινε κατ' αὐτοῦ οἱονδήποτε

ἔγγραφον ἀποδεικνῦον ἄρνησιν πληρωμῆς, οἷον διαμαρτυρικὸν, ἐπιταγὴ, ἀγωγὴ κλπ. διορίζει πράκτορας καὶ εἰσηγητὴν ἐπὶ τῆς πτωχεύσεως, διατάσσει τὴν σφράγισιν τῶν ἀποθηκῶν, τοῦ γραφείου, τῶν κιβωτίων, τῶν χαρτοφυλακίων, τῶν βιβλίων, τῶν καταστίχων, τῶν ἐγγράφων, τῶν κινητῶν καὶ τῶν ἐπίπλων τοῦ πτωχεύσαντος, δηλ. οὐ μόνον τοῦ ἐμπορικοῦ καταστήματος ἀλλὰ καὶ τῆς οἰκίας αὐτοῦ·—ἐὰν δὲ οἱ πτωχεύσαντες ἦναι ὁμόῤῥυθμοι συνεταῖροι (ἐν οἷς καὶ τὰ ὁμόῤῥυθμα μέλη τῶν ἑτεροῤῥύθμων) ἡ σφράγισις γίνεται ἐπίσης καὶ εἰς τὸ κατάστημα καὶ εἰς τὰς ἰδιαιτέρας κατοικίας αὐτῶν (κατὰ τὸ νέον Νομοσχέδιον ἐξαιροῦνται τῆς σφραγίσεως τὰ ὀθόνια ἔπιπλα καὶ ἄλλα ἀναγκαῖα τῆς οἰκογενείας τοῦ πτωχεύσαντος, ἅπερ ἀπογράφονται)·—διατάσσεται νὰ βληθῇ ὁ πτωχεύσας εἰς τὰς διὰ χρέη φυλακὰς ἢ νὰ φυλάσσηται παρ' ἀστυνομικοῦ ἢ δικαστικοῦ κλητῆρος ἢ χωροφύλακος (ἂν ἦναι ἀσθενὴς ἢ φιλάσθενος).

Ἡ αἴτησις τῶν δανειστῶν περὶ πτωχεύσεως δὲν κοινοποιεῖται εἰς τὸν πτωχεύσαντα, ὅθεν τὸ Δικαστήριον τῶν Ἐμποροδικῶν πρέπει νὰ βασανίσῃ τὴν αἴτησιν καὶ τὰ δικαιολογητικὰ ἔγγραφα καὶ ἂν πεισθῇ περὶ τῆς παύσεως τῶν πληρωμῶν καὶ περὶ τῆς ἐμπορικῆς ἰδιότητος τοῦ χρεώστου, τότε ν' ἀπαγγείλῃ τὴν πτώχευσιν, ἄλλως πρέπει νὰ διατάξῃ κρείττονας ἀποδείξεις καὶ τὴν πρόσκλησιν τοῦ καθ' οὗ ἡ αἴτησις.

Ὁσάκις ζητῆται παρὰ τοῦ ἰδίου χρεώστου ἡ πτώχευσίς του, τὸ Δικαστήριον δὲν εἶναι ὑποχρεωμένον νὰ πιστεύσῃ τὰ ἐν τῇ αἰτήσει ἀναφερόμενα, ὅταν δὲν ἀποδεικνύωνται νομίμως καὶ πρέπει νὰ διατάττῃ ἀπόδειξιν καὶ περὶ τῆς ἰδιότητος τοῦ αἰτοῦντος ὡς ἐμπόρου καὶ περὶ παύσεως τῶν πληρωμῶν του, λέγομεν δὲ ταῦτα διότι κακή τις συνήθεια ἐπενοήθη ἐν Ἑλλάδι καθ' ἣν καὶ αὐτοὶ οἱ μὴ ἔμποροι, θέλοντες ν' ἀποφύγωσι τὴν προσωπικὴν κράτησίν των καὶ τὴν κατάσχεσιν τῆς περιουσίας των, ζητοῦσι τὴν πτώχευσίν των καὶ λαμβάνοντες ἀπόφασιν περὶ τούτου ἐμποδίζουσι δι' αὐτῆς πᾶσαν ἐκτέλεσιν τῶν δανειστῶν των·—τὸ τοιοῦτον τέχνασμα πρέπει νὰ κτυπηθῇ, ἄλλως οἱ δυστυχεῖς δανεισταὶ περιπαίζονται παρὰ τῶν δυστρόπων ὀφειλετῶν.

Πᾶσα παρατήρησις ὅτι τὸ Ἐποροδικεῖον ὀφείλει δηλώσεως γενομένης νὰ διατάξῃ τὴν πτώχευσιν τοῦ αἰτοῦντος, δὲν εἶναι ὀρθὴ, διότι πρὸ πάντων τὸ Ἐμποροδικεῖον ἀγνοεῖ ἂν ὁ αἰτῶν ἦναι ἔμπορος καὶ ἂν ἀληθῶς ἔπαυσε τὰς πληρωμάς του, ὅθεν χάριν τῆς ἁρμοδιότητός του καὶ τῆς πεποιθήσεώς του δύναται καὶ ὀφείλει νὰ διατάξῃ ἀπόδειξιν καὶ συνάμα τὴν πρόσκλησιν τῶν δανειστῶν τοῦ αἰτοῦντος (ἄρθρ. 172 κλπ. Πολ. Δικονομίας).

Κατὰ τὸ νέον Νομοσχέδιον δὲν διορίζονται πράκτορες ἀλλὰ προσωρινοὶ σύνδικοι, προσδιορίζεται δὲ διὰ τῆς ἀποφάσεως προθεσμία τις ἐντὸς 20 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως αὐτῆς πρὸς ἐμφάνισιν τῶν δανειστῶν καὶ ἐκλογὴν ὁριστικῶν συνδίκων (ἀλλ' ἡ προθεσμία αὕτη εἶναι μικρὰ διὰ τοὺς ἐν ἐπαρχίαις καὶ ἐν ἀλλοδαπῇ δανειστὰς καὶ μάλιστα ἄνευ προσκλήσεως αὐτῶν)· δὲν ὁρίζεται ἡμέρα ἐνάρξεως πτωχεύσεως, ἀλλὰ δύναται νὰ ὁρισθῇ κατόπιν καὶ ὅτι διὰ τῆς περὶ πτωχεύσεως ἀποφάσεως ἢ καὶ διὰ νέας, δύναται νὰ διαταχθῇ ἡ προσωπικὴ κράτησις ἢ ἡ φύλαξις τοῦ πτωχεύσαντος καὶ νὰ ἐκτελεσθῇ ἐπιμελείᾳ τῶν προσωρινῶν συνδίκων ἢ τοῦ Εἰσαγγελέως.

Κατὰ τὸν 'Εμπ. Νόμον συνέπεια τῆς πτωχεύσεως εἶναι ὅτι ὁ πτωχεύσας ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς πτωχεύσεώς του ἀπαλλοτριοῦται αὐτοδικαίως τῆς διοικήσεως ὅλων τῶν πραγμάτων του [ἄρθρ. 442] (κατὰ δὲ τὸ Νομοσχέδιον ἀπαλλοτριοῦται καὶ τῆς κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς πτωχεύσεως ἀποκτωμένης καὶ δὲν δύναται ν' ἀναλάβῃ ἐμπορικὸν ἐπάγγελμα πρὶν συμβιβασθῇ ἢ ἀποκατασταθῇ καὶ ἐγγράφεται διὰ παντὸς εἰς πίνακα πτωχεύσεων ὅστις τοιχοκολλᾶται εἰς τὸ 'Εμποροδικεῖον καὶ εἰς τὸ χρηματιστήριον.

'Η κατὰ τὸν 'Εμπ. Νόμον ἀπαλλοτρίωσις ἀποβλέπει προφανῶς τὴν κεκτημένην μέχρι τῆς στιγμῆς τῆς πτωχεύσεως περιουσίαν τοῦ πτωχεύσαντος, ἥτις μεταβαίνει εἰς τὴν ὁμάδα τῶν δανειστῶν αὐτοῦ, ἑπομένως ὁ πτωχεύσας ἀποστερούμενος διὰ τῆς πτωχεύσεως πάσης τῆς κεκτημένης ἤδη περιουσίας του, δὲν δεσμεύεται νὰ καταγίνῃ εἰς νέον ἐμπόριον ἢ εἰς ἄλλας συναλλαγὰς καὶ συμβάσεις μετὰ τρίτων, ἀρκεῖ νὰ εὕρῃ τὰ πρὸς τοῦτο μέσα καὶ τὴν ἐμπιστοσύνην τῶν τρίτων·—ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, δύναται νὰ διαθέσῃ ἐλευθέρως τὴν νέαν περιουσίαν του.

'Ο Κ. 'Ράλλης ἐν § 833 παραδέχεται ὅτι ὁ πτωχεύσας δὲν ἐμποδίζεται μετὰ τὴν πτώχευσιν νὰ ἐπιδοθῇ εἰς νέον ἐμπόριον καὶ νέας συναλλαγὰς ἀλλὰ παραδόξως φρονεῖ ἐν § 834 ὅτι πᾶσα μεταγενεστέρως ἀποκτωμένη περιουσία τοῦ πτωχεύσαντος εἶναι ὑπέγγυος, οὕτως εἰπεῖν, ὑπὲρ μόνων τῶν δανειστῶν τῆς πτωχεύσεως, πρὸς τὸ συμφέρον τῶν ὁποίων συναλλάσσεται καὶ ὅτι οἱ νέοι μετὰ τὴν πτώχευσιν ἀναδειχθέντες δανεισταὶ αὐτοῦ, δὲν ἀποκτῶσι δικαίωμα ἐπὶ τῆς νέας περιουσίας αὐτοῦ· ἀποκρούει δὲ τὴν γνώμην τινῶν Συγγραφέων (Dalloz faillites σελ. 60) φρονούντων ὅτι οἱ νέοι δανεισταὶ ἔχουσιν ἴσα τοῖς παλαιοῖς δικαιώματα.

'Η γνώμη τοῦ Κ. 'Ράλλη ἀντιβαίνει προδήλως εἰς τὸ γράμμα καὶ τὸν σκοπὸν τοῦ ἄρθρ. 442 ὅπερ ὑποθέτει πτωχεύσαντα καὶ περιουσίαν πτωχεύσεως·—ἄρα δὲν ἐπεκτείνεται εἰς τὰς μετέπειτα ἐπιχειρήσεις

τοῦ πτωχεύσαντος, διότι ὡς πρὸς ἐκείνας ὁ πτωχεύσας δὲν λέγεται πτωχεύσας ἀλλὰ νέος ἔμπορος, νέος ἐπιχειρηματίας, καὶ ἀφοῦ ἐπιτρέπεται εἰς αὐτὸν νέον στάδιον ἐνεογείας, ἐννοεῖται, ὅτι τὸ στάδιον τοῦτο δὲν εἶναι μόνον ἐνεργητικὸν ἀλλὰ καὶ παθητικόν, διότι πῶς δύναταί τις ἰσχυρῶς ν' ἀποκτᾷ δικαιώματα καὶ ἀνισχύρως ν' ἀναλαμβάνῃ ὑποχρεώσεις! ἂν ἀπαλλάξωμεν τὸν τοιοῦτον ἐκ τῶν ὑποχρεώσεων πρὸς ἐκείνους μεθ' ὧν συμβάλλεται, τὸν καθιστῶμεν ἐπικίνδυνον εἰς τὴν κοινωνίαν, διότι τῷ δίδομεν δικαίωμα ὥστε ὅσα συνάζει καὶ ὅσα ἀποκτᾷ νὰ ἔχωσι καλῶς, ὅσα δὲ δίδει ἢ διατίθησιν ἢ ὀφείλει νὰ δώσῃ, νὰ ἦναι ἀνακλητέα ὑπὸ τρίτων.

Ἡ πτώχευσις εἶναι ἓν ἀναγκαστικὸν συνάλλαγμα κατὰ τὸ ὁποῖον ὁ πτωχεύσας ἀπεκδύεται τῆς κεκτημένης περιουσίας του πρὸς ὄφελος τῶν κατὰ τὴν πτώχευσιν δανειστῶν αὐτοῦ·—ἡ περιουσία αὕτη εἴτε ὀλίγη, εἴτε πολλή, ἀνήκει εἰς τοὺς δανειστὰς μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι οὗτοι ἐὰν πληρωθῶσιν ἐξ αὐτῆς, ὀφείλουσι νὰ ἐπιστρέψωσι τὸ τυχὸν πλεονάζον εἰς τὸν πτωχεύσαντα, ἐὰν δὲ δὲν πληρωθῶσιν ἐξ αὐτῆς, τότε δύνανται νὰ καταδιώξωσι καὶ πᾶσαν νέαν περιουσίαν τοῦ πτωχεύσαντος, ἐκτὸς ἐὰν διὰ συμβιβασμοῦ ἐνήργησαν δωρεὰν τοῦ ὑπολοίπου πρὸς τὸν πτωχεύσαντα·—ὁ πτωχεύσας ἀπεκδυθεὶς τῆς περιουσίας του, ἀπεκδύεται τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον, ῥίπτεται εἰς τὴν κοινωνίαν ὡς νέος ἄνθρωπος καὶ προσπαθεῖ διὰ τοῦ νοός του, διὰ τῶν ἐργασιῶν του καὶ διὰ μικρῶν βοηθημάτων φίλων ἢ συγγενῶν νὰ συντηρήσῃ ἑαυτὸν καὶ τὴν οἰκογένειάν του (ἄλλως κινδυνεύει τὸ πᾶν) ὥςε ταῦτα πράττων δὲν προτίθεται νὰ δουλεύῃ διὰ τοὺς δανειστάς του (ὡς ἐσφαλμένως φρονεῖ ὁ Κ. Ῥάλλης), διότι ἄλλως ἤθελε προτιμήσει νὰ μένῃ εἰς τὰς φυλακὰς διατρεφόμενος παρ' αὐτῶν· ἐὰν δ' ἡ τύχη τὸν εὐνοήσῃ εἰς τὸ ν' ἀποκτήσῃ ἱκανὴν περιουσίαν, τότε βεβαίως ὠφελοῦνται ἐκ τῆς περιστάσεως ταύτης καὶ οἱ παλαιοὶ δανεισταί του, διότι μὴ δεχόμενοι συμβιβασμὸν μὲ συγκατάβασιν, ἐπιμένουσιν εἰς τὴν πληρωμὴν τῶν δανείων των.

Ἐν τούτοις οἱ κατὰ τὴν πτώχευσιν δανεισταὶ χαίροντες τὸ ἀποκλειστικὸν προνόμιον νὰ πληρωθῶσιν ἐκ τῆς περιουσίας τῆς πτωχεύσεως, δὲν χαίρουσι τοιοῦτον προνόμιον καὶ ἐπὶ τῆς μετέπειτα ἀποκτωμένης περιουσίας τοῦ ἅπαξ πτωχεύσαντος, δυναμένου τούτου νὰ διαθέσῃ αὐτὴν ἐλευθέρως, ἐνόσῳ δὲ δὲν διέθεσεν αὐτήν, τόσον οἱ πρῶτοι ὅσον καὶ οἱ δεύτεροι δανεισταὶ ἔχουσιν ἴσα δικαιώματα ἐπὶ τῆς νέας περιουσίας, μὲ μόνην τὴν διαφορὰν ὅτι οἱ πρῶτοι δανεισταὶ πρέπει νὰ ἐκπέσωσιν ἐκ τῆς ἀπαιτήσεώς των ὅ,τι ἐκ τῆς ὑπὸ πτώχευσιν περιουσίας ἐπληρώθησαν ἢ δύνανται νὰ πληρωθῶσιν, ἄλλως ἀδικοῦνται οἱ δεύτεροι δανεισταὶ πρὸς μεγίστην κερδοσκοπίαν τῶν πρώτων, οἵτι-

νες λαμβάνοντες ἐκ τῆς νέας περιουσίας ὅσην δυνηθῶσι, μένουσι κύριοι ὁλοκλήρου τῆς παλαιᾶς.

Ἑτέρα συνέπεια τῆς πτωχεύσεως εἶναι ὅτι ὅλα τὰ χρέη τοῦ πτωχεύσαντος πολιτικά τε καὶ ἐμπορικὰ καθίστανται ληξιπρόθεσμα, οἱ δὲ συνυπόχρεοι ἐκ γραμματίων ὑπόκεινται εἰς ἐγγύησιν ἄλλως εἰς πληρωμὴν (ἄρθρ. 448), ἐννοεῖται δ' ὅτι προκειμένης πληρωμῆς μὴ ληξιπροθέσμου δανείου ὡς προνομιούχου, ἢ διότι ὑπάρχουν χρήματα τῆς πτωχεύσεως πρὸς διανομὴν, κρατεῖται ὁ προεξοφλητικὸς τόκος κατὰ τὰς γενικὰς ἀρχὰς τοῦ Δικαίου (τοιοῦτόν τι διαλαμβάνει καὶ τὸ νέον νομοσχέδιον καὶ ἐπὶ τῶν μὴ τοκοφόρων δανείων καὶ προσέτι τὴν παῦσιν τῶν τόκων τῶν ἀπαιτήσεων τῶν ἐγχειρογράφων δανειστῶν, ὡς πρὸς τὴν ὁμάδα μόνον).

Ἑτέρα συνεπεία τῆς πτωχεύσεως εἶναι ὅτι κατὰ τὸ ἄρθρ. 443, τοῦ Ἐμπ. Νόμου κἀνεὶς δὲν δύναται ν' ἀποκτήσῃ προνόμιον ἢ ὑποθήκην ἐπὶ τῶν κτημάτων τοῦ πτωχεύσαντος κατὰ τὰς δέκα ἡμέρας τὰς πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς πτωχεύσεως· (τὸ νέον Νομοσχέδιον δὲν δίδει πάντοτε ἀναδρομικὴν δύναμιν εἰς τὴν πτώχευσιν, διότι ἀκυροῖ τὰς μετὰ τὴν ἀπόφασιν πληρωμὰς ἐπιχειρήσεις ἢ πράξεις τοῦ πτωχεύσαντος ὡς καὶ τὰς πρὸς αὐτὸν καταβολὰς καὶ κατ' ἐξαίρεσιν θεωρεῖ ἀκύρους τὰς ἑξῆς πράξεις ἐὰν ἐγένοντο ὑπὸ τοῦ ὀφειλέτου ἀπὸ τῆς ὑπὸ τοῦ Δικαστηρίου ὁρισθείσης ἐποχῆς παύσεως πληρωμῶν ἢ ἐντὸς δέκα ἡμερῶν πρὸ αὐτῆς· 1) πᾶσαν ἑτεροβαρῆ μεταβίβασιν κινητῆς καὶ ἀκινήτου περιουσίας τοῦ πτωχεύσαντος, ὡς καὶ πᾶσαν ἀμφοτεροβαρῆ πρᾶξιν ἢ σύμβασιν ἐὰν ἡ ἀξία τοῦ ὑπὸ τοῦ πτωχεύσαντος δοθέντος ὑπερβαίνῃ κατὰ πολὺ (πόσον;) τὴν τοῦ ληφθέντος· 2) πᾶσαν πληρωμὴν τοῖς μετρητοῖς ἢ δι' ἐκχωρήσεως, πωλήσεως, συμψηφισμοῦ ἢ ἄλλως πως ἐνεργουμένην ἕνεκα χρεῶν μὴ ληξιπροθέσμων, ὡς καὶ πᾶσαν πληρωμὴν ἕνεκα ληξιπροθέσμων χρεῶν γενομένην ἄλλως ἢ ἐπὶ μετρητοῖς ἢ δι' ἐμπορικῶν γραμματίων· 3) πᾶσαν ἐξ ἰδιωτικῆς θελήσεως ἢ δικαστικὴν ὑποθήκην, καθόσον ὁ πρὸς ἐγγραφὴν αὐτῶν τίτλος δὲν ἀπεκτήθη πρὸ τῆς διαληφθείσης ἐποχῆς, ὡς καὶ πᾶν δικαίωμα ἐνεχύρου ἐπὶ τῆς περιουσίας τοῦ ὀφειλέτου, πρὸς ἐξασφάλισιν προγενεστέρας ὀφειλῆς· 4) πᾶσαν προσημείωσιν στηριζομένην εἰς τὰ ἐν τῷ ἄρθρῳ 23, ἀριθ. 1 τοῦ περὶ ὑποθ. Νόμου διαλαμβανόμενα ἔγγραφα ἂν ταῦτα ἀπεκτήθησαν ἐντὸς τῆς ἄνω προθεσμίας· πᾶσα προσημείωσις στηριζομένη εἰς τοὺς ἐν τῷ αὐτῷ ἄρθρῳ ἀριθ. 2 καὶ 3 τίτλους, καθ' ὁποιονδήποτε καιρὸν καὶ ἂν ἔλαβον οὗτοι ὕπαρξιν, εἶναι ἄκυρος ἂν δὲν ἐγγραφῇ πρὸ τῆς προθεσμίας ταύτης· 5) πᾶσα ἄλλη πληρωμὴ χρεῶν ληξιπροθέσμων καὶ πᾶσα ἄλλη ἀμφοτεροβαρὴς πρᾶξις ἐνεργηθεῖσα ὑπὸ τοῦ χρεώστου μετὰ τὴν παῦσιν πληρωμῶν καὶ πρὸ τῆς

περὶ πτωχεύσεως ἀποφάσεως, δύναται ν' ἀκυρωθῇ ἐὰν οἱ πληρωθέντες ἢ οἱ συναλλαξάμενοι ἐνήργησαν ἐν γνώσει τῆς παύσεως τῶν πληρωμῶν· 6) οἱ ἐγκύρως ἀποκτηθέντες τίτλοι πρὸς ὑποθήκην δύνανται νὰ ἐγγραφῶσι μέχρι τῆς δημοσιεύσεως τῆς κηρυττούσης τὴν πτώχευσιν ἀποφάσεως (ἀσάφεια, αὐθαιρεσία, ἀντίφασις καὶ περιττολογία παρατηρεῖται εἰς τὸ νομοσχέδιον τοῦτο καὶ μάλιστα ὡς πρὸς τὴν εἰς εἶδος πληρωμὴν ἥτις κατ' οὐδὲν διαφέρει τοῖς ἐπὶ μετρητοῖς).

Ἡ ἄνω ῥηθεῖσα διάταξις τοῦ ἄρθρ. 443, ἐννοεῖ ἡμέραν πτωχεύσεως οὐχὶ ἐκείνην κατὰ τὴν ὁποίαν δημοσιεύεται ἡ περὶ πτωχεύσεως ἀπόφασις, ἀλλ' ἐκείνην τὴν ὁποίαν ἡ τοιαύτη ἀπόφασις προσδιορίζει ὡς ἐποχὴν ἐνάρξεως τῆς πτωχεύσεως.

Ἐν τούτοις τὸ ἄρθρ. 66 τοῦ μεταγενεστέρου περὶ ὑποθηκῶν Νόμου ἀποφαίνεται ὅτι ἡ ἐγγραφὴ τῆς ὑποθήκης δὲν ἔχει ἰσχὺν ἂν ὁ τίτλος δυνάμει τοῦ ὁποίου αἰτῆται, ἀπεκτήθη ἐντὸς δέκα ἡμερῶν ἀπὸ τῆς δηλώσεως τῆς χρεωκοπίας τοῦ χρεώστου, ἄρα κατὰ τὸν μεταγενέστερον τοῦτον Νόμον ἡ ἐντὸς τῶν δέκα ἡμερῶν ἐγγραφομένη ὑποθήκη εἶναι ἰσχυρὰ, ἂν ὁ πρὸς ἀπόκτησιν αὐτῆς τίτλος ἀπεκτήθη πρὸ τῆς προθεσμίας ταύτης· (ἴδε Καλλιγᾶ τόμ. 2. § 555 καὶ ἑπ. καὶ Ῥάλλη §§ 855, 856), ἡ προθεσμία τῶν 10 ἡμερῶν ἐν τῇ περιπτώσει τοιαύτης ἐγγραφῆς ὑποθήκης μετρᾶται ἀναδρομικῶς ἀπὸ τῆς δηλοποιήσεως τοῦ πτωχεύσαντος, ἢ ἐν ἐλλείψει τοιαύτης, ἀπὸ τῆς ἡμέρας καθ' ἣν ἐδόθη εἰς τὸ Δικαστήριον ἡ περὶ πτωχεύσεως αἴτησις ἥτις ἀποτελεῖ κἄτι πλέον τῆς ἁπλῆς δηλοποιήσεως. Ἀλλ' ὁ Ἄρειος Πάγος διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 302 τοῦ 1860 ἀποφάσεώς του καὶ ἄλλων ἑπομένων παρεδέχθη παραδόξως ὅτι τὸ ἄρθρ. 66 ὑποθ. ἐννοεῖ δηλοποίησιν τὴν εἰς τὸ κοινὸν φανέρωσιν τῆς πτωχεύσεως δηλ. τὴν ὑπὸ τοῦ ἄρθρ. 441 ὁριζομένην ὡς ἐποχὴν ἐνάρξεως αὐτῆς.

Ἑτέρα συνέπεια τῆς πτωχεύσεως εἶναι ὅτι αἱ περὶ ἀπαλλοτριώσεως ἀκινήτων κτημάτων ἑτεροβαρεῖς πράξεις (ἤτοι δωρεαὶ κλπ.), αἱ γενόμεναι παρὰ τοῦ πτωχεύσαντος κατὰ τὰς 10 ἡμέρας τὰς πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς πτωχεύσεως εἶναι ἄκυροι, ὅλαι δὲ αἱ περὶ ἀπαλλοτριώσεως ἀμφοτεροβαρεῖς πράξεις (οἷον ἀγοραπωλησίαι, ἀνταλλαγαὶ κλπ.) δύνανται ν' ἀκυρωθοῦν κατ' αἴτησιν τῶν δανειστῶν, ἐὰν τὸ Δικαστήριον πεισθῇ ὅτι φέρουν χαρακτῆρα δόλου (ἄρθρ. 444).

Σημειωτέον ἐνταῦθα ὅτι ἂν πρὸ τῆς πτωχεύσεως ἢ μετ' αὐτὴν συμβῇ ν' ἀποθάνῃ συγγενής τις τοῦ ἐμπόρου καὶ νὰ καταστήσῃ τοῦτον ἐκ διαθήκης ἢ ἐξ ἀδιαθέτου κληρονόμον, κληροδόχον κλπ. ὁ ἔμπορος παραιτούμενος τῆς τοιαύτης κληρονομίας, κληροδοσίας (ἢ δωρεᾶς) ὅπως μὴ περιέλθῃ εἰς ἑαυτὸν καὶ εἰς τοὺς δανειστάς του ἡ περιουσία αὕτη, ὅσον σημαντικὴ καὶ ἂν ἦναι, δὲν πράττει καταδολίευσιν καὶ

συνεργοὶ χρεωκοπίας, ἐὰν κατὰ τὴν ἐξέτασίν των ἐπιμείνωσιν εἰς τὰς πράξεις ταύτας.

18) Εἰς τὴν διανομὴν τῶν ἐκ τῆς πωλήσεως τῶν ἀκινήτων κτημάτων, προερχομένων χρημάτων, προτιμῶνται οἱ ἐνυπόθηκοι δανεισταὶ κατὰ τὴν σειρὰν τῆς ἐγγραφῆς των καὶ μόνον ἐπὶ τῶν κεφαλαίων, ἐπίσης καὶ οἱ ἐνεχυριοῦχοι διὰ τὸ κεφάλαιον τοῦ δανείου των ἐκ τῶν χρημάτων τῆς πωλήσεως τῶν ἐνεχύρων, ὡς πρὸς δὲ τὰ ἐκ τῆς ἄλλης περιουσίας τοῦ πτωχεύσαντος προερχόμενα χρήματα, προτιμῶνται οἱ ἐνοικιασταὶ καὶ οἱ ὑπηρέται ὡς πρὸς τὸ ἐνοίκιον καὶ τοὺς μισθοὺς τοῦ ἔτους ἐκείνου ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἐκηρύχθη ἡ πτώχευσις.

19) Ὁ ἀθωωθεὶς ἐκ τῆς ἐπὶ χρεωκοπίᾳ κατηγορίας δύναται ν' ἀρχίσῃ ἐκ νέου τὸ ἐμπόριον, ὁ δὲ κηρυχθεὶς δόλιος χρεωκόπος, μόνον μετὰ πέντε ἔτη ἀπὸ τῆς ἐκτελέσεως τῆς ποινῆς του καὶ ἐπὶ ἀξιοχρέῳ ἐγγυήσει ὁριστέᾳ ὑπὸ τοῦ Ἐμποροδικείου, ἄλλως δὲν εἶναι δεκτὸς ὡς ἐνάγων ἐνώπιον Δικαστηρίων οὔτε ἐκ ἰδίῳ ὀνόματι, οὔτε δι' ἐκχωρήσεως, διὰ πᾶσαν κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ἐμπορικὴν ἀπαίτησίν του.

20) Ὁ ἁπλοῦς χρεωκόπος (κατὰ τὰ ἐν τοῖς ἄρθρ. 586 καὶ 587, τοῦ Ἐμπ. Νόμου), καταδικάζεται εἰς ἑνὸς ἔτους φυλάκισιν καὶ κηρύττεται ἀνίκανος τοῦ ἐμπορεύεσθαι, ἐπὶ τρία ἔτη ἀπὸ τῆς ἀπολύσεώς του, ὑπὸ τὴν ἀνωτέρω πρόσθετον ποινήν.

21) Ἐὰν ἐκ τῆς πωλήσεως τῆς μὴ ἀποκρυβείσης περιουσίας τοῦ πτωχεύσαντος πληρωθῶσιν ὅλοι οἱ δανεισταί του, ἡ πτώχευσις ἀνακαλεῖται καὶ παύει πᾶσα ποινικὴ καταδίωξις.

22) Τὰ περισσεύοντα χρήματα μετὰ τὴν ὁλοσχερῆ πληρωμὴν τῶν δανειστῶν, ἀποδίδονται εἰς τὸν πτωχεύσαντα.

23) Διαρκούσης τῆς πτωχεύσεως, διορίζονται ὑπὸ τοῦ εἰσηγητοῦ διὰ κλήρου εἷς ἢ δύο ἐκ τῶν δανειστῶν, ὡς σύνδικοι, οἵτινες ἀντιπροσωπεύουσιν ὅλα τὰ δικαιώματα καὶ τὰς ὑποχρεώσεις τοῦ πτωχεύσαντος δικαστικῶς καὶ ἐξωδίκως, ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν καὶ ἐποπτείαν τοῦ εἰσηγητοῦ.

Πᾶς τοιοῦτος Νόμος δὲν εἶναι δρακόντιος καὶ θὰ ὠφελήσῃ μεγάλως τὴν κοινωνίαν· 1) διότι πτώχευσις μὴ προερχομένη ἐκ δυστυχημάτων εἶναι δολία, ἐκτὸς ἐὰν ὁ ἔμπορος ἐπώλει εἰς εὐθυνὰς τιμὰς καὶ ἐντεῦθεν ἐζημιώθη, ὅτε ἡ τοιαύτη ἀσύνετος διαγωγή του θεωρεῖται δολία (διότι ἔπρεπε νὰ σκεφθῇ τὰ ἐπακόλουθα καὶ νὰ μὴ θυσιάσῃ ξένην περιουσίαν — 2) διότι μὴ ἐπιτρεπομένου συμβιβασμοῦ μετὰ τὴν ἀπόφασιν τῆς πτωχεύσεως καὶ διατασσομένης τῆς ἐκποιήσεως πάσης τῆς περιουσίας τοῦ πτωχεύσαντος ὡς καὶ τῆς ἐξαλείψεως τῶν ὑποθη-

κῶν καὶ τῆς ἄρσεως τῶν ἐνεχύρων τῶν στενῶν συγγενῶν του, οὐδεὶς ἔμπορος θὰ τολμήσῃ νὰ κάμῃ παῦσιν πληρωμῶν, διότι θὰ μείνῃ γυμνὸς καὶ ὑπὸ ποινικὴν καταδίωξιν καὶ δὲν ἔχει νὰ ἐλπίσῃ κάμμίαν εὐεργεσίαν. 3) διότι ἐκτὸς τῶν οἰκοδεσποτῶν καὶ ὑπηρετῶν, ὅλοι οἱ ἐγχειρόγραφοι δανεισταὶ τίθενται εἰς ἴσαν μοίραν καὶ θεωροῦνται ἐξωφλημένοι διὰ τῆς διανομῆς τῶν τῆς πτωχεύσεως χρημάτων, καὶ οὕτω πως περαιοῦται συντόμως ἡ διαδικασία, ἄνευ δωροδοκιῶν καὶ ἄλλων καταχρήσεων.

Ἐπὶ τῇ βάσει τοιούτου Νόμου δὲν θὰ τολμήσωσι νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὸ Ἐμπόριον ἄνθρωποι ἀναξιόχρεοι καὶ κακῆς πίστεως, ἀλλὰ θ' ἀποδοθῶσιν εἰς τὸ ἐμπόριον οἱ ἀξιόχρεοι καὶ τίμιοι, θὰ περιορίσωσι τὰς ἐνεργείας των εἰς τὰ εἴδη τῆς καταναλώσεως καὶ εἰς ὀλίγα τῆς πολυτελείας, δὲν θὰ ἔχωσιν ἀνάγκην πιστώσεων καὶ ὑπογραφῶν, θ' ἀναγκάσωσι τὰς τραπέζας καὶ τοὺς τοκογλύφους νὰ ἐλαττώσωσι τοὺς τόκους καὶ νὰ δανείζωσι τοὺς γεωργοὺς καὶ τοὺς κτηματίας ἐπὶ μετρίῳ τόκῳ καὶ οὕτω πως θὰ προξενήσωσι μεγάλην ἐκδούλευσιν εἰς τὴν κοινωνίαν· (ἴδε καὶ σελ. 194 καὶ 195, τῆς Δικαστικῆς Πρακτικῆς ἐπὶ τοῦ Ποιν. Νόμου ὡς πρὸς τὴν προσοχὴν τῶν ἀρχῶν ἐπὶ τῶν ἐμπόρων καὶ ἐπιτηδευματιῶν).

Τοιοῦτοι ἔμποροι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ πτωχεύσωσι, διότι θὰ ἔχωσι βέβαια καὶ θετικὰ κέρδη, δι' ὧν θὰ συντρέχωσι τὴν γεωργίαν καὶ τὴν βιομηχανίαν καὶ θὰ συντρέχωνται παρ' αὐτῶν, καὶ οὕτω πως δι' ἑνὸς τοιούτου περὶ πτωχεύσεως αὐστηροῦ Νόμου δύναται νὰ ἐπέλθῃ μεγάλη βελτίωσις εἰς τὸ ἔθνος, ἐνῷ ὅπως μέχρι τοῦδε βαδίζει τὸ ἐμπόριον διὰ πιστώσεων καὶ ὑπογραφῶν, δι' ὑπερτιμήσεων καὶ πολυτελειῶν, διὰ νοθεύσεων τῶν εἰδῶν, διὰ καταχρήσεων περὶ τὰ μέτρα καὶ σταθμά, διὰ τόκων καὶ ἐπιτοκίων, δι' ἀδρῶν δαπανῶν καὶ διὰ πλῆθος ἐμπόρων καὶ μεταπρατῶν, συντελεῖ εἰς τὴν καταστροφήν του καὶ εἰς τὴν λῃστείαν τῆς κοινωνίας.

Ἐνόσῳ νέος περὶ πτωχεύσεως Νόμος δὲν ἐψηφίσθη περιοριζόμεθα ἐπὶ τῶν ἄρθρων τοῦ Ἐμπορικοῦ Νόμου.

Ἄρθρον 437.

Πᾶς ἔμπορος ὅστις παύει τὰς πληρωμάς του θεωρεῖται ὡς πτωχεύσας· παῦσις πληρωμῶν δὲν λέγεται ἡ προσωρινὴ δυσχέρεια εἰς τὴν ὁποίαν εὑρέθη ὁ ἄλλως τε πρόθυμος ἔμπορος, ἕνεκα ἐκτάκτου περιστάσεως, ὡς ὅταν καθυστερήσῃ ταχυδρομεῖον ἐξ οὗ περιμένει χρηματικὰ ποσὰ ἢ παρεκτικὰ χρημάτων ἔγγραφα, ἢ ἐβράδυνεν ἀτμόπλοιον ἢ πλοῖον φέρον γροῦπον χρημάτων, ἢ ὀφειλέται αὐτοῦ δὲν ἔσπευσαν νὰ κάμωσιν ἐμβάσματα, ἢ καθ' ὁδὸν ὑπὸ λῃστῶν συνελήφθησαν, δηλ.

ἐκ γεγονότων τὰ ὁποῖα δὲν ἠδύνατο νὰ προΐδῃ ὁ ἔμπορος διὰ νὰ προϋπαντήσῃ ἄλλως τὰς πληρωμάς του.

Ὁ τοιοῦτος ἔμπορος πληρώνων μεταγενεστέρως ἐνδεικνύει ὅτι δὲν ἔπαυσε τὰς πληρωμάς του.

Πληρωμὰς ἐννοεῖ ὁ Νόμος τὰς ὑποχρεώσεις ἐκείνας ὡς ὤφειλε νὰ πληρώσῃ ἀπαραιτήτως ὁ ἔμπορος δηλ. τὰς στηριζομένας εἰς καθαρὸν καὶ ἀδιαφιλονείκητον χρέος του, εἶναι δὲ ἀδιάφορον ἐὰν προέρχωνται ἐξ ἐγγυήσεως, ἀποδοχῆς κλπ. ἢ ἂν ὦσι καὶ ἄλλοι συνυπόχρεοι, διότι τὸ καθ' ἑαυτὸν ὀφείλει νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν ὁποίαν ἀνέλαβεν ὑποχρέωσιν.

Εἶναι ἀδιάφορον ἐὰν ὁ μὴ πληρώσας ἔμπορος προτείνῃ πρὸς δικαιολόγησιν τῆς μὴ πληρωμῆς, λόγους οἵτινες δὲν ἔχουσι νομικὴν ὑπόστασιν, ἢ καὶ ἂν ἔχωσι δὲν ἀναβάλλουσι τὴν πληρωμὴν (ἄρθρ. 729, 733, τῆς Πολ. Δικονομίας 153 καὶ 384, τοῦ Ἐμπ. Νόμου), ἀπόκειται δὲ εἰς τὸ ἁρμόδιον Ἐμποροδικεῖον νὰ ἐκτιμήσῃ τὰς περιστάσεις.

Εἶν' ἐπίσης ἀδιάφορον ἐὰν ὁ καθυστερήσας πληρωμήν τινα ἔμπορος ἐνεργῇ ἄλλας πληρωμὰς εἴτε μικροτέρας, εἴτε μεγαλητέρας, διότι ὁ κατὰ χρονολογικὴν τάξιν δικαιούμενος νὰ πληρωθῇ, ἔπρεπε κατὰ πρῶτον λόγον νὰ γίνῃ κάτοχος τῶν ἐν τῷ ταμείῳ τοῦ ἐμπόρου εὑρισκομένων χρημάτων, ἄλλως τὰ δι' αὐτὸν προωρισμένα χρήματα δίδονται εἰς ἄλλους.

Ἡ παρά τινος ἐμπόρου ἀποποίησις μιᾶς καὶ μόνης πληρωμῆς, ἥτις ἀναλόγως τῆς ἐμπορικῆς κυκλοφορίας του εἶναι οὐσιώδης, ἐπιφέρει τὴν πτώχευσιν αὐτοῦ, διότι ὁ Νόμος δὲν ἀπέβλεψεν εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν πληρωμῶν, ἀλλ' εἰς τὴν ποσότητα αὐτῶν.

Ἡ περίστασις ὅτι ὁ ἔμπορος ἔχει ἱκανὰς πραγματείας, πιστώσεις, κτηματικὴν περιουσίαν κλπ. δὲν δύναται ν' ἀναχαιτίσῃ τὴν ἐκ τῆς ἀποποιήσεως τῶν πληρωμῶν αὐτοῦ ἐπερχομένην πτώχευσιν.

(ΣΗΜ. Διὰ τοῦ νέου νομοσχεδίου προβλέπεται ὅτι καὶ ὁ μετὰ παῦσιν πληρωμῶν παραιτηθεὶς τοῦ ἐμπορίου, ὡς καὶ ὁ ἀποβιώσας κηρύττεται εἰς πτώχευσιν, ἀλλὰ τοῦτο ἐγίνετο καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ Ἐμπ. Νόμου).

Ἄρθρ. 438—439.

Ὁ πτωχεύσας ἔμπορος ὅστις ἤθελεν εὑρεθῇ εἰς μίαν τῶν περιπτώσεων ἀσυγγνώστου ἐλλείψεως ἢ δόλου, τῶν εἰς τὸν Ἐμπ. Νόμον περιεχομένων εἶναι χρεωκόπος·—ἡ χρεωκοπία εἶναι δύο εἰδῶν, ἁπλῆ καὶ δολία, κρίνεται δὲ ἡ μὲν ἁπλῆ ἀπὸ τοὺς πλημμελειοδίκας, ἡ δὲ δολία ἀπὸ τοὺς κακουργιοδίκας.

Ἄρθρ. 440—461.

Ὁ παύσας τὰς πληρωμάς του ἔμπορος, ὀφείλει ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν νὰ

κάμη την δήλωσίν του εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ Ἐμποροδικείου, ἐὰν δ' ἡ πτώχευσις συνέβη εἰς ὁμόρρυθμον ἑταιρίαν, ἡ κοινοποίησις πρέπει νὰ περιέχῃ τὰ ὀνόματα καὶ τὰς κατοικίας ἑκάστου τῶν ἀλληλεγγύως συνεταίρων.

ΣΗΜ. Κατὰ τὸ νέον Νομοσχέδιον ἀπαιτεῖται ὥστε ὁμοῦ μὲ τὴν διάλυσιν νὰ δοθῇ καὶ ὁ ἰσολογισμὸς καὶ πρὸς ἔτι ἐπὶ ἑτερορρύθμου ἑταιρίας νὰ σημειῶνται τὰ ὀνόματα τῶν ἀλληλεγγύως ὑποχρέων, (ἀλλ' ἡ τοιαύτη πρόνοια εἶναι ματαία, διότι τὰ τοιαῦτα μέλη θεωροῦνται ὁμόρρυθμα), ἐπὶ δὲ πτωχεύσεως ἀνωνύμου ἑταιρίας ἡ διαδικασία ἀπευθύνεται κατὰ τῶν διαχειριστῶν αὐτῆς, χωρὶς οὗτοι νὰ τελῶσι προσωπικῶς ἐν πτωχεύσει (προτιμώτερον ἦτο νὰ διωρίζοντο ἄλλοι ὡς ἐκκαθαρισταὶ διὰ νὰ παύωσιν οἱ μισθοί, τὰ ἔξοδα καὶ αἱ καταχρήσεις τῶν διευθυντῶν).

Ἡ δηλοποίησις ἢ κοινοποίησις αὕτη δύναται νὰ γίνῃ· 1) δι' ἐκθέσεως τοῦ Γραμματέως τῶν Ἐμποροδικῶν ὡς ἑξῆς· «Ἐν..... τὴν τοῦ μηνὸς...... ἔτους........ ἡμέραν...... ὥραν...... ἐνεφανίσθη ἐν τῷ Δικαστικῷ καταστήματι τῶν ἐνταῦθα ἐμποροδικῶν, ἐνώπιον ἐμοῦ τοῦ Γραμματέως.... ὁ..... ἔμπορος κάτοικος..... καὶ ἐδήλωσεν ὅτι εὑρεθεὶς εἰς δυσχερεῖς περιστάσεις ἔπαυσε τὰς πληρωμάς του ἀπὸ τῆς.... καὶ εἰς βεβαίωσιν συνετάχθη ἡ παροῦσα ἥτις ἀναγνωσθεῖσα ὑπογράφεται παρ' ἐμοῦ καὶ τοῦ δηλώσαντος — (ὑπογραφαί)· 2) δι' ἐγγράφου τοῦ Ἐμπόρου καταχωρουμένου εἰς τὸ Βιβλίον τῶν εἰσερχομένων τοῦ Ἐμποροδικείου ὡς ἑξῆς· «Δηλοποίησις τοῦ.... ἐμπόρου κατοίκου..... Πρὸς τὸ ἐν.... Ἐμποροδικεῖον — εὑρεθεὶς εἰς δυσχερεῖς περιστάσεις ἠναγκάσθην νὰ παύσω τὰς πληρωμάς μου ἀπὸ τῆς.... τρέχοντος μηνός, δηλοποιῶ δὲ τοῦτο διὰ τὰ περαιτέρω. Ἐν..... τὴν..... (ὑπογραφή).

Εἰς ἀμφοτέρας τὰς περιστάσεις ταύτας ὁ Γραμματεὺς ὀφείλει νὰ κάμῃ γνωστὴν τὴν δηλοποίησιν εἰς τὸν πρόεδρον τῶν Ἐμποροδικῶν ὅστις συγκαλεῖ τὸ Δικαστήριον, ὅπερ κηρύττει τὸν ἔμπορον εἰς κατάστασιν πτωχεύσεως.

Ἀλλὰ καὶ ἐν ἐλλείψει τοιαύτης δηλοποιήσεως, ὅταν τὸ Ἐμποροδικεῖον πληροφορηθῇ ἐκ τῆς κοινῆς φήμης περὶ τῆς παύσεως πληρωμῶν ἐμπόρου τινός, συνέρχεται καὶ ἐκδίδει ἀπόφασιν περὶ πτωχεύσεως αὐτοῦ.

Ἐκτὸς τούτου δύναται καὶ ὁ ἴδιος ἔμπορος, ἢ πᾶς δανειστὴς αὐτοῦ νὰ ζητήσῃ τὴν πτώχευσίν του.

1) Ὑπόδειγμα αἰτήσεως τοῦ ἰδίου Ἐμπόρου.

Ἀναφορὰ...... ἐμπόρου κατοίκου.....

Περὶ πτωχεύσεως.

Πρὸς τὸ ἐν . . . . . Ἐμποροδικεῖον.

Ὁ ἀναφερόμενος μετερχόμενος πρὸ . . . . . ἐτῶν τὸν ἔμπορον ἐν τῇ πόλει . . . . . εὑρέθην εἰς τὴν δυσάρεστον θέσιν νὰ παύσω τὰς πληρωμάς μου ἀπὸ τῆς . . . . . ἕνεκα δυστυχημάτων ἢ ζημιῶν ἀνεξαρτήτων τῆς θελήσεώς μου.

Ὑποβάλλων ἐσωκλείστως ἰσολογισμὸν τοῦ ἐνεργητικοῦ καὶ παθητικοῦ ὡς καὶ κατάλογον τῶν δανειστῶν μου, παρατηρῶ ὅτι τὸ μὲν ἐνεργητικὸν συνίσταται ἐκ δραχ. . . . τὸ δὲ παθητικὸν ἐκ δραχ. . . .

Ἐξαιτοῦμαι κατὰ συνέπειαν νὰ κηρυχθῶ εἰς κατάστασιν πτωχεύσεως — νὰ προσδιορισθῇ ἡμέρα ἐνάρξεως τῆς πτωχεύσεώς μου . . . . νὰ διορισθῶσι πράκτορες καὶ εἰσηγητὴς καὶ διαταχθῶσι τὰ κατὰ Νόμον.

Ἐν . . . . τὴν . . . . . Ὁ αἰτῶν

. . . .

2) Ὑπόδειγμα αἰτήσεως δανειστοῦ.

Ἀναφορὰ . . . . . κατοίκου . . . . .

περὶ πτωχεύσεως τοῦ ἐμπόρου . . . . . κατοίκου . . . . .

Πρὸς τὸ ἐν . . . . Ἐμποροδικεῖον.

Ὁ . . . . . μετερχόμενος ἐν . . . . . τὸν ἔμπορον, ἔπαυσε τὰς πληρωμάς του ἀπὸ τῆς . . . . ὅτε συνετάχθη τὸ προσαγόμενον ὑπ' ἀριθ. . . . . ἐπὶ μὴ πληρωμῇ διαμαρτυρικὸν (ἢ ἀνεχώρησε κρυφίως, ἢ ἔκλεισε τὸ κατάστημά του, ἢ ἐγένετο ἀναγκαστικὴ κατάσχεσις τῶν πραγματειῶν του) καὶ ἔκτοτε οὐδεμίαν πληρωμὴν ἐνήργησεν.

Ὅθεν ὡς δανειστὴς αὐτοῦ ἐξαιτοῦμαι νὰ κηρυχθῇ αὐτὸς εἰς κατάστασιν πτωχεύσεως, νὰ προσδιορισθῇ ἡμέρα ἐνάρξεως τῆς πτωχεύσεώς του ἡ . . . . . νὰ διορισθῶσι πράκτορες καὶ εἰσηγητὴς καὶ διαταχθῶσι τὰ κατὰ Νόμον.

Ἐν . . . . τὴν . . . . . Ὁ αἰτῶν

. . . .

Τὴν ἀνωτέρω αἴτησιν δύναται νὰ κάμῃ πᾶς δανειστὴς εἴτε ἐκ πολιτικῆς, εἴτε ἐξ ἐμπορικῆς ὑποχρεώσεως τοῦ παύσαντος τὰς πληρωμάς του, διότι ἡ αὐτὴ ζημία ἐπαπειλεῖται καὶ εἰς τοὺς πολιτικοὺς δανειστάς — φρονοῦμεν δὲ ὅτι καὶ πᾶς τρίτος ἀδιάφορος δύναται νὰ ζητήσῃ τὴν πτώχευσιν ἐμπόρου, ἀφοῦ καὶ τὸ Δικαστήριον δύναται εἰς τὴν φήμην στηριζόμενον ν' ἀπαγγείλῃ τὴν πτώχευσιν ἄνευ αἰτήσεώς τινος.

Τὸ Ἐμποροδικεῖον εἰς ὅλας αὐτὰς τὰς περιστάσεις ἐκδίδει ἀπόφασιν δι' ἧς κηρύττει τὸν ἔμπορον εἰς κατάστασιν πτωχεύσεως, προσδιορίζει ἡμέραν ἐνάρξεως τῆς πτωχεύσεως ἐκείνην καθ' ἣν ἐγένετο ἡ πρώτη ἀποποίησις πληρωμῆς, ἢ καθ' ἣν ἔφυγεν ὁ ὀφειλέτης, ἢ καθ' ἣν ἔκλεισε τὸ κατάστημά του, ἢ καθ' ἣν ἔγεινε κατ' αὐτοῦ οἱονδήποτε

ἔγγραφον ἀποδεικνῦον ἄρνησιν πληρωμῆς, οἷον διαμαρτυρικὸν, ἐπιταγὴ, ἀγωγὴ κλπ. διορίζει πράκτορας καὶ εἰσηγητὴν ἐπὶ τῆς πτωχεύσεως, διατάσσει τὴν σφράγισιν τῶν ἀποθηκῶν, τοῦ γραφείου, τῶν κιβωτίων, τῶν χαρτοφυλακίων, τῶν βιβλίων, τῶν καταστίχων, τῶν ἐγγράφων, τῶν κινητῶν καὶ τῶν ἐπίπλων τοῦ πτωχεύσαντος, δηλ. οὐ μόνον τοῦ ἐμπορικοῦ καταστήματος ἀλλὰ καὶ τῆς οἰκίας αὐτοῦ·—ἐὰν δὲ οἱ πτωχεύσαντες ἦναι ὁμόῤῥυθμοι συνεταῖροι (ἐν οἷς καὶ τὰ ὁμόῤῥυθμα μέλη τῶν ἑτεροῤῥύθμων) ἡ σφράγισις γίνεται ἐπίσης καὶ εἰς τὸ κατάστημα καὶ εἰς τὰς ἰδιαιτέρας κατοικίας αὐτῶν (κατὰ τὸ νέον Νομοσχέδιον ἐξαιροῦνται τῆς σφραγίσεως τὰ ὀθόνια ἔπιπλα καὶ ἄλλα ἀναγκαῖα τῆς οἰκογενείας τοῦ πτωχεύσαντος, ἅπερ ἀπογράφονται)·—διατάσσεται νὰ βληθῇ ὁ πτωχεύσας εἰς τὰς διὰ χρέη φυλακὰς ἢ νὰ φυλάσσηται παρ' ἀστυνομικοῦ ἢ δικαστικοῦ κλητῆρος ἢ χωροφύλακος (ἂν ἦναι ἀσθενὴς ἢ φιλάσθενος).

Ἡ αἴτησις τῶν δανειστῶν περὶ πτωχεύσεως δὲν κοινοποιεῖται εἰς τὸν πτωχεύσαντα, ὅθεν τὸ Δικαστήριον τῶν Ἐμποροδικῶν πρέπει νὰ βασανίσῃ τὴν αἴτησιν καὶ τὰ δικαιολογητικὰ ἔγγραφα καὶ ἂν πεισθῇ περὶ τῆς παύσεως τῶν πληρωμῶν καὶ περὶ τῆς ἐμπορικῆς ἰδιότητος τοῦ χρεώστου, τότε ν' ἀπαγγείλῃ τὴν πτώχευσιν, ἄλλως πρέπει νὰ διατάξῃ κρείττονας ἀποδείξεις καὶ τὴν πρόσκλησιν τοῦ καθ' οὗ ἡ αἴτησις.

Ὁσάκις ζητῆται παρὰ τοῦ ἰδίου χρεώστου ἡ πτώχευσίς του, τὸ Δικαστήριον δὲν εἶναι ὑποχρεωμένον νὰ πιστεύσῃ τὰ ἐν τῇ αἰτήσει ἀναφερόμενα, ὅταν δὲν ἀποδεικνύωνται νομίμως καὶ πρέπει νὰ διατάττῃ ἀπόδειξιν καὶ περὶ τῆς ἰδιότητος τοῦ αἰτοῦντος ὡς ἐμπόρου καὶ περὶ παύσεως τῶν πληρωμῶν του, λέγομεν δὲ ταῦτα διότι κακή τις συνήθεια ἐπενοήθη ἐν Ἑλλάδι καθ' ἣν καὶ αὐτοὶ οἱ μὴ ἔμποροι, θέλοντες ν' ἀποφύγωσι τὴν προσωπικὴν κράτησίν των καὶ τὴν κατάσχεσιν τῆς περιουσίας των, ζητοῦσι τὴν πτώχευσίν των καὶ λαμβάνοντες ἀπόφασιν περὶ τούτου ἐμποδίζουσι δι' αὐτῆς πᾶσαν ἐκτέλεσιν τῶν δανειστῶν των·—τὸ τοιοῦτον τέχνασμα πρέπει νὰ κτυπηθῇ, ἄλλως οἱ δυστυχεῖς δανεισταὶ περιπαίζονται παρὰ τῶν δυστρόπων ὀφειλετῶν.

Πᾶσα παρατήρησις ὅτι τὸ Ἐποροδικεῖον ὀφείλει δηλώσεως γενομένης νὰ διατάξῃ τὴν πτώχευσιν τοῦ αἰτοῦντος, δὲν εἶναι ὀρθὴ, διότι πρὸ πάντων τὸ Ἐμποροδικεῖον ἀγνοεῖ ἂν ὁ αἰτῶν ἦναι ἔμπορος καὶ ἂν ἀληθῶς ἔπαυσε τὰς πληρωμάς του, ὅθεν χάριν τῆς ἁρμοδιότητός του καὶ τῆς πεποιθήσεώς του δύναται καὶ ὀφείλει νὰ διατάξῃ ἀπόδειξιν καὶ συνάμα τὴν πρόσκλησιν τῶν δανειστῶν τοῦ αἰτοῦντος (ἄρθρ. 172 κλπ. Πολ. Δικονομίας).

Κατὰ τὸ νέον Νομοσχέδιον δὲν διορίζονται πράκτορες ἀλλὰ προσωρινοὶ σύνδικοι, προσδιορίζεται δὲ διὰ τῆς ἀποφάσεως προθεσμία τις ἐντὸς 20 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως αὐτῆς πρὸς ἐμφάνισιν τῶν δανειστῶν καὶ ἐκλογὴν ὁριστικῶν συνδίκων (ἀλλ' ἡ προθεσμία αὕτη εἶναι μικρὰ διὰ τοὺς ἐν ἐπαρχίαις καὶ ἐν ἀλλοδαπῇ δανειστὰς καὶ μάλιστα ἄνευ προσκλήσεως αὐτῶν)· δὲν ὁρίζεται ἡμέρα ἐνάρξεως πτωχεύσεως, ἀλλὰ δύναται νὰ ὁρισθῇ κατόπιν καὶ ὅτι διὰ τῆς περὶ πτωχεύσεως ἀποφάσεως ἢ καὶ διὰ νέας, δύναται νὰ διαταχθῇ ἡ προσωπικὴ κράτησις ἢ ἡ φύλαξις τοῦ πτωχεύσαντος καὶ νὰ ἐκτελεσθῇ ἐπιμελείᾳ τῶν προσωρινῶν συνδίκων ἢ τοῦ Εἰσαγγελέως.

Κατὰ τὸν 'Εμπ. Νόμον συνέπεια τῆς πτωχεύσεως εἶναι ὅτι ὁ πτωχεύσας ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς πτωχεύσεώς του ἀπαλλοτριοῦται αὐτοδικαίως τῆς διοικήσεως ὅλων τῶν πραγμάτων του [ἄρθρ. 442] (κατὰ δὲ τὸ Νομοσχέδιον ἀπαλλοτριοῦται καὶ τῆς κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς πτωχεύσεως ἀποκτωμένης καὶ δὲν δύναται ν' ἀναλάβῃ ἐμπορικὸν ἐπάγγελμα πρὶν συμβιβασθῇ ἢ ἀποκατασταθῇ καὶ ἐγγράφεται διὰ παντὸς εἰς πίνακα πτωχεύσεων ὅστις τοιχοκολλᾶται εἰς τὸ 'Εμποροδικεῖον καὶ εἰς τὸ χρηματιστήριον.

'Η κατὰ τὸν 'Εμπ. Νόμον ἀπαλλοτρίωσις ἀποβλέπει προφανῶς τὴν κεκτημένην μέχρι τῆς στιγμῆς τῆς πτωχεύσεως περιουσίαν τοῦ πτωχεύσαντος, ἥτις μεταβαίνει εἰς τὴν ὁμάδα τῶν δανειστῶν αὐτοῦ, ἑπομένως ὁ πτωχεύσας ἀποστερούμενος διὰ τῆς πτωχεύσεως πάσης τῆς κεκτημένης ἤδη περιουσίας του, δὲν δεσμεύεται νὰ καταγίνῃ εἰς νέον ἐμπόριον ἢ εἰς ἄλλας συναλλαγὰς καὶ συμβάσεις μετὰ τρίτων, ἀρκεῖ νὰ εὕρῃ τὰ πρὸς τοῦτο μέσα καὶ τὴν ἐμπιστοσύνην τῶν τρίτων·—ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, δύναται νὰ διαθέσῃ ἐλευθέρως τὴν νέαν περιουσίαν του.

'Ο Κ. 'Ράλλης ἐν § 833 παραδέχεται ὅτι ὁ πτωχεύσας δὲν ἐμποδίζεται μετὰ τὴν πτώχευσιν νὰ ἐπιδοθῇ εἰς νέον ἐμπόριον καὶ νέας συναλλαγὰς ἀλλὰ παραδόξως φρονεῖ ἐν § 834 ὅτι πᾶσα μεταγενεστέρως ἀποκτωμένη περιουσία τοῦ πτωχεύσαντος εἶναι ὑπέγγυος, οὕτως εἰπεῖν, ὑπὲρ μόνων τῶν δανειστῶν τῆς πτωχεύσεως, πρὸς τὸ συμφέρον τῶν ὁποίων συναλλάσσεται καὶ ὅτι οἱ νέοι μετὰ τὴν πτώχευσιν ἀναδειχθέντες δανεισταὶ αὐτοῦ, δὲν ἀποκτῶσι δικαίωμα ἐπὶ τῆς νέας περιουσίας αὐτοῦ· ἀποκρούει δὲ τὴν γνώμην τινῶν Συγγραφέων (Dalloz faillites σελ. 60) φρονούντων ὅτι οἱ νέοι δανεισταὶ ἔχουσιν ἴσα τοῖς παλαιοῖς δικαιώματα.

'Η γνώμη τοῦ Κ. 'Ράλλη ἀντιβαίνει προδήλως εἰς τὸ γράμμα καὶ τὸν σκοπὸν τοῦ ἄρθρ. 442 ὅπερ ὑποθέτει πτωχεύσαντα καὶ περιουσίαν πτωχεύσεως·—ἄρα δὲν ἐπεκτείνεται εἰς τὰς μετέπειτα ἐπιχειρήσεις

τοῦ πτωχεύσαντος, διότι ὡς πρὸς ἐκείνας ὁ πτωχεύσας δὲν λέγεται πτωχεύσας ἀλλὰ νέος ἔμπορος, νέος ἐπιχειρηματίας, καὶ ἀφοῦ ἐπιτρέπεται εἰς αὐτὸν νέον στάδιον ἐνεργείας, ἐννοεῖται ὅτι τὸ στάδιον τοῦτο δὲν εἶναι μόνον ἐνεργητικὸν ἀλλὰ καὶ παθητικὸν, διότι πῶς δύναταί τις ἰσχυρῶς ν' ἀποκτᾷ δικαιώματα καὶ ἀνισχύρως ν' ἀναλαμβάνῃ ὑποχρεώσεις! ἂν ἀπαλλάξωμεν τὸν τοιοῦτον ἐκ τῶν ὑποχρεώσεων πρὸς ἐκείνους μεθ' ὧν συμβάλλεται, τὸν καθιστῶμεν ἐπικίνδυνον εἰς τὴν κοινωνίαν, διότι τῷ δίδομεν δικαίωμα ὥστε ὅσα συνάζει καὶ ὅσα ἀποκτᾷ νὰ ἔχωσι καλῶς, ὅσα δὲ δίδει ἢ διατίθησιν ἢ ὀφείλει νὰ δώσῃ, νὰ ἦναι ἀνακλητέα ὑπὸ τρίτων.

Ἡ πτώχευσις εἶναι ἓν ἀναγκαστικὸν συνάλλαγμα κατὰ τὸ ὁποῖον ὁ πτωχεύσας ἀπεκδύεται τῆς κεκτημένης περιουσίας του πρὸς ὄφελος τῶν κατὰ τὴν πτώχευσιν δανειστῶν αὐτοῦ·—ἡ περιουσία αὕτη εἴτε ὀλίγη, εἴτε πολλὴ, ἀνήκει εἰς τοὺς δανειστὰς μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι οὗτοι ἐὰν πληρωθῶσιν ἐξ αὐτῆς, ὀφείλουσι νὰ ἐπιστρέψωσι τὸ τυχὸν πλεονάζον εἰς τὸν πτωχεύσαντα, ἐὰν δὲ δὲν πληρωθῶσιν ἐξ αὐτῆς, τότε δύνανται νὰ καταδιώξωσι καὶ πᾶσαν νέαν περιουσίαν τοῦ πτωχεύσαντος, ἐκτὸς ἐὰν διὰ συμβιβασμοῦ ἐνήργησαν δωρεὰν τοῦ ὑπολοίπου πρὸς τὸν πτωχεύσαντα·—ὁ πτωχεύσας ἀπεκδυθεὶς τῆς περιουσίας του, ἀπεκδύεται τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον, ῥίπτεται εἰς τὴν κοινωνίαν ὡς νέος ἄνθρωπος καὶ προσπαθεῖ διὰ τοῦ νοός του, διὰ τῶν ἐργασιῶν του καὶ διὰ μικρῶν βοηθημάτων φίλων ἢ συγγενῶν νὰ συντηρήσῃ ἑαυτὸν καὶ τὴν οἰκογένειάν του (ἄλλως κινδυνεύει τὸ πᾶν) ὥστε ταῦτα πράττων δὲν προτίθεται νὰ δουλεύῃ διὰ τοὺς δανειστάς του (ὡς ἐσφαλμένως φρονεῖ ὁ Κ. Ῥάλλης), διότι ἄλλως ἤθελε προτιμήσει νὰ μένῃ εἰς τὰς φυλακὰς διατρεφόμενος παρ' αὐτῶν· ἐὰν δ' ἡ τύχη τὸν εὐνοήσῃ εἰς τὸ ν' ἀποκτήσῃ ἱκανὴν περιουσίαν, τότε βεβαίως ὠφελοῦνται ἐκ τῆς περιστάσεως ταύτης καὶ οἱ παλαιοὶ δανεισταί του, διότι μὴ δεχόμενοι συμβιβασμὸν μὲ συγκατάβασιν, ἐπιμένουσιν εἰς τὴν πληρωμὴν τῶν δανείων των.

Ἐν τούτοις οἱ κατὰ τὴν πτώχευσιν δανεισταὶ χαίροντες τὸ ἀποκλειστικὸν προνόμιον νὰ πληρωθῶσιν ἐκ τῆς περιουσίας τῆς πτωχεύσεως, δὲν χαίρουσι τοιοῦτον προνόμιον καὶ ἐπὶ τῆς μετέπειτα ἀποκτωμένης περιουσίας τοῦ ἅπαξ πτωχεύσαντος, δυναμένου τούτου νὰ διαθέσῃ αὐτὴν ἐλευθέρως, ἐνόσῳ δὲ δὲν διέθεσεν αὐτὴν, τόσον οἱ πρῶτοι ὅσον καὶ οἱ δεύτεροι δανεισταὶ ἔχουσιν ἴσα δικαιώματα ἐπὶ τῆς νέας περιουσίας, μὲ μόνην τὴν διαφορὰν ὅτι οἱ πρῶτοι δανεισταὶ πρέπει νὰ ἐκπέσωσιν ἐκ τῆς ἀπαιτήσεώς των ὅ,τι ἐκ τῆς ὑπὸ πτώχευσιν περιουσίας ἐπληρώθησαν ἢ δύνανται νὰ πληρωθῶσιν, ἄλλως ἀδικοῦνται οἱ δεύτεροι δανεισταὶ πρὸς μεγίστην κερδοσκοπίαν τῶν πρώτων, οἵτι-

νες λαμβάνοντες ἐκ τῆς νέας περιουσίας ὅσην δυνηθῶσι, μένουσι κύριοι ὁλοκλήρου τῆς παλαιᾶς.

Ἑτέρα συνέπεια τῆς πτωχεύσεως εἶναι ὅτι ὅλα τὰ χρέη τοῦ πτωχεύσαντος πολιτικά τε καὶ ἐμπορικὰ καθίστανται ληξιπρόθεσμα, οἱ δὲ συνυπόχρεοι ἐκ γραμματίων ὑπόκεινται εἰς ἐγγύησιν ἄλλως εἰς πληρωμὴν (ἄρθρ. 448), ἐννοεῖται δ' ὅτι προκειμένης πληρωμῆς μὴ ληξιπροθέσμου δανείου ὡς προνομιούχου, ἢ διότι ὑπάρχουν χρήματα τῆς πτωχεύσεως πρὸς διανομὴν, κρατεῖται ὁ προεξοφλητικὸς τόκος κατὰ τὰς γενικὰς ἀρχὰς τοῦ Δικαίου (τοιοῦτόν τι διαλαμβάνει καὶ τὸ νέον νομοσχέδιον καὶ ἐπὶ τῶν μὴ τοκοφόρων δανείων καὶ προσέτι τὴν παῦσιν τῶν τόκων τῶν ἀπαιτήσεων τῶν ἐγχειρογράφων δανειστῶν, ὡς πρὸς τὴν ὁμάδα μόνον).

Ἑτέρα συνεπεία τῆς πτωχεύσεως εἶναι ὅτι κατὰ τὸ ἄρθρ. 443, τοῦ Ἐμπ. Νόμου κανεὶς δὲν δύναται ν' ἀποκτήσῃ προνόμιον ἢ ὑποθήκην ἐπὶ τῶν κτημάτων τοῦ πτωχεύσαντος κατὰ τὰς δέκα ἡμέρας τὰς πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς πτωχεύσεως· (τὸ νέον Νομοσχέδιον δὲν δίδει πάντοτε ἀναδρομικὴν δύναμιν εἰς τὴν πτώχευσιν, διότι ἀκυροῖ τὰς μετὰ τὴν ἀπόφασιν πληρωμὰς ἐπιχειρήσεις ἢ πράξεις τοῦ πτωχεύσαντος ὡς καὶ τὰς πρὸς αὐτὸν καταβολὰς καὶ κατ' ἐξαίρεσιν θεωρεῖ ἀκύρους τὰς ἑξῆς πράξεις ἐὰν ἐγένοντο ὑπὸ τοῦ ὀφειλέτου ἀπὸ τῆς ὑπὸ τοῦ Δικαστηρίου ὁρισθείσης ἐποχῆς παύσεως πληρωμῶν ἢ ἐντὸς δέκα ἡμερῶν πρὸ αὐτῆς· 1) πᾶσαν ἑτεροβαρῆ μεταβίβασιν κινητῆς καὶ ἀκινήτου περιουσίας τοῦ πτωχεύσαντος, ὡς καὶ πᾶσαν ἀμφοτεροβαρῆ πρᾶξιν ἢ σύμβασιν ἐὰν ἡ ἀξία τοῦ ὑπὸ τοῦ πτωχεύσαντος δοθέντος ὑπερβαίνῃ κατὰ πολὺ (πόσον;) τὴν τοῦ ληφθέντος· 2) πᾶσαν πληρωμὴν τοῖς μετρητοῖς ἢ δι' ἐκχωρήσεως, πωλήσεως, συμψηφισμοῦ ἢ ἄλλως πως ἐνεργουμένην ἕνεκα χρεῶν μὴ ληξιπροθέσμων, ὡς καὶ πᾶσαν πληρωμὴν ἕνεκα ληξιπροθέσμων χρεῶν γενομένην ἄλλως ἢ ἐπὶ μετρητοῖς ἢ δι' ἐμπορικῶν γραμματίων· 3) πᾶσαν ἐξ ἰδιωτικῆς θελήσεως ἢ δικαστικὴν ὑποθήκην, καθόσον ὁ πρὸς ἐγγραφὴν αὐτῶν τίτλος δὲν ἀπεκτήθη πρὸ τῆς διαληφθείσης ἐποχῆς, ὡς καὶ πᾶν δικαίωμα ἐνεχύρου ἐπὶ τῆς περιουσίας τοῦ ὀφειλέτου, πρὸς ἐξασφάλισιν προγενεστέρας ὀφειλῆς· 4) πᾶσαν προσημείωσιν στηριζομένην εἰς τὰ ἐν τῷ ἄρθρῳ 23, ἀριθ. 1 τοῦ περὶ ὑποθ. Νόμου διαλαμβανόμενα ἔγγραφα ἂν ταῦτα ἀπεκτήθησαν ἐντὸς τῆς ἄνω προθεσμίας· πᾶσα προσημείωσις στηριζομένη εἰς τοὺς ἐν τῷ αὐτῷ ἄρθρῳ ἀριθ. 2 καὶ 3 τίτλους, καθ' ὁποιονδήποτε καιρὸν καὶ ἂν ἔλαβον οὗτοι ὕπαρξιν, εἶναι ἄκυρος ἂν δὲν ἐγγραφῇ πρὸ τῆς προθεσμίας ταύτης· 5) πᾶσα ἄλλη πληρωμὴ χρεῶν ληξιπροθέσμων καὶ πᾶσα ἄλλη ἀμφοτεροβαρὴς πρᾶξις ἐνεργηθεῖσα ὑπὸ τοῦ χρεώστου μετὰ τὴν παῦσιν πληρωμῶν καὶ πρὸ τῆς

περὶ πτωχεύσεως ἀποφάσεως, δύναται ν' ἀκυρωθῇ ἐὰν οἱ πληρωθέντες ἢ οἱ συναλλαξάμενοι ἐνήργησαν ἐν γνώσει τῆς παύσεως τῶν πληρωμῶν· 6) οἱ ἐγκύρως ἀποκτηθέντες τίτλοι πρὸς ὑποθήκην δύνανται νὰ ἐγγραφῶσι μέχρι τῆς δημοσιεύσεως τῆς κηρυττούσης τὴν πτώχευσιν ἀποφάσεως (ἀσάφεια, αὐθαιρεσία, ἀντίφασις καὶ περιττολογία παρατηρεῖται εἰς τὸ νομοσχέδιον τοῦτο καὶ μάλιστα ὡς πρὸς τὴν εἰς εἶδος πληρωμὴν ἥτις κατ' οὐδὲν διαφέρει τοῖς ἐπὶ μετρητοῖς).

Ἡ ἄνω ῥηθεῖσα διάταξις τοῦ ἄρθρ. 443, ἐννοεῖ ἡμέραν πτωχεύσεως οὐχὶ ἐκείνην κατὰ τὴν ὁποίαν δημοσιεύεται ἡ περὶ πτωχεύσεως ἀπόφασις, ἀλλ' ἐκείνην τὴν ὁποίαν ἡ τοιαύτη ἀπόφασις προσδιορίζει ὡς ἐποχὴν ἐνάρξεως τῆς πτωχεύσεως.

Ἐν τούτοις τὸ ἄρθρ. 66 τοῦ μεταγενεστέρου περὶ ὑποθηκῶν Νόμου ἀποφαίνεται ὅτι ἡ ἐγγραφὴ τῆς ὑποθήκης δὲν ἔχει ἰσχὺν ἂν ὁ τίτλος δυνάμει τοῦ ὁποίου αἰτῆται, ἀπεκτήθη ἐντὸς δέκα ἡμερῶν ἀπὸ τῆς δηλώσεως τῆς χρεωκοπίας τοῦ χρεώστου, ἄρα κατὰ τὸν μεταγενέστερον τοῦτον Νόμον ἡ ἐντὸς τῶν δέκα ἡμερῶν ἐγγραφομένη ὑποθήκη εἶναι ἰσχυρὰ, ἂν ὁ πρὸς ἀπόκτησιν αὐτῆς τίτλος ἀπεκτήθη πρὸ τῆς προθεσμίας ταύτης (ἴδε Καλλιγᾶ τόμ. 2. § 555 καὶ ἐπ. καὶ Ῥάλλη §§ 855, 856), ἡ προθεσμία τῶν 10 ἡμερῶν ἐν τῇ περιπτώσει τοιαύτης ἐγγραφῆς ὑποθήκης μετρᾶται ἀναδρομικῶς ἀπὸ τῆς δηλοποιήσεως τοῦ πτωχεύσαντος, ἢ ἐν ἐλλείψει τοιαύτης, ἀπὸ τῆς ἡμέρας καθ' ἣν ἐδόθη εἰς τὸ Δικαστήριον ἡ περὶ πτωχεύσεως αἴτησις ἥτις ἀποτελεῖ κἄτι πλέον τῆς ἁπλῆς δηλοποιήσεως. Ἀλλ' ὁ Ἄρειος Πάγος διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 302 τοῦ 1860 ἀποφάσεώς του καὶ ἄλλων ἑπομένων παρεδέχθη παραδόξως ὅτι τὸ ἄρθρ. 66 ὑποθ. ἐννοεῖ δηλοποίησιν τὴν εἰς τὸ κοινὸν φανέρωσιν τῆς πτωχεύσεως δηλ. τὴν ὑπὸ τοῦ ἄρθρ, 441 ὁριζομένην ὡς ἐποχὴν ἐνάρξεως αὐτῆς.

Ἑτέρα συνέπεια τῆς πτωχεύσεως εἶναι ὅτι αἱ περὶ ἀπαλλοτριώσεως ἀκινήτων κτημάτων ἑτεροβαρεῖς πράξεις (ἤτοι δωρεαὶ κλπ.), αἱ γενόμεναι παρὰ τοῦ πτωχεύσαντος κατὰ τὰς 10 ἡμέρας τὰς πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς πτωχεύσεως εἶναι ἄκυροι, ὅλαι δὲ αἱ περὶ ἀπαλλοτριώσεως ἀμφοτεροβαρεῖς πράξεις (οἷον ἀγοραπωλησίαι, ἀνταλλαγαὶ κλπ.) δύνανται ν' ἀκυρωθοῦν κατ' αἴτησιν τῶν δανειστῶν, ἐὰν τὸ Δικαστήριον πεισθῇ ὅτι φέρουν χαρακτῆρα δόλου (ἄρθρ. 444).

Σημειωτέον ἐνταῦθα ὅτι ἂν πρὸ τῆς πτωχεύσεως ἢ μετ' αὐτὴν συμβῇ ν' ἀποθάνῃ συγγενής τις τοῦ ἐμπόρου καὶ νὰ καταστήσῃ τοῦτον ἐκ διαθήκης ἢ ἐξ ἀδιαθέτου κληρονόμον, κληροδόχον κλπ. ὁ ἔμπορος παραιτούμενος τῆς τοιαύτης κληρονομίας, κληροδοσίας (ἢ δωρεᾶς) ὅπως μὴ περιέλθῃ εἰς ἑαυτὸν καὶ εἰς τοὺς δανειστάς του ἡ περιουσία αὕτη, ὅσον σημαντικὴ καὶ ἂν ἦναι, δὲν πράττει καταδολίευσιν καὶ

κατὰ συνέπειαν δὲν δύνανται οἱ δανεισταί του νὰ προσβάλωσι τὴν παραίτησιν, διότι διὰ τοιαύτης παραιτήσεως δὲν ἀπέβαλε κεκτημένην περιουσίαν ἀλλὰ δὲν ἠθέλησε νὰ προσκτήσῃ νέαν καὶ δὲν δύναται νὰ καταναγκασθῇ εἰς ἀποδοχὴν αὐέσως ἢ ἐμμέσως· (Ν. 26. Πανδ. 49, 14.) ἀλλ' ἐπὶ παραιτήσεως ἐκ διαθήκης κληρονομίας δὲν καταργοῦνται τα κληροδοτήματα τῶν τρίτων (Νεαρὰ Α. Ἰουστινιανοῦ).

Ὅτι πλειστηριασθέντων ἀναγκαστικῶς κτημάτων ἢ πραγμάτων τοῦ ἐμπόρου καθ' ἃς ἡμέρας ἡ πτώχευσις ἢ ἡ ἀναδρομικὴ δύναμις αὐτῆς καθίστησιν ἀνισχύρους τὰς περὶ ἀπαλλοτριώσεως ἀμφοτεροβαρεῖς πράξεις, ἐὰν φέρωσι χαρακτῆρα δόλου, ὁ ἐπὶ πλειστηριασμοῦ ἀγοραστὴς καὶ ἂν ἐπέτυχε ν' ἀγοράσῃ εἰς εὐτελεστάτην τιμὴν καὶ ἐντεῦθεν ἔβλαψε τοὺς ἄλλους δανειστὰς δὲν θεωρεῖται δολιος (Ν. 137. Πανδ. 50, 17), τὴν παρατήρησιν ταύτην κάμνομεν, διότι ἂν καὶ τὰς τοιαύτας πωλήσεις ἐνεργῶσιν οἱ δανεισταί, οὐχ ἧττον πωλητὴς θεωρεῖται ὁ ὀφειλέτης (ἴδε ἀπόφ. τοῦ Ἀρ. Πάγου 63 τοῦ 1853) καὶ ἠδύνατό τις ἐπὶ τοιαύτῃ ἀρχῇ νὰ ἐξελέγξῃ τὸν ἀγοραστὴν ὅστις διὰ τῆς εὐτελοῦς προσφορᾶς, ἣν ἔκαμεν, ἔβλαψε τοὺς λοιποὺς δανειστάς.

Ἑτέρα συνέπεια τῆς πτωχεύσεως εἶναι ὅτι ὅλαι αἱ ἐμπορικαὶ πράξεις καὶ ὑποχρεώσεις αἱ γενόμεναι παρὰ τοῦ πτωχεύσαντος κατὰ τὰς δέκα ἡμέρας τὰς πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς πτωχεύσεως θεωροῦνται δόλιοι ὡς πρὸς αὐτὸν (διότι οὗτος ἐγνώριζε τὴν θέσιν του, ἐκτὸς ἐὰν ἦτο ἐν καλῇ καταστάσει καὶ αἰφνιδίως ἕνεκα δυστυχήματος κατέστη ἄπορος καὶ δὲν ἠδυνήθη νὰ προϋπαντήσῃ τὰς προσεχεῖς πληρωμάς του) εἶναι δὲ ἄκυροι ὡς πρὸς τοὺς ἑτέρους συναλλαττομένους ἂν ἀποδειχθῇ ὅτι ὑπάρχει δόλος ἐκ μέρους αὐτῶν (ἄρθρ. 445).

Ὅτι πᾶσα πληρωμὴ γενομένη κατὰ τὰς ἀνωτέρω ἡμέρας διὰ χρέη ἐμπορικὰ μὴ ληξιπρόθεσμα ἀνακαλεῖται (ἄρθρ. 446)· ἄρα διὰ τὰ ληξιπρόθεσμα καὶ διὰ τὰ πολιτικὰ χρέη, καίτοι μὴ ληξιπρόθεσμα, δὲν ἐπέρχεται ἀνάκλησις.

Ὅτι πᾶσα πρᾶξις ἢ πληρωμὴ γενομένη δολίως πρὸς βλάβην τῶν δανειστῶν εἶναι ἄκυρος (ἄρθρ. 447).

Τ' ἀνωτέρω ἄρθρα σκοποῦσι νὰ προλάβωσι τὴν δολίαν συνενόησιν τοῦ μέλλοντος νὰ πτωχεύσῃ, μετὰ τρίτων.

Σπουδαίαν συζήτησιν παρέχει ὁ προσδιορισμὸς τοῦ δόλου εἰς τὰς προκειμένας περιστάσεις· ὁ Ἐμπ. Νόμος δὲν προσδιορίζει εἰς τί συνίσταται ὁ δόλος οὗτος, ἑπομένως πρέπει νὰ κρίνωμεν αὐτὸν ἐκ τῶν περὶ δόλου ἀρχῶν τοῦ πολιτικοῦ μας Νόμου.—Κατὰ κανόνα τοῦ Δικαίου ὁ λαμβάνων ὅ,τι τῷ ἀνήκει δὲν πράττει καταδολίευσιν τρίτου Ν. 6. § 6. Πανδ. 42, 8·—ἐντεῦθεν ἕπεται ὅτι ὁ λαμβάνων τὸ δάνειόν του

δανειστὴς οὐδένα καταδολιεύεται, ἀπεναντίας εὐνοεῖται ὑπὸ τοῦ Νόμου λέγοντος «τὰ δίκαια ὑπὲρ τῶν ἐγρηγορούντων».

Εἶναι λοιπὸν δολία ἡ τοιαύτη φροντὶς τοῦ δανειστοῦ ὅστις βλέπων τὸν ὀφειλέτην του ὕποπτον, ἔσπευσε νὰ πληρωθῇ παρ' αὐτοῦ ἐνῷ οἱ ἄλλοι δανεισταὶ ἠρέμουν;

Φρονοῦμεν, ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ Πολ. Νόμου, ὅτι τοιαύτη πληρωμὴ γενομένη πρὸς τὸν σπεύσαντα δανειστὴν, ἐν γνώσει αὐτοῦ ὅτι ὁ ὀφειλέτης δὲν στέκει καλὰ, εἶναι ἀνεπίληπτος δολιότητος.

Ὁ τοιοῦτος δανειστὴς λαμβάνει ὅ,τι τῷ ἀνήκει, εἶναι δὲ ἀδιάφορον ἐὰν ὡς ἐκ τῆς ἐπελευσομένης πτωχεύσεως μετὰ πέντε ἢ δέκα ἡμέρας, ἢ μετὰ πολλοὺς μῆνας, διὰ τῆς ἀναδρομικῆς δυνάμεως τῆς πτωχεύσεως, ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον λαμβάνει σήμερον, δὲν ἤθελεν ἀνήκει εἰς αὐτὸν μόνον ἀλλὰ καὶ εἰς ἄλλους δανειστὰς, καθότι ὁ πληρωθεὶς δανειστὴς δὲν ἐγένετο τοιοῦτος ἐντὸς τῶν δέκα ἡμερῶν, ἀλλ' ὑπῆρχε πρὸ αὐτῶν καὶ ἀνείχετο τὸν ὀφειλέτην διαχειριζόμενον τὰ πρὸς αὐτὸν ἀνήκοντα καὶ πρὸ τῶν δέκα ἡμερῶν πληρωτέα χρήματα, ἄρα ὁ τοιοῦτος δανειστὴς λαμβάνων τὰ χρήματά του μετὰ τὴν πρὸς πληρωμὴν προθεσμίαν εἶναι ταὐτὸν ὡσανεὶ τὰ ἔλαβε κατὰ τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ἔληξεν ἡ διορία, ἥτις ἀπέχει πολὺ τῶν δέκα τῆς πτωχεύσεως ἡμερῶν.

Φρονοῦμεν ὅτι ὁ ἐν τῷ ἄρθρῳ 447 ἀναφερόμενος δόλος ἀφορᾷ τὰ εἰκονικὰ χρέη, τὰς μὴ ληξιπροθέσμους πληρωμὰς πολιτικῶν χρεῶν (διότι περὶ τῶν ἐμπορικῶν ὁμιλεῖ τὸ ἄρθρ. 446), γενομένας πρὸς τὸν δανειστὴν ἐν γνώσει τῆς ἐπικειμένης πτωχεύσεως, τοὺς συμβιβασμοὺς οὓς ὁ πτωχεύσας κάμνει μετὰ τρίτων ὄντων ἐν γνώσει τῆς προσεχοῦς πτωχεύσεως αὐτοῦ καὶ ἐν γένει πάσας τὰς πράξεις αἵτινες γίνονται πρὸς βλάβην τῶν ἄλλων δανειστῶν μεταξὺ τοῦ μέλλοντος πτωχεύειν καὶ τρίτων προσώπων ὠφελουμένων ἐκ τῆς περιστάσεως, ἀπόκειται δ' εἰς τὰ Δικαστήρια νὰ ἐκτιμήσωσι τὰς περιστάσεις ταύτας.

Ἐκ τῶν ἀρχῶν τούτων τοῦ δόλου ὁρμώμενος ὁ Νομοθέτης, καθιέρωσε διὰ τοῦ ἄρθρ. 66 τοῦ περὶ ὑποθηκῶν Νόμου τὴν ἰσχὺν τῆς ἐγγραφείσης ὑποθήκης δυνάμει τίτλου ἀποκτηθέντος πρὸ δέκα ἡμερῶν τῆς δηλώσεως τῆς πτωχεύσεως, ἀδιαφόρως ἐὰν ἡ ἀναδρομικὴ δύναμις αὐτῆς ἤθελε προσβάλλει τὸν τίτλον τοῦτον ὡς μεταγενέστερον τῆς ὑπὸ τοῦ Δικαστηρίου προσδιορισθείσης διὰ τὴν ἔναρξιν τῆς πτωχεύσεως ἐποχῆς, διότι οἱ τρίτοι δὲν δύνανται νὰ γνωρίζωσι τὴν θέσιν καὶ τ' ἀπόκρυφα τοῦ ἐμπόρου καὶ ἐπομένως βλέποντες αὐτὸν εἰς ἐνέργειαν, ἐξασφαλίζονται νομίμως—ἀφοῦ ἡ ὑποθήκη ἦναι ἰσχυρά. ἐννοεῖται ἀμέσως ὅτι ὁ πρὸς ἐγγραφὴν αὐτῆς τίτλος εἶναι ἀπρόσβλητος· ἐν τούτοις ὁ τίτλος οὗτος δύναται ν' ἀφορᾷ ἀνανέωσιν χρεῶν τοῦ ἐμπόρου

συμψηφισμὸν ἀπαιτήσεων ἐκκρεμῶν καὶ ν' ἀποτελῇ ὑποχρέωσιν ἢ πληρωμὴν πρὸς τὸν δανειστὴν, εἴτε ἐντὸς εἴτε καὶ μετὰ τὰς δέκα ἡμέρας τῆς προσδιοριζομένης ἐνάρξεως τῆς πτωχεύσεως·—ὁ τοιοῦτος τίτλος εἰμπορεῖ ν' ἀκυρωθῇ ἕνεκα δόλου, οὐχὶ ὅμως διότι ἐξησφαλίσθη ὁ σπεύσας δανειστὴς πρὸς βλάβην τῶν ἄλλων δανειστῶν, ἀλλὰ μόνον ἐὰν ἀχρεωστήτως καὶ πρὸς ἰδιοτέλειαν συνεβάλετο οὕτω πως ἐκ συνεννοήσεως μετὰ τοῦ μέλλοντος πτωχεύειν ἐμπόρου.

Εἶναι ἀδιάφορον τί φρονοῦν οἱ ξένοι Συγγραφεῖς ὡς καὶ ὁ Κ. Ῥάλλης ἐν § 862,΄ διότι τὸ ἐν Ἑλλάδι ἰσχῦον Πολιτικὸν Δίκαιον, τὸ ὁποῖον συμπληροῖ τὰ κενὰ μέρη τοῦ Ἐμπ. Νόμου, δὲν θεωρεῖ δολίαν ἀλλὰ μᾶλλον εὐνοεῖ τὴν τοιαύτην πρᾶξιν, κατὰ δὲ τὸν Νόμον 6. Βασιλ. 9, 8 ἕκαστος δύναται νὰ παραιτηθῇ κληρονομίας ἢ κληροδοσίας ἐπερχομένης εἰς αὐτὸν καθὼς καὶ νὰ χειραφετήσῃ τέκνον, ὅπως ἀποδεχθῇ τὴν κληρονομίαν, ἐνῷ εἰς ἀμφοτέρας τὰς περιστάσεις ταύτας βλάπτει τοὺς δανειστάς του μὴ θέλων ν' ἀποκτήσῃ περιουσίαν οὐδὲ τὴν πλήρη ἐπικαρπίαν τοῦ χρηματίου τοῦ τέκνου του· «ὁ γὰρ ἐλαττῶν οὐχ' ὁ μὴ αὔξων τὴν οὐσίαν ὑπόκειται τῷ δόγματι· ὁ ἀποῤῥίπτων κλῆρον, ἢ λεγάτον, ἢ αὐτεξούσιον ποιῶν υἱὸν γραφέντα κληρονόμον οὐχ' ὑποπίπτει» καὶ παρακατιὼν «ὁ χρέος λαβὼν οὐ περιγράφει» δηλ. δὲν πράττει δόλον.

Ταῦτα ἐνισχύονται καὶ ἐκ τοῦ ἄρθρου 404 τοῦ Ποιν. Νόμου κατὰ τὸ ὁποῖον τιμωρεῖται μόνος ὁ εἰς κατάστασιν ἐλαττώσεως τῆς περιουσίας του, βοηθῶν τινας τῶν δανειστῶν του μᾶλλον τῶν ἄλλων, οὐδόλως ὅμως τιμωροῦνται καὶ οἱ δανεισταὶ οἵτινες ἔλαβον τὰ δάνειά των κατὰ προτίμησιν τῶν ἄλλων·—ἐνισχύονται προσέτι καὶ ἐκ τῆς τελευταίας περιπτώσεως τοῦ ἄρθρου 444 κατὰ τὸ ὁποῖον ἀκυροῦνται μόνον αἱ δόλιαι ἀπαλλοτριώσεις δηλ. οὐχὶ ἐκεῖναι καθ' ἃς ἔδωσέ τις τὸ σχετικῶς ἀντάξιον τίμημα καὶ ἔλαβε τὸ κτῆμα, ἀλλ' ἐκεῖναι καθ' ἃς ἐδολιεύθη τοὺς δανειστὰς, δηλ. ὡς ἐκ τῆς ἐπικειμένης κρίσεως τοῦ πωλητοῦ, ἐν γνώσει τῶν πραγμάτων, ἠθέλησε νὰ κερδοσκοπήσῃ πρὸς βλάβην τῶν δανειστῶν.

Σπουδαῖον ζήτημα παρουσιάζεται ἐὰν ἡ πτώχευσις διαλύῃ τὴν ἐνοικίασιν· ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου παρατηροῦμεν ὅτι ὑπάρχει διαφωνία μεταξὺ τῶν Συγγραφέων καὶ ὅτι κατὰ μὲν τὸν Dalloz ἡ ἐνοικίασις δὲν διαλύεται, κατὰ δὲ τὸν Coujet et Merger ἐὰν οἱ πράκτορες ἢ οἱ σύνδικοι δὲν δώσωσιν ἀξιόχρεων ἐγγύησιν εἰς τὸν ἰδιοκτήτην ὡς πρὸς τὴν πληρωμὴν τῶν ἐνοικίων, ἡ ἐνοικίασις διαλύεται.

Ἡ τελευταία γνώμη, καὶ ἄνευ τοῦ ὅρου τῆς ἐγγυήσεως εἶναι σύμφωνος μὲ τὸν παρ' ἡμῖν ἰσχύοντα Ῥωμ. Νόμον, διότι κατὰ τοὺς Νόμους 10, 19. § 8 καὶ 32. Πανδ. 19, 2. καὶ διατ. 10. cod. 4, 65

ἡ σύμβασις ἰσχύει διὰ τοὺς συμβαλλομένους καὶ τοὺς κληρονόμους αὐτῶν· διὰ τῆς πτωχεύσεως ἐκλείπει μὲν τὸ πρόσωπον τοῦ ἐνοικιαστοῦ ἐμπόρου, δὲν ἐπέρχεται δὲ διαδοχὴ τῶν δικαίων καὶ ὑποχρεώσεων αὐτοῦ, διότι οὗτος μὲν ζῇ καὶ δὲν παρίσταται λόγος κληρονομίας, οἱ δὲ πράκτορες καὶ οἱ σύνδικοι αὐτοῦ δὲν εἶναι διάδοχοι τῶν δικαιωμάτων καὶ τῶν ὑποχρεώσεων αὐτοῦ, διότι ἀτομικῶς δὲν ἐνέχονται, ἄρα ἐκλείπουν αἱ περὶ ἐξακολουθήσεως τῆς συμβάσεως προϋποθέσεις τοῦ Νόμου καὶ κατὰ συνέπειαν ἡ ἐνοικίασις διαλύεται διὰ τῆς πτωχεύσεως, τόσῳ μᾶλλον ὅσον κατὰ τὸν Νόμ. 15. Βασιλ. 20, 1 ὁ ἐνοικιαστὴς ὀφείλει νὰ καλλωπίζῃ τὸ ἐνοικιασθὲν, ἐνῷ ὁ πτωχεύσας τὸ κλείει, τοῦθ' ὅπερ δὲν συμφέρει εἰς τὸν ἰδιοκτήτην, διότι οὗτος δικαιοῦται νὰ βλέπῃ τὸ κτῆμά του φιλοκαλούμενον καὶ προσελκῦον πελάτας, οὐχὶ δὲ κλειστὸν καὶ ἀπρόσιτον, ἄλλως τε καὶ οἱ δανεισταὶ τοῦ πτωχεύσαντος δὲν πρέπει νὰ ἐπιβαρύνωνται μὲ ἐνοίκια μετὰ τὴν ἐκκένωσιν τοῦ καταστήματος, ἥτις λαμβάνει χώραν διὰ τῆς ἐκποιήσεως τῶν πραγματειῶν.

Ἐπὶ τοῦ ἄρθρ. 455 ὁ Κ. Ῥάλλης ἐν § 813 ἀποφαίνεται ὅτι ἅμα ἐκδοθῇ ἡ περὶ πτωχεύσεως ἀπόφασις παύει πᾶσα ἰδιαιτέρα καταδίωξις τῶν δανειστῶν κατὰ τοῦ πτωχεύσαντος ὡς καὶ ἡ προσωπικὴ αὐτοῦ κράτησις, διότι ἀδυνατεῖ νὰ πληρώσῃ.

Ἐπὶ τῇ βάσει τῆς γνώμης ταύτης, ἣν ἠσπάσθησαν οἱ πρόεδροι καὶ τὰ Δικαστήρια, ὅλοι οἱ δύστροποι χρεῶσται καὶ αὐτοὶ οἱ ἄεργοι καὶ οἱ κτηματίαι, ζητοῦσι τὴν πτώχευσίν των καὶ ἐπιτυγχάνοντες ἀπόφασιν περὶ πτωχεύσεως, μένουσιν ἀκαταδίωκτοι πρὸς βλάβην τῶν ἀληθῶν δανειστῶν των.

Ἡ γνώμη αὕτη τοῦ Κ. Ῥάλλη, δὲν φαίνεται νόμιμος· 1) διότι ἴσα ἴσα τὸ κυριότερον ἐχέγγυον τῆς πτωχεύσεως εἶναι νὰ βληθῇ ὁ πτωχεύσας εἰς τὰς διὰ χρέη φυλακὰς καὶ ὅταν τοῦτο γίνῃ δυνάμει τῆς περὶ πτωχεύσεως ἀποφάσεως, τότε δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐνεργηθῇ δυνάμει ἄλλης ἀποφάσεως κράτησις ἢ ἐπίσχεσις κρατήσεως· ὅταν ὅμως ὁ πτωχεύσας πρὸ τῆς περὶ πτωχεύσεως ἀποφάσεως εὑρίσκεται εἰς τὰς φυλακὰς δυνάμει ἀποφάσεως καὶ δὲν ἐξετελέσθη μεταγενεστέρως ἡ περὶ πτωχεύσεως ἀπόφασις, πρὸς τὸ αὐτὸ τέλος, καὶ ὅταν ἐλεύθερος πρὸ τῆς πτωχεύσεως διατελῶν δὲν ἐφυλακίσθη ὑπὸ τῶν πρακτόρων, τότε εἰς μὲν τὴν πρώτην περίπτωσιν ἡ προσωπική του κράτησις διαρκεῖ, εἰς δὲ τὴν δευτέραν δύναται ἕκαστος δανειστὴς νὰ τὸν φυλακίσῃ δυνάμει οἱασδήποτε ἀποφάσεως διαταττούσης τὴν προσωπικήν του κράτησιν καὶ τοῦτο διότι τὸ ἄρθρ. 455 διὰ τῶν λέξεων «ἐν τοιαύτῃ καταστάσει εὑρισκομένου τοῦ πτωχεύσαντος» ἀπαγορεύει τὴν

κράτησιν ἢ τὴν ἐπίσχεσιν εἰς τὴν περίστασιν καθ' ἣν ὁ πτωχεύσας ἐφυλακίσθη δυνάμει τῆς περὶ πτωχεύσεως ἀποφάσεως (ἴδε Ῥογκρῶνα ὑπὸ τὸ ἄρθρ. 445 Ἐμπ. Νόμου καὶ Παρδέσιον ἐν § 1145).

ΣΗΜ. Κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 621 τοῦ ἔτους 1868 ἀπόφασιν τῶν ἐν Πάτραις Ἐφετῶν, οἱ πτωχεύσαντες καίτοι ὑπερβάντες τὸ 70 ἔτος τῆς ἡλικίας των φυλακίζονται, διότι τὸ ἄρθρον 455 ἀφορᾷ τὴν ἐξασφάλισιν τῆς δημοσίας ἀγωγῆς καὶ κατισχύει τοῦ ἄρθρου 1003 τῆς Πολ. Δικονομίας.

Πράκτορες τῆς πτωχεύσεως δύνανται νὰ διορισθῶσι καὶ ἐκ τῶν δανειστῶν καὶ ἐξ ἄλλων ἀδιαφόρων κατὰ τὸ δοκοῦν τῷ Δικαστηρίῳ·— ἡ ἐξουσία αὐτῶν εἶναι προσωρινὴ μέχρι τοῦ διορισμοῦ τῶν προσωρινῶν συνδίκων καὶ τείνει εἰς τὸ νὰ βεβαιώσῃ τὴν πραγματικὴν κατάστασιν τῆς πτωχεύσεως, ὥστε οἱ πράκτορες κατὰ κυριολεξίαν δὲν δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ἀντιπρόσωποι τῆς ὁμάδος τῶν δανειστῶν (Pardessus §§ 1148, 1184).

Ἂν καὶ τὸ στάδιον τῶν πρακτόρων ἐκτείνεται μέχρι τοῦ διορισμοῦ τῶν προσωρινῶν συνδίκων (ἄρθρ. 459) οὐχ ἧττον οἱ διορισθέντες πρῶτοι πράκτορες δὲν δύνανται νὰ θεωρηθῶσι τοιοῦτοι μετὰ 15 ἡμέρας, ἐὰν δὲν λάβωσι παράτασιν προθεσμίας (Pardessus 1148), ὥστε μετὰ τὰς 15 ἡμέρας πρέπει νὰ διορισθῶσιν ἄλλοι, ἐὰν οἱ ἅπαξ διορισθέντες δὲν ἐπεμελήθησαν νὰ ἐκτελέσωσι τὰ καθήκοντά των, ἢ δὲν ἔλαβον 15 ἡμερῶν παράτασιν·—τὸ ἄρθρ. 459 δὲν παρέχει κάμμίαν ἀντίφασιν, διότι τὸ μέχρι τοῦ διορισμοῦ τῶν προσωρινῶν συνδίκων στάδιον δὲν εἶναι διὰ τοὺς διορισθέντας πράκτορας, ἀλλὰ διὰ τὴν πρακτορίαν, ἥτις ἀποτελεῖ λειτουργίαν πρακτόρων παυομένων καὶ ἀντικαθιστωμένων μέχρι τοῦ διορισμοῦ τῶν οριστικῶν συνδίκων.

Τοιαύτην ἀρχὴν καθιέρωσε πολλάκις τὸ Ἐφετεῖον Πατρῶν, ἀλλ' ὁ Ἄρειος Πάγος ἀνῄρεσε τὰς ἀποφάσεις παραδεχθεὶς ὅτι οἱ πράκτορες ἐξακολουθοῦσιν ὡς τοιοῦτοι μέχρι τῆς παύσεώς των.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 457 ἡ περὶ πτωχεύσεως ἀπόφασις εἶναι προσωρινῶς ἐκτελεστὴ, τοιχοκολλᾶται δὲ εἰς τὰ παρὰ τῶν ἄρθρων 677 καὶ 683 τῆς Πολ. Δικονομίας ἀναφερόμενα μέρη καὶ δημοσιεύεται ἐν περιλήψει δι' ἐφημερίδος·—ἐπιτρέπεται ἀνακοπὴ κατ' αὐτῆς παρὰ μὲν τοῦ πτωχεύσαντος ἐντὸς ὀκτὼ ἡμερῶν ἀπὸ τῆς τοιχοκολλήσεως, ὡς καὶ ἔφεσις ἐντὸς 30 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς παρελεύσεως τῆς πρὸς ἀνακοπὴν προθεσμίας (καθὰ παρεδέχθη ἡ ὑπ' ἀριθ. 137 τοῦ 1869 ἀπόφ. τοῦ Ἀρ. Πάγου), παρὰ δὲ τῶν δανειστῶν καὶ παντὸς ἄλλου ἔχοντος συμφέρον ἐπιτρέπεται ἀνακοπὴ μέχρι τῆς ἡμέρας τῆς πρὸς βεβαίωσιν τῶν δανείων γενομένης ἐκθέσεως, παρὰ δὲ τῶν ὑπερημέρων δανειστῶν μέχρ

τῆς λήξεως τῆς δοθείσης αὐτοῖς παρατάσεως (ἄρθρον 511 τοῦ Ἐμπορικοῦ Νόμου).

Κατὰ τ' ἄρθρα 458—461, ὁ εἰσηγητὴς τῆς πτωχεύσεως ἐπιτηρεῖ τοὺς πράκτορας καὶ συνδίκους, φροντίζει περὶ τῆς συντάξεως τοῦ ἰσοσολογισμοῦ καὶ περὶ τῆς συγκαλέσεως τῶν δανειστῶν, κάμνει ἔκθεσιν εἰς τὸ Ἐμποροδικεῖον περὶ πάσης διαφορᾶς τῆς πτωχεύσεως·— οἱ πράκτορες ὁρκίζονται ἐνώπιον τοῦ εἰσηγητοῦ καὶ μετὰ τοῦτο διοικοῦν τὴν πτώχευσιν·— τὸ δὲ Δικαστήριον δύναται, ἕνεκα εὐλόγων αἰτιῶν, νὰ παύσῃ τοὺς πράκτορας καὶ νὰ διορίσῃ ἄλλους, ἀλλὰ διὰ νὰ γίνῃ τοῦτο ἀπαιτεῖται νὰ κληθῶσιν οἱ πράκτορες, ἄλλως δὲν πρέπει νὰ παυθῶσιν ἀναπολόγητοι.

Ἄρθρ. 462—475.

Πᾶς ἔμπορος πρέπει νὰ ἔχῃ πάντοτε τὸν ἰσολογισμόν του δηλ. τὰ βιβλία του ἐν τοιαύτῃ τάξει, ὥστε νὰ ἐξάγεται ἀμέσως τὸ ἐνεργητικὸν καὶ παθητικὸν αὐτοῦ.

Ἡ διπλογραφικὴ μέθοδος εἶναι κατάλληλος, διότι περιέχει ἐν πάσῃ ἐποχῇ τὴν εἰκόνα τῆς ἐμπορικῆς καταστάσεως τοῦ ἐμπόρου.

Ἐκτὸς τῆς σφραγίσεως ἣν διατάσσει τὸ Δικαστήριον διὰ τῆς περὶ πτωχεύσεως ἀποφάσεως, δύναται πρὸ τῆς πτωχεύσεως καὶ ὁ Εἰρηνοδίκης, ἐν ἐλλείψει δὲ τοιούτου καὶ ὁ Δήμαρχος, νὰ ἐνεργήσῃ σφράγισιν κατ' αἴτησιν δανειστῶν ἢ ἐξ ἐπαγγέλματος πρὸς πρόληψιν κινδύνων (ἄρθρ. 1050—1053 Πολ. Δικονομίας καὶ 454 Ἐμπ. Νόμου)· ὅθεν πᾶς Εἰρηνοδίκης ὅστις ἔμαθεν ὅτι ὁ δεῖνα ἔμπορος δὲν στέκει καλὰ καὶ ὅτι προβαίνει εἰς ἐπιβλαβεῖς πράξεις κατὰ τῶν δανειστῶν του, δύναται ἀμέσως νὰ μεταβῇ, νὰ κάμῃ ἐξέλεγξιν καὶ ἐν ἀνάγκῃ νὰ προβῇ εἰς σφράγισιν, ὅθεν ὁ ἔμπορος πρέπει νὰ ἦναι ἐνήμερος εἰς τὴν καταστιχογραφίαν του διὰ νὰ μὴ πάθῃ κἀνὲν δυστύχημα ἐκ μέρους τοῦ ἐλευθέραν εἴσοδον ἔχοντος Εἰρηνοδίκου.

Ὁ πτωχεύσας ὀφείλει βεβαίως νὰ παραδώσῃ εἰς τὸ Δικαστήριον τὸν ἰσολογισμόν του δηλ. τὸ ἐξαγόμενον ἐκ τῶν ἀλανθάστων βιβλίων του. ἄλλως καταγίνονται οἱ πράκτορες εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ ἰσολογισμοῦ καὶ ὅπου εὑρίσκουσι δυσκολίας συμβουλεύονται τὸν πτωχεύσαντα καὶ εὐκολύνονται εἰς τοὺς λογαριασμούς.

Ὁ πτωχεύσας δύναται ν' ἀπολυθῇ ἐκ τῶν φυλακῶν μὲ προπεμπτήριον ἄνευ ἐγγυήσεως, ἢ δι' ἐγγυήσεως, τὸ ποσὸν τῆς ὁποίας ὁρίζει τὸ Δικαστήριον.

Οἱ πράκτορες παραλαμβάνουσι τὰ πράγματα, τὰ χρήματα καὶ τὰ βιβλία τῆς πτωχεύσεως καὶ ἐνεργοῦσι τὰς εἰσπράξεις καὶ τὰς δίκας, παραλαμβάνουσι δὲ καὶ ἀνοίγουσι τὰς πρὸς τὸν πτωχεύσαντα ἐρχομέ-

νας ἐπιστολάς· — πωλοῦσι τὰς εἰς φθορὰν ὑποκειμένας πραγματείας δι' ἀδείας τοῦ εἰσηγητοῦ, τὰς δὲ λοιπὰς δι' ἀδείας τοῦ Δικαστηρίου καὶ φυλάττουσι τὰ χρήματα εἰς δίκλειθρον κιβώτιον, χωρὶς νὰ δύνανται νὰ κάμωσι κάμμίαν πληρωμὴν, οὐδ' ἐπὶ προνομιούχων ἀπαιτήσεων (ἄρθρ. 533 Ἐμπ. Νόμου).

Κατὰ τὰς ὑπ' ἀριθ. 167 τοῦ 1850 καὶ 208 τοῦ 1854 ἀποφ. τοῦ Ἀρ. Πάγου, συμψηφισμὸς ἐπὶ πτωχεύσεως δὲν χωρεῖ, διότι ἡ περιουσία τοῦ πτωχεύσαντος ἀνήκει εἰς τοὺς δανειστάς του, κατὰ δὲ τὴν ὑπ' ἀριθ 284 τοῦ 1864 ἀπόφ. Ἀρ. Πάγου, ὁ ὀφειλέτης καὶ συνάμα δανειστὴς τοῦ πτωχεύσαντος, ἐὰν δὲν ζητηθῇ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς πτωχεύσεως ὑπὸ τῆς ὁμάδος καὶ δὲν ἀναγγελθῇ, δύναται μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τοῦ πτωχεύσαντος ν' ἀντιτάξῃ κατ' αὐτοῦ τὸν συμψηφισμόν·—αἱ ἀποφάσεις αὗται εἶναι ὀρθαὶ μὲ τὴν παρατήρησιν ὅτι ἂν αἱ ἀμοιβαῖαι καθαραὶ ἀπαιτήσεις συνηντήθησαν πρὸ τῆς πτωχεύσεως, ἐπῆλθεν ἔκτοτε ὁ συμψηφισμὸς (ἀπόφασις Ἀρείου Πάγου 41 τοῦ 1843).

Ἄρθρ. 476—480.

Ὁ εἰσηγητὴς παραλαμβάνων τὸν ἰσολογισμὸν χρεωστεῖ ἐξ αὐτοῦ ὁδηγούμενος νὰ σχηματίσῃ ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν τὸν κατάλογον τῶν δανειστῶν καὶ νὰ συγκαλέσῃ αὐτοὺς δι' ἐπιστολῶν καὶ διὰ προγραμμάτων τοιχοκολλουμένων καὶ εἰς τὰς ἐφημερίδας καταχωριζομένων, ὡς ἑξῆς :

Ὁ ἐπὶ τῆς πτωχεύσεως τοῦ . . . . . εἰσηγητής.

Προσκαλεῖ ἅπαντας τοὺς δανειστὰς τῆς πτωχεύσεως νὰ ἐμφανισθῶσιν ἐν τῷ καταστήματι τῶν ἐν . . . . . Ἐμποροδικῶν τὴν . . . . τοῦ μηνὸς . . . . . ἔτους . . . . . ἡμέραν . . . . . καὶ ὥραν. . . . . διὰ νὰ παραδώσωσιν εἰς αὐτὸν τριπλοῦν κατάλογον τοῦ ἀριθμοῦ τῶν κατ' αὐτοὺς διοριστέων προσωρινῶν συνδίκων.

Ἐν . . . . . τὴν . . . . . Ὁ εἰσηγητὴς

. . . .

ΣΗΜ. Αἱ ἐπιστολαὶ τοῦ εἰσηγητοῦ εἰσὶν ἰδιαίτερα προσκλητήρια διευθυνόμενα ὀνομαστὶ πρὸς ἕκαστον τῶν δανειστῶν δι' ὧν προσκαλοῦνται νὰ ἐμφανισθῶσι κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν, ὥραν καὶ τόπον.

Ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῶν κοινοποιήσεων τῶν ἐπιστολῶν τούτων ὁ Νόμος δὲν διαγράφει διατυπώσεις, ἑπομένως δύνανται νὰ δοθῶσιν εἰς τὸ ταχυδρομεῖον ἐπὶ συστάσει ἢ ἐπὶ ἀποδείξει, ἀσφαλέστερον ὅμως εἶναι νὰ γίνεται ἔκθεσις ἐγχειρίσεως ὑπό τινος κλητῆρος, εἰς δὲ τὴν ἔκθεσιν νὰ ὑπογράφῃ ἕκαστος λαβὼν τὸ προσκλητήριον·— ἂν γίνωσιν ἐπιδοτήρια εἶναι ἀκριβέστερον.

Κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 598 τοῦ 1870 ἀπόφ. τοῦ Ἐφετείου Ἀθηνῶν ἡ ἁπλὴ δημοσίευσις τοῦ προγράμματος ἄνευ τῆς τοιχοκολλήσεως αὐτοῦ, ἐπιφέρει ἀκυρότητα εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν προσωρινῶν συνδίκων, συνεπῶς δὲ καὶ εἰς τὴν περαιτέρω διαδικασίαν.

Ἄρθρ. 481—485.

Μετὰ τὴν ἐγχείρισιν τοῦ τριπλοῦ καταλόγου (ψηφοδελτίου) τῶν διοριστέων προσωρινῶν συνδίκων, τὸ Δικαστήριον διορίζει ἕνα ἢ δύο ἐκ τῶν προβληθέντων, ἄνευ διακρίσεως πλειοψηφίας ἢ μειοψηφίας (καλὸν ὅμως νὰ σεβασθῇ τὴν πλειοψηφίαν).

Μετὰ τὸν διορισμὸν τῶν προσωρινῶν συνδίκων παύουν οἱ πράκτορες καὶ δίδουν λογαριασμὸν πρὸς αὐτοὺς οἵτινες ἀναλαμβάνουσι τὴν ἐξακολούθησιν τῶν ἐργασιῶν τῶν πρακτόρων καὶ τὴν διοίκησιν τῆς πτωχεύσεως χωρὶς νὰ ὑποχρεῶνται εἰς ὁρκοδοσίαν.

Οἱ πράκτορες, ἂν δὲν ἦναι ἐκ τῶν δανειστῶν, λαμβάνουσι μισθοδοσίαν ἀναλόγως τῶν κόπων των.

Ἄρθρ. 486—498.

Οἱ προσωρινοὶ σύνδικοι καταγίνονται εἰς τὴν ἀπογραφὴν τῶν πραγμάτων τῆς πτωχεύσεως, δίδουν λόγον τῶν ἐργασιῶν των εἰς τὸν Εἰσαγγελέα, ὅστις δύναται νὰ προβῇ εἰς ποινικὴν καταδίωξιν ἐὰν ὑπολαμβάνῃ ὅτι ὑπάρχει ἁπλὴ ἢ δολία χρεωκοπία.

Μετὰ τὴν ἀπογραφήν, οἱ σύνδικοι πωλοῦσι τὰς πραγματείας καὶ ἄλλα κινητὰ πράγματα, δι' ἀδείας τοῦ εἰσηγητοῦ, εἴτε διὰ πλειστηριασμοῦ, εἴτε διὰ μεσιτῶν ἐν τῷ χρηματιστηρίῳ, εἴτε καὶ συμβιβαστικῶς κατ' ἰδίαν των ἐκλογήν, καταγίνονται δὲ εἰς τὴν εἴσπραξιν τῶν δανείων τοῦ πτωχεύσαντος καὶ φυλάττουσι τὰ χρήματα εἰς δίκλειθρον κιβώτιον.

Ὁ Νόμος δὲν προσδιορίζει διατυπώσεις διὰ τὴν ἐκποίησιν ὑπὸ πρακτόρων καὶ συνδίκων, ὅθεν πρὸς ἀσφάλειαν καὶ τούτων καὶ τῶν ἄλλων δανειστῶν, καλὸν εἶναι νὰ γίνεται προηγουμένως εἰδοποίησις δι' ἐφημερίδος καὶ νὰ γίνεται ἡ δημοπρασία ἐνώπιον συμβολαιογράφου.

Ἐνώπιον τοῦ Δικαστηρίου παριστῶσι τοὺς πτωχεύσαντας οἱ πράκτορες καὶ μετ' αὐτοὺς οἱ σύνδικοι, ὡς ἐνάγοντας ἢ ἐναγομένους καὶ ἐπιχειροῦν ὅλας τὰς ἀναγκαίας δικαστικὰς καὶ ἐξωδίκους πράξεις.

Ὁ εἰσηγητὴς τῆς πτωχεύσεως λαμβάνων ἀνὰ πᾶσαν ἑβδομάδα σημείωσιν τοῦ ταμείου τῆς πτωχεύσεως, δύναται κατ' αἴτησιν τῶν συνδίκων καὶ κατὰ τὰς περιστάσεις (δηλ. καὶ κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτῷ) νὰ διατάξῃ τὴν ἐπὶ τόκῳ παρακατάθεσιν αὐτῶν εἰς τὴν τράπεζαν.

Ἄρθρ. 499—500.

Οἱ πράκτορες καὶ μετὰ τὴν παῦσιν αὐτῶν οἱ σύνδικοι χρεωστοῦν νὰ λάβουν ἐξασφαλιστικὰ μέτρα κατὰ τῶν ὀφειλετῶν τῆς πτωχεύσεως κλπ. καὶ ὑποθήκην ἐπὶ τῶν ἀκινήτων τοῦ πτωχεύσαντος ὑπὲρ τῆς ὁμάδος τῶν δανειστῶν.

Ἄρθρ. 501—513.

Οἱ σύνδικοι ὀφείλουν νὰ προσκαλέσουν δι' ἐφημερίδων καὶ δι' ἐπιστολῶν τοὺς δανειστὰς τῆς πτωχεύσεως ἵνα ἐμφανισθῶσιν ἐντὸς 40 ἡμερῶν εἴτε αὐτοπροσώπως, εἴτε διὰ πληρεξουσίου ἐνώπιόν των, παρόντος καὶ τοῦ εἰσηγητοῦ καὶ δηλώσωσι δυνάμει τίνος τίτλου καὶ ποίας ποσότητος εἶναι δανεισταὶ, νὰ παραδώσωσι δὲ πρὸς αὐτοὺς ἢ εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ Ἐμποροδικείου τοὺς τίτλους των·—(κατὰ τὸ νέον Νομοσχέδιον ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως τῆς περὶ πτωχεύσεως ἀποφάσεως οἱ δανεισταὶ παραδίδουν εἰς τὸν Γραμματέα τοὺς τίτλους των, ἡ δὲ ἐξέλεγξις γίνεται βραδύτερον ὡς καὶ ἡ ὁρκοδοσία, ἐπιτρέπεται δ' εἰς τὸν εἰσηγητὴν μετὰ τὴν ἀκρόασιν τῶν συνδίκων ν' ἀπαλλάξῃ τοὺς ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἐκ τῆς ὁρκοδοσίας).

Ὁ εἰσηγητὴς κάμνει ἔκθεσιν ὡς ἑξῆς: «Ἐν..... καὶ ἐν τῷ καταστήματι τοῦ Δικαστηρίου τῶν ἐνταῦθα Ἐμποροδικῶν, ἐνώπιον ἐμοῦ τοῦ εἰσηγητοῦ..... ἐπὶ τῆς πτωχεύσεως τοῦ...... παρόντων καὶ τῶν προσωρινῶν συνδίκων τῆς πτωχεύσεως Κ.Κ...... καὶ τοῦ δικαστικοῦ Γραμματέως.... σήμερον τὴν.... τοῦ μηνὸς.... ἔτους.... ἡμέραν... ὥραν... ἐνεφανίσθησαν συνεπείᾳ τῆς ἀπὸ... ὑπ' ἀριθ... προσκλήσεως τῶν αὐτῶν συνδίκων καταχωρισθείσης εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ... φύλλον τῆς ἐφημερίδος...... οἱ ἑξῆς δανεισταὶ τῆς εἰρημένης πτωχεύσεως, (νὰ γίνῃ μνεία αὐτῶν καὶ τῆς κατοικίας των) ἵνα δηλώσωσιν ἐν τίνι δικαιώματι καὶ τίνος ποσότητος εἶναι δανεισταὶ τῆς εἰρημένης πτωχεύσεως· ἐκ τούτων προσῆλθεν ὁ..... καὶ ἐδήλωσεν ὅτι ἔχει λαμβάνειν παρὰ τῆς πτωχεύσεως δραχ..... δυνάμει τοῦ προσαγομένου ἐγγράφου (νὰ σημειωθῇ ὁ τίτλος)·—τὸ ἔγγραφον τοῦτο παρατηρήσαντες οἱ σύνδικοι καὶ ἰδόντες ὅτι εἶναι ἀναμφισβήτητον ἔγραψαν ἐπ' αὐτοῦ τὰς λέξεις «δεκτὸν εἰς τὰ χρέη τοῦ πτωχεύσαντος...... διὰ ποσότητα δραχ.....» καὶ ὑπεγράφησαν ἐν αὐτῷ θέντες σημερινὴν χρονολογίαν. — ὁ εἰσηγητὴς ἔγραψεν ὑπὸ τὴν ἀνωτέρω χρονολογίαν «ἐθεωρήθη αὐθημερὸν» καὶ ὑπεγράφη.—Μετὰ τοῦτο ὁ ἐμφανισθεὶς ἐζήτησε νὰ δώσῃ τὸν ἀπαιτούμενον ὅρκον καὶ θεὶς τὴν δεξιάν του ἐπὶ τοῦ Ἱεροῦ Εὐαγγελίου ὡρκίσθη καθ' ὑπαγόρευσιν τοῦ εἰσηγητοῦ, ὅτι τὸ εἰρημένον δάνειον εἶναι ἀδολίευτον καὶ ἀληθινόν.—Μετὰ τοῦτο ὁ ἀνωτέρω δανειστὴς ἐδήλωσε ὅτι θ' ἀναχωρήσῃ ἢ ὅτι θὰ παρασταθῇ

εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν ἄλλων —Εἰς βεβαίωσιν συνετάχθη ἡ παροῦσα ἔκθεσις ἥτις ἀναγνωσθεῖσα ὑπογράφεται κατὰ τὸν Νόμον.

Ὁ δανειστὴς	Ὁ εἰσηγητὴς	Οἱ σύνδικοι	Ὁ Γραμματεὺς
....			....

ΣΗΜ. Ἐκ τοῦ ἄρθρου 564 ἐξάγεται ὅτι κατὰ τὴν ἐξέτασιν τῶν δανείων καλεῖται ἰδιαιτέρως εἷς ἕκαστος τῶν ἐμφανισθέντων δανειςῶν καὶ ὅτι μετὰ τὴν ἐξέτασιν τοῦ δανείου του, δύναται οὗτος νὰ παρευρεθῇ εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν ἄλλων καὶ νὰ κάμῃ ἀντιῤῥήσεις·—ἐκ τούτου ὅμως δὲν ἕπεται ὅτι ὁ πρῶτος κληθεὶς ἔχει προνόμιον τοῦ νὰ μείνῃ ἀνεξέλεγκτος παρὰ τῶν ἄλλων δανειστῶν, καθόσον ἡ διαδικασία αὕτη γίνεται δημοσίᾳ καὶ ἑπομένως οἱ προσελθόντες δανεισταὶ βλέποντες ὅτι πρῶτος ἐκλήθη ὁ .... δύνανται νὰ πλησιάσωσιν εἰς τὸν εἰσηγητὴν καὶ εἰς τοὺς συνδίκους καὶ νὰ κάμωσι τὰς ἀντιῤῥήσεις των κατ' αὐτοῦ ὡς καὶ κατὰ τῶν ἑπομένων δανειστῶν.

ΣΗΜ. Ἂν ὁ πρῶτος βεβαιώσας τὸ δάνειόν του δανειστὴς θελήσῃ νὰ παρασταθῇ εἰς τὴν ἐξέλεγξιν τῶν ἄλλων, γίνεται μνεία τούτου ἐν τῇ ἐκθέσει, ἄλλως σημειοῦται ὅτι ἀνεχώρησε καὶ ἐξακολουθεῖ ἡ ἔκθεσις ὡς ἑξῆς.

«Μετὰ τοῦτο προσῆλθεν ὁ ..... ὅστις ἐδήλωσεν ὅτι ἔχει λαμ-»βάνειν παρὰ τοῦ πτωχεύσαντος δραχ. ..... δυνάμει ..... τὸ »ἔγγραφον τοῦτο παρατηρήσαντες οἱ σύνδικοι καὶ πεισθέντες ὅτι εἶναι »ἀναμφισβήτητον ἔγραψαν ἐπ' αὐτοῦ .... (ὅρα ἀνωτέρω)» ὁ δὲ εἰσηγητὴς τὸ «Ἐθεωρήθη κτλ.—Εἰς βεβαίωσιν κλπ.»

Τοιουτοτρόπως θέλει γίνει ἡ βεβαίωσις τῶν δανείων·—ὅπου ὅμως οἱ σύνδικοι ἢ οἱ παρόντες δανεισταὶ κάμωσι ἀντίῤῥησιν, γίνεται μνεία τῶν ἀντιῤῥήσεων καὶ παραπέμπονται ὑπὸ τοῦ εἰσηγητοῦ εἰς τὸ ἀκροατήριον (ἄρθρ. 508.)

Διὰ τοὺς μὴ ἐμφανισθέντας δανειστὰς ἐντὸς τῶν 40 ἡμερῶν πρὸς ἐνέργειαν τῶν ἀνωτέρω, δίδεται νέα προθεσμία ἀναλόγως τῆς ἀποστάσεως, ἡ δὲ περὶ τούτου ἀπόφασις τοῦ Ἐμποροδικείου τοιχοκολλᾶται εἰς ἓν συμβολαιογραφεῖον καὶ εἰς τὰ ἀκροατήρια τοῦ Εἰρηνοδικείου, Πρωτοδικείου καὶ Ἐμποροδικείου καὶ καταχωρίζεται εἰς ἐφημερίδα, χωρὶς νὰ ἦναι ἀνάγκη ἄλλης κοινοποιήσεως διὰ τοὺς ἀπολιπομένους δανειστάς.

Ὅσοι δὲν ἐμφανισθοῦν, ἀποκλείονται τῶν γενησομένων διανομῶν, ἐὰν ὅμως δὲν ἀπεπερατώθησαν αἱ διανομαί, δύνανται παρουσιάζοντες τοὺς τίτλους των καὶ ὁρκιζόμενοι νὰ λάβωσι μέρος εἰς αὐτάς. (ἴδε καὶ Ῥάλλη § 920).

Ἄρθρ. 514—526.

Ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν ἀπὸ τῆς παρελεύσεως τῶν πρὸς ὁρκομωσίαν καὶ βεβαίωσιν τῶν δανείων προθεσμιῶν, οἱ σύνδικοι προκαλοῦν πρᾶξιν τοῦ εἰσηγητοῦ δι' ἧς οὗτος προσδιορίζει ἡμέραν, ὥραν καὶ τόπον πρὸς συνέλευσιν τῶν δανειστῶν ὧν τὰ δάνεια ἐγένοντο δεκτὰ καὶ ἐβεβαιώθησαν δι' ὅρκου, οἱ δὲ σύνδικοι προσκαλοῦν τοὺς τοιούτους δανειστὰς δι' ἐφημερίδων, δι' ἐπιστολῶν καὶ διὰ τοιχοκολλήσεως τῆς προσκλήσεως εἰς τὸ Συμβολαιογραφεῖον, Εἰρηνοδικεῖον, Πρωτοδικεῖον καὶ Ἐμποροδικεῖον, ἵνα ἐμφανισθοῦν κατὰ τὴν ὑπὸ τοῦ εἰσηγητοῦ ὁρισθεῖσαν ἡμέραν καὶ ὥραν εἰς τὸν προσδιορισθέντα τόπον, ὅπου γίνεται ἡ συνέλευσις τῶν δανειστῶν ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ εἰσηγητοῦ, παρίστανται δὲ οἱ δανεισταὶ αὐτοπροσώπως ἢ δι' εἰδικοῦ πληρεξουσίου ἔχοντος συμβιβαστικὴν δύναμιν, παρίσταται δὲ καὶ ὁ πτωχεύσας αὐτοπροσώπως καὶ οὐχὶ διὰ πληρεξουσίου (ἐκτὸς ἐὰν ὑπάρχωσιν εὔλογοι αἰτίαι τῆς μὴ αὐτοπροσώπου ἐμφανίσεως αὐτοῦ, ὅτε ἀπόκειται εἰς τὸν εἰσηγητὴν νὰ παραδεχθῇ τὸν ἐμφανιζόμενον πληρεξούσιον).

Ὁ εἰσηγητὴς ἐξετάζει τὰ ἐπιτροπικά·—μετὰ τοῦτο οἱ σύνδικοι δίδουν λόγον περὶ τῆς καταστάσεως τοῦ πτωχεύσαντος, περὶ τῶν διατηρηθεισῶν διατυπώσεων τῆς μέχρι τοῦδε διαδικασίας, ὁ δὲ πτωχεύσας ἐκθέτει τὰ δικαιολογήματά του.

Ὁ εἰσηγητὴς ἐὰν εὕρῃ ἔλλειψίν τινα εἰς τὴν διαδικασίαν, δὲν προβαίνει εἰς τὰ περαιτέρω μέχρι τῆς ἐνεργείας τῶν ἀπαιτουμένων (διὰ τὸν φόβον τῆς ἀκυρότητος)· ἐὰν ὅμως εὕρῃ νομίμως ἐκπληρωθείσας τὰς διατυπώσεις τοῦ Νόμου, τότε προσκαλεῖ τοὺς παρόντας δανειστὰς οἵτινες ἠκροάσθησαν τῆς λογοδοσίας τῶν συνδίκων καὶ τῶν δικαιολογημάτων τοῦ πτωχεύσαντος, νὰ ἐξετάσουν τὰς πράξεις καὶ τὰ βιβλία τοῦ πτωχεύσαντος καὶ ἂν δὲν εὕρωσι τεκμήριον χρεωκοπίας, τότε νὰ προβῶσι περαιτέρω, δὲν ἀπαλλάττεται ὅμως καὶ ὁ εἰσηγητὴς τῆς τοιαύτης ἐξετάσεως, καθόσον καὶ ἂν μόνος πεισθῇ περὶ τεκμηρίου χρεωκοπίας, δύναται νὰ διαλύσῃ τὴν συνέλευσιν.

Πρὶν προβῶσιν οἱ δανεισταὶ εἰς συμβιβασμὸν πρέπει νὰ παρατηρηθῇ ὁ ἀριθμὸς καὶ τὸ ποσὸν τῶν δανείων αὐτῶν, καθότι διὰ νὰ γίνῃ συμβιβασμὸς ἀπαιτεῖται νὰ παρευρεθῶσι δανεισταὶ πλείονες τοῦ ἡμίσεως τῶν βεβαιωσάντων τὰ δάνειά των καὶ ὁρκισθέντων, καὶ προσέτι νὰ παριστάνωσιν οὗτοι τὰ τρία τέταρτα τῶν ἐξετασθέντων καὶ ἐνόρκως βεβαιωθέντων δανείων, ἄλλως πᾶς συμβιβασμὸς εἶναι ἄκυρος.

Οἱ ἐνυπόθηκοι δανεισταὶ ἢ οἱ ἐνεχυριοῦχοι δὲν ἔχουν ψῆφον εἰς τὰς περὶ συμβιβασμοῦ διασκέψεις, διότι οὗτοι εἶναι ἐξησφαλισμένοι καὶ δύ-

νανται νὰ βλάψωσι τοὺς ἄλλους δανειστὰς διὰ τῆς πλειονοψηφίας, ἑπομένως οἱ τοιοῦτοι δὲν λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν (ἐκτὸς ἐὰν δηλώσωσιν ὅτι παραιτοῦνται τῶν ὑποθηκῶν καὶ ἐνεχύρων) μολοντοῦτο καὶ οἱ τοιοῦτοι ἐνυπόθηκοι καὶ ἐνεχυριοῦχοι δανεισταί, καίτοι μὴ λογιζόμενοι εἰς τὴν ἀπαρτίαν, δύνανται ἐλευθέρως νὰ συμπράξωσιν εἰς τὸν συμβιβασμὸν καὶ νὰ χαρίσωσι μέρος τῶν ἀπαιτήσεών των· (κατὰ τὸ νέον νομοσχέδιον οἱ δι' ὑποθήκης, διὰ προνομίων ἢ δι' ἐνεχύρου ἐξασφαλισμένοι δανεισταὶ παραιτούμενοι τῶν ἀσφαλειῶν καὶ προνομίων ψηφίζουσι·—παραιτούμενοι δὲ κατὰ τὸ ἥμισυ, ψηφίζουσι διὰ τοῦτο τὸ μέρος, αὐτὴ δὲ καθ' ἑαυτὴν ἡ ψηφοφορία, συνεπάγεται, αὐτοδικαίως τὴν παραίτησιν, ἥτις μένει ἄνευ ἀποτελέσματος ἐὰν ὁ συμβιβασμὸς δὲν καταρτισθῇ.

Εὑρεθέντος ἱκανοῦ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν προσώπων καὶ δανείων, οἱ δανεισταὶ οὗτοι συσκέπτονται περὶ τοῦ συμβιβασμοῦ, ἐρωτοῦν τὸν πτωχεύσαντα τί δύναται νὰ προσφέρῃ καὶ ἐπὶ τέλους ἀποφασίζουν τὸν συμβιβασμὸν ἵνα λαβωσι παρὰ τοῦ πτωχεύσαντος τόσα τοῖς 0[0 ἀμέσως ἢ εἰς διορίας μὲ τόκον ἢ ἄνευ τόκου, ἡ δὲ ἀπόφασις τῶν πλειόνων ὑπερισχύει.

Περὶ ὅλων τούτων συντάσσεται ὑπὸ τοῦ εἰσηγητοῦ ἔκθεσις ἥτις ἀναγινώσκεται καὶ ὑπογράφεται παρὰ τῶν συμπραξάντων ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος ἐν τῇ αὐτῇ συνεδριάσει δηλ. πρὶν τῆς διαλύσεως.

Οἱ ἐναντιούμενοι εἰς τὸν συμβιβασμὸν ὀφείλουν νὰ κάμωσι καὶ κοινοποιήσωσι τὰς ἀνακοπάς των εἰς τοὺς συνδίκους καὶ εἰς τὸν πτωχεύσαντα ἐντὸς ὀκτὼ ἡμερῶν ἀνυπερθέτως.

Κατὰ τὰς ὑπ' ἀριθ. 171 τοῦ 1857, 213 τοῦ 1861 καὶ 214 τοῦ 1864 ἀπόφ. τοῦ Ἀρ. Πάγου ἡ ἀγωγὴ ἢ ἡ ἔνστασις περὶ δόλου κατὰ τοῦ συμβιβασμοῦ δὲν ὑπόκειται εἰς τὴν αὐτὴν προθεσμίαν, ἀλλὰ γίνεται χρῆσις αὐτῆς κατὰ τὰς κοινὰς ἀρχὰς τοῦ Δικαίου μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ δόλου, ἀδιαφόρως ἐὰν ὁ δανειστὴς καθ' οὗ ἐπράχθη ὁ δόλος, ἔλαβε μέρος εἰς τὸν συμβιβασμόν.

Τὸ Ἐφετεῖον Ναυπλίας διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 847 τοῦ 1860, ἀποφάσεώς του ἀπεφάνθη κατὰ πλειοψηφίαν ὅτι ἐὰν ἡ τελευταία ἡμέρα ἦναι ἑορτάσιμος, ἰσχύει καὶ ἡ 9 ἡμέρα πρὸς ἀνακοπήν, ἡ δὲ μειοψηφία ἐπικαλεῖται τὸ ῥητὸν γράμμα τοῦ ἄρθρου 553 τοῦ Ἐμπ. Νόμου καὶ Ledru Rollin λέξ. jours § 84, 93—99.

Τὸ Ἐφετεῖον τῶν Ἀθηνῶν διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 143 τοῦ 1870 ἀποφάσεώς του παρεδέχθη ὅτι δὲν δύνανται οἱ δανεισταὶ τῆς πτωχεύσεως νὰ προσβάλωσι διὰ τριτανακοπῆς τὴν ἐπικυροῦσαν τὸν συμ-

βιβασμὸν τοῦ πτωχεύσαντος ἀπόφασιν λόγῳ ὅτι δὲν ἐκλητεύθησαν κατὰ τὸν συμβιβασμόν, διότι ἅπαντες οἱ διαφερόμενοι θεωροῦνται κλητευθέντες διὰ τῶν γενομένων δημοσιεύσεων καὶ εἰδοποιήσεων καὶ δύνανται νὰ κάμωσι χρῆσιν τῶν ἐνδίκων μέσων, οὐχὶ δὲ καὶ τριτανακοπῆς.

Μὴ γενομένων ἀνακοπῶν, ἢ ἀποῤῥιφθεισῶν αὐτῶν, ὁ συμβιβασμὸς ἐπικυροῦται ὑπὸ τοῦ Ἐμποροδικείου καὶ καθίσταται ὑποχρεωτικὸς ὡς πρὸς ὅλους τοὺς δανειστάς.

Τὸ Ἐμποροδικεῖον δὲν εἶναι ὑπόχρεον νὰ ἐπικυρώσῃ τὸν συμβιβασμὸν ὅταν ἀνακαλύψῃ κακὴν διαγωγὴν ἢ δολιότητα τοῦ πτωχεύσαντος·—ἐὰν ὅμως τὸν ἐπικυρώσῃ, κηρύττει τὸν πτωχεύσαντα συγγνωστὸν καὶ ἀποκαταστάσιμον· (κατὰ τὸ νέον νομοσχέδιον ἡ ἁπλὴ χρεωκοπία δὲν κωλύει τὸν συμβιβασμόν).

Ἐκ τοῦ ἄρθρου 524 τοῦ Ἐμπορικοῦ Νόμου ἐξάγεται ὅτι ὁ συμβιβασμὸς δὲν δύναται νὰ ἐπικυρωθῇ ὑπὸ τοῦ Δικαστηρίου πρὶν ἀποῤῥιφθῶσιν αἱ ἀνακοπαὶ κατ' αὐτοῦ· ἅμα δέ τις τῶν ἀνακοπῶν γίνῃ δεκτή, ὁ συμβιβασμὸς θεωρεῖται γενικῶς ἄκυρος καὶ λαμβάνει χώραν ἡ ἑπομένη διαδικασία περὶ ἑνώσεως τῶν δανειστῶν, ὡσανεὶ δὲν ἐγένετο συμβιβασμός· (τὸ νέον Νομοσχέδιον καθιεροῖ τὴν γενικὴν ἀκυρότητα τοῦ συμβιβασμοῦ, ἐνῷ ἡ μέχρι τοῦδε Νομολογία παρεδέχετο ὅτι ἀκυροῦται μόνον ὡς πρὸς τὸν διάδικον ὅστις προσέβαλεν αὐτόν.)

Ἰδοὺ ὑπόδειγμα ἐκθέσεως Δικαστικοῦ συμβιβασμοῦ.

Ἐν τῷ καταστήματι τοῦ Δικαστηρίου τῶν ἐν ..... Ἐμποροδικῶν (ἢ καὶ ἐν ἄλλῳ τόπῳ προσδιορισθέντι ὑπὸ τοῦ εἰσηγητοῦ διὰ τὴν συνέλευσιν τῶν δανειστῶν) σήμερον τὴν .... τοῦ μηνὸς.... ἔτους .... ἡμέραν .... ὥραν .... ἐνώπιον ἐμοῦ τοῦ διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. .... ἀποφάσεως τῶν ἐνταῦθα Ἐμποροδικῶν διορισθέντος εἰσηγητοῦ ..... ἐπὶ τῆς πτωχεύσεως τοῦ ..... κατοίκου ..... παρόντος τοῦ Δικαστικοῦ γραμματέως ..... ἐνεφανίσθησαν συνεπείᾳ τῆς ἀπὸ ...... ὑπ' ἀριθ. ..... πράξεώς μου καὶ τῆς ἀπὸ ... προσκλήσεως τῶν ἐπὶ τῆς αὐτῆς πτωχεύσεως προσωρινῶν συνδίκων Κ.Κ. .... γνωστοποιηθείσης πρὸς ἅπαντας τοὺς ἀναγνωρισθέντας καὶ ὁρκισθέντας δανειστὰς τῆς αὐτῆς πτωχεύσεως δι' ἐπιστολῶν καὶ διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. ...... φύλλου τῆς ἐφημερίδος ..... καὶ τοιχοκολληθείσης εἰς τὰ παρὰ τοῦ νόμου ὁριζόμενα μέρη, οἱ ἑξῆς δανεισταὶ τῆς πτωχεύσεως (νὰ σημειωθῶσι τὰ ὀνόματα, ἐπώνυμα καὶ αἱ κατοικίαι αὐτῶν ἢ τῶν ἐμφανισθέντων πληρεξουσίων καὶ ἐντολέων αὐτῶν καὶ τὰ ἔγγραφα τῆς πληρεξουσιότητος ἑκάστου)—συγχρόνως ἐνεφανίσθησαν καὶ οἱ ἐπὶ τῆς

πτωχεύσεως προσωρινοὶ σύνδικοι Κ.Κ. .... καθὼς καὶ ὁ ἴδιος πτωχεύσας.....

Μετὰ τοῦτο ὁ εἰσηγητὴς ἐξέτασε τὰ ἐπιτροπικὰ τῶν ἐμφανισθέντων πληρεξουσίων καὶ εὑρὼν ταῦτα ἐν τάξει, διέταξε τὴν πρόοδον τῶν περαιτέρω, προσκαλέσας τοὺς προσωρινοὺς συνδίκους νὰ δώσωσι λόγον περὶ τῆς καταστάσεως τῆς πτωχεύσεως, περὶ τῶν διατηρηθεισῶν διατυπώσεων καὶ περὶ τῶν γενομένων ἐργασιῶν·—οἱ δὲ παρόντες προσωρινοὶ σύνδικοι ἐξέθεσαν τὰ ἑξῆς· ὅτι ἡ πτώχευσις ἐκηρύχθη διὰ τῆς ἀπὸ..... ὑπ' ἀριθ..... ἀποφάσεως τῶν ἀνωτέρω Ἐμποροδικῶν, ὅτι δι' αὐτῆς διωρίσθησαν πράκτορες οἱ .... οἵτινες ἐπελήφθησαν τῆς περιουσίας τοῦ πτωχεύσαντος, ἔκαμον ἀπογραφὴν αὐτῆς καὶ συνέταξαν τὸν ἀπὸ.... προσαχθέντα ἰσολογισμὸν κατὰ τὸν ὁποῖον τὸ μὲν ἐνεργητικὸν τῆς πτωχεύσεως συνίσταται εἰς δραχμὰς.... τὸ δὲ παθητικὸν εἰς δραχ..... ὅτι ἀκολούθως ἐξεποίησαν πραγματείας καὶ ἐσύναξαν χρήματα δραχ..... ὅτι προσεκλήθησαν ἐν τάξει οἱ φαινόμενοι δανεισταὶ τῆς πτωχεύσεως διὰ τὸν διορισμὸν τῶν προσωρινῶν συνδίκων, καὶ συνεπείᾳ τριπλοῦ καταλόγου διωρίσθησαν ὡς σύνδικοι διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ..... ἀποφάσεως τῶν αὐτῶν Ἐμποροδικῶν·—ὅτι λαβόντες λογαριασμὸν παρὰ τῶν πρακτόρων καὶ ἀναλαβόντες τὴν διαχείρησιν τῆς περιουσίας τῆς πτωχεύσεως προσεκάλεσαν τοὺς δανειστὰς πρὸς ἐξέτασιν τῶν δανείων των ἐκ δὲ τῶν δανειστῶν ἐνεφανίσθησαν κατὰ τὴν περὶ τούτου διαδικασίαν οἱ ἑξῆς..... ὧν τινων τὰ δάνεια ἐγένοντο δεκτὰ καὶ ἐβεβαιώθησαν ἐνόρκως ὑπ' αὐτῶν·—ὅτι μετὰ τοῦτο προσεκάλεσαν τοὺς δανειστὰς νὰ ἐμφανισθῶσι κατὰ τὴν ἀνωτέρω ἡμέραν, ὥραν καὶ τόπον διὰ τὰ περαιτέρω· καὶ ὅτι ἐκ τῆς ἐξετάσεως τῶν πράξεων καὶ βιβλίων καὶ ἀλληλογραφίας τοῦ πτωχεύσαντος δὲν ἠδυνήθησαν νὰ εὕρωσι τεκμήριον χρεωκοπίας·—ἐνταῦθα ὁ εἰσηγητὴς ῥίψας τὰ βλέμματά του ἐπὶ τοῦ ἰσολογισμοῦ, ἐπὶ τῶν βιβλίων καὶ τῶν σχετικῶν ἐπιστολῶν καθὼς καὶ ἐπὶ τῆς διαδικασίας τῆς πτωχεύσεως καὶ εὑρὼν ὅτι ἡ διαδικασία καλῶς καὶ ἐντύπως ἐνηργήθη μέχρι τοῦ δε καὶ μὴ ἀνακαλύψας τεκμήριον χρεωκοπίας, ἰδὼν πρὸς τούτοις ὅτι οἱ ἐμφανισθέντες σήμερον δανεισταὶ εἶναι ἀναγνωρισμένοι ὡς τοιοῦτοι καὶ ὅτι ὡς πρὸς μὲν τὸν ἀριθμὸν ἀποτελοῦσι πλέον τοῦ ἡμίσεως τῶν ἀναγνωρισθέντων καὶ ὁρκισθέντων δανειστῶν, ὡς πρὸς δὲ τὰ δάνεια ὅτι παριστῶσι διὰ τῶν ἐξετασθέντων δανειστικῶν ἐγγράφων των τὰ τρία τέταρτα καὶ περιπλέον τοῦ ὅλου ἐπαληθεύσαντος χρέους τῆς πτωχεύσεως, ἐκήρυξε κατηρτισμένην τὴν συνέλευσιν διὰ τῆς νομίμου ἀπαρτίας·—μετὰ τοῦτο ὁ πτωχεύσας λαβὼν τὸν λόγον ἐξέθεσεν ὅτι ἕνεκα δυστυχημάτων ἀνεξαρτήτων τῆς θελήσεώς του εὑρέθη

εἰς τὴν δυσάρεστον θέσιν νὰ παύσῃ τὰς πληρωμάς του καὶ ζητεῖ τὸ ἔλεος τῶν δανειστῶν του προσφέρων εἰς αὐτοὺς . . . . τοῖς 0/0 ἐπὶ τῶν ὀφειλομένων αὐτοῖς πληρωτέα εἰς . . . . . δόσεις . . . . . καὶ παρακαλεῖ αὐτοὺς νὰ δεχθῶσιν τὴν πρότασίν του ταύτην διότι ἄλλως ἀδυνατεῖ νὰ εὐχαριστήσῃ αὐτούς.

Οἱ δανεισταὶ διασκεφθέντες καὶ ἰδόντες ὅτι εἶναι εὔλογον νὰ ἐπέλθῃ δικαστικὸς συμβιβασμός, ὡς μὴ ὑπαρχούσης οὐδεμιᾶς δολιότητος καὶ ὡς ἐλαττωθείσης ἐκ δυστυχημάτων καὶ ζημιῶν τῆς περιουσίας τοῦ πτωχεύσαντος, παρεδέχθησαν παμψηφεὶ (ἢ κατὰ πλειοψηφίαν σημειουμένων τῶν ὀνομάτων τῶν πλειοψηφούντων ἢ τῶν μειοψηφούντων, ὅπως φαίνηται ποῖοι δὲν ἐδέχθησαν συμβιβασμὸν) ἵνα πρὸς ἐντελῆ ἐξόφλησιν καὶ ἀπόσβεσιν πάσης ἐναντίον τοῦ πτωχεύσαντος ἀπαιτήσεως λάβωσι παρὰ τοῦ πτωχεύσαντος. . . . . μόνον τοῖς 0/0 ἐπὶ τοῦ κεφαλαίου τῶν εἰς αὐτοὺς ὀφειλομένων χρημάτων ἀμέσως μετὰ τὴν ἐπικύρωσιν τοῦ παρόντος συμβιβασμοῦ (ἢ εἰς . . . . . . δόσεις μετὰ τὴν ἐπικύρωσιν τοῦ παρόντος συμβιβασμοῦ ἄνευ τόκου ἢ μετὰ τόκου).

Ἐνταῦθα θέλει σημειωθῆ ὁ τρόπος τῆς πληρωμῆς δηλ. ἂν θὰ γίνῃ διὰ τῶν χρημάτων τῆς πτωχεύσεως, ἢ ἀτομικῶς ὑπὸ τοῦ πτωχεύσαντος προσφέροντος ἐγγυητὴν κλπ. κατὰ τὰς περιστάσεις καὶ τὸ δοκοῦν τοῖς δανεισταῖς καὶ τί θέλει γίνει ἡ περιουσία τῆς πτωχεύσεως.

Πρὸς βεβαίωσιν συνετάχθη ἡ παροῦσα ἔκθεσις ἥτις ἀναγνωσθεῖσα ὑπογράφεται κατὰ τὸν Νόμον.

Οἱ δανεισταὶ	Ὁ εἰσηγητὴς	Ὁ πτωχεύσας	Οἱ σύνδικοι
.			. . . . . .

Ὁ γραμματεὺς

. . . .

Ἄν τις τῶν δανειστῶν ἀρνηθῇ νὰ ὑπογράψῃ, ἢ ὁμολογήσῃ ἄγνοιαν γραμμάτων, θέλει γίνει μνεία τούτου ἐν τῇ ἐκθέσει.

Ἂν ὁ εἰσηγητὴς διαλύσῃ τὴν συνέλευσιν ἕνεκά τινος λόγου, ἢ καὶ κατὰ πᾶσαν ἄλλην περίστασιν καθ' ἣν οἱ δανεισταί, εἴτε πρὸ τῆς συγκαλέσεως, εἴτε καὶ μετ' αὐτὴν νομίσωσιν ὅτι πρέπει νὰ συμβιβασθῶσιν ἐξωδίκως μετὰ τοῦ πτωχεύσαντος προσφέροντος εἰς τούτους χρηματικόν τι ποσὸν πρὸς ἐξόφλησιν τῶν ὅσων ἔχουσι λαμβάνειν, δύνανται νὰ ἐνεργήσωσιν ἐξώδικον ἐνώπιον τοῦ συμβολαιογράφου συμβιβασμόν — ὁ τοιοῦτος συμβιβασμὸς εἶναι ὑποχρεωτικὸς μόνον διὰ τοὺς συμβιβασθέντας δανειστάς, ἐνῷ τοὐναντίον ὁ Δικαστικὸς συμβιβασμὸς εἶναι ὑποχρεωτικὸς δι' ὅλους ἐν γένει τοὺς δανειστάς, ἐὰν κατηρτίσθη κατὰ Νόμον.

Ὁ ἐξώδικος συμβιβασμὸς ἐὰν περιέχῃ ἄφεσιν χρεῶν ἀποτελεῖ δωρεὰν μεταξὺ ζώντων καὶ ἐπομένως πρέπει νὰ γίνῃ ἐνώπιον συμβολαιογράφου κατὰ τὸ ἄρθρ. 42 τοῦ περὶ χαρτοσήμου Νόμου — μολοντοῦτο κατὰ συνήθειαν γίνεται πολλάκις δι' ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου καὶ θεωρεῖται ὡς pactum de non petendo.

Εἰς τὸν ἐξώδικον συμβιβασμὸν ὁ συμβολαιογράφος θέλει ἀναφέρει ὅτι παρέστη ἀφ' ἑνὸς μὲν ὁ πτωχεύσας, ἀφ' ἑτέρου δὲ οἱ . . . . . δανεισταὶ αὐτοῦ οἵτινες ἐδήλωσαν ὅτι ἐπιθυμοῦντες νὰ δείξωσιν ἐπιείκειαν πρὸς αὐτὸν ἕνεκεν ὅσων ὑπέστη δυστυχημάτων καὶ ζημιῶν κατὰ τὴν διοδον τοῦ ἐμπορίου του, εὐχαριστοῦνται νὰ λάβωσι παρ' αὐτοῦ . . . . . τοῖς 0/0 ἐπὶ τῶν εἰς ἕκαστον ὀφειλομένων, ἤτοι εἰς μὲν τὸν . . . . . . δραχ. . . . . εἰς δὲ τὸν . . . . . . δραχ. . . . . . (καὶ οὕτω καθεξῆς), καὶ ὅτι δωροῦνται τὰ ὑπόλοιπα εἰς αὐτὸν ἀμεταχλήτως· — σημειοῦται ὁ τρόπος τῆς πληρωμῆς εἰς δόσεις δι' ἐγγυητοῦ. κλπ.

Ἂν εἰς τὸν ἐξώδικον τοῦτον συμβιβασμὸν ἔλαβον μέρος ὅλοι οἱ δανεισταὶ τοῦ πτωχεύσαντος, οὗτος ὑποβάλλει αὐτὸν εἰς τὸ Ἐμποροδικεῖον δι' ἀναφορᾶς του καὶ ζητεῖ τὴν ἀνάκλησιν τῆς πτωχεύσεως ὡς ἑξῆς.

Ἀναφορὰ τοῦ πτωχεύσαντος . . . . κατοίκου . . . . .

Περὶ ἀνακλήσεως πτωχεύσεως.

Πρὸς τὸ ἐν . . . . Ἐμποροδικεῖον.

Ἐπειδὴ συνεβιβάσθην μεθ' ὅλων τῶν δανειστῶν μου, ὡς προκύπτει ἐκ τοῦ ἐσωκλείστου ἀπὸ . . . . . . ὑπ' ἀριθ. . . . . συμβολαίου.

Ἐπειδὴ κατόπιν τοιούτου συμβιβασμοῦ δὲν ὑπάρχει πλέον ὁ λόγος τοῦ νὰ διατελῶ ὑπὸ πτώχευσιν.

Ἐξαιτοῦμαι παρὰ τοῦ Δικαστηρίου ν' ἀνακαλέσῃ τὴν ὑπ' ἀριθ. . . . ἀπόφασίν του δι' ἧς μὲ ἐκήρυξεν εἰς κατάστασιν πτωχεύσεως, ἐπὶ τῷ τέλει τοῦ νὰ μὴ ἔχῃ τοῦ λοιποῦ τὴν παραμικρὰν ἰσχύν.

Ἐν . . . . . τὴν . . . . Ὁ αἰτῶν

. . . .

Κατὰ τὴν συζήτησιν τῆς αἰτήσεως εἶναι καλὸν νὰ παρασταθῶσιν οἱ πράκτορες ἢ οἱ σύνδικοι τῆς πτωχεύσεως διὰ νὰ συνομολογήσωσιν ὅτι ἄλλος δανειστὴς πλὴν τῶν συμβιβασθέντων, δὲν ὑπάρχει, καθὰ ἐξάγεται ἐκ τῶν βιβλίων καὶ ἐκ τοῦ ἰσολογισμοῦ τῆς πτωχεύσεως.

Τὸ Δικαστήριον εἰς τοιαύτην περίπτωσιν δὲν θέλει ἔχει καμμίαν δυσκολίαν ν' ἀνακαλέσῃ τὴν πτώχευσιν ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ κανόνος cessante causa cessat effectum — ἂν δὲ τυχὸν παρελείφθῃ τις ἐκ τῶν

δανειστῶν, τὸ τοιοῦτον δὲν βλάπτει αὐτὸν, ὅστις δύναται νὰ ζητῇ τὸ ὅλον ὡς μὴ συμβιβασθεὶς, ἢ καὶ νὰ ἐπαναφέρῃ τὴν πτώχευσιν.

Κατὰ τὸ ἄρθρον 519 ἐπὶ δικαστικοῦ συμβιβασμοῦ δὲν δύναται νὰ γίνῃ καμμία συνθήκη μεταξὺ τῶν διασκεπτομένων δανειστῶν καὶ τοῦ πτωχεύσαντος ὀφειλέτου εἰμὴ μετὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν διατυπώσεων τοῦ Ἐμπ. Νόμου.

Ὁ Ἄρ. Πάγος παρεδέχθη διὰ πολλῶν ἀποφάσεων καὶ ἰδίως διὰ τῶν ὑπ' ἀριθ. 262 τοῦ 1863 καὶ 189 τοῦ 1869, ὅτι πᾶσα λαθραία συμφωνία μεταξὺ τοῦ πτωχεύσαντος καί τινος τῶν δανειστῶν του προσδίδουσα εἰς τοῦτον πλῆρες τὸ δάνειον ἢ μεγαλητέρας ὠφελείας, ἐν ἀγνοίᾳ καὶ πρὸς βλάβην τῶν λοιπῶν δανειστῶν, ὅπως συγκατατεθῇ εἰς τὴν κατάρτισιν τοῦ συμβιβασμοῦ, καθὸ ἐπηρεάζουσα τὸν συμβιβασμὸν αὐτὸν, ἐν τῇ οὐσίᾳ του καὶ παραβιάζουσα τὸν Νόμον καὶ τὴν δημοσίαν τάξιν καὶ τὴν ἠθικὴν, περιέχει ἐν αὐτῇ ἀπόλυτον ἀκυρότητα καὶ ῥιζικὴν καὶ δύναται νὰ προσβληθῇ οὐ μόνον παρὰ τῶν δανειστῶν ἀλλὰ καὶ παρ' αὐτοῦ τοῦ πτωχεύσαντος.

Τὸ Ἐφετεῖον Πατρῶν διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 245 τοῦ 1871 ἀποφάσεώς του (ἥτις ἀνῃρέθη τὸν Σεπτέμβριον 1871) παρεδέχθη ὅτι οἱ ἐγγυηταὶ τοῦ πτωχεύσαντος δὲν θεωροῦνται ὡς δανεισταί του καὶ ὅτι ἡ πρὸ τοῦ συμβιβασμοῦ ὑπόσχεσις αὐτοῦ τοῦ νὰ ἱκανοποιήσῃ τούτους δι' ὅσα οἱ δανεισταὶ ἐπιφυλαχθῶσι νὰ λάβωσι παρὰ τῶν ἐγγυητῶν διὰ τοῦ δικαστικοῦ συμβιβασμοῦ εἶναι ἰσχυρά·—ἡ ἀπόφασίς αὕτη εἶναι προφανῶς ἐσφαλμένη· α) διότι ὅταν οἱ δανεισταὶ συμβιβάζωνται δικαστικῶς (ἢ ἐξωδίκως) μετὰ τοῦ ὀφειλέτου καὶ χαρίζωσιν ἑκουσίως εἰς τοῦτον μέρος τι τοῦ δανείου των, ἀπαλλάσσονται αὐτοδικαίως καὶ οἱ ἐγγυηταὶ ἐκ τοῦ μέρους ἐκείνου, ὥστε δὲν θὰ ὑπάρξῃ περίπτωσις νὰ καταδιωχθοῦν νομίμως οἱ ἐγγυηταὶ διὰ τὸ δωρηθὲν εἰς τὸν ὀφειλέτην, ἐκτὸς ἐὰν γίνῃ συμφωνία ῥητὴ μεταξὺ δανειστοῦ, ὀφειλέτου καὶ ἐγγυητοῦ τοῦ ν' ἀπαλλάσσηται μὲν ὁ ὀφειλέτης νὰ γίνεται δὲ χρεώστης ὁ ἐγγυητής. Ν. 21. § 5. καὶ Ν. 22. Πανδ. 2. 14. (ὅτε μόνος ὁ ἐγγυητὴς ὀφείλει νὰ πληρώσῃ μὴ ἔχων ἀναγωγὴν κατὰ τοῦ χρεώστου). Τοῦτο δ' ἐξάγεται ἰδίως ἐκ τῶν λέξεων τοῦ Ν. 22 nisi hoc actum est, δηλ. ἐὰν ἐγένετο τοιαύτη ἐπὶ τούτῳ συμφωνία, ἴδε πρὸς ἐνίσχυσιν καὶ Ν. 22. Βασιλ. 11, 1. «εἰ μὴ συνέδοξεν» τὸ δὲ «συνέδοξε» σημαίνει συμφωνίαν καὶ παραδοχὴν ἐκ μέρους τοῦ ἐγγυητοῦ, ἥτις θεωρεῖται ἰσχυρὰ δυνάμει τῆς εἰδικῆς ταύτης διατάξεως, ἐνῷ κατὰ τὰς γενικὰς ἀρχὰς ἤθελεν εἶσθαι ἄκυρος, διότι ὅταν ὁ χρεώστης ἀπαλλάσσεται ὑπὸ τοῦ δανειστοῦ δὲν δύναται νομικῶς νὰ ἐνέχεται ὁ ἐγγυητὴς, οὔτε συγχωρεῖται εἰς τὸν δανειστὴν καὶ τὸν ὀφειλέτην

νὰ κάμωσι συμφωνίαν δι' ἧς ἀπαλλαττομένου τοῦ ὀφειλέτου ἐκ τοῦ χρέους νὰ γίνῃ ὀφειλέτης ὁ ἐγγυητής, διότι ἡ ἐγγύησις ὡς παρακολούθημα αἴρεται διὰ τῆς εἰς τὸν ὀφειλέτην γενομένης ὑπὸ τοῦ δανειστοῦ δωρεᾶς τοῦ χρέους. N. 5, εἰσηγ. 3, 20. N. 6. Πανδ. 45, 1. N. 70. § 4. Πανδ. 46, 1. N. 15. Βασιλ. 26, 1.—ἐκτὸς δὲ τούτου κατὰ τοὺς N, 13, 17, 39, 41. § 1. Πανδ. 46, 1. διατ. 14. cod. 8, 41. N. 27. § 5 τῶν Πανδ. 17, 1 ὁ ἐγγυητὴς δὲν ὑποχρεοῦται νὰ πληρώσῃ τὸν δανειστὴν πρὶν οὗτος ἐκχωρήσῃ προηγουμένως ἢ καὶ συγχρόνως εἰς τὸν ἐγγυητὴν τὰς ἐναντίον τοῦ ὀφειλέτου ἀπαιτήσεις μετὰ τῶν ἐνεχύρων καὶ ἄλλων ἐξασφαλίσεων, ἀλλ' ἀφοῦ ὁ δανειστὴς ἀπήλλαξε τὸν ὀφειλέτην, δὲν εἶναι εἰς θέσιν νὰ κάμῃ ἐκχώρησιν ἀγωγῶν καὶ ἀσφαλειῶν κατ' αὐτοῦ καὶ κατὰ συνέπειαν δὲν δύναται νὰ πληρωθῇ παρὰ τοῦ ἐγγυητοῦ—παρεκτὸς δὲ τούτου κατὰ τὸν N. 62. Πανδ. 2, 14. ἅμα μεταξὺ δανειστοῦ καὶ ὀφειλέτου συνέστη σύμβασίς τις ἐξαλείφουσα ἢ περιορίζουσα τὸ χρέος, ἀπαλλάσσεται παραχρῆμα ὁ ἐγγυητὴς καὶ δὲν ἐπιτρέπεται πλέον εἰς τὸν δανειστὴν καὶ εἰς τὸν χρεώστην νὰ δώσωσι νέαν ὕπαρξιν εἰς τὸ χρέος καὶ νὰ προσβάλωσιν οὕτω τὸ κεκτημένον δικαίωμα τοῦ ἐγγυητοῦ· (σημειωτέον ἐνταῦθα ὅτι τὸ Ἐφετεῖον Πατρῶν διὰ τῶν ὑπ' ἀριθ 601 τοῦ 1867, 423 τοῦ 1868, 341 τοῦ 1870 καὶ 245 τοῦ 1871 ἀποφάσεών του δὲν παρεδέχθη τὰς ἀνωτέρω ἀρχὰς φρονοῦν ὅτι δυνάμει τοῦ N. 22. Π. 2, 14 εἰς χεῖρας τοῦ δανειστοῦ καὶ τοῦ ὀφειλέτου κεῖται ν' ἀπαλλαχθῇ μὲν ὁ ὀφειλέτης ἐκ τοῦ χρέους, νὰ γίνῃ δὲ ὀφειλέτης ὁ μὴ λαβὼν μέρος εἰς τοιαύτην συμφωνίαν ἐγγυητής!)—6') διότι καὶ ἂν ὑποτεθῇ ὅτι ὁ παραδεχθεὶς τὸν δικαστικὸν συμβιβασμὸν δανειστής, δωρησάμενος ἑκουσίως μέρος τοῦ δανείου του εἰς τὸν πτωχεύσαντα ὀφειλέτην, δύναται νὰ ἐπιφυλαχθῇ ἵνα ζητήσῃ τὸ δωρηθὲν παρὰ τοῦ ἐγγυητοῦ (ὅπερ ἀντιβαίνει εἰς τὸ παρ' ἡμῖν ἰσχῦον Ῥωμ. Δίκαιον), οὐχ ἧττον, ὁ ἐγγυητὴς πληρώνων τὸν δανειστὴν δὲν δύναται νὰ ἔχῃ ἀναγωγὴν κατὰ τοῦ ὀφειλέτου, διότι οὗτος διὰ τοῦ δικαστικοῦ συμβιβασμοῦ ἀπηλλάγη ὁριστικῶς πάσης ἄλλης ἀπαιτήσεως οὐ μόνον ὡς πρὸς τοὺς συναινέσαντας δανειστὰς ἀλλὰ καὶ ὡς πρὸς τοὺς μὴ συναινέσαντας ἐκ τῶν δανειστῶν οἵτινες ὑπέκυψαν εἰς τὴν ἀπόφασιν τῆς πλειοψηφίας, ἄλλως ὁ συμβιβασμὸς ἤθελε ματαιωθῇ ἐὰν ὅλοι οἱ ἐγγυηταὶ ἢ οἱ ὀφειλέται ἠδύναντο μετὰ τὸν συμβιβασμὸν νὰ ζητήσωσι παρὰ τοῦ ἀποκατασταθέντος πτωχεύσαντος ὅσα οἱ δανεισταὶ ἐχάρισαν πρὸς αὐτόν, ἀλλὰ δὲν τὰ ἐχάρισαν καὶ πρὸς ἐκείνους· (ἴδε Duranton cautionnement § 361. S'il en était, le debiteur, par rapport à sette dette, ne jouirait pas du becefice dont il a été jugé digne en consideration de ses malheurs et de sa position; ce qui ne doit pas être. La caution

qui a payé toute la dette ne peut donc lui demander que ce que le creancier s'est réservé le droit par le concordat, de pouvoir lui demander lui même, c'est-à-dire, dans l'espèce 50/100·— γ') διότι ὑπόσχεσις γενομένη ὑπὸ τὸ κράτος τῆς πτωχεύσεως εἶναι ἄκυρος ἕνεκα τῆς ἀνικανότητος τοῦ πτωχεύσαντος.

Ἐπὶ ἐξωδίκων συμβιβασμῶν δὲν εἶναι ἀπηγορευμένον εἴς τινας τῶν δανειστῶν νὰ λαμβάνωσι πλειότερα τῶν ἄλλων, ἀλλὰ πᾶσα τοιαύτη ὑπόσχεσις καὶ δόσις πρέπει νὰ γίνηται ἐν γνώσει ὅλων τῶν δανειστῶν καὶ οὐχὶ ἀποκρύφως, ἄλλως οἱ ἀδικηθέντες δανεισταὶ δύνανται νὰ προσβάλωσι τὸν συμβιβασμὸν ὡς δόλιον καὶ ζητήσωσι μέρισμα παρὰ τῶν λαβόντων τὰ περισσότερα δανειστῶν·—ὁ ὀφειλέτης ὅμως δὲν δύναται νὰ προσβάλῃ ὡς δόλιον τὸν τοιοῦτον ἐξώδικον συμβιβασμὸν, διότι δι' αὐτοῦ ὁπωσδήποτε ἀνεγνώρισεν ἢ κατέβαλε φυσικὴν ἐνοχὴν Ν. 72. Βασιλ. 11, 1. διατ. 12. cod. 2, 3. Ν. 40. Βασιλ. 12, 2. ἐκτὸς ἐὰν ἐξεβιάσθη διὰ καταθλίψεων, στενοχωριῶν καὶ ἀπειλῶν νὰ δώσῃ ἢ νὰ ὑποσχεθῇ ἰδιαιτέρως εἴς τινας τῶν δανειστῶν περισσότερα, ὅτε ἡ τοιαύτη διαγωγὴ τῶν δανειστῶν ἀντιβαίνουσα εἰς τοὺς καλοὺς τρόπους εἶναι ἀνήθικος, διότι ναὶ μὲν ἡ χρῆσις ἢ ἡ ἀπειλὴ τῶν νομίμων ἐκβιάσεων καὶ καταναγκασμῶν δὲν ἀποτελεῖ βίαν, ἀλλ' ἡ γενομένη ἐπίτηδες πρὸς ἐκφόβισιν ἐπὶ σκοπῷ ἰδιοτελείας, θεωρεῖται οὐχ ἧττον παράνομος βία καὶ ἀπειλὴ (ἄρθρ. 330 Ποιν. Νόμου) καὶ δὲν δύναται νὰ ἔχῃ νομίμους συνεπείας, τόσῳ μᾶλλον ὅσον μεταξὺ πτωχεύσαντος καὶ δανειστῶν δὲν παρουσιάζεται στάδιον νομίμου καταναγκασμοῦ ἢ καταδιώξεως, καθότι ὁ πτωχεύσας θεωρεῖται ξένος τῆς περιουσίας του καὶ ὑπόκειται εἰς προσωπικὴν κράτησιν οὐχὶ πρὸς σκοπὸν πληρωμῆς ἀλλὰ πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς δημοσίας ἀγωγῆς, ἄρα πᾶς δανειστὴς ὅστις ἀπειλεῖ τὸν πτωχεύσαντα ὅτι ἂν δὲν ἐνδώσῃ εἰς τὰς προτάσεις του θὰ μένῃ κατάκλειστος εἰς τὰς φυλακὰς, θὰ ὑποβληθῇ εἰς κατηγορίαν ἐπὶ χρεωκοπίᾳ, θὰ ἴδῃ τὴν οἰκογένειάν του λιμώττουσαν καὶ δὲν θὰ ἐπιτύχῃ δικαστικὸν συμβιβασμὸν, ἐνεργεῖ βεβαίως πέραν τῶν νομίμων ὁρίων του καὶ δὲν δύναται ἐκ τῶν τοιούτων ἐνεργειῶν του νὰ ὠφεληθῇ, διότι καὶ ἐπὶ φυσικῆς ἐνοχῆς ἀπαιτεῖται ἡ ἐλευθεριότης τοῦ ὑποχρεουμένου, δηλ. ἡ ἐξ οἰκείας προαιρέσεως καταβολὴ χρέους νομικῶς ἀχρεωστήτου, καὶ οὐχὶ συνεπείᾳ ἐκβιάσεων καὶ ἀπειλῶν (ἴδε Ν. 67 καὶ 72. Βασιλ. 11, 1. Ν. 3. Βασιλ. 52, 1. Ἁρμ. Α. Θ. § 12 καὶ § 1. 1. Εἰσηγ. Θεοφίλου Δ. ΙΓ.) καὶ μάλιστα κατὰ προσώπου νομικῶς ἀνικάνου πρὸς πληρωμήν.

Συνιστῶμεν εἰς τοὺς μετὰ τοῦ πτωχεύσαντος συμβιβαζομένους δανειστὰς εἰλικρίνειαν καὶ τιμιότητα μεταξύ των καὶ παραπέμπομεν αὐτοὺς εἰς τὸ κατὰ τὸν Σεπτέμβριον 1868 ἐκδοθὲν ἐν Ἀθήναις φυλλά-

διον ἐπιγραφόμενον «Τὰ ῥοσφέτια τοῦ Ἰωάννου Στεφάνου», διὰ νὰ μάθωσιν ἐξ αὐτοῦ εἰς πόσας ὑπόκεινται συνεπείας.

Ἄρθρ. 527—543.

Μὴ γενομένου συμβιβασμοῦ ἢ ἀκυρωθέντος (ὅπερ ταὐτόσημον) οἱ δανεισταὶ συνέρχονται καὶ διὰ πλειονοψηφίας διορίζουσιν ἕνα ἢ καὶ περισσοτέρους ὁριστικοὺς συνδίκους καὶ ἕνα ταμίαν, οἵτινες παραλαμβάνοντες τὸν ἰσολογισμὸν πωλοῦσι τὰ πράγμ[illegible] ὡς καὶ τὰ ἀκίνητα τῆς πτωχεύσεως καὶ κάμνουν ἐκκαθάρισιν ἐπιστατοῦντος τοῦ εἰσηγητοῦ καὶ χωρὶς νὰ προσκληθῇ ὁ πτωχεύσας.

Δίδουν εἰς τὸν πτωχεύσαντα καὶ εἰς τὴν οἰκογένειάν του κατ' ἔγκρισιν τοῦ εἰσηγητοῦ, τ' ἀναγκαῖα ἐνδύματα, στρώματα καὶ ἔπιπλα, δικαιοῦται δὲ καὶ ὁ πτωχεύσας, καθ' οὗ δὲν ἤθελεν ὑπάρχει τεκμήριον χρεωκοπίας, νὰ ζητήσῃ καὶ χρηματικὴν βοήθειαν.

Τὰ χρήματα τῆς πωλήσεως κινητῶν δίδονται κατὰ διαταγὴν τοῦ εἰσηγητοῦ εἰς τοὺς ἔχοντας προνόμιον, τὰ δὲ χρήματα τῆς πωλήσεως τῶν ἐνυποθήκων κτημάτων δίδονται εἰς τοὺς ἐνυποθήκους δανειστάς, ὡς καὶ τὰ τῶν ἐνεχύρων εἰς τοὺς ἐνεχυριούχους.

Οἱ ἔχοντες προνόμιον δανεισταί, ὡς καὶ οἱ ἐνυπόθηκοι καὶ οἱ ἐνεχυριοῦχοι, δύνανται κατὰ πᾶσαν στάσιν τῆς πτωχεύσεως νὰ προβῶσιν εἰς ἀναγκαστικὴν ἐκτέλεσιν καὶ πλειστηριασμὸν χωρὶς νὰ περιμένωσι τὴν διαδικασίαν τῆς ἐπαληθεύσεως (ἀπόφ. τοῦ Ἀρ. Πάγου 41 τοῦ 1869.) διότι ὡς πρὸς αὐτοὺς δὲν ἰσχύει ὁ συμβιβασμὸς τῆς πτωχεύσεως (ἀπόφ. τοῦ Ἀρ. Πάγου 193 τοῦ 1854 καὶ 41 τοῦ 1869) (τὸ νέον νομοσχέδιον ἐπιτρέπει τὴν ἀναστολὴν τῆς ἐκτελέσεως μέχρι τῆς ἐπαληθεύσεως τῶν δανείων).

Ὁ εἰσηγητὴς κάμνει ἔκθεσιν εἰς τὸ Ἐμποροδικεῖον περὶ ὅλων τῶν περιστατικῶν, τὸ δ' Ἐμποροδικεῖον ἀποφασίζει ἂν ὁ πτωχεύσας ἦναι ἀποκαταστάσιμος ἢ ὄχι.

Ἄρθρ. 544—557.

Ἅπασα ἡ παρὰ τῷ πτωχεύσαντι ἢ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ εὑρεθεῖσα περιουσία τεκμαίρεται ὡς ἀνήκουσα εἰς αὐτόν — ἀλλ' ἡ σύζυγος τούτου δύναται νὰ λάβῃ ὅσα ἀποδείξῃ ὅτι ἀνήκουσιν εἰς αὐτὴν ἢ ἀπεκτήθησαν δι' ἰδίων χρημάτων της καὶ ἐπ' ὀνόματί της· δύναται προσέτι νὰ ζητήσῃ καὶ ὅσα ἐξ ἰδίων της ἐπλήρωσε χρέη τοῦ συζύγου της.

Τὰ προικῷα ἔπιπλα καὶ κινητὰ ἀνήκουσιν εἰς τοὺς δανειστάς, ἐκτὸς τῶν τιμαλφῶν, ἀδαμάντων καὶ σκευῶν τὰ ὁποῖα ἤθελεν ἀποδείξει ἡ σύζυγος διὰ προικοσυμβολαίου ὅτι ἐδόθησαν πρὸς αὐτὴν λόγῳ προι-

κὸς ἢ ἐκ κληρονομίας, δίδονται ὅμως εἰς τὴν γυναῖκα ἱμάτια καὶ ὀθόνια (ἀριθ. 529).

Ἡ προγαμιαία δωρεὰ τοῦ συζύγου πρὸς τὴν σύζυγόν του μένει εἰς τοὺς δανειστάς του, ἡ δὲ προγαμιαία δωρεὰ τῆς συζύγου πρὸς τὸν σύζυγόν της μένει εἰς τὴν σύζυγον.

Ἄρθρ. 558—565.

Μετὰ τὴν πληρωμὴν τῶν ἐξόδων τῆς πτωχεύσεως, τῶν πρὸς τὸν πτωχεύσαντα βοηθημάτων καὶ τῶν προνομίων καὶ ὑποθηκῶν, τὰ περισσεύοντα χρήματα τῆς πτωχεύσεως θέλουσι διανεμηθῆ συμμέτρως εἰς τοὺς ἐπαληθεύσαντας τὰ δανειά των δανειστάς, οἵτινες εἰδοποιοῦνται παρὰ τοῦ εἰσηγητοῦ περὶ τῆς διανομῆς καὶ προσάγοντες τοὺς τίτλους των λαμβάνουσι τὰ χρήματα ἐπὶ ἀποδείξει.

Ἡ πώλησις τῶν ἀκινήτων γίνεται παρὰ τῶν συνδίκων, δι' ἀδείας τοῦ εἰσηγητοῦ, κατὰ τ' ἄρθρ. 1077, 1085 καὶ 1086. τῆς Πολ. Δικονομίας (ἴδε καὶ ἄρθρ. 67 ΧΠΘ. Νόμου), τὸ δὲ ἄρθρον 565 τοῦ Ἐμπ. Νόμου δι' οὗ ἐπιτρέπεται νὰ γίνῃ προσθήκη ἐπὶ τῆς κατακυρώσεως, ἐντὸς ὀκτὼ ἡμερῶν, θεωρεῖται κατηργημένον ὑπὸ τῶν ἄρθρων 906 καὶ 979 τῆς Πολιτικῆς Δικονομίας.

Ἄρθρ. 566—575.

Ὁ πτωχεύσας δύναται νὰ κάμῃ παραχώρησιν τῆς περιουσίας του πρὸς ἀπαλλαγὴν ἐκ τῆς προσωπικῆς κρατήσεως κατὰ τ' ἄρθρ. 687—694. τῆς Πολ. Δικονομίας, ἀλλ' ἡ ἀναστολὴ τῆς καταδιώξεως δὲν δύναται νὰ διαταχθῇ πρὶν κλητευθῶσιν οἱ δανεισταὶ (τὸ νέον νομοσχέδιον ἀποκλείει πᾶσαν παραχώρησιν τῶν ἐμπόρων).

Περὶ διεκδικήσεως.

Ἄρθρ. 576—585.

Ἡ πτώχευσίς τινος εἶναι ὡσεπιτοπλεῖστον ἄγνωστος εἰς τοὺς ἄλλους, οἵτινες ἀγνοοῦντες τὴν ἐπικειμένην πτῶσιν ἐμπόρου τινὸς συναλλάσσονται ἐν καλῇ τῇ πίστει μετ' αὐτοῦ καὶ χορηγοῦσι τὰ πιστὰ πρὸς αὐτὸν, μὴ ὑποπτεύοντες ὅτι θέλουσι ζημιωθῆ·—ὡς ἐκ τούτου ὁ ἐμπορικὸς Νόμος προεῖδε περιστάσεις τινὰς καὶ διετήρησε τὰ δικαιώματα τῶν τοιούτων συναλλαξαμένων, ἵνα μὴ γίνωσι θῦμα διὰ τῆς κατατάξεως τῆς περιουσίας αὐτῶν εἰς τὴν ὁμάδα τῶν δανειστῶν.

Ὁ πωλήσας πραγματείας ἐπὶ πιστώσει εἰς ἔμπορον πτωχεύσαντα μετὰ τὴν ἀγορὰν, δύναται νὰ διεκδικήσῃ δηλ. νὰ ζητήσῃ τὰς ἰδίας πραγματείας ἐνόσῳ αὗται εὑρίσκονται καθ' ὁδὸν, πρὶν ἐναποτεθῶσιν εἰς τὰς ἀποθήκας τοῦ πτωχεύσαντος ἐμπόρου, ἢ τοῦ παραγγελιοδόχου εἰς τὸν ὁποῖον ἀνετέθη ἢ διὰ λογαριασμὸν τοῦ πτω-

χεύσαντος πώλησις αὐτῶν· — ἐὰν ὅμως πρὶν φθάσωσιν αἱ πραγματεῖαι εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον ἐπωλήθησαν καλῇ τῇ πίστει ἐπὶ τῇ βάσει τῶν τιμολογίων (φατούρας) φορτωτικῶν ἢ ἀγωγιαστικῶν ἐγγράφων (δηλ. ἐν προσδοκίᾳ) παύει πᾶν δικαίωμα διεκδικήσεως τοῦ ἀρχικοῦ πωλητοῦ.

Διὰ νὰ γίνῃ διεκδίκησις ἀπαιτεῖται ν' ἀποδειχθῇ ἡ ταυτότης τῶν πραγματειῶν καὶ προσέτι ὅτι αἱ δεσμίδες, ἢ τὰ δοχεῖα, ἐν οἷς ἐτέθησαν κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς πωλήσεως δὲν ἠνεῴχθησαν, τὰ σχοινία ἢ τὰ σημεῖα δὲν ἀφῃρέθησαν οὐδ' ἠλλοιώθησαν, καὶ ὅτι δὲν ἔγεινεν ὡς πρὸς τὸ εἶδος καὶ τὸ ποσὸν τῶν πραγματειῶν καμμία ἀλλοίωσις ἢ νόθευσις, ἀποδίδονται δὲ εἰς τὸν διεκδικοῦντα ἐπὶ πληρωμῇ τῶν ἐξόδων.

Ἐὰν ὅμως αἱ πραγματεῖαι δὲν ἐπωλήθησαν εἰς τὸν πτωχεύσαντα, ἀλλ' ἐδόθησαν λόγῳ παρακαταθήκης ἢ νὰ πωληθῶσι διὰ λογαριασμὸν τοῦ ἀποστείλαντος, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει δύναται οὗτος νὰ διεκδικήσῃ τὰς σωζομένας πραγματείας, ἐνόσῳ δὲν ἔλαβε χρήματα, ἢ δὲν ἐπέρασε τὴν ἀξίαν αὐτῶν εἰς τὸν μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ πτωχεύσαντος τρεχούμενον λογαριασμὸν, διότι ἐν τῇ τελευταίᾳ περιπτώσει ὁ τοιοῦτος ἔμπορος ἔγεινεν ἐπὶ χρήμασι δανειστὴς τοῦ πτωχεύσαντος.

Ἐπίσης καὶ ὅταν τρίτοι ἔπεμψαν εἰς τὸν μετέπειτα πτωχεύσαντα συναλλάγματα μὲ ἐντολὴν νὰ τὰ ἐξαργυρώσῃ καὶ φυλάττῃ τὰ χρήματα δι' αὐτοὺς, ἢ πρὸς πληρωμὴν ἢ ἀνανέωσιν ἀποδεδεγμένων συναλλαγματικῶν ἢ ἄλλων γραμματίων αὐτῶν πληρωτέων πρὸς τρίτους εἰς τὴν διαμονὴν τοῦ πτωχεύσαντος, δύνανται νὰ διεκδικήσωσι τὰ εὑρεθέντα ταῦτα γραμμάτια εἰς τὸ χαρτοφυλάκιον τοῦ πτωχεύσαντος.

Δύναται ὡσαύτως νὰ γίνῃ διεκδίκησις γραμματίων σταλέντων χωρίς τινα περὶ τῆς χρήσεως αὐτῶν διαταγὴν, ἂν ταῦτα ἐσημειώθησαν ὑπὸ τοῦ λαβόντος πτωχεύσαντος εἰς λογαριασμὸν δοσοληψίας καθ' ὃν ὁ ἀποστείλας εἶναι δανειστής.

Ἐπὶ τοιούτων διεκδικήσεων, οἱ σύνδικοι ἐξετάζοντες τὰ διατρέξαντα δύνανται νὰ τὰς ἀποδεχθοῦν· καὶ ἂν ὁ εἰσηγητὴς συναινέσῃ ἀποδίδουν τὰ ζητούμενα ἄνευ δικαστικῆς ἀποφάσεως, ὑπαρχούσης δὲ ἀμφισβητήσεως ἀποφασίζει τὸ Δικαστήριον.

Κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 85 τοῦ 1869 ἀπόφ. τοῦ Ἀρ. Πάγου ὁ μετοχικὸς συνεταῖρος τοῦ πτωχεύσαντος μένει κύριος τῆς καταβολῆς του καὶ ταύτης ἐκ πραγμάτων συνισταμένης θεωρεῖται ὡς ἀποστολεὺς αὐτῶν ἐν ἰδίῳ ὀνόματι καὶ δύναται νὰ τὰ διεκδικήσῃ μετὰ τὴν πτώχευσιν ἐὰν εὑρίσκωνται αὐτούσια, ἄλλως ν' ἀπαιτήσῃ τὴν ἀξίαν τῶν πωληθέντων ἐὰν αὕτη δὲν συνεχωνεύθη δι' ἰδιαιτέρου τρόπου μὲ τὴν περιουσίαν τοῦ πτωχεύσαντος.

Περὶ χρεωκοπίας.

Ἄρθρ. 586—603.

Ἡ χρεωκοπία εἶναι, ά) ἁπλῆ παραγομένη ἐξ ἀσυνέτου διαχειρίσεως τοῦ πτωχεύσαντος· β΄) δολία παραγομένη ἐκ δολίων πράξεων αὐτοῦ.

Αἱ περιπτώσεις τῆς ἁπλῆς καὶ τῆς δολίας χρεωκοπίας ὁρίζονται ἐν τῷ Νόμῳ καὶ τιμωροῦνται διὰ τῶν ἄρθρ. 404—406. τοῦ Ποιν. Νόμου, μὲ τὴν παρατήρησιν ὅτι ὡς πρὸς τὴν ἁπλὴν χρεωκοπίαν ὁ Ποιν. Νόμος περιέχει δυνητικὰς διατάξεις καὶ ἑπομένως δύναται τὸ Πλημμελειοδικεῖον ν' ἀπολύσῃ τὸν ὑπαίτιον—ἐπειδὴ δὲ περὶ χρεωκοπίας ἁπλῆς καὶ δολίας ἐξεθέσαμεν τὰ δέοντα μετὰ διαφόρων ζητημάτων εἰς τὰς σελ. 430—434 τῆς Δικαστικῆς Πρακτικῆς ἐπὶ τοῦ Ποιν. Νόμου, παραπέμπομεν ἕκαστον εἰς τὰ ἐκεῖ ἐκτεθέντα.

Περὶ ἀποκαταστάσεως.

Ἄρθρ. 604—614.

Ἡ ἀποκατάστασις τοῦ πτωχεύσαντος ἀποφασίζεται εἰς τρεῖς διαφόρους περιστάσεις· ά) ἐὰν γίνῃ δικαστικὸς συμβιβασμός, τὸ Δικαστήριον τῶν Ἐμποροδικῶν ἐπικυροῦν τὸν συμβιβασμὸν κηρύττει τὸν πτωχεύσαντα συγγνωστὸν καὶ ἀποκαταστάσιμον (ἄρθρον 520 Ἐμπ. Νόμου)· β΄) ἐὰν δὲν γίνῃ συμβιβασμός, ἀλλ' ἐπέλθῃ ἕνωσις δανειστῶν εἴτε παμψηφεὶ εἴτε κατὰ πλειονοψηφίαν, τότε ὁ ἐπὶ τῆς πτωχεύσεως εἰσηγητὴς ὑποβάλλει εἰς τὸ Ἐμποροδικεῖον ἔκθεσιν περὶ ὅλων τῶν περιστατικῶν, τὸ δὲ Δικαστήριον ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἐκθέσεως ταύτης ἀποφασίζει ἂν ὁ πτωχεύσας ἦναι συγγνωστὸς καὶ ἀποκαταςάσιμος—ἐὰν ὅμως ἀποφασίσῃ τὸ ἐναντίον, ἡ τοιαύτη ἀπόφασις ἀποτελεῖ τεκμήριον χρεωκοπίας κατὰ τοῦ πτωχεύσαντος καὶ ὀφείλει ὁ Εἰσαγγελεὺς νὰ ἐπιληφθῇ τῆς κατ' αὐτοῦ καταδιώξεως (ἄρθρον 534 Εμπ. Νόμου· γ΄) ἐὰν δὲν συμβῶσι τ' ἀνωτέρω, τότε ὁ πτωχεύσας ὅστις ἠδυνήθη ὁπωσδήποτε ὑπὸ τὸ κράτος τῆς πτωχεύσεώς νὰ ἐξοφλήσῃ τὰ χρέη του, ὑποβάλλει αἴτησιν εἰς τὸ Δικαστήριον τῶν Ἐφετῶν τῆς δικαιοδοσίας του περὶ ἀποκαταστάσεως, ἐσωκλείει ἐν αὐτῇ τὰ ἐξοφλητικὰ ἢ ἄλλου εἴδους ἔγγραφα ἀποδεικνύοντα τὴν ἐξόφλησιν τῶν χρεῶν αὐτοῦ (ὅπερ δύναται νὰ συμβῇ καὶ ἕνεκα μερικῆς ἢ γενικῆς δωρεᾶς τῶν δανειστῶν αὐτοῦ).

Ἡ περὶ τούτου ἀναφορὰ κοινοποιεῖται εἰς τὸν Εἰσαγγελέα τῶν Ἐφετῶν ὅστις στέλλει ἀντίγραφα αὐτῆς πρὸς τὸν παρὰ Πρωτοδίκαις Εἰσαγγελέα καὶ τὸν Πρόεδρον τῶν Ἐμποροδικῶν, τῆς δικαιοδοσίας τοῦ ἀναφερομένου, προσκαλῶν αὐτοὺς νὰ συλλέξωσι πληροφορίας περὶ τῆς ἀληθείας τῶν ἐν τῇ ἀναφορᾷ ἐκτεθειμένων, ὁ Εἰσαγγελεὺς τῶν Πρω-

τοδικῶν καὶ ὁ Πρόεδρος τῶν Ἐμποροδικῶν φροντίζουν νὰ τοιχοκολληθῇ ἀντίγραφον τῆς ἀναφορᾶς καὶ νὰ μένῃ τοιχοκολλημένον ἐπὶ δύο μῆνας εἰς τὰ ἀκροατήρια τῶν Πρωτοδικῶν καὶ Ἐμποροδικῶν, εἰς τὸ χρηματιστήριον (ἂν ὑπάρχῃ) καὶ εἰς τὸ Δημαρχεῖον, καὶ νὰ καταχωρηθῇ ἐν περιλήψει εἰς τὰς ἐφημερίδας (δηλ. εἰς μίαν ἢ καὶ περισσοτέρας κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτοῖς).

Διὰ τῶν μέτρων τούτων λαμβάνουσι γνῶσιν αἱ δανεισταὶ τοῦ πτωχεύσαντος περὶ τῆς ζητουμένης ἀποκαταστάσεως αὐτοῦ καὶ τῶν προτεινομένων λόγων, καὶ ὅστις ἐκ τῶν δανειστῶν τούτων φρονεῖ ὅτι δὲν ἐπληρώθη ποσῶς ἢ ἐν μέρει, ἔχει τὸ δικαίωμα ἐντὸς τῶν δύο ἀπὸ τῆς τοιχοκολλήσεως μηνῶν νὰ κάμῃ ἀνακοπὴν διὰ πράξεως ἐν τῷ δικαστικῷ γραφείῳ εἰς τὴν ὁποίαν ἀναφέρει τὰς ἐναντίον τῆς ζητουμένης ἀποκαταστάσεως ἀντιρρήσεις του, ἐπισυνάπτων καὶ τὰ δικαιολογητικὰ ἔγγραφα.

Μετὰ παρέλευσιν τῶν δύο μηνῶν, ὅ τε Εἰσαγγελεὺς καὶ ὁ Πρόεδρος ἀποστέλλουν ἰδιαιτέρως πρὸς τὸν Εἰσαγγελέα τῶν Ἐφετῶν ὅσας συνέλεξαν πληροφορίας καὶ τὰς τυχὸν γενομένας ἀνακοπὰς καὶ πᾶσαν περὶ τῆς διαγωγῆς τοῦ πτωχεύσαντος πληροφορίαν καὶ παρενείρουσι τὴν γνώμην των.

Ὁ Εἰσαγγελεὺς ἀναφέρει ταῦτα πάντα εἰς τὸ Δικαστήριον τῶν Ἐφετῶν, τὸ ὁποῖον λαμβάνον ὑπ' ὄψιν τὴν ἀναφορὰν καὶ τὰ συνοδεύοντα αὐτὴν περιστατικά, ἐκδίδει ἀπόφασιν περὶ τῆς παραδοχῆς ἢ ἀποῤῥίψεως τῆς αἰτήσεως.

Ἐὰν τὸ Ἐφετεῖον παραδεχθῇ τὴν περὶ ἀποκαταστάσεως αἴτησιν στέλλει ἀντίγραφον τῆς ἀποφάσεώς του εἴς τε τὸν Εἰσαγγελέα τῶν Πρωτοδικῶν καὶ τὸν Πρόεδρον τῶν Ἐμποροδικῶν, τὰ δὲ Δικαστήρια τῶν Πρωτοδικῶν καὶ Ἐμποροδικῶν διατάττουσι τὴν ἐν δημοσίᾳ συνεδριάσει ἀνάγνωσιν τῆς ἀποφάσεως τῶν Ἐφετῶν καὶ τὴν ἀντιγραφὴν αὐτῆς εἰς τὰ βιβλία των.

Ἐὰν τὸ Ἐφετεῖον ἀποῤῥίψῃ τὴν περὶ ἀποκαταστάσεως αἴτησιν, δὲν δύναται νὰ ἐπαναληφθῇ πλέον τοιαύτη αἴτησις.

Εἶναι ἀπαράδεκτος πᾶσα περὶ ἀποκαταστάσεως αἴτησις τῶν ἀντιβαδικστῶν (ἴδε ἄρθρ. 999. ἐδάφ. 3 καὶ 4 Πολιτικῆς Δικονομίας) τῶν δολίων χρεωκόπων, τῶν ἐπὶ κλοπῇ ἢ ἀπάτῃ καταδικασθέντων, καὶ τῶν ὑπολόγων ἤτοι ἐπιτρόπων, διαχειριστῶν, θεματοφυλάκων καὶ ἄλλων ὅσοι δὲν ἔδωσαν ἢ δὲν ἐξεκαθάρισαν τοὺς λογαριασμούς των.

Ἐξαίρεσις γίνεται εἰς τὸν ἐπὶ ἁπλῇ χρεωκοπίᾳ καταδικασθέντα ὅστις ἐξεπλήρωσε τὴν παρὰ τῆς δικαστικῆς ἀποφάσεως ἐπιβληθεῖ-

σαν αὐτῷ ποινήν — ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τὸ Ἐφετεῖον δύναται, μετὰ τὴν ἐνέργειαν τῶν προειρημένων διατυπώσεων, νὰ δεχθῇ τὴν περὶ ἀποκαταστάσεως αἴτησιν αὐτοῦ.

Ὑπόδειγμα ἐκθέσεως εἰσηγητοῦ ἐν τῇ περιπτώσει τοῦ ἄρθρου 531 τοῦ Ἐμπορικοῦ Νόμου.

Ὁ ἐπὶ τῆς πτωχεύσεως τοῦ . . . . . εἰσηγητής.

Πρὸς τὸ Δικαστήριον τῶν ἐν . . . . . . Ἐμποροδικῶν.

Κηρυχθέντος τοῦ . . . . εἰς κατάστασιν πτωχεύσεως διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. . . . . ἀποφάσεως τοῦ Δικαστηρίου τούτου, παρετηρήθη κατὰ τὸν γενόμενον ἰσολογισμὸν ὅτι τὸ μὲν ἐνεργητικὸν αὐτοῦ συνίστατο εἰς δραχ. . . . . . τὸ δὲ παθητικὸν εἰς δραχ. . . . . . δανεισταὶ δὲ αὐτοῦ ἐσημειοῦντο οἱ ἑξῆς . . . .

Οἱ διορισθέντες πράκτορες . . . . ἐκτελέσαντες τὰ καθ' ἑαυτοὺς ἔδωσαν λογοδοσίαν εἰς τοὺς διορισθέντας ἀκολούθως προσωρινοὺς συνδίκους . . . . ὡς προκύπτει ἐκ τῆς ἀπὸ . . . . ἐκθέσεως, οἱ δὲ σύνδικοι ἀναλαβόντες τὴν διαχείρισιν τῆς πτωχεύσεως ἔσπευσαν τὴν ἐνέργειαν τῆς περὶ ἐξετάσεως τῶν δανείων διαδικασίας, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐκ τῶν σημειουμένων δανειστῶν τῆς πτωχεύσεως ἐνεφανίσθησαν μόνον οἱ . . . . . . τῶν ὁποίων τὰ δάνεια ἔγειναν δεκτὰ καὶ ἐβεβαιώθησαν δι' ὅρκου· τὸ ὅλον δὲ τῶν οὕτω πως βεβαιωθέντων δανείων συνίσταται ἐκ δραχ. . . . . κατὰ τὴν ἀπὸ . . . . . ἔκθεσίν μου.

Ἐνεργηθεισῶν τῶν ἀπαιτουμένων διατυπώσεων ἐνεφανίσθησαν κατὰ τὸν ὑπ' ἐμοῦ προσδιορισθέντα πρὸς συνέλευσιν τῶν δανειστῶν χρόνον καὶ τόπον, τόσον οἱ προσωρινοὶ σύνδικοι, ὡς καὶ ὁ πτωχεύσας καθὼς ἐπίσης καὶ ἐκ τῶν δανειστῶν οἱ ἑξῆς . . . . οἵτινες ἀπήρτιζον τὴν νόμιμον ἀπαρτίαν καὶ ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν, ὄντα πλέον τοῦ ἡμίσεως τῶν ἀναγνωρισθέντων δανειστῶν, καὶ ὡς πρὸς τὰ δάνεια, ὄντα πλείονα τῶν τριῶν τετάρτων τῶν βεβαιωθέντων.

Ἐν τούτοις μετὰ τὴν γενομένην κατὰ τὸν εἰρημένον χρόνον καὶ τόπον λογοδοσίαν ἐκ μέρους τῶν προσωρινῶν συνδίκων καὶ μετὰ τὴν δικαιολόγησιν τοῦ πτωχεύσαντος καὶ τὰς περὶ συμβιβασμοῦ προτάσεις αὐτοῦ, οἱ δανεισταὶ δὲν ἠδυνήθησαν νὰ σχηματίσωσι πλειονοψηφίαν περὶ συμβιβασμοῦ καὶ κατὰ συνέπειαν ματαιωθέντος τοῦ συμβιβασμοῦ προέβησαν εἰς τὸν διορισμὸν τῶν . . . . . ὡς ὁριστικῶν συνδίκων συμφωνήσαντες εἰς τοῦτο παμψηφεὶ (ἢ κατὰ πλειονοψηφίαν) ὡς ταῦτα πάντα προκύπτουσιν ἐκ τῆς ἀπὸ . . . . . ἐκθέσεώς μου.

Συνεπείᾳ τούτων ἡ τύχη τοῦ πτωχεύσαντος μένει μετέωρος καὶ τὸ κατ' ἐμὲ παρατηρῶ ὅτι οὐδεμία δολιότης ἐκ μέρους τοῦ πτωχεύσαν-

τος ὑπάρχει, διότι καὶ τὰ βιβλία του εἰσὶ τακτικὰ καὶ ὁ ἰσολογισμός του ἀκριβὴς καὶ τὰ δυστυχήματα αὐτοῦ ἐξ ὧν ἐζημιώθη εἰς τὸ ἐμπόριόν του εἰσὶ δικαιολογημένα. (ἐνταῦθα ὁ εἰσηγητὴς θέλει ἐκθέσει τοὺς λόγους ἐξ ὧν πείθεται περὶ τῆς δικαιολογίας τῶν δυστυχημάτων, δηλ. ἐὰν ἀποδεικνύωνται ἐγγράφως, ἢ ἐκ λόγων γνωστῶν κλπ.)

Ἐπειδὴ δὲ καὶ τὸ ἐνεργητικὸν τῆς περιουσίας του εἶναι ὁπωσοῦν ἀρκετὸν, διότι ἐξ αὐτοῦ δύνανται νὰ λάβωσιν οἱ δανεισταὶ..... τοῖς 0/0·—θέλουσι δὲ ἔχει καὶ τὴν ἐλπίδα τῆς ἀποκτήσεως νέας περιουσίας τοῦ πτωχεύσαντος ὀφειλέτου των.

Ἐπειδὴ καὶ ἡ διαγωγὴ τοῦ πτωχεύσαντος παρέχει τὰ ἐχέγγυα τιμιότητος καὶ ἀκριβείας εἰς τὸ μέλλον.

Ὑποβάλλων ταῦτα πάντα πρὸς τὸ Δικαστήριον τοῦτο προτείνω νὰ κηρυχθῇ ὁ πτωχεύσας....... συγγνωστὸς καὶ ἀποκαταστάσιμος.

Ἐν...... τὴν......   Ὁ εἰσηγητὴς

....

ΣΗΜ. Ἐὰν ὁ εἰσηγητὴς σχηματίσῃ ἐναντίαν πεποίθησιν, τότε ἐκτίθησι τοὺς περὶ τούτου λόγους καὶ ἐπὶ τέλους ἀναφέρει τὰ ἑξῆς.

«Συνεπείᾳ τῶν ὡς ἀνωτέρω ἀπόκειται εἰς τὸ Δικαστήριον ν' ἀποφασίσῃ περὶ τοῦ συγγνωστοῦ καὶ ἀποκαταστασίμου, ἢ μὴ, τοῦ πτωχεύσαντος».

Ἐν........ τὴν......   Ὁ εἰσηγητὴς

....

Ἰδοὺ καὶ ἀναφορὰ πρὸς τὸ ἐφετεῖον.

Ὁ εὐσεβέστατος ἀναφερόμενος.... ἔμπορος κάτοικος...... ὑποπεσὼν εἰς ἀνεξάρτητα τῆς θελήσεώς μου δυστυχήματα, ἠναγκάσθην νὰ παύσω τὰς πληρωμάς μου ἐφ' ᾧ καὶ εἰς κατάστασιν πτωχεύσας ἐκηρύχθην διὰ τῆς ἀπὸ......, ὑπ' ἀριθ....., ἀποφάσεως τῶν ἐν...... ἐμποροδικῶν.

Κατὰ τὸν γενόμενον ἰσολογισμὸν τῆς πτωχεύσεώς μου τὸ μὲν ἐνεργητικὸν συνίστατο ἐκ δραχ..... τὸ δὲ παθητικὸν ἐκ δραχ.... ὥστε ἡ διαφορὰ παρίστατο ἐκ δραχ.......

Ἐνεργηθεισῶν τῶν ἀπαιτουμένων διατυπώσεων τῆς περὶ πτωχεύσεως διαδικασίας, οἱ δανεισταί μου συνελθόντες ἐνώπιον τοῦ εἰσηγητοῦ δὲν ἐδέχθησαν συμβιβασμόν τινα καὶ ὡς ἐκ τούτου μένω ὑπὸ πτώχευσιν ἀποξενωθεὶς πάσης τῆς περιουσίας μου πρὸς ὄφελος τῶν δανειστῶν μου.

Ὁ ἐπὶ τῆς πτωχεύσεώς μου εἰσηγητὴς δὲν ὑπέβαλεν αἴτησιν περὶ συγγνώμης καὶ ἀποκαταστάσεώς μου, (ἢ ὑπέβαλε τοιαύτην, ἀλλὰ τὸ

Ἐμπορoδικείου διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. . . . . . . ἀποφάσεώς του δὲν μὲ ἠξίωσε τοῦ τοιούτου εὐεργετήματος ἐπὶ λόγῳ . . . .)

Ὡς ἐκ τούτου βλέπων τὴν τύχην μου μετέωρον ἔσπευσα διὰ παντοίων μέσων καὶ ἐπλήρωσα ἐντελῶς ἅπαντας τοὺς δανειστάς μου διὰ κεφάλαιον τόκους καὶ ἔξοδα ἐν γένει καὶ ἔλαβον ἐξωφλημένα τὰ δανειστικὰ αὐτῶν ἔγγραφα, ὡς προκύπτει ἐκ τῶν . . . . ἐγγράφων.

Ἐπειδὴ παραβαλλομένων τῶν ἐξοφλητικῶν τούτων ἐγγράφων ἀπέναντι τῶν ἐν τῷ ἰσολογισμῷ ἀναφερομένων δανειστῶν μου καὶ τοῦ ποσοῦ τῶν δανείων ἑκάστου αὐτῶν, τὸ Σεβ. Δικαστήριον θέλει παρατηρήσει ὅτι οὐδὲν ὀφείλω εἰς κανένα, ὥστε εἶναι εὔλογον νὰ ἐπανέλθω εἰς τὴν προτέραν μου θέσιν, καθόσον οὐδεμία δολιότης ὑπάρχει ἐν ἐμοί, οὐδεμία ἀπαγορευτικὴ αἰτία ἐκ τῶν ἐν τῷ ἄρθρ. 612 τοῦ Ἐμπ. Νόμου ἀναφερομένων.

Διὰ ταῦτα παρακαλῶ τὸ Σεβαστὸν Δικαστήριον ἵνα, μετὰ τὴν ἐνέργειαν τῶν ἀπαιτουμένων διατυπώσεων, παραδεχθῇ τὴν παροῦσαν καὶ μὲ κηρύξῃ συγγνωστὸν καὶ ἀποκαταστάσιμον.

Ἐν . . . . . . τὴν . . . . . . Εὐπειθέστατος

. . . .

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΝΟΜΟΥ.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΚΑΤ' ΑΛΦΑΒΗΤΟΝ.

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΟΥ ΠΙΝΑΚΟΣ.

14